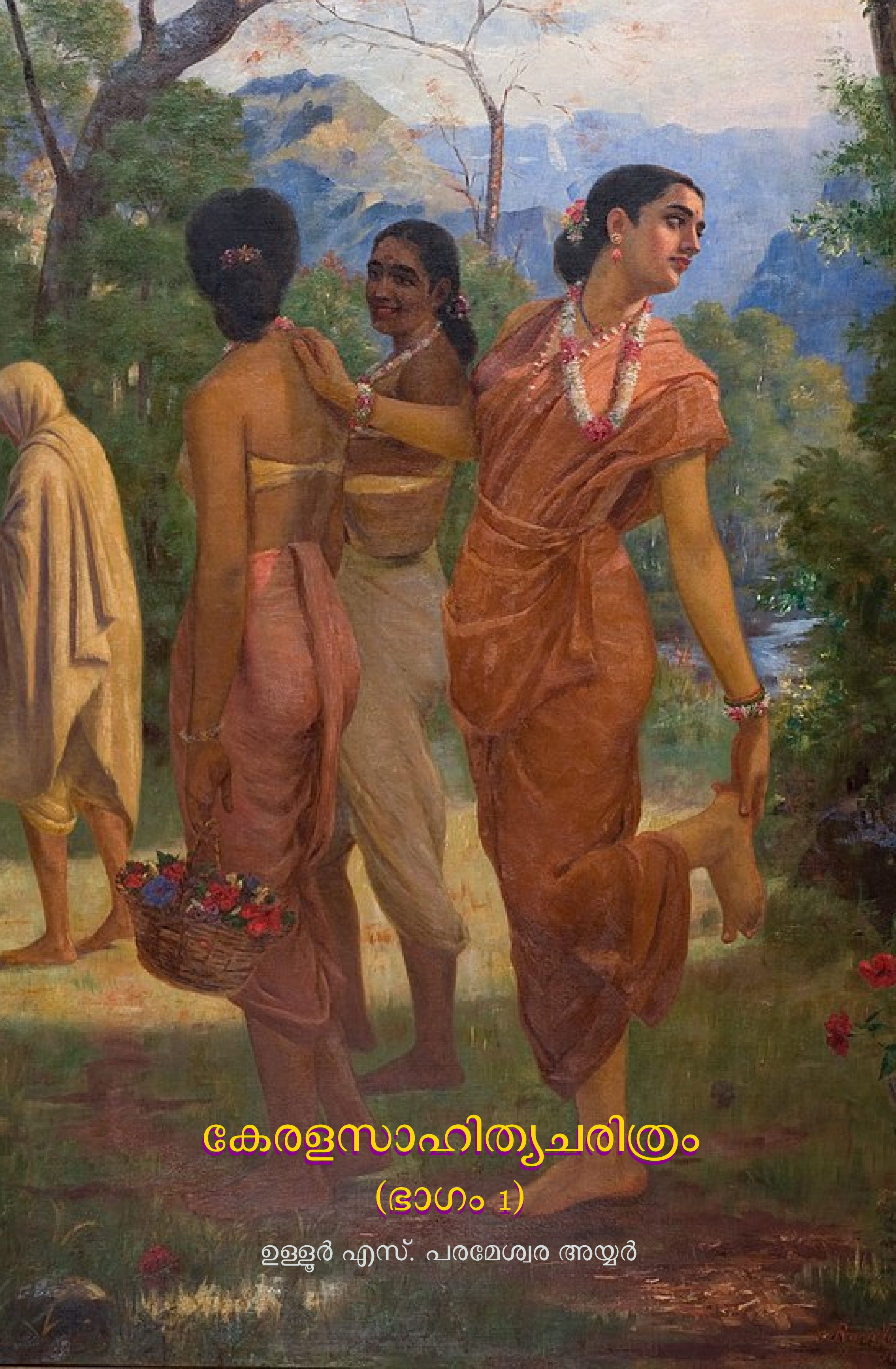

കേരളസാഹിത്യചരിത്രം

(ഭാഗം 1)

ഉള്ളൂർ എസ്. പരമേശ്വര അയ്യർ

കേരളസാഹിത്യചരിത്രം

ഭാഗം ഒന്ന്

ഉള്ളൂർ എസ്. പരമേശ്വര അയ്യർ

സായാഹ്ന ഫൌണ്ടേഷൻ
തിരുവനന്തപുരം
2020

കേരളസാഹിത്യചരിത്രം: ഭാഗം 1

ഉള്ളൂർ എസ്. പരമേശ്വര അയ്യർ

(മലയാളം: സാഹിത്യചരിത്രം)

First published in print media 1953.

The electronic versions have been released under the provisions of Creative Commons Attribution By Share Alike license for free download and usage.

The electronic versions were generated from sources marked up in LaTeX in a computer running GNU/LINUX operating system. PDF was typeset using LuaTeX from TeXLive 2020. The base font used was traditional script of Rachana, contributed by KH Hussain, et al. and maintained by Rachana Institute of Typography. The font used for Latin script was Linux Libertine developed by Philipp H. Poll.

The production infrastructure of River Valley Technologies has been made use of in the production of these digital editions.

Cover: Shakuntala, (she looks back at her lover, pretending to remove a thorn from her foot), an oil painting by Raja Ravi Varma. The image is taken from Wikimedia Commons and is gratefully acknowledged.

Sayahna Foundation
JWRA 34, Jagathy, Trivandrum, India 695014
URL: www.sayahna.org

ഉള്ളടക്കം

ഉള്ളടക്കം iv

1 ഭാഷ 1
ഭാഷ 1
അക്ഷരമാല 2
ഗ്രന്ഥഭാഷ 3
സാഹിത്യം 3
കേരളസാഹിത്യചരിത്രം 4

2 ദ്രാവിഡം 5
ദ്രാവിഡഭാഷകൾ 5
ദക്ഷിണഭാരതത്തിലെ ആദിമഭാഷ 6
ആര്യന്മാരും ദ്രാവിഡഭാഷകളും 7
പഴന്തമിഴ് 8
ദ്രാവിഡം സംസ്കൃതഭവമോ? 9
സിദ്ധാന്തപക്ഷം 10

3 മലയാളഭാഷയുടെ ഉൽപത്തി 13
കർണ്ണാടകവും തെലുങ്കും 13
തമിഴകം 15
മൂവരശർ 15
ചെന്തമിഴ് 17
കൊടുന്തമിഴ് 18
ചില പ്രാചീനപദങ്ങൾ 23
ചില അഭ്യൂഹങ്ങൾ 24
ലീലാതിലകവും കേരളഭാഷയും 26
മലയാളം 28
ഉപസംഹാരം 28

4 കേരളവും ആര്യസംസ്കാരവും 30

	ആദികേരളം	30
	നായന്മാർ	31
	കേരളത്തിലെ ചില ദ്രാവിഡാചാരങ്ങൾ	31
	ശ്രീപരശുരാമനും നമ്പൂരിമാരും	32
	നമ്പൂരിമാരുടെ പ്രാബല്യം	33
	നമ്പൂരിമാരും സംസ്കൃതവിദ്യാഭ്യാസവും	34
	സഭാമഠങ്ങൾ	35
	മത്സരപരീക്ഷകൾ	36
	ക്ഷേത്രങ്ങളും സംസ്കൃതാഭ്യസനവും	37
	ആര്യസംസ്കാരത്തിന്റെ അഭിവ്യാപ്തി	38
5	കേരളവും ചെന്തമിഴ് സാഹിത്യവും	39
	ഐന്തിണൈ	39
	ചെന്തമിഴ് വ്യാകരണം	40
	മൂന്നു സംഘങ്ങൾ	40
	സംഘകൃതികൾ	41
	പതിറ്റുപ്പത്ത്	42
	ചിലപ്പതികാരം	43
	ഇതിവൃത്തം	43
	വഞ്ചി—കുണവായിൽ	45
	ചിലപ്പതികാരത്തിന്റെ കാലം	47
	സംഘകൃതികളും ആര്യസംസ്കാരവും	47
	അയ്യനരിതനാർ	48
	ശൈവസമയത്തിന്റെ അഭ്യുത്ഥാനം	49
	ചേരമാൻപെരുമാൾ നായനാർ	50
	വേണാട്ടടികൾ	51
	ശ്രീവൈഷ്ണവമതത്തിന്റെ ആഭ്യുത്ഥാനം	51
	കുലശേഖര ആഴ്വാർ	52
	പാടൽപെറ്റ കേരളക്ഷേത്രങ്ങൾ	53
	പശ്ചാൽകാലത്തെ ചരിത്രം	54
6	പാട്ടും മണിപ്രവാളവും	57
	പാട്ടിന്റെ ഉത്ഭവം	57
	മണിപ്രവാളത്തിന്റെ ഉത്ഭവം	57
	പാട്ടിന്റെ ലക്ഷണം	58
	തമിഴിലെ ചില ഛന്ദോനിയമങ്ങൾ	59
	മണിപ്രവാളത്തിന്റെ ലക്ഷണം	61
	ചെന്തമിഴും മണിപ്രവാളവും	62
	ചെന്തമിഴും ജൈനരും വൈഷ്ണവരും	63
	ചെന്തമിഴിലെ മണിപ്രവാളം	64
	ഭാഷാസാഹിത്യത്തിന്റെ കാലഘട്ടങ്ങൾ	65
7	സംസ്കൃതസാഹിത്യം	67

ഒടുവിലത്തെ പെരുമാൾ 67
വരരുചി 67
ആശൗചാഷ്ടകം 68
പറയി പെറ്റ പന്തിരുകുലം 69
പ്രഭാകരമിശ്രൻ – ദേശം 71
ഭവരാതൻ; മാതൃദത്തൻ; രാമശർമ്മാ 76
കുലശേഖര ആഴ്‌വാരും മുകുന്ദമാലയും 77

8 സംസ്കൃതസാഹിത്യം (തുടർച്ച) 80
ശങ്കരഭഗവൽപാദർ 80
ശങ്കരാചാര്യരെപ്പറ്റിയുള്ള ഗ്രന്ഥങ്ങൾ 81
ശങ്കരവിജയത്തിന്റെ അപ്രാമാണികത 81
ദേശം 82
വയസ്സും മഹാസമാധിയും 82
കാലം 83
മറ്റൊരു മതം 85
ജീവിതം 86
കൃതികൾ 89
ഭഗവൽപാദരുടെ മഹിമ 93
ശിഷ്യപരമ്പരയും മറ്റും 94
പത്മപാദാചാര്യർ 95

9 സംസ്കൃതസാഹിത്യം (വീണ്ടും തുടർച്ച) 97
ശക്തിഭദ്രൻ — ഒരൈതിഹ്യം 97
വാസുദേവഭട്ടതിരി 100
വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ 106
ഐതിഹ്യത്തിലെ വാര്യസ്യാർ 109
നാരായണൻനമ്പൂരി—സീതാഹരണം 110
കല്യാണസൗഗന്ധികം വ്യായോഗം 111
ത്രൈവിക്രമം 112
കുലശേഖരന്റെ ആത്മകഥാകഥനം 113
തോലൻ 117
കൂത്ത് 123
സുകുമാരൻ — ശ്രീകൃഷ്ണവിലാസം 124
ലക്ഷ്മീദാസൻ 126
ശുകസന്ദേശം 128
മുക്തകങ്ങൾ 133
മൂഷികവംശം 133
വില്വമങ്ഗലത്തു സ്വാമിയാർ 135
ദിവാകരൻ 143
ശിവരാമൻ 145
രാമായണവ്യാഖ്യ സർവ്വാർത്ഥസാരം 146

കേരളത്തിലെ ജ്യോതിഷം 146
പ്രഥമഭാസ്കരാചാര്യൻ 147
ശങ്കരനാരായണൻ 148
ഭട്ടതിരിയുടെ കൃതികൾ 149
കൃഷ്ണാചാര്യൻ 151
ചില തന്ത്രഗ്രന്ഥങ്ങൾ 152

10 നാടോടിപ്പാട്ടുകൾ I 156
നാടോടിപ്പാട്ടുകൾ: പലവക 156
വിഷയം 156
സംഘക്കളി – ആഗമം 157
സംഘങ്ങൾ 157
ചടങ്ങുകൾ 158
തീയാട്ട് 162
കളമ്പാട്ട് 163
ഓലപ്പാവക്കൂത്ത് 163
ഏഴാമത്തുകളി 164
കാണിപ്പാട്ട് 165
പുലയർപാട്ട് – ഞാറ്റുപാട്ട് 167
വട്ടിപ്പാട്ട് 168
വിനോദസംവാദം 168
വീരചരിത്രം 169
ഇടനാടൻ പാട്ട് 169
പുലയികളുടെ ഒരു പാട്ട് 170
പുലയരുടെ മറ്റൊരു പാട്ട് 171
പൂരക്കളിപ്പാട്ട് 172
ക്രിസ്ത്യാനികളുടെ പാട്ടുകൾ 173
പുള്ളുവർപാട്ട് 174
പാണർപാട്ട് 176
കുറവപ്പാട്ട് – നിഴൽക്കൂത്ത് 177
വേലർപാട്ടുകൾ 179
മലയർപാട്ട് – കോതാമ്മൂരി 180
ഭദ്രകാളിപ്പാട്ട് – കളമെഴുത്തും പാട്ടും 181
ഭദ്രകാളിപ്പാട്ട് 181
തിറയാട്ടം 181
മണ്ണാർപാട്ട് 182
കണ്ണകിത്തോറ്റം 183
മണിമങ്കത്തോറ്റം 183
മറ്റു ചില ഭദ്രകാളിപ്പാട്ടുകൾ 184
പാനത്തോറ്റങ്ങൾ 186
ശാസ്താമ്പാട്ട്–ശാസ്താവ് 187
ശാസ്താമ്പാട്ട് 187

	പുലിശ്ശേവം	188
	ഈഴശ്ശേവം	188
	മറ്റൊരു ശാസ്താംപാട്ട്	188
	വാവർസ്വാമിപ്പാട്ട്	189
	വള്ളപ്പാട്ട്	190
	ഉപസംഹാരം	190
11	നാടോടിപ്പാട്ടുകൾ II	192
	വടക്കൻപാട്ടുകൾ-ഉപക്രമം	192
	ദേശം	193
	കാലം	193
	പുത്തുരംവീട്	194
	പുത്തരിയങ്കം	195
	ആറ്റുമ്മണമ്മേൽ ഉണ്ണിയാർച്ച	197
	ആരോമുണ്ണി	198
	തച്ചോളി ഒതേനൻ	199
	തച്ചോളിച്ചന്തു	206
	പാലാട്ടു കോമപ്പൻ	207
	മറ്റു ചില വീരന്മാർ	208
	ഉപസംഹാരം	210
	മാപ്പിളപ്പാട്ടുകൾ	211
12	നാടോടിപ്പാട്ടുകൾ III	212
	തെക്കൻപാട്ടുകൾ	212
	ബാധാപ്രീതികരങ്ങളായ പാട്ടുകൾ	213
	കന്നടിയൻപോര്	213
	ഉലകുടപെരുമാൾ പാട്ട്	217
	പുരുഷാദേവിയമ്മപ്പാട്ട്	219
	അഞ്ചുതമ്പുരാൻ പാട്ട്	221
	ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളപ്പോര്	224
	പഞ്ചവൻകാട്ടുനീലിയുടെ പാട്ട്	226
	മറ്റു ചില പാട്ടുകൾ	227
	ചരിത്രമാത്രപരങ്ങളായ ഗാനങ്ങൾ	227
	ദേവാരാധന ഗാനങ്ങൾ	228
	ചില മലയാളം വില്പാട്ടുകൾ	229
	രാമകഥപ്പാട്ട്	230
13	ഭാഷാകൃതികൾ (പദ്യം) I	234
	പാട്ടും പാണ്ഡ്യഭാഷാസാരൂപ്യവും	234
	രാമചരിതം – ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ സ്വരൂപം	235
	രാമചരിതം ഒരു തമിഴ്ക്കൃതിയോ	239
	ആട്ടപ്രകാരത്തിലേ ഒരു പഴയ പാട്ട്	245
	പഴയ ഭാഷാഗദ്യം	245

കൗടലീയം ഭാഷാഗദ്യം . . . 247
ആട്ടപ്രകാരവും ക്രമദീപികയും – മന്ത്രാങ്കം . . . 249
മത്തവിലാസം . . . 251
ശൂർപ്പണഖാങ്കം ആട്ടപ്രകാരം . . . 251
പിൽകാലത്തെ ആട്ടപ്രകാരങ്ങൾ . . . 252

14 മണിപ്രവാളകൃതികൾ . . . 255
വൈശികതന്ത്രം . . . 255
ആട്ടപ്രകാരശ്ലോകങ്ങൾ . . . 260
ഭാഷാശ്ലോകങ്ങൾ . . . 264

15 സംസ്കൃതകൃതികൾ . . . 269
കേരളത്തിന്റെ വിഭാഗങ്ങൾ . . . 269
രവിവർമ്മകുലശേഖരൻ . . . 271
സമുദ്രബന്ധൻ . . . 275
സിംഹരാജൻ . . . 277
കവിഭൂഷണൻ . . . 278
അരുണഗിരിനാഥൻ . . . 278
രാഘവാനന്ദൻ . . . 280
ദാമോദരച്ചാക്കിയാർ . . . 288
വിടനിദ്രാഭാണം . . . 290

16 ഭാഷാകൃതികൾ – പദ്യം . . . 293
നിരണം കവികൾ — കണ്ണശ്ശൻ പറമ്പ് . . . 293
ചരിത്രം . . . 293
മൂന്നു കവികൾക്കും തമ്മിലുള്ള സംബന്ധം . . . 298
കാലം . . . 299
ഭഗവദ്ഗീത . . . 299
ഭാരതമാല . . . 301
രാമപ്പണിക്കരുടെ കൃതികൾ . . . 303
രാമായണം . . . 303
ഭാഗവതം . . . 308
ശിവരാത്രി മാഹാത്മ്യം . . . 309
ഭാരതം . . . 310
ഗുരുഗീത . . . 310
സീതാസ്വയംവരം അമ്മാനപ്പാട്ട് . . . 311
തൃക്കപാലീശ്വരസ്തോത്രം . . . 312
ശ്രീവല്ലഭകീർത്തനം . . . 312
നിരണവൃത്തങ്ങൾ . . . 313
രാമായണസംക്ഷേപം . . . 313
ശ്രീരാമസ്തോത്രം . . . 314
തിരുക്കണ്ണിയാലണ്ണൽസ്തുതി . . . 315
പാശുപതാസ്ത്രലാഭം പാട്ട് . . . 315

	നളചരിതം പാട്ട്	316
	മറ്റൊരു രാമായണം പാട്ട്	317
	പയ്യന്നൂർ പാട്ട്	317
	പയ്യന്നൂർ പാട്ടിന്റെ പ്രാധാന്യം	319
	ഗദ്യം	319
	മറ്റു ചില ഗദ്യകൃതികൾ	326
17	മണിപ്രവാളകൃതികൾ II	330
	ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശം	330
	കോകസന്ദേശം	344
	അനന്തപുരവർണ്ണനം	346
	ചെറിയച്ചീവർണ്ണനം	348
	മൂന്നു പഴയ ഭാഷാചമ്പുക്കൾ	352
	ശ്രീകൃഷ്ണസ്തവം	365
	മതിചൂതപഞ്ചകം	366
	ആദിത്യവർമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ രണ്ടു സ്തോത്രങ്ങൾ	366
	ചില നഷ്ടപ്രായങ്ങളായ കൃതികൾ	367
	രാജചരിതകാവ്യങ്ങൾ	368
	ശൃങ്ഗാരശ്ലോകങ്ങളും ദേവതാസ്തോത്രങ്ങളും	369
	ചില ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥങ്ങൾ	370
18	ലീലാതിലകം	373
	പ്രസിദ്ധീകരണം	373
	ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ സ്വരൂപം	373
	സൂത്രകാരനും വൃത്തികാരനും	374
	ഗ്രന്ഥകാരൻ	374
	കാലം	375
	ഗ്രന്ഥകാരന്റെ വൈദുഷ്യം	376
	ആദ്യത്തെ മൂന്നു ശില്പങ്ങൾ	376
	നാലാംശില്പം	383
	അഞ്ചാംശില്പം	385
	ആറുമേഴും ശില്പങ്ങൾ	386
	എട്ടാം ശില്പം	387
	ഉപസംഹാരം	388
	അലങ്കാരസംക്ഷേപം	388
19	ചില ആനുഷങ്ഗിക വിഷയങ്ങൾ	394
	കേരളത്തിലേ അക്ഷരമാലകൾ	394
	മലയാളലിപി	396
	ആചാരഭാഷ	396
	മൂലഭദ്രീഭാഷ	397
	പഴഞ്ചൊല്ലുകൾ	398
	കടംകഥകൾ	400

1

ഭാഷ

ഭാഷ

ഒരുവൻ തന്റെ അന്തർഗ്ഗതം അന്യനെ ഗ്രഹിപ്പിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ഉച്ചരിക്കുന്നതും ആ അന്തർഗ്ഗതം ഏതെങ്കിലും ഒരു ജനസമുദായത്തിലെ സങ്കേതമനുസരിച്ച് അന്യനു ഗ്രഹിക്കുവാൻ പര്യാപ്തവുമായ വർണ്ണാത്മകശബ്ദങ്ങളുടെ സമൂഹമാകുന്നു ഭാഷ. ഒരു മനുഷ്യന്റെ വായിൽനിന്നു പുറത്തു പോകുന്ന ശ്വാസം ഏതെങ്കിലും ഒച്ച പുറപ്പെടുവിക്കുന്നു എങ്കിൽ അതിനെ ധ്വനിയെന്നും ഒറ്റതിരിഞ്ഞു നില്ക്കുന്ന ധ്വനിയെ വർണ്ണമെന്നും പറയുന്നു. ഇടിമുഴക്കം, വീണാക്വാണം മുതലായവ വായിൽനിന്നു പുറപ്പെടാത്തതിനാൽ അവർണ്ണാത്മകശബ്ദങ്ങളാകുന്നു. മനുഷ്യർ ഏതുപ്രകാരത്തിൽ ചെയ്യുന്ന അന്തർഗ്ഗത നിവേദനവും 'ഭാഷ' എന്ന പദത്തിന്റെ വ്യാപകാർത്ഥത്തിൽ ഉൾപ്പെടുമെങ്കിലും, മുഖം, കൈ മുതലായ അവയവങ്ങൾ കൊണ്ടു കാണിക്കുന്ന ആങ്ഗ്യങ്ങളേയും പക്ഷിമൃഗാദികളുടെ ചിത്രങ്ങൾകൊണ്ടു കുറിക്കുന്ന ലിഖിതങ്ങളേയും മറ്റും ഭാഷാശാസ്ത്രജ്ഞന്മാർ അതിന്റെ സാമാന്യനിർവ്വചനത്തിൽ പരിഗണിക്കാറില്ല. 'ഭാഷ' എന്ന ശബ്ദത്തിന്റെ ധാത്വർത്ഥം തന്നെ വ്യക്തമായ വാക്ക്[1] എന്നാണല്ലോ. ആങ്ഗ്യത്തേയും മറ്റും നയനഭാഷയെന്നും ഉച്ചരിതത്തെ ശ്രവണഭാഷയെന്നും പറയാവുന്നതാണ്. നയനഭാഷ മനസ്സിലാക്കണമെങ്കിൽ കണ്ണിന്റേയും വെളിച്ചത്തിന്റേയും അപേക്ഷയുണ്ട്; ശ്രവണഭാഷ മനസ്സിലാക്കുവാൻ ചെവി മാത്രം മതിയാകും. ശബ്ദങ്ങൾ ഉച്ചരിക്കുമ്പോൾ ആങ്ഗ്യം കാണിക്കുന്നതു പ്രായേണ അർത്ഥപരിപൂരണത്തിനു വേണ്ടിയാകുന്നു. ചെറുനാവ്, ശ്വാസനാളത്തിന്റെ അകത്തുള്ള ധ്വനിതന്ത്രികൾ, മേലണ്ണാക്ക് (മൃദുതാലു), കീഴണ്ണാക്ക് (പ്രജിഹ്വ), നാസികാമാർഗ്ഗം, തൊണ്ട, നാവ്, പല്ലുകൾ, ചുണ്ടുകൾ ഇവയുടെ സമാഹാരമാണ് വാഗിന്ദ്രിയം. ഇവയിൽ ഓരോ അവയവത്തിന്റെ അവലംബത്തെ ആസ്പദമാക്കിയാണ് വർണ്ണങ്ങളെ കണ്ഠ്യങ്ങൾ, താലവ്യങ്ങൾ, മൂർദ്ധന്യങ്ങൾ, ദന്ത്യങ്ങൾ, ഓഷ്ഠ്യങ്ങൾ എന്നും മറ്റും വൈയാകരണന്മാർ തരംതിരിക്കുന്നത്.

[1] 'ഭാഷ—വ്യക്തായാം വാചി' എന്നും 'ഹ്രാദ അവ്യക്തേ ശബ്ദേ' എന്നും പാണിനി. അവ്യക്തശബ്ദമെന്നാൽ വാദ്യാദിഘോഷമെന്നു വൈയാകരണന്മാർ.

അക്ഷരമാല

ഉച്ചാരണസൗകര്യത്തെ പ്രമാണീകരിച്ചു സ്വരമാണെങ്കിൽ തനിച്ചോ, വ്യഞ്ജനമാണെങ്കിൽ സ്വരസമ്മിളിതമായോ വേർതിരിച്ച്, അവയ്ക്ക് അക്ഷരങ്ങൾ എന്നു പേർ കല്പിച്ച് ഓരോ അക്ഷരവും കണ്ണിൽ പതിയുന്നതിന് അതിന്റെ അടയാളമായി ഓരോ ലിപിയും ജനസമുദായം സൃഷ്ടിച്ചു.[2] ആ ലിപിസമൂഹത്തെത്തന്നെയാണ് അക്ഷരമാലയെന്നു സാധാരണമായി വ്യവഹരിക്കാറുള്ളത്. ലിപികളുടെ സഹായംകൊണ്ടു വാചികഭാഷ ലിഖിതമായിത്തീരുന്നു. ഇന്ന ശബ്ദത്തിന് ഇന്നതാണ് അർത്ഥം എന്ന് ഓരോ ഭാഷ സംസാരിക്കുന്ന ജനങ്ങളുടെ ഇടയിലും സങ്കേതം, അതായത് അഭേദ്യമായ വ്യവസ്ഥ ഉണ്ട്. ഈ വ്യവസ്ഥ ഒരു ദിവസംകൊണ്ടോ ഒരു രാജശാസനംകൊണ്ടോ ഉണ്ടായിട്ടുള്ളതല്ല. വളരെക്കാലത്തെ പരീക്ഷണത്തിന്റേയും പരിചയത്തിന്റേയും ഫലമായാണ് ഇത്തരത്തിൽ ഒരു നിയമം നടപ്പായത്. ഒരു ജനസമുദായത്തിന്റെ കലാപരമായ സംസ്കാരം മുഴുവൻ പ്രതിഫലിപ്പിക്കുവാൻ ആ സമുദായം സംവ്യവഹാരം ചെയ്യുന്ന ഭാഷയ്ക്കു ശക്തിയുണ്ടായിരിക്കും. സംസ്കാരം വർദ്ധിക്കുംതോറും സ്വഭാഷയിൽ ശബ്ദങ്ങളില്ലെങ്കിൽ ഇതരഭാഷകളിൽനിന്നു സമുചിതങ്ങളായ ശബ്ദങ്ങൾ കടം വാങ്ങി അവയെ സ്വായത്തീകരിച്ചു തദ്വിഷയകമായ ന്യൂനതയെ പരിഹരിക്കുന്നതും സർവ്വസാധാരണമാണ്. എന്നാൽ എത്ര ശബ്ദസമ്പന്നമായ ഭാഷയിലും ഒരുവൻ ഉടരുന്ന ഉച്ചാരണം ശ്രോതാവിനെ ആശയം ഗ്രഹിപ്പിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ ഉടനടി വായുമണ്ഡലത്തിൽ ലയിച്ചുപോകുന്നതാണല്ലോ. അവശ്യം നിലനിറുത്തേണ്ട മതപരവും മറ്റുമായുള്ള വാങ്മയങ്ങളെ മാത്രം പുരാതനകാലങ്ങളിലെ ജനങ്ങൾ ശിഷ്യന്മാരെ അധ്യാപനം ചെയ്തു പ്രചരിപ്പിച്ചുപോന്നു. അത് എറ്റവും ക്ലേശകരമായ ഒരു പാഠപദ്ധതിയായിരുന്നു. അവയൊഴിച്ച് അന്യസൂക്തികൾക്ക് ഒന്നിനുംതന്നെ ക്ഷണഭങ്ഗുരതയിൽനിന്നു രക്ഷ നേടുവാൻ മാർഗ്ഗമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഈ ദുരവസ്ഥയിൽനിന്നു ലോകത്തെ ഉദ്ധരിച്ചതു ലിപിവിന്യാസമാകുന്നു. ഒരു ജനസമുദായം തന്മദ്ധ്യത്തിൽ പ്രചരിക്കുന്ന ഭാഷയ്ക്കു ലിപികൾ വ്യവസ്ഥ ചെയ്തപ്പോൾ അത് ആ സമുദായത്തിന് ഒരു പരമാനുഗ്രഹമായി പരിണമിച്ചു. അതേവരെയ്ക്കും തങ്ങളുടെ ഉപയോഗത്തിനും ആനന്ദത്തിനുമായി അവരുടെ ഇടയിൽ വിദ്യാസമ്പന്നന്മാരും ഭാവനാകുശലന്മാരുമായ വ്യക്തികൾ നിർമ്മിച്ച ആഭാണകങ്ങൾ, ഗാനങ്ങൾ മുതലായവ താലപത്രങ്ങളിലും മറ്റും ലിഖിതങ്ങളായപ്പോൾ അവയ്ക്കു ശാശ്വതമായ പ്രതിഷ്ഠ ലഭിച്ചു. അന്ധകാരം ജ്യോതിസ്സായി മാറി; വിദ്യയ്ക്ക് അഭ്രുതപൂർവമായ വിജയം സഞ്ജാതമായി; ഭൂതകാലത്തെ സൂക്തിവിഭവം ഏതു ഭാവികാലത്തേയ്ക്കും പ്രയാജനപ്പെടുമെന്നുള്ള നിലവന്നു; ജരാമരണഭയമില്ലാത്ത യശഃകായത്തെ സൃഷ്ടിക്കുന്നതിൽ സരസ്വതീദാസന്മാർ കുതുകികളായി; തങ്ങളുടെ വിജ്ഞാനത്തിന്റേയും പ്രതിഭയുടേയും ഫലങ്ങളെ ബഹുജനോപയുക്തമാക്കി തദ്വാരാ ലോകസേവ ചെയ്യുന്നതിനു പലരും അഹമഹമികയാ ഒരുങ്ങിയിറങ്ങി. ചുരുക്കത്തിൽ സംസ്കാരോൽഗതിക്കും സാഹിത്യോദയത്തിനും ലിപിനിർമ്മിതി അത്യന്തം പ്രേരകമായി. ആ വഴിക്കു ലോകത്തിനു സിദ്ധിച്ച അപരിമേയവും ആശ്ചര്യജനകവുമായ ലാഭത്തെ അച്ചടിയന്ത്രത്തിന്റെ ആവിർഭാവം ശതഗുണീഭവിപ്പിച്ചു. അനവധി വർഷസഹസ്രങ്ങൾ കഴിഞ്ഞാണ് ഓരോ ജനസമുദായത്തിലും ലിപികൾ ഉണ്ടായത്. മുദ്രണയന്ത്രത്തിന്റെ നിർമ്മാണത്തിനു പിന്നെയും വളരെക്കാലത്തെ താമസം വേണ്ടിവന്നു. ക്രി. പി. 868-ൽ ചീനരാജ്യത്ത് ഒരു മുദ്രണയന്ത്രം ഇദംപ്രഥമമായി

[2] ഭാരതീയർ എഴുതുന്നത് അക്ഷരമാലയും യൂറോപ്യന്മാർ എഴുതുന്നത് വർണ്ണമാലയുമാണ്.

കണ്ടുപിടിക്കുകയുണ്ടായി. യൂറോപ്പിൽ അച്ചടി ആരംഭിച്ചതു് 1440-ൽ മാത്രമാകുന്നു. ലിപികളുടെ ആവിർഭാവത്തോടുകൂടി അന്നുവരെ വാചികം മാത്രമായിരുന്ന ഭാഷ വാമൊഴി അല്ലെങ്കിൽ സംഭാഷണഭാഷയെന്നും വരമൊഴി അല്ലെങ്കിൽ ലിഖിതഭാഷയെന്നും രണ്ടു വകുപ്പായി പിരിഞ്ഞു.

ഗ്രന്ഥഭാഷ

വാമൊഴിക്കു ഭാഷാചരിത്രത്തിലല്ലാതെ സാഹിത്യചരിത്രത്തിൽ പ്രവേശമില്ല. സാഹിത്യചരിത്രകാരന്റെ പ്രതിപാദ്യവിഷയം ഗ്രന്ഥസമൂഹമാകുന്നു. വാമൊഴി വർണ്ണവികാരങ്ങൾക്കു വിധേയവും ഗ്രാമ്യപദസമ്മിളിതവും ദേശംതോറും വിഭിന്നവും ആയിരിക്കുവാൻ ഇടയുണ്ടു്. ഗ്രന്ഥഭാഷയിലും കാദാചിൽക്കമായി ആ മാതിരി വൈകല്യങ്ങൾ കടന്നുകൂടാവുന്നതാണെങ്കിലും അതു താരതമ്യേന വ്യാകരണനിയമങ്ങളെ അനുസരിക്കുന്നതും ഏകരൂപവുമായിരിക്കും. വാമൊഴിയുടെ സാജാത്യമുള്ള ആധാരങ്ങൾ മുതലായവ കാര്യഗ്രഹണത്തിനു മാത്രം ഉതകുന്നവയാകയാൽ ബോധനപ്രധാനങ്ങളെന്നും; ശ്രുതി, സ്മൃതി, പുരാണം, ശാസ്ത്രം മുതലായവ മുഖ്യമായി വിവേകദ്വാരാ മനഃസംസ്കാരം ഉണ്ടാക്കുന്നവയാകയാൽ, വിജ്ഞാനപ്രധാനങ്ങളെന്നും; കാവ്യം, നാടകം, ചമ്പു, ആഖ്യായിക മുതലായവ സർവ്വോപരി ലോകോത്തരാഹ്ലാദജനകങ്ങളാകയാൽ ചമൽക്കാരപ്രധാനങ്ങളെന്നും പറയത്തക്കതാണു്. ഗ്രന്ഥഭാഷയ്ക്കു് ഇത്തരത്തിൽ മൂന്നു പ്രഭേദങ്ങൾ ഉണ്ടു്. ചമൽക്കാരമെന്നാൽ ചിത്തവിസ്താരമെന്നർത്ഥം. പുരാണങ്ങളിൽ ചില ഭാഗങ്ങൾ ചമൽക്കാരകാരികളാണെങ്കിലും വിജ്ഞാനദാനമാണു് അവയുടെ മുഖ്യോദ്ദേശ്യം; അതുപോലെ കാവ്യാദികളിൽ ചില ഭാഗങ്ങൾ വിജ്ഞാനമാത്രപ്രദങ്ങളാണെങ്കിലും ചമൽക്കാരജനകത്വമാണു് അവയുടെ പ്രധാന പ്രയോജനം.

സാഹിത്യം

സാഹിത്യം എന്ന പദത്തിനു സഹിത ഭാവം, അതായതു യോഗം അല്ലെങ്കിൽ ചേർച്ച, എന്നാണർത്ഥം. ശബ്ദാർത്ഥങ്ങളുടെ യോഗമാണു് ഇവിടെ വിവക്ഷിതമായിട്ടുള്ളതു്. രാമണീയകവിശിഷ്ടങ്ങളായിരിക്കണം ആ ശബ്ദാർത്ഥങ്ങൾ എന്നും നിയമമുണ്ടു്. അല്ലെങ്കിൽ അവയ്ക്കു ചമൽക്കാര ജനകങ്ങളാകുവാൻ സാധിക്കുന്നതല്ലല്ലോ. അതുകൊണ്ടാണു് മലയാളഭാഷയുടെ പ്രാചീനാലങ്കാരഗ്രന്ഥമായ ലീലാതിലകത്തിൽ യോഗമെന്നാൽ സഹൃദയന്മാർക്കു രുചിക്കത്തക്കവിധത്തിലുള്ള ചേർച്ചയാണെന്നും അത്തരത്തിലുള്ള ചേർച്ചയുണ്ടാകുന്നതു നിയമേന ദോഷമില്ലാതേയും ഗുണമുണ്ടായും പ്രായേണ അലങ്കാരത്തോടുകൂടിയും ഇരുന്നാലാണെന്നും പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതു്. കാവ്യപരിശീലനത്തിന്റെ നിരന്തരമായ ആവർത്തനം നിമിത്തം നിർമ്മലമായിത്തീർന്ന യാവചിലരുടെ ഹൃദയത്തിൽ വർണ്ണ്യവസ്തുവിനു തന്മയീഭവിക്കുവാൻ യോഗ്യതയുണ്ടോ അവരാണു് സഹൃദയന്മാർ. സാഹിത്യത്തിനു പല പ്രയോജനങ്ങളും ആലങ്കാരികന്മാർ കല്പിക്കാറുണ്ടെങ്കിലും ആനന്ദംതന്നെയാകുന്നു അവയിൽ അഗ്രഗണ്യമായിട്ടുള്ളതു്. ഛന്ദോനിബദ്ധമായ വാങ്മയത്തിനു പദ്യമെന്നും അല്ലാത്തതിനു ഗദ്യമെന്നും പേർ പറയുന്നു.

കേരളസാഹിത്യചരിത്രം

കേരളസാഹിത്യചരിത്രം എന്നാണ് ഈ പുസ്തകത്തിന്റെ പേരെങ്കിലും ഇതിൽ ചമൽക്കാരകാരികളായ ഗ്രന്ഥങ്ങൾക്കുപുറമെ വിജ്ഞാനപ്രദങ്ങളായ ഗ്രന്ഥങ്ങളെപ്പറ്റിയും ദിങ്മാത്രമായി പരാമർശിക്കുന്നതാണ്. അല്ലെങ്കിൽ പുസ്തകത്തിനു സമഗ്രത സിദ്ധിക്കുന്നതല്ലെന്നുമാത്രമല്ല വിജ്ഞേയങ്ങളായ അനവധി വിഷയങ്ങൾ വക്തവ്യങ്ങളല്ലാതെ തീരുകയുംചെയ്യും. അതുപോലെതന്നെ കേരളീയർ മലയാളഭാഷയിൽ രചിച്ചിട്ടുള്ള ഗ്രന്ഥങ്ങൾക്കു പുറമേ സംസ്കൃതഭാഷയിൽ രചിച്ചിട്ടുള്ള ഗ്രന്ഥങ്ങളെപ്പറ്റിയും ഇതിൽ പ്രതിപാദിക്കുന്നതാണ്. കേരളത്തിലെ പ്രഥമഗണനീയന്മാരായ മഹാകവിമൂർദ്ധന്യന്മാരിൽ ഒട്ടുവളരെപ്പേരും — ശങ്കരാചാര്യർ, വില്വമങ്ഗലത്തു സ്വാമിയാർ, മേൽപ്പുത്തൂർ നാരായണഭട്ടതിരി മുതൽപേർ — സംസ്കൃതത്തിൽ മാത്രമേ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചിട്ടുള്ളൂ. അവരെ അകറ്റിനിർത്തിയാൽ സാഹിത്യസാമ്രാജ്യത്തിൽ കേരളത്തിനുള്ള യഥാർത്ഥസ്ഥാനമെന്തെന്ന് അനുവാചകന്മാർ എങ്ങിനെ ഗ്രഹിക്കും? അതുകൊണ്ടു കേരളീയർ ഈ രണ്ടുഭാഷകളിലും നിർമ്മിച്ചിട്ടുള്ള പ്രധാനഗ്രന്ഥങ്ങളെപ്പറ്റി ഈ പുസ്തകത്തിൽ പ്രസ്താവിക്കുവാൻ യഥാമതി ശ്രമിക്കുന്നതാണ്. വിസ്തീർണ്ണമായ ഈ പന്ഥാവിലൂടെത്തന്നെയാണല്ലോ പൂർവസൂരികളായ ഗോവിന്ദപ്പിള്ള സർവാധികാര്യക്കാർ മുതൽപേരും സഞ്ചരിച്ചിട്ടുള്ളതു്.

2

ദ്രാവിഡം

ദ്രാവിഡഭാഷകൾ

1931-ലെ കാനേഷുമാരിക്കണക്കനുസരിച്ച് ഇൻഡ്യാ മഹാരാജ്യത്തിൽ വസിക്കുന്ന 352,837,778 ജനങ്ങൾ ആകെക്കൂടി 225 ഭാഷകൾ സംസാരിക്കുന്നു. അവയെ ആസ്ട്രിക്, റ്റിബെറ്റോ, ചൈനീസ്, ദ്രാവിഡം, ഇൻഡോ — യൂറോപ്യൻ എന്നിങ്ങനെ നാലു ഗോത്രങ്ങളിൽ അടങ്ങുന്നതായി പണ്ഡിതന്മാർ തരംതിരിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇൻഡോ — യൂറോപ്യന്മാർക്കു മുമ്പു ദ്രാവിഡന്മാരും ദ്രാവിഡന്മാർക്കും മുമ്പു മറ്റൊരു ജനസമുദായവും, ഇൻഡ്യയിൽ താമസിക്കുവാൻ ആരംഭിച്ചു. ഒടുവിൽ പറഞ്ഞ ജനസമുദായത്തിന്റെ 'മുണ്ഡാ' മുതലായ ഭാഷാസമൂഹം ആസ്ട്രിക്ഗോത്രത്തിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. സംസ്കൃതവും സംസ്കൃതഭവങ്ങളായ ഹിന്ദി, ബങ്ഗാളി, ഗുജറാത്തി, മഹാരാഷ്ട്രി മുതലായ ഭാഷകളും ഇൻഡോ — യൂറോപ്യൻ ഗോത്രത്തിൽ അടങ്ങുന്നു. ദക്ഷിണാപഥത്തിലെ പ്രധാനഭാഷകളായ തെലുങ്ക്, തമിഴ്, കർണ്ണാടകം, മലയാളം ഇവ ദ്രാവിഡ ഗോത്രത്തിൽ ചേർന്നവയാണ്. ഈ ഗോത്രത്തെ നാലായി പിരിച്ചു തമിഴ്, കർണ്ണാടകം, മലയാളം എന്നീ മൂന്നു ഭാഷകളെ ദ്രാവിഡമെന്നു പ്രത്യേകം ഒരു ശാഖ കൽപ്പിച്ച് അതിൽ അന്തർഭവിപ്പിച്ചും, ആന്ധ്രഭാഷ, മധ്യമശാഖ, പശ്ചിമോത്തര ഭാഷ എന്നു മൂന്ന് ഇതരവിഭാഗങ്ങളെക്കൂടി സൃഷ്ടിച്ചുമാണ് ലിങ്ഗ്വിസ്റ്റിക്ക് സർവേ ഓഫ് ഇൻഡ്യാ (ഇൻഡ്യയിലെ ഭാഷാസമൂഹപര്യവേക്ഷണം) എന്ന വിപുലഗ്രന്ഥത്തിൽ വിചാരണചെയ്യുകാണുന്നത്. ഇവയിൽ 10,37,142 പേർ സംസാരിക്കുന്ന ഒറായോൺ അല്ലെങ്കിൽ കുറുക്കം, 926,099 പേർ സംസാരിക്കുന്ന ഗോണ്ഡിയും, 5,85,109 പേർ സംസാരിക്കുന്ന കുയി അല്ലെങ്കിൽ കാണ്ഡിയും, മധ്യമശാഖയിൽ പെട്ട ഇതരഭാഷകളും ഉത്തരഭാരതത്തിലെ ചില അരണ്യനിവാസികളുടെ ഇടയിലാണ് പ്രായേണ പ്രചരിക്കുന്നത്. പശ്ചിമോത്തരഭാഷ എന്നു പറയുന്നത് 2,07,049 പേർ സംസാരിക്കുന്ന ബ്രഹൂയിയും അതിന്റെ കേന്ദ്രം ബലൂചിസ്ഥാനവും ആകുന്നു. മദ്ധ്യമശാഖയേയും പശ്ചിമോത്തരഭാഷയേയും ഇത്തരത്തിൽ വേർതിരിക്കേണ്ടതു് ആവശ്യകംതന്നെയെങ്കിലും തെലുങ്കിനെ ദാക്ഷിണാത്യങ്ങളായ ഇതരദ്രാവിഡഭാഷകളിൽ നിന്ന് അകറ്റിനിറുത്തിയിരിക്കുന്നതു യുക്തമല്ലെന്നു പ്രസ്താവിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ദക്ഷിണഭാരതമാകുന്ന ദ്രാവിഡ ഭാഷകൾക്ക് ഇക്കാലത്ത് അപ്രതിഹതമായുള്ള സംവ്യവഹാരസ്ഥാനം. ഗോവായ്ക്കു നൂറുമൈൽ തെക്ക് അറബിക്കടലിന്റെ തീരത്തുനിന്ന് ഒരു സീമാരേഖ ആരംഭിച്ചു

പശ്ചിമ പർവ്വതമാർഗ്ഗമായി കൊല്ഹാപുരംവരെ എത്തി അവിടെനിന്നു വളഞ്ഞു കിഴക്കോട്ടു നീങ്ങി ഹൈദരബാദ്ദ് രാജ്യത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു ബീഹാറിന്റെ ദക്ഷിണഭാഗത്തിനു വടക്കുകൂടി നേരെ ബങ്ഗാൾ ഉൾക്കടലിന്റെ കരയിൽ അവസാനിച്ചാൽ അതിനുതെക്കുള്ള പ്രദേശങ്ങളിൽ മുഴുവൻ ദ്രാവിഡഭാഷകളാണ് പ്രചരിക്കുന്നതെന്നു പറയാം. ഇൻഡ്യയിൽ ദ്രാവിഡഗോത്രത്തിൽപെട്ട ഏതെങ്കിലും ഒരു ഭാഷ 71,644,787 പേർ സംസാരിക്കുന്നുണ്ട്. അവരിൽ തെലുങ്ക് 263,73,727 പേർക്കും തമിഴ് 204,11,652 പേർക്കും കർണ്ണാടകം 112,06,380 പേർക്കും മലയാളം 91,37,615 പേർക്കും മാതൃഭാഷയാകുന്നു. അഥവാ പതിനായിരം ഭാരതീയരിൽ 752 പേർ തെലുങ്കും 582 പേർ തമിഴും 320 പേർ കർണ്ണാടകവും 261 പേർ മലയാളവും സംസാരിക്കുന്നു എന്നും പരിഗണിക്കാവുന്നതാണ്. സിംഹളദ്വീപിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിനും തമിഴിന് ഒരു മാതൃഭാഷയുടെ സ്ഥാനമുണ്ട്. മഹാരാഷ്ട്രിയുടെ ഒരു ഉൾപ്പിരിവായ കൊങ്കണിയും ഗുജറാത്തിയുടെ ഒരു വകഭേദമായ പട്ടുനൂലിയും കേരളത്തിൽ ചില സ്ഥലങ്ങളിൽ പ്രചരിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും അവ ഇൻഡോ — യൂറോപ്യൻഗോത്രത്തിൽപെട്ട ഭാഷകളാകുന്നു. മലയാളം സംസാരിക്കുന്ന 91,37,615 ജനങ്ങളിൽ 42,60,860 പേർ തിരുവിതാംകൂറിലും 10,88,081 പേർ കൊച്ചിയിലും 37,26,726 പേർ മദിരാശി പ്രവിശ്യയിലും 1931-ലെ കനേഷുമാരിക്കാലത്തു താമസിച്ചിരുന്നതായി കാണുന്നു. തെക്കു കന്യാകുമാരി മുതൽ വടക്കു ഗോകർണ്ണംവരെ കിഴക്കു പശ്ചിമപർവ്വതപങ്ക്തിക്കും പടിഞ്ഞാറ് അറബിക്കടലിനും ഇടയ്ക്കു കിടക്കുന്ന ഭൂമിക്കു മുഴുവൻ കേരളമെന്നു പേരുണ്ടെങ്കിലും, അതിൽ തിരുവിതാംകൂർ, കൊച്ചി എന്നു രണ്ടു നാട്ടുരാജ്യങ്ങളിലും മദിരാശിപ്രവിശ്യയിൽ മലബാർജില്ലയിലും ദക്ഷിണകർണ്ണാടജില്ലയിൽ ചന്ദ്രഗിരിപ്പുഴ (പെരുമ്പുഴ) യ്ക്കു തെക്കുള്ള സ്ഥലത്തും മാത്രമാണ് മലയാളത്തിനു മാതൃഭാഷ എന്ന നിലയിൽ പ്രചാരമുള്ളത്. ദക്ഷിണകർണ്ണാടകത്തിൽ പെട്ട കാസർകോട്ടുതാലൂക്കിലെ ഒരു ജന്മിയായ കാവുഭട്ടതിരിയുടെ ഇല്ലത്തിലെ വടക്കിനി തൊട്ടു തുളുനാട്ടു തുടങ്ങുന്നു എന്നാണ് വെയ്പ്. മലനാടെന്ന പേരിൽ അറിയപ്പെടുന്നതും ആ വടക്കിനിക്കു തെക്കുള്ളതുമായ ഭൂവിഭാഗത്തെമാത്രമാണ് കേരളം എന്ന സംജ്ഞകൊണ്ട് ഈ പുസ്തകത്തിൽ വ്യവഹരിക്കുന്നതും. തിരവിതാംകൂറിൽത്തന്നെ നാഞ്ചനാട്ട്, ചെങ്കോട്ട, ദേവികുളം, എന്നീ പ്രദേശങ്ങളിലെ മാതൃഭാഷ തമിഴാകുന്നു. ജനസംഖ്യയെ അടിസ്ഥാനമാക്കി നോക്കുന്നതായാൽ (1) പശ്ചിമഹിന്ദി, (2) ബങ്ഗാളി, (3) ബിഹാറി, (4) തെലുങ്ക്, (5) മഹാരാഷ്ട്രി, (6) തമിഴ്, (7) പഞ്ചാബി, (8) രാജസ്ഥാനി, (9) കർണ്ണാടകം, (10) ഒറിയാ, (11) ഗുജറാത്തി, (12) മലയാളം ഈ ക്രമമാണ് ഭാരതീയഭാഷകൾക്കു കല്പിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നത്. ഇതിൽനിന്നു മലയാളം ഭാരതത്തിലെ അതിപ്രധാനമല്ലെങ്കിലും ഒട്ടും അപ്രധാനമല്ലാത്ത ഒരു ഭാഷയാണെന്നു വെളിപ്പെടുന്നുണ്ടല്ലോ.

ദക്ഷിണഭാരതത്തിലെ ആദിമഭാഷ

ആദികാലത്തു ദക്ഷിണഭാരതവും ഉത്തരഭാരതവും തമ്മിൽ ഒരു സമുദ്രത്താൽ വേർതിരിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു എന്നും ദക്ഷിണഭാരതം സുമാത്രാദ്വീപു മുതൽ ആഫ്രിക്കവരെ വ്യാപിച്ചിരുന്ന ഒരു വലിയ ഭൂഖണ്ഡത്തിൽ അന്തർഭവിച്ചിരുന്നു എന്നും ഭൂഗർഭശാസ്ത്രജ്ഞൻമാർ അനുമാനിക്കുന്നു. സത്യവ്രതമനുവിന്റെ കാലത്ത് ഏറിയ ഭാഗവും കടൽ കേറിപ്പോയ ഈ ഭൂഖണ്ഡത്തിനു ലെമൂറിയാ എന്നാണ് അവർ പേർ കല്പിച്ചിരിക്കുന്നത്. കൊച്ചിയിലെ കാടന്മാർ, തിരുവിതാംകൂറിലെ ഊരാളികൾ തുടങ്ങിയ ഏതാനും ജാതിക്കാർ അടങ്ങിയ നീഗ്രീറ്റോയിഡ് എന്ന മനുഷ്യവർഗ്ഗമാണ്

ദക്ഷിണഭാരതത്തിൽ ആദ്യമായി നിവസിച്ചിരുന്നതെന്നും, ആ വർഗ്ഗത്തെ തോടർ, ബഡഗർ, കാണിക്കാർ മുതലായ ജാതിക്കാർ ഉൾപ്പെട്ട പ്രോട്ടോ–ആസ്ത്രലോയിഡ് വർഗ്ഗം കീഴടക്കി എന്നും, ഈ വർഗ്ഗം മുണ്ഡാഗോത്രത്തിൽപ്പെട്ട ഏതെങ്കിലും ഭാഷകൾ സംസാരിച്ചിരുന്നിരിക്കാമെന്നും ആണ് ചില പണ്ഡിതന്മാരുടെ അഭ്യൂഹം. എന്നാൽ ഇക്കാലത്തു മുണ്ഡാഭാഷകൾ ഉത്തരഭാരതത്തിൽ ചില വനേചരന്മാരുടെ ഇടയിൽ മാത്രമേ പ്രചരിയ്ക്കുന്നുള്ളൂ. ഗോദാവരിനദിക്കു തെക്ക് അവയിൽ യാതൊന്നിനും പ്രവേശമില്ല. ആ സ്ഥിതിയ്ക്കു പണ്ട് അവയ്ക്കു ദക്ഷിണ ഭാരതത്തിൽ വ്യാപ്തിയുണ്ടായിരുന്നാലും ഇല്ലെങ്കിലും ദ്രാവിഡത്തെത്തന്നെ ഇവിടത്തെ ആദിമഭാഷയായി പരിഗണിക്കുന്നതു പ്രായോഗികദൃഷ്ട്യാ പ്രമാദമാകുന്നതല്ല.

ആര്യന്മാരും ദ്രാവിഡഭാഷകളും

ദ്രാവിഡഭാഷകൾ മറ്റൊരു ഗോത്രത്തോടും ചേരുന്നില്ലെന്നും അതുകൊണ്ട് അവയ്ക്ക് ഒരു പ്രത്യേകഗോത്രംതന്നെ കല്പിക്കേണ്ടതാണെന്നുമാകുന്നു അഭിയുക്തമതം. പ്രസ്തുതഭാഷകൾ സിതിയൻഗോത്രത്തിൽ അന്തർഭവിക്കുന്നു എന്നു ഡാക്ടർ കാർഡ്വെൽ തുടങ്ങിയ ഭാഷാശാസ്ത്രജ്ഞന്മാർ ഒരു കാലത്ത് ഊഹിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ ആ ഊഹം അനാസ്പദമാണെന്നു പിന്നീടുള്ള ഗവേഷണംകൊണ്ടു തെളിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ദ്രാവിഡന്മാർ പശ്ചിമോത്തരമാർഗ്ഗത്തിലൂടെ ഉത്തരഭാരതത്തിൽ കടന്നുവോ അതോ ആദ്യമായി ദക്ഷിണ ഭാരതത്തിൽ താമസിച്ച് അവിടെനിന്നു കാലാന്തരത്തിൽ ഉത്തരഭാരതത്തിലും കുടിയേറിപ്പാർത്തുവോ എന്നുള്ള പ്രശ്നം ഇന്നും വാദഗ്രസ്തമായിരിക്കുന്നതേയുള്ളൂ. അത് എങ്ങിനെയായാലും മോഹേൻജദാരോ, ഹാരപ്പാ എന്നീ സ്ഥലങ്ങളിൽ പുരാണ വസ്തുഗവേഷകന്മാർ ഭ്രഖനനത്തിന്റേയും മറ്റും ഫലമായി ഇക്കാലത്തു കണ്ടുപിടിച്ചിട്ടുള്ള അത്യത്ഭുതമായ സിന്ധുനദീ പ്രാന്തസംസ്കാരം ദ്രാവിഡരുടേതായിരുന്നു എന്നു മിക്കവാറും തീർച്ചപ്പെടുത്താവുന്നതാണ്. ആ സംസ്കാരത്തിന് ഏകദേശം ആറായിരം വർഷങ്ങളുടെ പഴക്കമുണ്ട്. അതിനു പടിഞ്ഞാറു ഭാഗത്തുള്ള ബലൂചിസ്ഥാനത്തിലെ കാലറ്റുനഗരത്തിനുചുറ്റുമാണ് ദ്രാവിഡഗോത്രത്തിൽപെട്ട ബ്രഹൂയിഭാഷ സംസാരിക്കുന്ന ജനങ്ങൾ താമസിക്കുന്നത്. ഒരുകാലത്തു ദ്രാവിഡ ഭാഷകൾ ഭാരതം മുഴുവൻ വ്യാപിച്ചിരുന്നു എന്നുള്ളതിന് ഇവയെല്ലാം പ്രത്യക്ഷലക്ഷ്യങ്ങളാണ്. കുറുക്ക്, കുയി, ഗോണ്ഡി തുടങ്ങിയ ദ്രാവിഡഭാഷകൾ ഇന്നും സമുദ്രമധ്യത്തിൽ ദ്വീപുകൾ എന്നപോലെ ഉത്തരഭാരതത്തിൽ സംസ്കൃതജന്യങ്ങളായ ഭാഷകൾക്കിടയിൽ കാണപ്പെടുന്നുണ്ടെന്നുള്ളതും വിസ്മർത്തവ്യമല്ല. ആര്യന്മാർ അയ്യായിരം വർഷങ്ങൾക്കുമുൻപു പശ്ചിമോത്തരമാർഗ്ഗമായി ഉത്തരഭാരതത്തിൽ പ്രവേശിച്ചപ്പോൾ അവർക്കും ദ്രാവിഡന്മാർക്കുംതമ്മിൽ സംഘട്ടനം നേരിടുകയും അത്യന്തം പരിപുഷ്ടമായിരുന്ന അവരുടെ സംസ്കാരം അത്രതന്നെ അഭിവൃദ്ധമല്ലാതിരുന്ന ദ്രാവിഡന്മാരുടെ സംസ്കാരത്തെ അവരുടെ ഭാഷയോടുകൂടി വിന്ധ്യപർവ്വതത്തിനു വടക്കുള്ള പ്രദേശങ്ങളിൽ അസ്തമിതപ്രായമാക്കുകയുംചെയ്തു. സംസ്കാരത്തിനും സംവ്യവഹാരത്തിനും അധികമായി പ്രയോജകീഭവിക്കുന്ന ഒരു ഭാഷ വിശേഷിച്ചു ജേതാക്കളുടേതാണെങ്കിൽ, ആ വിഷയങ്ങളിൽ അത്രമാത്രം ഉപയോഗമില്ലാത്ത പരാജിതന്മാരുടെ ഭാഷയെ കീഴടക്കുക എന്നുള്ളതു സർവ്വസാധാരണമാകുന്നു. എന്നാൽ അത്തരത്തിലുള്ള സമ്മർദ്ദത്തിൽ വിജയികളുടെ ഭാഷ വിജിതന്മാരുടെ ഭാഷയിൽനിന്നു സ്വീകാര്യമായിത്തോന്നുന്ന പലതും സ്വായത്തമാക്കുന്നതാണെന്നുള്ളതിനും സംശയമില്ല. അങ്ങനെ ദ്രാവിഡത്തിന് ഉത്തരഭാരതത്തിൽനിന്നു പിൻവാങ്ങേണ്ടിവന്നു എങ്കിലും ദക്ഷിണഭാരതത്തിൽ അതിന്റെ

ആധിപത്യത്തിനു പറയത്തക്ക ഹാനിയൊന്നും സംഭവിച്ചില്ല. ആന്ധ്രം, കർണ്ണാടം, ദ്രാവിഡം, ഗുർജ്ജരം, മഹാരാഷ്ട്രം ഈ ദേശങ്ങളിലെ ജനങ്ങളെ പഞ്ചദ്രാവിഡരെന്നു പറയാറുണ്ടെങ്കിലും ഗുർജ്ജരത്തിലും മഹാരാഷ്ട്രത്തിലും സംസ്കൃതഭവങ്ങളായ ഭാഷകൾ കാലാന്തരത്തിൽ പ്രചരിച്ചു തുടങ്ങി; പ്രത്യുത മറ്റു മൂന്നു പ്രദേശങ്ങളിലും ദ്രാവിഡം അവ്യാഹതമായി നിലനില്ക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ പ്രദേശങ്ങളിൽ ആര്യന്മാർ വിജിഗീഷുക്കളായല്ല പ്രവേശിച്ചതു്. അവരെ ശമപ്രധാനന്മാരും അദ്ധ്യാത്മവിദ്യോപദേശകന്മാരുമായി ദ്രാവിഡന്മാർ സമീക്ഷിക്കുകയും സ്നേഹബഹുമാനപൂർവ്വം സല്ക്കരിക്കുകയും ചെയ്തു. ദ്രാവിഡത്തിന്റെ അഭ്യുന്നതിക്കു് അവർതന്നെ ഐദമ്പര്യേണ പരിശ്രമിച്ചുതുടങ്ങുകയും ആ പരിശ്രമത്തിൽ പ്രശംസനീയമായ വിജയം സമാർജ്ജിക്കുകയും ചെയ്തു എന്നും പറയേണ്ടതുണ്ടു്. അങ്ങനെ ആന്ധ്ര കർണ്ണാട ദ്രാവിഡദേശങ്ങളിൽ ദ്രാവിഡവും ഭാരതത്തിന്റെ ഇതരദേശങ്ങളിൽ സംസ്കൃതവും അവയുടെ അധികാരമണ്ഡലങ്ങൾക്കു സീമാവിഭാഗം ചെയ്തുകൊണ്ടു പരസ്പരം സൗഹാർദ്ദബന്ധം പുലർത്തി ഉത്തരോത്തരം ഉൽക്കർഷത്തെ പ്രാപിച്ചു.

പഴന്തമിഴ്

'തമിഴ്' എന്നായിരുന്നു ദ്രാവിഡർ സംസാരിച്ചുവന്ന ഭാഷയുടെ പൊതുവായുള്ള നാമധേയം. തമിഴ് എന്ന പദത്തിനു (ഇനിമൈ) മാധുര്യമെന്നും (നേർമൈ) വൈശിഷ്ട്യം അഥവാ പരിഷ്കാരമെന്നും അർത്ഥമുള്ളതായി പിങ്ഗള നിഘണ്ടുവിൽ കാണുന്നു. ഇവയിൽ ഏതെങ്കിലും ഒരർത്ഥത്തിൽ ആയിരിക്കണം തമിഴെന്നു് ഈ ഭാഷകൾക്കു പേർ സിദ്ധിച്ചതു്. തമിഴ്, തമിൾ, ദമിള, ദ്രമിള, ദ്രമിഡ, ദ്രവിഡ എന്നിങ്ങനെ പല ഭിന്നരൂപസോപാനങ്ങൾ കടന്നു് ഒടുവിൽ ദ്രാവിഡമായി പരിണമിച്ചു. സംസ്കൃതത്തിലും പ്രാകൃതത്തിലും ഴകാരമില്ലാത്തതിനാൽ ചോഴം ചോളമായതു പോലെ തമിഴ് തമിളായി; ഉച്ചാരണസൗകര്യത്തിനു വേണ്ടി പദാദിയിലെ ഖരം മൃദുവാക്കുകയും പദാന്തത്തിലെ ചില്ലു സ്വരീകരിക്കുകയും ചെയ്തപ്പോൾ തമിൾ ദമിളവുമായി. ക്രിസ്ത്വബ്ദത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ കൃഷ്ണാജില്ലയിൽ സ്ഥാപിതമായ ഒരു സ്തൂപത്തിൽ കൻഹൻ (കണ്ണൻ) എന്ന ഒരു ബുദ്ധഭക്തൻ താൻ ദമിളനാണെന്നു രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. പദത്തിന്റെ ആദ്യക്ഷരം സംയുക്തമാണെങ്കിൽ അതിലെ രേഫം പ്രാകൃതത്തിൽ ലോപിക്കും. ഗ്രാമത്തിനു ഗാമമെന്നും ഭ്രാതാവിനു ബാതാവെന്നുമാണല്ലോ ആ ഭാഷയിൽ രൂപങ്ങൾ കാണുന്നതു്. ദമിളശബ്ദം പ്രാകൃതത്തിൽനിന്നു സംസ്കൃതത്തിലേയ്ക്കു സംക്രമിച്ചപ്പോൾ കമുക ക്രമുകമായതുപോലെ ദ്രമിളമായി; വൈദികസംസ്കൃതത്തിലെ ളകാരം ലൗകികസംസ്കൃതത്തിൽ ഡകാരമാകുമെന്ന വിധി അനുസരിച്ചു ദ്രമിളം ദ്രമിഡവുമായി. ഓഷ്ഠ്യമായ മകാരം ദന്തൗഷ്ഠ്യമായ വകാരമായി മാറിയതു പിന്നീടാണു്. എങ്കിലും ആ മാറ്റം അടുത്ത കാലത്തെങ്ങുമല്ല വന്നുചേർന്നിട്ടുള്ളതു്. 'ദ്രമിഡ' എന്ന രൂപം തന്നെയാണു് മഹാഭാരതത്തിൽ കാണ്മാനുള്ളതു്. "ദ്രമിഡാഃ പുരുഷാ രാജൻ" "ദ്രമിഡീ യോഷിതാം വരാ" "ദ്രമിഡൈ രാവൃതോ യയൗ" എന്നീ പദ്യഖണ്ഡങ്ങൾ നോക്കുക. ദശകുമാരചരിതം, കാദംബരി മുതലായ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ദ്രവിഡപദമാണു് സ്വീകരിച്ചിട്ടുള്ളതു്. "ആന്ധ്രദ്രാവിഡഭാഷാ" എന്നു ക്രി. പി. ഏഴാം ശതകത്തിൽ കുമാരിലഭട്ടനും "ദ്രവിഡശിശുഃ" എന്നു് എട്ടാംശതകത്തിൽ ശങ്കരാചാര്യരും പ്രയോഗിയ്ക്കുന്നു. എന്നാൽ മേൽപ്പുത്തൂർ നാരായണഭട്ടതിരിയുടെ ദൂതവാക്യത്തിൽ 'ദ്രമിഡ' എന്ന പ്രയോഗവും കാണുന്നുണ്ടു്. ദ്രവിഡശബ്ദത്തോടു് 'അൺ' എന്ന തദ്ധിതപ്രത്യയം ചേർന്നു ദ്രവിഡദേശഭവം എന്ന അർത്ഥത്തിലാണു് ദ്രാവിഡപദം പ്രചരിക്കുന്നതു്. പ്രസ്തുതഗോത്രത്തിൽപ്പെട്ട സകല ഭാഷകൾക്കുംകൂടി ദ്രാ

വിഡം എന്ന പൊതുപ്പേർ നൽകിയതു ഡാക്ടർ കാൾഡ്വെൽ ആണ്. ആ സംജ്ഞയെ അനന്തരകാലികന്മാരായ എല്ലാ ഭാഷാശാസ്ത്രജ്ഞന്മാരും അംഗീകരിച്ചിട്ടുമുണ്ട്. തമിഴ്, തെലുങ്ക്, കർണ്ണാടകം, മലയാളം മുതലായവയുടെ ജനയിത്രിയായ ആ മൂലദ്രാവിഡഭാഷയ്ക്കു് അതിനെ ഇന്നത്തെ തമിഴിൽനിന്നു വേർതിരിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി പഴന്തമിഴ് എന്നു സംജ്ഞ കല്പിയ്ക്കാവുന്നതാണ്; മുതുതമിഴ് എന്നു പറയുന്നതിനും വിരോധമില്ല. മുത്തമിഴ് എന്ന പേരിൽ അതിനെ ആരും വ്യവഹരിച്ചു കേട്ടിട്ടില്ല. മുൻ, തമിഴ് എന്നീ രണ്ടുപദങ്ങൾ സമാസിച്ചാൽ നിഷ്പന്നമാകുന്ന രൂപം മുറ്റമിഴ് എന്നല്ലാതെ മുത്തമിഴ് എന്നു വരുന്നതുമല്ല. മുത്തമിഴ് എന്ന പദത്തിനു ദ്രാവിഡസാഹിത്യത്തിൽ മൂന്നു വിധത്തിലുള്ള — അതായതു് ഇയൽ (കാവ്യം), ഇചൈ (പാട്ടു്), നാടകം ഈ വിഭാഗങ്ങളോടുകൂടിയ — പദ്യസാഹിത്യമെന്നേ അർത്ഥമുള്ളു.

ദ്രാവിഡം സംസ്കൃതഭവമോ?

പൂർവ്വപക്ഷം ചർച്ച

ദ്രാവിഡം എന്നൊരു ഭിന്നഗോത്രത്തിന്റെ സൃഷ്ടി അബദ്ധമാണെന്നും ദ്രാവിഡഭാഷകളും പ്രാകൃതഭാഷകളെപ്പോലെത്തന്നെ സംസ്കൃതഭാഷകളാണെന്നും ഒരു വിശ്വാസം ഇന്നും ചില പണ്ഡിതന്മാർ പുലർത്തിപ്പോരുന്നുണ്ടു്. ഇതിന്റെ സാധുത്വത്തെപ്പറ്റി അല്പം വിചിന്തനം ചെയ്യാം. ഭാരതത്തിൽ ഇന്നു പ്രചരിക്കുന്ന എല്ലാ ഏതദ്ദേശീയഭാഷകളും സംസ്കൃതത്തിൽനിന്നു ജനിച്ചവയെന്നാകുന്നു പൂർവ്വാചാര്യന്മാരുടെ മതം. ദേശാഭിമാനത്താൽ പ്രേരിതരായി ഭാരതത്തിന്റെ ഏകീകരണത്തിൽ ജാഗരൂകത പ്രദർശിപ്പിച്ച അവർ എങ്ങനെ സകല ഭാരതീയരേയും അനുലോമപ്രതിലോമവിവാഹങ്ങൾ നിമിത്തം വിഭിന്നജാതീയരായിത്തീർന്ന ആര്യവംശസമുത്ഭവന്മാരെന്നു് ഉൽഘോഷിച്ചുവോ, അതുപോലെ സകല ഭാരതീയഭാഷകളേയും സംസ്കൃതജന്യങ്ങളെന്നു് പ്രഖ്യാപനംചെയ്തു. "പ്രകൃതിഃ സംസ്കൃതം; തത്ര ഭവം തത ആഗതം വാ പ്രാകൃതം" അതായതു് പ്രകൃതി അല്ലെങ്കിൽ മൂലഭാഷ സംസ്കൃതവും അതിൽനിന്നു ജനിച്ചതു പ്രാകൃതവുമാണെന്നത്രേ അവരുടെ പക്ഷം. പ്രകൃതിത്വം നിമിത്തമാണു് പ്രാകൃതത്തിനു് ആ പേർ വന്നതു് എന്നും പ്രാകൃതത്തെ പരിഷ്കരിച്ചതാണ് സംസ്കൃതമെന്നുമാകുന്നു വസ്തുസ്ഥിതി. മഹാരാഷ്ട്രി, ശൗരസേനി, മാഗധി, പൈശാചി, അപഭ്രംശം ഇത്യാദി വിവിധപ്രാകൃതഭാഷകളുള്ളതിൽ ദ്രാവിഡഭാഷകളേയും മറ്റും അവർ അപഭ്രംശത്തിൽ അന്തർഭവിപ്പിക്കുന്നു. അപഭ്രംശമെന്നാൽ സംസ്കൃതാപേക്ഷയോ ഗ്രാമ്യം അല്ലെങ്കിൽ അപരിഷ്കൃതമായ ഭാഷയെന്നർത്ഥം. അവയെത്തന്നെ ദേശ്യഭാഷകളെന്നും മ്ലേച്ഛഭാഷകളെന്നും കൂടി പറയാറുണ്ടു്. "അപഭ്രംശസ്തു യച്ഛുദ്ധം തത്തദ്ദേശേഷു ഭാഷിതം" എന്നു വൃദ്ധവാഗ്ഭടൻ ലക്ഷണനിർദ്ദേശം ചെയ്യുന്നു. മ്ലേച്ഛപദത്തിനു് അവ്യക്തമായ വാക്കു് എന്നാണർത്ഥം. ആര്യന്മാർക്കു് ദ്രാവിഡാദി ഭാഷകൾ ഗ്രഹിക്കുവാൻ കഴിയാതിരുന്നതിനാലാണു് അവർ അവയ്ക്കു ആ പേർ നല്കിയതു്. കുമാരിലഭട്ടൻ തന്ത്രവാർത്തികത്തിൽ ആന്ധ്രദ്രാവിഡഭാഷ മ്ലേച്ഛഭാഷയാണെന്നു പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ഭാവപ്രകാശനം എന്ന നാട്യശാസ്ത്രഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പ്രണേതാവായ ശാരദാതനയൻ, ക്രി. പി. പതിമ്മൂന്നാം ശതകത്തിൽ,

> "ദ്രമിഡാ കന്നഡാന്ധ്രാശ്ച
> ഘൂണഹിമ്മീരസിംഹളാഃ
> * * * *
> ഏതാ ഭാഷശ്ച സർവ്വത്ര

മ്ലേച്ഛഭാഷേത്യുദാഹൃതാഃ”

അതായതു ദ്രമിഡം, കന്നടം, ആന്ധ്രം, തുടങ്ങിയ പതിനെട്ടു ഭാഷകൾ മ്ലേച്ഛഭാഷകളെന്നു പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ആന്ധ്ര വൈയാകരണനായ കേതനൻ (ക്രി. പി. പതിമ്മൂന്നാംശതകം) എല്ലാ ഭാഷകളും സംസ്കൃതത്തിൽനിന്നു ജനിച്ചു എന്നു പറയുന്നു. കേരളീയനായ ലീലാതിലകകാരനും “ഊഹനീയസംസ്കൃത പ്രകൃതിസ്സംസ്കൃതഭവാ” എന്ന സൂത്രത്തിന്റെ വൃത്തിയിൽ “ഇഹ താവൽ സംസ്കൃതമനാദി; അന്യദാദിമതു്; തസ്യ സംസ്കൃതാൽ പ്രഭവസ്സ്യാൽ, തത്ര പ്രകൃതിത്വേനസ്ഥിതം ക്വചിദൂഹവിഷയോ ഭവതി; ക്വചിൽ പുനരത്യന്തതിരോഭാവാദൂഹോ ന ശക്യതേ, തത്ര രൂഢത്വമുച്യതേ,” അതായതു് “യാതൊരു പദത്തിനു സംസ്കൃതപ്രകൃതി ഊഹിക്കുവാൻ കഴിയുമോ അതു സംസ്കൃതഭവമാണു്; അനാദിയാണല്ലോ സംസ്കൃതഭാഷ; മറ്റു ഭാഷകൾ പിന്നീടുണ്ടായവയാണു്; അതുകൊണ്ടു് അവ സംസ്കൃതത്തിൽനിന്നു ജനിച്ചിരിക്കണം. അവയിൽ ചിലതിന്റെ പ്രകൃതി ഊഹിക്കാവുന്നതാണു്; മറ്റു ചിലതിന്റെ പ്രകൃതി അത്യന്തം തിരോഹിതമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നതിനാൽ ഊഹിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നതല്ല; ഒടുവിൽപറഞ്ഞ മാതിരിയിലുള്ള പദങ്ങൾ രൂഢങ്ങളാണു്” എന്നു് അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. വാസ്തവത്തിൽ ഈ രൂഢപദസമൂഹം അതാതു ഭാഷയുടെ തറവാട്ടുമുതലാണു്; അല്ലാതെ സംസ്കൃതത്തിൽനിന്നു നേരിട്ടു തത്സമമായോ; പ്രാകൃതംവഴിക്കോ മറ്റോ തത്ഭവമായോ, ഇരവൽ വാങ്ങിയതല്ല; അതിനെയാണു് ദേശ്യമെന്നു പറയുന്നതു്. ലീലാതിലകത്തിൽ തേവർ, വർക്കം, ചങ്ങത, പലക, പിച്ച, ചുരിക എന്നീ പദങ്ങളുടെ പ്രകൃതി ദേവ, വർഗ്ഗ, സംഹിതാ, ഫലക, ഭിക്ഷാ, ച്ഛുരികകളാണെന്നു പറയുന്നതു ശരിയാണെങ്കിലും കമുകു്, കാട്ടു്, കുതിര ഇവയുടെ പ്രകൃതികൾ ക്രമുക, കാടികാ, കുദുരങ്ങളാണെന്നു പറയുന്നതു സ്വീകാരയോഗ്യമാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല. അവയേയും വയറ്, പാമ്പു്, ചോറ് എന്നീ പദങ്ങളെപ്പോലെതന്നെ രൂഢങ്ങളായി ഗണിക്കേണ്ടതാണു്. കമ്മാരൻ (കമ്മാളൻ), കാലം, രാത്രി, ഫലം (പഴം), രൂപം (ഉരുവം) എന്നിത്യാദി പദങ്ങൾ ഋഗ്വേദത്തിൽതന്നെ കാണുന്നുണ്ടെങ്കിലും അവ ദ്രവിഡഭവങ്ങളാണെന്നു ചില പണ്ഡിതന്മാർ വാദിക്കുന്നു. പൂർവ്വാചാര്യന്മാരുടെ ആശയത്തെത്തന്നെയാണു് കേരളകൗമുദിയിൽ കോവുണ്ണിനെടുങ്ങാടിയും അനുസരിക്കുന്നതു് എന്നുള്ളതു് അതിലെ

“സംസ്കൃതഹിമഗിരിഗളിതാ
ദ്രാവിഡവാണീകളിന്ദജാമിളിതാ
കേരളഭാഷാഗങ്ഗാ
വിഹരതു മമ ഹൃൽസരസ്വദാസങ്ഗാ”

എന്ന പദ്യത്തിൽനിന്നു് അനുമാനിക്കാവുന്നതാകുന്നു.

സിദ്ധാന്തപക്ഷം

രണ്ടു ഭാഷകൾക്കു തമ്മിൽ ജന്യജനകസംബന്ധം ഉണ്ടോ എന്നു നിർണ്ണയിക്കുന്നതിനു ചില അവ്യഭിചാരികളായ ഉപാധികൾ ഉണ്ടു്. ഒരു ഭാഷ മറ്റൊരു ഭാഷയിൽനിന്നു് എത്ര പദങ്ങൾ കടം വാങ്ങിയാലും അതുകൊണ്ടുമാത്രം അതിന്റെ വ്യക്തിത്വം നശിക്കുന്നതല്ല. ദ്രാവിഡഭാഷകളെപ്പറ്റി പറയുകയാണെങ്കിൽ തെലുങ്കും കർണ്ണാടകവും മലയാളവും അനവധി പദങ്ങൾ സംസ്കൃതത്തിൽനിന്നു സ്വീകരിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും തമിഴ് ഇന്നും അതിന്റെ അഭിക്രമണത്തെ യഥാശക്തി തടുത്തുനിറുത്തിക്കൊണ്ടു തന്നെയാണു് ജീവിക്കുന്നതു്. തെലുങ്കു മുതലായ ഭാഷകളിലും ഗൃഹ്യോപയോഗത്തി

ന്നുള്ള പദങ്ങൾ പ്രായേണ ദ്രാവിഡങ്ങളാണെന്നും സാംസ്കാരികവും മതപരവും ശാസ്ത്രവിഷയകവുമായ കാര്യങ്ങളിൽമാത്രമാണ് സംസ്കൃതത്തിന്റെ ഉത്തമർണ്ണത പ്രകടീഭവിക്കുന്നതെന്നുമുള്ള വസ്തുത നാം മറക്കരുത്. ഗ്രാമങ്ങളുടെ പഴയ നാമധേയങ്ങൾ മിക്കവാറും ദ്രാവിഡംതന്നെ. പ്രകാരാന്തരേണ പ്രസ്താവിക്കുകയാണെങ്കിൽ ആവശ്യത്തിനു ദ്രാവിഡപദങ്ങളും അലങ്കാരത്തിനും ആഡംബരത്തിനും സംസ്കൃതപദങ്ങളുമാണ് ഈ ഭാഷകളിൽ പ്രചരിക്കുന്നത്. ഇതിനുംപുറമേ സംസ്കൃതത്തിന്റെ വർദ്ധമാനമായ സമ്മർദ്ദം നിമിത്തം പണ്ടു നിത്യോപയോഗത്തിലിരുന്ന പല ദ്രാവിഡപദങ്ങളേയും പുറംതള്ളി അവയുടെ സ്ഥാനങ്ങളിൽ സംസ്കൃതപദങ്ങൾ അനന്തരകാലങ്ങളിൽ വലിഞ്ഞുകേറി സ്വൈരവാസം ചെയ്യുന്നു എന്നും പറയേണ്ടതുണ്ട്. എന്നാൽ സർവ്വനാമങ്ങൾക്ക് ഒരിക്കലും അത്തരത്തിൽ ഒരു ദുർദ്ദശ സംഭവിക്കുവാൻ ഇടയില്ലാത്തതും പ്രകൃതത്തിലും അതു സംഭവിച്ചിട്ടില്ലാത്തതുമാകുന്നു. ഞാൻ, നീ, അവൻ, ഇവൻ, ആർ, എന്ത്, ഒന്ന്, രണ്ട്, മുതലായ പദങ്ങൾ അവയുടെ അർത്ഥങ്ങളെ കുറിക്കുന്ന സംസ്കൃതപദങ്ങളിൽനിന്നു ഭിന്നങ്ങളാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. പദങ്ങളുടെ കഥ അങ്ങനെയിരിക്കട്ടെ. സാധാരണമായി പ്രകൃതി, പ്രത്യയം എന്നീ രണ്ടംശങ്ങൾ ചേർന്നതാണല്ലോ പദം. പ്രകൃത്യംശത്തിന് എത്രയെല്ലാം സാജാത്യം സംഭവിച്ചാലും പ്രത്യയാംശത്തിന് ഐകരൂപ്യമില്ലെങ്കിൽ രണ്ടു ഭാഷകൾ സഗോത്രങ്ങളാണെന്നു പറയാൻ പാടുള്ളതല്ല. സംസ്കൃതത്തിനും ദ്രാവിഡത്തിനും തമ്മിൽ ഈ വിഷയത്തിലുള്ള വിഭിന്നത പ്രത്യക്ഷമാണ്. ഒന്നാമതു് ദ്രാവിഡം സംശ്ലിഷ്ടകക്ഷ്യയിലും സംസ്കൃതം വൈകൃതകക്ഷ്യയിലുമാണ് സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതു്. സംശ്ലിഷ്ടകക്ഷ്യയിൽ (തൊടർനില) സംബന്ധത്തെ കുറിക്കുന്ന ചില പദങ്ങൾക്കു സ്വതന്ത്രമായി നിൽക്കുന്നതിനും ശക്തിയുണ്ട്. 'കൊണ്ടു്' തുടങ്ങിയ ഗതികൾ ഇത്തരത്തിലുള്ള പദങ്ങളാകുന്നു. വൈകൃതകക്ഷ്യയിൽ (ഉരുവുനില) പ്രകൃതിയിൽനിന്നു വേർപെട്ടാൽ പ്രത്യങ്ങൾക്ക് അർത്ഥമില്ല. സംസ്കൃതത്തിലെ സുബന്താദി പ്രത്യയങ്ങളുടെ അവസ്ഥ അങ്ങനെയുള്ളതാണല്ലോ. രണ്ടാമതു്, വിഭക്തി പ്രത്യയങ്ങൾ, വചനപ്രത്യയങ്ങൾ, ക്രിയാപദപ്രത്യയങ്ങൾ ഇവ രണ്ടു ഭാഷകളിലും ഏറ്റവും വ്യത്യസ്തങ്ങളാണെന്നുള്ളതിനുപുറമെ അവ ചേർക്കുന്ന രീതിക്കും പ്രകടമായ ഭേദമുണ്ട്. 'മരങ്ങളുടെ' എന്ന പദത്തിൽ 'മ്' എന്ന ലിങ്ഗപ്രത്യയവും 'കൾ' എന്ന വചനപ്രത്യയവും 'ഉടെ' എന്ന വിഭക്തിപ്രത്യയവും ഒന്നിനു മീതെ ഒന്നായി മേൽക്കുമേൽ ചേർത്തിരിക്കുന്നു. സംസ്കൃതത്തിൽ ഇങ്ങനെയല്ലല്ലോ ചെയ്യാറുള്ളത്. മൂന്നാമതു്, ദ്രാവിഡത്തിൽ കർമ്മണി പ്രയോഗമില്ല; വല്ല പ്രാചീന കൃതികളിലും നാം അതു് അപൂർവമായി കാണുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അതു സംസ്കൃതത്തിന്റെ അനുകരണമായിട്ടു മാത്രമായിരിക്കും. ഇതിന്നും പുറമേ ഭാവേപ്രയോഗം എന്നൊന്നു ഭാഷയിൽ ഒരിടത്തുംതന്നെയില്ല. നാലാമതു്, ദ്രാവിഡത്തിലും സംസ്കൃതത്തിലും നിപാതരൂപങ്ങൾക്കു തമ്മിൽ വളരെ അന്തരമുണ്ട്. അഞ്ചാമതു്, ദ്രാവിഡത്തിൽ അചേതനനാമങ്ങൾക്കും അവയെ കുറിക്കുന്ന സർവനാമങ്ങൾക്കും ലിങ്ഗഭേദമില്ല. ആറാമതു്, നപുംസകനാമങ്ങൾക്കു ബഹുവചനമില്ല. ഏഴാമതു്, ഭേദകങ്ങൾക്കു നാമങ്ങളുമായി ലിങ്ഗവചനവിഭക്തിപ്പൊരുത്തമില്ല. എട്ടാമതു്, രണ്ടു ഭാഷകളിലെ അക്ഷരമാലകൾക്കും തമ്മിൽ സ്പഷ്ടമായ വ്യത്യാസമുണ്ട്. ഒൻപതാമതു്, സന്ധി നിയമങ്ങളിലും ആ വ്യത്യാസം ധാരാളമായി കാണാം. ഇങ്ങനെ വ്യാകരണ സംബന്ധമായ പല വൈജാത്യങ്ങളുടേയും ഗണന ഇനിയും തുടർന്നുകൊണ്ടു പോകാവുന്നതാണ്. അതുകൊണ്ടു ദ്രാവിഡവും സംസ്കൃതവും ഏകഗോത്രത്തിൽപ്പെട്ട ഭാഷകളല്ലെന്നുതന്നെ നിസ്സന്ദേഹമായി നിർണ്ണയിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഇന്നുള്ള കുറെ ദ്രാവിഡപദങ്ങളെ സംസ്കൃതധാതുക്കളുമാ

യി യേനകേനപ്രകാരേണ ഘടിപ്പിക്കുവാൻ കഴിയുന്നതാണെന്നുള്ളതുകൊണ്ടുമാത്രം ഇവയ്ക്കു ജന്യജനകഭാവം കല്പിക്കുവാൻ പാടുള്ളതല്ല. വടമൊഴി അഥവാ ഉത്തരദേശഭാഷയെന്നു സംസ്കൃതത്തിനും തെൻമൊഴി അഥവാ ദക്ഷിണഭാഷയെന്നു ദ്രാവിഡത്തിനും ദ്രാവിഡസാഹിത്യത്തിന്റെ ആരംഭകാലംമുതൽക്കുതന്നെ പേരുണ്ടായിരുന്നു എന്നുള്ള വസ്തുതയും ഇവിടെ സ്മരണീയമാണ്. ലോകത്തിന്റെ ശൈശവാവസ്ഥയിൽ ഒരു മൂലഭാഷയേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളുവോ എന്നും ദ്രാവിഡവും സംസ്കൃതവും ആ ഭാഷയുടെ രണ്ടുശ്പിരിവുകളാണോ എന്നും മറ്റുമുള്ള പ്രശ്നങ്ങൾക്ക് ഉത്തരം പറയാൻ വേണ്ട തെളിവുകൾ ഇനിയും നമുക്കു പരിപൂർണ്ണമായി ലഭിച്ചിട്ടില്ലാത്തതും അവയെപ്പറ്റി അടിസ്ഥാനമില്ലാതെയുള്ള അനുമാനങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതുകൊണ്ടു പ്രായോഗികമായ പ്രയോജനമൊന്നും സിദ്ധിക്കുവാൻ നിർവാഹമില്ലാത്തതുമാകുന്നു. മാനവസമുദായം ഏകമാകയാൽ ചില ശബ്ദങ്ങൾ ആദിമകാലത്തു സർവസാധാരണമായിരുന്നിരിക്കാവുന്നതും തന്നിമിത്തം ഇന്നു കാണുന്ന ഭിന്നഭാഷാകുടുംബങ്ങളിൽ അവ സമാനരൂപങ്ങളായി നിലകൊള്ളാവുന്നതുമാണെന്നുള്ളതിനെപ്പറ്റി ആർക്കും വിവദിക്കുവാൻ ന്യായമില്ലെന്നുകൂടി ഇവിടെ പ്രസ്താവിക്കേണ്ടതുണ്ട്.

3

മലയാളഭാഷയുടെ ഉൽപത്തി

കർണ്ണാടകവും തെലുങ്കും

പഴന്തമിഴ് എന്നു നാം രണ്ടാമധ്യായത്തിൽ നാമകരണം ചെയ്ത മൂലദ്രാവിഡഭാഷ കാലാന്തരത്തിൽ ഉത്തരദ്രാവിഡമെന്നും ദക്ഷിണദ്രാവിഡമെന്നും രണ്ടു ശാഖകളായി പിരിഞ്ഞു. ഉത്തരദ്രാവിഡശാഖയിൽപെട്ട ഭാഷകളാകുന്നു കർണ്ണാടകവും തെലുങ്കും. ഇവയിൽ ആദ്യമായി വേർപിരിഞ്ഞ ഉപശാഖ ഏതെന്നുള്ളതിനെപ്പറ്റിയുള്ള വാദം ഇന്നും അവസാനിച്ചിട്ടില്ല. എന്നാൽ കർണ്ണാടകത്തിനുള്ളതിനേക്കാൾ പഴക്കം കല്പിക്കാവുന്ന ചില പ്രയോഗങ്ങൾ തെലുങ്കിൽ കാണാമെങ്കിലും കർണ്ണാടകത്തിൽനിന്നാണ് തെലുങ്കു വേർതിരിഞ്ഞതെന്ന് ഊഹിക്കുവാൻ ഒന്നിലധികം ന്യായങ്ങൾ ഉണ്ട്. ദക്ഷിണഭാരതത്തിന്റെ പൂർവോത്തരഭാഗങ്ങളിൽ പ്രചരിച്ചിരുന്ന കർണ്ണാടകം കാലക്രമത്തിൽ തെലുങ്കായിത്തീർന്നു. കരുനാട്ട് (കറുത്ത മണ്ണുള്ള നാട്) എന്ന പദം കരുനാടം അഥവാ കരുനാടകമായി വിപരിണമിച്ച്, കർണ്ണാടം അഥവാ കർണ്ണാടകം എന്നു സംസ്കൃതത്തിലും കന്നടം എന്നു ദ്രാവിഡത്തിലും രൂപം നേടി. കരുനാടകം എന്നു ക്രി. പി. എട്ടാംശതകത്തിലെ വേൾവിക്കുടിശാസനത്തിലും കന്നടം എന്നു ചിലപ്പതികാരത്തിലും പ്രയോഗം കാണുന്നു. ഈ കർണ്ണാടകം 'ഹളകന്നടം' അല്ലെങ്കിൽ പഴങ്കന്നടമെന്നും 'പൊസകന്നടം' അഥവാ പുതിയ കന്നടം എന്നും രണ്ടുമാതിരി ഉള്ളതിൽ ആദ്യത്തേതു് തമിഴിൽനിന്നു പിരിഞ്ഞതാണെന്നു തദ്ദേശവൈയാകരണന്മാർ പരക്കെ സമ്മതിക്കുന്നു. പത്താം ശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന ഛന്ദോംബുധികർത്താവായ നാഗവർമ്മൻ പ്രാചീന കർണ്ണാടകാക്ഷരമാലയിൽ മഹാപ്രാണങ്ങളും ഊഷ്മാക്കളും ഇല്ലായിരുന്നു എന്നു പ്രസ്താവിക്കുന്നു. പഴങ്കന്നടത്തിനും തമിഴിനും മലയാളത്തിനും തമ്മിൽ അനേകം അംശങ്ങളിൽ സാജാത്യമുണ്ട്. ഈജിപ്റ്റിൽ ഓക്സിറിങ്കസ് (Oxyroehynchus) എന്ന സ്ഥലത്തുനിന്നു കിട്ടിയ ക്രി. പി. രണ്ടാംശതകത്തിലെ ഒരു പാപ്പിറസ് ഗ്രന്ഥത്തിൽ ചാരിറ്റിയോൺ എന്ന ഒരു ഗ്രീക്ക് യുവതി യാത്രചെയ്തിരുന്ന കപ്പൽ ഛിന്നഭിന്നമായി ഇന്ത്യൻ സമുദ്രതീരത്ത് അടിഞ്ഞതായും അവിടത്തെ രാജാവ് ('ബേറേകൊഞ്ച മധുപാത്രക്കേകാകി') വേറെ കുറെ മദ്യം ഒരു പാത്രത്തിലൊഴിച്ച് ('പാനം ബേർ എത്തിക്കട്ടി മധുപം ബേർ') 'ഈ പാത്രം എടുത്ത് അടച്ചു കെട്ടീട്ടു ഞാൻ പ്രത്യേകമായി ഇതിലെ മദ്യം പാനം ചെയ്യാം,' എന്നു പറഞ്ഞതായും മറ്റും രേഖപ്പെടുത്തീട്ടുണ്ട്. ഉദ്ധൃതങ്ങളായ വാക്യങ്ങൾ പഴങ്കന്നടമാണ്. വളരെക്കാല

ത്തേക്കു തെലുങ്കരേയും കന്നടരേയും കർണ്ണാടകന്മാരെന്നും അവരുടെ സാഹിത്യങ്ങളെ കർണ്ണാടകസാഹിത്യമെന്നും പൊതുവായി പറഞ്ഞുവന്നു. ക്രി. പി. ഒൻപതാംശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന കവിരാജമാർഗ്ഗപ്രണേതാവായ നൃപതുങ്ഗനാണ് കർണ്ണാടക ഭാഷയിലെ ആദ്യത്തെ ഗ്രന്ഥകാരൻ.[1] എന്നാൽ ആറാംശതകത്തിനുമുമ്പുതന്നെ ആ ഭാഷയിൽ ശിലാരേഖകൾ കാണുന്നുണ്ട്. തെലുങ്കുഭാഷയിലെ ശിലാരേഖകൾ എട്ടാംശതകത്തിൽ ആരംഭിക്കുന്നു. തെലുങ്ക് എന്ന പദം 'ത്രിലിങ്ഗം' എന്നതിന്റെ തത്ഭവമാണെന്നും അതു കാലേശ്വരം, ശ്രീശൈലം, ദ്രാക്ഷാരാമം എന്നീ മൂന്നു ശിവലിങ്ഗങ്ങൾ പ്രതിഷ്ഠിച്ചിട്ടുള്ള ക്ഷേത്രങ്ങളുടെ സാന്നിദ്ധ്യംകൊണ്ട് ആദ്യമായി തെലുങ്കുദേശത്തിനു ലഭിച്ച പേരാണെന്നും ആ പേർ ഭാഷയ്ക്കു പകർന്നതു പിന്നീടാണെന്നും ചില പണ്ഡിതന്മാർ പ്രസ്താവിക്കുന്നു. 'തെലുങ്ക്' എന്ന പദം തത്ഭവമേ അല്ലെന്നും തെളിവുള്ള ഒരു ഭാഷയായതിനാൽ അതിനു ആ പേർ വന്നതാണെന്നും മറ്റുചിലർ വാദിക്കുന്നു. 'തെനുകു' എന്നതാണ് ശരിയായ രൂപമെന്നും അതിന്റെ അർത്ഥം തേനാകുന്നത് അഥവാ മധുതുല്യം എന്നാണെന്നും അഭ്യൂഹിക്കുന്നവരും ഇല്ലെന്നില്ല. സംസ്കൃതത്തിൽ തെലുങ്കിനെ ആന്ധ്രഭാഷയെന്നു പറയുന്നു. തമിഴരുടെ സംഘകാലത്ത് ആന്ധ്രദേശത്തെ തമിഴ്പ്പെയർദേശം അതായതു് തമിഴുമായുള്ള ബന്ധം വിട്ട ദേശം എന്നു പറഞ്ഞുവന്നതായി കാണുന്നു. 'വടുക്' അതായതു് ഉത്തരദേശഭാഷ എന്ന നാമമാണ് അന്നത്തെ ഗ്രന്ഥകാരന്മാർ തെലുങ്കിനു നല്കിവന്നതു്. തെലുങ്കുഭാഷയിലെ ഒന്നാമത്തെ ഗ്രന്ഥകാരൻ മഹാഭാരതത്തിന്റെ ആദ്യഭാഗം തർജ്ജമചെയ്തു നന്നയ്യഭട്ടനാകുന്നു. അതുവരെ തെലുങ്കർ കർണ്ണാടകഭാഷയിലാണ് പ്രബന്ധങ്ങൾ രചിച്ചുവന്നതു്. പതിനഞ്ചാംശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന ശ്രീനാഥൻപോലും താൻ തെലുങ്കിലാണ് കവനം ചെയ്യുന്നതെങ്കിലും മാമൂലനുസരിച്ച് അതു കർണ്ണാടകമാണെന്നു പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നു. ഴ, ള, റ എന്നീ മൂന്നക്ഷരങ്ങൾ മൂലദ്രാവിഡത്തിന്റെ പ്രത്യേക സ്വത്താണല്ലോ. കന്നടത്തിൽ ഴ പന്ത്രണ്ടാംശതകത്തിലും റ പതിനേഴാംശതകത്തിലും നശിച്ചുപോയി; എന്നാൽ അതിന്റെ ഒരു അപരിഷ്കൃതോപഭാഷയായ നീലഗിരിയിലെ 'ബഡഗ'ഭാഷയിൽ ആ അക്ഷരം ഇന്നുമുണ്ട്. തെലുങ്ക് ഒരു സാഹിത്യഭാഷയായി വികസിക്കുന്നതിനു മുമ്പുതന്നെ അതിലെ ഴകാരം അസ്തമിച്ചു. ഇങ്ങനെ പല മാറ്റങ്ങളും കർണ്ണാടകത്തിലും തെലുങ്കിലും വരുന്നതിനുള്ള കാരണം സംസ്കൃതഭവഭാഷകളുടെ മർദ്ദമാകുന്നു. തെലുങ്കിന്, കർണ്ണാടകത്തെക്കാൾ, വിദർഭത്തിനും കലിംഗത്തിനും ഇടയ്ക്കു പ്രചരിയ്ക്കുകൊണ്ട് ആ ഭാഷകളോടു കൂടുതലായി ബന്ധമുണ്ടാകുകയും, തെലുങ്കുദേശം ക്രി. പി. രണ്ടാംശതകം മുതൽ കുറേക്കാലത്തേയ്ക്കു ബുദ്ധമതാനുയായികളും പാലിഭാഷ സംസാരിക്കുന്നവരുമായ ആന്ധ്രരാജാക്കന്മാരുടെ ശാസനത്തിനു അധീനമായിത്തീരുകയാൽ ആ ബന്ധം ദൃഢിഭവിക്കുകയും ചെയ്തു. തെലുങ്കുമായുള്ള സമ്പർക്കംകൊണ്ടു കർണ്ണാടകത്തിനു പ്രത്യയവിഷയത്തിലും മറ്റും അനന്തരകാലങ്ങളിൽ പലവിധത്തിലുള്ള മാറ്റങ്ങൾ സംഭവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ബഡഗ ഭാഷ കൂടാതെ കുറുംവാരി (കുറുമ്പരുടേതു്) എന്നൊരു ഉപഭാഷയും കർണാടകത്തിനുണ്ട്. അതു് നീലഗിരി, കുടകു മുതലായ ദേശങ്ങളിൽ പ്രചരിക്കുന്നു. കാമാട്ടി, വസരീ എന്നിങ്ങനെ ചില ഉപഭാഷകൾ തെലുങ്കിനും കാണുന്നു; അവയുടെ പ്രചാരം അധികവും ബോംബേ പ്രവിശ്യയിലാണ്.

---

[1] കവിരാജമാർഗ്ഗം നൃപതുങ്ഗന്റെ സദസ്യനായ ശ്രീവിജയന്റെ കൃതിയെന്നും പക്ഷമുണ്ട്.

തമിഴകം

ഈവിധം ദക്ഷിണഭാരതത്തിൽ കർണ്ണാടകവും തെലുങ്കം പ്രചരിച്ചുവന്ന ഉത്തര ഭാഗം ഒഴിച്ച് അതിനുതെക്കുള്ള ഭാഗം മാത്രമാണ് തമിഴകം എന്നു പുറനാനൂറു തുടങ്ങിയ സംഘസാഹിത്യഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ പേർ പറയുന്ന ദേശം. അകം എന്നാൽ നാടെന്നർത്ഥം. "വടവെങ്കടം തെൻകുമരിയായിടൈത്തമിഴ് കുറുനല്ലുലകം" എന്നു ക്രി. മു. ഒന്നാം ശതകത്തിൽ വിരചിതമായ തൊൽകാപ്പിയമെന്ന ദ്രാവിഡവ്യാക രണഗ്രന്ഥത്തിനു പനമ്പാരനാർ പാടിയ പായിര (പ്രശസ്തി) ത്തിൽ നിന്ന് ഈ തമിഴകത്തിന്റെ വടക്കേ എല്ലുക വെങ്കടമെന്നു പറയുന്ന തിരുപ്പതിമലയും തെക്കേ എല്ലുക കന്യാകുമാരിയുമാണെന്നു വെളിവാകുന്നു. "നാർപ്പെയരെല്ലൈയെൻപതു തെൻകുമരി വടവെങ്കടം കുണകടൽ കുടകടൽ" ഇവയാണെന്ന് ഒൻപതാം ശത കത്തിൽ ജിവിച്ചിരുന്ന 'പേരാചാരിയർ' എന്ന തൊൽക്കാപ്പിയ വ്യാഖ്യാതാവും

"വടാ അതു പനി പടുനെടുവരൈ വടക്കും
തെനാ അതുരുകെഴുകുമരിയിന്റെർക്കും
കുണാ അതുകരൈ പൊരുതൊടു കടർക്കുണക്കും
കുടാ അതുതൊൻറു മുതിർ പൗവത്തിൻ കുടർക്കും."

എന്നു കാരികിഴാരും "തെൻകുമരി വടപെരുങ്കർ കുണകുടകടലാവെല്ലൈ" എന്നു കുറുങ്കോഴിയൂർകിഴാരും അതിനു മുൻപു തന്നെ പുറനാനൂറിലും പാടിയിരി ക്കുന്നതിൽനിന്നു തമിഴകത്തിന്റെ കിഴക്കും മേക്കുമുള്ള അതിരു സമുദ്രമായിരുന്നു എന്നും ഗ്രഹിക്കാവുന്നതാണ്. ഒരുകാലത്തു കന്യാകുമാരി ഒരു നദിയായിരുന്നു എന്നും അതിന് ഇരുന്നൂറു നാഴിക തെക്കോളം പാണ്ഡ്യരാജ്യം വ്യാപിച്ചിരുന്നു (കുമരിയാർ കെട്ടുവതർക്കുമുന്നൈയതു) എന്നും പനമ്പാരനാരുടെ പായിരത്തിന് ഉരൈ (വ്യാഖ്യാനം) എഴുതിയ ഇളമ്പൂരണരും മറ്റും പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നു. "നെടി യോൻ കുൻറമും തൊടിയോൾപൗവവും തമിഴ് വരമ്പറുത്ത തൺപുനനാടു" എന്നു ചിലപ്പതികാരത്തിൽ വേനിർക്കാതയിലും വിവരിച്ചിട്ടുണ്ട്. നെടിയോൻ കുൻറമെ ന്നാൽ ത്രിവിക്രമരൂപനായ മഹാവിഷ്ണുവിന്റെ കുന്ന്, അതായതു തിരുപ്പതി, എന്നും തൊടിയോൾ പൗവം എന്നാൽ കൈവളയണിഞ്ഞ ദേവിയുടെ അതായതു കുമാരീ ഭഗവതിയുടെ സമുദ്രമെന്നുമാണർത്ഥം.

മൂവരശർ

തമിഴകം ചേരർ, ചോളർ, പാണ്ഡ്യർ എന്നീ (മൂവരശർ) മൂന്നു രാജവംശങ്ങളുടെ ശാസനത്തിൽ വളരെക്കാലം ഇരുന്നിരുന്നു. ഇവർ (പടൈപ്പുകാലം തൊട്ടേ) ആദികാലം മുതല്ക്കേയുള്ള രാജാക്കന്മാരാണെന്നു തിരുക്കുറളിന്റെ വ്യാഖ്യാനത്തിൻ പരിമേലഴകർ പറയുന്നു. ആകെക്കൂടി നൂറ്റെൺപതു കാതം വിസ്താരമുണ്ടായിരു ന്ന തമിഴകത്തിൽ എൺപതു കാതം ചേരരും അൻപത്താറു കാതം പാണ്ഡ്യരും നാല്പത്തിനാലു കാതം ചോളരും ഭരിച്ചിരുന്നു. വളരെക്കാലം കഴിഞ്ഞു തെക്കൻ പെന്നാറ്റിനു വടക്കു കാഞ്ചീപുരമുൾപ്പെട്ട ഇരുപതു കാതം പ്രദേശം തൊണ്ടൈമ ണ്ഡലം (തുണ്ഡീരം) ആയും, കോയമ്പത്തൂർ, സേലം, നീലഗിരി മുതലായവ ഉൾപ്പെട്ട പ്രദേശം കൊങ്കുമണ്ഡലമായും വേർപിരിഞ്ഞു. ഇവയും മൈസൂറിന്റെ തെക്കേ അറ്റ ത്ത്, ഏതാനും ഭാഗവും, ഇന്നത്തെ കേരളത്തിനു പുറമേ, പഴയ ചേരരാജ്യത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നു. തമിഴകം ഇങ്ങനെ മൂന്നിൽനിന്ന് അഞ്ചു രാജ്യങ്ങളായപ്പോൾ

ചേരമണ്ഡലത്തിനു മലൈമണ്ഡലം അഥവാ മലൈനാട്ട് എന്നൊരു പേരും സിദ്ധിച്ചു.[2] തമിഴകത്തിന്റെ പശ്ചിമഭാഗം ചേരർക്കും പൂർവോത്തരഭാഗം ചോളർക്കും പൂർവ്വദക്ഷിണഭാഗം പാണ്ഡ്യർക്കും അധീനമായിരുന്നതിനാൽ അവയ്ക്കു യഥാക്രമം കുടപുലം (പശ്ചിമദേശം), കുണപുലം (പൂർവദേശം), തെൻപുലം (ദക്ഷിണദേശം) എന്നീ നാമധേയങ്ങൾ ലഭിച്ചു. പുലമെന്നാൽ ദേശമെന്നർത്ഥം. ചേരല് (ചേർച്ച) എന്ന പദത്തോടു സ്ഥലവാചിയായ 'അകം' ചേർന്നപ്പോൾ ഉണ്ടായ സമസ്തപദമാണ് ചേരലം; ചേരലത്തിന്റെ സങ്കുചിതരൂപമാകുന്നു ചേരം. ഒരുകാലത്തു കടൽ പിൻവാങ്ങുകയാൽ കരയോടുചേർന്ന പ്രദേശമാണല്ലോ ചേരം. ചേരലം സംസ്കൃതീഭവിച്ചതാണ് കേരളം.[3] ചേരലൻ എന്നതു് ചേരരാജാക്കന്മാരുടെ പൊതുപ്പേരാണ്. മൂവരശരിൽ എല്ലാം കൊണ്ടും ശ്രേഷ്ഠത ചേരന്മാർക്കായിരുന്നു. അവരെപ്പറ്റി ദ്രാവിഡസാഹിത്യത്തിൽ പ്രസ്താവിക്കുന്നതുതന്നെ ചേര ചോള പാണ്ഡ്യരെന്ന ക്രമമനുസരിച്ചാണ്. 'ചിറു പാണാറ്റുപ്പടൈ' എന്ന സംഘഗ്രന്ഥത്തിൽ കുട്ടവൻ (ചേരൻ) ചേഴിയൻ (പാണ്ഡ്യൻ) ചെമ്പിയൻ (ചോളൻ) എന്ന് ഇവരുടെ പൗർവ്വാപര്യം നിർദ്ദേശിച്ചിരിക്കുന്നു. തൊല്കാപ്പിയത്തിൽ "പോന്തൈ വേമ്പെ യാരെന വരുഉ" അതായതു ചേരർ പനമ്പൂവും പാണ്ഡ്യർ വേപ്പിൻപൂവും ചോളർ കൊന്നപ്പൂവുമാണ് വെറ്റി (ജയ) മാലയ്ക്കുപയോഗിക്കുന്നതെന്നു വിവരിച്ചു കാണുന്നു. ചേരർക്കു (പൊരുൾ) അർത്ഥവും പാണ്ഡ്യർക്കു (ഇമ്പം) കാമവും ചോളർക്കു (അറം) ധർമ്മവുമായിരുന്നു മുഖ്യ പുരുഷാർത്ഥങ്ങൾ. വില്ലു ചേരരുടേയും മീൻ പാണ്ഡ്യരുടേയും പുലി ചോളരുടേയും കൊടിയടയാളമായിരുന്നു. പ്രജാപാലനത്തിൽ വീരമുരജം ചേരർക്കും ന്യായമുരജം പാണ്ഡ്യർക്കും ത്യാഗമുരജം ചോളർക്കും വാദ്യമായിരുന്നു എന്നും

---

[2] ലീലാതിലകത്തിൽ ഉദ്ധൃതമായിക്കാണുന്ന 'തമിഴനാട്ടുമൈവേന്തരും വന്താർ' എന്ന പദ്യശകലത്തിൽ നിന്നു ചേര ചോള പാണ്ഡ്യന്മാർക്കു പുറമേ കർണ്ണാടകം, ആന്ധ്രം ഈ രാജ്യങ്ങളിലെ രാജാക്കന്മാരേയും തമിഴനാട്ടു രാജാക്കന്മാരായി സൂചിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു എന്ന് ഊഹിക്കാമെന്നു ചിലർ പറയുന്നു. ഇതു എങ്ങനെയെന്നു മനസ്സിലാകുന്നില്ല. 'ഐവേന്തർ' എന്ന് അവിടെ പദച്ഛേദം ചെയ്യുവാൻ തന്നെ മാർഗ്ഗമില്ലല്ലോ. അതു വാസ്തവത്തിൽ അപപാഠമാണെന്നും സുബദ്ധമായ പാഠം 'തമിഴനാട്ടു മൂവേന്തരും വന്താർ' എന്നാണെന്നും ചില ആദർശഗ്രന്ഥങ്ങളിൽനിന്ന് ഇപ്പോൾ തെളിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

[3] (കേരാൻ ലാതി) കേരവൃക്ഷങ്ങളെ സ്വീകരിക്കുന്നു എന്ന് അർത്ഥകല്പനചെയ്തു് കേരവൃക്ഷങ്ങൾ ധാരാളമുള്ളതിനാലാണു കേരളമെന്ന് ഈ നാട്ടിനു പേർ വന്നതെന്നു ചിലർ വാദിക്കുന്നു. ഈ വാദം വിചാരസഹമല്ല. കേരം ഈ നാട്ടിൽ ആദികാലം മുതല്ക്കേ ഉണ്ടായിരുന്ന ഒരു വൃക്ഷമാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല; എന്നു മാത്രമല്ല അതിനു മലയാളത്തിൽ 'തെങ്ങ്' എന്നാണ് പറയുന്നതും; കേരം സംസ്കൃതപദമാണ്. ആര്യന്മാർ ഇവിടെ വരുന്നതിനു മുമ്പും അതിന് ഇതുതന്നെയായിരുന്നിരിക്കണം പേർ. ദ്രാവിഡത്തിലുള്ള പദാദിയിലെ ചകാരത്തിനു സംസ്കൃതത്തിൽ കകാരാദേശം ഒരിക്കലും വരുന്നതല്ലെന്നു വാദിയ്ക്കുന്നതും അനുഭവത്തിനു വിരുദ്ധമാണ്. ചേരലം കർണ്ണാടകത്തിൽ കേരളമായി; ആ വഴി ആര്യന്മാർക്ക് ലഭിച്ച ഒരു പദമാവാനും വിരോധമില്ല. അളത്തിനു സമുദ്രതീരസ്ഥലം എന്നർത്ഥമുണ്ടു്. ചേരു (ചേർന്ന) അളം (സമുദ്രതീരസ്ഥലം) എന്നു ചേരളത്തിന് അർത്ഥം കല്പിയ്ക്കാമെങ്കിലും ചേരലമെന്നല്ലാതെ ചേരളമെന്നൊരു പദം ദ്രാവിഡസാഹിത്യത്തിൽ കാണാത്തതുകൊണ്ടു് ആ നിരുക്തിക്കും ഉപപത്തിയില്ല. കേരളം എന്ന ദേശസംജ്ഞ കാത്യായനനും (ക്രി. മു. നാലാം ശതകം; 'കംബോജാൽ ലുക്' എന്ന സൂത്രത്തിന്റെ വാർത്തികം നോക്കുക) പതഞ്ജലിക്കും (ക്രി. മു. രണ്ടാം ശതകം) അറിവുണ്ടായിരുന്നു. അശോകമൗര്യൻ (ക്രി. മു. മൂന്നാം ശതകം) ചോളപാണ്ഡ്യന്മാർ, കേരളപുത്രൻ, സതീയപുത്രൻ ഇവരെ പ്രത്യന്തവാസികളായ സ്വതന്ത്രരാജാക്കന്മാർ എന്ന നിലയിൽ പരിഗണിച്ചാണ് പെരുമാറി വന്നതെന്ന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരു ശിലാശാസനത്തിൽ നിന്നു വെളിവാകുന്നുണ്ടു്. ചേരമാൻ എന്ന ചേരരാജാക്കന്മാർക്കുള്ള പൊതുപ്പേർ ചേരമകൻ എന്നതിന്റെ സങ്കുചിതരൂപമാണ്. മകൻ എന്നാൽ തമിഴിൽ മഹാനെന്നും വീരനെന്നും അർത്ഥമുണ്ടു്. അതിനെ പുത്രാർത്ഥത്തിൽ ധരിച്ച അശോകന്റെ ശാസനലേഖകൻ ചേരമാനെ കേരളപുത്രനാക്കി. സതീയപുത്രനിലെ പുത്രപദത്തിനും ഇതുതന്നെയാകുന്നു ആഗമം. സത്യദേശം തുളു പ്രചരിക്കുന്ന ദക്ഷിണകർണ്ണാടവും ഉത്തരകർണ്ണാടവുമാകുന്നു. പ്ലിനി (ക്രി. പി. ഒന്നാം ശതകം) എന്ന റോമൻ ഗ്രന്ഥകാരനും കേരളപുത്രനെപ്പറ്റി പറയുന്നുണ്ടു്. 'യൽകേ ജലേ, രലതി, രാജതി, കേരളാഖ്യാം ലേഭേ തതഃ' എന്നു പറയുന്നതു കേവലം പ്രമാദം തന്നെ.

മുത്തമിഴിൽ ചേരർക്കു നാടകത്തമിഴും പാണ്ഡ്യർക്ക് ഇച്ചൈത്തമിഴും ചോളർക്ക് ഇയറ്റമിഴുമായിരുന്നു പ്രധാനമെന്നും പ്രാചീന ദ്രാവിഡ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ട്. 'വേഴമുടൈത്തു മലൈനാട്ട്', അതായത് ആനകൾക്കു മലനാട്ടും മുത്തിനു പാണ്ടിനാട്ടും ചോറിനു ചോളനാട്ടും കേൾവിപ്പെട്ടതാണെന്ന് ഔവയാരും പാടിയിരിക്കുന്നു. ഇതിൽനിന്നെല്ലാം ചേരരുടെ സ്ഥാനൗന്നത്യവും ഐശ്വര്യമഹിമയും യുദ്ധവീരതയും ഏറെക്കുറെ വിശദമാകുന്നതാണ്.

ചെന്തമിഴ്

ഉദ്ദേശം ക്രി. മു. മൂന്നാം ശതകത്തോടുകൂടി തമിഴ് ഒരു സാഹിത്യഭാഷയായി വികസിച്ചപ്പോൾ അതിനെ വ്യാകരണനിയമങ്ങൾക്കു വിധേയമാക്കിയും മറ്റും പരിഷ്കരിക്കേണ്ട ആവശ്യം നേരിട്ടു. "പാണ്ടിയനിൻ നാട്ടുടൈത്തു നല്ല തമിഴ്" എന്ന് ഔവയാർ ഗാനം ചെയ്യുന്നു. അങ്ങനെ (ചെവ്വിയ) ചൊവ്വാക്കിയ ഭാഷയ്ക്കു ചെന്തമിഴ് എന്നു പേർ വന്നു. വ്യവഹാരഭാഷ അതിൽനിന്നു ഭിന്നമായിരുന്നു എന്നുമാത്രമല്ല അതിനു ദേശംതോറും വ്യത്യാസവുമുണ്ടായിരുന്നു. അതിനെ പണ്ഡിതന്മാർ കൊടുന്തമിഴ് (മസൃണമല്ലാത്ത തമിഴ്) എന്നു പറഞ്ഞുവന്നു. ലക്ഷ്യഗ്രന്ഥങ്ങൾ ഉണ്ടായതിനു മേലാണല്ലോ ലക്ഷണഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ ആവിർഭാവം. "എള്ളിൽ നിന്റെണ്ണെയെടുപ്പതുപോലെവിലക്കിയത്തിനിന്റെടുപെടുമിലക്കണം" എന്ന് അഗസ്ത്യമുനിരചിതമായ പേരകത്തിയം (വലിയ അഗസ്ത്യം) എന്ന തമിഴ് വ്യാകരണ ഗ്രന്ഥത്തിൽ പ്രസ്താവിക്കുന്നു. അതിൽനിന്നു ചില സൂത്രങ്ങൾ തൊൽകാപ്പിയത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാതാക്കൾ ഉദ്ധരിക്കുന്നു എന്നല്ലാതെ ആ ഗ്രന്ഥം ഇന്നുവരെയും കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടില്ല. 'പഴിത്തനർ പുലവർ' എന്ന് ഒരു അഗസ്ത്യസൂത്രത്തിൽ കാണുന്നതിൽനിന്ന് അദ്ദേഹത്തിനു മുമ്പും ചില തമിഴ് വൈയാകരണന്മാരുണ്ടായിരുന്നതായി ഊഹിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഏതായാലും അഗസ്ത്യനെത്തന്നെയാണ് തമിഴ് വ്യാകരണത്തിന്റെ പിതാവായി ഐതിഹ്യം പരിഗണിച്ചിരിക്കുന്നത്. 'തമിഴെന്നുമളപ്പരുഞ്ചലതി തന്തവൻ' അതായത് 'തമിഴെന്ന അളവില്ലാത്ത ജലധി തന്നവൻ' എന്നു കമ്പർ അദ്ദേഹത്തെ സമുചിതമായി പുകഴ്ത്തുന്നു.

> "ഏവമേവ വിജാനീഹി
> ദ്രാവിഡഞ്ചാപി ഭാഷിതം
> വ്യാകർത്താ സ ഹി സർവ്വജ്ഞോ
> യസ്യാഗസ്ത്യോ മഹാമുനിഃ"

എന്നു ശംഭുരഹസ്യത്തിലും പ്രതിപാദിച്ചിരിയ്ക്കുന്നു. അഗസ്ത്യൻ ഉദ്ദേശം ക്രി. മു. രണ്ടാം ശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നതായി സങ്കൽപ്പിക്കാം; അതു രാമായണകാലത്തിലെ അഗസ്ത്യനല്ല; അദ്ദേഹത്തിന്റെ വംശത്തിൽ ജനിച്ച ഒരു പണ്ഡിതനായിരിക്കണം എന്നു തോന്നുന്നു. അഗസ്ത്യന്റെ പന്ത്രണ്ടു ശിഷ്യന്മാരിൽ ഒരാളാണ് സുപ്രസിദ്ധനായ തൊല്കാപ്പിയർ. അദ്ദേഹം 1612 സൂക്തങ്ങളിൽ തൊല്കാപ്പിയം (തൊല്: പഴയ; കാപ്പിയം: കാവ്യം) എന്ന വ്യാകരണഗ്രന്ഥം നിർമ്മിച്ചു. തൊല്കാപ്പിയർ ജമദഗ്നിമഹർഷിയുടെ പുത്രനും ശ്രീ പരശുരാമന്റെ കനിഷ്ഠസഹോദരനും ആയിരുന്നു എന്നും തൃണധൂമാഗ്നി എന്നായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ നാമധേയമെന്നുമുള്ള ഐതിഹ്യത്തിൽ വാസ്തവാംശം അധികമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. പക്ഷേ അദ്ദേഹവും ഭാർഗവഗോത്രജനായിരുന്നിരിക്കാം. എഴുത്ത്, ചൊല്ല് (പദം), പൊരുൾ (അർത്ഥം) ഈ മൂന്ന് അധികാരങ്ങ (അധ്യായങ്ങ) ളായി വേർതിരിച്ചിരിയ്ക്കുന്ന തൊല്കാപ്പിയംതന്നെ

യാണ് ചെന്തമിഴിന് പ്രമാണഭൂതമായ ലക്ഷണഗ്രന്ഥം. ‘എനപ്പടുപ’ (എന്നു ചൊല്ലപ്പെടുന്നു), ‘എൻപ’ (എന്നു പറയുന്നു), ‘എന്റി ചിനോർ പുലവർ’ (എന്നു പറഞ്ഞു വിദ്വാന്മാർ), ‘മൊഴിപ’ (പറയുന്നു), ‘എന്മനാർ പുലമൈയോരേ’ (പണ്ഡിതന്മാർ പറയുന്നു) എന്നും മറ്റും അതിൽ പല അവസരങ്ങളിലും ‘ആദാചാര്യാണാം’ എന്നും മറ്റും പാണിനിമഹർഷിയുടെ അഷ്ടാധ്യായിയിലെന്നപോലെ പൂർവസൂരികളെ സ്മരിച്ചുകാണുന്നു. അഗസ്ത്യനും തൊല്കാപ്പിയരും സംസ്കൃതവ്യാകരണത്തിൽനിന്നു പല സംജ്ഞകളും പല നിയമങ്ങളും തമിഴിൽ സംക്രമിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. “ഐന്തിര (ഐന്ദ്ര വ്യാകരണം) നിറൈന്ത തൊല്കാപ്പിയർ” എന്നു തൊല്കാപ്പിയരുടെ സഹപാഠിയായ പനമ്പാരനാർതന്നെ അദ്ദേഹത്തെ പ്രശംസിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇന്ദ്രൻ എന്നതു ക്രി. മു. നാലാംശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന ഇന്ദ്രദത്തന്റെ നാമാന്തരമാകുന്നു.[4] സംസ്കൃതത്തിലെപ്പോലെ ഏഴു വിഭക്തികൾ തമിഴിലും വേണമെന്ന് അഗസ്ത്യൻ നിശ്ചയിച്ച് അവയ്ക്ക് ഒന്നാം വേറ്റുമൈ (പ്രഥമ), രണ്ടാം വേറ്റുമൈ (ദ്വിതീയ) എന്നിങ്ങനെ പേരുകളും നല്കി. തൊല്കാപ്പിയർ സംസ്കൃതത്തെ അനുകരിച്ചു തമിഴിൽ കർമ്മണിപ്രയോഗം വിധിച്ചു; ആറു സമാസങ്ങൾ സ്വീകരിച്ചു; യാസ്കൻ പദങ്ങളെ നാമം, ആഖ്യാതം, ഉപസർഗ്ഗം, നിപാതം എന്നു നാലായി പിരിച്ചതുപോലെ പെയർ, വിനൈ, ഇടൈച്ചൊല്, ഉരിചൊല് എന്ന് അവയ്ക്ക് നാലു വിഭാഗങ്ങൾ തമിഴിലും കല്പിച്ചു; പാണിനീയശിക്ഷയിലെ

> “അഷ്ടൗ സ്ഥാനാനി വർണ്ണാനാ–
> മുരഃ കണ്ഠശ്ശിരസ്തഥാ
> ജിഹ്വാമൂലഞ്ച ദന്തശ്ച
> നാസികോഷ്ഠൗ ച താലു ച.”

എന്ന കാരികയിൽ കാണുന്ന വിധത്തിൽ തമിഴിലെ വർണ്ണ സ്ഥാനനിയാമകമായ 83-ാം സൂത്രം രചിച്ചു. ഇങ്ങനെ തമിഴ് വ്യാകരണത്തിന്റെ നിർമ്മിതിയിൽ പല നിർദ്ദേശങ്ങളും സംസ്കൃതവ്യാകരണങ്ങളിൽനിന്നു കൈക്കൊണ്ടു എങ്കിലും താൻ തമിഴിനാണ് വ്യാകരണം രചിയ്ക്കുന്നതെന്നുള്ള പൂർണ്ണ ബോധം അദ്ദേഹത്തിന് ആദ്യന്തം ഉണ്ടായിരുന്നു.

കൊടുന്തമിഴ്

ഇങ്ങനെ വ്യാകരണനിയമങ്ങൾക്കും മറ്റും വിധേയമായി ഒരു പരിഷ്കൃതഭാഷയുണ്ടായപ്പോൾ ചേരം, പാണ്ഡ്യം, ചോളം ഈ മൂന്നു ദേശങ്ങളിലെ പണ്ഡിതന്മാരും ആ

[4] പാണിനിമഹർഷിക്കു പിന്നീടാണ് അദ്ദേഹം (ഇന്ദ്രൻ) ജീവിച്ചിരുന്നതെങ്കിലും അഷ്ടാധ്യായിക്കു മുമ്പുള്ള പ്രാതിശാഖ്യങ്ങൾ, നിരുക്തം ഇവയെയാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ വ്യാകരണത്തിൽ പ്രായേണ ഉപജീവിച്ചിരിയ്ക്കുന്നത്.

> “ഇന്ദ്രശ്ചന്ദ്രഃ കാശകൃത്സ്നാ-
> പിശലീ ശാകടായനഃ
> പാണിന്യമരജൈനേന്ദ്രാ
> ജയന്ത്യഷ്ടാദിശാബ്ദികാഃ”

എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ ഇന്ദ്രൻ, ചന്ദ്രൻ, കാശകൃത്സ്നൻ, ആപിശലി, ശാകടായനൻ, പാണിനി, അമരൻ, ജിനേന്ദ്രൻ ഇവരെ ആദിശാബ്ദികന്മാരായി ഗണിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇന്ദ്രനെ ശാകടായന വ്യാകരണത്തിലും സ്മരിച്ചുകാണുന്നുണ്ട്.

ഭാഷയിൽതന്നെ കവനം ചെയ്തുതുടങ്ങി. ക്രി. മു. രണ്ടാം ശതകം മുതൽ ക്രി. പി. നാലാംശതകത്തിന്റെ അവസാനം വരെ അത്തരത്തിൽ നിബദ്ധങ്ങളായ കൃതികളെ സംഘ (ചങ്ക) കൃതികളെന്നു പറയുന്നു. അവയെപ്പറ്റി ഉപരി പ്രസ്താവിക്കാം. സംഘം സ്ഥാപിച്ചതു പാണ്ഡ്യദേശത്തിന്റെ തലസ്ഥാനമായ മധുരയിലാകയാൽ പാണ്ഡ്യദേശത്തിലെ തമിഴിനു ചെന്തമിഴെന്നും തമിഴകത്തിന്റെ ഇതരഭാഗങ്ങളിലെ തമിഴിനു കൊടുന്തമിഴെന്നും പേർ വന്നു. പല അംശങ്ങളിലും ഇവയ്ക്കു തമ്മിൽ പ്രകടമായ വ്യത്യാസമുണ്ടായിരുന്നു. സ്വതന്ത്രവും സംവ്യവഹാരത്തിന്നുമാത്രം ഉപയുക്തവുമായ ഒരു ശാഖ, നിയമബദ്ധവും വിദ്വജ്ജനങ്ങൾക്കുമാത്രം കൈകാര്യം ചെയ്യത്തക്കതുമായ ഇതരശാഖയിൽനിന്നു ഭേദിക്കുക എന്നുള്ളതു ഭാഷാശാസ്ത്രത്തിലെ ഒരു സാധാരണ നിയമമാണല്ലോ. തമിഴ്ഭാഷയിൽ ഇയർചൊല്, തിരിചൊല്, തിചൈച്ചൊല്, വടചൊല് എന്നിങ്ങനെ നാലുവിധത്തിലുള്ള പദങ്ങളുണ്ടെന്നും, അവയിൽ ഇയർചൊല് എല്ലാവർക്കും അർത്ഥം മനസ്സിലാകുന്ന സാധാരണ തമിഴ്പ്പദങ്ങളും, തിരിചൊല് കവിതയിൽമാത്രം പ്രയോഗാർഹങ്ങളായ തമിഴ്പ്പദങ്ങളും, തിചൈച്ചൊല് ഓരോ ദേശങ്ങളിൽ പ്രത്യേകമായി പ്രചരിക്കുന്ന ദ്രാവിഡപദങ്ങളും, വടചൊല്ല് സംസ്കൃതത്തിൽനിന്നു പ്രാകൃതം വഴിയായി സംക്രമിച്ചതും നേരിട്ടു സംക്രമിച്ചതാണെങ്കിൽ തമിഴിനെപ്പോലെ ഉച്ചരിക്കത്തക്കതുമായ സംസ്കൃതപദങ്ങളുമാണെന്നും തൊല്കാപ്പിയത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ സേനാവരൈയർ (13-ാം ശതകം) പ്രസ്താവിക്കുന്നു.

> "അവറ്റുൾ
> ഇയർ ചൊറ്റാമേ
> ചെന്തമിഴ്നിലത്തു വഴക്കൊടു ചിവണി–
> ത്തമ്പൊരുൾ വഴാമൈയിചൈക്കും ചൊല്ലേ."[5]

എന്ന ചൊല്ലധികാരം 398-ാം സൂത്രം വ്യാഖ്യാനിക്കുമ്പോൾ, ചെന്തമിഴ് നാട്ടിന്റെ എല്ലക തെക്കു വൈകയാറും വടക്കു മരുതയാറും കിഴക്കു മരുവൂരും മേക്കു കരുവൂരുമാണെന്ന് അദ്ദേഹം പറയുന്നു. മരുതയാറ് പുതുക്കോട്ട സംസ്ഥാനത്തിൽ കൂടി ഒഴുകുന്ന ഒരു നദിയാണ്; മധുരയിൽക്കൂടി പ്രവഹിക്കുന്ന വൈകയെപ്പറ്റി എല്ലാവരും കേട്ടിരിക്കുമല്ലോ. മരുവൂർ (കാവിരിപ്പൂമ്പട്ടിനം) സമുദ്രതീരത്തിലുള്ള കാവേരിപ്പട്ടണവും കരുവൂർ തൃശ്ശിനാപ്പള്ളി ജില്ലയിൽപെട്ടതും ആധുനികപണ്ഡിതന്മാരിൽ ചിലർ പ്രാചീനചേരരുടെ രാജധാനി എന്നു വാദിക്കുന്നതുമായ ഒരു സ്ഥലവുമാണ്.

> "ചെന്തമിഴ് ചേർന്ത പന്നിരു നിലത്തു–
> ന്തങ്കുറിപ്പിനവേ തിചൈച്ചൊർ കിളവി."

എന്ന ചൊല്ലതികാരം 400-ാം സൂത്രത്തിനു ചെന്തമിഴ്നാട്ടിനെ തൊട്ടുള്ള പന്ത്രണ്ടു നാടുകളിൽ അതാതു നാട്ടുകാർ വിവക്ഷിക്കുന്ന അർത്ഥത്തെമാത്രം ഗ്രഹിപ്പിക്കുന്നതിന് ശക്തിയുള്ളതും ഇയർചൊല് പോലെ എല്ലാ നാടുകളിലുമുള്ള ജനങ്ങൾക്കും മനസ്സിലാകാത്തതുമായ പദസമൂഹമാണ് തിചൈച്ചൊൽ (ദേശ്യപദം) എന്നു വിവരണമെഴുതി, ആ പന്ത്രണ്ട് നാടുകൾ പൊങ്കർ, ഒളി, തെൻപാണ്ടി, കുട്ടം, കുടം, പൻറി (പന്നി), കർക്കാ, ചീതം (ശീതം), പൂഴി, മലൈ, അരുവാ, അരുവാവടതലൈ ഇവയാണെന്നും അവയെ യഥാക്രമം തെക്കുകിഴക്കുമുതൽ വടക്കുകിഴക്കുവരെ കിടക്കുന്ന

[5] "അവയിൽ ഇയൽ ചൊല്ല് എന്നതു ചെന്തമിഴ് നാട്ടിലെ വ്യവഹാരഭാഷയോടുചേർന്ന് കൊടുന്തമിഴ് നാട്ടിലും പ്രചരിച്ച് വ്യത്യാസം കൂടാതെ ഒരേ അർത്ഥത്തെത്തന്നെ കുറിക്കുന്ന പദസമൂഹമാണ്."

ദേശങ്ങളാണെന്നു ധരിക്കണമെന്നും ആ വ്യാഖ്യാതാവു തുടർന്നു പറയുന്നു. 'ചെന്ത മിഴ് നിലഞ്ചേർ പന്നിരുനിലത്തിനും' എന്ന വാചകം കൊണ്ടു ഭവണന്ദിയുടെ (12-ാം ശതകം) നന്നൂലിലെ 273-ാം സൂത്രവും ആരംഭിക്കുന്നു.

> "തെൻ പാണ്ടി കുട്ടങ്കുടങ്കർക്കാ വെൺപൂഴി–
> യൻറിയരുവാവതൻ വടക്കു — നൻറായ
> ചീതമലാടു പുന്നാടു ചെന്തമിഴ് ചേ–
> രേതമില്പ് പന്നിരുനാട്ടെൺ"

എന്നൊരു പഴയ തമിഴ്‌വെൺപാവിലും ഈ പന്ത്രണ്ടു നാടുകളെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിച്ചു കാണുന്നു. ഈ പാട്ടിലെ ഗണനത്തിനാണ് പണ്ഡിതന്മാർ സേനാവരൈയത്തി ലേതിനേക്കാൾ പ്രാധാന്യം കല്പിച്ചുകാണുന്നത്. മേൽപ്രസ്താവിച്ച പന്ത്രണ്ടു നാടുക ളിൽ തെൻപാണ്ടി തിരുനൽവേലിജില്ലയും നാഞ്ചനാടുമാണ്. കൊല്ലം മുതൽ പൊ ന്നാനിവരെയുള്ള നാടിനു കുട്ടനാടെന്നു പേർ. ചേക്കിഴാർ പെരിയ പുരാണത്തിൽ ചെങ്ങന്നൂർക്കാരനായ വിറന്മിണ്ടനായനാരുടെ ദേശം കുട്ടനാടാണെന്നു പറയുന്നു. അതിനു വടക്കു കോഴിക്കോടുവരെ കുടനാടും അതിനും വടക്കു (അകര) കോരപ്പു ഴവരെ പൂഴിനാടും വ്യാപിയ്ക്കുന്നു. പൂഴിയൻ എന്നതു ചേരരാജാക്കന്മാരുടെ പൊതു പ്പേരാണ്. കർക്കാനാടു കോയമ്പത്തൂർജില്ലയുടെ പടിഞ്ഞാറു ഭാഗവും, ശീതനാട് അതിന്റെ ശേഷംഭാഗവും നീലഗിരി ജില്ലയും, പന്നിനാടു ശീതനാട്ടിനു കിഴക്കു പഴ നിയടക്കമുള്ള പ്രദേശവുമാകുന്നു. വേണാടു കൊല്ലത്തിനും നാഞ്ചനാട്ടിനും ഇടയ്ക്കു കിടക്കുന്ന തിരുവിതാംകൂറിന്റെ ഒരംശമാണ്; പുന്നാട് ചോളദേശത്തിന്റെ ദക്ഷിണ ഭാഗവും തന്നെ. മലാട്ട് അല്ലെങ്കിൽ മലയമാൻനാട് തെക്കേ ആർക്കാട്ടിൽ തിര ക്കോയിലൂരിന്റെ ചുറ്റുമുള്ള ഭൂമിയാകുന്നു. അരുവാനാട് തെക്കേ ആർക്കാട്ടിന്റെ ഉത്ത രഭാഗവും അരുവാവടതല ചെങ്കൽപ്പേട്ട തുടങ്ങി തിരുപ്പതിവരെ അതിനു വടക്കും വടക്കുപടിഞ്ഞാറുമുള്ള പ്രദേശവുമാകുന്നു. ഈ വിവരണമനുസരിച്ചുനോക്കുമ്പോൾ വേണാട്, കുട്ടനാട്, കുടനാട്, പൂഴിനാട് എന്നീ നാലു നാടുകൾ ഇക്കാലത്തു മലയാ ളഭാഷ പ്രചരിയ്ക്കുന്ന കേരളത്തിൽ അന്തർഭവിക്കുന്നു. സേനാവരൈയരുടെ 'തെ ക്കുകിഴക്കുമുതൽ' ഇത്യാദി നിർദ്ദേശം കുറെയൊക്കെ ശരിയാണെന്നു മാത്രമേ പറ വാൻ നിവൃത്തി കാണുന്നുള്ളു. അങ്ങനെതന്നെയാണ് ഇന്നത്തെ ദ്രാവിഡപണ്ഡിത ന്മാർ അതിനെ പരിഗണിക്കുന്നതും. ഇതു കൂടാതെ നന്നൂലിൽ 'ഒൻപതിറ്റിരണ്ടിനി റ്റമിഴൊഴി നിലത്തിനും' അതായതു തമിഴ്ഭാഷയ്ക്കു പ്രവേശമില്ലാത്ത പതിനെട്ടു ദേശ ങ്ങളുണ്ടെന്നു പറയുന്നു. അവയിൽ പതിനേഴെണ്ണം 'കട്ടളൈക്കലിത്തുറൈ' എന്ന വൃത്തത്തിൽ രചിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു പാട്ടിൻപ്രകാരം

> "ചിങ്കളഞ്ചോനകഞ്ചാവകഞ്ചീനന്തുളുക്കുടകം
> കൊങ്കണങ്കന്നടങ്കൊല്ലന്തെലുങ്കങ്കലിങ്കം
> കങ്കമകതങ്കടാരങ്കടുങ്കുചല–
> ന്തങ്കം പുകഴ്തമിഴ് ചൂഴ്പതിനേഴ് പുവിതാമിവൈയേ"

അതായത് (ചിങ്കളം) സിംഹളം, (ചോനകം) യവനദേശം, (ചാവകം) ജാവാ, ചീ നം, തുളു, കുടക്, കൊങ്കണം, കർണ്ണാടകം, കൊല്ലം, ആന്ധ്രം, കലിങ്ഗം, ഗങ്ഗം (ഗാങ്ഗന്മാർ ഭരിച്ച മൈസൂറിന്റെ ദക്ഷിണഭാഗം) മഗധം, വങ്ഗം (ബെങ്ഗാൾ), കടാരം (ബർമ്മാ), കുടുങ്കുചലം (കോസലം?) ഇവയാണെന്നു കാണുന്നു. പതിനെ ട്ടാമത്തെ നാട് ഏതാണെന്ന് വെളിവാകുന്നില്ല. നച്ചിനാർക്കിനിയർ പതിനെട്ടിനു പകരം പന്ത്രണ്ടെന്നു ഗണിച്ച് ആ നാടുകൾ ചിങ്കളം (സിലോൺ), പഴന്തീവ് (പഴയ

ദ്വീപ്), കൊല്ലം, കൂപം, കൊങ്കണം, തുളുവം, കുടകം, കരുനടം (കർണ്ണാടകം), കുടം, വടുകം, തെലുങ്ക്, കലിങ്ഗം എന്നീ ദേശങ്ങളാണെന്നു ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു. ഇവയിൽ പഴന്തീവത്തിന്റേയും കുടത്തിന്റേയും കിടപ്പ് എവിടെയെന്നറിഞ്ഞുകൂടാ. എന്നുമാത്രമല്ല, കൊല്ലത്തേയും കൂപത്തേയും, അതുപോലെ വടുകത്തേയും തെലുങ്കിനേയും വേർതിരിക്കുന്നതിനുള്ള കാരണവും അജ്ഞാതമായിരിക്കുന്നു. ചേന്തനാരുടെ ദിവാകരത്തിൽ പതിനെട്ടു ഭാഷകളുടെ പേരുകൾ പറഞ്ഞു കാണുന്നുണ്ടെങ്കിലും അവയുടെ കൂട്ടത്തിൽ ദാക്ഷിണാത്യഭാഷകളായി ദ്രാവിഡം, തുളുവം ഇവ രണ്ടിനും മാത്രമേ പ്രവേശം നല്കിക്കാണുന്നുള്ളു. അനതിപ്രാചീനരായ ഇവർക്കാർക്കുംതന്നെ കൊടുന്തമിഴ്നാടുകൾക്കു വെളിയിലുള്ള പ്രദേശങ്ങളെപ്പറ്റി വിശദമായ ജ്ഞാനമുണ്ടായിരുന്നതായി തോന്നുന്നില്ല.

മലയാളത്തിന്റെ പഴമ; ചില പ്രാചീനപ്രയോഗങ്ങൾ

തൊല്കാപ്പിയത്തിലെ ചൊല്ലതികാരത്തിൽ പദങ്ങളെപ്പറ്റി മാത്രമാണല്ലോ പ്രസ്താവിക്കുന്നത്. അതിന്റെ നിർമ്മാണകാലത്തു കേരളത്തിലെ സംവ്യവഹാരഭാഷ ഏതു നിലയിലിരുന്നു എന്നറിവാൻ വേണ്ട തെളിവില്ലെങ്കിലും ചില ലക്ഷ്യങ്ങൾ ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. 'ആതിനിൻറ അകരം ഐകാരമായ് തിരിന്തതു' എന്നു തൊല്കാപ്പിയം എഴുത്തതികാരം 399-ാം സൂത്രത്തിൽ കാണുന്നു. ആദ്യകാലത്തു ശബ്ദങ്ങളുടെ ഒടുവിൽ നിന്നിരുന്ന അകാരം പിന്നീട് തമിഴിൽ ഐകാരമായി മാറി എന്നാണ് ആ സൂത്രത്തിന്റെ അർത്ഥം. മലയാളത്തിൽ തല, മല, എന്നൊക്കെയല്ലാതെ തമിഴിലേപ്പോലെ, തലൈ, മലൈ, എന്നൊന്നുമുച്ചാരണമില്ലാത്തതുകൊണ്ട് ഈ വിഷയത്തിൽ മലയാളം പൂർവ്വരൂപങ്ങൾ നിലനിറുത്തിപ്പോരുന്നു എന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിൽ പക്ഷാന്തരത്തിന് അവകാശമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. തെലുങ്കിൽ മലയാളത്തെപ്പോലെ അകാരമേയുള്ളു. കർണ്ണാടകത്തിൽ അത് എകാരമായി മാറുന്നു. രണ്ടാമത് ആ, ഈ, ഊ ചുട്ടെഴുത്തുകൾ തമിഴിൽ (ചെയ്യുളിൽ) കവിതയിൽ മാത്രമേ വരൂ എന്നാണ് തൊല്കാപ്പിയരുടെ മതം; മലയാളത്തിൽ അവയ്ക്കു വ്യവഹാരഭാഷയിലും പ്രവേശമുണ്ടല്ലോ. ഇതും മലയാളത്തിന്റെ പ്രാക്തനതയ്ക്ക് ഒരു തെളിവാണ്. മൂന്നാമത് പൂർവ്വകാലത്തു തമിഴിൽ ക്രിയാപദങ്ങളോടു ലിങ്ഗവചനപ്രത്യയങ്ങൾ ചേർക്കുക പതിവില്ലായിരുന്നു എന്നും ചെന്തമിഴിൽ അങ്ങനെയൊരു പരിഷ്കാരം ഇദംപ്രഥമമായി ഏർപ്പെടുത്തുകയാണുണ്ടായതെന്നും അത്രേ ചില പണ്ഡിതന്മാരുടെ മതം. മലയാളത്തിൽ 'അവൻ വന്നു' 'അവർ പോയി' എന്നും മറ്റുമല്ലാതെ 'അവൻ വന്നാൻ' 'അവർ പോയാർ' എന്നും മറ്റും വ്യവഹാര ഭാഷയിൽ പ്രയോഗിക്കാറില്ലല്ലോ. ലീലാതിലകത്തിൽ 'ക്രിയായാം കാലത്രയേ പ്രായോ ഗദിതം' എന്ന സൂത്രത്തിൽ ഈ പ്രയോഗം വൈകല്പികമായി വിധിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും ആ ഗ്രന്ഥകാരന്റെ വ്യവസായം മണിപ്രവാളകൃതികൾക്കു ലക്ഷണശാസ്ത്രം നിർമ്മിക്കുക എന്നുള്ളതായിരുന്നു എന്നും ആ കൃതികൾ ചെന്തമിഴ് വ്യാകരണനിയമങ്ങൾക്ക് ഏറെക്കുറെ വിധേയങ്ങളായിരുന്നു എന്നും നാം വിസ്മരിക്കരുത്. ഇതു നോക്കുമ്പോൾ പുരുഷഭേദനിരാസം എന്നൊരു വിപരിണാമം മലയാളത്തിൽ സംഭവിച്ചിട്ടില്ലെന്ന് ഊഹിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. നാലാമത് സംഘകാലത്ത് 'ഉന്തു' എന്നൊരു വർത്താമാനകാല പ്രത്യയം ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നും, ആ പ്രത്യയം പരണർ, കോവൂർകിഴാർ, നക്കീരർ മുതലായ പഴയ കവികൾ പ്രയോഗിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും അതു മലയാളത്തിൽ 'ഉന്നു' എന്ന രൂപത്തിൽ ഇന്നും നിലനിന്നുപോരുന്നുണ്ടെന്നും 'പുറനാനൂറിൻ പഴമൈ' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഒരു അഭ്യൂഹം ഉന്നയിച്ചു കാണുന്നു.

അതിന്റെ പ്രണേതാവു ചില വ്യാഖ്യാതാക്കന്മാർ പറയുന്നതു പോലെ ആ പ്രത്യയം പേരെച്ചത്തിന്റേതല്ലെന്നും പൂർണ്ണക്രിയയുടേതാണെന്നും സ്ഥാപിക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നു. അതു സഫലമായിട്ടുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. 'ഉന്തു' കന്നടത്തിൽ 'ഉത്തു' വായും തെലുങ്കിൽ 'ഉതു' 'ഉത്ച്ച' എന്നീ രൂപങ്ങൾ സ്വീകരിച്ചും മാറുന്നു. 'ഇൻറു' എന്നും ഒരു രൂപമുണ്ടായിരുന്നു; 'ഇറു' അതിൽനിന്നു പിന്നീടു വന്നതാണ്. ഈ 'ഇൻറു' മലയാളത്തിൽ 'ഇന്നു' എന്ന രൂപത്തിൽ നിലനിന്നിരുന്നു എന്നും അതാണ് പിന്നീട് 'ഉന്നു' ആയിത്തീർന്നത് എന്നുമാണ് ഞാൻ പൂർവ്വകാലത്തെ താളിയോലഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ നിഷ്കൃഷ്ടമായ പരിശോധനത്തിൽനിന്നു ഗ്രഹിക്കുന്നത്. ഈ വിഷയം ഉപരിഗവേഷണത്തെ അർഹിക്കുന്നു. അഞ്ചാമത് ആയ്ത എഴുത്തു ചെന്തമിഴിൽ പ്രത്യേകമായി സംസ്കൃതത്തിലെ വിസർഗ്ഗത്തെ അനുകരിച്ചു കൂട്ടിച്ചേർത്തതും പഴന്തമിഴിൽ ഇല്ലാതിരുന്നതും ആണ്. മലയാളത്തിൽ ആയ്ത എഴുത്ത് പദ്യത്തിൽ പോലും പണ്ടും ഇന്നും ഇല്ല. ആറാമത് മറ്റു ചില പ്രയോഗങ്ങളെപ്പറ്റി പറയാം. 'ഇ' എന്ന ഭൂതകാലപ്രത്യയത്തിനു യകാരാഗമം വന്ന് 'ഇയ' എന്ന ഒരു പേരെച്ചമല്ലാതെ നകാരാഗമം വന്ന് 'ഇന' എന്ന് മറ്റൊരു രൂപം പണ്ടു തമിഴിൽ ഇല്ലായിരുന്നു. പഴകിയ, അടക്കിയ, എന്നല്ലാതെ മലയാളത്തിൽ പറയാറില്ലെങ്കിലും പഴകിന, അടക്കിന എന്നിങ്ങനെയാണ് ഇന്നത്തെ തമിഴിൽ പ്രായേണ പ്രയോഗിച്ചു കാണുന്നത്. വരുവാൻ, പോകുവാൻ മുതലായ പദങ്ങളിലുള്ള ആൻ എന്ന പഴന്തമിഴിലെ പിൻവിനയെച്ചപ്രത്യയം ഇന്നത്തെത്തമിഴിൽ ഗ്രന്ഥഭാഷയിൽമാത്രം അപൂർവ്വമായും മലയാളത്തിൽ സർവ്വസാധാരണമായും പ്രയോഗിക്കുന്നു. 'പോരും'എന്ന അർത്ഥത്തിൽ മലയാളത്തിൽ പ്രയോഗിക്കുന്ന മതി എന്ന പദം പരണരുടേയും മറ്റും സംഘകൃതികളിൽ കാണുന്നുണ്ടെങ്കിലും പിൽക്കാലത്ത് ആ ഭാഷയിൽ ലുപ്തമായിപ്പോയി. എന്നാൽ അതു മലയാളത്തിൽ ഇന്നും നിലവിലിരിക്കുന്നു. തെല്ല് (തമിഴിൽ 'തില്') മുതലായ പദങ്ങളും ഇക്കൂട്ടത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടതാണ്. 'മതി, 'തെല്ല്' ഇവയുടെ അർത്ഥംതന്നെ തമിഴർക്ക് ഇക്കാലത്ത് അറിവില്ല. അങ്ങനെ എന്ന പദം തമിഴിൽ കവികളും പണ്ഡിതന്മാരും മാത്രം ഉപയോഗിക്കുന്നു; പ്രത്യുത മലയാളത്തിൽ അത് ഇന്നും എല്ലാവരുടേയും കൈകാര്യത്തിലിരിക്കുന്നു. 'നിന്റെ' എന്ന അർത്ഥത്തിൽ 'നിൻ' എന്നുമാത്രമേ മുൻകാലത്തു തമിഴിൽ പ്രയോഗമുണ്ടായിരുന്നുള്ളു; 'ഉൻ' എന്ന രൂപം പിന്നീട് വന്നതാണ്. മലയാളത്തിൽ 'നിൻ' എന്ന പദം മാത്രമാണല്ലോ ഇന്നും പ്രയോഗിക്കുന്നത്. അതുപോലെ മലയാളത്തിലെ 'ആയി' 'ആവും' ഇവയാണ് തമിഴിലെ 'ആകി' 'ആകും' ഇവയുടെ പ്രാഗ്രൂപങ്ങൾ. ഏഴാമത് കേരളപാണിനീയത്തിൽ മലയാളത്തെ തമിഴിൽനിന്നു വേർതിരിക്കുന്ന രണ്ടുപാധികളായി നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള അനുനാസികാതിപ്രസരവും തവർഗ്ഗോപമർദ്ദവും ആ നിലയിൽ അങ്ഗീകരിക്കാവുന്നതാണോ എന്നുള്ളതിനെപ്പറ്റി പ്രബലമായ അഭിപ്രായവ്യത്യാസമുണ്ട്. ചെന്തമിഴിന്റെ ആവിർഭാവത്തിനു മുൻപുതന്നെ ഔദാസീന്യന്യായമനുസരിച്ച് ഈ ഭേദങ്ങൾ ദക്ഷിണദ്രാവിഡഭാഷയിൽ വന്നു ചേർന്നിരുന്നു എന്നും അനുനാസികപ്രധാനമായിരുന്ന ആ ഭാഷയിലെ പൂർവ്വരൂപങ്ങളെയാണ് മലയാളം പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതെന്നുമാകുന്നു മി. കനകസഭൈപ്പിള്ളയുടെ അഭിപ്രായം. ഞണ്ടു, ഞാൺ, ഞായിറു മുതലായ പദങ്ങൾ ഇന്നും തമിഴിൽ നടപ്പുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് ഐന്തു, അഞ്ചു; കുൻറു, കുന്നു; നരമ്പു, ഞരമ്പു; ഈ പദദ്വയങ്ങളിൽ ഐന്തു, കുൻറു, നരമ്പു ഇവയാണ് പ്രാചീനങ്ങളെന്നു ഖണ്ഡിച്ചു പറയാവുന്നതല്ല. എട്ടാമത് 'റ്റ' എന്ന വർണ്ണത്തിന്റെ പഴയ ഉച്ചാരണം ഇന്നും ശരിയായി നിലനിറുത്തിപ്പോരുന്നതു മലയാളമാകുന്നു. തമിഴിൽ അതു 'റ്റ' എന്നു മാറിപ്പോയിരിക്കുന്നു.

നിലാ, മഴൈ, വെയിൽ, ഇരുൾ, എന്നീ പദങ്ങളോടു് 'അത്തു്' എന്ന 'ചാരിയൈ' (ഇടനില) ചേരുമെന്നു തൊല്കാപ്പിയത്തിൽ വിധിയുണ്ടെങ്കിലും ആ വിധി അനുസരിച്ചുള്ള പ്രയോഗങ്ങൾ ഇന്നും പ്രത്യക്ഷീഭവിക്കുന്നതു മലയാളത്തിൽമാത്രമാണ്. 'നിലാവത്തു്' 'മഴയത്തു്' എന്നും മറ്റും തമിഴർ പറയാറില്ലല്ലോ. പരപ്പുള്ള ഈ പ്രമേയത്തെപ്പറ്റി ഇങ്ങനെ ഇനിയും പലതും പറയാനുണ്ടെങ്കിലും വിസ്തരഭയത്താൽ വിരമിക്കുന്നു.

ചില പ്രാചീനപദങ്ങൾ

തമിഴർക്കു് ഇന്നും കേട്ടാൽ പലപ്പോഴും നിഘണ്ടുവിന്റെ സഹായം കൂടാതെ മനസ്സിലാകാത്തവയും എന്നാൽ കേരളീയർക്കു നിത്യോപയോഗത്തിലിരിക്കുന്നവയും തന്നിമിത്തം അനായാസേന ഗ്രഹിക്കാവുന്നവയുമായ അനേകം പ്രാചീനപദങ്ങൾ പഴയ ചെന്തമിഴ്ക്കൃതികളിൽ കാണ്മാനുണ്ടു്. ഉദാഹരണത്തിന് പടുകാലൈ (പടുകാലം), തുന്നക്കാരൻ (തുന്നൽക്കാരൻ), പീടികൈ (പീടിക), അങ്കാടി (അങ്ങാടി), പിഴൈ (തെറ്റു്), മാണി (ബ്രഹ്മചാരി), പൊതി (ഭാണ്ഡം), എക്കൽ, കുവനീറു, അടയ്ക്ക, വാലമൈ (വാലായ്മ), പട്ടാങ്കു (പട്ടാങ്ങു്), അളിയൻ, ആചാ(ശാ)ൻ, ചാ(ശാ)ന്തി (അമ്പലങ്ങളിലെ പൂജ), പറ്റായം (പത്തായം), ഈടു (പണയം), പിണക്കം, കരയാമൽ (കരയാതെ), പടുഞായിറു (പടിഞ്ഞാറ്), ഇവ ചിലപ്പതികാരത്തിൽനിന്നും, ആൾ (ശക്തൻ), ഊഴം, കണി (ജ്യോത്സ്യൻ), കളരി, കുറു (പങ്ക്), തോണി, പാണി (ഒരുവക താളം), കളരി, ഇവ പുറപ്പൊരുൾവെൺപാമാലയിൽനിന്നും, കാ (കാവു്), തൊഴുതു, ഊൺ, ഇവ മണിമേഖലയിൽ നിന്നും, കടവു്, കുപ്പായം, ചിതൽ, ചോറൈ, തീറ്റി, പണിക്കൻ, പായൽ, പൂച്ചൈ (പൂച്ച), മിടുക്ക്, വഴിപാട്, ഇവ വേറെ ചില സംഘകൃതികളിൽനിന്നും, അത്താണി, അറ്റകുറ്റം, ആലി (മഴത്തുള്ളി — 'ആലിപ്പഴം' നോക്കുക), ഒരുപാടു് (വളരെ അധികം), കിളിപ്പൈതൽ, ഉഴല്വാൻ, കുട്ടൻ, അടിയുറൈ (അടിയറ), മൂരി, മടി (ആലസ്യം), പാവ, കവളം, കുരവൈ, ചിക്കെന (ചിക്കെന്നു്), ചിറുക്കൻ (ചെറുക്കൻ), നിച്ചലും (നിത്യം), പണ്ടി (വയറു), പയലുതൽ (പയറ്റു്), പള്ളി (നിദ്ര — 'പള്ളിക്കൊള്ളുക' നോക്കുക), പറൈതൽ (പറയുക), പുലരി, പൈയ (പയ്യെ), വാരം ഓതുതൽ (വാരം ഇരിക്ക), ഇവ നാലായിരപ്രബന്ധത്തിൽനിന്നും ഉദ്ധരിക്കാം. 'കൊള്ളാമൊ എനിൽ (എന്നാൽ) കൊള്ളാം' എന്നു് ഇറൈയ നാരകപ്പൊരുൾ എന്ന വ്യാഖ്യാനഗ്രന്ഥത്തിൽ കാണുന്നു. ഇവയിൽ പലതും ചെന്തമിഴിൽ തിരിചൊല്ലുകളായിരുന്നേക്കാനിടയുണ്ടെങ്കിലും മലയാളത്തെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഇയൽച്ചൊല്ലുകളാണ്. തലേനാൾ എന്നർത്ഥത്തിൽ ചെന്തമിഴിൽ 'നെരുതലൈ' എന്നൊരു പദം പണ്ടു പ്രയോഗത്തിലിരുന്നിരുന്നു; മലയാളത്തിലെ 'ഇന്നലെ' അതിന്റെ ഒരു സങ്കുചിതരൂപമാണ്. തമിഴിൽ ഇന്നു് 'നെരുതലൈ' സംഭാഷണപദകോടിയിൽ ഉൾപ്പെടുന്നില്ല. ചെന്തമിഴിൽ കേരളീയർ സാഹിത്യം നിർമ്മിച്ചപ്പോൾ അവരുടെ കൃതികളിൽ ഒരു മലയാളച്ചുവ പദങ്ങളുടേയും ശൈലികളുടേയും വിഷയത്തിൽ സ്വാഭാവികമായി സംക്രമിക്കുകയുണ്ടായി.[6] അത്തരത്തിലുള്ള പദങ്ങളേയും ശൈലികളേയും ആ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ വ്യാഖ്യാനിച്ച ചെന്തമിഴ്പ്പണ്ഡിതന്മാർ 'മലൈനാട്ടു വഴക്കു' (മലനാട്ടു

[6] "ചെങ്കുട്ടുവഞ്ചേരൻറമ്പിയാകിയ ഇളങ്കോവടികൾ കണ്ണകയിൻ ചരിതമടങ്കിയ ചിലപ്പതികാരമെന്നു ഞ്ചിറന്ത ഇലക്കിയ നൂലൈത്തമിഴിലേ പാടി വൈത്തമൈ കാൺക. ഇന്നൂലിലേ അന്നാട്ടിൽ വഴങ്കിയ നൂതനതിചൈച്ചൊർക്കൾ ചില പല ചെറിന്തിരുക്കിൻറന" എന്നു മി. ഭൂപാലപിള്ള തമിഴ് വരലാറ്റ് എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ പ്രസ്താവിക്കുന്നു.

ശൈലി), എന്നു വ്യവഹരിച്ചു വന്നു. കേരളീയനായ ഇളങ്കോവടികൾ രചിച്ച ചിലപ്പതികാരത്തിന് അടിയാർക്കുനല്ലാർ വ്യാഖ്യാനം രചിക്കുമ്പോൾ പുതൈത്തൽ (പുതുയ്ക്കൽ) എന്നതിനു പോർത്തൽ എന്നർത്ഥമെഴുതി അതു മലനാട്ടു വഴക്കാണെന്നു പറയുന്നു. 'പനി' എന്ന പദത്തിനു തമിഴിൽ മഞ്ഞെന്നേ അർത്ഥമുള്ളു. അത് ഇളങ്കോവടികൾ ജ്വരം എന്ന അർത്ഥത്തിൽ പ്രയോഗിച്ചപ്പോൾ വ്യാഖ്യാതാവ് "പനിയെൻപതോർ നോയുമുണ്ടു. അതു മലൈനാട്ടു വഴക്കു" എന്നു പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ഇതുപോലെ ചിറുമിയർകൾ (പെൺകുട്ടികൾ) എന്ന പദത്തിനും ഒരു കുറിപ്പു കാണുന്നുണ്ട്.

ചില അഭ്യൂഹങ്ങൾ

ഇതിൽനിന്നെല്ലാം നാം ഗ്രഹിക്കേണ്ടത് (1) പഴന്തമിഴ് ആദ്യം ഉത്തരദ്രാവിഡമെന്നും ദക്ഷിണദ്രാവിഡമെന്നും രണ്ടു ശാഖകളായി വളരെമുമ്പു — പക്ഷെ ദ്രാവിഡന്മാരും ആര്യന്മാരുമായുള്ള സമ്പർക്കത്തിനു മുമ്പുതന്നെ — വേർപിരിഞ്ഞു കഴിഞ്ഞിരുന്നു എന്നും (2) ദക്ഷിണ ദ്രാവിഡശാഖ വ്യവഹാരഭാഷയായി ഏതാനും ചില പ്രത്യേകതകളോടുകൂടി ക്രമേണ വികസിച്ചുവന്നുവെന്നും (3) ക്രി. മു. മൂന്നാംശതകത്തോടടുപ്പിച്ച് ആ ശാഖയിൽ സാഹിത്യം ആവിർഭവിച്ചു എന്നും (4) അപ്പോൾ അതിനുവേണ്ടി വ്യാകരണശാസ്ത്രനിബദ്ധമായ ചെന്തമിഴ് എന്ന ഒരു കൃതിമഗ്രന്ഥഭാഷ പണ്ഡിതന്മാർക്കു വ്യവസ്ഥാപനം ചെയ്യേണ്ടിവന്നു എന്നും (5) അതിനു മുൻപു പശ്ചിമപർവ്വതപങ്ക്തിക്കു കിഴക്കും പടിഞ്ഞാറുമുള്ള പ്രദേശങ്ങളിൽ ഒരേ ഭാഷ — ദക്ഷിണദ്രാവിഡം — തന്നെയായിരുന്നു സംഭാഷണത്തിന് ഉപയോഗിച്ചു വന്നതെങ്കിലും അതിന് രണ്ടു സ്ഥലങ്ങളിലും സ്വല്പവ്യത്യാസങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു എന്നും (6) കേരളത്തിലെ കൊടുന്തമിഴ് ചോളാദി ദേശങ്ങളിലെ കൊടുന്തമിഴിൽനിന്നു ഭിന്നമായിരുന്നു എന്നും (7) ആ ദേശങ്ങളിലെ കൊടുന്തമിഴ് ക്രമേണ ചെന്തമിഴ്നാട്ടിൽ ചെന്തമിഴിന്റെ അതിപ്രസരം ബാധിച്ച വ്യവഹാരഭാഷയിൽ ലയിച്ചുപോയി എന്നും (8) എന്നാൽ കേരളം വളരെക്കാലത്തേയ്ക്കു പഴയ ദക്ഷിണദ്രാവിഡത്തെ ചില വ്യക്തിത്വങ്ങളോടു കൂടി പുലർത്തിക്കൊണ്ടുപോന്നു എന്നും (9) ആ ഭാഷ അനന്തരകാലങ്ങളിൽ ചെന്തമിഴ്നാട്ടിലെ വ്യവഹാരഭാഷയിൽനിന്ന് അധികമധികം അകന്ന് ഒരു സ്വതന്ത്രഭാഷയായി പരിണമിച്ചു എന്നുമാണ്. ദക്ഷിണദ്രാവിഡത്തിന്റെ പൂർവ്വരൂപത്തെയാണ് നാമിന്നു മലയാളമെന്നു പറയുന്നതെന്നും ചെന്തമിഴിന്റേയും അതിനു വിധേയമായ ചോള പാണ്ഡ്യദേശങ്ങളിലെ ഇന്നത്തെ വ്യവഹാരഭാഷയുടേയും ആവിർഭാവം അതിനു പിന്നീടാണെന്നും ഉള്ള വസ്തുത പണ്ഡിതന്മാർ പരക്കെ സമ്മതിക്കുന്നു. ചെന്തമിഴിന്റെ ഉദയത്തിനു മുമ്പുതന്നെ തമിഴും മലയാളവും തമ്മിൽ വേർപിരിഞ്ഞു എന്നാണ് ഡാക്ടർ കാൾഡ്വെല്ലിന്റെ മതമെന്ന് ഏകദേശം ഊഹിക്കാം. പരേതനായ ശ്രീമാൻ റ്റി. ഏ. ഗോപിനാഥരായർ "മലൈയാളമെൻറൊരു തനിപ്പാഷൈയില്ലൈയെൻറും അതു പഴന്തമിഴെൻറും മുന്നരേ വിളക്കിയുള്ളേൻ" എന്നു പറയുന്നു. "ഇപ്പോതു വേറു പാഷൈ വഴങ്കുന്തേയമാകിയ മലൈനാടു തമിഴ്ത്തേയമാകവേ ഇരുന്തതു" എന്നു മഹാമഹോപാധ്യായൻ വി. സ്വാമിനാഥയ്യരും "മലൈനാട്ടു വഴക്കെൻറു അവർ കാട്ടുവനവെല്ലാം പൊതുവാക പഴയ തമിഴ്വാക്കുകളേയൻറി വേറില്ലൈ" എന്നു റാവുസാഹിബ് എം. രാഘവയ്യങ്കാരും "ചെന്തമിഴ്ക്കാലത്തിർക്കും മുന്നേ നടൈപെറ്റിരുന്ത ഇയർക്കൈത്തമിഴിൽ ചിർച്ചില ഉരുവങ്കളെ മലൈയാളമൊഴിയിൽ ഇൻറും നിലൈത്തു നിർക്കിൻറവെൻറുകുറലേ പൊരുത്തമാവതു" എന്നു ശ്രീമാൻ കെ. എൻ. ശിവരാജപിള്ളയും അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. കഠിനമായ

ചെന്തമിഴിൽ വിരചിതങ്ങളായ സംഘകൃതികൾ സാമാന്യജനങ്ങൾക്കു ദുർഗ്രഹമായിരുന്നതിനാൽ ആ രീതി പരിത്യജിച്ച് എല്ലാവർക്കും മനസ്സിലാകത്തക്കതും വ്യവഹാരഭാഷയോടു കഴിവുള്ളിടത്തോളം അടുക്കുന്നതുമായ ഒരു ലളിതശൈലിയിൽ വൈഷ്ണവരായ ആഴ്‌വാരന്മാരും ശൈവരായ നായനാരന്മാരും തങ്ങളുടെ ഭക്തിപ്രസ്ഥാനത്തിലുള്ള ഗാനങ്ങൾ രചിക്കുവാൻ ഇടവന്നു. അവരുടെ കാലം ക്രി. പി. ആറും ഒൻപതും ശതവർഷങ്ങൾക്കിടയിലാണ്. അവരുടെ കൃതികളിലെ ഭാഷയേയും ചെന്തമിഴെന്നാണ് പറയാറുള്ളതെങ്കിലും ആ ചെന്തമിഴിനും പുറനാനൂറു മുതലായ സംഘകൃതികളിലെ ചെന്തമിഴിനും തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം അല്പമൊന്നുമല്ല. ആഴ്വാരന്മാരുടേയും നായനാരന്മാരുടേയും ഗാനങ്ങളോടും ഒൻപതാം ശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന പെരുന്തേവനാരുടെ ഭാരതത്തിലെ ഗാനങ്ങളോടുമാണ് പഴയ മലയാളത്തിനു പ്രകടമായ സാദൃശ്യം കാണുന്നത്. ഐ, ഒടു, കു, ഇൻ, അതു, കൺ, ഇവ തൊല്കാപ്പിയത്തിൽ ദ്വിതീയ മുതൽ സപ്തമി വരെയുള്ള വിഭക്തികൾക്കു പ്രത്യയങ്ങളായി കാണിച്ചിരിക്കുന്നു. ലീലാതിലകത്തിൽ എ, ഒടു, കു, നിൻറു, ഉടൈ, ഇല്, ഇവയാണ് അവയ്ക്കു പകരമുള്ള പ്രത്യയങ്ങൾ. ഇവയിൽ എ, എന്ന ദ്വിതീയാപ്രത്യയം മലയാളത്തിലല്ലാതെ തമിഴിലില്ല. എന്നാൽ തൃതീയയ്ക്ക് ആൻ എന്നും ആൽ എന്നും രണ്ടു പ്രത്യയങ്ങൾ അനന്തരകാലികന്മാരായ തമിഴ് വൈയാകരണന്മാർ സ്വീകരിച്ചിരിയ്ക്കുന്നു. അവയിൽ 'ആൽ' മലയാളത്തിലുമുണ്ട്. ചതുർത്ഥീപ്രത്യയമായ 'കു' ചില അവസരങ്ങളിൽ ഉച്ചാരണസൗകര്യാർത്ഥം മലയാളത്തിൽ 'നു' വായി മാറുന്നു. പഞ്ചമീപ്രത്യയമായ 'ഇൻ', 'ഇല്' ആയി മാറാമെന്നു തമിഴിൽ പിൽകാലത്ത് ഒരു വിധിയുണ്ടായി. 'ഇൽനിന്നു' എന്ന പഞ്ചമീപ്രത്യയം സ്ഫുടപ്രത്യായനന്യായമനുസരിച്ചു മലയാളത്തിൽ വന്നുചേർന്നു. വാസ്തവത്തിൽ 'നിന്നു' എന്നു മാത്രമല്ല ആ പ്രത്യയത്തിന്റെ രൂപം. 'ഉടൈ' എന്നൊരു ഷഷ്ഠീപ്രത്യയം 'അതു' എന്നതിനുപുറമെ മുൻപു പറഞ്ഞ ഭക്തിമാർഗ്ഗപ്രതിപാദകങ്ങളായ കൃതികളിൽ കാണുന്നു. 'ഇല്' എന്ന സപ്തമീപ്രത്യയം വീരചോഴിയമെന്ന വ്യാകരണത്തിൽ (പതിനൊന്നാംശതകം) സ്വീകരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുമുണ്ട്. ഇങ്ങനെ പ്രത്യയസംബന്ധമായി പല രൂപാന്തരങ്ങളും വീരചോഴിയത്തിന്റേയും നന്നൂലിന്റേയും പ്രണേതാക്കൾ സ്വീകരിച്ചത് അന്നു ചെന്തമിഴ്സാഹിത്യത്തിലല്ലെങ്കിലും വ്യവഹാരഭാഷയിലും അങ്ങിങ്ങു ഭക്തിമാർഗ്ഗഗാനങ്ങളിലും പ്രചരിച്ചിരുന്ന പ്രത്യയങ്ങളേക്കൂടി തങ്ങളുടെ ലക്ഷണഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നതിനാണെന്ന് ഊഹിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. പഴന്തമിഴിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന പദസമൂഹം എല്ലാ ശാഖകൾക്കും പൊതുവായിരുന്നു എങ്കിലും അവയിൽ ചിലതു കാലാന്തരത്തിൽ ഓരോ ശാഖയിൽ പല കാരണങ്ങളാൽ നശിച്ചുപോയി. അതുകൊണ്ടു ദക്ഷിണദ്രാവിഡത്തിൽ പ്രചരിക്കുന്ന പദങ്ങൾ മുഴുവൻ ഉത്തരദ്രാവിഡത്തിൽ ഇപ്പോൾ ഇല്ലെന്നു മാത്രമല്ല കർണ്ണാടകത്തിനും തെലുങ്കിനും തന്നെ ഈ വിഷയത്തിൽ ഗണനീയമായ വൈജാത്യവുമുണ്ട്. എന്നാൽ മലയാളത്തിനും തമിഴിനും തമ്മിൽ കാണുന്ന ബന്ധം ഇത്തരത്തിലുള്ളതല്ല. മലയാളത്തിലെ ദ്രാവിഡപദങ്ങൾ ആസകലം തമിഴിലുമുണ്ട്. ചില പദങ്ങൾക്കു രൂപഭേദവും മറ്റു ചിലവയ്ക്ക് അർത്ഥവ്യത്യാസവും ഇല്ലെന്നില്ല. എന്നാൽ മലയാളത്തിനു പ്രത്യേകമെന്നു പറയാവുന്ന പദങ്ങൾ അധികമൊന്നുമില്ലെന്നാണ് തമിഴിലെ ദിവാകരം, പിങ്ഗളന്തൈ, ചൂഡാമണി ഈ പ്രാചീന നിഘണ്ടുക്കളിൽനിന്ന് അനുമാനിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നത്. ലീലാതിലകകാരൻ ഭാഷാപദങ്ങളിൽ ദേശിക്കു ശുദ്ധമെന്നൊരു വിഭാഗമുള്ളതായി പ്രതിപാദിച്ചിട്ട് കൊച്ച്, മുഴം, ഞൊടി, എന്നീ പദങ്ങൾ ശുദ്ധഭാഷയ്ക്ക് ഉദാഹരണങ്ങളാണെന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഈ പ്രസ്താവന ശരിയാണെന്നു തോ

ന്നുന്നില്ല. കൊച്ച് എന്ന പദം തമിഴിൽ കൊച്ചൈ എന്ന രൂപത്തിൽ കാണുന്നുണ്ട്. കൊച്ചൈയർ (യുവാക്കൾ) എന്നു തിരുമൂലർ തിരുമന്തിരത്തിൽ പ്രയോഗിക്കുന്നു. 'മുഴം' തമിഴിൽ മലയാളത്തിലേപ്പോലെതന്നെ പ്രചുരപ്രചാരമാണ്. 'ഒരു മുഴമുയർന്ത' എന്നു കമ്പരാമായണത്തിൽ കാണാം. മലയാളത്തിലെ 'ഞൊടി' തമിഴിലെ നൊടി തന്നെ. 'കണ്ണിമൈ നൊടിയെന' എന്നു തൊല്കാപ്പിയത്തിൽത്തന്നെ പ്രയോഗമുണ്ട്. ഈ ഗ്രന്ഥങ്ങളെല്ലാം ലീലാതിലകത്തിനു മുമ്പുള്ളവയാണുതാനും. ഇനി കേരളപാണിനീയത്തിൽ പ്രസ്താവിക്കുന്ന ഒല്ലാർ, പോത്ത്, പട്ടി, കൈനില, ഈ പദങ്ങളെപറ്റി ചിന്തിക്കാം. തമിഴിൽ ഒല്ലാർ എന്നാൽ നിരക്കാത്തവർ, ശത്രുക്കൾ എന്നർത്ഥം. 'ഒല്ലാർ നാണ' എന്നു തൊല്കാപ്പിയം. 'പോകൊല്ലാ' എന്ന പദത്തിനു മലയാളത്തിൽ (പോകുകല്ലാ — നിരക്കുന്നതല്ല) പോകരുത് എന്നാണല്ലോ അർത്ഥം. പോത്ത് എന്ന പദം മലയാളത്തിൽ പുല്ലിങ്ഗവാചിയാണ്. തമിഴിൽ അതു് ആണെരുമയെ മാത്രമല്ല, ആൺപുലി, ആൺമാൻ മുതലായി പലതിനേയും സൂചിപ്പിക്കും. നായെന്ന അർത്ഥത്തിൽ പട്ടി എന്ന പദം തമിഴിൽ പ്രയോഗിച്ചുകണ്ടിട്ടില്ലെങ്കിലും 'ഇടമുനായുന്തൊഴവും പട്ടി' എന്നു പിങ്ഗളനിഘണ്ടുവിൽ പ്രസ്തുത പദത്തിന് ആ അർത്ഥംകൂടി കല്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. കൈനില എന്ന പദം പടകുടീരം എന്ന അർത്ഥത്തിൽ തമിഴിലും പുറപ്പൊരുൾവെൺപാമാലയിൽ പ്രയോഗിച്ചു കാണുന്നു. 'ഊവ്' എന്ന മലയാളപദം തമിഴിലെ ഒവ്വു (ശരി എന്നർത്ഥം) തന്നെയാണ്. മലയാളത്തിൽ പ്രചരിച്ചിരുന്ന പല ദേശ്യപദങ്ങളും തമിഴ് നിഘണ്ടുകാരന്മാർ അവരുടെ കൃതികളിൽ ചേർത്തിരിക്കാം എന്നു ഞാൻ സമ്മതിക്കുന്നു. ഏതായാലും മലയാളത്തിനു തമിഴിൽനിന്നു വിഭിന്നമായ ഒരു ദ്രാവിഡപദസമൂഹമില്ലെന്നുള്ളതിനെപ്പറ്റി പക്ഷാന്തരമുണ്ടാകുവാൻ മാർഗ്ഗമില്ല. തമിഴിൽ കാണാത്ത അയയ്ക്ക (ദൂതനെ അയയ്ക്കുക), കുടൈ (കൈ കുടയുക), തികക്ക (പാൽ തികക്കുന്നു), തികൈ (എണ്ണം തികയുന്നു), തിരൈ (കളഞ്ഞതു തിരയുക), തേകു (വെള്ളം തേകുക), തെളിക്ക (കാലിയെ തെളിക്കുക), പൊലിക്ക (പന്തം പൊലിക്കുക) തുടങ്ങിയ ചില ധാതുക്കൾ മലയാളത്തിലുണ്ട്; എന്നാൽ അവ വളരെ വളരെ ചുരുക്കമായേ കാണ്മാനുള്ളു. ഇങ്ങനെയുള്ള ഒരു ഭാഷയെ വളരെക്കാലം വിദേശീയരായ ഗ്രന്ഥകാരന്മാർ ഒരു പ്രത്യേക ഭാഷയായി പരിഗണിക്കാത്തത് അത്ഭുതമല്ലല്ലോ. കർണ്ണാടകനായ നാഗവർമ്മൻ കർണ്ണാടകം, ദ്രാവിഡം, ആന്ധ്രം ഈ മൂന്നു ഭാഷകളെപ്പറ്റിയേ പറയുന്നുള്ളു. ശാരദാതനയനും മലയാളത്തെ ദ്രാവിഡത്തിൽത്തന്നെ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നു. ഒരു ഭാഷ എത്രമേൽ സ്വതന്ത്രമായാലും അതിനു പിന്നേയും വളരെക്കാലത്തേക്കു പഴയ പേരുതന്നെ നിലനില്ക്കുമെന്നുള്ളതിനു മലയാളത്തിന്റെ ചരിത്രം മകുടോദാഹരണമാകുന്നു. ലീലാതിലകം നിർമ്മിച്ച ക്രി. പി. പതിനാലാം ശതകത്തിന്റെ അവസാനത്തിലും മലനാട്ടിലെ മൊഴിക്കു തമിഴെന്നു തന്നെയായിരുന്നു നാമധേയം. ഭാഷയെന്ന നാമാന്തരം അതിനു സംസ്കൃതത്തിൽനിന്നു സിദ്ധിച്ചതും സന്ദർഭം കൊണ്ട് അതിനു കേരളഭാഷയെന്ന് അർത്ഥഗ്രഹണം ചെയ്യേണ്ടതുമായിരുന്നു.

ലീലാതിലകവും കേരളഭാഷയും

ലീലാതിലകം ആവിർഭവിച്ചകാലത്തും കേരളഭാഷ ചോളഭാഷയിൽ അതായതു തമിഴിൽ നിന്നു ജനിച്ചതോ അല്ലയോ എന്നൊരു വാദം നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നതായി വെളിവാകുന്നുണ്ട്. അല്ലെന്നുള്ള അഭിപ്രായമാണ് ആചാര്യന് ഉണ്ടായിരുന്നത്. അതു് അദ്ദേഹം പ്രതിവാദികളെ പല യുക്തികൾമൂലം ഗ്രഹിപ്പിക്കുവാൻ പ്രഥമ ശില്പത്തിൽ ഉദ്യമിക്കുന്നു. സംസ്കൃതവിഭക്ത്യന്തങ്ങളായ പദങ്ങൾ ചേരാത്ത കൃതി

കൾക്ക തമിഴെന്നാണ് പേർ പറഞ്ഞുവന്നതെന്നും, "തമിഴ് സംസ്കൃതമെൻറുള്ള സുമനസ്സുകൾ കൊണ്ടൊരു" "തമിഴ് മണി സംസ്കൃതം പവിഴം . . . " "സംസ്കൃതമായിന ചെങ്ങഴിനീരും നറ്റമിഴായിന പിച്ചകമലരും. . ." ഇത്യാദി ശ്ലോകങ്ങളിൽ കാണുന്ന 'തമിഴ്' എന്ന പദത്തിനു കേരളഭാഷ എന്നാണ് അർത്ഥമെന്നും, ചോളന്മാർ, പാണ്ഡ്യന്മാർ, കേരളന്മാർ ഇവരെല്ലാം ദ്രമിഡരായതു കൊണ്ട് അവരുടെ ഭാഷയ്ക്കു തമിഴെന്ന പേർ വന്നു എന്നും, സാമാന്യവാചകമായ 'തമിഴ്'പ്പദത്തിനു പ്രകൃതത്തിൽ ലക്ഷണയാ കേരളഭാഷയെന്നു വിശേഷാർത്ഥം സിദ്ധിച്ചു എന്നും അദ്ദേഹം സ്ഥാപിക്കുന്നു. ഈ അനുമാനം സമീചീനം തന്നെ. 'നമ്പ്യാരുടെ തമിഴ്' എന്നും മറ്റും പറയുമ്പോൾ തമിഴിനു കേരളഭാഷയെന്നുതന്നെയാണ് അർത്ഥം. കർണ്ണാടകന്മാരേയും ആന്ധ്രന്മാരേയും കൂടി ചിലർ ദ്രമിഡരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നതു സയുക്തികമല്ലെന്നും അവരുടെ ഇടയിൽ ദ്രമിഡവേദമെന്നു പറയുന്ന നമ്മാഴ്വാരുടെ തിരവാമൊഴിയിൽനിന്നു ഭിന്നമായ ഒരു ഭാഷയാണ് പ്രചരിക്കുന്നതെന്നും ദ്രമിഡ സംഘാതാക്ഷരപാഠം അവരുടെ ഇടയിലില്ലെന്നും അദ്ദേഹം പിന്നീടു പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ഇതിൽനിന്ന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലത്തു കർണ്ണാടകത്തേയും തെലുങ്കിനേയും തമിഴിന്റെ പിരിവുകളായി അഭിജ്ഞന്മാർ ഗണിച്ചിരുന്നില്ലെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്താവുന്നതാണ്. കേരളഭാഷയിൽ ഉള്ള പദങ്ങൾ ഇതര ഭാഷകളിൽ കാണുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അവ ആ ഭാഷകളിലെ പദങ്ങളാണെന്നു വിചാരിക്കരുതെന്നും തത്തുല്യങ്ങളെന്നു മാത്രമേ കരുതാവൂ എന്നും ആചാര്യൻ പറയുന്നതു ക്ഷോദക്ഷമമല്ല. അങ്ങനെ അനവധി പദങ്ങൾ രണ്ടു ഭാഷകളിൽ ഒന്നുപോലെ കണ്ടാൽ ഒന്നു മറ്റൊന്നിൽനിന്നു കടം വാങ്ങിയിരിക്കുമെന്നോ അല്ലെങ്കിൽ രണ്ടിന്റേയും ഉൽപത്തി ഒരിടത്തുനിന്നായിരിക്കുമെന്നോ അനുമാനിക്കുന്നതാണ് യുക്തിയുക്തമായിട്ടുള്ളത്. പ്രകൃതത്തിൽ കേരളഭാഷ ചെന്തമിഴ്വ്യവസ്ഥാപനത്തിനു മുമ്പുള്ള ദ്രമിഡഭാഷയാകയാലാണ് അതിൽ അത്ര വളരെ ദ്രമിഡപദങ്ങൾ കാണുവാൻ അദ്ദേഹത്തിന് ഇടവന്നത്. തുടർന്ന് ആചാര്യൻ സാഹചര്യംകൊണ്ട് 'കുന്തൽ' എന്നും 'അങ്ങിനിയെങ്ങൾ ചേതഃ' എന്നും ഒരു ശ്ലോകത്തിൽ കണ്ടാൽ ആ കുന്തൽ കേരളഭാഷാപദമാണെന്നും, 'അങ്കിനിയെങ്കൾ ചേതഃ' എന്നാണ് കണ്ടതെങ്കിൽ അവിടെ കുന്തൽ ദ്രമിഡ ഭാഷാപദമാണെന്നും, കേരളർ 'വന്താൻ' 'ഇരുന്താൻ' എന്നല്ല 'വന്നാൻ' 'ഇരുന്നാൻ' എന്നും, 'തേങ്കാ' 'മാങ്കാ' 'കഞ്ചി' 'പഞ്ചി' എന്നല്ല 'തേങ്ങാ' 'മാങ്ങാ' 'കഞ്ഞി' 'പഞ്ഞി' എന്നും, 'യാൻ' 'യാനൈ' എന്നല്ല 'ഞാൻ' 'ആന' എന്നും, 'അതനൈ' 'ഇതനൈ' 'അവറ്റൈ' 'ഇവറ്റൈ' എന്നല്ല 'അതിനെ' 'ഇതിനെ' 'അവറ്റെ' 'ഇവറ്റെ' എന്നും, 'കഴുതൈ' 'കുതിരൈ' എന്നല്ല 'കഴുത' 'കുതിര' എന്നും, 'ഉടൈവാൾ', 'ഇടൈയൻ' എന്നല്ല 'ഉടവാൾ', 'ഇടയൻ' എന്നും, 'നിന്നൈ' 'എന്നൈ' എന്നല്ല 'നിന്നെ', 'എന്നെ' എന്നും, 'പെയർ, ഇതഴ്' എന്നല്ല 'പേർ, ഇതൾ' എന്നും, 'ഉണ്ടനർ, തിൻറനർ, ഉണ്ണാനിൻറനർ, ഉൺപർ' എന്നല്ല, 'ഉണ്ടാർ, തിന്നാർ, ഉണ്ണിന്നാർ, ഉൺമർ' എന്നും, 'വരുവാർ, കൊൺമർ' എന്നല്ല 'വരുവർ, കൊൾവർ' എന്നും 'കൂവിറ്റു, താവിറ്റു' എന്നല്ല 'കൂവീ, താവീ' എന്നും, 'അ് തു' 'ഇ് തു' എന്ന് ആയ്താക്ഷരസഹിതമല്ല, അതു്, ഇതു് എന്നും 'കനം കുഴായ്' എന്നല്ല 'കനം കുഴയ' എന്നും 'അനങ്കൻ കുതുമം, മുകം, ചന്തിരൻ' എന്നിങ്ങനെ ആര്യച്യുതവുതട്ടിച്ചല്ല, 'അനങ്ഗൻ' കുസുമം, മുഖം, ചന്ദ്രൻ' എന്നും, 'മാടത്തിൻ കൺ, കൂടത്തിൻ കൺ, ആലിനതു, മാവിനതു' എന്നല്ല, 'മാടത്തിന്മേൽ, കൂടത്തിന്മേൽ, ആലിന്റെ, മാവിന്റെ' എന്നുമാണ് ഉച്ചരിക്കുന്നതെന്നും രണ്ടു ഭാഷകൾക്കും തമ്മിലുള്ള ചില വ്യത്യാസങ്ങളെ മുൻനിറുത്തി ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചിരിക്കുന്നു. ക്രി. പി. പതിനൊന്നാംശതകത്തിൽ

തോലൻ രചിച്ചതായി വിശ്വാസിക്കാവുന്ന മന്ത്രാങ്കം ആട്ടപ്രകാരത്തിൽ അക്കാലത്തെ മലയാളത്തിലും തമിഴിലുമുള്ള പദ്യഗദ്യങ്ങൾ കാണാവുന്നതാണ്. അതിനു മുൻപുതന്നെ രണ്ടു ഭാഷകൾക്കും തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം പ്രകടമായി കഴിഞ്ഞിരുന്നു.

മലയാളം

തമിഴെന്നപേരിൽ മലയാളത്തെ വ്യപദേശിക്കുന്നത് അയുക്തമാണെന്നു ജനങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കിയപ്പോൾ മലയാണ്മ, അല്ലെങ്കിൽ മലയാഴ്മ (മലയായ്മ എന്ന രൂപ ഭേദം) എന്ന പേർ അതിനു നല്കി. 'മ' എന്നതു ഭാവനാമങ്ങളെ നിഷ്പാദിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു പ്രത്യയമാണ്. മലയാണ്മ എന്നാൽ മലയാളികളുടെ (മലനാട്ടിലെ ജനങ്ങളുടെ) രീതിയെന്നർത്ഥം. ആ സംജ്ഞകൊണ്ടു ഭാഷയേയും വട്ടെഴുത്തിൽനിന്നു വികസിച്ച കേരളത്തിലെ ഒരുതരം ലിപിയേയും വിദ്വാന്മാരായ കേരളീയർ വ്യവഹരിച്ചുതുടങ്ങി. കേരളത്തിനു മല എന്ന പേർ ക്രി. പി 545 മുതൽ വിദേശീയർ പ്രയോഗിച്ചുകാണുന്നു. ക്രി. പി. 1150-ൽ ഇഡ്രിസി മണിബാർ എന്നും 1270-ൽ കാസ്വിനി മലബാർ എന്നും അതിനു പേർ നല്കുന്നു. പോർട്ടുഗീസുകാർ മലബാർ എന്ന പേരിൽ തന്നെ നാട്ടിനേയും ഭാഷയേയും വ്യവഹരിച്ചു. മലയാളം എന്ന പദം ആദ്യം ദേശവാചിയായിരുന്നു. ചേരലകം ചേരലമായതുപോലെ മലയാളകം മലയാളമായി എന്നു വരാൻ പാടില്ലായ്കയില്ല. കേരളത്തിൽ ഇംഗ്ലീഷ് വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ പ്രചാരത്തോടു കൂടിയാണ് അതു ഭാഷാവാചിയായും പരിണമിച്ചത്. ബെയിലിയും, ഗുണ്ടർട്ടും അവരുടെ നിഘണ്ടുക്കൾക്കു മലയാളം — ഇംഗ്ലീഷ് നിഘണ്ടുവെന്നും മലയാളനിഘണ്ടുവെന്നും പേർ കൊടുക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും പദങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഭാഷയെ കുറിക്കുന്നതിനു മലയാണ്മ എന്ന പദമാകുന്നു ഉപയോഗിക്കുന്നത്. തിരുവിതാംകൂറിൽ മലയാളം പഠിപ്പിക്കുന്നതിനു സർക്കാർ പള്ളിക്കൂടങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കുവാൻ കൊല്ലം 990 ഇടവം 19-ാം തിയ്യതി റാണി ഗൗരി പാർവതീബായി തുല്യംചാർത്തിയ കല്പനയിൽ "മലയാണ്മയക്ഷരവും, കണക്കും ജ്യോതിഷവും" എന്നു പ്രസ്താവിച്ചുകാണുന്നു. 1027 തുലാം 13-ാം തിയ്യതിയിലെ ഒരു തിരുവിതാംകൂർ റിക്കാർഡിൽ ബെയിലിയുടെ നിഘണ്ടുവിനെപ്പറ്റി "കോട്ടയത്തു പാർക്കുന്ന പേൽസായ്പിന്റെ മുഖാന്തരത്തിൽ പണ്ടാരവകയ്ക്കു അച്ചടിപ്പിച്ചു വരുത്തിയിരിക്കുന്ന ഇംഗ്ലീഷും മലയാണ്മയും കൂടിയുള്ള ഡിക്ഷ്ണേറിയിൽ" എന്നൊരു കുറിപ്പും 1030 തുലാം 1-ാംനു-യിലെ തിരുവിതാംകൂർ ഗസറ്റിൽ "മലയാഴ്മയുടെ ഒരു വ്യവച്ഛേദകവ്യാകരണം റവറന്തു മാത്തൻ ഗീവറുഗീസു നാട്ടുപാദ്രിയാൽ ചമയ്ക്കപ്പെട്ടത്" എന്നൊരു പരസ്യവുമുണ്ട്.

ഉപസംഹാരം

ഇത്രമാത്രമുള്ള പ്രപഞ്ചനംകൊണ്ടു മലയാളത്തിനു തമിഴിനോടുള്ള ബന്ധം അത്യന്തം ഗാഢവും സന്നികൃഷ്ടവുമാണെന്നും അത് തെലുങ്കിനോടോ കർണ്ണാടകത്തിനോടോ ഉള്ളതുപോലെ ശ്ലഥവും വിദൂരവുമല്ലെന്നും തെളിയുന്നതാണ്. അതുകൊണ്ടത്രേ മലയാളം കേട്ടാൽ തമിഴർക്കും തമിഴു കേട്ടാൽ മലയാളികൾക്കും തെലുങ്കിനേയും കർണ്ണാടകത്തിനേയുംകാൾ എത്രയോ അധികമായി മനസ്സിലാകുന്നത്. ചെന്തമിഴിന്റെ ആവിർഭാവകാലത്തിനു മുമ്പുതന്നെ ഭൂസ്ഥിതിയും കാലാവസ്ഥയും നിമിത്തം ചില വ്യത്യാസങ്ങളെല്ലാം സ്വാഭാവികമായുണ്ടായിരുന്നു. എങ്കിലും പശ്ചിമപർവ്വതങ്ങൾക്കു കിഴക്കും പടിഞ്ഞാറുമുള്ള തമിഴകത്തിൽ സംസാരിച്ചു വന്ന ഭാഷ

പ്രായേണ ഒന്നുതന്നെയായിരുന്നു എന്നു ഞാൻ മുമ്പു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ചെന്തമിഴിന്റെ അതിപ്രസരം നിമിത്തം കാലാന്തരത്തിൽ മലമണ്ഡലമൊഴിച്ചുള്ള കൊടുന്തമിഴ് നാട്ടുകളിലെ നാടോടിഭാഷ അതുമായി അധികമധികം അടുത്തു. എന്നാൽ മലമണ്ഡലത്തിലാകട്ടെ മുമ്പുതന്നെയുണ്ടായിരുന്ന വ്യത്യാസങ്ങൾ ക്രമേണ വർദ്ധിച്ച് വ്യവഹാരഭാഷ സംസ്കൃതത്തിന്റെ ആധിപത്യത്തിനു വഴങ്ങി പാണ്ഡ്യചോളദേശങ്ങളിലെ വ്യവഹാരഭാഷയിൽനിന്ന് അകന്നകന്ന് ഒരു വ്യക്തിത്വവിശിഷ്ടമായ സ്വതന്ത്രഭാഷയായി പരിണമിച്ചു. മലയാളത്തിനും തമിഴിനും തമ്മിലുള്ള ചാർച്ച സൂക്ഷ്മമായി പരിശോധിച്ചാൽ മലയാളത്തെ ഇന്നത്തെ തമിഴിന്റെ പുത്രിയെന്നോ കനിഷ്ഠസഹോദരിയെന്നോ അല്ല പറയേണ്ടതെന്നും, അങ്ങനെ ഒരു സംബന്ധം കല്പിക്കുകയാണെങ്കിൽ മാതാവെന്നോ ജ്യേഷ്ഠത്തിയെന്നോ ആണ് വേണ്ടതെന്നും ഈ ചർച്ചയിൽനിന്നു വിശദമാകുന്നതാണ്.

4

കേരളവും ആര്യസംസ്കാരവും

ആദികേരളം

ദക്ഷിണാപഥത്തിൽ ആര്യന്മാരുടെ ആഗമനത്തിനു മുമ്പുതന്നെ ദ്രാവിഡന്മാർ സംസ്കാരവിഷയത്തിൽ ഉൽക്കൃഷ്ടമായ ഒരു സ്ഥാനത്തെ പ്രാപിച്ചിരുന്നു എന്നു പ്രസ്താവിച്ചു കഴിഞ്ഞുവല്ലോ. ഏഷ്യാമൈനർ, ഈജിപ്റ്റ് എന്നീ രാജ്യങ്ങളുമായി ദ്രാവിഡന്മാർ ക്രി. മു. നാലായിരം വർഷങ്ങൾക്കു മുമ്പുപോലും വമ്പിച്ച തോതിൽ വാണിജ്യം നടത്തിവന്നിരുന്നു. ആ വാണിജ്യത്തിന്റെ കേന്ദ്രം കേരളമായിരുന്നു എന്നും അവിടത്തെ മുചിരി (കൊടുങ്ങല്ലൂർ) , തൊണ്ടി (കടലുണ്ടി) മുതലായ തുറമുഖങ്ങൾ അനന്തരകാലങ്ങളിൽ തദ്വിഷയകമായ പാരമ്പര്യം പ്രശംസാർഹമായ രീതിയിൽ പരിപാലിച്ചു പോന്നു എന്നും ഉള്ളതിനു സംഘഗ്രന്ഥങ്ങളിലും മറ്റും ധാരാളം തെളിവുണ്ട്. ഇൻഡ്യയിൽ അറബിക്കടല്ക്കരയിലുള്ള നൗകാശയങ്ങളിൽ ക്രയവിക്രയങ്ങൾ നടത്തുന്നതിനാണല്ലോ പാശ്ചാത്യരായ വിദേശികൾക്കു കൂടുതൽ സൗകര്യമുള്ളത്. ശ്രീപരശുരാമൻ സമുദ്രത്തിൽനിന്ന് ഉദ്ധരിക്കുന്നതിനുമുമ്പു കേരളമെന്നൊരു ഭൂവിഭാഗമേ ഇല്ലായിരുന്നു എന്നുള്ള ഐതിഹ്യം വിശ്വസനീയമായി തോന്നുന്നില്ല. കേരളം പരശുരാമന്റെ ആവിർഭാവത്തിനു വളരെക്കാലം മുമ്പു പ്രകൃതിക്ഷോഭം നിമിത്തം കടൽ നീങ്ങി കരയായ ഒരു ദേശമാണെന്നുള്ള ഭൂഗർഭശാസ്ത്രജ്ഞന്മാരുടെ മതം സർവ്വഥാ അങ്ഗീകാര്യമാകുന്നു. പുരാണങ്ങളിൽ പ്രതിപാദിക്കുന്നതും പരശുരാമൻ കേരളത്തെ മാത്രമല്ല, സപ്തകൊങ്കണങ്ങളേയും ഉദ്ധരിച്ചു എന്നാണ്. കൂപകം (കന്യാകുമാരി മുതൽ കന്നേറ്റി വരെ), കേരളം (കന്നേറ്റി മുതൽ പുതുപ്പട്ടണം വരെ), മൂഷികം (പുതുപ്പട്ടണം മുതൽ പെരുമ്പുഴ വരെ) അലുവം (ദക്ഷിണകർണ്ണാടകം), പശു (ഉത്തരകർണ്ണാടകം), കൊങ്കണം (രത്നഗിരി വരെ), പരകൊങ്കണം (നാസിക് വരെ) ഇവയെ സപ്തകൊങ്കണങ്ങൾ എന്നു പ്രപഞ്ചഹൃദയത്തിൽ പറയുന്നു. പരശുരാമഭൂമിക്ക് ആകെ നൂറു യോജനയായിരുന്നു അത്രേ ദൈർഘ്യം. കേരളം കരവച്ചു ക്രമേണ വാസയോഗ്യമായപ്പോൾ സഹ്യപർവ്വതത്തിനും കിഴക്കു താമസിച്ചിരുന്ന ദ്രാവിഡർ അവിടെയും കുടിയേറിപ്പാർത്തുതുടങ്ങി. പർവ്വതീയന്മാരായ അപരിഷ്കൃതവർഗ്ഗക്കാർ അതിനും കുറേക്കാലം മുമ്പ് അവിടെ അവരുടെ താമസം ആരംഭിച്ചിരുന്നിരിക്കണം. 'താഴോട്ട്' എന്ന് അർത്ഥമുള്ള 'കിഴക്ക്' എന്ന പദം പൂർവ്വദിക്കിനേയും 'മുകളിലോട്ട്' എന്നർത്ഥമുള്ള 'മേക്ക്' എന്നതു പശ്ചിമദിക്കിനേയും ആണല്ലോ തമിഴിലും മലയാളത്തിലും ഒന്നുപോലെ കുറിക്കുന്നത്. ഇത്തരത്തിലു

ള്ള പദപ്രയോഗം പാണ്ഡ്യരാജ്യത്തിലെ ഭൂസ്ഥിതിക്ക് അനുരൂപമാണെങ്കിലും കേരളത്തിലേതിനു വിപരീതമാണ്. പടിഞ്ഞാറ് (പടു ഞായിർ: സൂര്യൻ അസ്തമിക്കുന്ന ദിക്ക്) എന്നുകൂടി മേക്ക് എന്ന പദത്തിനു മലയാളത്തിൽ ഒരു പര്യായമുണ്ടെങ്കിലും അതു പിന്നീടു വന്നതാണ്. 'ഉണരൽ' എന്ന് അർത്ഥം കല്പിക്കാവുന്ന (ഉഞറു) 'ഉഞ്ഞാറു' എന്നല്ലാതെ കിഴക്കെന്നല്ലായിരുന്നു പണ്ടു മലയാളത്തിൽ പൂർവ്വദിഗ്വാചിയായ പദം എന്നു പറയുന്നത് അപ്രമാണമാകുന്നു.

നായന്മാർ

കേരളത്തിൽ കുടിയേറിപ്പാർത്ത നായന്മാർ തമിഴകത്തിലെ ഇതര ദ്രാവിഡന്മാരിൽനിന്നു വർഗ്ഗീയദൃഷ്ട്യാഭിന്നന്മാരായിരുന്നുവോ എന്നു നിർണ്ണയിക്കുവാൻ അസന്ദിഗ്ദ്ധമായ ആധാരമൊന്നും ഇല്ല. അവർ ഒരു കാലത്തു ഭാരതത്തിൽ പല പ്രദേശങ്ങളിലും താമസിച്ചിരുന്ന നാഗവംശത്തിൽ പെട്ടവരാണെന്നു ചിലർ അഭ്യൂഹിക്കുന്നു; ആ അഭ്യൂഹം ശരിയാണെന്നുള്ളതിനു തെളിവില്ല. 'നായർ' എന്ന പദത്തിനു നായുഡു, നായക്കർ മുതലായ ജാതിവാചികളായ പദങ്ങളെപ്പോലെ (നായകൻ) നേതാവ് എന്ന ദ്രാവിഡത്തിൽ അർത്ഥമുള്ള സ്ഥിതിക്ക് ആ അർത്ഥത്തിൽ അതു പ്രയുക്തമായി എന്നു വരാൻ പാടില്ലായ്കയില്ല; നാഗങ്ങൾ അവർക്ക് ഇഷ്ടദേവതകളായിത്തീർന്നത് നാഗസങ്കീർണ്ണമായ കേരളത്തിൽ വന്നതിനുമേലായിരിക്കണമെന്നും ഉദ്ദേശിക്കാം; തദനുരോധേന അവരെ നാകന്മാരെന്നും ചില പഴയ പാട്ടുകളിൽ വ്യപദേശിച്ചിരിക്കാം. മരുമക്കത്തായം മുതലായി അതിപ്രാചീനകാലത്തു ദ്രാവിഡദേശത്തിൽ പ്രചരിച്ചിരുന്ന പല സമുദായാചാരങ്ങളേയും അവർ പുലർത്തിപ്പോരുകനിമിത്തം അവർക്കും അന്യദ്രാവിഡർക്കും തമ്മിൽ കാലാന്തരത്തിൽ കൊള്ളക്കൊടുക്കയില്ലാതെയായി. ഒടുവിലത്തെ തമിഴ് സംഘത്തിലെ കവികളിൽ 17 പേർ നാകന്മാരായിരുന്നതായി പ്രാചീന ദ്രാവിഡഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ കാണുന്നു. അവർ നായന്മാരായിരുന്നിരിക്കാം. ഏതായാലും സാഹിത്യചരിതത്തിന്റെ ആവശ്യത്തിന് അവരെ ദ്രാവിഡരായി പരിഗണിച്ചാൽ മതിയാകുന്നതാണ്. വളരെ പുരാതനമായ ഒരു കാലത്താണ് അവർ കേരളത്തിൽ കുടിയേറിപ്പാർത്തുതുടങ്ങിയതെന്നു സംശയംകൂടാതെ സ്ഥാപിക്കാവുന്നതാകുന്നു.

കേരളത്തിലെ ചില ദ്രാവിഡാചാരങ്ങൾ

ദ്രാവിഡദേശത്തിൽ അഭിമതമായ വിവാഹം ഗാന്ധർവ്വമാണെന്നു തൊല്കാപ്പിയർ പറയുന്നുണ്ടെങ്കിലും അത് അനുസ്യൂതമായി നിലനിന്നു പോരുന്നത് കേരളത്തിൽ മാത്രമാകുന്നു. അതുപോലെതന്നെ (വേലൻ വെറിയാട്ട്) വേലൻപ്രവൃത്തി, കുരവയിടൽ, രാജാക്കന്മാർ എഴുന്നള്ളുമ്പോൾ പുതുമണൽ വിരിക്കൽ, തുടങ്ങിയ അനേകം ആചാരങ്ങൾ ദ്രാവിഡരെ പൊതുവേ സംബന്ധിക്കുന്നതാണെന്നു പഴയ ദ്രാവിഡഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ പ്രസ്താവിച്ചുകാണുന്നുണ്ടെങ്കിലും അവയെ ഇന്നും അഭങ്ഗുരമായി പരിപാലിച്ചുപോരുന്നതു കേരളമാകുന്നു. മരുമക്കത്തായമായിരുന്നു ദ്രാവിഡരുടെ പുരാതനമായ ദായക്രമമെന്നും ആ ആചാരം ഒരു കാലത്ത് ഈജിപ്റ്റ്, ഏഷ്യാമൈനർ മുതലായ രാജ്യങ്ങളിലെ ജനതയുടെ ഇടയിലും പ്രചരിച്ചിരുന്നു എന്നും നരശാസ്ത്രഗവേഷകന്മാർ പ്രതിപാദിക്കുന്നു. ക്രി. പി. രണ്ടാംശതകത്തോടടുത്തു ജീവിച്ചിരുന്ന മാങ്കുടി മരുതനാർ രചിച്ച മധുരൈക്കാഞ്ചി എന്ന കൃതിയിൽ

വാമനമൂർത്തി അവതരിച്ച ചിങ്ങമാസത്തെ തിരുവോണത്തിൽ അക്കാലത്തു ദ്രാവിഡദേശത്തിൽ നടന്നുവന്ന ആഘോഷങ്ങളേയും അതിന്റെ ഒരു പ്രധാനാങ്ഗമായ (ഓണത്തല്ല്) ചേരിപ്പോരിനേയും പറ്റി വിശദമായി പ്രസ്താവിക്കുന്നുണ്ട്. ഇവയെല്ലാം തമിഴകത്തിന്റെ ഇതരഭാഗങ്ങളിൽ കാലപ്രവാഹത്തിനടിപെട്ടു മൺമറഞ്ഞുപോയെങ്കിലും കേരളത്തിൽ ഇനിയും വേരറ്റു പോയിട്ടില്ല. അന്യവർഗ്ഗക്കാരുടെ സമ്മർദ്ദത്തിനു വിധേയമാകാതെ മിക്കവാറും ഒരു ദ്വീപത്തിന്റെ നിലയിൽ പുലരുവാൻ സാധിച്ച കേരളത്തിന് ഇത്തരത്തിലുള്ള പ്രാചീനാചാരപരിപാലനം സാധ്യമായതിൽ അത്ഭുതത്തിന് അവകാശമില്ലതാനും.

ശ്രീപരശുരാമനും നമ്പൂരിമാരും

ആര്യാവർത്തത്തിൽ നിന്നു ദക്ഷിണാപഥത്തിൽ ആദ്യമായി വന്നുചേർന്ന ബ്രഹ്മർഷിമാരിൽ എല്ലാംകൊണ്ടും പ്രഥമഗണനീയനാണ് ശ്രീപരശുരാമൻ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുചരന്മാരായിരുന്നു നമ്പൂരിമാരുടെ പൂർവ്വന്മാർ. അവർ ഏതു കാലത്ത് ഇവിടെ എത്തി എന്നു ക്ലിപ്തമായി പറയാൻ നിവൃത്തിയില്ലെങ്കിലും അതു നായന്മാരുടെ അധിനിവേശത്തിനു മേലാണെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. എന്നാൽ നമ്പൂരിമാരുടെ ആഗമനത്തിനും വളരെ പഴക്കമുണ്ടെന്നുള്ള വസ്തുത നാം മറക്കരുത്. പരശുരാമാബ്ദം എന്ന പേരിൽ ഒരബ്ദം പണ്ടു കേരളത്തിൽ പ്രചരിച്ചിരുന്നതായി ചിലർ പറയുന്നു. മലബാറിൽ പരശുരാമാബ്ദം അനുസരിച്ചാണ് വർഷഗണനമെന്നു ഡോക്ടർ ബുക്കാനനും ഈ അബ്ദത്തിനു 1000 വർഷങ്ങൾ കഴിയുമ്പോൾ ഒരു പരിവർത്തനമുണ്ടായിരുന്നു എന്നു കാലസങ്കലിതത്തിൽ വാറനും, ഇതു ക്രി. മു. 1176-ൽ ആരംഭിച്ച് ക്രി. മു. 176-ലും ക്രി. പി. 824-ലും ഓരോ പരിവർത്തനഘട്ടത്തെ തരണംചെയ്തു എന്നു കണ്ണിങ്ങ് ഹാമും രേഖപ്പെടുത്തിട്ടുണ്ട്. വാൾട്ടർ ഹാമിൽട്ടൺ, ഡേ മുതലായ മറ്റുചില ഗ്രന്ഥകാരന്മാരും ഈ അബ്ദത്തെ അനുസ്മരിക്കുന്നുണ്ട്. ഇതനുസരിച്ചു ഗണനക്രിയകൾ ചെയ്യുന്നതിനുള്ള പ്രയാസംനിമിത്തമാണു ക്രി. പി. 825-ൽ കൊല്ലവർഷം ഏർപ്പെടുത്തപ്പെട്ടത് എന്നുള്ള അനുമാനത്തിനു പ്രമാണമില്ല; പ്രത്യുത കലിവർഷത്തിനു പകരമാണ് കൊല്ലവർഷമേർപ്പെടുത്തിയത് എന്നാണ് എന്റെ പക്ഷം. ശങ്കരനാരായണീയം എന്ന ജ്യൌതിഷഗ്രന്ഥത്തിലെ ചില പ്രസ്താവനകൾ ഇതിനു സാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നു. 'കൊല്ലം തൊൻറി' എന്നു ചില ശാസനങ്ങളിൽ കാണുന്നതിനു 'കൊല്ലമെന്ന പട്ടണമുണ്ടായി' എന്നല്ല 'കൊല്ലമെന്ന അബ്ദമുണ്ടായി' എന്നാണ് അർത്ഥം കല്പിക്കേണ്ടത്. ഏതായാലും പരശുരാമൻ ആര്യാവർത്തം വിട്ടു തന്റെ അനുയായികളോടുകൂടി ഉദ്ദേശം ക്രി. മു. 12-ാം ശതകത്തിൽ വിന്ധ്യപർവ്വതത്തിനു തെക്കു കടന്നതായി വിചാരിക്കാവുന്നതാണ്. പ്രാചീനഭാരതചരിത്രത്തിൽ പല രാജ്യങ്ങളിലും ബ്രാഹ്മണരെ ആദ്യമായി അധിനിവേശം ചെയ്യിച്ചതു പരശുരാമനാണെന്നു കാണുന്നു. അതിന്റെയെല്ലാം വസ്തുസ്ഥിതി എങ്ങനെയിരുന്നാലും കേരളത്തിൽ അവരെ കൊണ്ടുവന്നത് ഒരു പരശുരാമനാണെന്നുള്ളതിനെപ്പറ്റി സംശയിക്കേണ്ടതില്ല. അദ്ദേഹം പുരാണപുരുഷനായ ശ്രീപരശുരാമനാകണമെന്നുമില്ല. നമ്പൂരിമാരിൽ, ധാരാളം ഋഗ്വേദികളുണ്ട്. അവർ കൗഷീതകസൂത്രത്തിലും ആശ്വലായനസൂത്രത്തിലും ഉൾപ്പെടുന്നു. യജുർവേദികളെല്ലാം തൈത്തരീയശാഖക്കാരാണ്. അവരിൽ അധികംപേർ ബോധായനസൂത്രത്തേയും ബാക്കിയുള്ളവർ വാധൂലകസൂത്രത്തേയും അനുസരിക്കുന്നു. ആപസ്തംബശാഖ ഇപ്പോളില്ല. സാമവേദികൾ ചുരുക്കമാണ്. അവരുടെ പല ആചാരവിശേഷങ്ങളും, അവർ പണ്ടേക്കുപണ്ടേ സ്വജനങ്ങളിൽനിന്നു വേർപിരിഞ്ഞു ദൂരസ്ഥിതമായ

കേരളത്തിൽ വന്നവരാണെന്നു തെളിയിക്കുന്നുണ്ട്. പൂർവശിഖ, ഏകയജ്ഞോപവീതം, സ്ത്രീകളുടെ ശ്വേതവസ്ത്രധാരണം, ഋതുമതീവിവാഹം, വേളിയുടെ നാലാം ദിവസം നിഷേകം, സർവസ്വദാനവിധിയനുസരിച്ചുള്ള ദാരപരിഗ്രഹം, ദ്വാമുഷ്യായണരൂപമായ ദത്ത്, നക്ഷത്രം പ്രമാണമാക്കിയുള്ള ശ്രാദ്ധം ഇവയിൽ പലതും ആ കൂട്ടത്തിൽ ചേരും. ഋതുമതീവിവാഹത്തിന്റെ ഉപജ്ഞാതാവു മേഴത്തോൾ അഗ്നിഹോത്രിയാണെന്നു ചിലർ പറയുന്നതു സമീപനമാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല. സ്മാർത്തവിചാരം, അന്തർജ്ജനങ്ങളുടെ ഇടയിൽ 'ഘോഷാ' നിയമം മുതലായവ സ്ത്രീകളുടെ ചാരിത്രശുദ്ധിയെ ലക്ഷീകരിച്ചു കാലാന്തരത്തിൽ കടന്നുകൂടിയ ആചാരവിശേഷങ്ങളായിരിക്കണം. കൂട്ടുകുടുംബവ്യവസ്ഥയും മറ്റും നായന്മാരിൽ നിന്നു സ്വീകരിച്ചതാണ്. ഈ അനാചാരങ്ങൾ ക്രി. പി. എട്ടാംശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന ശങ്കരാചാര്യരാണ് ഏർപ്പെടുത്തിയതെന്ന് അനുമാനിക്കുന്നത് അസങ്ഗതമാകുന്നു. ആദ്യകാലത്തു താമസത്തിനായി വന്ന നമ്പൂരിമാരുടെ ഇടയിൽ സ്ത്രീകൾ വളരെ കുറവായിരുന്നതിനാൽ കുടുംബത്തിലെ മൂപ്പൻ മാത്രം സ്വജാതിയിൽനിന്ന് സഹധർമ്മിണിയെ സ്വീകരിച്ചാൽ മതിയെന്നു ബുദ്ധിമാന്മാരായ അവർ വിധിച്ചു. തദ്വാരാ കുടുംബസ്വത്തു ഛിന്നഭിന്നമാകാതെ സംരക്ഷിക്കുകയും, ഇതര പുരുഷന്മാർ, രാജാക്കന്മാർ, നായന്മാർ മുതലായവരുടെ കുടുംബങ്ങളിൽനിന്നു സ്ത്രീകളെ ഭാര്യമാരായി സ്വീകരിക്കാമെന്നു വ്യവസ്ഥാപനം ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. ബ്രാഹ്മണർക്കു നാലു വർണ്ണങ്ങളിൽ നിന്നും വിവാഹം ചെയ്യാമെന്ന് ആര്യാവർത്തത്തിൽ പണ്ടുണ്ടായിരുന്നതും യാജ്ഞാവൽക്യന്റെ കാലംവരെ നിർബാധമായി നിലനിന്നു പോന്നതുമായ സ്മൃതിനിയമവും അവരെ ഈ വിഷയത്തിൽ സഹായിച്ചിരിക്കണം. തന്നിമിത്തം പരദേശങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച് ആര്യസംസ്കാരം ദ്രാവിഡരുടെ ഇടയിൽ ദൃഢമൂലമാകുന്നതിന് ഇടവന്നു. കർമ്മനിഷ്ഠ, തപഃ ശക്തി, ആചാരശുദ്ധി മുതലായ പല സൽഗുണങ്ങളും നിമിത്തം അവർക്കു രാജകുലങ്ങളിലും സമുദായമദ്ധ്യത്തിലും മറ്റും അത്യുൽക്കൃഷ്ടമായ ഒരു സ്ഥാനം സ്വാധീനമാക്കുവാൻ സാധിച്ചു. എങ്കിലും ഇതരസമുദായങ്ങളിലെ സ്ത്രീകളുമായുണ്ടായ വിവാഹബന്ധംതന്നെയാണ് ആ പ്രാഭവത്തിന്റെ പ്രധാനകാരണം എന്ന് അനുമാനിക്കുന്നതിൽ തെറ്റില്ല. കാലാന്തരത്തിൽ ദക്ഷിണാപഥത്തിലെ വിവിധഭാഗങ്ങളിൽ നിന്നു ബ്രാഹ്മണർ കേരളത്തിൽ വന്നുചേരുകയും അവരെ നമ്പൂരിമാർ തങ്ങളുടെ വിശേഷാചാരങ്ങൾക്കു വിധേയരാക്കി സ്വജനങ്ങളായി അങ്ഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു. തങ്ങളുടെ സംഖ്യ സാമാന്യം പര്യാപ്തമായെന്നു തോന്നിയപ്പോൾ മാത്രമേ അവർ ആ ഏർപ്പാടു നിറുത്തിയുള്ളൂ.

നമ്പൂരിമാരുടെ പ്രാബല്യം

ഗോകർണ്ണം മുതൽ കന്യാകുമാരിവരെയുള്ള കേരളബ്രാഹ്മണർ ആദ്യം തങ്ങളെ അറുപത്തിനാലു ഗ്രാമക്കാരായി വിഭജിച്ച് ആ ഗ്രാമങ്ങളിൽ ഒന്നു പകുതി പെരുമ്പുഴയ്ക്കു വടക്കും ബാക്കി തെക്കുമായി വേർതിരിച്ചു. എങ്കിലും ഒരു സ്ഥലത്തു തുളുഭാഷയും മറ്റൊരിടത്തു കൊടുന്തമിഴും പ്രചരിച്ചുവന്നതിനാൽ ആ ഭാഷകൾ ഗൃഹ്യോപയോഗത്തിനു സ്വീകരിച്ചപ്പോൾ ആ പുഴയ്ക്ക് അങ്ങുമിങ്ങുമായി താമസിച്ചവർ ചാർച്ചവേഴ്ചകൾ വിട്ടു രണ്ടു ഭിന്നവർഗ്ഗക്കാരായി പരിണമിച്ചു. ഔത്തരാഹന്മാരായ എമ്പ്രാന്തിരിമാർ മറ്റു ദ്രാവിഡബ്രാഹ്മണരുടെ ആചാരങ്ങളും വേഷഭൂഷാദികളും സ്വീകരിച്ചു; പ്രത്യുത ദാക്ഷിണാത്യന്മാരായ നമ്പൂരിമാർ പൂർവാചാരങ്ങളെ കഴിയുന്നതും പരിപാലിച്ചുപോന്നു. ഒരു കാലത്തു ക്ഷത്രിയരെ കൂടാതെ അവർതന്നെ സ്വതന്ത്രമായി രാജ്യരക്ഷ ചെയ്തു എന്നും, അതിലേക്കായി ഉത്തരകേരളത്തിൽ പയ്യന്നൂർ മുതൽ

തിരുവിതാംകൂറിൽ നീർമൺവരെയുള്ള തങ്ങളുടെ മുപ്പത്തിരണ്ടു ഗ്രാമങ്ങളെ പെരുഞ്ചെല്ലൂർ, പയ്യന്നൂർ, പറപ്പൂർ, ചെങ്ങന്നൂർ ഇങ്ങനെ നാലു കഴകങ്ങളായി വിഭജിച്ചു എന്നും, ആ കഴകങ്ങളിൽ നിന്നു രക്ഷാപുരുഷന്മാരേയും, മേൽത്തളി, കീഴ്ത്തളി, നെടുന്തളി, ചിങ്ങപുരത്തുതളി ഈ നാലു തളികൾ സ്ഥാപിച്ച് അവയിൽനിന്നു തളിയാതിരിമാരേയും നിയമിച്ചു എന്നും, ആ വ്യവസ്ഥകൾ അപര്യാപ്തങ്ങളെന്ന് അനുഭവപ്പെട്ടപ്പോൾ പരദേശങ്ങളിൽനിന്നു രാജാക്കന്മാരെ വരുത്തി പന്ത്രണ്ടീതു വർഷങ്ങൾക്കു പെരുമാക്കന്മാരായി അവരോധം ചെയ്ത് അവരെക്കൊണ്ടു രാജ്യം ഭരിപ്പിച്ചു എന്നും, ആ ഏർപ്പാടനുസരിച്ചു മുപ്പത്താറു പെരുമാക്കന്മാർ ('ദദുർദ്ധരാം' കലി 2988) ക്രി. മു. 113 മുതൽ ('ഭൂവിഭാഗം' കലി 3444) ക്രി. പി. 343 വരെ നാനൂറ്റൻപത്താറുവർഷം കേരളം പരിപാലിച്ചു എന്നും കേരളോൽപത്തിയിൽ രേഖപ്പെടുത്തീട്ടുള്ള ഐതിഹ്യം മുഴുവൻ വിശ്വസിക്കാവുന്നതാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല. കേരളോൽപത്തി തന്നെ ക്രി. പി. 16-ാം ശതകത്തിൽ വിജയനഗരസാമ്രാജ്യം ഭരിച്ച കൃഷ്ണദേവരായരുടെ കാലത്തിനു പിന്നീട് — പതിനേഴാംശതകത്തിൽ — വിരചിതമായ ഒരു ഗ്രന്ഥമാണ്. അതിലെ കേയപ്പെരുമാൾ, കോട്ടിപ്പെരുമാൾ, കൊമ്പൻപെരുമാൾ തുടങ്ങിയ പല പെരുമാക്കന്മാരുടേയും പേരുകൾപോലും വിചിത്രമായിരിക്കുന്നു. ഇത്തരത്തിൽ ക്രി. മു. 113 മുതൽ ക്രി. പി. 343 വരെയെന്നല്ല, ഏതെങ്കിലും ഒരു കാലത്ത് നമ്പൂരിമാർ പരദേശങ്ങളിൽനിന്നു തിരഞ്ഞെടുത്ത് അവരോധിച്ച രാജാക്കന്മാർ കേരളംവാണു എന്നുള്ളതിനു തമിഴ്സാഹിത്യത്തിൽനിന്നു യാതൊരു തെളിവും കിട്ടുന്നില്ലെന്നു മാത്രമല്ല, കിട്ടുന്ന തെളിവു വച്ചുനോക്കുകയാണെങ്കിൽ മൂവരശരിൽ ഒരു വംശക്കാരായ ചേരരാജാക്കന്മാർ അവരുടെ സ്വന്തം നിലയിൽ പരമ്പരാവകാശക്രമത്തിന് ഈ രാജ്യം പരിപാലിച്ചു എന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തേണ്ടതായുമിരിക്കുന്നു. പെരുമാൾവാഴ്ചയെപ്പറ്റി ചെയ്യുകാണുന്ന കാലഗണന ശരിയല്ലെന്നു ഖണ്ഡിച്ചു പറയാവുന്നതാണ്. എന്നാൽ അതേ സമയത്തുതന്നെ ഓരോ കാലത്തു രക്ഷാപുരുഷന്മാരും തളിയാതിരിമാരുമുണ്ടായിരുന്നു എന്നും അവർ രാജാക്കന്മാരെ കിരീടധാരണം ചെയ്യിക്കുക മുതലായ പല അധികാരങ്ങളും നടത്തിയിരുന്നതിനു പുറമേ ദേവസ്വങ്ങളുടേയും ഗ്രാമസങ്കേതങ്ങളുടേയും മറ്റും ഭരണം നായന്മാരോടും മറ്റും യോജിച്ചു നിർവ്വഹിച്ചുവന്നിരുന്നു എന്നും ഊഹിക്കുവാൻ ന്യായങ്ങളുണ്ട്. 'തളിയും തളിയാധികാരിമാരും' എന്നു തിരുവഞ്ചിക്കുളത്തുള്ള ക്രി. പി. പതിനൊന്നാംശതകത്തിലെ ഒരു ശിലാരേഖയിലും "നാലുതളിയും" എന്ന മറ്റൊരു ശിലാരേഖയിലും കാണുന്നു. ഇന്ന ഗ്രാമങ്ങളിൽ നിന്നു വേണം തളിയാതിരിമാരെ തിരഞ്ഞെടുത്ത് അവരോധിക്കുവാൻ എന്നു നിയമമുണ്ടായിരുന്നു. പറവൂർ ഗ്രാമത്തിൽനിന്നു നെടിയതളിയിലേക്കും, ഐരാണിക്കുളം ഗ്രാമത്തിൽനിന്നു കീഴ്ത്തളിയിലേക്കും, ഇരിങ്ങാലക്കുട ഗ്രാമത്തിൽനിന്നു മേൽത്തളിയിലേക്കും, മൂഴിക്കുളം ഗ്രാമത്തിൽ നിന്നു ചിങ്ങപുരത്തുതളിയിലേക്കും ആയിരുന്നു അവരോധം. തളിയാതിരിമാരുടേയും മറ്റും അധികാരം വർദ്ധിച്ചതു് ക്രിസ്തുവർഷാരംഭത്തോടുകൂടിയല്ല കൊല്ലവർഷാരംഭത്തോടുകൂടിയാണെന്നത്രേ എനിക്കു തോന്നുന്നതു്.

നമ്പൂരിമാരും സംസ്കൃതവിദ്യാഭ്യാസവും

കൂട്ടുകുടുംബവ്യവസ്ഥയനുസരിച്ചു നമ്പൂരിമാരുടെ ഇടയിൽ മൂപ്പനു മാത്രമേ ഗൃഹകാര്യകർത്തൃത്വമുണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. മറ്റുള്ളവർക്കു തന്നിമിത്തം വിദ്യാപോഷണത്തിനു ധാരാളം സൗകര്യം ലഭിച്ചു. ഉണ്ണിമാരെ വിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്യിക്കുന്നതിനു നമ്പൂരിമാർ പല സ്ഥാപനങ്ങളും ഏർപ്പെടുത്തി. അക്ഷരാഭ്യാസം കഴിഞ്ഞാൽ ഉടനെ അവർ

'ഗീർന്നശ്ശ്രേയഃ' മുതലായി കവടിക്രിയക്കാവശ്യമുള്ള വാക്യങ്ങൾ ഹൃദിസ്ഥങ്ങളാക്കും. അതിനുശേഷം അടിവാക്യം, നക്ഷത്രവാക്യം മുതലായ വാക്യങ്ങളും ഉരുവിടും. അതോടുകൂടി അവർക്കു ചില സംസ്കൃതശ്ലോകങ്ങൾ പഠിച്ചു കഷ്ടിച്ച് അന്വയിക്കുവാൻ വേണ്ട അറിവും ലഭിക്കും. ഏഴു വയസ്സാകുമ്പോൾ ഉപനയനമായി; അതിൽ പിന്നെ സ്വഗൃഹത്തിലല്ല ഗുരുകുലത്തിലാണ് താമസം. അവിടെ സ്വരങ്ങൾക്ക് ഉദാത്താനുദാത്തസ്വരിതങ്ങൾ തുടങ്ങിയ ഉച്ചാരണഭേദങ്ങൾ തെറ്റാതെ വളരെ നിഷ്കൃഷ്ടമായി, കുലക്രമമനുസരിച്ച്, ഏതെങ്കിലും ഒരു വേദം ഗുരുമുഖത്തിൽ നിന്ന് അദ്ധ്യയനം ചെയ്യും. വേദാഭ്യാസം പൂർണ്ണമാകുന്നതിന് ആറേഴുകൊല്ലം വേണ്ടിവരും. അപ്പോഴേക്കു ധാരണാ ശക്തി നല്ലപോലെ ഉറയ്ക്കും. അങ്ങനെ ബ്രഹ്മചര്യം അവസാനിപ്പിച്ചു സമാവർത്തനം കഴിഞ്ഞാൽ രണ്ടോ മൂന്നോ സംവത്സരം കുലദൈവതക്ഷേത്രത്തിലും ഗ്രാമക്ഷേത്രത്തിലുമായി ഭജനമിരിക്കും. അതിനിടയ്ക്കു തങ്ങൾ പഠിച്ച വേദത്തിന്റെ പദം ചൊല്ലി അതോടുകൂടി ക്രമം, ജട, രഥ മുതലായി പദപ്രയോഗങ്ങളെക്കൊണ്ടുള്ള പല വിദ്യകളും ശീലിച്ചു ശിക്ഷ, നിരുക്തം, എന്നീ വേദാങ്ഗങ്ങളുടെ തത്വങ്ങളും ഗ്രഹിക്കും. പിന്നെ പന്ത്രണ്ടുകൊല്ലം ശാസ്ത്രപഠനം ചെയ്യണം. ഇത്രയും കഴിഞ്ഞാലേ ഒരു നമ്പൂരി ഭട്ടതിരിയായി എന്നു മറ്റുള്ളവർ സമ്മതിച്ചിരുന്നുള്ളൂ.

സഭാമഠങ്ങൾ

കേരളത്തിൽ പണ്ടു പതിനെട്ടു സഭാമഠങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇവയെ സമാന്യേന കർമ്മിസഭാമഠങ്ങൾ, ശാസ്ത്രസഭാമഠങ്ങൾ, സന്ന്യാസിസഭാമഠങ്ങൾ എന്നിങ്ങനെ മൂന്നായി തരംതിരിക്കാം. കർമ്മിസഭാമഠങ്ങളിൽ വേദങ്ങളാണ് മുഖ്യമായി അഭ്യസിപ്പിച്ചുവന്നത്. ആധാനം, ജ്യോതിഷ്ടോമം, അഗ്നിചയനം മുതലായ വൈദികകർമ്മങ്ങൾ വിധിവത്തായി അനുഷ്ഠിച്ചിട്ടുള്ളവരെ കർമ്മികളെന്നു പറയുന്നു. തൃശ്ശിവപേരൂർ, തിരനാവാ ഈ രണ്ടു സ്ഥലങ്ങളിലും വേദാഭ്യാസനത്തിനുള്ള യോഗങ്ങൾ ഇന്നുമുണ്ട്. ഇവിടങ്ങളിൽ അനേകം വിദ്യാർത്ഥികൾ ഒന്നിച്ചിരുന്നു കർമ്മഠന്മാരും പണ്ഡിതന്മാരുമായ ഗുരുക്കന്മാരിൽനിന്നു വേദം അഭ്യസിക്കുന്നതുകൊണ്ടു പാഠത്തിനു ശുദ്ധിയും ഐകരൂപ്യവും സിദ്ധിക്കുന്നു. ചൊവ്വന്നൂർ, ഇടക്കുളത്തൂർ, കുമ്പളം, ഉദയതുങ്ഗേശ്വരം ഇവ കേൾവിപ്പെട്ട ശാസ്ത്രസഭാമഠങ്ങളായിരുന്നു. ഇന്നും ചൊവ്വന്നൂരിൽ ശാസ്ത്രപാഠത്തിനു പര്യാപ്തമായ വ്യവസ്ഥയുണ്ട്. ഒരു കാലത്തു തൃക്കണാമതിലകത്തെ ശിവൻ മുപ്പത്തിരണ്ടു ഗ്രാമക്കാരുടെയും പരദേവതയാകയാൽ ആ ക്ഷേത്രം അത്യന്തം പ്രധാനവും, പന്നിയൂർ, ചൊവ്വരം (ശുകപുരം) മുതലായ ഗ്രാമക്ഷേത്രങ്ങൾ ആ ദേവാലയത്തിന്റെ കീഴ്ഭീടുകളുമായിരുന്നതായി കാണുന്നു. അവിടെ വേദശാസ്ത്രപാഠങ്ങളുടെ പരിപൂർത്തിക്കു സമഗ്രങ്ങളായ സംവിധാനങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. ക്രി. പി. പതിന്നാലാം ശതകത്തിന്റെ ആരംഭത്തോടുകൂടി ആ ക്ഷേത്രത്തിലെ യോഗക്കാരും ഇരിങ്ങാലക്കുട ഗ്രാമക്കാരും തമ്മിൽ മത്സരിക്കുകയും അതിന്റെ ഫലമായി തൃക്കണാമതിലകം അധഃപതിക്കുകയും അവിടുത്തെ യോഗം തൃശ്ശിവപേരൂർ ഭക്തപ്രിയക്ഷേത്രത്തിലേക്കു നീങ്ങുകയും ചെയ്തു. അതാകുന്നു തൃശ്ശൂർ യോഗം. ക്രി. പി. എട്ടാംശതകത്തോടുകൂടി ശങ്കരാചാര്യരുടെ നാലു പ്രധാന ശിഷ്യന്മാർ തൃശ്ശിവപേരൂരിൽ തെക്കേ മഠം, ഇടയിലേ മഠം, നടുവിലേ മഠം, വടക്കേ മഠം എന്നിങ്ങനെ നാലു മഠങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കുകയുണ്ടായി. ജനനാൽ ഒരു എമ്പ്രാന്തിരിയായിരുന്ന ഒടുവിലത്തെ വടക്കേ മഠം സ്വാമിയാർ തന്നിൽനിന്നു സന്ന്യാസം വാങ്ങുവാൻ നമ്പൂരിമാരിൽ ആരേയും കാണാത്തതു കൊണ്ടു മഠവും സ്വത്തുക്കളും കൂടി ഭക്തിപ്രിയത്തു യോഗത്തേക്ക് ഒഴിഞ്ഞുകൊടുക്കുകയും അപ്പോൾ ആ യോഗം

വടക്കേ മഠത്തിലേക്കു മാറുകയും ചെയ്തു. അതിൽനിന്നു പിണങ്ങിപ്പിരിഞ്ഞ ചിലർ പിന്നീടു മുളങ്കുന്നത്തുകാവിൽ ഒരു യോഗം നടത്തുകയും അനന്തരം അവിടെനിന്നു നീങ്ങി സാമൂതിരിപ്പാട്ടിലെ പുരസ്കരണത്തിൽ തിരനാവാക്ഷേത്രത്തിനു തെക്കു ഭാതരപ്പുഴയുടെ തെക്കേക്കരയിലായി തൃശ്ശൂരെപ്പോലെ മറ്റൊരു യോഗം ആരംഭിക്കുകയും ചെയ്തു. അതാണ് തിരുനാവാ യോഗം. സാമൂതിരിപ്പാടു പന്നിയൂർ കൂറ്റിലും തൃശ്ശൂർ യോഗത്തിന്റെ സംരക്ഷകനായ കൊച്ചി മഹാരാജാവു ചൊവ്വരക്കൂറ്റിലും പെട്ട ആളാകയാൽ ഈ രണ്ടു യോഗങ്ങളും തമ്മിൽ മറ്റു വിഷയങ്ങളിലെന്നപോലെ വിദ്യാവിഷയത്തിലും മത്സരിക്കുകയും, ഇതരകാര്യങ്ങളിൽ ആ മത്സരം ഇരുപാട്ടുകാർക്കും ദോഷകരമായി പരിണമിച്ചു എങ്കിലും വിദ്യാഭ്യാസത്തിനും ശാസ്ത്രപഠനത്തിനും തന്നിമിത്തം ഉത്തേജനം സിദ്ധിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ രണ്ടു യോഗങ്ങളും യോജിച്ചാണ് തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജാവ് തിരുവനന്തപുരത്തു ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമി ക്ഷേത്രത്തിൽ ആറു കൊല്ലത്തിലൊരിക്കൽ നടത്താറുള്ള മുറജപമെന്ന മഹാമഹം വിജയപ്രദമാക്കുന്നത്. കുന്നംകുളത്തിനു സമീപമുള്ള ചൊവ്വന്നൂർ സഭാമഠത്തിൽ വ്യാകരണം, ന്യായം, മുതലായ ശാസ്ത്രങ്ങൾ പഠിപ്പിക്കുന്നു. ഇടക്കളത്തൂർ, കുമ്പളം ഈ രണ്ടു സഭാമഠങ്ങളിൽ ഇപ്പോൾ യാതൊരു തരത്തിലുള്ള വിദ്യാഭ്യാസത്തിനും വ്യവസ്ഥൾ ഇല്ല. ഉദയതുങ്ഗേശ്വരത്തു പണ്ഡിതസഭാമഠത്തിലാണ് പ്രഭാകരഗുരുമീമാംസാശാസ്ത്രം പഠിപ്പിച്ചിരുന്നത്. അവിടെ ഭാട്ടമീമാംസ, പ്രാഭാകരമീമാംസ, വ്യാകരണം ഈ ശാസ്ത്രങ്ങളിൽ മാത്രമല്ല കളരിപ്പയറ്റിൽ ജയിക്കുന്ന നമ്പൂരിമാർക്കും കിഴികൾ നല്കിയിരുന്നു. ശങ്കരാചാര്യമഠങ്ങളുടെ ആവിർഭാവം. അവയിൽ അദ്വൈതവേദാന്തം മാത്രമേ പഠിപ്പിച്ചുവന്നുള്ളൂ. വിദ്യാഭ്യാസകാലത്തു അധ്യേതാക്കൾക്കു വേണ്ടിവരുന്ന എല്ലാ ചെലവുകളും അതാതു മഠങ്ങളിൽനിന്നുതന്നെയാണ് നിർവ്വഹിച്ചുപോന്നത്.

മത്സരപരീക്ഷകൾ

തൃശ്ശിവപേരൂരിൽനിന്ന് ഏകദേശം ഇരുപതുനാഴിക വടക്കുപടിഞ്ഞാറായി കടവല്ലൂർ എന്നൊരു ദേശവും അവിടെ സുപ്രസിദ്ധമായി ഒരു ശ്രീരാമക്ഷേത്രവുമുണ്ട്. തൃശ്ശിവപേരൂർ യോഗക്കാരും തിരനാവാ യോഗക്കാരും തമ്മിൽ ഈ ക്ഷേത്രത്തിൽവെച്ചു കൊല്ലംതോറും നടത്തുന്ന ഋഗ്വേദപരീക്ഷയെയാണ് 'കടവല്ലൂരന്യോന്യം' എന്നു പറയുന്നത്. വാരമിരിക്കുക, ജടചൊല്ലുക, രഥ ചൊല്ലുക ഇവയാണ് പരീക്ഷയ്ക്കുള്ള വിഷയങ്ങൾ. അതാതു പരീക്ഷയ്ക്കു ചേരുവാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവർ പല പ്രാവശ്യവും 'സമക്ഷത്തു' പോയി, അതായത് ഓരോരോ അമ്പലങ്ങളിൽ നടക്കുന്ന വാരങ്ങളിൽ പോയി, ജയിച്ചവരായിരിക്കണം. ഈ പരീക്ഷകൾ എല്ലാം രാത്രിസമയത്താണ് നടത്താറുള്ളത്. തുലാം ൩൦-ാംനു വൈകുന്നേരം രണ്ടു യോഗക്കാരും കടവല്ലൂർ എത്തിയിരിക്കണം. ആദ്യത്തെ ദിവസത്തെ പരീക്ഷയുടെ പേർ 'ഒന്നാംതി മുൻപിലിരിക്കലും' 'ഒന്നാംതി രണ്ടാംവാര'വുമാകുന്നു. 'മുൻപിലിരിക്കുക' എന്നുവച്ചാൽ ഒന്നാമതായി വാരമിരിക്കുക എന്നർത്ഥം. പിന്നത്തെ പരീക്ഷ 'ഒന്നാംതി ജട'യും 'മൂന്നാംതി രഥ'യുമാണ്. ശേഷമുള്ള ദിവസങ്ങളിൽ ചൊല്ലുന്ന ജടയ്ക്കും രഥയ്ക്കും 'മുക്കിലേ ജട' 'മുക്കിലേ രഥ' എന്നിങ്ങനെ പേർ പറയുന്നു. അതിന് ഒന്നിനൊന്നു മേലേക്കിടയിലുള്ള പരീക്ഷകളാണ് 'കടന്നിരിക്കലും' 'വലിയ കടന്നിരിക്ക'ലും: ഇവ രണ്ടും രഥയിലുള്ള പ്രയോഗവിശേഷങ്ങൾതന്നെ. 'വലിയ കടന്നിരിക്ക'ലിൽ വിജയിയായ വൈദികനു സമുദായത്തിൽ ലഭിക്കുന്ന സ്ഥാനം

അത്യന്തം മഹനീയമാകുന്നു. ശാസ്ത്രാഭ്യാസത്തിൽ നിഷ്ണാതന്മാരായ ഭട്ടതിരിമാർക്കു സകല രാജസദസ്സുകളിലും വളരെക്കാലം മുമ്പുതന്നെ 'പട്ടത്താനം' എന്നൊരു സമ്മാനപരിപാടി ഏർപ്പെടുത്തപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. കോഴിക്കോട്ട് തളിയിൽവെച്ചു നടത്തിവന്ന പട്ടത്താനമാണ് അവയിൽ ഏറ്റവും പ്രധാനമായിട്ടുള്ളത്. തുലാമാസത്തെ രേവതിയിൽ തുടങ്ങി തിരുവാതിരയിൽ ആ സദസ്സ് അവസാനിച്ചിരുന്നു. കേരളത്തിലെ പണ്ഡിതപ്രവേകന്മാരായ നമ്പൂരിമാരെല്ലാം അവിടെ ആ അവസരത്തിൽ സന്നിഹിതരാകാറുണ്ടായിരുന്നു. വാദത്തിൽ ജയിക്കുന്നവർക്കു നൂറു പണത്തിന്റെ ഓരോ കിഴി സമ്മാനമായി നല്കിയിരുന്നു. പ്രാഭാകരമീമാംസയ്ക്കും ഭാട്ടമീമാംസയ്ക്കും പന്ത്രണ്ടുവീതവും വ്യാകരണത്തിന് ഒൻപതും വേദാന്തത്തിനു പതിമ്മൂന്നും അങ്ങനെ ആകെക്കൂടി നാല്പത്താറു കിഴികൾ വിതരണം ചെയ്തുവന്നു. ഈ നാലു ശാസ്ത്രങ്ങളിലാണ് നമ്പൂരിമാർ പ്രായേണ വൈദുഷ്യം സമ്പാദിച്ചിരുന്നത്. കുറേക്കാലത്തിനു മുമ്പുവരേയ്ക്കും ന്യായശാസ്ത്രത്തിനു കേരളത്തിൽ പറയത്തക്ക പ്രചാരം സിദ്ധിച്ചിരുന്നില്ല. ചില ഇല്ലങ്ങളെത്തന്നെ മുൻചൊന്ന നാലു ശാസ്ത്രങ്ങളുടേയും ക്രമത്തിന് ഇനംതിരിച്ചിരുന്നതായി കേരളോൽപത്തിയിൽ നിന്നു വെളിവാകുന്നു.

ക്ഷേത്രങ്ങളും സംസ്കൃതാഭ്യസനവും

കേരളത്തിൽ പ്രായേണ സകലപ്രധാന ക്ഷേത്രങ്ങളിലും കാലക്രമേണ നമ്പൂരിമാർ ഊരാളന്മാരായിത്തീർന്നു. ക്ഷേത്രങ്ങൾ, ഗൃഹക്ഷേത്രം, ദേശക്ഷേത്രം, ഗ്രാമക്ഷേത്രം എന്നിങ്ങനെ മൂന്നു തരത്തിലുണ്ട്. അതാതു ഗൃഹത്തിലുള്ളവരുടെ ഉപയോഗത്തിനു മാത്രമുള്ളത് ഗൃഹക്ഷേത്രവും അതാതു ദേശത്തിലുള്ളവർക്കു പൊതുവേ ഉപയോഗിക്കാവുന്നതു ദേശക്ഷേത്രവും ഒരു ഗ്രാമത്തിൽ പെട്ട എല്ലാപേർക്കുംകൂടിയുള്ളതു ഗ്രാമക്ഷേത്രവുമാണ്. മിക്ക ഗ്രാമക്ഷേത്രങ്ങൾക്കും സങ്കേതങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു. സങ്കേതമെന്നുവെച്ചാൽ ബ്രാഹ്മണയോഗത്തിലേയോ ദേവസ്വത്തിലേയോ അങ്ഗങ്ങൾ തിരഞ്ഞെടുത്ത അധികാരികൾ സർവസ്വാതന്ത്ര്യത്തോടു കൂടി ഓരോ രാജാക്കന്മാരുടെ സാഹായ്യത്തിൽ, ഭരിക്കുന്ന സ്ഥലമെന്നർത്ഥം. സങ്കേതത്തിലെ ആചാരങ്ങളെ എല്ലാ നാടുവാഴികളും ആദരിച്ചുപോന്നു. സങ്കേതവിരോധം ചെയ്തവർ ഏതു വലിയ സ്ഥാനങ്ങൾ വഹിക്കുന്നവരായാലും ദണ്ഡത്തിനു വഴിപ്പെടണമെന്നായിരുന്നു നിയമം. ആ നിയമത്തെ അനുസ്യൂതമായും അഭങ്ഗുരമായും പരിപാലിക്കുന്നതിൽ രാജാക്കന്മാരും പ്രജകളും ഒന്നുപോലെ ജാഗരൂകന്മാരായിരുന്നു. പല ഗ്രാമക്ഷേത്രങ്ങളിലും വേദപാഠത്തിനും, ശാസ്ത്രപാഠത്തിനും വേണ്ട ഏർപ്പാടുകൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. ക്രി. പി. ഒൻപതാംശതകത്തിൽ തെക്കൻതിരുവിതാംകൂറിൽ കരുനന്തടക്കൻ എന്ന രാജാവു പാർത്ഥിവശേഖരപുരം (ഇപ്പോൾ പാർത്ഥിവപുരം) എന്ന സ്ഥലത്ത് ഒരു വിഷ്ണുക്ഷേത്രം പ്രതിഷ്ഠിച്ചപ്പോൾ അവിടെ പവിഴിയ (ഭവിഷ്യ) ചരണക്കാർക്കു നാല്പത്തഞ്ചും തൈത്തിരീയചരണക്കാർക്കു മുപ്പത്താറും തലവകാര ചരണക്കാർക്കു പതിന്നാലും അങ്ങനെ തൊണ്ണൂറ്റഞ്ചു ചട്ട (ഛത്ര) ന്മാർക്കു വേദാധ്യായത്തിനു വേണ്ട വസ്തുവകകൾ വിട്ടുകൊടുത്തതായി കാണുന്നു. ചട്ടന്മാർ വ്യാകരണം, മീമാംസ, പൗരോഹിത്യം ഇവ പഠിച്ചിരിക്കണമെന്നായിരുന്നു നിയമം. തിരുവനന്തപുരത്തു കാന്തളൂർ ചാല (വലിയ ചാല)യിലെ മര്യാദയനുസരിച്ചാണ് ആ വിദ്യാശാല താൻ സ്ഥാപിച്ചതെന്നും ആ രാജാവ് തന്റെ ശാസനത്തിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ ഉത്സവം മുതലായ ആഘോഷാവസരങ്ങളിൽ കൂത്ത്, കൂടിയാട്ടം എന്നീ കലാവിദ്യകൾക്കു പ്രശംസനീയമായ പ്രോത്സാഹനം

നല്കിയിരുന്നു. ഈ വിദ്യകൾ ക്ഷേത്രാരാധകന്മാർക്ക് ആനന്ദത്തിനു പുറമേ പുരാണവിജ്ഞാനത്തിനും, ലോകവ്യുൽപത്തിക്കും, ധർമ്മബോധത്തിനും, സർവ്വോപരി ആയാസഹരമായ വിനോദത്തിനും പ്രയോജകീഭവിച്ചു. പ്രധാന ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ മഹാഭാരതം വായിക്കുവാൻ ഭട്ടതിരിമാരെ നിയമിച്ചിരുന്നു. രാമായണം, ശ്രീമദ്ഭാഗവതം എന്നീ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ വായിക്കുവാനും ഏർപ്പാടുണ്ടായിരുന്നു. എന്തിനു വളരെ? ക്ഷേത്രങ്ങൾ ശാസ്ത്രങ്ങൾക്കു സങ്കേതങ്ങളായും കലകൾക്കു കേദാരങ്ങളായും പരിലസിക്കുകയും ആ വഴിക്കു സവർണ്ണ ഹിന്ദുക്കളുടെ ഹൃദയത്തിൽ ആര്യസംസ്കാരം അന്യാദൃശമായ പ്രഭാവത്തോടുകൂടി വേരൂന്നിത്തഴച്ചു വളരുകയും ചെയ്തു.

ആര്യസംസ്കാരത്തിന്റെ അഭിവ്യാപ്തി

ബ്രാഹ്മണരിൽതന്നെ ചെറുമുക്ക്, കൈമുക്ക്, കപ്ലിങ്ങാട്ട്, പന്തൽ, പെരുമ്പടപ്പ്, തൈക്കാട്ട് ഇങ്ങനെ ആറു ഗൃഹക്കാരെ ശ്രൗതസ്മാർത്തവിധികൾക്കും, പുലാമന്തോൾ, കുട്ടഞ്ചേരി, ആലത്തൂർ, തൃശ്ശൂർ തൈക്കാട്ട്, എളേടത്തു തൈക്കാട്ട്, വെള്ളൂർ, ചീരട്ടമൺ (ചീരിട്ടമൺ), പിലാന്തോൾ ഈ എട്ടു ഗൃഹക്കാരെ വൈദ്യത്തിനും തരണനല്ലൂർ, കുഴിക്കാട്ട്, താഴമൺ മുതലായ ഇല്ലക്കാരെ തന്ത്രത്തിനും, കല്ലൂർ, കുന്നമ്പറമ്പ്, കാട്ടുമാടസ്സ്, കാലടി തുടങ്ങിയ ഇല്ലക്കാരെ മന്ത്രവാദത്തിനും മറ്റും ആദികാലംമുതല്ക്കുതന്നെ പ്രത്യേകമായി തിരിച്ചുവിടുകയാൽ ആ ഇല്ലക്കാർക്ക് അവ കുലവിദ്യകളായിത്തീരുകയും തന്നിമിത്തം അവർക്കു അവയെ സാങ്ഗോപാങ്ഗമായും സരഹസ്യമായും അഭ്യസിച്ച് ഉത്തരോത്തരം ലോകോപകാരം ചെയ്യുവാൻ സാധിക്കുകയും ചെയ്തു. സകല രാജാക്കന്മാരും സംസ്കൃതഭാഷയെ ബഹുമുഖമായി പോഷിപ്പിച്ചു. ക്ഷേത്രങ്ങളോടുള്ള ഗാഢമായ ബന്ധം നിമിത്തം അമ്പലവാസികളുടെ ഇടയിൽ സംസ്കൃതജ്ഞാനം സർവസാധാരണമായിത്തീർന്നു. ആയുധവിദ്യകൊണ്ടു കാലയാപനം ചെയ്യേണ്ടിയിരുന്ന നായന്മാർക്ക് ഭാഷാഭ്യസനത്തിനു സമയം ദുർല്ലഭമായിരുന്നു. എങ്കിലും അവരുടെ ഇടയിലും സംസ്കൃതഭാഷ സാമാന്യേന പ്രചരിക്കാതെയിരുന്നില്ല. ശ്രൗതസ്മാർത്തക്രിയകളിൽ ചില ഘട്ടങ്ങളിൽ നമ്പൂരിമാർക്കു നായന്മാരോട് ആ ഭാഷയിൽത്തന്നെ സംസാരിക്കണമെന്നു നിയമമുണ്ടായിരുന്നു. ഈഴവരിൽ അനേകം കുടുംബക്കാർ അഷ്ടാങ്ഗഹൃദയം പഠിച്ചു വൈദ്യന്മാരായിത്തീർന്നു. ആശാരിമാർ ശില്പശാസ്ത്രഗ്രന്ഥങ്ങളും കണിയാന്മാർ ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥങ്ങളും നിഷ്കർഷിച്ച് അഭ്യസിച്ചു. ക്രി. പി. പതിമ്മൂന്നാം ശതകത്തിന്റെ ചതുർത്ഥപാദത്തിൽ കൊല്ലം സന്ദർശിച്ച മാർക്കോപോളോ എന്ന വെനിഷ്യൻ ദേശസഞ്ചാരി അവിടെ നല്ല വൈദ്യന്മാരും ജ്യോത്സ്യന്മാരുമുണ്ടായിരുന്നതായി രേഖപ്പെടുത്തീട്ടുണ്ട്. ചുരുക്കത്തിൽ തമിഴ്നാടിനെ അപേക്ഷിച്ചു കേരളത്തിൽ സംസ്കൃതഭാഷയ്ക്കും ആര്യസംസ്കാരത്തിനും വളരെയധികം വ്യാപ്തിയുണ്ടായി എന്നുള്ളതു് അനപലപനീയമായ പരമാർത്ഥമാകുന്നു. കേരളവും കാഞ്ചീപുരവുമായിരുന്നു ദക്ഷിണാപഥത്തിലെ പ്രാചീനങ്ങളായ ആര്യസംസ്കാരകേന്ദ്രങ്ങൾ എന്നുള്ളതിനെപ്പറ്റി ഗവേഷകന്മാരുടെ ഇടയിൽ അഭിപ്രായവ്യത്യാസമില്ല. പാണ്ഡ്യന്മാരുടെ തമിഴ്സംഘത്തെ അനുകരിച്ചു ചേരന്മാർ ഒരു (വടമൊഴിച്ചങ്കം) സംസ്കൃതസംഘം മധുരയിൽ സ്ഥാപിച്ചു എന്നു മധുരൈക്കാഞ്ചിയിൽ നിന്നറിയുന്നുണ്ടെങ്കിലും ആ സംഘത്തിന്റെ പ്രവൃത്തിപരിപാടിയെന്തായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനെപ്പറ്റി യാതൊരു വിവരവും ലഭിക്കുന്നില്ല.

5

കേരളവും ചെന്തമിഴ് സാഹിത്യവും

ഐന്തിണൈ

ദ്രാവിഡരും ആര്യന്മാരും ഭിന്നവർഗ്ഗന്മാരായിരുന്നതുകൊണ്ടു പുരാതനകാലത്ത് അവരുടെ ആചാരങ്ങളും സംസ്കാരങ്ങളും ഭേദിച്ചിരുന്നതിൽ ആശ്ചര്യപ്പെടുവാനില്ല. ദ്രാവിഡർ ഭൂസ്ഥിതിയെ ആസ്പദമാക്കി അവരുടെ (തിണൈ) നാട്ടിനെ കുറിഞ്ചി, മുല്ലൈ, മരുതം, നെയ്തൽ എന്നിങ്ങനെ നാലിനമായി വിഭജിക്കുകയും പിന്നീട് അതിൽ പാലൈ എന്നൊരു വകുപ്പുകൂടി ചേർക്കുകയും ചെയ്തു. അങ്ങനെയുള്ള പഞ്ചഖണ്ഡങ്ങളിൽ കുറിഞ്ചി മലമ്പ്രദേശവും, പാല ജലദുർഭിക്ഷമുള്ള മണൽക്കാടും, മുല്ല കുന്നിനും താഴ്വരയ്ക്കും ഇടയ്ക്കുള്ള വൃക്ഷനിബിഡമായ സ്ഥലവും, മരുതം നദികൾ പരന്നു പ്രവഹിക്കുന്ന സമതലവും, നെയ്തൽ സമുദ്രതീരവും ആയിരുന്നു. ഈ ഭൂമികളിൽ താമസിച്ചിരുന്നവർ യഥാക്രമം കുറവരെന്നും, മറവരെന്നും, ഇടയരെന്നും, (വെള്ളാളർ) ഉഴവരെന്നും, (പരവർ) പരതവരെന്നും ഉള്ള പേരുകളാൽ അറിയപ്പെട്ടുവന്നു. ആദ്യം കുറിഞ്ചിയിലും ഒടുവിൽ മരുതത്തിലുമാണ് ജനങ്ങൾ വസിച്ചുതുടങ്ങിയത്. കുറവരുടെ ദൈവം (സുബ്രഹ്മണ്യൻ) മുരുകനും, പാലയിലേതു (കാളി) കൊറ്റവൈയും, മുല്ലയിലേതു (ശ്രീകൃഷ്ണൻ) മായോനും, മരുതത്തിലേത് ഇന്ദ്രനും, നെയ്തലിലേതു വരുണനുമായിരുന്നു എന്നാണ് സംഘഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ നിന്ന് അറിയുന്നത്. ദ്രാവിഡർക്ക് ആര്യന്മാരുമായുള്ള സമ്പർക്കത്തിനു മുൻപുള്ള ദേവതകൾ ഏതായിരുന്നു എന്നു കണ്ടുപിടിക്കുവാനോ ആ ദേവതകളിൽ ഏതെല്ലാം ആര്യന്മാർ നവീകരിച്ചു എന്നു പരിച്ഛേദിക്കുവാനോ സാധിക്കുന്നതല്ല. എന്നാൽ പൗരാണികകാലത്തിലെ ഹിന്ദുമതത്തിൽ ദ്രാവിഡമതത്തിന്റെ ചില അംശങ്ങൾ സംക്രമിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളതു നിസ്സംശയമാണ്. മുരുകൻ, കൊറ്റവൈ, അയ്യനാർ (ശാസ്താവ്) മുതലായ ദേവതകൾ ആ കൂട്ടത്തിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. ദ്രാവിഡർക്ക് അകം അഥവാ ഗാർഹികം, പുറം അഥവാ സാമുദായികം എന്നിങ്ങനെ രണ്ടിനത്തിൽ പെട്ട സാഹിത്യമേ ആദ്യകാലത്ത് ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. ശൃങ്ഗാരവും വീരവുമാണ് യഥാക്രമം ആ സാഹിത്യത്തിലെ അങ്ഗികളായ രസങ്ങൾ. അയോഗവിരഹത്തെ കുറിഞ്ചിപ്പാട്ടിലും; ഗാർഹസ്ഥ്യത്തെ മരുതപ്പാട്ടിലും, വിവാഹാനന്തരമുള്ള സ്വല്പകാലവിരഹത്തെ മുല്ലപ്പാട്ടിലും, കതിപയ കാലവിരഹത്തെ നെയ്തൽപ്പാട്ടിലും, ദീർഘകാലവിരഹത്തെ പാലപ്പാട്ടിലും വർണ്ണിച്ചുവന്നു. അവയെ മൊത്തത്തിൽ അകത്തിണൈ (തിണ എന്നാൽ ദേശത്തിനു പുറമേ കവനസമ്പ്രദായമെന്നുമർത്ഥം) എന്നു

പറയും. പുറത്തിണയിൽ രാജാക്കന്മാരുടെ പരാക്രമത്തേയും യുദ്ധങ്ങളേയും പററി യാണ് പ്രധാനമായി പ്രതിപാദിച്ചിരുന്നത്. പശ്ചാൽകാലത്തിൽ അകമെന്നതിനു കാമമെന്നും പുറമെന്നതിനു ധർമ്മാർത്ഥങ്ങളെന്നും അർത്ഥം കല്പിച്ച് അവയിൽ ആര്യന്മാരുടെ ത്രിവർഗ്ഗത്തെ മുപ്പാൽ എന്ന പേരിൽ ദ്രാവിഡവൈയാകരണന്മാർ സംക്രമിപ്പിച്ചു. തുരീയ പുരുഷാർത്ഥമായ മോക്ഷത്തെ പുരാതന ദ്രാവിഡർ അത്ര കാര്യമായി കരുതിയിരുന്നില്ല; എന്നാൽ പിന്നീടു ത്രിവർഗ്ഗത്തിനു പൊരുളെന്നും മോക്ഷത്തിനു വീടെന്നും പേർ നല്കി വീടിന് അതർഹിക്കുന്ന പ്രാധാന്യം അവർ അനുവദിച്ചു.

ചെന്തമിഴ് വ്യാകരണം

ചെന്തമിഴ് സാഹിത്യത്തെ മൊത്തത്തിൽ മുത്തമിഴെന്നു പറഞ്ഞുവന്നു എന്നും ഇയൽ (കവിത) ഇചൈ (ഗാനം) നാടകം ഈ മൂന്നുമായിരുന്നു അതിന്റെ ഉൾപ്പിരിവുകളെന്നും മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. അഗസ്ത്യം, തൊൽകാപ്പിയം മുതലായ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ ഇയററമിഴിനുള്ള വ്യാകരണങ്ങളാകുന്നു. അത്തരത്തിലുള്ള കൃതികളിൽ പിൽക്കാലത്ത് ആചാര്യന്മാർ എഴുത്ത്, ചൊല്ല്, പൊരുൾ, യാപ്പ്, അണി ഈ അഞ്ചു വിഷയങ്ങളെപ്പറ്റി പ്രതിപാദിച്ചു തുടങ്ങി. എഴുത്ത് എന്ന ഇനത്തിൽ പദങ്ങളുടെ നിരുക്തമൊഴികെ സാധാരണമായി വ്യാകരണശാസ്ത്രത്തിനു വിഷയീഭവിക്കുന്ന എല്ലാ അംശങ്ങളും ഉൾപ്പെടും. ചൊല്ലിൽ നിരുക്തവും, പൊരുളിൽ കാവ്യാർത്ഥവും, യാപ്പിൽ വൃത്തവും, അണിയിൽ അലങ്കാരവുമാണ് പ്രമേയം. ഇവയിൽ ആദ്യത്തെ മൂന്നിലക്കണങ്ങളെ മാത്രമാണ് തൊൽകാപ്പിയം സ്പർശിക്കുന്നത്. പൊരുളെന്നൊരു വിഷയം ഐന്ദ്രവ്യാകരണത്തിലും മറ്റുമില്ലാത്തതിനാൽ അതിനെപ്പററി തൊൽകാപ്പിയർക്ക് പ്രത്യേകമായി പരാമർശിക്കേണ്ടിവന്നു. പിന്നീടാണ് യാപ്പുകൂടി വ്യാകരണങ്ങളിൽ പ്രതിപാദ്യമായിത്തീർന്നത് എന്നു നാം ഇറൈയനാരകപ്പൊരുൾ (കളവിയൽ) എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽനിന്ന് അറിയുന്നു. അലങ്കാരശാസ്ത്രത്തെപ്പറ്റി ദ്രാവിഡർക്കു പറയത്തക്ക ജ്ഞാനമൊന്നുമില്ലായിരുന്നു. അതു മുഴുവൻ ആര്യന്മാരിൽ നിന്നുതന്നെയാണ് അവർക്ക് ലഭിച്ചത്. തൊൽകാപ്പിയർ പൊരുളധികാരത്തിൽ ഉപമയെ മാത്രമേ അർത്ഥാലങ്കാരമായി ഗ്രഹിക്കുന്നുള്ളൂ. കാവ്യാദർശത്തിൻറെ ദ്രാവിഡാനുവാദമായ ദണ്ഡിയലങ്കാരം വളരെക്കാലം കഴിഞ്ഞതിനുമേൽ ക്രി. പി. പന്ത്രണ്ടാംശതകത്തിൽ തമിഴർക്കു ലഭിച്ച ആദ്യത്തെ അലങ്കാരഗ്രന്ഥമാകുന്നു.

മൂന്നു സംഘങ്ങൾ

ക്രി. മു. നാലാംശതകത്തോടുകൂടി ദക്ഷിണദ്രാവിഡത്തിൽ ചെന്തമിഴ് സാഹിത്യം ആവിർഭവിച്ചു എന്നു മുൻപു സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. പാണ്ഡ്യന്മാർ ഈ സാഹിത്യത്തിന്റെ അഭിവൃദ്ധിയെ ഉദ്ദേശിച്ചു ദക്ഷിണമധുരയിലും അതു കടൽ കേറി നശിച്ചതിൽ പിന്നെ കപാടപുരത്തും ഓരോ സംഘം സ്ഥാപിച്ചു (മുതർച്ചങ്കവും ഇടൈച്ചങ്കവും) എന്നും. കപാടപുരത്തേയും സമുദ്രം ഗ്രസിച്ചപ്പോൾ ഉത്തരമധുര എന്നു പറയുന്ന ഇന്നത്തെ ദ്രാവിഡമധുരയിൽ മൂന്നാമതും ഒരു സംഘം പ്രതിഷ്ഠിച്ചു എന്നും, അഗസ്ത്യം പ്രഥമസംഘത്തിലേയും തൊൽകാപ്പിയം ദ്വിതീയസംഘത്തിലേയും വ്യാകരണമാണെന്നും ഐതിഹ്യം ഘോഷിക്കുന്നു. ആദ്യത്തെ രണ്ടു സംഘങ്ങൾ വാസ്തവത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്നതായി തോന്നുന്നില്ല. എന്നാൽ കടൈച്ചങ്കം (കടശ്ശിസ്സംഘം)

എന്നു തമിഴർ പറയുന്ന ഒരു സംഘം ക്രി. മു. രണ്ടാം ശതകത്തിലോ മറ്റോ അങ്കുരിക്കുകയും ക്രി. പി. നാലാംശതകത്തിന്റെ അവസാനംവരെ ഉദ്ദേശം അറുനൂറു വർഷത്തോളം കാലം അഭിവൃദ്ധമായി സമുല്ലസിക്കുകയും ചെയ്തു എന്ന് ഊഹിക്കുവാൻ ന്യായങ്ങളുണ്ട്. പണ്ഡിതന്മാരും കവികളും മധുരയിൽ കൂടിയിരുന്നു യഥേഷ്ടം ഗ്രന്ഥനിർമ്മാണം ചെയ്യുവാൻ പാണ്ഡ്യരാജാവ് ഒരു മണ്ഡപം പണിയിക്കുകയുണ്ടായി. ആ നഗരത്തിൽ ഇന്നും സുന്ദരേശ്വരക്ഷേത്രത്തിന്റെ ബാഹ്യപ്രാകാരത്തിനുള്ളിൽ തെക്കുപടിഞ്ഞാറേ മൂലയിലായി സംഘത്താർകോവിൽ എന്നൊരു കീഴീടമ്പലമുണ്ട്. അവിടെ സരസ്വതീദേവിയുടെയും നാല്പത്തൊൻപതു സംഘകവികളുടേയും വിഗ്രഹങ്ങൾവച്ചു പൂജിച്ചുവരുന്നു. ചില ആഴ്വാരന്മാരും നായനാരന്മാരും സംഘകാലത്തെപ്പറ്റി വ്യക്തമായി പ്രസ്താവിക്കുന്നുണ്ട്. ബുദ്ധമതത്തിന്റേയും ജൈനമതത്തിന്റേയും ആക്രമണത്തോടും കാഞ്ചിയിലെ പല്ലവരാജവംശത്തിന്റെ അഭ്യുന്നതിയോടുംകൂടി പ്രസ്തുതസംഘം നാമാവശേഷമായി. ക്രി. പി. 470-ൽ വജ്രനന്ദി എന്ന പണ്ഡിതൻ മധുരയിൽ ഒരു ജൈനസംഘം സ്ഥാപിച്ചു. അതു കൂടാതെ കാവേരിപട്ടണത്തിൽ സംഘകാലത്തുതന്നെ ഒരു ബുദ്ധസംഘമുണ്ടായിരുന്നതായി മണിമേഖല ഘോഷിക്കുന്നു. വജ്രനന്ദി സ്ഥാപിച്ച സംഘം തിരുജ്ഞാനസംബന്ധർ, തിരുനാവുക്കരശർ (അപ്പർ) ഈ ശൈവസമയാചാര്യന്മാരുടെ തീവ്രയത്നംനിമിത്തം ക്രി. പി. 760-ൽ നശിച്ചു. ആ ഭക്തന്മാർ സംഘകാലത്തെ കവികളെപ്പോലെ പ്രകൃഷ്ടപണ്ഡിതന്മാരല്ലായിരുന്നു. എങ്കിലും അവരുടെ ഭക്തിരസനിഷ്യന്ദികളായ പാട്ടുകൾ സംഘനായകന്മാരുടെ പരിശോധനയും പ്രശംസയും കൂടാതെതന്നെ സഹൃദയാവർജ്ജനത്തിനു പര്യാപ്തങ്ങളായി. തന്നിമിത്തവും മറ്റും തമിഴ്നാട്ടിൽ പിൽക്കാലത്തു പുതിയ ഒരു സംഘത്തിന്റെ പ്രതിഷ്ഠ അനാവശ്യകവും അപ്രായോഗികവും ആയിത്തീർന്നു.

സംഘകൃതികൾ

സങ്ഗീതവിഷയകങ്ങളായ ലക്ഷണഗ്രന്ഥങ്ങളും ലക്ഷ്യഗ്രന്ഥങ്ങളുമാണ് ഇശൈത്തമിഴിൽ അന്തർഭവിക്കുന്നത്. പെരുനാരൈ, പെരുങ്കുരുക, പഞ്ചഭാരതീയം, ഇശൈനുണക്കം, പഞ്ചമരപു, താളസമുദ്രം, ഷഡ്ജപുടവെൺപാ, ഇന്ദ്രകാളിയം, പതിനാറുപടലം, താളവകൈയോത്തു, ഇശൈത്തമിഴ്ച്ചെയ്യുട്ടുറൈക്കോവൈ ഇത്യാദി ഗ്രന്ഥങ്ങൾ ഈ വകുപ്പിൽപ്പെട്ടതായി അറിയുന്നുണ്ടെങ്കിലും അവയൊന്നും കണ്ടുകിട്ടീട്ടില്ല. ഇതുപോലെ നാടകത്തമിഴിലും അഗസ്ത്യം, മുറുവൽ, ജയന്തം ഗുണനൂല്, ചെയിറ്റിയം തുടങ്ങി പല നിബന്ധങ്ങളുമുണ്ടായിരുന്നതായി ഇതരഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ അവയെപ്പറ്റിയുള്ള സൂചനകൾകൊണ്ടു മാത്രമേ നാം ഗ്രഹിക്കുന്നുള്ളു. എന്നാൽ ഇയറ്റമിഴിന്റെ നില അങ്ങനെയല്ല. തൊൽകാപ്പിയത്തെപ്പറ്റി പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞുവല്ലോ. അതിനുതന്നെ ഇളമ്പൂരണർ, സേനാവരൈയർ, പേരാചിരിയർ, നച്ചിനാർക്കിനിയർ, കല്ലാടർ, ദൈവച്ചിലൈയാർ ഇങ്ങനെ ആറു പണ്ഡിതന്മാരുടെ വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ പശ്ചാൽകാലത്തിൽ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. ഇവയെല്ലാം ലക്ഷണഗ്രന്ഥങ്ങൾ ആണല്ലോ. ലക്ഷ്യഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ പൂർവകാലത്തിലെ ഖണ്ഡകൃതികളെ എട്ടുത്തൊകൈ, പത്തുപ്പാട്ടു, പതിനെൺ കീഴ്ക്കണക്കു എന്നു മൂന്നു വകുപ്പുകളിൽ അടക്കിയിരിക്കുന്നു. അവയ്ക്കു പുറമേ ഐമ്പെരുങ്കാപ്പിയങ്കൾ (പഞ്ചമഹാകാവ്യങ്ങൾ), ഐഞ്ചിറുക്കാപ്പിയങ്കൾ (അഞ്ചു ചെറുകാവ്യങ്ങൾ) മുതലായി വേറേയും പല ഗ്രന്ഥങ്ങൾ ഉണ്ട്. എട്ടുതൊകയിൽ (1) പുറനാനൂറു (2) അകനാനൂറു (3) പതിറ്റുപ്പത്തു (4) ഐങ്കുറുനൂറു (5) കലിത്തൊകൈ (6) കുറുന്തൊകൈ (7) പരിപാടൽ (8)

നറ്റിണൈ ഈ കൃതികൾ ഉൾപ്പെടുന്നു. ഇവയിൽ പലതും അനേകം കൃതികളുടെ സമാഹാരങ്ങളാകുന്നു. പുറനാനൂറ്റിലെ നാനൂറുപാട്ടുകൾ നൂറ്ററുപതോളം കവികൾ പാടീട്ടുള്ളവയാണ്. ഐങ്കുറുനൂറിൽ അഞ്ചു കവികളുടെ അഞ്ഞൂറു പാട്ടുകളുണ്ട്. ഈ അഞ്ഞൂറു പാട്ടുകളും മാന്തരംചേരലിരുമ്പൊറൈ എന്ന ചേരരാജാവിന്റെ ആജ്ഞയനുസരിച്ചു കൂടലൂർകിഴാർ എന്ന പണ്ഡിതൻ സഞ്ചയിച്ചതായിട്ടാണു കാണുന്നത്. ‘പതിറ്റുപ്പത്തു’ എന്ന കൃതി ചേരരാജാക്കന്മാരെ പ്രശംസിച്ചുള്ള പത്തു കവികളുടെ പാട്ടുകൾ ഒന്നിച്ചു ചേർത്തതാകുന്നു. അവയിൽ രണ്ടുമുതൽ ഒൻപതുവരെ എട്ടു ‘പത്തു’കൾ മാത്രമേ കണ്ടുകിട്ടീട്ടുള്ളു. ഒന്നാമത്തേയും പത്താമത്തേയും പത്തുകൾ ഇനിയും അന്ധകാരഗർത്തത്തിൽ ആണ്ടുകിടക്കുന്നതേയുള്ളൂ. പത്തുപ്പാട്ടിൽ തിരുമുരുകാറ്റുപ്പടൈ, പൊരുനരാറ്റുപ്പടൈ, ചിറുപാണാറ്റുപ്പടൈ, പെരുമ്പാണാറ്റുപ്പടൈ, മുല്ലൈപ്പാട്ടു, മധുരൈക്കാഞ്ചി, നെടുനല് വാടൈ, കുറിഞ്ചിപ്പാട്ടു, പട്ടിനപ്പാലൈ, മലൈപടുകടാം ഈ കൃതികൾ ഉൾപ്പെടുന്നു. തിരുക്കുറൾ, നാലടിയാർ ഇവ പതിനെൺ കീഴ്ക്കണക്കിൽ പെടുന്ന പതിനെട്ടു കൃതികളിൽ ചേരുന്നു. ചിലപ്പതികാരം, മണിമേഖലൈ, ജീവകചിന്താമണി, കുണ്ഡലകേശി, വളൈയാപതി ഇവ പഞ്ചമഹാകാവ്യങ്ങളും, നീലകേശി, ചൂഡാമണി, യശോധരകാവ്യം, നാഗകുമാരകാവ്യം, ഉദയകുമാരകാവ്യം (ഉദയണൻ കഥൈ) ഇവ പഞ്ചലഘുകാവ്യങ്ങളുമാകുന്നു. ഇവയിൽ മണിമേഖലൈ, കുണ്ഡലകേശി, ഇവ ബൗദ്ധഗ്രന്ഥങ്ങളും ചിന്താമണിയും പഞ്ചലഘുകാവ്യങ്ങളും ജൈനഗ്രന്ഥങ്ങളുമാണ്. ഒടുവിൽ പറഞ്ഞ ഏഴു ഗ്രന്ഥങ്ങളും സംഘകാലത്തിനിപ്പുറമുണ്ടായ കൃതികളാണെന്നു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ചിന്താമണി രചിച്ച തിരുത്തക്കതേവർ ജീവിച്ചിരുന്നതു ക്രി. പി. എട്ടാംശതകത്തിലാണ്. പുറനാനൂറ്റിലെ ചില പാട്ടുകൾക്കാണ് സംഘഗ്രന്ഥങ്ങളിൽവെച്ചു കൂടുതൽ പഴക്കമുള്ളത്. സംഘഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ പലതിലും ചേരരാജാക്കന്മാരെപ്പറ്റി പ്രസ്താവനയുള്ളതിനാൽ അവയുമായി കേരളീയർ സാമാന്യമായി പരിചയിച്ചിരിക്കേണ്ടതു് അഭിലഷണീയമാണ്; പതിറ്റുപ്പത്തിനേയും ചിലപ്പതികാരത്തേയും പറ്റി അവർ പ്രത്യേകം അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ടതുമുണ്ട്.

പതിറ്റുപ്പത്തു്

പതിറ്റുപ്പത്തിൽ ഓരോ പത്തും ഓരോ ചേരരാജാവിന്റെ അപദാനങ്ങളെപ്പറ്റി അതാതു കാലത്തു ജീവിച്ചിരുന്ന കവികൾ പാടീട്ടുള്ളതാണ്. രണ്ടാമത്തെ പത്തിൽ കമട്ടൂർ കണ്ണനാർ ഇമയവരമ്പൻ നെടുഞ്ചേരലാതനേയും, മൂന്നാമത്തേതിൽ പാലൈഗൗതമനാർ പല്യാനൈ ചെല്കെഴുകുട്ടുവനേയും, നാലാമത്തേതിൽ കാപ്പിയാറ്റുകാപ്പിയനാർ, കളങ്കായ്ക്കണ്ണിനാർമുടിച്ചേരലിനേയും, അഞ്ചാമത്തേതിൽ പരണർ കടൽ പിറകോട്ടിയ ചെങ്കുട്ടുവനേയും, ആറാമത്തേതിൽ കാക്കൈപാടിനിയാർ നച്ചെള്ളൈയാർ എന്ന കവയിത്രി ആട്ടുകോട്പ്പാട്ടു ചേരലാതനേയും, ഏഴാമത്തേതിൽ കപിലർ ചെല്വക്കടുങ്കോവാഴിയാതനേയും, എട്ടാമത്തേതിൽ അരിശിൽകിഴാർ തകടൂരെറിന്ത പെരുഞ്ചേരൽ ഇരുമ്പൊറൈയേയും, ഒൻപതാമത്തേതിൽ പെരുങ്കൻറൂൾകിഴാർ കുടക്കോ ഇളഞ്ചേരൻ ഇരുമ്പൊറൈയേയും വാഴ്ത്തുന്നു. നാലാമത്തെ പത്തിൽ അന്താദിപ്രാസമുണ്ട്. ഇവരെക്കൂടാതെ ഓരോ പത്തിന്റേയും (പതികം) അവതരണ ഗാനത്തിൽ നിന്നു വേറെ ചില ചേരരാജാക്കന്മാരെപ്പറ്റിയും നാം അറിയുന്നുണ്ട്. ഇവർ സുമാർ ക്രി. പി. ഒന്നാംശതകത്തിന്റെ ആരംഭം മുതൽ മൂന്നാംശതകത്തിന്റെ അവസാനംവരെ രാജ്യഭാരം ചെയ്തതായി ചില ഗവേഷകശ്രേഷ്ഠന്മാർ അനുമാനിക്കുന്നു. ചേരന്മാർ വഞ്ചിയിലും ഇരുമ്പൊറൈകൾ അവരുടെ

പ്രതിപുരുഷന്മാരായി തൊണ്ടിയിലും രാജ്യഭാരം ചെയ്തു. എല്ലാവരും ഒന്നുപോലെ കവികളെ ദാനങ്ങളും സ്ഥാനമാനങ്ങളുംകൊണ്ടു പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചുപോന്നു. പരണരും കപിലരും മഹാകവികളായിരുന്നു. കോട്ടമ്പലത്തു തുഞ്ചിയ (മരിച്ച) മാക്കോതൈ എന്ന ചേരരാജാവു് ഒരു പണ്ഡിതനായിരുന്നു എന്നു പുറനാനൂറിൽ നിന്നും നാം അറിയുന്നു. പാലൈ പാടിയ പെരുങ്കടുങ്കോ എന്ന ചേരരാജാവിന്റെ കവനകലാപാടവം 'പാലൈ പാടിയ' എന്ന ബിരുദത്തിൽനിന്നുതന്നെ ഗ്രഹിക്കാവുന്നതാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാലൈക്കലി എന്ന പ്രസിദ്ധമായ കൃതിക്കു പുറമേ ചില പാട്ടുകൾ നറ്റിണൈ, അകനാനൂറ്, കുറുന്തൊകൈ ഈ ഗ്രന്ഥങ്ങളിലും എടുത്തുചേർത്തിട്ടുണ്ട്. മാന്തരം ചേരലിരുമ്പൊറയെപ്പറ്റി മുൻപുതന്നെ പ്രസ്താവിച്ചുകഴിഞ്ഞു.

ചിലപ്പതികാരം

ആത്യന്തം മനോഹരമായ ഈ മഹാകാവ്യത്തിന്റെ പ്രണേതാവു കടൽപിറകോട്ടിയ ചെങ്കുട്ടവന്റെ അനുജനായ ഇളങ്കോവടികളാണ്. ആ മഹാകവി മൂർദ്ധന്യനെ ചിലപ്പതികാരത്തിന്റെ പതികത്തിൽ

> "കണവായിർക്കോട്ടത്തരചു തുറന്തിരുന്ത
> കുടക്കോച്ചേരിലിളങ്കോവടി"

എന്നു പ്രശംസിച്ചുകാണുന്നു. ഇളങ്കോ ബാല്യത്തിൽതന്നെ പിതാവായ നെടുഞ്ചേരലാതനോട് ഒരു ജ്യോത്സ്യൻ തന്റെ ജ്യേഷ്ഠനല്ല താനാണ് രാജ്യം ഭരിക്കുവാൻ പോകുന്നതെന്നും പ്രവചിക്കുക നിമിത്തം അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായ മനസ്താപം നീങ്ങുവാൻ ജൈനവിധിയനുസരിച്ചുള്ള സന്ന്യാസം സ്വീകരിച്ചു തൃക്കണാമതിലകത്തെ ആർഹതക്ഷേത്രത്തിൽ സർവസങ്ഗപരിത്യാഗിയായി കാലയാപനം ചെയ്തു എന്നാണ് ഐതിഹ്യം. അദ്ദേഹം ശൈവനായിരുന്നു എന്നു വാദിക്കുന്നവരും ഇല്ലെന്നില്ല. ചിലപ്പതികാരം പുകാർ (കാവേരിപ്പട്ടണം) കാണ്ഡം, മധുരൈക്കാണ്ഡം, വഞ്ചിക്കാണ്ഡം എന്നിങ്ങനെ മൂന്നു കാണ്ഡങ്ങളിൽ മുപ്പതു കാതൈ(ഗാഥ)കളായി രചിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. മൂവരശരുടെ മൂന്നു രാജ്യങ്ങളെയും കവി ഓരോ കാണ്ഡം കൊണ്ടു വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇയൽ, ഇചൈ, നാടകം ഇവ മൂന്നിന്റേയും ലക്ഷ്യങ്ങൾ ഈ കാവ്യത്തിൽ അടങ്ങിയിട്ടുള്ളതുകൊണ്ട് ഇതിനെ മുത്തമിഴ്ക്കാവ്യമെന്നു സഹൃദയന്മാർ ഐകകണ്ഠ്യേന വാഴ്ത്തിവരുന്നു. ഇതല്ലാതെ മറ്റൊരു മുത്തമിഴ്കാവ്യം തമിഴ് സാഹിത്യത്തിൽ ഇല്ലെന്നുള്ളതും നാം അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ടതാണ്. മണിമേഖല മുപ്പതു ഗാഥകളിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്നേഹിതനും ബൗദ്ധകവിശ്രേഷ്ഠനുമായ മധുരയിലെ കൂലവാണികൻ (നെൽക്കച്ചവടക്കാരൻ) ചാത്തനാർ നിർമ്മിച്ച ഒരു കൃതിയാണ്. ആ മഹാകാവ്യം തൃക്കണാമതിലകത്തു് ഇളങ്കോവടികളുടെ സന്നിധാനത്തിൽ അരങ്ങേറ്റപ്പെട്ടു. അപവർഗ്ഗസാധകമായ ആ വാങ്മയരത്നം കണ്ടപ്പോൾ അതിന്റെ പ്രാക്കഥാംശത്തെ ഉപജീവിച്ചു ത്രിവർഗ്ഗസാധകമായ ഒരു കാവ്യം രചിക്കുവാൻ ഇളങ്കോവടികൾക്കും ആഗ്രഹമുണ്ടായി. അതിന്റെ ഫലമാണ് പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥം.

ഇതിവൃത്തം

കോവലനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ധർമ്മപതി കണ്ണകിയും പുകാറിൽ (കാവിരിപ്പൂമ്പട്ടിനം, കാവേരിപ്പട്ടണം) ധനസമൃദ്ധിയുള്ള രണ്ടു വണികകുടുംബങ്ങളിലെ അങ്ഗങ്ങളായിരുന്നു. അവരുടെ ദാമ്പത്യജീവിതം കോവലൻ മാധവി എന്ന വേശ്യയെക്ക

ണ്ടുമുട്ടുന്നതുവരെ പ്രശാന്തസുഭഗമായി കഴിഞ്ഞുകൂടി. മാധവിയാൽ വശീകൃതനായപ്പോൾ ആ യുവാവു് കണ്ണകിയെ തീരെ വിസ്മരിച്ചു സർവ്വസ്വവും തന്റെ പുതിയ പ്രേമഭാജനത്തിനായി സമർപ്പിച്ചു് അവൾക്കടിമയായി ജീവിച്ചു. അവിടെ ഇന്ദ്രോത്സവകാലത്തു കോവലനും മാധവിയും കടൽക്കരയിൽ വിനോദിക്കവേ മാധവി പാടിയ പാട്ടിൽനിന്നു കോവലന് അവളുടെ അനുരാഗത്തിൽ ശങ്ക തോന്നി. തൽക്ഷണം അവളെ ഉപേക്ഷിച്ചു പശ്ചാത്താപത്തോടുകൂടി അദ്ദേഹം കണ്ണകിയുടെ സന്നിധാനത്തിലേക്കുതന്നെ മടങ്ങുകയും ആ പതിദേവത ഭർത്താവിന്റെ സമസ്താപരാധങ്ങളും ക്ഷമിച്ചു് അദ്ദേഹത്തിൽ പൂർവ്വാധികം പ്രേമവതിയാകുകയും ചെയ്തു. രണ്ടുപേരും പുകാർവിട്ടു മധുരയിൽ ചെന്നു് ആയുശ്ശേഷം നയിക്കാമെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തി. വല്ല തൊഴിലിലും ഏർപ്പെടുന്നതിനു കോവലനു തന്റെ പ്രേയസി കാലിൽ അണിഞ്ഞിരുന്ന രണ്ടു പൊൻചിലമ്പുകൾ മാത്രമേ മൂലധനമായുണ്ടായിരുന്നുള്ളു. അതു മധുരയിലെ രാജാവായ നെടുഞ്ചേഴിയനു വിറ്റുകിട്ടുന്ന പണംകൊണ്ടു് കാലക്ഷേപം ചെയ്യാമെന്നായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആശ. മധുരയിൽ ചെന്നു് അതിൽ ഒരു ചിലമ്പു് രാജാവിന്റെ തട്ടാനെക്കാണിച്ചു് അതു വിറ്റുതരണമെന്നു കോവലൻ അപേക്ഷിച്ചു. പാണ്ഡ്യരാജ്ഞിയുടെ ഒരു ചിലമ്പു് അതിനു് അല്പംമുമ്പു കട്ടെടുത്തിരുന്ന ദുഷ്ടനായ തട്ടാൻ അതൊരു തക്കമാണെന്നു കരുതി കോവലനെ കൊട്ടാരത്തിൽ പിടിച്ചുകൊണ്ടു ചെന്നു രാജാവിനെ ചിലമ്പു് കാണിച്ചു് അതു ആ വിദേശീയൻ രാജഗൃഹത്തിൽ നിന്നു മോഷ്ടിച്ചതാണെന്നു നിവേദനം ചെയ്തു. ഉടൻ തന്നെ അവിമൃശ്യകാരിയായ ആ ദുഷ്പ്രഭു ചിലമ്പു കരസ്ഥമാക്കിക്കൊണ്ടു കോവലനെ കൊലചെയ്യിച്ചു. ആ അത്യാഹിതം കേട്ടു് അടക്കുവാൻ പാടില്ലാത്ത അന്തസ്താപത്തോടുകൂടി കണ്ണകി വധ്യഭൂമിയിൽ ഓടിയെത്തി ഭർത്താവിന്റെ മൃതശരീരത്തെക്കാണുകയും അവിടെനിന്നും ക്രോധാവിഷ്ടയായി പാഞ്ഞു് അരമന നടയിൽ ചെന്നു രാജാവിനെ മാണിക്യം കൊണ്ടു നിറച്ചിരുന്ന തന്റെ മറ്റേ ചിലമ്പു് ഉടച്ചു കാണിക്കുകയും മുത്തുകൾ ഉള്ളടക്കിയിരുന്ന പട്ടമഹിഷിയുടെ ചിലമ്പല്ല തന്റേതു് എന്നു ബോധ്യപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. പാപഭീരുവായ രാജാവു് നഷ്ടസംജ്ഞനായി നിലത്തു വീണു പ്രാണത്യാഗം ചെയ്തു. കണ്ണകി തന്റെ ഇടത്തേ മുലക്കണ്ണു പറിച്ചെറിഞ്ഞു മധുര അഗ്നിക്കിരയാകട്ടെ എന്നു ശപിച്ചു. സർവൈശ്വര്യസമൃദ്ധമായ ആ രാജധാനി തൽക്ഷണം വെന്തു വെണ്ണീറായി. കണ്ണകി മധുര വിട്ടു വൈകയാറ്റിന്റെ തീരത്തുകൂടി പടിഞ്ഞാറോട്ടു നടന്നു മല കേറി മുരുകവേൾ (സുബ്രഹ്മണ്യൻ)ക്കുന്നിൽച്ചെന്നു് അവിടെ ഒരു വേങ്ങമരത്തിന്റെ ചുവട്ടിൽ അനേകം കുറവർ നോക്കിനിൽക്കവേ ദിവ്യരൂപനായ കോവലനോടുകൂടി ഇന്ദ്രരഥത്തിൽ കയറി സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കു പോയി. ഇതിനുമേലാണു് വഞ്ചികാണ്ഡം ആരംഭിക്കുന്നതു്. ഒടുവിലത്തെ ഏഴു ഗാഥകൾ ആ കാണ്ഡത്തിൽ പെടുന്നു. ആ അത്ഭുതമായ വൃത്താന്തം കുറവർ ചെങ്കുട്ടുവനെ അറിയിച്ചു. അപ്പോൾ ആ രാജാവു് പെരിയാറ്റിന്റെ കരയിൽ തന്റെ പട്ടമഹിഷി വേണ്മാളോടും അനുജൻ ഇളങ്കോവടികളോടും സദസ്യൻ ചാത്തനാരോടും മറ്റുംകൂടി വിശ്രമസുഖം അനുഭവിക്കുകയായിരുന്നു. അതു കേട്ടപ്പോൾ ചെങ്കുട്ടുവൻ ആ 'പത്തിനിക്കടവു്'ളിന്റെ (ദേവതാരൂപം കൈക്കൊണ്ട സതീരത്നത്തിന്റെ) ആരാധനത്തിനു സമുചിതമായ ഒരു ശില ഹിമവൽപർവ്വതത്തിൽനിന്നു കൊണ്ടുവന്നു് ആ ശില ഒരു വിഗ്രഹമാക്കി പുതിയ ഒരു ക്ഷേത്രം പണിയിച്ചു് അതു് അവിടെ പ്രതിഷ്ഠിക്കണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. അതനുസരിച്ചു് സ്ഥിരപ്രതിജ്ഞനായ അദ്ദേഹം ദിഗ്വിജയം ചെയ്തു തന്റെ അഭീഷ്ടം സാധിച്ചു കൃതകൃത്യനായി. കോവലന്റേയും കണ്ണകിയുടേയും വൃത്താന്തം അറിഞ്ഞു ദുഃഖിതയായ മാധവിയും അവളുടെ പുത്രി മണിമേഖലയും ഐഹികങ്ങളായ വസ്തുക്കളിൽ ആശ

വിട്ടു ബൗദ്ധഭിക്ഷുണികളായിത്തീർന്നു. മണിമേഖലയുടെ ചരിത്രമാണ് ചാത്തനാരുടെ മഹാകാവ്യത്തിൽ പ്രതിപാദിക്കപ്പെടുന്നതു്. നാം ഇന്നു കൊടുങ്ങല്ലൂർ ഭഗവതിയെന്നു സങ്കല്പിച്ചു് ആരാധിക്കുന്നതു ചെങ്കുട്ടുവൻ പ്രതിഷ്ഠിച്ച കണ്ണകിയുടെ പ്രതിമയാണ്. ആ ദേവിക്ക് ഒറ്റമുലച്ചി എന്നൊരു പേരുണ്ടു്. പല ദേവീക്ഷേത്രങ്ങളിലും മറ്റും പാടിവരുന്ന തോറ്റമ്പാട്ടുകളിലെ കഥയും ചിലപ്പതികാരത്തിലേതുതന്നെയാണ്. കോവലനെ അവയിൽ ചിലപാട്ടുകളിൽ പാലകൻ എന്നു വ്യവഹരിച്ചുവരുന്നു. കോവലൻ എന്ന പദം ഗോപാലന്റെ തത്ഭവമാണ്. 'ഗോപാലൻ' സങ്കോചിച്ചതാണ് പാലകൻ. ചെങ്കുട്ടുവനേയും ആനുഷങ്ഗികമായി ചേരരാജവംശത്തേയും സംബന്ധിച്ചുള്ള പലവിഷയങ്ങൾ കവി വഞ്ചികാണ്ഡത്തിൽ പ്രകീർത്തനം ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്. കൊടുങ്ങല്ലൂരിലെ പ്രതിഷ്ഠയെ അനുകരിച്ചു ചോളരാജധാനിയായ ഉറയൂരിലും സിംഹളദ്വീപിലും അതേതരത്തിലുള്ള പ്രതിഷ്ഠകൾ നടന്നതായും ഇളങ്കോവടികൾ പ്രസ്താവിക്കുന്നു.

വഞ്ചി—കുണവായിൽ

ചെങ്കുട്ടുവന്റെ രാജധാനി കേരളത്തിലെ തിരുവഞ്ചിക്കുളമല്ലെന്നും തൃശ്ശിനാപ്പള്ളിയിലെ കരുവൂരാണെന്നും വാദിക്കുന്ന ചില ദ്രാവിഡപണ്ഡിതന്മാർ ഇന്നും ഉണ്ടു്. അവരുടെ വാദത്തെ ഖണ്ഡിക്കുവാൻ അനേകം തെളിവുകൾ ചിലപ്പതികാരത്തിലും മറ്റു സംഘഗ്രന്ഥങ്ങളിലുംനിന്ന് എടുത്തുകാണിക്കാവുന്നതാണ്. ഒന്നാമതു പുറനാനൂറിൽ ഒരു രാജാവിനെ കരുവൂരേറിയ ഒൾവാംകോപ്പെരുഞ്ചേരലിരുമ്പൊറൈ എന്നും പതിറ്റുപ്പത്തു മൂന്നാം പത്തിൽ പല്യാനൈ ചെല്ചെഴകുട്ടുവനെ കൊങ്കു (കൊങ്ങ് = കോയമ്പത്തൂർ) പിടിച്ചടക്കിയ രാജാവെന്നും വർണ്ണിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഈ രാജാക്കന്മാരുടെ കാലത്തായിരിക്കണം കരുവൂരും കൊങ്കും യഥാക്രമം ചേരന്മാർക്ക് അധീനമായതു്. രണ്ടാമതു് ചിലപ്പതികാരത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാതാവായ അടിയാർക്കുനല്ലാർ "കുൻറക്കുറവരൊരുങ്കുടൻകൂടി" എന്ന ഭാഗത്തിനു അർഥമെഴുതുമ്പോൾ "കൻറമെൻറാൽ കൊടുങ്കോളൂരുക്കു അയലതാകിയ ചെങ്കുൻറമെനമലൈ" എന്നു വ്യക്തമായി പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടു്. മൂന്നാമതു് "പെരുമലൈവിലങ്കിയപെരിയാറ്റടൈകരൈ" എന്ന വരിയിൽ മല കാണുവാൻചെന്ന ചെങ്കുട്ടുവൻ വിവരിക്കുന്നതായി ഇളങ്കോവടികൾ വർണ്ണിക്കുന്ന സ്ഥലം നമ്മുടെ പെരിയാറ്റിന്റെ കരതന്നെയാണ്. തൃശ്ശിനാപ്പള്ളിയിൽ കരുവൂരിൽനിന്നു മല കാണുവാൻ പെരിയാറ്റിൻകരവരെ വരണമെന്നില്ലല്ലോ. നാലാമതു് കുറവർ അവിടെ തിരുമുൽക്കാഴ്ചവയ്ക്കുന്ന സാധനങ്ങളിൽ പലതും കേരളത്തിലെ മലകളിലല്ലാതെ മറ്റൊരിടത്തും ഉണ്ടാകുന്നവയല്ല. ഏലവല്ലി, കുവനീറ്റ്, (തെങ്കിൻ പഴൻ) തേങ്ങാ, (പലവിൻപഴങ്കൾ) പഴുത്തചക്ക, കമുകിൻകുല മുതലായവയാണ് അവരുടെ ഉപഹാരദ്രവ്യങ്ങൾ. അഞ്ചാമതു് ചെങ്കുട്ടുവൻ ദിഗ്വിജയം കഴിഞ്ഞു തിരിയെ വരുമ്പോൾ (പറൈയൂർ കൂത്തച്ചാക്കൈയൻ) പറവൂർ ചാക്യാരുടെ കൂത്തു കാണുകയുണ്ടായി. പറയൂർ എന്നതു പറവൂർ എന്നതിന്റെ പൂർവരൂപമാണെന്നു ശിലാശാസനദ്വാരാ നാം അറിയുന്നു. ചാക്യാർ അതഭിനയിച്ചതു തൃശ്ശിനാപ്പള്ളിയിലെ കരുവൂരിൽവെച്ചായിരിക്കുവാൻ തരമില്ലല്ലോ. ആറാമതു് കണ്ണകി മധുര വിട്ടു ചേരരാജ്യത്തിലേക്കു പോയതു വൈകയുടെ കരവഴിക്കു പശ്ചിമാഭിമുഖമായാണ്; തൃശ്ശിനാപ്പള്ളിക്കരുവൂരിലേക്കാണെങ്കിൽ ആ യാത്ര ഉത്തരാഭിമുഖമായി വേണ്ടതായിരുന്നു. ഏഴാമതു് അടിയാർക്കുനല്ലാരെക്കാൾ പ്രാചീനനായ അരുമ്പത ഉരയാചിരിയർ എന്ന ചിലപ്പതികാരവ്യാഖ്യാതാവു വഞ്ചി കടൽക്കരയിലുള്ള തുറമുഖമാണെന്നു രേഖപ്പെടുത്തീട്ടുണ്ടു്; ഇന്ന് അവിടത്തെ അഴിക്കു തിരുവ

ഞ്ചാഴിമുഖമെന്നു പേരുമുണ്ട്. എട്ടാമത്തു് മണിമേഖല ഇരുപത്തെട്ടാമത്തെ ഗാഥയിൽ ചോളരുടെ രാജധാനി കാഞ്ചീപുരത്തേക്കു മാറ്റിയപ്പോൾ അവിടെ ഈതിബാധനിമിത്തം വലുതായ ക്ഷാമമുണ്ടായെന്നും അതിൽനിന്നു രക്ഷനേടുവാൻ ജനങ്ങൾ വഞ്ചിയെ അഭയം പ്രാപിച്ചു എന്നും കവി വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു. കാഞ്ചീപുരത്തു മഴയില്ലെങ്കിൽ തൃശ്ശിനാപ്പള്ളിക്കരുവൂരിലും അതുണ്ടായിരിക്കുകയില്ലെന്നുള്ളതിനാൽ അവർ തിരുവഞ്ചിക്കുളത്തേക്കു പോന്നു എന്നൂഹിക്കുന്നതായിരിക്കും സമീചീനമായിട്ടുള്ളതു്. ഒൻപതാമതു് ചേക്കിഴാർ ക്രി. പി. 1100-ാമാണ്ടിടയ്ക്കു രചിച്ച പെരിയപുരാണത്തിൽ ചേരമാൻപെരുമാൾ നായനാരുടെ രാജധാനിയെ വഞ്ചിയെന്നും, തിരുവഞ്ചൈക്കളമെന്നും, മകോതയെന്നും, കൊടുങ്കോളൂരെന്നും പല പേരുകളിൽ വ്യവഹരിക്കുന്നു. അഞ്ചൈക്കളം എന്നാൽ അഞ്ചയുടെ (അഞ്ചൈ = അഞ്ഞൈ = അമ്മ) സ്ഥലം എന്നർത്ഥം. 'അഞ്ചൈക്കളത്തപ്പനെ'പ്പറ്റി സുന്ദരമൂർത്തിനായനാർ പാടീട്ടുണ്ടു്. 'അഞ്ജനഖളം' എന്നു കോകിലസന്ദേശത്തിൽ ഉദ്ദണ്ഡശാസ്ത്രികളും 'പഞ്ചരങ്ഗാധിനാഥം നത്വാ' എന്നു ഭ്രമരസന്ദേശത്തിൽ വാസുദേവകവിയും അതിനെ സ്മരിക്കുന്നതു് അർത്ഥാവബോധം ഇല്ലാതെയാണു്. ചേക്കിഴാരുടെ "ചേരർ കുലക്കോവീറ്റിരുന്തു മുറൈപുരിയും കുലക്കോമൂതൂർ കൊടുങ്കോളൂർ" അതായതു് "ചേരരാജാവു് എഴുന്നരുളിയിരുന്നു രാജ്യഭാരം ചെയ്യുന്ന അവരുടെ വംശത്തിന്റെ പുരാണനഗരമായ കൊടുങ്ങല്ലൂർ" എന്നു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതിനു ചിലർ പറയുന്ന സമാധാനം ചോളരാജാക്കന്മാരെ ഭയപ്പെട്ടു ചേരരാജാക്കന്മാർ തൃശ്ശിനാപ്പള്ളിക്കരുവൂർ ഉപേക്ഷിച്ചുപോയി ചേരമാൻപെരുമാൾ നായനാരുടെ കാലത്തിനുമുമ്പു കൊടുങ്ങല്ലൂർ തങ്ങളുടെ രാജധാനിയാക്കിയെന്നാണു്. ഈ സമാധാനം തീരെ ഉപപന്നമല്ല. ക്രി. പി. 150-ാമാണ്ടിടയ്ക്കു ടോളമി എന്ന റോമൻഗ്രന്ഥകാരൻ കേരോബോത്രാസിന്റെ (കേരളപുത്രന്റെ) രാജധാനി 'കരൂര'യാണെന്നു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. ആ കരൂരും തിരവഞ്ചിക്കുളം തന്നെയാണെന്നു കൊടുങ്ങല്ലൂരിനു് അടുത്തു വടക്കുള്ള കരൂപ്പടന്ന എന്ന സ്ഥലത്തിന്റെ പേരിൽനിന്നു നമുക്കു ഗ്രഹിക്കാവുന്നതാണു്. ഇതുപോലെ കണവായിൽ കേരളത്തിലെ സംസ്കൃതസാഹിത്യത്തിൽ 'ഗുണകാ' എന്ന രൂപം സ്വീകരിച്ചു. "ഗുണകാനാഥ ഇത്യൂഢകീർത്തിഃ" എന്നു ശുകസന്ദേശത്തിലും "ഗുണകാം മാടധാത്രീന്ദ്രഗുപ്താം" എന്നു ഭ്രമരസന്ദേശത്തിലും പ്രയുക്തമായി കാണുന്നു. കണവായിലിലെ "ഇൽ" എന്നതു സപ്തമീവിഭക്തിപ്രത്യയമാണെന്നു പശ്ചാൽകാലികന്മാർ തെറ്റിദ്ധരിച്ചു പോയതുപോലെ തോന്നുന്നു. അപ്രകാർശിതവും ക്രി. പി. പന്ത്രണ്ടാം ശതകത്തിലോ മറ്റോ രചിച്ചതെന്നു് അനുമാനിക്കാവുന്നതുമായ ഉണ്ണിയച്ചിചരിതം എന്ന മണിപ്രവാളചമ്പുവിൽ "കുണവായ്ക്കുണമപി കണപം ദധതീ" എന്നൊരു പ്രയോഗമുണ്ടു്. കണവായിൽ എന്നാൽ കിഴക്കേ വാതിലെന്നും കോട്ടമെന്നാൽ ക്ഷേത്രമെന്നുമാണു് അർത്ഥം. ഇന്നും ക്ഷുദ്രദേവതാലയങ്ങളെ കോട്ടമെന്നു പറയാറുണ്ടു്. അടിയാർക്കുനല്ലാരുടെ 'തിരുക്കുണവായിൽ' ചമ്പുവിലെ കണവായിൽ നിന്നു 'തൃക്കണാ'വായി മതിലകവുമായിച്ചേർന്നു തൃക്കണാമതിലകമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. ആ സ്ഥലം കൊടുങ്ങല്ലൂരിനു കിഴക്കല്ല, ഏഴു മൈൽ വടക്കായിരിക്കേ അതിനു് എങ്ങനെ കണവായിൽ എന്നു പേർ വന്നു എന്നു ചിലർ ചോദിക്കാറുണ്ടു്. വഞ്ചി പണ്ടു തൃക്കണാമതിലകംവരെ വ്യാപിച്ചിരുന്നു എന്നു് ഐതിഹ്യം ഘോഷിക്കുന്നു. സംഘകാലത്തിനുമുമ്പു് ഭൂസ്ഥിതി സംബന്ധിച്ചോ മറ്റോ സംഭവിച്ച വല്ല വ്യത്യാസവും കിഴക്കേവാതിലിനെ വടക്കേ വാതിലാക്കിയിരിക്കാം; പേരിനുള്ള കാരണം മാറിയാലും പേർ മാറുന്നതല്ലല്ലോ. കണവായിൽ എന്നാൽ വളഞ്ഞ വാതിലെന്നും അർത്ഥം വരാവുന്നതാണു്.

ചിലപ്പതികാരത്തിന്റെ കാലം

ചിലപ്പതികാരത്തെ ക്രി. പി. ഒന്നാംശതകം മുതൽ ക്രി. പി. പതിമ്മൂന്നാംശതകംവരെ പല കാലങ്ങളിലായി പണ്ഡിതന്മാർ ഘടിപ്പിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും ആ മതങ്ങളിൽ യുക്തി യുക്തവും ഭൂരിപക്ഷത്തിന്റെ അങ്ഗീകരം സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ളതുമായ കാലം ക്രി. പി. രണ്ടാംശതകമാണ്. തിരുജ്ഞാന സംബന്ധരുടേയും അപ്പരുടേയും കൃതികൾക്കും സംഘകൃതികൾക്കും തമ്മിൽ ഭാഷാവിഷയകമായുള്ള പ്രകടമായ ഭേദം മുമ്പുതന്നെ ഞാൻ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഈ ശൈവഭക്തന്മാരുടെ കാലം ക്രി. പി. ഏഴാംശതകമാണ്. അതുകൊണ്ട് അതിനു മുമ്പായിരിക്കണം സംഘകാലമെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. പല്ലവവരാജാക്കന്മാരെപ്പറ്റി ചിലപ്പതികാരത്തിലാകട്ടെ മണിമേഖലയിലാകട്ടെ യാതൊരു സൂചനയുമില്ല. അതിനാൽ കാഞ്ചീപുരത്തെ സ്മരിക്കുന്ന മണിമേഖലയും തദനുരോധേന ചിലപ്പതികാരവും പല്ലവവംശം അവിടെ സ്ഥാപിതമായ ക്രി. പി. മൂന്നാംശതകത്തിനുമുമ്പാണ് നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടതെന്ന് അനുമാനിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. മധുരയിലെ അഗ്നിബാധ ക്രി. പി. 171 കർക്കടകം 26-ാം തിയ്യതിയാണെന്നു ചില പണ്ഡിതന്മാർ ചിലപ്പതികാരത്തിലുള്ള ജോതിർഗ്ഗണിതസൂചനകളെ ആസ്പദമാക്കി തീർച്ചപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. സിംഹളരാജാവായ ഗജബാഹു കണ്ണകീദേവിയുടെ പ്രതിഷ്ഠയ്ക്കു വഞ്ചിയിൽ സന്നിഹിതനായിരുന്നതായി കാണുന്നു. ഗജബാഹുവിന്റെ വാഴ്ച ക്രി. പി. 173 മുതൽ 195 വരെയാണ്. പല കാരണങ്ങളെക്കൊണ്ടും പ്രസ്തുത പ്രതിഷ്ഠ ക്രി. പി. 176-ൽ നടന്നതായി തീരുമാനിക്കുന്നതിൽ വിരോധമില്ല.

സംഘകൃതികളും ആര്യസംസ്കാരവും

ചെന്തമിഴ് സാഹിത്യത്തിന്റെ ആവിർഭാവത്തിനു മുമ്പു തന്നെ ആര്യസംസ്കാരവും സംസ്കൃതഭാഷയും ദ്രാവിഡരുടെ ഇടയിൽ പ്രചരിക്കുക കഴിഞ്ഞിരുന്നു. അഗസ്ത്യരും തൊല്കാപ്പിയരും സംസ്കൃതവൈയാകരണന്മാരോട് എത്രമാത്രം കടപ്പെട്ടിരുന്നു എന്നു മുമ്പു പറഞ്ഞുവല്ലോ. സംഘഗ്രന്ഥങ്ങൾ സൂക്ഷ്മമായി പരിശോധിച്ചാൽ അക്കാലത്തു സംസ്കൃതവും തമിഴും എത്രമേൽ കൈകോർത്തും തമ്മിൽ കെട്ടുപെട്ടും ഇതരേതരാശ്രയങ്ങളായി കഴിഞ്ഞുകൂടിയിരുന്നു എന്നു കാണാവുന്നതാണ്. രണ്ടായിരം കൊല്ലത്തിനുമുമ്പു തന്നെ ദേവൻ, ദേവി, കാലം, ലോകം, ഭൂതം, യമൻ, വരുണൻ, യാമം, മങ്ഗലം, ദേശം, നിമിത്തം, ഉപമ, മന്ത്രം, സൂത്രം, ആനന്ദം ഇത്യാദി പദങ്ങൾ സംസ്കൃതത്തിനൽനിന്നു ചെന്തമിഴിൽ എങ്ങനെയോ, അതുപോലെ തന്നെ അടവി, കട്ട, കുടി, കണ്ഡം, കലം, ശവം, ഛായ, പട്ടണം, മീനം, വലയം, കടാക്ഷം മുതലായ പദങ്ങൾ ചെന്തമിഴിൽനിന്നു ഭാഷാരീതിക്ക് ആവശ്യകമായ രൂപഭേദത്തോടുകൂടി സംസ്കൃതത്തിലും സംക്രമിച്ചിരുന്നു. തമിഴർ മുതർപ്പാവലർ (ആദികവി) എന്നു പുകഴ്ത്താറുള്ള തിരുവള്ളുവരുടെ തിരുക്കുറളിലെ "അകരമുതലെഴുത്തെലാമാതിപകവൻ മുതറ്റേയുലകു" എന്ന ഒന്നാമത്തെ പാട്ടിൽത്തന്നെ അകാരം (അകരം) ആദി (ആതി) ഭഗവാൻ (പകവൻ) ലോകം (ഉലകം) ഇങ്ങനെ നാലു പദങ്ങൾ സംസ്കൃതത്തിൽ നിന്നു സംക്രമിപ്പിച്ചിരിക്കുന്ന വസ്തുത നാം ഗ്രഹിച്ചിരിക്കേണ്ടതാണ്. അതുപോലെതന്നെ ഗൗതമശാപത്താൽ ഗ്രസ്തനായ ദേവേന്ദ്രൻ, അഗസ്ത്യശാപത്താൽ ആർത്തനായ നഹുഷൻ, ചിരഞ്ജീവിയായ മാർക്കണ്ഡേയൻ, ദാനശൗണ്ഡന്മാരായ ദധീചി മഹർഷിയും ശിബി ചക്രവർത്തിയും, മായവടുവായ വാമനൻ ഇത്യാദി പുരാണപുരുഷന്മാരുടെ ഉപാഖ്യാനങ്ങളെ വള്ളുവരും, ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ ലീലകൾ, ശിവന്റെ ത്രിപുരസംഹാരം, സുബ്രഹ്മണ്യന്റെ ശൂരപത്മാസുരവധം,

ഇത്യാദി കഥകളെ മറ്റു ചില സംഘകവികളും സന്ദർഭാനുഗുണമായി സ്മരിക്കുന്നു. വൈദികകാലത്തെ ദേവതകളായ ഇന്ദ്രനും വരുണനും തമിഴരുടെ ഐന്തിണയിലെ ആരാധനാമൂർത്തികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ പെട്ടിരുന്നു എന്നു പറഞ്ഞുവല്ലോ. കാവേരിപ്പട്ടണത്തിൽ ദേവേന്ദ്രപ്രീതിക്കായി ഇരുപത്തെട്ടു ദിവസത്തെ ഉത്സവം ആഘോഷിച്ചിരുന്നു. അവരെക്കൂടാതെ ശ്രീപരമേശ്വരൻ, ബലരാമൻ, കാമദേവൻ, ആദിത്യൻ, ചന്ദ്രൻ എന്നീ ദേവന്മാർക്കും ക്ഷേത്രങ്ങളും പൂജകളും ഉണ്ടായിരുന്നു. ബ്രഹ്മാവ്, ഗണപതി, ശ്രീരാമൻ, മുതലായ ദേവതകളെപ്പറ്റിയും സംഘകൃതികളിൽ പ്രസ്താവനകളുണ്ട്. കല്പവൃക്ഷം, ഐരാവതം, വജ്രായുധം, മുതലായ ദിവ്യവസ്തുക്കളേയും ജനങ്ങൾ വന്ദിച്ചു വന്നു. ബ്രാഹ്മണരുടെ ആചാരങ്ങൾ പാണ്ഡ്യരാജ്യത്തിലെന്ന പോലെ ചേരരാജ്യത്തിലും വേരൂറച്ചുകഴിഞ്ഞിരുന്നു. നെടുഞ്ചേരലാതൻ ക്ഷേത്രങ്ങൾക്കും ബ്രാഹ്മണർക്കും ധാരാളമായി ദാനങ്ങൾ ചെയ്തിരുന്നു. പൽയാനൈ ചെൽചെഴകുട്ടുവൻ തന്റെ ആസ്ഥാനപണ്ഡിതനായ ഗൗതമനു പത്തു യാഗങ്ങൾ അനുഷ്ഠിക്കുവാൻ വേണ്ട സഹായം ചെയ്യുകയും ധർമ്മപുത്രൻ എന്ന ബിരുദം നേടുകയും ചെയ്തു. നാർമുടിച്ചേരലാതന്റെ പ്രധാനദേവത ശ്രീപത്മനാഭനായിരുന്നു. ശിവഭക്തനും ആചാരശ്ലക്ഷ്ണനുമായ ചെങ്കുട്ടുവൻ യാഗം ചെയ്തു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൊട്ടാരത്തിൽ ഒരഗ്നിഹോത്രശാലയുണ്ടായിരുന്നതായി ചിലപ്പതികാരത്തിൽ നിന്നു വെളിവാകുന്നു. പല യാഗകർമ്മങ്ങളും അനുഷ്ഠിച്ച ഒരു രാജാവായിരുന്നു പെരുഞ്ചേരൽ ഇരുമ്പൊറൈ. ചുരുക്കത്തിൽ ക്രി. പി. മൂന്നാംശതകത്തിനു മുമ്പുതന്നെ ആര്യസംസ്കാരം ദക്ഷിണാപഥം മുഴുവൻ വ്യാപിച്ചതായി കരുതാവുന്നതാണ്. ഇങ്ങനെ അക്കാലത്തു ചേരന്മാർ ആര്യമതാനുയായികളായ ക്ഷത്രിയരായിരുന്നു എങ്കിലും അവർക്കു ബുദ്ധമതത്തോടും ജൈനമതത്തോടും യാതൊരു വിപ്രതിപത്തിയുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. കോവലന്റെ പൂർവ്വന്മാരിൽ ഒരാൾ തിരുവഞ്ചിക്കുളത്ത് ഒരു ബൗദ്ധസ്തൂപം സ്ഥാപിച്ചിരുന്നു. അതു വന്ദിക്കുവാൻ മണിമേഖല അവിടെപ്പോയതായി ചാത്തനാർ പാടിയിരിക്കുന്നു. ജൈനക്ഷേത്രമായ കണവായിൽ കോട്ടത്തെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിച്ചുകഴിഞ്ഞു. ചെങ്കുട്ടുവൻ ചന്ദ്രചൂഡാരാധകനായിരുന്നു എങ്കിലും അന്യമതങ്ങളേയും ബഹുമാനിച്ചിരുന്നു. ബൗദ്ധമതാനുയായി ആയിരുന്ന കോവലന്റെ പതിയായ കണ്ണകി ആജീവകമതാനുഗയായിരുന്നു എങ്കിലും ആ പതിദേവതയുടെ സ്മരണയ്ക്ക് ഒരു ക്ഷേത്രം സ്ഥാപിയ്ക്കുവാനുള്ള മഹാമനസ്കത ആ ചക്രവർത്തിക്കുണ്ടായി.

അയ്യനരിതനാർ

ഇനി സംഘകാലത്തിനു പിന്നീടു ജീവിച്ചിരുന്ന ചെന്തമിഴ് സാഹിത്യകാരന്മാരായ ചേരരാജാക്കന്മാരെപ്പറ്റിക്കൂടി പ്രസ്താവിക്കാം. അവരിൽ അയ്യനരിതനാർ ഉദ്ദേശം ക്രി. പി. 7-ാംശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതിയാണ് പൊരുളിന് ഒരു പ്രധാനലക്ഷണ ഗ്രന്ഥമായ പുറപ്പൊരുൾവെൺപാമാലൈ. അതിന്റെ 'പായിര'ത്തിൽ തൊല്കാപ്പിയർ മുതലായ പന്ത്രണ്ടു പണ്ഡിതന്മാരാൽ വിരചിതമായ പന്നിരുപ്പടലം എന്ന ഗ്രന്ഥം നിഷ്കർഷിച്ചു പഠിച്ച അദ്ദേഹം "ഓങ്കിയ ചിരപ്പിനുലക മുഴുതാണ്ടവാങ്കു വിറ്റടക്കൈവാനവർ മരുമാൻ" അതായതു വളഞ്ഞ വില്ലു കൈയിൽ ധരിച്ച ചേരരാജാക്കന്മാരുടെ വംശപരമ്പരയിൽ ജനിച്ച കവിയാണെന്നു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. പന്നിരുപ്പടലം കണ്ടുകിട്ടീട്ടില്ല. വെൺപാമാലയിലും പന്ത്രണ്ടു പടലങ്ങളുണ്ട്. അവയിൽ ആദ്യത്തെ ഒൻപതു 'പുറ'ത്തേയും ബാക്കി മൂന്ന് 'അക'ത്തേയും

പരാമർശിക്കുന്നു. ശത്രുക്കളുടെ പശുക്കളെ അപഹരിയ്ക്കുക (വെട്ചി), അവയെ വീണ്ടു കൊണ്ടുവരിക (കരന്തൈ), ശത്രുക്കളെ ആക്രമിക്കുക (വഞ്ചി), ആക്രമികളുടെ നേർക്ക് എതിർത്തുചെല്ലുക (കാഞ്ചി), കോട്ടകാക്കുക (നൊച്ചി), ശത്രുക്കളുടെ കോട്ട വളയുക (ഉഴിഞൈ) മുതലായവയാണ് ഗ്രന്ഥത്തിലെ വിഷയങ്ങൾ.

ശൈവസമയത്തിന്റെ അഭ്യുത്ഥാനം

മൂവരശർ ബൗദ്ധരോടും ജൈനരോടും മതവിഷയത്തിൽ പ്രദർശിപ്പിച്ച മഹാമനസ്കത സനാതനധർമ്മത്തിനു ദോഷകരമായി പരിണമിച്ചു. ആ രണ്ടു മതാനുയായികൾ – അവരിൽ പ്രധാനമായി ജൈനർ – ഹിന്ദുമതത്തെ പ്രത്യക്ഷമായി അവഹേളനം ചെയ്യുകയും അവരുടെ വിവിധങ്ങളായ വാങ്മയങ്ങളെക്കൊണ്ടു പൊതുജനങ്ങളെ മാത്രമല്ല രാജാക്കന്മാരെപ്പോലും തങ്ങളുടെ പാർശ്വത്തിലേയ്ക്ക് ആകർഷിക്കുകയും ചെയ്തു. ഹിന്ദുക്കൾ ഉണർന്നു; ഇതരമതക്കാരുമായി വാദപ്രതിവാദങ്ങൾ നടത്തി അവരെ ജയിച്ചു; വഴിതെറ്റിപ്പോയ രാജാക്കന്മാരെ സ്വമതത്തിലേക്കു വീണ്ടെടുത്തു. ഈ അത്ഭുതകർമ്മം നിർവ്വഹിച്ച ജ്ഞാനസംബന്ധർ, അപ്പർ, സുന്ദരമൂർത്തി, മാണിക്യവാചകർ ഈ നാലു ശിവഭക്തന്മാരേയും ശൈവസമയാചാര്യന്മാർ എന്നു പറഞ്ഞുവരുന്നു. ജൈനമതത്തിൽ ചേർന്നുപോയ അപ്പർ തന്റെ സഹോദരിയായ തിലകവതിയുടെ ഉപദേശമനുസരിച്ചു വീണ്ടു ഹിന്ദുവായി. അന്നത്തെ പല്ലവരാജാവും ജൈനനുമായിരുന്ന പ്രഥമ മഹേന്ദ്രവിക്രമനേയും ആ മതത്തിലേക്കു പരിവർത്തനം ചെയ്യിച്ചു. ക്രി. പി. 600 മുതൽ 638 വരെ രാജ്യഭാരം ചെയ്ത ഈ മഹേന്ദ്രവിക്രമനാണ് മത്തവിലാസപ്രഹസനത്തിന്റെ പ്രണേതാവ്. അപ്പർ ജാതിയിൽ വെള്ളാളനും, ജ്ഞാനസംബന്ധരും മാണിക്യവാചകരും ബ്രാഹ്മണരും, സുന്ദരമൂർത്തി ഓതുവാരും (ഒരമ്പലവാസിവർഗ്ഗം) ആയിരുന്നു. ജ്ഞാനസംബന്ധർ പാണ്ഡ്യരാജാവായ ക്രി. പി. 645 മുതൽ 675 വരെ പാണ്ഡ്യരാജ്യം ഭരിച്ച നൻറചീർനെറുമാറൻ എന്നുകൂടി പേരുള്ള കൂൻപാണ്ഡ്യനെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പട്ടമഹിഷി മങ്കയർക്കരശിയുടെ സാഹായ്യത്തോടുകൂടി ജൈനമതത്തിൽനിന്നു ഹിന്ദുമതത്തിലേയ്ക്കു വീണ്ടെടുത്തു. സംബന്ധർ പ്രഥമനരസിംഹവർമ്മൻ (ക്രി. പി. 630 മുതൽ 668 വരെ രാജ്യഭാരകാലം) എന്ന പല്ലവരാജാവിന്റെ സേനാനിയായി അദ്ദേഹത്തിനു വേണ്ടി പശ്ചിമചാലുക്യന്മാരുമായി ക്രി. പി. 642-ൽ വാതാപിയിൽ വച്ചു നടന്ന യുദ്ധത്തിൽ പങ്കുകൊണ്ട മറ്റൊരു ശിവഭക്തനായ ചിറുത്തൊണ്ടരുടെ സുഹൃത്തായിരുന്നു. ഈ രണ്ട് ആചാര്യന്മാരും സമകാലികന്മാരായിരുന്നു എന്നും ഇവർ ജീവിച്ചിരുന്നതു ക്രി. പി. ഏഴാംശതകത്തിലായിരുന്നു എന്നും ഇത്രയുമുള്ള പ്രസ്താവംകൊണ്ടു വ്യക്തമാകുന്നുണ്ടല്ലോ. സുന്ദരമൂർത്തിയെപ്പറ്റി മേൽ പ്രസ്താവിക്കും. മാണിക്യവാചകർ സുന്ദരമൂർത്തിയെ അപേക്ഷിച്ച് അർവാചീനനായിരുന്നു. അത്തരത്തിൽ ശൈവമതോദ്ധാരണത്തിനായി ക്രി. പി. ഏഴാംശതകം മുതൽ ഒൻപതാംശതകംവരെ തീവ്രമായി പ്രയത്നിച്ച അറുപത്തിമൂന്നു ഭക്തന്മാരെ നായനാരന്മാർ (ദിവ്യന്മാർ) എന്ന പേരിൽ ചെന്തമിഴ് സാഹിത്യം പുകഴ്ത്തുന്നു. ജൈനമതത്തിലെ തീർത്ഥങ്കരന്മാരും അറുപത്തിമൂന്നാണല്ലോ. നായനാരന്മാരുടെ ചരിത്രം മുഴുവൻ പ്രഥമകുലോത്തുങ്ഗൻ എന്ന ചോളചക്രവർത്തി (ക്രി. പി. 1070 മുതൽ 1115 വരെ രാജ്യഭാരകാലം) യുടെ മന്ത്രിയായ ചേക്കിഴാർ തന്റെ പെരിയപുരാണം എന്ന മനോഹരമായ ചെന്തമിഴ് ക്കാവിയത്തിൽ വർണ്ണിക്കുന്നു. മാണിക്കവാചകർ അറുപത്തിമൂവരിൽ പെടുന്നില്ല. അതിനുമുൻപു തന്നെ ചോളദേശത്തു തിരുനാരയൂരിലെ

നമ്പിയാണ്ടാർ നമ്പി (ക്രി. പി. 975-1035) എന്ന ബ്രാഹ്മണപുരോഹിതൻ, സംബന്ധർ, അപ്പർ തുടങ്ങിയ നായനാരന്മാരുടെ ഗാനങ്ങളെ പതിനൊന്നു തിരുമുറകളായി സമാഹരിച്ചുകഴിഞ്ഞിരുന്നു. അവയിൽ ആദ്യത്തെ എട്ടു തിരുമുറകൾ നാലു സമയാചാര്യന്മാരുടേയും കൃതികളാണ്. അവയെ പൊതുവിൽ തേവാരം (ദേവഹാരം) എന്നു പറയുന്നു. ഒൻപതാം തിരുമുറയിൽ അത്രതന്നെ പ്രശസ്തന്മാരല്ലാത്ത ഒൻപതു കവികളുടെ ഗാനങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. അതിനു 'തിരവിശൈപ്പാ' എന്നാണു നാമധേയം. പന്ത്രണ്ടാം തിരുമുറയായി പെരിയ പുരാണത്തെക്കൂടി പശ്ചാൽകാലികന്മാർ ചേർത്തിട്ടുണ്ട്. അറുപത്തിമൂവരിൽ വിറന്മിണ്ടനായനാർ, ചേരമാർപെരുമാൾനായനാർ ഇങ്ങനെ രണ്ടു കേരളീയരേ ഉൾപ്പെടുന്നുള്ളൂ. വിറന്മിണ്ടർ ചെങ്ങന്നൂർക്കാരനായിരുന്നു. ശൈവമതത്തിന്റെ പുനരുത്ഥാപനത്തിനുശേഷം ബൗദ്ധരും ജൈനരും ലോകോപകാരകങ്ങളും പരിശ്രുമൈകസാദ്ധ്യങ്ങളുമായ നിഘണ്ടു, വ്യാകരണം തുടങ്ങിയ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ ചെന്തമിഴിൽ രചിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതല്ലാതെ മതപ്രചരണത്തിന് ഉദ്യമിക്കുകയോ ഹിന്ദുക്കളുമായി രാഷ്ട്രകാര്യങ്ങളിൽ ഇടയുകയോ ചെയ്തില്ല.

ചേരമാൻപെരുമാൾ നായനാർ

മകോതൈ എന്നു കുടിപ്പേരുള്ള കൊടുങ്ങല്ലൂരിൽ പെരുമാക്കോതൈയാർ എന്ന ഒരു ചേരരാജാവു ജനിച്ചു. അദ്ദേഹം ബാല്യത്തിൽതന്നെ രാജധാനിക്കു സമീപമുള്ള തിരുവഞ്ചിക്കുളത്തു ശിവക്ഷേത്രത്തിൽ പോയി ഭഗവൽകൈങ്കര്യത്തിൽ വ്യാപൃതനായി താമസിക്കവേ ചെങ്കോൽപൊറൈയൻ എന്ന തന്റെ പിതാവു വാനപ്രസ്ഥാശ്രമത്തിൽ പ്രവേശിക്കുകയാൽ രാജ്യഭാരം കൈയേറ്റു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പല അപദാനങ്ങളേയും പെരിയ പുരാണത്തിൽ പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവയൊന്നും ഇവിടെ പ്രപഞ്ചനം ചെയ്യുന്നില്ല. അദ്ദേഹത്തിനു സകല ജീവരാശികളുടേയും ശബ്ദങ്ങൾക്ക് അർത്ഥമറിയാമായിരുന്നതുകൊണ്ടു 'കഴറിറ്ററിവാർ' എന്നൊരു ബിരുദം കൂടിയുണ്ടായിരുന്നതായിക്കാണുന്നു. ചേരമാൻ അന്നത്തെ ശിവഭക്തൻമാരിൽ അഗ്രഗണ്യനായിരുന്ന സുന്ദരമൂർത്തിയെ കാണുന്നതിനായി തഞ്ചാവൂരിനടുത്തുള്ള തിരവാരൂരിൽ ചെന്ന് ആ മഹാനെ സന്ദർശിച്ച് അവിടത്തെ മൂർത്തിയായ വല്മീകനാഥസ്വാമിയെപ്പറ്റി മുമ്മണിക്കോവൈ എന്നൊരു സ്തോത്രം ഗാനം ചെയ്തു. തദനന്തരം സുന്ദരമൂർത്തിയോടുകൂടി വേദാരണ്യത്തേക്കു പോയി അവിടത്തെ പരമശിവനെക്കുറിച്ചു പൊൻവണ്ണത്തന്താദി എന്ന മറ്റൊരു സ്തോത്രം പാടി. പിന്നീടു പാണ്ഡ്യരാജ്യത്തിൽ ചെന്ന് അവിടെയുള്ള പല ശിവാലയങ്ങളും സന്ദർശിച്ച് അവർ രണ്ടുപേരും കൊടുങ്ങല്ലൂരിലേക്കു പോന്നു. ആ കാലത്താണ് സുന്ദരമൂർത്തി അഞ്ചൈക്കളത്തപ്പനെപ്പറ്റി "തലൈക്കുത്തലൈമാലൈ" എന്നാരംഭിക്കുന്ന പുളകപ്രദമായ ഗാനം നിർമ്മിച്ചത്. കുറേ ദിവസം കഴിഞ്ഞു സുന്ദരർ തിരുവാരൂരിലേക്കു പോയി വീണ്ടും കൊടുങ്ങല്ലൂരിൽ ചെന്നുചേർന്നു. അങ്ങനെയിരിക്കെ തിരവഞ്ചിക്കുളത്തുവച്ച് അദ്ദേഹം പരഗതിയെ പ്രാപിക്കുകയും ആ വാർത്ത കേട്ടു പെരുമാളും അദ്ദേഹത്തെ അനുഗമിക്കുകയും ചെയ്തു. പെരുമാൾ ഒടുവിൽ രചിച്ചതാണ് ആദിയുലാ എന്ന സുപ്രസിദ്ധമായ പാട്ട്. അതിനു തിരുക്കൈലാസജ്ഞാനവുലാ എന്നും പേരുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മൂന്നു ഗാനങ്ങളും നമ്പി അദ്ദേഹത്തിന്റെ പതിനൊന്നാംതിരുമുറയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. രണ്ടുപേരുടേയും സ്വർഗ്ഗാരോഹണം ഒരു മേടമാസത്തിലെ സ്വാതിനക്ഷത്രത്തിലായിരുന്നു എന്നാണ് ഐതിഹ്യം. പെരുമാൾ കൈലാസത്തു

പോയി ദേഹവിയോഗം ചെയ്തതായാണ് പെരിയപുരാണത്തിൽ പ്രതിപാദിക്കുന്നതെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സമാധി തിരവഞ്ചിക്കുളത്തു വച്ചുതന്നെയായിരുന്നിരിക്കണമെന്നു ഞാൻ ഊഹിക്കുന്നു. പ്രജകളിൽ പലരും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മരണവൃത്താന്തം കേട്ടു ചാവേറായതായി പെരിയപുരാണത്തിൽ വർണ്ണിച്ചിട്ടുണ്ട്. സുന്ദരമൂർത്തി തമ്പി (മ്പ) രാൻതോഴൻ എന്ന പേരിലും അറിയപ്പെടുന്നു. ഇന്നും തമിഴരിൽ ചിലർക്ക് ആ പേരിടാറുണ്ട്. പ്രസ്തുത സംജ്ഞയിലെ ‘തമ്പുരാൻ’ എന്ന ശബ്ദത്തിനു ശിവനെന്നാണ് അർത്ഥമെന്നു ചിലർ പറയാറുണ്ടെങ്കിലും കേരളം രക്ഷിച്ച തമ്പുരാനെത്തന്നെയാണ് അതു കുറിക്കുന്നത് എന്നു ഞാൻ അനുമാനിക്കുന്നു. ചേരമാൻപെരുമാളുടേയും സുന്ദരമൂർത്തിയുടേയും വിഗ്രഹങ്ങൾ ഇന്നും തിരുവഞ്ചിക്കുളത്തു ക്ഷേത്രത്തിൽവെച്ചു പൂജിക്കുന്നുണ്ട്. അതിനു കാൽനാഴിക തെക്കുപടിഞ്ഞാറു ചേരമാൻ കോവിലകം എന്നു പറയുന്ന ഒരു പറമ്പും കാണുന്നു. സുന്ദരമൂർത്തിയുടെ ജീവിതം ക്രി. പി. 850-ാമാണ്ടിടയ്ക്കാണെന്നു പറയുന്നതിന് ആധാരമില്ല. അതു ക്രി. പി. എട്ടാം ശതകത്തിന്റെ മധ്യത്തിലെന്നാണ് എനിക്കു തോന്നുന്നത്. ചേരമാൻപെരുമാൾ പാണ്ഡ്യരാജാവായ രണധീരന്റെ പുത്രനായ പ്രഥമരാജസിംഹന്റെ സമകാലികനായിരുന്നു. ആ രാജസിംഹൻ ക്രി. പി. 731-ന് ഇടയ്ക്കാണ് പാണ്ഡ്യരാജ്യം ഭരിച്ചിരുന്നത്.

വേണാട്ടടികൾ

ഒൻപതാം തിരുമുറയിൽ ഒൻപതു കവികളുടെ ‘തിരുവിശൈപ്പാ’ക്കൾ അടങ്ങീട്ടുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞുവല്ലോ. അവയിൽ ഒരു തിരുവിശൈപ്പാവിന്റെ കർത്താവു ക്രി. പി. സുമാർ 949 മുതൽ 965 വരെ ചോളരാജ്യം ഭരിച്ച കണ്ടരാദിത്യനും മറ്റൊന്നിന്റെ പ്രണേതാവ് വേണാട്ടടികളുമാകുന്നു. വേണാട്ടടികൾ ഒരു തിരുവിതാംകൂർ രാജാവാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. അദ്ദേഹം കണ്ടരാദിത്യന്റെ സമകാലികനാണെന്നുള്ള ഐതിഹ്യം ശരിയാണെങ്കിൽ പത്താം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നിരിക്കണം. ഏതായാലും നമ്പിയാണ്ടാർനമ്പിയുടെ കാലത്തിനു മുൻപാണെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ലല്ലോ. വേണാട്ടടികളുടെ തിരുവിശൈപ്പാവ് “തിരുത്തില്ലൈനടംപയിലുംനമ്പാൻ” അതായതു ചിദംബരക്ഷേത്രത്തിലെ നടരാജസ്വാമിയെപ്പറ്റിയുള്ള പത്തു പാട്ടുകൾ അടങ്ങിയതാണ്.

ശ്രീവൈഷ്ണവമതത്തിന്റെ ആഭ്യുത്ഥാനം

ശൈവന്മാർക്ക് അറുപത്തിമൂന്നു നായനാരന്മാരുള്ളതുപോലെ വൈഷ്ണവന്മാർക്കു പന്ത്രണ്ട് ആഴ്വാരന്മാരുണ്ട്. ക്രിസ്ത്വബ്ദത്തിന്റെ ആരംഭത്തിനു മുൻപുതന്നെ ദക്ഷിണാപഥത്തിൽ വിഷ്ണുഭക്ത്യുപദേശകമായ പാഞ്ചരാത്രമതത്തിൽ ജനങ്ങൾക്കു പ്രതിപത്തിയുണ്ടായിരുന്നു. ദ്രമിഡൻ എന്നൊരു പൂർവാചാര്യനെ രാമാനുജനും മറ്റും സബഹുമാനം സ്മരിക്കുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ ആ മതത്തിനു പ്രാബല്യം ഭവിച്ചത് ആഴ്വാരന്മാരുടെ ആവിർഭാവത്തോടുകൂടിയാകുന്നു. ചില ആഴ്വാരന്മാർ ബൗദ്ധജൈനന്മാരെ എന്നപോലെ ശൈവന്മാരെയും എതിർത്തു. പൊയ്കൈയാഴ്വാർ, പുതത്താഴ്വാർ, പേയാഴ്വാർ, തിരുമഴിശൈയാഴ്വാർ, മതുരകവി, നമ്മാഴ്വാർ, കുലശേഖര ആഴ്വാർ, പെരിയാഴ്വാർ, ആണ്ടാൾ, തൊണ്ടരടിപ്പൊടിയാഴ്വാർ, തിരപ്പാണാഴ്വാർ, തിരമങ്കൈയാഴ്വാർ ഇങ്ങനെയാണ് അവരുടെ പേരുകൾ. അവരിൽ ആണ്ടാൾ ഒരു സ്ത്രീരത്നമായിരുന്നു എന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ആഴ്വാർ എന്ന

പദത്തിനു ഭഗവൽഭക്തിയിൽ മഗ്നനെന്നാണ് അർത്ഥം. പന്ത്രണ്ട് ആഴ്വാരന്മാരിൽ കുലശേഖരൻ മാത്രമാണ് കേരളീയൻ. ആദ്യത്തെ ആഴ്വാരായ പൊയ്കയാർ കാഞ്ചീപുരത്താണ് ജനിച്ചതെങ്കിലും കേരളത്തിലെ ഒരു തുറമുഖമായ തൊണ്ടിയിൽ വന്ന് അവിടെ രാജ്യഭാരം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്ന കോക്കോതൈമാർവൻ, കണൈക്കാലിരുമ്പൊറൈ എന്നീ ചേരരാജാക്കന്മാരുടെ ആസ്ഥാനപണ്ഡിതനായി താമസിച്ചു എന്നും കണൈക്കാലിരുമ്പൊറയെ ചോളരാജാവായ കോച്ചെങ്കണ്ണൻ ബന്ധനസ്ഥനാക്കിയപ്പോൾ ജേതാവിന്റെ ഗുണഗണങ്ങളെ പ്രശംസിച്ചു ‘കളവഴി നാർപ്പതു’ എന്നൊരു കാവ്യം രചിച്ചു തന്റെ പുരസ്കർത്താവിനെ വിമുക്തനാക്കി എന്നും നാം സംഘഗ്രന്ഥങ്ങളിൽനിന്ന് അറിയുന്നു. അദ്ദേഹം ജീവിച്ചിരുന്നതു ക്രി. പി. മൂന്നാംശതകത്തിന്റെ ഒടുവിലാണ്. ഒടുവിലത്തെ ആഴ്വാരായ തിരുമങ്കയുടെ ജീവിതകാലം ക്രി. പി. എട്ടാം ശതകത്തിന്റെ അന്ത്യപാദത്തിലും ഒൻപതാംശതകത്തിന്റെ പ്രഥമപാദത്തിലുമാണെന്ന് എന്ന് തീർച്ചപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ആഴ്വാരന്മാരുടെ ഇടയിൽ അനേകവിധത്തിലുള്ള അപദാനങ്ങൾകൊണ്ടു പ്രഥമഗണനീയനായി കരുതേണ്ടതു ശഠകോപനെന്നും പരാങ്കുശനെന്നും വകുളാഭരണനെന്നും ഉള്ള അഭിധാനാന്തരങ്ങളാൽ സുവിദിതനായ നമ്മാഴ്വാരെത്തന്നെയാണ്. അദ്ദേഹം എട്ടാം ശതകത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നതായി ഊഹിക്കാം. ആഴ്വാരന്മാരുടെ പാട്ടുകൾ എല്ലാംകൂടി സമാഹരിച്ചു നാഥമുനി ക്രി. പി. പത്താംശതകത്തിൽ ‘നാലായിരപ്രബന്ധം’ എന്ന പേരിൽ ഒരു ഗ്രന്ഥം സംവിധാനം ചെയ്തു. അദ്ദേഹത്തെ ആദ്യത്തെ വൈഷ്ണവാചാര്യനെന്നു പറയുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പൗത്രനായ ആളവന്താരാണ് രാമാനുജാചാര്യർക്കു മുൻപ് ശ്രീരങ്ഗത്തിൽ ആചാര്യപീഠം അലങ്കരിച്ചിരുന്നത്. രാമാനുജാചാര്യരുടെ കാലത്തിൽ ആ മതത്തിനു തമിഴ്നാട്ടിലും കർണ്ണാടകത്തിലും അത്യധികമായ പ്രചാരവും പ്രഭാവവും സിദ്ധിച്ചു.

കുലശേഖര ആഴ്വാർ

കുലശേഖരൻ ദൃഢവ്രതൻ എന്ന ചേരരാജാവിന്റെ പുത്രനായി തിരുവഞ്ചിക്കുളത്തു ജനിച്ചു. മാഘമാസത്തിൽ പുണർതം നക്ഷത്രത്തിലാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അവതാരം. രാജ്യഭാരം ലഭിച്ചു സ്വല്പകാലം കഴിഞ്ഞപ്പോൾത്തന്നെ ചോളരേയും പാണ്ഡ്യരേയും ജയിച്ചതിനാൽ അദ്ദേഹത്തിനു കൊല്ലിക്കാവലൻ എന്ന ചേരരാജാക്കന്മാരുടെ ബിരുദത്തിനു പുറമേ കോഴിക്കോടൻ (കോഴി = ചോളരാജധാനിയായ ഉറയൂർ) കൂടൽ നായകൻ (കൂടൽ = മധുര) എന്ന ബിരുദങ്ങൾകൂടി നേടുവാൻ സാധിച്ചു. പക്ഷെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയം ക്രമേണ വിഷ്ണുഭക്തിയിൽ അധികമധികമായി ലയിച്ചു. ശ്രീരാമനായിരുന്നു കുലശേഖരന്റെ ഇഷ്ടദേവത. ഏറെത്താമസിയാതെ തന്റെ പുത്രനിൽ രാജ്യഭാരം അവരോപണം ചെയ്തു ശ്രീരങ്ഗത്തുപോയി വളരെക്കാലം ഭഗവൽസേവയിൽ ഏർപ്പെട്ടു. അവിടെ തന്റെ പുത്രി നീലാദേവിയെ രങ്ഗനാഥസ്വാമിയുടെ കൈങ്കര്യത്തിനായി സമർപ്പിച്ചു സകലസ്വത്തുകളും ക്ഷേത്രത്തിനായി വിട്ടുകൊടുത്തതിനുശേഷം നമ്മാഴ്വാരുടെ യശസ്സിനാൽ പവിത്രമായ തിരുനെൽവേലി ജില്ലയിലെ ആഴ്വാർ തിരുനഗരിയിലും കുറേ ദിവസം താമസിച്ച് ഒടുവിൽ ആ ജില്ലയിൽ താമ്രവർണ്ണീതീരത്തിൽ രാജഗോപാലസ്വാമിയെ ഭജിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കവേ അറുപത്തേഴാമത്തെ വയസ്സിൽ ദേഹവിയോഗം ചെയ്തു. മന്നാർകോവിലിന്നടുത്തായി ആഴ്വാർ പരഗതിയെ പ്രാപിച്ച സ്ഥലത്തു കുലശേഖര ആഴ്വാർകോവിൽ എന്നൊരു ക്ഷേത്രമുണ്ട്. അതു പണിയിച്ചതു “ശ്രീകുലചേകരപ്പെരുമാളൈയുകന്തരുളിവിത്തമലൈ മണ്ടലത്തു മുല്ലൈപ്പള്ളി വാചുദേവൻ കേചവൻ” ആണെന്ന്

ഒരു ശിലാരേഖയിൽനിന്നറിയുന്നു. ആഴ്വാരുടെ പ്രീതിക്കു പാത്രീഭവിച്ച ഈ വാസുദേവൻ കേശവൻ മുല്ലപ്പള്ളി ഇല്ലത്തെ ഒരു നമ്പൂരിയായിരുന്നിരിക്കണം. കുലശേഖരൻ രചിച്ച നൂറ്റഞ്ചു പാട്ടുകൾ പെരുമാൾതിരുമൊഴി എന്ന പേരിൽ നാഥമുനി നാലായിരപ്രബന്ധത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിട്ടുണ്ട്. അതിന് ഒരു പ്രശസ്തിഗാനം നാഥമുനിയുടെ പ്രശിഷ്യനും ആളവന്താരുടെ ഗുരുവുമായ മണക്കാല് നമ്പി രചിച്ചു. ആഴ്വാരുടെ സംസ്കൃതകൃതിയായ മുകുന്ദമാലയെപ്പറ്റി അന്യത്ര പ്രസ്താവിക്കും. അദ്ദേഹം ഒരു കേരളീയനല്ലായിരുന്നു എന്നും തൃശ്ശിനാപള്ളി ജില്ലയിൽ പെട്ട കരുവൂരായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ രാജധാനിയെന്നും പറയുന്ന ചില തമിഴ്പ്പണ്ഡിതന്മാരുണ്ട്. അവരുടെ മുഖമുദ്രണത്തിനു പെരുമാൾ തിരുമൊഴിയിലെ 'പെരുമാൾ' എന്ന പദംതന്നെ പര്യാപ്തമാണ്. കരുവൂരിൽ രാജ്യഭാരം ചെയ്തിരുന്നു എന്ന് അവർ വാദിക്കുന്നു രാജാക്കന്മാരിൽ ആരേയും 'പെരുമാൾ' എന്ന പദംതന്നെ പര്യാപ്തമാണ്. കരുവൂരിൽ രാജ്യഭാരം ചെയ്തിരുന്നു എന്ന് വാദിക്കുന്ന രാജാക്കന്മാരിൽ ആരേയും 'പെരുമാൾ' എന്നു പറയാറില്ലെന്ന് അവർ തന്നെ സമ്മതിക്കുന്നതാണല്ലോ. പോരെങ്കിൽ മലമണ്ഡലത്തെ വാസുദേവൻ കേശവൻ തിരുനെൽവേലി ജില്ലയിൽ കുലശേഖര ആഴ്വാർ കോവിൽ പണിയിക്കുന്നതിനുള്ള കാരണവും അവർ കണ്ടുപിടിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. കുലശേഖരൻ തിരമങ്കയാഴ്വാരുടെ സമകാലികനാണെന്നു ചിലർ പറയാറുണ്ട്. സ്വാമിക്കണ്ണുപിള്ളയുടെ പക്ഷം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജിവിതകാലം ക്രി. പി. 767 മുതൽ 834 വരെയെന്നാണ്. ആ ഗണന നമുക്കു സമ്മതിക്കാം. 817 മുതൽ 17 വർഷമാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ രാജ്യഭാരകാലം. കുലശേഖരന്റെ പിതാവായിരുന്ന ചേരമാൻപെരുമാൾനായനാർ എന്ന മതം ഞാൻ അങ്ഗീകരിക്കുന്നില്ല.

പാടൽപെറ്റ കേരളക്ഷേത്രങ്ങൾ

ശൈവർക്കു 274 തിരുപ്പതികൾ (പുണ്യക്ഷേത്രങ്ങൾ) ഉണ്ട്. അവയെപ്പറ്റി അറുപത്തിമൂവരിൽ ഒരാളെങ്കിലും പാടീട്ടുള്ളതുകൊണ്ടാണ് അവയ്ക്ക് ആ പേർ വന്നത്. അവയിൽ ചോളദേശത്തിൽ കാവേരിക്കു തെക്ക് അറുപത്തിമൂന്നും വടക്കു നൂറ്റിരുപത്തേഴും സിംഹളദ്വീപിൽ രണ്ടും പാണ്ഡ്യദേശത്തിൽ പതിന്നാലും കൊങ്ങനാട്ടിൽ ഏഴും നടുനാട്ടിൽ ഇരുപത്തിരണ്ടും തൊണ്ടനാട്ടിൽ മുപ്പത്തിരണ്ടും തുളുനാട്ടിൽ ഒന്നും വടനാട്ടിൽ (ആര്യാവർത്തത്തിൽ) അഞ്ചും മലനാട്ടിൽ ഒന്നും സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. മലനാട്ടിലെ ക്ഷേത്രം സുന്ദരമൂർത്തി പുകഴ്ത്തിയ തിരവഞ്ചിക്കുളം മാത്രമാണ്. വൈഷ്ണവർക്കു നൂറ്റെട്ടു തിരുപ്പതികങ്ങളാണുള്ളത്. അവയിൽ ചോളദേശത്തു നാല്പതും പാണ്ഡ്യദേശത്തു പതിനെട്ടും നടുനാട്ടിൽ രണ്ടും തൊണ്ടനാട്ടിൽ ഇരുപത്തിരണ്ടും വടനാട്ടിൽ പന്ത്രണ്ടും മലനാട്ടിൽ പതിമ്മൂന്നും ഉൾപ്പെടുന്നു. മലനാട്ടിലെ പതിമ്മൂന്നു പതികങ്ങൾ തിരുവനന്തപുരം, തിരുവെൺപരിചാരം (തിരുപ്പതിസാരം), തിരുക്കാട്കരൈ (തൃക്കാക്കര), തിരുമൂഴിക്കുളം, തിരുപ്പുലിയൂർ, (പുലിയൂർ, ചെങ്ങന്നൂരിനുസമീപം), തിരുച്ചെങ്കുൻറൂർ (ചെങ്ങന്നൂർ), തിരുവല്ലവാഴ് (തിരുവല്ലാ), തിരുവൺവണ്ടൂർ, തിരുവാട്ടാറ് (തിരുവട്ടാറ്), തിരുവാറൻവിളൈ (തിരുവാറന്മുള), തിരുക്കടിത്താനം (തൃക്കൊടിത്താനം), തിരുവിത്തുവക്കോട്ട് (തിരുമിറ്റക്കോട്ട്), തിരുനാവാ എന്നിവയാകുന്നു. ഈ ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ തിരുമിറ്റക്കോടും തിരുനാവായും മലബാറിലും ബാക്കിയുള്ളവ തിരുവിതാംകൂറിലുമാണ് സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത്. തിരുമിറ്റക്കോടിനെപ്പറ്റി കുലശേഖരനും മറ്റെല്ലാ ക്ഷേത്രങ്ങളേയും പറ്റി നമ്മാഴ്വാരും, തിരുപ്പുലിയൂർ, തിരുവല്ലാ, തിരുനാവാ ഈ മൂന്നു ക്ഷേത്രങ്ങളെപ്പറ്റി അദ്ദേഹത്തിനുപുറമേ തിരുമങ്കയാഴ്വാരും പാടീട്ടുണ്ട്. ഈ ആഴ്വാരന്മാർ പ്രസ്തുത ക്ഷേത്ര

ങ്ങളെപ്പറ്റി ചെയ്തിട്ടുള്ള വർണ്ണനങ്ങൾ അത്യന്തം ഉജ്ജ്വലങ്ങളാണ്. പാടൽപെറ്റ ക്ഷേത്രങ്ങളല്ലെങ്കിലും ജനാർദ്ദന (വർക്കല) ത്തിനും തിരുവഞ്ചിക്കുളത്തിനും (കുലശേഖരപുരം) ദിവ്യക്ഷേത്രങ്ങൾ എന്ന നിലയിൽ ശ്രീവൈഷ്ണവന്മാരുടെയിടയിൽ അഭ്യർഹിതത്വമുണ്ട്. ഈ ക്ഷേത്രങ്ങളിലെല്ലാം ഇന്നും അനേകം ശ്രീവൈഷ്ണവന്മാർ വന്നു സ്വാമിദർശനം ചെയ്തുപോകാറുണ്ട്.

പശ്ചാൽകാലത്തെ ചരിത്രം

ഇത്തരത്തിൽ കേരളവും പാണ്ഡ്യചോളരാജ്യങ്ങളും തമ്മിൽ അവയുടെ പൂർവബന്ധം ക്രി. പി. പതിനൊന്നാം ശതകത്തിന്റെ ആരംഭംവരെ അനുസ്യൂതമായി പുലർത്തിപ്പോന്നിരുന്നു. ചേരരാജാക്കന്മാർക്കു തമിഴ് വ്യവഹാരഭാഷയായിരുന്ന കോയമ്പത്തൂർ, സേലം ഈ പ്രദേശങ്ങളുടേയും ആധിപത്യമുണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ടും മൂവരശരിൽ ഒരു വംശക്കാർ എന്ന നിലയിൽ തങ്ങളുടെ പാരമ്പര്യം പരിപാലിക്കേണ്ടിയിരുന്നതുകൊണ്ടും പാണ്ഡ്യചോളരാജാക്കന്മാരുമായി വൈവാഹികബന്ധം തുടരേണ്ടിവന്നതുകൊണ്ടും അവർക്കു ചെന്തമിഴിലെ ലക്ഷ്യലക്ഷണഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ വൈദൂഷ്യം സമ്പാദിക്കേണ്ടതു് അത്യാവശ്യകമായിരുന്നു. ആ പരിപാടിക്കു വലിയ ഒരുടവു തട്ടിയതു പ്രഥമരാജേന്ദ്രചോളൻ എന്ന മഹാനായ ചോളചക്രവർത്തി ക്രി. പി. 1018-ാമാണ്ടിടയ്ക്കു അന്നത്തെ കേരളരാജാവായ ഭാസ്കരരവിവർമ്മനെ ജയിച്ചു കേരളത്തെ പല നാട്ടുവാഴികൾക്കുമായി വിഭജിച്ചു നൽകിയതോടുകൂടിയാണ്. കേരളീയർക്കു മാതൃഭാഷാ വിദ്യാഭ്യാസം ചെന്തമിഴ് വഴിക്കുതന്നെയായിരുന്നു. എങ്കിലും സംവ്യവഹാരഭാഷ അതിൽനിന്നു വളരെ അകന്നിരുന്നതിനാൽ അതിനോടു വലിയ ആഭിമുഖ്യം തോന്നിയിരിക്കുവാൻ ഇടയില്ല. അതുകൊണ്ടാണ് സംഘകാലത്തെ ചേരരാജാക്കന്മാരുടെ അസ്ഥാനകവികളായി നാം പരണർ, കപിലർ മുതലായ വിദേശീയരെ കാണുന്നതു്. നായനാരന്മാരുടേയും ആഴ്വാരന്മാരുടേയും കൂട്ടത്തിൽ ഓരോ ചേരരാജാവിനുകൂടി സ്ഥാനം ലഭിച്ചു. എങ്കിലും തേവാരത്തെ അനുസരിച്ചുള്ള ശൈവമതത്തിനോ നാലായിരപ്രബന്ധത്തെ അനുസരിച്ചുള്ള ശ്രീവൈഷ്ണവമതത്തിനോ ഒരു കാലത്തും കേരളത്തിൽ കടന്നുകൂടുവാൻ സാധിച്ചില്ല. കേരളീയരായ നമ്പൂരിമാർ സ്മാർത്തമതാനുയായികളായി ശിവനേയും വിഷ്ണുവിനേയും ഒന്നുപോലെ ആരാധിച്ചുവന്നു. അവരുടെ വശവർത്തികളായ മറ്റു ഹിന്ദുക്കളും ആ ആരാധനാക്രമംതന്നെ സ്വീകരിച്ചു. ജൈനമതത്തിന്നും ബുദ്ധമതത്തിനും കേരളത്തിൽ തമിഴ്നാട്ടിലോ കർണ്ണാടകത്തിലോ ഉണ്ടായിരുന്നതുപോലെയുള്ള പ്രാബല്യം ഒരിക്കലും സിദ്ധിച്ചില്ല. മുൻപ് പ്രസ്താവിച്ച ചില കാവ്യകാരന്മാർക്കു പുറമേ വൃത്തശാസ്ത്രഗ്രന്ഥമായ യാപ്പരുങ്കലമെഴുതിയ അമൃതസാഗരൻ, അതിനു വ്യാഖ്യാനമെഴുതിയ ഗുണസാഗരൻ നേമിനാഥം, വച്ഛനന്ദിമാലൈ അഥവാ വെൺപാപ്പാട്ടിയൽ എന്നീ വ്യാകരണഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ കർത്താവായ ഗുണവീരൻ, നന്നൂലിന്റെ നിർമ്മാതാവായ ഭവണന്ദി, ഇവരും ദിവാകരം പിങ്ഗളന്തൈ, ചൂഡാമണി ഈ നിഘണ്ടുക്കൾ യഥാക്രമം നിർമ്മിച്ച ദിവാകരമുനി, പിങ്ഗളമുനി, മണ്ഡലപുരുഷൻ ഇവരും ജൈനരും, വീരചോഴിയം എന്ന വ്യാകരണം രചിച്ച ബുദ്ധമിത്രൻ ബൗദ്ധനുമായിരുന്നു. കർണ്ണാടകത്തിലെ കവി സാർവഭൗമനായ രാമായണകാരൻ പമ്പന്റെ മതം ജൈനമാണ്. എന്നാൽ തെലുങ്കിനും മലയാളത്തിനും ആ രണ്ടു മതക്കാരിൽ നിന്നു യാതൊരു പോഷണവും ലഭിച്ചില്ല. സംഘകാലത്തിനിപ്പുറം ബുദ്ധമതം കേരളത്തിൽ നിലനിന്നിരുന്നു എന്നു കാണിക്കുന്നതിനു തലശ്ശേരിക്കും കോഴിക്കോടിനും ഇടയ്ക്കു സമുദ്രതീരത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്തിരുന്നതും ഇപ്പോൾ കട

ലെടുത്തുപോയതുമായ ശ്രീമൂലവാസം എന്ന ബൗദ്ധക്ഷേത്രത്തെപറ്റിയുള്ള ചില പ്രസ്താവനകളും അങ്ങുമിങ്ങുംനിന്ന് അപൂർവമായി ലഭിക്കുന്ന ചില ബുദ്ധവിഗ്രഹങ്ങളും മാത്രമേ തെളിവുകളായുള്ളൂ. അതുപോലെ ജൈനമതത്തിന്റെ സ്മാരകങ്ങളായി തെക്കൻതിരുവിതാംകൂറിൽ തിരുച്ചാണപുരത്തും അഥവാ ചിതറാൽ, നാഗരുകോവിൽ ഈ ക്ഷേത്രങ്ങളും, വടക്കൻതിരുവിതാംകൂറിൽ പെരുമ്പാവൂരിൽനിന്ന് എട്ടു മൈൽ അകലെയുള്ള കല്ലിൽ ക്ഷേത്രവുമാണുള്ളത്. അവിടങ്ങളിൽ പോലും വളരെക്കാലമായി ജൈനദേവതകളെ ആരാധിക്കുന്നില്ല. ചുരുക്കത്തിൽ ബൗദ്ധന്മാരെക്കൊണ്ടോ ജൈനന്മാരെക്കൊണ്ടോ കേരളഭാഷാസാഹിത്യത്തിന് ഒരു വിധത്തിലും ഉൽക്കർഷമുണ്ടായിട്ടില്ലെന്ന് ഉറപ്പിച്ചുതന്നെ പറയാവുന്നതാണ്. ബൗദ്ധനോ ജൈനനോ ആയ ഒരൊറ്റ ഗ്രന്ഥകാരൻ കേരളത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നിട്ടില്ല. കൗതുകചിന്താമണി എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പ്രണേതാവായ നാഗാർജ്ജുനൻ ഒരു കേരളീയബൗദ്ധനായിരുന്നു എന്നു സങ്കല്പിക്കുന്നതിനു യാതൊരടിസ്ഥാനവുമില്ല. അത്രമാത്രം ദുർബ്ബലങ്ങളായ ഈ രണ്ടു മതങ്ങളേയും നിഷ്കാസനം ചെയ്യുവാൻ തമിഴ്നാട്ടിൽ എന്നപോലെ ശൈവമതമോ ശ്രീവൈഷ്ണവമതമോ കേരളത്തിൽ വിജൃംഭിക്കാത്തതിൽ ആശ്ചര്യമില്ലല്ലോ. ചേരവംശത്തിന്റെ അധഃപതനത്തിനു മേൽ ചെന്തമിഴ് പാഠക്രമം ഉടനടി ഇവിടെനിന്നു തിരോഭവിച്ചു എന്നു വിചാരിക്കുവാൻ ന്യായമില്ല. ക്രി. പി. പന്ത്രണ്ടാംശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന ചെന്തമിഴ്ക്കവിചക്രവർത്തിയായ കമ്പർ കേരളത്തിൽ സഞ്ചരിക്കുകയും തന്റെ രാമായണം പല വിദ്വൽസദസ്സുകളിൽ പാടിക്കേൾപ്പിക്കുകയും ചെയ്തതായി ഐതിഹ്യമുണ്ട്. കമ്പരുടെ പുരസ്കർത്താവായ ചടയപ്പന്റെ പുത്രൻ പിള്ളൈപ്പെരുമാളെ പ്രശംസിക്കുന്ന രണ്ടു ചെന്തമിഴ്പ്പാട്ടുകൾ തഞ്ചാവൂർ ജില്ലയിൽപ്പെട്ട മൂവലൂർ എന്ന ക്ഷേത്രത്തിൽ ശിലയിൽ കൊത്തിവെച്ചിരിക്കുന്നു. ആ രേഖയിൽ 'അഖിലകലാവല്ലഭൻ ചേരമാൻപെരുമാൾ വഞ്ചിമാർത്താണ്ഡൻ' എന്നിങ്ങനെ പ്രണേതാവിന്റെ പേരും കാണുന്നുണ്ട്. പ്രസ്തുത കവി ക്രി. പി. 1157 മുതൽ 1195 വരെ വേണാടു വാണിരുന്ന വീര ഉദയമാർത്താണ്ഡവർമ്മനാണെന്നു ഞാൻ ഊഹിക്കുന്നു. ക്രി. പി. പതിന്നാലാംശതകത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ ലീലാതിലകം നിർമ്മിച്ച ആചാര്യന് ചെന്തമിഴിലെ ലക്ഷണഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ആശ്ചര്യജനകമായ അവഗാഹമുണ്ടായിരുന്നു. കുറേക്കാലംകൂടി കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ആ ഭാഷയിൽ യാതൊരു കേരളീയനും ഉപരിപഠനം ചെയ്യാതെയായി. ക്രി. പി. പതിനാറാംശതകത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ അമ്പലപ്പുഴയിൽ താമസിച്ചിരുന്ന മേല്പുത്തൂർ നാരായണഭട്ടതിരി വിപ്രകൃഷ്ടനായ തഞ്ചാവൂരിലെ യജ്ഞനാരായണദീക്ഷിതരുമായി വ്യാകരണശാസ്ത്രം സംബന്ധിച്ച് എഴുത്തുകുത്തുകൾ നടത്തിയിരുന്നു. എന്നാൽ അമ്പലപ്പുഴയിൽ നിന്ന് അധികം ദൂരമില്ലാത്ത തെങ്കാശിയിൽ രാജ്യാഭാരം ചെയ്തിരുന്ന തന്റെ സമകാലികന്മാരായ വരതുങ്ഗരാമപാണ്ഡ്യനേയോ അതിവീരരാമപാണ്ഡ്യനേയോ പറ്റി അദ്ദേഹത്തിന്നു യാതൊരറിവും ഉണ്ടായിരുന്നതായി തോന്നുന്നില്ല. വരതുങ്ഗരാമൻ ചെന്തമിഴിൽ ബ്രഹ്മോത്തരഖണ്ഡം, കൊക്കോകം എന്നീ ഗ്രന്ഥങ്ങളുടേയും, അതിവീരരാമൻ നൈഷധം, കാശിഖണ്ഡം, ലിങ്ഗപുരാണം, കൂർമ്മപുരാണം എന്നീ ഗ്രന്ഥങ്ങളുടേയും, പ്രണേതാക്കന്മാരായിരുന്നു. ക്രി. പി. 1758 മുതൽ 1798 വരെ തിരുവിതാംകൂർ ഭരിച്ചിരുന്ന കാർത്തിക തിരുനാൾ ധർമ്മരാജാവിന്റെ കാലത്തു തിരുവാട്ടുതുറമഠത്തിലെ പണ്ടാരസന്നിധി ആ തിരുമേനിയെ മുഖം കാണിച്ച്—

"മാറിടത്തുലവുപോർ പടൈവഞ്ചി–
മന്നവ! ചെന്തമിഴ് മയില്യ് യാം;

> കൂറു മൂവേന്തർ തിരുമടി തുളക്ക–
> കുലവീരനാം നിൻ കുലത്തൊരുവൻ
> ആറു ചേർചടൈയാനവൈമുന്നനമൈ–
> യണിചെയ്താൻ; ആരിയപ്പൊതുപ്പെൺ
> ചീറുമെൻറുണർത്തായ് നീയിവൺമതിയായ്
> തിരമുനി മലയമെതുകുമേ”

എന്നൊരു പാട്ടു സമർപ്പിച്ചതായും അതുകേട്ടു സന്തോഷിച്ച് അവിടുന്ന് ആ ശൈവസന്യാസിയെ വേണ്ടവിധത്തിൽ മാനിച്ചതായും ഐതിഹ്യം ഉൽഘോഷിക്കുന്നു. “ശത്രുക്കളുടെ ഇടയിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന വലിയ സൈന്യത്തോടുകൂടിയ വഞ്ചി മഹാരാജാവേ, ഞാൻ ചെന്തമിഴാണ്. മൂവരശരിൽ അഗ്രഗണ്യനായിരുന്ന അവിടുത്തെ ഒരു പൂർവപുരുഷൻ ശ്രീപരമേശ്വരന്റെ സദസ്സിൽവെച്ചു എന്നെ അലങ്കരിച്ചു (ചേരമാൻ പെരുമാൾനായനാർ ആദിയുല പാടിയതു കൈലാസത്തിൽവച്ചാണെന്ന ഐതിഹ്യം ഇവിടെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു). ആര്യം (സംസ്കൃതം) ആകുന്ന പൊതുഭാഷ (വേശ്യയെന്നും) കയർക്കുമെന്നു കരുതിയിട്ടാണ് അവിടുന്ന് ഇപ്പോൾ ഇവളെ മാനിക്കാത്തതു്. ആയിക്കൊള്ളട്ടെ; എങ്കിലും എന്റെ മഹർഷി (പിതാവായ അഗസ്ത്യൻ) അങ്ങയുടെ മലയപർവ്വതത്തിലാണല്ലോ വാസം ചെയ്യുന്നത്” എന്നാണ് ഈ പാട്ടിന്റെ അർത്ഥം. അതേ, മലയാളഭാഷയ്ക്കു സംസ്കൃതത്തോടുള്ള ബന്ധം ദൃഢീഭവിക്കുന്തോറും ചെന്തമിഴുമായുള്ള ബന്ധം ശിഥിലമായി. മലയപർവതത്തിന്റ വ്യവധാനം, കേരളത്തിലെ ആചാരവ്യത്യാസം, ശീതോഷ്ണസ്ഥിതിഭേദം, ഇവയെല്ലാം മലയാളത്തെ കെടുന്തമിഴിന്റെ നിലയിൽനുയർത്തി ഒരു പ്രത്യേകഭാഷയാക്കുന്നതിനു സഹായിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും സംസ്കൃതത്തിന്റെ ഹസ്താവലംബമാണ് അതിനു സർവോപരി ആ സമുൽകർഷം സമ്പാദിച്ചുകൊടുത്തതു് എന്നു ഞാൻ ഇതിനു മുൻപിലത്തെ അധ്യായത്തിൽ ഉപപാദിച്ചിട്ടുള്ള വസ്തുതത്വത്തെ ഈ ഘട്ടത്തിൽ ആവർത്തിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

6

പാട്ടും മണിപ്രവാളവും

പാട്ടിന്റെ ഉത്ഭവം

ഉത്തമമായ ഭാവന ഉത്തമമായ ഭാഷയിൽ പ്രകാശിതമാകുമ്പോൾ അതു സഹൃദയസമ്മതമായ സാഹിത്യമായി പരിണമിക്കുന്നു. കേരളത്തിൽ ആദ്യകാലത്തു പ്രചരിച്ചിരുന്ന കൊടുന്തമിഴ് സംവ്യവഹാരഭാഷ മാത്രമായിരുന്നതിനാൽ അതിൽ അന്നു സാഹിത്യോൽപത്തിക്കു മാർഗ്ഗമുണ്ടായിരുന്നില്ല. എങ്കിലും സാഹിത്യത്തിന്റെ ചില അതിലഘുക്കളായ അങ്കുരങ്ങൾ അക്കാലത്തും ഉത്ഭിന്നങ്ങളായിരുന്നിരിക്കുവാൻ ഇടയുണ്ട്. മനുഷ്യർക്കു വിചാരത്തിനു മുമ്പാണല്ലോ വികാരം ഉണ്ടാകുന്നത്. തന്നിമിത്തം ഏതു ഭാഷയിലും ഗദ്യത്തിനു മുമ്പു പദ്യം ഉത്ഭവിക്കുക എന്നുള്ളത് ഒരു സാധാരണനിയമമാണ്. വിനോദപരങ്ങളും വീരാപദാന പ്രതിപാദകങ്ങളും ദേവാരാധനോപയുക്തങ്ങളും ആയ ചില പാട്ടുകൾ അവിടവിടെ അവ്യക്തകോമളമായ രീതിയിൽ ഉദയം ചെയ്തിരിക്കാം; അവയ്ക്ക് അല്പാല്പം സങ്ഗീതാത്മകത്വവുമുണ്ടായിരുന്നിരിക്കാം. അവയുടെ പ്രണേതാക്കൾ പ്രായേണ അശിക്ഷിതന്മാരും അവ്യുല്പന്നന്മാരുമായിരുന്നതിനാൽ അവർക്കു തങ്ങളുടെ അന്തർഗ്ഗതങ്ങളെ കലാകുശലതയോടുകൂടി ധ്വനി പ്രധാനവും അലങ്കാരസുഭഗവും ഛന്ദോനിബദ്ധവും ആയ ഭാഷയിൽ ആവിഷ്കരിക്കുന്നതിനു സാധിച്ചിരുന്നിരിക്കുകയില്ല. സംഘകാലം കഴിഞ്ഞു ശൈവസമയാചാര്യന്മാരുടെ പ്രാദുർഭാവത്തോടുകൂടി ചെന്തമിഴ് അതിന്റെ അധൃഷ്യമായ സൗധശൃങ്ഗത്തിൽനിന്നിറങ്ങി സാമാന്യജനങ്ങൾക്ക് അഭിഗമ്യമായ ഒരു നിമ്നതലത്തെ പ്രാപിച്ചു എന്നു മുൻപു പറഞ്ഞുവല്ലോ. അപ്പോൾ കേരളീയർക്കും തങ്ങൾ സംസാരിക്കുന്നതിന് ഉപയോഗിച്ചുവന്ന ഭാഷയിൽ സാഹിത്യം നിർമ്മിക്കുന്നതിനുള്ള സാധ്യത ബോധ്യമായി. ആ ബോധത്തിന്റെ ഫലമായി അഭ്യസ്തവിദ്യരായ ചിലരും പാട്ടുകൾ രചിച്ചുതുടങ്ങി. ആ പാട്ടുകൾ മിക്കവാറും ഇന്നു നഷ്ടങ്ങളായിരിക്കുന്നു. ശേഷിച്ചവ പശ്ചാൽകാലികന്മാരുടെ നവീകരണത്തിനു വശംവദങ്ങളായിത്തീരുകയാൽ അവയുടെ പൂർവരൂപമെന്തെന്നു നിർണ്ണയിക്കുവാൻ വിഷമമായിരിക്കുന്നു.

മണിപ്രവാളത്തിന്റെ ഉത്ഭവം

നമ്പൂരിമാർക്കു ചെന്തമിഴിനോടു തീരെ ആഭിമുഖ്യമില്ലായിരുന്നു എന്നു പൂർവാധ്യായത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. അവർ സംസ്കൃതഭാഷ പഠിക്കുകയും അതിൽ ചില

ഗ്രന്ഥങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുകയും ചെയ്തു. പക്ഷേ കാലക്രമത്തിൽ പൊതുജനങ്ങളെ സ്പർശിക്കാത്ത അത്തരത്തിലുള്ള സാഹിത്യവ്യവസായം കൊണ്ടുമാത്രം തങ്ങൾക്ക് ചരിതാർത്ഥരാകുവാൻ അവകാശമില്ലെന്ന് അവർക്കു തോന്നിത്തുടങ്ങി. തൽഫലമായി അവർ കൊടുന്തമിഴും സംസ്കൃതവും കൂട്ടിച്ചേർത്ത് ഒരു പുതിയ ഭാഷയുണ്ടാക്കി അതിൽ ഗ്രന്ഥനിർമ്മാണം ചെയ്തു. തദ്വാരാ ത്രൈവർണ്ണികന്മാരെന്നു ലീലാതിലകകാരൻ നിർദ്ദേശിക്കുന്ന അന്തരാളന്മാരേയും നായന്മാരേയും തങ്ങളുടെ സ്ത്രീകളേയും ബാലന്മാരേയും സാഹിത്യരസം ആസ്വദിപ്പിക്കുവാൻ സന്നദ്ധരായി. അങ്ങനെയാണ് കേരളത്തിൽ മണിപ്രവാളമെന്ന കാവ്യപ്രസ്ഥാനം ആവിർഭവിച്ചത്. ഉദ്ദേശം ക്രി. പി. അഞ്ചാം ശതകം മുതൽ പാട്ടും എട്ടാംശതകം മുതൽ മണിപ്രവാളവും ഉണ്ടായതായി സങ്കല്പിക്കാം.

പാട്ടിന്റെ ലക്ഷണം

പാട്ടിനും മണിപ്രവാളത്തിനും ലക്ഷണങ്ങൾ എന്തെന്നു ലീലാതിലകത്തിൽ നിഷ്കർഷിച്ചു പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ട്. “ദ്രമിഡസംഘാതാക്ഷരനിബദ്ധമെതുകാമോനവൃത്തവിശേഷയുക്തം പാട്ട്” എന്നാണ് പാട്ടിനെപ്പറ്റിയുള്ള നിർവചനം. അതായത്, ഒരു പാട്ടായാൽ അത് (1) തമിഴക്ഷരമാലയിലെ അക്ഷരങ്ങൾകൊണ്ടുമാത്രം നിബദ്ധവും, (2) എല്ലാ പാദങ്ങളിലും ദ്വിതീയാക്ഷരങ്ങൾക്കു സാമ്യമുള്ളതും (ഇതിനെ എതുകയെന്നും പാദാനുപ്രാസമെന്നും പറയുന്നു), (3) ഓരോ പാദത്തിന്റേയും പ്രഥമഭാഗത്തിലും ദ്വിതീയ ഭാഗത്തിലുമുള്ള ആദ്യാക്ഷരങ്ങൾക്ക് സാജാത്യമുള്ളതും (ഇതിനെ മോന എന്നു പറയുന്നു), (4) വസന്തതിലകം മുതലായ സംസ്കൃതവൃത്തങ്ങളിൽനിന്നു ഭിന്നമായ ഏതെങ്കിലും വൃത്തത്തിൽ (ഇതിനെ വൃത്തവിശേഷമെന്നു പറയുന്നു) ഗ്രഥിതവുമായിരിക്കണം. ഈ നാലുപാധികളും ചെന്തമിഴിലെ പദ്യസാഹിത്യത്തിനുമുണ്ട്. ഇത്തരം കൃതികൾക്ക് ഉദാഹരണമായി ആചാര്യൻ താഴെച്ചേർക്കുന്ന പാട്ട് ഉദ്ധരിക്കുന്നു.

> “തരതലന്താനളന്താ, പിളന്താ പൊന്നൻ-
> തനകചെന്താർ, വരുന്താമൽ വാണൻ തന്നെ-
> ക്കരമരിന്താ, പൊരുന്താനവന്മാരുടേ
> കരളെരിന്താ, പുരാനേ! മുരാരീ! കണ്ണാ!
> ഒരു വരന്താ പരന്താമമേ നീ കനി-
>   ന്തുരകചായീ പിണിപ്പൗവം നീന്താവണ്ണം;
> ചിരതരം താൾ പണിന്തേനയ്യോ! താങ്കെന്നെ
>   ത്തിരുവനന്താപുരം തങ്കമാനന്തനേ!”[1]

ചെന്തമിഴക്ഷരമാലയിൽ അ, ആ, ഇ, ഈ, ഉ, ഊ, എ, ഏ, ഐ, ഒ, ഓ ഔ എന്നിങ്ങനെ പന്ത്രണ്ടു സ്വരങ്ങളും ക, ച, ട, ത, പ, ങ, ഞ, ണ, ന, മ, യ, ര, ല, വ, ള, ഴ, റ, ന എന്നിങ്ങനെ പതിനെട്ടു വ്യഞ്ജനങ്ങളുമേ ഉള്ളുവല്ലോ. അതുകൊണ്ടു പാട്ടിലും ആ അക്ഷരങ്ങളെ മാത്രമേ ഘടിപ്പിക്കാവു. സംസ്കൃതപദങ്ങൾ

[1] “അല്ലയോ പുരാനേ! മുരാരേ! കണ്ണാ! അവിടുന്നു തര (ധരാ) തലം അളന്നു. (പൊന്നൻ) ഹിരണ്യകശിപുവിന്റെ (അകതാർ) ഹൃദയം പിളർന്നു; അനായാസേന ബാണന്റെ കൈകൾ അരിഞ്ഞു; (പൊരും) യുദ്ധം ചെയ്യുന്ന ദാനവന്മാരുടെ കരൾ എരിയുമാറാക്കി; പരമായ ധാമമേ! ഉരഗശായിൻ! അവിടുന്നു കനിഞ്ഞു ഞാൻ ദുഃഖമാകുന്ന (പൗവം) സമുദ്രത്തിൽ നീന്താതെയിരിക്കത്തക്കവണ്ണം എനിക്കു വരം തരുമാറാകണേ! തിരുവനന്തപുരത്ത് ഇരുന്നരുളുന്ന ആനന്ദസ്വരൂപാ! ഞാൻ വളരെക്കാലമായി അങ്ങയുടെ (താൾ) പാദം കുമ്പിട്ടുവരികയാണേ! എന്നർത്ഥം.

ഈ അക്ഷരങ്ങൾകൊണ്ടുതന്നെ ഉച്ചരിക്കാവുന്നവയാണെങ്കിൽ അവ തത്സമങ്ങളായി ചേർക്കുവാൻ വിരോധമില്ല. ഉദ്ധൃതമായ പാട്ടിൽ മുരാരി, ചിരതരം എന്നീ പദങ്ങൾ നോക്കുക. അങ്ങനെ ഉച്ചരിക്കാവുന്നവയല്ലെങ്കിൽ അവയെ തത്ഭവങ്ങളാക്കിയേ പ്രയോഗിക്കുവാൻ പാടുള്ളൂ. വാണൻ, താനവൻ, താമം, ആനന്തൻ മുതലായ പദങ്ങൾ പരിശോധിക്കുക. ഈ നിയമമനുസരിച്ച് പാട്ടിൽ സൂര്യൻ ചൂരിയനും ചന്ദ്രൻ ചന്തിരനുമായിപ്പോകും. ഇവയെ ആര്യച്ചുതവു (കേട്) തട്ടിയ പദങ്ങളെന്നു ചെന്തമിഴ് വ്യാകരണങ്ങളിൽ പറയുന്നു. നാലു പാദങ്ങളിലും ഈ പാട്ടിൽ രണ്ടാമത്തെ അക്ഷരം രേഫമാണ്. സ്വരവ്യഞ്ജനങ്ങൾക്ക് ഐകരൂപ്യം പുരാതനകാലത്തു ദീക്ഷിച്ചിരുന്നില്ല. മോനയുടെ വിഷയത്തിൽ ഓഷ്ഠ്യങ്ങളായ ഒകാരം ഉകാരം ഇവ കൊണ്ടും ഭിന്നരൂപങ്ങളെങ്കിലും അനുഭവസാക്ഷികമായി സാമ്യംതോന്നിക്കുന്ന 'തി' 'ചി' ഈ അക്ഷരങ്ങൾ കൊണ്ടും കവി ചരിതാർത്ഥനാകുന്നു എന്നു കാണാവുന്നതാണ്. 'തരാ' എന്നതിൽ 'തര' എന്നും 'തിരുവനന്ത' എന്നതിൽ 'തിരുവനന്താ' എന്നും ദീർഘഹ്രസ്വങ്ങൾ മാറിമറിഞ്ഞിരിക്കുന്നതു ചെന്തമിഴിലെ ചെയ്യുൾ (പദ്യം) വികാരങ്ങൾക്കു പാട്ടു വിധേയമാകുന്നതു കൊണ്ടാണ്. ഈ വികാരങ്ങൾ വലിത്തൽ, മെലിത്തൽ, നീട്ടൽ, കുറുക്കൽ, വിരിത്തൽ, തൊകുത്തൽ, മുതൽക്കുറൈ, ഇടൈക്കുറൈ, കടൈക്കുറൈ എന്നിങ്ങനെ ഒൻപതു വിധത്തിൽ വരാമെന്നു തമിഴ് വൈയാകരണന്മാർ വിധിക്കുന്നു. 'തര' എന്നതു കുറുക്കലിനും 'തിരുവനന്താ' എന്നതു നീട്ടലിനും ഉദാഹരണമാണ്. ചെന്തമിഴിൽ സംസ്കൃതത്തോടു യാതൊരു സംബന്ധവുമില്ലാത്തതായ അനവധി വൃത്തങ്ങളുണ്ട്; അവയെയാണ് വൃത്തവിശേഷങ്ങൾ എന്ന് ആചാര്യൻ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ളത്. "നല്ല ചിലോകം പദ്യം ചില ചില വൃത്തവിശേഷം കുഹചന ഭാഗേ" എന്നു ബാണയുദ്ധം ചമ്പുവിൽ കാണുന്നു. ഇവയിൽ ചില വൃത്തങ്ങൾ സംസ്കൃതത്തിൽ പശ്ചാൽകാലികന്മാർ സ്വീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇന്ദുവദന, പഞ്ചചാമര, കുസുമമഞ്ജരി തുടങ്ങിയവ അത്തരത്തിലുള്ള വൃത്തങ്ങളാകുന്നു. അവയ്ക്കു 'വൃത്തഭേദം' എന്നൊരു പേർ കൊല്ലം എട്ടാംശതകത്തിൽപോലും ഉണ്ടായിരുന്നു. പാട്ട് ഇത്തരത്തിൽ അതിനെ ബന്ധിച്ചിരുന്ന പല നിയമശൃംഖലകളേയും ഭേദിച്ചു കാലാന്തരത്തിൽ മണിപ്രവാളത്തെ അധികമധികമായി സമീപിച്ചു തുടങ്ങി എന്നു വഴിയേ വെളിപ്പെടുന്നതാണ്.

തമിഴിലെ ചില ഛന്ദോനിയമങ്ങൾ

തമിഴിലെ ചില ഛന്ദോനിയമങ്ങളെപ്പറ്റി ഇവിടെ പ്രസ്താവിക്കുന്നതു സങ്ഗതമായിരിക്കും. തമിഴിൽ വെൺപാ, വഞ്ചിപ്പാ, കലിപ്പാ, ആചിരിയപ്പാ എന്നിങ്ങനെ നാലു വക പാക്കളും, തുറൈ, താഴിശൈ, വിരുത്തം എന്നിങ്ങനെ മൂന്നു വക പാവിനങ്ങളും കാണ്മാനുണ്ട്. പാവെന്നാൽ പാട്ടെന്നും പാവിനമെന്നാൽ പാട്ടിന്റെ പ്രഭേദമെന്നുമാണ് അർത്ഥം. അവയ്ക്ക് പൊതുവേ എഴുത്ത്, അശൈ, ശീർ, തളൈ, അടി, തൊടൈ എന്നിങ്ങനെ ആറംശങ്ങളുണ്ട്. എഴുത്ത് അശയുടേയും അശ ശീരിന്റേയും ശീർ അടിയുടേയും വിഭാഗമാണ്. എഴുത്ത് എന്നാൽ അക്ഷരംതന്നെ. അശ നേരശയെന്നും നിരൈയശ എന്നും രണ്ടു മാതിരിയുണ്ട്. ഒരു ഹ്രസ്വമോ ദീർഘമോ ആയ അക്ഷരം തനിച്ചോ അതിനു പിമ്പ് ഒരു വ്യഞ്ജനത്തോടു കൂടിയോ നിന്നാൽ നേരശയും രണ്ടു ഹ്രസ്വാക്ഷരങ്ങളോ ഒന്നു ഹ്രസ്വവും ഒന്നു ദീർഘവുമായുള്ള രണ്ടക്ഷരങ്ങളോ തനിച്ചോ അവയ്ക്കു പിന്നീട് ഒരു വ്യഞ്ജനത്തോടുകൂടിയോ നിന്നാൽ നിരൈയശയുമാകുന്നു. 'ആഴിവെല്വേൾ' എന്ന ഉദാഹരണത്തിൽ ആ, ഴി, വെല്, വേൾ എന്ന നാലു നേരശകളും 'അണിവിരാവലങ്കലാൾ' എന്ന ഉദാഹരണത്തിൽ

അണി, വിരാ, വലങ്, കലാൾ എന്ന നാലു നിരൈയശകളും കാണാവുന്നതാണ്. ശീർ അശൈച്ചീർ, ഇയർച്ചീർ, ഉരിച്ചീർ, പൊതുച്ചീർ ഇങ്ങനെ നാലു പ്രകാരത്തിലുണ്ട്. ഇവയെ യഥാക്രമം ഓരശൈച്ചീർ, ഈരശൈച്ചീർ, മൂവശൈച്ചീർ, നാലശൈച്ചീർ എന്നും പറയാറുണ്ട്. ഒരു നേരശയോ ഒരു നിരൈയശയോ മാത്രമേ ഉള്ളു എങ്കിൽ അശൈച്ചീർ. രണ്ടു നേരശയോ, രണ്ടു നിരൈയശയോ, ഒരു നേരശയും അതിനെത്തുടർന്ന് ഒരു നിരൈയശയുമോ, ഒരു നിരൈയശയും അതിനെത്തുടർന്ന് ഒരു നേരശയുമോ, ചേർന്നുവന്നാൽ ഇയർച്ചീർ; ഇതിന് ആചിരിയ ഉരിച്ചീർ എന്നും പേരുണ്ട്. തേമാ, കരുവിളം, കൂവിളം, പുളിമാ എന്നിവ ഈ നാലു മാതിരിയിലുള്ള ഇയർചീരുകൾക്കും യഥാക്രമം ഉദാഹരണങ്ങളാകുന്നു. ഉരിച്ചീരിൽ മൂന്ന് അശകൾ അടങ്ങിയിരിക്കണമെന്നു സൂചിപ്പിച്ചുവല്ലോ. അതിനു വെൺപാ ഉരിച്ചീരെന്നും വഞ്ചി ഉരിച്ചീരെന്നും രണ്ടു വകഭേദമുണ്ട്. നാലു വക ഇയർച്ചീരുകളുടേയും ഒടുവിൽ ഒരു നേരശ ചേർന്നാൽ വെൺപാ ഉരിച്ചീരും ഒരു നിരൈയശ ചേർന്നാൽ വഞ്ചി ഉരിച്ചീരുമാകുന്നു. തേമാങ്കായ്, കരുവിളങ്കായ്, കൂവിളങ്കായ്, പുളിമാങ്കായ് ഇവ ആദ്യത്തേതിനും, തേമാങ്കനി, കരുവിളങ്കനി, കൂവിളങ്കനി, പുളിമാങ്കനി ഇവ രണ്ടാമത്തേതിനും ഉദാഹരണങ്ങളാണ്. ഈ ഉദാഹരണങ്ങളെ ആസ്പദമാക്കി വെൺപാ ഉരിച്ചീരിനെ കായ്ച്ചീരെന്നും വഞ്ചി ഉരിച്ചീരിനെ കനിച്ചീരെന്നും പറയുന്നു. നാല് അശകളുള്ള പൊതുച്ചീരിൽ ഉരിച്ചീരിനു നേരശയോ നിരൈയശയോ പരമാകുന്നു. തേമാന്തൺപൂ, പുളിമാന്തൺപൂ, തേമാനറുംപൂ, പുളിമാനറുംപൂ, തേമാന്തണ്ണിഴൽ, പുളിമാന്തണ്ണിഴൽ, തേമാനറുനിഴൽ, പുളിമാനറുനിഴൽ മുതലായി ഈ ശീർ പതിനാറു മാതിരി വരാവുന്നതാണ്. ശീരുകളുടെ (പൊരുത്തം) യോഗത്തെയാണു തളൈ എന്നു പറയുന്നത്. ആങ്ഗലേയഭാഷയിലെ സിലബൾ (Syllable) അശയും ഫുട്ട് (Foot) ശീരുമാണെന്നു പറഞ്ഞാൽ ചില വായനക്കാർക്കു മനസ്സിലാകുവാൻ കൂടുതൽ സൗകര്യമുണ്ടാകാം. ഒരു ശീരിലെ ഒടുവിലത്തെ അശയ്ക്കും അടുത്ത ശീരിലെ ആദ്യത്തെ അശയ്ക്കും തമ്മിലുള്ള ബന്ധമാണ് തള. അത് ആചിരിയത്തളൈ, വെണ്ടളൈ, കലിത്തളൈ, വഞ്ചിത്തളൈ എന്നു നാലു പ്രകാരത്തിലുണ്ട്. വിസ്താരഭയത്താൽ അവയെ വിവരിക്കുന്നില്ല. കുറൾ, ചിന്തു, അളവു, നെടിൽ, കഴിനെടിൽ എന്നിങ്ങനെ അടി അഞ്ചു വിധത്തിലുണ്ട്. രണ്ടു ശീരുള്ള പാദം കുറളടി; 'കണ്ണൻ/കുഴലിണൈ' എന്നുദാഹരണം. മൂന്നുശീരുള്ളതു ചിന്തടി; 'പകവൻ/മുതറ്റേ/യുലകു' എന്നുദാഹരണം. നാലു ശീരുള്ളതു അളവടി; 'ഉലകെ/ലാമുണർന്/തോതർ/കരിയവൻ' എന്നുദാഹരണം. അഞ്ചു ശീരുള്ള നെടിലടി; 'തന്നൂർച്/ചനകൈയിർ/ചൻമതി/മാമുനി/തന്തമൈന്തൻ' എന്നുദാഹരണം. ആറോ അതിൽ കൂടുതലോ ശീരുള്ളതു കഴിനെടിലടി; 'വണ്ടു/പാടുന്/തണ്ടു/ഴായൻ/വതരി/വണങ്കുതുമേ' എന്നുദാഹരണം. എട്ടുവരെ ശീരുകളുള്ളതിനു ചിറപ്പുക്കഴി നെടിലടിയെന്നും, ഒൻപതോ പത്തോ ഉള്ളതിനു ഇടൈക്കഴി നെടിലടിയെന്നും പത്തിനുമേലുള്ളതിനു കടൈക്കഴിനെടിലടിയെന്നും പറയുന്നു. എത്ര ചുരുങ്ങിയാലും വെൺപാവിനു രണ്ടടിയും വഞ്ചിപ്പാവിനും ആചിരിയപ്പാവിനും മൂന്നടിയും കലിപ്പാവിനു നാലടിയും ഉണ്ടായിരിക്കേണ്ടതാണ്. ഓരോ പാവിനും തുറൈ, താഴിശൈ, വിരുത്തം എന്നിങ്ങനെ മൂന്നു തരം പാവിനങ്ങളുണ്ട്. എന്നാൽ കലിത്തുറൈ, വഞ്ചിത്തുറൈ ഇവയ്ക്കും, ആചിരിയവിരുത്തം, കലിവിരുത്തം, വഞ്ചിവിരുത്തം ഇവയ്ക്കും മാത്രമേ ഇക്കാലത്തു പ്രചാരമുള്ളു. അഞ്ചു ശീർവീതമുള്ള നാലടികളോടുകൂടിയതാണ് കലിത്തുറൈ; രണ്ടു ശീർവീതമുള്ള നാലടികളോടുകൂടിയതാണ് വഞ്ചിത്തുറൈ; നാലു കഴിനെടിലടികൾ ചേരുന്നതാണ് ആചിരിയവിരുത്തം, നാല് അളവടികൾ ചേരുന്നതാണ് കലിവി

രുത്തം. നാലു ചിന്തടികൾ ചേരുന്നതു വഞ്ചിവിരുത്തവും. പാക്കളുടെ ലക്ഷണങ്ങളും മറ്റും പ്രപഞ്ചനം ചെയ്യുവാൻ സ്ഥലമനുവദിക്കുന്നില്ല. തൊടൈ എന്നതിൽ മോനൈ, എതുകൈ, മുരൺ, ഇയൈപു, അളപെടൈ ഈ അഞ്ചു വിഭാഗങ്ങൾ ഉൾപ്പെടുന്നു. മോനയേയും എതുകയേയും പറ്റി അന്യത്ര പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. വിരുദ്ധപ്രതീതിയുണ്ടാക്കുന്ന ശബ്ദങ്ങളുടെ പ്രയോഗമാണ് മുരൺ. ഇയൈപു അന്ത്യാനുപ്രാസമാകുന്നു. അളപടൈക്കുപ്ലുതോച്ചാരണം ഉദാഹരണമായി സ്വീകരിക്കാം. 'ഏ', എന്നതിന് 'ഏഎ' എന്നും 'മ' എന്നതിനു 'മാഅ' എന്നും പ്രയോഗിക്കുന്ന ഘട്ടങ്ങളിൽ അതിന്റെ പ്രവേശമുണ്ട്. ഇത്രയുമുള്ള പ്രസ്താവനയിൽനിന്നു സംസ്കൃതവും തമിഴും ഛന്ദോനിയമങ്ങൾ സംബന്ധിച്ച് എത്രദൂരം ഭിന്നങ്ങളായ പദ്ധതികളെയാണ് അനുസരിക്കുന്നതെന്നു വ്യക്തമാകുന്നതാണല്ലോ.

മണിപ്രവാളത്തിന്റെ ലക്ഷണം

മണിപ്രവാളത്തിനു ലീലാതിലകകാരൻ നല്കുന്ന നിർവ്വചനം 'ഭാഷാസംസ്കൃതയോഗോ മണിപ്രവാളം' എന്നാണ്. ഇവിടെ ഭാഷയെന്നാൽ കേരളഭാഷയെന്നും യോഗമെന്നാൽ സഹൃദയന്മാർക്കു രുചിക്കത്തക്ക വിധത്തിലുള്ള ചേർച്ചയെന്നുമർത്ഥം. നിയമേന ദോഷമില്ലാതേയും ഗുണമുണ്ടായും അനിയതമായി അലങ്കാരത്തോടു കൂടിയുമിരുന്നാലാണ് അത്തരത്തിലുള്ള ചേർച്ചയുണ്ടാകുന്നത്. പദ്യത്തിൽ പാദങ്ങൾ തമ്മിൽ ബന്ധമുണ്ടായിരിക്കുകയും വേണം. നമ്പ്യാന്മാർ കൂത്തിനും മറ്റും ഉപയോഗിക്കുന്നതും തമിഴെന്നു പറയുന്നതുമായ കഥാപ്രബന്ധങ്ങളിൽ ഭാഷാസംസ്കൃതയോഗവും ദോഷരാഹിത്യവും ഗുണാലങ്കാരങ്ങളുടെ സമ്മേളനവുമുണ്ടെങ്കിലും അവയിൽ പ്രാതിപദികം മാത്രം സംസ്കൃതമായിട്ടുള്ള സംസ്കൃതപദങ്ങളല്ലാതെ സംസ്കൃതവിഭക്ത്യന്തങ്ങളായ സംസ്കൃതപദങ്ങളില്ലാത്തതിനാൽ അവയ്ക്കു മണിപ്രവാളമെന്ന പേരിന് അർഹതയില്ല. വിഭക്തി ഭാഷയായിട്ടുള്ള സംസ്കൃതപദങ്ങളെ ഭാഷയായിട്ടല്ലാതെ ഗണിക്കുവാൻ പാടില്ല. അതുകൊണ്ടുതന്നെയാണ് അഭിമന്യുവധം മുതലായ നമ്പ്യാർത്തമിഴ്ക്കൃതികളെ ഭാഷാപ്രബന്ധങ്ങളെന്നു വ്യവഹരിക്കുന്നത്. നേരേമറിച്ച് ഒരു കൃതിയിൽ സംസ്കൃതവിഭക്ത്യന്തങ്ങളായ സംസ്കൃതപദങ്ങളുണ്ടെങ്കിൽ രസാലങ്കാരസ്പർശമില്ലെങ്കിലും അതു മണിപ്രവാളംതന്നെ. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ രസാലങ്കാരങ്ങൾ നിയമേന വേണമെന്നില്ല. തന്നിമിത്തം വൈദ്യഗ്രന്ഥമായ ആലത്തൂർമണിപ്രവാളം മണിപ്രവാള കൃതിതന്നെയാണ്. മണിപ്രവാളപദത്തിൽ മണി അല്ലെങ്കിൽ മാണിക്യമെന്നു ഭാഷയേയും പ്രവാളമല്ലെങ്കിൽ പവിഴമെന്നു സംസ്കൃതത്തേയും അധ്യവസാനം ചെയ്തിരിക്കുന്നു. മണിപ്രവാളത്തിലെ ഓരോ സംസ്കൃതപദവും ഭാഷപോലെതന്നെ അതിപ്രസിദ്ധവും സുകുമാരാക്ഷരവുമായിരിക്കണം; ഭാഷാപദവും പ്രായേണ പാമരന്മാരുടെ ഇടയിൽപ്പോലും സാധാരണമായിരിക്കണം. മാണിക്യവും പവിഴവും ഒരു ചരടിൽ ഇടകലർത്തിക്കോർത്താൽ രണ്ടിനും ഒരേ നിറമാകകൊണ്ട് എങ്ങനെ അവയെ വേർതിരിച്ചറിവാൻ സാധിക്കുകയില്ലയോ അതുപോലെയായിരിക്കണം മണിപ്രവാളകൃതിയിൽ ഭാഷാസംസ്കൃതപദങ്ങളുടെ സമാവേശനം. അങ്ങനെയുള്ള പദങ്ങൾ ചേർത്തു നിർമ്മിക്കുന്ന കൃതി സംസ്കൃതഗ്രന്ഥമായിട്ടല്ല, ഭാഷാഗ്രന്ഥമായിട്ടാണ് സഹൃദയന്മാർക്ക് അനുഭവപ്പെടുന്നതും യുക്തിക്കു ചേരുന്നതും. മാണിക്യവും മുത്തുമോ, പവിഴവും നീലവുമോ അത്തരത്തിൽ ഇടകലർത്തിയാൽ അങ്ങനെയൊരനുഭവം ഉണ്ടാകുന്നതല്ലല്ലോ. ഭാഷയ്ക്കും രസത്തിനും പ്രാധാന്യമുള്ള മണിപ്രവാളമാണ് ഉത്തമം. ഭാഷയ്ക്കുള്ള പ്രാധാന്യം സംസ്കൃതാപേക്ഷവും അതു പദങ്ങളുടെ സംഖ്യകൊണ്ട് ഉണ്ടാകേണ്ടതുമാണ്. രസത്തിനുള്ള പ്രാ

ധാന്യം വാച്യാർത്ഥാപേക്ഷമാകുന്നു. ഭാഷയ്ക്കു പ്രാധാന്യമുണ്ടെങ്കിലും, രസത്തിനു പ്രാധാന്യമുണ്ടെങ്കിലും സംസ്കൃതവും ഭാഷയും സമമായാലും ആ മണിപ്രവാളം ഉത്തമകല്പമായിത്തീരുന്നു. ഉത്തമകല്പമെന്നാൽ ഏകദേശമുത്തമമെന്നർത്ഥം. രസവും വാച്യാർത്ഥവും അതുപോലെ സംസ്കൃതവും ഭാഷയും സമമായുള്ള മണിപ്രവാളം മധ്യമമാണ്. ഭാഷ സമവും രസം വാച്യാർത്ഥത്തെക്കാൾ ന്യൂനവുമായാലും രസം സമവും ഭാഷ സംസ്കൃതത്തെക്കാൾ ന്യൂനവുമായാലും ഭാഷ പ്രധാനവും രസം ന്യൂനവുമായാലും രസം പ്രധാനവും ഭാഷ ന്യൂനവുമായാലും മധ്യമകല്പമണിപ്രവാളമാകുന്നു. ഭാഷ സംസ്കൃതത്തെ അപേക്ഷിച്ചും രസം വാച്യാർത്ഥത്തെ അപേക്ഷിച്ചും ന്യൂനമായുള്ള മണിപ്രവാളം അധമംതന്നെ. ഇങ്ങനെ ലീലാതിലകകാരൻ മണിപ്രവാളത്തെ ഒൻപതു വിധമായി തരംതിരിക്കുന്നു. ഈ വിവരണത്തിൽ നിന്നു നാം പ്രത്യേകിച്ചു മനസ്സിലാക്കേണ്ടതു സംസ്കൃതവിഭക്ത്യന്തങ്ങളായ സംസ്കൃതപദങ്ങളില്ലാത്ത ഒരു വാക്യം മണിപ്രവാളമാകുകയില്ലെന്നും, മണിപ്രവാളം എന്ന സംജ്ഞയ്ക്കു പദ്യം മാത്രമേ അർഹമാകൂ എന്നു നിർബ്ബന്ധമില്ലെന്നും, സംസ്കൃതപദങ്ങളേക്കാൾ ഭാഷാപദങ്ങൾ സംഖ്യയിൽ കൂടിയിരുന്നാലേ രസപ്രധാനമായ വാക്യവും ഉത്തമമണിപ്രവാളമായിത്തീരൂ എന്നും. ഏതു മാതിരി സംസ്കൃതപദങ്ങൾ ചേർന്നാലും കേൾക്കുമ്പോൾ ഭാഷപോലെ തോന്നത്തക്കവണ്ണം അവ അത്രമാത്രം പ്രസിദ്ധങ്ങളും സുകുമാരങ്ങളുമായിരിക്കണമെന്നുമാകുന്നു. ആചാര്യൻ തന്നെ മറ്റൊരു ഘട്ടത്തിൽ ഭാഷയിൽ ചേരുന്ന സംസ്കൃതം അനിഷ്ഠുരവും ലളിതവും അഗംഭീരവും പ്രസന്നവുമായിരിക്കണമെന്ന് ഉപദേശിക്കുന്നു. ഭാഷാപദങ്ങളിൽ സംസ്കൃതപദങ്ങൾ ചേർത്തു കൊങ്കയാ, കേഴന്തീ, ഊണുറക്കൗ, പോക്കാഞ്ചക്രേ ഈ മാതിരിയിലും മണിപ്രവാളത്തിൽ പ്രയോഗിക്കാം.[2] മണിപ്രവാളപദ്യങ്ങൾക്കു ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസം ആദികാലങ്ങളിൽ അപരിത്യാജ്യമായിരുന്നില്ലെന്നുള്ളത് ആ ഉപാധിയെ ആചാര്യൻ ലക്ഷണകോടിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്താത്തതിൽനിന്നു വെളിവാകുന്നുണ്ട്. ലീലാതിലകത്തിൽ ഉദ്ധൃതങ്ങളായ പല പദ്യങ്ങളിലും ആ ശബ്ദാലങ്കാരം കാണുന്നില്ല.

ചെന്തമിഴും മണിപ്രവാളവും

ലീലാതിലകകാരൻ മണിപ്രവാളം എന്ന സംജ്ഞയ്ക്കു കേരള ഭാഷാസംസ്കൃതയോഗത്തിൽ നിരൂഢലക്ഷണയാണുള്ളതെന്നും ചോളകർണ്ണാടക പ്രബന്ധങ്ങൾക്ക് ആ സംജ്ഞ വരുന്നതല്ലെന്നും പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതു മുഴുവൻ ശരിയല്ല. ചെന്തമിഴിലെ സംഘഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ഒന്നായ അകനാനൂറിലെ മധ്യഭാഗത്തിനു പേർ 'മണിമിടൈ പവളം' എന്നാണ്. ആ പദത്തിന്റെ അർത്ഥം[3] മണിയോടു്, അതായതു് ഇന്ദ്രനീലത്തോടു ചേർത്തു (മിടയപ്പെട്ടിട്ടുള്ള) കോർക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള പവിഴമെന്നാണെന്നും ആ പേർ അതിനു സിദ്ധിച്ചതു് "ചെയ്യുളും പൊരുളും ഒവ്വാ മൈയാൽ" അതായതു പ്രതിപാദനരീതിക്കും പ്രതിപാദ്യവസ്തുവിനും തമ്മിൽ യോജിപ്പില്ലായ്കയാലാണെന്നും വ്യാഖ്യാതാക്കന്മാർ പറയുന്നു. ക്രി. പി. പതിനൊന്നാം ശതകത്തിൽ പ്രണീതമായ വീരചോഴിയം എന്ന ചെന്തമിഴ് വ്യാകരണത്തിലെ—

> "ഇടൈയേ വടവെഴുത്തെയ്തില് വിരവിയലീണ്ടെതുകൈ
> നടൈയേതുമില്ലാ മണിപ്പിരവാള നറൈവച്ചൊല്ലിൻ

---

2 'സന്ദർഭേ സംസ്കൃതീകൃതാ ച.' ലീലാതിലകം രണ്ടാം ശില്പം.

3 'മണി' എന്ന പദത്തിനു ചെന്തമിഴിൽ മാണിക്യമെന്നും ഇന്ദ്രനീലമെന്നും അർത്ഥമുണ്ട്; സംസ്കൃതത്തിൽ അതു രത്നപര്യായം മാത്രമാണ്.

ഇടൈയേ മുടിയും പതമുടൈത്താ, ങ്കിളവിക്കവിയി-
ന്റുടൈയേതുറൈനെർ പിറളികൈയാതിതുണിന്തറിയേ"

എന്ന പാട്ടിൽനിന്ന് അക്കാലത്തു ചെന്തമിഴ് സംസ്കൃതയോഗത്തിനു മണിപ്രവാള മെന്നു സംജ്ഞയുണ്ടായിരുന്നുവെന്നും അത്തരത്തിലുള്ള പദ്യങ്ങൾക്കു ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസം ഇല്ലായിരുന്നു എന്നും വ്യക്തമാകുന്നു.

ചെന്തമിഴും ജൈനരും വൈഷ്ണവരും

ചെന്തമിഴിൽ തത്സമരൂപത്തിൽ വളരെ സംസ്കൃതപദങ്ങൾ ഇദംപ്രഥമമായി വ്യാപരിപ്പിച്ചതു ജൈനരാകുന്നു. സംസ്കൃതഭാഷയിലുള്ള ശാസ്ത്രങ്ങളും പുരാണങ്ങളും ചെന്തമിഴിൽ തർജ്ജമ ചെയ്യുമ്പോൾ അവർക്കു മൂലഗ്രന്ഥങ്ങളിലെ പ്രൗഢിയും ഗാംഭീര്യവും ചോർന്നു പോകാതെയിരിക്കുന്നതിന് അത്തരത്തിലുള്ള ഒരു ശൈലിയുടെ സ്വീകരണം അത്യന്താപേക്ഷിതമായി തോന്നി. തന്നിമിത്തം അവർ ദ്രാവിഡമര്യാദയെ ഉല്ലംഘിച്ചും ചെന്തമിഴ് വ്യാകരണനിയമങ്ങളെപ്പോലും ധിക്കരിച്ചും സംസ്കൃതത്തെ ആശ്രയിക്കുവാൻ ആരംഭിച്ചു. താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നതു ക്രി.പി. എട്ടാംശതകത്തിൽ നിർമ്മിച്ചതായി പറയുന്ന ശ്രീപുരാണം എന്ന ജൈനഗദ്യഗ്രന്ഥത്തിലെ ഒരു ഭാഗമാണ്.

"തൽക്ഷണത്തിലേ ജിനപവനമാകിയതൊരു ചമ്പക വിരുക്ഷം പുഷ്പിത്തതു. ഉത്യാനത്തിൽ സകല കോകിലങ്കളും കൂവിന, നകരസമീപമാകിയ മനോകരമെന്നും ഉത്യാനത്തു സഹസ്രകൂടമെന്നും തടാകമും സലിലപരിപൂർണ്ണമായിറ്റു. തൽഗത സകല കുവലയാതി പുഷ്പങ്കളും മലർന്തന. പ്രമര നിരകളും പരിപ്രമിത്തന. ജിനപവന കോപുരകവാടങ്കൾ താമേ നീങ്കിന. അവ്വതിശയങ്കളൈക്കണ്ടു വിസ്മിതനാകിത്തവിചത്തൈയടൈന്തു സ്നാനപുരസ്സരമാക പുഷ്പങ്കളൈക്കൈക്കൊണ്ടു ജിനപതി സമീപമണൈന്തു അർച്ചനാപുരസ്സരമാക സ്തുതിത്തിരുന്താൻ."

ഈ രീതിയിൽ ജൈനർ നീലകേശി, സമയദിവാകരം, ഗദ്യചിന്താമണി, ജയകുമാരൻകഥൈ, പാരിഷേണകുമാരൻ കഥൈ, സത്യഘോഷൻകഥൈ മുതലായി പല ഗ്രന്ഥങ്ങളും നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. ക്രി. പി. ഒൻപതാംശതകത്തിൽ പ്രണീതമായ പെരുന്തേവനാരുടെ ഭാരതവെൺപാവിലും ഈ ശൈലിതന്നെ പടർന്നു കാണുന്നു. താഴെച്ചേർക്കുന്ന ഖണ്ഡിക നോക്കുക:

"ആതിവേതമും മകാലോകവും അണ്ടരണ്ടമും അവനിതലമും വേതവിയാകരണമുള്ളിട്ട നാലു കലൈകളും നാന്മുകനോടും തൻതിരുനാപി കമലത്തേ പിറപ്പിത്ത പതുമനാപൻ, പവിത്തിരമൂർത്തി, പക്തവർച്ചലൻ, ആതിമൂർത്തി, അനന്തചയനൻ, വിക്കിരമമായൻ, ചക്കിരപാണി, തേവതേവൻ, നാരായണച്ചുവാമി ശ്രീപാതങ്കളൈ നമസ്കരിത്തോമെൻറവാറു"

ക്രി. പി. പതിമ്മൂന്നാംശതകത്തിൽ പെരിയതിരുവാച്ചാൻപിള്ള നിർമ്മിച്ച തിരുവായ്മൊഴിയുരയിലും ഈ രീതിതന്നെ അങ്ഗീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. അടിയിൽ കാണുന്ന വിധത്തിലാണ് അതിന്റെ ഉപക്രമം.

"ശ്രിയഃപതിയാനവെൻപെരുമാൻ പരമകാരുണികതൈയാലേ ആഴ്വാർകളൈ അവതരിപ്പിത്തു അമ്മുകത്താലേ ദ്രാവിഡസംസ്കൃതപ്രാകൃതരൂപഗ്രന്ഥങ്കളൈച്ചെയ്തു സകലവേദാന്തസാരഭൂതമാനരഹസ്യത്രയസമ്പ്രദായത്തൈ അരുൾതരും ഞാലത്തിലാഴങ്കാൽ പട്ടിരുക്കിറ ചേതനർകൾ സുലഭമാകപ്പേർത്തു ഉജ്ജീവിക്കുംപടിക്കും അന്ത സമ്പ്രദായം

കാലതത്വമുള്ള തന്നെയും അവ്യാഹതമായിരിക്കുംപടിക്കും പണ്ണിവൈത്ത ചേതനർകൾക്ക മഹോപകാരകനാനാൻ."

എന്നാൽ സംസ്കൃതാസഹിഷ്ണക്കളായ തമിഴർ ഈ മണിപ്രവാളശൈലിയെ തെല്ലും ആദരിച്ചില്ല. കോയമ്പത്തൂർക്കാരനായ കളമൂർ വിശ്വനാഥകവിയുടെ കീചകവധം മണിപ്രവാളം ഒരർവാചീനകൃതിയാകുന്നു.

"മുത്തുക്കളാലുമിഹ നൽപ്പവഴങ്കളാലു-
മൊത്തുക്കലർന്തു തമിഴാലപി സംസ്കൃതേന
എത്തിക്കിലും ഭവതു ഹാരലതേവ ബദ്ധാ
പൃത്തിക്ക മൽക്കൃതിരിയം സുദൃശാം വിഭൂഷാ."

എന്നു വർണ്ണിക്കുന്നതിൽനിന്നു മണിപ്രവാളത്തിൽ തമിഴിനെ മുത്തും സംസ്കൃതത്തെ പവിഴവുമായി അദ്ദേഹം സങ്കല്പിക്കുന്നതായി കാണാവുന്നതാണ്.

ചെന്തമിഴിലും മലയാളത്തിലും മണിപ്രവാളത്തിനുള്ള വ്യത്യാസം

ചെന്തമിഴിലും മലയാളത്തിലും മണിപ്രവാളത്തെ സംബന്ധിച്ചുള്ള നിർവചനത്തിൽ പ്രകടമായ ഒരു വ്യത്യാസമുണ്ടായിരുന്നു എന്നുള്ള വസ്തുത നാം മറക്കരുത്. തത്ഭവരൂപത്തിൽപോലും സംസ്കൃതപദങ്ങൾ സ്വീകരിക്കുവാൻ വൈമനസ്യം പ്രദർശിപ്പിച്ച തമിഴർക്ക് ആ ഭാഷയിലെ പദങ്ങൾ കലർന്ന ഗ്രന്ഥങ്ങൾ മണിപ്രവാളമായി; തത്സമരൂപത്തിൽപോലും സംസ്കൃതപദങ്ങൾ ധാരാളമായി സ്വീകരിക്കുന്നതിൽ ഔത്സുക്യം പ്രകാശിപ്പിച്ച മലയാളികൾക്കു സംസ്കൃതവിഭക്ത്യന്തങ്ങളായ സംസ്കൃതപദങ്ങളുടെ സമ്മേളനമാണ് മണിപ്രവാളത്തിനു വ്യവച്ഛേദകോപാധിയായിത്തീർന്നത്. ലീലാതിലകത്തിനുമുമ്പ് കേരളീയകവികളും മണിക്കു മുത്തെന്ന് അർത്ഥം കല്പിച്ചിരുന്നു എന്ന് ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഉദ്ധൃതമായിട്ടുള്ള

"സംസ്കൃതമായിന ചെങ്ങഴിനീരും
നറ്റമിഴായിന പിച്ചകമലരും
ഏകകലർന്നു കലമ്പകമാലാം
വൃത്തമനോജ്ഞാം ഗ്രഥയിഷ്യേതഃ"

എന്ന പദ്യത്തിൽനിന്ന് ഊഹിക്കാവുന്നതാണ്. ചെങ്ങഴി നീർപൂവിനു ചുവപ്പും പിച്ചകപ്പൂവിനു വെള്ളയുമാണല്ലോ നിറം. കല്ഹാരവും പിച്ചകവുമോ, മുത്തും പവിഴവുമോ ഇടകലർത്തി കോർത്ത ഒരു മാല അതിന്റെ വർണ്ണശബളത നിമിത്തം നയനോദ്വേഗം ജനിപ്പിക്കുന്നതിനാണ് കാരണമായിത്തീരുന്നത്. അതുപോലെ സഹൃദയഹൃദയോദ്വേഗം ജനിപ്പിക്കുക എന്നുള്ളതല്ലല്ലോ കാവ്യത്തിന്റെ പ്രയോജനം. അതിനാൽ ഈ വിഷയത്തിൽ പൂർവമതങ്ങളെ ഖണ്ഡിച്ചു മണിയെന്നാൽ പത്മരാഗമെന്ന് അർത്ഥകല്പനചെയ്തു സംസ്കൃത വിഭക്ത്യന്തങ്ങളായ സംസ്കൃതപദങ്ങൾ ഭാഷാപദങ്ങളാണെന്നു തോന്നത്തക്ക രീതിയിൽ അവയെ സാക്ഷാൽ ഭാഷാപദങ്ങളുമായി സംഘടിപ്പിച്ചു രചിക്കുന്ന വാങ്മയമാണ് മണിപ്രവാളസാഹിത്യം എന്നും ഉപപാദിച്ചിരിക്കുന്നത് ഏറ്റവും സമീചീനമാകുന്നു. ഈ വിശിഷ്ടരീതിയിലുള്ള മണിപ്രവാളം കൈരളിയുടെ പ്രത്യേകസ്വത്താണെന്നുള്ളതിനു സംശയവുമില്ല. കാലാന്തരത്തിൽ മണിപ്രവാളരചനസംബന്ധിച്ചുള്ള ഈ വക നിയമങ്ങൾ കവികൾ മറന്നു. മൊത്തത്തിൽ സംസ്കൃതവൃത്തത്തിൽ നിബന്ധിക്കുന്ന ഏതു പദ്യവും ആ സംജ്ഞയ്ക്കു അർഹ

മാകുമെന്നു അവർ വിചാരിച്ചു. അവയെ സാദൃശ്യമൂലകലക്ഷണകൊണ്ടേ മണിപ്രവാളമെന്ന് വ്യവഹരിക്കാവൂ എന്നാണ് ലീലാതിലകകാരന്റെ അഭിപ്രായം ചുരുക്കത്തിൽ കേരളീയരുടെ മണിപ്രവാളം അതിന് അഭിമതമെന്നു തോന്നിയ പന്ഥാവിലൂടെ സ്വതന്ത്രമായി മുന്നോട്ടു പോയി. പണ്ഡിത ശ്രേഷ്ഠന്മാർ സംസ്കൃതമായും സാമാന്യപണ്ഡിതന്മാർ മണിപ്രവാളമായും തദിതരന്മാർ പാട്ടായും ഗ്രന്ഥങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചു. അപൂർവം ചില മഹാന്മാർ കുഞ്ചൻനമ്പ്യാർ പഞ്ചേന്ദ്രോപാഖ്യാനത്തിൽ പറയുന്നതുപോലെ

“സജ്ജനത്തിനു സംസ്കൃതക്കവി കേൾക്ക കൗതുകമെങ്കിലും
ദുർജ്ജനത്തിനതിങ്കലൊരു രസമേശുകില്ലതു കാരണം,
ഭടജനങ്ങടെ സഭയിലുള്ളൊരു പടയണിക്കിഹ ചേരുവാൻ
വടിവിയന്നൊരു ചാരുകേരളഭാഷതന്നെ ചിതം വരൂ.
കടുപടെപ്പട്ട കഠിനസംസ്കൃത വികടകടു കവികേറിയാൽ
ഭടജനങ്ങൾ ധരിക്കയില്ല; തിരിക്കുമൊക്കയുമേറ്റടൻ.
ഭാഷയേറിവരുന്ന നല്ല മണിപ്രവാളമതെങ്കിലോ
ദൂഷണം വരുവാനുമില്ല; വിശേഷഭൂഷണമായ് വരും.”[4]

എന്ന തത്വം മനസ്സിലാക്കി അവർ എത്രമേൽ സംസ്കൃതജ്ഞന്മാരായിരുന്നാലും ലളിതങ്ങളായ ഭാഷാഗാനങ്ങൾ രചിച്ചു കൈരളിയെ ആരാധിച്ചില്ലെന്നുമില്ല.

ഭാഷാസാഹിത്യത്തിന്റെ കാലഘട്ടങ്ങൾ

ഭാഷാസാഹിത്യത്തിന്റെ കാലഘട്ടങ്ങൾ ക്ലിപ്തപ്പെടുത്തുവാൻ വളരെ പ്രയാസമുണ്ട്. കൊല്ലവർഷാരംഭംവരെ പ്രാചീനകാലം, കൊല്ലം 600-ാമാണ്ടുവരെ മധ്യകാലം, അതിനുമേൽ നവീനകാലം ഇങ്ങനെയാണ് പി. ഗോവിന്ദപ്പിള്ളയുടെ വിഭജനം. കൊല്ലം അഞ്ചാംശതകംവരെ പ്രാചീനകാലവും അതിനുമേൽ തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛന്റെ കാലംവരെ മധ്യകാലവും അതിനും മേൽ വലിയ കോയിത്തമ്പുരാന്റെ കാലംവരെ ആധുനികകാലവുമാണെന്നത്രെ പി. ശങ്കരൻനമ്പ്യാരുടെ പക്ഷം. ആറ്റൂർ കൃഷ്ണപ്പിഷാരടി ഭാഷാസ്വരൂപസ്ഥിതി അനുസരിച്ചു നോക്കുമ്പോൾ ഭാഷാസാഹിത്യത്തെ പ്രാചീനമലയാളമെന്നും നവീനമലയാളമെന്നും രണ്ടായി തരംതിരിച്ചാൽ മതിയാകുന്നതാണെന്നും കൊല്ലവർഷം ആറാംശതകംവരേക്കും പ്രാചീന മലയാളകാലമായി ഗണിക്കാവുന്നതാണെന്നും ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ രൂപഭേദം അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തിനോക്കുമ്പോൾ ആദിസാഹിത്യകാലം, മണിപ്രവാളകാലം, ശുദ്ധഭാഷാകാലം എന്നിങ്ങനെ മൂന്നായി വിഭജിച്ചു കൊല്ലവർഷാരംഭത്തിന് അല്പം മുമ്പുവരെ ആദിസാഹിത്യകാലമായും അതിനുശേഷം കൊല്ലവർഷം 600-വരെ മണിപ്രവാളകാലമായും അതിനുമേൽ ശുദ്ധഭാഷാകാലമായും കണക്കാക്കാവുന്നതാണെന്നും പ്രസ്താവിക്കുന്നു. എല്ലാ സംഗതികളെയും പര്യാലോചിച്ചു ഞാൻ കൊല്ലവർഷം 700 വരെ പ്രാചീനസാഹിത്യകാലമെന്നും അതിനുമേൽ നവീനസാഹിത്യകാലമെന്നും അതിൽത്തന്നെ 1050 മുതൽ അദ്യതന സാഹിത്യകാലമെന്നും അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. മറ്റൊരുവിധത്തിൽ പറഞ്ഞാൽ തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛന്റെ ജീവിതകാലഘട്ടത്തിനു മുൻപുവരെ പ്രാചീനസാഹിത്യകാലവും അതുമുതൽ വലിയകോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ മദ്ധ്യവയസ്കതയ്ക്കു മുമ്പുവരെ നവീനസാഹിത്യകാലവും അതിനുമേൽ

[4] ‘ഭാഷയേറിവരുന്ന നല്ല മണിപ്രവാളം’ എന്ന പ്രസ്താവന ‘തദ്ഭവം ഭാഷാരസപ്രാധാന്യേ’ എന്നതിന്റെ നേർ തർജ്ജമപോലെ അത്ര ഹൃദയങ്ഗമമായി തോന്നുന്നു.

അദ്യതന സാഹിത്യകാലവുമാണ് എന്നത്രേ എന്റെ വിവക്ഷ. ഇത്തരത്തിൽ ഒരു കാലവിഭാഗത്തെ മുൻനിറുത്തിക്കൊണ്ടാണ് ഞാൻ ഈ പുസ്തകം രചിക്കുവാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. ഏതു വിഭജനോദ്യമവും സൂക്ഷ്മദൃഷ്ട്യാ പരിശോധിച്ചാൽ വൈകല്യരഹിതമായി പരിണമിക്കുവാൻ വൈഷമ്യമുണ്ടെന്നുള്ള വസ്തുത ഞാൻ വിസ്മരിക്കുന്നുമില്ല.

7

സംസ്കൃതസാഹിത്യം

(ക്രി. പി. 1300-ാമാണ്ടുവരെ)

ഒടുവിലത്തെ പെരുമാൾ

ആദികാലത്തു ജീവിച്ചിരുന്ന കേരളീയ സംസ്കൃതകവികളെപ്പറ്റി ഈ അധ്യായം മുതൽ പ്രസ്താവിക്കാം. ഒടുവിലത്തെപ്പെരുമാളായ ഭാസ്കര രവിവർമ്മൻ ഉദ്ദേശം ക്രി. പി. 955 മുതൽ 978 വരെ രാജ്യഭാരം ചെയ്ത ഇന്ദുഗോദവർമ്മനുശേഷം ചേരമാൻ പെരുമാളായി അഭിഷിക്തനാകുകയും 1036 വരെ, ഉദ്ദേശം അൻപത്താറു വർഷം, നാടുവാഴുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശാസനങ്ങൾ മലബാർ ജില്ലയിൽ തിരുനെല്ലിയിലും, വടക്കൻ തിരുവിതാംകൂറിൽ തൃക്കൊടിത്താനം, പെരുന്ന (പെരുനെയ്തൽ), തിരുമൂഴിക്കുളം ഈ സ്ഥലങ്ങളിലും കാണുന്നുണ്ട്. അദ്ദേഹം പരാക്രമശാലിയായ ഒരു രാജാവായിരുന്നു എങ്കിലും അദ്ദേഹത്തെ ചോളചക്രവർത്തികളായ രാജരാജചോളനും (985–1014) രാജേന്ദ്രചോളനും (1014–1044) ജയിക്കുകയും രാജേന്ദ്രചോളൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കിരീടംതന്നെ 1018-ാമാണ്ടിടയ്ക്ക് അപഹരിക്കുകയും ചെയ്തു. അതോടുകൂടി കേരളത്തിലെ പെരുമാൾ വാഴ്ച അവസാനിച്ചു. അതിനുമുമ്പുതന്നെ മൂഷികഖണ്ഡത്തിലും (കോലത്തുനാട്ട്) കൂപകഖണ്ഡത്തിലും (വേണാട്ട്) ഉള്ള രാജാക്കന്മാർ സ്വതന്ത്രകല്പന്മാരായിരുന്നു. ചേരവംശത്തിന്റെ അധഃപതനത്തോടുകൂടി അവരുടെ സ്വാതന്ത്ര്യം അഖണ്ഡമായി. ഒടുവിലത്തെപ്പെരുമാൾ കേരളം പലർക്കുമായി പങ്കുവെച്ചുകൊടുത്തു എന്നുള്ള കേരളോത്പത്തിയിലെ പ്രസ്താവന അവിശ്വസനീയമാണ്. കൊച്ചിരാജാക്കന്മാർ പെരുമാക്കന്മാരുടെ പിൻവാഴ്ചക്കാരെന്ന നിലയിൽ തിരുവഞ്ചിക്കുളത്തു താമസിച്ചു. ഈ മൂന്നു വംശങ്ങളിലേയും, കോഴിക്കോട്ട്, വടക്കൻ കോട്ടയം, വെട്ടത്തുനാട്ട്, വടക്കുംകൂർ, ചെമ്പകശ്ശേരി മുതലായ ഇതരവംശങ്ങളിലേയും രാജാക്കന്മാർ പല കാലഘട്ടങ്ങളിലും കേരളസാഹിത്യത്തെ വിദഗ്ധമായും ബഹുമുഖമായും പോഷിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്.

വരരുചി

ഗണിതശാസ്ത്രത്തിന് ആവശ്യമുള്ള വാക്യവും പരല്പേരും രചിച്ചതു വരരുചി എന്ന ഒരു പണ്ഡിതനായിരുന്നു എന്നാണ് കേരളത്തിൽ പ്രചരിക്കുന്ന ഐതിഹ്യം. വരരുചികേരളം എന്നൊരു പഴയ ജ്യോതിഷഗ്രന്ഥവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതിയായുണ്ട്.

അദ്ദേഹം ഗോകർണ്ണത്തുകാരനും ശങ്കരാചാര്യരുടെ ഗുരുവായ ഗോവിന്ദസ്വാമികളുടെ പുത്രനുമായിരുന്നു എന്നും ആകസ്മികമായി കേരളത്തിൽ വന്നതാണെന്നും പഴമക്കാർ പറയുന്നു. ഗോവിന്ദസ്വാമികളുടെ പുത്രനല്ലെന്നുള്ളതു തീർച്ചയാണ്. വരരുചി മേഴത്തോളഗ്നിഹോത്രിയുടെ അച്ഛനാണെന്നുള്ള ഐതിഹ്യം അവിശ്വസനീയമാണെങ്കിലും, അഗ്നിഹോത്രിയെക്കാൾ പ്രാക്തനനാണെന്നു തദനുരോധേന അനുമാനിക്കാമെങ്കിൽ അദ്ദേഹം ക്രി. പി. നാലാം ശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നതായി സങ്കല്പിക്കാവുന്നതാണ്. എന്തു കൊണ്ടെന്നാൽ അഗ്നിഹോത്രി ജനിച്ചതു 'പുരുധീസമാശ്രയഃ' എന്ന കലിവാക്യത്തിൽനിന്നു കിട്ടുന്ന ക്രി. പി. 343-ലും യാഗക്രിയകൾ സമാപിപ്പിച്ചതു 'യജ്ഞസ്ഥാനം സുരക്ഷ്യം' എന്ന കലിവാക്യംകൊണ്ടു കിട്ടുന്ന 378-ലും ആണെന്നു കേട്ടുകേൾവിയുണ്ട്. ഇതുപോലെയുള്ള കലിവാക്യങ്ങൾ പിൽക്കാലത്ത് ഓരോരുത്തർ ഉണ്ടാക്കിയതാണ്. വരരുചി എന്ന പേരിൽ പല പണ്ഡിതന്മാരേയും നാം ഭാരതസാഹിത്യ ചരിത്രത്തിൽ കണ്ടെത്തുന്നു. കാത്യായനൻ എന്ന നാമാന്തരത്താൽ സുവിദിതനും പാണിനി മഹർഷിയുടെ വ്യാകരണസൂത്രങ്ങൾക്കു വാർത്തികങ്ങൾ നിർമ്മിച്ച പണ്ഡിതമൂർദ്ധന്യനുമായ വരരുചി ക്രി. മു. നാലാം ശതകത്തിൽ ഗോദാവരീതീരത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു. 'ഉഭയാഭിസാരിക' എന്ന ഭാണത്തിന്റെ പ്രണേതാവായ മറ്റൊരു വരരുചി ക്രി. മു. ഒന്നാം ശതകത്തിൽ ശകജേതാവായ വിക്രമാദിത്യന്റെ സദസ്യനായി പരിലസിച്ചു. അധ്യാത്മരാമായണത്തിന്റെ രചയിതാവും ഒരു വരരുചിയാണെന്നു പറയാറുണ്ടെങ്കിലും അതിനു ലക്ഷ്യമൊന്നുമില്ല. അതു താരതമ്യേന അർവ്വാചീനമായ ഒരു കൃതിയാണ്. ഇരുപത്തഞ്ചു ശ്ലോകങ്ങളിൽ കാരകം, സമാസം, തദ്ധിതം മുതലായ വിഷയങ്ങളെക്കുറിച്ചു പ്രതിപാദിക്കുന്ന വാരരുചസങ്ഗ്രഹത്തിന്റെ നിർമ്മാതാവു സൂത്രകാരകല്പനായതുകൊണ്ടു ഭാഷ്യവിരുദ്ധമായി ഛാന്ദസപ്രയോഗം ചെയ്യുന്നു എന്ന് അതിന്റെ ദീപപ്രഭ എന്ന വ്യാഖ്യയിൽ നാരായണൻ നമ്പൂരി പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അതിന്റെ കാരണം എന്തായാലും അദ്ദേഹം ഒരു പ്രാചീനഗ്രന്ഥകാരനാണെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. ഈ സങ്ഗ്രഹകാരനും വാക്യകാരനും ഒരാളായിരിക്കാം. ഇവകൂടാതെ പ്രാകൃതപ്രകാശം, വാരരുചകോശം, ആശൗചാഷ്ടകം എന്നിങ്ങനെ ചില വാങ്മയങ്ങളും വരരുചി കൃതികളായി കാണുന്നുണ്ട്. അവയിൽ ആശൗചാഷ്ടകം കേരളീയവരരുചിയുടെ കൃതിയാണ്. വരരുചി വാക്യവും പരല്പേരും നിർമ്മിച്ചു എങ്കിലും കടപയാദി സംഖ്യാക്രമത്തിലുള്ള കലിവാക്യഗണന കൊല്ലവർഷത്തിനു മുൻപ് അത്യന്തം വിരളമായിരുന്നു.

ആശൗചാഷ്ടകം

ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ എട്ടു ശ്ലോകങ്ങളേ അടങ്ങീട്ടുള്ളു എന്നു പേരിൽനിന്നുതന്നെ വ്യക്തമാകുന്നുണ്ടല്ലോ. എങ്കിലും ആ സങ്കുചിതമായ പരിധിക്കുള്ളിൽ ആചാര്യൻ അത്യന്തം വിസ്തൃതമായ ആശൗചവിഷയത്തിന്റെ സകലമർമ്മങ്ങളേയും സ്പർശിച്ചിട്ടുണ്ട്. താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നത് ആദ്യത്തെ ശ്ലോകമാണ്.

> "നാമ്നഃപ്രാഗ് ദന്തജാതേരുപനയനവിധേ-
>   രാപ്ലവോഹസ്ത്രിരാത്രം
> ജ്ഞാതേരൂർധ്വം ദശൈതൽ സഹഭൂവി തു കൃതേ
>   നാമ്നി പിത്രോസ്സദൈവ
> സ്ത്രീഷു ക്ഷൗരാഷ്ടമാബ്ദാദുപയമനവിധേഃ

പൂർവവൽ സന്നിധൗ സ്യാ-
ന്മാതുസ്തന്മാസസംഖ്യാസമദിനമുഭയോ-
രുദ്ഭവേ ഗർഭനാശേ.”

വ്യാഖ്യ

പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിന് അജ്ഞാതനാമാവായ ഒരു കേരളീയൻ മനോഹരമായ ഒരു വ്യാഖ്യാനം സംസ്കൃതത്തിൽ രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആരംഭത്തിൽ സ്മൃതികാരനായ യാജ്ഞവല്ക്യനെ വന്ദിച്ചതിനുമേൽ വ്യാഖ്യാതാവ്

“അഷ്ടമശ്ലോകസൂച്യഗ്രവേധനം കൃതവാൻ ഹി യഃ
തഞ്ച നത്വാ വരരുചിം തദർത്ഥം വിവൃണോമ്യഹം.
ആശൗചാഷ്ടകഗീതാദിതത്ത്വസമ്പ്രതിപത്തയേ
പരസ്പരഭിദാഗൂഢവ്യാഖ്യാർത്ഥവ്യക്തിഹേതവേ”

എന്നിങ്ങനെ മൂലകാരനെ നമസ്കരിക്കുകയും വ്യാഖ്യാനോദ്ദേശം വിശദീകരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ‘സഹസ്രസ്വാമി’ എന്ന അശ്രുതപൂർവനായ ഒരു ആചാര്യന്റെ വാക്യങ്ങൾ അദ്ദേഹം അങ്ങിങ്ങ് ഉദ്ധരിക്കുന്നുണ്ട്. അദ്ദേഹവും കേരളീയനായിരിക്കാം. ക്ഷത്രിയർക്കും വൈശ്യർക്കും മരുമക്കൾ വഴിക്കാണ് ദായക്രമമെന്നു വ്യാഖ്യാകാരൻ വ്യക്തമായി പറയുന്നു. അതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കേരളീയത്വത്തെപ്പറ്റി സംശയിക്കേണ്ടതില്ല. വ്യാഖ്യാനത്തിന് ഉദ്ദേശം നാലഞ്ചു ശതകത്തെ പഴക്കം കാണണം.

പറയി പെറ്റ പന്തിരുകുലം

വരരുചിയുടെ ദാമ്പത്യജീവിതത്തെപ്പറ്റി കേരളീയർ ഒരു കഥ പറഞ്ഞുവരുന്നുണ്ട്. ഒരിക്കൽ വരരുചി ഒരാൽത്തറയിൽ ഇരിക്കുമ്പോൾ അദ്ദേഹം ഒരു പറച്ചിയെ വിവാഹം ചെയ്യേണ്ടിവരുമെന്നു ചില വ്യോമചാരികൾ സംഭാഷണം ചെയ്തുപോകുകയും അതു കേട്ടു വിഷണ്ണനായി അദ്ദേഹം ആ പറയപ്പെൺപൈതലേതെന്നു തിരക്കി, അവളെപ്പിടിച്ചു തലയ്ക്കൊരാണി തറച്ച് ഒരു പെട്ടിയിലാക്കി രാജഭടന്മാരെക്കൊണ്ട് ആ പെട്ടി പുഴയിൽ ഒഴുക്കിക്കുകയും ചെയ്തു. അത് ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ കണ്ടെടുത്തു.

കുട്ടിയെ തന്റെ മകളെപ്പോലെ വളർത്തി. ആ ബ്രാഹ്മണന്റെ ഗൃഹത്തിൽ വരരുചി ഒരു ദിവസം അതിഥിയായി ചെല്ലുകയും കന്യകയുടെ രൂപഗുണങ്ങളാൽ ആകൃഷ്ടനായി അവളെ വിവാഹം ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. ആ യുവതിയുടെ പൂർവ ചരിത്രം തലയിലെ ആണി കണ്ടു മനസ്സിലായപ്പോൾ ലജ്ജിച്ചു സ്വദേശത്തു താമസിക്കുന്നതു വിഹിതമല്ലെന്നു കരുതി അദ്ദേഹം സപത്നീകനായി ദേശസഞ്ചാരമാരംഭിക്കുകയും ആ വഴിക്കു കേരളത്തിൽ വന്നു ചേരുകയും ചെയ്തു. പതിനൊന്നു ശിശുക്കളെ പത്നി കേരളത്തിൽ ഓരോ സ്ഥലത്തായി പ്രസവിച്ചു. ഓരോ കുഞ്ഞിനെപ്പറ്റിയും ‘വായുണ്ടോ’ എന്നു വരരുചി ആ സാധ്വിയോടു ചോദിക്കുകയും ഉണ്ടെന്നു പറഞ്ഞാൽ അതിനെ പ്രസവിച്ച സ്ഥലത്തുതന്നെ ഇട്ടുംവെച്ചു പോകുകയും പതിവായിരുന്നു. പന്ത്രണ്ടാമത്തെ കുഞ്ഞിനു വായില്ലെന്ന് അവൾ പൊളി പറഞ്ഞപ്പോൾ അതു വാസ്തവത്തിൽ വായില്ലാത്തതായിത്തന്നെ തീർന്നു. അതിനെ ഒരു കുന്നിൽ കൊണ്ടു ചെന്നു ‘വായില്ലാക്കുന്നിലപ്പൻ’ എന്നു പേരും കൊടുത്തു പ്രതിഷ്ഠിച്ചതിനുമേൽ അവർ വീണ്ടും യാത്ര തുടർന്നു കേരളം വിട്ടുപോയി. ഇതാണ് ഐതിഹ്യം.

“മേഴത്തോളഗ്നിഹോത്രീ, രജക, നുളിയനൂർ-
  ത്തച്ചനും, പിന്നെ വള്ളോൻ,
വായില്ലാക്കുന്നിലപ്പൻ, വടുതലമരുവും
  നായർ, കാരയ്ക്കൽ മാതാ,
ചെമ്മേ കേളുപ്പുകുറ്റൻ, പെരിയ തിരുവരങ്ക-
  ത്തെഴും പാണനാരും,
നേരേ നാരായണഭ്രാന്തനു, മുടനകവൂർ-
  ച്ചാത്തനും, പാക്കനാരും.”

എന്ന ശ്ലോകത്തിൽനിന്നു മറ്റു മക്കൾ ആരെന്നു ഗ്രഹിക്കാവുന്നതാണ്. മേഴത്തോൾ ജാതിയിൽ നമ്പൂരിയും, പെരുന്തച്ചൻ കമ്മാളനും, ഉപ്പുകുറ്റൻ മാപ്പിളയും (മുഹമ്മദീയനല്ല), ചാത്തൻ വൈശ്യനും, പാക്കനാർ പറയനുമായിരുന്നു എന്നു പറയുന്നു. ഇളയതായ നാറാണത്തുഭ്രാന്തനാണത്രേ കേരളത്തിൽ താന്ത്രികമതം അഭിവൃദ്ധിപ്പെടുത്തിയതു്. ഓരോരുത്തരെ ഓരോ ജാതിക്കാർ എടുത്തു വളർത്തിയതിനാൽ അവർക്കു ഭിന്നജാതിത്വം വന്നുചേർന്നുപോലും. പതിനൊന്നു പേരും ഓരോ തരത്തിൽ ദിവ്യന്മാരായിരുന്നു. അവരിൽ ചിലരെപ്പറ്റി ആശ്ചര്യകരങ്ങളായ പല ഐതിഹ്യങ്ങൾ കേട്ടുകേൾവിയുണ്ടു്. ഏകദേശം ഇത്തരത്തിൽ ഒരൈതിഹ്യം തമിഴ്നാട്ടിലും പ്രചരിക്കുന്നു. ഭഗവാൻ എന്ന ബ്രാഹ്മണന്റെയും ആതി എന്ന പറച്ചിയുടേയും സന്താനങ്ങളായി ഉപ്പൈ, ഉരുവൈ, വള്ളി, ഔവൈയാർ, അതികമാൻ, കപിലർ, തിരുവള്ളുവർ ഇങ്ങനെ ഏഴു പേർ ജനിച്ചു എന്നും, അവരെയെല്ലാം മാതാപിതാക്കൾ വഴിയിൽ തള്ളിയിട്ടുപോയി എന്നും, ഓരോ ജാതിക്കാർ എടുത്തു വളർത്തി എന്നുമാണു് ആ ഐതിഹ്യത്തിന്റെ ചുരുക്കം. തിരുവള്ളുവർ തിരുക്കുറളിന്റെ പ്രണേതാവും, കപിലർ പ്രസിദ്ധനായ സംഘകവിയും, ഔവൈ ചെന്തമിഴ്ക്കവയിത്രിയുമാണു്. അതികമാനും ചേരമാൻ പെരുമാൾനായനാരും ഒന്നാണെന്നു പഴമക്കാർ പറയുന്നു. കാരയ്ക്കലമ്മ ചോളദേശത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന ഒരു കവയിത്രിയാണു്. തിരുവാലങ്കാട്ടു മൂത്ത തിരുപ്പതികം, ഇരട്ടൈ മണിമാലൈ, അർപ്പുതത്തിരുവാന്താതി, ഈ ശിവസ്തുതിപരങ്ങളായ പ്രബന്ധങ്ങൾ ചെന്തമിഴിൽ രചിച്ചതു് ആ ഭക്തയാകുന്നു. ചോളരാജ്യത്തിലെ ഒരു ദേവതയായ കാരയ്ക്കലമ്മയേയും മൈലാപ്പൂരിൽ ജനിച്ചതായി തമിഴർ ഘോഷിക്കുന്ന തിരുവള്ളുവരെയും കേരളസന്താനങ്ങളായി ഗണിക്കുന്നതു സാഹസം തന്നെ. തിരുവരങ്കത്തു പാണനാരുടെ ജന്മഭൂമി ശ്രീരങ്ഗമാണെന്നു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേരിനോടു ചേർത്തുകാണുന്ന വിശേഷണം തന്നെ പ്രഖ്യാപനം ചെയ്യുന്നു. ആകെക്കൂടി നോക്കുമ്പോൾ അഗ്നിഹോത്രി, പെരുന്തച്ചൻ, വടുതലനായർ, നാറാണത്തുഭ്രാന്തൻ, ചാത്തൻ, പാക്കനാർ എന്നീ ആറു പേരും, പക്ഷെ ഉപ്പുകുറ്റനും കേരളത്തിൽ ഓരോ കാലത്തു ജീവിച്ചിരുന്നിരിക്കാമെന്നും അവരെയെല്ലാം ഒരു ചരടിലിണക്കിക്കോർത്തു് ഏകോദരസഹോദരന്മാരാക്കി ഒരു കഥ കേരളീയർ നിർമ്മിച്ചതു ജാതിബ്ഭള്ളിന്റെ പൊള്ള വെളിപ്പെടുത്താനും സരസ്വതീഗോത്രം ഒന്നേ ഉള്ളു എന്നു കാണിക്കുവാനുമായിരിക്കുമെന്നും ഞാൻ ഊഹിക്കുന്നു. വൈയാകരണനായ വരരുചിക്കു് അഗമ്യാഗമനം കല്പിച്ചു് അദ്ദേഹത്തെ പതിതപ്രായനായി ജനങ്ങൾ കരുതിയിരുന്നു എന്നുള്ളതു ഭോജരാജാവിന്റെ ശൃങ്ഗാരപ്രകാശത്തിൽ നിന്നു താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ശ്ലോകത്തിൽനിന്നു വിശദമാകുന്നതാണ്.

“ധൂർത്തൈര്യൽ ശ്വപചീകൃതോ വരരുചി-
  സ്സർവ്വജ്ഞകല്പോപി സൻ;

> ജീവന്നേവ പിശാചതാഞ്ച ഗമിതോ
> ഭർച്ചര്യദർച്യൈർച്യധീഃ;
> ഛന്ദോഗോയമിതി പ്രഭാകരഗുരുർ-
> ദ്ദേശാച്ച നിർവാസിതോ
> യദ്വൃത്താന്തവിജൃംഭിതേന മഹതാ
> തത്സർവമല്പീകൃതം”

പല ദേശങ്ങളിലെ പുരാവൃത്തങ്ങൾ കൂട്ടിക്കുഴച്ചുമറിച്ച് ഒന്നിച്ചു ചേർത്തു തട്ടിപ്പടച്ചിരിക്കുന്നതാണ് കേരളത്തിലെ ഈ ഐതിഹ്യം എന്നു സൂക്ഷ്മമായി പരിശോധിക്കുമ്പോൾ ആർക്കും ബോധപ്പെടാതിരിക്കുകയില്ല.

മേഴത്തോൾ അഗ്നിഹോത്രി

മേഴത്തോൾ അഗ്നിഹോത്രിയുടെ ഇല്ലം മലബാർ ജില്ലയിൽ പൊന്നാനിത്താലൂക്കിൽ മേഴത്തോളംശത്തിലാകുന്നു. ആ കുടുംബക്കാർ ഇന്നും വന്നേരിയിൽ ഉണ്ടത്രേ. അദ്ദേഹമാണ് നമ്പൂരിമാരുടെ ഇടയിൽ ആദ്യമായി ഋതുമതീവിവാഹം ചെയ്തത് എന്നു പറയാറുള്ളതു സത്യമല്ലെന്നു ഞാൻ മുൻപു സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹമത്രേ കേരളത്തിൽ ആദ്യമായി യാഗം ചെയ്തത് എന്നും കേൾവിയുണ്ട്. അഗ്നിഹോത്രി വളരെ യാഗങ്ങൾ അനുഷ്ഠിച്ചു എന്നുള്ളതു വാസ്തവമാണ്. അദ്ദേഹം തൊണ്ണൂറ്റൊൻപതു യാഗങ്ങൾ നിർവഹിച്ചു എന്നും ക്രി. പി. 378-ൽ മുപ്പത്താറാമത്തെ വയസ്സിൽ ആണ് ഒടുവിലത്തെ യാഗം അവസാനിപ്പിച്ചതെന്നും പറഞ്ഞുവരാറുണ്ട്. അദ്ദേഹം ‘അധ്വരസമ്പ്രദായം’ കൊടുന്തമിഴിൽ ഭാഷപ്പെടുത്തീട്ടുണ്ടെന്നു ചിലർ പ്രസ്താവിക്കുന്നതിൽ വല്ല വാസ്തവാംശവുമുണ്ടോ എന്നറിഞ്ഞുകൂടാ. ആ ഗ്രന്ഥം ഇതുവരെ കണ്ടുകിട്ടീട്ടില്ല. ഏതായാലും കേരളത്തിൽ പൂർവമീമാംസാമതത്തിന്റെ പ്രചാരത്തിനുവേണ്ടി ഇദംപ്രഥമമായി പ്രയത്നിച്ചവരിൽ അദ്ദേഹം ഒരു പ്രാമാണികനായിരുന്നു എന്നു നിർണ്ണയിക്കാം.

> “മുൻപത്നി പുഷ്ടിണിയൊടുക്കമൊരമ്മിയാരീ-
> ത്തൻപത്തനാടികളുമൊത്തെഴുമഗ്നിഹോത്രീ
> വൻപത്തമോടൊരു കുറേശ്ശതമധ്വരം സൽ-
> സമ്പത്തിയന്നു വിധ ചെയ്തുനിരത്തി നാട്ടിൽ.”

എന്ന പദ്യത്തിൽ കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻതമ്പുരാൻ ഏതദ്വിഷയകമായ ഒരു ഐതിഹ്യം തന്റെ കേരളം എന്ന വിശിഷ്ടമായ കാവ്യത്തിൽ സങ്ഗ്രഹിച്ചിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രഥമ പത്നിയായ ‘പത്തനാടി’ (ആധാനം ചെയ്ത നമ്പൂരിയുടെ അന്തർജ്ജനം) യിൽ വെളുത്ത പട്ടേരിയുടേയും മൂന്നാമത്തെ പത്നിയായ അമ്യാരിൽ (തമിഴ്ബ്രാഹ്മണി) വേമഞ്ചേരി, കൂടല്ലൂർ, കുടലാറ്റുപുറം ഈ മനകളിലെ നമ്പൂരിമാരുടേയും കുടുംബങ്ങൾ ഉത്ഭവിച്ചു എന്നും രണ്ടാമത്തെ ഭാര്യയായ ഋതുമതിയിൽ ഉണ്ടായ സന്തതിപരമ്പര അന്യംനിന്നുപോയി എന്നും ആ മഹാകവി തന്നെ രേഖപ്പെടുത്തീട്ടുണ്ട്.

പ്രഭാകരമിശ്രൻ – ദേശം

പൂർവമീമാംസ കേരളത്തിൽ വേരൂന്നുവാൻ പ്രധാനകാരണം കേരളീയനായ പ്രഭാകരമിശ്രന്റെ ആവിർഭാവമാണ്. പ്രഭാകരൻ ശുകപുരം ഗ്രാമത്തിൽ പെട്ട പടിഞ്ഞാറേ കുത്തുള്ളിമനയ്ക്കലേ ഒരു നമ്പൂരിയായിരുന്നു എന്നാണ് ഐതിഹ്യം. കേരളോൽ

പത്തിയിൽ പള്ളിവാണപ്പെരുമാൾ നമ്പൂരിമാരെ ശാസ്ത്രാഭ്യാസം ചെയ്യിക്കുന്നതിനു വേണ്ടി ഭട്ടാചാര്യരെ (കുമാരിലഭട്ടൻ) വരുത്തി ചെലവിനു കൊടുത്തു പാർപ്പിച്ചു എന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യനായി വെളിയിൽനിന്നു പ്രഭാകരഗുരുക്കളും വന്നു ചേർന്നു എന്നും പ്രഭാകരൻ കേരളത്തിൽതന്നെ സ്ഥിരമായി താമസിച്ച് നമ്പൂരിമാരെ പൂർവമീമാംസ അധ്യയനം ചെയ്യിച്ചു എന്നും അദ്ദേഹത്തിനു പെരുമാൾ ഏഴായിരം കലവും ഉദയതുങ്ഗൻചെട്ടി അയ്യായിരം കലവും വസ്തുദാനം ചെയ്തു എന്നും പ്രസ്താവിച്ചു കാണുന്നു. എങ്കിലും ആ പ്രസ്താവന ആദ്യന്തം വിശ്വസനീയമല്ലെന്നും അദ്ദേഹം ഒരു കേരളീയൻ തന്നെയായിരുന്നു എന്നുമാണ് എനിക്കു തോന്നുന്നത്. ഛന്ദോഗൻ (സാമവേദാധ്യായി) എന്ന കാരണത്താൽ അദ്ദേഹത്തെ ദേശത്തിൽനിന്നു നിഷ്കാസനം ചെയ്തു എന്നു ശൃങ്ഗാരപ്രകാശത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതു താൻ ഉത്തരഭാരതത്തിൽ പൂർവമീമാംസ അഭ്യസിച്ച ദേശമായിരിക്കാം. അദ്ദേഹത്തെ അകേരളീയനാണെന്ന് ആരും പറഞ്ഞിട്ടില്ല. ഏതായാലും ആ മഹാത്മാവു കേരളത്തിൽ പൂർവമീമാംസാചാര്യനായി പരിലസിച്ചിരുന്നു എന്നുള്ളതു നിർവിവാദമാണ്. ഉദയതുങ്ഗേശ്വരത്തു സഭാമഠത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മെതിയടി വച്ചു പൂജിച്ചുവന്നതായി കേരളോൽപത്തിയിൽ പ്രസ്താവനയുണ്ട്. ഒരു ഘട്ടത്തിൽ അദ്ദേഹം 'തദിദമന്യദീയമന്യസ്യോച്യമാനം മാതുലധനകഥനന്യായ മാവഹതി' എന്ന പങ്ക്തിയിൽ മരുമക്കത്തായത്തെ കടാക്ഷിക്കുന്നതായി അഭ്യൂഹിക്കാവുന്നതാണ്.

കാലം

കുമാരിലഭട്ടന്റെ ശിഷ്യനായിരുന്നു പ്രഭാകരൻ എന്നാണ് ഭാരതമെങ്ങും പണ്ടേക്കു പണ്ടേയുള്ള പ്രസിദ്ധി. ക്രി. പി. 650-ൽ ചരമം പ്രാപിച്ച ഭർത്തൃഹരിയുടെ വാക്യപദീയത്തെ ഭട്ടൻ തന്ത്രവാർത്തികത്തിൽ സ്മരിക്കുന്നതുകൊണ്ടും ഉംവേകൻ എന്ന നാമാന്തരത്തോടുകൂടിയ ഭവഭൂതി (655–725) അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യനായിരുന്നതുകൊണ്ടും അദ്ദേഹം ക്രി. പി. 620 മുതൽ 680 വരെ ജീവിച്ചിരുന്നിരിക്കണമെന്നാണ് പല പണ്ഡിതന്മാരുടെയും മതം. കുമാരിലൻ ശിഷ്യന്മാരെ പഠിപ്പിക്കുമ്പോൾ "അത്രാപി നോക്തം; തത്ര തുനോക്തം; ഇതി ദ്വിരുക്തം" എന്ന പങ്ക്തിക്ക് അർത്ഥം തോന്നാതെ സ്വല്പം കുഴങ്ങി എന്നും അതു കണ്ട കുശാഗ്രബുദ്ധിയായ പ്രഭാകരൻ "അത്ര അപിനാ ഉക്തം; തത്ര തുനാ ഉക്തം; ഇതി ദ്വിഃ ഉക്തം" അതായത് "ഇവിടെ 'അപി' കൊണ്ടും അവിടെ 'തു'കൊണ്ടും ഇങ്ങനെ രണ്ടുതവണ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്" എന്നാണ് ആ പങ്ക്തിയുടെ അർത്ഥമെന്ന് ആചാര്യനെ അറിയിച്ചു എന്നും, അപ്പോൾ വിസ്മിതനായ അദ്ദേഹം ആ ശിഷ്യനു 'ഗുരു' എന്ന ബിരുദം നല്കി എന്നും പഴമക്കാർ പ്രസ്താവിക്കുന്നു. തന്നിമിത്തം അദ്ദേഹത്തിന്റെ മതത്തെ ഗുരുമതമെന്നു പറയുന്നു. ശിഷ്യനായിരിക്കുമ്പോൾ ഒരു രാത്രിയിൽ പ്രഭാകരൻ കുമാരിലന്റെ ജീവഹാനി വരുത്തുവാൻ തട്ടിൻപുറത്തു കേറി ഒളിഞ്ഞിരിക്കുകയും, കുമാരിലൻ തന്റെ പത്നിയോടു പൂർണ്ണചന്ദ്രനെ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ച് ആ ചന്ദ്രനു തന്റെ പ്രഭാകരന്റെ കാന്തിയില്ലെന്നു പറയുകയും അതു കേട്ടു ശിഷ്യൻ താഴെയിറങ്ങി ഗുരുദ്രോഹത്തിനു പ്രായശ്ചിത്തമായി ഉമിത്തീയിൽ ഇറങ്ങിനിന്നു മരിക്കുവാൻ നിശ്ചയിക്കുകയും, അത് ആചാര്യൻ പണിപ്പെട്ടു തടയുകയും ചെയ്തതായി ഒരു കഥയുണ്ട്. വിദ്യാരണ്യന്റേതാണെന്ന് അബദ്ധമായി പറയുന്ന ശങ്കരവിജയത്തിൽ കാണുന്നതു കുമാരിലൻ ഒരു ബൗദ്ധനോടു ബുദ്ധദർശനം അഭ്യസിച്ചു എന്നും ആ അഭ്യാസം ബൗദ്ധമതഖണ്ഡനത്തിനു വേണ്ടിയായിരുന്നതിനാൽ ബൗദ്ധന്മാരെ വാദത്തിൽ മടക്കിയതിനുശേഷം ഗുരുദ്രോഹഭീതിയാൽ ഉമിത്തീയിൽ ചാടി മരിച്ചു എന്നുമാകുന്നു. സുകുമാരകവിയെപ്പ

റ്റിയും ഈ ഐതിഹ്യം തന്നെ പ്രകാരാന്തരേണ പ്രചരിക്കുന്നു. പ്രസ്തുത സംഭവം ആരെസ്സംബന്ധിച്ചാണ് വാസ്തവത്തിൽ ഉണ്ടായതെന്ന് അറിവാൻ നിവൃത്തിയില്ല. ഏതായാലും ചില വിദ്വാന്മാർ വിപരീതാഭിപ്രായക്കാരാണെങ്കിലും പ്രഭാകരൻ കേരളത്തിൽനിന്ന് ഉത്തരഭാരതത്തിൽ പോയി ഭട്ടന്റെ അന്തേവാസിത്വം സ്വീകരിക്കുകയും ഭട്ടനോടുകൂടി തിരിയെ സ്വദേശത്തു വന്നു ബൗദ്ധമതത്തെ അസ്തമിതപ്രായമാക്കുകയും ചെയ്തതായി നമുക്ക് അനുമാനിക്കാം. ആ അനുമാനം അസങ്ഗതമല്ലെങ്കിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതകാലം ക്രി. പി. 650-നും 720-നും ഇടയ്ക്കാണെന്നു വന്നുകൂടുന്നു.

ഭവദാസനും പ്രഭാകരനും

ആദികാലത്തു മീമാംസാദർശനം ഒന്നേയുണ്ടായിരുന്നുള്ളു. അതു പിന്നീടു കർമ്മകാണ്ഡ പ്രതിപാദകമായ പൂർവ്വമീമാംസയെന്നും ജ്ഞാനകാണ്ഡ പ്രതിപാദകമായ ഉത്തരമീമാംസയെന്നും രണ്ടായി പിരിഞ്ഞു. പൂർവ്വമീമാംസയ്ക്കു മീമാംസയെന്നും ഉത്തരമീമാംസയ്ക്കു വേദാന്തമെന്നും പശ്ചാൽകാലികന്മാർ പേർ നൽകി. പൂർവമീമാംസാസൂത്രങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചതു ജൈമിനി മഹർഷിയാണ്. ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽ പതിനാറ് അധികരണങ്ങളുണ്ട്. 'ദ്വാദശലക്ഷണി' എന്നു പറയുന്ന ആദ്യത്തെ പന്ത്രണ്ട് അദ്ധ്യായങ്ങൾ മാത്രമേ സാധാരണമായി പഠിക്കാറുള്ളു. സങ്കർഷകാണ്ഡമെന്നും ദേവതാധ്യായമെന്നും പറയുന്ന ഒടുവിലത്തെ നാലധ്യായങ്ങൾ താരതമ്യേന അപ്രസിദ്ധങ്ങളാണ്. ജൈമിനീയസൂത്രങ്ങളുടെ ആദ്യത്തെ വൃത്തികാരൻ ഉപവർഷനും രണ്ടാമൻ ഭവദാസനുമാണ്. ഭവദാസൻ ക്രി. പി. രണ്ടാംശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു. ഈ പേർ നമ്പൂരിമാർക്കല്ലാതെ മറ്റാർക്കുമില്ലാത്തതുകൊണ്ടു പ്രസ്തുത വൃത്തികാരനെ ഞാൻ ഒരു കേരളീയനായി പരിഗണിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തെ ഭട്ടൻ ശ്ലോകവാർത്തികത്തിൽ

> "പ്രദർശനാർത്ഥമിത്യേകേ കേചിന്നാനാർത്ഥവാചിനഃ
> സമുദായാദവച്ഛിദ്യ <u>ഭവദാസേന</u> കല്പിതാൽ."

എന്ന പദ്യത്തിൽ അസന്ദിഗ്ദ്ധമായി സ്മരിക്കുന്നു. ദേവസ്വാമി (ക്രി. പി. 1000) ഈ വൃത്തിയെ 'ഭാവദാസഭാഷ്യം' എന്നു പ്രശംസിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഭവദാസന്റെ വൃത്തി ഇനിയും കണ്ടുകിട്ടീട്ടില്ല. ശബരസ്വാമിയാണ് (ക്രി. പി. 200) ജൈമിനീയസൂത്രങ്ങളുടെ ഒന്നാമത്തെ ഭാഷ്യകാരൻ. ശബരഭാഷ്യത്തിനു ടീകകളാണ് ഭട്ടനും പ്രഭാകരനും നിർമ്മിച്ചിട്ടുള്ളതു്. ഭട്ടന്റെ ശ്ലോകവാർത്തികം ശബരഭാഷ്യം പ്രഥമാധ്യായത്തിലെ പ്രഥമ പാദത്തിന്റേയും തന്ത്രവാർത്തികം ഒന്നാമധ്യായം രണ്ടാം പാദംമുതൽ മൂന്നാമധ്യായത്തിന്റെ അവസാനം വരെയുള്ള ഭാഗത്തിന്റേയും ടുപ്ടീക നാലാമധ്യായം മുതൽ പന്ത്രണ്ടാമധ്യായംവരെ ഒൻപതു അധ്യായങ്ങളുടേയും വ്യാഖ്യാനമാകുന്നു. ഇവ കൂടാതെ ബൃഹട്ടീകയെന്നും മധ്യമടീകയെന്നുംകൂടി രണ്ടു വ്യാഖ്യകൾ അദ്ദേഹം രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. വാർത്തികനിർമ്മാണം നിമിത്തം കുമാരിലനെ വാർത്തികകാരനെന്നും പറയുന്നു. ഭവദാസമതത്തിന്റെ ഖണ്ഡനത്തിനു ഭട്ടനും മണ്ഡനത്തിനു പ്രഭാകരനും ഉദ്യമിച്ചു. ഒരു കേരളീയന്റെ മതത്തെ പുനഃസ്ഥാപനം ചെയ്യുവാൻ മറ്റൊരു കേരളീയൻ ശ്രമിക്കുന്നതു സ്വാഭാവികമാണല്ലോ.

പ്രഭാകരന്റെ കൃതികൾ

പ്രഭാകരൻ ശബരഭാഷ്യത്തിനു വിവരണമെന്നും നിബന്ധനമെന്നും രണ്ടു വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. വിവരണമാണ് ആദ്യത്തെ വ്യാഖ്യാനം. അതിനു ലഘ്വീ എന്നും

പേരുണ്ട്. ആദ്യം വിവരണം രചിക്കുകയും അതിനെ ഭട്ടൻ വാർത്തികത്തിൽ വിമർശിച്ചപ്പോൾ വാർത്തികത്തെ ചർച്ചചെയ്തു ബൃഹതീ എന്നുകൂടിപ്പേരുള്ള നിബന്ധനം നിർമ്മിക്കുകയും ചെയ്തതായി ഊഹിക്കാം. ബൃഹതിയുടെ ആറധ്യായങ്ങൾമാത്രമേ കണ്ടുകിട്ടീട്ടുള്ളൂ. ലഘ്വിക്ക് ആറായിരം ശ്ലോകത്തോളവും ബൃഹതിക്കു പന്തീരായിരം ശ്ലോകത്തോളവും വലിപ്പമുണ്ടെന്നാണ് സർവദർശനകൗമുദീകാരനായ മാധവസരസ്വതി പറയുന്നതു്. രണ്ടും ഗദ്യമാണ്. പ്രഭാകരന്റെ ഗദ്യശൈലി ഗഹനമാണെങ്കിലും അതേസമയത്തിൽതന്നെ മനോഹരവും ഫലിതസമ്മിശ്രവുമാകുന്നു.

പ്രഭാകരന്റേയും ഭട്ടന്റേയും ശിഷ്യന്മാർ

പ്രഭാകരൻ ജീവിച്ചിരിക്കുമ്പോൾത്തന്നെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രശസ്തി ഭാരതമെങ്ങും പ്രസരിച്ചു. ആ ആചാര്യന്റെ പ്രധാനശിഷ്യൻ ക്രി. പി. 690 മുതൽ 760 വരെ ജീവിച്ചിരുന്നതായി വിചാരിക്കാവുന്ന ശാലികാനാഥനാകുന്നു. ശാലികാനാഥൻ വങ്ഗദേശീയനെന്നാണ് എന്റെ അഭ്യൂഹം. അദ്ദേഹം ലഘ്വിക്കു ദീപശിഖാപഞ്ചികയെന്നും, ബൃഹതിക്കു ഋജുവിമലാപഞ്ചികയെന്നും പേരുള്ള രണ്ടു വ്യാഖ്യകൾ കൂടാതെ പ്രഭാകരസിദ്ധാന്തങ്ങളെ പ്രസ്പഷ്ടമാക്കുന്നതിനു പ്രകരണപഞ്ചിക എന്ന പ്രസിദ്ധമായ ഗ്രന്ഥവും ഭാഷ്യപരിശിഷ്ടവും നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. മഹാപണ്ഡിതനായിരുന്ന പള്ളിപ്പുറത്തു നമ്പൂരി അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി

> “ശാലികാനാഥവന്മൂഢോ ന ജാതോ ന ജനിഷ്യതേ
> പ്രഭാകരപ്രകാശായ യേന ദീപശിഖാ കൃതാ”

എന്നു പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു പ്രഭാകരന്റെ നേർക്കുള്ള ഭക്തിപാരവശ്യം നിമിത്തം മാത്രമാണ്. മണ്ഡനമിശ്രൻ (ക്രി. പി. 670—740) ഭട്ടന്റെ ശിഷ്യനായിരുന്നു. വിധിവിവേകം, ഭാവനാവിവേകം, വിഭ്രമവിവേകം, മീമാംസാസൂത്രാനുക്രമണി, സ്ഫോടസിദ്ധി, ബ്രഹ്മസിദ്ധി എന്നീ ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ പ്രണേതാവാണ് അദ്ദേഹം. ബ്രഹ്മസിദ്ധി ഒരു വേദാന്തഗ്രന്ഥമാകുന്നു. ഉംവേകഭട്ടനെപ്പറ്റി മുൻപു പറഞ്ഞുവല്ലോ. അദ്ദേഹം ശ്ലോകവാർത്തികത്തിനും ഭാവനാവിവേകത്തിനും വ്യാഖ്യകൾ രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഭട്ടന്റെ ഈ മൂന്നു ശിഷ്യന്മാരേയും പറ്റി

> “ഉംവേകഃ കാരികാം വേത്തി; തന്ത്രം വേത്തി പ്രഭാകരഃ;
> മണ്ഡനസ്തൂഭയം വേത്തി; നോഭയം വേത്തി രേവണഃ”

എന്നൊരു പഴയ ശ്ലോകമുണ്ട്. കാരികയെന്നാൽ ഇവിടെ ശ്ലോകവാർത്തികമെന്നും തന്ത്രമെന്നാൽ തന്ത്രവാർത്തികമെന്നും അർത്ഥം. മണ്ഡനൻ വിധിവിവേകത്തിലും ബ്രഹ്മസിദ്ധിയിലും പ്രഭാകരനെ സ്മരിക്കുന്നു. “അലം ഗുരുഭിർവിവാദേന” എന്ന് അദ്ദേഹം ഒരു ഘട്ടത്തിൽ പറയുന്നു. പ്രഭാകരന്റെ സിദ്ധാന്തങ്ങളോടുകൂടി പശ്ചാൽകാലികന്മാർ ചില ഭിന്നാഭിപ്രായങ്ങൾ ഘടിപ്പിച്ചു. വാചസ്പതിമിശ്രൻ (ക്രി. പി. 800—900) ന്യായകണികയിൽ “ജരൽപ്രഭാകരോന്നീതാർത്ഥം ഗുരോർവചഃ” എന്നും “നവീനാസ്തുന്നയന്തി” എന്നും പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതുകൊണ്ട് അന്നുതന്നെ പ്രഭാകരശാഖ രണ്ടായി പിരിഞ്ഞുകഴിഞ്ഞിരുന്നു എന്നൂഹിക്കാവുന്നതാണ്.

പ്രാഭാകരമതവും ഭാട്ടമതവും

പ്രഭാകരന്റേയും ഭട്ടന്റേയും മതങ്ങൾക്കു തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസങ്ങൾ ഇവിടെ പ്രപഞ്ചനം ചെയ്യണമെന്ന് ഉദ്ദേശിക്കുന്നില്ല. വൈദികങ്ങളായ ശബ്ദങ്ങളെ മാത്രമേ

പ്രഭാകരൻ പ്രമാണത്വേന അങ്ഗീകരിക്കുന്നുള്ളു. പദങ്ങളെക്കൊണ്ട് അഭിഹിതങ്ങളായ പദാർത്ഥങ്ങൾതന്നെയാണ് വാക്യാർത്ഥത്തെ ബോധിപ്പിക്കുന്നത് എന്നുള്ള ഭട്ടന്റെ പക്ഷം പ്രഭാകരനു സമ്മതമല്ല. അദ്ദേഹത്തിനു വാക്യമാണ് ഘടകം; തന്നിമിത്തം ഭട്ടനെ അഭിഹിതാന്വയവാദിയെന്നും പ്രഭാകരനെ അന്വിതാഭിധാനവാദിയെന്നും പറയുന്നു. ഭട്ടന് അഭാവം ഒരു പദാർത്ഥമാണ്. പ്രഭാകരൻ അത് കേവലം അധികരണസ്വരൂപമാണെന്നു കരുതുന്നു; അതു കൊണ്ട് അനുപലബ്ധി അദ്ദേഹത്തിനു പ്രമാണമല്ല. വിപരീതഖ്യാതിവാദിയാണ് ഭട്ടൻ; അഖ്യാതിവാദിയാണ് പ്രഭാകരൻ; ഇതു ഭ്രമജ്ഞാനവിഷയകമായുള്ള മതഭേദമാകുന്നു. ഖ്യാതിയെന്നാൽ ജ്ഞാനമെന്നർത്ഥം. ഇങ്ങനെ പൂർവമീമാംസ ഭാട്ടമെന്നും പ്രഭാകരമെന്നും രണ്ടു വലിയ ശാഖകളായി പ്രവഹിച്ചുതുടങ്ങി. കാലാന്തരത്തിൽ ഭാട്ടമതത്തിനാണ് പ്രാബല്യം സിദ്ധിച്ചത്. എങ്കിലും രണ്ടു മതങ്ങളേയും ഒന്നുപോലെ കേരളീയർ ബഹുമാനിച്ചു. രണ്ടിനും സമാനകക്ഷ്യയിൽ പട്ടത്താനങ്ങളിലും മറ്റു സ്ഥാനം നൽകി. നമ്പൂരിമാരുടെ ഗ്രാമങ്ങളെക്കൂടി ഭാട്ടം, പ്രാഭാകരം, വ്യാകരണം എന്നിങ്ങനെ വിഭജിച്ചിരുന്നതായി കേരളോൽപത്തിയിൽനിന്നു വെളിപ്പെടുന്നു എന്നു ഞാൻ മുമ്പു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ഭട്ടനു കേരളത്തിൽ ലഭിച്ച ഒരു ശിഷ്യനായിരുന്നു വടക്കൻ കോട്ടയം രാജവംശത്തിന്റെ കൂടസ്ഥനെന്നു പറയുന്ന ഹരിശ്ചന്ദ്രമഹാരാജാവ്. അദ്ദേഹമാണ് ഇവിടെ ഭാട്ടമതത്തിനു പ്രചാരം വരുത്തിയത്.

> “യേഷാം വംശേ സമജനി ഹരി-
> ശ്ചന്ദ്രനാമാ നരേന്ദ്രഃ
> പ്രത്യാപത്തിഃ പതഗ, യദുപ-
> ജ്ഞഞ്ച കൗമാരിലാനാം”

എന്നു കോകിലസന്ദേശത്തിൽ ഉദ്ദണ്ഡശാസ്ത്രികൾ ആ മഹാരാജാവിനെ വാഴ്ത്തുന്നു.

പ്രഭാകരന്റെ യശസ്സ്

പ്രഭാകരനെപ്പറ്റി പിൽക്കാലക്കാർക്ക് ഏത്രമാത്രം മതിപ്പുണ്ടായിരുന്നു എന്നു താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ തെളിയിക്കുന്നതാണ്. ശാലികാനാഥൻ ഋജുവിമല ഇങ്ങനെ ആരംഭിയ്ക്കുന്നു:-

> “സൃഷ്ടാവിദ്യാനിശാധ്വംസിനിബന്ധനിബിഡൗജസം
> ഉദ്ഭാസിതജഗജ്ജാഡ്യം നമസ്യാമഃ പ്രഭാകരം.
> പ്രഭാകരഗുരോരർത്ഥാൻ മിതഗംഭീരഭാഷിണഃ
> അഞ്ജസാ വ്യഞ്ജയിഷ്യന്തീ പഞ്ചികാ ക്രിയതേ മയാ.”

മഹാത്മാവായ രാമാനുജാചാര്യർ തന്ത്രരഹസ്യത്തിൽ

> “ആലോച്യ ശബ്ദബലമർത്ഥബലം ശ്രുതീനാം
> ടീകാദ്വയം വ്യരചയദ് ബൃഹതീം ച ലഘ്വീം
> ഭാഷ്യം ഗഭീരമധികൃത്യ മിതാക്ഷരം യ-
> സ്സോയം പ്രഭാകരഗുരുർജ്ജയതി ത്രിലോക്യാം.”

എന്നു ഗുരുവിനേയും

> “ബൃഹതീം തഥൈവ ലഘ്വീം
> ടീകാമധികൃത്യ ശാലികാനാഥഃ
> ഋജുവിമലാം ദീപശിഖാം

വിശദാർത്ഥമകൃത പഞ്ചികാം ക്രമശഃ”

എന്നു ശിഷ്യനേയും പ്രശംസിക്കുന്നു. എല്ലാംകൊണ്ടും പ്രഭാകരമിശ്രൻ കേരളഭൂമിയുടെ മഹനീയന്മാരായ പുത്രന്മാരിൽ ശങ്കര ഭഗവൽപാദരെ കഴിച്ചാൽ അടുത്ത സ്ഥാനത്തിനവകാശിയാണെന്നു സ്ഥാപിക്കാവുന്നതാണ്.

ഭവരാതൻ; മാതൃദത്തൻ; രാമശർമ്മാ

ക്രി. പി. 635 മുതൽ 700 വരെ ജീവിച്ചിരുന്നു എന്നു സങ്കല്പിക്കാവുന്ന ആചാര്യ ദണ്ഡിയെപ്പറ്റി കേട്ടിട്ടില്ലാത്ത സംസ്കൃതസാഹിത്യ പ്രണയികൾ ഉണ്ടായിരിക്കുകയില്ലല്ലോ. പല്ലവരാജാവായ സിംഹവിഷ്ണുവിന്റേയും (വാഴ്ചക്കാലം ക്രി. പി. 575–600) അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രനായ മഹേന്ദ്രവിക്രമന്റേയും (വാഴ്ചക്കാലം ക്രി. പി. 600–630) സദസ്യപ്രവേകനും കിരാതാർജ്ജുനീയത്തിന്റെ പ്രണേതാവും ദാമോദരനാമാന്തരനുമായ ഭാരവി മഹാകവിയുടെ പുത്രനായ മനോരഥനു വീരദത്തൻ എന്നൊരു പുത്രനുണ്ടായിരുന്നു. വീരദത്തനു ഗൗരി എന്ന പത്നിയിൽ ദണ്ഡി ജനിച്ചു. ദണ്ഡി കാഞ്ചീപുരത്തു താമസിക്കവേ പുലകേശിയുടെ പുത്രനായ പ്രഥമചാലൂക്യവിക്രമാദിത്യൻ ക്രി. പി. 655-ാമാണ്ടിടയ്ക്ക് ആ നഗരം സ്വായത്തമാക്കുകയും അതോടുകൂടി അദ്ദേഹം ദേശാന്തരഗമനം ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. ദ്വിതീയനരസിംഹവർമ്മനെന്ന പല്ലവരാജാവ് (വാഴ്ചക്കാലം ക്രി. പി. 660–685) കാഞ്ചി വീണ്ടെടുത്തപ്പോൾ ദണ്ഡി തിരിയെ വന്ന്, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആസ്ഥാനപണ്ഡിതനായിത്തീർന്നു. അവിടെവെച്ചു കാവ്യാദർശം, അവന്തിസുന്ദരി, ദ്വിസന്ധാനകാവ്യം എന്നിങ്ങനെ മൂന്നു ഗ്രന്ഥങ്ങൾ അദ്ദേഹം നിർമ്മിച്ചു. ദശകുമാരചരിതത്തിൽ പൂർവപീഠികയൊഴികെയുള്ള ഭാഗങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതിയാണോ എന്നു സംശയമുണ്ട്. ദണ്ഡിക്കു വേദശാസ്ത്രങ്ങളിലുള്ള പാണ്ഡിത്യത്തിനു പുറമേ ശില്പവിദ്യയിലും നൈപുണ്യമുണ്ടായിരുന്നു. ഇക്കാലത്തു ചെങ്കൽപ്പേട്ട ജില്ലയിൽ ഉൾപ്പെടുന്ന മഹാമല്ലപുരത്തു നിന്നു ലളിതാലയൻ എന്ന ഒരു ശില്പി കാഞ്ചീപുരത്തു ചെന്നു മഹാമല്ലപുരത്തെ വിഷ്ണുവിഗ്രഹത്തിന്റെ വലത്തുകൈ ഒടിഞ്ഞുപോയി എന്നും താൻ അതു വീണ്ടും ഘടിപ്പിച്ചു എന്നും അതു ശരിയായോ എന്നു പരിശോധിക്കുവാൻ ദണ്ഡി കൂടി പോരണമെന്നും അപേക്ഷിച്ചു. അപ്പോൾ രണമല്ലനെന്ന സേനാപതിയുടെ പുത്രൻ ദണ്ഡിയോട് ആ അപേക്ഷ സാധിച്ചു കൊടുക്കേണ്ടതാണെന്നു ശുപാർശ ചെയ്തുകൊണ്ട് അതിനു പ്രരോചകമായി ദണ്ഡിയുടെ സ്നേഹിതന്മാരായ മാതൃദത്താദിപണ്ഡിതന്മാർ കേരളത്തിൽനിന്ന് അവിടെ സന്നിഹിതന്മാരായിരിക്കുമെന്നു പറയുന്നു. അവന്തിസുന്ദരീകഥയിലെ ആ ഭാഗം പ്രകൃതോപയോഗിയാകയാൽ ചുവടെ ഉദ്ധരിക്കുന്നു:-

> “മിത്രം ച തവൈഷ വിശ്വബ്രഹ്മരാശേഃ, കല്പസൂത്രടീകാകാരസ്യ, സകലവിദ്യാനദീപൂരവാരിധേഃ, ത്രയസ്ത്രിംശൽക്രതു വിഭൂതിഭാവിതക്രയത്രിദശസ്യ, ശാപാനുഗ്രഹസമർത്ഥസ്യ, ബ്രഹ്മർഷേർഭവരാതനാമ്നഃ പുത്രഃ, തൽപുത്രാണാം തത്സമാനമേധാദിസർവസമ്പദാം ദ്വിതീയഃ, ത്രയ്യാമങ്ഗേഷ്വൈതിഹ്യ കലായാം കവിതായാമദ്വിതീയഃ, സുഹൃന്മതനിർവഹണദത്ത ഹൃദയോ, ഗുരുപരിചര്യാപരഃ. പരമമാഹേശ്വരോ ലബ്ധവർണ്ണ കർണ്ണധാരഃ, കർണ്ണമപി നാപരയാ ത്യാഗശക്ത്യാതിക്രാന്തോ, തന്ത്രാർത്ഥതത്വവ്യാഖ്യാനചതുരശ്ചതുർവേദവിത്, സർവജനമാതൃ ഭൂതകരുണാവൃത്തിർമ്മാതൃദത്തഃ”.

ഇതിൽനിന്ന് അക്കാലത്തു കേരളത്തിൽ ഭവരാതൻ എന്ന പേരോടുകൂടി ഒരു ബ്രഹ്മർഷിയുണ്ടായിരുന്നു എന്നും അദ്ദേഹം മുപ്പത്തിമൂന്നു യാഗംചെയ്ത കർമ്മഠനും

കല്പസൂത്രത്തിനു ടീക നിർമ്മിച്ച പണ്ഡിതപ്രവേകനുമായിരുന്നു എന്നും വ്യക്തമാകുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദ്വിതീയ പുത്രനായ മാതൃദത്തൻ മൂന്നു വേദങ്ങളിലും ആറു വേദാങ്ഗങ്ങളിലും അത്യന്തം നിഷ്ണാതനും കഥാപ്രവചനത്തിലും കവിതാ നിർമ്മാണത്തിലും അദ്വിതീയനുമായിരുന്നു. മാതൃദത്തൻ ദണ്ഡിയുടെ ഉത്തമ സൗഹൃദം സമ്പാദിച്ചിരുന്നു എന്നും ഇതിൽനിന്നു നാം അറിയുന്നു. അജ്ഞാതനാമാവായ ഒരു കവിയുടെ അവന്തിസുന്ദരീകഥാസാരം എന്ന കൃതിയിൽ

> "അപിച സ്പൃഹണീയം തേ സുഹൃദാമപി ദർശനം
> മിത്രാണി മാതൃദത്താദ്യാഃ കേരളേഷു ദ്വിജോത്തമാഃ
> ത്വദ്ദർശനാർത്ഥമായാതാസ്തസ്മിൻ സന്നിദധത്യമീ."

എന്നു ഈ ഭാഗം ചുരുക്കി എഴുതിയിരിക്കുന്നു. മാതൃദത്തൻ ഹിരണ്യകേശിയുടെ ശ്രൗതസൂത്രങ്ങളും ഗൃഹ്യസൂത്രങ്ങളും വ്യാഖ്യാനിച്ചിട്ടുണ്ട്. മാതൃദത്തനെക്കൂടാതെ ദണ്ഡി രാമശർമ്മാവെന്ന മറ്റൊരു പണ്ഡിതനെക്കൂടി അവന്തിസുന്ദരിയിൽ സ്മരിക്കുന്നുണ്ട്. അദ്ദേഹം വിശ്വാമിത്രഗോത്രജനും വിദ്വാനും ('വിശ്വാമിത്രഗോത്രഃ കൃതീ') ആയിരുന്നു. രാമശർമ്മാവു പ്രഹേളികാരൂപത്തിൽ അച്യുതോത്തരം എന്നൊരു കാവ്യം രചിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു ഭാമഹൻ കാവ്യാലങ്കാരത്തിൽ പ്രസ്താവിക്കുന്നു.

> "സ പീതവാസാഃ പ്രഗൃഹീതശാർങ്ഗോ
> മനോജ്ഞഭീമം വപുരാപ കൃഷ്ണഃ
> ശതഹ്രദേന്ദ്രായുധവാന്നിശായാം
> സംസൃജ്യമാനശ്ശശിനേവ മേഘഃ"

എന്ന ശ്ലോകം 'ഉപമാനത്തിൽ അധികപദത്വം' എന്ന കാവ്യദോഷത്തിന് ഉദാഹരണമായി ഉദ്ധരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ രാമശർമ്മാവിനെയായിരിക്കാം അവന്തിസുന്ദരിയിൽ നാമനിർദ്ദേശം ചെയ്തിരിക്കുന്നതു്. ഭാമഹനും ദണ്ഡിയും ഏകദേശം സമകാലികന്മാരായിരുന്നു.

കുലശേഖര ആഴ്വാരും മുകുന്ദമാലയും

ക്രി. പി. 767 മുതൽ 834 വരെ ജീവിച്ചിരുന്നിരിക്കാമെന്നു ഞാൻ ഊഹിക്കുന്ന കുലശേഖര ആഴ്വാരുടെ ചെന്തമിഴ്ക്കൃതികളെപ്പറ്റി മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അത്യുത്തമമായ ഒരു വിഷ്ണുസ്തോത്രമാണ് മുകുന്ദമാല. അതിന്റെ കാശ്മീരപാഠത്തിൽ 34-ം കേരളീയപാഠത്തിൽ 31-ം ശ്ലോകങ്ങൾ കാണുന്നു. ഒടുവിലത്തെ ശ്ലോകം സാഹിത്യചരിത്രകാരന്മാർക്കു വളരെ പ്രയോജനമുള്ളതാണ്. അതു താഴെ ഉദ്ധരിക്കാം.

> "യസ്യപ്രിയൗ ശ്രുതിധരൗ രവിലോകവീരൗ
> മിത്രേ ദ്വിജന്മവരപാരശവാവഭൂതാം
> തേനാംബുജാക്ഷചരണാംബുജഷട്പദേന
> രാജ്ഞാ കൃതാകൃതിരിയം കുലശേഖരേണ"

'ശ്രുതധരൗ' എന്നു പാഠാന്തരം. ഇതിൽനിന്നു കുലശേഖരൻ ഒരു രാജാവായിരുന്നു എന്നും അദ്ദേഹത്തിനു മഹാവിദ്വാന്മാരായ രവി എന്ന ബ്രാഹ്മണനും ലോകവീരനെന്ന വാരിയരും മിത്രങ്ങളായിരുന്നു എന്നും വെളിവാകുന്നു. ഈ പാഠം ശരിയല്ലെന്നും തമിഴ്നാട്ടിൽ ഇതു "യസ്യ പ്രിയൗ ശ്രുതിധരൗ കവിലോക വീരൗ മിത്രേ ദ്വിജന്മ

വരപത്മശരാവഭൃതാം” എന്നാണ് പാരായണം ചെയ്യാറുള്ളതെന്നും ഒരു വാദം ചിലർ പുറപ്പെടുവിക്കാറുണ്ട്. കാശ്മീരപാഠം “യസ്യ പ്രിയൗ ശ്രുതധരൗ കവിലോക ഗീതൗ മിത്രേ ദ്വിജന്മപരിവാരശിവാവഭൃതാം” എന്നാണ്. ഈ പാഠങ്ങളനുസരിച്ച പ്രസ്തുതശ്ലോകാർദ്ധത്തിന്റെ അർത്ഥമെന്തെന്ന് അവർക്കറിഞ്ഞുകൂടാ. കേരളപാഠം ഇന്നോ ഇന്നലെയോ ഉണ്ടായിട്ടുള്ളതല്ല. ഒരു പ്രാചീനമായ ഭാഷാവ്യാഖ്യാനത്തിൽ “ശ്രുതധരൗ, എല്ലാ വിദ്യകളിലും പരിപൂർണ്ണന്മാരായി, പ്രിയൗ, പ്രിയന്മാരായി, വീരൗ, രവി എൻറും ലോകവീരനെൻറും പേരായിരിക്കിന്റ ദ്വിജന്മവരപാരശവൗ, ദ്വിജന്മവരനും പാരശവനും, മിത്രേ, മിത്രമായി, ബന്ധുക്കളായി, അഭൃതാം, ഭവിച്ച” എന്നു കാണുന്നു. മുകുന്ദമാലയ്ക്കു കേരളീയനായ രാഘവാനന്ദൻ ക്രി. പി. പതിമ്മൂന്നാം ശതകത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ രചിച്ച താത്പര്യദീപിക എന്ന വ്യാഖ്യാനത്തിലും “ശ്രുതിധരൗ, സർവശാസ്ത്രജ്ഞൗ, പ്രിയൗ, ഇഷ്ടൗ, രവിലോകവീരൗ, രവിശ്ച ലോകവീരശ്ച തൗ, തന്നാമാനൗ, ദ്വിജന്മവരപാരശവൗ യസ്യ മിത്രേ അഭൃതാം” എന്നിങ്ങനെയാണ് പ്രസ്താവിക്കുന്നത്. പാരശവപദത്തിന്റെ അർത്ഥം ശരിയ്ക്കു മനസ്സിലാകായ്കയാലാണ് പാരദേശികന്മാർ പാഠവ്യത്യാസം വരുത്തിയതെന്ന് ഊഹിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ശ്രീ വൈഷ്ണവസമ്പ്രാദായത്തിൽ മുകുന്ദമാല ആഴ്‌വാരുടെ ഗ്രന്ഥമായി ഗണിച്ചിട്ടില്ലെന്നും അതുകൊണ്ട് അത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതിയല്ലെന്നും ഒരു എതിർവാദമുള്ളതും സാധുവല്ല. മറ്റുള്ള ആഴ്‌വാരന്മാർ തമിഴിലല്ലാതെ കവനം ചെയ്തിട്ടില്ലാത്തതിനാൽ ഒരാഴ്‌വാരുടെ സംസ്കൃതഗ്രന്ഥത്തെ മാത്രം അവർ രാമാനുജാദ്യാചാര്യന്മാരുടെ സമ്പ്രദായ ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയില്ലെന്നേ ഞാൻ കരുതുന്നുള്ളു. സമ്പ്രദായഗ്രന്ഥമല്ലെങ്കിലും ശ്രീവൈഷ്ണവന്മാർ നിത്യപാരായണത്തിന് ഉപയോഗിക്കുന്നതാണെന്നുള്ള പരമാർത്ഥം മറയ്ക്കുവാൻ പാടുള്ളതുമല്ല.

മുകുന്ദമാലയുടെ പ്രചാരം

മുകുന്ദമാലയ്ക്കു വളരെ വേഗത്തിൽ ഭാരതമെങ്ങും പ്രശസ്തി സിദ്ധിച്ചു. വംഗരാജാവായ ലക്ഷ്മണസേനന്റെ സമകാലികനും സുഹൃത്തുമായ ശ്രീധരദാസൻ ക്രി. പി. 1205-ൽ രചിച്ച സദുക്തികർണ്ണാമൃതം എന്ന സുഭാഷിതഭണ്ഡാഗാരത്തിൽ അതിൽനിന്നു ഹരിഭക്തിക്ക് ഉദാഹരണമായി ‘ബദ്ധേനാഞ്ജലിനാ’ ‘നാസ്ഥാ ധർമ്മേ’ ‘മജ്ജന്മനഃ ഫലമിദം’ എന്നീ മൂന്നു പദ്യങ്ങളും ‘ശ്രീകുല ശേഖരസ്യ’ എന്നു നാമഗ്രഹണം ചെയ്തും ‘നാഹം വന്ദേ തവ ചരണയോഃ’ എന്നും ‘മുകുന്ദ മൂർദ്ധ്നാ പ്രണിപത്യ യാചേ’ എന്നീ രണ്ടു പദ്യങ്ങളും ‘കസ്യചിൽ’ എന്നുമാത്രം സൂചിപ്പിച്ചും ഉദ്ധരിക്കുന്നു. ക്രി. പി. പതിമ്മൂന്നാം ശതകത്തിൽ ബർമ്മായിൽ പാഗാൻ എന്ന നഗരത്തിന് ഒരു മൈൽ അകലെയുള്ള മൈൻപാഗാൻ എന്ന സ്ഥലത്തു കണ്ടെത്തീട്ടുള്ള ഒരു തമിഴ് ശിലാരേഖയിൽ മലമണ്ഡലത്തിൽ മകോതയർ പട്ടണത്തിൽ രായരന്റെ മകൻ കുലശേഖരനമ്പിപുക്കം എന്നും അരിവട്ടണപുരം (അരിമർദ്ദന എന്നു സംസ്കൃതം) എന്നുംകൂടി പേരുള്ള ആ സ്ഥലത്തേ നാനാദേശി വിണ്ണഗരാഴ്‌വാർകോവിലിൽ ഒരു മണ്ഡപം പണിയിച്ച് അതിനൊരു കതകിടുവിച്ച് അവിടെ ഒരു നിലവിളക്കും വയ്പിച്ചതായി കാണുന്നു. കൊടുങ്ങല്ലൂർക്കാരനായ ഒരു മലയാളി കൊത്തിച്ച ആ ലിഖിതത്തിന്റെ ശീർഷകമായി

> “നാസ്ഥാ ധർമ്മേ ന വസുനിചയേ നൈവ കാമോപഭോഗേ
> യദ്ഭാവ്യം തദ്ഭവതു ഭഗവൻ! പൂർവകർമ്മാനുരൂപം;
> ഏതൽ പ്രാർത്ഥ്യം മമ ബഹുമതം ജന്മജന്മാന്തരേപി
> ത്വൽപാദാംഭോരുഹയുഗഗതാ നിശ്ചലാ ഭക്തിരസ്തു”

എന്ന പദ്യവും കുറിച്ചിരിക്കുന്നു. മുകുന്ദമാലയിലെ

> “വാത്സല്യാദഭയപ്രദാനസമയാദാർത്താർത്തിനിർവാപണാ-
> ദൗദാര്യാദഘശോഷണാദഭിമതശ്രേയഃപദപ്രാപണാൽ
> സേവ്യശ്ശ്രീപതിരേവ സർവജഗതാമേകാന്തതഃ സാക്ഷിണഃ
> പ്രഹ്ലാദശ്ച വിഭീഷണശ്ച കരിരാട്ട് പാഞ്ചാല്യഹല്യധ്രുവഃ”

എന്ന പദ്യം സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രനായ വേദാന്തദേശികരുടെ (ക്രി. പി. 1260–1361) ഉപബൃംഹണത്തിനു പാത്രീഭവിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതേ കൃതിയിലേ

> “ദിവി വാ ഭുവി വാ മമാസ്തു വാസോ നരകേ വാ നരകാന്തക, പ്രകാമം
> അവധീരിതശാരദാരവിന്ദേ ചരണേ തേ മരണേപി സംശ്രയാമി.”

എന്ന പദ്യം വിശ്വനാഥകവിരാജൻ (ക്രി. പി. പതിന്നാലാം ശതകം) സാഹിത്യദർപ്പണത്തിൽ ദേവവിഷയകമായ രതിക്കു മൂർദ്ധാഭിഷിക്തോദാഹരണമായി സ്വീകരിച്ചുമിരിക്കുന്നു.

8

സംസ്കൃതസാഹിത്യം (തുടർച്ച)

(ക്രി. പി. 1300-ാമാണ്ടുവരെ)

ശ്രീഗൗഡപാദാഹ്വയയോഗിവര്യാൻ
ഗോവിന്ദപൂജ്യാനഥ ശങ്കരാര്യാൻ
സുരേശ്വരാം സ്തോടകപദ്മപാദാൻ
നമാമി ഹസ്താമലകാൻ ഗുരൂന്മേ! !

(ഭഗവദ്ഗീതാപദയോജന)

ശങ്കരഭഗവൽപാദർ

ഈ ലോകത്തിൽ പർവ്വതങ്ങളുടെ ചക്രവർത്തി ഹിമവാനാണെങ്കിൽ പണ്ഡിതന്മാരുടെ ചക്രവർത്തി ശങ്കരഭഗവൽപാദരാകുന്നു. തങ്ങളുടെ ആവിർഭാവത്താൽ ഉത്തരസീമയെ അലങ്കരിക്കുന്ന ആ മഹാചലവും ദക്ഷിണസീമയെ അലങ്കരിച്ച ഈ മഹാപുരുഷനും ഭാരതഭൂമിയുടെ രണ്ടു് അഭിമാനസ്തംഭങ്ങളാണ്. ശങ്കരാചാര്യരെപ്പോലെയുള്ള ഒരു സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രന്റെ — പദവാക്യപ്രമാണപാരീണന്റെ — പരമതത്വപ്രവക്താവിന്റെ — ജനനിയായിത്തീരുവാനുള്ള യോഗം നമ്മുടെ ജന്മഭൂമിയായ കേരളത്തിനാണല്ലോ സിദ്ധിച്ചതു്! ആ സ്മരണ നമ്മുടെ ഹൃദയത്തെ വികസിപ്പിക്കും; ശിരസ്സിനെ ഉന്നമിപ്പിക്കും; ശരീരത്തെ കോൾമയിർക്കൊള്ളിക്കും; കണ്ണുകളിൽ ആനന്ദബാഷ്പം നിറയ്ക്കും; നമ്മെ അഭിജാതന്മാരും ആത്മവീര്യവാന്മാരുമാക്കും. ആ മഹാത്മാവിന്റെ കനിഷ്ഠസഹോദരത്വം ഒന്നുകൊണ്ടു തന്നെ നാം എന്നും, എവിടെയും, ഏതു പരിതഃസ്ഥിതിയിലും ധന്യന്മാരാണ്. വെറുതെയല്ല അദ്ദേഹത്തെ സർവജ്ഞനായ ശങ്കരഭഗവാന്റെ അവതാരമെന്നു ലോകം ഐകകണ്ഠ്യേന പുകഴ്ത്തുന്നതു്. ശങ്കരൻ ധർമ്മസംസ്ഥാപനത്തിനുവേണ്ടി അവതരിക്കുകയാണെങ്കിൽ അതു് ഈ ആകൃതിയിൽ, ഈ പ്രകൃതിയിൽത്തന്നെ ആയിരിക്കുമെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല.

ശങ്കരാചാര്യരെപ്പറ്റിയുള്ള ഗ്രന്ഥങ്ങൾ

ഭഗവൽപാദരുടെ ജീവിതചരിത്രത്തെക്കുറിച്ചു സ്പഷ്ടമായി അധികമൊന്നും അറിയുവാൻ തരമില്ലാത്ത നിലയിലാണ് അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിക്കുന്ന ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ സ്ഥിതി. അവയിൽ (1) (വിദ്യാരണ്യൻ) മാധവാചാര്യരുടേതെന്നു പറയുന്ന ശങ്കരവിജയം, (2) ചിദ്വിലാസയതിയുടെ ശങ്കരവിജയവിലാസം, (3) ആനന്ദഗിരിയുടെ ഗുരുദിഗ്വിജയം, (4) രാജചൂഡാമണി ദീക്ഷിതരുടെ ശങ്കരാഭ്യുദയ മഹാകാവ്യം ഈ നാലു കൃതികൾക്കാണ് സാമാന്യം പ്രാധാന്യമുള്ളത്. കേരളീയനായ ഗോവിന്ദനാഥന്റെ ശങ്കരാചാര്യചരിതവും അപ്രധാനമല്ല. ഗോവിന്ദനാഥൻ കൊല്ലം എട്ടാം ശതകത്തിന്റെ ഒടുവിൽ കൊച്ചിരാജ്യത്തു ജീവിച്ചിരുന്നു എന്നും അദ്ദേഹമാണ് ഗൗരീകല്യാണമെന്ന യമകകാവ്യം നിർമ്മിച്ചതെന്നും 28-ാമധ്യായത്തിൽ ഉപപാദിക്കും. പൂർവ്വകാലങ്ങളിൽ ഹിന്ദുക്കൾക്കു ചരിത്രവിഷയകമായി ഉണ്ടായിരുന്ന അജ്ഞതയ്ക്കും അനാസ്ഥയ്ക്കും ഈ ഗ്രന്ഥങ്ങളെല്ലാം മകുടോദാഹരണങ്ങളാകുന്നു.

ശങ്കരവിജയത്തിന്റേയും മറ്റും അപ്രാമാണികത

ശങ്കരവിജയത്തെ മഹാത്മാവായ വിദ്യാരണ്യന്റെ കൃതിയായി സങ്കല്പിക്കുന്നതു പ്രമാദമാകുന്നു. അതിൽ രാജചൂഡാമണിദീക്ഷിതരുടെ ശങ്കരാഭ്യുദയത്തിൽനിന്നു പല ശ്ലോകങ്ങൾ അവിടവിടെ പകർത്തീട്ടുണ്ട്. വിദ്യാരണ്യൻ ക്രി. പി. പതിന്നാലാം ശതകത്തിലും രാജചൂഡാമണി പതിനേഴാം ശതകത്തിലുമാണല്ലോ ജീവിച്ചിരുന്നത്. “വാഗേഷാ നവകാളിദാസവിദുഷഃ” എന്നേ ശങ്കരവിജയകർത്താവു് തന്നെപ്പറ്റി പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിൽ പറയുന്നതുമുള്ളു. അസംഭാവ്യങ്ങളായ സങ്ഗതികൾ അതിൽ വർണ്ണിച്ചിട്ടുണ്ട്. അമരുകശതകം കാമകല അഭ്യസിക്കുന്നതിനു വേണ്ടി, പരേതനായ അമരുകനെന്ന കാശ്മീരരാജാവിന്റെ പട്ടമഹിഷിയുമായി പരകായപ്രവേശനസിദ്ധി പ്രയോഗിച്ചു രമിച്ച ആചാര്യപാദരുടെ കൃതിയാണെന്നു പറയുന്നതു് അസത്യവും ആ പരമഗുരുവിന് അവമാനഹേതുകവുമാകുന്നു. വാസ്തവത്തിൽ ആ ശൃങ്ഗാരകൃതി നിർമ്മിച്ചതു് അമരുകൻ തന്നെയാണെന്നു കാശ്മീരകനായ ആനന്ദവർദ്ധനൻ ധ്വന്യാലോകത്തിൽ ‘യഥാ അമരുകസ്യ കവേർമ്മുക്തകാഃ ശൃങ്ഗാര രസസ്യന്ദിനഃ പ്രബന്ധായമാനാഃ പ്രസിദ്ധാ ഏവ’ എന്ന പങ്ക്തിയിൽ വ്യക്തമായി പറയുന്നുണ്ട്. ആ ആലങ്കാരികൻ ക്രി. പി. ഒൻപതാം ശതകത്തിലാണു ജീവിച്ചിരുന്നത്. കാവ്യാലങ്കാരസൂത്രകർത്താവായ വാമനനും (ക്രി. പി. 800-ാമാണ്ട്) അമരുകശതകത്തിൽനിന്നു “സാ ബാലാ വയമപ്രഗല്ഭവചസഃ” ഇത്യാദി മൂന്നു ശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കുന്നു. കുമാരിലൻ, പ്രഭാകരൻ, മണ്ഡനൻ, ഇവർക്കു പുറമെ അഭിനവഗുപ്തൻ (ക്രി. പി. പത്താം ശതകത്തിന്റെ പൂർവ്വഭാഗം), മയൂരൻ, ബാണൻ (രണ്ടുപേരും ഏഴാം ശതകത്തിന്റെ പൂർവ്വാർദ്ധം), ദണ്ഡി (ഏഴാം ശതകത്തിന്റെ മധ്യഘട്ടം), മുരാരി (ഒൻപതാം ശതകത്തിന്റെ പൂർവ്വാർദ്ധം) മുതലായി പല പണ്ഡിതന്മാരേയും ശങ്കരൻ വാദത്തിൽ ജയിച്ചതായി ശങ്കരവിജയകാരൻ വിവരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഈ വിവരണം അസംബന്ധമാണെന്നുള്ളതിനു തർക്കമില്ലല്ലോ. മറ്റുള്ള ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ സ്ഥിതിയും ഇതിൽനിന്നു ഭിന്നമല്ല. അതുകൊണ്ടു നിപുണമായി ത്യാജ്യഗ്രാഹ്യവിവേചനം ചെയ്തു് ഈ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ നിന്നു യുക്തിസഹങ്ങളായ അംശങ്ങൾ മാത്രം സ്വീകരിക്കുന്നതായിരിക്കും ആശാസ്യമായിട്ടുള്ളത്.

ദേശം

ശങ്കരന്റെ ജന്മഭൂമിയെപ്പറ്റി അഭിപ്രായവ്യത്യാസമില്ല.

> "തതോ മഹേശഃ കില കേരളേഷു
> ശ്രീമദ്വൃഷാദ്രൗ കരുണാസമുദ്രഃ
> പൂർണ്ണാനദീപുണ്യതടേ സ്വയംഭൂർ-
> ലിങ്ഗാത്മനാനങ്ഗധ്വഗാവിരാസീൽ"

എന്നു നവകാളിദാസനും

> "അളകൈവ പുരീ യത്ര കാലടീതി പ്രതിശ്രുതാ
> നഗരീ ധനസംവീതാ രാജതേ ജഗതീതലേ"

എന്നു ചിദ്വിലാസനും

> "കേരളേഷു നഭോലംഘികേരഭൂരുഹശാലിഷു
> അസ്തി കശ്ചിന്മഹാനഗ്രഹാരഃ കാലടിനാമകഃ"

എന്നു രാജചൂഡാമണിയും പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഗോവിന്ദനാഥൻ

> "ദേശേ കാലടിനാമ്നി കേരളധരാ-
>   ശോഭങ്കരേ സദ്വിജോ
> ജാതശ്ശ്രീപതിമന്ദിരസ്യ സവിധേ
>   സർവജ്ഞതാം പ്രാപ്തവാൻ
> ഭൂത്വാ ഷോഡശവത്സരേ യതിവരോ
>   ഗത്വാ ബദര്യാശ്രമം
> കർത്താ ഭാഷ്യനിബന്ധനസ്യ സുകവി-
>   ശ്ശ്രീശങ്കരഃ പാതു വഃ"

എന്ന പദ്യംകൊണ്ടു തന്റെ ഗ്രന്ഥം സമാപിക്കുന്നു. ആനന്ദഗിരി മാത്രം യാതൊരടി സ്ഥാനവുമില്ലാതെ അദ്ദേഹം ചിദംബരത്തിൽ ജനിച്ചതായി പറയുന്നു. തിരുവിതാങ്കൂറിൽ കുന്നത്തു നാട്ടു താലൂക്കിൽ മഞ്ഞപ്ര പകുതിയിൽപെട്ട കാലടി എന്ന സ്ഥലത്തു കൈപ്പള്ളി ഇല്ലത്തിലാണ് ഭഗവൽപാദരുടെ ജനനം എന്നുള്ള വസ്തുത ഇക്കാലത്തു സകലരും സമ്മതിക്കുന്നുണ്ട്.

വയസ്സും മഹാസമാധിയും

ശങ്കരൻ മുപ്പത്തിരണ്ടു വയസ്സുവരെ മാത്രമേ ജീവിച്ചിരുന്നുള്ളു എന്നുള്ള വസ്തുതയെപ്പറ്റിയും ആർക്കും വിപ്രതിപത്തിയില്ല. വിദ്യാരണ്യൻ ദേവ്യപരാധ സ്തോത്രത്തിൽ "മയാ പഞ്ചാശീതേരധികമപനീതേതു വയസി" എന്നു തന്നെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ സ്തോത്രം ആചാര്യരുടേതെന്നു തെറ്റിദ്ധരിച്ചു ചിലർ അദ്ദേഹം എൺപത്തഞ്ചു വയസ്സിനുമേൽ ജീവിച്ചിരുന്നതായി ഭ്രമിക്കുന്നു. ഭഗവൽപാദരുടെ സമാധിസ്ഥലത്തെപ്പറ്റി പ്രബലമായ അഭിപ്രായവ്യത്യാസമുണ്ട്. കേദാരനാഥക്ഷേത്രത്തിൽവെച്ചാണ് അദ്ദേഹം ഭൗതികശരീരം പരിത്യജിച്ചതെന്നു നവകാളിദാസനും കാഞ്ചീപുരത്തുവെച്ചാണെന്നു ചിദ്വിലാസനും തൃശ്ശൂർവെച്ചാണെന്നു ഗോവിന്ദനാഥനും പറയുന്നു.

> "ദേവത്രയമിതി സ്തുത്വാ ഭാസമാനം വൃഷാചലേ
> ശിഷ്യൈസ്സഹ മഹായോഗീ പ്രദേശേ കുത്രചിദ്ഗുരുഃ

നിവിഷ്ടസ്സപ്രന്നാത്മാ സർവമാപാദമൂർദ്ധജം
യഥാവച്ചിന്തയാമാസ വൈഷ്ണവം രൂപമാദരാൽ.

***

ഇത്ഥം ചിന്തയതോ രൂപം വൈഷ്ണവം സകലം ഗുരോഃ
വക്ത്രാൽ പ്രാദുരഭൂൽ സ്തോത്രം സ്രഗ്ദ്ധരാവൃത്തമാശ്രിതം

***

ദേശീകേന്ദ്രോ മഹായോഗീ സ്തോത്രം കുർവൻ സ വൈഷ്ണവം
വിവേശ പരമാനന്ദം ഭാനുബിംബാന്തരസ്ഥിതം."

എന്നാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രസ്താവന. ഇതിന് ഉപോൽബലകമായി മേൽപ്പുത്തൂർ നാരായണഭട്ടതിരിതന്നെ നാരായണീയത്തിൽ

"ശ്രീശങ്കരോപി ഭഗവാൻ സകലേഷു താവ-
ർത്ത്വാമേവ മാനയതി; യോ ഹി ന പക്ഷപാതീ;
ത്വന്നിഷ്ഠമേവ സ ഹി നാമസഹസ്രകാദി
വ്യാഖ്യൽ, ഭവൽസ്തുതിപരശ്ച ഗതിം പ്രപേദേ."

എന്നു ഗാനം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. തൃശ്ശൂർ മതിലകത്തു വിഷ്ണുക്ഷേത്രത്തിന്റെ പുരോഭാഗത്തുവെച്ചാണ് ആചാര്യർ സുപ്രസിദ്ധമായ വിഷ്ണുപാദാദികേശസ്തവം രചിക്കുവാൻ ആരംഭിച്ചതെന്നും അതിൽ 43-ാമത്തേതും പുണ്ഡ്രസ്തുതിപരവുമായ "രൂക്ഷസ്മാരേക്ഷുചാപ ച്യുതശരനികര ക്ഷീണലക്ഷ്മീ കടാക്ഷപ്രോൽ ഫുല്ലൽ പത്മമാലാവിലസിത മഹിത സ്ഫാടികേശാനലിങ്ഗം" എന്ന പദ്യത്തിൽ പദ്മ എന്ന പദം വരെ ഉച്ചരിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം പരഗതിയെ പ്രാപിച്ചു എന്നും തദനന്തരം ആ പദ്യത്തിന്റെ ശേഷംഭാഗവും ബാക്കി ശ്ലോകങ്ങളും അദ്ദേഹത്തോടുകൂടിയുണ്ടായിരുന്ന പത്മപാദാചാര്യൻ നിർമ്മിച്ച് ഗ്രന്ഥം പൂരിപ്പിച്ചു എന്നുമാണ് കേരളീയമായ ഐതിഹ്യം. അതു് അവിശ്വസിക്കുന്നതിനു യാതൊരു കാരണവും കാണുന്നില്ല. തൃശ്ശൂർക്ഷേത്രത്തിനു ദക്ഷിണകൈലാസം എന്നു പേരുണ്ടല്ലോ; ശങ്കരവിജയകാരൻ അതിനെ സാക്ഷാൽ കൈലാസമായി ധരിച്ചു എന്നു വരാൻ പാടില്ലായ്കയില്ല. തൃശ്ശൂർ മതിലകത്തിനുള്ളിൽ ആചാര്യർ മഹാസമാധിയെ പ്രാപിച്ച സ്ഥാനത്തു വിഷ്ണുവിന്റെ ശംഖചക്രബിംബങ്ങൾ പ്രതിഷ്ഠിച്ചിട്ടുള്ളതു് ഇന്നും കാണാവുന്നതാണ്.

കാലം

ശങ്കരന്റെ ജീവിതകാലത്തെപ്പറ്റി കഴിഞ്ഞ അറുപതു വർഷങ്ങളായി പല വാദകോലാഹലങ്ങളും നടക്കുന്നുണ്ടു്. അവ ഇക്കാലത്തും പ്രശാന്തിയെ പ്രാപിച്ചിട്ടില്ല. ക്രി. മു. ആറാം ശതകം മുതല്ക്ക് ഓരോ പണ്ഡിതന്മാർ ഓരോ കാലവുമായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതത്തെ സംഘടിപ്പിക്കുന്നു. കാഞ്ചീപുരം കാമകോടിപീഠത്തിലെ ആചാര്യപരമ്പരയുടെ പട്ടിക നോക്കിയാൽ ബ്രഹ്മസൂത്രഭാഷ്യകാരനായ ആദിശങ്കരൻ ക്രി. മു. 508 മുതൽ 476 വരെ ജീവിച്ചിരുന്നതായി കാണും. എന്നാൽ ക്രി. പി. പതിനാറാം ശതകത്തിൽ സംവിധാനം ചെയ്ത ആ വംശാവലി ശരിയല്ലെന്നു തെളിയിക്കുവാൻ തീരെ പ്രയാസമില്ല. ഗൗതമബുദ്ധന്റെ ജീവിതം ക്രി. മു. 473-ലാണ് അവസാനിച്ചതു്. ബ്രഹ്മസൂത്രഭാഷ്യത്തിൽ ശങ്കരൻ "വൈനാശികൈസ്സർവോ ലോക ആകുലീക്രിയതേ" എന്നു പറയുന്നു. ക്രി. മു. 264 മുതൽ 226 വരെ രാജ്യഭാരം ചെയ്ത അശോകവർദ്ധനമൗര്യന്റെ കാലത്തുമാത്രമേ ആ മതത്തിനു ഭാരതത്തിൽ ഗണനീയമായ പ്രചാരം

സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ളു, എന്നു മാത്രമല്ല ശങ്കരൻ ഖണ്ഡിക്കുന്നത് ആ മതത്തിന്റെ ആദ്യത്തെ പ്രഭേദമായ ഹീനയാനത്തെയല്ല ക്രിസ്ത്വബ്ദം ആരംഭിച്ചതിനു മേലുണ്ടായ മഹായാനത്തെയാണെന്നു പത്മപാദന്റെ പഞ്ചപാദികയിൽ നിന്നു വെളിവാകുന്നുമുണ്ട്. പിന്നെയെങ്ങനെയാണ് ശങ്കരൻ ക്രി. മു. 5-ാം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നതായി ഘടിക്കുന്നത്; കൂടാതെ ശങ്കരനെ അപേക്ഷിച്ച് അല്പമെങ്കിലും പ്രാചീനനെന്നു സമ്മതിക്കേണ്ട കുമാരിലഭട്ടൻ കാളിദാസന്റെ ശാകുന്തളത്തിൽ നിന്നു "സതാം ഹിസന്ദേഹപദേഷു വസ്തുഷു പ്രമാണമന്തഃകരണപ്രവൃത്തയഃ" എന്ന ശ്ലോകാർദ്ധം ഉദ്ധരിക്കുന്നു. ബുദ്ധമതാന്തകനായ കുമാരിലൻ ക്രി. മു. ആറാം ശതകത്തിന്റെ പൂർവ്വാർദ്ധത്തിലാണോ ജീവിച്ചിരുന്നത്? കാളിദാസന്റെ കാലം അതിനും മുൻപാണോ? ശങ്കരന്റെ ശിഷ്യനായ സുരേശ്വരൻ ഉപദേശസാഹസ്രിക്കു താനെഴുതിയ വാർത്തികത്തിൽ ഭഗവൽപാദർ കീർത്തി (ധർമ്മകീർത്തി) യുടെ ഒരു ശ്ലോകം ഉദ്ധരിച്ചിരിക്കുന്നതായി പ്രസ്താവിക്കുന്നു. കുമാരിലനും ശ്ലോകവാർത്തികത്തിൽ ധർമ്മകീർത്തിയെ സ്മരിക്കുന്നു. ധർമ്മകീർത്തി ക്രി. പി. 639-ൽ ജീവിച്ചിരുന്നതിനു തെളിവുണ്ട്. ക്രി. പി. 341-ൽ ജീവിച്ചിരുന്നതായി ന്യായസൂചീനിബന്ധനത്തിൽ തന്നെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിക്കുന്ന വാചസ്പതിമിശ്രൻ പത്മപാദനെ സ്മരിക്കുന്നു. ഇതുകൊണ്ടെല്ലാം ക്രി. പി. 650-ന് മേലാണ് ഭഗവൽപാദരുടെ ജീവിതകാലമെന്നു വന്നുകൂടുന്നു. ക്രി. പി. 788 മുതൽ 820 വരെയാണ് അത് എന്നു പറയുന്നവർക്ക് അവലംബമായിട്ടുള്ളത്

> "നിധിനാഗേഭവഹ്ന്യബ്ദേ വിഭവേ ശങ്കരോദയഃ
> കല്യബ്ദേ ചന്ദ്രനേത്രാങ്കവഹ്ന്യബ്ദേ പ്രാവിശദ്ഗുഹാം;
> വൈശാഖേ പൂർണ്ണിമായാന്തു ശങ്കരശ്ശിവതാമഗാൽ."

എന്നൊരു അജ്ഞാതകർത്തൃകമായ ശ്ലോകവും ശ്ലോകാർദ്ധവുമാണ്. നവ കാളിദാസന്റെ ശങ്കരവിജയത്തിലേ

> "ലഗ്നേ ശുഭേ ശുഭയുതേ സുഷുവേ കുമാരം
> ശ്രീപാർവതീ ച സുഖിനീ ശുഭവീക്ഷിതേ ച
> ജായാ സതീ ശിവഗുരോർന്നതു ജങ്ഗമസ്ഥേ
> സൂര്യേ സുതേ രവിസുതേ ച ഗുരൗ ച കേന്ദ്രേ."

എന്ന പദ്യവും 'ആചാര്യവാഗഭേദ്യാ' എന്ന കലിവാക്യവും വച്ചു കൊണ്ടു കൊച്ചിയിൽ ഗവൺമെന്റ്ജ്യോത്സ്യരായിരുന്ന പിച്ചു അയ്യർ ക്രി. പി. 895 മേടമാസം 18-ാംനു തിരുവാതിര നക്ഷത്രത്തിൽ സ്വാമികൾ തിരുവവതാരം ചെയ്തിരിക്കാമെന്ന് അഭ്യൂഹിക്കുന്നു. ആ കണക്കിന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മഹാസമാധി 837-ൽ ആണെന്നു വരണം. പക്ഷേ ശങ്കരവിജയത്തിലെ പ്രസ്തുത ശ്ലോകത്തിന് എത്രമാത്രം വിശ്വാസയോഗ്യതയുണ്ടെന്നു നിർണ്ണയിക്കുവാൻ മാർഗ്ഗമില്ലെന്നു മാത്രമല്ല 'ആചാര്യവാഗഭേദ്യാ' എന്ന കലിവാക്യം എന്നുണ്ടായി എന്നറിവാൻ നിവൃത്തിയുമില്ല. കൊല്ലവർഷത്തിന്റെ ഉത്ഭവകാലം ഓർമ്മിക്കുവാൻ അങ്ങനെയൊരു വാക്യം ആരോ പിന്നീടു നിർമ്മിച്ചു എന്നുവച്ചുമാത്രം ശങ്കരൻ അക്കാലത്തു ജീവിച്ചിരുന്നിരിക്കണമെന്നില്ലല്ലോ.

മറ്റൊരു മതം

ടി. ആർ. ചിന്താമണി ആചാര്യന്റെ കാലം ക്രി. പി. 655 മുതൽ 687 വരെയാണെന്നു ചില രേഖകൾ ഉദ്ധരിച്ചു നിർദ്ദേശിക്കുന്നു. സുരേശ്വരന്റെ ബൃഹദാരണ്യക വാർത്തികത്തിൽ നിന്ന്

"ആത്മാപി സദിദം ബ്രഹ്മ മോഹാൽ പാരോക്ഷ്യദൂഷിതം;
ബ്രഹ്മാപി സ തയൈവാത്മാ സദ്വിതീയതയേക്ഷതേ"

എന്ന ശ്ലോകം ജൈനഹരിവംശം രചിച്ച ജിനസേനന്റെ ഗുരുവായ വിദ്യാനന്ദൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഷ്ടാസാഹസ്രിയിൽ ഉദ്ധരിക്കുന്നു എന്നും ജിനസേനൻ ക്രി. പി. 783-ൽ ജീവിച്ചിരുന്നു എന്ന് അദ്ദേഹംതന്നെ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നുമുള്ളതാണ് ആ കാലഗണനയ്ക്ക് ഒരാധാരം. വിശ്വരൂപൻ എന്നതു നാമകരണമുഹൂർത്തത്തിൽ ലബ്ധമായ പേരും മണ്ഡനമിശ്രനെന്നതു ഗൃഹസ്ഥാശ്രമത്തിൽ സിദ്ധിച്ച ബിരുദവും സുരേശ്വരനെന്നതു സന്ന്യാസാശ്രമസ്വീകാരത്തിൽ അങ്ഗീകരിച്ച നാമധേയവുമാണെന്നു ചിലർ പറയുന്നു. ഉംവേകനും ഭവഭൂതിയും ഒന്നാണെങ്കിലും വിശ്വരൂപൻ വിഭിന്നനാകുന്നതിനാണ് ഉപപത്തി അധികമുള്ളത്. മണ്ഡനൻ കുമാരിലന്റെ ശിഷ്യനായിരുന്നു എന്നുള്ളത് എങ്ങനെ നോക്കിയാലും നിർവിവാദമാണ്. മണ്ഡനൻ ശങ്കരന്റെ ഒരു വാക്യത്തെ ഖണ്ഡിക്കുന്നതായി കല്പതരുകാരനായ അമലാനന്ദൻ (ക്രി. പി. പതിമ്മൂന്നാം ശതകം) പറയുന്നു; എന്നുമാത്രമല്ല ബ്രഹ്മസിദ്ധിയിൽ മണ്ഡനൻ ശങ്കരന്റെ പ്രാചാര്യനായ ഗൗഡപാദന്റെ മാണ്ഡൂക്യകാരികയിൽനിന്ന് ഒരു ശ്ലോകം ഉദ്ധരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ശങ്കരന്റെ ചില വാക്യങ്ങളെ ഭട്ടഭാസ്കരൻ വിമർശിക്കുകയും ഭാസ്കരന്റെ വിമർശനങ്ങൾക്കു വാചസ്പതിമിശ്രൻ സമാധാനം പറയുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ട്. ക്രി. പി. ഒൻപതാം ശതകത്തിന്റെ ആരംഭത്തിലാണ് ശങ്കരൻ ജീവിച്ചിരുന്നതെങ്കിൽ ഇതെല്ലാം സംഭാവ്യമാകുന്നതെങ്ങനെ? ഇത്തരത്തിലാണ് ആ പണ്ഡിതന്റെ വാദഗതി. പ്രൊഫസർ എസ്സ്. കുപ്പുസ്വാമിശാസ്ത്രി ഈ മതത്തെ പൂർണ്ണമായി അങ്ഗീകരിക്കുന്നില്ല. സംക്ഷേപശാരീരക കർത്താവായ പ്രകാശാത്മയതി സുരേശ്വരന്റെ ശിഷ്യനാണെന്നു മധുസൂദനസരസ്വതി പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. പ്രകാശാത്മാവു താമ്രവർണ്ണീതീരത്തിലുള്ള ബ്രഹ്മദേശത്തിൽ ജനിച്ച ഒരു പണ്ഡിതനാണ്. അദ്ദേഹം

"ശ്രീദേവേശ്വരപാദപങ്കജരജ-
സ്സമ്പർക്കപൂതാശയ-
സ്സർവജ്ഞാത്മഗിരാങ്കിതോ മുനിവര-
സ്സംക്ഷേപശാരീരകം
ചക്രേസജ്ജനബുദ്ധിവർദ്ധനമിദം
രാജന്യവംശ്യേ നൃപേ
ശ്രീമത്യക്ഷയശാസനേ മനുകുലാ-
ദിത്യേ ഭുവം ശാസതി"

എന്ന പദ്യത്തിൽ താൻ മനുകുലാദിത്യൻ എന്ന രാജാവിന്റെ കാലത്താണ് സംക്ഷേപശാരീരകം രചിച്ചതെന്നു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. മനുകുലാദിത്യന്റെ തിരുമൂഴിക്കുളം ശാസനത്തിൽ നിന്ന് ആ രാജാവ് ഭാസ്കരരവിവർമ്മന്റെ (വാഴ്ച ക്രി. പി. 978–1027) കാലത്താണ് ജീവിച്ചിരുന്നതെന്നു വെളിവാകുന്നു. ഇതിൽനിന്ന് ഒന്നുകിൽ പ്രകാശാത്മാവു സുരേശ്വരന്റെ ശിഷ്യനല്ലെന്നും അല്ലെങ്കിൽ അദ്ദേഹം സ്മരിക്കുന്ന മനുക

ലാദിത്യൻ മറ്റൊരു രാജാവായിരുന്നിരിക്കണമെന്നുമാണ് അനുമാനിക്കേണ്ടതു്. ദേവേശ്വരനും സുരേശ്വരനും ഒന്നാകണമെന്നില്ല. ആയാലത്തെ ഫലം സുരേശ്വരനെ പത്താം ശതകത്തിന്റെ പൂർവാർദ്ധത്തിലേക്കെങ്കിലും നയിക്കുക എന്നുള്ളതാണ്. അപ്പോൾ ഭഗവൽപാദർ ഒൻപതാം ശതകത്തിന്റെ ഒടുവിൽ ജീവിച്ചിരുന്നതായി സങ്കല്പിക്കണം; അതു് ഏതുനിലക്കും അനുപപന്നമാണെന്നുള്ളതിനും പക്ഷാന്തരത്തിനു മാർഗ്ഗമില്ല. ഭഗവൽപാദരാണ് കൊല്ലവർഷം നടപ്പാക്കിയതെന്നു മി. ഹിരിയണ്ണാ പറയുന്നു; അതു് 'ആചാര്യവാഗഭേദ്യാ' എന്ന കലിവാക്യത്തെ ആസ്പദമാക്കി മാത്രമാകയാൽ സ്വീകാര്യമല്ലെന്നു മുൻപുതന്നെ പ്രസ്താവിച്ചുകഴിഞ്ഞു. ആകെക്കൂടി നോക്കുമ്പോൾ ശങ്കരന്റെ ജീവിതകാലം ക്രി. പി. 788 മുതൽ 820 വരെയെന്നോ 805 മുതൽ 837 വരെയെന്നോ അല്ല 655 മുതൽ 687 വരെയെന്നു പറയുന്നതാണ് താരതമ്യേന സംഭാവ്യമായിട്ടുള്ളതു്. 'ന ശക്നോമി കർത്തും പരദ്രോഹലേശം' ഇത്യാദിപദ്യത്തിൽ 'സുതദ്രോഹിണം' എന്ന പദംകൊണ്ടു ഭഗവൽപാദർ സ്മരിക്കുന്നതു ചിറുത്തൊണ്ടനായനാരെയാണെന്നു സമ്മതിച്ചാലും അദ്ദേഹം ക്രി. പി. 642-ൽ ജീവിച്ചിരുന്നതായി കാണുന്നതുകൊണ്ടു് അതു പ്രസ്തുത കാലഗണനയ്ക്കു ബാധകമല്ല. ഇത്രയുംകൊണ്ടു് ഈ പക്ഷം സിദ്ധാന്തദശയിൽ എത്തിയതായി എനിക്കു് അഭിപ്രായമില്ലെന്നും ഉപരിഗവേഷണം ഇനിയും ആവശ്യകമാണെന്നും പ്രസ്താവിച്ചുകൊണ്ടു് തൽക്കാലം വിരമിക്കാം. ചുരുക്കത്തിൽ ഭഗവൽപാദർ ക്രി. പി. ഏഴാം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിനു മുൻപോ ഒൻപതാം ശതകത്തിന്റെ പൂർവാർദ്ധത്തിനു പിൻപോ അല്ല ജീവിച്ചിരുന്നതു് എന്നുമാത്രമേ നിഷ്കൃഷ്ടമായി സ്ഥാപിക്കുവാൻ സാധിക്കുകയുള്ളു.

ജീവിതം

കാലടിയിൽ കൈപ്പള്ളി ഇല്ലത്തു വിദ്യാധിരാജന്റെ പുത്രനായി ശിവഗുരു എന്നൊരു ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠനുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഇന്നത്തെ മൂവാറ്റുപുഴത്താലൂക്കിൽപെട്ട മേൽപാഴൂരില്ലത്തെ 'ആര്യ' എന്ന അന്തർജ്ജനത്തെ പാണിഗ്രഹണം ചെയ്തു. ആര്യാംബയെ സതി എന്നും വിളിച്ചുവന്നു. ആ ദമ്പതിമാർ അനപത്യതാദുഃഖത്താൽ പീഡിതരായി വളരെക്കാലം സമീപത്തുള്ള വൃഷഗിരി എന്ന ക്ഷേത്രത്തിൽ ശിവനെ തപസ്സുചെയ്തു. അതിന്റെ ഫലമായി ഭഗവൽ പ്രസാദം ലഭിച്ചു് അതിവിശിഷ്ടനെങ്കിലും അല്പായുര്യോഗമുള്ള ഒരു കുമാരനെ ആര്യ പ്രസവിച്ചു. ആ കുമാരനാണ് പിന്നീടു ജഗദ്ഗുരുവായിത്തീർന്ന ശങ്കരൻ. ഉണ്ണിയെ മൂന്നാമത്തെ വയസ്സിൽ പിതാവു് എഴുത്തിനിരുത്തുകയും ആ കൊല്ലത്തിൽ തന്നെ കാലധർമ്മം പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്തു. അഞ്ചാമത്തെ വയസ്സിൽ ശങ്കരൻ ഉപനീതനായി അതിവേഗത്തിൽ സകല ശാസ്ത്രങ്ങളിലും പ്രശസ്തമായ പാണ്ഡിത്യം സമ്പാദിച്ചു. ബ്രഹ്മചര്യകാലത്തു് ഒരിക്കൽ അമ്മാത്തു ഭിക്ഷ യാചിക്കുവാൻ പോകുകയും ദരിദ്രയായ വിപ്രപത്നിയുടെ സങ്കടം കണ്ടു് ശ്രീസ്തുതി എന്നുകൂടി പേരുള്ള കനകധാരാസ്തോത്രം നിർമ്മിച്ചു് ആകാശത്തിൽനിന്നു കനകവർഷം ചെയ്യിക്കുകയും ചെയ്തതായി ഐതിഹ്യം പുകഴ്ത്തുന്നു. ഈ സംഭവം നടന്നതു സ്വാമികൾ സന്ന്യാസിയായി കേരളത്തിലേയ്ക്കു തിരിയെ വന്നപ്പോളാണെന്നും ഒരു പക്ഷമുണ്ടു്. വയോധികയായ മാതാവിനു നടന്നുപോയി കുളിച്ചുവരാനുള്ള പ്രയാസം കണ്ടു് പെരിയാറ്റിന്റെ ഒരു ശാഖ ഇല്ലത്തിന്റെ നടവഴിക്കു് ഒഴുക്കി. എട്ടാമത്തെ വയസ്സിൽ മുതല കാലിൽ കടിക്കവേ അമ്മയുടെ സമ്മതത്തോടുകൂടി ആപൽസന്ന്യാസം സ്വീകരിച്ചു. പെരിയാറ്റിന്റെ പുതിയ കൈ

വഴി കുടുംബപരദേവതയായ ശ്രീകൃഷ്ണസ്വാമിയുടെ ക്ഷേത്രം കുത്തിയെടുക്കാതിരിക്കത്തക്കവണ്ണം അതു നവീകരിച്ചു ബിംബം പുനഃപ്രതിഷ്ഠാപനം ചെയ്കയും ചെയ്തു.

അനന്തരം കർമ്മകാണ്ഡനിഷ്ഠമായ കേരളത്തിൽ തനിക്കു സന്ന്യാസഭിക്ഷ നൽകുന്നതിനു തക്ക ഗുരുവില്ലാതിരുന്നതിനാൽ അമ്മയുടെ അനുമതി വാങ്ങി നർമ്മദാതീരത്തിൽച്ചെന്ന് അവിടെ ഗൗഡപാദന്റെ ശിഷ്യനായ ഗോവിന്ദഭഗവൽപാദന്റെ അന്തേവാസിത്വം സ്വീകരിച്ചു. 'കസ്ത്വം' എന്നുള്ള ഗോവിന്ദാചാര്യന്റെ ചോദ്യത്തിന് ഉത്തരമാണ് "ന ഭൂമിർന്ന വായുർന്ന ഖം നേന്ദ്രിയം വാ" എന്നാരംഭിക്കുന്ന സുപ്രസിദ്ധമായ ദശശ്ലോകി. ഗോവിന്ദൻ സന്തോഷിച്ച് അദ്ദേഹത്തെ സന്ന്യാസാശ്രമത്തിൽ പ്രവേശിപ്പിച്ചു. അവിടെ കുറേക്കാലം അദ്വൈതവേദാന്തം അഭ്യസിച്ചതിനുമേൽ കാശിയിൽ ചെന്ന് അവിടെ ബ്രഹ്മനിഷ്ഠനായി കാലയാപനം ചെയ്തു. കാശിയിൽവെച്ചാണ് നരസിംഹോപാസകനായ സനന്ദൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രഥമശിഷ്യനായിത്തീർന്നത്. അവിടെ സ്വാമികളുടെ അദ്വൈതവിചാരത്തിന്റെ പരിശുദ്ധതപരീക്ഷിക്കുവാൻ സാക്ഷാൽ ശ്രീപരമേശ്വരൻതന്നെ ചണ്ഡാലവേഷത്തിൽ പ്രത്യക്ഷീഭവിച്ചു. അവർ തമ്മിൽ നടന്ന വാഗ്വാദത്തിന്റെ ഫലമായി സ്വാമികൾ ജീവാത്മപരമാത്മാക്കളുടെ ഐക്യം ശരിക്കു മനസ്സിലാക്കി 'മനീഷാപഞ്ചകം' എന്ന മനോഹരമായ കൃതി നിർമ്മിച്ചു. പിന്നീട് അവിടെയും ബദര്യാശ്രമത്തിലുമായി താമസിച്ചു പല സിദ്ധന്മാരുമായി കൂടിയാലോചിച്ചു നിഷ്കൃഷ്ടമായി അർത്ഥനിർണ്ണയം വരുത്തി ബാദരായണന്റെ (വ്യാസന്റെ) വേദാന്തസൂത്രങ്ങൾക്കും മറ്റും ഭാഷ്യം രചിച്ചു. പാശുപതന്മാർ, നൈയായികന്മാർ ഇവരെ വാദത്തിൽ തോല്പിച്ചു സൂത്രകാരനായ വ്യാസഭഗവാനെ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തി അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുഗ്രഹവും സമ്പാദിച്ചു. അന്നു പതിനാറു വയസ്സേ ആചാര്യനു തികഞ്ഞിരുന്നുള്ളു എന്നും അതിനുമേൽ ആയുസ്സില്ലാതിരുന്നതിനാൽ സമാധിക്കു സന്നദ്ധനായി എന്നും വ്യാസന്റെ കാരുണ്യത്താൽ ദിഗ്വിജയത്തിനുവേണ്ടി പതിനാറു വർഷംകൂടി ജീവിതകാലം നീട്ടിക്കിട്ടി എന്നും ആസ്തികൃന്മാരായ പുരാവിത്തുകൾ പറയുന്നു. ഭഗവൽപാദർ പതിനാറാമത്തെ വയസ്സിൽ മാത്രമേ കേരളം വിട്ടുപോയി ഗോവിന്ദസ്വാമികളുടെ ശിഷ്യനായുള്ളു എന്നാകുന്നു കേരളത്തിലെ ഐതിഹ്യം. "ഷോഡശാബ്ദേ സമാഗതേ സർവജ്ഞത്വമഗാദേവ ശങ്കരശ്ശങ്കരാംശജഃ" എന്നു ഗോവിന്ദനാഥൻ ശങ്കരൻ കേരളം വിടുന്നതിനുമുൻപുള്ള കഥ വർണ്ണിക്കുന്നതു നോക്കുക.

പിന്നീടു സ്വാമികൾ ദിഗ്വിജയത്തിനായി പുറപ്പെട്ടു. പ്രയാഗത്തിൽവെച്ച് ഉമിത്തീയിൽ ചാടി പ്രാണത്യാഗം ചെയ്യുന്ന കുമാരിലഭട്ടനെ കാണുകയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉപദേശമനുസരിച്ചു മാഹിഷ്മതീ നഗരത്തിൽചെന്നു വിശ്വരൂപൻ എന്നു കൂടിപ്പേരുള്ള മണ്ഡനമിശ്രനെ വാദത്തിൽ പരാജയപ്പെടുത്തി മീമാംസകമൂർദ്ധന്യനായിരുന്ന അദ്ദേഹത്തെക്കൊണ്ട് അദ്വൈത മതം സ്വീകരിപ്പിച്ചു സുരേശ്വരൻ എന്ന പേരിൽ സന്ന്യസ്തനാക്കി തന്റെ രണ്ടാമത്തെ ശിഷ്യനായി അങ്ഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു. വിശ്വരൂപൻ എന്നതു ഗൃഹസ്ഥാശ്രമത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്ന പേരും മണ്ഡനൻ എന്നതു ബിരുദനാമവുമാകുന്നു എന്നു ചിലർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. യാജ്ഞവല്ക്യസ്മൃതിക്കു ബാലക്രീഡ എന്ന വ്യാഖ്യാനം അദ്ദേഹം നിർമ്മിച്ചതു വിശ്വരൂപൻ എന്ന പേരിലാകുന്നു. മണ്ഡനനും സുരേശ്വരനും ഒന്നല്ലെന്നാണ് എന്റെ പക്ഷം. സ്വാമികളുടേയും മണ്ഡനന്റേയും വാദം നടന്നത് "ഉഭയഭാരതി" എന്ന മഹാവിദുഷിയായ മണ്ഡനന്റെ ധർമ്മപത്നിയുടെ മാധ്യസ്ഥത്തിലായിരുന്നു. മണ്ഡനൻ തോറ്റപ്പോൾ ഭാരതി തന്നെക്കൂടി തോല്പിച്ചാലല്ലാതെ ശങ്കരന്റെ വിജയം പൂർണ്ണമാകുകയില്ലെന്നു തർക്കിക്കുകയും ആ തർക്കം സമ്മതിച്ചു ശങ്കരൻ ആ പണ്ഡിതയോ

ട്ടം വാദം നടത്തുകയും ചെയ്തു. ഒടുവിൽ പരാജിതയാകുമെന്നു കണ്ടപ്പോൾ ഭാരതി കാമശാസ്ത്രത്തിൽ ചോദ്യങ്ങൾ ചോദിച്ചുതുടങ്ങുകയും നൈഷ്ഠികബ്രഹ്മചാരിയായ ശങ്കരന് ആ ചോദ്യങ്ങൾക്ക് ഉത്തരം പറവാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതെ തീർന്നതിനാൽ ഒരു മാസത്തെ അവധി വാങ്ങി അതിനല്പംമുമ്പു സ്വര്യാതനായ അമരുകരാജാവിന്റെ ശവശരീരത്തിൽ യോഗശക്തികൊണ്ടു പ്രവേശിച്ച് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പട്ടമഹിഷിയായ കാഞ്ചനമഞ്ജരിയും മറ്റുമായി രമിച്ചു തിരിയെ വന്നു ഭാരതിയെ ആ ശാസ്ത്രത്തിലും തോല്പിക്കുകയും ചെയ്തു. അത്രമാത്രം ശ്രമം ചെയ്തിട്ടാണ് സ്വാമികൾ മണ്ഡനനെ സ്വമതത്തിലേക്കു പരിവർത്തനം ചെയ്യിച്ചതെന്നു ശങ്കരചരിതങ്ങളിൽ വർണ്ണിക്കുന്നു.

അതു കഴിഞ്ഞു ഭഗവൽപാദർ ദക്ഷിണദേശത്തേക്കു യാത്രപുറപ്പെട്ടു. വഴിക്കുവെച്ച് ഒരു കാപാലികൻ സ്വാമികളോട് അദ്ദേഹത്തിന്റെ തല തനിക്കു മഹേശ്വരപൂജയ്ക്കായി തരണമെന്നു പ്രാർത്ഥിക്കുകയും സ്വാമികൾ അതു സസന്തോഷം സമ്മതിക്കുകയും ചെയ്തു. എങ്കിലും സനന്ദനനിൽ ആവേശിച്ച നരസിംഹമൂർത്തി ആ പാപിയെ വധിച്ചു ഗുരുവിന്റെ ജീവനെ രക്ഷിച്ചു. അതിനുമുൻപു കാശിയിൽവച്ചുതന്നെ അദ്ദേഹത്തിനു (സനന്ദനന്) പത്മപാദൻ എന്നൊരു ബിരുദപ്പേർ സിദ്ധിച്ചിരുന്നു. ഗങ്ഗയുടെ മറുകരയിൽനിന്നു ഗുരു വിളിക്കുന്നതു കേട്ടു ഗുരുഭക്തി തന്നെ രക്ഷിക്കുമെന്നുള്ള അചഞ്ചലമായ വിശ്വാസത്തോടുകൂടി അദ്ദേഹം നദിയിൽ നടന്നുതുടങ്ങി എന്നും അപ്പോൾ താൻ പാദന്യാസം ചെയ്ത സ്ഥലത്തെല്ലാം ഓരോ താമരപ്പൂവുണ്ടായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലടികളെത്താങ്ങി എന്നുമാണ് ഈ ബിരുദത്തിനു പഴമക്കാർ പറയാറുള്ള ആഗമം. മൂകാംബിയിൽനിന്ന് ആചര്യൻ തൗളവബ്രാഹ്മണർ വസിക്കുന്ന ശ്രീവലിഗ്രാമത്തിൽ ചെന്നു. അവിടെ പതിമ്മൂന്നു വയസ്സായ ഒരു ബാലൻ ജഡനെപ്പോലെയിരിക്കുന്നതു കണ്ടു. പിതാവായ പ്രഭാകരൻ വളരെ വ്യസനിച്ച് ആ ഉണ്ണിയെ ആചാര്യന്റെ സന്നിധിയിൽകൊണ്ടുപോയി. ആചാര്യൻ ചോദിച്ച ചോദ്യങ്ങൾക്ക് ഉണ്ണി വേദാന്തതത്വങ്ങൾ ഉള്ളങ്കൈയിലെ നെല്ലിക്കപോലെ കണ്ട മാതിരിയിൽ വിശദമായി ഉത്തരം പറയുകയാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജാഡ്യം കേവലം ഭൗതികവിഷയങ്ങളിലാണെന്നു ഗ്രഹിച്ച് അദ്ദേഹത്തെ തന്റെ മൂന്നാമത്തെ ശിഷ്യനായി സ്വീകരിച്ചു. ആ ശിഷ്യനെ ഹസ്താമലകനെന്നു പറയുന്നു.

തദനന്തരം ഋശ്യശൃങ്ഗമഹർഷിയുടെ തപോവൃത്തിയാൽ പണ്ടുതന്നെ പവിത്രമായ ശൃങ്ഗഗിരിയിൽ (ശൃങ്ഗേരി) എത്തി അവിടെ ഒരു ക്ഷേത്രം പണിയിച്ച് അതിൽ ശാരദാ ദേവിയെ പ്രതിഷ്ഠിച്ച് ഒരു മഠവും സ്ഥാപിച്ചു സുരേശ്വരനെ ആ മഠത്തിന്റെ അധ്യക്ഷനായി നിയമിച്ചു. ശൃങ്ഗേരിയിൽ വെച്ച് ആനന്ദഗിരി എന്ന നാലാമത്തെ ശിഷ്യനെ കിട്ടി. തോടകവൃത്തത്തിൽ വേദാന്തവിഷയകമായി കവനം ചെയ്യുന്നതിന് അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്ന വിശേഷനൈപുണ്യം കൊണ്ട് അദ്ദേഹം തോടകൻ എന്ന പേരിലും അറിയപ്പെടുന്നു. ഈ ആനന്ദഗിരിയല്ല ഗുരുദിഗ്വിജയകാരൻ. സ്വാമികൾ ശൃങ്ഗേരിയിൽ താമസിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ അമ്മയ്ക്ക് അന്ത്യകാലം ആസന്നമായി എന്നറിഞ്ഞ് അവിടെ നിന്നു പുറപ്പെട്ടു കാലടിയിൽ എത്തി. അമ്മ സഗുണബ്രഹ്മോപദേശം ലഭിക്കണമെന്നു പ്രാർത്ഥിക്കുകയാൽ ആദ്യം ശിവഭുജങ്ഗമുണ്ടാക്കിച്ചൊല്ലുകയും അതു പോരെന്നു പറകയാൽ വിഷ്ണുഭുജങ്ഗമുണ്ടാക്കി ആ വയോധികയുടെ അന്തിമാശ സാധിക്കുകയും ചെയ്തു. മാതാവിന്റെ മരണാനന്തരം സന്ന്യാസി അപരക്രിയയ്ക്ക് അധികാരിയല്ലെന്നു കർമ്മഠരായ അവിടത്തെ നമ്പൂരിമാർ വിധിക്കുകയാൽ അവർ ആ കാര്യത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിനു യാതൊരു സാഹായ്യവും ചെയ്യുകയുണ്ടായില്ല. തന്നിമിത്തം സ്വാമികൾ അവരെ ശപിച്ചു. ആചാര്യൻ

അതിനു ശേഷം ശിഷ്യന്മാരോടുകൂടി കേരളമെങ്ങും സഞ്ചരിക്കുകയും പുണ്യക്ഷേത്രങ്ങൾ സന്ദർശിക്കുകയും ചെയ്തു. അക്കൂട്ടത്തിൽ മാതുലഗൃഹത്തിലും പോയി.

പിന്നീടു പല ദേശങ്ങളിലും പര്യടനം ചെയ്ത് ശാക്തന്മാർ, കാപാലികന്മാർ, പാഞ്ചരാത്രന്മാർ, ശൈവന്മാർ, ആർഹതന്മാർ മുതലായ പല കൂട്ടരേയും സ്വാമികൾ വാദത്തിൽ മടക്കി. ഗങ്ഗാനദീതീരത്തുവച്ചു ഗൗഡപാദാചാര്യരെക്കണ്ട് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുഗ്രഹം വാങ്ങി. ഒടുവിൽ കാശ്മീരത്തിൽ എത്തി സകലശാസ്ത്രവാദികളേയും ജയിച്ച് അന്നുവരെ ആർക്കുംതന്നെ തുറന്നുകൊടുക്കാതിരുന്ന അവിടത്തെ ശാരദാക്ഷേത്രത്തിന്റെ തെക്കേ വാതിൽ തുറപ്പിച്ച് ദേവിയുടെ പുരോഭാഗത്തുള്ള സർവജ്ഞപീഠത്തെ ആരോഹണം ചെയ്തു. അതിനെത്തുടർന്നു ശൃങ്ഗേരിയിലെ മഠത്തിനുപുറമേ ഭാരതഭൂമിയുടെ കിഴക്ക്, പടിഞ്ഞാറ്, വടക്ക് എന്നീ മൂന്നു കോണങ്ങളിൽ ജഗന്നാഥം, ദ്വാരക, ബദരി ഈ സ്ഥലങ്ങളിലായി മൂന്നു മഠങ്ങൾകൂടി സ്ഥാപിച്ച് അവിടങ്ങളിലും ശാരദാപ്രതിഷ്ഠ നിർവഹിച്ച് അവയ്ക്ക് യഥാക്രമം തോടകൻ, ഹസ്താമലകൻ, പത്മപാദൻ ഇവരെ അധിപതികളാക്കി. അപ്പോഴേക്കും മുപ്പത്തിരണ്ടു വയസ്സു തികഞ്ഞു. അതോടുകൂടി തന്റെ ജന്മോദ്ദേശങ്ങളെല്ലാം സാധിച്ചുകഴിഞ്ഞതിനാൽ കൃതകൃത്യനായി അഭൗമപ്രഭാവനായ ആ യതീശ്വരൻ നിർവികല്പസമാധിയിൽ നിലീനനായി പാഞ്ചഭൗതികമായ ശരീരത്തെ പരിത്യജിച്ചു പരമപദത്തെ പ്രാപിച്ചു.

ഇതാണ് ഭഗവൽപാദരുടെ ജീവിതചരിത്രത്തിന്റെ സംക്ഷേപം. അതിമാനുഷങ്ങളായ അപദാനങ്ങളെ കഴിയുന്നതും ഒഴിക്കണമെന്നായിരുന്നു എന്റെ ആഗ്രഹമെങ്കിലും ഗത്യന്തരമില്ലായ്കയാൽ അവയിൽ ചിലതെല്ലാം ഈ സംക്ഷേപത്തിൽ സ്പർശിക്കേണ്ടതായി വന്നിട്ടുണ്ട്. സ്വാമികൾ തൃശ്ശൂരിൽവെച്ചാണ് ദേഹവിയോഗം ചെയ്തത് എന്നുള്ളതിനു വടക്കുന്നാഥക്ഷേത്രത്തിലെ മതിൽക്കകത്തുള്ള ശംഖചക്രകുടീരത്തിനു പുറമേ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യന്മാർ അവിടെ സ്ഥാപിച്ച നാലു സന്ന്യാസിമഠങ്ങളും ജ്ഞാപകങ്ങളാണ്. അവയിൽ തെക്കേമഠം പത്മപാദന്റേയും ഇടയിൽമഠം ഹസ്താമലകന്റെയും നടുവിൽമഠം സുരേശ്വരന്റേയും വടക്കേമഠം തോടകന്റേയുമാണ്. ആ ആചാര്യന്മാർ പ്രസ്തുത മഠങ്ങൾ സ്ഥാപിച്ചതു തങ്ങളുടെ ഗുരുവിന്റെ സമാധിസ്ഥലം കൂടക്കൂടെ സന്ദർശിച്ചു വന്ദിക്കുന്നതിനായിരുന്നു എന്നു പറഞ്ഞുവരുന്നു. ഇടയിൽമഠം തെക്കേമഠത്തിൽ പിൽകാലത്തിൽ ലയിച്ചുപോയി. വടക്കേമഠം ബ്രഹ്മസ്വംമഠമായി മാറുന്നതിനുള്ള ഹേതു ഞാൻ അന്യത്ര പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. തെക്കേമഠവും നടുവിലേ മഠവും മാത്രമേ ഇപ്പോൾ സ്വാമിയാർമഠങ്ങളായി അവശേഷിക്കുന്നുള്ളു. അവയ്ക്കു രണ്ടിനും അളവറ്റ സ്വത്തുണ്ട്. കാലടിക്കടുത്തു കൈപ്പള്ളി എന്ന് ഇപ്പോൾ ഒരില്ലമുണ്ട്. എന്നാൽ അതു സ്വാമികളുടെ പൂർവാശ്രമത്തിലെ ഗൃഹമല്ല. ആ ഗൃഹത്തിലെ സ്വത്തുക്കൾ തെക്കേമഠത്തിൽ ഒതുങ്ങിയിരിക്കുകയാണ്. സ്വാമികളുടെ ഇല്ലപ്പറമ്പു തെക്കേമഠത്തിൽനിന്നു വിലകൂടാതെ ശൃങ്ഗേരി മഠത്തിലേക്കു വിട്ടുകൊടുക്കുകയും അവിടെ ആ മഠത്തിലെ ഉപോത്തമാചാര്യനായിരുന്ന നരസിംഹഭാരതീസ്വാമികൾ കൊല്ലം 1085-ാമാണ്ടു കുംഭമാസം 10-ാംനു ജഗദംബാക്ഷേത്രവും ശങ്കരാചാര്യക്ഷേത്രവും പ്രതിഷ്ഠിച്ചു കാലടിയെ ശാപവിമുക്തമാക്കുകയും ചെയ്തത് എല്ലാവർക്കും അറിവുള്ളതാണല്ലോ.

കൃതികൾ

ഭഗവൽപാദരുടെ കൃതികൾ സമാഹരിച്ച് ഇരുപതു പുസ്തകങ്ങളായി ശ്രീരങ്ഗം വാണീവിലാസ മുദ്രാലയത്തിൽനിന്നു പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവയെ (1) ഭാഷ്യങ്ങൾ

(2) മൂലഗ്രന്ഥങ്ങൾ (3) സ്തോത്രങ്ങൾ (4) മന്ത്രശാസ്ത്രം എന്നിങ്ങനെ നാലിനമായി വിഭജിക്കാവുന്നതാണ്.

ഭാഷ്യങ്ങൾ

ഒന്നാമത്തെ ഇനത്തിൽ സർവോൽകൃഷ്ടമായിട്ടുള്ളതു ബാദരായണന്റെ വേദാന്ത (ഉത്തരമീമാംസാ) സൂത്രങ്ങൾക്ക് ആചാര്യൻ രചിച്ചിട്ടുള്ള ഭാഷ്യംതന്നെയാണ്. ആ സൂത്രങ്ങൾക്കു ശാരീരകമീമാംസാസൂത്രങ്ങളെന്നും, ബ്രഹ്മസൂത്രങ്ങളെന്നും കൂടി പേരുള്ളതിനാൽ പ്രസ്തുതഭാഷ്യത്തെ ബ്രഹ്മസൂത്രഭാഷ്യമെന്നും ശാരീരകമീമാംസാഭാഷ്യമെന്നുംകൂടി പറയാറുണ്ട്. അതു കഴിഞ്ഞാൽ പിന്നീട് ഉപനിഷദ്ഭാഷ്യങ്ങൾക്കാകുന്നു പ്രാധാന്യം. ഭഗവൽപാദർ ഈശാവാസ്യോപനിഷത്ത്, കേനോപനിഷത്ത്, കഠോപനിഷത്ത്, പ്രശ്നോപനിഷത്ത്, മുണ്ഡകോപനിഷത്ത്, മാണ്ഡൂക്യോപനിഷത്ത്, ഐതരേയോപനിഷത്ത്, തൈത്തിരിയോപനിഷത്ത്, ഛാന്ദോഗ്യോപനിഷത്ത്, ബൃഹദാരണ്യകോപനിഷത്ത് ഈ പത്തു പ്രാചീനോപനിഷത്തുകൾക്കും ഗൌഡപാദന്റെ മാണ്ഡൂക്യകാരികയ്ക്കും പുറമേ നൃസിംഹപൂർവതാപന്യുപനിഷത്തിനും ഭാഷ്യം നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഒടുവിലത്തെ ഭാഷ്യം പത്മപാദന്റെ പ്രാർത്ഥന അനുസരിച്ചായിരിക്കണമെന്നു ഞാൻ ഊഹിക്കുന്നു. ഇവ കൂടാതെ അഥർവശിഖ, അഥർവശിരസ്സ് ഈ രണ്ടുപനിഷത്തുകൾക്കു കൂടി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാഷ്യങ്ങളുണ്ടെന്നു ചിലർ പറയുന്നു. എങ്കിലും അവ കണ്ടുകിട്ടീട്ടില്ല. അടുത്ത പടിയിൽ നില്ക്കുന്നതു ഭഗവദ്ഗീതാഭാഷ്യമാകുന്നു. ബ്രഹ്മസൂത്രങ്ങൾ, ദശോപനിഷത്തുകൾ, ഭഗവദ്ഗീത ഇവയെ പ്രസ്ഥാനത്രയമെന്നു പറയുന്നു. പ്രസ്ഥാനത്രയത്തിനു ഭാഷ്യങ്ങൾ രചിക്കുന്ന പണ്ഡിതശ്രേഷ്ഠന്മാരെയാകുന്നു പരിപൂർണ്ണന്മാരായ മതാചാര്യന്മാരായി ഭാരതീയർ അങ്ഗീകരിക്കുന്നത്. ആദ്യത്തെ, പ്രസ്ഥാനത്രയഭാഷ്യകാരനാണ് ശങ്കരഭഗവൽപാദർ. ഭഗവദ്ഗീതയ്ക്കുപുറമെ മഹാഭാരതാന്തർഗതങ്ങളായ വിഷ്ണുസഹസ്രനാമത്തിനും സനൽ സുജാതീയത്തിനും ആചാര്യൻ ഭാഷ്യകാരനാണ്. അവ കൂടാതെ ലളിതാത്രിശതിക്കും ഹസ്താമലകന്റെ "നിമിത്തം മനശ്ചക്ഷുരാദിപ്രവൃത്തൗ" എന്നു തുടങ്ങുന്ന ഒരു ചെറിയ വേദാന്ത കൃതിക്കുംകൂടി അദ്ദേഹം ഭാഷ്യം രചിച്ചിട്ടുള്ളതായി ഐതിഹ്യമുണ്ടെങ്കിലും ത്രിശതീഭാഷ്യം അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതിയല്ലെന്നുള്ളതിന് അതിൽത്തന്നെ തെളിവുണ്ട്. 'ഹല്ലീസലാസ്യ സന്തുഷ്ടാ' എന്ന പദം വ്യാഖ്യാനിക്കുമ്പോൾ പ്രസ്തുതഭാഷ്യകാരൻ ഹാരാവലീകോശത്തിൽനിന്ന് ഒരു ശ്ലോകാർദ്ധം ഉദ്ധരിക്കുന്നു. ഹാരാവലി, ത്രികാണ്ഡശേഷം തുടങ്ങിയ കോശ ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ പ്രണേതാവായ പുരുഷോത്തമദേവൻ എന്ന ബൗദ്ധാചാര്യൻ ജീവിച്ചിരുന്നതു ക്രി. പി. പന്ത്രണ്ടാം ശതകത്തിന്റെ മദ്ധ്യത്തിലാണ്. അതിനാൽ ത്രിശതീഭാഷ്യത്തിന്റെ നിർമ്മാതാവു ശൃങ്ഗേരിപീഠത്തെ അനന്തരകാലത്തിൽ അലങ്കരിച്ചിരുന്ന മറ്റൊരു യതിവര്യനാണെന്ന് ഊഹിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. വിഷ്ണുസഹസ്രനാമഭാഷ്യം ഗോവിന്ദസ്വാമികളുടെ ആജ്ഞ അനുസരിച്ചു രചിച്ചതാണ്.

മൂലഗ്രന്ഥങ്ങൾ

സ്വാമികൾ അദ്വൈതവേദാന്തതത്വങ്ങളെ പ്രസ്പഷ്ടമാക്കുന്നതിനുവേണ്ടി വലുതും ചെറുതുമായി മുപ്പത്തിമൂന്നോളം ഗ്രന്ഥങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവ (1) വിവേകചൂഡാമണി; (2) ഉപദേശസാഹസ്രി; (3) അപരോക്ഷാനുഭൂതി; (4) വാക്യവൃത്തി; (5) സ്വാത്മനിരൂപണം; (6) ആത്മബോധം; (7) ശതശ്ലോകി; (8) ദശശ്ലോകി; (9) സർവവേദാന്തസിദ്ധാന്തസാരസംഗ്രഹം; (10) പ്രബോധസുധാകരം; (11) സ്വാത്മപ്രകാശിക; (12) മനീഷാപഞ്ചകം; (13) അദ്വൈതപഞ്ചരത്നം; (14) നിർവാണഷട്കം;

(15) അദ്വൈതാനുഭൂതി; (16) ബ്രഹ്മാനുചിന്തനം; (17) പ്രശ്നോത്തരരത്നമാലിക; (18) സദാചാരാനുസന്ധാനം; (19) യോഗതാരാവലി; (20) ഉപദേശപഞ്ചകം; (21) ധന്യാഷ്ടകം; (22) ജീവന്മുക്താനന്ദ ലഹരി; (23) അനാത്മശ്രീവിഗർഹണപ്രകരണം; (24) സ്വരൂപാനുസന്ധാനം; (25) യതിപഞ്ചകം; (26) പഞ്ചീകരണം; (27) തത്വോപദേശം; (28) ഏകശ്ലോകി; (29) മായാപഞ്ചകം; (30) പ്രൗഢാനുഭൂതി; (31) ബ്രഹ്മജ്ഞാനാവലീമാല; (32) ലഘുവാക്യവൃത്തി; (33) നിർവാണമഞ്ജരി ഈ ഗ്രന്ഥങ്ങളാകുന്നു.

സ്തോത്രങ്ങൾ-ഭഗവൽപാദർ

(1) ഗണപതിസ്തോത്രങ്ങൾ; (2) സുബ്രഹ്മണ്യസ്തോത്രം; (3) ശിവസ്തോത്രങ്ങൾ; (4) ദേവീസ്തോത്രങ്ങൾ; (5) വിഷ്ണുസ്തോത്രങ്ങൾ; (6) സങ്കീർണ്ണസ്തോത്രങ്ങൾ ഇങ്ങനെ പല ദേവതകളേയും അധികരിച്ചു സ്തോത്രരത്നങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. (1) ഗണേശപഞ്ചരത്നം; (2) ഗണേശഭുജങ്ഗം ഇവ ഒന്നാമത്തെവകുപ്പിലും; (3) സുബ്രഹ്മണ്യഭുജങ്ഗം രണ്ടാമത്തെ വകുപ്പിലും; (4) ശിവഭുജങ്ഗം, (5) ശിവാനന്ദലഹരി, (6) ശിവപാദാദികേശാന്തവർണ്ണസ്തോത്രം, (7) ശിവകേശാദിപാദാന്തവർണ്ണനസ്തോത്രം, (8) വേദസാരശിവസ്തോത്രം, (9) ശിവാപരാധക്ഷമാപണസ്തോത്രം, (10) സുവർണ്ണമാലാസ്തുതി, (11) ദശശ്ലോകീസ്തുതി, (12) ദക്ഷിണാമൂർത്തിവർണ്ണമാലാസ്തോത്രം, (13) ശ്രീദക്ഷിണാമൂർത്യഷ്ടകം, (14) ശ്രീമൃത്യുഞ്ജയമാനസിക പൂജാസ്തോത്രം, (15) ശിവനാമാവല്യഷ്ടകം, (16) ശിവപഞ്ചാക്ഷരസ്തോത്രം, (17) ഉമാമഹേശ്വരസ്തോത്രം ഇവ മൂന്നാമത്തെ വകുപ്പിലും ഉൾപ്പെടും. (18) സൗന്ദര്യലഹരി, (19) ദേവീഭുജങ്ഗസ്തോത്രം, (20) ആനന്ദലഹരി, (21) ത്രിപുരസുന്ദരീ വേദപാദസ്തോത്രം, (22) ത്രിപുരസുന്ദരീമാനസപൂജാസ്തോത്രം, (23) ദേവീഷഷ്ട്യുപചാരപൂജാസ്തോത്രം, (24) ത്രിപുരസുന്ദര്യഷ്ടകം, (25) ലളിതാപഞ്ചരത്നം, (26) കല്യാണവൃഷ്ടിസ്തവം, (27) നവരത്നമാലിക, (28) മന്ത്രമാതൃകാപുഷ്പമാലാസ്തവം, (29) ഗൗരീദശകം, (30) ദേവീഭുജങ്ഗം ഇവയാണ് നാലാമത്തെ വകുപ്പിൽ ചേരുന്നത്. അഞ്ചാമത്തെ വകുപ്പിൽ (31) ഹനുമൽപഞ്ചകം, (32) ശ്രീരാമഭുജങ്ഗം, (33) ലക്ഷ്മീനൃസിംഹ പഞ്ചരത്നം, (34) ലക്ഷ്മീനൃസിംഹകരുണാരസസ്തോത്രം, (35) ശ്രീവിഷ്ണുഭുജങ്ഗം, (36) വിഷ്ണുപാദാദികേശാന്തസ്തോത്രം, (37) പാണ്ഡുരങ്ഗാഷ്ടകം, (38) അച്യുതാഷ്ടകം, (39) കൃഷ്ണാഷ്ടകം, (40) ഹരിസ്തുതി, (41) ഗോവിന്ദാഷ്ടകം, (42) ഭഗവന്മാനസപൂജ, (43) മോഹമുദ്ഗരം ഇവയാണ് അന്തർഭവിക്കുന്നത്. ആറാമത്തേ വകുപ്പിൽ (44) കനകധാരാസ്തോത്രം, (45) അന്നപൂർണ്ണാഷ്ടകം, (46) മീനാക്ഷീപഞ്ചരത്നം, (47) മീനാക്ഷീസ്തോത്രം, (48) ദക്ഷിണാമൂർത്തിസ്തോത്രം, (49) കാലഭൈരവാഷ്ടകം, (50) നർമ്മദാഷ്ടകം, (51) യമുനാഷ്ടകം, (52) മണികർണ്ണികാഷ്ടകം, (53) നിർഗ്ഗുണമാനസപൂജ, (54) പ്രാതഃസ്മരണസ്തോത്രം, (55) ജഗന്നാഥാഷ്ടകം, (56) ഷട്പദീസ്തോത്രം, (57) ഭ്രമരാംബാഷ്ടകം, (58) ശിവപഞ്ചാക്ഷരനക്ഷത്രമാലാസ്തോത്രം, (59) ദ്വാദശലിങ്ഗസ്തോത്രം, (60) അർദ്ധനാരീശ്വരസ്തോത്രം, (61) ശാരദാഭുജങ്ഗപ്രയാതാഷ്ടകം, (62) ഗുർവഷ്ടകം, (63) കാശീപഞ്ചകം (64) നർമ്മദാഷ്ടകം ഈ സ്തോത്രങ്ങൾ അടങ്ങുന്നു.

മന്ത്രശാസ്ത്രം

മന്ത്രശാസ്ത്രത്തിൽ ഭഗവൽപാദരുടെ കൃതി 32 പടലങ്ങളായി വിഭജിച്ചിട്ടുള്ള സുപ്രസിദ്ധമായ പ്രപഞ്ച സാരമാകുന്നു. ഇതുകൂടാതെ സപര്യാഹൃദയം എന്നൊരു ഗ്രന്ഥം കൂടി അദ്ദേഹത്തിന്റേതാണെന്നു ചിലർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. അതു വാണീവിലാസക്കാർ ആചാര്യകൃതിസമുച്ചയത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തീട്ടില്ല. അതുപോലെ സൗഭാഗ്യവിദ്യ, സുഭഗോദയ പദ്ധതി ഇങ്ങനെ വേറെയും മന്ത്രശാസ്ത്രരഹസ്യങ്ങളെ വെളിപ്പെ

ടുത്തുന്ന ചില കൃതികൾ അദ്ദേഹത്തിന്റേതാണെന്നു ചില പഴമക്കാർ പറഞ്ഞുവരുന്നു. സുഭഗോദയം ഭഗവൽപാദരുടെ കൃതിയാണോ എന്നു സംശയിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അതും പ്രഭയെന്ന വ്യാഖ്യാനവും ത്രിപുരാപൂജയ്ക്കു ഋജുവിമർശിനി എന്ന വ്യാഖ്യയും ശാംഭവോദയം എന്നൊരു തന്ത്രനിബന്ധവും ശിവാനന്ദയോഗി എന്നൊരു സിദ്ധന്റെ കൃതികളാകുന്നു. ശിവാനന്ദന്റെ കാലദേശങ്ങൾ അവിജ്ഞാതങ്ങളായിരിക്കുന്നു.

ശാങ്കരസ്മൃതി

കേരളത്തിലെ ആചാരങ്ങളെ വിവരിക്കുന്ന ശാങ്കരസ്മൃതി ഏതോ ഒരു ശങ്കരൻ നമ്പൂരിയുടെ കൃതിയെന്നല്ലാതെ അതു ഭഗവൽപാദരുടെ നിബന്ധമാണെന്നു പറവാൻ യാതൊരു നിർവാഹവും കാണുന്നില്ല. ഒന്നാമതു് അതിന്റെ അടിസ്ഥാനമെന്നു പറയുന്ന ഭാർഗ്ഗവസ്മൃതി ഇനിയും കണ്ടു കിട്ടീട്ടില്ല. രണ്ടാമതു ഭാർഗ്ഗവസ്മൃതിയേയോ ശാങ്കരസ്മൃതിയേയോ ഇതരസ്മൃതികാരന്മാർ സ്മരിച്ചിട്ടില്ലെന്നു മാത്രമല്ല, ശാങ്കരസ്മൃതി തന്റെ കാലത്തുണ്ടായിരുന്നു എങ്കിൽ അതു നിശ്ചയമായി അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ട മാധവാചാര്യർപോലും സർവസ്മൃതി പ്രദീപമായ 'പരാശരമാധവീയ'ത്തിൽ അങ്ങനെയൊരു ഗ്രന്ഥമുള്ളതായി പറയുന്നുമില്ല. ആചാര്യപാദരുടെ ശിഷ്യനായ വിശ്വരൂപന്റെ ബാലക്രീഡയിലും ശാങ്കരസ്മൃതിയെ സ്മരിച്ചുകാണുന്നില്ലെന്നു് ഇവിടെ പ്രത്യേകം പ്രസ്താവിക്കേണ്ടതുണ്ടു്. മൂന്നാമതു ഭഗവൽപാദരുടെ കവിതാശൈലി ശാങ്കരസ്മൃതിയിൽ ഒരിടത്തും തൊട്ടുതെറിച്ചിട്ടുപോലുമില്ല. നാലാമതു സന്ന്യാസിവര്യനായ ആ മഹാത്മാവു കേരളാചാരങ്ങളെ ക്രോഡീകരിച്ചു് ഒരു ഗ്രന്ഥം നിർമ്മിച്ചിരിക്കുകയില്ലെന്നുമാത്രമല്ല, നിർമ്മിച്ചാൽ തന്നെ കർമ്മകാണ്ഡോപാസകന്മാരായ അന്നത്തെ നമ്പൂരിമാർ അതു പ്രമാണത്വേന അങ്ഗീകരിച്ചിരിക്കുകയുമില്ല. അഞ്ചാമതു വസ്തുവുടമസ്ഥൻ എന്ന അർത്ഥത്തിൽ 'ജന്മി' എന്ന പദം ശാങ്കരസ്മൃതിയിൽ ധാരാളമായി പ്രയോഗിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

> "ജന്മിനോ യദി ഭൂദേവാ ജന്മോപഗ്രഹണാൽ ക്വചിൽ
> ആഗതേന ച ജീവേയുർജ്ജന്മഭോഗേന കർഷകാൽ
> സർവേ ജന്മിന ഏതേന വ്യാഖ്യാതാ ഇതി ഭാർഗ്ഗവഃ
> സ്വക്ഷേത്രേ സങ്ഗ്രഹം ചക്രേ വിഷ്ണുധർമ്മപതിർഭൃഗുഃ
> ലജ്ജതേ ഭർത്സ്യതേ തേന വിപ്രഃ കാമീ ശമോചിതഃ
> ജല്മേതി വർണ്ണവ്യത്യാസാൽ തൽസംബന്ധേന സാച ഭൂഃ
> ജന്മേത്യാഖ്യായതേ തസ്യ സ്വാമിത്വഞ്ച തദാശ്രയം"

എന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ നോക്കുക. 'ലജ്' ധാതുവിനു പൃഷോദരാ ദിരീത്യാ വർണ്ണവ്യത്യാസം വന്നിട്ടു ജല്മി എന്ന പദവും 'ജല്മി' രൂപാന്തരപ്പെട്ടു ജന്മി എന്ന പദവും ഉണ്ടായി എന്നത്രേ ഗ്രന്ഥകാരൻ പറയുന്നതു്. ഇത്രമാത്രം അസംബന്ധമായ ഒരു നിരുക്തത്തിനു സർവശാസ്ത്രജ്ഞനായ ഭഗവൽപാദരെ ഉത്തരവാദി ആക്കുന്നതു് അന്യായമാണു്. ജന്മിക്കും ജമിന്ദാർക്കും ആഗമം ഒന്നുതന്നെയാണു്. ജന്മി ഏതു ധാതുവിൽ നിന്നു വന്നാലും പ്രകൃതാർത്ഥത്തിൽ അതു സംസ്കൃതഭാഷയിൽ പ്രയോക്തവ്യമല്ലെന്നുള്ളതിൽ പക്ഷാന്തരത്തിനു് അവകാശമില്ലല്ലോ. ഇനിയും പലതും പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തെപ്പറ്റി പറയുവാനുണ്ടു്. എത്രയോ ശങ്കരാചാര്യന്മാർ കേരളത്തിൽ ഓരോ കാലത്തു ജീവിച്ചിരുന്നിട്ടുണ്ടു്. പയ്യൂർ ശങ്കരഭട്ടതിരി എന്നൊരു പണ്ഡിതൻ ക്രി. പി. പതിന്നാലാം ശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗുരു ഒരു ഗോവിന്ദഭഗവൽപാദനായിരുന്നു എന്നു വേദാരണ്യവാസുദേവന്റെ ശിവോദയത്തിൽ നിന്നു് അറിയു

ന്നു. ശാങ്കരസ്മൃതി അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതിയായിരിക്കുമോ എന്നറിവില്ല. പരപ്രതാരണംചെയ്തു സ്വകീയമായ ഗ്രന്ഥത്തിനു മേന്മ നേടുവാൻവേണ്ടി ആരെങ്കിലും ശങ്കരപദം അതോടു ഘടിപ്പിച്ചുമിരിക്കാവുന്നതാണ്.

ഭഗവൽപാദരുടെ മഹിമ

സ്വാമികളുടെ കൃതികളിൽ ഒന്നിനെപ്പറ്റിയും എന്തെങ്കിലും പ്രതിപാദിക്കുവാൻ ഈ പുസ്തകത്തിൽ സ്ഥലസൗകര്യമില്ല; അതിനു വലിയ തോതിൽ മറ്റൊരു പുസ്തകംതന്നെ എഴുതേണ്ടിവരുന്നതാണ്. അതുകൊണ്ട് അതിനായി ഇവിടെ ഉദ്യമിക്കുന്നില്ല. ഒരു കവിയുടേയോ, ഗദ്യകാരന്റേയോ, തത്വചിന്തകന്റേയോ, സന്മാഗ്ഗദർശിയുടേയോ, പ്രതിവാദിഭയങ്കരനായ ശാസ്ത്രവാദിയുടേയോ, സാക്ഷാൽകൃതബ്രഹ്മാവായ യോഗിയുടേയോ, സനാതനധർമ്മപ്രതിഷ്ഠാപകനായ ആചാര്യന്റേയോ, സർവവിദ്യാവിചക്ഷണനായ ജീവന്മുക്തന്റേയോ, – ഏതുനിലയിൽനിന്നു നോക്കിയാലും അദ്ദേഹം അതിമാനുഷനായി, അപ്രതിരഥനായി, അഖണ്ഡതേജസ്വിയായി, അത്ഭുതപ്രഭാവനായി പരിലസിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം പുനഃസ്ഥാപനം ചെയ്ത അദ്വൈതമതം അതിന്റെ സ്വതന്ത്രതകൊണ്ടും മാർമ്മികതകൊണ്ടും സർവ്വങ്കഷതകൊണ്ടും ആരേയും ആശ്ചര്യപരതന്ത്രരാക്കുന്നു. അന്ധവിശ്വാസത്തിന്റെ ത്രസരേണുവിനുപോലും അവിടെയെങ്ങും സ്ഥാനമില്ല; സർവവും ബുദ്ധിഗ്രാഹ്യം, ഉപപത്തിയുക്തം, ക്ഷോദക്ഷമം. ആ സിദ്ധാന്തം ആദിത്യബിംബത്തെപ്പോലെ പരിപൂർണ്ണമാകുന്നു; അധ്യാഹാരാപേക്ഷ അവിടെയെങ്ങുംതന്നെയില്ല. ഭഗവൽപാദർ ജനിച്ച കാലത്തു കർമ്മമാർഗ്ഗവും ഭക്തിമാർഗ്ഗവും തമ്മിൽ ഭാരതത്തിൽ ഒരു വലിയ മത്സരം നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. ആദ്യത്തെക്കൂട്ടർ യാഗാദികർമ്മങ്ങൾക്കായും രണ്ടാമത്തേവർ ക്ഷുദ്രദേവതാപ്രീതിക്കായും ജന്തുക്കളെ ഹിംസിച്ചുവന്നു. ശാക്തന്മാർ, കാപാലികന്മാർ തുടങ്ങിയവരുടെ ഇടയിൽ മതം അസന്മാർഗ്ഗചര്യയ്ക്ക് ഒരു തിരസ്കരണിയായിപ്പോലും തീർന്നിരുന്നു. ഭഗവൽപാദർ സമകാലികന്മാരുടെ ദൃഷ്ടി ഭാരതത്തിന്റെ ശാശ്വതനിധികളായ ഉപനിഷത്തുക്കളിലേയ്ക്കു തിരിച്ചുവിട്ടു; ജ്ഞാനമാർഗ്ഗത്തിന്റെ മാഹാത്മ്യം അവർക്കു കരതലാമലകംപോലെ കാണിച്ചുകൊടുത്തു; മനുഷ്യന്റെ സർവ്വതോമുഖമായ ഉൽഗതിക്ക് അവ എത്രമാത്രം ഉപകരിക്കുന്നു എന്നും ബാദരായണസൂത്രങ്ങളിൽ അവയുടെ അനപലപനീയമായ സമന്വയം എങ്ങനെ സാധിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നും വിശദീകരിച്ചു. ആത്മാവും ബ്രഹ്മവും ഒന്നാണെന്നും വേദങ്ങളിൽ കാണുന്ന തത്വമസ്യാദി മഹാവാക്യങ്ങളുടെ അർത്ഥം മറ്റൊന്നല്ലെന്നും ആ ഐക്യജ്ഞാനംതന്നെയാണ് മോക്ഷമെന്നും പ്രമാണംകൊണ്ടും യുക്തി കൊണ്ടും സ്ഥാപിച്ചു. ‘സംസാരഹേതുനിവൃത്തിസാധനബ്രഹ്മാത്മൈകത്വവിദ്യ’ യാണ് അദ്ദേഹം പ്രവചിച്ചത്. ഇതത്രേ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മഹോപദേശരഹസ്യമെങ്കിലും ‘ന ബുദ്ധിഭേദം ജനയേദജ്ഞാനാം കർമ്മസങ്ഗിനാം’ എന്ന ന്യായമനുസരിച്ചു സാധാരണന്മാർക്കു ഭക്തിമാർഗ്ഗസഞ്ചാരം ആവശ്യമാണെന്ന് അദ്ദേഹം നിർണ്ണയിക്കുകയും തന്നിമിത്തം ആ മാർഗ്ഗത്തിൽ ജനങ്ങൾക്ക് അഭിരുചി ജനിപ്പിക്കുന്ന അനവധി സ്തോത്രങ്ങൾ രചിക്കുകയും ചെയ്തു. അവയിൽ സൗന്ദര്യലഹരി, ശിവാനന്ദലഹരി, വിഷ്ണുപാദാദികേശം തുടങ്ങിയ ചില സ്തോത്രങ്ങളുടെ മാഹാത്മ്യം അന്യാദൃശമാകുന്നു. അദ്ദേഹം മേല്പത്തൂർ ഭട്ടതിരി പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതുപോലെ ഒരു ദേവനിലും പക്ഷപാതിയായിരുന്നില്ല; ഏതു ദേവനേയും ദേവിയേയും ഉള്ളഴിഞ്ഞു സ്തുതിച്ചു. നാസ്തികമതമായ ബുദ്ധദർശനത്തെ ഖണ്ഡിക്കുക എന്നുള്ളതായിരുന്നു തന്റെ ലക്ഷ്യങ്ങളിൽ ഒന്ന് എങ്കിലും ബൗദ്ധന്മാരിൽനിന്നുപോലും സ്വീകാര്യങ്ങളായ പല തത്വങ്ങളും

സ്വീകരിച്ചു. ഭാരതത്തിന്റെ വിവിധപ്രാന്തങ്ങളിൽ ബുദ്ധമതാചാര്യന്മാരെപ്പോലെ അദ്ദേഹവും സന്ന്യാസിമഠങ്ങൾ സ്ഥാപിച്ചു. കാഞ്ചീപുരത്തെ കാമകോടിപീഠവും അദ്ദേഹം പ്രതിഷ്ഠിച്ചതായിത്തന്നെ വിചാരിക്കണം. അഗാധമായ തത്വചിന്തകൊണ്ടും അസന്ദിഗ്ദ്ധമായ പ്രതിപാദനരീതികൊണ്ടും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥങ്ങൾ ആരുടെ ഹൃദയത്തേയും ഹഠാദാകർഷിക്കുന്നു. 'പ്രസാദഗാംഭീര്യഗുണാഭിരാമം' എന്ന ശങ്കരവിജയകാരൻ ബ്രഹ്മസൂത്രഭാഷ്യത്തിനു നല്കീട്ടുള്ള വിശേഷണം അത്യന്തം സമുചിതമാണ്. 'ഏകശ്ലോകോപി യേഷു പ്രഥിതകവിജനാനന്ദസന്ദോഹകന്ദഃ' എന്ന നവകാളിദാസനെപ്പോലെ നമുക്കും അതിശയോക്തിഭയം കൂടാതെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്തോത്രങ്ങളെ സ്തുതിക്കാം:

"ഗിരാം ധാരാ കല്പദ്രുമകുസുമധാരാ പരഗുരോ-
സ്തദർത്ഥാളീ ചിന്താമണികിരണവേണ്യാഗുണനികാ
അഭങ്ഗവ്യങ്ഗ്യൗഘസ്സരസുരഭിദുഗ്ദ്ധോർമ്മിസഹഭ്രർ-
ദ്ദിവം ഭവ്യൈഃ കാവ്യൈഃ സൃജതി വിദുഷാം ശങ്കരഗുരുഃ."

എന്നും,

"സോൽക്കണ്ഠാകുണ്ഠകണ്ഠീരവനഖരവര-
 ക്ഷുണ്ണമത്തേഭകുംഭ-
പ്രത്യഗ്രോന്മുക്തമുക്താമണിഗണസുഷമാ-
 ബദ്ധദോര്യുദ്ധലീലാ
മന്ഥാദ്രിക്ഷുബ്ധദുഗ്ദ്ധാർണ്ണവനികടസമു-
 ല്ലോലകല്ലോലമൈത്രീ-
പാത്രീഭൂതപ്രഭൂതാ ജയതി യതിപതേഃ
 കീർത്തിമാലാ വിശാലാ."

എന്നും അദ്ദേഹം സ്വാമികളെപ്പറ്റി ചെയ്യുന്ന പ്രശസ്തിഗാനം ഏറ്റുപാടാൻ കേരളീയരായ നമുക്കാണ് സർവ്വോപരി അവകാശമുള്ളതും ഔത്സുക്യമുണ്ടാകേണ്ടതും. ശങ്കരൻ ജനിച്ച കേരളം സാമാന്യമായ ഒരു ഭൂവിഭാഗമല്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഓരോ അപദാനങ്ങളിൽകൂടിയും നാം ധീരധീരനായ ഒരു ദേശാഭിമാനിയെ—സാർവ്വലൗകികനായ ഒരു സമന്വയീകരണ നിപുണനെ—വിസ്മയനീയ ചരിതനായ ഒരു വിശ്വാനുജിഘൃക്ഷുവിനെ ആണ് നിരീക്ഷിക്കുന്നത്. ആ മഹാനുഭാവന്റെ സ്മരണ നമുക്കു പര്യാപ്തമായ ഐകമത്യബോധം പ്രദാനം ചെയ്യുമാറാകട്ടെ.

ശിഷ്യപരമ്പരയും മറ്റും

ഉത്തരമീമാംസാദർശനചരിത്രത്തിൽ ബാദരായണനുശേഷം അടുത്തതായി നാം കാണുന്നതു ഗൗഡപാദനെയാകുന്നു. ഗൗഡപാദൻ ഗോവിന്ദസ്വാമിയുടെ ആചാര്യനും ഭഗവൽപാദരുടെ പ്രാചാര്യനുമാകുന്നു. അദ്ദേഹം ശുകബ്രഹ്മർഷിയുടെ ശിഷ്യനാണെന്നു പറയുന്നതു ശരിയല്ല. ഗൗഡപാദൻ മാണ്ഡൂക്യോപനിഷത്തിന് 215 ശ്ലോകങ്ങളിൽ കാരിക നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ കാരികയ്ക്കു ഭഗവൽപാദർ ഭാഷ്യം രചിച്ചുവെന്നു മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. മാണ്ഡൂക്യകാരികയിൽനിന്നാണ് മായാവാദം സ്വാമികൾ സ്വീകരിച്ചത്. സ്വാമികളുടെ ശിഷ്യന്മാരിൽ പത്മപാദൻ ബ്രഹ്മസൂത്രഭാഷ്യത്തിലെ ആദ്യത്തെ അഞ്ചു പാദങ്ങൾക്കു പഞ്ചപാദിക എന്നും ശേഷം പാദങ്ങൾക്കു വൃത്തിയെന്നും പേരുള്ള ടീക നിർമ്മിച്ചു. സുരേശ്വരന്റെ പ്രധാനകൃതികൾ

സൂത്രഭാഷ്യവാർത്തികവും, നൈഷ്കർമ്മ്യസിദ്ധിയുമാണ്. അവയ്ക്കു പുറമേ തൈത്തിരിയോപനിഷദ്ഭാഷ്യത്തിനും ബൃഹദാരണ്യകോപനിഷദ്ഭാഷ്യത്തിനും ദക്ഷിണാമൂർത്തിസ്തവത്തിനുംകൂടി അദ്ദേഹം ടീകകൾ രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആനന്ദഗിരിയുടെ അദ്വൈതഗ്രന്ഥത്തിനു പേർ ന്യായനിർണ്ണയമെന്നാണ്. വാചസ്പതിമിശ്രൻ ഷഡ്ദർശനങ്ങളിലും ഒന്നുപോലെ നിഷ്ണാതനായിരുന്നു. പൂർവ്വമീമാംസയിൽ ന്യായകണികയും തത്വബിന്ദുവും സാംഖ്യത്തിൽ സാംഖ്യതത്വകൗമുദിയും യോഗത്തിൽ യോഗഭാഷ്യവിശാരദിയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികളാണ്. ഉത്തരമീമാംസയിൽ ആ മഹാശയൻ മണ്ഡനമിശ്രന്റെ ബ്രഹ്മസിദ്ധിക്കു ബ്രഹ്മതത്വസമീക്ഷയെന്നും ഭഗവൽപാദരുടെ ബ്രഹ്മസൂത്രഭാഷ്യത്തിനു ഭാമതിയെന്നും രണ്ടു മഹനീയങ്ങളായ വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ രചിച്ചു. രണ്ടു പേരുടെ സിദ്ധാന്തങ്ങളേയും കഴിവുള്ളിടത്തോളം സംയോജിപ്പിച്ചു. ഭാമതിക്ക് അമലാനന്ദൻ (പതിമൂന്നാം ശതകം) കല്പതരുവും, കല്പതരുവിന് അപ്പയ്യദീക്ഷിതർ (ക്രി. പി. പതിനാറാം ശതകം) പരിമളവും രചിച്ചു. പ്രകാശാത്മയതി (ക്രി. പി. 1200) പഞ്ചപാദികയ്ക്കു വിവരണമെഴുതി. അങ്ങനെ ഭാമതീ പ്രസ്ഥാനമെന്നും വിവരണപ്രസ്ഥാനമെന്നും അദ്വൈതവേദാന്തത്തിൽ രണ്ടു ശാഖകൾ ഉത്ഭവിച്ചു. വിദ്യാരണ്യൻ വിവരണത്തിനു വിവരണപ്രമേയസങ്ഗ്രഹം നിർമ്മിച്ചു. വിഷ്ണുഭട്ടൻ അതിനു ഋജുവിവരണമെന്ന ഒരു ടീകയും, ഭാരതീതീർത്ഥനെന്നുകൂടി പേരുള്ള രാമാനന്ദൻ ഋജുവിവരണത്തിനു ത്രയ്യന്തഭാവദീപിക എന്ന മറ്റൊരു ടീകയും രചിച്ചു. മഹാകവി ശ്രീഹർഷന്റെ (ക്രി. പി. പന്ത്രണ്ടാം ശതകം) ഖണ്ഡനഖണ്ഡഖാദ്യവും, മധുസൂദനസരസ്വതിയുടെ (ക്രി. പി. പതിനാറാം ശതകം) അദ്വൈതസിദ്ധിയും അദ്വൈതവേദാന്തത്തിലെ മറ്റു രണ്ടു പ്രമാണഗ്രന്ഥങ്ങളാകുന്നു. ഈ വിഷയത്തെപ്പറ്റി ഇതിലധികം വിസ്തരിക്കുന്നില്ല. തൃശ്ശൂർ മഠങ്ങളിലെ സ്വാമിയാരന്മാരും അദ്വൈതവിഷയകമായി പല ഗ്രന്ഥങ്ങളുണ്ടാക്കീട്ടുണ്ട്. അവരുടെ കാലവും മറ്റും കണ്ടുപിടിയ്ക്കുന്നതു വളരെ വിഷമമാണ്.

പത്മപാദാചാര്യർ

ഭഗവൽപാദരുടെ നാലു ശിഷ്യന്മാരിൽ പത്മപാദൻ ഒരു നമ്പൂരിയാണെന്നു കേരളത്തിൽ ഐതിഹ്യമുണ്ട്. 'ഗ്രേരാ മമ ഗൃഹം ബത! ചോളദേശേ' എന്ന് അദ്ദേഹം ശങ്കരനോടു വിജ്ഞാപനം ചെയ്യുന്നതായി നവകാളിദാസൻ പറയുന്നുണ്ടെങ്കിലും അതു കേരളീയർക്കു വിശ്വസിക്കേണ്ട നിർബ്ബന്ധമില്ല. ഗോവിന്ദനാഥന്റെ ശങ്കരാചാര്യചരിതം നാലാമധ്യായത്തിലും പത്മപാദാചാര്യചരിതത്തിലും കാണുന്ന കഥ താഴെ ചേർക്കുന്നു. വെട്ടത്തുനാട്ടു തൃക്കണ്ടിയൂർ ക്ഷേത്രത്തിനു സമീപം ആലത്തൂർ ഗ്രാമത്തിൽ പെട്ട വേമണ്ണില്ലത്തിൽ സോമശർമ്മാവിന്റെ പുത്രനായി വിഷ്ണുശർമ്മാവു ജനിച്ചു. സോമശർമ്മാവിനു നരസിംഹോപാസ്തിയുടെ ഫലമായിട്ടായിരുന്നു ആ സന്താനം ലഭിച്ചതു്. ബാല്യത്തിൽതന്നെ അതിബുദ്ധിമാനായ വിഷ്ണുശർമ്മാവു വേദശാസ്ത്രപാരഗനായും നരസിംഹോപാസകനായും തീർന്നു. തന്റെ കുടുംബത്തെ ദാരിദ്ര്യത്തിൽ നിന്നു സമുദ്ധരിക്കുന്നതിനായി വൈശ്യവൃത്തി സ്വീകരിച്ചു ധാരാളം ധനം സമ്പാദിച്ചു. ഒരിക്കൽ യാത്രാമദ്ധ്യത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാണിജ്യദ്രവ്യങ്ങളെല്ലാം കള്ളന്മാർ തട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. അതു കണ്ടു വൈരാഗ്യംവന്നു ജന്മനാശത്തിനുള്ള മാർഗ്ഗമന്വേഷിച്ചു കാശിയിൽ ചെന്നു ഭഗവൽപാദരുടെ അന്തേവാസിത്വം സ്വീകരിച്ചു. ഒടുവിൽ ബദര്യാശ്രമത്തിൽ പണ്ടു നരനാരായണന്മാർ തപസ്സു ചെയ്തിരുന്ന നാരായണഗിരിയിൽ വിഷ്ണുപ്രതിമ സ്ഥാപിച്ച് അതിന്റെ പൂജയ്ക്കു നമ്പൂരിമാരെത്തന്നെ നിയമിച്ചു. ഇന്നും ആ ക്ഷേത്രത്തിൽ പൂജയ്ക്കു നമ്പൂരിമാർക്കുമാത്രമേ

അവകാശമുള്ളു. പത്മപാദൻ പാറപ്പുറത്തു ദണ്ഡുകൊണ്ടടിച്ചുണ്ടാക്കിയ ദണ്ഡാഘാതതീർത്ഥം ഇക്കാലത്തും കവോഷ്ണമായിത്തന്നെ കാണപ്പെടുന്നു. അവിടെത്തന്നെ ആ മഹാത്മാവു മൂന്നു കൊല്ലം തപസ്സുചെയ്തതിനുശേഷം സമാധിയെ പ്രാപിച്ചു. ഈ കഥയിൽ അവിശ്വസനീയമായി യാതൊന്നും കാണുന്നില്ല.

9

സംസ്കൃതസാഹിത്യം (വീണ്ടും തുടർച്ച)

(ക്രി. പി. 1300-ാമാണ്ടു വരെ)

ശക്തിഭദ്രൻ — ഒരൈതിഹ്യം

ഭഗവതൽപാദരുടെ കാലം സുമാർ ക്രി. പി. ഏഴാം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിലായിരിക്കണമെന്നു സൂചിപ്പിച്ചുവല്ലോ. ശക്തിഭദ്രകവിയെ അദ്ദേഹവുമായി ഘടിപ്പിക്കുന്ന ഒരൈതിഹ്യം കേരളത്തിൽ പ്രചരിക്കുന്നുണ്ട്. ഭഗവൽപാദർ തിരുവിതാംകൂറിൽ ദിഗ്വിജയം ചെയ്ത അവസരത്തിൽ ചെങ്ങന്നൂരിൽ വെച്ച് ശക്തിഭദ്രൻ അദ്ദേഹത്തെ സന്ദർശിക്കുകയും തന്റെ ആശ്ചര്യചൂഡാമണി എന്ന നാടകം വായിച്ചുകേൾപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. അന്നു മൗനവ്രതത്തിലിരുന്ന ആചാര്യൻ ആ ഗ്രന്ഥത്തെപ്പറ്റി ഒരഭിപ്രായവും പറയാത്തതിനാൽ കവി ഭഗ്നോത്സാഹനായി അതു തീയിലിട്ടു ചുട്ടുകളഞ്ഞു. സ്വാമികൾ ദേശാടനം കഴിഞ്ഞു തിരിയെ ചെങ്ങന്നൂരിലെത്തി ശക്തിഭദ്രനെ വരുത്തി "നിന്റെ 'ഭുവനഭൂതി' എവിടെ" എന്നു ചോദിച്ചു. ചൂഡാമണി രണ്ടാമങ്കത്തിൽ

> "ത്രിഭുവനരിപുരസ്യാ രാവണഃ പൂർവജശ്ചേ-
> ദസുലഭ ഇതി നൂനം വിശ്രമഃ കാർമ്മുകസ്യ;
> രജനിചരനിബദ്ധം പ്രായശോ വൈരമേതദ്
> ഭവതു ഭുവനഭൂത്യൈ ഭൂരിരക്ഷോവധേന."

എന്നൊരു പദ്യമുണ്ട്. അതിന്റെ സ്മരണത്തിൽനിന്നു ജനിച്ച ആനന്ദാതിശയം നിമിത്തമാണ് അവിടുന്ന് ആ ചോദ്യം ചോദിക്കുവാനിടയായത്. കവി കാര്യം മനസ്സിലായപ്പോൾ താൻ അത് നശിപ്പിച്ചു എന്നു പറയുകയും ആചാര്യന്റെ മുഖത്തു നിന്ന് ആ നാടകം മുഴുവൻ വീണ്ടും കേട്ട് എഴുതിയെടുത്തു ചരിതാർത്ഥനാകുകയും ചെയ്തു. ഇതാണ് ആ ഐതിഹ്യം. ഇത് എത്രമാത്രം വിശ്വസനീയമാണെന്നു പറവാൻ നിവൃത്തിയില്ല. രാജശേഖരൻ എന്ന കേരളരാജാവിന്റെ മൂന്നു നാടകങ്ങളെപ്പറ്റിയും ഇത്തരത്തിൽ ഒരു കഥ ശങ്കരവിജയത്തിൽ കാണുന്നുണ്ട്. അതുപോലെതന്നെ മേല്പാഴൂരില്ലത്തിൽ ഭഗവൽപാദർ പൂജിക്കുവാൻ കൊടുത്തിരുന്ന ബ്രഹ്മസൂത്രഭാഷ്യം മീമാംസകനായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മാതുലൻ ദഹിപ്പിച്ചു എന്നും പത്മപാദൻ "പുസ്തം ഗതം

ബുദ്ധിരവസ്ഥിതാ മേ” എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു് അതു വീണ്ടുമെഴുതിയെന്നും അതേ ഗ്രന്ഥത്തിൽത്തന്നെ പറയുന്നു.

പ്രാചീനത

ശക്തിഭദ്രൻ ഭഗവൽപാദരുമായി സന്ധിച്ചാലുമില്ലെങ്കിലും അക്കാലത്തു ജീവിച്ചിരുന്നിരിക്കാവുന്ന ഒരു കവി തന്നെയാണെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. ചൂഡാമണിയുടെ സ്ഥാപനയിൽ സൂത്രധാരനും നടിയുമായി ഇങ്ങനെ ഒരു സംഭാഷണമുണ്ടു്:

“സൂത്ര: ആര്യേ, ദക്ഷിണാപഥാദാഗതമാശ്ചര്യചൂഡാമണിം നാമ നാടകമഭിനയാമ്രേഡിതസൗഭാഗ്യമഭിലഷാമ ഇത്യാര്യമിശ്രാണാം ശാസനം.

നടീ: (ഛായ) അത്യാഹിതം ഖല്വേതൽ, ആകാശം പ്രസൂതേ പുഷ്പം, സികതാ സ്സൈലമുൽപാദയന്തി, യദി ദക്ഷിണസ്യാ ദിശ ആഗതം നാടകനിബന്ധനം.

സൂത്ര: ആര്യേ മാ മൈവം, ഉപചിനു ഗുണം. അപഹസ്തയ ജന്മാഭിനിവേശം, പശ്യ.

> ഗുണാഃ പ്രമാണം ന ദിശാം വിഭാഗോ
> നിദർശനം നന്വിദമേവ തത്ര;
> സ്തനദ്വയേ തേ ഹരിചന്ദനഞ്ച
> ഹാരശ്ച നീഹാരമരീചിഗൗരഃ.

നടീ: (ആത്മാനാം വിലോക്യ) യുജ്യതേ. രത്നാകരഃ ഖലു സ ദേശഃ. ആര്യ, കതമഃ പുനസ്സ കവിഃ, യ ആത്മനഃ പ്രജ്ഞാരൂപം നിബന്ധനവ്യാജേന ദേശാന്തരം പ്രേഷിതു കാമഃ?

സൂത്ര: ആര്യേ, ശ്രൂയതാം ഉന്മാദവാസവദത്താപ്രഭൃതീനാം കാവ്യാനാം കർത്തുഃ കവേശ്ശക്തിഭദ്രസ്യേദം പ്രജ്ഞാവിലസിതം.”

ഇതിൽനിന്നു ദക്ഷിണാപഥവാസികളായ പണ്ഡിതന്മാരാരും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലം വരെ നാടകം നിർമ്മിച്ചിരുന്നില്ലെന്നും അങ്ങനെ ഒരു സംഭവത്തെ ആകാശത്തിൽ കുസുമോൽപത്തിപോലെയും മണൽത്തരികളിൽ തൈലപ്രവാഹം പോലെയും ആണു് ഔത്തരാഹന്മാർ കരുതിയിരുന്നതെന്നും ശക്തിഭദ്രൻ ചൂഡാമണി രചിച്ചതിന്റെ ഉദ്ദേശങ്ങളിൽ ഒന്നു് ആ അപവാദത്തിന്റെ നിർമ്മാർജ്ജനമായിരുന്നു എന്നും സ്പഷ്ടമായി കാണാവുന്നതാണു്. ചൂഡാമണി ആറാമങ്കത്തിലെ ‘വേണീം കരേണ തവ മോക്ഷ്യതി ദേവി, ദേവഃ’ എന്നു് അവസാനിക്കുന്ന പദ്യത്തിൽ ഭട്ടനാരായണന്റെ വേണീസംഹാരത്തിലെ ‘ഉത്തംസയിഷ്യതി കചാംസ്തവ ദേവി, ഭീമഃ’ എന്നു് അവസാനിക്കുന്ന പദ്യത്തിന്റെ അനുരണനം കേൾക്കാവുന്നതുകൊണ്ടു ഭട്ടനാരായണനെ അപേക്ഷിച്ചു ശക്തിഭദ്രൻ അർവാചീനനാണെന്നു ചിലർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. ഭട്ടനാരായണന്റെ കാലം ക്രി. പി. ഏഴാം ശതകത്തിന്റെ പൂർവാർദ്ധമാണു്. ക്രി. പി. പതിനഞ്ചാം ശതകത്തിൽ ഉത്ഭവിച്ചതായി വിചാരിക്കാവുന്ന ‘നടാങ്കുശം’ എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ “അസ്മാകം പ്രബന്ധകൃദപി മഹാനേവ,

> യൽകൃതന്നാടകം ചൂഡാമണിശ്ചൂ ഡാമണിസ്സതാം
> സ കൈസ്യവ ന മാന്യോയം ശക്തിഭദ്രോ മഹാവകവിഃ?

എന്നും ചൂഡാമണിപ്രഭൃതിനാടകാനാം വീരരസപ്രധാനത്വാൽ” എന്നും പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ശക്തിഭദ്രന്റെ കാലത്തിനുമുമ്പു ദാക്ഷിണാത്യന്മാരുടെ കൃതികളായി രണ്ടു പ്രഹസനങ്ങൾ മാത്രമേ കാണുന്നുള്ളു. അവയിൽ ഒന്നു ബോധായനന്റെ ഭഗവദജ്ജു

കീയവും (ഭഗവദജ്ജുകം എന്നും പറയും) മറ്റേതു മഹേന്ദ്രവിക്രമപല്ലവന്റെ മത്തവിലാസപ്രഹസനവുമാണ്. മഹേന്ദ്രവിക്രമനു മത്തവിലാസനെന്നും ബിരുദമുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ക്രി. പി. 610-ൽ തന്റെ മാമണ്ടൂർശാസനത്തിൽ ഭഗവദജ്ജുകീയത്തെ സ്മരിക്കുന്നു. ഭഗവദജ്ജുകീയത്തിനു ദിങ്മാത്രദർശിനി എന്ന പേരിൽ വെള്ളാങ്ങല്ലൂർ നാരായണഭട്ടതിരി എഴുതിയ ഒരു വ്യാഖ്യാനമുണ്ട്.

ചില ചരിത്രശകലങ്ങൾ

ശക്തിഭദ്രൻ കുന്നത്തൂർ താലൂക്കിൽപ്പെട്ട കൊടുമൺപകുതിയിൽ ചെന്നീർക്കരസ്വരൂപം എന്ന ഒരു ബ്രാഹ്മണ പ്രഭുകുടുംബത്തിൽ ജനിച്ചു. ആ കുടുംബം ചെങ്ങന്നൂർ ഗ്രാമത്തിൽപ്പെട്ടതായിരുന്നു. ശക്തിഭദ്രൻ എന്നതു സ്ഥാനപ്പേരാണ്. സാക്ഷാൽ നാമധേയം ശങ്കരനാണെന്നു ചിലർ പറയുന്നു, എങ്കിലും അതിന് അടിസ്ഥാനം ഒന്നും കണ്ടുകിട്ടീട്ടില്ല. പ്രസ്തുത കുടുംബത്തിലേക്കു തിരുവാർപ്പക്ഷേത്രത്തിൽ സമുദായസ്ഥാനമുണ്ടായിരിന്നു. കൊല്ലം 956-ാമാണ്ടിടയ്ക്ക് ആ കുടുംബത്തിൽ ശക്തിഭദ്രരുസാവിത്രി, ശക്തിഭദ്രരുശ്രീദേവി എന്നീ രണ്ട് അന്തർജ്ജനങ്ങൾ മാത്രം ശേഷിക്കുകയും അവർ 966-ൽ വാക്കവഞ്ഞിപ്പുഴമഠത്തിൽനിന്നു ദത്തെടുക്കുകയും ചെയ്തു. അങ്ങനെ ആ കുടുംബംവക വസ്തുക്കളും മുൻപറഞ്ഞ സമുദായസ്ഥാനവും വാക്കവഞ്ഞിപ്പുഴമഠത്തിലേക്ക് അടങ്ങി.

ആശ്ചര്യചൂഡാമണി

ചൂഡാമണി ഏഴങ്കത്തിലുള്ള ഏറ്റവും വിശിഷ്ടമായ ഒരു നാടകമാകുന്നു. അതിലേ (1) "കരപല്ലവമാത്രമുജ്ജിഹീതേ" (2) "അഭിസരണമയുക്തമങ്ഗനാനാം" ഈ രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങളും ക്രി. പി. പന്ത്രണ്ടാം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന കാശ്മീരകനായ വല്ലഭദേവന്റെ സുഭാഷിതാവലിയുടെ ഒരു മാതൃകയിൽ ഉദ്ധരിച്ചു കാണുന്നു. അഭിനയത്തിന് ഇത്ര പറ്റിയതായി സംസ്കൃതത്തിൽ അധികം നാടകങ്ങളില്ല. രാമായണത്തിലെ ഇതിവൃത്തത്തെ ഉപജീവിച്ചു പല മഹാകവികളും നാടകങ്ങൾ നിബന്ധിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും അവയിൽ പ്രഥമസ്ഥാനത്തെ അർഹിക്കുന്നത് – ചില അംശങ്ങളിൽ ഉത്തരരാമചരിതത്തെ കഴിച്ചാൽ – ഈ നാടകം തന്നെയാണ്. ചൂഡാമണിയിൽ ഒന്നാമത്തേ അങ്കത്തിനു പർണ്ണശാലാങ്കമെന്നും രണ്ടാമത്തേതിനു ശൂർപ്പണഖാങ്കമെന്നും മൂന്നാമത്തേതിനു മായാസീതാങ്കമെന്നും നാലാമത്തേതിനു ജടായുവധാങ്കമെന്നും അഞ്ചാമത്തേതിന് അശോകവനികാങ്കമെന്നും ആറാമത്തേതിന് അങ്ഗുലീയാങ്കമെന്നും പേർ പറയുന്നു. ഇവയിൽ അശോകവനികാങ്കവും അങ്ഗുലീയാങ്കവും അതിപ്രധാനമാണ്. നാലാമങ്കത്തിൽ നാട്യശാസ്ത്രനിബന്ധനകൾക്കു വിപരീതമായി രാവണനും ജടായുവും തമ്മിലുള്ള യുദ്ധം അഭിനയിക്കേണ്ടതുണ്ട്. ഖരദൂഷണാദിരാക്ഷസന്മാരുടെ നിഗ്രഹം കഴിഞ്ഞിട്ടു ശൂർപ്പണഖ ശ്രീരാമന്റെ സന്നിധിയെ പ്രാപിക്കുന്ന ഘട്ടത്തിൽ ഇതിവൃത്തമാരംഭിക്കുകയും അഗ്നിപ്രവേശാനന്തരം സീതാദേവിയുടെ പാതിവ്രത്യമഹിമ കണ്ടു സന്തുഷ്ടരായ ദേവന്മാരാൽ പ്രേഷിതനായ നാരദമഹർഷി ആ പുണ്യശ്ലോകനെ അനുഗ്രഹിക്കുന്ന ഘട്ടത്തിൽ അവസാനിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. കവി മൂലകഥയിൽ നിന്ന് അവസരോചിതമായ പല വ്യതിയാനങ്ങളും സ്വീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ശ്രീരാമൻ, സീതാദേവി, ലക്ഷ്മണൻ, രാവണൻ ഈ നാലു പാത്രങ്ങൾക്കും അദ്ദേഹം വരുത്തീട്ടുള്ള തന്മയത്വം അത്യത്ഭുതമായിരിക്കുന്നു. ഗദ്യവും പദ്യവും രചിക്കുന്നതിന് അദ്ദേഹത്തിനുള്ള പാടവവും അസാധാരണം തന്നെ. നാടകനിർമ്മാണ വിഷയത്തിൽ ദക്ഷിണാപഥത്തിന്റെ അഭിമാനത്തെ ആദ്യമായി വിജൃംഭണം ചെയ്യിച്ച

ഈ കേരളീയൻ ആർക്കും ആരാധ്യനാകുന്നു. ആശ്ചര്യചൂഡാമണിക്കു 'ഭാരദ്വാജഗ്രാമവാസി'യും 'കൗമാരിളമതാനുഗ'നുമായ ഒരു പണ്ഡിതൻ വിവൃതി എന്ന പേരിൽ സർവങ്കഷമായ ഒരു വ്യാഖ്യാനം രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹം ഒരു ശ്രീരാമഭക്തനാണെന്നു വ്യാഖ്യാനത്തിന്റെ ഒടുവിൽ കാണുന്ന ഒരു ശ്ലോകത്തിൽനിന്ന് അനുമാനിക്കാം. ഒന്നോ അധികമോ പൂർവ്വവ്യാഖ്യാതാക്കന്മാരെ വിവൃതിയിൽ 'കേചിൽ' എന്നു നിർദ്ദേശിച്ചു സ്മരിച്ചുകാണുന്നു.

ഇതരഗ്രന്ഥങ്ങൾ

ശക്തിഭദ്രനു ചൂഡാമണിയുടെ സ്ഥാപനയിൽ താൻ ഉന്മാദവാസവദത്താപ്രഭൃതികളായ കാവ്യങ്ങളുടെ കർത്താവെന്നു നിവേദനം ചെയ്തിട്ടുള്ളത് ഓർമ്മിക്കുമല്ലോ. ചൂഡാമണി കൂടാതെ ഉന്മാദവാസവദത്ത മുതലായി മൂന്നു കാവ്യങ്ങളെങ്കിലും അദ്ദേഹം നിർമ്മിച്ചിരിക്കണമെന്ന് ഇതിൽനിന്ന് ഊഹിക്കാം. അവ ഏതെല്ലാമെന്നറിയുന്നില്ല; ഉന്മാദവാസവദത്തപോലും കണ്ടുകിട്ടീട്ടുമില്ല. ചിലർ അതു വീണാവാസവദത്തമെന്ന നാടകമാണെന്നു വിചാരിക്കുന്നു. എന്നാൽ വീണാവാസവദത്തം ശൂദ്രകൃതമെന്നാണ് അഭിയുക്തമതം. ചൂഡാമണിയും, മഹാമഹോപാധ്യായൻ ഡോക്ടർ ഗണപതിശാസ്ത്രി ഭാസന്റേതെന്നു പറഞ്ഞു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയ അഭിഷേകനാടകവും പ്രതിമാനാടകവും ഒരു കവിയുടെ കൃതികളാണെന്നു സങ്കല്പിക്കുന്നവരുമുണ്ട്. ഇതിനൊന്നും തെളിവു പര്യാപ്തമല്ല. കാവ്യങ്ങൾ എന്നു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ള സ്ഥിതിക്ക് ഉന്മാദവാസവദത്താദി കൃതികൾ നാടകങ്ങളായിരിക്കണമെന്നു നിർബന്ധവുമില്ല.

വാസുദേവഭട്ടതിരി

ദേശം

കൊച്ചിയിൽ തൃശ്ശൂരിനു സുമാർ എട്ടു നാഴിക തെക്കായി സുപ്രസിദ്ധമായ പെരുവനമെന്ന മഹാക്ഷേത്രവും, അതിന് അരനാഴിക വടക്കു മാറി തിരുവളക്കാവ് (തിരുവള്ളക്കാവെന്നും പറയും; സംസ്കൃതത്തിൽ വലപുരം) എന്ന ശാസ്താവിന്റെ അമ്പലവും സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. അതിന് ഒരു നാഴിക വടക്കായി പട്ടത്ത് എന്നൊരില്ലമുണ്ട്. ആ ഇല്ലക്കാർക്കാണ് തിരുവളക്കാവമ്പലത്തിൽ ഇന്നും ശാന്തി. വാസുഭട്ടതിരി ജനിച്ചതു പ്രസ്തുതകുടുംബത്തിലാകുന്നു.

ഐതിഹ്യം

ഭട്ടതിരിയെപ്പറ്റി അസത്യമെങ്കിലും ശ്രവണപ്രിയമായ ഒരൈതിഹ്യമുണ്ട്. ബാല്യകാലത്തിൽ തീരെ അവ്യുൽപന്നനാകയാൽ ജനങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തെ പരിഹാസമായി വാതു എന്നു വിളിച്ചുവന്നു. ശാസ്താവിനെപ്പറ്റി അദ്ദേഹത്തിനുള്ള ഭക്തി അളവറ്റതായിരുന്നു. ഒരു ദിവസം അത്താഴപ്പൂജ കഴിഞ്ഞു മഴയുടെ ആധിക്യം നിമിത്തം ഇല്ലത്തേയ്ക്കു തിരിച്ചുപോകുവാൻ തരമില്ലാതെ തീർന്ന അവസരത്തിൽ അനന്യശരണനായി അദ്ദേഹം ശാസ്താവിനോടു തന്റെ സങ്കടം നിവേദനംചെയ്തു. അപ്പോൾ തിടപ്പള്ളിയിലുള്ള വിറകെടുത്തു തീകായുന്നതിനും അതിന്റെ ഒരു മൂലയിൽ ഒരു കദളിപ്പഴക്കുല വച്ചിരുന്നതെടുത്തു തിന്നുകൊള്ളുന്നതിനും നിയോഗിച്ചുകൊണ്ട് ഒരശരീരിവാക്കുണ്ടായി. അതനുസരിച്ചു പ്രവർത്തിച്ച നിമിഷത്തിൽ പ്രതിഭാശാലിയായ ഒരു യമകമഹാകവിയായി അദ്ദേഹം രൂപാന്തരപ്പെട്ടു. പിറ്റേദിവസം കാലത്തു കഴകക്കാരൻ 'എന്തിനു വിറകെടുത്തു?' എന്നു ചോദിച്ചതിനു 'ധാർഷ്ട്യക്കാരാ, പോടാ'

എന്നു കലിദിനസംഖ്യ യോജിപ്പിച്ച് (ഇതെങ്ങനെ കലിദിനസംഖ്യയായി എന്നറിയുന്നില്ല) മറുപടി പറയുകയും വാരസ്യാരുടെ അതേ ചോദ്യത്തിനു "വിറ കെട്ടപ്പാൻ വിറകെട്ടുത്തു; വിറകെട്ടുത്തു വിറ കെട്ടുത്തു" എന്നു യമകാലങ്കൃതമായ വാക്യത്തിൽ പ്രത്യുത്തരം നല്കി ആ സ്ത്രീയെ ആശ്ചര്യപരവശയാക്കുകയും ചെയ്തു. തത്വം ധരിച്ചപ്പോൾ വാരസ്യാർ അവിടെക്കിടന്ന പഴത്തൊലി എടുത്തു തിന്നുകയും തന്നിമിത്തം അവർക്കും കുറേ താണ രീതിയിൽ കവനം ചെയ്യുന്നതിനു പാടവം സിദ്ധിക്കുകയും ചെയ്തു. അനന്തരമാണ് ഭട്ടതിരി യുധിഷ്ഠിരവിജയാദി കാവ്യങ്ങൾ രചിക്കുവാൻ ആരംഭിച്ചത്. ഇപ്രകാരമാകുന്നു ആ ഐതിഹ്യത്തിന്റെ ഗതി.

ആത്മകഥാകഥനം; യുധിഷ്ഠിരവിജയം

ഭട്ടതിരി സ്വകൃതികളിൽ തന്നെപ്പറ്റി ചിലതെല്ലാം പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ പ്രസ്താവനകളെ ആദ്യമായി ഉദ്ധരിച്ചുകൊള്ളട്ടെ. യുധിഷ്ഠിരവിജയത്തിൽ കവി ഇങ്ങനെ പറയുന്നു:

"അസ്തി സഗജരാജഗതീ രാജവരോ, യേന ഗതശുഗജരാ ജഗതീ;
ഭീഷണമധികം കവയഃ സ്തുവന്തി ജന്യം യദീയമധികങ്കവയഃ.
തരവോ ഭൂരിച്ഛായാസ്സമാനഫലദായിനീ ച ഭൂരിച്ഛായാഃ;
സവിനയശോഭാ ജനതാ യദ്രാജ്യേ; യസ്യ ഭുവി യശോഭാജനതാ.
തസ്യ ച വസുധാമവതഃ കാലേ കുലശേഖരസ്യ വസുധാമവതഃ
വേദാനാമധ്യായീ ഭാരതഗുരുരഭവദാദ്യനാമധ്യായീ.

യം പ്രാപ രമാചാര്യം ദേവീ ച ഗിരാം പുരാണപരമാചാര്യം;
യമശുഭസന്തോദാന്തം പരമേശ്വരമുപദിശന്തി സന്തോ ദാന്തം.
ജ്ഞാനസമഗ്രാമേയം നിവസന്തം വിപ്രസത്തമഗ്രാമേ യം,
തിലകം ഭൂമാവാഹുര്യസ്യാർത്ഥിഷു ദത്തഭൂതിഭൂമാ വാഹഃ
സമജനി കശ്ചിത്തസ്യപ്രവണഃ ശിഷ്യോ ʃനുവർത്തകശ്ചിത്തസ്യ
കാവ്യാനാമാലോകേ പടുമനസോ വാസുദേവനാമാ ലോകേ.
കീർത്തിമദഭ്രാന്തേന സ്മരതാ ഭാരതസുധാമദഭ്രാന്തേന
ജഗദപഹാസായ മിതാ പാർത്ഥകഥാ, കല്മഷാപഹാ സാ യമിതാ."

"ഗജരാജഗതിയും രണശൂരനും പ്രജാക്ഷേമൈകദീക്ഷിതനുമായ 'കുലശേഖരൻ' എന്ന മഹാരാജാവു രാജ്യപരിപാലനം ചെയ്യുന്ന കാലത്ത്, വേദാധ്യായിയും ഭഗവദ്ഭക്തനുമായി 'ഭാരതഗുരു' എന്നൊരു പണ്ഡിതൻ ജീവിച്ചിരുന്നു. പുരാണപരാമാചാര്യനായ അദ്ദേഹത്തെ ലക്ഷ്മിയും സരസ്വതിയും ഒന്നുപോലെ അനുഗ്രഹിച്ചു. അശുഭവ്യഥയെ ഭഞ്ജിക്കുന്ന ആ ദാന്തനെ സത്തുക്കൾ "പരമേശ്വരൻ" എന്നു വിളിച്ചുവന്നു. വിപ്രസത്തമന്മാരുടെ ഗ്രാമത്തിൽ നിവസിക്കുന്ന ജ്ഞാനസമഗ്രനും അമേയനുമായ അദ്ദേഹത്തെ ജനങ്ങൾ ഭൂമിയുടെ തിലകമെന്നും പറഞ്ഞുവന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാഹു (ബാഹു) അർത്ഥികൾക്കു ധാരാളം ധനം വിതരണം ചെയ്തുവന്നു. കാവ്യാവഗാഹത്തിൽ പ്രഗല്ഭമാനസനായ ആ ഗുരുവിന്റെ ഹിതാനുവർത്തിയും പ്രവണനുമായ ശിഷ്യനായി വാസുദേവനെന്നു പേരോടു കൂടിയ ഒരാളും അക്കാലത്തു ജീവിച്ചിരുന്നു. ഭാരതസുധ ആസ്വദിച്ചു മദഭ്രാന്തനായിത്തീർന്ന ആ വാസുദേവൻ വലുതായ കീർത്തിയിൽ ആഗ്രഹത്തോടുകൂടി പാവനമായ പാർത്ഥകഥ സംക്ഷിപ്തമായി, ലോകാപഹാസത്തിനു പാത്രമാകത്തക്കവിധത്തിൽ, യമകകാവ്യമായി നിബന്ധിച്ചു." ഇതിൽനിന്നു യുധിഷ്ഠിരവിജയകർത്താവായ വാസുദേവക

വി കുലശേഖരന്റെ രാജ്യഭാരകാലത്തു ഭാരതഗുരുവിന്റെ ശിഷ്യനായി ജീവിച്ചിരുന്നു എന്നു വെളിവാകുന്നു. പ്രസ്തുത കാവ്യത്തിന്റെ അപ്രകാശിതമായ ഒരു പഴയ ഭാഷാവ്യാഖ്യാനത്തിൽ "കുലശേഖരൻ, കുലശേഖരചക്രവർത്തി, ഭാരതഗുരു, ഭാരതഭട്ടൻ" എന്നും, ഒരു സംസ്കൃതവ്യാഖ്യയിൽ "ഭാരതഗുരുഃ ഭാരതാർത്ഥോപദേഷ്ടാ" എന്നും കാണുന്നതുകൊണ്ടു ഭാരതഗുരു എന്ന പേർ മഹാഭാരതത്തിന്റെ അർത്ഥപ്രവചനത്തിലുള്ള പ്രാവീണ്യം നിമിത്തം അദ്ദേഹത്തിനു ലഭിച്ച ബിരുദപ്പേരാണെന്നും, യഥാർത്ഥനാമധേയം പരമേശ്വരനെന്നായിരിക്കണമെന്നും ഊഹിക്കാം. കേരളോൽപത്തിയിൽ കുലശേഖരൻ എന്ന പതിനേഴാമത്തെ പെരുമാൾ കേരളം രക്ഷിച്ചപ്പോൾ "മഹാഭാരതഭട്ടതിരിയും വാസുദേവഭട്ടതിരിയും പെരുമാളെക്കണ്ടു വന്ദിച്ചു പെരുമാൾക്ക് അനുഗ്രഹവും കൊടുത്തു" എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

ത്രിപുരദഹനം

വാസുദേവഭട്ടതിരിയുടെ ത്രിപുരദഹനം എന്ന യമകകാവ്യത്തിൽ താഴെ കൊടുക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ കാണുന്നുണ്ട്.

> "അസ്തി സ കവിലോകനതഃ ക്ഷിതിഭൃ, ദരിര്യസ്യ സൈനികവിലോകനതഃ
> ബഹുവിപദി ക്ഷുദ്രവതി ക്ഷ്മാഭൃതി കുർവൻ പദാനിദിക്ഷു ദ്രവതി.
> സാധൂനാം പാതാ യഃ സ്ഥിരവ്രതോ യശ്ച പാപിനാം പാതായഃ
> യസ്മാദ്ദുർവ്യാപാരം പ്രീതിം യസ്യാമലം വിദ്ദുർവ്യാപാരം.
>
> സ്വപദപയോജനതേയം സദൈവ സമ്പാദകം ശ്രിയോജനതേയം
> ഭൃതികരം വ്യാലപതി സ്മരൽകരം രാജശേഖരം വ്യാലപതി
> രാമസമത്വാദേവ ശ്രുത്വാ രാമാഖ്യമകൃത മത്വാ ദേവഃ
> യം സ ച രക്ഷോപായം ചക്രേ/സ്യ ച കർമ്മജനിതരക്ഷോപായം.
> നിജയാ തന്വാ നേത്രപ്രമോദനം പ്രാണിനാം വിതന്വാനേ/ത്ര
> മതിബലമാസാദ്യ മിതം പുരദഹനം രവിഭ്രുവാ സമാസാദ്യമിതം"

ഈ പദ്യങ്ങളിൽ നിന്നു 'രവിഭ്രു' അതായതു രവിയുടെ പുത്രനായ ഒരു കവി, കവികൾക്ക് ആരാധ്യനും രാജശേഖരനെന്ന ബിരുദത്താൽ അലംകൃതനുമായ രാമനെന്നു തിരുനാമമുള്ള ഒരു മഹാരാജാവിന്റെ കാലത്താണ് ത്രിപുരദഹനം രചിച്ചതെന്നു വിശദമാകുന്നു. ഈ "രവിഭ്രു" വാസുഭട്ടതിരിതന്നെയാണെന്നു ത്രിപുരദഹനത്തിന് 'അർത്ഥപ്രകാശിക' എന്ന വൃത്തി നിർമ്മിച്ച മൂക്കോലക്കാരനായ നീലകണ്ഠൻ നമ്പൂരി

> "ത്രിപുരദഹനസംജ്ഞം കാവ്യമേതദ്വിധാതും
> കവിരഥ രവിസൂനുർവ്വാസുദേവാഭിധാനഃ
> നിരുപമചരിതേന സ്വച്ഛമീശാനസംജ്ഞം
> നതജനഹിതദം തം സ്തൗതി വിഘ്നാതിഭീതഃ"

എന്നു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതിൽനിന്നു മനസ്സിലാക്കാം.

ശൗരികഥ

ഭട്ടതിരിയുടെ മറ്റൊരു യമകകാവ്യമായ ശൗരികഥോദയത്തിൽ (ശൗരികഥയെന്നും പറയും)

"ജയതി സുധാമാരാമഃ ക്ഷിതിപാലഃ കാവ്യവീരുധാമാരാമഃ
ദധദിഭമസ്തകലീലാമംസേന ബിഭർത്തി യോ യമസ്തകലീലാം."

എന്നു കാണുന്നതിൽനിന്ന് ആ കാവ്യവും രാമവർമ്മമഹാരാജാവു രാജ്യഭാരം ചെയ്ത കാലത്തു രചിച്ചതാണെന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ശൗരികഥയിൽ കവി ഹരിവംശത്തെയാണ് ഉപജീവിക്കുന്നത്.

കാലം

യുധിഷ്ഠിരവിജയത്തിനു രാഘവവാരിയരുടെ 'പദാർത്ഥചിന്തനം' എന്ന വിശ്വോത്തരമായ ഒരു വ്യാഖ്യാനം ഉണ്ട്. അതിൽ 'കുലശേഖരസ്യ = കുലശേഖരനാമ്നഃ കുലാലങ്കാരോയം ഭാവീതി വിചാര്യ ഗുരുഭിസ്ഥാ കൃതനാമധേയസ്യ പട്ടബന്ധ ഇത്യർത്ഥാദ്ഗ് ഭവതി, പ്രാഗ് രാമവർമ്മനാമത്വാൽ' എന്നു 'കാലേ കുലശേഖരസ്യ' എന്ന ഭാഗത്തിന് അർത്ഥവിവരണം ചെയ്യുമ്പോൾ പ്രസ്താവിച്ചുകാണുന്നു. മറ്റൊരു വ്യാഖ്യാതാവായ അച്യുതന്റെ വിജയദർശികയിലും "കുലശേഖര ഇത്യഭിഷേകകൃതം നാമ; പിത്രാദികൃതം തു രാമവർമ്മേതി" എന്നു പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു കുലശേഖരനും രാമനും രണ്ടു ഭിന്നന്മാരായ രാജാക്കന്മാരെന്നു സങ്കല്പിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല. എല്ലാ കേരളചക്രവർത്തിമാർക്കും സുമാർ ക്രി. പി. എട്ടാംശതകം മുതൽക്കു തളിയാതിരിമാർ കുലശേഖരനെന്ന നാമം അഭിഷേകാവസരത്തിൽ നല്കിയിരുന്നതായി അറിയുന്നു. കുലശേഖര ആഴ്വാരുടെ സുഹൃത്തും മഹാവിദ്വാനുമായി രവി എന്നൊരു നമ്പൂരി ഉണ്ടായിരുന്നതായി മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ആ രവിയുടെ പുത്രനാണ് വാസുഭട്ടതിരി എന്നൂഹിക്കുന്നതിൽ അസാങ്ഗത്യമില്ല. അപ്പോൾ ആഴ്വാർ തന്നെയാണ് ഭട്ടതിരിയുടേയും പുരസ്കർത്താവ് എന്നു വന്നുകൂടുന്നു. അഴ്വാർക്കു രാജശേഖരനെന്നും ഒരു ബിരുദമുണ്ടായിരുന്നതായി ഊഹിക്കുവാൻ ത്രിപുരദഹനം വഴികാണിക്കുന്നു.

വാസുദേവവിജയം

യുധിഷ്ഠിരവിജയത്തിൽ എട്ടും ത്രിപുരദഹനത്തിൽ മൂന്നും ശൗരികഥയിൽ മൂന്നും ആശ്വാസങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. മൂന്നും അതിവിശിഷ്ടങ്ങളായ കാവ്യങ്ങളാണെങ്കിലും അവയിൽ അഭ്യർഹിതത്വം യുധിഷ്ഠിരവിജയത്തിന് തന്നെയാണ്. ഇവകൂടാതെ പാണിനിസൂത്രങ്ങൾക്ക് ഉദാഹരണങ്ങൾ കാണിച്ചുകൊണ്ട് വാസുദേവവിജയം എന്നൊരു ശാസ്ത്രകാവ്യവും ഭട്ടതിരി നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. വാസുദേവവിജയം അഞ്ചു സർഗ്ഗമുള്ളതിൽ മൂന്നു സർഗ്ഗമേ കാവ്യമാലയിൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തീട്ടുള്ളു. അഞ്ചാം സർഗ്ഗത്തിന്റെ ഒടുവിലത്തെ ശ്ലോകമാകുന്നു താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നത്.

"സന്ധ്യാപയോദരുചിലോഹിതകേ പ്രവീച്യാഃ
പ്രാച്യാ മുഖേവ തമസോദയകാളകേ ച
കല്യാണവേണുദലശൃംഗഗളന്നിനാദൈർ-
ഗ്ഗോഷ്ഠം വിഭർവ്വിവിശിവാൻ സഗണഃ പുരാവൽ"

"ഏതദ്ഗ്രന്ഥരചനേനാസ്യ മഹാവൈയാകരണത്വം പ്രതീയതേ" എന്നു കാവ്യമാലാപ്രസാധകനായ പണ്ഡിതശിവദത്തൻ പ്രസ്തുത കാവ്യത്തിന്റെ മഹിമയെ പ്രശംസിച്ചിരിക്കുന്നു. ദുരവഗാഹമായ ആ കൃതിക്ക് ഗ്രന്ഥകാരൻതന്നെ

"കാവ്യം മയാ വാസുദേവവിജയാഖ്യമകാരി യൽ
വ്യാഖ്യാപി തസ്യ തന്വീയം ക്രിയതേ പദചന്ദ്രികാ."

എന്ന പദ്യത്തിൽ പ്രതിജ്ഞ ചെയ്യുന്നതുപോലെ 'പദചന്ദ്രികാ' എന്നൊരു വ്യാഖ്യാനം രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. അക്രൂരാഗമനത്തിനു മുമ്പുള്ള ദശമസ്കന്ധ കഥയാണ് അതിലെ പ്രതിപാദ്യവിഷയം. ധാതുപ്രകരണം അദ്ദേഹം സ്പർശിക്കാത്തതിനാൽ പിൻകാലത്തു മേല്പത്തൂർ നാരായണഭട്ടതിരി അക്രൂരാഗമനം മുതൽ കംസവധം വരെയുള്ള ഇതിവൃത്തത്തെ വിഷയീകരിച്ചു ധാതുകാവ്യം എന്നൊരു ഗ്രന്ഥം നിർമ്മിക്കുകയുണ്ടായി. അതിൽ

"ഉദാഹൃതം പാണിനിസൂത്രമണ്ഡലം
പ്രാഗ്വാസുദേവേന; തദൂർധ്വതോ ഽപരഃ
ഉദാഹരത്യദ്യ വൃകോദരോദിതാൻ
ധാതൂൻ ക്രമേണൈവ ഹി മാധവാശ്രയാൽ."

എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. പ്രസ്തുതകാവ്യത്തിന് ആ കവിചക്രവർത്തിയുടെ ശിഷ്യന്മാർ രചിച്ചിട്ടുള്ള വ്യാഖ്യാനത്തിൽ "വാസുദേവോ നാമ കേരളേഷു പെരുവനജന്മാ കശ്ചിദ്ദ്വിജന്മാ" എന്നു സ്പഷ്ടമായി വാസുദേവവിജയകാരന്റെ ജനനസ്ഥലത്തെപ്പറ്റി പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

ഗജേന്ദ്രമോക്ഷം

ഗജേന്ദ്രമോക്ഷം എന്ന കാവ്യത്തിൽ നിന്നുദ്ധരിക്കുന്നവയാണ് താഴെ കാണുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ:

"കല്യാണം കരുതാദ്വോ ഭൂതാനാമധിപതിസ്സ കരുണാബ്ധിഃ
രക്ഷാർത്ഥം സുജനാനാം സന്നിദധത് പുരുവനേ രമ്യേ.
ശക്ത്യോഭയരൂപസ്സൻ യം കില നാഥസ്സ ഭുവനചക്രസ്യ
ചക്രിണി മാതരി ജനയാംബഭൂവ ജഗദവനജനിതരസം
യസ്യ ച ഭാജകരൂപപ്രസാദതോ വിശ്വവിതതവിമലയശാഃ
രചയാമാസ സുമേധാഃ കഥാസുധാം വാസുദേവകവിഃ.

***

ഭക്ത്യാ പ്രണമ്യ ദേവം ഹരിം ഗുരും ശ്രീഗുരുപ്രസാദേന
വൃത്തൈർഗ്ഗജേന്ദ്രമോക്ഷം ബ്രൂ മസ്തം ശൃണുത വൃത്തജ്ഞാഃ"

ഒടുവിൽ

"വൃത്തരത്നാകരപ്രോക്തവൃത്തലക്ഷ്യതയാ ക്രമാൽ
ഗജേന്ദ്രമോക്ഷസ്സന്ദൃബ്ധോ വാസുദേവേന സാദരം"

എന്നും ഒരു ശ്ലോകമുണ്ട്. ഈ ശ്ലോകങ്ങൾ വൃത്തരത്നാകരത്തെ അനുസരിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു വൃത്തശാസ്ത്രഗ്രന്ഥമാണ് ഗജേന്ദ്രമോക്ഷമെന്നും അതിന്റെ പ്രണേതാവ് ഒരു വാസുദേവകവിയാണെന്നും നമ്മെ ധരിപ്പിക്കുന്നു. തിരുവളക്കാവിലെ ശാസ്താവിനെ ആരംഭത്തിൽ സ്തുതിക്കുന്നു എന്നുമാത്രമല്ല ആ ദേവന്റെ പ്രസാദംകൊണ്ടാണ് വാസുദേവഭട്ടതിരി യമകകാവ്യം രചിച്ചതെന്നും പറയുന്നു. എന്നാൽ അദ്ദേഹം 'വിതതവിമലയശാഃ' എന്നും 'സുമേധാഃ' എന്നും ആത്മപ്രശംസ ചെയ്യുമെന്നു കരുതാവുന്നതല്ല; എന്നുമാത്രമല്ല വൃത്തരത്നാകരത്തിന്റെ ആവിർഭാവം ഭട്ടതിരിയുടെ കാലത്തിനു പിന്നീടാണെന്നുള്ളതും നിർവിവാദമാണ്. അതുകൊണ്ടു പെരുവനത്തെ പശ്ചാൽകാലികനായ ഒരു വാസുദേവനാണ് ഗജേന്ദ്രമോക്ഷകാരൻ എന്നാണു എനിക്കു തോന്നുന്നത്. കവിത യമകാലങ്കൃതമല്ല.

നളോദയം

യുധിഷ്ഠിരവിജയം മുതലായ മൂന്നു യമകകാവ്യങ്ങളിലും കവി ഈരണ്ടു പാദങ്ങളിൽ മാത്രമേ യമകം ദീക്ഷിച്ചിട്ടുള്ളു. നളോദയം നാലാശ്വാസത്തിലുള്ള ഒരു കാവ്യമാണ്. അതിൽ നാലു പാദങ്ങളിലും യമകദീക്ഷയുണ്ട്. അതിന്റെ കർത്തൃത്വം വളരെക്കാലം പണ്ഡിതന്മാർ കാളിദാസനിൽ ആരോപിച്ചിരുന്നു, 'രഘുവംശം' ഒൻപതാം സർഗ്ഗം 'ദ്രുതവിളംബിത'വൃത്തത്തിൽ രചിതമായിട്ടുകൂടിയും അതിൽ മനസ്സില്ലാമനസ്സോടുകൂടി മാത്രം യമകനിബന്ധനം ചെയ്ത ആ മഹാകവിമൂർദ്ധന്യനായിരിക്കുകയില്ല യമകജടിലതയ്ക്കു പരമോദാഹരണമായ നളോദയത്തിന്റെ പ്രണേതാവെന്ന് ഊഹിക്കുവാൻ വൈഷമ്യമില്ലല്ലോ. പ്രസ്തുതകാവ്യത്തെ വാസുദേവഭട്ടതിരിയുമായി ഘടിപ്പിക്കത്തക്ക നിലയിൽ ഈയിടയ്ക്കു ചില രേഖകൾ കിട്ടീട്ടുണ്ട്. തഞ്ചാവൂർ സരസ്വതീമഹലിലുള്ള നളോദയത്തിന്റെ ഒരു കൈയെഴുത്തുപ്രതിയിൽ "ഇതി ശ്രീകവിചക്രചൂഡാമണി ഭട്ടനാരായണസുതരവിദേവ വിരചിതേ നളോദയനാമനി മഹാകാവ്യേ" എന്നു കാണുന്നു. രാമർഷി എന്ന പണ്ഡിതൻ ക്രി. പി. 1600-ൽ രചിച്ചിട്ടുള്ള യമകബോധിനി എന്ന വ്യാഖ്യാനത്തിലും രവിദേവകൃതി എന്നുതന്നെയാണു പറയുന്നത്. പോരാത്തതിനു ശങ്കരവാരിയരുടെ അനന്തരവനും പദാർത്ഥചിന്തനകാരന്റെ ഗുരുവുമായ ശ്രീകണ്ഠവാരിയരുടെ രഘൂദയമെന്ന യമകകാവ്യത്തിൽ

> "വ്യവഹാരവിദേവായന്ന്യഞ്ചോത്ര പദൈ സദബ്ജരവിദേവായ
> തത്സാരവിദേവായന്ന്യായേ യമകേ നമോസ്തു രവിദേവായ"

എന്നു താൻ മാതൃകയായി സ്വീകരിക്കുന്ന നളോദയത്തിന്റെ കർത്താവിനെ രവിദേവനെന്ന പേരിൽ വന്ദിച്ചിരിക്കുന്നതു കൊണ്ട് ക്രി. പി. പതിനഞ്ചാം ശതകത്തിൽ കേരളീയർ രവിദേവനാണ് ആ കാവ്യത്തിന്റെ പ്രണേതാവെന്നു ഗണിച്ചിരുന്നതായി വിചാരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. രവിദേവൻ എന്നാൽ രവിയുടെ പുത്രനായ വാസുദേവൻ എന്ന് അർത്ഥം കല്പിക്കണം. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പിതാവു ഭട്ടനാരായണനായിരുന്നു എന്ന് തഞ്ചാവൂരിലെ ആദർശഗ്രന്ഥത്തിൽ കാണുന്നതു നിർമ്മൂലമാണ്.

അഥവാ ഭട്ടനാരായണൻ രവിയുടെ പിതാവാണെന്നു വരാൻ പാടില്ലായ്കയില്ല. നളോദയത്തിനു കേരളീയനായ വിഷ്ണു എന്നൊരു പണ്ഡിതന്റെ വ്യാഖ്യാനമുണ്ട്. അതിൽ 'ഇതിനളോദയേ വാസുദേവകൃതേ ചതുർത്ഥഃ പരിച്ഛേദഃ' എന്ന കുറിപ്പിനു പുറമേ മൂലത്തിന്റെ രീതി പിടിച്ചു വ്യാഖ്യാതാവ്–,

> "രവിതനുഭ്രയമിതായാഃ കൃതേർഗ്ഗതിശ്ശബ്ദചിത്രഭ്രയമിതായാഃ
> ജനഹാസായ മിതായാ ധിയശ്ച വിവൃതാ മയാധുനാ യമിതായാഃ"

എന്നൊരു ശ്ലോകം കാണുന്നു. ഇനിയും തിരുവനന്തപുരം വലിയ കൊട്ടാരം ഗ്രന്ഥപ്പുരയിൽ സൂക്ഷിച്ചിട്ടുള്ള നളോദയത്തിന്റെ ഒരു താളിയോലപ്രതിയിൽ

> "അസ്തി സ രാജാ നീതേ രാമാഖ്യോ യോ ഗതിഃ പരാജാനീതേ
> യസ്യ രരാജാനീതേ രത്നാനി ജനഃ കുലേധരാജാനീതേ.

***

> അവിദൂരാജാദിത്യാ കൃതാല്പഭേദൈവ ഭ്രസ്സരാജാദിത്യാ
> യേന സ രാജാദിത്യാ ത്രിദിവാൽ സംയുക്തശത്രുരാജാദിത്യാ"

എന്നും മറ്റും ചില ശ്ലോകങ്ങൾ ഉണ്ട്. അവ വിശ്വസിക്കാമെങ്കിൽ നളോദയത്തിന്റെ കർത്താവും വാസുഭട്ടതിരിതന്നെയാണെന്നും അദ്ദേഹം രാമനെന്നും രാജാദിത്യനെ

ന്നംപേരുള്ള ഒരു മഹാരാജാവിന്റെ ആശ്രിതനായിരുന്നു എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. 'രാജാദിത്യ ഇത്യമുഷ്യൈവാഭിഷേകപ്രയുക്തം നാമ' എന്നു വിഷ്ണു പറയുന്നു. വിഷ്ണുവിന്റെ കാലമേതെന്നറിയുന്നില്ല. അദ്ദേഹം പ്രാചീനനായ ഒരു വ്യാഖ്യാതാവാണെന്നു മാത്രം ഊഹിക്കുവാൻ മാർഗ്ഗമുണ്ട്. കൊല്ലം ഒൻപതാം ശതകത്തിൽ ശ്രീകണ്ഠൻ എന്ന പേരിൽ ദേശമങ്ഗലത്തു വാരിയത്തു പിതാവും പുത്രനുമായി രണ്ടു പണ്ഡിതവര്യന്മാർ താമസിച്ചിരുന്നു. അവരിൽ രണ്ടാമത്തെ ശ്രീകണ്ഠൻ നളോദയത്തിനു കവിഹൃദയദർപ്പണം എന്നൊരു വ്യാഖ്യാനം രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിന്റെ ആരംഭത്തിൽ അദ്ദേഹം

> "അഭിവന്ദ്യ പരാം വാണീമമലേ ചരണേ ഗുരോഃ
> കാവ്യം നളോദയം നാമ വ്യാകരോമി യഥാശ്രുതം"

എന്നു പ്രതിജ്ഞചെയ്തു. തദനന്തരം "ശ്രീമാൻ മഹാകവിമഹേശ്വരോ വാസുദേവനാമാ വാസുദേവാനുസ്മരണപൂർവ്വകം പ്രണിനീഷിതപ്രബന്ധപ്രതിബന്ധകൃന്തനായ..." എന്നിങ്ങനെ മംഗലാചരണോദ്ദേശം വിവരിക്കുന്നു. ഒടുവിൽ "ഇതി ശ്രീകണ്ഠാചാര്യപുത്രേണ ശ്രീകണ്ഠേന കൃതേ നളോദയവ്യാഖ്യാനേ കവിഹൃദയദർപ്പണാഖ്യേ ചതുർത്ഥ ആശ്വാസഃ ***വാസുദേവായ മഹാകവയേ കാവ്യനിർമ്മാത്രേ നമോ നമഃ" എന്ന കുറിപ്പിനു പുറമേ

> "നളോദയാഹ്വയസ്യാസ്യ വ്യാഖ്യാ കാവ്യസ്യ നിർമ്മിതാ
> ശ്രീകണ്ഠാചാര്യപുത്രേണ ശ്രീകണ്ഠേന മനീഷിണാ"

എന്നൊരു കുറിപ്പും ചേർത്തിട്ടുണ്ട്. ഇതിൽനിന്നെല്ലാം കേരളീയരുടെ ഇടയിലുള്ള അനുസ്യൂതമായ ഐതിഹ്യം നളോദയം വാസുദേവകൃതമെന്നാണെന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. അതിനെ പശ്ചാൽകരിക്കത്തക്ക യാതൊരു തെളിവും ഇതേവരെ കണ്ടുകിട്ടീട്ടുമില്ല.

അർജ്ജുനരാവണീയവ്യാഖ്യയും മറ്റും

ഭട്ടികാവ്യത്തെ അനുകരിച്ച വാസുദേവവിജയത്തെപ്പോലെ രചിച്ചിട്ടുള്ള പ്രസിദ്ധമായ ഭട്ടഭൗമന്റെ 17 സർഗ്ഗത്തിലുള്ള അർജ്ജുനരാവണീയമഹാകാവ്യം ഒരു വാസുദേവൻ വ്യാഖ്യാനിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളതിന്

> "വാസുദേവൈകമനസാ വാസുദേവേന നിർമ്മിതാം
> വാസുദേവീയടീകാം താം വാസുദേവോനുമോദതാം,"

എന്ന് ആ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ കാണുന്ന ശ്ലോകം ജ്ഞാപകമാണ്. എന്നാൽ വാസുദേവഭട്ടതിരിയാണ് ആ വാസുദേവൻ എന്നു പറയുന്നതു നിർമ്മൂലമാകുന്നു. കൃഷ്ണൻ എന്നൊരു പണ്ഡിതനാണ് വ്യാഖ്യാതാവിന്റെ ഗുരു. ഭട്ടഭൗമൻ വളഭി (ഗുർജ്ജര) വാസ്തവ്യനമാണ്. ഈ വളഭി ചിലർ ഭ്രമിക്കുന്നതുപോലെ വളർപട്ടണമല്ല. പുരുവനവാസുദേവനും വേദാരണ്യവാസുദേവനും ഒന്നാണെന്നു ചിലർ വിചാരിക്കുന്നതും പ്രമാദംതന്നെ. വേദാരണ്യവാസുദേവനെപ്പറ്റി യഥാവസരം പ്രസ്താവിക്കും.

വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ

യമകപ്രപഞ്ചത്തിന്റെ പിതാമഹൻ വാസുഭട്ടതിരിതന്നെയാണെന്നുള്ളതു കേരളീയർക്കു തുലോം അഭിമാനഹേതുകമാകുന്നു. 'വ്യാഖ്യാഗമ്യമിദം കാവ്യമുത്സവസ്സുധിയാമലം' എന്നു ഭട്ടികാവ്യത്തിൽ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതുപോലെ വ്യാഖ്യാനം കൂടാതെ

ഇത്തരത്തിലുള്ള കാവ്യങ്ങൾ വായിച്ചു മനസ്സിലാക്കുന്നതു വിഷമംതന്നെ. യുധിഷ്ഠിരവിജയത്തിന് അനേകം വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. (1) ക്രി. പി. പതിനഞ്ചാം ശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന കോലത്തുനാട്ടിലെ 'ശ്രീകണ്ഠദാസ'നെന്ന നാമാന്തരത്താൽ വിദിതനായ രാഘവവാരിയരുടെ പദാർത്ഥചിന്തനംതന്നെയാണ് അവയിൽ പ്രഥമഗണനീയമായിട്ടുള്ളത്. അതിൽ യുധിഷ്ഠിരവിജയത്തെ വ്യാഖ്യാതാവ്,

> "വാസുദേവകവേഃ കാവ്യേ ഭവ്യേ കവിഭിരീഡിതേ
> വ്യാഖ്യാപി സാ തു ശിക്ഷായൈ മഹത്യൈ ഭവിതാ മമ.
> സ്മരത യുധിഷ്ഠിരവിജയം കാവ്യം കർണ്ണൈകഭൂഷണം വിദുഷാം
> ഹാരവദത്യക്തഗുണം ഗുരുതരകൃഷ്ണാർച്ചിതേജസോല്ലസിതം."

എന്നു വാഴ്ത്തുന്നു. കവിയെപ്പറ്റി "കവികുലശേഖരഃ കുലശേഖരസഭാസ്താരസഭാജിതകവിതാകൗശലഃ സകലവിദ്യാസാഗര പാരീണശേഷമുഷീകോ, ഗുരുകരുണാകടാക്ഷസംവർദ്ധിതകവിതാ കല്പലതോപഘ്നതരുഃ മഹാഭാരത ഭട്ടാരകപരമാചാര്യാന്തേവാസീ, വാസുദേവനാമാ വാസുദേവഭക്താഗ്രണീർദ്വിജന്മകുലതിലകഃ" എന്നും പ്രശംസിക്കുന്നുണ്ട്.

(2) ഇതുകൂടാതെ 'ശ്രീകണ്ഠപ്രിയശിഷ്യ'നായ ഒരു പണ്ഡിതന്റെ 'പദാർത്ഥദീപിക' എന്ന ഒരു വ്യാഖ്യാനവും കണ്ടുകിട്ടീട്ടുണ്ട്.

> "വാസുദേവസ്യ കാവ്യം യദ് ഗംഭീരഗഹനാർത്ഥകം;
> തന്മന്ദോപി ന ജിഹ്രേമി വ്യാചികീർഷുര്യഥാശ്രുതം"

എന്ന് ഉപക്രമത്തിൽ ആ പണ്ഡിതൻ കവിയെ പുകഴ്ത്തുന്നു. ശ്രീകണ്ഠദാസനും ശ്രീകണ്ഠപ്രിയശിഷ്യനും ഒരേ ശ്രീകണ്ഠന്റെ ശിഷ്യന്മാരാണോ എന്നു നിശ്ചയമില്ല.

> (3) "വാസുദേവകവിനാ കൃതസ്തു യഃ
> കാവ്യബന്ധ ഇയമസ്യ സൽപ്രിയാ
> കാമിനീവ രസഭാവദർശികാ
> വ്യാക്രിയാച്യുതകൃതാ വിരാജതേ."
>
> വാസുദേവകവേഃ കാവ്യം; കഥ പാർത്ഥസ്യ കഥ്യതേ;
> വ്യാഖ്യാതാരോ വയം: കിന്തൽ സതാം യേന മനോ ഹരേൽ?;

അച്യുതന്റെ വിജയദർശികയെന്നും ദർശികയെന്നും പറയുന്ന വ്യാഖ്യാനത്തെപ്പറ്റി മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചുവല്ലോ. ഈ ശ്ലോകങ്ങൾ ആ വ്യാഖ്യാനത്തിലുള്ളതാണ്. അച്യുതൻ കേരളീനായിരിക്കാമെന്നു തോന്നുന്നു. (4) ശിഷ്യഹിത എന്ന വ്യാഖ്യാനം കാശ്മീരകനായ രാജാനകരത്നകണ്ഠൻ ക്രി. പി. 1661-ൽ അറംഗസീബ് ചക്രവർത്തിയുടെ രാജ്യഭാരകാലത്തിൽ നിർമ്മിച്ചതായി കാണുന്നു. വൈദേശികങ്ങളായ വ്യാഖ്യാനങ്ങളിൽ അതാണ് പ്രധാനം; കാവ്യമാലയിൽ ആ വ്യാഖ്യാനം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തീട്ടുണ്ട്. (5) കാവ്യപ്രകാശിക എന്നൊരു വ്യാഖ്യാനം ധർമ്മരാജാധ്വരി രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹം ചോളദേശീയനും ശിവക്ഷേത്രാർച്ചകശിവദ്വിജവർഗ്ഗത്തിൽപ്പെട്ട ഒരു പണ്ഡിതനുമായിരുന്നു. "സർവ്വജ്ഞാനശിരോമണിഃ പരമശിവയോഗീ ശ്രീവാസുദേവകവിഃ" എന്ന് ആ വ്യാഖ്യാനവും ഭട്ടതിരിയെ പ്രശംസിക്കുന്നു. (6) ശിവദാസന്റെ രത്നപ്രദീപിക മറ്റൊരു വ്യാഖ്യാനമാണ്. (7) ശ്രീരങ്ഗത്തിനുസമീപം ചാത്തന്നൂർ എന്ന ഗ്രാമത്തിൽ ഭാരദ്വാജഗോത്രജനായി ആച്ചി അമ്മാളുടേയും സുദർശന

ഭട്ടന്റേയും പുത്രനായി, രാമചന്ദ്രഭട്ടന്റേയും ഹസ്തിഗിരിഭട്ടന്റേയും ശിഷ്യനായി, ചൊക്കനാഥൻ എന്നൊരു പണ്ഡിതനുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനമാണ് ബാലവ്യുൽപത്തികാരിണി.

"ഭാവാദ്യലങ്കൃതിരസധ്വനിഭാസമാനം
ധർമ്മാർത്ഥമോക്ഷഫലഭാരതബദ്ധസഖ്യം
ദ്രാക്ഷാതിശായിരസവദ്യമകപ്രഭേദം
ശ്രീവാസുദേവകലിതം ഭുവി കാവ്യമിന്ധേ.

ഗാംഭീര്യാസ്പദവാച്യവാചകതയാ
വ്യാഖ്യാപഥാഗോചരം
കാവ്യം; മദ്ധിഷണാ തു മാന്ദ്യവിഭവ—
പ്രാചുര്യപാഥോനിധിഃ;
വ്യാഖ്യാതും പ്രയതേ തഥാപി തദിദം
ഹാ ഹന്ത ഹന്താധുനാ;
സാധ്യാസാധ്യവിവേകശൂന്യഹൃദയ—
സ്സർവത്ര സന്നഹ്യതി."

എന്ന് അദ്ദേഹവും മൂലകൃതിയെ വാഴ്ത്തുന്നു. ഇവകൂടാതെ ഒന്നിലധികം ഭാഷാവ്യാഖ്യാനങ്ങളും കാണ്മാനുണ്ട്. ത്രിപുരദഹനത്തിനു നീലകണ്ഠന്റെ അർത്ഥപ്രകാശിക എന്നൊരു വ്യാഖ്യാനമുണ്ടെന്നു സൂചിപ്പിച്ചുവല്ലോ. അദ്ദേഹം തന്നെ ശൗരികഥയ്ക്കു തത്വപ്രകാശിക എന്നൊരു വ്യഖ്യാനവും നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിൽ താൻ (മുക്തിസ്ഥലോദവസിതൻ) മൂക്കോലക്കാരനാണെന്നു പറയുന്നതിനു പുറമേ രണ്ടു വ്യാഖ്യാനങ്ങളിലും മൂക്കോലദുർഗ്ഗാദേവിയെ വന്ദിച്ചിട്ടുമുണ്ട്. പുരുഷോത്തമ സരസ്വതിയുടെ ശിഷ്യനും ഈശാനന്റെ പുത്രനുമായ അദ്ദേഹം കൊച്ചിരാജ്യം രാമവർമ്മവോടുകൂടി 'രാജരാജ' മഹാരാജാവു ഭരിക്കുമ്പോൾ അർത്ഥപ്രകാശികയും ഗോദവർമ്മവോടു കൂടി രാമവർമ്മമഹാരാജാവു ഭരിക്കുമ്പോൾ തത്വപ്രകാശികയും എഴുതിത്തീർത്തു. ക്രി. പി. പതിനാറാം ശതകത്തിന്റെ അപരാർദ്ധമാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതകാലം. അതുകൂടാതെ ത്രിപുരദഹനത്തിനു ഗോകർണ്ണത്തുകാരനായ നിത്യപ്രിയമുനിയുടെ പുത്രൻ പദാർത്ഥദീപിക എന്ന വ്യാഖ്യാനവും ശൗരികഥയ്ക്കു നിത്യാമൃതയതി അന്വയബോധിക എന്ന വ്യാഖ്യാനവും രചിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ഐതിഹ്യത്തിലെ അത്യുക്തി

ഭട്ടതിരി തിരുവളക്കാവു ശാസ്താവിന്റെ ഒരു പരമഭക്തനായിരുന്നു എന്നും ആ ഭക്തിയുടെ ഫലമായി അദ്ദേഹത്തിനും സഹജമായുണ്ടായിരുന്ന കവിതാവാസന ബഹുഗുണീഭവിച്ചു എന്നുമുള്ളതിനു സംശയമില്ല. പക്ഷേ വാസുദേവവിജയം നിർമ്മിക്കുന്നതിനുവേണ്ട വ്യാകരണശാസ്ത്രപാണ്ഡിത്യം കേവലമായ ഭക്തികൊണ്ടുസിദ്ധിക്കുമെന്നു വിശ്വസിക്കുവാൻ പ്രയാസമുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗുരുവായ ഭാരതഭട്ടൻ അദ്ദേഹത്തെ ബാല്യത്തിൽ ആ ശാസ്ത്രം നല്ലതുപോലെ അഭ്യസിപ്പിച്ചിരിക്കണമെന്നുള്ളതു നിസ്സന്ദേഹമാണ്.

സാഹിത്യത്തിൽ ഭട്ടതിരിയുടെ സ്ഥാനം

ശങ്കരഭഗവൽപാദരേയും വില്വമങ്ഗലത്തു സ്വാമിയാരേയും ഒഴിച്ചാൽ ഭാരതവർഷത്തിൽ സകല പണ്ഡിതന്മാരുടേയും സശിരഃ കമ്പമായ ബഹുമാനം ഇത്രമാത്രം

സമാർജ്ജിച്ച തന്റെ കവിയശസ്സ ദിക്കുകളിലും വിദിക്കുകളിലും പ്രസരിപ്പിച്ച ഒരു കേരളീയമഹാകവി വാസുദേവഭട്ടതിരിയെപ്പോലെ വേറെയുണ്ടായിട്ടില്ല. അത്തരത്തിലുള്ള ഒരു മഹാനുഭാവനെ—വാഗ്ദേവിയുടെ വാചാമഗോചരമായ ഏതോ ഒരു തരത്തിലുള്ള അനുഗ്രഹം സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ള മഹാകവിശ്രേഷ്ഠനെ—“പെരുതും യമകഭ്രമം പെടുന്നൊരു ഭട്ടൻ” എന്നും മറ്റും അവഹേളനം ചെയ്യുന്നതു് അല്പം ആലോചിച്ചു വേണ്ടതാണ്. അന്യന്മാർക്ക് അത്യന്തം ഭയങ്കരമായ യമകസാഗരത്തിൽ അദ്ദേഹം അകുതോഭയനായി ഒരു മകരമത്സ്യത്തെപ്പോലെ സ്വച്ഛന്ദവിഹാരം ചെയ്യുന്നു. എത്ര അക്ലിഷ്ടമനോഹരമാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പദഗുംഫനം! ഏതെല്ലാം രമണീയങ്ങളായ ആശയങ്ങളാണ് അദ്ദേഹം ആ ശൃംഖലാബന്ധനത്തിനു വിധേയനായി നിന്നുകൊണ്ടു യാതൊരു ക്ലേശലേശംകൂടാതെ ആവിഷ്കരിക്കുന്നതു്! ഭട്ടതിരിയുടെ കാലത്തിന് ഏതാനും ശതകങ്ങൾക്കു മുമ്പുതന്നെ യമകകാവ്യങ്ങൾക്കു സംസ്കൃതസാഹിത്യത്തിൽ പ്രാധാന്യം സിദ്ധിച്ചുകഴിഞ്ഞിരുന്നു. ഭരതൻ നാട്യശാസ്ത്രത്തിൽ പതിനൊന്നു തരത്തിലുള്ള യമകങ്ങളെ വിവരിക്കുന്നു. ഭാമഹൻ അവയെ അഞ്ചായി തരംതിരിക്കുന്നു. ദണ്ഡി, വാമനൻ, രുദ്രടൻ, ഭോജൻ എന്നീ ആലങ്കാരികന്മാരും യമകത്തിന് ഒരു മാന്യസ്ഥാനം കല്പിക്കുന്നു. ധ്വനിപ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ആവിർഭാവത്തോടുകൂടിയാണ് യമകം അപ്രധാനമായി പരിണമിച്ചതു്. ഞാൻ എല്ലാ യമകകാവ്യങ്ങളേയും പ്രശംസിക്കുന്നില്ല. ‘യുഗേ തുരീയേ യമകപ്രപഞ്ചഃ’ എന്നു നീലകണ്ഠദീക്ഷിതർ പറയുന്നതു കാരണം കൂടാതെയല്ല; എന്നാൽ ഭട്ടതിരിയുടെ യമകകാവ്യങ്ങളെ പ്രശംസിക്കാതെയിരിക്കുവാൻ ഏതു സഹൃദയനും നിവൃത്തിയില്ല. അത്രയ്ക്കുണ്ടു് അവയുടെ ആകർഷകത്വം. കലിങ്ഗജനോ വംഗദേശീയനോ ആയ നീതിവർമ്മൻ കീചകവധം എന്ന നാലു സർഗ്ഗത്തിൽ ഒരു യമകകാവ്യം നിർമ്മിച്ചിട്ടുള്ളതു് ഔത്തരാഹന്മാർക്കു സുപരിചിതമാണ്. അതു്, യുധിഷ്ഠിരവിജയവുമായി തുലനം ചെയ്യുമ്പോൾ പശ്ചാൽഗണനയെ മാത്രമേ അർഹിക്കുന്നുള്ളു. നീതിവർമ്മൻ ക്രി. പി. പത്താംശതകത്തോടടുത്താണ് ജീവിച്ചിരുന്നതു്. അങ്ങനെ കാലംകൊണ്ടും കാര്യംകൊണ്ടും ഒന്നാമത്തെ യമകകാവ്യമാണ് യുധിഷ്ഠിരവിജയമെന്ന് എല്ലാവരും സമ്മതിക്കുന്നു. ഇതു കേരളീയർക്കു പുളകപ്രദമാകേണ്ട ഒരു സംഭവം തന്നെ. ഈ അടുത്ത കാലംവരെ യുധിഷ്ഠിരവിജയം കേരളത്തിലും വെളിയിലും ബാലപാഠ്യഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ഒന്നായിരുന്നു; സംസ്കൃതത്തിൽ ശബ്ദവ്യുൽപത്തിയുറയ്ക്കുന്നതിനും പ്രത്യേകിച്ചു പദഘടനയുടെ മർമ്മങ്ങൾ മനസ്സിലാകുന്നതിനും ഇത്ര പറ്റിയ ഒരു കാവ്യം വേറെയുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല.

ഐതിഹ്യത്തിലെ വാര്യസ്യാർ

പാണ്ഡവചരിതമെന്ന പേരിൽ അജ്ഞാതകർത്തൃകമായ ഒരു കാവ്യം പന്ത്രണ്ടു സർഗ്ഗത്തിൽ ഉണ്ടു്. രചന വളരെ ലളിതമാകുന്നു. യുധിഷ്ഠിരവിജയം പല ആവൃത്തി വായിച്ച് ആസ്വദിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു കവിയുടെ കൃതിയാണതു്.

> “തസ്മൈ നമോസ്തു കവയേ വാസുദേവായ ധീമതേ
> യേന പാർത്ഥകഥാ രമ്യാ യമിതാ ലോകപാവനീ.”

എന്നു ഭട്ടതിരിയെ അതിൽ സ്തുതിക്കുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ടു്. പഴത്തൊലി തിന്ന വാര്യസ്യാരുടെ കാവ്യമാണ് അതെന്നു പറയുന്നതിനു ഞാൻ ഒരടിസ്ഥാനവും കാണുന്നില്ല. പഴവും തൊലിയും തിരുവളക്കാവിൽനിന്നു കോലത്തുനാട്ടു പള്ളിക്കുന്നത്തേയ്ക്കു കൊണ്ടുപോയി ശ്രീകൃഷ്ണവിജയകർത്താവായ ശങ്കരകവിയേയും അവിടത്തെ ഒരു

വാര്യസ്യാരേയും ഭക്ഷിപ്പിക്കുകയും വാര്യസ്യാരെക്കൊണ്ടു ശ്രീരാമോദന്തം ഉണ്ടാക്കിക്കയും ചെയ്യുന്ന മറ്റൊരു ഐതിഹ്യവുമുണ്ട്. അതിലും എനിക്കൊരു വിശ്വാസ്യതയും തോന്നീട്ടില്ല.

> "ഇതയിത വാതു വരുന്തു! വെറ്റില തിന്നാഞ്ഞെനിക്കു വാ തുവരുന്തു;
> കൊടിയിത പയ്യായിനിമേൽ കദളീപക്വം ഭുജിച്ചു പയ്യായിനിമേൽ"

എന്ന ശ്ലോകത്തിലെ ഒന്നും മൂന്നും പാദങ്ങൾ സതീർത്ഥ്യന്മാരുടേയും രണ്ടും നാലും പാദങ്ങൾ വാസുഭട്ടതിരിയുടേയുമാണെന്നുള്ള ഐതിഹ്യം സത്യമോ അസത്യമോ ആയിക്കൊള്ളട്ടെ. എന്നാൽ

> "നാഴികമണിയാറായീ നാരീണാം ഭൂഷണൗഘമണിയാറായീ;
> അവസരമണയാറായീയംബുധിയിൽ ഭാനുബിംബമണയാറായീ."

എന്ന പദ്യം വാര്യസ്യാരുടെയല്ല, തിരുവിതാങ്കൂർ സ്വാതിതിരുനാൾ മഹാരാജാവിന്റെ ആസ്ഥാനപണ്ഡിതനായിരുന്ന കിളിമാനൂർ വിദ്വാൻ കോയിത്തമ്പുരാന്റേതാണെന്ന് എനിക്കു സധൈര്യം പ്രസ്താവിക്കുവാൻ സാധിക്കും; അതു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ സമകാലികന്മാരിൽ ഒരാൾ തന്റെ മാതുലനും ഗുരുവുമായ ചങ്ങനാശ്ശേരി രാജരാജവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാനോടു പറയുകയും ആ വഴി തനിക്കു് അറിവാൻ ഇടയാകുകയും ചെയ്തതായി കേരളവർമ്മ വലിയ കോയിത്തമ്പുരാൻ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

നാരായണൻനമ്പൂരി—സീതാഹരണം

'സീതാഹരണം' എന്നൊരു യമകകാവ്യം നാരായണൻ എന്നൊരു കേരളീയന്റെ കൃതിയായി കാണുന്നുണ്ടു്. ആ കാവ്യത്തിൽ സപ്തമാശ്വാസത്തിന്റെ ഏതാനും ഭാഗത്തോളം മാത്രമേ നമുക്കു ലഭിച്ചിട്ടുള്ളു. കവിയുടെ ദേശമേതെന്നു് അറിയുന്നില്ല. എന്നാൽ അദ്ദേഹം രവി എന്നുകൂടി പേരുള്ള മനുകുലാദിത്യൻ എന്ന കേരളരാജാവിന്റെ കാലത്താണു് ജീവിച്ചിരുന്നതെന്നു പ്രസ്താവിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം തിരുമൂഴിക്കുളം ക്ഷേത്രത്തിനു ചില വസ്തുക്കൾ ദാനം ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്. തിരുനെൽവേലി ജില്ലയിൽ ബ്രഹ്മദേശം എന്ന സ്ഥലത്തു ജനിച്ച സർവജ്ഞാത്മമുനി അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലത്താണു് 'സംക്ഷേപശാരീരകം' എന്ന വേദാന്തഗ്രന്ഥം രചിച്ചതെന്നു്

> ശ്രീദേവേശ്വരപാദപങ്കജരജസ്സമ്പർക്കപൂതാശയഃ
> സർവജ്ഞാത്മഗിരാങ്കിതോ മുനിവരസ്സംക്ഷേപശാരീരകം
> ചക്രേ സജ്ജനബുദ്ധിവർദ്ധനമിദം രാജന്യവംശേ നൃപേ
> ശ്രീമത്യക്ഷയശാസനേ മനുകുലാദിത്യേ ഭുവം ശാസതി

എന്നു് അതിൽതന്നെയുള്ള പദ്യത്തിൽനിന്നു സ്പഷ്ടമാകുന്നു. മറ്റൊരു മനുകുലാദിത്യനേയും പറ്റി നാം അറിയുന്നില്ല. ചേരചക്രവർത്തിയായ ഭാസ്കരരവിവർമ്മന്റെ സമകാലികനായ മനുകുലാദിത്യൻ ജീവിച്ചിരുന്നതും ക്രി. പി. പത്താം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിലായിരുന്നു. അതിനാൽ സീതാഹരണകാരന്റെ കാലവും അതുതന്നെയായി വരാവുന്നതാണു്. അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ യുധിഷ്ഠിരവിജയത്തിന്റെ അനുകൃതിയായി പ്രസ്തുത കാവ്യം നാരായണൻ രചിച്ചു എന്നു സങ്കല്പിക്കാം. ചില ശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കുന്നു.

> പ്രണമത വരദമനന്തം ദേവം നരകാദിദൈത്യവരദമനം തം

ശ്രുദ്ധിരതാനി ജഗത്യാ വൃഷ്ണീൻയേനാനുഗൃഹ്ണതാ ഗത്യാ.
കൃഷ്ണഃ കംസമഹാരിസ്സ്വർഗ്ഗസദോജഃ സകല്പകം സമഹാരി;
ജനതാ യേനാഗോപി ധ്വസ്തോ യമുനാപയശ്ച യേനാഗോപി.

***

അസ്ത്യവതാരവിരമദസ്തഥാപി ഭ്രമേരധീശിതാ രവിരമദഃ
സദ്വിധിനാ മായാദ്യഃ സമനുകുലാദിത്യ ഇതി ച നാമായാദ്യഃ
ഹരിമിവ സമരാജേയം പ്രീത്യാ മുക്താമരേന്ദ്രസമരാജേയം
ചിരതരമേവ രമേതേ ലബ്ധ്വാ രാജ്ഞാം ക്ഷമാരമേ വരമേതേ.
പൂരിതസൂര്യാശരണാന്നൃപസാധ്വേനോരിതിമിരസൂര്യാശരണാൽ
ഇതി രിപുനരപായസ്യ പ്രണതാസ്മരണാദമീപുനരപായസ്യ
തത്ര വരാജനി തരസാ രാമകഥേത്ഥം പ്രഭാതി രാജനി തരസാ
മതിമപിസന്നാമവതാ യമിതാ നാരായണേന സന്നാമവതാ.

ദണ്ഡകാരണ്യത്തിൽ മാരീചന്റെ ആഗമനം മുതൽക്കുള്ള കഥ കവി വിവരിക്കുന്നു. യുധിഷ്ഠിരവിജയത്തോളം വിശിഷ്ടമല്ലെങ്കിലും ഈ യമകകാവ്യവും സാമാന്യം നന്നായിട്ടുണ്ട്.

നീലകണ്ഠൻ — കല്യാണസൗഗന്ധികം വ്യായോഗം

ക്രി. പി. ഒമ്പതാം ശതകത്തിലോ പത്താം ശതകത്തിലോ വിരചിതമായ ഒരു കൃതിയാണ് കല്യാണസൗഗന്ധികവ്യായോഗം. ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽ കവി തന്നെപ്പറ്റി ഇങ്ങനെ പ്രസ്താവിക്കുന്നു:

"ആജ്ഞാഗുണേന ഗുണവിദ്ഭിരഭിഷ്ടുതാനാം
കാത്യായനീചരണപങ്കജഭക്തിഭാജാം
ഷട്കർമ്മിണാം നിവസതൗ പരമാഗ്രഹാരേ
പ്രാപ്തപ്രസൂതിരുപസേവിതവാൻ ഗുരൂൻനഃ."

തദസ്യ നീലകണ്ഠനാമ്നഃ കല്യാണസൗഗന്ധികം നാമ നിബന്ധനശരീരമിദമഭിനയാലങ്കാരാലങ്കൃതമനുസന്ദർശയ." ഇതിൽ നിന്നു പാർവതീദേവി കുലദേവതയായുള്ള ഏതോ ഒരു വിശിഷ്ടമായ അഗ്രഹാരത്തിൽ ജനിച്ച പണ്ഡിതനാണ് നീലകണ്ഠകവിയുടെ ഗുരുവെന്നും ആ കവിയാണ് കല്യാണസൗഗന്ധികവ്യായോഗം രചിച്ചതെന്നും മനസ്സിലാകുന്നു. ഈ അഗ്രഹാരമേതെന്നു വിശദമാകുന്നില്ല. 'പരമാഗ്രഹാരേ' എന്ന പദത്തിനു തിരുനെൽവേലി ജില്ലയിലെ പരമാകുടി എന്ന ഗ്രാമമെന്നു ചില വിദേശീയർ അർത്ഥകല്പനം ചെയ്യുന്നതു് അസംബന്ധമാകുന്നു. അദ്ദേഹം ഒരു നമ്പൂരി തന്നെയാണെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. നീലകണ്ഠൻ മത്തവിലാസപ്രഹസനം വായിച്ചിരുന്നു എന്നും ആ പ്രഹസനം കൂടിയാട്ടത്തിന് ഉപയോഗിച്ചിരുന്നു എന്നും "നൃത്യന്മത്തവിലാസജാം ധനപതേഃ പ്രീതിം കരിഷ്യാമ്യഹം" എന്ന ശ്ലോകപാദത്തിൽനിന്ന് അനുമാനിക്കാവുന്നതാണ്. ഹനുമാനും ഭീമസേനനുമായുള്ള ശണ്ഠ കല്യാണകൻ എന്ന ഒരു വിദ്യാധരൻ അവരുടെ ജ്യേഷ്ഠാനുജബന്ധം പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കി അവസാനിപ്പിക്കുന്നതു് അതിന്റെ മർമ്മമാകയാൽ ആ രൂപകത്തിനു കല്യാണസൗഗന്ധികം എന്ന പേർ വന്നു; പിന്നീട് ആ പേർതന്നെ കേരളസാഹിത്യത്തിൽ സൗഗന്ധികാഹരണവിഷയങ്ങളായ കൃതികൾക്കു സ്ഥിരപ്പെടുകയും ചെയ്തു. വ്യായോഗത്തിനു സാഹിത്യാചാര്യന്മാർ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള സകല ലക്ഷ

ണങ്ങളും കല്യാണസൗഗന്ധികത്തിൽ കളിയാടുന്നു. നടാങ്കശത്തിൽ ഈ വ്യായോഗത്തെ "അപ്യേവം കല്യാണസൗഗന്ധികാദിഘടിതഭീമാദിവർണ്ണികാപരിസ്ഥിതൗ സ്തോകപ്രവേശോ ദൃശ്യതേ" എന്ന പംക്തിയിൽ സ്മരിക്കുന്നുണ്ട്.

'പരമാഗ്രഹാരം' എന്നതു തളിപ്പറമ്പാണെന്നും അവിടെ ഒരു കാലത്തു താമസിച്ച പിന്നീടു കുറുമ്പ്രനാട്ടു താലൂക്കിലേയ്ക്കു നീങ്ങിയ 'മാണി' എന്ന മഠത്തിലെ ചാക്യാന്മാരിൽ ഒരാളാണ് പ്രസ്തുത വ്യായോഗം നിർമ്മിച്ചതെന്നും അതു കൊല്ലം 600–700 ഈ വർഷങ്ങൾക്കിടയ്ക്കാണെന്നും ചിലർ പറയുന്നതിൽ ഉപപത്തി കാണുന്നില്ല. കുലശേഖരവർമ്മാവു് കൂടിയാട്ടത്തിന് അങ്ഗീകരിച്ച രൂപകങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിൽ കല്യാണസൗഗന്ധികവും ഉൾപ്പെടുന്നു എന്നുള്ളതിനു ലക്ഷ്യങ്ങളുണ്ട്.

ത്രൈവിക്രമം

ത്രൈവിക്രമം എന്നൊരു രൂപകത്തെപ്പറ്റിയും ഇവിടെ നിരൂപണം ചെയ്യേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഇതു് അത്യന്തം ഹ്രസ്വമായ ഒരു രൂപകമാണ്. ആകെ പത്തു ശ്ലോകങ്ങളും ഏതാനും വാക്യങ്ങളുമേ ഉള്ളു. "നാന്ദ്യന്തേ തതഃ പ്രവിശതി സൂത്രധാരസ്സഹ പ്രിയയാ" എന്ന സൂചനയോടുകൂടി ഗ്രന്ഥം ആരംഭിക്കുന്നു. സൂത്രധാരനും നടിയും മാത്രമാണ് പാത്രങ്ങൾ. സൂത്രധാരൻ, "ആര്യേ തൃതീയേ ഖലു ചിത്രപടേ

> ദൈത്യേന്ദ്രമൗലിമണിഘൃഷ്ടികിണീകൃതസ്യ
> പാദസ്യ യസ്യ ഗഗനോദ്ഗമഗർവിതസ്യ
> ത്രൈവിക്രമം ത്രിഭുവനാതതമത്ഭുതം യദ്–
> ഭക്തൈർവിഭക്തമഖിലം വടുവാമനസ്യ"

എന്നുള്ള പീഠികയോടുകൂടി വാമനാവതാരം കഥ നടിയെ പറഞ്ഞുകേൾപ്പിക്കുന്നു. നാന്ദിയോ ഭരതവാക്യമോ ഇല്ല. എന്നാൽ ഭരതവാക്യത്തിനുപകരം

> "ആര്യേ! ബാഢം ഹരിപദകഥാ സേയമന്തഃപ്രയാതാ
> ഭക്തിർഭൂയാത്തവ ച മമ ച ശ്രീധരസ്യാങ്ഘ്രിപദ്മേ
> നശ്യത്വേവം ദുരിതമസകൃൽ പശ്യതാം നൃത്യതാം നഃ
> സ്വസ്ഥോ രാജാപ്യവതു വസുധാം; സ്വസ്തി ഗോബ്രാഹ്മണേഭ്യഃ"

എന്നൊരു ശ്ലോകം കാണുന്നുണ്ട്. അതു കേട്ടു നടി "രമണീയാഖലു കഥാ; അന്യാം ചിത്രബദ്ധാം വർണ്ണയത്വാര്യഃ" എന്നു ഭർത്താവിനോട് അഭ്യർത്ഥിക്കുകയും അതോടുകൂടി രൂപകം പരിസമാപ്തിയെ പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. 'സ്വസ്തിഗോബ്രാഹ്മണേഭ്യഃ' എന്നതു കലിവാക്യമാണെങ്കിൽ ക്രി. പി. പന്ത്രണ്ടാംശതകത്തിന്റെ മധ്യത്തിലാണ് പ്രസ്തുതകൃതിയുടെ രചന എന്നു വന്നുകൂടുന്നു. അതു ശരിയാണെങ്കിലും അല്ലെങ്കിലും 'നാരായണായ ഹരയേ മുരശാസനായ' എന്നൊരു ശ്ലോകം അതിൽ ഭോജചമ്പുവിലെ 'നാരായണായ നളിനായ തലോചനായ' എന്ന ശ്ലോകത്തിന്റെ രീതിയിൽ കാണുന്നതു കൊണ്ടു ക്രി. പി. പതിനൊന്നാം ശതകത്തിനു മേലാണ് അതിന്റെ നിർമ്മിതി എന്നു സങ്കല്പിക്കാം. ക്ഷേത്രങ്ങളിലെ ചിത്രങ്ങളെ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചുകൊണ്ടു ചാക്കിയാന്മാർ അഭിനയത്തിനു ചില ചെറിയ രൂപകങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചിരുന്നു എന്നും ത്രൈവിക്രമകാരൻ തന്നെ വേറെ രണ്ടു രൂപകങ്ങളെങ്കിലും അത്തരത്തിൽ നിബന്ധിച്ചിരുന്നു എന്നും തെളിയുന്നുണ്ട്. അവയേതെന്നോ ഗ്രന്ഥകർത്താവു് ആരെന്നോ അറിവാൻ തരമില്ല.

കുലശേഖരവർമ്മാ — കുലശേഖരന്റെ ആത്മകഥാകഥനം

കേരളത്തിലെ സംസ്കൃതസാഹിത്യവേദിയിൽ പ്രധാനമായ ഒരു സ്ഥാനത്തിന് അവകാശിയായ മറ്റൊരു കവിപുങ്ഗവനാണ് കുലശേഖരവർമ്മാവ്. അദ്ദേഹവും ഒരു കേരളരാജാവായിരുന്നു. കുലശേഖരൻ എന്നതു അഭിഷേകകാലത്തു സ്വീകരിക്കുന്ന സ്ഥാനപ്പേരാണെന്നു മുൻപു പറഞ്ഞുവല്ലോ. യഥാർത്ഥമായ നാമധേയമെന്തെന്ന് അറിയുന്നില്ല. അദ്ദേഹം മൂന്നു നാടകങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചതായി ഐതിഹ്യമുണ്ടെങ്കിലും, തപതീസംവരണം, സുഭദ്രാധനഞ്ജയം ഈ രണ്ടെണ്ണം മാത്രമേ കണ്ടുകിട്ടീട്ടുള്ളു. മൂന്നാമത്തേതിന്റെ പേർ വിച്ഛിന്നാഭിഷേകമെന്നാണെന്നു കേൾവിയുണ്ട്. തപതീസംവരണമാണ് ആദ്യമുണ്ടാക്കിയ നാടകം. അതിൽ ഇങ്ങനെ പറയുന്നു:

“സൂത്ര:— ആര്യേ! ആദ്യാഹമാര്യമിശ്രൈരാജ്ഞപ്തഃ യഥാ — ഭവതാ താവദപൂർവേസ്മിന്നാദിരാജകഥാസനാഥേ തപതീസം വരണനാമ്നി നാടകേ നവരസാനി പ്രയോഗാമൃതാന്തരാണി വയം പായയിതവ്യാ ഇതി.

നടി:— (ഛായ) ആര്യ! ശൂദ്രകകാളിദാസഹർഷദണ്ഡിപ്രമുഖാണാം മഹാകവീനാമന്യതമസ്യ കസ്യ കവേരിദം നിബന്ധനം, യേനാര്യമിശ്രാണാമേതൽ കൗതുഹലം വർദ്ധയതി?

സൂത്ര:—ആര്യേ! മാ മൈവം. യസ്യ പരമഹംസപാദ പങ്കേരുഹ പാംസുപടല പവിത്രീകൃതമുകുടതടസ്യ, വസുധാവി ബുധധനായാന്ധകാരമിഹിരായമാണകരകമലസ്യ, മുഖകമലാദഗളദാശ്ചര്യമഞ്ജരീകഥാമധുദ്രവഃ അപി ച.

ഉത്തുങ്ഗഘോണമുരുകന്ധരാമുന്നതാംസ—
മംസാവലംബിമണികർണ്ണികകർണ്ണപൂരം
ആജാനുലംബിഭുജമഞ്ചിതകാഞ്ചനാഭ—
മായാമി യസ്യ വപുരാർത്തിഹരം പ്രജാനാം.”

താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ഭാഗം സുഭദ്രാധനഞ്ജയത്തിൽ നിന്നാണ്.

“പാരിപർശ്വികഃ— കോയം കവിഃ കോവിദാനാമനഭിജ്ഞാനശാകുന്തള പ്രമുഖപ്രവരനാടകപ്രയോഗ പ്രീണിതാന്തരാത്മനസ്സമ്പ്രതി നിജനിബന്ധനേന കുതുഹലയതി?

സൂത്ര:— ശ്രൂയതാം. സതതസന്നിഹിതസരസീരുഹാക്ഷചരണരജോ വിതാനവിരജീകൃതഹൃദയപുണ്ഡരീകസ്യ, മതിമന്ദരമഥിതമഹാഭാരതപാരാവാരപരിഗൃഹീതജ്ഞാനാമൃതസഞ്ചയസ്യ, സകലമിത്രമണ്ഡലസ്വയംഗ്രാഹഗൃഹീതസാരമുദയസ്യ, തപതീസംവരണസംഘടനാപടുതരസ്യ

ഉത്തുങ്ഗഘോണ . . . വപുരാർത്തിഹരം പ്രജാനാം. തസ്യ രാജ്ഞഃ കലമരാശിപേശലകൈദാരികകേരളാധിനാഥസ്യ ശ്രീകുലശേഖരവർമ്മണോ നിജനിബന്ധനമദ്യ ബധ്നാതി ബുധഹൃദയം. സ ച കില കവിരേവമനുദിനമാശാസ്തേ—

ആസിക്തൗ ഗ്രാമരാഗൈർഗ്ഗളദമൃതരസൈ ഭാരതീർഭാവയന്തൗ
കർണ്ണൗ നഃ കാളിദാസപ്രവിഹിതരചനാഃകർണ്ണപൂരീക്രിയാസ്താം
സ്വീകുവർന്തു സ്വകീയം ധനമിവ സുഹൃദസ്സ്വാപതേയം മദീയം
ചേതഃ പീതാംബരശ്ച പ്രതിഭവമഭവഃ പാദപീഠികരോതു.”

ഉദ്ധരിച്ച ഭാഗങ്ങളിൽനിന്നു കവി മഹോദയപുരത്തു (തിരുവഞ്ചിക്കുളത്തു) രാജ്യഭാരം ചെയ്തിരുന്ന ഒരു കേരളരാജാവായിരുന്നു എന്നും, അദ്ദേഹത്തിനു സങ്ഗീ

ത്തിലും സാഹിത്യത്തിലും അസാമാന്യമായ പാടവവും മഹാവിഷ്ണുവിൽ അപരിമേയമായ ഭക്തിയും കാളിദാസനിൽ അപാരമായ ആദരവും, മഹാഭാരത്തിൽ അന്യാദൃശമായ പ്രതിപത്തിയും ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നും വ്യക്തമാകുന്നു.

വ്യങ്ഗ്യവ്യാഖ്യയിലെ തുലികാചിത്രം

ധനഞ്ജയത്തിന്റെ വ്യങ്ഗ്യവ്യാഖ്യ എന്ന വ്യാഖ്യാനത്തിൽ ഇങ്ങനെ കാണുന്നു.

"ബ്രഹ്മണാ രചിതം യൽ പ്രാഗ്യോ ദൃഷ്ട്വാ ഭരതോ മുനിഃ
തസ്യ പ്രയോക്താ ലോകേഭ്യസ്തസ്മൈ രസവിദേ നമഃ.
യത്തേന നിർമ്മിതം ശാസ്ത്രം ഭരതം നാടകാശ്രയം
തദ്വീക്ഷ്യ ഹൃദയേ ചക്രേ മഹീശഃ കുലശേഖരഃ.
തേനാപി രസചിത്തേന രചിതാ നാടകദ്വയീ;
യുക്ത്യാ ലയരസൈസ്സമ്യഗ്ധ്വനിഗമ്യൈഃ പദൈരപി.
തേഷാം പ്രദർശയന്തീയം ധ്വന്യർത്ഥം രസിനാം നൃണാം
വ്യാഖ്യാ പ്രയോഗമാർഗ്ഗഞ്ച സ്ഥായിഭാവോ മയാകൃതഃ.
ധനഞ്ജയാഹ്വയേ തേന രചിതേ നാടകേപി തൽ
അനയാ ദർശയിഷ്യാമി തന്നിയുക്തോഖിലം രസീ.

***

കാലേഥേതി വർത്തമാനേ കസ്മിംശ്ചിദഹനി പ്രാതരുത്ഥായ ചൂർണ്ണികാസരിദ്വാരി അനുഷ്ഠിതപൂർവസന്ധ്യേന ദൃഷ്ടപരമേശ്വരമങ്ഗലസ്ഥപരമപുരുഷേണ പ്രാപ്താത്മമന്ദിരാളിന്ദദേശപ്രക്ഷാളിതകരചരണേന ഹസന്തികോദ്യൽകൃശാനുശമിതശീതരുഗ്ണേന ജപധ്യാനപരേണ മയാ കേരളേശ്വര വചനകാരീകശ്ചിദ് ബ്രഹ്മബന്ധുസ്സമലക്ഷ്യത.

സ ച സൽകൃതസൽകാരോ യഥാവിധി സുമാനിതഃ
സംപൃഷ്ടകുശലപ്രശ്നസ്സാദരം സ്ഥാപിതോ ഭുവി.
പൃഷ്ടാഗമനഹേതുശ്ച മാമവോചദിദം വചഃ
ഭവന്തമധുനാ രാജാ സന്ദിദൃക്ഷുരിതി സ്മ സഃ.

അഥ മയാമുനാ സഹാരൂഢഖട്വാശയ്യാസമ്പാദിതസ്വാദുവസ്ഥാ സൗഖ്യയാ നാവാ ചൂർണ്ണികാസരിദാവാഹ്യമാനയാ സത്വരം മഹോദയാഖ്യം പുരം ഗമ്യതേ സ്മ.

അഥ തത്ര തഥാ ഗച്ഛന്നപശ്യം കേരളാധിപം
സമാസീനം വിരാജന്തം മധ്യേ നാഗാരിവിഷ്ടരം
കിരീടമകുടപ്രോദ്യന്മണിശ്രീലബ്ധവർണ്ണകം
ഉന്നമ്രഫാലഘോണാംസബാഹുമൂലോദരാന്വിതം
ദൂരദീർഘാക്ഷിദോർജ്ജങ്ഘായുഗളാഞ്ചിതവിഗ്രഹം
രാഗരഞ്ജിതദോഃപാദപദ്മയുഗ്മൈധിതശ്രിയം
അംഭോജാക്ഷാരിശംഖാദിരാജചിഹ്നാത്തദോഃപദം
കണ്ഠലോദ്യന്മണിശ്രേണീവിദ്യോതിതമുഖാംബുജം
കണ്ഠധ്വനിസൗന്ദര്യഗർഹയൽകംബുജശ്രിയം
ഹേമകങ്കമകർപ്പൂരചന്ദനാലിപ്തവക്ഷസം
നീലകൗശേയാവാസസ്സ്നിഗ്ധാഹാരജ്ജനചക്ഷുഷം
പരംപുരുഷനാമോദ്യൽസല്ലാപകഥയൽകഥം

സങ്കോചയന്തമന്യേന വാമബാഹുസ്ഥമംബുജം
അങ്കവിക്ഷിപ്തനഖരം സർവലോകപ്രിയം നൃപം.
സപ്രശ്രയമഹം തത്ര സദസ്യവഹിതോ/ഗമം
നിസ്സ്യന്ദമാനസുധയാ വാചാ സൽകുരുതേ സ്മ മാം.
മുഹൂർത്തം സ്ഥിതവത്യസ്മിൻ മയ്യത്ര സ മഹീപതിഃ
ശ്രിതപ്രസാദയാ ദൃഷ്ട്യാ വീക്ഷമാണസ്സഭാസദഃ
അനുജ്ഞാപ്യോദഗാത്തസ്മാന്നിരഗച്ഛന്മയാ സഹ
രഹോ നർമ്മ വദൻ പ്രായാന്മന്ത്രശാലാമനന്യഗാം.
ഇഹ നാടകവിച്ഛഞ്ചും ഭവന്തമനയം സ്മരൻ
കൃത്യമസ്തി മയാ വാച്യം ശൃണോത്വസ്മാദ്ഗിരം മമ.
രചിതാദ്യ മയാ വിദ്വൻ കഥഞ്ചിന്നാടകദ്വയീ
ധ്വനിയുക്താവ്യസരണിശ്ശസ്തേതി പ്രോച്യതേ ബുധൈഃ
ഏതസ്മാദ്ദ് ധ്വനിയുക്താ സാ രചിതാ നാടകദ്വയീ.
ദ്രഷ്ടവ്യാ ഭവതാ സേയം നാട്യലക്ഷണവേദിനാ.
താം പശ്യന്നവധാര്യൈഷാ സദസദ്വേതി കഥ്യതാം.
സാധുശ്ചേൽ പ്രേക്ഷകോ ഭൂയാദ്ഭവാനസ്മി നടസ്തഥാ
പ്രയോഗമാർഗ്ഗം ഭവതേ ദർശയിഷ്യാമി തത്വതഃ.
ഭൂയശ്ചാരോപയിഷ്യാമി രങ്ഗമേതൽ കുശീലവൈഃ

ഇതി തേന പ്രോക്തസ്തദ്ദർശിതമാർഗ്ഗപ്രയോഗോ/ഹമധുനാ തൽകൃത്യേസ്മിൻ ധനഞ്ജയനാമ്നി നാടകേ സ്ഥായിഭാവപ്രയോഗമാർഗ്ഗ പ്രവേശികാഗ്ച്ച പ്രദർശയാമി.”

തപതീസംവരണത്തിനു ശിവരാമൻ രചിച്ച വിവരണത്തിൽ ഈ വ്യങ്ഗ്യവ്യാഖ്യാകാരനെ

“ഗ്രന്ഥകാരസമകാലഭവേന
വ്യങ്ഗ്യരൂപഇഹ ചാരുതരോർ/ത്ഥഃ
വ്യാകൃതസ്സമതിനാ; പദവാക്യേ
സോപയോഗ മധുനാ സ്ഫുടയാമി”

എന്ന പദ്യത്തിൽ സ്മരിക്കുന്നു. വ്യങ്ഗ്യവ്യാഖ്യായിൽ വ്യങ്ഗ്യാർത്ഥം മുഴുക്കെ വ്യാകരിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും അതുകൊണ്ടു താൻ പദവാക്യങ്ങളുടെ പ്രയോജനത്തെ സ്പഷ്ടമാക്കുവാൻ മാത്രമേ യത്നിക്കുന്നുള്ളു എന്നുമാണ് അദ്ദേഹം പറയുന്നത്. ഗ്രന്ഥകാരന്റെ സമകാലികനായ വ്യങ്ഗ്യവ്യാഖ്യാകാരൻ അഭിനയമർമ്മങ്ങൾ സാങ്ഗോപാങ്ഗമായി ഗ്രഹിച്ചിരുന്ന ഒരു സഹൃദയശിരോമണിയായിരുന്നു എന്നും പെരിയാറ്റിന്റെ കരയിലുള്ള പരമേശ്വരമങ്ഗലമെന്ന സ്ഥലമായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജന്മഭൂമിയെന്നും മഹാരാജാവു സംവരണവും ധനഞ്ജയവും രചിച്ചു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ തിരുവഞ്ചിക്കുളത്തേക്കു തന്നെ ആനയിച്ചു താൻ പ്രേക്ഷകനും മഹാരാജാവു നടനുമായി അവിടെവെച്ച് ആ രണ്ടു നാടകങ്ങളും അവിടുന്നുതന്നെ അഭിനയിച്ചു കാണിച്ചു എന്നും അങ്ങനെ അദ്ദേഹത്തിൽനിന്നു പ്രയോഗങ്ങളുടെ സ്വാരസ്യം മനസ്സിലാക്കിയതിനുമേലാണ് താൻ ആ വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ രചിക്കുന്നതെന്നും പ്രകടമായി പ്രസ്താവിക്കുന്നു. വ്യാഖ്യാതാവിന്റെ പേര് എന്തെന്ന് അറിയുന്നില്ല.

കാലം

കുലശേഖരവർമ്മാവിന്റെ കാലം നിർണ്ണയിക്കുന്ന വിഷയത്തിൽ പല വൈഷമ്യങ്ങളുമുണ്ട്. രാജശേഖരൻ എന്ന കേരളരാജാവു താനുണ്ടാക്കിയ മൂന്നു നാടകങ്ങൾ ശങ്കരഭഗവൽപാദരെ കാണിച്ചു എന്നു മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. കുലശേഖരവർമ്മാവും മൂന്നു നാടകങ്ങളുണ്ടാക്കീട്ടുണ്ടെന്ന് ഐതിഹ്യമുണ്ട്. എന്നാൽ വ്യങ്ഗ്യവ്യാഖ്യാകാരൻ 'നാടകദ്വയി'യെപ്പറ്റിയേ പറയുന്നുള്ളു. 'പരമഹംസപാദപങ്കേരുഹപാംസുപവിത്രീകൃതമുകുടതടൻ' എന്നു കുലശേഖരൻ തന്നെപ്പറ്റി സംവരണത്തിൽ വർണ്ണിക്കുന്നതു ശങ്കരവിജയത്തിൽ അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി കാണുന്ന വിവരണത്തിന് അനുരൂപമായിരിക്കുന്നു. ആ പരമഹംസൻ ഭഗവൽപാദർ തന്നെയാകരുതേ? പിന്നെയും ശൂദ്രകൻ, കാളിദാസൻ, ഹർഷദേവൻ, ദണ്ഡി ഇവരെ സ്മരിക്കുന്ന നാടകകാരൻ ഭവഭൂതിയെ വിട്ടുകളഞ്ഞത് അദ്ദേഹം പശ്ചാൽകാലികനായതുകൊണ്ടല്ലേ? ഭവഭൂതി (ഉംവേകൻ) കുമാരിലഭട്ടന്റെ ശിഷ്യനായിരുന്നു എന്നു സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്, ഇതുകൊണ്ടെല്ലാമാണ് ഞാൻ കുലശേഖരനും ഭഗവൽപാദരും സമകാലികന്മാരാണെന്ന് ഒരു കാലത്ത് ഊഹിച്ചിരുന്നത്. എന്നാൽ ഈ ഊഹത്തിനു രണ്ടുമൂന്നു സങ്ഗതികൾ പ്രതിബന്ധമായി നിൽക്കുന്നുണ്ട്. ഒന്നാമതു കുലശേഖരവർമ്മാവിനു രാജശേഖരൻ എന്നു പേരുണ്ടായിരുന്നതായി കേൾവിയില്ല. രണ്ടാമതു ധ്വനിപ്രസ്ഥാനത്തിനു പ്രാബല്യം സിദ്ധിച്ചതിനു മേലാണ് സംവരണവും ധനഞ്ജയവും ആവിർഭവിച്ചതെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. ആ പ്രസ്ഥാനത്തിന് ആനന്ദവർദ്ധനന്റെ (ക്രി. പി. ഒൻപതാം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധം) കാലത്തിനു മുമ്പു പ്രാബല്യം ഉണ്ടായിരുന്നതായി തെളിവില്ല. മൂന്നാമതു വ്യങ്ഗ്യവ്യാഖ്യയിൽ "നാടകനായകലക്ഷണം സർവം ദശരൂപകേ ദ്രഷ്ടവ്യം" എന്നു പറഞ്ഞുകാണുന്നു. ആ പങ്ക്തി പ്രക്ഷിപ്തമല്ലെന്ന് ഇപ്പോൾ തെളിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ധനഞ്ജയന്റെ പ്രസിദ്ധമായ ആ രൂപകലക്ഷണഗ്രന്ഥം ക്രി. പി. പത്താംശതകത്തിന്റെ അപരാർദ്ധത്തിലാണ് വിരചിതമായത്. അതിനെയാണ് വ്യങ്ഗ്യവ്യാഖ്യയിൽ സ്മരിച്ചിട്ടുള്ളതെങ്കിൽ കുലശേഖരനെ പതിനൊന്നാം ശതകത്തിലേയ്ക്കു കൊണ്ടുപോകേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ കേരളത്തിലെ ഐതിഹ്യം ദശരൂപകം രണ്ടുണ്ടെന്നാകുന്നു. തിരുമങ്ഗലത്തു നീലകണ്ഠൻമൂസ്സത് 'കാവ്യപ്രകാശദശരൂപയുഗ' എന്നു തന്റെ കാവ്യോല്ലാസത്തിൽ പറയുന്നു. മറ്റേ ദശരൂപകം കണ്ടുകിട്ടീട്ടില്ല; പക്ഷെ ഭരതമുനിയുടെ നാട്യശാസ്ത്രത്തിലെ പതിനെട്ടാമധ്യായമാണതെന്നും വരാവുന്നതാണ്. "അഭിനവഭാരത്യാം ദശരൂപകം നാമാഷ്ടാദശോധ്യായഃ സമാപ്തഃ" എന്ന് അഭിനവഗുപ്തൻ ആ വ്യാഖ്യാനത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ആകെക്കൂടി നോക്കുമ്പോൾ നിഷ്കൃഷ്ടമായൊരഭിപ്രായം പറവാൻ തോന്നുന്നില്ല. എങ്കിലും ക്രി. പി. 978 മുതൽ 1036 വരെ രാജ്യഭാരം ചെയ്ത ഒടുവിലത്തെ പെരുമാൾ ഭാസ്കര രവിവർമ്മാവായിരിക്കണം അദ്ദേഹമെന്നു സങ്കല്പിക്കുവാനാണ് അധികമായി ഉപപത്തി കാണുന്നത്. ശിവരാമൻ പരമഭാഗവതനെന്നു സംവരണകാരനെ വർണ്ണിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും അദ്ദേഹം കുലശേഖല ആഴ്വാരാകുവാൻ തരമില്ലെന്നാണ് എന്റെ ഇപ്പോഴത്തെ അനുമാനം. ആഴ്വാർക്കു രാമായണമായിരുന്നുവല്ലോ ആത്യഭിമതമായ ഗ്രന്ഥം.

സംവരണവും ധനഞ്ജയവും

കുലശേഖരവർമ്മാവിന്റെ ഈ രണ്ടു നാടകങ്ങളും രണ്ടു രത്നങ്ങൾ തന്നെയാകുന്നു. സംവരണത്തിൽ ആറങ്കങ്ങളും ധനഞ്ജയത്തിൽ അഞ്ചങ്കങ്ങളും ഉണ്ട്. ഇവയുടെ ഇതിവൃത്തങ്ങൾ പുരാണപ്രസിദ്ധങ്ങളാണല്ലോ. രണ്ടു നാടകങ്ങളും ധ്വനിപ്രധാന

ങ്ങളാണെങ്കിലും ധനഞ്ജയത്തിന്് ആസ്വാദ്യത സംവരണത്തേക്കാൾ കൂടും. നടാങ്കശത്തിൽ ഇതിനെപ്പറ്റി

“കുലശേഖരഭൂപാലകുലശേഖരനിർമ്മിതേ
ധനഞ്ജയേ യാജ്ഞകസേന്യാഃ പ്രവേശഃ കഥിതോസ്തി യൽ”

എന്നു പ്രസ്താവിച്ചുകാണുന്നു.

വ്യങ്ഗ്യവ്യാഖ്യാകാരനും ശിവരാമനുമാണ് ഈ നാടകങ്ങളുടെ വ്യാഖ്യാതാക്കന്മാർ. ശിവരാമനെപ്പറ്റി ഉപരി പ്രസ്താവിക്കും.

ആശ്ചര്യമഞ്ജരി

കുലശേഖരവർമ്മാവു പ്രസ്തുതനാടകങ്ങൾക്കു പുറമേ ‘ആശ്ചര്യമഞ്ജരി’ എന്നൊരു ഗദ്യകാവ്യവും രചിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു സംവരണത്തിന്റെ സ്ഥാപനയിൽ നിന്നു നാം ധരിച്ചുവല്ലോ. അതു ‘കഥ’ എന്ന ഇനത്തിൽ പെട്ടതാണ്.

‘കഥായാം സരസം വസ്തു ഗദ്യൈരേവ വിനിർമ്മിതം’

എന്നാണ് അതിന്റെ ലക്ഷണം. ആര്യാദിവൃത്തങ്ങളിൽ ചില പദ്യങ്ങളും ഇടയ്ക്കു ഘടിപ്പിക്കാം. ‘ഖലാദേർവൃത്തകീർത്തനം’ എന്നും വിഷയനിഷ്കർഷയുണ്ട്.

‘ദൂരാദപി സതാം ചിത്തേ ലിഖിത്വാശ്ചര്യമഞ്ജരീം
കുലശേഖരവർമ്മാഗ്ര്യാം ചകാരാശ്ചര്യമഞ്ജരീം’

എന്നു രാജശേഖരൻ അതിനെ പുകഴ്ത്തുന്നു. ഈ കവി നാടകകാരനായ രാജശേഖരനല്ല; ക്രി. പി. പതിന്നാലാം ശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന മറ്റൊരു രാജശേഖരനാണ്. ക്രി. പി. 1159-ൽ രചിച്ച വന്ദ്യഘടീയ സർവാനന്ദന്റെ അമരടീകാസർവസ്വത്തിൽ ‘കുരങ്ഗൈരിവ കുശലവാദിഭിഃ’ എന്നൊരു വാചകവും മുകുടന്റെ ‘അമരടീക’യിൽ “പാണിനിപ്രത്യാഹാര ഇവ മഹാപ്രാണസമാശ്ലിഷ്ടോ ന്ധഷാലിങ്ഗിതശ്ച സമുദ്രഃ” എന്നു മറ്റൊരു വാചകവും ആശ്ചര്യമഞ്ജരിയിൽ നിന്ന് ഉദ്ധരിച്ചുകാണുന്നു. ഇവയിൽനിന്നു പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥം സുബന്ധുവിനേയും ഭട്ടബാണനേയും അനുകരിച്ചു ശ്ലേഷജടിലമായി നിബന്ധിച്ചിട്ടുള്ളതാണെന്നും അതിനു വളരെ വേഗത്തിൽ ഭാരതമൊട്ടുക്കു പ്രചാരം ലഭിച്ചു എന്നും ഗ്രഹിക്കാവുന്നതാണ്. ആശ്ചര്യമഞ്ജരി ഏതുവരെക്കാലപര്യന്തം കണ്ടുകിട്ടീട്ടില്ല. അതു കുലശേഖരൻ സംവരണത്തിനു മുമ്പു രചിച്ചതാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

തോലൻ

ഭാസ്കരരവിവർമ്മാവിന്റെ നർമ്മസചിവനും ഫലിതരസികനും അഭിനയരഹസ്യവേദിയും ഉഭയഭാഷാകവിയുമായ തോലനെപ്പറ്റി കേട്ടിട്ടില്ലാത്ത കേരളീയർ ഉണ്ടായിരിക്കുകയില്ലല്ലോ. കൊച്ചിരാജ്യത്ത് അട്ടൂർക്കട്ടുത്തുള്ള കൊണ്ടാഴിഞ്ഞാറ് എന്ന സ്ഥലത്തായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഇല്ലമെന്നും ഐരാണിക്കുളം ഗ്രാമക്കാരനായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേർ നീലകണ്ഠനെന്നായിരുന്നു എന്നും കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻതമ്പുരാൻ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിനുള്ള ആധാരമെന്തെന്നറിയുന്നില്ല. അദ്ദേഹം ഉപനീതനായിരുന്ന കാലത്ത് ഇല്ലത്തെ വൃഷലിയായ ‘ചക്കി’ എന്ന സ്ത്രീയുമായി ബന്ധമുണ്ടാകുകയും അതിന്റെ ഫലമായി ജാതിഭ്രഷ്ടു നേരിട്ടു ബ്രഹ്മചര്യത്തിന്റെ അടയാളമായ തോൽ (കൃഷ്ണാജിനം) താൻ തന്നെ പറിച്ചുകളഞ്ഞു എന്നും തന്നിമിത്തം തോലൻ എന്ന് അദ്ദേഹത്തിനു പേർ വന്നു എന്നും ഒരൈതിഹ്യമുണ്ട്. ദാരിദ്ര്യം നിമിത്തം,

വിധവയായ അമ്മ ഉപനീതനായ ഉണ്ണിയെ തിരുവഞ്ചിക്കുളത്തിനു സമീപം താമസിച്ചിരുന്ന ധനികനായ ബൗദ്ധനു വിറ്റു എന്നും, തന്റെ ബുദ്ധിസാമർത്ഥ്യം കൊണ്ടു രാജാവിന്റെ സാഹായത്തോടുകൂടി അവിടെനിന്നു രക്ഷപ്പെട്ടു എന്നും, അപ്പോൾ ബൗദ്ധനും മറ്റും 'ആയോ തോലാ' എന്ന് ആശ്ചര്യപരതന്ത്രന്മാരായി ചോദിച്ചു എന്നും അങ്ങനെ ആ പേർ സ്ഥിരപ്പെട്ടു എന്നും മറ്റൊരൈതിഹ്യമുണ്ട്. ഈ രണ്ടൈതിഹ്യങ്ങളിൽ ഒന്നിനെ വിശ്വസിച്ചേ കഴിയൂ എങ്കിൽ രണ്ടാമത്തേതാണ് ഭേദം. സമാവർത്തനം കഴിയാത്ത ഒരുണ്ണി പെരുമാളുടെ വയസ്യനാകുക എന്നുള്ളത് അക്കാലത്ത് അത്യന്തം അസംഭാവ്യമാണല്ലോ. 'അതുലൻ' എന്നുള്ളതിന്റെ തത്ഭവമാണ് തോലനെന്നുള്ളതിനു പ്രമാണമുണ്ട്. അതുലൻ എന്ന് ആയിരിക്കാം തോലന്റെ പിതൃദത്തമായ നാമധേയം. ആ വസ്തുത ജനങ്ങൾക്കു മനസ്സിലാകുവാൻ സാധിക്കാത്ത കാലം വന്നപ്പോൾ തോലൻ എന്ന പദത്തിന്റെ ആഗമനത്തിന് ചില കെട്ടുകഥകൾ ഉണ്ടാക്കേണ്ടിയും വന്നിരിക്കാം. ഏതായാലും തോലൻ വിജയനഗരസമ്രാട്ടായ കൃഷ്ണദേവരായരുടെ സദസ്യനായ തെന്നാലി രാമകൃഷ്ണനെപ്പോലെ സൽക്കവി എന്നതിനു പുറമേ ഒരു വികടകവി കൂടിയായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു തർക്കമില്ല. ഒരിക്കൽ കുലശേഖരൻ ധനഞ്ജയമുണ്ടാക്കി തന്റെ ആസ്ഥാനപണ്ഡിതന്മാരായ സഹൃദയന്മാരെ വായിച്ചു കേൾപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ തോലൻ കോമരത്തിന്റെ രൂപത്തിൽ വേഷം കെട്ടി അട്ടഹസിച്ചുകൊണ്ടും നിണമൊലിപ്പിച്ചുകൊണ്ടും 'അയ്യോ! എനിക്കിതു സഹിക്കവയ്യേ!' എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടും സഭയിൽ ചാടി വീഴുകയും എന്താണ് സങ്കടമെന്നു രാജാവു ചോദിച്ചപ്പോൾ താൻ കാളിദാസന്റെ ശാകുന്തളനാടകമാണെന്നും പെരുമാൾ തന്നെ ചിത്രവധം ചെയ്തതിനാലാണ് ചോരയൊലിക്കുന്നതെന്നും നിവേദനം ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. ധനഞ്ജയത്തിൽ ശാകുന്തളത്തിലെ ആശയങ്ങൾ വികൃതമായി പകർത്തീട്ടുണ്ടെന്നാണ് ആ പ്രവൃത്തികൊണ്ടു തോലൻ സൂചിപ്പിച്ചത്. കാളിദാസന്റെ പേരിൽ ധനഞ്ജയകാരനുള്ള ബഹുമാനത്തെപ്പറ്റി മുൻപു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. ഇങ്ങനെ തോലനെ രാജാവുമായും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യ ചെറോട്ടമ്മയുമായും മറ്റു ഘടിപ്പിച്ചു പല ഐതിഹ്യങ്ങളും പ്രചരിക്കുന്നുണ്ട്.

വികടകവിത

യമകഘടന, ദൂരാന്വയം, അപൂർവപദപ്രയാഗം മുതലായവ അർത്ഥപ്രതീതിക്കു ഹാനികരങ്ങളാകയാൽ കാവ്യഗഡുക്കളാണെന്നായിരുന്നു തോലന്റെ ദൃഢമായ വിശ്വാസം. യമകകവികളെ കളിയാക്കി അദ്ദേഹം രചിച്ചിട്ടുള്ളതാണ് സുപ്രസിദ്ധമായ

> "വന്ദേ തനയം വക്യാ നിരന്വയം ദലിതദാനവം ദേവക്യാഃ
> ഥപ്രഥനന്ദാനന്ദം പദദ്വയം നാത്ര ജനിതനന്ദാനന്ദം"

എന്ന ശ്ലോകം. 'വക്യാഃ' എന്നും 'ഥപ്രഥനന്ദാനന്ദം' എന്നും ഉള്ള രണ്ടു പദങ്ങൾ ഈ ശ്ലോകത്തിൽ നിരന്വയങ്ങളാണെന്നു കവിതന്നെ ഉൽഘോഷിച്ചിരിക്കുന്നതു നോക്കുക. ദൂരാന്വയ പ്രിയന്മാരെ പരിഹസിക്കുന്ന ഒരു ശ്ലോകമാണ് താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നത്.

> "അംഭരമംബുനിപത്രമരാതിഃ
> പീതമഹീശഗണസ്യ ദദാഹ
> യസ്യ വധൂസ്തനയം ഗൃഹമബ്ജാ
> പാതു സ വശ്ശിവലോചനവഹ്നിഃ"

"യസ്യ അംബരം (വസ്ത്രം) പീതം; യസ്യ വധൂഃ അബ്ജാ (ലക്ഷ്മീഃ); യസ്യ തനയം (കാമദേവം) ശിവലോചനവഹ്നിഃ ദദാഹ; യസ്യ പത്രം അഹീശഗണസ്യ അരാതിഃ (ഗരുഡഃ) ; യസ്യ ഗൃഹം അംബുനി; സ വ പാതു" എന്ന് അന്വയിക്കുന്നതുവരെ ഈ ശ്ലോകം ഉന്മത്തപ്രലാപംപോലെയേ തോന്നുകയുള്ളു. ദൂരാന്വയത്തേയും നിരർത്ഥകപദപ്രയോഗത്തേയും ഒന്നിച്ച് അവഹേളനം ചെയ്യുന്നതാണ്.

"ഉത്തിഷ്ഠോത്തിഷ്ഠ രാജേന്ദ്ര മുഖം പ്രക്ഷാളയസ്വ ടഃ
എഷ ആഹ്വയതേ കുക്ക ച വൈ തു ഹി ച വൈ തു ഹി"

എന്ന ശ്ലോകം. അപൂർവപദപ്രയാഗത്തെ അധിക്ഷേപിക്കുന്നതാകുന്നു. അധോലിഖിതമായ പദ്യം.

"ദ്രശാവളീവ ആഭാതഃ കുശൂരാനനപങ്കജേ;
അപ്പിത്തനേത്രഭക്തം ത്വാമപി ചേട്ടേ ജനാധിപ!"

കുശൂരൻ (കവിൽ) ഭൂമിയിൽ ശൂരൻ; അപ്പിത്തം = അഗ്നി; ഈട്ടേ (ജനങ്ങൾ) ഭജിക്കുന്നു. ഈ അർത്ഥം കവി പറഞ്ഞുകൊടുത്താലേ അനുവാചകനു ഗ്രഹിയ്ക്കുവാൻ കഴികയുള്ളു. ഓരോ പാദവും അശ്ലീലദുഷ്ടവുമാണ്. അക്കാലത്തു സ്ത്രീകൾക്കു സംസ്കൃതഭാഷയിലുണ്ടായിരുന്ന അജ്ഞതയേയും അദ്ദേഹം മർമ്മസ്പൃക്കായി അപഹസിച്ചിട്ടുണ്ട്.

"അന്നൊത്തപോക്കി, കുയിലൊത്തപാട്ടീ,
തേനൊത്തവാക്കീ, തിലപുഷ്പമൂക്കീ,
ദരിദ്രയില്ലത്തെ യവാഗുവോലെ
നീണ്ടിട്ടിരിക്കും നയനദ്വയത്തീ"

എന്ന ശ്ലോകം കേട്ടാൽ നെറ്റി ചുളിക്കുന്ന യുവതികൾ

"അർക്കശുഷ്കഫലകോമളസ്തനീ
തിന്ത്രിണീദലവിശാലലോചനാ
നിംബപല്ലവസമാനകേശിനീ
വൃദ്ധവാനരമുഖീ വിരാജതേ"

എന്നു പറഞ്ഞാൽ തലകുലുക്കുന്നു. "പൂച്ചക്കണ്ണി" എന്നും "വാനരമുഖി" എന്നും വിളിച്ചാൽ ശുണ്ഠികടിക്കുന്നവർ "ഗണപതിവാഹനരിപുനയനേ" എന്നും "ദശരഥനന്ദനസഖവദനേ" എന്നും വിളിച്ചാൽ പുഞ്ചിരിക്കൊള്ളുന്നു. ഇങ്ങനെയുള്ള പരിഹാസകവനങ്ങളാൽ തോലനു കവികളെ അവർ അക്കാലത്തു തുടർന്നുകൊണ്ടിരുന്ന പല അപഥസഞ്ചാരങ്ങളിൽനിന്നും വിനിവർത്തിപ്പിക്കുന്നതിനു സാധിച്ചു എന്നു നമുക്കു ധാരാളമായി വിശ്വസിക്കാം. ചുരുക്കത്തിൽ മഹാകവി കുഞ്ചൻ നമ്പ്യാരുടെ മാർഗ്ഗദർശിയാണ് തോലൻ.

മഹോദയപുരേശചരിതം

തോലകാവ്യം എന്നുകൂടി പേരുള്ള ഈ ഗ്രന്ഥം ഇതുവരെയും കണ്ടുകിട്ടീട്ടില്ല. കവിയുടെ പുരസ്കർത്താവായ കുലശേഖരവർമ്മാവു തന്നെയാണ് നായകൻ എന്നുള്ളതു പേരിൽനിന്നു വിശദമാകുന്നു. മഹോദയപുരത്തിന്റെ ഒരു വർണ്ണനത്തോടുകൂടിയാണ് കാവ്യം ആരംഭിക്കുന്നത്. അതിൽ എല്ലാ ശ്ലോകങ്ങളിലും പദങ്ങൾ അന്വയക്രമമനുസരിച്ചാണ് ഘടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നതെന്നും നിരർത്ഥകപദാദികാവ്യദോഷങ്ങളു

ടെ നിഴലാട്ടം പോലുമില്ലെന്നും കേട്ടുകേൾവിയുണ്ട്. മഹോദയപുരവർണ്ണനത്തിലെ രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങൾ മാത്രമേ നമുക്കു ലഭിച്ചിട്ടുള്ളു. അവയാണ് ചുവടേ ചേർക്കുന്നത്.

> “സ്വർജ്ജാലികാ നിർജ്ജരനിർഝരിണ്യാം
> യദീയസൗധാഗ്രജുഷാം വധൂനാം
> ആലോലദൃഷ്ടിപ്രകരം നിരീക്ഷ്യ
> മീനഭ്രമാജ്ജാലശതം ക്ഷിപന്തി.
>
> യത്രാങ്ഗനാഃ പ്രാവൃഷി ശുഷ്കകണ്ഠാൻ
> കേളീചകോരാനതിലംഘിതാഭ്രം
> സൗധാഗ്രമാനീയ സമീപഭാജാ
> താരാസരണ്യാ സഹ യോജന്തി.”

കൂടിയാട്ടം

കേരളത്തെപ്പോലെ കൂത്തും കൂടിയാട്ടവും കലവിദ്യയെന്നനിലയിൽ പ്രത്യേകം ഒരു വർഗ്ഗക്കാർ പ്രാചീനകാലം മുതൽക്കുതന്നെ അഭ്യസിച്ചു തദ്വാരാ ജീവിതം നയിക്കുന്ന ഒരു ദേശം ഭാരതവർഷത്തിൽ വേറെയില്ല. അവരെ ചാക്യാന്മാരെന്നു പറയുന്നു. സമുദായസോപാനത്തിൽ തങ്ങളോട് ഏകദേശം സമാനസ്ഥാനമുള്ള നമ്പ്യാന്മാർ എന്ന വർഗ്ഗക്കാരുടെ സാഹായ്യം മാത്രമേ അവർക്ക് ഇക്കാര്യത്തിൽ ആവശ്യമുള്ളു. ചാക്യാർ അഥവാ ചാക്കിയാർ എന്ന പദം ചെന്തമിഴിൽ സാഹിത്യത്തിൽ ‘ചാക്കൈയർ’ എന്ന രൂപത്തിലാണ് കാണുന്നത്. ചിലപ്പതികാരത്തിൽ ചെങ്കുട്ടവൻ ഉത്തരദിഗ്വിജയം കഴിഞ്ഞു തിരിയെ വരുമ്പോൾ പറയൂർ (വടക്കൻ തിരുവിതാംകൂറിലെ പറവൂർ) കൂത്തച്ചാക്കൈയൻ ത്രിപുരദഹനം കഥയാടി അദ്ദേഹത്തെ അനന്ദിപ്പിച്ചതായി വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു എന്ന് മുൻപു സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ.

> “ഉമൈയവളൊരു തിറനാകവോങ്കിയ
> വിമൈയവനാടിയ കൊട്ടിച്ചേതം
> പാത്തരുനാല്വകൈ മറൈയോർ പറൈയൂർ-
> ക്കൂത്തച്ചാക്കൈനാടലിൽ മികഴ്ന്തവൻ”

എന്നാണ് ആ ഘട്ടത്തിൽ ഇളങ്കോവടികളുടെ വർണ്ണനം. അതുകൊണ്ടു ക്രി. പി. രണ്ടാം ശതകത്തിനു മുൻപുതന്നെ അഭിനയം ചാക്യാന്മാരുടെ വൃത്തിയായിരുന്നു എന്നു നിർണ്ണയിയ്ക്കാം. ഈ കല അമ്പലങ്ങളിൽ തച്ചുശാസ്ത്രമനുസരിച്ചു പണിയിച്ചിട്ടുള്ള കൂത്തമ്പലങ്ങളിലേ പ്രയോഗിക്കുവാൻ പാടുള്ളു. കൂടിയാട്ടത്തിൽ പുരുഷവേഷമെല്ലാം ചാക്യാന്മാരും സ്ത്രീവേഷമെല്ലാം നങ്യാന്മാരും (നമ്പ്യാർവർഗ്ഗത്തിലെ സ്ത്രീകൾ) അഭിനയിക്കമെന്നാണ് നിയമം. ഇങ്ങനെ രണ്ടു വർഗ്ഗക്കാരും കൂടിയാടുന്നതുകൊണ്ടായിരിയ്ക്കണം കൂടിയാട്ടം എന്ന് അതിനു പേർവന്നത്. നാട്യപ്രിയനും അഭിനയമർമ്മജ്ഞനുമായ കുലശേഖരവർമ്മാവു തോലന്റെ സഹായത്തോടുകൂടി കൂടിയാട്ടത്തിൽ ചില പരിഷ്കാരങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തി. ആ പരിഷ്കാരങ്ങൾ താഴെക്കാണുന്നവയാണെന്നു കൊച്ചി അമ്മാമൻ തമ്പുരാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ‘കൂത്തും കൂടിയാട്ടവും’ എന്ന പുസ്തകത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്.

1. വിദൂഷകനും മറ്റു ചില പാത്രങ്ങളും പ്രാകൃതത്തിൽ മാത്രമല്ലാതെ മലയാളത്തിലും സംസാരിച്ച് സംസ്കൃതമറിഞ്ഞുകൂടാത്തവർക്കുകൂടി സംസ്കൃതനാടകാഭിനയം ആസ്വാദ്യമാക്കിതീർക്കണം;

2. ഒരു നാടകത്തിലെ ഏതു പ്രധാനാങ്കത്തിനും ആദിയിൽ അവതാരികാരൂപത്തിൽ ഒരു നാന്ദിയുണ്ടായിരിക്കണം;
3. പ്രകൃതമനുസരിച്ചു നായകനും മറ്റു പാത്രങ്ങളും ചൊല്ലുന്ന സംസ്കൃതശ്ലോകങ്ങൾക്കു പകരമായി വിദൂഷകൻ അവയ്ക്കു യോജിച്ചതും അപ്രകൃതമല്ലാത്തതും രസാവഹവുമായ പ്രതിശ്ലോകങ്ങൾ (മണിപ്രവാളത്തിൽ) ചൊല്ലണം;
4. നായകനും മറ്റും പ്രധാനപാത്രങ്ങളും അവർ ചൊല്ലുന്ന ശ്ലോകം അതിന്റെ സാരം സാമാന്യമായി സൂചിപ്പിക്കത്തക്ക രീതിയിലും സ്വരത്തിലും അർത്ഥം, അഭിനയം, സ്തോഭം, ഹസ്തമുദ്ര ഇവകൊണ്ടു വിശദമാക്കണം. ഒടുവിൽ അന്വയക്രമത്തിൽ ശ്ലോകത്തിന്റെ അർത്ഥം ഒന്നുകൂടി ഈ ത്രിവിധകരണങ്ങളെക്കൊണ്ടും നടിക്കുകയും അതിനിടയിൽ ആവശ്യംപോലെ ഉചിതങ്ങളായ അവതാരികകൾകൊണ്ടു സന്ദർഭം വിസ്തരിക്കുകയും വേണം;
5. അഭിനയത്തിനു തിരഞ്ഞെടുത്തിട്ടുള്ള അങ്കത്തിനുമുമ്പുള്ള കഥാഭാഗം നായകൻതന്നെ നിർവ്വഹിക്കണം.

ഇത്തരത്തിലാണു പെരുമാൾ ഏർപ്പെടുത്തിയ പരിഷ്കാരങ്ങളുടെ പദ്ധതി. കൂടിയാട്ടത്തിനു ആദ്യമായി വേണ്ടതു് രങ്ഗാലങ്കാരമാണ്; അതു കഴിഞ്ഞാൽ നടന്മാർ അണിയറയിൽ കുലദൈവങ്ങളേയും മറ്റും വന്ദിക്കണം. അപ്പോൾ നമ്പ്യാർ അരങ്ങത്തു മിഴാവു കൊട്ടുകയും നങ്യാർ അക്കിത്ത ചൊല്ലുകയും ചെയ്യുന്നു. അക്കിത്ത ഗണപതി, സരസ്വതി, ശിവൻ ഈ ദേവതകളെപ്പറ്റിയുള്ള സ്തുതിയാകുന്നു. അനന്തരം സൂത്രധാരൻ രങ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു നൃത്തംചെയ്യും. ആ ചടങ്ങിനു 'ക്രിയ ചവിട്ടുക' എന്നാണ് പേർ. അതു കഴിഞ്ഞാൽ നമ്പിയാർ അഭിനയിക്കുവാൻ പോകുന്ന അങ്കത്തിലെ കഥാസൂചകവും നായകവന്ദനപരവുമായ ശ്ലോകവും അതിന്റെ സാരവും ചൊല്ലി അരങ്ങു തളിക്കും. പിന്നീട് നടൻ പ്രവേശിച്ച് ആ അങ്കത്തിലെ ആദ്യത്തെ വാക്യം ചൊല്ലും; അനന്തരം മങ്ഗളക്രിയയായി. പ്രഥമദിവസത്തെ ചടങ്ങ് അത്രയും കൊണ്ട് അവസാനിക്കുന്നു. രണ്ടാം ദിവസം നടന്റെ നിർവ്വഹണമാണ് നടക്കേണ്ടതു്. നിർവ്വഹണമെന്നാൽ ആദ്യത്തെ അങ്കം മുതൽ അഭിനയിക്കുവാനുദ്ദേശിക്കുന്ന അങ്കം വരെയുള്ള കഥാഭാഗത്തിന്റെ അഭിനയമെന്നർത്ഥം. നായകന്റെ നിർവ്വഹണം കഴിഞ്ഞാൽ വിദൂഷകൻ ആവശ്യമുള്ള നാടകങ്ങളിൽ ആ പാത്രത്തിന്റെ പുറപ്പാടായി. വിദൂഷകന്റെ വന്ദനത്തിനു ഭർത്തൃഹരിയുടെ സുപ്രസിദ്ധമായ 'ബ്രഹ്മാ യേന കുലാലവന്നിയമിതഃ' ഇത്യാദി ശ്ലോകം ഉപയോഗിക്കുന്നു. മൂന്നാമത്തെ ദിവസം മുതൽ നാലു പുരുഷാർത്ഥങ്ങളും സാധിക്കുവാനുള്ള ഉദ്യമമാണ് അഭിനയിക്കുന്നതു്. ധർമ്മാർത്ഥകാമമോക്ഷങ്ങൾക്കു പകരം അശനം, രാജസേവ, വിനോദം, വഞ്ചനം ഈ നാലുമാണ് പ്രകൃതത്തിൽ പ്രയോക്തവ്യങ്ങളായ പുരുഷാർത്ഥങ്ങൾ; ഇവ സാധിക്കുന്നതു വിനോദം, വഞ്ചനം, അശനം, രാജസേവ എന്ന ക്രമത്തിനുമാണ്. ഇതെല്ലാം വിദൂഷകന്റെ കർത്തവ്യപരിപാടിയിൽ പെടുന്നു. പുരുഷാർത്ഥസാധനാഭിനയത്തിൽ ആദ്യത്തെ ദിവസം തളിപ്പറമ്പിൽ പെരുന്തൃക്കോവിൽ ക്ഷേത്രത്തിലെ മേക്കാന്തല, കീഴ്ക്കാന്തല ഈ രണ്ട് ഊരാളന്മാർ തമ്മിലുള്ള വിവാദം തീർക്കലാണ് പ്രമേയം; രണ്ടാം ദിവസം വിനോദവും വഞ്ചനവും, മൂന്നാം ദിവസം അശനവും, നാലാം ദിവസം രാജസേവയുമാണ് അഭിനയിക്കേണ്ടതു്. അത്രയും കഴിയുമ്പോൾ രാജാവ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിദൂഷകസ്ഥാനത്തിൽ തന്നെ നിയമിച്ചതായി നടൻ നിവേദനം ചെയ്യുന്നു. പിന്നെ വിദൂഷകന്റെ നിർവ്വഹണം നടക്കുന്നു. അങ്ങനെ ആറു ദിവസങ്ങൽ കഴിഞ്ഞാൽ

ഏഴാമത്തെ ദിവസം മുൻകൂട്ടി നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള അങ്കത്തിന്റെ അഭിനയം ആരംഭിക്കുന്നു. മൂന്നു രാത്രികൊണ്ടു അതു് അവസാനിപ്പിയ്ക്കണം. ഈ മൂന്നു ദിവസത്തെ അഭിനയമാണു സാക്ഷാൽ കൂടിയാട്ടം. കൂടിയാട്ടം കഴിഞ്ഞാൽ നായകൻമാത്രം രങ്ഗത്തു നിന്നുകൊണ്ടു് 'അങ്കംമുടി'ക്കും. നങ്ങ്യാർ മുടി (അവസാനത്തെ) അക്കിത്ത പാടുന്നതും ചാക്യാർ നൃത്തം ചെയ്യുന്നതുമാണു് അതിന്റെ ചടങ്ങ്. കൂടിയാട്ടത്തിലെ അഭിനയം നാട്യപ്രധാനമാകയാൽ അതിൽ ചൊല്ലിയാട്ടത്തിനു പറയത്തക്ക പ്രവേശമൊന്നുമില്ല. ചാക്യാർ കൈമുദ്രകൾ കാണിക്കുന്നതു രണ്ടു തോളിന്റേയും സീമയ്ക്കുള്ളിലല്ലാതെ അതിനപ്പുറം കടക്കരുതെന്നു നിഷ്കൃഷ്ടമായ വ്യവസ്ഥയുണ്ടു്. നങ്ങ്യാർകൂത്തു് ഏന്നൊന്നുണ്ടു്; അതു സുഭദ്രാധനഞ്ജയം ദ്വിതീയാങ്കം വിഷ്കംഭകത്തിലേ ചേടീപ്രവേശഘട്ടത്തിലുള്ള നങ്ങ്യാരുടെ അഭിനയമാണു്. നങ്ങ്യാർ മറ്റൊന്നും അഭിനയിക്കാറില്ല.

തോലനും കൂടിയാട്ടവും

ചാക്യാന്മാരുടെ കൂടിയാട്ടത്തിന്നു് (1) കുലശേഖരവർമ്മാവിന്റെ സംവരണവും (2) ധനഞ്ജയവും (3) ശക്തിഭദ്രന്റെ ചൂഡാമണി (പ്രത്യേകിച്ചു പർണ്ണശാലാങ്കം, ശൂർപ്പണഖാങ്കം, അശോകവനികാങ്കം, അങ്ഗുലീയാങ്കം ഈ ഭാഗങ്ങൾ) (4) നാഗാനന്ദം (പ്രത്യേകിച്ചു് നാലാമങ്കം) (5) ഭാസന്റേതെന്നു ചിലർ പറയുന്ന പ്രതിജ്ഞായൗഗന്ധരായണത്തിലെ മന്ത്രാങ്കം (6) സ്വപ്നവാസവദത്തത്തിലേ സ്വപ്നാങ്കവും ശേഫാലികാങ്കവും (7) ദൂതഘടോൽകചം (8) ബാലചരിതത്തിലേ മല്ലാങ്കം (9) അഭിഷേകനാടകത്തിലേ ബാലിവധാങ്കവും തോരണയുദ്ധാങ്കവും (10) പ്രതിമാനാടകത്തിലേ വിച്ഛിന്നാഭിഷേകം (11) കല്യാണസൗഗന്ധികവ്യായോഗം (12) മത്തവിലാസപ്രഹസനം (13) ഭഗവദജ്ജുകപ്രഹസനം ഇവയാണു് പ്രായേണ ഉപയോഗിച്ചുവന്നിരുന്നതു്. അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളവും മഹാനാടകവുംകൂടി പണ്ടു രങ്ഗത്തിൽ പ്രയോഗിച്ചിരുന്നതായി അറിവുണ്ടു്. പ്രതിമാനാടകത്തെ പാദുകാഭിഷേകമെന്നും അഭിഷേകനാടകത്തെ വലിയ അഭിഷേകമെന്നും പറയുന്നു. നാഗാനന്ദം നാലാമങ്കമാണു് പറക്കുംകൂത്തെന്ന പേരിൽ അഭിനയിച്ചിരുന്നതു്. അതു് ഇപ്പോൾ ലുപ്തപ്രചാരമായിരുന്നു. രങ്ഗവിധാനം, വേഷം കെട്ടുന്ന സമ്പ്രദായം, കൈമുദ്രകളുടെ ക്രമം ഇങ്ങനെയുള്ള പല കാര്യങ്ങളിലും വേണ്ട വ്യവസ്ഥകൾ വരുത്തി അവയെ ക്രോഡീകരിച്ചു പെരുമാളുടെ മേൽനോട്ടത്തിൽ തോലൻ ആട്ടപ്രകാരമെന്നും ക്രമദീപികയെന്നും രണ്ടുമാതിരി ഭാഷാഗ്രന്ഥങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ആട്ടപ്രകാരത്തിൽ ഓരോ കഥാപാത്രവും മുദ്രകൾ കാണിച്ചു് ആടേണ്ടുന്ന രീതിയാണു് വിവരിച്ചിട്ടുള്ളതു്. അതിനുള്ള പദ്യങ്ങളുടേയും ചൂർണ്ണികകളുടേയും ശരിയായ അർത്ഥവും അതിൽ വിവരിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ക്രമദീപികയിൽ ഓരോ രൂപകത്തിലും സന്ദർഭമനുസരിച്ചു് ചേർക്കേണ്ട അവതാരിക, നടന്മാർ രങ്ഗത്തിലും മറ്റു അനുഷ്ഠിക്കേണ്ട കൃത്യങ്ങൾ, വിദൂഷകന്റെ ചടങ്ങുകൾ മുതലായ വിഷയങ്ങൾ പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്നു. ഓരോ പാത്രങ്ങളും ഇന്ന വിധത്തിൽ വേഷം ധരിക്കണമെന്നും ഇന്ന താളത്തിലുള്ള കൊട്ടോടുകൂടി രംഗപ്രവേശം ചെയ്യണമെന്നും ഇന്ന സ്വരത്തിൽ ശ്ലോകങ്ങളും മറ്റും ചൊല്ലണമെന്നും ഇതിൽ വിധിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അന്നു പെരുമാളും തോലനും കൂടി തീർച്ചപ്പെടുത്തിയ രീതിയിൽത്തന്നെയാണു് ഇന്നും കൂടിയാട്ടവും കൂത്തും നടന്നുപോരുന്നതെന്നും, കാലാന്തരത്തിൽ പുതിയ സമ്പ്രദായങ്ങളൊന്നും സ്വീകരിക്കരുതെന്നും എല്ലാ നടന്മാരുടെ അഭിനയത്തിനും ഐകരൂപ്യമുണ്ടായിരിക്കണമെന്നും വിധിയുണ്ടെന്നും അഭിജ്ഞന്മാർ പറഞ്ഞു കേട്ടിട്ടുണ്ടു്. അഭിനയോപയുക്തങ്ങളായ നാടകങ്ങൾക്കെല്ലാം പ്രത്യേകം

പ്രത്യേകം ആട്ടപ്രകാരവും ക്രമദീപികയുമുണ്ട്. ഇവ മുഴുവൻ തോലന്റെ കൃതിയാണെന്ന് എനിക്ക് അഭിപ്രായമില്ല. വിദൂഷകൻ ചൊല്ലേണ്ട ഭാഷാശ്ലോകങ്ങളിലും ഏതാനും ചിലതു മാത്രമേ തോലന്റേതായുള്ളു. ശേഷമുള്ളവ ഓരോ കാലത്ത് ഓരോ സരസന്മാർ കൂട്ടിച്ചേർത്തതാണ്. ഒരാട്ടപ്രകാരഗ്രന്ഥത്തിൽ കിളിമാനൂർ വിദ്വാൻ കോയിത്തമ്പുരാന്റെ സന്താനഗോപാലം ശീതങ്കൻ തുള്ളലിലുള്ള "അമ്പത്താറുഴി ഭാഗാന്തരമതിൽ മരുവീടുന്ന ഭൂപാലമീശക്കൊമ്പന്മാരുണ്ടനേകം" എന്ന ശ്ലോകം എടുത്തു ചേർത്തിരിക്കുന്നതായി ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ട്. ഉദ്ദേശം അറുപതു കൊല്ലത്തിനു മുമ്പു വൈക്കത്തിനു സമീപം ജീവിച്ചിരുന്ന തിരുവാമ്പാടി കൊച്ചുനമ്പൂരിയുടെ ശ്ലോകങ്ങളും ആ കൂട്ടത്തിൽ സ്ഥലം പിടിച്ചിട്ടുണ്ട്. സംസ്കൃതകവികളുടെ ചില ഉന്മാർഗ്ഗവിഹാരങ്ങളെ നിയന്ത്രിക്കുക, തന്റെ കാലംവരെ അവ്യവസ്ഥിതമായി കിടന്നിരുന്ന കൂടിയാട്ടത്തിലും കൂത്തിലും ആശാസ്യങ്ങളായ പല പരിഷ്കാരങ്ങളും നടപ്പിൽ വരുത്തുക, മണിപ്രവാളകവിതയേയും ഭാഷാകവിതയേയും പുഷ്ടിപ്പെടുത്തുക, ഇവയാണ് കേരളത്തിലെ സാഹിത്യത്തിനും നാടകകലയ്ക്കും തോലനിൽനിന്നു ലഭിച്ച മുഖ്യസഹായങ്ങൾ.

കൂത്ത്

സൂതൻ സദസ്സിൽ ഇരുന്നുകൊണ്ടു ബ്രാഹ്മണർക്കു കഥാപ്രവചനരൂപത്തിൽ സന്മാർഗ്ഗോപദേശം ചെയ്യുന്ന രീതിയിലാണല്ലോ പുരാണങ്ങൾ ഉപക്രമിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത്. ആ വഴിക്കുതന്നെയായിരിക്കും കൂത്തിന്റെയും ഉത്ഭവം. സൂതനെപ്പോലെ ചാക്കിയാർക്കും പീഠത്തിൽ ഇരുന്നുകൊണ്ടു കഥ പറയാം. ക്ഷേത്രങ്ങളിലെ കൂത്തമ്പലങ്ങളിൽ മാത്രമേ കൂത്തും കൂടിയാട്ടവും പാടുള്ളു എന്നും ആ അവസരങ്ങളിൽ ബ്രാഹ്മണർക്കേ തറയിൽ ഇരിക്കാവൂ എന്നും നിയമമുണ്ട്. ആദികാലത്തു സൂതനെപ്പോലെ ഭഗവൽകഥ വർണ്ണിക്കുക എന്നുള്ളതു മാത്രമായിരുന്നിരിക്കണം ചാക്കിയാരുടെ വൃത്തിയെന്നും, പിന്നീട് ക്രമേണ അവർ വ്യങ്ഗ്യഭങ്ഗിയുള്ള ചമ്പൂപ്രബന്ധങ്ങളിൽ ഗദ്യപദ്യങ്ങൾ ഉദ്ധരിച്ച്, അവയ്ക്കു വിസ്തരിച്ച് അർത്ഥം പറഞ്ഞുകേൾപ്പിച്ച്, ഹാസ്യവും അഭിനയവും മറ്റും ഇടകലർത്തി ആ പദ്ധതി വികസിപ്പിച്ച്, അതിനെ പണ്ഡിതൻമാർക്കും പാമരന്മാർക്കും ഒന്നുപോലെ ആകർഷകമാക്കിത്തീർത്തു എന്നും വടക്കുങ്കൂർ രാജരാജവർമ്മരാജാവു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതിനോടു ഞാൻ പൂർണ്ണമായി യോജിക്കുന്നു. കൂത്തും കൂടിയാട്ടവും സംബന്ധിച്ചുള്ള ശ്ലോകങ്ങൾ ചൊല്ലുന്നതിന് അനേകം രാഗങ്ങൾ പ്രാചീനാചാര്യന്മാർ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുണ്ട്.

> "മുദ്ധശ്രീകണ്ഠതൊണ്ടാർത്തൻ ഇന്ദളം മുളീന്ദളം
> വേളാധൂളി തഥാ ഭാണം വീരതർക്കൻ ച തർക്കവും;
> കോരക്കുറിഞ്ഞി പോരാളി; പൊറനീരം തഥൈവ ച
> ദുഃഖഗാന്ധാരവും പിന്നെച്ചെഴിപഞ്ചമഭാണവും.
> ശ്രീകാമതാ കൈശികിയും ഘട്ടന്തരിയുമന്തരി"

എന്നീ രാഗങ്ങളാണ് അവയിൽ പ്രധാനം. ഇവ ഏതവസരങ്ങളിൽ പ്രയോഗിക്കണമെന്നും ആചാര്യന്മാർതന്നെ ഉപദേശിക്കുന്നു.

> രാക്ഷസീനാം തു സംഭോഗശൃങ്ഗാരേ മുദ്ധ ഇഷ്യതേ;
> ശ്രീരാമസ്യ തു സംഭോഗശൃങ്ഗാരേ മുരളീന്ദളം.
> കോരക്കുറിഞ്ഞീരാഗേഷു വാനരാണാം വിശേഷതഃ;
> പൊറനീരാഖ്യരാഗസ്തു വർഷാകാലസ്യ വർണ്ണനേ.

അങ്കാവസാനേ ശ്രീകണ്ഠീ ദൃഷ്ടാനാം ച നിബർഹണേ;
സന്ധ്യാവർണ്ണനവേളായാം മദ്ധ്യാഹ്നസ്യ ച വർണ്ണനേ.

ഈ രാഗങ്ങൾ പലതും തമിഴ് ഇചൈകളിൽ പണ്ടുതന്നെ പ്രചുരപ്രചാരങ്ങളായിരുന്നു. പൊറനീരും മറ്റും ഇപ്പോൾ കേരളത്തിൽ മാത്രമേ നടപ്പുള്ളു. അവ പഴയ ദ്രാവിഡരാഗങ്ങളായിരുന്നു.

സുകുമാരൻ — ശ്രീകൃഷ്ണവിലാസം

സംസ്കൃതഭാഷയിൽ വിരചിതങ്ങളായിട്ടുള്ള മഹാകാവ്യങ്ങളിൽ ശ്രീകൃഷ്ണവിലാസത്തിന്റെ സ്ഥാനം അത്യന്തം മഹനീയമാണ്. സൗകുമാര്യം, സമത, പ്രസാദം, മാധുര്യം, അർത്ഥവ്യക്തി മുതലായ ഗുണങ്ങൾ ഇത്രമാത്രം തികഞ്ഞിട്ടുള്ള കാവ്യങ്ങൾ വേറെ ഉണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. കേരളീയർ പണ്ടേയ്ക്കുപണ്ടേ പ്രസ്തുതകാവ്യത്തിന്റെ പരമാരാധകന്മാരാണ്. ശ്രീരാമോദന്തം വായിച്ച് ഒരു മാതിരി വിഭക്തിജ്ഞാനം സമ്പാദിച്ചു കഴിഞ്ഞാൽ ബാല്യത്തിൽ അവർ ഇന്നും പഠിയ്ക്കുന്ന ആദ്യത്തെ ഗ്രന്ഥം അതാണെന്നു പറയേണ്ടിതില്ലല്ലോ.

അപൂർണ്ണത

ശ്രീകൃഷ്ണവിലാസം പന്ത്രണ്ടാമത്തെസർഗ്ഗം മുഴപ്പിക്കുന്നതിനു കവിക്കു സാധിച്ചിട്ടില്ല.

“വ്രാതേന പൂഗദ്രുമവാടികാനാം
നിവാരയന്നർക്കമഹഃപ്രകാശാൻ
പാരം ശ്രിതാൻ പശ്ചിമവാരിരാശേഃ
പശ്യ പ്രിയേ! കോങ്കണഭൂവിഭാഗാൻ.”

എന്ന അറുപത്താറാമത്തെ ശ്ലോകമാണ് അദ്ദേഹം ഒടുവിൽ എഴുതിയത്. പാരിജാതഹരണം കഴിഞ്ഞു ദേവലോകം വിട്ടു ഭൂമിയിലെത്തുമ്പോൾ ശ്രീകൃഷ്ണൻ സത്യഭാമയ്ക്ക് ഓരോ ദേശമായി കാണിച്ചുകൊടുക്കുകയും അതാതിന്റെ മാഹാത്മ്യം വർണ്ണിച്ചു കേൾപ്പിയ്ക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. പാണ്ഡ്യരാജ്യത്തേയും ചോളരാജ്യത്തേയും വർണ്ണിച്ചതിനു ശേഷം സപ്തകൊങ്കണങ്ങളെ വർണ്ണിക്കുവാൻ കവി ആരംഭിക്കുന്നു. ഈ സർഗ്ഗമെങ്കിലും പൂരിപ്പിക്കുന്നതിനു പിൽക്കാലത്തുള്ള കവികളിൽ ആരുംതന്നെ ഉദ്യമിച്ചിട്ടില്ലെന്നുള്ളതു പ്രസ്തുതകാവ്യത്തിന്റെ അന്യാദൃശമായ വൈശിഷ്ട്യത്തിനു നിദർശനമാകുന്നു.

“നിരാകൃതക്ഷത്രിയമണ്ഡലേന
വിശ്വംഭരാഭാരനിരാസ്പദേന
അമീഷു സിന്ധോസ്സ്വബലാർജ്ജിതേഷു
കൃതം പദം ഭാമിനി! ഭാർഗ്ഗവേണ”

എന്നു തുടങ്ങി ആറു ശ്ലോകങ്ങൾകൂടി ചില ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ കാണ്മാനുണ്ട്; അവ സുകുമാരന്റെ ശ്ലോകങ്ങളല്ല. ‘വ്രാതേന പൂഗദ്രുമ’ എന്ന ശ്ലോകം വ്യാഖ്യാനിച്ചതിനുമേൽ രാമപാണിവാദൻ വിലാസിനിയിൽ ‘ഇത്യേതാവത്യേവ മഹാകാവ്യസ്യാസ്യപ്രവൃത്തിരിതി സമ്പൂർണ്ണം മങ്ഗലം’ എന്നു പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നു. ഗുരുവിന്റെ ശാസനകാർക്കശ്യം സഹിക്കവയ്യാതെ അദ്ദേഹത്തെ വധിക്കുവാൻ സുകുമാരൻ ഒരു ദിവസം രാത്രിയിൽ തട്ടിൻപുറത്ത് ഒരു കല്ലുമായി ഒളിഞ്ഞിരുന്നു എന്നും അപ്പോൾ ഗുരുപത്നിക്കും ഗുരുവിനും തമ്മിൽ തനിക്ക് അത്യന്തം അഭിമാനജനകമായ ഒരു

സംഭാഷണം നടന്നു എന്നും, അതുകേട്ടു പിറ്റേ ദിവസം കാലത്തു ഗുരുവധ്യോദ്യമത്തിനുള്ള ശിക്ഷയെന്തെന്നു ഗുരുവിൽ നിന്നു തന്നെ ഗ്രഹിച്ച് അദ്ദേഹം എത്ര തന്നെ തടുത്തിട്ടും വഴിപ്പെടാതെ ഒരു കുണ്ഡമുണ്ടാക്കി ഉമി നിറച്ച് അതിൽ തീ കത്തിച്ച് അവിടെനിന്നുകൊണ്ട് ദേഹം നീറ്റി ആത്മഹത്യ ചെയ്തു എന്നും കേരളത്തിൽ ഒരൈതിഹ്യം സുകുമാരനെപ്പറ്റിയും പ്രഭാകരമിശ്രനെ സംബന്ധിച്ചുള്ള രീതിയിൽ പ്രചരിക്കുന്നു. ഈ വസ്തുത ഞാൻ മുൻപു സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഉമിത്തീയിൽ നില്ക്കുമ്പോൾ സുകുമാരൻ ഉണ്ടാക്കിച്ചൊല്ലിയതാണ് ശ്രീകൃഷ്ണവിലാസമെന്നും 'പശ്യ പ്രിയേ! കോങ്കണഭൂവിഭാഗാൻ' എന്ന പദം ചൊല്ലിയപ്പോൾ നാക്കു വെന്തുപോകയാലാണ് ശേഷം ഭാഗം രചിക്കാഞ്ഞതു് എന്നും ഐതിഹ്യം തുടരുന്നു. പ്രഭാകരനായിരുന്നു ആത്മഹത്യ ചെയ്തതെന്നും പ്രഭാകരന്റെ നാമാന്തരമാണ് സുകുമാരൻ എന്നും സങ്കല്പിക്കുന്നവരുമുണ്ട്. ഈ ഐതിഹ്യങ്ങളിൽ യാതൊരു വാസ്തവാംശവും ഉള്ളതായി എനിക്കു തോന്നുന്നില്ല. കാവ്യം സമാപിപ്പിക്കുന്നതിനു മുൻപു കവി മരിച്ചുപോയി എന്നുമാത്രം അനുമാനിക്കാം.

സുകുമാരനും കേരളവും

ശ്രീകൃഷ്ണവിലാസത്തിന്റെ പ്രചാരം അധികമായി കാണുന്നതു കേരളത്തിലാണെങ്കിലും സുകുമാരൻ കേരളീയനാണോ എന്നു സംശയിയിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അതിനുള്ള ചില കാരണങ്ങൾ ഞാൻ വിജ്ഞാന ദീപിക നാലാംഭാഗത്തിൽ സുകുമാരകവിയെപ്പറ്റിയുള്ള എന്റെ ഉപന്യാസത്തിൽ എടുത്തു കാണിച്ചിട്ടുണ്ട്. ശങ്കരന്റേയും പാർവ്വതിയുടേയും പുത്രനായി ഭാരതീഭൂഷണനെന്ന ബിരുദത്തോടുകൂടി ക്രി. പി. പന്ത്രണ്ടാംശതകത്തോടടുപ്പിച്ചു ഭട്ടസുകുമാരൻ എന്നൊരു സ്മാർത്തബ്രാഹ്മണകവി ശ്രീരങ്ഗത്തു സന്നിധാനം ചെയ്തിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഏഴങ്കമുള്ള രഘുവീരചരിതം എന്ന നാടകത്തിന്റെ നിർമ്മാതാവാണ്. ഈ ഭട്ടസുകുമാരനായിരിക്കുമോ ശ്രീകൃഷ്ണവിലാസകാരൻ എന്നത്രേ എന്റെ ശങ്ക. അതെങ്ങനെയിരുന്നാലും കൂടുതൽ തെളിവുകൾ കിട്ടുന്നതുവരെ സുകുമാരനെ ഒരു കേരളീയനായി ഗണിയ്ക്കുന്നതാണ് പ്രഹതമായ പന്ഥാവിനെ കഴിവുള്ളിടത്തോളം അനുസരിക്കേണ്ട സാഹിത്യചരിതകാരന്റെ ചുമതല. ശ്രീകൃഷ്ണവിലാസത്തിന്റെ കാലം ക്രി. പി. പന്ത്രണ്ടാം ശതകത്തിനു മേലാണെന്നു ഞാൻ കരുതുന്നില്ല.

വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ

ശ്രീകൃഷ്ണവിലാസം പത്താം സർഗ്ഗത്തിൽ ഏതാനും ഭാഗംവരെ കവിയൂർ രാമൻനമ്പ്യാർ തർജ്ജമ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അതിനുമേലുള്ള ഭാഗത്തിന്റെ ഭാഷാന്തരീകരണത്തിന് ആരും ഉദ്യമിച്ചിട്ടില്ല. സംസ്കൃതത്തിൽ രാമപാണിവാദന്റെ വിലാസിനി എന്ന വ്യാഖ്യാനത്തിനാണ് അഗ്രിമസ്ഥാനം നൽകേണ്ടതു്. അതു സമ്പൂർണ്ണമാണെന്നു കാണിച്ചുവല്ലോ. "യത്രോദ്യതാനാം കുസുമാപചായേ കാന്താസു കല്പദ്രുമവാടികാസു" ഇത്യാദി ശ്ലോകത്തിന് "കുസുമാപചായേ പുഷ്പോച്ചയേ, ഹസ്താദാനേ ചേരസ്തേയ ഇതി ഞ്യന്താൽ അധഃസ്ഥിതാനാമേവ ഹസ്തേന പുഷ്പാപചയോ യുജ്യതേ" എന്നും മറ്റും സമഞ്ജസമായി അർത്ഥകല്പനം ചെയ്യുന്ന പാണിവാദന്റെ സഹൃദയത്വം ശ്ലാഘനീയമായിരിക്കുന്നു. മറ്റൊരു വ്യാഖ്യാനത്തിന്റെ പേർ ബാലപാഠ്യയെന്നാണ്. "ശ്രീവൈഷ്ണവാഗ്രസരവാരിജസത്തമൗ തൗ ഗോപാലമാധവഗുരൂ" എന്ന പദ്യത്തിൽ നിന്നു ഗോപാലപ്പിഷാരടിയും മാധവവാരിയരുമാണ് വ്യാഖ്യാതാവിന്റെ ഗുരുക്കന്മാരെന്നു കാണുന്നു.

> “ബാലപാഠ്യാഭിധാ കാചിദസ്യ വ്യാഖ്യാ വിരച്യതേ
> താമ്രപത്രാലയസ്ഥേന ഗോവിന്ദേന യഥാന്വയാൽ
> സുകുമാരസരസ്വതീരസാർദ്രാ
> ഹരിലീലാമനുരുദ്ധ്യ ജേജയീതി
> മലിനാപി വിഗാഹനാദമുഷ്യാം
> വിമലാ സ്യാന്ന കഥം മദീയവാണീ?”

എന്ന പ്രസ്താവനയിൽനിന്നു ചെമ്പോലിൽ ഗോവിന്ദനെന്നൊരു പണ്ഡിതനാണ് വ്യാഖ്യാതാവെന്നും വെളിവാകുന്നുണ്ട്. ഇതു സമഗ്രമല്ല. മൂന്നാമത്തെ വ്യാഖ്യാനം കൊല്ലം 1055 മുതൽ 1060 വരെ തിരുവിതാംകൂറിൽ നാടുവാണിരുന്ന വിശാഖം തിരുനാൾ മഹാരാജാവിന്റെ ആജ്ഞ അനുസരിച്ച് ഇലത്തൂർ രാമസ്വാമിശാസ്ത്രികൾ ഉണ്ടാക്കിയ മഞ്ജുഭാഷിണിയാണ്. ഇതിന്റെ അഞ്ചാംസർഗ്ഗംവരെയുള്ള ഭാഗം മാത്രമേ ഞാൻ കണ്ടിട്ടുള്ളു.

ലക്ഷ്മീദാസൻ

ദേശം

കൊച്ചിരാജ്യത്തു കണയന്നൂർത്താലൂക്കിൽ വെള്ളാരപള്ളിയിൽ വടക്കുഭാഗത്തു തൃപ്പൂതമങ്ങലം എന്നൊരു ക്ഷേത്രമുണ്ട്. ആ ക്ഷേത്രത്തിനടുത്തുള്ള പോലീസ്സ്റ്റേഷന്റെ തെക്കേ പറമ്പിലായിരുന്നുവത്രേ കരിങ്ങമ്പള്ളിമന സ്ഥിതിചെയ്തിരുന്നതു്. നാലു തളികളിൽ കീഴ്ത്തളി ഐരാണിക്കുളം ഗ്രാമത്തിനും ചിങ്ങപുരത്തുതളി ഇരിങ്ങാലക്കുട ഗ്രാമത്തിനും നെടിയതളി പറവൂർഗ്രാമത്തിനും മേൽത്തളി മൂഴിക്കുളം ഗ്രാമത്തിനും അവകാശപ്പെട്ടിരുന്നു എന്നു മുൻപു് പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. “തളിയാതിരി അവരോധം പുക്കു തോന്നിയതു കരിങ്ങമ്പള്ളി സ്വരൂപവും കാരിമുക്കിൽ സ്വരൂപവും ഇളമ്പരക്കോട്ടു സ്വരൂപവു” മാണെന്നു കേരളോൽപത്തിയിൽ പ്രസ്താവിച്ചുകാണുന്നു. ആ സ്വരൂപങ്ങളിൽ ഇളമകളായിരിക്കുന്നവരാണ് തളിയാതിരിമാരാകുക; അവർക്കു വിവാഹം പാടില്ലായിരുന്നു. ഐരാണിക്കുളം ഗ്രാമത്തിലെ തളിയാതിരിസ്ഥാനമാണ് കരിങ്ങമ്പള്ളി സ്വരൂപത്തിൽനിന്നു നടത്തിവന്നതു്. ആ സ്വരൂപം അന്യം നിന്നിട്ടു് ഇരുനൂറ്റി ചില്വാനം കൊല്ലങ്ങൾ കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു എന്നു് അഭിജ്ഞന്മാർ പ്രസ്താവിക്കുന്നു. അത്തരത്തിൽ ആഭിജാത്യംകൊണ്ടും ആർത്ഥപുഷ്ടികൊണ്ടും ഉച്ചസ്ഥമായ ഒരു കുടുംബത്തിലായിരുന്നു ലക്ഷ്മീദാസൻ നമ്പൂതിരിപ്പാട്ടിലെ ജനനം. കാളിദാസനെ അനുകരിച്ചു തന്നെസ്സംബന്ധിച്ച് അന്വർത്ഥമായ ലക്ഷ്മീദാസനെന്ന പേർ കവി സ്വീകരിച്ചു എന്നേ ഊഹിക്കേണ്ടതുള്ളൂ; പിതൃദത്തമായ നാമധേയം എന്തെന്നറിവാൻ മാർഗ്ഗമില്ല.

കാലം

> “ലക്ഷ്മ്യാ രങ്ഗേ ശരദി ശശിനസ്സൗധശൃങ്ഗേ കയോശ്ചിൽ
> പ്രേമ്ണാ യൂനോസ്സഹ വിഹരതോഃ പേശലാഭിഃ കലാഭിഃ
> ദ്വാരാസേധഃ ക്വ നു ഹതവിധേർദ്ദൂരനീതസ്സ തസ്യാ–
> ശ്ശ്രാന്തസ്സ്വപ്നേ ശുകമിതി ഗിരാ ശ്രാവ്യയാ സന്ദിദേശ”

എന്നതാണ് ശുകസന്ദേശത്തിലെ പ്രഥമശ്ലോകം. ഈ ശ്ലോകത്തിലെ “ലക്ഷ്മ്യാ രങ്ഗേ” എന്ന ഭാഗം കലിവർഷസംഖ്യയെ കുറിക്കുന്നതാണെന്നു വിചാരിച്ചു ചിലർ ക്രി. പി. 112-ലാണു പ്രസ്തുതഗ്രന്ഥത്തിന്റെ നിർമ്മാണം എന്നും ‘ദൂരനീതസ്സത

സ്യാഃ' എന്ന ഭാഗം കലിദിനസംഖ്യയെ കുറിക്കുന്നു എന്നു സങ്കല്പിച്ചു കൊണ്ടു മറ്റു ചിലർ കൊല്ലം 666-ൽ ആണ് അതിന്റെ രചനയെന്നും വാദിക്കുന്നു. ഈ രണ്ടു പക്ഷവും ശരിയല്ല. ക്രി. പി. രണ്ടാംശതകത്തിൽ തളിയാതിരിമാരുണ്ടായിരുന്നതിനോ അവർ ശുകസന്ദേശത്തിൽ വർണ്ണിക്കുന്ന അധികാരങ്ങൾ നടത്തിയിരുന്നതിനോ തെളിവില്ലെന്നു മുൻപു് പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ക്രി. പി. രണ്ടാംശതകത്തിലെ സംസ്കൃതകാവ്യശൈലിയല്ല ശുകസന്ദേശത്തിൽ നാം കാണുന്നതു്. കൊല്ലം 666-ൽ അല്ല ലക്ഷ്മീദാസന്റെ ജീവിതകാലമെന്നു ഖണ്ഡിച്ചുതന്നെ പറയാം. അതിനുമുമ്പു് അദ്ദേഹം അത്യുജ്ജ്വലമായി പ്രശംസിക്കുന്ന തൃക്കണാമതിലകത്തിന്റ മഹിമ അസ്തമിച്ചുകഴിഞ്ഞിരുന്നു. അന്നു തിരുവഞ്ചിക്കുളം കവി വർണ്ണിക്കുന്ന വിധത്തിൽ പെരുമാക്കന്മാരുടെ രാജധാനിയുമല്ലായിരുന്നു. പോരാത്തതിനു ശുകസന്ദേശത്തിലെ ആറാമത്തെ ശ്ലോകത്തിലേ 'ആസ്ഥാ ലോകേവിപുലമനസാം' എന്ന ഭാഗം ക്രി. പി. പതിന്നാലാം ശതകത്തിൽ ആവിർഭവിച്ച എന്നുള്ളതിനെപ്പറ്റി പക്ഷാന്തരമില്ലാത്ത ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശത്തിൽ ഉദ്ധരിച്ചുകാണുന്നുമുണ്ട്. 'ദൂരനീതസ്സതസ്യാഃ' എന്നതു കവിയുടെ കാലത്തേയും, 'ലക്ഷ്മ്യാ രങ്ഗേ' എന്നതു സന്ദേശത്തിനു വിഷയമായ സംഭവത്തിന്റെ കാലത്തേയും കുറിക്കുന്നു എന്നു പറയുന്നതു് ഇതിനേക്കാൾ അനുപപന്നമാണ്. വാസ്തവത്തിൽ ആ ശ്ലോകത്തിൽ കലിസൂചനയേയില്ല. കവിതന്നെയാണ് വിയുക്തനായ നായകൻ; അദ്ദേഹം ശുകമുഖമായി സന്ദേശമയയ്ക്കുന്നതു തൃക്കണാമതിലകത്തുകാരിയായ തന്റെ പ്രിയതമയ്ക്കുമാണ്. ശുകസന്ദേശത്തിൽ ഒരു ശ്ലോകത്തിലെങ്കിലും കലിയുള്ളതായി അതിന്റെ വ്യാഖ്യാതാക്കന്മാരിൽ ആരും പറഞ്ഞിട്ടുമില്ല. അന്നു കൊല്ലത്തല്ലാതെ വേണാട്ടു (കൂപക) രാജാക്കന്മാർക്കു തിരുവനന്തപുരത്തു പ്രത്യേകം രാജധാനിയുള്ളതായി കവി പ്രസ്താവിക്കാത്തതു് അവിടെ പ്രത്യേകമൊരു ശാഖ താമസിക്കാത്തതുകൊണ്ടായിരിക്കും. എന്നാൽ ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമിക്ഷേത്രത്തെ പുളകോൽഗമമുണ്ടാകുന്ന വിധത്തിൽ വർണ്ണിക്കുന്നുമുണ്ട്. കൊല്ലത്തിനു പുറമേ കായങ്കുളത്തും അവർക്കൊരു രാജധാനിയുള്ളതായി പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ഓണാടെന്ന കായങ്കുളം രാജ്യം പതിന്നാലാം ശതകത്തിനുമുമ്പു വേർതിരിഞ്ഞതിനു രേഖകളുണ്ട്. തെക്കുംകൂറും വടക്കുംകൂറും അന്നു പിരിഞ്ഞു കഴിഞ്ഞിരുന്നില്ല. തിരുവഞ്ചിക്കുളത്തേ മഹാരാജാവിനേയും അവരോധനാധികാരികളായ തളിയാതിരിമാരേയും യഥാക്രമം

> "ഉത്തീർണ്ണസ്താമുദധിദയിതാമുത്തരേണ ക്രമേഥാ
> രാജൽപത്തിദ്വിപഹയരഥാനീകിനീം രാജധാനീം
> രാജ്ഞാമാജ്ഞാനിയമിതനൃണാമാനനൈർഭ്ഭൂരിധാമ്നാം
> രാജാ രാജേത്യവനിവലയേ ഗീയതേ യന്നികേതഃ"

എന്നും

> ശാസ്ത്രേ ശാസ്ത്രേപി ച ഭൃഗുനിഭൈശ്ശശ്വദുദ്ഭാസതേ യാ
> വിപ്രേന്ദ്രൈസ്തൈർവിപുലമഠവര്യാവലീഷു സ്ഥലീഷു"

എന്നുമുള്ള ശ്ലോകങ്ങളിൽ ചിത്രണം ചെയ്തിരിക്കുന്നു. ആദ്യത്തേ ശ്ലോകം സ്ഥാനച്യുതനായ ഒരു രാജാവിന് ഒരിക്കലും യോജിക്കുന്നതല്ലല്ലോ, ഇതെല്ലാം വച്ചുനോക്കുമ്പോൾ ക്രി. പി. പത്താം ശതകത്തിലോ പതിനൊന്നാം ശതകത്തിലോ ഉള്ള ഒരു കൃതിയായിരിക്കും ശുകസന്ദേശം എന്നു പറവാൻ തോന്നുന്നുണ്ട്.

ചരിത്രം

മറ്റു ചില വിശിഷ്ടകവികളെപ്പറ്റി എന്ന പോലെ ലക്ഷ്മീദാസനെപ്പറ്റിയും ഒരു കഥ പറയാനുണ്ട്. ബാല്യത്തിൽ അദ്ദേഹം മന്ദബുദ്ധിയായിരുന്നു. തന്നിമിത്തം അദ്ദേഹത്തെ പഠിപ്പിച്ചിരുന്ന ശാസ്ത്രികൾ പിരിഞ്ഞുപോകാൻ നിശ്ചയിച്ചു. അപ്പോൾ അകായിലുള്ളവർ 'ഈ ചെപ്പുകുടം കൊട്ടത്തളത്തിലുള്ള കരിങ്കല്ലിനെക്കൂടി കുഴിച്ചിട്ടുണ്ട്' എന്നു പറഞ്ഞു ശാസ്ത്രികളെ ആശ്വസിപ്പിച്ചു. കാലക്രമത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശ്രമം ഫലവത്തുമായി. ഇതാണ് ആ കഥ. മറ്റൊരു കഥ കവിയുടെ പരദേശയാത്രയുമായി കെട്ടുപെട്ടു കിടക്കുന്നു. പരദേശത്തു ലക്ഷ്മീദാസൻ ഒരു ദിവസം രാത്രിയിൽ ഒരു ബ്രാഹ്മണഗൃഹത്തിൽ ചെന്നു. ആ ഗൃഹത്തിന്റെ നായകൻ അദ്ദേഹത്തിനു് അത്താഴമാകട്ടെ അകത്തുകിടക്കുവാൻ സ്ഥലമാകട്ടെ കൊടുത്തില്ല. കവി പുറന്തിണ്ണയിൽ കിടന്നു് ഉറക്കം വരാതെ വലഞ്ഞു. അപ്പോൾ ഗൃഹത്തിനകത്തു ചിലർ പുതിയ വാവ്യമായ ശുകസന്ദേശം വായിച്ച് അർത്ഥവിചാരം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിന്നു. ഒരു ശ്ലോകത്തിന്റെ അർത്ഥത്തെപ്പറ്റിയുള്ള വാഗ്വാദം മൂത്തപ്പോൾ ആഗന്തുകൻ കവിഹൃദയമിന്നതെന്നു വെളിയിലിരുന്നു വിശദീകരിച്ചു. അതുകേട്ട് അവർ കതകു തുറന്നു "നീർ താനാ കരിങ്ങമ്പള്ളി?" എന്നു ചോദിക്കുകയും ആണെന്നുള്ള മറുപടി കേട്ട് ആനന്ദവിവശരായി അദ്ദേഹത്തെ അകത്തു വിളിച്ചുകൊണ്ടുപോയി സല്ക്കരിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ ഐതിഹ്യം യഥാർത്ഥമാണെങ്കിൽ അതു ലക്ഷ്മീദാസന്റെ ആദ്യത്തെ വിദേശസഞ്ചാരമായിരിയ്ക്കുകയില്ല; എന്തെന്നാൽ ഒരു വിദേശസഞ്ചാരം കഴിച്ചിട്ടാണല്ലോ ശുകസന്ദേശം നിർമ്മിച്ചതു്. കവിതന്നെയാണ് നായകൻ എന്നു വരവർണ്ണിന്യാദിവ്യാഖ്യകളിൽ തുറന്നു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ള വസ്തുത പ്രകൃതത്തിൽ സ്മരണീയമാണ്.

ശുകസന്ദേശം

സന്ദേശകാവ്യങ്ങളുടെ മാർഗ്ഗദർശിയെന്നു രാമായണം കിഷ്കിന്ധാകാണ്ഡത്തിൽ വാനരസന്ദേശം ഉൾക്കൊള്ളിച്ചിട്ടുള്ള വാല്മീകി മഹർഷിയെയാണു പറയേണ്ടതു്. ആ പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ പിതാവു മേഘസന്ദേശകാരനായ കാളിദാസ മഹാകവി തന്നെയാകുന്നു. മേഘസന്ദേശത്തിൽ പൂർവഭാഗം കവി വിയോഗാർത്തനായ നായകന്റെ താമസസ്ഥലം മുതൽ നായികയുടെ താമസസ്ഥലം വരെയുള്ള മാർഗ്ഗവർണ്ണനത്തിനാണു പ്രധാനമായി വിനിയോഗിക്കുന്നതു്. ഉത്തരഭാഗം കൊണ്ടു നായികയുടെ ദേശം, ഗൃഹം, വിരഹാവസ്ഥ മുതലായവ വർണ്ണിക്കുകയും ദൂതൻ നിവേദനം ചെയ്യേണ്ട സന്ദേശം കുറിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ശുകസന്ദേശത്തിനു വരവർണ്ണിനിയെന്ന വ്യാഖ്യാനം രചിച്ച ധർമ്മഗുപ്തൻ, സന്ദേശകാവ്യത്തിൽ കവി പന്ത്രണ്ടുവിഷയങ്ങളിൽ മനസ്സിരുത്തേണ്ടതുണ്ടെന്നും ആ വിഷയങ്ങൾ (1) ആദിവാക്യം (2) ദൗത്യയോജനം (3) പ്രത്യങ്ഗവർണ്ണനം (4) പ്രാപ്യദേശവർണ്ണനം (5) മന്ദിരാഭിജ്ഞാനം (6) പ്രിയാസന്നിവേശവിമർശനം (7) അന്യരൂപതാപത്തിസംഭാവന (8) അവസ്ഥാവികല്പനങ്ങൾ (9) വചനാരംഭം (10) സന്ദേശവചനം (11) അഭിജ്ഞാനദാനം (12) പ്രമേയപരിനിഷ്ഠാപനം എന്നിവയാണെന്നും വിവരിച്ചിട്ടുണ്ട്. മേഘസന്ദേശകാവ്യദ്വാരാ കാളിദാസൻ ദേശചരിത്രഗ്രന്ഥത്തിൽ അത്യന്തം അവജ്ഞ ഭാവിച്ചിരുന്ന ഭാരതീയർക്കു മാർഗ്ഗവർണ്ണന എന്ന വ്യാജത്തിൽ ചരിത്രപരമായി പല അറിവുകളും നല്കി. പശ്ചാൽകാലികന്മാരായ സന്ദേശകവികൾ അദ്ദേഹത്തെ അനുകരിക്കുക നിമിത്തം നമുക്കു് ഈ വിഷയങ്ങളിൽ ഒട്ടു വളരെ ജ്ഞാനമുണ്ടാകുവാൻ സങ്ഗതി വന്നിട്ടുണ്ട്. അതാണ് സന്ദേശകൃതികൾക്കു് ഇതരകൃതികളെ അപേക്ഷിച്ചുള്ള മെച്ചം.

ശുകസന്ദേശവും ദേശചരിത്രവും

ലക്ഷ്മീദാസന്റെ സന്ദേശത്തിലെ നായകന് ഏതോ ദുർവിധിയാൽ രാമേശ്വരത്തു കുറേക്കാലം താമസിക്കേണ്ടിവരുന്നു. അവിടെ നിന്ന് ഒരു കിളിയെ ദൂതനാക്കി തൃക്കണാമതിലകത്തു താമസിക്കുന്ന തന്റെ പ്രേയസിക്ക് അദ്ദേഹം സന്ദേശമയക്കുന്നു. നായകൻ ലക്ഷ്മീദാസൻ തന്നെയാണെന്നു പറഞ്ഞുവല്ലോ; പ്രേയസി അന്തർജ്ജനമല്ല. 'വീതാലംബേ പഥി വിചരിതും വ്യക്തമാഭാഷിതുഞ്ച' (ആകാശത്തുകൂടി പറക്കുന്നതിനും വ്യക്തമായി സംഭാഷണം ചെയ്യുന്നതിനും) തത്തയ്ക്കുള്ള പാടവം പ്രസിദ്ധമാണല്ലോ. രാമേശ്വരം, താമ്രവർണ്ണീനദി, ആ നദീതീരത്തിലുള്ള മണലൂരെന്ന പാണ്ഡ്യരാജാക്കന്മാരുടെ രാജധാനി, അവിടെനിന്നും വലതു വശത്തും ഇടതു വശത്തുമായി തെക്കോട്ടേയ്ക്കു പോകുന്നതിനുള്ള രണ്ടു വഴികൾ, ഇടതുവശത്തേ വഴി വളവുള്ളതാണെങ്കിലും അതിനുള്ള മേന്മ, പാണ്ഡ്യരാജ്യം, സഹ്യപർവതം, ഇവയെ വർണ്ണിച്ചതിനുമേൽ കവി ശുകത്തെ കേരളത്തിലേക്കു കടക്കുവാൻ ഉപദേശിക്കുന്നു. ആ ഘട്ടത്തിൽ ലക്ഷ്മീദാസന്റെ ദേശാഭിമാനത്തെ കരതലാമലകം പോലെ കാണിക്കുന്ന ഉജ്ജ്വലമായ ഒരു ശ്ലോകമുണ്ട്. അതാണു താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നത് –

> "ബ്രഹ്മക്ഷത്രം ജനപദമഥ സ്ഥിതമധ്യക്ഷയേഥാ
> ദർപ്പാദർശം ദൃഢതരമൃഷേർജ്ജാമദഗ്നസ്യ ബാഹ്വോഃ
> യം മേദിന്യാം രുചിരമരിചോത്താളതാംബൂലവല്ലീ–
> വേല്ലൽകേരക്രമുകനികരാൻ കേരളാനുദ്ഗൃണന്തി."

അവിടെ കന്യാകുമാരീക്ഷേത്രം, മരുത്വാമല, ശുചീന്ദ്രക്ഷേത്രം, തിരുവനന്തപുരത്തു ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമിക്ഷേത്രം, കഴകന്മാരുള്ള കഴക്കൂട്ടം, ഇവയുടെ വിവരണം കഴിഞ്ഞു 'കൂപകാധീശ്വരന്മാരുടെ കുലപുരി'യായ കൊല്ലത്തേയ്ക്കു കവി കിളിയെ പറഞ്ഞയയ്ക്കുന്നു. പിന്നെ രണ്ടു കായൽ, (സിന്ധുദ്വയമെന്നാൽ രണ്ടു പുഴയെന്നല്ല അർത്ഥം) അതായത് അഷ്ടമുടിക്കായലും കായങ്കുളം കായലും, കടന്നു കായങ്കുളത്തെത്തി അവിടെനിന്നു തിരുവല്ലാ വെമ്പലനാട്ട്, (കോട്ടയം) ആ നാട്ടിലെ രാജാക്കന്മാരുടെ പടവീടായ കടുത്തുരുത്തി (സിന്ധുദ്വീപം – കടൽത്തുരുത്ത്) ഇവയെല്ലാം സന്ദർശിച്ചു മൂവാറ്റുപുഴയാറു (ഫുല്ല) കടന്ന് അതിനടുത്തുള്ള (വേന്നനാട്ടു) നമ്പൂരിഗ്രാമത്തിലെ മഹാവിഷ്ണുവിനെ കിളി തൊഴണം. ആ വിഷ്ണുക്ഷേത്രം ഏതാണെന്നു വെളിപ്പെടുന്നില്ല. പ്രസ്തുതഗ്രാമത്തിലേ വിദ്വാന്മാരേയും വിശേഷിച്ചു മഹാപണ്ഡിതനായിരുന്ന സുബ്രഹ്മണ്യൻ നമ്പൂരിയേയും കവി താഴെക്കാണുന്നവിധം പ്രശംസിക്കുന്നു.

> "പ്രജ്ഞോൽകർഷപ്രകടനകൃതേ പ്രാശ്നികേ പ്രാജ്ഞലോകേ
> കല്ലോലാഭൈർമ്മതിജലനിധേരുത്ഥിതൈസ്തർക്കജാലൈഃ
> സ്പർദ്ധാബന്ധാദവഹിതധിയഃ സ്പഷ്ടമന്ത്രാർത്ഥരത്നം
> ശ്രൗതേ ലീനം സദസി രഹസി ശ്രാവകാശ്ശ്രാവയേയുഃ.
>
> ദത്തപ്രേമാ ശിഖിനി ദളയൻ ദാനവാൻ ബാണമുക്ത്യാ
> സുബ്രഹ്മണ്യഃ പഥി സുമനസാം യൂഥനേതാ നിഷേവ്യഃ
> അക്ഷോഭ്യത്വം ദധതി കൃതിനാമദ്ഭുതാർത്ഥാന്യമീഷാം
> ഛിദ്രാസ്കന്ദിച്ഛിദുരതരസാ യസ്യ ശക്ത്യാ പദാനി."

ഈ സുബ്രഹ്മണ്യൻ പുലിയന്നൂർ മനയ്ക്കലേ അങ്ഗമായിരുന്നു. മാടമ്പു മനയ്ക്കലേ അങ്ഗമെന്നു പറയുന്നതു ശരിയല്ലെന്നാണു തോന്നുന്നത്. പുലിയന്നൂർ ഒരു താ

ന്ത്രികകുടുംബമാണ്. പിന്നീട് തൃക്കാക്കരയപ്പനെത്തൊഴുതു പെരിയാർ കടന്നു തിരുവഞ്ചിക്കുളത്തെത്തി ജയരാതേശ്വരമെന്നു പേരുള്ള അവിടത്തേ ക്ഷേത്രത്തിലെ ശിവനേയും അതിനപ്പുറം കൊടുങ്ങല്ലൂർ ഭദ്രകാളിയേയും വന്ദിച്ചു തൃക്കണാമതിലകത്ത് എത്തണമെന്നു കവി കിളിയോട് അഭ്യർത്ഥിക്കുന്നു. ചരിത്രസംബന്ധമായി പൂർവ്വഭാഗത്തിൽനിന്നു നമുക്കു ലഭിക്കുന്ന അറിവുകൾ അമൂല്യങ്ങളാണെന്ന് ഇത്രയും പ്രസ്താവിച്ചതിൽനിന്നു വിശദമാകുന്നതാണല്ലോ.

ശുകസന്ദേശത്തിലേ സാഹിത്യം

മേഘസന്ദേശം കഴിഞ്ഞാൽ സന്ദേശകാവ്യസാമ്രാജ്യത്തിൽ അടുത്തസ്ഥാനം ശുകസന്ദേശത്തിനാണെന്നുള്ളതിൽ പക്ഷാന്തരമില്ല. സ്വഭാവഗംഭീരമായ രചനാവൈഭവംകൊണ്ടും അനുവാചകന്മാർക്ക് അവരുടെ ബുദ്ധിശക്തിക്കനുഗുണമായി സമുല്ലസിക്കുന്ന അർത്ഥസൗന്ദര്യംകൊണ്ടും ഹൃദയങ്ഗമമായ ശബ്ദാർത്ഥാലങ്കാരപൗഷ്കല്യം കൊണ്ടും ശുകസന്ദേശം സർവ്വാതിശായിയായ രാമണീയകകാഷ്ഠയെ അധിഷ്ഠാനം ചെയ്യുന്നു എന്നു പി. എസ്സ്. അനന്തനാരായണശാസ്ത്രി പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതു പ്രത്യക്ഷരം പരമാർത്ഥമാകുന്നു.

> “സൗജന്യാംബ്ദേ! ഭവതു ഭവതേ സ്വാഗതം; വേഗതോ ഗാ–
> മാഗാസ്സസ്സമ്പ്രത്യമരതരുണീനന്ദനാന്നന്ദനാണു
> ഉത്സങ്ഗാദ്വാ കരപരിലസദ്വല്ലകീകോണവേല്ല–
> ന്നീലക്ഷൗമാഞ്ചലപടലികാമുദ്രിതാദദ്രിജായാഃ?”

എന്ന ശ്ലോകം ശബ്ദഭംഗിക്കും,

> “ചക്ഷുല്ലീലാം ചടുലശഫരൈരൂർമ്മിഭിർഭ്രൂവിലാസാൻ
> ഫേനൈർഹാസശ്രിയമപി മുഖേ വ്യഞ്ജയന്തീ സ്രവന്തീ
> ആത്മാസങ്ഗേ ജനയതി രുചിം ഭർത്തുരന്യാസ്വദൃശ്യൈഃ
> സ്വേദച്ഛേദൈരുദയിഭിരസൗ സ്വച്ഛമുക്താച്ഛലേന.”

എന്ന ശ്ലോകം അർത്ഥചമൽക്കാരത്തിനും ഉദാഹരണമായി അങ്ഗീകരിക്കാവുന്നതാണ്. ചില ശ്ലോകങ്ങൾ നാളികേരപാകത്തിൽ വിരചിതങ്ങളാകയാൽ അല്പമേധസ്സുകൾക്ക് അർത്ഥഗ്രഹണത്തിനു ക്ലേശമുണ്ട്. എന്നാൽ വൈദുഷ്യമുള്ളവർക്ക് അവയുടെ രസം അമൃതോപമവുമാണ്.

വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ

ശുകസന്ദേശത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനങ്ങളിൽ പ്രഥമസ്ഥാനത്തെ അർഹിക്കുന്നതു കോഴിക്കോട്ടു പടിഞ്ഞാറേക്കോവിലകത്തു മാനവേദരാജാവിന്റെ വിലാസിനിയാകുന്നു. വിലാസിനീകാരൻ കൊല്ലം 940 മുതൽ 1015 വരെ ജീവിച്ചിരുന്നു. ഏറാൾപ്പാടായതിനു മേലാണു മരിച്ചത്. വിലാസിനിയിൽ താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന പ്രസ്താവന കാണുന്നു.

> “ശൃങ്ഗാരശർക്കരാക്ഷോദസങ്ഗാതിമധുരാകൃതി
> ജയതി പ്രഥിതം കാവ്യം ശുകസന്ദേശസംജ്ഞിതം.
> തസ്യാതിമോഹനഗഭീരതരാർത്ഥജാത–
> സമ്പൂരിതോദരസമുദ്ഗസഹോദരേണ
> ദ്വാരാപിധാനശകലോദ്ധരണപ്രവീണാം
> ശ്രീമാനവേദനൃപതിർവിവൃതിം കരോതി.
> ലക്ഷ്മീദാസകവീശ്വരേണ ഭണിത–

സ്സന്ദേശകാവ്യാചലോ
ദ്ഗാഢാർത്ഥോഛ്റയദുർഗ്ഗമോ/ദ്യധിഷണാ–
ശക്ത്യാ മയാരുഹ്യതേ
ശ്രാന്തശ്ചേൽ പതിതോന്തരാ ഗുരുകൃപാ–
യഷ്ടിം ഗരിഷ്ഠാം തദാ
വിഷ്ടഭ്യാധികകൃഛ്റതഃ സ്ഥവിരവദ്–
ഗന്താസ്മി ചാധിത്യകാം.
ലക്ഷ്മീദാസകവേരുദാരവചസ–
സ്സന്ദേശകാവ്യാങ്ഗജോ
ബഹ്വർത്ഥശ്രുതവൃത്തിമണ്ഡനഗുണ
ശ്രീമാനവേദാനുപാൽ
ജാതാമദ്യ വിലാസിനീം സഹൃദയാം
ഗൃഹ്ണൻ ബുധേഭ്യോധികം
ദത്വാർത്ഥാൻ ദൃഢരക്ഷിതാൻ ജനയതാ–
ദാനന്ദമസ്യാം സദാ.”

വ്യാഖ്യാതാവു ശ്രീരങ്ഗനാഥനെന്ന ഗുരുവിനേയും ഉഴുത്തിരവാരിയർ, ശേഖരവാരിയർ എന്നീ രണ്ടു സതീർത്ഥ്യന്മാരെയും സ്മരിക്കുന്നു. രങ്ഗനാഥൻ ഒരു ദ്രാവിഡബ്രാഹ്മണനാണ്. അദ്ദേഹം ന്യായത്തിൽ ദിനകരിക്കു് ഒരു വ്യഖ്യാനം രചിച്ചിട്ടുള്ളതിനു പുറമേ ചോളദേശീയനായ അശ്വത്ഥനാരായണ ശാസ്ത്രികൾ നിബന്ധിച്ച വ്യുൽപത്തിവാദടിപ്പണി പൂർത്തിയാക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്. അശ്വത്ഥനാരായണശാസ്ത്രികളുടെ പൗത്രനായിരുന്നു മഹാമഹോപാധ്യായൻ രാമസുബ്ബാശാസ്ത്രികൾ. രുദ്രനും ശേഖരനും ദേശമംഗലത്തു വാരിയന്മാരാണ്. ‘തസ്യ പ്രേമപ്രസരസുരഭിസ്സഭ്രസന്ദേശവാണീ’ എന്ന ശ്ലോകം വ്യാഖ്യാനിക്കുമ്പോൾ മാനവേദൻ സിദ്ധാന്തകൗമുദി, തത്വബോധിനി മുതലായി താരതമ്യേന അർവ്വാചീനങ്ങളായ ഗ്രന്ഥങ്ങളിലെ വിഷയങ്ങൾ എടുത്തുകാണിക്കുന്നതിനു പുറമേ കൊല്ലം പത്താംശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന വടക്കേടത്തു കൊച്ചുശങ്കരൻ മൂത്തതിനെ സ്മരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. മൂത്തതു് ദേശമങ്ഗലത്തു് ഉഴുത്തിരവാരിയരുടെ ശിഷ്യനും വലിയ വൈയാകരണനുമായിരുന്നു. ഏവഞ്ച വിലാസിനീകാരൻ 680–740 ഈ കൊല്ലങ്ങൾക്കിടയ്ക്കാണ് ജീവിച്ചിരുന്നതെന്നും ആ വ്യാഖ്യാനത്തിന് 736-ൽ എഴുതിയ ഒരു പകർപ്പുണ്ടെന്നും ഉള്ള അഭ്യൂഹം പ്രമാദമാണെന്നു വന്നുകൂടുന്നു.

വരവർണ്ണിനി

മറ്റു വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ പ്രാചീനങ്ങളാണ്. അവയും കേരളീയകൃതികൾതന്നെ. അവയിൽ വരവർണ്ണിനി ധർമ്മഗുപ്തന്റേതാണെന്നു മുൻപു പറഞ്ഞുവല്ലോ.

“സ്വസ്രേ പൂർവം മഹിതനൃപതേർവ്വിക്രമാദിത്യനാമ്നഃ
പോക്കാംചക്രേ തരുണജലദം കാളിദാസഃ കവീന്ദ്രഃ”

എന്നു നാം ലീലാതിലകത്തിൽ കാണുന്ന ഒരു പദ്യത്തിന്റെ പൂർവാർദ്ധം അദ്ദേഹം ഉദ്ധരിക്കുന്നതിൽനിന്നു താൻ കേരളീയനാണെന്നു നമ്മെ ഉൽബോധിപ്പിക്കുന്നു.

“ലക്ഷ്മീദാസകവേഃ ക്വ ലജ്ജിതവിയദ്ഗങ്ഗാതരങ്ഗാഗിരഃ?
ക്ലിഷ്ടോന്മേഷതയാനുദീർണ്ണവിഷയാ ദൃഷ്ടിഃ ക്വ ചാസ്മാദൃശാം?
താസാമേവ തഥാപി വീക്ഷ്യ വികടോല്ലാസപ്രസാദം ഗുണം

വ്യാഖ്യാനേ പ്രയതാമഹേ; സഹൃദയാസ്തത്ര പ്രസീദന്തു നഃ
ഭാങ്കാരമാത്രേ കതിചിൽ പ്രവൃത്താഃ;
പര്യായദാനേപി പരേ കൃതാർത്ഥാഃ;
സംവാദവാചൈവ വിവൃണ്വതേ ഽന്യേ
വ്യാഖ്യാകൃതഃ, കിന്ന്വിയതാ ഫലം നഃ?
ലക്ഷ്മീദാസപദേന ലോകവിദിതഃ കാവ്യേഷു ലബ്ധശ്രമോ
ഭാരത്യാ സഹ വശ്യയാ പരിലസൻ യസ്യ പ്രബന്ധാ കവിഃ
ശൃങ്ഗാരസ്സ ച ഗോചരസ്സഹൃദയശ്ലാഘ്യോ രസഗ്രാമണീ–
സ്സർവോത്തീർണ്ണതയേദമുല്ലസതി നസ്സന്ദേശകാവ്യാമൃതം.”

വരവർണ്ണിനി എന്ന പേർ വ്യാഖ്യാനത്തിനു കൊടുത്തതു തന്നെ യുവതി സാധർമ്മ്യം കൊണ്ടും വരവസ്തുവിന്റെ വർണ്ണനം കൊണ്ടുമാണെന്നു കൂടി അദ്ദേഹം പറവാൻ ഭാവമുണ്ട്. അതിലൊന്നും അതിശയോക്തിസ്പർശമില്ല. ഒരു സന്ദേശത്തിൽ അടങ്ങിയിരിക്കേണ്ട പന്ത്രണ്ടു പ്രകരണങ്ങളെക്കുറിച്ച് അദ്ദേഹം പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. തന്റെ വ്യാഖ്യാനം പതിമ്മൂന്നു പരിച്ഛേദങ്ങളായി ആ പണ്ഡിതൻ വിഭജിക്കുന്നു. അതിൽ ആദ്യത്തേതു് അവതരണികാരൂപത്തിലുള്ളതും ഒടുവിലത്തേതു പ്രമേയപരിനിഷ്ഠാപനവുമാണ്.

ചിന്താതിലകം

വാസുദേവശിഷ്യനായ ഗൗരീദാസന്റെ ചിന്താതിലകമാണ് മൂന്നാമത്തെ വ്യാഖ്യാനം. അതു് ഇങ്ങനെ ആരംഭിക്കുന്നു.

“സ്വപ്നാവസ്ഥാസദൃശമഖിലം ബോധയൻ ദൃശ്യമാന-
സ്വപ്നോത്ഥൈകപ്രിയസഹചരീതീവ്രവിശ്ലേഷദുഃഖം
ചക്രേ ചക്രപ്രഹരണരതഃ കോപി ധാത്രീസുരേന്ദ്ര–
ശ്ചക്രദ്വന്ദ്വപ്രതിമതുലനാത്രുലികാം മൂലികാം നഃ”

വ്യാകൃതി

അജ്ഞാതനാമാവായ ഒരു പണ്ഡിതന്റെ കൃതിയാണ് ശുകസന്ദേശവ്യാകൃതി. സന്ദേശകാവ്യങ്ങളിലേ ദ്വാദശപ്രകരണങ്ങളെപ്പറ്റി അദ്ദേഹവും പ്രസ്താവിക്കുന്നു. വ്യാകൃതിയോ വരവർണ്ണിനിയോ അവയിൽ പ്രാചീനതരമെന്നു നിർണ്ണയിക്കുവാൻ പ്രയാസമുണ്ട്. എന്നാൽ വ്യാകൃതികാരനു കാവ്യത്തിലെ നായികയെപ്പറ്റി ചില പുതിയ വിവരങ്ങൾ നമ്മെ ധരിപ്പിക്കുവാനുണ്ട്. രങ്ഗലക്ഷ്മി എന്നാണു നായികയുടെ പേരെന്നും കാവ്യത്തിലെ “സ്ഫുടമഭിദധത്യദ്ഭുതാങ്ഗീമഥാന്യേ സങ്ഗീതാർത്ഥപ്രണയനവിദഃ പ്രേക്ഷകാ രങ്ഗലക്ഷ്മീം” എന്ന ഭാഗം അതിനു ലക്ഷ്യമാണെന്നും, ആ സുന്ദരി ഒരു നർത്തകിയായിരുന്നു എന്നും “വാണിവീണാരവസഹചരീ വാണീനീനാം ശിഖാ യാ” (II-31) എന്ന പദ്യാംശം അതിനു സാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നു എന്നുമാണ് അദ്ദേഹം പ്രസ്താവിക്കുന്നതു്. അതു് വിശ്വസനീയമായിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ രങ്ഗലക്ഷ്മി എന്നതു ഒരു ബിരുദനാമമെന്നാണ് എന്റെ പക്ഷം. ഉത്തരസന്ദേശത്തിൽ ‘വർണ്ണഃ സ്വർണ്ണാംബുജവിരജസാം’ എന്നതിനും ‘അന്തർവ്രീളാം’ എന്നതിനും ഇടയ്ക്കുള്ള ഒരു പ്രക്ഷിപ്തപദ്യമാണ്.

“വക്ത്രേ പദ്മം ദൃശി കുവലയം കൈരവം മന്ദഹാസേ
ഹസ്തേ രക്തോത്പലമപി വപുഃ പ്രേക്ഷ്യ സങ്ഗൃഹ്യ സഖ്യഃ

അപ്ഫുല്ലേതി സ്ഫുടമഭിദധത്യദ്ഭുതാംഗീമഥാന്യേ
സങ്ശീതാർത്ഥപ്രണയനവിദഃ പ്രേക്ഷകാ രങ്ഗലക്ഷ്മീം.”

എന്നു വ്യാകൃതികാരൻ നിർദ്ദേശിക്കുന്നു. അതു പ്രക്ഷിപ്തമെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തേണ്ട തില്ല. അപ്ഫുല്ലാ എന്നാൽ ജലത്തിൽ വികസിച്ചവളെന്നർത്ഥം. അതു് ഏതോ ഒരു ഭാഷാസംജ്ഞയുടെ സംസ്കൃതരൂപം പോലെ തോന്നുന്നു. അതായിരിക്കാം നായികയുടെ യഥാർത്ഥനാമധേയം.

ഈ വ്യാഖ്യാതാക്കന്മാർക്കെല്ലാം ലക്ഷ്മീദാസനെപ്പറ്റി എത്രമാത്രം ബഹുമാനമുണ്ടായിരുന്നു എന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. വിശാഖം തിരുനാൾ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് ഈ സന്ദേശം സ്വന്തം ഇങ്ഗ്ലീഷ് ടിപ്പണിയോടും വലിയ കോയിത്തമ്പുരാന്റെ സംസ്കൃതടിപ്പണിയിൽ ഏതാനും ഭാഗത്തോടുംകൂടി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുകയുണ്ടായി എന്നും ഇവിടെ വക്തവ്യമാണ്.

മുക്തകങ്ങൾ

ലക്ഷ്മീദാസന്റെ രണ്ടു് ഒറ്റ ശ്ലോകങ്ങൾ നമുക്കു കിട്ടീട്ടുണ്ട്. അവ താഴേക്കാണുന്നവയാണ്.

നിദ്ര

“വിദ്യാഭിലാഷകുപിതാം നിജബാലസഖ്യാ
തന്ദ്ര്യാ കഥഞ്ചിദനുനീയ സമീപനീതാം
ചേതോഹരാം പ്രണയിനീമഖിലേന്ദ്രിയേഷ്ടാം
നിദ്രാം പ്രസാദയിതുമേവ നമസ്കരോമി.”

മലയവായു

“അമീ തടസമീപനിർഝരതരങ്ഗരി ങ്ഖൽപയോ–
ജഡീകൃതപടീരഭൂരുഹകടീരസഞ്ചാരിണഃ
മനോ വിധുരയന്തി മേ മലയമേഖലാമേദുരാ
ദുരാസദവനപ്രിയപ്രിയതമാരുതാ മാരുതാഃ.”

മൂഷികവംശം

അതുലൻ

പ്രാചീനകേരളത്തെ പരാമർശിക്കുന്നതും പണ്ടത്തേ കോലത്തുനാട്ടുരാജാക്കന്മാരുടെ വംശത്തേയും അപദാനങ്ങളേയും അനുകീർത്തനം ചെയ്യുന്നതുമായ ഒരു സംസ്കൃതമഹാകാവ്യമാകുന്നു മൂഷികവംശം. ഈ കാവ്യത്തിന്റെ പതിനഞ്ചു സർഗ്ഗങ്ങൾ കണ്ടുകിട്ടീട്ടുണ്ട്. പതിനഞ്ചാമത്തേതാണ് ഒടുവിലത്തെ സർഗ്ഗമെന്ന് അനുമാനിക്കുന്നതിന് ന്യായങ്ങളുമുണ്ട്. ശ്രീകണ്ഠൻ എന്ന ഒരു കോലത്തിരിരാജാവിന്റെ രാജ്യഭാരവർണ്ണനമാണ് പതിനഞ്ചാം സർഗ്ഗത്തിലെ വിഷയം. ആ ശ്രീകണ്ഠൻ പ്രഥമാരാജേന്ദ്രചോളൻ കേരളദിഗ്വിജയത്തിൽ പരാജിതനാക്കിയ കന്ത (ണ്ട) ൻ കാരിവർമ്മനാണെന്ന് ഊഹിക്കാം. രാജേന്ദ്രചോളന്റെ വാഴ്ച്ചക്കാലം ക്രി. പി. 1012 മുതൽ 1043 വരെയായിരുന്നതിനാൽ ഏകദേശം അക്കാലത്താണ് ശ്രീകണ്ഠൻ ജീവിച്ചിരുന്നതെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. മൂഷികവംശത്തിന്റെ നിർമ്മാതാവ് ‘അതുലൻ’

എന്നൊരു കവിയാണെന്നുള്ളതു ഗ്രന്ഥത്തിൽ കാണുന്ന “അതുലകൃതൗ മൂഷികവംശേ ദ്വിതീയസർഗ്ഗഃ” എന്ന കുറിപ്പിൽനിന്നു വെളിപ്പെടുന്നു. അതുലനും ശ്രീകണ്ഠനും സമകാലികന്മാരായിരുന്നു എന്നുള്ളതും നാം മൂഷികവംശത്തിൽ നിന്നു ഗ്രഹിക്കുന്നു. ഇത്രയും പ്രസ്താവിച്ചതിൽനിന്നു മൂഷികവംശത്തിന്റെ ആവിർഭാവം ഉദ്ദേശം ക്രി. പി. പതിനൊന്നാം ശതകത്തിന്റെ പൂർവാർദ്ധത്തിലാണെന്നു കാണാവുന്നതാണ്.

വിഷയം

അന്തർവത്നിയായ ഒരു കേരളരാജ്ഞി ഏഴിമലയിൽ കോലവംശത്തിന്റെ കൂടസ്ഥനായ രാമഘടനെ പ്രസവിക്കുന്നതാണ് കഥയുടെ ആരംഭം. രാമഘടൻ, നന്ദനൻ മുതലായി പല കോലത്തിരിമാരുടേയും ചരിത്രം കവി വർണ്ണിക്കുന്നു. ആ കൂട്ടത്തിൽ പെരിഞ്ചെല്ലൂർ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ പ്രതിഷ്ഠാപകനായ ശതസോമൻ, കേരളേശ്വരനായ ജയരാഗന്റെ പുത്രനും കോലാധിപനായ രണമാനിയുടെ മരുമകനുമായ ഗോദവർമ്മാവ് ഇവരെപ്പറ്റിയും പ്രസ്താവിക്കുന്നുണ്ട്. അച്ഛനും അമ്മാവനും തമ്മിൽ ആരംഭിച്ച ഒരു യുദ്ധം ഗോദർമ്മാവു പോർക്കളത്തിന്റെ മധ്യത്തിൽ നിന്നുകൊണ്ടു സമാധാനത്തിൽ കലാശിപ്പിച്ചു. ജയരാഗൻ ക്രി. പി. ഉദ്ദേശം 900 മുതൽ 912 വരെ കേരളം രക്ഷിച്ച വിജയരാഗദേവനാകുന്നു. പിന്നീടും പല രാജാക്കൻമാരുടെ വാഴ്ചയെപ്പറ്റി സൂചിപ്പിച്ചതിനുമേൽ ദ്വിതീയവളഭൻ എന്ന പ്രശസ്യനായ രാജാവിന്റെ ചരിത്രം വിവരിക്കുന്നു. അക്കാലത്തു ഭവനെന്നും നന്ദിയെന്നും പേരിൽ രണ്ടു പണ്ഡിതമൂർദ്ധന്യന്മാരായ നമ്പൂരിമാർ പെരിഞ്ചെല്ലൂരിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു.

> “യത്ര ദ്വിജന്മതിലകൗ ഭവനന്ദിസംജ്ഞാ–
> വക്ഷീയമാണഗുണരത്നചയാവഭൃതാം
> മോഹാപനോദകരണാർത്ഥമിഹ പ്രജാനാം
> ശുക്രശ്ച ശക്രസചിവശ്ച ദിവോവതീർണ്ണൗ”

എന്നാണ് കവി അവരെപ്പറ്റി പറയുന്നത്. വളഭൻ സ്മാർത്തമതാവലംബിയായിരുന്നു എങ്കിലും കോലത്തുനാട്ടിനും കൊടുങ്ങല്ലൂരിനും ഇടയ്ക്കു സമുദ്രതീരത്തിൽ അക്കാലത്തു സ്ഥിതിചെയ്തിരുന്നതും പിന്നീട് കടലെടുത്തുപോയതുമായ ശ്രീമൂലവാസത്തിലേക്കു പോയി അവിടത്തെ ‘അതികാരുണികനായ സുഗതനെ’ (ബുദ്ധഭഗവാനെ) അഭിവന്ദിക്കുകയും ശ്രേഷ്ഠന്മാരായ ‘ജൈന’ (ബൗദ്ധ) ജനങ്ങളുടെ ആശിസ്സു സ്വീകരിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ വളഭന്റെ അനുജനാണ് കവിയുടെ പുരസ്കർത്താവായ ശ്രീകണ്ഠൻ. അദ്ദേഹത്തെ അതുലൻ

> “പീനോന്നതസ്ഥിരതരാംസതടം പ്രലംബ–
> ജ്യാഘാതലാഞ്ഛിതകഠോരതരപ്രകോഷ്ഠം
> കൗക്ഷേയകത്സരുകിണാങ്കതലാങ്ഗുലീകം
> യദ്ബാഹുദണ്ഡമജിതം ഭജതേ ജയശ്രീഃ”

> “കല്പദ്രുമഃ പ്രണയിനാം, സുഹൃദാം ശശാങ്കോ,
> ബന്ധുസ്സതാം, സദനമംബുജദേവതായാഃ
> വർഗ്ഗസ്യ യസ്സമിതി വിദ്വിഷതാം കൃതാന്തഃ,
> കാന്തജനസ്യ ഭഗവാനപി പുഷ്പകേതുഃ”

എന്നും മറ്റും പല പ്രകാരത്തിൽ വർണ്ണിക്കുന്നുണ്ട്. ആകെക്കൂടി നോക്കുമ്പോൾ മൂഷികവംശത്തിനു കാവ്യമെന്നും ദേശചരിത്രമെന്നും രണ്ടു നിലകളിൽ അഭിനയന്ദനീയമായ സ്ഥാനമാണുള്ളത്.

വില്വമങ്ഗലത്തു സ്വാമിയാർ

ഉപക്രമം

ശങ്കരാചാര്യരെ കഴിച്ചാൽ വില്വമങ്ഗലത്തു സ്വാമിയാരോളം അഖിലഭാരതപ്രശസ്തി മറ്റൊരു കേരളീയനും സമ്പാദിച്ചിട്ടില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജന്മഭൂമി വങ്ഗദേശമാണെന്നും ഉൽകല (ഒറീസ്സ) മാണെന്നും ആന്ധ്രമാണെന്നും മറ്റും അതാതു ദേശക്കാർ വാദിക്കുന്നു. അഞ്ചോളം വില്വമങ്ഗലത്തു സ്വാമിയാരന്മാരെ ചില കേരളീയരും സിദ്ധിവൽക്കരിക്കുന്നു. എന്റെ പക്ഷം ആ പേരിൽ ഒരു പുണ്യശ്ലോകനേ ജനിച്ചിട്ടുള്ളു എന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അവതാരദേശം കേരളമാണെന്നുമാകുന്നു.

ദേശം

ആദ്യകാലത്തു പന്നിയൂർ ഗ്രാമത്തിൽ പെട്ടിരുന്ന ‘വെള്ള’ എന്ന ഗൃഹത്തിലെ ഒരു ശാഖ പിന്നീടു വടക്കൻ തിരുവിതാംകൂറിൽ പറവൂരിൽ പുത്തൻചിറയിൽ താമസിക്കുവാനിടവന്നു. വെള്ളാങ്ങല്ലൂർ കൂടുംബക്കാരെന്നാണ് അവരെ പറഞ്ഞുവന്നത്. അവരുടെ പല കുടുംബങ്ങളിൽ ഒന്നിലാണു വില്വമങ്ഗലത്തിന്റെ ജനനം. വില്വമങ്ഗലമെന്നല്ല വില്ലമങ്ഗലമെന്നായിരുന്നു ഇല്ലപ്പേർ. അതിനെ സംസ്കൃതീകരിച്ചു കോദണ്ഡമങ്ഗലം എന്നും പറയാറുണ്ട്. ഇല്ലം ഇപ്പോളില്ല; ഇല്ലപ്പറമ്പും വില്വമങ്ഗലം വക ക്ഷേത്രവും മേച്ചേരി മനയ്ക്കലേക്ക് അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. പാറമേൽ തൃക്കോവിൽ ശ്രീകൃഷ്ണക്ഷേത്രം ആ സിദ്ധന്റെ പ്രതിഷ്ഠയാലും ഭജനത്താലും പവിത്രമാണ്. വില്വമങ്ഗലത്തുപാടം എന്ന പേരിൽ ഒരു വലിയ പാടവും പുത്തൻചിറയിലുണ്ട്.

ചരിത്രം

സ്വാമിയാരുടെ അച്ഛൻ ദാമോദരനും അമ്മ നീലിയുമായിരുന്നു എന്നു ശ്രീകൃഷ്ണകർണ്ണാമൃതത്തിന്റെ പ്രഥമാശ്വാസത്തിലുള്ള

> “ഈശാനദേവചരണാഭരണേന നീലീ–
> ദാമോദരസ്ഥിരയശഃസ്തബകോദ്ഗമേന
> ലീലാശുകേന രചിതം തവ ദേവ കൃഷ്ണ–
> കർണ്ണാമൃതം പഹതു കല്പശതാന്തരേപി”

എന്ന ശ്ലോകത്തിൽനിന്നു വിശദമാകുന്നതാണ്. ലീലാശുകൻ അഥവാ കൃഷ്ണലീലാശുകൻ എന്നതു ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ ബാലലീലകളെപ്പറ്റി ശ്രീകൃഷ്ണകർണ്ണാമൃതത്തിൽ അമൃതമധുരമായി ഗാനം ചെയ്യുക നിമിത്തം അദ്ദേഹത്തിനു സമകാലികന്മാരായ സഹൃദയന്മാർ നൽകിയ ബിരുദനാമമാണെന്നു ഊഹിക്കാം. പിതൃദത്തമായ പേരെന്തെന്ന് അറിയുന്നില്ല. ഈശാനദേവൻ എന്നത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരു ഗുരുവിന്റെ നാമധേയമാണെന്നു മുൻപ് ഉപപാദിച്ചിട്ടുണ്ട്. കർണ്ണാമൃതം ആരംഭിക്കുന്നത്

> “ചിന്താമണിർജ്ജയതി സോമഗിരിർഗ്ഗുരുർമ്മേ
> ശിക്ഷാഗുരുശ്ച ഭഗവാൻ ശിഖിപിഞ്ഛമൗലിഃ”

ഇത്യാദി ശ്ലോകം കൊണ്ടാണല്ലോ. ആദ്യത്തെ പാദം വ്യാഖ്യാനിക്കുമ്പോൾ രാമചന്ദ്രബുധേന്ദ്രൻ തന്റെ ഭഗവൽഭക്തിരസായനവ്യാഖ്യയിൽ "അഥ ഖല്വത്ര ഭഗവാൻ സകലകലാകലാപവാഗ്വിലാസവാചസ്പതിർഭഗവദ്ഭക്താഗ്രഗണ്യഃ കൃഷ്ണലീലാശുകമുനിനിർന്നാമ മഹാകവിഃ . . . മേ, മമ ഗുരുർഹിതോപദേശികാ ചിന്താമണിർന്നാമ; പൂർവം സ്വേനൈവോപഭുക്താ കാചിദ്വാരാങ്ഗനാ ജയതി . . . അഥവാ ചിന്താമണിരിതിസോമഗിരേർവിശേഷണം. ചിന്താമണിവദഭീഷ്ടപ്രദാതൃത്വാൽ, ചിന്താമണിർമ്മേ ഗുരുഃ മഹാവാക്യോപദേഷ്ടാ . . . ഗുരുസമ്പ്രദായപ്രവർത്തകഃ പരമഹംസപരിവ്രാജകാചാര്യസ്സോപി ജയതി" എന്ന് അർത്ഥവിവരണം ചെയ്യുന്നു. പാപായല്ലയസൂരി അദ്ദേഹത്തിന്റെ സുവർണ്ണചഷകവ്യാഖ്യയിലും ഈ മതത്തെത്തന്നെ അങ്ഗീകരിക്കുന്നു. ഈ വ്യാഖ്യാതാക്കന്മാർ രണ്ടുപേരും ആന്ധ്രന്മാരാണ്. ചിന്താമണി ഒരു വേശ്യയും സോമഗിരി ഒരു താന്ത്രികസമ്പ്രദായപ്രവർത്തകനുമായിരുന്നു എന്നതാകുന്നു വിദഗ്ദ്ധാഭിപ്രായം.

വില്വമങ്ഗലവും ചിന്താമണിയും

ഭക്തമാലയിൽ ഇവരെ ഘടിപ്പിച്ച് ഒരൈതിഹ്യം രേഖപ്പെടുത്തീട്ടുള്ളതു സങ്ഗ്രഹിച്ചുകൊള്ളട്ടെ. ചിന്താമണി വില്വമങ്ഗലത്തിന്റെ വെപ്പാട്ടിയായ ഒരു വേശ്യയായിരുന്നു. വില്വമങ്ഗലം കൃഷ്ണാനദിയുടെ ഒരു കരയിലും ചിന്താമണി മറുകരയിലും താമസിച്ചിരുന്നു. തന്റെ അച്ഛന്റെ ചാത്തമാകയാൽ ഒരു ദിവസം അദ്ദേഹത്തിന് അവളെ വിട്ടു സ്വഗൃഹത്തിലേക്കു പോകേണ്ടിവന്നു. അന്നു വേശ്യാഗൃഹത്തിൽ പോകുകയില്ലെന്നായിരുന്നു ആദ്യത്തെ പ്രതിജ്ഞയെങ്കിലും, രാത്രിയിൽ കാമോന്മാദം സഹിക്കവയ്യാതെ, മിന്നലും ഇടിയും മഴയും കൂട്ടാക്കാതെ, പുഴ കടന്ന് എങ്ങനെയെങ്കിലും ചിന്താമണിയുടെ മുന്നിൽ ചാടിവീഴണമെന്ന് അദ്ദേഹം തീർച്ചയാക്കി. പെരുവെള്ളത്തിൽ ഒഴുകുന്ന ഒരു ശവശരീരത്തെ തോണിയെന്നു സങ്കല്പിച്ച് അതിൽ പറ്റിപ്പിടിച്ചു പുഴയുടെ മറുകരയിൽ എത്തി. വേശ്യ വെളിയിലത്തെ കതക് അടച്ചിരുന്നു. കാമുകനാകട്ടെ ചുമരിൽ തൂങ്ങികിടന്ന ഒരു സർപ്പത്തെക്കണ്ടു കയറാണെന്നു ഭ്രമിച്ച് അതിൽ കടന്നു പിടിച്ചുകയറി അകത്തു കടന്നുകൂടി. ചിന്താമണി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആഗമനത്തിൽ ആശ്ചര്യപ്പെട്ടു വെളിയിൽ ചെന്നുനോക്കിയപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തെ നയിച്ച വാഹനങ്ങൾ ശവവും സർപ്പവുമാണെന്നു മനസ്സിലാക്കി അവയെ കാണിച്ചുകൊടുക്കുകയും അത്തരത്തിലുള്ള അത്യുൽക്കടമായ പ്രേമം ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ നേർക്കായിരുന്നാൽ എത്ര നന്നായിരിക്കുമായിരുന്നു എന്ന് ഉപദേശിക്കുകയും ചെയ്തു. അതു കേട്ടു വില്വമംഗലം അവളോട് "ഇന്നുമുതൽ നീ എനിക്ക് ആചാര്യയും അമ്മയുമാണ്" എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട് അവിടം വിട്ടുപോയി അടുത്തു താമസിച്ചിരുന്ന സോമഗിരിയോടു ശ്രീകൃഷ്ണമന്ത്രോപദേശം സ്വീകരിച്ചു. വില്വമങ്ഗലത്തെപ്പറ്റിയുള്ള അനന്തരകഥ വിസ്തരിക്കുന്നില്ല. ഒടുവിൽ താപസിയായിത്തീർന്ന ചിന്താമണി അദ്ദേഹത്തിന്റെ അന്ത്യകാലപരിചര്യയ്ക്ക് എത്തുകയും രണ്ടുപേരും വൃന്ദാവനത്തിൽ താമസിച്ചു സായൂജ്യം പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്തു എന്നാണ് അതിന്റെ അവസാനം. ചിലർ ഈ സംഭവങ്ങൾ നടന്നതു കേരളത്തിൽ വെച്ചു തന്നെയാണെന്നും ചിന്താമണി കരുപ്പടന്നയ്ക്കു സമീപം കാക്കത്തുരുത്തിയിലുള്ള ഒരു നായർ സ്ത്രീയായിരുന്നു എന്നും പറയുന്നു. ഏതായാലും ഒരു സങ്ഗതി നിശ്ചയമാണ്. വില്വമങ്ഗലം ഒരു വലിയ ദേശഞ്ചാരിയായിരുന്നു. ഭാരതത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാദപാംസുക്കളാൽ പല പ്രദേശങ്ങളും പവിത്രീകൃതങ്ങളായിട്ടുണ്ട്. വളരെക്കാലം മുമ്പു മുതൽക്കു തന്നെ ഈ

പ്രണയകഥയ്ക്ക് അവിടെയെല്ലാം പ്രചാരവും സിദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഒടുവിലാണ് തൃശ്ശൂർ തെക്കേമഠത്തിലെ സ്വാമിയാരായി അദ്ദേഹം അവരോധിക്കപ്പെട്ടത്.

ഗുരുക്കന്മാർ

ഈശാനദേവനേയും സോമഗിരിയേയും പറ്റി പ്രസ്താവിച്ചുകഴിഞ്ഞു. ആദിത്യപ്രജ്ഞൻ എന്നൊരു ഗുരുവും വില്വമങ്ഗലത്തിനുണ്ടായിരുന്നതായി കാണുന്നു.

"അജ്ഞാനദമനജ്യോതിഃ പ്രജ്ഞേശാനപദാസ്പദം
ആലംബിതനാരാകാരമാലംബനമഭൂൽ സതാം.

അമുഷ്യ കരുണാപാത്രമസ്തി മസ്കരിണാം മണിഃ
ആദിത്യപ്രജ്ഞസംജ്ഞം യദാദിത്യാദധികം മഹഃ
നിർജ്ജിതസ്സമദൃഷ്ട്യൈവ നിർല്ലോലം യേന മന്മഥഃ
ആർജ്ജിതൈരസ്രുകുസുമൈരാരാദാരാധയൻ യയൗ
ഈശാനദേവ ഇത്യാസീദീശാനോ മുനി തേജസാം
ആസ്പദസ്യ ഹി യസ്യാസീദീശാനഗുണസമ്പദാം
ആദ്വിതീയ ഇതി ഖ്യാതിരാത്മബുദ്ധ്യാ ന കേവലം
തയോരനുഗ്രഹാപാങ്ഗസംക്രാന്തജ്ഞാനസാഗരാഃ
സാഗരാ ഇവ ഗംഭീരാസ്സന്തി ധന്യാസ്സഹസ്രശഃ

തയോരേവ കൃപാപാത്രം കൃഷ്ണലീലാശുകോ മുനിഃ;
യദാശ്രമാങ്ഗണേ നിത്യം രമന്തേ തന്ത്രവിസ്തരാഃ.
തിലകം കലാപാലീനാം നീലീതി നിലയം ശ്രിയാം
യമലം ജനയാഞ്ചക്രേ യഞ്ച കീർത്തിഞ്ച ശാശ്വതീം.
യസ്യ ദാമോദരോ നാമ പിതാ സവിതൃസന്നിഭഃ
അനൃണസ്യ ഹി യസ്യാസന്നധർമണ്ണാ മരുദ്ഗണാഃ
യസ്യ തൽ പ്രിയസർവസ്വം രാഘവേശാനസംജ്ഞകം
വിനേയസ്സ വിധേയാനാം സുഹൃൽ . . .
യസ്യ ദക്ഷിണകൈലാസലീലാപരിണതം മഹഃ
ചർച്ചാചന്ദനഗന്ധേന സുഗന്ധയതി മാനസം.
കൃഷ്ണലീലാശുകസ്യാസ്യ കിശോരമധിദൈവതം
ശ്രുതിരത്നമിദം ബ്രൂ തേ വേണുവാദിമുഖേന്ദുനാ"

എന്നു സ്വാമിയാർ ബാലകൃഷ്ണസ്തോത്രത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇതിൽ നിന്നു പ്രജ്ഞേശാനൻ എന്നൊരു സിദ്ധൻ ജീവിച്ചിരുന്നു എന്നും അദ്ദേഹത്തിന് ആദിത്യപ്രജ്ഞനെന്നൊരു ശിഷ്യനും ഈശാനദേവൻ എന്നൊരു പ്രശിഷ്യനുമുണ്ടായിരുന്നു എന്നും അവരുടെ കരുണയ്ക്കു കൃഷ്ണലീലാശുകൻ പാത്രമായെന്നും അദ്ദേഹത്തിനു രാഘവേശാനൻ എന്നൊരു സുഹൃത്തു കൂടിയുണ്ടായിരുന്നു എന്നും തൃശ്ശൂരിലെ ദേവനെ അദ്ദേഹം ആരാധിച്ചിരുന്നു എന്നും നാമറിയുന്നു.

കാലം

കുറഞ്ഞ പക്ഷം മൂന്നു പേരെങ്കിലും വില്വമങ്ഗലത്തു സ്വാമിയാർ എന്ന പേരിൽ കേരളത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നിരിക്കണമെന്നും അവരിൽ ആദ്യത്തെ വില്വമങ്ഗലത്തിന്റെ

കാലം ക്രി. പി. ഒൻപതാം ശതകവും രണ്ടാമന്റേതു പതിമ്മൂന്നാം ശതകത്തിനോടടുത്തും മൂന്നാമന്റേതു പതിനേഴാം ശതകവുമാണെന്നത്രേ ചില പണ്ഡിതന്മാരുടെ പക്ഷം. പതിനേഴാം ശതകത്തിൽ കൃഷ്ണനാട്ടം രചിച്ച കോഴിക്കോട്ടു മാനവേദ രാജാവിന്റെ ഗുരുവായി ഒരു തെക്കേമഠത്തിൽ സ്വാമിയാരുണ്ടായിരുന്നിരിക്കാം. അദ്ദേഹം വിഷ്ണുഭക്തനുമായിരുന്നിരിക്കാം. പക്ഷെ അദ്ദേഹമല്ല ലീലാശുകൻ എന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. ഞാൻ മുമ്പു സൂചിപ്പിച്ച പണ്ഡിതന്മാർ ഒൻപതാം ശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന വില്വമങ്ഗലം ശ്രീകൃഷ്ണകർണ്ണാമൃതവും ശ്രീചിഹ്നവും പതിമ്മൂന്നാം ശതകത്തോടടുത്തു ജീവിച്ചിരുന്ന വില്വമങ്ഗലം പുരുഷകാരം തുടങ്ങിയ ഗ്രന്ഥങ്ങളും രചിച്ചു എന്നു വാദിക്കുന്നു. ആ വാദം ശരിയാണെങ്കിൽ കൃഷ്ണലീലാശുകബിരുദത്താൽ അലംകൃതന്മാരും കൃഷ്ണഭക്തന്മാരും വൈയാകരണശിഖാമണികളുമായി രണ്ടു വില്വമങ്ഗലന്മാരെ നമുക്ക് അധ്യാഹരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അതിന്റെ ആവശ്യം കാണുന്നില്ലെന്നു മാത്രമല്ല, അശ്ചര്യകരമായ ആ സംഭവത്തിനു തെളിവുമില്ല. ദേവൻ എന്നൊരു പണ്ഡിതൻ സംസ്കൃതധാതുക്കളെ അധികരിച്ചു ദൈവം എന്നൊരു വ്യാകരണഗ്രന്ഥം കരികാശ്രുപത്തിൽ നിർമ്മിച്ചു. അതിനു കൃഷ്ണലീലാശുകൻ കാഞ്ചീപുരത്തുവച്ചു രചിച്ച വിശദവും വിസ്തൃതവുമായ വാർത്തികമാണ് പുരുഷകാരം.

> “ഉക്താനുക്തദുരുക്താനി സ്ഥാനേ സ്ഥാനേ വിവൃണ്വതാ
> കൃഷ്ണലീലാശുകേനൈവം കീർത്തിതം ദൈവവാർത്തികം.
> കൃഷ്ണലീലാശുകസ്യേയം കൃതിഃ കൃതിമനോഹരാ
> പുഷ്ണതീ കൃഷ്ണസമ്പ്രീതിം ഭുവനാന്യഭിപുഷ്യതു”

എന്നീ ശ്ലോകങ്ങൾ അതിന്റെ അവസാനത്തിൽ കാണുന്നു. പുരുഷകാരത്തിലെ മങ്ഗലാചരണപദ്യവും ശ്രീകൃഷ്ണപരമാണ്. പുരുഷകാരത്തിൽ ഗ്രന്ഥകാരൻ ശൃങ്ഗാരപ്രകാശകർത്താവായ ഭോജദേവനേയും (ക്രി. പി. പതിനൊന്നാം ശതകം) ധാതുപാഠനിർമ്മാതാവായ ഹേമചന്ദ്രനേയും (ക്രി. പി. 1088–1172) കവികാമധേനുവിന്റെ പ്രണേതാവായ ബോപ്പദേവനേയും (പതിമ്മൂന്നാം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധം) സ്മരിക്കുന്നു. ക്രി. പി. പതിന്നാലാം ശതകത്തിന്റെ പശ്ചാർദ്ധത്തിൽ ഗ്രന്ഥനിർമ്മാണം ചെയ്ത സായണാചാര്യർ ധാതുവൃത്തിയിൽ പുരുഷകാരത്തേയും സ്മരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു പുരുഷകാരകർത്താവായ കൃഷ്ണലീലാശുകന്റെ ജീവിതകാലം ക്രി. പി. പതിമ്മൂന്നാം ശതകത്തിന്റെ ചരമപാദത്തിനു മുമ്പല്ലെന്ന് അനുമാനിക്കാം. ശ്രീചിഹ്നത്തിന്റെ ഒടുവിലത്തെ നാലു സർഗ്ഗം രചിച്ച ദുർഗ്ഗാപ്രസാദയതി ത്രിവിക്രമന്റെ പ്രാകൃതവ്യാകരണത്തെ സ്മരിക്കുന്നു. ത്രിവിക്രമൻ ഹേമചന്ദ്രനെ ഉദ്ധരിക്കുന്നതുകൊണ്ടും മറ്റും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലം പതിമ്മൂന്നാം ശതകത്തിന്റെ പ്രഥമപാദമായിരിക്കണമെന്നാണ് അഭിയുക്തമതം. ആ വഴിക്കു നോക്കുമ്പോഴും ഈ അനുമാനം സമുചിതമായിരിക്കുന്നു.

ശ്രീചിഹ്നം

ശ്രീചിഹ്നം അഥവാ ഗോവിന്ദാഭിഷേകം വരരുചിയുടെ പ്രാകൃതപ്രകാശസൂത്രങ്ങളെ ഉദാഹരിക്കുന്നതും പന്ത്രണ്ടു സർഗ്ഗത്തിലുള്ളതുമായ ഒരു പ്രാകൃതകാവ്യമാകുന്നു. അതിൽ ആദ്യത്തെ എട്ടു സർഗ്ഗം വില്വമങ്ഗലത്തിന്റേയും ബാക്കി നാലു സർഗ്ഗം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ‘കനിഷ്ഠകലഗ’നും ‘ചരണാബ്ജഭൃങ്ഗ’വുമായ ദുർഗ്ഗാപ്രസാദയതിയുടേയും കൃതിയാണ്. ഗ്രന്ഥത്തിന് ആദ്യന്തം ദുർഗ്ഗാപ്രസാദൻ തന്നെ ഭക്തിവിലാസം എന്ന പേരിൽ ഒരു വ്യാഖ്യാനവും രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. സർഗ്ഗാന്തശ്ലോകങ്ങളിൽ

'ശ്രീ' എന്ന മുദ്രയുള്ളതുകൊണ്ടാണ് പ്രസ്തുത കാവ്യത്തിനു ശ്രീചിഹ്നം എന്ന പേർ വന്നതു്. അതുപോലെ ശിശുപാലവധത്തിലേയും കിരാതാർജ്ജുനീയത്തിലേയും ഹരവിജയത്തിലേയും സർഗ്ഗാന്തശ്ലോകങ്ങളിൽ 'ശ്രീ' മുദ്ര മാഘനും 'ലക്ഷ്മീ' മുദ്ര ഭാരവിയും 'രത്ന' മുദ്ര രത്നാകരനും യഥാക്രമം പതിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളതു ഭാവുകന്മാർക്കു് അശ്രുതപൂർവ്വമല്ലല്ലോ. താഴെക്കാണുന്ന പദ്യങ്ങൾ ദുർഗ്ഗാപ്രസാദന്റെയാണ്. കവനവിഷയത്തിൽ ശിഷ്യനും ഗുരുവിനും തമ്മിൽ അജഗജാന്തരമുണ്ടു്.

"കോദണ്ഡമങ്ഗലവചോഗദിതേ ഹി ധാമ്നി
ശ്രീകൃഷ്ണദർശനപരഃ കില കർണ്ണഭൃത്യഃ [1]
ജാതഃ ക്രമേണ പരഹംസപദേ സ്ഥിതോസ്മിൻ
യോങ്കസ്ഥിതസ്തമവലോക്യ ജഗാമ തൃപ്തിം."

"ശ്രീപദ്മപാദമുനിവര്യവിനേയവർഗ്ഗ–
ശ്രീഭൂഷണം മുനിരസൗ കവിസാർവഭൗമഃ
ശ്രീകൃഷ്ണരൂപപരാമാമൃതപാനശീല–
ശ്ചക്രേ തദീയചരിതം ബഹുധാ ഹിതായ"

(ഒന്നാം സർഗ്ഗം)

"ശ്രീകൃഷ്ണലീലാശുകബദ്ധകാവ്യം
വിവൃത്യ ലോകസ്യ ഹിതായ പൂർവ്വം
തച്ഛേഷപൂർത്തിഞ്ച പുനർവിധായ
വിവൃണ്മഹേ ഽ ഥോത്തരഭാഗമേതം." (ഒൻപതാം സർഗ്ഗം)

"മുക്തിസ്ഥലാലയശിവാപദഭക്തിലേശാ–
ദ്ദുർഗ്ഗപ്രസാദയതിരിത്യഭിധാം ദധാനഃ
കർത്താ സ്വയം സുകൃതമാത്രഫലാന്യഭീപ്സുഃ
കൃഷ്ണേർപ്പയാമ്യഥ വിശുദ്ധികരാ മഹാന്തഃ."

(പന്ത്രണ്ടാം സർഗ്ഗം)

"ചാപമങ്ഗലഗൃഹോ യതീശ്വരോ
ബില്വമങ്ഗലഗൃഹോ വാ ഭവതി യഃ
മമ ഏഷ പരിചാരകാരണാൽ
ബ്രഹ്മതാമുപഗതഃപ്രസീദതു."

(ടി – ഛായ)

ഈ പദ്യങ്ങളിൽനിന്നു ശ്രീചിഹ്നം ലീലാശുകന്റെ ഒടുവിലത്തെ കൃതിയായിരുന്നു എന്നും, അതു സമാപിക്കുന്നതിനുമുമ്പ് അദ്ദേഹം ബ്രഹ്മസായുജ്യം പ്രാപിച്ചു എന്നും, എട്ടാം സർഗ്ഗത്തിനു മേലുള്ള ഭാഗം നിർമ്മിച്ച ദുർഗ്ഗാപ്രസാദൻ ആദ്യം മുക്കോലബ്ഭഗവതിയുടെ ഉപാസകനായിരുന്നു എന്നും പിന്നീടു ലീലാശുകന്റെ അന്തേവാസിയായി ആദ്യം ശ്രീചിഹ്നം എട്ടു സർഗ്ഗം വ്യാഖ്യാനിക്കുകയും പിന്നീട് അതു പൂരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു എന്നും നാമറിയുന്നു.

"പല്യങ്കിതഃ പൂർവപകാരശോഭി–
ദ്വിരൂപതോപേതടവർണ്ണ ഏഷഃ

[1] കർണ്ണഭൃത്യപദത്തിന്റെ അർത്ഥം വിശദമാകുന്നില്ല.

പ്രവക്തി യേഷാം ഖലു നാമധേയ–
മാഗസ്ത്യകഗ്രാമഭവം ഗതാനാം.

ഗൃഹേഷു യേ ദക്ഷിമാഭാഗസംജ്ഞേ
തേഷൂപജാതാത്മകളേബരേഷു
മോക്ഷാശ്രമീ; തേന പരം നിബദ്ധാ
വ്യാഖ്യാ മുദാ ശോധകസദ്ബലേന.

കോകാരട മകാരശ്ച ണത്വദ്വിത്വോപശോഭിതഃ
ക്രമാദ്ഭവതി യോ രാമസ്സഹകാരീ സ വൈഷ്ണവഃ"

എന്ന പദ്യങ്ങളിൽ നിന്നു സന്യാസസ്വീകാരത്തിനുമുമ്പു ദുർഗ്ഗാപ്രസാദൻ തെക്കേടത്തില്ലത്തേ ഒരു നമ്പൂരിയായിരുന്നു എന്നും അദ്ദേഹത്തിനു ഗ്രന്ഥരചനയിൽ കോടമണ്ണ രാമപ്പിഷാരടി വേണ്ട സാഹായ്യം ചെയ്തു എന്നും കാണാം. 'ആഗസ്ത്യകഗ്രാമം' ഏതെന്നു മനസ്സിലാകുന്നില്ല. "തൽകനിഷ്ഠകുലഗഃ" എന്നു ദുർഗ്ഗാപ്രസാദൻ തന്നെപ്പറ്റി പറയുന്നതുകൊണ്ട് വില്വമങ്ഗലവും ആ ഇല്ലത്തിൽത്തന്നെ ജനിച്ചതായി സങ്കല്പിക്കണം. "പല്യങ്കിതഃ" ഇത്യാദി ശ്ലോകത്തിൽനിന്ന് ആ ഇല്ലക്കാരെ "പട്ടപ്പള്ളി" എന്നുകൂടി വിളിച്ചിരുന്നതായും ഉദ്ദേശിക്കാം. ശ്രീചിഹ്നവ്യാഖ്യായിൽ ദുർഗ്ഗാപ്രസാദൻ ലീലാശുകനെ പത്മപാദാചാര്യരുടെ 'വിനേയൻ' എന്നു പറയുന്നതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം ക്രി. പി. ഒൻപതാം ശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നിരിക്കണമെന്നുള്ള വാദം സങ്ഗതമല്ല. തെക്കേമഠത്തിലെ സ്വാമിയാരന്മാർ ഏതു കാലത്തു ജീവിച്ചിരുന്നാലും അവരെ പത്മാപാദന്റെ ശിഷ്യന്മാർ എന്നു പറയാവുന്നതാണ്. വങ്ഗദേശത്തിലെന്നപോലെ ശ്രീകൃഷ്ണകർണ്ണാമൃതത്തിനു പ്രസിദ്ധി മറ്റൊരിടത്തുമില്ല; എങ്കിലും ക്രി.പി. 1205-ൽ ആ ദേശത്തിൽ വിരചിതമായ സദുക്തികർണ്ണാമൃതത്തിൽ കേരളീയകൃതികളിൽ മുകുന്ദമാലയിലേ ശ്ലോകങ്ങളല്ലാതെ കർണ്ണാമൃതത്തിലെ ഒരു ശ്ലോകം പോലും ഉദ്ധരിക്കാത്തതു ചിന്തനീയമായിരിക്കുന്നു. പ്രത്യുത ജയദേവന്റെ അഷ്ടപദിയിൽനിന്നു ധാരാളം ശ്ലോകങ്ങൾ എടുത്തുചേർത്തിട്ടുമുണ്ട്. അന്നു കർണ്ണാമൃതമില്ലെന്നിരുന്നാലേ അങ്ങനെയൊരു സംഭവത്തിന് ഉപപത്തി കാണുന്നുള്ളൂ. രാധാകൃഷ്ണപരങ്ങളായ അനേകം പദ്യങ്ങൾ കർണ്ണാമൃതത്തിലുണ്ട്; ക്രി. പി. ഒൻപതാം ശതകത്തിൽ രാധാരാധനത്തിനു വലിയ പ്രാധാന്യമുണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നുള്ള വസ്തുതയും ഇവിടെ അനുസ്മരിക്കേണ്ടതാണ്. ബ്രഹ്മസൂത്രങ്ങളുടെ സാരം അദ്വൈതവേദാന്തപക്ഷമനുസരിച്ചു ഗുരുശിഷ്യസംവാദരൂപത്തിൽ സംക്ഷിപ്തമായി പ്രതിപാദിക്കുന്നതാണ് അദ്വൈതപ്രകാശമെന്ന ഗ്രന്ഥം. അതിൽ ഒൻപതു ഭാഗങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ആ നിബന്ധത്തിന്റെ പ്രണേതാവ് ഒരു ദുർഗ്ഗാപ്രസാദയതിയാണ്. അദ്ദേഹം ഗോവിന്ദാശ്രമയതിയുടെ ശിഷ്യനും നാരായണപ്രിയനെന്ന അഭിധാനാന്തരത്തിൽ വിദിതനുമായിരുന്നു. രാമതീർത്ഥൻ എന്നൊരു പണ്ഡിതന്റെ ബ്രഹ്മസൂത്രവ്യാഖ്യാനമാണ് തനിക്ക് ഉപജീവ്യമായിരുന്നതെന്നു ഗ്രന്ഥകാരൻ പറയുന്നുണ്ട്. അദ്ദേഹവും ശ്രീചിഹ്നവ്യാഖ്യാതാവും ഒരാളാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല.

ശ്രീകൃഷ്ണകർണ്ണാമൃതം

വില്വമങ്ഗലത്തിന്റെ കൃതികളിൽ പ്രഥമഗണനീയമായിട്ടുള്ളതു മൂന്നാശ്വാസങ്ങളിൽ മൂന്നൂറ്റിമൂന്നു (ശ്ലോകത്രയാധികശതത്രയം) പദ്യങ്ങളുള്ള ശ്രീകൃഷ്ണകർണ്ണാമൃതമാകുന്നു. ആ സ്തോത്രതല്ലജത്തിന്റെ അമൃതാതിശായിയായ മാധുര്യം ആസ്വദിച്ചത

ന്നെ അറിയേണ്ടതാണ്. വില്വമങ്ഗലത്തിന്റെ ഭക്തിപാരവശ്യം, പദഘടനാവൈഭവം, പ്രസാദപാരമ്യം, ഹൃദയദ്രവീകരണചണമായ ഉല്ലേഖവൈചിത്ര്യം, മുതലായി അഭൗമങ്ങളായുള്ള പല മഹാകവിസിദ്ധികൾക്ക് അതിലെ ഓരോ ശ്ലോകവും മൂർദ്ധാഭിഷിക്തോദാഹരണമാകുന്നു.

“കമനീയകിശോരമുഗ്ദ്ധമൂർത്തേഃ
കളവേണുക്വണിതാദൃതാനനേന്ദോഃ
മമ വാചി വിജൃംഭതാം മുരാരേർ–
മ്മധുരിംമ്ണഃ കണികാപി കാപി കാപി.”

“മാര മാ രമ മദീയമാനസേ
മാധവൈകനിലയേ യദൃച്ഛയാ
ഹേ രമാരമണ! വാര്യതാമസൗ,
കസ്സഹേത നിജവേശ്മലംഘനം?”

ഇത്യാദി പദ്യങ്ങൾ കേൾക്കുന്ന ഏതു സഹൃദയന്റെ ഹൃദയമാണ് സർവവും വിസ്മരിച്ച് അനിർവചനീയമായ ആനന്ദസാഗരത്തിൽ ആറാടാത്തത്? സംസ്കൃതഭാഷയിൽ അനവധി അപ്രമേയപ്രഭാവങ്ങളായ ഭഗവൽസ്തോത്രങ്ങൾ വിരചിതങ്ങളായിട്ടുണ്ട്. എങ്കിലും വില്വമങ്ഗലത്തിന്റെ കർണ്ണാമൃതത്തോട് ഒന്നിനെ ഉപമിക്കണമെങ്കിൽ അതിന് ആ കർണ്ണാമൃതമല്ലാതെ മറ്റൊന്നും അർഹമല്ല. തനിയ്ക്കു ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ നേർക്കുള്ള ഭക്തിയെപ്പറ്റി കവി ഇങ്ങനെ പറയുന്നു: –

“ശൈവാ വയം ന ഖലു തത്ര വിചാരണീയം.
പഞ്ചാക്ഷരീജപപരാ നിതരാം, തഥാപി
ചേതോ മദീയമതസീകുസുമാവഭാസം
സ്മേരാനനം സ്മരതി ഗോപവധൂകിശോരം”

കർണ്ണാമൃതത്തിനു പാപയല്ലയസൂരിയുടേയും രാമചന്ദ്രബുധേന്ദ്രന്റേയും വ്യാഖ്യാനങ്ങൾക്കു പുറമേ ഗോപാലൻ, വൃന്ദാവനദാസൻ, ശങ്കരൻ, ബ്രഹ്മദത്തൻ മുതലായി വേറേയും പല പണ്ഡിതന്മാരുടേയും വ്യാഖ്യാനങ്ങളുണ്ട്.

ഇതരകൃതികൾ

(1) ശ്രീകൃഷ്ണകർണ്ണാമൃതം, (2) ശ്രീചിഹ്നം (3) പുരുഷകാരം, ഇവയ്ക്കുപുറമേ സ്വാമിയാർ (4) അഭിനവകൗസ്തുഭമാല, (5) ദക്ഷിണാമൂർത്തിസ്തവം, (6) കാലവധകാവ്യം, (7) ദുർഗ്ഗാസ്തുതി, (8) ബാലകൃഷ്ണസ്തോത്രം, (9) ബാലഗോപാലസ്തുതി, (10) ഭാവനാമുകുരം, (11) രാമചന്ദ്രാഷ്ടകം, (12) ഗണപതിസ്തോത്രം, (13) അനുഭവാഷ്ടകം, (14) മഹാകാളാഷ്ടകം, (15) കാർക്കോടകസ്തോത്രം, (16) ശ്രീകൃഷ്ണവരദാഷ്ടകം, (17) വൃന്ദാവനസ്തോത്രം, (18) കൃഷ്ണലീലാവിനോദം, (19) ശങ്കരഹൃദയങ്ഗമ, (20) സുബന്തസാമ്രാജ്യം, (21) തിങന്തസാമ്രാജ്യം, (22) ക്രമദീപിക എന്നിങ്ങനെ പല ഗ്രന്ഥങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. അഭിനവകൗസ്തുഭമാല മഹാവിഷ്ണുവിന്റെ പാദാദികേശരൂപമായ ഒരു സ്തോത്രമാകുന്നു. ആകെ നാല്പത്താറു ശ്ലോകങ്ങളുണ്ട്. ‘ശ്രീകൃഷ്ണകേളിശുകവാങ്മയവീചിമാലാ’ എന്ന പാദത്തിൽ കവിമുദ്രയുണ്ട്. ദക്ഷിണാമൂർത്തിസ്തവം ശൈവമാണ്; ആകെ പതിമ്മൂന്നു ശ്ലോകങ്ങളേയുള്ളു. ‘ദക്ഷിണാമൂർത്തിമൂർത്തൗ ഭഗവതി കൃതഭാവാ കൃഷ്ണലീലാശുകീയാ’ എന്നൊരു മുദ്ര അതിലും കാണുന്നു. കാലവധം തൃപ്പറങ്ങോട്ടപ്പന്റെ കാലജയത്തെ വാഴ്ത്തുന്നതും മൂന്നു സർഗ്ഗത്തിലുള്ളതുമായ ഒരു ലഘു

കാവ്യമാണ്. 'ഇതി ശ്രീകൃഷ്ണലീലാശുകസ്യ കൃതൗ കാലവധേ തൃതീയസർഗ്ഗഃ' എന്ന് ആ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ ഒരു കുറിപ്പുണ്ട്. ദുർഗ്ഗാസ്തുതി അരിയന്നൂർകാവിലെ (ഹരികുമാരീമന്ദിരം) ദുർഗ്ഗയെ പതിനാറുശ്ലോകങ്ങൾ കൊണ്ടു വന്ദിക്കുന്ന ഒരു സ്തോത്രമാകുന്നു. 'കിമപി രചിതമേതൽ കൃഷ്ണലീലാശുകേന' എന്ന് അതിലും കവിയുടെ പ്രസ്താവനയുണ്ട്. ബാലകൃഷ്ണസ്തോത്രം കർണ്ണാമൃതത്തോടു കിടനില്ക്കുന്ന ഒരു സ്തുതിയാണ്.

"താപിഞ്ഛഗുച്ഛരുചി താമരസായതാക്ഷം
താരുണ്യനിർഭരതരങ്ഗിതചാരുലീലം
താപത്രയപ്രഥമഭേഷജമങ്ഗഭാജാം
താദൃങ്മഹഃ സ്മരതു ചേതസി താവകീനം."

എന്ന ശ്ലോകം അതിലുൾപ്പെടുന്നു. ബാലഗോപാലസ്തുതി ഓരോ ശ്ലോകത്തിനും ഓരോ മനോഹരമായ ചിത്രത്തോടുകൂടി ഉത്തരഭാരതത്തിൽ കണ്ടെടുത്തിട്ടുള്ള ഒരു സ്തോത്രരത്നമാണ്. ഭാവനാമുകുരം ആഗമസമ്പ്രദായത്തിൽ ശ്രീകൃഷ്ണധ്യാനത്തിന് ഉപയോഗിക്കേണ്ട മറ്റൊരു വിശിഷ്ടസ്തോത്രമാകുന്നു. രാമചന്ദ്രാഷ്ടകം ശ്രീരാമപരമാണ്. "കൃഷ്ണകേളിശുകഭക്തി കന്ദളീം പുഷ്ണതീ" എന്ന് അതിലും കവിമുദ്ര കാണുന്നു. ഗണപതിസ്തോത്രത്തിൽ വടതരുമൂലസ്ഥിതനായ വിഘ്നേശ്വരനെ കവി സ്തുതിക്കുന്നു; ആ സ്തോത്രത്തിന്റെ നിർമ്മിതി മൈസൂരിൽ ദോരസമുദ്രത്തിൽവച്ചായിരുന്നു. പുരുഷകാരത്തിന്റെ നിർമ്മാണം കാഞ്ചീപുരത്തു വച്ചായിരുന്നു എന്നു മുൻപു പറഞ്ഞുവല്ലോ. കാർക്കോടകസ്തോത്രത്തിൽനിന്ന് ഒരു ശ്ലോകം താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നു.

"കാർക്കോടകേശ്വരോ ജീയാദർക്കകോടിസമപ്രഭഃ
കർക്കശേതരസൗഭാഗ്യസ്തർക്കദുർഗ്രഹവിഗ്രഹഃ"

ശ്രീകൃഷ്ണവരദാഷ്ടകത്തിലുള്ളതാണ് താഴെക്കാണുന്ന ശ്ലോകം:

"വ്രജജനവനിതാമദാന്ധകേളീ–
കലഹകടാക്ഷവിലക്ഷവിഭ്രമോ വഃ
വിലസതു ഹൃദയേ വിലാസസിന്ധു–
ർമ്മുഹുരവിലംഘിതമുഗ്ദ്ധശൈശവശ്രീഃ."

'ശ്രീകൃഷ്ണലീലാശുകവാങ്മയീഭിരേവംവിധാഭിഃ' എന്ന് അതിലുമുണ്ട് കവിവാക്യം. വൃന്ദാവനസ്തുതിയിൽ അറുപതു ശ്ലോകങ്ങളുണ്ട്. അതു വൃന്ദാവനത്തിൽവച്ചു രചിച്ചതാണ്. "വൃന്ദാവനവ്യസനിനസ്തവ ദേവ, കൃഷ്ണലീലാശുകേന രചിതം നിചിതം ഗുണൗഘൈഃ" എന്ന് ആ സ്തോത്രത്തിലും ഗ്രന്ഥകാരമുദ്രയുണ്ട്. 'കൃഷ്ണലീലാവിനോദം' ഭോജദേവന്റെ സരസ്വതീകണ്ഠാഭരണമെന്ന വ്യാകരണഗ്രന്ഥത്തിനു വിപുലമായുള്ള ഒരു വ്യാഖ്യാനമാണ്. സുബന്തസാമ്രാജ്യവും തിങന്ത സാമ്രാജ്യവും സ്വതന്ത്രങ്ങളായ രണ്ടു വ്യാകരണഗ്രന്ഥങ്ങളാകുന്നു. ആഗമശാസ്ത്രത്തിൽ വില്വമങ്ഗലം ശ്രീകൃഷ്ണപൂജാവിധിപരമായി നിർമ്മിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു ഗ്രന്ഥമാകുന്നു ക്രമദീപിക. രഹസ്യഗോപാലതന്ത്രചിന്താമണി എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പ്രണേതാവായ വാസുദേവൻനമ്പൂരി, കേരളീയരായ ഈശാനദേവൻ, കൃഷ്ണലീലാശുകൻ, ഭവത്രാതൻ, രാഘവാനന്ദൻ, മാധവൻ, ശങ്കരൻ, നാരായണാചാര്യൻ എന്നിവരെ സമ്പ്രദായപ്രവർത്തകന്മാരായി പരിഗണിച്ചു വന്ദിക്കുന്നു. വില്വമങ്ഗലത്തെ വന്ദിക്കുന്നത്–

> “കൃഷ്ണലീലാശുകശ്രീമച്ചരണാം ഭോജനിസ്സൃതാം
> യതീന്ദ്രമധുപവ്രാതവേഷ്ടിതാം ധൂളിമാശ്രയേ.”

എന്നാണ്. ക്രി. പി. പതിന്നാലാം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽ വിജയനഗരത്തെ അലങ്കരിച്ചിരുന്ന ഉത്തമകവയിത്രിയും വീരകമ്പണനെന്ന രാജകുമാരന്റെ പ്രേയസിയുമായ ഗങ്ഗാദേവി തന്റെ മധുരാവിജയമെന്ന മനോഹരമായ കാവ്യത്തിൽ

> “മന്ദാരമഞ്ജരീസ്യന്ദിമകരന്ദരസാബ്ധയഃ
> കസ്യ നാഹ്ലാദനായാലം കർണ്ണാമൃതകവേർഗ്ഗിരഃ?”

എന്ന് ഈ ഭക്തശിരോമണിയെ പ്രശംസിക്കുന്നു.

ഉപസംഹാരം

ഈവിധത്തിൽ ഒരു പരമഭാഗവതൻ, മഹാവൈയാകരണൻ, പ്രാകൃതഭാഷാപാരീണൻ, ശ്രീകൃഷ്ണസമ്പ്രദായഗുരു, വേദാന്തകേസരി, മഹാകവിമൂർദ്ധന്യൻ ഇങ്ങനെ പല നിലകളിലും വില്വമങ്ഗലത്തു സ്വാമിയാർ തന്റെ വിജയഭേരി മുഴക്കി; കീർത്തിപതാക പാറിച്ചു; ഭാരതവർഷമെങ്ങും കേരളത്തിന്റെ പേരും പെരുമയും പരത്തി. സാക്ഷാൽ ബാലകൃഷ്ണഭഗവാന്റെ മുരളീനാദംപോലെ മധുരമാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കർണ്ണാമൃതം; ആ പാകം മറ്റൊരു കവിക്ക്–ജയദേവനുപോലും–കൈവന്നിട്ടുണ്ടോ എന്നു സംശയമാണ്. മഹാനുഭാവനായ ആ മഹർഷികല്പൻ കേരളീയരായ നമ്മുടെ പരിപൂർണ്ണമായ ആദരത്തേയും ആരാധനത്തേയും എല്ലാക്കാലത്തും അർഹിക്കുന്നു. അദ്ദേഹമാണ് വങ്ഗദേശത്തിലെ ചൈതന്യസമ്പ്രദായത്തിനും പശ്ചിമോത്തരഭാരതത്തിലെ വല്ലഭ സമ്പ്രദായത്തിനും പ്രാചാര്യനെന്ന് ആ രണ്ടു പുണ്യശ്ലോകന്മാരായ സമ്പ്രദായപ്രതിഷ്ഠാപകന്മാരും സമ്മതിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്. ഇതിലധികം കേരളത്തിന് എന്തൊരു യശസ്സാണ് ലഭിക്കുവാനുള്ളത്?

ദിവാകരൻ

ദിവാകരകവി ഏതു ദേശക്കാരനാണെന്നു വെളിവാകുന്നില്ല. ഒരു കേരളീയനായിരുന്നു എന്നുള്ളത് നിസ്സംശയമാണ്. അദ്ദേഹം രാമായണം ബാലകാണ്ഡത്തെ വിഷയീകരിച്ച് ‘അമോഘരാഘവം’ എന്നൊരു ചമ്പു ഏഴുച്ഛ്വാസത്തിൽ നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ ചമ്പുവിന്റെ നിർമ്മാണം ശകാബ്ദം 1221-നു സമമായ ക്രി. പി. 1299-ൽ ആണെന്നുള്ളതിനു തെളിവായി

> “ചന്ദ്രനേത്രദ്വയക്ഷ്മാഭിശ്ശകകാലേ വിലോകിതേ
> അമോഘരാഘവം കാവ്യമാവിരാസീദ്ദിവാകരാൽ.”

എന്ന് അതിന്റെ ഒടുവിൽ ഒരു ശ്ലോകമുണ്ട്. ദിവാകരൻ താൻ ഭാർഗ്ഗവഗോത്രജനായ ഒരു ബ്രാഹ്മണനും നാരായണന്റെ പൗത്രനും കാശിയിൽവച്ചു കൈവല്യപദം പ്രാപിച്ച വിശ്വേശ്വരന്റെ പുത്രനും വിഷ്ണുവിന്റെ കനിഷ്ഠസഹോദരനുമാണെന്നു ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ‘ജമദഗ്നേരന്വവായഃ’ എന്നും ‘ക്ഷോണീക്ഷേമായ രാമസ്സ്വയമജനി ഹരേര്യത്രഷഷ്ഠാവതാരഃ’ എന്നും ഉള്ള വാചകങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗോത്രമേതെന്നു നിർണ്ണയിക്കുവാനുള്ള ലക്ഷ്യങ്ങളാണ്.

> “തത്രാധഃകൃതഭോഗിഭോഗമഹിമാ, നിർവാണഭാവോചിത–
> സ്ഥാനം മാനസസമ്പദാമപി ദശോൽപത്തിക്രിയാവിക്രിയം

ജജ്ഞേ യജ്ഞചയപ്രിയഃ കലിമിളൽകല്മാഷകർമ്മോന്നമൽ–
പാപാം ഭോനിധിമധ്യലഗ്നസുകൃതോദ്ധാരായ നാരായണഃ.

ദ്വിജേന്ദ്രശേഖരസ്തസ്യ സുതോ വിശ്വേശ്വരോ ̵ഭവൽ
യഃ പിധാതുമിവാത്മാനം മുദാമകൃത ദൂരഗാം.

യസ്സാകം ധർമ്മപത്ന്യാ പരവയസി പരി-
ത്യക്തസാംസാരികാശീഃ
കാശീമാസാദ്യ സദ്യസ്സുരസരിദമൃതേ
സങ്ഗമയ്യാർപ്പിതാങ്ഗഃ
പായം പായം പുരസ്താച്ഛിവപദനിഗള–
ത്താരകബ്രഹ്മവിദ്യാ–
പീയൂഷം കർണ്ണപേയം നിരുപമസുഖദാം
പ്രാപ കൈവല്യലക്ഷ്മീം.

തസ്യാത്മജോ വിഷ്ണുരലങ്കരിഷ്ണുഃ
കുലം പവിത്രൈരമലം ചരിത്രൈഃ
ഭൂതേശസേവാസുഖമാപ്തുകാമഃ
ശ്രൗതോ വിധിർമൂർത്ത ഇവാവിരാസീൽ.

തത്രാഗ്രജേ ഗുണശ്രേണീം കൃത്വേവ ഗുണലോഭിനാ
ദിവാകരഃ കൃതോ ധാത്രാ തൽസോദര്യകഭൂഷണം.”

ഈ ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്നു ശേഷം വിവരങ്ങളും ഗ്രഹിക്കാവുന്നതാണ്. വാല്മീകി, കാളിദാസൻ, പിതാവായ വിശ്വേശ്വരൻ, പാണിനി, വരരുചി, പതഞ്ജലി, കാശികാകാരൻ, ന്യാസകാരൻ ഈ പൂർവസൂരികളെ കവി സ്മരിക്കുന്നു. വ്യാകരണഗുരു പിതാവുതന്നെയായിരുന്നു. വാല്മീകിയേയും കാളിദാസനേയും പറ്റിയുള്ള ശ്ലോകങ്ങളാണ് താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നത്–

“വാണീ വാസമവാപ യസ്യ വദനദ്വാരി പ്രതീക്ഷ്യേവ ഹൃൽ–
പദ്മസ്ഥാംബുജനാഭനാഭിനിവസല്ലോകേശസേവാക്ഷണം
വല്മീകപ്രഭവായ കല്മഷഭിദേ തസ്മൈ പരസ്മൈ നമോ
രാമോദാത്തചരിത്രവർണ്ണനവചഃ പ്രോദ്യോഗിനേ യോഗിനേ.”

“രമ്യാ ശ്ലേഷവതീ പ്രസാദമധുരാ ശൃങ്ഗാരസങ്ഗോജ്ജ്വലാ
ചാടൂക്തൈരഖിലപ്രിയൈരഹരഹസ്സമ്മോഹയന്തീ മനഃ
ലീലാന്യസ്തപദപ്രചാരരചനാ സദ്വർണ്ണസംശോഭിതാ
ഭാതി ശ്രീയുതകാളിദാസകവിതാ കാന്തേവ കാന്തേ രതാ.”

ഒടുവിലത്തെ ആശംസാപദ്യമാണ് അടിയിൽ കാണുന്നത്–

“പൃത്ഥ്വീ സസ്യൈഘപൃഥ്വീ വിലസതു ഭവതാ
ദ്വാരി സന്താപഹാരി
സ്വൗജഃ പ്രാപ്നോതു തേജശ്ചരതു ചിരമയം
ഗന്ധവാൻ ഗന്ധവാഹഃ

ഉദ്യോഗം ഗച്ഛതു ദ്യൗഃ കലിരപി വികലഃ
സ്താദജസ്രം ജഗത്യാം
രാമഃ ക്ഷേമായ ഭൂയാദ്ഭവതു ച സുധിയാം
കാവ്യമേതദ്വിഭാവ്യം."

ദിവാകരൻ രാഘവൻ എന്നൊരു രാജാവിനെ ആശ്രയിച്ചിരുന്നതായി ഗ്രന്ഥാന്തത്തിലുള്ളതും താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നതുമായ ശ്ലോകത്തിൽനിന്ന് കാണാവുന്നതാണ്.

"ഇതി ധൃതരസസാരൈർഗ്ഗദ്യപദ്യൈരുദാരൈഃ
കവിതുരവിതു(?)രസ്യ ശ്രാവ്യമാകർണ്ണ്യ കാവ്യം
ഭൃഗുപതിവിജയശ്രീചിഹ്നമഹ്നായ തുഷ്യ–
ന്നഭിലഷിതമമുഷ്യാമോഘയദ്രാഘവേന്ദ്രഃ"

ശ്രീരാമന്റെ പരശുരാമവിജയത്തെ വിഷയീകരിച്ച താൻ രചിച്ച പ്രസ്തുതകാവ്യം കണ്ടു സന്തോഷിച്ച രാഘവൻ തന്റെ ആശയെ ഫലപൂർണ്ണമാക്കി എന്നാണല്ലോ പ്രസ്തുത ശ്ലോകത്തിന്റെ സാരം. അതുകൊണ്ടാണ് അതിന് അമോഘരാഘവം എന്ന പേർ വന്നത്. ഈ രാഘവൻ രാഘവാനന്ദന്റെ പുരസ്കർത്താവായി കോലത്തുനാട്ടിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന രാഘവനാണെന്നു തോന്നുന്നു. കേരളത്തിലെന്നപോലെ സംസ്കൃതത്തിലും ദേശഭാഷയിലും അത്ര വളരെ ചമ്പുക്കൾ ഇന്ത്യയുടെ ഇതര ഭാഗങ്ങളിൽ ഒരിടത്തും വിരചിതങ്ങളായിട്ടില്ല. ഇതുവരെ അറിഞ്ഞിടത്തോളം കേരളത്തിലെ ആദ്യത്തെ ചമ്പു അമോഘരാഘവം തന്നെയാണ്.

ശിവരാമൻ

കേരളത്തിലെ പ്രഥമഗണനീയന്മാരായ വ്യാഖ്യാകാരന്മാരിൽ അന്യതമനാണ് ശിവരാമൻ. അദ്ദേഹത്തെക്കുറിച്ച് ഇതിനു മുൻപുതന്നെ ചില വിവരങ്ങൾ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹം കേരളീയനായ ഒരു ദ്രാവിഡ ബ്രാഹ്മണനാണെന്ന് ഊഹിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ശാരദതനയന്റെ ഭാവപ്രകാശനത്തെ ഒരു പ്രമാണഗ്രന്ഥമായി ശിവരാമൻ ഉദ്ധരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു ക്രി. പി. പന്ത്രണ്ടാം ശതകത്തിനു പിന്നീടാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലമെന്നു ക്ലപ്തമായി പറയാം. കൂടിയാട്ടത്തിൽ ചാക്യാന്മാർ പ്രയോഗിക്കുന്ന തപതീസംവരണം, സുഭദ്രാധനഞ്ജയം, നാഗാനന്ദം എന്നീ നാടകങ്ങൾക്ക് അദ്ദേഹം യഥാക്രമം രചിച്ചിട്ടുള്ള വിവരണം, വിചാരതിലകം, വിമർശിനി എന്നീ വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ സരസങ്ങളും സർവങ്കഷങ്ങളും, വ്യാകരണം അലങ്കാരം മുതലായ ശാസ്ത്രങ്ങളിലും ഇതിഹാസപുരാണങ്ങളിലും അദ്ദേഹത്തിനുള്ള അഗാധമായ ജ്ഞാനത്തെ സ്പഷ്ടീകരിക്കുന്നവയുമാണ്. വ്യാഖ്യാതാവ് ഒരു ശിവഭക്തനായിരുന്നു എന്നും ആ നിബന്ധനങ്ങളിൽനിന്നു വെളിവാകുന്നുണ്ട്. താഴെക്കാണുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റേതാണ്.

"പ്രണിപത്യ ചന്ദ്രചൂഡം ശ്രീമൽകുലശേഖരാനീന്ദ്രകൃതം
തപതീസംവരണാഖ്യം നാടകമധികൃത്യ വിവരണംക്രിയതേ."

(സംവരണവ്യാഖ്യ)

"ശിവായാശേഷഗുരവേ ശിവായൈ തദ്ഭിദാഭിദേ
ആഭ്യാമനന്യരൂപായ മഹ്യഞ്ച സതതം നമഃ
യതശ്ശിവസ്യാങ്കരിതാ വിദുഷാഞ്ച കൃപാ മയി

വ്യാകരോമി യഥാബോധം തൽ സുഭദ്രാധനഞ്ജയം." (ധനഞ്ജയവ്യാഖ്യ)
"ഗുണവ്യതികരക്രമപ്രസൃമരാന്യധീവൃത്തിഭിഃ
പ്രഗേതനമനജ്ഝിതശ്രുതിപഥൈരനാദീനവം
പരാശരജജൈമിനിപ്രമുഖവിദ്വദഗ്രേസരൈഃ
പ്രവർത്തിതമനുത്തമം മതമതദ്വിദപ്യാശ്രയേ.

വ്യസ്താവ്യസ്തതയാശേഷതത്വസ്വാത്മസുനിർഭരം
ശിവം ദേശികമാശ്രിത്യ നാഗാനന്ദം വിമൃശ്യതേ." (നാഗാനന്ദവ്യാഖ്യ–ഉപക്രമം)
"ശ്രീശങ്കരോരുകരുണാജനനീഭൃതേന
രാമേണ ദാശരഥിവൃത്തസുജീവനേന
സാഹിത്യമാർഗ്ഗപരിചംക്രമണപ്രയാസം
ശിഷ്യാൻ വിബോധയിതുമേഷ കൃതോ വിചാരഃ

ദ്വിഷതാം ന ഗുണഃ കോപി ന ദോഷസ്സുഹൃദാമപി
പ്രകാശേത; തടസ്ഥോത്ര വിവിനക്ത്യുഭയം ജനഃ." (ടി. ഉപസംഹാരം)

ഉപോത്തമശ്ലോകത്തിൽനിന്നു ശിവരാമനെ രാമനെന്നും വിളിച്ചുവന്നിരുന്നു എന്നും, രാമായണംവായനയായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവികാമാർഗ്ഗമെന്നും അദ്ദേഹത്തിനു് അനേകം ശിഷ്യന്മാരുണ്ടായിരുന്നു എന്നു കാണാവുന്നതാണു്.

രാമായണവ്യാഖ്യ സർവ്വാർത്ഥസാരം

വാല്മീകി രാമായണത്തിനു സർവ്വാർത്ഥസാരം എന്നൊരു വ്യാഖ്യാനമുണ്ടു്. അതിന്റെ പ്രണേതാവായ വെങ്കടേശ്വരൻ ശിവരാമന്റെ ശിഷ്യനായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു താഴെക്കാണുന്ന ശ്ലോകം തെളിവാണു്.

"ശിവസ്യ രാമസ്യ ഗുരോർമ്മഹാകവേർ–
ന്നിയോജനാനുഗ്രഹണോപദേശനൈഃ
തയാശിഷാരണ്യകകാണ്ഡമർത്ഥതഃ
സമുജ്ജ്വലം വ്യാകൃത വെങ്കടേശ്വരഃ."

കേരളത്തിലെ ജ്യോതിഷം

ചില പ്രാചീനഗ്രന്ഥങ്ങൾ

ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രത്തിനു കേരളത്തിൽ പൂർവ്വകാലം മുതല്ക്കുതന്നെ വളരെ പ്രചാരവും പ്രാമാണികതയും സിദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ആ ശാസ്ത്രത്തിൽ കേരളീയർക്കുള്ള സർവങ്കഷമായ ജ്ഞാനവും സുപ്രസിദ്ധമാണു്. അനവധി വിശിഷ്ടങ്ങളായ ജ്യോതിഷഗ്രന്ഥങ്ങൾ ഇവിടെ ഓരോ കാലത്തു് ഓരോ ദൈവജ്ഞന്മാർ രചിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അവയിൽ അതിപ്രാചീനങ്ങളായ ദേവകേരളം, ശുക്രകേരളം, വരരുചി കേരളം, കേരളീയസൂത്രം മതലായവയുടെ കാലത്തെപ്പറ്റി വ്യവസ്ഥിതമായി ഒരനുമാനവും ചെയ്യുവാൻ തരമില്ല. ദേവ കേരളത്തിൽ

"കേരളേ വിഷയേ കശ്ചിദച്യുതോ നാമ ഭൂസുരഃ
ബൃഹസ്പതിം സമുദ്ദിശ്യ സ ചക്രേ തപ ഉത്തമം"

കേരളീയനായ അച്യുതൻ എന്ന ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ ബൃഹസ്പതിയെ ഉദ്ദേശിച്ചു തപസ്സു ചെയ്യുകയും ബൃഹസ്പതി പ്രത്യക്ഷീഭവിച്ച് എന്തു വരം വേണമെന്നു ചോദിച്ചതിന് അതീതാനാഗതജ്ഞാനമുണ്ടാകണമെന്നു പ്രാർത്ഥിക്കുകയും ചെയ്തതായും, അപ്പോൾ ആദികാലത്തിൽ ശ്രീനാരായണൻ നാലുലക്ഷം ഗ്രന്ഥമായി രചിച്ച ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രം താൻ ദേവേന്ദ്രനുവേണ്ടി ഇരുപതിനായിരം ഗ്രന്ഥമായി സംഗ്രഹിച്ചു എന്നും അതിൽ ജാതകസ്കന്ധം രണ്ടായിരം ഗ്രന്ഥമുണ്ടെന്നും അതു് ആ ഭക്തനു നല്കാമെന്നും ദേവഗുരു അരുളിച്ചെയ്തതായും പീഠികയിൽ പ്രസ്താവന കാണുന്നു. പിന്നീട് അച്യുതൻ ശുക്രനേയും ശ്രീപരമേശ്വരനേയും പ്രസാദിപ്പിച്ച് അവർ യഥാക്രമം നിർമ്മിച്ച ആയിരം ഗ്രന്ഥവും രണ്ടായിരം ഗ്രന്ഥവും കൂടി വാങ്ങി അങ്ങനെ തന്റെ ശിഷ്യന്മാരെ ഗുരുമതവും ശുക്രമതവും സാംബശിവമതവും പഠിപ്പിച്ചുവത്രേ.

ശുക്രകേരളം പത്തധ്യായത്തിലുള്ള ഒരു ഗ്രന്ഥമാണ്. അതിനു ഭൃഗുകേരളമെന്നും കേരളരഹസ്യമെന്നും കേരളീയമെന്നും കൂടി പേരുകൾ കാണുന്നു. വരരുചികേരളത്തിനു ജാതകരഹസ്യമെന്നും കേരളനിർണ്ണയമെന്നുംകൂടി സജ്ഞകളുണ്ട്. അതിന്റെ നിർമ്മാതാവു വാക്യകാരനായ വരരുചിതന്നെ ആയിരിയ്ക്കാം.

> “ഭാഗ്യാധിപേ വിക്രമസ്ഥേ പാപാധിപസമന്വിതേ
> പഞ്ചമാധിപവീക്ഷേണ ഇതി കേരളനിശ്ചയഃ”
> “കർമ്മാധിപേ മേഷഗതേ ഭാഗ്യാധിപസമന്വിതേ
> ബ്രഹ്മലോകം ഭവേത്തസ്യ ഇതി കേരളനിശ്ചയഃ”

എന്നീ ശ്ലോകങ്ങൾ ആ ഗ്രന്ഥത്തിലുള്ളവയാണ്. കേരളീയസൂത്രവും ഫലഭാഗത്തെ പരാമർശിയ്ക്കുന്ന ഒരു ഗ്രന്ഥംതന്നെ. ഇവയ്ക്കെല്ലാം ഇന്നു കേരളത്തിലേക്കാൾ കൂടുതൽ പ്രചാരം കാണുന്നതു തമിഴ്നാട്ടിലും ആന്ധ്രദേശത്തിലുമാണ്.

പരഹിതം

ക്രി. പി. 682–ാമാണ്ടിടയ്ക്കു തിരുനാവായിൽ വെച്ചുനടന്ന മാമാങ്കമഹോത്സവത്തിൽ കേരളത്തിലെ ജ്യോത്സ്യന്മാർ ആര്യഭടന്റെ പരഹിതഗണിതം സ്വീകരിച്ച് അതു പരിഷ്കരിക്കുകയുണ്ടായി. ആര്യഭടാചാര്യൻ ക്രി. പി. 499-ൽ ആണ് തന്റെ ഗണിതഗ്രന്ഥം നിർമ്മിച്ചതെന്നും അതിലേ ഗണനസമ്പ്രദായം രണ്ടു ശതകം കഴിയുന്നതിനുമുൻപു കേരളീയർക്കു പുതുക്കുവാൻ സാധിച്ചു എന്നും അറിയുന്നതു നമുക്ക് അഭിമാനഹേതുകമാണ്.

പ്രഥമഭാസ്കരാചാര്യൻ

പ്രഥമഭാസ്കരാചാര്യൻ ഭാരതത്തിലേ പ്രാമാണികനായ ഒരു ഗണിതജ്ഞനാണ്. ക്രി. പി. 522-ൽ അദ്ദേഹം കർമ്മനിബന്ധം എന്നുകൂടിപ്പേരുള്ള മഹാഭാസ്കരീയം നിർമ്മിച്ചു. അതു കൂടാതെ ആര്യഭടീയത്തിന് ഒരു വ്യാഖ്യാനവും ലഘുഭാസ്കരീയമെന്ന പേരിൽ ആര്യഭടീയത്തിന്റെ ഒരു സങ്ഗ്രഹവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികളായി നമുക്കു ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. ലീലാവതീകാരനായ ദ്വിതീയഭാസ്കരാചാര്യൻ ജീവിച്ചിരുന്നതു ക്രി. പി. പതിനൊന്നാം ശതകത്തിലാണ്. പ്രഥമഭാസ്കരൻ ഒരു കേരളീയനായിരുന്നു എന്നാണ് ലക്നൗവിലേ ഏ.എൻ. സിങ്ങ് തുടങ്ങിയ പണ്ഡിതന്മാരുടെ പക്ഷം; അതിനു ചില ന്യായങ്ങളുമുണ്ട്. അതു ശരിയാണെങ്കിൽ ക്രി. പി. 682-ൽ നടന്ന കരണപരിഷ്കരണം ആശ്ചര്യജനകമല്ല.

ശങ്കരനാരായണൻ

പ്രഥമഭാസ്കരന്റെ ലഘുഭാസ്കരീയത്തിനു ശങ്കരനാരായണൻ എന്ന ഒരു കേരളീയ പണ്ഡിതൻ ശങ്കരനാരായണീയം എന്നൊരു വ്യാഖ്യാനം നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജന്മദേശം 'കൊല്ലപുരി' എന്ന് ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽ കാണുന്ന കൊല്ലമാണ്. ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ നിർമ്മിതി ക്രി. പി. 869-നു സമമായ കൊല്ലം 44-ൽ ആണെന്ന് അദ്ദേഹംതന്നെ "ശകാബ്ദാഃ പുനരിഹ ചന്ദ്രരന്ധ്രമുനിസംഖ്യയാ അസ്മാഭിരവഗതാഃ" എന്ന പങ്ക്തിയിൽ സ്പഷ്ടമായി പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. "കൊല്ലപുര്യാം വിഷുവച്ഛായയാ പഞ്ചദശ സംഖ്യാസമ്പാദിതരാശിപ്രമാണാഃകടപയാദ്യക്ഷരബദ്ധാഃ പഠ്യന്തേ" എന്നും "ക്രിയാദയഃ കൊല്ലപുരീസമുച്ഛ്റിതാഃ ക്രമോൽക്രമേണൈവ ഭവന്തി രാശയഃ" എന്നും ഉള്ള ഭാഗങ്ങളിൽ കൊല്ലത്തെ സ്മരിച്ചിരിക്കുന്നു. രവിവർമ്മാവെന്നും രാമദേവനെന്നും സൂര്യവംശജരായ രണ്ടു കേരളരാജാക്കന്മാരെപ്പറ്റിക്കൂടി ശങ്കരനാരായണൻ പ്രസ്താവിക്കുന്നു. അവരുടെ രാജധാനി മഹാദേയപുരം, അതായതു കൊടുങ്ങല്ലൂരായിരുന്നു. അവർ ചേരചക്രവർത്തിമാരായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. 844-ൽ ആണ് രവിവർമ്മാവു് അന്തരിച്ചതു്; അനന്തരം അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രനായ രാമദേവൻ അഭിഷിക്തനായി. രവിവർമ്മകുലശേഖരൻ ഒരു വിശിഷ്ടമായ ഗണിതഗ്രന്ഥത്തിന്റേയും നിർമ്മാതാവായിരുന്നതിനാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ രാജ്യഭാരകാലത്താണ് കൊല്ലവർഷം സ്ഥാപിതമായതു് എന്ന് ഉറപ്പിച്ചു പറയാം. രാമവർമ്മാവു് പട്ടത്തു വാസുദേവഭട്ടതിരിയുടെ പുരസ്കർത്താവായിരുന്നു. ശങ്കരനാരായണന്റെ താഴെക്കാണുന്ന വാക്യങ്ങൾ പ്രകൃതത്തിൽ അനുസന്ധേയങ്ങളാണ്.

(1) "ഗോളാന്മഹോദയപുരേ രവിവർമ്മദേവ–
സംബന്ധയന്ത്രവലയാങ്കിതരാശിചക്രാൽ
ഭാനോഃകുളീരദശഭാഗഗതേ തുലാന്ത്യം
ലഗ്നം മയാ വിദിതമാശു വദേഹ കാലം"

(2) "ശ്രീമന്മഹോദയപുരേ കുലശേഖരേണ
കർത്തും സഭാം കുശലശില്പിഭിരദ്യ രാജ്ഞാ
ആജ്ഞപ്തമാശു സമമണ്ഡലരുദ്ധസൂര്യ–
ച്ഛായാവശാൽ കഥയ ശക്രജലേശസൂത്രം"

(3) "ഉക്തം കേരളവംശകേതുരവിണാ മദ്ധ്യാഹ്നശങ്കുപ്രഭാ–
ദേശേസ്മിൻ കിയതീതി രാശിഷു ഗതേ ഭാനൗ ക്രിയാദ്യാദിഷു
പ്രത്യേകം വിഗണയ്യ വത്സരശതം ഛായാപ്രമാണം ക്രമാൽ
പ്രത്യക്ഷം ഹി ദിനദ്വയേന ഗണിത പത്രേ ലിഖിത്വാനയ."

(4) "രൂപാഗ്നിഭൃതഗദിതോക്ഷഗുണോ ദിനാർദ്ധേ
ഛായാ രവേഃ ഷഡൃതുഭിഃ പ്രമിതപ്രമാണാ
ഛായാർക്കമാശു വിഗണയ്യ ഗതം വദേതി
പ്രോക്തം നൃപേന്ദ്രരവിണാ കുലശേഖരേണ."

(5) "ദേശാന്തരേ ക്വാപി ഗതസ്യ യസ്യ
തദ്ദേശസംഭൃതപലാവലംബൗ
ജ്ഞേയൗ കഥം തദ്ദിവസൗ വദേതി
ശ്രീമാനവോചദ്രവിവർമ്മദേവഃ"

(6) അസ്മിന്നർത്ഥേ രാജ്ഞാ കേരളവംശപ്രദീപേന കദാചിൽ
കുലശേഖരേണേദമുക്തം.

(7) അത്രാപി ശ്രീരവിവർമ്മദേവഃ കദാചിദ്ഗ്രഹയുദ്ധവി
ജ്ഞാന പ്രകടനാർത്ഥമാഹ
“ചാപപ്രവിഷ്ടഗുരുസൗരിസമത്വകാലം
യാമ്യോത്തരം ഗമനമന്തരതഃ പ്രമാണം
ആചക്ഷ്വ സർവമവഗമ്യ ഭടോക്തമാർഗ്ഗാ–
ദിത്യുക്തവാൻ രവിരശേഷനൃപാഭിവന്ദ്യഃ.

(8) . . . രിപുമഥനം കർത്തുകാമേന രാജ്ഞാ
ചാരൈർവാർത്താം വിദിത്വാ രവികുലപതിനാരാമദേവേന ലഗ്നം”

(9) “പുത്രശ്രീരവിവർമ്മനൃപതേർദ്ദീപ്താംശുവംശോദിതഃ”

മഹോദയപുരത്തിൽ രവിവർമ്മദേവൻ ഒരു നക്ഷത്രബങ്കളാവു സ്ഥാപിച്ചിരുന്നതായും ഒന്നാമത്തെ ശ്ലോകത്തിൽനിന്നു വെളിപ്പെടുന്നു. കേരളത്തിൽ ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രത്തിനു ക്രി. പി. ഒൻപതാം ശതകത്തിൽ എത്രമാത്രം അഭിവൃദ്ധി സിദ്ധിച്ചുകഴിഞ്ഞിരുന്നു എന്നു ശങ്കരനാരായണീയം സ്ഫുടികസ്ഫുടമായി വിശദീകരിക്കുന്നു.

ഗോവിന്ദനെന്നു പേരുള്ള ഒരു ഭട്ടതിരി ജനിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഇല്ലം ഇപ്പോളില്ല. “രക്ഷേദ്ഗോവിന്ദമർക്കഃ” എന്നതു ഭട്ടതിരിയുടെ ജനനകാലത്തേയും “കാളിന്ദീപ്രിയസ്ഥുഷ്ടഃ” എന്നതു നിര്യാണകാലത്തേയും കുറിക്കുന്ന കലിദിനവാക്യങ്ങളാണെന്ന് ഐതിഹ്യമുള്ളതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം കൊല്ലവർഷം 412-മുതൽ 470-വരെ (ക്രി. പി. 1237–95) ജീവിച്ചിരുന്നതായി കണക്കാക്കാവുന്നതാണ്. പരദേശത്തു പോയി കഞ്ചനൂരാഴ്വാർ എന്ന പണ്ഡിതനിൽനിന്നു ജ്യോതിഷത്തിൽ ഉൽഗ്രന്ഥങ്ങൾ അഭ്യസിച്ചതായും തിരിയെ വന്ന് ഒരു വ്യാഴവട്ടക്കാലം തൃശ്ശൂർ വടക്കുന്നാഥനെ ഭജിച്ചതായും പുരാവൃത്തജ്ഞന്മാർ പറയുന്നു. ഭട്ടതിരിയുടെ അമ്മയുടെ ഇല്ലം പാഴൂരായിരുന്നുവത്രേ. പാഴൂരിൽ അദ്ദേഹത്തിനു ദൈവയോഗത്താൽ ഒരു കണിയാട്ടിയിൽ പുത്രനുണ്ടായതായും ആ ഗൃഹത്തിലെ പടിപ്പുരയിൽനിന്നു പ്രസ്തുത കുടുംബത്തിലെ കണിയാന്മാർ പറയുന്നതെല്ലാം ഒത്തുവരട്ടെ എന്നനുഗ്രഹിച്ചിട്ട് അദ്ദേഹം സമാധിയടഞ്ഞതായും കേട്ടുകേൾവിയുണ്ട്. ആ പടിപ്പുരയിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭൗതികപിണ്ഡം അടക്കം ചെയ്തിരിക്കുന്നു എന്നാണ് ജനവിശ്വാസം. ഈ ഐതിഹ്യത്തിൽ കഴമ്പില്ലെന്നും ജ്യോത്സ്യന്മാർ എന്ന നിലയിൽ പാഴൂർ കണിയാന്മാർക്കു പ്രസിദ്ധി സിദ്ധിച്ചിട്ടു രണ്ടുമൂന്നു ശതകങ്ങളേ ആയിട്ടുള്ളൂ എന്നും ചിലർ വാദിക്കുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ ആ വാദം പ്രസ്തുതവിഷയത്തിലുള്ള ഐതിഹ്യത്തെ പാടേ തിരസ്കരിക്കുന്നതിനു പര്യാപ്തമാകുന്നില്ല. ഭട്ടതിരിക്കും പാഴൂർ പടിപ്പുരയ്ക്കും തമ്മിൽ അഭേദ്യമായ ഏതോ ബന്ധമുണ്ടായിരുന്നു എന്നുള്ള വസ്തുത അനപലപനീയമായിത്തന്നെ അവശേഷിക്കുന്നു.

ഭട്ടതിരിയുടെ കൃതികൾ

ഭട്ടതിരിയുടെ പ്രധാനകൃതി ‘ദശാധ്യായി’ എന്ന പ്രസിദ്ധമായ ജ്യോതിഷഗ്രന്ഥമാകുന്നു. വരാഹമിഹിരാചാര്യൻ അവന്തിദേശത്തിൽ ക്രി. പി. ആറാം ശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹം ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രത്തിൽ പ്രമാണഭൂതമായ ബൃഹജ്ജാതകം എന്ന ഗ്രന്ഥം ഇരുപത്താറധ്യായത്തിൽ രചിക്കുകയുണ്ടായി. ‘സ്വല്പം വൃത്തവിചിത്രമദ്ഭുതരസം’ എന്ന് അഭിജ്ഞന്മാർ പ്രശംസിച്ചിട്ടുള്ള ആ ഗ്രന്ഥത്തിലെ ആദ്യത്തെ

പത്തധ്യായങ്ങൾക്കു ഭട്ടതിരി നിർമ്മിച്ച പ്രൗഢമായ വ്യാഖ്യാനമാണ് 'ദശാധ്യായി. 'വ്യാഖ്യാതാവ് ഉപക്രമിക്കുന്നത് ഇങ്ങനെയാണ്–

"ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രമിദം വിധായ വിപുലം ത്രിസ്കന്ധഭിന്നം പുരാ
ലോകാനാം മതിമാന്ദ്യതഃ കലിയുഗേ തൽപാതഭീത്യാ പുനഃ
സ്വല്പം തൽ സകലം തതോ രചിതവാനാദിത്യദാസാത്മജോ
ഭൂത്വാ യോ മിഹിരം വരാഹമിഹിരം നാമ്നാ നമസ്കുർമ്മഹേ
വരാഹഹോരാശാസ്ത്രസ്യ വിജ്ഞാതോർത്ഥോഥ യോ മയാ
സ തു ശിഷ്യാവബോധാർത്ഥം സംക്ഷേപേണ വിലിഖ്യതേ".

ആദ്യത്തെ ശ്ലോകത്തിൽ ഭട്ടതിരി വരാഹമിഹിരനെ സൂര്യനോട്ട് ഉപമിയ്ക്കുന്നു. ഗണിതം, സംഹിത, ഹോര ഇവയാണ് മൂന്നു സ്കന്ധങ്ങൾ. രണ്ടാമത്തെ ശ്ലോകത്തിലെന്നപോലെ ഗ്രന്ഥാവസാനത്തിലും "നൈഷാ പാണ്ഡിത്യപ്രകടനായ കൃതാസ്വാവഗതാർത്ഥൻ മന്ദബുദ്ധയേ ശിഷ്യായോപദേഷ്ടുമേവ" എന്നു ദശാധ്യായി നിർമ്മിച്ചതിന്റെ ഉദ്ദേശത്തെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിക്കുന്നു. പത്ത് അദ്ധ്യായങ്ങളുടെ വ്യാഖ്യാനമെഴുതിക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അതിനുമേലുള്ള അദ്ധ്യായങ്ങളിൽ കൂടുതലായൊന്നും ആചാര്യൻ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടില്ലെന്നു തോന്നി അവയെ ഭട്ടതിരി സ്പർശിക്കാതെ വിട്ടുകളഞ്ഞു എന്നാണ് പഴമക്കാർ പറഞ്ഞുവരുന്നത്. 'മുഹൂർത്തരത്നം' മുതലായി വേറേയും ചില ജ്യോതിഷഗ്രന്ഥങ്ങൾ അദ്ദേഹം രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. സ്ഫുടനിർണ്ണയതന്ത്രവിവൃതി എന്ന അവിജ്ഞാതകർത്തൃകമായ ഒരു ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രനിബന്ധത്തിൽ താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന പദ്യഗദ്യങ്ങൾ കാണുന്നു–

"ബ്രഹ്മാണം മിഹിരം വസിഷ്ഠപുലിശൗ ഗർഗ്ഗം മുനിം ലോമശം
ശ്രീപത്യാര്യഭടൗ വരാഹമിഹിരം ലല്ലഞ്ച മുഞ്ജാളകം
ഗോവിന്ദം പരമേശ്വരം സതനയം ശ്രീനീലകണ്ഠം ഗുരൂൻ
വന്ദേ ഗോളവിദശ്ച മാധവമുഖാൻ വാല്മീകിമുഖ്യാൻ കവീൻ"

ബ്രഹ്മസൂര്യവസിഷ്ഠപുലിശലോമശാഃ പഞ്ച സിദ്ധാന്താചാര്യഃ; ഗർഗ്ഗസ്യാപി പഞ്ചസിദ്ധാന്തതുല്യകക്ഷ്യത്വാൽ; ശ്രീപതിസ്സിദ്ധാന്തശേഖരാദീനാം കർത്താ; ലല്ലഃ ശിഷ്യധീവൃദ്ധി ദാഖ്യസ്യ തന്ത്രസ്യ കർത്താ; മുഞ്ജാളകോ മാനസസ്യ കർത്താ; ഗോവിന്ദോ മുഹൂർത്തരത്നാദികർത്താ; പരമേശ്വരോ ദൃഗ്ഗണിതാഖ്യസ്യ കരണസ്യ കർത്താ; തസ്യ തനയോ ദാമോദരാഖ്യഃ; തസ്യ ശിഷ്യശ്ശ്രീനീലകണ്ഠഃ തന്ത്രസങ്ഗ്രഹാദീനാം കർത്താ; മാധവോ വേലാരോഹാദീനാം കർത്താ". ബ്രഹ്മാവ്, സൂര്യൻ, വസിഷ്ഠൻ, പുലിശൻ, ലോമശൻ ഇവർ പഞ്ചസിദ്ധാന്തങ്ങളുടെ ഉപജ്ഞാതാക്കന്മാരാണ്. ബ്രഹ്മസിദ്ധാന്തത്തിനു പിതാമഹസിദ്ധാന്തമെന്നും ലോമശസിദ്ധാന്തത്തിനു രോമകസിദ്ധാന്തമെന്നുംകൂടി പേരുണ്ട്. പൗലിശം ഗ്രീസിലും, രോമകം റോമൻസാമ്രാജ്യത്തിലും ജനിച്ച സിദ്ധാന്തങ്ങളെന്നാണ് ആധുനികഗവേഷകന്മാരുടെ അഭിപ്രായം. സൂര്യ സിദ്ധാന്തവും സൂര്യൻ മയന് രോമകത്തിൽവച്ച് ഉപദേശിച്ചതാണെന്നു കാണുന്നു. സിദ്ധാന്തശേഖരകർത്താവായ ശ്രീപതി, ശിഷ്യധീവൃദ്ധികർത്താവായ ലല്ലൻ, മാനസകർത്താവായ മുഞ്ജാളകൻ ഇവരെല്ലാം വിദേശീയർതന്നെ. മുഹൂർത്തരത്നകാരനായ ഗോവിന്ദൻ ആര്യഭടീയവ്യാഖ്യാതാവായ ഗോവിന്ദസ്വാമിയാണെന്ന് ഊഹിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ദൃഗ്ഗണിതകർത്താവായ പരമേശ്വരൻനമ്പൂരിയേയും മറ്റും പറ്റി മേൽ പ്രതിപാദിക്കും. ദശാധ്യായിയുടെ മാഹാത്മ്യത്തെപറ്റി പ്രശ്നമാർഗ്ഗത്തിൽ ഇങ്ങനെ വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു.

"അദൃഷ്ട്വാ യോ ദശാധ്യായീം ഫലമാദേഷ്ടു മിച്ഛതി
സമിച്ഛതി സമുദ്രസ്യ തരണം സ പ്ലവം വിനാ."

തൃപ്പറങ്ങോട്ടപ്പനെപ്പറ്റി ഭട്ടതിരി രചിച്ചിട്ടുള്ളതും ദശാധ്യായിയുടെ അവസാനത്തിലുള്ളതുമായ ഒരു ശ്ലോകമാണ് താഴെച്ചേർക്കുന്നത്–

"സ്ഫുരതു ഭുജങ്ഗമഹാരം മമ ഹൃദി തേജോ മഹാവിഷാഹാരം
ശ്വേതാരണ്യേവിഹാരം ശ്വേതം ശീതാംശുശേഖരം ഹാരം."

ഇപ്രകാരം ക്രി. പി. 1300 വരെ സംസ്കൃത സാഹിത്യത്തെ പോഷിപ്പിച്ച കേരളീയരിൽ പലരും മഹനീയന്മാരായിരുന്നു. അദ്വൈതവേദാന്തത്തിൽ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രനായ ഭഗവൽപാദർ, പൂർവമീമാംസയിൽ പ്രഭാകരമിശ്രൻ, നാടകത്തിൽ ശക്തിഭദ്രൻ, യമകത്തിൽ വാസുഭട്ടതിരി, സ്തോത്രത്തിൽ വില്വമങ്ഗലത്തു സ്വാമിയാർ, ജ്യോതിഷത്തിൽ തലക്കുളത്തു ഭട്ടതിരി ഇവർ ഏതു പണ്ഡിതന്റെ മുക്തകണ്ഠമായ ശ്ലാഘയേയാണ് ആർജ്ജിക്കാത്തത്! കേരളത്തിന്റെ അന്യാദൃശമായ സൽകീർത്തി അവരാലും അവരെപ്പോലെയുള്ള മറ്റനേകം മഹാത്മക്കളാലും പണ്ടു പണ്ടേ പ്രതിഷ്ഠിതമായിട്ടുണ്ടെന്നുള്ള വസ്തുത നമുക്ക് അത്യന്തം ഹൃദയോത്തേജകമാകുന്നു.

കൃഷ്ണാചാര്യൻ

കൃഷ്ണൻ എന്നൊരാചാര്യനാൽ വിരചിതമായി കൃഷ്ണീയം, അഥവാ ചിന്താജ്ഞാനം എന്ന പേരിൽ ഒരു ജ്യോതിഷഗ്രന്ഥമുണ്ട്. ഇതിൽ ആകെ മുപ്പത്തിരണ്ടധ്യായങ്ങളും ഒരു പരിശിഷ്ടവും അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. പ്രശ്നവിഷയത്തിലും ജാതകവിഷയത്തിലും ഈ ഗ്രന്ഥത്തെ കേരളീയർ ഒരു പ്രമാണമായി സ്വീകരിക്കുന്നു; ഇതിന് അന്യാദൃശമായ പ്രചാരമാണ് കേരളത്തിലെങ്ങുമുള്ളത്.

"വ്യാകരണാദിഷ്വങ്ഗേഷ്വവഗതതത്വസ്യദൈവശാസ്ത്രവിദഃ
കൃഷ്ണസ്യ കൃതിശ്ചിന്താജ്ഞാനം കൃഷ്ണീയമിതി നാമ്നാ"

എന്നു മുപ്പത്തിരണ്ടാമധ്യായത്തിന്റെ ഒടുവിലുള്ള പദ്യത്തിൽ നിന്ന് അദ്ദേഹം ജ്യോതിഷത്തിന്നു പുറമേ വ്യാകരണം തുടങ്ങിയ വേദാങ്ഗങ്ങളിലും നിഷ്ണാതനായിരുന്നു എന്നു കാണാവുന്നതാണ്. ദേശമേതെന്നു അറിയുന്നില്ല.

"അർത്ഥാനതിപ്രകീർണ്ണാൻ ഹോരാശാസ്ത്രാന്തരേഭ്യ ഉദ്ധൃത്യ
ഗ്രഥിതമിദമനപശബ്ദം ഹോരാശാസ്ത്രം സമാസേന.
അതിസംക്ഷേപോ/ശക്യോ ജ്ഞാതും ഹ്യതിവിസ്തരോ മതിംഹന്തി;
യുക്തം പ്രമാണയുക്ത്യാ കൃതമിദമുഭയം പരിത്യജ്യ"

എന്നീ പദ്യങ്ങളിൽ ഗ്രന്ഥകാരൻ തന്റെ കൃതിക്കുള്ള വൈശിഷ്ട്യത്തെ പ്രഖ്യാപനം ചെയ്യുന്നു. നഷ്ടപ്രശ്നം, മുഷ്ടിപ്രശ്നം മുതലായ പ്രശ്നങ്ങൾ പറഞ്ഞ് ഒപ്പിക്കണമെങ്കിൽ കൃഷ്ണീയത്തിന്റെ സാഹായ്യം അപരിത്യാജ്യമാണെന്നു ദൈവജ്ഞന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. ദേശമങ്ഗലത്ത് ഉഴത്തിരവാരിയർ ഹോരാവിവരണത്തിൽ കൃഷ്ണീയത്തെ സ്മരിക്കുന്നു. പ്രശ്നമാർഗ്ഗകാരനായ ഇടയ്ക്കാട്ടു നമ്പൂരി കൃഷ്ണീയത്തെ ഒരു പ്രമാണഗ്രന്ഥമായി സ്വീകരിക്കുന്നു. ഇതുകൊണ്ടെല്ലാം കൊല്ലം എട്ടാംശതകത്തിനു മുമ്പാണ് അതിന്റെ നിർമ്മിതി എന്നു വ്യക്തമാകുന്നു. കുറേക്കൂടി ചുഴിഞ്ഞുനോക്കുകയാണെങ്കിൽ കൃഷ്ണീയഹോരയെ ഉണ്ണിയച്ചിചരിതം ചമ്പുവിൽ സ്മരിച്ചുകാണുന്നതുകൊണ്ട്

കൊല്ലം അഞ്ചാംശതകത്തോളം പഴക്കവും അതിനു കല്പിക്കാവുന്നതാണ്. ഇടയ്ക്കാട്ടു പറയുന്നതു ഇങ്ങനെയാണ്–

"ഹോരാം വരാഹമിഹിരാസ്യവിനിർഗ്ഗതാം യേ
മാലമിവാദധതി ദൈവവിദസ്സ്വകണ്ഠേ,
കൃഷ്ണീയശാസ്ത്രമപി ഭർത്തൃമതീവ സൂത്രം,
തേഷാം സഭാസു മഹതീ ഭവതീഹ ശോഭാ"

മാലയേക്കാൾ മങ്ഗല്യസൂത്രം ഭർത്തൃമതിയായ സ്ത്രീ കണ്ഠത്തിൽ ധരിക്കേണ്ടതു് അത്യാവശ്യമാകയാൽ പ്രശ്നമാർഗ്ഗകാരന്റെ പക്ഷത്തിൽ ഹോരാശാസ്ത്രത്തെ അപേക്ഷിച്ച് കൃഷ്ണീയ ശാസ്ത്രത്തിനു പ്രയോഗോപയോഗിത അധികമുണ്ടെന്നു വേണം വിചാരിക്കുവാൻ. ഇടയ്ക്കാട്ടു വീണ്ടും മറ്റൊരു ഘട്ടത്തിൽ "തൈരാദൗ കൃഷ്ണീയേ ശാസ്ത്രേ സമ്യക് പരിശ്രമഃ കാര്യഃ" എന്ന് ഊന്നിപ്പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

കൃഷ്ണീയത്തിന് 'ചതുരസുന്ദരീ' എന്നൊരു പഴയ വ്യാഖ്യാനമുണ്ട്. അതിന്റെ പ്രണേതാവിനെപ്പറ്റി ഒന്നും അറിഞ്ഞുകൂടാ.

"നത്വാ ത്രികാലതത്വജ്ഞം സർവജ്ഞം ക്രിയതേ മയാ
വ്യാഖ്യാ കൃഷ്ണീയശാസ്ത്രസ്യ നാമ്നാ ചതുരസുന്ദരീ"

എന്നു മാത്രമേ അദ്ദേഹം ആ വ്യാഖ്യാനത്തെപ്പറ്റി പറയുന്നുള്ളു. പുലിയൂർ പുരുഷോത്തമൻനമ്പൂരിയുടെ ദൈവജ്ഞവല്ലഭ എന്ന വ്യാഖ്യാനം ആധുനികമാണ്.

ചില തന്ത്രഗ്രന്ഥങ്ങൾ

പ്രയോഗമഞ്ജരി

കേരളത്തെപ്പോലെ ഒരിടത്തും വിശിഷ്ടങ്ങളും ബഹുമുഖങ്ങളുമായ തന്ത്രഗ്രന്ഥങ്ങൾ ഉണ്ടായിട്ടില്ല. അവയിൽ അത്യന്തം പ്രാചീനമായ ഒരു ഗ്രന്ഥമാണ് പ്രയോഗമഞ്ജരി. അതിന്റെ കാലം ഏതെന്നു പരിച്ഛേദിച്ചു പറയുവാൻ നിവൃത്തിയില്ലെങ്കിലും ക്രി. പി. പത്താമത്തേയോ പതിനൊന്നാമത്തേയോ ശതകത്തിൽ ആയിരിക്കുമെന്ന് ഉദ്ദേശിക്കാം. എന്തെന്നാൽ 14–ാം ശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന വില്വമങ്ഗലത്തു സ്വാമിയാരുടെ ഗുരുനാഥനാണെന്ന് ഊഹിക്കാവുന്ന ഈശാനഗുരുദേവൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ 'പദ്ധതി' എന്ന തന്ത്രഗ്രന്ഥത്തിൽ പല അവസരങ്ങളിലും പ്രസ്തുത കൃതിയിൽനിന്നു ശ്ലോകങ്ങളും മറ്റും പ്രാക്തനപ്രമാണരൂപത്തിൽ ഉദ്ധരിക്കുന്നു.

പ്രണേതാവ്

പ്രയോഗമഞ്ജരിക്കു മഞ്ജരി എന്ന പേരിലാണ് അധികം പ്രസിദ്ധി. അതിന്റെ പ്രണേതാവ് രവി എന്നൊരു നമ്പൂരിയാണെന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പിതാമഹൻ ഭവത്രാതനും പിതാവ് അഷ്ടമൂർത്തിയും ആയിരുന്നു എന്നും താഴെ കാണുന്ന ശ്ലോകങ്ങളിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്.

"ശിവപുരസദ്ഗ്രാമജുഷാ വിദ്ധ്യർപ്പിതസോമപാനശുദ്ധേന
കാശ്യപഗോത്രപ്രഭുണാ മാാരകലാബ്ജ... വനഹംസേന
ചമ്പാതീരതടാകാരാമസ്ഥ (സ്ഥിത?) ശാസ്തൃഗുപ്തേന
രവിണാ ഹരിപാദാബ്ജഭൃങ്ഗേണ രചിതാ കൃതിഃ
പ്രയോഗമഞ്ജരീ നാമ സംക്ഷേപകുസുമോജ്ജ്വലാ"

രവി ഒരു ചോമാതിരിയും കാശ്യപഗോത്രജനും ആണെന്നും മങ്കര തീവണ്ടിയാപ്പീസിന്നു മൂന്നു നാഴിക വടക്കുള്ള ചെമ്പറക്കുളങ്ങരക്കാവിലെ ശാസ്താവാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പരദേവതയെന്നുംകൂടി ഈ ശ്ലോകങ്ങളിൽ കാണാം. മാഠരകുലം കൊടുമണ്ട എന്ന ഇല്ലമാണെന്നു പ്രദ്യോതകാരൻ വിശദീകരിയ്ക്കുന്നു. ബഹ്വയാർജിയായിരുന്നു രവി എന്നും ആ വ്യാഖ്യാതാവു ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു. സ്വകൃതിയെപ്പറ്റി ഗ്രന്ഥകാരൻ ഇങ്ങനെ പ്രസ്താവിക്കുന്നു.

"ഉദ്ദാമതാ ന വചസോ ന ച കൗതുകം മേ
ബുദ്ധേശ്ശിവസ്യ ന ച ബോദ്ധുമലം ഹി തത്ത്വം
ഹാസ്യോ ഭവാമി കരണേന നിബന്ധനസ്യ
സ്പഷ്ടം തഥാപി ഖലു ചോദയതീഹ ഭക്തിഃ.

ദുർജ്ഞേയാനി ബഹൂനി മന്ദമതിഭിസ്തന്ത്രാണി ഗൗരീപതേ–
രുദ്ഗീർണ്ണാനി മുഖാംബുജാദവികലസ്ത്വേകത്ര തേഷാം ക്രിയാഃ
നോക്താസ്തേന ശിവാഗമാംശ്ച നിഖിലാനുദ്വീക്ഷ്യ താസ്താഃ ക്രിയാഃ
സംക്ഷിപ്യ പ്രവദാമി യാശ്ച വിഹിതാ ലിങ്ഗപ്രതിഷ്ഠാവിധൗ."

ശൈവാഗമങ്ങളുടെ സംക്ഷേപമാണ് മഞ്ജരിയെന്ന് ഈ പ്രസ്താവനയിൽ നിന്നു വിശദമാകുന്നുണ്ടല്ലോ. ആകെ ഇരുപത്തൊന്നു പടലങ്ങളാണ് ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ അടങ്ങിയിരിയ്ക്കുന്നത്. രവിയുടെ ശ്ലോകങ്ങൾക്കു നല്ല രചനാസൗഷ്ഠവമുണ്ട്.

പ്രദ്യോതം

പ്രദ്യോതം പ്രയോഗമഞ്ജരിയുടെ വിസ്തൃതവും മർമ്മസ്പൃക്കുമായ ഒരു വ്യാഖ്യാനമാണ്. നാരായണന്റെ പുത്രനായ ത്രിവിക്രമൻ എന്നൊരു നമ്പൂരിയാണ് അതിന്റെ രചയിതാവെന്നു താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന പദ്യങ്ങളിൽ നിന്നു കാണാവുന്നതാണ്.

"ആർദ്രപാദകുലോദ്ഭൂതനാരായണതനൂദ്ഭവഃ
ത്രിവിക്രമോഹം മഞ്ജര്യാ വ്യാഖ്യാം കുർവേ യഥാശ്രുതം.
തിരോഹിതാർത്ഥവാക്യാനാം പദാനാഞ്ച യഥാമതി
സ്വാർത്ഥമേവാപരിച്ഛിദ്യ ശ്രുതാർത്ഥസ്യ സ്മൃതേരിമാം"
"നിഖിലാഗമാർത്ഥസാരപ്രയോഗമഞ്ജര്യഗാധകമലിന്യാഃ
പ്രസൃതാ ത്രിവിക്രമാഖ്യാദ്വ്യാഖ്യാ പ്രദ്യോത ഏവ ബോധായ."

ആർദ്രപാദകുലമേതെന്നു ഗവേഷണം ചെയ്യേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ത്രിവിക്രമന്റെ വ്യാഖ്യയ്ക്കു കുറേയധികം പഴക്കമുണ്ടെന്നല്ലാതെ ഏതു കാലത്താണ് അതിന്റെ നിർമ്മിതി എന്നു ഖണ്ഡിച്ചു പറയുവാൻ മാർഗ്ഗമില്ല. സ്മാർത്തവൈതാനികപ്രായശ്ചിത്തകർത്താവായ മാന്ധാതാവിന്റെ ഗുരുവായിരുന്ന അദ്ദേഹമെന്നും കൊല്ലം ഏഴാം ശതകമായിരുന്നിരിക്കണം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതകാലമെന്നും എനിക്കു തോന്നുന്നു.

ഈശാനശിവഗുരുദേവപദ്ധതി

ഈശാനശിവഗുരു ദേവപദ്ധതിയും ശൈവാഗമങ്ങളെ ആധാരമാക്കി രചിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു ബൃഹത്തമമായ തന്ത്രനിബന്ധമാണ്. ഈശാനൻ എന്നതു പേരും ശിവഗുരുദേവൻ എന്നതു ശൈവാഗമങ്ങളിലുള്ള പാണ്ഡിത്യം നിമിത്തം അദ്ദേഹത്തിനു ലബ്ധമായ ബിരുദവുമാണെന്നു ഞാൻ ഊഹിക്കുന്നു. "സമാപ്താ ചേയമീശാനശിവഗുരുദേ

വസ്യ കൃതിഃ സിദ്ധാന്തസാരപദ്ധതിഃ” എന്നൊരു കുറിപ്പു ഗ്രന്ഥാവസാനത്തിൽ കാണുന്നുണ്ടു്. ഇതിൽ സാമാന്യപാദമെന്നും മന്ത്രപാദമെന്നും ക്രിയാപാദമെന്നും യോഗപാദമെന്നും നാലു പാദങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ആദ്യത്തെ രണ്ടു പാദങ്ങളും പൂർവ്വാർദ്ധത്തിലും ഒടുവിലത്തേവ രണ്ടും ഉത്തരാർദ്ധത്തിലും ഉൾപ്പെടുന്നു. ആകെ പതിനെണ്ണായിരത്തോളം ശ്ലോകങ്ങൾ ഉണ്ടു്.

“വിസ്തൃതാനി വിശിഷ്ടാനി തന്ത്രാണി വിവിധാന്യഹം
യാവൽസാമർത്ഥ്യമാലോച്യ കരിഷ്യേ തന്ത്രപദ്ധതിം”

എന്നു ഗ്രന്ഥകാരൻ ഉപോൽഘാതത്തിൽ പ്രതിജ്ഞചെയ്യുന്നു. അദ്ദേഹം സ്മരിക്കുന്ന ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിൽ പ്രപഞ്ചസാരം, മഞ്ജരി, (പ്രയോഗമഞ്ജരി), ഭോജരാജേന്ദ്രപദ്ധതി ഈ ഗ്രന്ഥങ്ങളും ഉൾപ്പെടുന്നു. തദനുരോധേന ധാരാധിപനായ ഭോജരാജാവിന്റെ ജീവിതകാലമായ പതിനൊന്നാം ശതകത്തിനു പിന്നീടാണു് പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ നിർമ്മിതി എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നുണ്ടല്ലോ. ഈശാനശിവഗുരു കേരളീയനാണെന്നുള്ളതിനെപ്പറ്റി സംശയിക്കേണ്ടതില്ല. ക്രിയാപാദം 50-ാം പടലം, 343-ാം പദ്യത്തിൽ തിമില എന്ന കേരളീയവാദ്യവിശേഷത്തെപ്പറ്റി പറയുന്നുണ്ടു്.

“സങ്ഗീതനൃത്തവാദിത്രൈഃ ശംഖകാഹളഗോമുഖൈഃ
തിമിലാനകഭേര്യാദൈർന്നിനദദ്ഭിരനാരതം”

വില്വമങ്ഗലത്തു സ്വാമിയാർ ക്രി. പി. ഉദ്ദേശം 1220-മുതൽ 1300-വരെ ജീവിച്ചിരുന്നതായി മേൽ ഉപപാദിക്കാം. അദ്ദേഹം ഈശാനദേവൻ തന്റെ ഗുരുവായിരുന്നു എന്നു് “ഈശാനദേവചരണാഭരണേന” എന്ന ശ്രീകൃഷ്ണകർണ്ണാമൃതത്തിലേയും “ഈശാനദേവ ഇത്യാസീദീശാനോ മുനിതേജസാം” എന്ന ബാലകൃഷ്ണസ്തോത്രത്തിലേയും പങ്ക്തികളിൽ പ്രഖ്യാപിക്കുന്നു. ആ വഴിക്കു ഈശാനശിവഗുരു ക്രി. പി. പന്ത്രണ്ടാം ശതകത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നതായി സങ്കല്പിക്കുന്നതിൽ അപാകമില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജനനസ്ഥലം ഏതെന്നു നിർണ്ണയിക്കുവാൻ ഒരു പോംവഴിയും കാണുന്നില്ല. സന്യാസാശ്രമം സ്വീകരിച്ചിരുന്നിരിക്കാമെന്നു തോന്നുന്നു. പദ്ധതിയിലെ പല ശ്ലോകങ്ങൾക്കും ആസ്വാദ്യതയുണ്ടു്.

“അനന്യതന്ത്രസാപേക്ഷസ്വാർത്ഥസന്ദോഹസങ്ഗതിം
ഗൂഢൈർവിധാനമന്ത്രാർത്ഥൈഃവിദ്യാം ശ്രുതിമിവാപരാം
പ്രസന്നാം നാതികുടിലാം നാതിസംക്ഷേപവിസ്തരാം
ചിത്രാം ബഹുഗുണാം വിശ്ലോകശ്ശ്രയ്യാം ഭോഗവതീമിവ

വിവിധച്ഛന്ദസം നാനാവൃത്താലങ്കാരവർണ്ണകാം
സേവ്യാം കാമിജനസ്യേഷ്ടാം ലളിതാം പ്രമദാമിവ
വിഷഗ്രഹാമയാദീനാം പ്രശമോപായദർശിനീം
മന്ത്രബിംബൗഷധിന്യാസൈർവിദ്യാം സഞ്ജീവനീമിവ”

ഇവയെല്ലാം ഗ്രന്ഥപ്രശസ്തിപദ്യങ്ങളാണു്.

ക്രിയാസാരം

ക്രിയാസാരം എന്നൊരു ദീഘമായ തന്ത്രഗ്രന്ഥം ‘നവശ്രേണി’ എന്ന ഇല്ലത്തെ സുബ്രഹ്മണ്യൻ നമ്പൂരിയുടെ പുത്രനായ രവിനമ്പൂരി നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ടു്. നവശ്രേണി (പുതുശ്ശേരി) എവിടെയുള്ള ഇല്ലമാണെന്നോ സുബ്രഹ്മണ്യൻ ഏതുകാലത്തു ജീവിച്ചിരുന്നു

എന്നോ അറിവില്ല. ഗണപതി, വിഷ്ണു, ശാസ്താവ്, എന്നിങ്ങനെ അനേകം ദേവതകളുടെ ബിംബപ്രതിഷ്ഠ, നവീകരണം, പൂജാവിധി, ഉത്സവവിധി മുതലായ വിഷയങ്ങളെയാണ് പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിൽ പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഒടുവിൽ സപ്തമാതൃക്കളുടെ സ്ഥാപനം സംബന്ധിച്ചുള്ള വിധികൾ ക്രോഡീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. ഓരോ ദേവതയെപ്പറ്റിയുള്ള ഭാഗങ്ങൾ ഓരോ ഭാഗമായി തിരിച്ച് അവയെ പല പടലങ്ങളായി വീണ്ടും വിഭജിച്ചിരിക്കുന്നു. ആകെ അറുപത്തൊൻപതു പടലങ്ങൾ കാണുന്നു. ഗ്രന്ഥം ഇങ്ങനെ ആരംഭിക്കുന്നു.

> "ഗണേശാനം നമസ്കൃത്യ ശിവം നാരായണപ്രഭും
> ക്രിയാസാരം പ്രവക്ഷ്യാമി സമാസാച്ച സമാസതഃ
> സർവശാസ്ത്രേഷു നിർദ്ദിഷ്ടം സർവം സങ്ഗൃഹ്യ ലക്ഷണം
> വിശേഷതസ്തു യജ്ഞേപി പ്രോക്തം വക്ഷ്യേ സമാസതഃ
> ഏകസ്മിന്നാഗമേ നോക്താഃ പ്രായശസ്സകലാഃ ക്രിയാഃ
> തസ്മാൽ സംക്ഷേപതോ വക്ഷ്യേ സാധകാനാം ഹിതായ വൈ.
> യാ യാ ക്രിയാഗമേഷൂക്താഃ സ്ഥാപനാർത്ഥം മനീഷിഭിഃ
> താം താമാദായ സന്ധായ വക്ഷ്യേ കർമ്മ യഥാക്രമം."

ഒടുവിൽ

> "സമ്യക് ശാസ്ത്രമധീത്യ തത്ര ഗദിതം ജ്ഞാത്വൈവ കാര്യാക്രിയാ
> യേ കുർവന്തി തതോന്യഥാ പരിഭവം യാന്ത്യേവ തേ കർമ്മണഃ"
> സമ്യക് തന്ത്രമഹോദധേഃ സുവിശദം സങ്കീർണ്ണസർവക്രിയാ-
> സാരം രത്നമിവോദ്ധൃതം ഗുരുപദാംഭോജപ്രസാദാന്മയാ."

എന്നൊരു ജ്ഞാപകപദ്യവും ചേർത്തിട്ടുണ്ട്. ഈ ഗ്രന്ഥവും അതിപ്രാചീനമാണെന്നു തന്ത്രസങ്ഗ്രഹകാരനായ കേളല്ലൂർ ചോമാതിരി ഇതിനെ ഉപജീവിച്ചു കാണുന്നതിൽ നിന്നു വെളിപ്പെടുന്നു.

ക്രിയാസാരവ്യാഖ്യാ

ക്രിയാസാരത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാതാവ് ഹാരിണീകാരനായ പുലിയന്നൂർ നാരായണൻ നമ്പൂരിയാണെന്നു മുൻപു പറഞ്ഞു. "വ്യാഘ്രഗ്രാമാലയേന നാരായണേന കൃതായാം ക്രിയാസാരവ്യാഖ്യായാം" എന്ന കുറിപ്പാണ് ഈ ഊഹത്തിനു ലക്ഷ്യം. മൂലഗ്രന്ഥകാരനെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം, "അഥ കശ്ചിദ്വിപശ്ചിദഗ്രേസരസ്തന്ത്രാചാര്യസ്തന്ത്രിണാം തന്ത്രാഗമാർത്ഥേ തൽപ്രതിപാദിതക്രിയാപ്രയോഗേ ച വ്യാമൂഢാനാമനുഗ്രഹായ ക്രിയാസാരമിതി യഥാർത്ഥാഹ്വയം ഗ്രന്ഥം ചികീർഷുഃ" എന്നു മാത്രമേ പറയുന്നുള്ളു. ക്രിയാസാരകാരൻ 'നാരായണം പ്രഭും' എന്നു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. ശ്ലേഷസാമർത്ഥ്യം കൊണ്ട് അദ്ദേഹം തനിക്കു മാർഗ്ഗദർശകമായിരുന്ന തന്ത്രസമുച്ചയം നിർമ്മിച്ച ചേന്നാസ്സു നമ്പൂരിപ്പാടിനെക്കൂടി കടാക്ഷിക്കുന്നില്ലേ എന്നു ഞാൻ സംശയിക്കുന്നു.

10

നാടോടിപ്പാട്ടുകൾ I

നാടോടിപ്പാട്ടുകൾ: പലവക

പ്രായേണ ദുഃഖഭൂയിഷ്ഠമായിത്തോന്നുന്ന ഈ ലോകത്തിൽ കലർപ്പില്ലാത്ത സുഖമെന്നൊന്നുണ്ടെങ്കിൽ അതു കലകളിൽ — പ്രത്യേകിച്ചു സംഗീതത്തിലും സാഹിത്യത്തിലും — ആണ് സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നതെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. പാട്ടുകേൾക്കുമ്പോൾ ഉണ്ടാകുന്ന ആനന്ദം ആർക്കും അനുഭവഗോചരമാകുന്നു. ഓരോ ജനസമുദായത്തിന്റെ ഇടയിലും ആദ്യമായി സഞ്ജാതമായ സാഹിത്യം സംഗീതാത്മകമായിരുന്നു എന്നു മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ആ സാഹിത്യത്തിനു പണ്ഡിതദൃഷ്ടിയിൽ യാതൊരു മെച്ചവുമില്ല; അതിലേ സംഗീതം അങ്ങനെയൊരു പേർ അർഹിക്കുന്നുമില്ല. എങ്കിലും ആ ഗാനപ്രപഞ്ചത്തിനുമുണ്ട് ശൈശവമധുരമായ ഒരു സൗന്ദര്യം. അതു സഹൃദയന്മാരെ അന്തരാന്തരാ രസിപ്പിക്കുന്നു; ഗാനരസികന്മാരെ ആകർഷിക്കുന്നു. ഓലയുടേയും നാരായത്തിന്റേയും ഒത്താശകൂടാതെ നാടെങ്ങും പ്രചരിക്കുന്നു. ആ ഇനത്തിൽപെട്ട കേരളത്തിലേ ചില പാട്ടുകളെപ്പറ്റി ഈ അധ്യായത്തിൽ സ്വല്പം പ്രസ്താവിക്കാം.

വിഷയം

കേരളത്തിൽ സാമാന്യേന എല്ലാ വിഷയങ്ങളെപ്പറ്റിയും പാട്ടുകൾ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. പ്രധാനമായി (1) ദേവതാപൂജ, (2) വീരപുരുഷാരാധനം, (3) വിനോദം, (4) ശാസ്ത്രം, (5) കുലവൃത്തി, (6) സദാചാരം ഇവയെ അധികരിച്ചാണ് അവയിൽ ഭൂരിപക്ഷവും രചിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത്. ഈ പ്രഭേദങ്ങളെത്തന്നെ കുറേക്കൂടിപ്പരത്തി (1) പുരാണം, (2) സ്തോത്രം, (3) സദാചാരം, (4) ശാസ്ത്രം, (5) വീരചരിതം, (6) ദേശചരിത്രം, (7) തൊഴിലില്ലായ്മ, (8) വിനോദം, (9) ഭൗതികം, (10) വൈഷയികം, (11) രാഷ്ട്രീയം, (12) സാമുദായികം എന്നിങ്ങനെ കൊച്ചിരാമവർമ്മ (അപ്പൻ തമ്പുരാൻ) പന്ത്രണ്ടുമാതിരിയായി തരംതിരിച്ചിരിക്കുന്നു.

ഉദ്ധരിക്കുന്ന പാട്ടുകൾ എല്ലാംതന്നെ പ്രാചീനങ്ങളാണെന്ന് എനിക്കഭിപ്രായമില്ല. വിനോദപരങ്ങളായ ഗാനങ്ങളിൽ പലതിനേയും ആട്ടിപ്പായിച്ച് ഇക്കാലത്ത് അവയുടെ സ്ഥാനങ്ങളിൽ പുരാണകഥകളും ഈശ്വരസ്തോത്രങ്ങളും കടന്നുകൂടിട്ടുണ്ട്. ഒരേ വിഷയത്തെ അധികരിച്ചു നോക്കുകയാണെങ്കിൽപോലും പഴയ പാട്ടുകളെ പുറന്തള്ളി അവയ്ക്കു പകരം പല പുതിയ പാട്ടുകളും രംഗപ്രവേശം ചെയ്തിട്ടു

ള്ളതായും, കാണാം. അതുകൊണ്ടു് ഈ അധ്യായത്തിൽ സ്മരിക്കുന്ന ഗാനങ്ങളുടെ കാലഗണന അസാധ്യമെന്നുതന്നെ പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

സംഘക്കളി – ആഗമം

യാത്രകളി അല്ലെങ്കിൽ സംഘക്കളി നമ്പൂരിമാരുടെ ഇടയിൽ പണ്ടേയ്ക്കുപണ്ടേ പ്രചുരപ്രചാരമായിത്തീർന്നിട്ടുള്ള ഒരു വൈദികവിനോദപ്രസ്ഥാനമാകുന്നു. ഇതിന്റെ ഉത്ഭവത്തെപ്പറ്റി കേരളോൽപത്തിയിൽ താഴെ കുറിക്കുന്ന വിധത്തിൽ ഒരൈതിഹ്യമുണ്ടു്. പള്ളിവാണപെരുമാൾ കേരളം രക്ഷിച്ചുവന്ന കാലത്തു ബുദ്ധമതക്കാരും നമ്പൂരിമാരും തമ്മിൽ തൃക്കാരിയൂരമ്പലത്തിൽവച്ചു മതസംബന്ധമായി ഒരു വാഗ്വാദമുണ്ടാകുകയും അതിൽ ജയം സിദ്ധിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി നമ്പൂരിമാർ തൃക്കാരിയൂരപ്പനെ ഭജിക്കുകയും ചെയ്തു. ആ അവസരത്തിൽ ജങ്ഗമൻ എന്നൊരു മഹർഷി അവിടെ ചെന്നു നാലുപാദത്തോടുകൂടിയ ഒരു മന്ത്രം നമ്പൂരിമാർക്കു് ഉപദേശിച്ചു. ഒരു മണ്ഡലം ഭജിച്ചപ്പോൾ ആറു പരദേശബ്രാഹ്മണർ അവിടെ വരികയും അവരുടെ സാഹായ്യത്തോടുകൂടി നമ്പൂരിമാർ ബുദ്ധമതക്കാരെ തോല്പിക്കുകയും ചെയ്തു. അന്നു മുതല്ക്കു് ആ ‘നാലുപാദം’ അഭീഷ്ടപ്രദമാണെന്നുള്ള ബോധത്താൽ കേരളീയർക്കു് ആദരണീയമായിത്തീർന്നു. ഇതാണു് ആ ഐതിഹ്യം. ഇതിന്റെ വിശ്വാസ്യത എങ്ങനെയിരുന്നാലും എല്ലാ സംഘങ്ങളുടേയും മൂലപരദേവത തൃക്കാരിയൂരപ്പനായതുകൊണ്ടു തൃക്കാരിയൂരാണു് സംഘക്കളിയുടെ ഉത്ഭവസ്ഥാനം എന്നു തീർച്ചയായി പറയാം. കാലം, ക്രി. പി. ആറാം ശതകത്തോടടുത്താണെന്നു വിചാരിക്കുന്നതിൽ അപാകമില്ല.

സംഘക്കളിയെ മൂന്നംശമായി വിഭജിക്കാം. അവ നാലുപാദം, പാന, കളി (ഹാസ്യം) എന്നിവയാകുന്നു. ഇവയിൽ നാലുപാദമാണു് അതിപ്രധാനം; അതു കഴിഞ്ഞാൽ പാനയും. നാലുപാദം മാത്രമേ ആദ്യകാലത്തുണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. പാന പിന്നീടും കളി ഒടുവിലും കൂട്ടിച്ചേർത്തതാണെന്നത്രേ ഞാൻ അനുമാനിക്കുന്നതു്. സന്താനലാഭത്തിനും പ്രേതശുദ്ധിക്കും വളരെ വിശേഷമെന്നു സംഘക്കളിയെ കരുതിപ്പോരുന്നു. ചോറൂണ്, ഉപനയനം, സമാവർത്തനം, വിവാഹം, ഷഷ്ട്യബ്ദപൂർത്തി, മഹാരാജാക്കന്മാരുടെ തിരുനാൾ എന്നിങ്ങനെയുള്ള വലിയ അടിയന്തിരങ്ങൾ സംബന്ധിച്ചാണു് സംഘക്കളി സാധാരണമായി കളിപ്പിക്കാറുള്ളതു്. നാലുപാദം മാത്രമായും നാലുപാദവും പാനയും മാത്രമായും അടിയന്തിരം കഴിപ്പിക്കാവുന്നതാണു്; എന്നാൽ കളിമാത്രമായോ പാനയും കളിയും മാത്രമായോ പാടുള്ളതല്ല.

സംഘങ്ങൾ

ചാത്തിരര് എന്നൊരിനം നമ്പൂരിമാരുണ്ടു്. ശാസ്ത്ര (ആയുധസംബന്ധി എന്നർത്ഥം) പദത്തിന്റെ തത്ഭവങ്ങളാണു് ചാത്തിരവും, യാത്രയും; വിദേശങ്ങളിലെ ‘യാത്ര’ എന്ന വിനോദവുമായി ഇതിനു യാതൊരു സംബന്ധവുമില്ല. പുരാതനകാലങ്ങളിൽ ആയുധവൃത്തി സ്വീകരിച്ചു ഗ്രാമരക്ഷ നടത്തിയവരും അടുക്കളയ്ക്കും (എല്ലാ നമ്പൂരിമാർക്കും വച്ചുവിളമ്പുന്നതിനും) അരങ്ങിനും (സംഘത്തിൽ ചേർന്നു കളിക്കുന്നതിനും) അവകാശമുള്ളവരും ആണു് ചാത്തിരർ. കളി നടത്തുന്നതു വാസ്തവത്തിൽ അവരാണെങ്കിലും സംഘം തികയുന്നതിനു വേദാർഹന്മാരായ നമ്പൂരിമാർക്കൂടി വേണമെന്നുണ്ടു്. വാക്യാവൃത്തി, പരിഷ, കിഴിപ്പുറം എന്നു് ഓരോ സംഘത്തിലുമുള്ള

മൂന്നു സ്ഥാനങ്ങൾക്കു് അവർക്കാണു് അവകാശം. അവയിൽ വാക്യാവൃത്തിക്കു ഭരണാധികാരവും, പരിഷയ്ക്കു സേനാനായകത്വവും കിഴിപ്പുറത്തിനു ധനാധികാരവും പണ്ടുണ്ടായിരുന്നിരിക്കണമെന്നു് ഊഹിക്കാം. ‘പതിനെട്ടും പടുതോളും’ എന്നിങ്ങനെ പത്തൊൻപതു സംഘങ്ങളെപ്പറ്റി പറയാറുണ്ടെങ്കിലും പടുതോൾ ഇടക്കാലത്തു കോടശ്ശേരിക്കർത്താക്കന്മാരുടെ ആവശ്യത്തിന്നായി ഉണ്ടായതാണു്. പഴയ സംഘങ്ങൾ പതിനെട്ടേയുള്ളു. ഓരോ സംഘത്തിനും തൃക്കാരിയൂരപ്പനു പുറമേ പ്രത്യേകമായി ഒരു പരദേവതകൂടിയുണ്ടു്. അതു ശാസ്താവോ, ഭഗവതിയോ ആയിരിക്കും.

ചടങ്ങുകൾ

പൂർവ്വാങ്ഗം – കൊട്ടിച്ചകംപൂകൽ

ഇതു സംഘക്കാരുടെ സംഘസ്ഥലത്തേയ്ക്കുള്ള പ്രവേശവും ‘കണമിരിക്ക’ലും ആകുന്നു. ‘കണമിരിക്കുക’ എന്നാൽ ഗണ (സംഘം) മായിരിക്കുക എന്നർത്ഥം. അപ്പോൾ ചൊല്ലുന്ന പാട്ടു ഭദ്രകാളിയേയോ ശാസ്താവിനേയോ പറ്റിയായിരിക്കണം.

“പൂക്കുലമാല[1] മാന്തിളനീരു[2] മാന്തളിർ ചെമ്പരുത്തി
പൂമലരും കുരുത്തെഴുമോല വമ്പുള്ള ചെമ്പഴുക്ക
നാക്കിലതന്നിൽ വെള്ളരി വെള്ളവെറ്റില നല്ല തേങ്ങ
നാക്കു[3] ചേരും വിളക്കൊടു പീഠമേറിന കുലദൈവം
പാട്ടിനിരിപ്പാൻ മെത്തിനവാൾ കടുത്തില ശൂലംകൊൾവാ[4]
പാട്ടിനലങ്കരിച്ച കളത്തിൽ വന്നുടനാടുകമ്മേ.”

എന്നിങ്ങനെ ഭദ്രകാളിപ്പാട്ടു പോകുന്നു. അതു കഴിഞ്ഞാൽ കേളി (കാഴ്ചക്കൊട്ടു്)യും പിന്നീടു സദ്യയ്ക്കുമേൽ ഉച്ചതിരിഞ്ഞു ചെമ്പുകൊട്ടിയാർക്കലുമായി. ചെമ്പുകൊട്ടിയാർക്കലിനും ചില പാട്ടുകളുണ്ടു്.

നാലുപാദം

വൈകുന്നേരത്തെ സന്ധ്യാവന്ദനം കഴിഞ്ഞാണു് നാലുപാദം സ്വരവും താളവുമൊപ്പിച്ചു് ഉച്ചരിക്കേണ്ടതു്. ആ ഭാഷാമന്ത്രം താഴെ ചേർക്കുന്നു.

കണ്ടമിരുണ്ടു നടംചെയ്യും നിൻ ചേവടിയേ
എന്നുമരങ്ങിൽ നിലയ്ക്കുക വിണ്ണോർനായകനേ!
വഞ്ചന ചെയ്യെമദൂതകൾ വന്തണയും മാലൊഴിവാൻ
കേണികൾ ചൂഴ്തിരിക്കാരിയൂർ മുക്കണ്ണരേ മുക്കണ്ണരേ.[5]

നാലുപാദത്തെ തുടർന്നു് ഈ ഘട്ടത്തിൽ വേറെയും ചില പാട്ടുകൾ ചൊല്ലാറുണ്ടു്. അവയിൽ ഒന്നിൽനിന്നു് ഏതാനും വരികൾ താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നു.

---

1 കൺടാന്മാർ സമ്പ്രദായം.

2 മാന്തു് = മാന്തി (മാങ്ങ).

3 നാക്കു് = കതിരു് (കുരുന്നു്).

4 കൊൾവാ = കൊള്ളുന്നോളേ.

5 കണ്ഠം ഇരുണ്ട നടനംചെയ്യുന്ന നിന്റെ ചേവടി അല്ലയോ ദേവനായകാ അരങ്ങിൽ എന്നും നില്ക്കട്ടെ. ചെയ്യെമദൂതകൾ = ചെയ്യുന്ന യമദൂതന്മാർ. കേണികൾ ചൂഴ് = കിടങ്ങുകൾ ചൂഴുന്ന. ഈ പാട്ടുവേറേവിധത്തിലും അച്ചടിച്ചു കണ്ടിട്ടുണ്ടെങ്കിലും പ്രസ്തുത പാഠത്തിനു ശുദ്ധിയേറുമെന്നാണു് എന്റെ പക്ഷം.

"മാടൊാന്നേ കുടയാക്കിപ്പിടിച്ചാൻ പോലിവനേ;
മാതാവെപ്പിരിഞ്ഞുപോയ്യ് വളർന്നാൻ പോലിവനേ;
ചാടൊാന്നേ ചവിട്ടീട്ടു നടന്നാൻ പോലിവനേ;
ചായൽപ്പെണ്ണുരുവമായ്ച്ചമഞ്ഞാൻ പോലിവനേ;
ആടുന്നോരനന്തൻമേൽക്കിടന്നാൻ പോലിവനേ!;
ആനായത്തികളുടെ തുകിൽ വാരിയതിവനേ;
കോലൊാന്നേ കുഴലൂതി നടന്നാൻ പോലിവനേ;
ഗോവിന്ദപുരമെന്നു നിനവെന്റെ മനമേ."

ഇതു ശ്രീകൃഷ്ണസ്തുതിയാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

പാന

അത്താഴസ്സദ്യയുടെ മധ്യത്തിൽ കറിശ്ലോകങ്ങളും ഒടുവിൽ നീട്ടും ചൊല്ലാറുണ്ട്. നീട്ടു പുരാണപുരുഷന്മാരിൽ ഒരാൾ തന്റെ പ്രതിദ്വന്ദ്വിക്ക് എഴുതുന്നതും, അതിലെ ഭാഷ അത്യന്തം സംസ്കൃതപദജടിലവുമാണ്. കേരളവർമ്മവലിയകോയിത്തമ്പുരാൻപോലും ഒരു നീട്ട് ഉണ്ടാക്കീട്ടുണ്ട്. സദ്യ കഴിഞ്ഞു വഞ്ചിപ്പാട്ടു പാടിക്കൊണ്ടു നെടുമ്പുരയിൽ എത്തി ചാത്തിരന്മാർ കെട്ടിയുടുത്തിരുന്ന് കേളികൊട്ടിത്തീർന്നാൽ ഏതെങ്കിലും രാഗം പാടി മേളം കൊട്ടും. അതാണു പാന. ആ ഘട്ടത്തിലും പാടേണ്ട ചില പാട്ടുകളുണ്ട്. അവയിൽ നിന്ന് ഒന്നോ രണ്ടോ മാതൃക കാണിക്കാം.

"ഗണപതിഭഗവാനേ! നന്മ ഞാനൊന്നിരപ്പൻ,
തുണപെടു ശിവപുത്തിരാ! ത്തുയപാച്ചോറു തന്തേൻ;
പണമുടയരവുതന്മേൽ പള്ളികൊള്ളുന്ന മായോൻ
ഇണയടിതൊഴുതിരന്നേനിമ്പമായ്യ് നല്കിനിക്ക്.
ആർമതി ചൂടുമീശനാനയായ്യ് വേഷംപൂണ്ടു
അന്നുടനുമയാൾതാനുമന്നിറം പിടിയുമായി
ആദരാൽ വനംപുകുന്തു ക്രീഡിച്ചു നടന്ത കാല-
മമ്പൊടു പിറന്ത പിള്ളൈ അഴകേറും വിനായകൻതാൻ
അന്തരമെന്ന്യേ പന്തൽതന്നിലങ്ങകം പുകുന്തു
ചിന്തയിൽ മലമശ്ശാസ്ത്രം പന്തിയില്പുരചെയ്യിപ്പാൻ
ചന്തമായൊറ്റക്കൊമ്പൻ വന്തുളനാക മുമ്പി-
ലന്തരിയാതെയാതിയുമന്തവും തോന്നിച്ചിപ്പോൾ."

മലമശ്ശാസ്ത്രം എന്നാൽ മലയരുടെ ശാസ്ത്രം എന്നർത്ഥം. ആ അർത്ഥം ഇവിടെ എങ്ങനെ ഘടിക്കുന്നു എന്നു ഖണ്ഡിച്ചുപറവാൻ നിർവ്വാഹമില്ല. പഴയ ഭദ്രകാളിപ്പാട്ടുകളുടെ കൂട്ടത്തിലും മലമപ്പാട്ടുണ്ട്.

"കറ്റഞ്ചെഞ്ചിടമുടികറക്കണ്ട മകൻ പിള്ളൈ
ഒറ്റക്കൊമ്പഴകിയ ഗണപതിക്കഭയമേ!
കാർനെല്ലും പൊരിയവിൽ കരിമ്പുതേനിളനീരും
കറക്കണ്ടമകൻ പിള്ളൈ ഗണപതിക്കഭയമേ."

ഇങ്ങനെ അകാരാദിക്രമത്തിലുള്ള ഈരടികളാണ് മറ്റൊരു പാനപ്പാട്ടിൽ കാണുന്നത്. നാലുപാദത്തോളം പാനപ്പാട്ടുകൾക്കു പഴക്കമില്ലെങ്കിലും അവയും അർവാചീനങ്ങളല്ല.

കയ്മളുടെ വരവും മറ്റും

പാനപ്പാട്ടുകൾ കഴിഞ്ഞാൽ കണ്ടപ്പന്റെ (കയ്മളുടെ) വരവായി. കണ്ടപ്പന്റെ വേഷവും നമ്പൂരിമാർതന്നെയാണു കെട്ടുന്നതു്. 'നീയാരു്?' എന്നുള്ള രങ്ഗവാസികളുടെ ചോദ്യത്തിനു "മാനം വളഞ്ഞൊരു വളപ്പിനകത്തു, മഹാമേരുവിങ്കൽനിന്നും തെക്കുവടക്കു കിഴക്കു പടിഞ്ഞാറ്, ആനമലയോടുപ്പുകടലോടിടയിൽ, ചേരമാൻമല നാട്ടിൽ ചെറുപർപ്പൂർ (പറപ്പൂർ) ച്ചാർന്ന കിരിയത്തിൽ പന്നിക്കുന്നത്തു കൂട്ടത്തിൽ പണ്ടാരക്കുന്നത്തു പടിഞ്ഞാറേ താവഴിയിൽ" ജനിച്ച ഒരു ശൂരപുരുഷനാണു് എന്നു കയ്മൾ മറുപടിപറയുന്നു. അരിപ്പറ്റ തിരിപ്പറ്റ തിരുക്കാവിലെ വിശേഷങ്ങളെപ്പറ്റി കയ്മൾ പറയുന്ന

> "ഉണ്ണൊല്ലാ ഉറങ്ങൊല്ലാ ഉറങ്ങ്യാൽപിന്നുണരൊല്ലാ
> അടിക്കൊല്ലാ തളിക്കൊല്ലാ അടുപ്പിൽ തീയെരിക്കൊല്ലാ
> തിന്നൊല്ലാ തിമിർക്കൊല്ലാ തിമിർക്കേറ്റം പറയൊല്ലാ"

ഇത്യാദി ചട്ടവട്ടങ്ങൾ കേൾക്കാൻ രസമുണ്ടു്. കയ്മൾ പാടുന്നതാണു് എല്ലാവരും കേട്ടിട്ടുള്ള

> "ജനകന്റെ മകളല്ലോ ചീതപ്പെണ്ണ്
> അവൾക്കല്ലോ രാമച്ചെക്കനുടുപ്പാൻ കൊടുത്തു
> അവളേല്ലോ രാവണച്ചൻ കട്ടു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി
> അതുമൂലം കുരങ്ങച്ചൻ ലങ്കചുട്ടു."

എന്ന പാട്ടു്. പിന്നീടു പൊലി (സമ്മാനം) യായി. അതുകഴിഞ്ഞാൽ കുറത്തിയാട്ടവും. പാനയുടെ ഒടുവിലത്തെ ചടങ്ങാണു് വെലിയുഴിച്ചിൽ. അതു വളരെ പ്രധാനമാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ആ അവസരത്തിൽ പാടുന്ന പാട്ടുകൾ നവീനങ്ങൾതന്നെ.

കളി

വട്ടമിരിപ്പുകളിയാണു് ഇതിൽ ആദ്യത്തെ ചടങ്ങു്. അതിലും ചില ദേവപ്രീതികരങ്ങളായ സ്തോത്രങ്ങൾ ഉണ്ടു്. താഴെക്കാണുന്നതു ദേവീസ്തുതിയാണു്.

> "എഴുവരുണ്ടേ ഭഗവതിമാ-
>   രെഴുവരിലുമഴകിയതോ?
> അഴകിയതോ ഞാനറിവേൻ;
>   പഴയന്നൂർകാവിൽ ഭഗവതിപോൽ
> ഐവരുണ്ടേ ഭഗവതിമാ-
>   രൈവരിലുമഴകിയതോ?
> അഴകിയതോ ഞാനറിവേൻ;
>   അയ്യാർകുന്നിൽഭഗവതിപോൽ
> മൂവരുണ്ടേ ഭഗവതിമാർ;
>   മൂവരിലുമഴകിയതോ?
> അഴകിയതോ ഞാനറിവേൻ;
>   മൂക്കുതലേബ്ഭഗവതിപോൽ
> ഇരുവരുണ്ടേ ഭഗവതിമാ-
>   രിരുവരിലുമഴകിയതോ?
> അഴകിയതോ ഞാനറിവേൻ;

തിരുനെല്ലൂരേബ്ഭഗവതിപോൽ
ഒരുവരുണ്ടേ ഭഗവതിമാ-
രൊരുവരിലുമഴകിയതോ?
അഴകിയതോ ഞാനറിവേ-
നൂരകത്തെബ്ഭഗവതിപോൽ."

കളിയിൽ ആങ്ഗ്യമെന്നും ആസ്യ (ഹാസ്യ) മെന്നും രണ്ടു വകുപ്പുണ്ട്. ആങ്ഗ്യത്തിൽ "പൂവാതെ മുല്ലേ മുല്ലേ" ഇത്യാദിയായ പാട്ടും ആസ്യത്തിൽ "കോപ്പിട്ട പെണ്ണിന്റെ കോമളം കണ്ടിട്ടു കോൾമയിർക്കൊള്ളുന്നു മാലോകരേ" തുടങ്ങിയ പാട്ടും ഉൾപ്പെടും. ഇങ്ങനെ പല വിനോദഗാനങ്ങളും പാടിത്തീർന്നാൽ പിന്നെയും കയ്യമ്മളുടെ വരവായി. കയ്യമ്മളും ഓതിക്കനും തമ്മിലുള്ള സംവാദം മുഴുവൻ ശ്ലോകരൂപമാണ്. അതു പഴക്കമുള്ളതല്ല. അടുത്ത ചടങ്ങുകൾ ചെപ്പടിവിദ്യയും വിഡ്ഢിപുറപ്പാടുമാണ്. വിഡ്ഢിയുടെ മഞ്ഞപ്പാട്ടിൽനിന്ന് ഒരു ഭാഗം താഴെ ചേർക്കുന്നു.

"മഞ്ഞക്കാട്ടിൽ പോയാൽ-പ്പിന്നെ
മഞ്ഞക്കിളിയെപ്പിടിക്കാലോ.
മഞ്ഞക്കിളിയെപ്പിടിച്ചാൽ-പ്പിന്നെ-
ച്ചപ്പും ചവറും പറിക്കാലോ.
ചപ്പും ചവറും പറിച്ചാൽ-പ്പിന്നെ-
ഉപ്പും മുളകും തിരുമ്മാലോ.
ഉപ്പും മുളകും തിരുമ്യാൽ-പ്പിന്നെ-
ച്ചട്ടീലിട്ടു പൊരിക്കാലോ.
ചട്ടീലിട്ടു പൊരിച്ചാൽ-പ്പിന്നെ-
പ്പച്ചെലവാട്ടിപ്പൊതിയാലോ.
പച്ചെലവാട്ടിപ്പൊതിഞ്ഞാൽ-പ്പിന്നെ-
ത്തണ്ടാൻപടിക്കൽചെല്ലാലോ.
തണ്ടാൻപടിക്കൽച്ചെന്നാൽ-പ്പിന്നെ-
ക്കള്ളാലിത്തിരി മോന്താലോ.
കള്ളാലിത്തിരി മോന്ത്യാൽ-പ്പിന്നെ-
അമ്മേംപെങ്ങളേം തല്ലാലോ.
അമ്മേം പെങ്ങളേം തല്ല്യാൽ-പ്പിന്നെ-
ക്കോലോത്തും വാതുക്കൽചെല്ലാലോ.
കോലോത്തും വാതുക്കൽച്ചെന്നാൽ-പ്പിന്നെ-
കാലും കെണച്ചങ്ങു നില്ക്കാലോ.
കാലും കെണച്ചങ്ങു നിന്നാൽ-പ്പിന്നെ-
ക്കാര്യംകൊണ്ടിത്തിരി പറയാലോ.
കാര്യംകൊണ്ടിത്തിരി പറഞ്ഞാൽ-പ്പിന്നെ-
ക്കഴുമ്മേൽക്കിടന്നങ്ങാടാലോ."

ആയുധമെടുപ്പ്

ഇതു കളിയുടെ അവസാനത്തേ ചടങ്ങാണ്. ഓരോ അടവു പിടിച്ചുള്ള അഭ്യാസങ്ങൾ ആ ഘട്ടത്തിൽ അരങ്ങത്തു പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നു.

സംഘക്കളിയുടെ പ്രാഭവവും പ്രൗഢിയും അസ്തമിതപ്രായമായെങ്കിലും ഇന്നും അതു പ്രചാരലുപ്തമായിപ്പോയി എന്നു പറവാനില്ല. അതിലേ സാഹിത്യത്തിൽ ചില ഭാഗങ്ങൾ സഭ്യേതരങ്ങൾ ആണെന്നുവച്ചു ആധുനികന്മാർ അതിനെ ത്യാജ്യകോടിയിൽ തള്ളരുത്. ചില പാട്ടുകൾ ഏറ്റവും രസാത്മകങ്ങളാണ്. ഫലിതം മനോഹരമായി പ്രതിഫലിക്കുന്ന പാട്ടുകളും ധാരാളം ഉണ്ട്. സൂക്ഷ്മമായി പരിശോധിച്ചാൽ സംഘക്കളിയിലെ പഴയ പാട്ടുകളിൽനിന്നു പ്രാചീന കേരളത്തിലെ ആര്യദ്രാവിഡബന്ധത്തെപ്പറ്റി പല അറിവുകളും ലഭിക്കുന്നതാണ്. നമ്പൂരിമാർ ആ ഘട്ടത്തിൽ പ്രധാനമായി വന്ദിക്കുന്നതു ദ്രാവിഡദേവതകളായ ഭദ്രകാളിയേയും ശാസ്താവിനേയും ആണെന്നുള്ളതിൽനിന്നു തന്നെ ആര്യദ്രാവിഡന്മാരെ ഏകോപിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികളിൽ ഒന്നാണ് ഈ വിനോദമെന്നു സങ്കല്പിക്കുവാൻ ന്യായമുണ്ട്.

തീയാട്ട്

തെയ്യാട്ട് (ദൈവമായിട്ട് ആടൽ) എന്നതിന്റെ തത്ഭവമാണു തീയാട്ട്. അയ്യപ്പൻ തീയാട്ടെന്നും ഭദ്രകാളിത്തീയാട്ടെന്നും തീയാട്ടു രണ്ടു മാതിരിയുണ്ട്. അയ്യപ്പൻ തീയാട്ട് അയ്യപ്പൻകാവുകളിലും ഭദ്രകാളിത്തീയാട്ട് ഭദ്രകാളിക്ഷേത്രങ്ങളിലും വച്ചാണ് സാധാരണമായി നടത്താറുള്ളതെങ്കിലും ബ്രാഹ്മണാലയങ്ങളിലും അവ കഴിക്കാവുന്നതാകുന്നു. അയ്യപ്പൻ തീയാട്ടു ബ്രിട്ടീഷ് മലബാറിലും ഭദ്രകാളിത്തീയാട്ടു കൊച്ചി, തിരുവിതാങ്കൂർ എന്നീ രാജ്യങ്ങളിലും ആണ് പ്രായേണ ആചരിച്ചുകാണുന്നത്. മസൂരി മുതലായ സാംക്രമികരോഗങ്ങളുടെ നിവാരണമാണ് ഈ വഴിപാടിന്റെ ഉദ്ദേശം. അയ്യപ്പൻ തീയാട്ടു നടത്തുന്നവരെ തീയാടിനമ്പ്യാന്മാരെന്നും ഭദ്രകാളിത്തീയാട്ടു നടത്തുന്നവരെ തീയാട്ടുണ്ണികളെന്നും പറയുന്നു. ഇരുകൂട്ടരും അന്തരാളന്മാർതന്നെ. രണ്ടുവക തീയാട്ടിലും കളമെഴുതി ദേവതയെ കളത്തിലേയ്ക്ക് എതിരേറ്റുകൊണ്ടുവന്നു ദീപാരാധന നടത്തി സ്തോത്രഗാനങ്ങൾകൊണ്ടു പ്രസാദിപ്പിക്കുന്നു. സംഘക്കളിക്കാരുടേയും ഭദ്രകാളിത്തീയാട്ടുകാരുടേയും ദേവീപരങ്ങളായ സ്തോത്രങ്ങൾക്ക് ഐകരൂപ്യമുണ്ട്. താഴെക്കാണുന്ന പാട്ടു രണ്ടുകൂട്ടക്കാരും പാടാറുള്ളതാണ്.

“കാരിരുൾ നിറമൊത്ത തിരുമുടി തൊഴുന്നേൻ;
കനൽക്കണ്ണും തിരുനെറ്റിത്തിലകം കൈതൊഴുന്നേൻ;
വിലസുന്ന മിഴിയും നാസിക കവിൾ തൊഴുന്നേൻ;
വളഞ്ഞുള്ളൊരെകിറും പല്ലൊടു നാവും തൊഴുന്നേൻ;
വട്ടത്തിൽ വിളങ്ങുന്ന തിരുമുഖം തൊഴുന്നേൻ;
വാരണക്കുഴക്കമ്പി[6] യിവ രണ്ടും തൊഴുന്നേൻ;
മാറിടം വളർതാലി മണിമാല തൊഴുന്നേൻ;
മാമേരുവിനെ വെന്ന തിരുമുല തൊഴുന്നേൻ;
ദാരുകൻ തലവെട്ടിപ്പിടിച്ച കൈ തൊഴുന്നേൻ;
തങ്കം നിൻകരവാൾ വട്ടക ശൂലം തൊഴുന്നേൻ;
നേരേയാലിലയൊത്തോരുദരം കൈതൊഴുന്നേൻ;
ഞെറിഞ്ഞ പൂന്തുകിലും പട്ടുടയാട തൊഴുന്നേൻ;
തുമ്പിക്കൈതരമൊത്ത തിരുത്തുട തൊഴുന്നേൻ;
തുകിൽപട്ടിൻപുറമേ പൊന്നുടഞാണും തൊഴുന്നേൻ;
കേതകീമലരൊത്ത കണങ്കാൽ കൈതൊഴുന്നേൻ;

[6] കുഴ = കാതു്. കമ്പി = കുണ്ഡലം.

കേവലം പുറവടി വിരലും കൈതൊഴുന്നേൻ;
കോപത്തോടുറയുന്ന തിരുനൃത്തം തൊഴുന്നേൻ;
കോമരമിളകുന്ന ചിലമ്പൊലി തൊഴുന്നേൻ;
മുടിതൊട്ടിങ്ങടിയോളമുടൽ കണ്ടു തൊഴുന്നേൻ;
മുടങ്ങാതേ കൊടുങ്ങല്ലൂരമർന്നമ്മേ തൊഴുന്നേൻ"

പാട്ടു പാടിക്കഴിഞ്ഞാൽ അടുത്ത ചടങ്ങു, കളംമാച്ചിട്ടുള്ള തീയാട്ടാകുന്നു. തീയാട്ടിനു ഭദ്രകാളിയുടെ വേഷം കെട്ടിയാടുന്നതു തീയാട്ടുണ്ണി തന്നെയാണ്; ആടാനുള്ള കഥ ദാരുകവധവും. ദാരുകവധം ഭദ്രകാളി ശിവനെ അറിയിക്കുന്നതു മുദ്രക്കൈകൾ കൊണ്ടാകുന്നു. അവ കാണിക്കുവാൻ പ്രത്യേകം 'ആട്ടപ്രകാര' മുണ്ട്. അതു തീയാട്ടുണ്ണികൾ കാണാപ്പാഠമായി പഠിച്ച് അതിൽ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള വിധത്തിൽ കൈകൾ കാണിക്കും. പിന്നെ വിളക്കത്തേ പന്തം കൊളുത്തി ബലിയുഴിച്ചിൽ നടത്തുകയും അതോടുകൂടി തീയാട്ടിന്റെ ചടങ്ങുകൾ അവസാനിയ്ക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. സംഘക്കളിയിൽ "അയ്യപ്പൻകാവിലടിപ്പേൻ തളിപ്പേൻ ഞാൻ, തീയാട്ടും പാട്ടുമൊരുട്ടും കഴിപ്പേൻ ഞാൻ" "മണ്ണാർപ്പാട്ടും തീയാട്ടും പാണ്ടിവിളക്കും" എന്നും മറ്റും കാണുന്നതിൽ നിന്നു മാത്രം തീയാട്ടു സംഘക്കളിയേക്കാൾ പ്രാചീനമാണെന്നു പറഞ്ഞു കൂടുന്നതല്ല. ഇവ സംഘക്കളിയുടെ ആരംഭകാലത്തുള്ള പാട്ടുകളല്ലെന്ന് ആവർത്തിച്ചു രേഖപ്പെടുത്തിക്കൊള്ളുന്നു.

കളമ്പാട്ട്

വടക്കേ മലയാളത്തിൽ കണിശന്മാർ ബാധോപശാന്തിക്കായി പാടിവരാറുള്ള ഒരു തരം പാട്ടാണ് കളമ്പാട്ട്. യക്ഷൻ, യക്ഷി, ഗന്ധർവ്വൻ, രക്ഷോേശ്വരി മുതലായ ദേവയോനികളുടെ രൂപം പൊടികൊണ്ടു കളമിട്ട് അതിൽ പ്രദർശിപ്പിക്കും. പന്തലിന്റെ തെക്കു ഭാഗത്തായി ഗുളികന്റെ രൂപവും വരയ്ക്കും. രാത്രിയിൽ കളത്തെ പൂജിച്ചു 'വരിക'പ്പാട്ടു തുടങ്ങുമ്പോൾ ഏഴെട്ടു സ്ത്രീകൾ കൂടി പിണിയാളെ അവിടെ പ്രവേശിപ്പിച്ച് കളത്തിനു ചുറ്റും വലത്തു വയ്പിച്ചു പാട്ടുകാർക്ക് എതിരേ ഇരുത്തും. പുലരുന്നതുവരെ പാട്ടുപാടി സന്താനഗോപാലഗാനത്തോടുകൂടി കർമ്മം അവസാനിപ്പിയ്ക്കും.

ഓലപ്പാവക്കൂത്ത്

ഇതിനേയും കൂത്തെന്നുതന്നെയാണ് പറയാറുള്ളതെങ്കിലും ഇതിനും ചാക്കിയാർകൂത്തിനും തമ്മിൽ യാതൊരു സംബന്ധവുമില്ല. ഈ കൂത്തിന്റെ ഉത്ഭവസ്ഥാനം പാലക്കാട്ടുതാലൂക്കാണെങ്കിലും മലബാർജില്ലയിലേ പൊന്നാനി, വള്ളുവനാട് എന്നീ താലൂക്കുകളിലും കൊച്ചി രാജ്യത്തിലേ വടക്കൻ പ്രദേശങ്ങളിലും കൂടി ക്ഷേത്രങ്ങളോട് അനുബന്ധിച്ച് ഒരു വിനോദകല എന്ന നിലയിൽ ഇതു പ്രചരിക്കുന്നു. മാൻതോൽ കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ പാവകളുടെ നിഴൽ സദസ്യർക്കു കാണുമാറാക്കി ആ പാവകളെ യഥോചിതം ആടിച്ചു പാവകളിക്കാർ തന്നെ സംഭാഷണം നിർവ്വഹിക്കുന്നു. ഇതിന്റെ മൂലം തമിഴിലെ സുപ്രസിദ്ധമായ കമ്പരാമായണത്തിൽ നിന്നെടുത്തതും വചനം, അതായതു വ്യാഖ്യാനഗദ്യം, ആ ഭാഷയിൽ അഭിജ്ഞരായ ചില പുലവന്മാർ (വിദ്വാന്മാർ) സ്വകീയമായി എഴുതിച്ചേർത്തിട്ടുള്ളതുമാണ്. രാമായണമാണ് ഇതിവൃത്തമെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. കമ്പരുടെ കാലത്തിന്, അതായതു ക്രി. പി. പന്ത്രണ്ടാം ശതകത്തിന്, മുമ്പല്ല ഈ വചനങ്ങളുടെ ഉല്പത്തി. പാലക്കാട്ടു ശിങ്കപ്പുലവർ എന്ന

ആളാണ് ഈ സമ്പ്രദായം ആദ്യമായി നടപ്പിലാക്കിയതെന്നു പുരാവിത്തുകൾ പറഞ്ഞുവരുന്നു. ഇഷ്ടിരങ്ഗപ്പുലവർ എന്ന പേരിൽ അറിയപ്പെടുന്ന മറ്റൊരു കലാകുശലൻ കാലാന്തരത്തിൽ അഭിനയത്തിലും പ്രവചനത്തിലും മറ്റു പല പരിഷ്കാരങ്ങളും വരുത്തി. ഭദ്രകാളി ക്ഷേത്രങ്ങൾക്കു സമീപമുള്ള പറമ്പുകളിലാണ് സാധാരണമായി കൂത്തു കഴിക്കുന്നത്. കൂത്തുമാടം ദക്ഷിണാഭിമുഖമായി തൽക്കാലാവശ്യത്തിനു കെട്ടിയുണ്ടാക്കും. മാടത്തിന്റെ നടുവിൽ ഭദ്രകാളി സന്നിധാനം ചെയ്യുന്നതായാണ് സങ്കല്പം. രാമാദിപ്രതിബിംബങ്ങളായ പാവകളുടെ സ്ഥാനം വലത്തുഭാഗത്തും രാവണാദികളുടേത് ഇടത്തുഭാഗത്തുമാണ്. ഒരു ഭാഗം ചുവടെ ഉദ്ധരിക്കുന്നു. അതിലെ ഭാഷയും തമിഴ് തന്നെ.

> “നിന്തിരുവടിയുടെ പിതാവാന ദശരഥഭൂപതി, കൊടുങ്കൊലാന തൈചെലുത്താമൽ, ഉലകത്തിനിടത്തിലുണ്ടാന സർവജനങ്കളൈയും തനതുചെങ്കോലിനിടത്തിൽ പ്രവേശിത്തു, ധർമ്മരക്ഷയ്ക്കാക ഒരേ മാർഗ്ഗമാക നടത്തി, പ്രജകളൈ രക്ഷിക്കുടിയവനും ഇന്തകാലത്തിനിടത്തിൽ പെരുമ്പാപികളാകിയ രാവണാദികൾ ജനിത്തു, കൃത്യാകൃത്യങ്കളാന സ്വധർമ്മങ്കളൈ നീക്കം ചെയ്തു, ഉലകത്തിനിടത്തിലുണ്ടാന സജ്ജനങ്കൾ സ്വധർമ്മങ്കൾ വിട്ടുപടിയിനാൽ, രാത്രികാലത്തിനിടത്തിൽ അന്ധകാരം അടൈന്തപോൽ ഉലകത്തിൽ അന്ധകാരമായിരിക്കിറപൊഴുതു, ഹേ! സ്വാമിൻ നീങ്കൾ അവതരിത്തു സൂര്യദേവരൈപ്പോൽ അന്ധകാരം നീക്കംചെയ്‌വതർക്കാക ഇന്ത വനത്തിൽ പ്രവേശിത്തതിനാൽ ഇന്ത വിഷയത്തൈ എടുത്തുചൊല്ലി വൈത്തേൻ സ്വാമിൻ.”

തെക്കൻകർണ്ണാടകത്തിലേ ‘ബൊമ്മയാട്ട്’, ‘ബൈലാട്ട്’ (വയലാട്ടം) ഇവയ്ക്കും ഈ നിഴലാട്ടത്തിനും തമ്മിൽ പല സാദൃശ്യങ്ങളും കാണ്മാനുണ്ട്. ശ്രീരാമാവതാരം മുതൽക്ക് തുടങ്ങുന്ന കൂത്തു കവളപ്പാറ ആരിയങ്കാവിലേ നടത്തുവാൻ പാടുള്ളൂ; ശ്രീരാമപട്ടാഭിഷേകം വരെ എവിടെയും നടത്തണം. ആരംഭം മുതൽ കളിക്കുകയാണെങ്കിൽ നാല്പത്തൊന്നു ദിവസം വേണം. പഞ്ചവടീപ്രവേശം മുതൽക്കാണെങ്കിൽ ഇരുപത്തൊന്നു ദിവസവും സേതുബന്ധം മുതൽക്കാണെങ്കിൽ പതിനൊന്നോ പന്ത്രണ്ടോ ദിവസവും മതിയാകും. ഓലപ്പാവക്കൂത്ത് എന്ന പദം സങ്കോചിപ്പിച്ച് ഓലപ്പാക്കൂത്തെന്നും നാടോടി ഭാഷയിൽ ഇതിനെ വ്യവഹരിച്ചുവരാറുണ്ട്.

ഏഴാമത്തുകളി

ഏഴാമത്തുകളിക്കു സംഘക്കളിയ്ക്കെന്ന പോലെ ഒരു വിളക്കു കത്തിച്ച് അതിനുചുറ്റും ഏതാനുംപേർ വട്ടമിട്ടിരിക്കണം. അവരിൽ ഒരാൾ എഴുനേറ്റുനിന്നുകൊണ്ടു മറ്റുള്ളവർക്കു മോർപ്പാളക്കേശവൻ, ഒഴക്കത്തു വാലാട്ടി, അയക്കോലിന്മേൽ കാക്ക എന്നിങ്ങനെ ഹാസ്യപ്രധാനങ്ങളായ ചില പേരുകളിടും. അതുകഴിഞ്ഞാൽ എല്ലാവരും ഇരുന്നു താളമേളങ്ങളോടുകൂടി പാട്ടു തുടങ്ങുന്നു. പാട്ടിന്റെ രീതി താഴെ കാണുന്നതാണ്.

> “ഞാൻ കളിക്കും കുളമല്ലോ ഏറ്റുമാനൂർ തേവർകുളം;
> നീ കളിക്കും കുളത്തിന്റെ പേർ ചൊൽ മാര!”

എന്നൊരാൾ പാടിയാൽ അടുത്ത് ഇടത്തുവശത്തിരിക്കുന്ന ആൾ

> “ഞാൻ കളിക്കും കുളമല്ലോ ശ്രീവൈക്കത്തു തേവർകുളം;

നീ കുളിക്കും കുളത്തിന്റെ പേർ ചൊൽ മാര!"

എന്നു പാട്ടും. കുളിക്കുന്നതു പ്രസിദ്ധിയുള്ള ഒരു ദേവന്റെ കുളത്തിലാകണം. അങ്ങനെ പാടുമ്പോൾ കുളത്തിന്റെ പേർ പറവാൻ സാമർത്ഥ്യമില്ലാതെ പിഴച്ചാൽ കള്ളുകുടിയൻ, കാക്കാലൻ എന്നിങ്ങനെ ആരുടെയെങ്കിലും വേഷം കെട്ടി അരങ്ങത്തു വരണം. കള്ളുകുടിയൻ പാടേണ്ട വഞ്ചിപ്പാട്ടിലേ ചില വരികളാണ് ചുവടേ കുറിക്കുന്നത്.

"കണ്ടവർക്കു പിറന്നോനെ! കാട്ടുമാക്കാൻ കടിച്ചോനേ!
കടവിൽക്കല്യാണി നിന്റെയച്ചിയല്യോടാ?
ചിപ്പം ചിപ്പം ചിരട്ടയും ചിരട്ടയ്ക്കൽത്തരിപ്പണം
വട്ടമൊത്ത കുറിച്ചിയും പതഞ്ഞ കള്ളും
ഇഷ്ടമൊത്ത ജനമൊത്തു വട്ടമിട്ടു കുടിച്ചപ്പോൾ
വട്ടപ്പട്ടിക്കൂട്ടം വന്നു കിറിയും നക്കി."

ഏഴാമത്തുകളി പ്രചരിക്കുന്നതു തിരുവിതാംകൂറിലാണ്. അതിൽ നമ്പൂരി, അമ്പലവാസി, നായർ ഈ ജാതികളിൽപ്പെട്ടവർക്കു ചേരാം. ആ കളിക്കു സമാനമായി കൂട്ടപ്പാഠകമെന്നൊരു വിനോദം കൊച്ചിരാജ്യത്തുണ്ട്. അതിൽ അമ്പലവാസികളല്ലാതെ മറ്റാരും ഭാഗഭാക്കുകളാകാറില്ല. കൂട്ടപ്പാഠകത്തിൽ ശ്ലോകങ്ങളാണ് ചൊല്ലേണ്ടതെന്നു നിയമമുണ്ട്.

കാണിപ്പാട്ട്

തിരുവിതാംകൂറിലെ മലകളിൽ പല ആദിമവർഗ്ഗക്കാർ വസിക്കുന്നുണ്ട്. അവരിൽ ഒരു വർഗ്ഗത്തിൽ പെട്ടവരാണ് കാണിക്കാർ. കാണിക്കാരെ മലയരയന്മാരെന്നും പറയും. അവർ താമസിക്കുന്നതു തിരുവിതാംകൂറിൽ പത്തനാപുരം തൊട്ടു തെക്കോട്ടുള്ള മലകളിലാണ്. അവരുടെ ഇടയിൽ നടപ്പുള്ള ചാറ്റു (മന്ത്രവാദം) പാട്ടുകളിൽ ഒന്നിൽ നിന്നാണ് താഴെക്കാണുന്ന വരികൾ ഉദ്ധരിക്കുന്നത്. മുൻകാലത്ത് മൂന്നു കൊല്ലത്തിലൊരിക്കൽ എഴുപത്തിരണ്ടു കാണിപ്പറ്റുകളിലെ അരയന്മാരും ആറ്റിങ്ങൽ തമ്പുരാന് അരണ്യവിഭവങ്ങൾ കാഴ്ചവയ്ക്കുക പതിവുണ്ടായിരുന്നു. അതിന് ഒരവസരത്തിൽ അല്പം നേരനീക്കം വന്നതിനാൽ രാജാവു മാത്തക്കുട്ടി വലിയപിള്ളയെ തുല്യംചാർത്തിയ ഒരു നീട്ടോലയോടുകൂടി അവരുടെ പ്രമാണിയായ വീരനല്ലൂർക്കോട്ടയിലെ വീരപ്പനരയന്റെ സമീപത്തിലേക്കയയ്ക്കുന്നു. 'നിനവു' (കല്പന) കണ്ടു മാത്തക്കുട്ടിയോടു വീരപ്പൻ ഓരോന്നു ചോദിക്കുകയും മാത്തക്കുട്ടി ഉത്തരം പറയുകയും ചെയ്യുന്നു.

"നിനവുതന്നെ കാണുന്നതു
വീരപ്പനരയന്മകനും."
"നീളേ നെടുകേ വരച്ചതിപ്പോൾ;
എന്തിനു പിള്ളേ വരച്ചുകിടക്കുന്നു?"
"നീളേ നെടുകേ വരച്ചു കിടക്കുന്ന-
താനക്കൊമ്പിനും മുങ്കിൽക്കുലയ്ക്കും."
"കാറാൻ കോറാൻ വരച്ചതിപ്പോൾ;
എന്തിനു പിള്ളേ വരച്ചുകിടക്കുന്നു?"
"കാറാൻ കോറാൻ വരച്ചുകിടക്കുന്നു;

വെരുവിൻ ചട്ടം തേൻകുമ്പത്തിനു;
“മറുക്ക കിറുക്ക വരച്ചുകിടക്കുന്ന-
തെന്തിനു പിള്ളേ വരച്ചുകിടക്കുന്നു?”
“മറുക്ക കിറുക്ക വരച്ചതരയാ,
പുലിത്തോലും കടുവാത്തോലിനും.”
“നെപ്പിറനെരുനെര[7] എഴ്തിക്കിടക്കുന്ന-
തെന്തിനു പിള്ളേ എഴ്തിക്കിടക്കുന്നു?”
“നെപ്പിറനെരുനെര എഴ്തിക്കിടക്കുന്നു;
ചിറ്റേത്തൻകുല ചെറുകദളിക്കുല.”
“കപ്പിറ കറുകറയെഴ്തിക്കിടക്കുന്ന-
തെന്തിനു പിള്ളേ എഴ്തിക്കിടക്കുന്നു?”
“കപ്പിറ കറുകറ എഴ്തിക്കിടക്കുന്നു
പേരേത്തങ്കുല പെരുങ്കദളിക്കുല.”

ആ ആജ്ഞ ശിരസാ വഹിച്ചു വീരപ്പൻ ‘വലതുകാലുമുന്തിവച്ചു’ മറ്റരയന്മാരോടു കൂടി ആറ്റിങ്ങലേക്കു പോയി. സ്ഥലത്തെത്തി അഞ്ചുദിവസം താമസിച്ചിട്ടും തിരുമേനിയെ മുഖം കാണിക്കാൻ സൗകര്യം ലഭിക്കാത്തതിനാൽ കാഴ്ചവയ്ക്കുവാൻ കൊണ്ടു ചെന്ന ഏത്തൻകുലയും മറ്റും അവർ ചുട്ടുതിന്നു തുടങ്ങി. വെരുകിൻ ചട്ടം തീയിലിട്ടു. ആ ഗന്ധം മൂക്കിൽ വ്യാപിച്ചപ്പോളാണ് രാജാവു അവർ വന്ന വിവരം മനസ്സിലാക്കിയത്. ആ ധിക്കാരത്തിനു അവരെ ശിക്ഷിക്കണമെന്നു കല്പന പുറപ്പെട്ടപ്പോൾ “എഴുപത്തിരണ്ടു കാണിപ്പേരേ എലിക്കുഞ്ഞു വിറയ്ക്കുംപോലെ” വിറച്ചുതുടങ്ങി, “കിട്ടുങ്ങാതേ നിപ്പിനെടാ” എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു വീരപ്പൻ അവിടെ തന്റെ കൈയിലുള്ള സിദ്ധൗഷധങ്ങളെക്കൊണ്ടു പല വിദ്യകളും കാണിച്ചു രാജാവിനെ വിസ്മയിപ്പിച്ചു. ‘ആനപ്പുറത്തു കേറി ആനയുടെ തല വെട്ടാമോ’ എന്നു ചോദിച്ചതിനു അങ്ങനെ ചെയ്തു കാണിച്ചുകൊടുക്കുകയും രാജാവു അതു കണ്ടു വ്യസനിച്ചപ്പോൾ ഒരു മരുന്നു പുരട്ടി ആനയെ പുനർജ്ജീവിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

“മുറിപൊരുന്തി മരുന്നെടുത്തു ആനമേലേ തടവുവാരാം,
അപ്പൊളെങ്കിൽക്കല്പനയായ് വീരമാർത്താണ്ഡനരയനെന്ന്,
ഇത്ര വീരശൂരപ്പെട്ട വീരമാർത്താണ്ഡനരയന്മകനെ,
പേരുകുറക്കൊടുക്കുവാരാം കുറപ്പേരെക്കൊടുക്കുവാരാം;
കുറപ്പേരേക്കൊടുക്കുവാരാം താന[8] പ്പേരെക്കൊടുക്കുവാരാം.”

അങ്ങനെ വീരമാർത്താണ്ഡനരയൻ എന്ന പേരും കൊടുത്ത് ഏഴേകാലും കോപ്പും പതിപ്പിച്ചു വീരപ്പനെ രാജാവു യാത്രയാക്കി.

തന്റെ വീട്ടിലെ ഒരു കല്യാണത്തിനു വീരപ്പൻ പാണ്ടിയിലെ പ്രമാണികളെ ക്ഷണിച്ചു; അവർ ആ ക്ഷണം സ്വീകരിച്ചില്ല. അപ്പോൾ വീരപ്പൻ തന്റെ കൂട്ടുകാരോട് ഇങ്ങനെ ആജ്ഞാപിച്ചു.

“നമ്മുടെ നാട്ടിലെ വെള്ളംചെന്നു
പാണ്ടിയല്ലോ വിളയുന്നായേ,
കേക്കയെങ്കി ക്കേക്കിനെടാ,

[7] എഴ്തി = എഴുതി.
[8] സ്ഥാന.

ചിററയന്മാരാവുന്നവരേ.
നമ്മക്കിനിത്തന്നെയിപ്പോ-
ക്കല്ലണയൊന്നു കെട്ടവേണം.
കോതയാറു പറളിയാറു
മണിമുത്തു ചെമ്പരുന്തു-
നാലാറുമുഖമടക്കി-
ക്കല്ലണമുഖം കെട്ടവേണം.”

പാണ്ടിക്കാർക്കു കൃഷിക്കു വെള്ളമില്ലാതെയാക്കുവാൻ അവർ ഒരു വലിയ കല്ലണ കെട്ടി. പിന്നെയും കുറെ വെള്ളം പാഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നു. അപ്പോൾ അവിടത്തെ കാലമാടൻ എന്ന ദേവത തുള്ളി കരിമ്പാണ്ടിയെന്നു പേരുള്ള വീരപ്പന്റെ സഹോദരിയെ ബലികൊടുക്കാമെങ്കിൽ അണ ശരിപ്പെടുമെന്നു പറയുകയും അതിനു വഴിപ്പെട്ട് അന്നു വള്ളിയൂരിൽ താമസിച്ചിരുന്ന ധീരയായ ആ യുവതി പ്രാണത്യാഗത്തിനു സന്നദ്ധയായി അവിടെ വന്നെത്തുകയും ചെയ്തു. അതിന്നുള്ള ഒരുക്കം കവി ഭങ്ഗിയായി വർണ്ണിയ്ക്കുന്നുണ്ട്.

“അമ്മാവിമാർ കയ്യിനാലേ – എണ്ണ താളി തേയ്ക്കവേണം;
നാത്തിനമാർ കയ്യിനാലേ – മുണ്ടുചേലയുടുക്കവേണം;
അനുജത്തിമാർ കയ്യിനാലേ – തല കോതിമുടിക്കവേണം;
പെററ തള്ളകയ്യിനാലേ – ഒരുപിടിച്ചോറുണ്ണണമേ.”

***

“ഒററത്തീററി തിന്നുന്ന ഞാൻ – ആതി[9] വെള്ളം കുടിക്കുന്ന ഞാൻ;
കാനവെയിൽപോകുമ്പോഴോ – എരിമ്പിരാക്കപിരാവുന്നതോ;
എരിമ്പിരാക്കു പറവതല്ലേ – വരും പലം പറയുന്ന ഞാൻ”

കല്ലണയിൽ ചെന്നു വെള്ളത്തിലിറങ്ങി കരുമ്പാണ്ടി നിന്നു. മച്ചമ്പി തലവീശി. അവൾ മരിച്ചു. കല്ലണയുടെ മുഖവുമടഞ്ഞു. ക്ഷണം നിരസിച്ച പാണ്ടിക്കാർ കുടിവെള്ളം കിട്ടാതെ വലഞ്ഞു. അവർ ആറ്റിങ്ങൾ തമ്പുരാനെച്ചെന്നു മുഖം കാണിച്ചു സങ്കടമറിയിച്ചു. അവിടുന്നു മാത്തക്കുട്ടിയെ അണ തുറപ്പിയ്ക്കുവാൻ അയച്ചു. വീരപ്പൻ ‘കല്ലണയെ തട്ടിയെങ്കിൽ കല്ലുളിപോലെ എയ്തൊടുക്കും’ എന്നു ഉണദോഷിച്ചിട്ടും അനുസരിക്കാത്ത ആ വലിയ പിള്ളയെ ആഭിചാര പ്രയോഗംകൊണ്ടു കൊന്നു. “പത്തിരത്തീപ്പാഞ്ഞു പെട്ടേ മാത്തക്കുട്ടി വലിയ പിള്ള” എന്നു പാട്ടു് അവസാനിക്കുന്നു.

ഈ പാട്ടിൽ തുമ്പിച്ചി (തുമ്പിച്ചിനായ്ക്കൻ – കൃഷ്ണദേവരായരുടെ ശത്രു) പ്പടയെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതിനാൽ ഇതിന്നു മൂന്നൂററൻപതു കൊല്ലങ്ങൾക്കുമേൽ പഴക്കം കല്പിക്കുവാൻ നിവൃത്തി കാണുന്നില്ല.

പുലയർപാട്ട് – ഞാറ്റുപാട്ട്

പുലയരുടെ ഇടയിൽ അകൃത്രിമരമണീയങ്ങളായ അനേകം പാട്ടുകൾ പ്രചരിക്കുന്നു. താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നതു് ഒരു ഞാറ്റുപാട്ടിലെ ചില വരികളാണ്.

---

[9] ആധി.

“മാരിമഴകൾ ചൊരിഞ്ഞേ—ചെറു—വയലുകൾ ഒക്കെ നനഞ്ഞേ
പൂട്ടിയൊരുക്കിപ്പറഞ്ഞേ—ചെറു—ഞാറുകൾ കെട്ടിയെറിഞ്ഞേ
ഓമല, ചെന്തില, മാല—ചെറു—കണ്ണമ്മ, കാളി, കറുമ്പി,
ചാത്ത, ചടയമാരായ—ചെറു—മച്ചികളെല്ലാരും വന്നേ,
വന്നു നിരന്തവർ നിന്റേ—കെട്ടി—ഞാറെല്ലാം കെട്ടിപ്പകുത്തേ.
ഒപ്പത്തിൽ നട്ടുകരേറാ—നവർ—കുത്തിയുടുത്തു കുനിഞ്ഞേ.
കണ്ണച്ചെറുമിയൊണ്ണ[10]പ്പോൾ—അവൾ—ഓമലേയൊണ്ണവിളിച്ചേ.
“പാട്ടൊന്നു പാടീട്ടുവേണം—നിങ്ങൾ—നട്ടുകരയ്ക്കങ്ങു കേറാൻ.”
അപ്പോളൊരു തത്തപ്പെണ്ണ്—അവൾ—മേമരമേറിക്കരഞ്ഞേ.
മേപ്പോട്ടു നോക്കിപ്പറഞ്ഞേ—കൊച്ചു—ഓമല കുട്ടിച്ചെറുമി.
തത്തമ്മപ്പെണ്ണേ നീയിപ്പോൾ—ഇങ്ങെ—വന്തൊരു കാരിയം ചൊല്ലു.”

വട്ടിപ്പാട്ട്

വട്ടികൾ മിടഞ്ഞുണ്ടാക്കുമ്പോൾ പുലയികൾ പാടുന്ന ഒരു പാട്ടിലെ ഏതാനും വരികളാണ് ചുവടേ ചേർക്കുന്നത്.

“ചാമ്പക്കാച്ചാലിൽ ചേന്നേ—തെയ്യന്താരാ
വെയിലത്തും മഞ്ഞത്തിട്ടേ—തെയ്യന്താരാ
ഏഴല്ലാനാരെടുത്തേ—തെയ്യന്താരാ
ഏഴായിക്കീറുന്നുണ്ടേ—തെയ്യന്താരാ
നൊട്ടനും തുച്ചനിട്ടേ—തെയ്യന്താരാ
കരിമീനും തെച്ചപോലെ—തെയ്യന്താരാ
വട്ടിക്കു തെച്ചുമിട്ടേ—തെയ്യന്താരാ
വട്ടിയും കുട്ടി നെയ്തേ—തെയ്യന്താരാ
വട്ടിയും പോന്നെടുത്തേ—തെയ്യന്താരാ
പടിക്കലും ചെല്ലുന്നുണ്ടേ—തെയ്യന്താരാ.”

വിനോദസംവാദം

“മണക്കിണതെന്തൊരു? മണക്കിണതു പുഴവല്ല്യോ?
പുഴവെങ്കിൽ ചൂടുല്ല്യോ? ചൂടിണതു കുടയല്ല്യോ?
കുടയെങ്കിൽ കെട്ടുല്ല്യോ? കെട്ടിണതു വീടല്ല്യോ?
വീടെങ്കിൽ മേയുല്ല്യോ? മേയിണതു പയല്ല്യോ?
പയ്യെങ്കിൽ ചുറ്റുല്ല്യോ? ചുറ്റിണതു ചെക്കല്ല്യോ?
ചെക്കെങ്കിലാട്ടുല്ല്യോ? ആടിണതു പാമ്പല്ല്യോ?
പാമ്പെങ്കിലെരയ്ക്കുല്ല്യോ? എരയ്ക്കിണതു കടലല്ല്യോ?
കടലെങ്കിൽ മിന്നുല്ല്യോ? മിന്നിണതു വാളല്ല്യോ?
വാളെങ്കിൽ വെട്ടുല്ല്യോ? വെട്ടിണതു പോത്തല്ല്യോ?
പോത്തെങ്കിൽ കെട്ടുല്ല്യോ? കെട്ടിണതു പെണ്ണല്ല്യോ?” ഇത്യാദി

[10] ഒണ്ണ്=ഒന്ന്.

വീരചരിത്രം

ഇടപ്പള്ളിനാട്ടിലെ അതിയാരുപിള്ള എന്ന പരാക്രമശാലിയായ ഒരു പുലയന്റെ അപദാനങ്ങളെ വർണ്ണിക്കുന്ന ഒരു ദീർഘമായ ഗാനത്തിൽനിന്നും ചില വരികൾ താഴെ ചേർക്കുന്നു. നാലു വള്ളുവന്മാർ അന്നു മലനാട്ടിൽ പ്രമാണികളായിരുന്നു. അവരിൽ ആരുടെയെങ്കിലും കുടുംബത്തിൽനിന്നു പെണ്ണു കെട്ടണമെന്ന് അമ്മ പറഞ്ഞതു കേട്ട് അതിയാരുപിള്ള അതിനായി ശ്രമിക്കുകയും സാധിക്കാതെ ഭഗ്നോത്സാഹനായി മടങ്ങുകയും ചെയ്തു. അപ്പോൾ അമ്മ കഥാനായകനെ പാണ്ടിയിൽ നിന്ന് ഒരു യുവതിയെ വിവാഹം ചെയ്തുകൊണ്ടുവരുവാൻ പ്രേരിപ്പിക്കുകയും ആ പ്രേരണ ഫലിക്കുകയും ചെയ്തു. പെണ്ണിനെ ജാത്യാചാരമനുസരിച്ച് പിതൃഗൃഹത്തിൽ നിന്ന് അപഹരിച്ചാണു കൊണ്ടുവരുന്നത്.

“നീയൊന്നു കേളെടാ അതിയാരുപിള്ളേ;
ഏഴരനാഴിക വെളുപ്പായല്ലോടാ,
നിന്റച്ഛൻ കാർണ്ണോന്മാരെക്കണ്ടില്ലല്ലോടാ,
ഇപ്പെണ്ണു ചെറുപെൺ നീ കെട്ടുന്നുമില്ല.”
“ഇതൊന്നും പറയരുതു മതിരാവൂരച്ഛാ”
“എട്ടിലെണങ്ങരെക്കണ്ടില്ലല്ലോടാ
പിന്നെങ്ങനെ കെട്ടുമെടാ അതിയാരുപിള്ളേ?”
“എന്റച്ഛൻ കാർണ്ണോന്മാരിപ്പം വരുമേ”
എന്നു പറഞ്ഞവനിരിക്കുന്നല്ലവന്;
നേരമൊരുനേരമന്നേരമായി
അലരി പിലരി വെളുത്തുള്ളൊരുനേരം,
പിറ്റം പിലരി വെളുത്തുള്ളൊരുനേരം,
അന്നേരം വന്നല്ലോ പൊഴുതമ്പുരാള്
അന്നേരം ചോദിച്ചു മതിരാവൂരച്ഛൻ
“കേട്ടാലും കേക്കേണം പൊഴുതമ്പുരാക്കളെ
എണ്ണപ്പൊഴുതിനു നേരവുമായി.”

ഇടനാടൻ പാട്ട്

അകതോഭയനും അമ്പലപ്പുഴ മാമലശ്ശേരി രാമച്ചപ്പണിക്കരുടെ ശിഷ്യനുമായ ഇടനാടൻ എന്ന ഒരു പുലയയുവാവിനെപ്പറ്റി അനേകം പാട്ടുകൾ പാടിവരുന്നുണ്ട്.[11] ഇടനാടൻ തണ്ണീർമുക്കത്തു സ്വമേധയായി ചുങ്കം പിരിച്ചതിനെപ്പറ്റിയുള്ള പാട്ടിലെ ചില വരികളാണ് താഴെചേർക്കുന്നത്.

“ആളുറുതിവിറ്റുറുതി വന്നു പവിച്ചു;
അന്നേരം നല്ലോരിടനാടൻ കുഞ്ഞ്
തണ്ണീരാം മുക്കത്തൊരു ചുങ്കപ്പുര കെട്ടി
ചുങ്കം പിരിച്ചവനിടനാടൻ കുഞ്ഞ്,
വീരിയത്തോടവിടെ വാഴാൻ തുടങ്ങി
കാരിയക്കാരനിടനാടൻ കുഞ്ഞ്

---

[11] പുലയനല്ല. ജ്യോത്സ്യൻ രാമച്ചപ്പണിക്കർക്കു ‘കോതവെള്ളാട്ടി’യിൽ ജനിച്ച മകനെന്നും ഒരു പാട്ടിൽ കാണുന്നു.

ഇങ്ങനെ കാലം കഴിഞ്ഞോരു കാലം
ഇടനാടനു തോന്നിയോരായ[12]യിതുതന്നെ.
"തമ്പുരാൻ തിരുമേനിയെക്കാണണമെനിക്കെൻ
തമ്പുരാൻ തിരുമേനിയെച്ചൊല്ലിത്തരേണം.

***

തമ്പുരാൻ തിരുമേനിയെക്കാണുന്നതിന്ന്
എന്തെല്ലാം കോപ്പുകളുവേണമെന്റമ്മേ? . . . "
"പൊന്നുകൊണ്ടു പൊൻകുഴവി വേണം മകനേ;
പൊന്നുകൊണ്ടു പൊൻപഴുക്കാ വേണം മകനേ;
മേച്ചേരിത്തെരുവിലെക്കണ്ണിലവെറ്റ
കെട്ടോടേ വെറ്റകളും വേണം മകനേ.
ആട്ടും കവുങ്ങിലേ ഓടമ്പുഴക്കാ
കുലയോടെ ചെമ്പഴുക്കാ വേണം മകനേ.
ശാപ്പാണം തെരുവിലെക്കാലിപ്പൊയില,
കെട്ടോടേ പൊയിലയും വേണം മകനേ.
ഇത്രയും കോപ്പുകളും വേണം മകനേ."
കോപ്പുകൾ വേഗത്തിൽ കൂട്ടുന്നവനേ;
കോപ്പുകളും കൊണ്ടവൻ പോകുന്നതുണ്ടേ;
പടിഞ്ഞാറെ കോട്ടവാതുക്കൽ ചെല്ലുന്നതുണ്ടേ.
കോട്ടകൾ കാക്കുന്ന കാവൽക്കാരോട്
"കോട്ട തുറന്നു വഴിതരിക വേണം."

***

കുന്നിക്കുരുവൊത്ത കണ്ണും തികട്ടി,
നെഞ്ചത്തെ രോമങ്ങൾ തത്തിച്ചുംകൊണ്ട്,
കാലിക്കരിന്തുട തുള്ളിച്ചുംകൊണ്ട്
എലിവാലൻ പുലിമീശ വലിച്ചു നിരത്തി,
മൂന്നു ചുവടു പുറകോട്ടു മാറി,
നാലാം ചവിട്ടാൽത്തൊഴിയും കൊടുത്തു;
വെടിപോലേ മുഴങ്ങിക്കതകും തെറിച്ചു
കോട്ടയ്ക്കകത്തവൻ കേറുകയോ ചെയ്തു."

പുലയികളുടെ ഒരു പാട്ട്

"നേരം വെളുത്ത നേരത്തില്ല-
    ത്തമ്പുരാൻ വന്നു വിളിക്കുന്നു.
ആളുകേറിയരവം കേട്ടു
    അറകൾ തല്ലിത്തകർക്കുന്നു.
അറുകറുക ചെറുകറുക,
    വിത്തുവാരിയെടുക്കുന്നു.

[12] ഒരാശ.

കല്ലടനെല്ലട ജീരകച്ചെമ്പാ
    വിത്തുവാരിയളക്കുന്നു.
മുത്തിമാർക്കും മുതുമിമാർക്കു-
    മൊന്നരവിത്തു കൂലിയും.
കുഞ്ഞുള്ളോരു തള്ളമാരിക്കു-
    മഞ്ഞാഴി നെല്ലു കൂലിയും.
ഒരു തരപ്പടി പെണ്ണുങ്ങൾക്കെല്ലാം
    ചങ്കാഴരി[13]നെല്ലു കൂലിയും.
മുത്തിമാരും മുതുമിമാരും
    വിറകും ചൂട്ടും പെറുക്കുന്നു.
കുഞ്ഞുള്ളോരു തള്ളമാര-
    ങ്ങോടിപ്പാടിപ്പോകുന്നു.
ഒരു തരപ്പടി പെണ്ണുങ്ങളെല്ലാം
    ചതുരം ഭങ്ഗി നോക്കുന്നു."

പുലയരുടെ മറ്റൊരു പാട്ട്

"ഞാനിന്നലെയൊരു ചൊപ്പനം കണ്ടേ;
പാള പയിത്തു ചണങ്കോടെ വിയുന്തേ.
പെയ്യാണ്ടെനിക്കൊരു പോയത്തം പച്ചി;
പാച്ചോറെണ്ണം ചൊല്ലി പയംതീട്ടംതിന്റേ.
ഞാനുമെന്റളിയനും കളികാമാൻ പെയ്യേ;
അവിടെ വച്ചളിയനെ വെയമൂക്കൻ[14]തൊട്ടേ.
അവിടുന്നെന്റളിയനെക്കെയക്കോട്ടെക്കെടുത്തേ
അവിടത്തെ[15]വെയവാരിയവിടെയില്ലാഞ്ഞു

***

അവിടുന്നെന്റളിയനെത്തെക്കോട്ടെടുത്തേ
അവിടത്തെ വെയവാരിയവിടെയില്ലാഞ്ഞു
അവിടുന്നെന്റളിയനെക്കുയിക്കോട്ടെടുത്തേ
തെക്കുവടക്കായി[16]ക്കുയിയങ്ങു വെട്ടി
അവിടുന്നെന്റളിയനെക്കുയിയിലും വച്ചേ"
"വെള്ളിമാമല കാത്തുവാണരുളും — വള്ളോന്റെ മെയ്യിൽ–
    പ്പുള്ളിമാൻ മുഴ ശൂലവും തുടിയും
വള്ളിപോലെ നിറച്ച പാമ്പുകളും — ചാമ്പലും ചൂടി–
    ട്ടെല്ലുകൊണ്ടു ചമച്ച മാലകളും"

എന്ന പാട്ട് അർവാചീനമാണെങ്കിലും അതിലെ വൃത്തത്തിനു പുലവൃത്തമെന്നാണ് പേർ പറയുന്നത്. ആ വൃത്തത്തിൽ പഴയ പാട്ടുകൾ പുലയരുടെ ഇടയിൽ പ്രചരിച്ചി

[13] ചങ്കാഴരി = ഇടങ്ങഴിയരി.
[14] വെയമൂക്കൻ = വിഷമുള്ള മൂർക്കപ്പാമ്പ്.
[15] വെയവാരി=വിഷഹാരി.
[16] കുയി=കുഴി.

രുന്നിരിക്കാം. ഇന്നും ആ ഛന്ദസ്സിലുള്ള പാട്ടുകൾക്ക് അവരുടെ ഇടയിൽത്തന്നെയാണ് പ്രചാരം.

പൂരക്കളിപ്പാട്ട്

വടക്കേ മലയാളത്തിൽ പുരാതന കാലം മുതല്ക്കേ നടപ്പുള്ള ഒരു വിനോദമാണ് പൂരക്കളി. തീയരത്രേ ഇതിൽ പ്രധാനമായി ഏർപ്പെടുന്നത്. മീനമാസത്തിൽ കാർത്തിക നാളിൽ തുടങ്ങി പൂരം നാളിൽ അവസാനിപ്പിക്കത്തക്കവണ്ണം ഭഗവതീക്ഷേത്രങ്ങളിൽവച്ച് ഈ കളി കളിക്കുന്നു. അതിനു പലേ ദേശങ്ങളിലും മെയ്യഭ്യാസമാവശ്യമുള്ള മറ്റു കളികൾക്കെന്നപോലെ ഓരോ സംഘക്കാർ ചേർന്ന് ഒരു പണിക്കരുടെ കീഴിൽ വേണ്ട അഭ്യാസം നേടണം. കാമദേവന്റെ പുനരുജ്ജീവനവും ശംബരവധവും മറ്റുമാകുന്നു പ്രതിപാദ്യവിഷയം. ഒരു നിലവിളക്കു കത്തിച്ചുവച്ചു ചുറ്റും നിന്നുകൊണ്ടു രാത്രിയിലാണ് കളി നടത്തുന്നത്. ആകെ പതിനെട്ടു രങ്ഗങ്ങളുണ്ട്. അവയെ 'നിറം' എന്നു പറയുന്നു. അവയ്ക്കു പുറമേ അങ്കം, ചായൽ, പാമ്പാട്ടം, നാടകം മുതലായ പ്രത്യേകം രങ്ഗങ്ങളുണ്ട്. പന്തൽവന്ദനത്തിലേ ചില വരികളാണ് താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നത്.

> "പന്തലാഗമക്കരുത്തിൽപ്പതിത്തോരു നെറിയെച്ചൊല്ലാം;
> മുന്തിന മൂലാധാരം മുക്കോണാൽത്തറയൊരുക്കി
> അന്തമാം കരണം നാലുമഴകിന തൂണതായി-
> പ്പന്തലിൻ വടിവെക്കാട്ടിബ്ഭങ്ഗിചേർനാലുപാടും
> പാടെറിത്തെറിത്ത പൂവൽപ്പന്തല്ക്കു കോശമഞ്ചു
> മേവിന തൂണതന്മേൽ നിരത്തിനൊരുത്തരങ്കൾ
> കാടറും സത്തും ചിത്തും കരുത്തിവനാൽത്തിരുത്തി
> നാടികൾ നാലതാക്കി നന്മയിൽ ചെയ്തു പന്തൽ" ഇത്യാദി.

ഇതു പഴയ നിലയിൽത്തന്നെ നിൽക്കുന്ന ഒരു പാട്ടാണ്. പിൽക്കാലത്തു പരിഷ്കരിച്ച പാട്ടുകളും ധാരാളമുണ്ട്. "വടക്കേ മലയാളത്തിൽ പദ്യകാവ്യങ്ങളിൽ തമിഴ്പ്പദങ്ങൾ അധികമായി ഉപയോഗിച്ചുപോന്നിരുന്നതിനും അതു ക്രമേണ കുറഞ്ഞു കൊണ്ടുവരുന്നതിനും ഒടുവിൽ നവീനമലയാളത്തിൽ പദ്യങ്ങൾ രചിച്ചതിനും ഉള്ള ഉദാഹരണങ്ങൾ ഇത്ര വ്യക്തമായി മറ്റു യാതൊരു പദ്യകൃതിയിലും സ്വരൂപിച്ചു കാണ്മാൻ പ്രയാസമാകുന്നു. ഈ പരമാർത്ഥം കേരളത്തിലെ ഒട്ടാകെയുള്ള പദ്യകാവ്യങ്ങളുടെയെന്നല്ല ഭാഷയുടെ തന്നെ വളർച്ചയും അതിന് ഓരോ തരം ഭേദവും ഉണ്ടായ കാലഘട്ടവും കണ്ടുപിടിക്കുവാൻ സഹായിക്കുന്നതാകയാൽ അതു സാഹിത്യചരിത്രത്തിന്നു വലിയ ഒരു നേട്ടമായിരിക്കുമെന്നുള്ളതിന് സംശയമില്ല" എന്നാണ് മൂർക്കോത്തു കുമാരൻ പൂരക്കളിപ്പാട്ടുകളെപ്പറ്റി അഭിപ്രായപ്പെടുന്നത്. പൂരക്കളിയിൽ മത്സരക്കളി അഥവാ 'മറത്തുകളി' എന്നൊരു സമ്പ്രദായമുണ്ട്. മത്സരിക്കുവാൻ ഒന്നിലധികം സംഘങ്ങളുണ്ടായിരിക്കും. ഒരു പണിക്കർ ഒരു ചോദ്യം ചോദിച്ചാൽ അതിനു മറ്റേപ്പണിക്കർ മറുപടി പറയാതെ മറ്റൊരു ചോദ്യം ചോദിച്ചാലും മതി.

> "കേരളം പണ്ടു പടച്ചനാളിങ്ങു
> കേരമുണ്ടായിരുന്നോ?"
> "കേരമുണ്ടായതിൻ മുമ്പീ രാജ്യത്തിൻ
> പേരെന്തു ചൊൽക വേഗം."

ഇങ്ങനെയാണ് ചോദ്യങ്ങളുടെ പോക്ക്.

ക്രിസ്ത്യാനികളുടെ പാട്ടുകൾ

ക്രിസ്ത്യാനികൾ കേരളത്തിൽ ക്രി. പി. ഒന്നാം ശതകത്തിൽ വന്നു എന്നു ചിലരും അതല്ല നാലാം ശതകത്തിലെന്നു മറ്റു ചിലരും വാദിക്കുന്നു. ഈ വാദത്തിൽ സാഹിത്യചരിത്രകാരനു പങ്കുകൊള്ളേണ്ട ആവശ്യമില്ല. പുരാതനങ്ങളായ പല പാട്ടുകളും അവരുടെയിടയിലും നടപ്പുണ്ടെന്നു മാത്രം ധരിച്ചുകൊണ്ടാൽ മതിയാകുന്നതാണ്. അവയിൽ ഭൂരിഭാഗവും ദേവാരാധനം, വിവാഹം മുതലായ ഗൃഹ്യകർമ്മങ്ങൾ, പള്ളിവയ്പ് ഈ വിഷയങ്ങളെ അധികരിച്ചുള്ളവയാണ്.

തെക്കുംഭാഗക്കാരുടെ പെൺപാട്ട് – മാർത്തോമ്മാൻ

“മാർത്തോമ്മാൻ നന്മയാലൊന്നു തുടങ്ങുന്നു;
നന്നായ് വരേണമേയിന്ന്
ഉത്തമനായ മിശിഹാ തിരുവുള്ളം
ഉണ്മയെഴുന്നൾക വേണം.
കന്നീശനായ[17] നെഴുന്നള്ളിവന്നിട്ടു
കർപ്പൂരപ്പന്തലകമേ.
കൈക്കുപ്പി നേരുന്നേൻ പെറ്റവളർത്തോരു
കന്നിമകളെ ഞാൻ നിന്നെ.
തോളും തുടയും മുഖവും മണിമാറും
യോഗത്താലേപരിശുണ്ട്.
എന്റെ മകളേപ്പര[18] മേറ്റി വയ്പ്പോള
മെന്മനസ്സോ പതറുന്നു.
നെല്ലു മാനീരും പരമേറ്റിവച്ചാറെ
എന്മനസ്സോ തെളിയുന്നു.
ചെമ്പകപ്പൂവിൻനിറം ചൊല്ലാം പെണ്ണിന്;
ചെമ്മേയരുൾപെറ്റ പെണ്ണ്;
പെണ്ണിനെക്കണ്ടവരെല്ലാരും ചൊല്ലുന്നു;
ഉലകിലിവൾക്കൊത്തോരില്ല.
നല്ലൊരുനേരം മണക്കോലം പുക്കാറെ
നന്നാകവേണമിതെന്ന്.
കാരണമായവരെല്ലാരും കൂടീട്ടു
നന്മ വരുത്തിത്തരേണം.
ആലാഹാനായനുമൻപൻ മിശിഹായും
കൂടെത്തുണയ്ക്കയിവർക്ക്.”

അടച്ചുതുറപ്പാട്ട്

“മങ്കതങ്കം മണവറയിൽ മണവാളൻ കതകടച്ചു
എങ്കും പുകൾ പെറ്റവനേ, എന്നുടയ മണവാളാ!

[17] നായൻ=നായകൻ.
[18] ഭരമേറി.

സന്തോഷാൽ മാവിതാനും തന്നുടയ മങ്കമാരും
താശി[19]യോടേ നീയടച്ച മണവറേടെ വാതൽ ചുറ്റും
പേരാരം;[20] പൂണ്ടൊരു പെരുന്തായാർ വന്നു വാതൽ മുട്ടി;
മണിമോതിരക്കയ്യാലേ മാവി വന്നു വാതൽ മുട്ടി;
പൂമോതിരക്കയ്യാലേ നാത്തുൻ വന്നു വാതൽ മുട്ടി;
ഉറ്റോരു ചേട്ടത്തി വന്നുതവിയോടെ വാതൽ മുട്ടി;
ഉറ്റോരു ചങ്ങാതി വന്നുറുതിയോടേ വാതൽ മുട്ടി;
പെറ്റ തായാർ മണിവിളക്കും പിടിച്ചുനിന്നു വാതൽ മുട്ടി.
"വട്ടകകിണ്ടിയും തരാം; വട്ടമൊത്ത താലം തരാം;
കട്ടിൽ തരാം; മെത്ത തരാം; കണ്ടിരിപ്പാൻ വിളക്കു തരാം
പട്ടുചേല ഞാൻ തരുവേൻ ഭങ്ഗിയൊത്ത മേൽവിതാനം
ഇഷ്ടമൊത്തോരെൻ വകയുമിതത്തിനോടേ ഞാൻ തരുവേൻ;
ഒത്തവണ്ണം ഞാൻ തരുവേൻ ഒന്നിനും കുറവില്ലാതെ
എൻ മകനേ! മണവാളാ! മണവറയുടെ വാതൽതുറ." (ഇത്യാദി)

കടുത്തുരുത്തി വലിയ പള്ളിയുടെ പാട്ട്

"ആലപ്പനാദീലെഴുത്തു ളുവാൻ അമ്പിനാൽത്തമ്പുരാൻ മുമ്പാകെയെന്ന്
നാലെട്ടു ദിക്കിലിണങ്ങർ കൂടി
 നന്മയാലൊത്തുപറഞ്ഞവാറെ
കാലത്തു പള്ളി കടുത്തുരുത്തിൽ
 കാതലായ്‌വയ്പതിന്നാശകുറി.
നാടെട്ടുമുമ്പു വടക്കുങ്കൂറ്റിൽ
 നായകൻ മന്നനെച്ചെന്നുകണ്ടു,
ആടകൾ പൊൻപണം കാഴ്ചവെച്ചു.
 അരുളോടെ ഭൂമി കൊടുത്തവാറെ
വാടാതെ തച്ചർ പലരെക്കൂട്ടി
 അമ്പിനാൽ പള്ളിക്കു സ്ഥാനം കാണ്മാൻ" (ഇത്യാദി)

മുസ്ലീങ്ങൾക്കും ചില കല്യാണപ്പാട്ടുകളും മറ്റുമുണ്ട്. വിസ്താരഭയത്താൽ ഉദ്ധരിക്കുന്നില്ല.

പുള്ളുവർപാട്ട്

പുള്ളുകളുടെ ബാധയിൽനിന്നു ഗർഭിണികളേയും ശിശുക്കളേയും രക്ഷിക്കുന്നതുകൊണ്ടല്ല, ഐന്തിണകളിൽ ഒന്നായ പാലനിലത്തിൽ പുരാതനകാലത്തു താമസിച്ചിരുന്നതുകൊണ്ടാണ് പുള്ളുവർക്ക് ആ പേർ സിദ്ധിച്ചതെന്നു ഞാൻ ഊഹിക്കുന്നു.[21] സർപ്പശാന്തിക്കാണ് പുള്ളുവരെക്കൊണ്ടു സാധാരണമായി പാടിക്കുന്നത്. പാട്ടു തുടങ്ങുന്നതിനു മുമ്പു വർണ്ണപ്പൊടികൊണ്ട് അഞ്ചും ഏഴും പത്തികളോടുകൂടിയ സർപ്പങ്ങളുടെ രൂപങ്ങൾ അതിനായി ഒരുക്കിയ പന്തൽക്കളത്തിൽ എഴുതണം. പിണിയാൾ ശുദ്ധമായി പന്തലിൽ നില്ക്കും. കുടം വാദ്യമായി വച്ചുകൊണ്ടു പുള്ളുവൻ ഗാനം

[19] താശി=സ്നേഹം.
[20] പേരാരം=വലിയ ഹാരം.
[21] കോളേറുമറവരോടു മെയിനരെ കുറിത്ത പാലൈയാളർ പുള്ളുവരിറുക്കർ — (ചൂഡാമണിനിഘണ്ടു).

ചെയ്കയും പുള്ളുവത്തി ഏറ്റുപാടുകയും ചെയ്യും. അവരുടെ ഒരു പാട്ടിലെ ഏതാനും വരികളാണ് താഴെ ചേർക്കുന്നതു്.

“തെക്കുവടക്കു കയറേഴു പാവീട്ടു
 മേലാപ്പുകൊണ്ടു വിതാനം ചെയ്തു.
ചെള്ളും പുഴക്കുത്തുമുള്ളതു നീക്കീട്ടു
 നല്ലോല ചീന്തിയരങ്ങുമിട്ടു്,
ആലില വെറ്റില മാല പഴക്കകൾ
 പൂക്കുലതന്നുടെ ഭങ്ഗിയിട്ടു്,
തെച്ചിയും പിച്ചകംചേമന്തി ചെമ്പകം
 താമരയാമ്പലങ്ങുമിട്ടു്,
ഭങ്ഗിവരുത്തിയ പന്തൽ ക്കകമാടി-
 യമ്പോടുശ്ശുദ്ധി വരുത്തിക്കൊണ്ടു്.”

ഈ പാട്ടു് അർവാചീനമാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. വടക്കാഞ്ചേരിയിൽ പാടുന്ന സർപ്പപ്പാട്ടിലെ ഒരു ഭാഗമാണ് താഴെചേർക്കുന്നതു്.

“പാതാളത്തിൽ രണ്ടല്ലോ
 മുട്ടകളായുരുത്തിരിഞ്ഞു
താന്നിയെന്നു തല തോന്നി;
 കുന്നിയെന്നു കണ്ണു തോന്നി;
കുളുർവായെന്നു വായതോന്നി;
 പന്ന[22]മെന്നു പടം തോന്നി;
ഇരുമ്പെന്നു വാലു തോന്നി;

***

കാളകണ്ടും കറക്കണ്ടും
 മുമ്മൂന്നായുരുത്തിരിഞ്ഞു

കാളിയെന്നും യമകാളിയെന്നും ദൂതനെന്നും കാളരാത്രിയെന്നും നാലു വിഷപ്പല്ലിനു പേരാകുന്നു.”

ചുവടേ കാണുന്നതു മറ്റൊരു പാട്ടിലെ ചില വരികളാണ്.

“അയ്യ! എങ്ങെങ്ങു പോരുന്നെൻ കാളിസർപ്പമേ
മുട്ടയ്ക്കു പൊരിഞ്ഞിട്ടു പോകുന്നതാണത്രേ.
അയ്യ! കാളിയമ്മയൊരു കല്ലളയില്ലല്ലോ
ഈക്കിത്തൊള്ളായിരം മുട്ടയുമിട്ടു,
നാങ്കിനൂറായിരം കുഞ്ചു വിരിയുന്നു
അയ്യളി[23]ക്കണ്ടു മുട്ടയൊക്കെ വിരിച്ചു കണ്ടാൽ.”

സർപ്പക്കാവുകൾ ധാരാളമുള്ള കേരളത്തിൽ സർപ്പപ്രീതികരങ്ങളായ കർമ്മങ്ങൾ പ്രചുരമായി അനുഷ്ഠിക്കുന്നതു് ഒരാശ്ചര്യമല്ല. ശത്രു എടുക്കൽ, ബലി ഉഴിച്ചിൽ ഇവയും പുള്ളുവരുടെ വൃത്തികളിൽ ഉൾപ്പെടുമെന്നാണ് വച്ചിട്ടുള്ളതു്. അവർക്ക് ഇതോ

[22] പർണ്ണം.
[23] അയ്യൾ – സമർത്ഥ.

ട്ടുകൂടി ചില്ലറ വൈദ്യവും മന്ത്രവാദമുണ്ട്; പുള്ളുവത്തികൾ പഴയ കാലത്തു സൂതികർമ്മിണികളായിരുന്നു.

പാണർപാട്ട്

'തുയിലുണർത്തുക' (നിദ്രയിൽനിന്നുണർത്തുക) എന്നുള്ളതാണ് പാണരുടെ കുലവൃത്തി. അവർ ആദികാലങ്ങളിൽ രാജാക്കന്മാരുടെ വന്ദികളായിരുന്നു. എങ്കിലും ആ ഉന്നതപദവിയിൽനിന്നു കാലാന്തരത്തിൽ പതിച്ചു പോയി. അവരുടെ തുയിലുണർത്തലിനെ സംബന്ധിച്ച് ഒരൈതിഹ്യമുണ്ട്. തിരുവരങ്കത്തു പാണനാർ എന്നൊരു സിദ്ധനെ പറയിപെറ്റ പന്തിരുകുലത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തീട്ടുണ്ടല്ലോ. അദ്ദേഹം ശ്രീരങ്ഗത്തിൽ ജനിച്ചു; തിരുവണ്ണാമലയിൽ ശിവനെ തപസ്സുചെയ്തു. ശനിദോഷംമൂലം ശിവനും പാർവതിയും കൂടി പന്ത്രണ്ടു വർഷത്തേയ്ക്കു ഭിക്ഷാടനം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്ന ഒരവസരത്തിൽ പാണനാരും അവരോടൊപ്പം സഞ്ചരിച്ചു. മാർഗ്ഗമദ്ധ്യേ ദ്യൂതക്രീഡയിൽ പാർവ്വതി ശിവനെ ജയിച്ചപ്പോൾ

“കണ്ടുനിന്ന തിരുവരങ്കൻ
  കൈയടിച്ചു ചിരിച്ചുകൊണ്ട്
പെണ്ണോടെ തോറ്റ സ്വാമി
  ആരോടേ ജയിക്കുമെന്നു”

ചോദിക്കുകയും അപ്പോൾ ശിവൻ കുപിതനായി ഭക്തനെ കൊല്ലുകയും ചെയ്തു. പാർവതിയുടെ പ്രസാദംകൊണ്ടു പുനരുത്ഥിതനായ തിരുവരങ്കൻ ശിവൻ മേലാൽ അങ്ങനെ ആരോടും കോപിക്കാതിരിക്കത്തക്കവണ്ണം നിദ്രയെ പ്രാപിക്കട്ടെ എന്നു ശപിച്ചു; ഭഗവാൻ ഉറക്കവുമായി. ഒടുവിൽ ശപിച്ചവന്റെ കൈക്കല്ലാതെ ഒഴിവില്ലെന്നു കാണുകയാൽ ദേവന്മാർ തിരുവരങ്കനെ തിരുവണ്ണാമലനിന്നു ഭാര്യാസഹിതം വരുത്തി. ഭക്തൻ ശിവന്റെ ആലസ്യം ഭേദമാക്കി. എഴുന്നേറ്റപ്പോൾ സന്തുഷ്ടനായ ഭഗവാൻ എന്തു വരം വേണമെന്നു ചോദിച്ചു.

“എന്നെത്താൻ പുലർത്തിയോനു
  ഞാനെന്തോ വരം തരുന്നു?
ഞാനേറിക്കളിക്കുന്ന
  മദയാനേത്തരട്ടോടാ?”
“ആനയേറാൻ രാജാവല്ല
  കുതിരയേറാൻ മന്ത്രിയല്ല;”
“അങ്കങ്ങളെത്തരട്ടിതോടാ?
  ചുങ്കങ്ങളെത്തരട്ടിതോടാ?”
“ആയതുമടിയനു വേണ്ടാ,
  അഴകുള്ള തമ്പുരാനേ.”

ഒടുവിൽ ഭഗവാൻ, ആഹാരത്തിന് ഒന്നും കിട്ടാത്ത കാലത്ത് ഏഴു വീടുകളിൽച്ചെന്നു തുയിലുണർത്തിയാൽ ആഹാരത്തിനുള്ള വക ഭക്തന്മാർ തരുമെന്നു വരം കൊടുത്തു പാണനാരെ അയയ്ക്കുന്നു. ഇതാണ് ആ ഐതിഹ്യം.

“പകലെന്നെ സ്തുതിക്കരുത്;
  കാരോലേൽ വരയ്ക്കരുത്;
വിളിച്ചുണർത്തിപ്പാടരുത്;

യാത്രചൊല്ലിപ്പോകരുതു്.”

എന്നും മറ്റുമുള്ള ശിവന്റെ ആജ്ഞയെ പാണന്മാർ ഇന്നും അനുസരിക്കുന്നു എന്നാണു് വയ്പു്. ഭഗവാൻ ഒരു ആനയെ തിരുവരങ്കനു കൊടുത്തു എന്നും അതിനെ മാടത്തിലേയ്ക്കു കൊണ്ടുപോയി

“ഞങ്ങംപുല്ലു പറിച്ചു തിന്നാനും കൊടുത്തേ;
കണ്ണൻചിരട്ടയിൽ വെള്ളവും വച്ചേ”

എന്നും മാടക്കാലും പിഴുതെടുത്തുകൊണ്ടു രാത്രി ആന ഓടിയെന്നും പിന്നെയും ഭഗവാൻ പ്രീതനായി ഉഴുന്നതിനു രണ്ടു പോത്തുകളെ കൊടുത്തു എന്നും അവയും കലപ്പയിൽ പൂട്ടുവാൻ തുടങ്ങിയപ്പോൾ, രണ്ടു വഴിക്കു ചാടിപ്പോയി എന്നും ഈ ഐതിഹ്യത്തിൽതന്നെ ചില പൊടിപ്പും തൊങ്ങലും ചേർത്തു പറയുന്നവരുമുണ്ടു്. ഏതായാലും ഉൾനാടുകളിൽ ഇന്നും പാണനും പാണത്തിയുംകൂടി കർക്കടകമാസത്തിൽ വെളുപ്പിനു് ഓരോ നടയിൽ ചെന്നു പറ കൊട്ടിയും മുരടു് അനക്കിയും ആളുകളെ തുയിലുണർത്തുന്നു.

“ഉണ്ണുമ്പോൾ ചെന്നാലോ ചോറു കിട്ടും;
തേയ്ക്കുമ്പോൾച്ചെന്നാലോ എണ്ണ കിട്ടും.”

എന്നുള്ള അവരുടെ പ്രത്യാശ അധികം അസ്ഥാനത്തിലാകാറില്ല. അത്രയ്ക്കുണ്ടു് ‘ചേട്ടാപോതി’യെ (ജ്യേഷ്ഠാഭഗവതിയെ) പുറം പൂകിക്കുന്നതിലും ‘ചീപോതി’യെ (ശ്രീഭഗവതിയെ) അകം പൂകിക്കുന്നതിലും അവർക്കു പരമ്പരാസിദ്ധമായുള്ള പാടവത്തെപ്പറ്റി പൊതുജനങ്ങൾക്കു വിശ്വാസം.

കുറവപ്പാട്ടു് – നിഴൽക്കുത്തു്

കൊല്ലം മുതൽ തെക്കോട്ടുള്ള പ്രദേശങ്ങളിൽ പ്രചരിക്കുന്നതും ഏറ്റവും രസകരവുമായ മാവാരതം പാട്ടിനെപ്പറ്റി കേട്ടിട്ടില്ലാത്ത കേരളീയർ ഉണ്ടോ എന്നു സംശയമാണ്. ദീർഘമായ ആ പാട്ടിലെ പ്രതിപാദ്യം പാണ്ഡവന്മാരെ ദ്രോഹിക്കാൻ ഗാന്ധാരിയുടേയും ദുര്യോധനന്റേയും പലപ്രകാരത്തിലുള്ള ഉദ്യമവും ഭീമന്റെ പരാക്രമംകൊണ്ടു് അവർ ആ ദ്രോഹത്തിൽനിന്നെല്ലാംനേടുന്ന അത്ഭുതാവഹമായ രക്ഷയുമാണ്. കുരുനാട്ടിലെ റാണി കുന്തീദേവി, കരുനാട്ടിലെ റാണി ഗാന്ധാരി, പാണ്ഡവന്മാരിൽ അഞ്ചിൽ ഇളയതു കുഞ്ചുപീമൻ, കൗരവന്മാർ തൊണ്ണൂറ്റൊൻപതു പേർ എന്നിങ്ങനെ മാവാരതം കഥയ്ക്കു ചില വിശേഷങ്ങളുണ്ടു്. വിരുന്തുണ്ടേടം, നാഗകന്നിയെ മാലയിട്ടേടം, നിഴൽ കുത്തിയേടം, പിലാവില പറിച്ചേടം, വിഷം കൊടുത്തേടം, ചാമക്കഞ്ഞി കുടിച്ചേടം ഇങ്ങനെ പല വിഭാഗങ്ങൾ അതിലുണ്ടു്. അവയെപ്പറ്റി വിസ്തരിക്കുവാൻ സ്ഥലസൗകര്യമില്ല. നിഴൽക്കുത്തു് എന്ന ആഭിചാരകർമ്മം നടത്തിവേണം പാണ്ഡവരെക്കൊല്ലുവാൻ എന്നു് ഒടുവിൽ ദുര്യോധനൻ നിശ്ചയിക്കുന്നു. കാട്ടിൽ താമസിക്കുന്ന അവർക്കു് ഒരു കുറത്തി നല്ല കിഴങ്ങുകൾ തിന്നുവാൻ കൊടുക്കുന്നു. അവളുടെ ഭർത്താവിനോടാണു് ദുര്യോധനൻ നിഴൽ കുത്തുവാൻ ആജ്ഞാപിക്കുന്നതു്. അയാളും പാണ്ഡവന്മാരുടെ ബന്ധുവായിരുന്നതിനാൽ ആ കർമ്മത്തിന്നു കിട്ടാത്ത സാധനങ്ങളുടെ ചാർത്തു കുറിക്കുകയും ദുര്യോധനൻ അവയെല്ലാം അയാൾ തന്നെ ഒരുക്കിക്കൊള്ളണമെന്നു പറഞ്ഞപ്പോൾ നിവൃത്തി ഇല്ലെന്നു് ഒഴിയുവാൻ നോക്കുകയും ചെയ്തു. ദുര്യോധനൻ ആ ദുർമ്മന്ത്രവാദിയെ വെട്ടുവാൻ വാളെടുത്തു.

"അപ്പോൾ കുറവനും പറയുന്നല്ലോ;
ഒരുക്കാം ഞാൻ തമ്പുരാനേ ഒരുക്കാമല്ലോ.
ആനമുട്ടയിപ്പോളില്ലെന്നാലും
നാളികേരംകൊണ്ടു കാര്യം കാണാം.
കുതിരമുട്ടയിപ്പോളില്ലെന്നാലും
കോഴിമുട്ടകൊണ്ടു കാര്യം കാണാം.
അമ്മിവേരുമിപ്പോളില്ലെന്നാലും
ചുമടുതാങ്ങിവേരുമില്ലെന്നാലും
മുരുക്കിൻകിഴങ്ങുകൊണ്ടു കാര്യം കാണാം.
നിലാവിൻ കുരുന്നുമിപ്പോളില്ലെന്നാലും
പിലാവിൻകുഴകൊണ്ടു കാര്യം കാണാം;
ഇരുളിൻപട്ടയിപ്പോളില്ലെന്നാലും
മുരുക്കിൻപട്ടകൊണ്ടു കാര്യം കാണാം.
വെള്ളത്തിൻപൊടിയിപ്പോളില്ലെന്നാലു-
മരിതൻപൊടികൊണ്ടു കാര്യം കാണാം.
മണലിൻകയറുമിപ്പോളില്ലെന്നാലും
പൊച്ചക്കയർകൊണ്ടു കാര്യം കാണാം."

കുറവൻ നിഴൽകുത്തി പാണ്ഡവന്മാരെ മോഹിപ്പിച്ചു. ആ വിവരം ധരിച്ച കുറത്തി കാട്ടിലേയ്ക്കു് ഓടിച്ചെന്നു്

"നിഴൽക്കുത്തങ്ങുമാറ്റാൻ മന്ത്രം ചൊല്ലി
പാരതം പാടിയവളുണത്തിവിട്ടു."

ഇതാണു് കഥ. ഇതു പാടുന്നതു് ആഭിചാരവിധിക്കു കൈകണ്ട പ്രത്യൗഷധമായി കരുതപ്പെടുന്നു. ഈ കഥതന്നെ മറ്റൊരു പാട്ടാക്കി വേലന്മാർ പാടാറുണ്ടു്. ആ പാട്ടിൽനിന്നു ചില വരികൾ താഴെച്ചേർക്കുന്നു.

"ഇത്ഥമങ്ങു നിനച്ചവൻ കലിപൂണ്ടു തുള്ളിയുറഞ്ഞുടൻ
ചെന്നുനോക്കി നിഴൽക്കലത്തിലിരുന്ന കുരുതിയിലപ്പൊഴേ
ചഞ്ചലംകൂടാതെ കണ്ടു നിഴല്ക്കലത്തിൽ നിരക്കവേ
കുന്തിദേവിയുമഞ്ചുമക്കളും വമ്പെഴും പാഞ്ചാലിയും
ദേവദേവനതായ കൃഷ്ണനൊടൊത്തു നിഴൽവടിവാണ്ടഹോ
സംഭ്രമത്തൊടു ചെന്നുടൻ ദുര്യോധനനൊടറിയിച്ചിതേ.
ധീരനായ ദുര്യോധനനരുൾ ചെയ്തു മലയനൊടപ്പോഴേ
കുന്തിയും പാഞ്ചാലിയും വസുദേവനന്ദനൻ തന്നെയും
കൊൽവതിന്നഴകല്ലെടൊ അവരോടു വൈരവുമില്ല കേൾ,
ഒട്ടുമേവൈകാതയന്നിഴൽ ദൂരെമാറ്റി നിറുത്തെടാ.
ശേഷമുള്ളതു തീർപെടേ[24]നിഴൽ കുത്തുകെന്നതു കേട്ടവൻ
പഞ്ചപൂനിഴലഞ്ചുമഞ്ചുപങ്കായ്പ്പകുത്തവനപ്പൊഴേ
അഞ്ചിലങ്ങൊരു പങ്കു പൂനിഴലിട്ടടച്ചൊരു ചെപ്പതിൽ[25]
അമ്പുകുത്തി വലിച്ചനേരമതിന്റെ നേർമുനതന്നിലേ

[24] തീർപെടെ = തീരത്തക്കവണ്ണം.
[25] ഇതു പാണ്ഡവന്മാർ മരിക്കാതിരിക്കുന്നതിനുവേണ്ടിയാണു്.

വമ്പെഴും വടമാരി പെയ്തതുപോലെ വീണിതരത്തവും
പഞ്ചപാണ്ഡവരഞ്ചുപേരും മയങ്ങിമാണ്ടുടനമ്മയും
മുമ്പിൽ വീണമയങ്ങിനാൾ പാഞ്ചാലപുത്രിയുമപ്പോഴേ
നിദ്രയിങ്കലുണർന്നപോലെയുണർന്നിരുന്നിതു കുന്തിതാൻ.”

പുലയരും ഈ വിഷയത്തെ അധികരിച്ച് ഒരു പാട്ടു പാടുന്നുണ്ട്. അതിലൊരു ഭാഗം ചുവടെ ചേർക്കുന്നു.

“മുമ്പിലതെങ്കിൽ മറഞ്ചന കുറവൻ പിന്നെക്കരുനാട്ടരികേവന്നു,
കാനക്കുറവൻ വരവതു കണ്ടു കാന്താരിർത്തിരിയതിശയപ്പെട്ടു.
“ഓ! വനഅടിയാനേ! പൂങ്കുറവ! നീയുണ്ടോ പാണ്ഡവരെക്കണ്ടു?”
“കണ്ടേനടിയൻ കണ്ടേനടിയൻ ഉണ്ടവരോടു വനത്തിലിരിക്ക.”

***

“അഴകൊടു വീമൻ പന്നിയതായി ദുരിയോധനനെത്തള്ളിയങ്ങിട്ടു
തിരുനെഞ്ചത്തു തേറ്റയുംവച്ചു കണ്ടൊരു കുന്തിയുമോടിച്ചെന്നു.
ഏഹേ മകനേ, അരുതേ മകനേ, കേടുവരുത്തിക്കൊല ചെയ്യരുതേ.
വീമൻ തന്നുടെ ശബ്ദംകേട്ടു തൊണ്ണൂറ്റൊൻപതുമൊന്നുനടുങ്ങി”

വേലർപാട്ടുകൾ

വേലന്റെ കുലവൃത്തിയും പിണിതീർക്കൽതന്നെ ആകുന്നു. നാവിൻദോഷം തീരാനും മൊത്തത്തിൻ ആധിവ്യാധികൾ നീങ്ങി ഐശ്വര്യം സിദ്ധിക്കുവാനും വേലൻ പ്രവൃത്തി വളരെ വിശേഷമെന്നാണ് വച്ചിട്ടുള്ളത്. പണ്ടു മഹാവിഷ്ണുവിനേയും ലക്ഷ്മീഭഗവതിയേയും ബാധിച്ച നാവിൻദോഷം തീർക്കുവാൻ പരമേശ്വരൻ വേദമോതി അവരുടെ ദീനം ഭേദമാക്കിയെന്നും വേദന്റെ തത്ഭവമത്രേ വേലനെന്നുമാണ് ഈ ജാതിക്കാരുടെ ഇടയിൽ പ്രചരിക്കുന്ന ഐതിഹ്യം. ആ ഐതിഹ്യത്തിന്റെ അനുപപത്തി എന്തുതന്നെയായാലും അവരുടെ ഓതലിന്റെ ഫലത്തെപ്പറ്റി ജനങ്ങൾക്കു വിശ്വാസം നശിച്ചിട്ടില്ല. അവർ പാടുന്ന പാട്ടിന്റെ ഒരു ഭാഗമാണ് ചുവടേ ചേർക്കുന്നത്.

അരിയാണേ പിണിയരം വരിക – ഏ അരിയാണേ പിണിയരം വരിക.

***

പൂവണിഞ്ഞ തിരുമുടിമേലും തോലു[26]ഴിഞ്ഞു പിണിതീർന്നൊഴിക.
പൊൻനിറമാമണിനുതൽമേലും തോലുഴിഞ്ഞു പിണിതീർന്നൊഴിക.
കണ്ണാടിക്കവിളതിന്മേലും തോലുഴിഞ്ഞു പിണിതീന്നൊഴിക.
കയൽനികരൊത്ത കണ്ണിണമേലും തോലുഴിഞ്ഞു പിണിതീർന്നൊഴിക.

താഴെക്കാണുന്ന വരികൾ അവരുടെ പൊലിപ്പാട്ടിൽ നിന്നാണ്.

“ഇല്ലത്തൊരുണ്ണി പിറന്നെന്നു കേട്ടിട്ടു
കൊല്ലത്തുനിന്നവരെല്ലാം വന്നു.
കൊല്ലത്തുനിന്നവരെല്ലാരും വന്നെങ്കിൽ

[26] തോൽ = ഇല.

കുന്നോളം പൊന്നും പണം പൊലിക്ക.
മുമ്പിൽപ്പൊലിക്ക പെറ്റമ്മയോടച്ഛനും
മുതിർന്നുള്ള ജ്യേഷ്ഠത്തിമാർ പൊലിക്ക.
പിന്നെപ്പൊലിക്കയിളയമ്മ പേരമ്മ
അയൽപക്കം ബന്ധുക്കളും പൊലിക്ക."

മലയർപാട്ട് – കോതാമ്മൂരി

മലയർ ഒരു കാലത്തു അരണ്യവാസികളായിരുന്നിരിക്കാമെങ്കിലും ഇപ്പോൾ അവർ താമസിക്കുന്നതു നാട്ടിൻപുറങ്ങളിലാകുന്നു. അവർക്ക് ഉത്തര കേരളത്തിൽ കോലംകെട്ടിയാടുകയും മന്ത്രവാദം ചെയ്യുകയുമാണ് കുലവൃത്തി. കോതാമ്മൂരി എന്നൊരു പാട്ട് അവർ പാടാറുണ്ട്. കോതയ്ക്കു കുട്ടി എന്നും മൂരിക്കു കാളയെന്നുമർത്ഥം. ഒരു ചെറിയ കുട്ടി പാളകൊണ്ടു കെട്ടിയുണ്ടാക്കിയ കാളയുടെ രൂപം വഹിച്ചുകൊണ്ടും അതിന്നു പിന്നിലായി കുറെ മലയർ മുഖത്തുപാളവെച്ചുകെട്ടി കുരുത്തോലയുടുത്തു ചെണ്ടയും കിണ്ണിയും കൊട്ടിപ്പാടിക്കൊണ്ടും നടക്കുന്നതാണ് ഇതിന്റെ ചടങ്ങ്. അന്നപൂർണ്ണേശ്വരി കോലത്തുനാടു സ്വപ്നം കാണുന്നതും കപ്പൽ പണിയിച്ച് അകമ്പടിയോടുകൂടി ആയിരംതെങ്ങിൽ ചെന്നിറങ്ങുന്നതും തളിപ്പറമ്പു ക്ഷേത്രത്തിലെ ശ്രീപരമേശ്വരൻ ആ ദേവിയെ പാണിഗ്രഹണം ചെയ്യുന്നതുമാണ് പാട്ടിലെ കഥാവസ്തു.

"ഓക്കടൽ പാൽക്കടലോടി കപ്പൽ; അവിടുന്നൊരോട്ട മങ്ങോടി കപ്പൽ
ചെന്താമരക്കടലോടുന്നേരം താമരത്തണ്ടു തടഞ്ഞുനിന്നു.
താമരത്തണ്ടു തടഞ്ഞനേരം കപ്പലുരുണ്ടു പിരണ്ടുപോയി.
യോഗിമക്കളെല്ലാരും പേടിക്കുന്നു; കൊങ്ങിണിമക്കൾ ഭയപ്പെടുന്നു.
അമ്മയുമപ്പോളരുളിച്ചെയ്തു: "പേടിക്കവേണ്ട ഭയപ്പെടേണ്ട;"
കടലായി ശ്രീകൃഷ്ണനാങ്ങളയ്ക്കു വട്ടളം പായസം നേരുന്നല്ലോ.

***

കുമ്പളങ്ങാപോലെ നരച്ചോരപ്പൻ പൂമരംപോലെ ചമഞ്ഞുവല്ലോ.
ചിലങ്കവടിക്കുന്തം മുന്നിലൂന്നി കുണ്ടംകുഴിഞ്ഞ കുടയെടുത്തു
വലികുന്നിൻ മുകളേറി നിന്നു അപ്പൻ
ഒന്നു നടന്നൊന്നു പാഞ്ഞുകൊണ്ടു;
അക്കിരശാലയിലെത്തിയപ്പൻ
"അക്കിരശാലയിൽ ചിരുതക്കുട്ടി
ഒരിക്കൽ നീ വെളിച്ചത്തു വാ ചിരുതേ!"
"എങ്ങനെ തിരുമുമ്പിൽ വിടകൊള്ളേണ്ടൂ?
അരയിലുടുത്താടയില്ലെനിക്ക്:
കഴുത്തിൽച്ചരടുമെനിക്കില്ലപ്പാ!"

***

"ഊണിന്നായ്പ്പോകുന്ന വഴിപോക്കരേ!
ഊണില്ലെന്നും ചൊല്ലിപ്പോകവേണ്ട
പാതിരാ ചെന്നാലും ചോറുമുണ്ടേ;

പുന്നെല്ല വേവിച്ച വറ്റുമുണ്ടേ;
ഏകാദശിക്കാർക്കിളന്നീരുമുണ്ടേ;
ഏലത്തരിയിട്ട വെള്ളമുണ്ടേ."

ഇത്തരത്തിൽ വടക്കൻപാട്ടുകളുടെ രീതിയിലാണ് കോതാമ്മൂരിയുടെ ഗതി. ഇതു കൊങ്കണബ്രഹ്മണർ കേരളത്തിൽ കുടിയേറിപ്പാർത്തു തുടങ്ങിയതിനുമേൽ ഉണ്ടായ ഒരു പാട്ടാണെന്നുള്ളതു സ്പഷ്ടമാണ്.

ഭദ്രകാളിപ്പാട്ട് – കളമെഴുത്തും പാട്ടും

കേരളത്തെ ദുർഭൂതങ്ങളിൽനിന്നു രക്ഷിക്കുന്നതിനായി മലയോരത്തിൽ ശാസ്താവിനേയും കടലോരത്തിൽ ഭദ്രകാളിയേയും ഒട്ടുവളരെ ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ പരശുരാമൻ തന്നെ കുടിയിരുത്തിയെന്നുള്ള ഐതിഹ്യം സുപ്രസിദ്ധമാണല്ലോ. 'കൊറ്റവൈ' എന്ന ദ്രാവിഡദേവത തന്നെയാണ് ഭദ്രകാളി. ഭദ്രകാളിക്കും ശാസ്താവിനും കളമെഴുത്തും പാട്ടും അത്യന്തം പ്രീതികരമാകുന്നു. ഇതിനെത്തന്നെയാണ് വൃശ്ചികം ഒന്നാം തീയതി മുതൽ നാല്പത്തൊന്നു ദിവസത്തേയ്ക്കു നീണ്ടുനില്ക്കുന്ന വൃശ്ചികവ്രതം പാട്ടെന്നും പറയാറുള്ളത്. ഒരു ക്ഷേത്രത്തിൽ വെച്ചാണ് ഈ കർമ്മം നടത്തേണ്ടതെങ്കിൽ അതിലേക്ക് അധികാരികളായ പണിക്കരന്മാർ അവിടെ നേരത്തെ എത്തി ഉച്ചപ്പാട്ടു പാടുന്നു. ഒരുക്കുകൾ കഴിഞ്ഞു രണ്ടു പണിക്കരന്മാർ അഭിമുഖമായിരുന്നു നന്തുണിയും താളവും പ്രയോഗിച്ചു പാടണം. രാത്രിയിലത്തെ പാട്ടിനു വലിയ കളമെഴുതുന്നു. വിളക്കുവച്ചു കഴിഞ്ഞാൽ വാദ്യക്കാരുടെ സേവ അവസാനിച്ചതിനുമേൽ പണിക്കരന്മാർ വീണ്ടും പകലേത്തതിനു തുടർച്ചയായുള്ള ഭാഗം പാടുന്നു. മൂന്നു പാട്ടും മൂന്നു കൊട്ടും കഴിഞ്ഞാൽ ക്രിയ സമാപ്തമാകും. ഒരു രാത്രി മുഴുവൻ നടത്തുന്ന പാട്ടിന് അരങ്ങൊഴിഞ്ഞ പാട്ടെന്നു പേർ പറയുന്നു. പാട്ടു കഴിഞ്ഞാൽ ശാന്തിക്കാരൻ കളം പൂജിക്കുകയും പിന്നീടു പണിക്കരന്മാർ ശ്ലോകം ചൊല്ലി കളമഴിക്കുകയും പാട്ടു നടത്തിച്ച ആളിനു കളപ്പൊടി ഉഴിയുകയും ഒരു തേങ്ങ ഉടച്ച് അതിന്റെ മുറികളിൽ ഓരോ കുഴിയിൽ ദീപം കൊളുത്തിവച്ച് ആയി (ആശിസ്സ്) ഉച്ചരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

ഭദ്രകാളിപ്പാട്ട്

താഴെക്കാണുന്നതു പണിക്കരന്മാർ ചൊല്ലുന്ന ഭദ്രകാളിപ്പാട്ടിലെ ചില വരികളാകുന്നു.

"ബാലനാർമതി തരിഞ്ഞ മഹാദേവർനെറ്റിക്കണ്ണിൽ
നീലമാം മല കണക്കേ നിറംപെടവുദിത്ത മൂർത്തി,
നാലു വേദത്തിൻ വിത്തേ; നാടു ചൂഴെഴുന്ന ശക്തി,
അഖിലലോകസ്വരൂപീ! അഖണ്ഡമാം മന്തിരത്തെ
തോറ്റമക്കരത്തിനാളേ; ഉയതാം പട്ടുടുക്കും
സുന്ദരി, അന്തരത്തി! പൊങ്കിന പോതിനാളേ!"

തിറയാട്ടം

തിറയാട്ടം ഉത്തരകേരളത്തിൽ പ്രചുരപ്രചാരമായ ഒരു ദേവതാരാധനാസമ്പ്രദായമാണ്. ഭദ്രകാളിയാണ് സാമാന്യേന ഉപാസനാമൂർത്തി. കാവുകളിൽവച്ചാണ് ആ

ഉത്സവം ആഘോഷിക്കപ്പെടുന്നത്. ധനുമുതൽ മേടംവരെയുള്ള മാസങ്ങൾ അതിനു നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ടുത്തിയിരിക്കുന്നു. തിറയാട്ടത്തിനു മുൻപിലത്തെ ദിവസം രാത്രികാലത്തു വിശേഷിച്ച് ചടങ്ങുകൾ ഒന്നും കൂടാതെ ദേവതയുടെ കോലം മാത്രം കെട്ടിക്കാണിക്കുന്ന പതിവുണ്ട്. അതിനു നട്ടത്തിറയെന്നാണു പേർ. പിറ്റേദിവസം കാലത്തു വേല ആരംഭിക്കുകയായി. അന്നു വൈകുന്നേരം 'വെള്ളാട്ടം' നടത്തപ്പെടുന്നു. വെള്ളാട്ടക്കാരൻ കെട്ടിയുടുത്തു പഴയ മട്ടിലുള്ള ആഭരണങ്ങൾ അണിഞ്ഞു് അരങ്ങത്തു പ്രവേശിച്ചു പ്രാഥമികനൃത്തം കഴിച്ചു തോറ്റം പാടും.

വെള്ളാട്ടം ആഘോഷിക്കപ്പെട്ട മൂർത്തിയുടെ തിറയാട്ടം അന്നു രാത്രിയോ പിറ്റേന്നു പകലോ നിർവ്വഹിക്കപ്പെടുന്നു. അപ്പോൾ രങ്ഗപ്രവേശം ചെയ്യുന്ന നടന്റെ വേഷമാണത്രേ ദേവതയുടേത്. തിറയാട്ടത്തിൽ തോറ്റംപാടി കലികൊണ്ടു തുള്ളിയതിനു ശേഷമേ നൃത്തം ആരംഭിക്കാവൂ. ദേവതകൾക്കു പുറമേ അസാധാരണന്മാരായ പൂർവ്വന്മാർ, കേൾവികേട്ട മന്ത്രവാദികൾ, പ്രസിദ്ധന്മാരായ ആയുധാഭ്യാസികൾ മുതലായവരേയും തിറയാട്ടം കൊണ്ടു പ്രീതിപ്പെടുത്താറുണ്ട്. തച്ചോളി ഒതേനനെ മാത്രമല്ല, പരമസാധ്വിയായ കടാങ്കോട്ടു മാക്കത്തേയും തിറയാടിച്ചുവരുന്നു. കണ്ണകിത്തോറ്റം ഉത്തരകേരളത്തിൽ ഇല്ലെന്നാണ് അറിവ്.

മണ്ണാർപാട്ട്

ഭദ്രകാളിയുടെ അപദാനങ്ങളെ വാഴ്ത്തി തദ്വാരാ ഉപജീവനം കഴിക്കുക എന്നുള്ളതാണ് വേലന്മാരുടെ ഒരവാന്തരവിഭാഗക്കാരായ മണ്ണാന്മാരുടെ കുലമര്യാദ. ദാരുകവധവും ചിലപ്പതികാരത്തിലെ കണ്ണകിയുടെ കഥയുമാണ് അവരുടെ പാട്ടുകളിൽ വർണ്ണിക്കുന്നത്. തോറ്റം (അവതാരം) എന്ന് അത്തരം പാട്ടുകൾക്കു പേർ പറയുന്നു. താഴെക്കാണുന്നത് ഒരു ഭദ്രകാളിപ്പാട്ടിലെ ചില വരികളാകുന്നു.

> "ഊതുമ്പോൾപ്പറക്കുന്ന ദാരുകനെ
> ക്കൊല്ലാനോ അച്ഛനെന്നെത്തോറ്റിയത്?
> കേൾക്കായല്ലോ എന്റെ നല്ലച്ഛൻ;
> പോരിനായിട്ടു ഞങ്ങൾ പോയ്‌വരട്ടോ?"
> "കേൾക്കായല്ലോ എന്റെ പൊൻമകളേ,
> പോരിനായിട്ടു നിങ്ങൾ പോയ്‌വരിക."
> ദാരുകപുരത്തു ചെന്നുനിന്നുംകൊണ്ട്
> അറുകുലവിളിയൊന്നു വിളിക്കുന്നുണ്ട്.
> ദാരുകപുരമൊന്നു കുലുങ്ങുന്നുണ്ട്;
> ദാരുകനുമൊന്നു വിറയ്ക്കുന്നുണ്ട്;
> "കൈലാസത്തു കള്ളനിരുന്നുംകൊണ്ട്
> കള്ളിയെത്തോറ്റിയിങ്ങു വിട്ടുവല്ലോ.
> പോരിനായ് ഞാനുമിന്നു പോയില്ലെങ്കിൽ
> മാനക്കേടാണതിനാൽ പോകാം പോകാം.
> പക്കച്ചൊല്ലുമോ നമുക്കുണ്ടാമല്ലോ;
> പകൽവരയ്ക്കും നമുക്കിങ്ങുണ്ടാമല്ലോ."

മറ്റൊരു തോറ്റംപാട്ടിൽ നിന്ന് ഒരു ഭാഗം ചുവടേ ചേർക്കുന്നു.

> "പരരാജ്യത്തെങ്ങും വെളിവില്ലാഞ്ഞിട്ടു
> പരശുരാമൻ കണ്ണാൽ ജനിച്ചു;

അറുകുർ കാളിമാർ ജനിച്ചു നല്ലച്ചൻ
പൊന്നിനോടത്തിൽ കരകേറ്റി
വെള്ളിത്താഴിട്ടു പൂട്ടി നല്ലച്ചൻ
പൊന്നിൻ താഴിട്ടു പൂട്ടി.
കീഴും കീഴ്ക്കടവിലിറക്കി നല്ലച്ചൻ
ഒലിവെള്ളപ്പേരാറ്റിലൊഴുക്കി.
ഭാഗ്യമുള്ളോരു മകളാണു നീയെങ്കിൽ
ഭാഗ്യനാർകടവിൽച്ചെന്നണഞ്ഞുകൊൾ;
യോഗ്യമുള്ളോരു മകളാണു നീയെങ്കിൽ
യോഗ്യനാർകാവിൽ ചെന്നണഞ്ഞുകൊൾ.
ഭാഗ്യം യോഗ്യം കെട്ട മകളാണു നീയെങ്കി-
ലേലക്കടവു പുലക്കടവു നീന്തിക്കോ.
ഭാഗ്യമുള്ളോരു മകളായ്പ്പെട്ടുക്കു കൊല്ലം
കീഴ്ക്കടവിൽ ചെന്നു മെയ്യണഞ്ഞു."

കണ്ണകിത്തോറ്റം

കണ്ണകിയുടെ ബിംബം ചെങ്കുട്ടുവൻ പ്രതിഷ്ഠിച്ചതു കൊടുങ്ങല്ലൂരിലാണെന്നു മുൻപു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. കണ്ണകിയെപ്പറ്റിയുള്ള ഒരു പാട്ടിൽനിന്നാണ് താഴെക്കാണുന്ന വരികൾ ഉദ്ധരിക്കുന്നത്.

"തെക്കുംകൊല്ലത്തു കണ്ണകിയും വടക്കുംകൊല്ലത്തു പാലകനും
ഒരു മനസ്സായി വിവാഹം ചെയ്താൽ തീ കൂടാതെ വിളക്കെരിയും.
പൊൻകഴവേ[27] കരകേറുമെന്ന് ഇവരു തമ്മിൽ പറയുന്നേ
ചുമന്തിര വാഴുന്ന നല്ലപ്പൻ ആനന്ദത്തോടെയെഴുന്നേറ്റ്
തെക്കുങ്കൊല്ലത്തു കന്യാവിന്റെ വീടു തിരക്കിച്ചെല്ലുന്നേ.
കണ്ടാൽ നല്ലോരു പെണ്ണവളേ; ലക്ഷണമൊത്തൊരു പെണ്ണവളേ;
തന്നുടെ മകനിവൾ കൊള്ളാമെന്നു മനതാരിങ്കൽ നിനയ്ക്കുന്നേ."

ഇതിൽനിന്നും കവി വടക്കിൻകൊല്ലം പാലകന്റെയും തെക്കിൻകൊല്ലം കണ്ണകിയുടേയും നാടാക്കിയിരിക്കയാണെന്നു വായനക്കാർ ധരിക്കുമല്ലോ. 'ചുമന്തിര' എന്താണെന്നു മനസ്സിലാകുന്നില്ല. ഈ പാട്ടു മണ്ണാന്മാർക്കു പുറമേ പുലയരും പാടാറുണ്ട്.

മണിമങ്കത്തോറ്റം

കണ്ണകിയെത്തന്നെ മണിമങ്കയെന്ന പേരിൽ വാഴ്ത്തുന്ന മറ്റൊരു തോറ്റംപാട്ടുണ്ട്. അതു മണ്ണാന്മാർക്കു പുറമേ മാരാന്മാരും പാടാറുണ്ട്. ഒരു പാണ്ഡ്യരാജാവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സേവകനായ ഒരു തട്ടാനും ജനങ്ങളെ പീഡിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ സാക്ഷാൽ മഹാമായ തന്നെ മണിമങ്കയെന്നപേരിൽ ആ പീഡയ്ക്കു ശമനം വരുത്തുന്നതിനായി വൈശ്യകുലത്തിൽ അവതരിക്കുകയും യഥാകാലം പാലകൻ എന്ന വൈശ്യയുവാവിന്റെ പത്നിയാകുകയും ചെയ്തു. ആ സാധ്വി തന്റെ ചിലമ്പുകൾ രണ്ടും

[27] കഴ = സമാജം.

വിറ്റുകൊണ്ടു വരുവാൻ ഭർത്താവിനെ ഏല്പിച്ചു. ആ ആഭരണങ്ങളെ തട്ടാന്റെ ദുരുപദേശത്തിനു വശംവദനായി പാണ്ഡ്യരാജാവു് അപഹരിച്ചു് അദ്ദേഹത്തെ ശൂലാരോഹണം ചെയ്യിച്ചു. മണിമങ്ക ആ വസ്തുത സ്വപ്നത്തിൽ ധരിച്ചു ഭദ്രകാളിയെ പ്രത്യക്ഷമാക്കി, തനിക്കു വാഹനമായി ഒരു ഭൂതത്തേയും ശത്രു നിഗ്രഹത്തിനായി ഒരു ഖഡ്ഗത്തേയും വാങ്ങി അവിടെനിന്നും പാണ്ഡ്യ രാജ്യത്തിൽ ചെന്നു ഭർത്താവിനെ പുനർജ്ജീവിപ്പിച്ചു; രാജാവിനെ കൊന്നു. തട്ടാൻ ചോളദേശത്തിൽ ചെന്നൊളിച്ചു. തൃശ്ശൂരിൽ കഴകം നടത്തുന്ന ഒരു വാരസ്യാരുടെ വേഷത്തിൽ മണിമങ്ക അവിടെ എത്തി തട്ടാന്റെ മാതാവിനു കൈക്കൂലികൊടുത്തു തട്ടാനെ അവൾ മുഖാന്തരം വരുത്തി അയാൾക്കും കൈക്കൂലി കൊടുത്തു് അടുത്തുതന്നെ ഒരു ദിവസം പന്തീരായിരം തട്ടാന്മാരെ മുമ്മൂന്നു കഴഞ്ചു വീതം ദാനം വാങ്ങുവാൻ ശേഖരിച്ചുതരണമെന്നപേക്ഷിച്ചു. നിശ്ചയിച്ച ദിവസം തട്ടാന്മാർ ഉടുത്തൊരുങ്ങി എത്തുകയും അവരെയെല്ലാം മണിമങ്ക സംഹരിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇതാണു തോറ്റംപാട്ടിലെ ചിലപ്പതികാര കഥ. ആ പാട്ടിൽനിന്നു ചില വരികൾ ഉദ്ധരിക്കാം.

> മാളികമുകളിൽ കേറുന്നല്ലോ പടപൊരുതാമ്മുടെ പാണ്ടിമന്നൻ;
> കൂടെക്കേറി വെട്ടുന്നല്ലോ ലോകം വാഴും പകവതിയോ.
> ഇഞ്ചപ്പൊട്ടേൽച്ചാടുന്നല്ലോ പടപൊരുതാമ്മുടെ പാണ്ടിമന്നൻ;
> കൂടെച്ചാടി വെട്ടുന്നല്ലോ ലോകം വാഴും പകവതിയോ.
>
> "എന്തു പെണ്ണേ, ഉണ്ണി നീ മകളേ വെളുത്തോരാടയോ നീ ചാർത്താഞ്ഞു"
>
> "വെളുത്തോരാടയോ ഞാനോ ചാർത്താൻ ഭർത്താവുമെനിക്കില്ലമ്മോ."
>
> "എന്തു പെണ്ണേ, ഉണ്ണി നീ മകളേ, കുങ്കമത്താൽ നീ കുറിയിടാഞ്ഞൂ?"
>
> "കുങ്കമത്താൽ ഞാനോ കുറിയിടുവാൻ കൂടെപ്പിറവിയുമില്ലെനിക്കു്."
>
> "എന്തു പെണ്ണേ, ഉണ്ണി നീ മകളേ, അഞ്ജനത്താൽ നീ കണ്ണെഴുതാഞ്ഞൂ?"
>
> "അഞ്ജനത്താൽ ഞാനോ കണ്ണെഴുതാൻ മക്കളെയോ ഞാനോ പെറ്റോളല്ല."

മറ്റു ചില ഭദ്രകാളിപ്പാട്ടുകൾ

പാലക്കാട്ടു പാടുന്ന ഭദ്രകാളിപ്പാട്ടിലെ ചില ഭാഗങ്ങൾ പി. ഗോവിന്ദപ്പിള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ മലയാളഭാഷാഗ്രന്ഥചരിത്രത്തിൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തീട്ടുണ്ടു്. അവിടെ മന്നത്തുകളി, ലാലാക്കളി, കണ്യാർകളി, ദേശത്തേക്കളി, എന്നിങ്ങനെ പല പേരുകൾ ഭദ്രകാളിയെപ്പറ്റിയുള്ള ആ വഴിപാടിനുണ്ടെന്നും മൂന്നു ദിവസത്തേയ്ക്കു നീണ്ടുനില്ക്കുന്ന ആ കളിയിൽ ഒന്നാം ദിവസത്തേതിന് ആണ്ടിക്കുത്തെന്നും രണ്ടാം ദിവസത്തേതിനു വള്ളോൻ പാട്ടു് എന്നും മൂന്നാം ദിവസത്തേതിനു മലമപ്പാട്ടു് എന്നുമാണ് പേരെന്നും അദ്ദേഹം പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടു്. കൊച്ചിയിൽ ചിറ്റൂർ ഭഗവതിയെപ്പറ്റിയുള്ള പാട്ടുകളിൽ ചില വരികളാണ് താഴെ ചേർക്കുന്നതു്.

> "ആതിപരാപരയേ നല്ലോരാനന്തരൂപിമഹേശ്വരിയേ,
> പാരിൽ പുകഴ്പൊങ്ങിന പഴയന്നൂർ ഭഗവതിയേ.
> കറ്റച്ചെഞ്ചിടമുടിയോൻ കറക്കണ്ടർമകൻ പിള്ളയോൻ
> ഒറ്റക്കൊമ്പിനുമുടയോൻ കണപതിക്കപയമേ ഞാൻ.

കീരനെല്ലും പറതട്ടീട്ട് കിണ്ണാരം തുയിൽ പാടുന്നേൻ;
കുടവയററഴകുടയ കണപതിക്കപെയമേ ഞാൻ.
അമ്മ ഭഗവതിയേ നല്ലോരാനന്ദമാകിന ഭൈരവിയേ
ശീലമുടയവളേ നല്ല ശ്രീകുരുമ്പയിൽ വാഴമമ്മേ
കാളി കരിങ്കാളിയവൾ കങ്കാളരൂപിയവൾ;
കുളിപ്പെരുമ്പടയോൾ നല്ല ചിറ്റൂർ ഭഗവതിയേ.”

മലമതെയ്യാട്ട്

“ചാന്തണിയും തിരുമേനിയാളെ-
  ച്ചായലിൽ നല്ലാളെക്കണ്ടുപോന്നേൻ.
ചിത്തിരപ്പെൺകൊടിത്തയ്യലാളെ-
  ച്ചിപ്പത്തിൽ ഞാൻ ചെന്നു കണ്ടുപോന്നേൻ.
ചുറ്റും തിരയും വളച്ചകത്തു
  ചൂതിട്ടാനെച്ചെന്നു കണ്ടുപോന്നേൻ.
ചെമ്പട്ടു ചേല മുറിച്ചുംകൊണ്ടു
  ചൊവ്വായിവച്ചു ഞെറിഞ്ഞുടുത്തു
ചൈവക്കുറി മുഖം കണ്മലരോ
  ശോഭയിൽ നല്ലാളെക്കണ്ടുപോന്നേൻ.”

മലമക്കളിയും ദേവേന്ദ്രപ്പള്ളും

കൊച്ചിരാജ്യത്തിൽപെട്ട വടക്കൻ ചിറ്റൂരിൽ കൊങ്ങൻപട എന്നൊരുത്സവം കൊല്ലംതോറും ആഘോഷിക്കാറുണ്ട്. ക്രി. പി. 917-ൽ കോയമ്പത്തൂർ (കൊങ്ങ്) ഭരിച്ചിരുന്ന ഒരു പശ്ചിമഗാങ്ഗരാജാവു കേരളത്തെ ആക്രമിക്കുകയും അന്നു കേരളം രക്ഷിച്ചിരുന്ന ഗോദരവിവർമ്മപ്പെരുമാൾ പാലക്കാട്ടുരാജാവിന്റേയും മറ്റും സഹായത്തോടുകൂടി അദ്ദേഹത്തെ വധിക്കുകയും ചെയ്തു. ചിറ്റൂർ ഭഗവതിതന്നെയാണ് ശത്രുനിഗ്രഹം ചെയ്തത് എന്ന വിശ്വാസത്തിൽ തദനന്തരം ആ വിജയത്തിന്റെ സ്മാരകമായി കേരളീയർ ‘കൊങ്ങൻപട’ ആഘോഷിച്ചുതുടങ്ങി. കൊല്ലം തോറും കൊങ്ങൻപട കഴിഞ്ഞുവരുന്ന ബുധനാഴ്ച മലമക്കളിയും അതിനടുത്ത ചൊവ്വാഴ്ച ദേവേന്ദ്രപ്പള്ളും നടത്തുന്നു. ഈ രണ്ടു കളികളിലും സ്വദേശികളായ നായന്മാർ ഭഗവതീസ്തോത്രപരങ്ങളായ ഗാനങ്ങൾ പാടുന്നതിനിടയ്ക്കു, മലയൻ, പള്ളൻ, ചക്കിലിയൻ ഇങ്ങനെ ചില ജാതിക്കാരുടെ വേഷങ്ങൾ ചമഞ്ഞുവന്നു കളിക്കുന്ന പതിവുണ്ട്. മലമക്കളിക്കുള്ള ദിവസത്തിൽ മലയന്റേയും മലയത്തിയുടേയും വേഷങ്ങൾ രങ്ഗപ്രവേശം ചെയ്യുന്നു. രണ്ടവസരങ്ങളിലും പാടുന്ന പാട്ടുകൾ പ്രായേണ തമിഴാണ്. “തെൻമലയിലെ തേനിരുക്കുതു തേനൈക്കൊണ്ടാടാ മലയാ, തേനൈക്കൊണ്ടാടാ മലയാ” എന്ന പാട്ടു മലമക്കളിയിലുള്ളതാണ്. ‘പള്ളു’ എന്നാൽ ദേവീപ്രീതികരങ്ങളായ ബലികർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യുമ്പോൾ പാടുന്ന രാഗം എന്നാണർത്ഥം. ദേവേന്ദ്രനെപ്പോലെ വിജയിയായ പെരുമാൾ ചിറ്റൂർഭഗവതിക്കു ബലിനല്കുമ്പോൾ പാടിയ പാട്ടെന്നായിരിക്കാം പ്രകൃതത്തിൽ പള്ളിന്റെ അർത്ഥം. ഈ പള്ളിൽപെട്ട ‘അൻപുടയ ചിത്രപുരി വാഴ്കിന്റ ഭഗവതിയേ’ എന്നു തുടങ്ങുന്ന പാട്ടുകൾ ഗോവിന്ദപ്പിള്ള മലയാള ഭാഷാഗ്രന്ഥചരിത്രത്തിൽ ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുണ്ട്.

പാനത്തോറ്റങ്ങൾ

ചിറ്റൂർ ഭഗവതീക്ഷേത്രത്തിൽ പാട്ടുന്നതിനും മറ്റുമായി പല തോറ്റങ്ങളും ഓരോ കാലത്തു തദ്ദേശീയരായ ഓരോ ഗ്രാമീണഭക്തന്മാർ നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. പാനവച്ചു കൊട്ടിപ്പാട്ടുന്നതിന് ഉപയോഗിക്കുന്നതിനാലാണ് അവയ്ക്കു പാനത്തോറ്റങ്ങൾ എന്നു പേർ വന്നത്. ഇപ്പോൾ ഈ ഇനത്തിൽ നമുക്കു ലഭിച്ചിട്ടുള്ള ഈ കൃതികൾ അതിപ്രാചീനങ്ങളല്ലെങ്കിലും അധികം അർവാചീനങ്ങളുമല്ല. ശ്രീ. പൊറയത്തു വിശ്വനാഥമേനോൻ അവയിൽ ചില തോറ്റങ്ങൾ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവയിൽ ഗണപതിക്കുമാത്രമേ പാട്ടിന്റെ ആകൃതി കാണുന്നുള്ളു. ബാക്കി ഭാഗങ്ങൾ ഗാനഗന്ധികളായ ഗദ്യങ്ങളാണെന്നു പറയാം. കരുവൂർതോറ്റം, പാണ്ഡവർതോറ്റം, ശാസ്താവുതോറ്റം, കുറതോറ്റം, ദാരുകവധംതോറ്റം, കലിതോറ്റം ഇവയെല്ലാം അത്തരത്തിലുള്ള ഗദ്യങ്ങൾതന്നെ; പാണ്ഡവർതോറ്റത്തിൽ പാണ്ഡവന്മാർ അവതരിക്കുന്നതും കുറതോറ്റത്തിൽ മഹാഭാരതമലക്കുറവൻ അവരെ നിഴൽകുത്തിമയക്കി വീഴിക്കുന്നതും അയാളുടെ ഭാര്യ പുനർജ്ജീവിപ്പിക്കുന്നതുമാകുന്നു വിഷയം. കലിതോറ്റത്തിൽ ഏഴു നാഗങ്ങളെ ആലമുറ്റത്തു പടനായരുടെ ഭാര്യ കുടിയിരുത്തുന്നു. കരുവൂർതോറ്റത്തിൽ മാമലയി ഒരു കൊമ്പനാനയെ പ്രസവിക്കുന്നു. ആ കഥ ഗജാനനാവതാരത്തിന്റെ രൂപഭേദമെന്നാണ് എനിക്കു തോന്നുന്നത്. കരുവൂർ കരിയാനത്തടിയനെന്നത്രേ ആ കൊമ്പനു കവി നൽകീട്ടുള്ള നാമധേയം. പൂർവ്വ കഥകളെ പലവിധത്തിൽ ഈ ഗ്രാമീണഗായകന്മാർ മാറ്റിമറിച്ചിട്ടുണ്ട്. പാണ്ഡവർതോറ്റത്തിൽ സൂതികയായ കുന്തിദേവിയെ ഗാന്ധാരി ഭയപ്പെടുത്തി അഗ്നിപ്രവേശം ചെയ്യിക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നു. ദാരുകവധത്തിൽ സ്തേനപതിയെന്നും സ്താനപതിയെന്നും രണ്ടു് അസുരകന്യകകൾ ബ്രഹ്മാവിനെ ഭജിക്കുകയും അതിൽ സ്താനപതി ദാരുകനേ പ്രസവിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. പന്ത്രണ്ടു "പൂനാരദന്മാർ" ആ അസുരന്റെ അക്രമങ്ങൾ ശ്രീമഹാദേവനെ അറിയിക്കുകയും അവിടുന്ന് ആ ദുഷ്ടന്റെ നിധനത്തിന്നായി കണ്ടൻകാളിയെ സൃഷ്ടിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. 'അകാളം' എന്ന കാട്ടിലുള്ള വേതാളത്തേയും "തൃശ്ശിവപേരൂർ വടക്കും ഗോപുരത്തിൽ കാത്തിരിപ്പോരു ശ്രീഭൂതത്താനേയും" കൂട്ടിക്കൊണ്ടാണ് കണ്ടൻകാളി ദാരുകനോടു യുദ്ധം ചെയ്യുവാൻ പോകുന്നത്. പ്രസ്തുത കൃതികളുടെ രചനാ രീതി രണ്ടുദാഹരണങ്ങൾകൊണ്ടു വെളിപ്പെടുത്താം.

1. ശാസ്താവിന്റെ ആയുധാഭ്യാസം:- "പയിറ്റാണ്ടിൽ പയറ്റിനാക്കിയ നേരത്തു പയറ്റിവരുന്നൊരു വരവു കണ്ടാൽ പണിക്കരെന്നേ തോന്നും; എയ്തുവരുന്നൊരു വരവു കണ്ടാൽ വിൽക്കുറുപ്പെന്നേ തോന്നും. അങ്ങനെ പയറ്റിയും എയ്തും വരുന്നോരു നേരത്തു കരുവൂർ മുണ്ടവരിക്കപ്ലാവിന്റെ മുകളിൽ നില്ക്കുന്നൊരു കരുവൂർ പൂഞ്ചാത്തൻകോഴിയെക്കണ്ടു് ഇക്കോഴിയെ എനിക്കു എയ്‌വാൻ തരണമെന്നാൻ കരുവൂർതിറംകൊണ്ടു ശാസ്താവു്. പെരുമാനുമപ്പോൾ അയ്യോ മകനേ എനിക്ക് അന്തിപെട്ടാൽ കിനാ കാണ്മാനും പുലർന്നാൽ കണികാണ്മാനുമുള്ളൊരു കോഴിക്കിടാവിനെ എയ്തുകൊല്ലലാ മകനേ എന്നാൾ കരുവൂർ നല്ലക്ഷമാതാവു്."

2. ദാരുകനും പുനാരദന്മാരും:- "കേൾപ്പൂതുമുണ്ടോ പൂനാരദന്മാരെ? ഇനിക്കൊ സ്വല്പമുള്ളൊരു വേദഗീതങ്ങൾ ഓതുകയും, കൊട്ടുകയും പാടുകയും ആടുകയും വേണമെന്നാൻ ദാരുകരാജാവു്.

> കേൾപ്പൂതുമുണ്ടോ ദാരുകാ? ഞങ്ങൾക്കു ഞങ്ങടെ നല്ലച്ചനറിഞ്ഞാൽ വഴക്കുണ്ടെന്നാർ പന്തിരണ്ടു പൂനാരദന്മാരപ്പോൾ.

> നിങ്ങടെ നല്ലച്ചൻ ഞാനെന്നു കല്പിച്ചുകൊൾവിൻ; നിങ്ങടെ നല്ലമ്മ എന്റെ ദേവിയെന്നു കല്പിച്ചുകൊൾവിൻ.
>
> നിങ്ങടെ നല്ലച്ചൻ ഇനിക്കു ജട പിരിക്കയും, പക്കം വയ്ക്കയും, പഴയരി വാർക്കയും വേണം.
>
> നിങ്ങടെ നല്ലമ്മ എന്റെ ദേവിക്കു മുറ്റമടിക്കയും താളിപിഴികയും വിളയാട്ടമഞ്ഞളരയ്ക്കയും വേണമെന്നു പഴിയും പരിഹാസവും പറഞ്ഞുകൊണ്ടാൻ ദാനപതി ദാനവേന്ദ്രൻ ദാരുക രാജാവു്."
>
> ഈ തോറ്റങ്ങളിൽ 'അരയോളം നീറ്റിൽച്ചെന്നു് അടിയൊലുമ്പിക്കുളിച്ചു; മുലയോളം നീറ്റിൽച്ചെന്നു മുടിയൊലുമ്പിക്കുളിച്ചു'; 'മുത്തിനാൽ കോരി മുറനിറയ്ക്കു; പവിഴത്താൽ കോരിപറനിറയ്ക്കു'; 'പാലിൽക്കഴുകി പതംവരുത്തി, നീരിൽക്കഴുകി നിറം വരുത്തി, "പള്ളിവാളാൽ വെട്ടി പാത്രവട്ടകയാൽ കുടിക്കുക' മുതലായി അവിടവിടെ കാണുന്ന പല ശൈലീപ്രായങ്ങളായ വാചകങ്ങൾക്കു വിശേഷിച്ചൊരാസ്വാദ്യത കാണുന്നു.

ശാസ്താമ്പാട്ടു്–ശാസ്താവു്

ശാസ്താവിനു നാൾ ചെല്ലുന്തോറും പ്രാധാന്യം കൂടിവരികയാണു് ചെയ്യുന്നതു്. എങ്കിലും തിരുനാവാ യോഗക്കാരുടെ പരദേവതയായ ചമ്രവട്ടത്തു് അയ്യപ്പൻ, ഭിഷഗ്വരനായ തകഴിയിലെ ശാസ്താവു് മുതലായ ദേവതകളുടെ ബിംബങ്ങൾക്കു പണ്ടുതന്നെ അസാധാരണമായ ചൈതന്യമുണ്ടായിരുന്നതായി രേഖകളുണ്ടു്. ഈ ദേവാലയങ്ങൾ ശബരിമല, അച്ചൻകോവിൽ, ആര്യങ്കാവു്, കുളത്തുപ്പുഴ മുതലായ ക്ഷേത്രങ്ങളെപ്പോലെ പർവതസമീപത്തിലല്ല സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതെന്നും ഓർമ്മിക്കേണ്ടതാകുന്നു. ശാസ്താവും ബുദ്ധനും ഒന്നല്ലെന്നുള്ളതിനു് എത്ര തെളിവുകൾ വേണമെങ്കിലും പ്രദർശിപ്പിക്കാവുന്നതാണു്. ശാസ്താവു് മൃഗയാസക്തൻ, ബുദ്ധൻ അഹിംസാവ്രതൻ, ശാസ്താവു് പൂർണ്ണയെന്നും പുഷ്കലയെന്നും അല്ലെങ്കിൽ മദനയെന്നും വരവർണ്ണിനിയെന്നും പേരുള്ള രണ്ടു ദേവതകളുടെ പ്രാണനാഥൻ, ബുദ്ധൻ സർവ്വസങ്ഗപരിത്യാഗിയായ മഹർഷി; ഇവർ തമ്മിൽ യാതൊരു ബന്ധമോ സാജാത്യമോ ഇല്ല; പിന്നെവേണ്ടേ ഏകീഭാവം? പുരാതനകാലത്തു ദ്രാവിഡരുടെ ഇടയിൽ ഒരു ഗ്രാമദേവത മാത്രമായിരുന്ന ശാസ്താവിനു കേരളത്തിൽ മാത്രമേ ഉൽക്കൃഷ്ടത സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ളു. ശാസ്താവിനെ ഒരു മലയാളിയെന്നാണു് എല്ലാ പാട്ടുകളിലും വർണ്ണിച്ചിട്ടുള്ളതു്. തിരുനെല്‌വേലി, മധുര മുതലായ ജില്ലകളിൽ കർഷകന്മാരുടെ ഒരു സാമാന്യദേവതയായി മാത്രമാണു് അവിടുന്നു് ഇന്നും കരുതപ്പെടുന്നതു്.

ശാസ്താമ്പാട്ടു്

ശാസ്താമ്പാട്ടുകൾ മലയാളത്തിലും തമിഴിലും ധാരാളമായുണ്ടു്. മലയാളത്തിലുള്ള പാട്ടുകളെപ്പറ്റിയാണു് ഇവിടെ പ്രസ്താവിക്കുന്നതു്. ശാസ്താമ്പാട്ടിനു് അയ്യപ്പൻപാട്ടെന്നും പേരുണ്ടു്. ഈവക പാട്ടുകളിൽ ശ്രീപരമേശ്വരനു് മോഹനീരൂപം ധരിച്ച വിഷ്ണുവിൽനിന്നു ജനിച്ച ശാസ്താവിന്റെ അവതാരം മുതല്ക്കുള്ള കഥകൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ശാസ്താവിന്റെ അപദാനങ്ങൾ ഏഴു ശേവ (ശേവുക) ങ്ങളിലായി കൊള്ളിച്ചിരിക്കുന്നു. ശേവം എന്നാൽ സേവകത്വം എന്നർത്ഥം. പാണ്ഡ്യരാജാവിന്റെ സേനകനായാണല്ലോ ശാസ്താവു ഭൂലോകത്തിൽ രങ്ഗപ്രവേശം ചെയ്യുന്നതു്. ആ ശേവങ്ങൾ (1) പാണ്ടിശ്ശേവം (2) പുലിശ്ശേവം (3) ഇളവരശുശേവം (4) വേളിശ്ശേവം (5) ഈഴശ്ശേവം

(6) പന്തളശ്ശേവം (7) വേളാർശ്ശേവം ഇവയാണ്. ഏഴു ശേവങ്ങൾക്കും ചൂഴിയാരി എന്നു പറഞ്ഞുവരുന്ന ഏഴു താളങ്ങളുമുണ്ട്. ഉടുക്ക് എന്ന വാദ്യമുപയോഗിച്ചാണ് ഈ പാട്ടുകൾ പാടുന്നത്.

പുലിശ്ശേവം

"കരമതിൽ ശരവും വില്ലമെടുത്തയ്യൻ പുറപ്പെട്ടു
കരിമ്പുലിപ്പാലു കൊണ്ടുവരുവതിന്നുഴറ്റോടേ.
കറപ്പകച്ചയും കെട്ടിക്കടുവായോടങ്കം ചെയ്‌വാൻ
കരത്തിൽ പൊന്തയുമെടുത്തരശനെ നമിച്ചയ്യൻ
അനുജ്ഞയും വാങ്ങിത്തന്റെ കരമൊന്നു കുലുക്കുന്നു.
മനക്കുരുന്നിങ്കൽ മോദം വളരുന്നു നൃപതിക്കു
ബഡവാഗ്നിസമുജ്ജ്വലം വളരുന്നു മലയാളി.
ദൃഢതരം ഗമിപ്പതിനൊരുമ്പെട്ടാനതിഘോരം.
പലരും ചേവകന്മാർ വന്നടിമലർ വണങ്ങുന്നു.
വലരിപുസമനെന്നു പലജനം പറയുന്നു.
കുതിരയൊന്നു ഞാൻ നല്കാം മലയാളിച്ചേവകാ നീ
കുതിരതൻ മുകളേറിഗ്ഗമിക്കു താൻ വനം നോക്കി.
കുതിരയെപ്പുലി കണ്ടാൽ ഝടിതി സംഹരിച്ചീടും.

***

നാട്ടിലെ നൃപതിതന്നരുളുണ്ടിന്നെനിക്കെങ്കിൽ
കാട്ടിലെപ്പുലിപ്പാലു കറന്നു ഞാൻ കൊണ്ടുപോരും."

ഈഴശ്ശേവം

"അരശരിൽ മണിമകുടതിലോത്തമനഖിലജഗൽപ്പരിപൂർണ്ണൻ
അണിമതികുല തലയിലണിന്തരനുടെ മകനു മനസ്സിൽ
കരുതിയതീഴത്തൊരു രാജാവെക്കാണണമെന്നൊരു പക്ഷം,
കടലൊരു ശതയോജനയുണ്ടു കടപ്പതിനരുതു നിനച്ചാൽ,
ആരാലും ബാധവരാത്തോരസുരകൾ മരുവും ലങ്ക-
യ്ക്കരികേയീഴപ്പെരുമാളുടെ രാജ്യമതെന്നറിയേണം."

മറ്റൊരു ശാസ്താംപാട്ട്

"അരുമറപ്പൊരുളതായേ അരനുമത്തരുണിയോടും
കരികുലത്തലവനായിക്കാനനമകത്തു പുക്ക്
ഉരമൊടു പുണരുമന്നു ഉതിത്തെഴും ഗജമുഖന്റെ
ചരണപങ്കജം തൊഴുന്നേൻ ശാസ്താവിൻ വേട്ട ചൊൽവാൻ

****

ഭൂതനാഥനനങ്ഗകോടിനിറം കലർന്ന മൃണാലയൻ
ഭുവനതലമതിലമർജനങ്ങളെയല്ലൽതീർത്തു വസിപ്പവൻ

ഭൂതലേ മലനാടുതന്നിൽ വളർന്ന കോവിൽവനങ്ങളിൽ
പുതുമയൊടു വിലസുന്ന കരമതിലന്നു വില്ശരമേന്തിയേ.
പാണ്ഡ്യനായ മഹീശനെപ്പരിചോടു ശേവുകമാകുവാൻ
പലദിവസമവനരികിൽ മരുവിക്കൊണ്ട കൊണ്ടൽ നിറത്തോനും.
യാത്രപോവതിനിന്നു നല്ല ഗുണങ്ങളുള്ളൊരു നാളെടോ
ഝടിതിയിനി നിങ്ങൾ വരികയെന്നു ചമഞ്ഞു വൻപട കൂട്ടിനാൻ."

വാവർസ്വാമിപ്പാട്ട്

ശബരിമലക്ഷേത്രത്തിൽ ശാസ്താവിന്റെ ഉപദേവനായി വാവരുസ്വാമി എന്നൊരു മൂർത്തിയെ ആരാധിച്ചു വരുന്നുണ്ട്. ആ മൂർത്തി മഹമ്മദീയനാണ്. അച്ഛന്റേയും അമ്മയുടേയും പേർ യഥാക്രമം ആലിക്കുട്ടിയെന്നും പാത്തുമ്മയെന്നുമായിരുന്നു. വാവർ ബാല്യത്തിൽത്തന്നെ പയറ്റുമുറയെല്ലാം അഭ്യസിച്ചു.

"എന്തിനി വേണ്ടതു വാവർക്കെന്നിങ്ങനെ
ചിന്തിച്ചു പാത്തുമ്മ പാരാതുറച്ചുടൻ
അന്തികേ നില്ക്കുന്നൊരത്തിമരംകൊണ്ടു
ചന്തത്തിൽ വാവർക്കു കപ്പലുണ്ടാക്കണം
നിശ്ചയിച്ചിങ്ങനെ പാത്തുമ്മ തൽക്ഷണം.
തച്ചരേയൊക്കെ വരുത്തിയോതീടിനാൾ.
ഇച്ഛിച്ചപോലെതാനാശാരിമാരുടൻ
മെച്ചമേറുന്നോരു കപ്പൽ തീർത്തീടിനാർ.
കപ്പലിറക്കുന്ന കാലേ വെടി മൂന്നു
വയ്പിച്ചു വാവരും കൂട്ടരും ചെന്നുടൻ.
കപ്പലിൽക്കേറുന്നു; പായും നിവിർക്കുന്നു.
കെല്പോടു കപ്പലോടുന്നു തെക്കോട്ടുതാൻ."

തെക്കുനിന്നു കിഴക്കോട്ടു കപ്പലോടിക്കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ അയ്യപ്പൻ കപ്പൽച്ചുങ്കം ചോദിക്കുകയും അതിന്നു വാവർ

"ആനക്കഴുത്തിലേറിപ്പോകുന്നോരയ്യപ്പാ!
ആനവാല്ക്കാണം നമുക്കു തരികെടോ"

എന്ന് എതിർചോദ്യത്തിന് ഒരുമ്പെടുകയും ചെയ്തു. രണ്ടു പേരും തമ്മിലുണ്ടായ യുദ്ധത്തിൽ വിജയം ഒരു കക്ഷിക്കും സിദ്ധിച്ചില്ല. ശാസ്താവ് അപ്പോൾ വാവരോട്

"പോരിനി വേണ്ട നീ വീരനാണേറ്റവും
പാരിതിൽ നിന്നോടു തുല്യരില്ലാരുമേ,
പോരിക നമ്മോടുകൂടെ നീ വാവരേ!
ഭൂരിമോദം നിന്നെ വാഴിക്കാം ഞാനെടോ."

എന്നു വാഗ്ദാനം ചെയ്തു ശബരിമലയ്ക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകുകയും അവിടെ ഒരാലയം തീർത്ത് അതിൽ തന്റെ സുഹൃത്തിനെ കുടിയിരുത്തി ഗോതമ്പു നിവേദ്യത്തിനു ശട്ടം കെട്ടുകയും ചെയ്തു. ഇതാണ് പാട്ടിലെ കഥ. പഴയ ഐതിഹ്യത്തെ ആസ്പദമാക്കി

രചിച്ചിട്ടുള്ള ഈ ഗാനം തീരെപ്പഴക്കമുള്ളതല്ല. ആര്യന്മാർക്കും ദ്രാവിഡർക്കും ശൈവമതത്തിനും വൈഷ്ണവമതത്തിനും തമ്മിലുള്ള മാത്സര്യത്തെ നശിപ്പിക്കുവാനാണ് അയ്യപ്പനെ പൗരാണികന്മാർ ഹരിഹരപുത്രനാക്കിയത്. ഹിന്ദുക്കളും മഹമ്മദീയരും തമ്മിലുള്ള സംഘർഷത്തിനു വിരാമമിടുവാൻ പശ്ചാൽകാലികന്മാർ വാവരുസ്വാമിയെ ശബരിമല അയ്യപ്പന്റെ സുഹൃത്തുമാക്കി. എത്ര വിശാലമായിരുന്നു നമ്മുടെ പൂർവ്വന്മാരുടെ ഹൃദയം! എന്തൊരു ആശ്ചര്യകരമായ ഐക്യബോധത്തിന്റെ ഫലമായിരുന്നു അവരുടെ അത്തരത്തിലുള്ള മതപരിഷ്കാരപരിപാടി!

വള്ളപ്പാട്ട്

പഴയകാലത്തു പുരാണകഥകളെ ആസ്പദമാക്കിയല്ല വഞ്ചിപ്പാട്ടുകൾ രചിക്കപ്പെട്ടുവന്നിരുന്നത്. വിനോദപരങ്ങളായും ശൃങ്ഗാരതരങ്ഗിതങ്ങളായും ദേശചരിത്രപ്രതിപാദകങ്ങളായും ഉള്ള ഗാനങ്ങൾ അന്നു ധാരാളം പ്രചരിച്ചിരുന്നു. കിരാതം, വ്യാസോൽപ്പത്തി മുതലായ സാഹിത്യപ്രധാനങ്ങളായ പാട്ടുകളുടെ ആകർഷകത നിമിത്തം അവ അസ്തമിതപ്രായങ്ങളായെങ്കിലും ആരും ഇന്നും മറന്നിട്ടില്ലാത്ത ഒരു പാട്ടിനു ചിരഞ്ജിവിത്വമുള്ളതുപോലെ തോന്നുന്നു. അതിലെ ഏതാനും വരികളാണ് അടിയിൽ കാണുന്നത്.

> "കറുത്തപെണ്ണേ നിന്നെക്കാണാഞ്ഞൊരുനാളുണ്ട്
> വരുത്തപ്പെട്ടു ഞാനൊരു വണ്ടായിച്ചമഞ്ഞല്ലോ,
> വണ്ടായ്ച്ചമഞ്ഞു ഞാനൊരു തുമ്പിയായിപ്പറന്നേനെടീ,
> തുമ്പിയായ്പ്പറന്നുഞാനൊരു പള്ളിവാതുക്കൽ ചെന്നപ്പം
> പൂമാലപ്പൈതലെന്നെയൊരു പൂകൊണ്ടെങ്ങെറിഞ്ഞല്ലോ.
> അപ്പൂവും ചൂടിഞാനുമൊരാറ്റരികേ പോകുമ്പോൾ
> തന്നാനൊരുത്തൻ പതിനെട്ടു മോതിരം
> ചെമ്പല്ലിരുമ്പല്ല പിത്തളയല്ലോടല്ല
> പതിനെട്ടുമോതിരം പൊൻമോതിരമവൻ തന്നല്ലോ."

'കണ്ടേൻ ഞാൻ കണ്ടേൻ ഞാൻ കോവയ്ക്കപ്പുറം' എന്നുംമറ്റും വേറേയും ചില പാട്ടുകൾ ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ട്. ഉദ്ധരിക്കത്തക്ക വിധത്തിൽ അവ ഓർമ്മിക്കുന്നില്ല.

വാലന്മാർ തണ്ടു പിടിക്കുമ്പോൾ പാടുന്ന മറ്റൊരു പാട്ടിലുള്ളതാണ് ചുവടേ ചേർക്കുന്ന വരികൾ.

> "റാകിപ്പറക്കുന്ന ചെമ്പരുന്തേ! നീയുണ്ടോ മാമാങ്ക വേലകണ്ടു?"
> വേലയുംകണ്ടു, വിളക്കുംകണ്ടു; കടലിൽത്തിരകണ്ടു കപ്പൽകണ്ടു;
> കടലിൽച്ചാൺ ചാഞ്ഞ കരിന്തെങ്ങിന്മേൽ കടന്തലുമുണ്ടു കടന്തക്കൂടുണ്ട്.
> കടന്തൽപിടിപ്പാൻവിരുതാർക്കുള്ളൂ? തച്ചുള്ളവീട്ടിൽരണ്ടു പിള്ളേരുണ്ട്.
> പിള്ളേരെ വിളിപ്പാൻ രണ്ടാളയച്ചു; പിള്ളേരും വന്നു; പോയാളും വന്നു.
> പട്ടുമുടുത്തു പണിത്തൊപ്പിയിട്ടു; ഈക്കിക്കരയനും തോൾ മേലണിന്തു,
> കടന്തൽപിടിച്ചവർ കൂട്ടിലിട്ടു; ഇളയതുലക്കനു കാഴ്ചവച്ചു."

ഉപസംഹാരം

ഇനിയും കല്യാണപ്പാട്ട്, കോലടിപ്പാട്ട്, തുമ്പിപ്പാട്ട്, ഐവർകളിപ്പാട്ട്, കോൽകളിപ്പാട്ട് മുതലായി പലവിധത്തിലുള്ള ആരാധനാക്രമങ്ങളോടും വിനോദങ്ങളോടും

അനുബദ്ധമായി കിടക്കുന്ന അനവധി ഗാനങ്ങൾ നമ്മുടെ സ്മരണയെ അർഹിക്കു ന്നുണ്ട്. കല്യാണക്കളി കൊല്ലത്തും അതിനു തെക്കും ഉള്ള പ്രദേശങ്ങളിൽ സമീപകാലംവരെ ധാരാളമായി പ്രചരിച്ചിരുന്ന ഒരു വിനോദമാണ്. നായന്മാരുടെ തറവാടുകളിൽ താലികെട്ടുകല്യാണം സംബന്ധിച്ചും മറ്റും ആ കളി കളിപ്പിച്ചിരുന്നു. ചില ക്ഷേത്രങ്ങളിലും അതു കളിച്ചുകണ്ടിട്ടുണ്ട്. ഇപ്പോഴും ഓണക്കാലത്ത് അതിനു ചില സ്ഥലങ്ങളിൽ പ്രചാരമില്ലെന്നില്ല. പുരാണകഥകളാണ് പ്രായേണ പാടിവരുന്നത്. പാടുമ്പോൾ പലമാതിരി അടവുചവിട്ടുകളും ഗായകന്മാർ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നു. ഈ വകുപ്പിൽ ഉൾപ്പെടുന്ന പല പാട്ടുകളും അച്ചടിച്ചിട്ടുണ്ട്. കോലടിപ്പാട്ടുകളുടെ ലക്ഷണവും ഇതിൽനിന്നു ഭിന്നമല്ല. കോൽകളിക്കു പ്രസിദ്ധി വടക്കേ മലയാളത്തിലാണ്. തെക്കൻകോൽകളിയെന്നും വടക്കൻകോൽകളിയെന്നും മാപ്പിളക്കോൽകളിയെന്നും മൂന്നുതരം കളികൾ ആ ഇനത്തിൽ അവിടെ നടപ്പുണ്ട്. അവയ്ക്കു കോലടിയെന്ന പേർ പറയുന്നു. ഒന്നാമത്തേയും മൂന്നാമത്തേയും തരത്തിലുള്ള കളികൾക്കു 'ചുവടും' (അഭിനയം) രണ്ടാമത്തേതിനു 'ചിന്തും' (ഗാനം) ആണ് പ്രധാനം. കോലിനുപകരം പരിചയും ചിലമ്പും ഉപയോഗിച്ചും ചിലർ ഈ കളി കളിക്കാറുണ്ട്. ചിലമ്പു കാലിൽ ഇടുന്നതല്ല. കോലിൽത്തന്നെ കോർത്തിട്ടുള്ളതോ കൈയിൽവച്ചുതാളത്തിനനുസരിച്ചു കൊട്ടാൻ ഉപകരിക്കുന്നതോ ആണ്.

ഇപ്പോൾത്തന്നെ ക്രമത്തിലധികം ദീർഘമായിപ്പോയ ഈ അദ്ധ്യായം ഇവിടെ അവസാനിപ്പിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നതിനാൽ മറ്റു തരത്തിലുള്ള പാട്ടുകളെക്കുറിച്ചു യാതൊന്നും പ്രസ്താവിക്കുവാൻ നിവൃത്തിയില്ല. ഗണപതി, ശ്രീകൃഷ്ണൻ, ശിവൻ, പാർവതി മുതലായ ദേവതകളെപ്പറ്റി അനേകം നാടോടിപ്പാട്ടുകളുണ്ട്. താഴെക്കാണുന്നതു ശ്രീകൃഷ്ണപരമായ ഒരു ഗാനമാണ്.

"തൃശ്ശൂരെ മതിലകത്ത് ഒന്നല്ലോ പൂത്തിലഞ്ഞി;
ആയിലഞ്ഞിപ്പൂപറിപ്പാൻ പോരിൻ പോരിൻ തോഴിമാരേ,
"തൃപ്പറങ്ങോട്ടപ്പനാണേ ഞങ്ങളാരും പോരുന്നില്ല."
"എന്തുകൊണ്ടു പോരുന്നില്ല? "മതിലകത്തു കണ്ണനുണ്ട്;
കൊച്ചുവില്ലുമമ്പുമുണ്ട്; എയ്തുകൊല ചെയ്തുപോകും."

തിരുവാതിരപ്പാട്ട്, ബ്രാഹ്മണിപ്പാട്ട്, അമ്മാനപ്പാട്ട് മുതലായവ സാഹിത്യപദവിയിൽ ചരിക്കുന്ന പാട്ടുകളാകയാൽ അവയെപ്പറ്റി അന്യത്ര പ്രതിപാദിക്കും. പല തൊഴിൽപ്പാട്ടുകളോടും ഇടകലർന്നു ഗദ്യങ്ങളുമുണ്ട്. വിസ്തരഭീരുതയാൽ അവയ്ക്കൊന്നിന്നും ഉദാഹരണങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കുന്നില്ല.

11

നാടോടിപ്പാട്ടുകൾ II

വടക്കൻപാട്ടുകൾ-ഉപക്രമം

വടക്കേമലയാളത്തിൽ പുരാതനകാലങ്ങളിൽ വീര്യശൗര്യങ്ങൾക്കു വിളനിലങ്ങളായിരുന്ന ചില പുരുഷകേസരികളുടേയും വനിതാരത്നങ്ങളുടേയും അപദാനങ്ങളെ പ്രകീർത്തനം ചെയ്യുന്ന നാടോടിപ്പാട്ടുകൾക്കാണ് വടക്കൻപാട്ടുകൾ എന്നു പേർ പറഞ്ഞുവരുന്നതു്. ആ പാട്ടുകൾക്കു പണ്ടത്തെപ്പോലെയുള്ള പ്രചാരം ഇക്കാലത്തില്ലെങ്കിലും ഇന്നും അവയിൽ ജനങ്ങൾക്കുള്ള പ്രതിപത്തി അസ്തമിച്ചിട്ടില്ല. നാനൂറോളം വടക്കൻപാട്ടുകൾ മലബാർ ഡിസ്ട്രിക്ട് കളക്ടരായിരുന്ന മി. പെഴ്സിമാക്വീൻ ശേഖരിച്ചിട്ടുള്ളതായി കേൾവിയുണ്ടു്. ഇനിയും ഒട്ടുവളരെ അധികം ആ ഇനത്തിലുള്ള ഗാനങ്ങൾ ശേഖരിക്കുവാൻ കിടപ്പുള്ളതായുമറിവുണ്ടു്. ആകെക്കൂടി മുപ്പത്തഞ്ചു പാട്ടുകളോളം മാത്രമേ ഇന്നേവരെ അച്ചടിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളു. അതുകൊണ്ടു് ഈ വിഷയത്തിൽ ഭാഷാഭിമാനികൾ നേടീട്ടുള്ളതു മണൽ, നേടേണ്ടതു മല എന്ന നിലയിലാണ് വസ്തുസ്ഥിതി. പാടുവാൻ വിശേഷിച്ചു ഗായകത്വമോ കേട്ടാനന്ദിക്കുവാൻ പ്രത്യേകിച്ചു വൈദൂഷ്യമോ വേണ്ടാത്ത പ്രസ്തുത ഗാനങ്ങൾ ഹൃദയത്തിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടു ഹൃദയത്തിൽചെന്ന് അലിഞ്ഞുചേരുന്നു. കളരി, അടവ്, പയറ്റ്, അങ്കം, ഇവയോടു് അനുബന്ധിക്കാത്ത വടക്കൻ പാട്ടുകൾ കുറയും. പടക്കലികൊണ്ട വീരന്മാരുടെ പോരിനുവിളി, ആയുധങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള കൂട്ടിമുട്ടൽ അപകടങ്ങളിൽ നിന്നു യുവാക്കന്മാരും യുവതികളും അവരുടെ കയ്യൂക്കുകൊണ്ടും ബുദ്ധിശക്തികൊണ്ടും നിഷ്പ്രയാസം നേടിക്കൊള്ളുന്ന ആത്മരക്ഷ മുതലായി പുളകപ്രദങ്ങളായ പല അത്ഭുതസംഭവങ്ങളും അവയിൽ ഹൃദയങ്ഗമമായി പ്രതിബിംബിച്ചിട്ടുണ്ടു്. പൂർവ്വകാലത്തേ സമുദായാചാരങ്ങളുടെ സ്ഫടികദർപ്പണങ്ങളെന്ന നിലയിലും അവയ്ക്കു ബഹുമാന്യമായ ഒരു സ്ഥാനമുണ്ടു്. വടക്കൻ പാട്ടുകൾ പ്രായേണ ഒരൊറ്റ ദ്രാവിഡവൃത്തത്തിലാണ് രചിച്ചുകാണുന്നതു്. അതിൽ പലപ്പോഴും അക്ഷരങ്ങൾ ഒടിച്ചും മടക്കിയും നീട്ടിയും നിറുത്തിയും മറ്റും ഉച്ചരിക്കേണ്ടതുണ്ടു്. ആപ്പണികൾ കഴിച്ചു് എണ്ണിനോക്കിയാൽ ഓരോ വരിയിലും പതിനേഴുമാത്ര വീതം കാണാം. 'തച്ചോളിമേപ്പയിൽ കുഞ്ഞ്യോതേനൻ' എന്ന വരിതന്നെ ഇതിനുദാഹരണമാണ്. 'കരുമ്പറമ്പിൽ കണ്ണന്റെ കഥ' യിലെ ആദ്യത്തെ ഭാഗം മാത്രമേ ഞാൻ മറ്റൊരു വൃത്തത്തിൽ രചിച്ചതായി കണ്ടിട്ടുള്ളു. അതിലെ

'ഒന്നുണ്ടു കേൾക്കണം പെണ്ണേ നീയാർച്ചേ!

തോട്ടത്തിൽ ചെത്തുവാൻ പോകുന്ന ഞാനും.'

എന്നീ വരികളിൽ പത്തൊൻപതു മാത്രംവീതം ഉണ്ട്.

ദേശം

വടക്കൻപാട്ടുകളിലെ നായകന്മാരും നായികമാരും അറിവുള്ളിടത്തോളം കടത്തനാട്ടോ അതിനു സമീപമോ ജീവിച്ചിരുന്നവരാണ്. ആരോമൽച്ചേകവരുടെ പാട്ടിൽ (പുത്തരിയങ്കത്തിൽ) വെട്ടത്തുനാട്ട് തൃപ്പറങ്ങോട്ടപ്പന്റെ നടയിൽ പൊന്നും വെള്ളിയും പൊതിഞ്ഞുവച്ചു പരീക്ഷനടത്തി കുറുങ്ങാടിടം എന്ന തറവാട്ടിലെ കാരണവസ്ഥാനത്തെപ്പറ്റി ഉണിക്കോനാരും ഉണിച്ചന്ത്രോരും തമ്മിലുള്ള തർക്കം തീർക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നതിനെപ്പറ്റി നാം വായിക്കുന്നുണ്ട്; എന്നാൽ കുറുങ്ങാടിടം പ്രതിയാതിരിനാട്ടിലേ ഒരു വീടാണെന്നു കവി തന്നെ നമ്മെ ധരിപ്പിക്കുന്നുമുണ്ട്. ഈ പ്രതിയാതിരിനാട്ട് എന്നു പറയുന്നതു പുറത്തായ നാടെന്നും പുറവഴിനാടെന്നും പേരുള്ള വടക്കൻ കോട്ടയമാണെന്ന് എനിക്കു തോന്നുന്നു. കോലത്തുനാട്ട് അരിങ്ങോടരെ ഉണിച്ചന്ത്രോർക്കു ചോകോ[1]നായി കിട്ടിയതുപോലെ ഏളവന്നൂർ നാട്ടു പുത്തൂരംവീട്ടിൽ ആരോമരെ ഉണിക്കോനാർക്കും ചേകോനായി കിട്ടി. ആ പാട്ടിലെ—

"കറുത്തനാർനാട്ടു കിഴക്കേ അറ്റം
പുത്തൂരം പാടം പടിഞ്ഞാററ്റം
എളവന്നൂർ നാടൊരു നാടല്ലാണെ"

എന്ന വരികളിൽനിന്നു കടത്തനാട്ടിനു പടിഞ്ഞാറാണ് എളവന്നൂർ നാടെന്നു നാം അറിയുന്നു. ചിറയ്ക്കൽ തമ്പുരാൻ, കോട്ടയത്തു തമ്പുരാൻ ഇവർക്കു പുറമേ സാമൂതിരിയെപ്പറ്റിയും ചില പാട്ടുകളിൽ സൂചനയുണ്ട്.

കാലം

വടക്കൻപാട്ടുകളിൽ ഭൂരിപക്ഷവും രണ്ടു കുടുംബങ്ങളിലേ അങ്ഗങ്ങളുടെ പ്രശസ്തിയെ വാഴ്ത്തുന്നവയാണ്. അവയിൽ ഒന്നു മേല്പറഞ്ഞ പുത്തൂരംവീടും മറ്റൊന്നു കടത്തനാട്ടു വടകരയ്ക്കു സമീപമുള്ള പുതുപ്പണം അംശത്തിൽ മേപ്പയിൽ എന്ന പ്രദേശത്തിൽപെട്ട തച്ചോളിമാണിക്കോത്തുവീടും ആണ്. പുത്തൂരം വീട്ടുകാർ തീയന്മാരും മാണിക്കോത്തു വീട്ടുകാർ നായന്മാരുമാണെന്നു വായനക്കാർ കേട്ടിരിക്കുമല്ലോ. തച്ചോളി എന്നതു ജാതിവിഭാഗത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്ന പേരാണെന്നറിയുന്നു. തച്ചോളി 'ഒതേന'ക്കുറുപ്പിനെപ്പറ്റിയുള്ള പാട്ടുകളാണ് ഒട്ടധികമുള്ളതു്. ഒതേനൻ കൊല്ലം 759-ാമാണ്ടു മിഥുനമാസം വെള്ളിയാഴ്ച നട്ടുച്ചയ്ക്ക് കറുത്ത വാവിൻനാളിൽ ജനിച്ചു. മുപ്പത്തിരണ്ടാമത്തെ വയസ്സിൽ യശശ്ശരീരനായി. ഇതിൽനിന്നു ആ യോദ്ധാവു മരിച്ചിട്ടു മുന്നൂറിൽചില്വാനം വർഷങ്ങളേ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളു എന്നു സിദ്ധമാകുന്നു. ആരോമൽച്ചേകവരുടെ കാലവും ഇതിനെ അപേക്ഷിച്ചു വളരെ മുമ്പല്ലെന്നാണ് എനിക്കു തോന്നുന്നതു്. വലിയ ആരോമൽച്ചേകവരുടെ കഥയിൽ

"നമ്മുടെ പണ്ടത്തെക്കാർന്നോന്മാരു്
അങ്കംപിടിച്ചു കഴിഞ്ഞുപോന്നു;

[1] അങ്കം വെട്ടുന്ന യോദ്ധാവു്.

മുന്നൂറ്ററുപത്തെട്ടു വരിഷമായി,
അന്നുതൊട്ടിന്നുവരെയ്ക്കുമുണ്ണി.”

എന്നൊരു കുറിപ്പു കാണുന്നുമുണ്ട്. ചേകവർ തന്റെ അനുജൻ കുഞ്ഞിക്കണ്ണനോടു കേരളോൽപത്തിയേയും ഈഴവരുടെ ആഗമത്തേയുംമറ്റും പറ്റി പറയുന്ന പുരാവൃത്തത്തിലുൾപ്പെട്ടതാണ് ഈ കുറിപ്പ്. പ്രസ്തുത ചരിത്രകഥനം പുത്തരിയങ്കത്തിലില്ല. പുത്തരിയങ്കം പൊലിപ്പിച്ചതാണ് വലിയ ആരോമൽച്ചേകവരുടെ കഥ; എന്നാൽ ആ കഥയും പഴക്കമുള്ളതുതന്നെയെന്നു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ചേരമാൻപെരുമാൾ ഈഴത്തുരാജാവിന് ആളയച്ചിട്ടാണ് ഈഴവർ മലയാളക്കരയിൽ കുടിപാർപ്പ് തുടങ്ങിയത് എന്ന് അതിൽ പറയുന്നുണ്ടെങ്കിലും എന്നുമുതലാണ് പുത്തൂരംവീട്ടുകാർ അങ്കംപിടിച്ചു തുടങ്ങിയതെന്നോ ഏതു ചേരമാൻ പെരുമാളാണ് ഈഴവരെ കുടിയിരുത്തിയതെന്നുപോലുമോ നിർണ്ണയിക്കുവാൻ യാതൊരു തെളിവും അതു നല്കുന്നില്ല. ക്രി. പി. ഒൻപതാം നൂറ്റാണ്ടിലല്ല പെരുമാൾവാഴ്ച അവസാനിച്ചതെന്നു മുൻപൊരധ്യായത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതുകൊണ്ടു ക്രി. പി. ഒൻപതാം ശതകത്തിനുശേഷം മുന്നൂറ്ററുപത്തെട്ടു വർഷം കഴിഞ്ഞിട്ട് അതായതു പതിമൂന്നാം ശതകത്തിലോ അതിന്നടുപ്പിച്ചോ ആണ് ആരോമൽച്ചേകവർ ജീവിച്ചിരുന്നതെന്നു സ്ഥാപിക്കുവാൻ മാർഗ്ഗമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ‘പട്ടാളമല്ലേ കാണുന്നത്’ എന്നൊരു പ്രസ്താവനയും പുത്തരിയങ്കത്തിൽ കാണുന്നുണ്ട്. ‘പട്ടാളം’ എന്ന പദം പതിമൂന്നാംശതകത്തിൽ മലയാളത്തിൽ പ്രചരിച്ചിരുന്നതായി തോന്നുന്നില്ല.

പുത്തൂരംവീട്

പുത്തൂരംവീട്ടിലെ ആരോമൽച്ചേകവർ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹോദരി ആറ്റുമ്മണമ്മേൽ ഉണ്ണിയാർച്ച, ഉണ്ണിയാർച്ചയുടെ മകൻ ആരോമുണ്ണി ഈ മൂന്നുപേരും അങ്കപ്പയറ്റിൽ അത്യധികം വൈദഗ്ദ്ധ്യം സമ്പാദിച്ചവരായിരുന്നു. തന്റെ അച്ഛൻ കണ്ണപ്പനു നാല്പത്തിരണ്ടു വയസ്സുള്ളപ്പോളാണ് ആരോമൽച്ചേകവർ ജനിച്ചത്.

“ഏഴങ്കം വെട്ടിജ്ജയിച്ചു അച്ഛൻ;
പന്തിരണ്ടങ്കം പദവി തീർത്തു;
ഇരുപത്തിരണ്ടങ്കം താരി താഴ്ത്തി.”

എന്ന് അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി മകൻ പുത്തരിയങ്കത്തിൽ പറയുന്നുണ്ട്. ആ കണ്ണപ്പൻ ചേകവരെപ്പറ്റിയും ഒരു പാട്ടുണ്ട്. ആരോമൽച്ചേകവർ (1) പകിടകളിക്കു പോയതും (2) പുത്തരിയങ്കം വെട്ടിയതും ഇങ്ങനെ രണ്ടു പാട്ടുകൾ ആ മഹാവീരനെപ്പറ്റി കാണ്മാനുണ്ട്. മികവിൽ മികച്ചേരിവീട്ടിലുള്ള അമ്മാവൻ ചൂതുകളിക്കു വിദഗ്ദ്ധനായിരുന്നതുകൊണ്ട് അതു പഠിക്കുവാൻ ആരോമർ അങ്ങോട്ടു പോയി.

“കോവിൽ കൊടുത്തുള്ള കൊത്തുവള
നഗരി കൊടുത്തോരു പൊൻകുപ്പായം;
നാടുവാഴി കൊടുത്തോരു പൊന്നുന്തൊപ്പി
ദേശവാഴി കൊടുത്തോരു നാഗമാല;
ശിഷ്യന്മാർ കൊടുത്തോരു പൊൻചൂരക്കോൽ;
ഏഴായിരത്തിന്റെയടിച്ചെരിപ്പ്;
എടമ്പിരി നല്ല വലമ്പിരിയും
ചക്കമുള്ളൻവള കൊത്തുവള;

താൻതന്നെ തീർപ്പിച്ച പൊൻമോതിരം
ചമയങ്ങളൊക്കെയും ചേർത്തണിഞ്ഞു്”

പുറപ്പെടാൻ ഒരുങ്ങുന്ന മകനോട്ട്

“ചമയം കുറയ്ക്കുണ്ണി! പൊന്മകനേ!
കരിങ്കണ്ണതന്നെയും തട്ടിപ്പോകും”

എന്നു് അമ്മ ഗുണദോഷിയ്ക്കുന്നു. അമ്മാവന്റെ വീട്ടിൽ ‘കാറ്റാട്ടും നല്ല കളിത്തിണ്ണയിൽ’ പാവിരിച്ച കുഞ്ഞമ്മായി ആരോമരെ എതിരേറ്റ സൽക്കരിച്ചു. അപ്പോൾ അമ്മാവന്റെ മകൾ തുമ്പോലാർച്ച തേച്ചുകുളി കഴിഞ്ഞു,

“മാറത്തു തളിക കമഴ്ത്തിക്കൊണ്ടു,
പടിയും പടിപ്പുര കടന്നുവന്നു.”

അവളെ

“ഒളിമിന്നൽപോലങ്ങു കണ്ടുചേകോൻ;
ദൃഷ്ടി മറിച്ചങ്ങു നോക്കി ചേകോൻ;
പുഞ്ചിരികൊണ്ടു ചിരിച്ച പെണ്ണും,”

എന്തിനധികം? അന്നു രാത്രിയിൽതന്നെ ഗാന്ധർവ്വവിധിപ്രകാരം അവരുടെ വിവാഹം കഴിഞ്ഞു. അതു മാതാപിതാക്കന്മാർ അറിയായ്കനിമിത്തം തുമ്പോലാർച്ച വളരെ കഷ്ടപ്പെടേണ്ടിവന്നു. ഓരോ സ്ത്രീകളോടു പുരുഷന്മാരെ താൻ തൊട്ടിട്ടില്ലെന്നു് അവൾ പിന്നീടു പറയുമ്പോൾ

“മുലക്കണ്ണരണ്ടും കറുത്തില്ലേടീ?
കരിനിറംപോലെ നിറമുണ്ടല്ലോ.
കടവയറുതന്നെ കനത്തുകണ്ടു;
പൊക്കിൾക്കൊടിയും മലച്ചുകണ്ടു;
ഒത്തോരടയാളം കണ്ടു ഞങ്ങൾ”

എന്നു് അവർ അവളെ പരിഹസിച്ചു. ഒടുവിൽ പ്രസവിച്ചതിനുമേൽ ഭർത്താവിനെ എഴുത്തു കൊടുത്തയച്ച വരുത്തി തന്റെ സ്ഥിതി പൊതുജനങ്ങളെ ഗ്രഹിപ്പിയ്ക്കുകയും അവരെല്ലാം സന്തോഷിയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. മകനു് ഉണ്ണിക്കണ്ണനെന്നു പേരുമിട്ടു. ആദ്യത്തെ ദിവസംതന്നെ പകിടകളിയിൽ അമ്മാവനെ തോല്പിച്ചു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുഗ്രഹം വാങ്ങി എന്നുകൂടിപ്പറയേണ്ടതുണ്ട്. ആലത്തൂർവീട്ടിലെ കുഞ്ചുണ്ണൂലി എന്നൊരു ഭാര്യയും ആരോമർക്കുണ്ടായിരുന്നു.

പുത്തരിയങ്കം

ഉണിക്കോനാരുടെ ചേകോനെന്ന നിലയിൽ അരിങ്ങോടരോട്ട് അങ്കം പൊരുതുവാൻ ആരോമർ സന്നദ്ധനായി. സഹായത്തിനു കിട്ടിയതു് അച്ഛന്റെ ഒരു മരുമകനും തന്റെ സഹോദരി ഉണ്ണിയാർച്ച ഒരു കാലത്തു ഭാര്യാപദം സ്വീകരിയ്ക്കുവാൻ വിസമ്മതിയ്ക്കുകയാൽ ആരോമരോടു പ്രത്യേകം വിരോധമുള്ളവനുമായ ചന്തുവിനെയായിരുന്നു. അരിങ്ങോടർ ചന്തുവിനെ തന്റെ വശത്താക്കി. അയാളെ ദ്വന്ദ്വയുദ്ധത്തിൽ ആരോമർ കൊന്നെങ്കിലും അങ്കത്തളർച്ചകൊണ്ടു ചന്തുവിന്റെ മടിയിൽ കിടന്നു ഒന്നു മയങ്ങി. അപ്പോൾ ചതിയനായ ചന്തു ആരോമരുടെ വയറ്റത്തുണ്ടായിരുന്ന ഒരു മുറിവിൽ കുത്തുവിളക്കിന്റെ തണ്ടു ചൂടുപിടിപ്പിച്ചു കുത്തുകയും ആ കുത്തേറ്റ്

ആരോമർ ആസന്നമൃത്യുവായിത്തീരുകയും ചെയ്തു. വല്ല പ്രകാരത്തിലും വീട്ടിലെത്തി അവിടെവെച്ചു ഇരുപത്തിരണ്ടാമത്തെവയസ്സിൽ ആ ധീരയോദ്ധാവു മരിച്ചു. പുത്തരിയങ്കം ഏറ്റവും വികാരോത്തേജകമായ ഒരു ഗാനമാണ്; കണ്ണുനീർ വാർക്കാതെ അതു വായിച്ചുതീർക്കുവാൻ ആർക്കും സാധിക്കുന്നതല്ല. താഴെക്കാണുന്നതു് ആരോമരുടെ ഒരു പയറ്റുമുറയുടെ വർണ്ണനമാണ്.

“അവിട്ടുന്നെഴുനേറ്റു ആരോമരും;
പീഠം വലിച്ചങ്ങു വച്ചു ചോകോൻ;
പാവാടതന്നെ വിരിക്കുന്നുണ്ട്;
പാവാടതന്നിൽത്തളികവച്ചു;
തളികനിറയോളം വെള്ളരിയും;
വെള്ളരിമീതൊരു നാളികേരം;
നാളികേരത്തിന്മേൽ ചെമ്പഴുക്കാ;
പഴുക്കാമുകളിലൊരു കോഴിമുട്ട;
കോഴിമുട്ടമേൽ സൂചിനാട്ടി;
സൂചിമുനമേൽ ചുരികനാട്ടി;
ചുരികമുനമേൽ മറിഞ്ഞുനിന്നു
നൃത്തങ്ങളേഴും കഴിച്ചവനും.”

ഒടുവിൽ ആരോമർ തന്റെ അനുജൻ കണ്ണനോടു പറയുന്ന വാക്കുകൾ എത്രമാത്രം കരുണരസനിഷ്യന്ദികളാണെന്നു പരിശോധിക്കുക. തുമ്പോലാർച്ചയും ഉണ്ണിക്കണ്ണനും അവിടെ ഓടിയെത്തി. അപ്പോൾ ആരോമർ അനുജനെ വിളിച്ചു.

“വിളിച്ചവിളികേട്ടു ചെന്നു കണ്ണൻ
എന്താ വിളിച്ചെന്റെ നേരേട്ടനേ;
മറ്റേതുമല്ല വിളിച്ചതുണ്ണി
ഇവനെ നീ നല്ലോണം രക്ഷിക്കേണം
നീയല്ലാതിവനാരുമില്ലയല്ലോ;
വിദ്യകളൊക്കെപ്പഠിപ്പിക്കേണം;
ഇവനു ഞാനൊന്നും കൊടുത്തിട്ടില്ല;
നീയുകൊടുത്തേയിരിക്കയുള്ളു.
എന്നു പറഞ്ഞു കൊടുത്തവനും
ചെന്തെങ്ങിളനീരും കൊണ്ടുവായോ!
ആ മൊഴി കേട്ടോരു നേരനുജൻ
വേഗത്തിലിളനീരും കൊണ്ടുവന്നു
ജ്യേഷ്ഠന്റെ കൈയിൽക്കൊടുക്കുന്നുണ്ടേ;
തണ്ണീർകുടിയും കഴിഞ്ഞിതല്ലോ
ഒന്നിങ്ങു കേൾക്കണമച്ചായെന്നു;
കച്ച കഴിക്കട്ടെയച്ചായെന്നു.

***

കച്ച കഴിക്കട്ടെ നേരനുജാ!
കച്ചകഴിക്കട്ടെ ഉണ്ണിയാർച്ചേ!
കച്ച കഴിക്കട്ടെ കുഞ്ചുണ്ണൂല്യേ!

കച്ച കഴിക്കട്ടെ മാലോകരെ!
ഇനിയുള്ള കാഴ്ചയും നമ്മൾ തമ്മിൽ
ഇനിയുള്ള കാലത്തു കാൺകയില്ല.
കച്ചയഴിച്ചു മരിച്ചു ചേകോൻ”

ആറ്റുമ്മണമ്മേൽ ഉണ്ണിയാർച്ച

ഉണ്ണിയാർച്ച ഒരിക്കൽ തനിക്ക് അല്ലിമലർക്കാവിലെ കൂത്തു കാണുവാൻ പോകേണമെന്നു ശ്വശുരനോടും ശ്വശ്രൂവിനോടും അഭ്യർത്ഥിച്ചു. അവർ വിരോധം പറഞ്ഞു. ആരേത്തുണ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകുമെന്ന് അവർ ചോദിച്ചതിനു തന്റെ ഭർത്താവു കുഞ്ഞിരാമൻ കൂടിപ്പോരമെന്ന് അവൾ മറുപടി പറഞ്ഞു. ഉണ്ണിയാർച്ചയുടെ ചമയമാണ് താഴെകാണുന്ന വരികളിൽ വർണ്ണിക്കുന്നത്.

“ചന്ദനക്കല്ലിന്റെയരികേ ചെന്നു
ചന്ദനമുരസിക്കുറി വരച്ചു;
കണ്ണാടിനോക്കിത്തിലകം തൊട്ടു;
പീലിത്തിരുമുടി കെട്ടിവച്ചു;
അഞ്ജനംകൊണ്ടവൾ കണ്ണെഴുതി;
കുങ്കുമം കൊണ്ടവൾ പൊട്ടുകുത്തി.
കസ്തൂരി കളഭങ്ങൾ പൂശുന്നുണ്ടേ;
മെയ്യാഭരണപ്പെട്ടി തുറന്നുവച്ചേ;
ഏഴു കടലോടി വന്ന പട്ടു,
പച്ചോലപ്പട്ടു ചുളിയും തീർത്തേ
പൂക്കുല ഞെറിവച്ചുടുക്കുന്നുണ്ടേ;
പൊൻതോടയെടുത്തു ചമയുന്നുണ്ടേ;
കോട്ടുമ്പടിവച്ച പൊന്നരഞ്ഞാൾ
മീതേ അഴകിനു പൂട്ടുന്നുണ്ടേ.
ഏഴു ചുറ്റുള്ളോരു പൊന്മാലയും–
മുത്തുപതിച്ചുള്ള മാലയല്ലോ–
കഴുത്തിലതന്നെയും ചേർത്തണിഞ്ഞു;
രാമായണം കൊത്തിച്ച രണ്ടു വള
എല്ലാമെടുത്തിട്ടണിയുന്നുണ്ടേ;
പൊൻമുടിതന്നെയും ചൂടുന്നുണ്ടേ;
ചമയങ്ങളൊക്കെച്ചമഞ്ഞൊരുങ്ങി
കൈവിരല്ലാറിലും പൊന്മോതിരം
ചേർച്ചയോടങ്ങു അണിയുന്നുണ്ടേ;
ഉറുമിയെടുത്തു അരയിൽപ്പൂട്ടി.”

താന്നൂരങ്ങാടി കടന്ന് എടവട്ടത്തങ്ങാടിയിൽ എത്തിയപ്പോൾ ചില അക്രമികൾ അടുത്തുകൂടി. പേടിത്തൊണ്ടനായ കുഞ്ഞിരാമൻ എലിപോലെനിന്നു വിറയ്ക്കുകയാണ്. അയാളോട്

“പെണ്ണായ ഞാനും വിറയ്ക്കുന്നില്ല;
ആണായ നിങ്ങൾ വിറയ്ക്കുന്നെന്തേ?”

എന്നു ചോദിച്ചുകൊണ്ട് അവൾ അവരോടു നേരിടുന്നു.

“അരയും തലയുമുറപ്പിയ്ക്കുന്നു;
അരയീന്നുറുമിയെടുത്തവളും
നനമുണ്ടു നന്നായരയിൽകെട്ടി
നേരിട്ടു നിന്നല്ലോ പെൺകിടാവും.
അരിശംചൊടിച്ചു പറഞ്ഞു പെണ്ണും
‘ആണുംപെണ്ണുമല്ലാത്ത കയ്യന്മാരേ!
എന്നോടൊരാശ നിങ്ങൾക്കുണ്ടതെങ്കി
ലെന്നുടെ കയ്യും പിടിച്ചുകൊൾവിൻ.’

***

ഏറിയ ദൂഷണം ചൊല്ലിയാർച്ച;
ആലിലപോലെവിറതുടങ്ങി.
അങ്കക്കലികൊണ്ടു നിന്നവളും
അടിയീന്നു മുടിയോളം വിറച്ചുപോയി.

***

‘എന്നാലോ നോക്കിത്തടുത്തുകൊൾക;
പകിരിതിരിഞ്ഞൊന്നു നിന്നു പെണ്ണും,
കുതിരപ്പാച്ചിൽ ഒന്നു പാഞ്ഞവളും,
നനമുണ്ടു വീശീട്ടു നിന്നു പെണ്ണും,
അഞ്ഞൂറും മൂന്നൂറും വീണു പെണ്ണും
രണ്ടാമതൊന്നു മറിഞ്ഞവളും
പതിനെട്ടാളെ കരത്തിൽ വെയ്ക്കുന്നുണ്ട്
തൊട്ടുവോർ [2] കളര്യെകരം വന്നുവല്ലോ.”

നോക്കുക ആ മനസ്വിനിയുടെ അടവും അഭ്യാസവും ധൈര്യവും തന്റേടവും!

ആരോമുണ്ണി

തന്റെ അമ്മാവനായ ആരോമൽച്ചേകവരെ ചതിച്ചുകൊന്ന ചന്തുവിനെപ്പറ്റിയുള്ള വിവരങ്ങൾ അമ്മ ഉണ്ണിയാർച്ചയിൽ നിന്നു മനസ്സിലാക്കി ആരോമുണ്ണി കോലത്തു നാട്ടു പാഞ്ഞുചെന്ന് അയാളെ അങ്കത്തിൽ കൊല്ലുന്നതാണ് ആരോമുണ്ണി എന്ന പാട്ടിലെ കഥാവസ്തു. ‘ആരോമുണ്ണി’ ‘ആരോമൽ ചേകവരെ’പ്പോലെതന്നെ മനോഹരമായ ഒരു പാട്ടാണ്.

“ചേകോന്മാരായിജ്ജനിച്ചാൽപിന്നെ
വാൾക്കണിയിൽച്ചോറല്ലോ ചേകോന്മാർക്ക്”
“പുത്തൂരം വീട്ടിൽജ്ജനിക്കുന്നോർക്കു
നേർച്ചക്കോഴിയുടെ വയസ്സവർക്ക്”
“കളരിയടച്ചങ്ങിരിക്കുന്നതും
ചേകവന്മാർക്കേതും ചേർച്ചയില്ല.”

[2] പുത്തൂരം വീട്ടുകാരും മറ്റും പയറ്റു പഠിച്ചുവന്ന കളരിയാണ് തൊട്ടുവോർ കളരി. ആ കളരിയോളം പൊക്കം.

എന്നും മറ്റുമുള്ള ശൗര്യപ്രകാശകങ്ങളായ വരികൾ അതിലുള്ളവയാണ്. തന്റെ മാതാമഹൻ കണ്ണപ്പനിൽനിന്നു പത്തൊൻപതാമത്തെ അടവുകൂടി പഠിച്ചുകൊണ്ടാണ് ആരോമുണ്ണി ചന്തുവിനെ ജയിക്കുവാൻ പോകുന്നതു്. ഉണ്ണിയാർച്ച മകനോടു പ്രസ്ഥാനാവസരത്തിൽ ഇങ്ങനെ പറയുന്നു.

“നേരിട്ടുവെട്ടി മരിച്ചതെങ്കിൽ
വീട്ടേയ്ക്കു നല്ലൊരു മാനംതന്നെ.
വീരാളിപ്പട്ടുവിതാനത്തോടെ
ആർത്തുവിളിച്ചു ഇടുപ്പിക്കേണ്ടു്
എലപുലനന്നായ്ക്കഴിപ്പിച്ചേക്കാം.
ഒളിവാളുകൊണ്ടു മരിച്ചതെങ്കിൽ
പച്ചോലയിൽക്കെട്ടിവലിപ്പിക്കേണ്ടു;
പുലയുംകൂടി ഞാൻ കുളിക്കയില്ല.”

ആരോമുണ്ണിയും ചന്തുവും തമ്മിൽ അങ്കംവെട്ടി.

“ചീറ്റിയടുക്കുന്നു ആരോമുണ്ണി
വാടി മഴങ്ങുന്നു ചന്തുവല്ലാണ്.
‘ഒന്നിങ്ങുകേൾക്കണമാരോമുണ്യേ!
പതിനെട്ടുകളരിയിൽ പയറ്റിഞാനും
എന്നോടു് ആരും ജയിച്ചോരില്ല.
പൂത്തുരം ആരോമൽ ചേകവരെ
അവരോടുപൊരുതിഞാൻ നിന്നിട്ടുള്ളു.
നിന്നോടു ഞാനും മടങ്ങിയിപ്പോൾ
അതുകൊണ്ടെനിക്കൊരു ഭയവുമില്ല!
ഞാനൊരു കുടിപ്പിഴ ചെയ്യോനാണ്;
എനിക്കു മരിപ്പാൻ വിധിയും വന്നു.
വെള്ളം തന്നിട്ടെന്നെ കൊന്നീടേണം. ‘
അപ്പോൾ പറയുന്നു ആരോമുണ്ണി:
‘അമ്മാമൻ പണ്ടങ്കത്തിനുപോയകാലം
കള്ളച്ചതിയാലെ കൊന്നു നീയേ;
വെള്ളംകൊടുത്തന്നു കൊന്നോ ചന്തു?”

ഒടുവിൽ “ചന്തുന്റെ കയ്യും തലയും കൂടി വീരാളിപ്പട്ടിൽ പൊതിഞ്ഞെടുത്തു്” ആരോമുണ്ണി കൊണ്ടുപോയി. കണ്ടവരെല്ലാം ‘ഉത്തരംചോദിച്ചതുചിതമായി’ എന്നു പറഞ്ഞു് ആ വീരനെ അഭിനന്ദിച്ചതേയുള്ളു.

തച്ചോളി ഒതേനൻ

തച്ചോളിമാണിക്കോത്തു് എന്ന പ്രാചീനവും പ്രശസ്തവുമായ നായർ (കുറപ്പ്) തറവാട്ടിലായിരുന്നു ഒതേനന്റെ ജനനം എന്നു മുമ്പു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. പുതുപ്പണത്തു വാഴുന്നവർ എന്നും ചീനംവീട്ടിൽ തങ്ങൾ എന്നും പറയുന്ന ഒരു നായർപ്രഭുവായിരുന്നു അച്ഛൻ; അമ്മയുടെ പേർ ഉപ്പാട്ടിയെന്നുമായിരുന്നു. തേയിയെന്നാണ് ഉപ്പാട്ടിയുടെ അമ്മയുടെ പേർ. ഒതേനനു കോമപ്പൻ എന്നൊരു ജ്യേഷ്ഠനും ഉണിച്ചിരുത (ഉണിച്ചിര) എന്നൊരു അനുജത്തിയും കൂടിയുണ്ടായിരുന്നു. ഉപ്പാട്ടിയുടെ ദാസിയായ

മാക്കത്തിൽ ഒതേനന്റെ അച്ഛനു ജനിച്ച സന്താനമാണ് 'ഏതൊരു ദിക്കിലും പോകു ന്നേരം കൂടേ നടക്കുന്ന കണ്ടാച്ചേരി' എന്ന് ഒരു പാട്ടിൽ വർണ്ണിച്ചിട്ടുള്ള ഒതേനന്റെ ബഹിശ്ചരപ്രാണനായ കണ്ടാച്ചേരി ചാപ്പൻ. കോമക്കുറുപ്പ് ആരോടും വഴക്കിനു പോകാത്ത ഒരു സാത്വികനായിരുന്നു. ഒതേനനാകട്ടെ നേരേമറിച്ചു കൂട്ടവും കുറിയുമു ണ്ടാക്കുക എന്നുള്ളതായിരുന്നു നിത്യകർമ്മം. ആ വീരൻ മതിലൂർഗുരുക്കളുടെ കളരി യിൽ പയറ്റി അടവുകളെല്ലാം പഠിച്ചു കായികാഭ്യാസത്തിൽ അദ്വിതീയനായിത്തീർ ന്നു. ചിണ്ടൻനമ്പ്യാരെ പരാജയപ്പെടുത്തിയ പൂഴിക്കടകനടി സാമൂതിരിയുടെ ആറു പടനായകന്മാരുടെ കഴുത്തിൽ ഒരൊറ്റച്ചുഴറ്റൽകൊണ്ടു ചുണ്ണാമ്പുവരയിട്ട ഉറുമിപ്ര യോഗം മുതലായ അനേകം അത്ഭുതസിദ്ധികൾ അദ്ദേഹത്തിനു സ്വാധീനമായിരു ന്നു. മന്ത്രവാദികളിലും അദ്ദേഹം അഗ്രഗണ്യനായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു തെളിവുണ്ട്. വഴിയേ പോകുന്ന വഴക്കുകൾ വലിച്ചുകൊണ്ടുവരുമെങ്കിലും ഒതേനൻ ഒരു ദുഷ്ടനാ യിരുന്നില്ല. എവിടെ അക്രമം കണ്ടാലും അതിനെ അമർച്ചചെയ്യുക, ഏതു ബല ഹീനന്മാരേയും സർവ്വസക്തികളും പ്രയോഗിച്ചു സഹായിക്കുക. തന്റെ പിൻതുണ ആവശ്യപ്പെടുന്ന രാജാക്കന്മാരുടേയും പ്രഭുക്കന്മാരുടേയും അധികാരങ്ങൾ താഴ്ചവീ ഴ്ചകൾ കൂടാതെ പരിപാലിയ്ക്കുക, ഇങ്ങനെ പല സൽഗുണങ്ങൾക്ക് അദ്ദേഹം അനർ ഘമായ ആകരമായിരുന്നു. ഇത്ര അകുതോഭയന്മാരായി, ആശ്ചര്യചരിതന്മാരായി, ദേവീഭക്തന്മാരായി, ദേശാഭിമാനികളായി അധികംപേർ കേരളത്തിൽ ജീവിച്ചിരു ന്നിട്ടുണ്ടോ എന്നു സംശയമാണ്. ഒതേനന്റെ കായബലംകൊണ്ടു സാധിക്കാത്ത ചില കാര്യങ്ങൾ ചാപ്പൻ ബുദ്ധിശക്തികൊണ്ടു സാധിച്ചുപോന്നു. വടകര തീവണ്ടി സ്റ്റേഷന് ഏകദേശം ഒരു നാഴിക കിഴക്കാണ് മേപ്പ എന്ന ദേശം; അവിടെ ഒരു കു ന്നിന്റെ ചരിവിലായി ഒതേനൻ ജനിച്ച മാണിക്കോത്തുതറവാട്ടിന്റെ നഷ്ടശിഷ്ടങ്ങൾ ഇന്നും കാണ്മാനുണ്ട്. അവിടെ തറവാട്ടിന്റെ തറയിൽ രണ്ടു മണ്ഡപങ്ങൾ ഉണ്ടെ ന്നും അവയിൽ ഒന്നിൽ ഒതേനന്റേയും കോമക്കുറുപ്പിന്റേയും പ്രേതങ്ങളെ കുടിവെ ച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും മറ്റേതിൽ കോമക്കുറുപ്പിന്റെ വിഗ്രഹവും ഒതേനൻ കിടന്നുമരിച്ച കട്ടിലു മുണ്ടെന്നും അറിയുന്നു.

ഒതേനനെപ്പറ്റിയുള്ള പാട്ടുകൾ

ഒതേനനെപ്പറ്റിയുള്ള പാട്ടുകൾ അസംഖ്യങ്ങളാണ്. ഒതേനൻ തന്റെ അച്ഛന്റെ മര ണാനന്തരം പുതുപ്പണത്തു വാഴുന്നവരായിത്തീർന്ന ഒരു ലുബ്ധപ്രഭുവിനോട് ഓണ പ്പുടവ വാങ്ങിക്കാൻ ചെല്ലുന്നത്, കോട്ടയത്തു തമ്പുരാനുവേണ്ടി കൊടുമലക്കുഞ്ഞി ക്കണ്ണനോടു പാട്ടം പിരിക്കുന്നത്, അവിടെ കെക്കിവീട്ടിൽ കുങ്കിഅമ്മയുടെ ഗർവട ക്കുന്നത്, കൈതേരി ഒതേനൻ നമ്പ്യാരെ കൊല്ലുന്നത്, ചിറയ്ക്കൽ തമ്പുരാനുവേണ്ടി മാപ്പിളമാരുമായി അങ്കം വെട്ടുന്നത്, തന്റെ ഉറ്റചങ്ങാതിയാണെങ്കിലും പെൺകൊ തിയനായ കോട്ടയ്ക്കൽ കുഞ്ഞാലിമരയ്ക്കാരെ സ്ത്രീവേഷം ചമഞ്ഞ് ഒരു പാഠം പഠിപ്പി ക്കുന്നത്, കരിമലക്കോട്ടപ്പണി കാണ്മാൻ പോയി അവിടെ നിന്നും ചാപ്പന്റെ സാ മർത്ഥ്യംകൊണ്ടു രക്ഷനേടുന്നത്, ഇങ്ങനെ പല പാട്ടുകളെപ്പറ്റി പറവാനുണ്ടെങ്കിലും വിസ്തരഭയത്താൽ പ്രമേയം ചുരുക്കുന്നു.

ഒതേനന്റെ വിവാഹം

കാവിലുംചാത്തോത്തു മാതേയി അമ്മയ്ക്കു തന്റെ മകൾ ചീരുവിനെ ഒതേനനെക്കൊ ണ്ടു ബാല്യത്തിൽ താലി കെട്ടിക്കണമെന്നു മോഹമുണ്ടായിരുന്നു. അതിലേയ്ക്കുവേ ണ്ടി മാണിക്കോത്തുവീട്ടിൽ ചെന്ന് ആ സ്ത്രീ അപേക്ഷിച്ചപ്പോൾ ഒതേനൻ

“കാക്കയെപ്പോലെ കറുത്തചീരു;
എനിക്കിന്നച്ചീരുനെ വേണ്ടെന്റേട്ടാ!
ചക്കച്ചുളപ്പല്ലും പേന്തലയും
എനിക്കിന്നച്ചീരുനെ വേണ്ടന്റേട്ടാ;
അച്ഛനമ്മയ്ക്കും വേണ്ടെങ്കിലും
വടകരപ്പൊക്കപ്പൻ ചോനകനു
കുപ്പയിട്ടാട്ടാനയച്ചേക്കട്ടേ,
കൊപ്പര കാക്കാനങ്ങാക്കിക്കോട്ടേ,
ചോനോനച്ചീരുനെവേണ്ടെങ്കിലും
തോണിയിൽ വെച്ചങ്ങൊഴുക്കിക്കോട്ടേ.”

എന്നു പറഞ്ഞൊഴിഞ്ഞു. നവയൗവനവതിയായപ്പോൾ ചീരു ആളൊന്നു മാറി സൗന്ദര്യധാമമായിത്തീർന്നു. ഒരു ദിവസം ആ വീരൻ

“ഏഴു മടവികളും [3] ചീരും കൂടി
കഞ്ഞിക്കിണ്ണംകൊണ്ടു താളമടി;
താളത്തിനൊത്തൊരു പാട്ടും പാടി
കോവിൽച്ചിറയിൽ കുളിക്കാൻ പോണു.”

അതു കണ്ടു ഓതേനൻ കാമാർത്തനായി ചാപ്പനെ അവളുടെ പക്കൽനിന്ന് ഒരു നേരത്തേയ്ക്കു ‘മുറുക്കാൻ’ വാങ്ങുന്നതിന് അപേക്ഷിച്ചയച്ചു. അപ്പോൾ ചീരു ചാപ്പനോട്

“കുറുപ്പല്ലേ വെറ്റിലയ്ക്കയച്ചുട്ടതു്?
ചോനകൻ തിന്നുള്ള വെറ്റ്ലേയുള്ളൂ
കുറുപ്പിന്നു വെറ്റിലയില്ല ചാപ്പാ.
വടകരപ്പൊക്കപ്പൻ ചോനകന്റെ
കൊപ്പരയിൽക്കാക്കാനേ നോക്കീട്ടുള്ളൂ.”

എന്നു കുറിക്കു കൊള്ളുന്ന വിധത്തിൽ ഉത്തരം പറഞ്ഞു. ഒടുവിൽ ചാപ്പൻ ചില സൂത്രങ്ങൾ പ്രയോഗിച്ച് ഒതേനനെ ഒരു പൊട്ടന്റെ വേഷം കെട്ടിച്ചു കാവിൽച്ചാത്തോത്തു കൊണ്ടു പോകുകയും മാതേയിഅമ്മയറിയാതെ ചീരുവിനേയും അദ്ദേഹത്തേയും ദമ്പതിമാരാക്കുകയും ചെയ്തു. കടശിയിൽ കാര്യങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കിയപ്പോൾ മാതേയി

“എന്നെച്ചതിച്ചല്ലോ കണ്ടാച്ചേരി!
നിന്നെയിടിവെട്ടിപ്പോണേ ചാപ്പാ!”

എന്നു ശപിക്കുകയും അതിനു ചാപ്പൻ സരസമായി

“എന്നെയെന്തിനമ്മേ ഇടിവെട്ടുന്നു?
കണ്ടം പറമ്പതും ഭാഗിക്കുമ്പോൾ
എനിയ്ക്കുറ്റാൻ പാതി തരുമോ അമ്മേ?”

എന്നു ചോദിച്ചു പിരിയുകയും ചെയ്യുന്നു.

[3] മടവികൾ—ദാസിമാർ (മടയ്ക്കുന്ന സ്ത്രീകൾ).

ഒതേനനും കറുത്തനിടം (കടത്തനാട്ടു) കുഞ്ഞിക്കന്നിയും

കറുത്തനിടം തമ്പുരാന്റെ ഏകപുത്രിയായ കുഞ്ഞിക്കന്നിയെ പൊന്നാപുരം കോട്ടയിലെ കേളപ്പൻ എന്ന അക്രമി പിടിച്ചുകൊണ്ടുപോയി. “തുപ്പിയ തുപ്പലു വറ്റുമ്മുമ്പേ, ചവിട്ടിയ ചവിട്ടടി മായുമ്മുമ്പേ” യാണ് ആ അപഹരണം നടന്നത്. എതിർക്കാൻ പോയ തമ്പുരാനെ “കൊല്ലാക്കണക്കിലൊരസ്ത്രമയച്ചു കാലും കരിത്തുട മുറിയുന്നുണ്ട്” എന്ന നിലയിലാക്കി മടക്കുകയും ചെയ്തു. പൊന്നാപുരം കോട്ട പണ്ടു തന്റെ തറവാട്ടിലേയ്ക്കു സ്ത്രീധനമായി ലഭിച്ചിരുന്നതാണെന്നും കേളപ്പൻ ബലാല്ക്കാരേണ കൈയടക്കിയതാണെന്നും ഒതേനൻ അറിഞ്ഞു. “തച്ചോളിവീട്ടിൽ ജനിച്ചോനല്ലേ? തുളുനാടൻ വിദ്യ പഠിച്ചോനല്ലെ? അങ്കക്കലികൊണ്ടു വിറച്ചുതയോൻ” ചാപ്പനുമായി ഇങ്ങനെ സംഭാഷണം ചെയ്തു.

“ഏഴുവയസ്സിലെച്ചങ്ങാതിത്തം
ഇരുപത്തിരണ്ടോളം കാട്ടി നമ്മൾ;
നാം തമ്മിലിപ്പോൾ പിരിയാൻപോണു;”
അപ്പോൾ പറയുന്നു കണ്ടാച്ചേരി;
“ഏറിയ ജോനോരെക്കൊന്നു നമ്മൾ;
ഏറിയ പടയും കഴിച്ചു നമ്മൾ;
കയറരുതാത്ത പടി കയറി;
ഇരിക്കരുതാത്ത കട്ടിന്മേലിരുന്നുനമ്മൾ;
ഉറങ്ങരുതാത്തമുറിയിലുറങ്ങി നമ്മൾ;
കുളിക്കരുതാത്ത കുളത്തിൽ കുളിച്ചു നമ്മൾ;
ചങ്ങാതിക്കു തുണ ഞാൻ പോരാഞ്ഞിട്ടോ?
എന്തിനായിട്ടു പിരിയുന്നിപ്പോൾ?
“പൊന്നാപുരം കോട്ടയ്ക്കു പോണെനിക്കേ;
പോണെന്നും തീർച്ച ഞാനാക്കി ചാപ്പാ!”
“ഞാൻ തുണ കൂടീട്ടു പോരില്ലെന്നു
കുറുപ്പിനോടാരാനും ചൊല്ലിത്തന്നോ?
തച്ചോളിവീട്ടിലെക്കുറുപ്പന്മാര്
ആണും പെണ്ണുമല്ലാത്ത കുറുപ്പന്മാര്
ഉചിതം കെടുത്തിപ്പറയുന്നോര്;
അവരുടെ പിമ്പായ്യ് വഴിനടന്നാ–
ലുരുളച്ചോറുണ്ണിക്കയില്ലവര്.”

ആ ആക്രോശം കേട്ടു പശ്ചാത്താപത്തോടുകൂടി ഒതേനൻ കോട്ടയ്ക്കു ചാപ്പനോടുകൂടിപ്പോയി. പൊന്നാപുരം കോട്ട പിടിച്ചു കന്യകയെ വിമുക്തയും കേളപ്പനെ ബന്ധനസ്ഥനുമാക്കി തമ്പുരാന്റെ സന്നിധിയിൽ കൊണ്ടുചെന്നു. തമ്പുരാൻ കൃതജ്ഞനായി ഒതേനനെക്കൊണ്ടുതന്നെ മകളെ വിവാഹം ചെയ്യിക്കുകയും ചെയ്തു. പൊന്നാപുരം കോട്ടയിൽ കേളുമൂപ്പനെപ്പറ്റിയുള്ള പാട്ടിലും ഇതുതന്നെയാണ് കഥ.

ഒതേനനും ചിറയ്ക്കൽ മാപ്പിളമാരും

ഒരിക്കൽ ചിറയ്ക്കൽ തമ്പുരാൻ എഴുന്നള്ളുമ്പോൾ ചില ജോനകർ പതിവുപോലെ ആചാരം ചെയ്തില്ല.

“കണ്ണാലേ കണ്ടൊരു നേരത്തിങ്കൽ

നീട്ടിയ കാലു മടക്കുന്നില്ല;
ഇരുന്നോരു ദിക്കീന്നെണിക്കുന്നില്ല;
ആചാരത്തിൻവഴി നില്ക്കുന്നില്ല;”

രാജാവു കാര്യക്കാരനെ വിളിച്ചു താൻ കോവിലകത്തേയ്ക്കു തിരിയേ പോകുന്നില്ല എന്നും അല്ലെങ്കിൽ അങ്ങനെ ഒരു കോവിലകമുണ്ടെന്ന് അവരറിയണമെന്നും കല്പിച്ചു. കാര്യക്കാരൻ ചുറ്റി. അയാൾ ചില വേദാന്തതത്വങ്ങൾ അറിയിച്ചുതുടങ്ങി.

“പണ്ടത്തേയാചാരമൊന്നും തന്നെ
ഇപ്പോളുള്ളാളുകൾചെയ്യുന്നില്ല.
[4]ഓറോടു ഞമ്മളു ചോദിച്ചെങ്കിൽ
ഓറൊട്ടും ഞമ്മളെ വെയ്ക്കുലാലോ.
ഓറോ പറയുന്ന വാക്കു കേട്ടാൽ
ഞമ്മളെ ഉത്തരം മുട്ടിപ്പോകും.
എല്ലാരെയും പടച്ചതു തമ്പുരാനോ;
ഒറാക്കു വ്യാത്യാസമില്ലല്ലോളി.
ചാളയ്ക്കുംവെയിലറിക്കുന്നല്ലോ;
കോലോത്തും വെയിലറിക്കുന്നല്ലോ;
രണ്ടുമൊരുപോലറിക്കുന്നല്ലോ;
പടച്ചോനോ വ്യത്യാസമൊന്നുമില്ല.
കോലോത്തും ചാളേലുമൊരുപോലെയാണു.
മഴയുമേതന്നെയതു പെയ്യുന്നില്ലേ?
അങ്ങിനെയുള്ള നിലയ്ക്കെങ്ങാണ്,
എന്തിനു തമ്പുരാൻ പോകുന്നേരം
ഞാങ്ങളതേറ്റിട്ടു നിൽക്കുന്നതു്?”

ഒടുവിൽ രാജാവു് ഒതേനനെ വിളിച്ചു ശട്ടം കെട്ടുകയും അദ്ദേഹം അവരുടെ അഹങ്കാരം ശമിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. കോട്ടമല കുങ്കിയമ്മ രാമായണംകഥ വായിക്കുന്നതു കേട്ടു പുലിനാടു വാഴുന്ന തമ്പുരാൻ തന്റെ നായന്മാരോടു പറയുകയാണ്—

“ചോലപ്പനിങ്കിളി കൂവുംപോലെ,
പനങ്കണ്ടൻ തത്ത പറയുംപോലെ;
നാദാപുരം കുഴലൂതുംപോലെ;
നാട്ടുകുയിലു വിളിക്കുംപോലെ.”

മതിലൂർ ഗുരുക്കൾ കുഞ്ഞാലിമരയ്ക്കാരുടെ ആനയെ വഴിയിൽ നിന്നു മാറി നില്ക്കുവാൻ ആജ്ഞാപിക്കുന്നതു താഴെക്കാണുന്ന വിധത്തിലാകുന്നു.

“ചങ്കരങ്കുട്ടീ! നല്ലാനേ! കേൾക്കു്;
വഴിമാറിപ്പെരിയേഞ്ഞു തന്നില്ലെങ്കിൽ
നട നാലും വെട്ടി ഞാൻ തുണ്ടു നാട്ടും;”
“തുമ്പിക്കൈ വെട്ടി വള തട്ടുമല്ലോ;
വാലുമരിഞ്ഞു കുഴക്കോലാക്കും
ചെവിരണ്ടരിഞ്ഞു പുരകെട്ടുമല്ലോ.”

[4] ഓറ്റ്=അവര്.

ഒതേനന്റെ നിര്യാണം

ഒതേനനു കതിരൂർ ഗുരുക്കൾ എന്നൊരു പ്രബലനായ ശത്രുവുണ്ടായിരുന്നു. ഒരിക്കൽ ഗുരുക്കൾ പുത്തനായി പണിയിച്ച തന്റെ തോക്ക് ഒരു പിലാവിൽ ചേർത്തു ചാരി. "പൊൻകുന്തം ചാരും പിലാവോടിപ്പോൾ മൺകുന്തം ചാരിയതാരാകുന്നു?" എന്ന് ഒതേനൻ ചോദിക്കുകയും അതെടുത്തുനോക്കീട്ട് 'മയിലേ വെടിവെയ്ക്കാൻ നല്ല തോക്ക്' എന്നു പറയുകയും ചെയ്തു. ഗുരുക്കളുടെ മുഖം അരിശംകൊണ്ടു ചുവന്നു. [5]ആ അഭ്യാസി

"മയില്വ വെടിവെയ്ക്കാൻ വന്നൊാതേനാ!
നിനക്കു കൊതിയേറെയുണ്ടെങ്കിലോ
മയിലായി ഞാനാടി വന്നോളാലോ;
പൂവനെങ്കിൽക്കുകിത്തെളിയും ഞാനെ;
പെടയെങ്കിൽ വാലാട്ടിപ്പോകുമല്ലോ;
അന്നേരം വെടിവെച്ചോ നീയൊാതേനാ!"

എന്നു നിന്ദാഗർഭമായി മറുപടി പറഞ്ഞു. കുംഭമാസം ഒൻപതാം തീയതി ബുധനാഴ്ച മുതൽ മൂന്നു ദിവസത്തേക്കു പട കുറിച്ചു. പൊന്നിയത്ത് അരയാലിന്റെ ചുവട്ടിൽ അന്ന് എത്തിക്കൊള്ളണമെന്നുള്ള ഗുരുക്കളുടെ വാക്കു കേട്ടു് ഒതേനൻ

"തിങ്ങളിലോരാ കുളി എനിക്ക്;
കൊല്ലത്തിലോരോരോ പേറെനിക്ക്;
അന്നു ഞാൻ തീണ്ടാരിയായില്ലെന്നും
അന്നു ഞാൻ പെറ്റു കിടക്കില്ലെന്നും."

അവിടെ എത്തിക്കൊള്ളാമെന്ന് അവഹേളനപൂർവം ശപഥം ചെയ്തു. "വെൺമുരുക്കു പൂത്ത് ഒലർന്നപോലെ വെയിലത്തു കന്നി നിറഞ്ഞപോലെ" ചമയങ്ങൾ അണിഞ്ഞു് 'മഴവെള്ളം പോലെയുരുക്കുനെയ്യും' കൂട്ടി ഊണുകഴിച്ച്

"എളകതിരു കൊത്തിപ്പാറുംപോലെ
കാരയീന്നു നെയ്യപ്പം കുത്തുംപോലെ
പപ്പടം വാട്ടിയെടുക്കുംപോലെ"

ശത്രുക്കളെ വധിക്കുന്നതിന് ആ വീരൻ സജ്ജനായി. അതിനു മുൻപു അപശകുനങ്ങൾ കണ്ടു. ലോകനാർകാവിൽ ശാന്തിക്കാരനായ നമ്പൂരിയുടെ ദേഹത്തു ഭഗവതിയുടെ ആവേശമുണ്ടായി; ദേവി അന്നു പടയ്ക്കു പോകരുതെന്നു തടുത്തു. ഒതേനനുണ്ടോ മുൻവച്ച കാൽ പിന്നോട്ടെടുക്കുന്നു?

"ഭഗവതിയെന്നു ഞാൻ വയ്ക്കയില്ല;
എല്ലാം നിരത്തി ഞാനെള്ളൊടിക്കും"

എന്നായിരുന്നു ആ അരുളപ്പാടിനുള്ള മറുപടി. താൻ സദാ ധരിച്ചിരുന്നതും തന്നെ സകല വിപത്തുകളിൽനിന്നും രക്ഷിച്ചുവന്നതുമായ ഉറുക്കും (ഏലസ്സും) നൂലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മറ്റൊരു ഭാര്യയായ കുമുണ്ടമഠത്തിൽ കുഞ്ഞിത്തേയി അതിന്നു മുമ്പു തന്നെ അപഹരിച്ചുകഴിഞ്ഞിരുന്നു. പടക്കളത്തു പോയി ഒതേനൻ ഗുരുക്കളേയും

[5] മറ്റൊരു പാട്ടിൽ വേറേയും കാരണം കാണാം.

സഹചാരികളായ പരുത്തുള്ളൽ എമ്മൻ പണിക്കർ മുതൽപേരേയും പതിവനുസരിച്ചു നിഷ്പ്രയാസമായി വധിച്ചു. പിന്നീടു മടങ്ങി കുറേ ദൂരം പോയപ്പോൾ തന്റെ കഠാരി ആൽത്തറയിൽവെച്ചു മറന്നുപോയതായി കാണുകയും അതു തിരിയേ എടുക്കുവാൻ ആശിക്കുകയും ചെയ്തു. അപ്പോൾ ഒതേനന്റെ ചങ്ങാതിമാർ 'മടങ്ങി പടക്കളത്തിൽ പോകരുത്' എന്ന് ഉപദേശിച്ചു. അതിന് ആ യോദ്ധാവ്

"കേളിയുള്ള നായരു പടയ്ക്കു വന്ന്
ആയുധമിട്ടേച്ചു പോയിതെന്ന്
മാലോകർ പറഞ്ഞു പരിഹസിക്കും
ചങ്ങാതിമാരു വിലക്കിയാലും
ആന തടുത്താലും നില്ക്കയില്ല."

എന്നു മറുപടി പറഞ്ഞു മടങ്ങി. ആ തക്കം കണ്ടു ഗുരുക്കളുടെ ശിഷ്യനായ ചുണ്ടങ്ങാപ്പൊയ്യിൽ മായൻകുട്ടി (ഉളുമ്പൻ ബപ്പനെന്നും പറയും) ഒതേനന്റെ നെറ്റിത്തടം നോക്കി ഒരു വെടി വയ്ക്കുകയും അതു കുറിക്കുതന്നെ കൊള്ളുകയും ചെയ്തു. മായനെ ഒതേനൻ ഉടൻതന്നെ ഉറുമി (വാൾ) തിരിച്ചെറിഞ്ഞു കൊന്നു. പക്ഷേ അപ്പോഴേക്കും അദ്ദേഹം ആസന്നമരണനായിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു എന്ന് ആർക്കും കാണാമായിരുന്നു. ജ്യേഷ്ഠൻ കോമക്കുറുപ്പ് ഓടിയെത്തി; അവർതമ്മിൽ താഴെക്കാണുന്ന സംഭാഷണം നടന്നു.

"അനുജനെക്കണ്ണാലെ കാണുന്നേരം
കുന്നത്തിളമുള പൊട്ടുമ്പോലെ
പൊട്ടിക്കരയുന്നങ്ങേട്ടനല്ലോ.
'തച്ചോളിയോമനപ്പൊന്നനുജാ!
മടിയായുധമൊന്നു പോയെങ്കിലോ
പിന്നെയുമായുധം വീട്ടിലില്ലേ?"
ആവുന്ന തഞ്ചം വിലക്കി ഞാനോ!
വിലക്കിയതൊന്നും നീ കേട്ടില്ലല്ലോ?
വംശം മുടിഞ്ഞല്ലോ പൊന്നനുജാ.'
അതു കേട്ടൊതേനൻ പറയുന്നുണ്ട്;
'പൊന്നിയത്താളേറെക്കൂടീട്ടുണ്ട്;
പയ്യാരംകൂട്ടല്ലേ നിങ്ങളേട്ടാ!
ജനിച്ചവർക്കെല്ലാം മരണമുണ്ട്;
പലരേയും നമ്മൾ കരയിച്ചില്ലേ?
നമ്മളുമൊരിക്കൽ കരഞ്ഞിടണ്ടേ?'
ആ വാക്കു കേട്ടുക്കൂടുമ്പോളേട്ടൻ
മാറത്തടിച്ചു കരയുകയും
പൊന്നനുജാ എന്നു വിളിക്കുകയും.
തച്ചോളി ഒതേനക്കുറുപ്പിനപ്പോൾ
കുടക്കൂടാലസ്യം വന്നോളുന്നു.
ആതു കണ്ടിട്ടേട്ടനല്ലോ ചോദിക്കുന്നു,
'മഞ്ചലു വരുത്തട്ടേ പൊന്നനുജാ?'
'ഏതാൻ പിരാന്തുണ്ടോ യെന്റെയേട്ടാ'
മഞ്ചലിൽ കേറീട്ടു പോകുന്നേരം

കേളിയുള്ള തച്ചോളിയാണിപ്പോഴേ
പൊന്നിയമ്പടയ്ക്കങ്ങു പോയോണ്ടിറ്റ്
നടന്നു പോകാൻ കഴിയാഞ്ഞിറ്റിപ്പോൾ
മഞ്ചലിൽ കേറീറ്റു പോകുന്നല്ലോ.
മാളോർ പറഞ്ഞു പരിഹസിക്കും.'
അന്നേരത്തേട്ടൻ പറയുന്നല്ലോ;
'എങ്ങനെ നടന്നങ്ങു പോകുന്നത്?
ക്ഷീണമുണ്ടല്ലോ നിനക്കൊതേനാ!'
പകരം പറയുന്നു കുഞ്ഞ്യൊതേനൻ;
'നെറ്റിത്തടർത്തിനൊരുണ്ടകൊണ്ടാൽ
പണ്ടാരാൻ ജീവിച്ചിരുന്നിട്ടുണ്ടോ?'
ആ വാക്കു കേട്ടുകൂട്ടുമ്പൊളേട്ടൻ
നിന്നനിലയീന്നു വീണുപോയി."

അങ്ങനെ മുമ്പു പറഞ്ഞതുപോലെ മുപ്പത്തിരണ്ടാമത്തെ വയസ്സിൽ ആ മഹാവീരൻ പ്രപഞ്ചയവനികയ്ക്കുള്ളിൽ തിരോധാനം ചെയ്തു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ യശസ്സ് അനന്തവും അഭങ്ഗുരവുമായ ഒരു ദിവ്യജ്യോതിസ്സായി കേരളത്തിന്റെ അഭിമാനത്തെ ഇന്നും ഉദ്ദീപിപ്പിക്കുന്നു.

തച്ചോളിച്ചന്തു

തച്ചോളിത്തറവാട്ടിലെ മറ്റൊരങ്ഗത്തെപ്പറ്റിക്കൂടി സ്വല്പം പ്രസ്താവിക്കേണ്ടതുണ്ട്. തച്ചോളിചന്തു ഒതേനന്റെ അനന്തരവനും അദ്ദേഹത്തെപ്പോലെ യുദ്ധവിദഗ്ദ്ധനുമായിരുന്നു. ചന്തു താഴത്തു മഠത്തിലെ മാതുവിനെയാണ് വിവാഹം ചെയ്തത്. ഒരിക്കൽ മാതു ഓമല്ലൂർക്കാവിൽ കുളിച്ചുതൊഴാൻ പോയി. ക്ഷേത്രത്തിൽവച്ചു തുളുനാടൻ കോട്ടയുടെ അധിപനായ കണ്ടർ മേനോൻ എന്നൊരു പ്രമാണി അവളെക്കണ്ടുമുട്ടി. ആ കാമഭ്രാന്തൻ അനുയായികളോടു ചോദിക്കുകയാണ്:—

"ഈവകപ്പെണ്ണുങ്ങൾ ഭൂമീലുണ്ടോ?
മാനത്തീന്നെങ്ങാനം പൊട്ടിവീണോ?
ഭൂമീന്നു തനിയെ മുളച്ചുവന്നോ?
എന്തുനിറമെന്നു ചൊല്ലേണ്ടു ഞാൻ!
കുന്നത്തു കൊന്നയും പൂത്തപോലെ;
ഇളംമാവിൻ തയ്യതളിർത്തപോലെ;
കുരുത്തോലയായതിൻ വർണ്ണംപോലെ;
വയനാടൻമഞ്ഞൾ മുറിച്ചപോലെ."

കൂടെയുള്ള നായന്മാർ ഗുണദോഷിച്ചതു കേൾക്കാതെ "ഏഴാനയ്ക്കടയോനാം കണ്ടർ മേനോൻ" കനകപ്പല്ലക്കിൽനിന്നു താഴത്തേയ്ക്കു ചാടി മാതുവിന്റെ കൈക്കു കേറിപ്പിടിച്ചു. അപ്പോൾ—

"കയ്യുംപിടിച്ചൊരു നേരംതന്നിൽ
ഇടതുള്ളിവിറച്ചിതു മാതുപെണ്ണും.
ആണുംപെണ്ണുമല്ലാത്ത വരുതിക്കയ്യാ!
അമ്മപെങ്ങന്മാരു നിനക്കില്ലേടാ?

ഓലക്കെട്ടതിനും പെണ്ണുങ്ങൾക്കും
വഴിയതിൽപ്പോലും കിടക്കാമല്ലോ.
എന്നെ നീയറിഞ്ഞിതോ വരുതിക്കയ്യാ
തച്ചോളിച്ചന്തുനെയറിയോ നീയ്യ്?
അവനുടെ പെണ്ണായ മാതു ഞാനേ;
അവനീ സങ്ഗതിയറിഞ്ഞതെങ്കിൽ
കഴുവിനെക്കൊത്തുമ്പോൽ കൊത്തും നിന്നെ."

എന്ന് ആ ധൈര്യവതി ശാസിച്ചു. കണ്ടർമേനോൻ അതൊന്നും ചെവിക്കൊണ്ടില്ല. അന്നു ചന്തുവിന് ഇരുപത്തിരണ്ടാണ് വയസ്സ്. ഒരു സന്യാസിയുടെ വേഷത്തിൽ മേനവന്റെ കോട്ടയ്ക്കകത്തു കടന്ന് അയാളോടും അയാളുടെ നാലായിരും ഭടന്മാരോടും ആ പരാക്രമി ഒറ്റയ്ക്ക പടപൊരുതി.

"ആത്തക്കം കണ്ടുടൻ കുഞ്ഞിച്ചന്തു
ഈററപ്പുലിപോലെയെതിർക്കുന്നുണ്ട്
പോത്തും കലയും ചെറുക്കും വണ്ണം
മാനത്തു വലിയിടി വെട്ടുംപോലെ,
ബാലിസുഗ്രീവന്മാർയുദ്ധംപോലെ
ആളെ വിവരിച്ചറിഞ്ഞുകൂടാ
ആത്തക്കം കണ്ടുടൻ ചന്തുതാനും
പൂഴിപ്പോരങ്കം പിടിച്ചു ചന്തു.
പരിചക്കൊപ്പരയിൽ മണ്ണുകോരി
കണ്ടർമേനോന്റെ മുഖത്തെറിഞ്ഞു.
കണ്ണിലും മൂക്കിലും മണ്ണുപോയി;
ആത്തക്കം കണ്ടുടൻ ചന്തുതാനും
പകിരിതിരിഞ്ഞങ്ങു വെട്ടി ചന്തു;
തച്ചോളിയോതിരം വെട്ടു വെട്ടി,
ഒമ്പതു മുറിയായി വീണു മേനോൻ
ആർത്തുവിളിച്ചുടൻ കുഞ്ഞിച്ചന്തു."

ഈ ചന്തുവിനെപ്പറ്റിയും വേറെയും പാട്ടുകളുണ്ട്.

പാലാട്ടു കോമപ്പൻ

കപ്പുള്ളിപ്പാലാട്ടെ കുങ്കിയമ്മയുടെ മകനായിരുന്നു ഒതേനന്റെ മറ്റൊരനന്തരവനായ കോമൻ നായർ (കോമപ്പൻ). തൊണ്ണൂറാംവീട്ടിലെ കുറുപ്പൻമാരും പാലാട്ടെ നായന്മാരും തമ്മിൽ ഉള്ള കുടിപ്പക വളരെക്കാലമായി നിലനിന്നുപോന്നു. അന്നത്തെ ഏഴു കുറുപ്പന്മാർക്ക് ഉണിച്ചിരുതയെന്നും ഉണ്ണിയമ്മയെന്നും രണ്ടു സഹോദരിമാരുണ്ടായിരുന്നു. ഉണ്ണിയമ്മ വാഴുന്നവരുടെ കുളത്തിൽ കുളിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ കോമൻ അവിടെച്ചെന്നുചേർന്നു. രണ്ടു പേരും അന്യോന്യം പ്രണയബദ്ധരായി. അപ്പോൾ ഉണ്ണിയമ്മയുടെ ആങ്ങളമാർ കോമൻ അവിടെയുണ്ടെന്നറിഞ്ഞ് അദ്ദേഹത്തെ കൊല്ലുവാൻ എത്തി.

"അതുതാനെ കണ്ടവളുണ്ണിയമ്മ
നേരിയ ശീല എടുത്തുചുറ്റി

അരയോളം വെള്ളത്തിലിറങ്ങുന്നുണ്ട്;
മുടിയും കഴിച്ചിട്ടുനിന്നു പെണ്ണും.
മുടിച്ചോട്ടിൽ കോമനെ നിർത്തുന്നുണ്ട്;
അമ്പേലാ പൊട്ടിച്ച തലയിൽ വച്ചു;
ചണ്ടി വലിച്ചു തലയിലിട്ടു;
കാലുംകവച്ചങ്ങു നിന്നുപെണ്ണ്;
മുടിയുരിക്കളിച്ചങ്ങു നില്ക്കുന്നേരം
വാഴുന്നോരും കൂടെയുണ്ടതല്ലോ.
കുളംചുറ്റും വന്നവളഞ്ഞവരു്
വീശൽവലകൊണ്ടു വീശിനോക്കി,
എഴുത്താണിയുളികൊണ്ടങ്ങെയ്തുനോക്കി,
കുളത്തിലിറങ്ങ്യങ്ങു തപ്പിനോക്കി.
ഊത്തനരിച്ചങ്ങു തപ്പുന്നുണ്ട്;
വേഗത്തിൽത്തന്നെ കയറുന്നുണ്ട്;
കോമനെത്തന്നെയും കണ്ടതില്ല."

അതിബുദ്ധിമതിയായ ഉണ്ണിയമ്മയുടെ സാമർത്ഥ്യംകൊണ്ടു നണച്ചുണ്ടിയായ ഉണിച്ചിരുതയുടെ ഏഷണിയിൽനിന്നും അവരുടെ ആങ്ങളമാരുടെ വൈരത്തിൽ നിന്നും ഉണ്ടായ സകല പ്രതിബന്ധങ്ങളേയും ജയിച്ച് ഒതേനനെക്കൊണ്ടു നാല്പ ത്തിരണ്ടു കുടിപ്പിഴയും പറഞ്ഞുതീർപ്പിച്ച കോമപ്പൻ ആ സ്ത്രീരത്നത്തെ വിവാഹം ചെയ്യുന്നതോടുകൂടി കഥ അവസാനിക്കുന്നു. ഉണിച്ചതിരുത ചെയ്ത പല കുറ്റങ്ങൾ ക്കായി അവരെ ഒതേനൻ കൊല്ലുകയാണ് ചെയ്യുന്നതു്. ഈ പാട്ടാണ് കുണ്ടൂർ നാരായണമേനോന്റെ 'കോമപ്പൻ' എന്ന സുപ്രസിദ്ധമായ 'പച്ചമലയാള' കാവ്യ ത്തിന്റെ മൂലം.

മറ്റു ചില വീരന്മാർ

ബമ്പായി ആലിക്കുട്ടി

അപൂർവംചില വടക്കൻപാട്ടുകൾ മറ്റുചില വീരന്മാരുടെ പരാക്രമങ്ങളേയും പരാമർ ശിക്കുന്നു. ആദി (ലി?) രാജാവിന്റെ പാട്ടിൽ ആ രാജാവിന്റെ ഏഴാമത്തെ ആന മല കയറിയപ്പോൾ മാതങ്ഗശാസ്ത്രപാരങ്ഗതനായ ബമ്പായി (ബോംബെ) നാട്ടി ലെ ആലിക്കുട്ടിയെ വിളിച്ചുകൊണ്ടുവന്നു എന്നും ആ യുവാവ് ആനയെ രാജാവിന്റെ സന്നിധിലേയ്ക്കുനയിച്ചു എന്നും അദ്ദേഹം സന്തുഷ്ടനായി തന്റെ മകളായ കുഞ്ഞിക്ക ന്നിയേ ആലിയെക്കൊണ്ടു വിവാഹംചെയ്യിച്ചു എന്നും കാണുന്നു. ആലിക്കുട്ടി ഒരു മന്ത്രവാദിയുമായിരുന്നു. ആനയെ ഇണക്കിയതു കവി ഇങ്ങനെ വർണ്ണിക്കുന്നു.

"മന്ത്രവുമങ്ങുജപിച്ചവനും
മന്ത്രം ഫലിച്ചല്ലോ ആനയ്ക്കപ്പോൾ
ഒറ്റടി വച്ചു നടന്നും നിന്നും
ഒട്ടൊട്ടുകലെയും വന്നുനിന്നു.
"അടുത്തിങ്ങു വായെടാ കൊമ്പാ നീയ്;
ഇളനീരും വന്നു കുടിച്ചുകൊൾക."
അടുത്തങ്ങുവന്നല്ലോ കൊമ്പനപ്പോൾ
ഇളനീരും താനേ കൊടുത്തു ആലി.

***

“ഒന്നിങ്ങുകേൾക്കണം പൊൻകെട്ട്യ കൊമ്പാ
നീയങ്ങു മലകേറിപ്പോന്നേപ്പിന്നെ
രാജാവിന്റെ സ്ഥിതി ഓർത്തുകൂടാ;
ഊണുമുറക്കവുമില്ലാതായി.
നിന്നേയുമോർത്തു ഉരുകീടുന്നു;
അതുകൊണ്ടു നോക്കങ്ങു പോകവേണം;
ഇണക്കവും മൂളു നീ കൊമ്പാ” യെന്ന്
ഇണക്കവും മൂളിച്ചു ആലിക്കുട്ടി.
പൊൻകെട്ട്യ കൊമ്പു പിടിച്ചുകൊണ്ടു
ആറാംമലയുമിറങ്ങുന്നുണ്ട്.”

പുതുനാടൻ കേളു

പുതുനാടൻ ചന്തുവും കേളുവും സഹോദരന്മാരായിരുന്നു. ചന്തു, മാതു എന്നൊരു സ്ത്രീയെ താലികെട്ടി അവളെ ആയുധവിദ്യയും മറ്റും പഠിപ്പിച്ച് അവൾക്കു സർവസ്വവും ദാനം ചെയ്തു. വട്ടോളി മേനോൻ എന്നൊരാൾ മൂവായിരം പണത്തിന്റെ പൊന്നരഞ്ഞാൾ അഴിച്ചുകൊടുത്ത് അവളുടെ ജാരനായി. മേനവനെക്കൊണ്ട് അവൾ ചന്തുവിനെ കൊല്ലിച്ചു. ചന്തു വളർത്തിയ മല്ലി എന്നും ചൊക്കനെന്നും പേരുള്ള രണ്ടു നായ്ക്കളിൽ ഒന്നു ശവത്തെ കാത്തുകൊണ്ട് അവിടെ ഇരിക്കുകയും മറ്റേത് ഓടിച്ചെന്നു വിവരം കേളുവിനെ ഗ്രഹിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. കേളു പാഞ്ഞെത്തി മാതുവിന്റെ അറയിൽ മേനോൻ കൊടുത്ത അരഞ്ഞാൾ കണ്ട് മാതുവിന്റെ കട്ടിലിന്മേൽ ചെന്നിരുന്നു.

“വാചകം ചോദിച്ചരിഞ്ഞു മുടി;
രണ്ടുവലംവച്ചരിഞ്ഞു മുല;
മൂന്നുവലംവച്ചരിഞ്ഞു കാത്;
നാലുവലംവച്ചരിഞ്ഞു മൂക്ക്;
പരിചകൊണ്ടൊന്നങ്ങടിച്ചു കേളു;
വായിലേപ്പല്ലുമടർന്നു വീണു;
നേത്രവുമൊന്നുകളഞ്ഞു കേളു.”

കരുമ്പറമ്പിൽ കണ്ണൻ

കരുമ്പറമ്പിൽ കണ്ണൻ എന്ന തീയയുവാവിന് ആർച്ച എന്ന പതിവ്രതയായ ഒരു ഭാര്യയുണ്ടായിരുന്നു. കണ്ണൻ തോട്ടത്തിൽ ചെത്തുവേലയ്ക്കു പോയപ്പോൾ പുതുക്കോലത്തു തമ്പുരാൻ ആ സ്ത്രീയെ കാമിക്കുകയും ഒരു രാത്രിയിൽ അവൾക്കു നാലു കുത്തു പട്ടും ഒരു സ്വർണ്ണമോതിരവും സമ്മാനിക്കുകയും ചെയ്തു. പിറ്റേദിവസം ആർച്ച കണ്ണനെ പൂണൂൽ ധരിപ്പിച്ച് ഒരു നമ്പൂരിയാക്കി തമ്പുരാൻ തനിക്കുതന്ന പട്ടും മോതിരവും രാജാവിന്റെ ഭാര്യയുടെ കൈയിൽ കൊടുക്കുവാൻ ചട്ടം കെട്ടിയയച്ചു. കണ്ണൻ ആ ഉദ്യമത്തിൽ വിജയിയായി. തമ്പുരാൻ വിവരമറിഞ്ഞു വ്യസനിച്ചു കണ്ണനെ കഴുവേറ്റുവാൻ കല്പനകൊടുത്തു. ആർച്ച തിരുമുമ്പിൽ എത്തി കണ്ണൻ ചെയ്ത കുറ്റമെന്തെന്നു ചോദിച്ചതിന്

“കന്യകതന്നെ പിഴപ്പിച്ചവൻ
ഇവനെയുമങ്ങു വിടുകയില്ല.
കഴുവേറ്റാൻ തന്നെയും നിശ്ചയിച്ചു.”
അതു കേട്ട നേരത്തുചൊല്ലിയാർച്ച.
“ആദ്യം പിഴപ്പിച്ചു തമ്പുരാനും;
പിന്നെപ്പിഴപ്പിച്ചു കണ്ണനല്ലോ.
ആദ്യം പിഴയങ്ങു തീർത്തുതന്നാൽ
പിന്നെപ്പിഴ ഞാനും തീർത്തുതരാം.
ഓമനമുഖം വാടി തമ്പുരാന്റെ;
ഇതിനു വഴിയങ്ങു കാണുന്നില്ല.
കണ്ണന്റെ കയ്യും പിടിച്ചു ആർച്ച
ഇരുപേരും കൂടീട്ടുപോരുന്നുണ്ട്!”

ഉപസംഹാരം

ഇനിയും ‘ബാല’ ‘കുഞ്ഞാനുക്കൻ’ മുതലായി ചിലരെപ്പറ്റി പാട്ടുകളുണ്ട്; അവയെക്കുറിച്ച് ഇവിടെ ഒന്നും പ്രസ്താവിക്കുന്നില്ല. മേൽ ഉദ്ധരിച്ച ഭാഗങ്ങളിൽനിന്നും വടക്കൻപാട്ടുകളുടെ ലാളിത്യവും മാധുര്യവും ഏതു തരത്തിലുള്ളതാണെന്നു വായനക്കാർക്കു ധാരാളമായി അനുഭവപ്പെട്ടിരിക്കണം. പ്രസ്തുതഗാനങ്ങളിൽ കാണുന്ന രചനാവൈകല്യങ്ങൾക്കു മുഴുവൻ അവയുടെ കർത്താക്കന്മാരെ ഉത്തരവാദികളാക്കുവാൻ പാടുള്ളതല്ല. കർണ്ണാകർണ്ണികയാ കേട്ടു പഠിക്കുന്നതും അനക്ഷരജ്ഞന്മാർ പാടുന്നതുമായ പാട്ടുകളിൽ ഇത്രമാത്രം ദോഷങ്ങളെ കടന്നുകൂടീട്ടുള്ളുവല്ലോ എന്നോർത്തു സമാശ്വസിക്കുവാനാണ് നമുക്ക് അധികം ന്യായമുള്ളത്. ധീരോദാത്തത തികഞ്ഞ നായകന്മാരും നായികമാരുമത്രേ ഈ പാട്ടുകളിൽ നമ്മെ അഭിമുഖീകരിക്കുന്നത്. ബഹുഭാര്യാത്വത്തെ ഇവയിൽ ഒരു ദുരാചാരമായി കരുതീട്ടില്ല. അത് (‘None but the brave deserve the fair’) ‘ശൂരനു ചേരേണ്ടവൾതന്നെ സുന്ദരി’ എന്ന ആപ്തവാക്യമനുസരിച്ചോ അന്നത്തെ നാട്ടുനടപ്പനുസരിച്ചോ എന്നു തീർച്ചയില്ല. എന്നാൽ സ്ത്രീകളുടെ ചാരിത്രം ഏറ്റവും നിഷ്കർഷയോടുകൂടി പരിപാലിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. തേച്ചുകുളി, കുറി, ഊണു മുതലായ കാര്യങ്ങൾ എല്ലാ പാട്ടുകളിലും പ്രായേണ ഒന്നുപോലെയാണ് വർണ്ണിക്കുന്നത്. കുളത്തിൽവച്ചാണ് മിക്ക പ്രണയങ്ങളും ആരംഭിക്കുന്നത്. ഇങ്ങനെ അനാശാസ്യമായ ഐകരൂപ്യം ചില അംശങ്ങളിൽ നാം കാണുന്നുണ്ട്. ചില കഥകളിൽ ആവാപോദ്വാപങ്ങളും ഇല്ലെന്നില്ല. തച്ചോളിച്ചന്തുവിനെപ്പറ്റിയുള്ള ഒരു പാട്ടിൽ മദിരാശിപ്പട്ടാളത്തെപ്പറ്റി സൂചിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ഒതേനനെപ്പറ്റിയുള്ള ഒരു പാട്ടിൽ ‘കാപ്പികുടിച്ചിറ്റേ പോകവേണ്ടൂ’ എന്നു പറയുന്നുണ്ടെങ്കിലും കുടിക്കാൻ കൊടുക്കുന്നതു പാലാണ്. ഗോതമ്പുറൊട്ടിയെപ്പറ്റിയും അടുത്തുതന്നെ പ്രസ്താവിച്ചുകാണുന്നു. ഈ ന്യൂനതകൾ നിസ്സാരങ്ങളാണ്. രസാനുഗുണമായ വർണ്ണനാവൈവിധ്യം എല്ലാ പാട്ടുകളിലും സമൃദ്ധമായുണ്ട്. മൊത്തത്തിൽ നോക്കുമ്പോൾ വടക്കൻ പാട്ടുകൾക്കുള്ള വശീകരണശക്തി അസാമാന്യമാണെന്ന് ഏതു ഭാവുകനും സമ്മതിക്കുക തന്നെ ചെയ്യും. പുരാണേതിഹാസകഥകളെത്തന്നെ തിരിച്ചും മറിച്ചും, കൂട്ടിയും കുറച്ചും, വർണ്ണിക്കുന്ന കൃതികളെ നീക്കിയാൽ അധികമൊന്നും അവശേഷിക്കാത്ത ഭാഷാസാഹിത്യത്തിൽ ഇത്തര

ത്തിലുള്ള പാട്ടുകൾ അമൂല്യരത്നങ്ങളാണെന്നുള്ളതും അനപലപനീയമായ ഒരു പരമാർത്ഥമാണ്.

മാപ്പിളപ്പാട്ടുകൾ

മലബാറിലെ മഹമ്മദീയരേയും, തിരുവിതാംകൂർ, കൊച്ചി, ഈ രാജ്യങ്ങളിലെ നാട്ടുക്രിസ്ത്യാനികളെപ്പോലെ മാപ്പിളമാർ എന്നു വിളിച്ചുവരുന്നു. അവരുടെ ഇടയിലും ചില പാട്ടുകൾ പ്രചരിക്കുന്നുണ്ട്. അവയിൽ പ്രാചീനങ്ങളായുള്ളവയ്ക്ക് അറുനൂറു കൊല്ലത്തേയെങ്കിലും പഴക്കം കാണണം എന്നാണ് അഭിജ്ഞന്മാരുടെ പക്ഷം. ചേറ്റുവായി പരീതുകുട്ടിയുടെ ഫുത്തുഹശ്ശാം, കുട്ടായി കുഞ്ഞിക്കോയയുടെ വലിയ നസീഹത്തുമാല ഇവയാണ് ഇക്കാലത്തു കാണുന്ന പാട്ടുകളിൽ പുരാതനങ്ങൾ. പൊന്നാനി മാളിയക്കലത്തു കുഞ്ഞഹമ്മതിന്റെ ഹുനൈൻ മുതലായ കവിതകൾ ആധുനികങ്ങളാണ്. മാപ്പിളമലയാള ലിപിമാലയിൽ ആദ്യം മുപ്പത്തിമൂന്ന് അക്ഷരങ്ങളേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളു. അറബിവാക്കുകൾ കൂടി എഴുതുന്നതിനുവേണ്ട സൗകര്യം ആ ലിപിമാലയിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. സംസ്കൃതപദങ്ങൾ ആധുനികകാലത്ത് പ്രവേശിച്ചു തുടങ്ങിയപ്പോൾ അവ അൻപതായി വർദ്ധിച്ചു. മാപ്പിളമലയാളകൃതികൾക്ക് അറബിപ്പദങ്ങളുടെ സങ്ക്രമണം മൂലവും മറ്റും ശബ്ദശുദ്ധി കുറയുമെങ്കിലും സംഗീതാത്മകത ധാരാളമായുണ്ട്. വീരവും ശൃങ്ഗാരവുമാണ് അവയിലെ രസങ്ങൾ. ചില ഉദാഹരണങ്ങൾ പ്രദർശിപ്പിക്കാം.

രണ്ടു സ്ത്രീകൾതമ്മിൽ കലഹം

"അടിപെട്ടു കൊത്തിപ്പിടിത്താരോ അണൈ
താലിയും മാലൈയറുത്താരോ
പിടിപെട്ടു സിന്നും കടിത്താരോ; പിച്ച
ച്ചട്ടയും കീറിപ്പെട്ടുത്താരോ
കട്ടുകെപ്പൃതപ്പോടെ കെട്ടിമറിന്തിട്ടും
കരിശത്തിൽക്കാശിനിൽക്കൂടെ വിഴന്തിട്ടും
ഇടറിപ്പിടൈത്തവർ പിന്നുമെഴന്തിട്ടും
ഇരുപേരുമൊട്ടുമയങ്കി നിലന്തിട്ടും."

ഒരു യുവതിയുടെ വർണ്ണനം

"പെട്ടാലങ്കൾ ചിലമ്പൊടു കിങ്കിണി
തൊട്ടാരംതരിതണ്ടകളും കനി
പ്പിറമെഞ്ചിയും പാടകം ചെറു—
പൊൻകടകങ്കളും ചങ്കല കങ്കണം
ഓരോ മാതിരിയാൽച്ചുടരാരമോതിരമേ
തട്ടാകൾ ഉടർ പൊന്നരഞ്ഞാണുകൾ
മൊട്ടാട്ടും പൊൻപതക്കമുറുക്കുകൾ."

12

നാടോടിപ്പാട്ടുകൾ III

തെക്കൻപാട്ടുകൾ

തെക്കൻ തിരുവിതാംകൂറിൽ വില്ലടിച്ചാൻപാട്ട് അല്ലെങ്കിൽ വില്ലുകൊട്ടിപ്പാട്ട് എന്നൊരു കഥാഗാനസമ്പ്രദായം ഇന്നും പ്രചരിയ്ക്കുന്നുണ്ട്. അവിടത്തേ തമിഴരുടെ സംഭാഷണരീതിയിലുള്ള പ്രാകൃതത്തമിഴിലാണ് ആ സമ്പ്രദായത്തിൽ ഉൾപ്പെടുന്ന പാട്ടുകൾ പ്രായേണ രചിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത്. മലയാളമല്ലെന്നു മലയാളികളും നല്ല തമിഴല്ലെന്നു തമിഴരും ആ പാട്ടുകളെ പുച്ഛിച്ചു ത്രിശങ്കുസ്വർഗ്ഗത്തിൽ തള്ളിനിറുത്താറുണ്ടെങ്കിലും അവയ്ക്കും വടക്കൻപാട്ടുകളെപ്പോലെ തന്നെ അക്ലിഷ്ടമനോഹരമായ ഒരാകൃതിയും അനന്യസുലഭമായ ഒരാവർജ്ജകതയും ഉണ്ട്. “വാശേവീമുഖാംഭോജനിസ്സൃതം മുഗ്ദ്ധഭാഷിതം” എന്ന് ഈ രണ്ടിനത്തിലുള്ള കൃതികളെപ്പറ്റിയും പറയാം. വില്ലടിച്ചാൻപാട്ടുകാരുടെ ഗീതോപകരണങ്ങൾ വില്ല്, കുടം, കോൽ ഇവയാണ്. വില്ലിൽ രണ്ടറ്റത്തുമോ നെടുനീളെയോ മണികൾ കെട്ടിയിരിക്കും. കുടം ലോഹനിർമ്മിതമായിരിക്കണം; അതിന്റെ മുഖം തോൽ കൊണ്ടു കെട്ടിയടിച്ചിരിക്കും, തലയ്ക്കൽ വലതുവശമായിരുന്ന് ആശാൻ (പുലവർ) വില്ലിലും എതിർവശമായിരുന്ന് ശിഷ്യർ കുടത്തിലും കോൽകൊണ്ടു കൊട്ടും. വില്ലു മുഖ്യോപകരണമാകയാലാണ് വില്ലടിച്ചാൻപാട്ടുകൾക്ക് ആ പേർ വന്നതെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ; തെക്കൻപാട്ടുകളെ (1) ബാധാപ്രീതികരങ്ങളെന്നും (2) ദേശചരിത്രപരങ്ങളെന്നും (3) ദേവാരാധനോപയുക്തങ്ങളെന്നും മൂന്നിനമായി വിഭജിക്കാം. ധീരോദാത്തന്മാരായ രാജാക്കന്മാർ, ദേശഭക്തന്മാരായ സേനാനിമാർ, പതിവ്രതകളായ മനസ്വിനിമാർ, മുതലായവർ അപമൃത്യുവിനു വശഗരാകുമ്പോൾ അവർ മാടൻ യക്ഷി മുതലായ രൂപങ്ങൾ കൈക്കൊള്ളുമെന്നും, പൂർവാപദാനങ്ങൾ വാഴ്ത്തി അവരെ പ്രീതിപ്പെടുത്തേണ്ടതു് ഐഹികക്ഷേമത്തിന് അത്യാവശ്യകമാണെന്നുമുള്ള വിശ്വാസം നിമിത്തമാണ് അവരെപ്പറ്റി ജനങ്ങൾ വില്പാട്ടുകൾ പാടിക്കുന്നതു്. ആ പാട്ടുകൾ നമുക്കു രാജ്യചരിത്രം, സമുദായചരിത്രം തുടങ്ങിയ വിഷയങ്ങളിൽ അമൂല്യങ്ങളായ അറിവുകൾ നല്കുവാൻ പര്യാപ്തങ്ങളാകുന്നു. കൊല്ലത്തിനു വടക്ക് ഈവകപ്പാട്ടുകൾ പാടിവരുന്നതായി അറിയുന്നില്ല. മറ്റു പല സാഹിത്യവിഭാഗങ്ങളുടേയുമെന്നപോലെ വില്പാട്ടുകളുടെ കാര്യത്തിലും പുരാണകഥകൾ ചരിത്രകഥകളെ കാലക്രമേണ ഗളഹസ്തംചെയ്തുകാണുന്നുണ്ടെങ്കിലും ദുർദ്ദേവതകളെപ്പറ്റിയുള്ള വിശ്വാസവും ഭയവും ഇന്നും ഉൾനാട്ടുകളിൽനിന്ന് മുഴുവൻ മറഞ്ഞുപോയിട്ടില്ലാത്തതുകൊണ്ട് ആ കഥകളെ ജനങ്ങൾ

ആകമാനം വിസ്മരിക്കുക കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല. ചില പ്രത്യേക ദിവസങ്ങളിൽ ഓരോ സ്ഥലത്ത് ഓരോ പാട്ടുകൾ പാടി ആ ദേവതകളുടെ പ്രീതി സമ്പാദിക്കുവാൻ ഇന്നും ഗ്രാമീണന്മാർ ശ്രദ്ധിക്കാറുണ്ട്.

ബാധാപ്രീതികരങ്ങളായ പാട്ടുകൾ

ഉപക്രമവും ഉപസംഹാരവും

ഗണപതിവന്ദനം, സരസ്വതീവന്ദനം, ഇഷ്ടദേവതാവന്ദനം, ഗുരുവന്ദനം, സഭാവന്ദനം, ഇവയെല്ലാം ഉപക്രമരൂപത്തിലുള്ള ചില പാട്ടുകൾകൊണ്ടു ഗായകന്മാർ നിർവ്വഹിക്കുന്നു. ഒടുവിൽ ഗാനത്തിനു വിഷയീഭവിക്കുന്ന നായകന്റെ പ്രസാദത്തിനുവേണ്ടി പന്തൽവരം, പൂപ്പട, കുടിയിരുത്ത് ഈ പേരുകളിൽ ചില പാട്ടുകളും പാടാറുണ്ട്. പുതുവാതപ്പാട്ടിലെ പന്തൽവരത്തിൽ നിന്ന് ഒരു ഭാഗമാണ് താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നത്.

> "തമ്പിരാനേ, പെരിയോനേ! ചന്തമൊത്ത പൂപ്പടയ്ക്ക
> ഇമ്പമാക വിളയാടിവായേ; ഇതത്ത പുതുവാതത്തമ്പിരാനേ!
> ആട്ടുകിലും മന്നാ ആടിവായേ ചൂട്ടുകിലും മന്നാ, ചൂടിവായേ,
> ചെങ്ങഴനീർ മാലചൂടിവായേ . . . .
> തുടലറുത്തന ആനപോലെ തുള്ളിയാടിവായേ തമ്പിരാനേ!
> കടിയകട്ടിയലും കൈയുമാക കളിത്താടിവായേ തമ്പിരാനേ!
> മന്നവരുടവാളുമിറുക്കപ്പൂട്ടി മണ്ടിവിളയാട്ടും പൂപ്പടയ്ക്ക."

കാലവും കവികളും

ക്രി. പി. ഒൻപതാം ശതകത്തിൽ നടന്ന സംഭവങ്ങളെപ്പറ്റിയുള്ള പാട്ടുകൾപോലും കാണ്മാനുണ്ടെങ്കിലും അവയിൽ പിൽക്കാലങ്ങളിൽ പല പ്രക്ഷിപ്തങ്ങൾ കടന്നുകൂടീട്ടുണ്ട്. "ദിവാൻവെറ്റി" എന്ന പേരിൽ രായകേശവദാസനെയും മറ്റും പുകഴ്ത്തി ക്രി. പി. പതിനെട്ടാം ശതകത്തിൽ ഒരു പാട്ടുണ്ടായി. ഇപ്പോഴും ചില പുതിയ പാട്ടുകൾ ചിലർ രചിക്കുകയും അവയെ ഗായകന്മാർ പാടുകയും ചെയ്യാറുണ്ട്. അക്കൂട്ടത്തിൽ തിരുവിതാംകൂറിലെ ക്ഷേത്രപ്രവേശനവിളംബരത്തെപ്പറ്റിയുള്ള ഒരു പാട്ടു പാടുന്നതു ഞാൻ തന്നെ ആയിടയ്ക്ക കേൾക്കുകയുണ്ടായി. വില്പാട്ടുകളുടെ നിർമ്മാതാക്കൾക്ക് ഒരു ഭാഷയിലും പറയത്തക്ക ജ്ഞാനമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അവരെല്ലാം തീരെ അപ്രസിദ്ധന്മാരുമാണ്. പൂവാറ്റേ (നെയ്യാറ്റിൻകരത്താലൂക്കിൽ) ചേരമാണിക്കപ്പുലവർ, പരപ്പക്കുട്ടിപ്പുലവർ, ഇങ്ങനെ ചില ഗുരുക്കന്മാരെപ്പറ്റി മാത്രമേ അവർ പ്രസ്താവിച്ചുകാണുന്നുള്ളു. ഇടക്കാലങ്ങളിൽ ചില പുലവന്മാർ പഴയ പാട്ടുകൾക്കു പകരം പുതിയ പാട്ടുകൾ ഉണ്ടാക്കി പാടിത്തുടങ്ങി. അങ്ങനെയുള്ള പാട്ടുകളെ 'പുത്തൻ' എന്നു പറഞ്ഞുവരുന്നു. ഗണപതിപുത്തൻ, പുരവിയേറ്റുപുത്തൻ, ചുമടുകെട്ടിയപുത്തൻ, ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളപട്ടുപോയ പുത്തൻ, എന്നും മറ്റും പല പുത്തൻപാട്ടുകൾ അത്തരത്തിലുണ്ട്. ചില പഴയ വില്ലടിച്ചാൻപാട്ടുകളെപ്പറ്റി ഇനി ചുരുക്കത്തിൽ പ്രസ്താവിയ്ക്കാം.

കന്നടിയൻപോര്

പാണ്ഡ്യവംശജനായ കുലശേഖരൻ എന്ന (പൊന്നുംപാണ്ഡ്യൻ എന്നും പറയും) ഒരു രാജാവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ നാല് അനുജന്മാരും കൂടി ക്രി. പി. 1265-ാമാണ്ട്

വള്ളിയൂരിൽ പുത്തനായി ഒരു ദുർഗ്ഗാക്ഷേത്രവും കോട്ടയും പണിയിച്ച് അവിടെ രാജ്യഭാരമാരംഭിച്ചു.

> "നല്ലകൊല്ലം നാന്നൂറു നാല്പത്തൊന്നാമാണ്ടിൽ
> ചെപ്പമുള്ള ചിങ്ങമാസം പതിനൊന്നാം തേതിയിലേ
> നാലുതിക്കും കോട്ടൈ കെട്ട നല്ല മരം മുനൈയറൈന്താർ."

കാഞ്ചീപുരത്തിനു വടക്കു കന്നടിയൻ എന്നൊരു വടുകരാജാവ് അക്കാലത്തു ജീവിച്ചിരുന്നു. ആ രാജാവിന്റെ പുത്രി വള്ളിയൂർ രാജാവിന്റെ ചിത്രം കണ്ട് അദ്ദേഹത്തെ കാമിച്ചു. കന്നടിയൻ കുലശേഖരനോടു തന്റെ മകളെ വിവാഹം ചെയ്യണമെന്നപേക്ഷിച്ചു എങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കുടുംബം ജാതിയിൽ കിഴിഞ്ഞതാകയാൽ ആ യുവതിയുമായുള്ള ബന്ധം തനിക്ക് അവിഹിതമാണെന്നു കുലശേഖരൻ മറുപടി അയച്ചു. ആ പ്രതിസന്ദേശം കന്നടിയനെ അത്യന്തം ക്ഷോഭിപ്പിച്ചു. കുലശേഖരനെ യുദ്ധത്തിൽ ജയിച്ചു ബന്ധനസ്ഥനാക്കിയെങ്കിലും തന്റെ പുത്രിയെ അദ്ദേഹത്തെക്കൊണ്ടു വിവാഹം ചെയ്യിപ്പിക്കുന്നുണ്ടെന്ന് ആ വീരൻ പ്രതിജ്ഞചെയ്തു. കന്നടിയൻ പുത്രിയോടും ഒരു വലിയ സൈന്യത്തോടും കൂടി വള്ളിയൂർക്കോട്ട വളഞ്ഞു. വള്ളിയൂരിലെ യോദ്ധാക്കൾ ആ അതിക്രമത്തെ സധൈര്യം തടുത്തു. കോട്ടയ്ക്കകത്തേക്കു വെള്ളം പാഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്ന കാൽവായിലെ മടകൾ ശത്രുക്കൾ അടച്ചു; എങ്കിലും കുലശേഖരനു തന്നിമിത്തം യാതൊരു ഹാനിയും തട്ടിയില്ല. അങ്ങനെയിരിക്കേ ഒരു കള്ളമടയിൽക്കൂടി കോട്ടയ്ക്കകത്തുള്ള നീരാഴിയിൽ പിന്നെയും വെള്ളം പാഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നത് ഒരു ഇടച്ചിയിൽനിന്നു വടുകരാജാവു മനസ്സിലാക്കി അതിനേയും അടച്ചു. അതോടുകൂടി കുലശേഖരൻ അവിടെ നിന്നോടി അന്നു പത്മനാഭപുരത്തിനു സമീപം കേരളപുരത്തു രാജധാനിയിൽ താമസിച്ചിരുന്ന തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജാവിനെ അഭയം പ്രാപിക്കുകയും അവിടെനിന്നു ലഭിച്ച സൈന്യസാഹായ്യത്തോടുകൂടി കന്നടിയനോടു വീണ്ടും യുദ്ധം ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. ആ യുദ്ധത്തിൽ കുലശേഖരൻ പരാജിതനും ബന്ദിയുമായി. അദ്ദേഹത്തെ ഒരു മഞ്ചലിൽ കയറ്റി സേനാപതി കന്നടിയന്റെ സന്നിധിയിലേക്കു കൊണ്ടു പോയി; പക്ഷേ വഴിക്കുവച്ച് ആ ക്ഷത്രിയവീരൻ വാൾകൊണ്ടു കഴുത്തുവെട്ടി ആത്മഹത്യ ചെയ്തുകഴിഞ്ഞിരുന്നതിനാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശവം മാത്രമേ ശത്രുവിനു ലഭിച്ചുള്ളു. കന്നടിയന്റെ സുന്ദരിയായ പുത്രി ആ ശവത്തെ മാലയിട്ട് അഗ്നിപ്രവേശം ചെയ്തു. കന്നടിയൻ ദുഃഖിതനായി അവിടെ വിട്ടു സ്വദേശത്തേയ്ക്കു പോകുകയും വള്ളിയൂർ രാജ്യം തിരുവിതാംകോട്ടേയ്ക്ക് അടങ്ങുകയും ചെയ്തു. ഇതാണ് കന്നടിയൻ പോരിലെ ഇതിവൃത്തം.

ആ പാട്ടിലെ ചില ഭാഗങ്ങൾ

രാജപുത്രി കുലശേഖരന്റെ പടം കാണുന്ന ഭാഗത്തിൽനിന്നാകുന്നു താഴെ കാണുന്ന വരികൾ ഉദ്ധരിക്കുന്നത്.

> "പണ്ടാരങ്കൾ ചിലപേർകൾ പാണ്ടിമന്നർ വടിവതെല്ലാം
> കണ്ടിരുന്തു പടമെഴുതിക്കാവിയംപോൽ കൊണ്ടുചെൻറു
>
> ***
>
> മന്നവനാർ വടിവതെല്ലാം വയ്യകത്തിലെങ്കും കാട്ടി
> കന്നടിയൻ ശീമയിലേ കന്നിനല്ലാൾ വീത്തിരുക്കും
> പൊന്നുമണിമേടയിലേ പോയ്പ്പുകുന്താർ പാടവെൻറു.

ചെന്റു നിന്റു പാടിടവേ തേൻമയലും മൊഴിമടവാർ
മണ്ടിച്ചെന്റു പൂങ്കുഴലാൾ മങ്കയവൾ പാർത്തിരുന്താൾ.
പാർത്തിരുന്ത വേളയിലെ പാണ്ടിമന്നരൈവരിലും
അന്ത മന്നർ വടിവൈക്കേട്ട ചങ്കിമെത്തത്തിചങ്കിവിട്ടാൾ.
കുന്തലതു കുലൈന്തിടവേ കൊടിയിടയാളാടിവര
പൊൻതുകിലും പേണാമൽ പൂവണൈ മേലേ ചരിന്താൾ."

ആ യുവതി അച്ഛനോടു തന്റെ അന്തർഗ്ഗതം ഇങ്ങനെ അറിയിക്കുന്നു.

"അന്തവണ്ണം തകപ്പനുട അടുക്കയങ്കേ ചെന്റു നിന്റു
മുന്തിയടി തൊഴുതിറങ്കി മൊയ്[1] കുഴലാളുരത്തിടുവാൾ."
"ആണ്ടവനേ, എന്നുടയ അപ്പച്ചിയാരൊന്റു കേളായ്
നാനിരുന്തു ചടൈത്തിടിലും നരൈത്തുകൊണ്ടൈ മുടിത്തിടിലും
ഊനിരന്തു[2] കളിത്തിടിലുമുയിരിളന്തു പോയിടിലും
കൊറ്റവനാർ പാണ്ടിമന്നൻ കുലശേഖരൻ താനൊഴിയ
മറ്റൊരുവരെന്നൈവന്തു മാലയിട നിനൈപ്പതില്ലൈ
എഴുതവൊണ്ണാവടിവഴകൻ ഇലങ്കുംമുടി പാണ്ടിയൻതാൻ
പഴുതറവേ മാലയിട്ടു പടിയരുളാതിരുന്തിടുകിൽ
അഴുത കണ്ണീരാറാമൽ അക്കിനിയിൽ നാൻ വീഴ്വേൻ.
വീഴ്വതുതാൻ നിച്ചയമേ; വെൺകനലിൽ നാൻ വിഴുവേൻ
വാഴ്വതില്ലൈയൊരുവരോടേ മന്നവരൈത്താനൊഴിയ."

ദൂതൻ ചെന്നു കന്നടിയന്റെ ഇങ്ഗിതമറിയിച്ചപ്പോൾ കുലശേഖരൻ –

"പണ്ടിരുന്ത കന്നടിയർ പാണ്ടിയരാചാക്കളോടേ
കൊണ്ടിരുക്ക വേണമെന്റു കുറിവിട്ട ഞായമുണ്ടോ?"

എന്നു ചോദിച്ചു. ആ വിവരം കന്നടിയൻ അറിയുകയും പുത്രിയുടെ പ്രവൃദ്ധമായ പാരവശ്യം കാണുകയും ചെയ്തപ്പോൾ

"ഇണങ്കിയും താൻ പിണങ്കിയും താൻ എന്ന വകൈയാകിലും താൻ
മണംചെയ്യിപ്പേനന്തനക്കു, മകളേ, നീയും മലങ്കാതേ."

എന്ന് അവളെ സമാധാനപ്പെടുത്തി. പിന്നീടാണ് കന്നടിയന്റെ യുദ്ധയാത്ര. ഇടയിൽ പല ഉപകഥകളും കൂട്ടിച്ചേർത്തിട്ടുണ്ട്. കുലശേഖരൻ ഒരു വേശ്യയെക്കണ്ടു മോഹിച്ച് അവളുടെ താമസസ്ഥലത്തുപോയി തിരിയെ പള്ളിയറയിൽ വരുമ്പോൾ പട്ടമഹിഷി പറയുന്ന വാക്കുകളാണ് താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നത്.

"പാർത്തിരുക്കും വേളയിലേ പാണ്ടിമന്നർ കുലശേഖരർ
കാത്തിരുന്ത ഓട്ടനോടേ കടുകയങ്കേ ചെല്ലുവാരാം.
ചണ്ടയിടുകളവർ വന്തു തനിവഴിമേൽ മറിത്തുകൊണ്ടു
കൊണ്ടുപോന പണ്ടമെല്ലാം കൊടുത്തുവിട്ട മനിതരൈപ്പോൽ
മങ്കനല്ലാൾ വീത്തിരുക്കും മണ്ടപത്തിൽ വന്തിരുന്താർ.
വന്തിരുന്ത മന്നവർതൻ വളപ്പമെല്ലാം കേട്ടപോതേ

[1] മൊയ്= ഞെരുങ്ങിയ.
[2] ഊൻ=ശരീരം.

വന്തു ചാവാ[3]യ്പ്പെൺകൊടിയാൾ തെന്നവനോടേതു ചൊൽവാൾ
തെന്നവനേ, മന്നവനേ, തെൻമതിരൈക്കാവലവാ!
മന്നവനേ, പാണ്ടിയനേ, മഞ്ചൈവിട്ടു വിലകു മന്നാ
മുകപ്പണിയുമെടുത്തണിന്തു മുഴുത്തുമിന്നപ്പാതിരാവും
ഇപ്പൊഴുതേ പോനവിടം എനക്കറിയച്ചൊല്ലു" മെന്റാൾ.
"പാളയത്തിൽ വേളയങ്കൾ[4] പാർത്തുവരപ്പോനേൻ നാൻ."
"കയ്യിലിട്ട വളയലെങ്കേ കാല്പന്തിയുമെങ്കെ മന്നാ?"

***

"പന്ന[5] തമിഴ്പ്പെൺകൊടിയേ, പാളയത്തിൽപ്പോറനേരം
കന്നിയിളംപെൺകൊടിയേ കഴറ്റിവൈത്തുപ്പോനേൻ നാൻ"
"കഴറ്റിവൈത്തുപ്പോനാക്കാൽകരുവേലത്തിൽക്കാണാതോ?
പൂരായം[6] പറൈന്തീരോ പുകൾപെരിയ പാണ്ടിയനേ?
പാളയത്തിൽപ്പോനവർക്കു പരിമളങ്കൾ വീശിടുമോ?"

***

"പരദേശിയൈത്തൊട്ടവർകൾ പള്ളിയറയിലുമാകാതു"
കാതി[7]യവരിരുപേരും കൺചീറിത്തങ്കളിലേ
പള്ളിയറൈ വേറെയാനാർ! പടുക്കൈയങ്കെ വേറെയാനാർ."

ഒരു ചിത്തിരമാസം പതിനെട്ടാം തീയതിയായിരുന്നുവത്രേ രാജകുമാരി ശവത്തെ വിവാഹം ചെയ്തതു്. അവൾ,

"എന്നാലേ പാണ്ടിമന്നർ ഇറന്തുവിട്ടാർ! മൂടാവുക്കൾ
ഇങ്കിരുന്താൽപ്പോരാതു ഇനി നമുക്കുപ്പോക്കുമില്ലൈ"

എന്നും പറഞ്ഞുകൊണ്ടു്–

"താമ്രവണ്ണിത്തെൻകരൈയിൽത്താവാരക്കരൈയതിലേ
ചന്തണമും കാരകിലും തറിത്തു നല്ല കട്ടൈ കുട്ടി"

അതിൽ തീയെരിച്ചു്–

"വെന്തെഴുന്ത തീക്കുഴിയിൽ മെല്ലിനല്ലാൾതാൻ നടന്താൾ
മാലൈക്കുഴത്തോടേ മഞ്ചണൈപ്പൂച്ചോടേ"

അഗ്നിപ്രവേശം ചെയ്തു. ആ കുണ്ഡത്തിൽനിന്നു ചെമ്പകക്കുട്ടി എന്ന ദുർദ്ദേവതയായി ആ സാധ്വി പുനരുത്ഥാനം ചെയ്തു തനിക്കും തന്റെ പ്രാണനാഥനും ഓരോ അമ്പലം വേണമെന്നു കന്നടിയനു സ്വപ്നം കാണിക്കുകയും കന്നടിയൻ ആ അപേക്ഷ അനുസരിച്ചു വള്ളിയൂരിനടുത്തുള്ള ഒരു മലയിൽ രണ്ടു ക്ഷേത്രങ്ങൾ പണിയിക്കുകയും ചെയ്തു. ആ മലയ്ക്കു വടുകച്ചിമലയെന്നാണു് ഇന്നും പേർ പറയുന്നതു്.

---

[3] ചാവു് = പിശാചു്.
[4] വേളയം = സൽക്കാരം (താംബൂലദാനം).
[5] പന്നു് = പാടുന്ന.
[6] പൂരായം = പൊളി.
[7] കാതി = പിരിഞ്ഞു്.

ഉലകുടപെരുമാൾ പാട്ട്

ഇതിനെ തമ്പുരാൻപാട്ടെന്നും പറയുന്നു. തെക്കൻ തിരുവിതാംകൂറിൽ ഊരുട്ടമ്പലമെന്ന പേരിൽ ഇന്നും ചില ക്ഷേത്രങ്ങൾ കാണ്മാനുണ്ട്. ഊരുട്ടമ്പലം എന്നാൽ ഊരുകാർ (ഗ്രാമജനങ്ങൾ) ഊട്ടും പാട്ടും നടത്തുന്ന അമ്പലമെന്നാണർത്ഥം. ഈ ക്ഷേത്രങ്ങളെ അധിവാസം ചെയ്യുന്ന മൂർത്തിയാണ് ഉലകുടപെരുമാൾ അല്ലെങ്കിൽ ഉലകുടയ തമ്പുരാൻ. ഇവയിൽ മുൻകാലങ്ങളിൽ കുംഭമാസത്തിൽ കൊടിയേറ്റും ഉത്സവവും ഒടുവിൽ പട (പടയണി)യെന്ന പേരിൽ ഉലകുടയതമ്പുരാന്റെ യുദ്ധയാത്രാഭിനയവും ഉണ്ടായിരുന്നതായി കേട്ടുകേൾവിയുണ്ട്. ഇപ്പോഴും ചില ആഘോഷങ്ങൾ ഇല്ലെന്നില്ല.

ഇതിവൃത്തം

പണ്ടു വൈകക്കര എന്ന സ്ഥലത്തു പാണ്ഡ്യമഹാരാജാവിന്റെ ബന്ധുക്കളായ അഞ്ചുരാജാക്കന്മാരും അവരുടെ സഹോദരിയായി മാലയമ്മ എന്നൊരു രാജകുമാരിയും താമസിച്ചിരുന്നു. ആ അഞ്ചുരാജാക്കന്മാരേയും പാണ്ഡ്യ മഹാരാജാവ് യുദ്ധത്തിൽ വെട്ടിക്കൊന്നു. സഹോദരിയെ തമ്പപ്പെരുമാൾ എന്നൊരു രാജാവു വിവാഹംചെയ്തു. ആ കുമാരി സന്താനലാഭത്തിനായി വൈകക്കര ഭദ്രകാളിയെ ഭക്തിപൂർവം ഭജിക്കുകയും ആ ദേവിയുടെ അനുഗ്രഹത്താൽ ഗർഭം ധരിച്ചു കൊല്ലം 5-ാമാണ്ടു കന്നിമാസത്തിൽ വെള്ളിയാഴ്ചയും ഉത്രം നക്ഷത്രവും പൂർവപക്ഷപഞ്ചമിയും കൂടിയ ദിവസം ഒരു പുരുഷപ്രജയെ പ്രസവിക്കുകയും ചെയ്തു. ആ പ്രജയാണ് കഥാനായകൻ. ഉലകുടപെരുമാൾപാട്ടിൽ വൈകക്കരത്തായാരുടെ പള്ളിക്കെട്ടുകഥ, തിരുപ്പുത്തുകഥ, ഭജനമിരുന്ന കഥ, ഗർഭമുണ്ടായ കഥ, ബാലൻ ജനിച്ച കഥ, എഴുത്തും പയറ്റും പഠിച്ച കഥ, കടലിൽപോരു്, മുടിവെച്ച കഥ, മതിലിടിച്ച കഥ, വാളു വാങ്ങിയ കഥ, പടനടപ്പ്, പാലംകെട്ട്, മതിരപ്പോരു്, രണ്ടാംപോരു്, ഒടുക്കത്തെ ഊക്കേറ്റ്, ഇങ്ങനെ ഒട്ടനേകം വിഭാഗങ്ങളുണ്ട്. ഈ വിഭാഗങ്ങളിൽ ഓരോന്നിലും മുപ്പത്തിമൂന്നു കാത (ഗാഥ) വീതമുണ്ടെന്നു പഴമക്കാർ പറയുന്നു. ഉലകുടപെരുമാൾ പതിനാറാമത്തെ വയസ്സിൽ രാജ്യാഭിഷിക്തനായി പതിനേഴ വർഷകാലത്തേയ്ക്ക് അസാധാരണമായ വൈഭവത്തോടുകൂടി പ്രജകളെ പരിപാലനം ചെയ്തു. അഭിഷിക്തനായ ക്ഷണത്തിൽ കുലദേവതയായ ഭദ്രകാളിയെ തീവ്രമായ നിഷ്ഠയോടുകൂടി ആരാധിച്ചു. ദേവി യഥാവസരം പ്രത്യക്ഷീഭവിക്കുകയും ചെയ്തു.

> "മുക്കിയ മുള്ളന മുടിയുമ്മെകിറും[8]
> മുടിമേലേ ചുറ്റിന അരവണിയും
> അക്കിനിയെരിയുംപോൽ മിഴിയഴകും
> ആനയെടുത്തശയുന്നന കുഴയും
> തക്ക വില്ലിട്ടു പണിയും ചെറുനകയും
> താലികൾ താവടവും മോതിരവും
> കൈക്കിതമൊത്തന ആയുതമനവതി
> കൈത്താരിൽ പലപണിയതുകണ്ടാർ"

ആ ഭയങ്കരമായ രൂപംകണ്ടു പെരുമാൾ ഭദ്രകാളിയോട് ഇങ്ങനെ നിവേദനം ചെയ്തു.

---

[8] എകിറ്=വീരപ്പല്ല്.

‘ഓമനയായ് നമസ്കരിത്തങ്കിളകിനിന്നു
ഉലകുടപെരുമാളൊന്നറിയിത്തങ്കേ’
“ഏമമതുചെയ്‌വേനെന്നോ എൻ തായാരേ?
ഇക്കോലം ചമൈന്തുവരച്ചൊന്നതാരു?
ആമളത്താലരിയയനും ചിവനും[9] മാലും[10]
ആനന്തുയിരും തേവമാരും മുനിയും വിണ്ണോർ
ചോമനെ മുൻചിടയിൽവൈത്ത പരമീചരും
ചൊല്ലിവിട്ടതുണ്ടോ കേളെന്നതായേ?
ഔവനത്താലീരെട്ടുക്കരമിണങ്ക
ആയുതങ്കളെടുത്തുവന്തതേതോ തായേ?
മൌവനത്താൽ വമ്പുടയ താരുകൻതാൻ
മാലയിട വന്തിവിടെ നില്പതുണ്ടോ?
എവ്വനത്താലന്നവനെ വതിത്തപോലേ
എന്നെയിന്നു കൊല്ലവന്താൽ നാനേൻ ചേയ്‌വൻ.
കൗവനത്തിൽ കൊടുങ്കാറ്റടിത്തിടിലും
കാതലുള്ള മരം മുറിന്തുപോകാതെന്നാർ
അക്കണത്താലെൻ തലമേലെഴുതിനവൻ
അല്ലെയെന്നു പിന്നെ മറുത്തെഴുതുവാനോ?
ഇക്കണക്കായെന്തനെയുമുളവതാക്കി
ഇത്തനൈനാൾ വളത്തവളേ, തമ്പിരാട്ടി;
ഉൾക്കനത്താൽ മണ്ണുരുവും പിടിച്ചുവച്ചാ-
ലുടയ്ക്കനിനൈന്താലതുക്കൊരരുമയുണ്ടോ?
അക്കനത്താലഞ്ചിറവനല്ല നാനും;
അടിയനുക്കിങ്കുടവാൾ തന്തനുപ്പവേണമെന്നാർ”

അങ്ങനെ വാദിച്ച് ഉടവാൾ, മാല, കിരീടം, മുതലായ പരിച്ഛദങ്ങൾ വാങ്ങി (‘മാമർ പഴിമീളുകയ്ക്കു’) അമ്മാവന്മാരെ വധിച്ച പക തീർക്കുന്നതിനായി മധുരമഹാരാജാവിനോടു യുദ്ധം ചെയ്തു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആറു സഹോദരന്മാരേയും വധിച്ചു. പരാജിതനായ പാണ്ഡ്യൻ പരദേവതയായ ചൊക്കനാഥസ്വാമിയെ ഭജിച്ചു. ചില വിശിഷ്ടവരങ്ങൾ വാങ്ങി വീണ്ടും പെരുമാളോടു യുദ്ധം ചെയ്തു. ആ യുദ്ധത്തിൽ പെരുമാൾക്കു ഭദ്രകാളി നല്കിയ വാൾ മുറിഞ്ഞുപോയി. അത്തരത്തിൽ ഒരപശകുനം കണ്ടാൽ പിന്നീടു പോർ തുടങ്ങരുതെന്നായിരുന്നു ദേവിയുടെ അരുളപ്പാട്. അതനുസരിച്ചു കഥാനായകൻ യുദ്ധത്തിൽനിന്നു തൽക്കാലം പിന്മാറിയെങ്കിലും ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ ഒരു യഥാർത്ഥ ക്ഷത്രിയവീരനു് അത്യന്തം അസഹ്യമായ അപജയാവമാനത്തെ ഭയപ്പെട്ടു് ആത്മഹത്യ ചെയ്തു. അന്നു് ആ ധീരോദാത്തന്റെ മുപ്പത്തിമൂന്നാമത്തെ ജന്മർക്ഷദിനമായിരുന്നു. മാലയമ്മയും മറ്റും പ്രാണത്യാഗം ചെയ്തു മകനെ പിൻതുടർന്നു. ഈ പാട്ടിന്റെ ആരംഭം താഴെക്കാണുന്ന വിധത്തിലാണു്.

“അമ്പിനൊടു വൈകൈതന്നിലേ മന്നരൈവർ
അവർ പടൈവെട്ടിയൊരു രാച്ചിയവുമാണ്ടു,
ഇമ്പമുടനാനൈ കുതിരൈത്തിരളുകെട്ടി

[9] ഇന്ദ്രനും ബ്രഹ്മാവും.
[10] മാൽ = വിഷ്ണു.

ഇന്തിരനിലും പവനിയായവർ നടത്തി.
ചെമ്പവഴം മുത്തിനൊടു മാലൈ വകയെല്ലാം
ചെമ്പൊന്നിണങ്കം തിരുമേനിയിലണിന്തു
തുമ്പമറവൈവരുമിരുന്തു പലകാലം.
ചൃത്തമന്നരും പടയുമപ്പരിചിൽവാഴ്ന്താർ."

കഥ പുരാതനമാണെങ്കിലും പാട്ടിനു വലിയ പഴക്കം കാണുന്നില്ല. 'കോലാഹല ത്തോടു നല്ല പറങ്കികൾ' 'ചീനർതുലുക്കരും' 'ഊരിൽപ്പടപോന പറങ്കികൾക്ക്' 'ലന്തക്കരു' 'മുകിലത്തോക്ക്' ഇങ്ങനെയുള്ള പല പ്രസ്താവനകളിൽനിന്നും ഇതു തെളിയിക്കാവുന്നതാണ്. മഹാകവി കുഞ്ചൻനമ്പിയാർ തന്റെ ചില തുള്ളക്കഥക ളിൽ ഒരു ഉലകുടപെരുമാളെ സ്മരിക്കുന്നുണ്ടല്ലോ; അതു പ്രസ്തുതകഥാപുരുഷൻത ന്നെയാണ്. ഘോഷയാത്ര ഓട്ടൻതുള്ളലിൽ

"മധുരയിൽ മന്നവനെന്നൊടു ചെയ്യൊരു
മതികപടങ്ങളശേഷമിദാനീം
മതിമാന്മാരാം മന്ത്രിവരന്മാർ
മതിയിൽ മറന്നിഹ മരുവീടുകയോ?

***

മാതുലരെവരെ വെട്ടിക്കൊന്നൊരു
പാതകിയാമവനവനിവെടിഞ്ഞു
പ്രേതപുരത്തിലിരിക്കണമിന്നതി-
നേതു മെനിക്കൊരു സംശയമില്ല."

എന്നും മറ്റുമുള്ള വരികൾ സൂക്ഷിച്ചു വായിച്ചാൽ ഈ വസ്തുത മനസ്സിലാക്കാവുന്നതാ ണ്. ഉലകുടപെരുമാളുടെ വാഴ്ചക്കാലത്ത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ രാജ്യത്തു ലക്ഷ്മീഭഗവതി നർത്തനം ചെയ്തിരുന്നതായാണ് ഐതിഹ്യം; ആ ഐതിഹ്യത്തെ നമ്പിയാരും സ്മ രിക്കുന്നു.

പുരുഷാദേവിയമ്മപ്പാട്ട്

കുവലൂർ (നെയ്യാറ്റിൻകര കോവലൂർ) എന്ന ദേശത്തു ചെമ്പൻമുടിമന്നൻ എന്നൊരു രാജാവു ജനിച്ചു. അതിനു സമീപമുള്ള പെണ്ണരശുനാട്ടിലെ തമ്പുരാട്ടിയുടെ മകളായി പുരുഷാദേവി എന്നൊരു സ്ത്രീരത്നവും ജനിച്ചു. പുരുഷാദേവി ബാല്യത്തിൽത്തന്നെ ആയുധവിദ്യയിലും അശ്വാരോഹണത്തിലും അത്യന്തം വിദഗ്ധയായിത്തീർന്നു. ചെ മ്പൻമുടിമന്നനു പുരുഷാദേവിയുടെ നാട്ടിൽക്കൂടി ഒരു തീർത്ഥത്തിൽ സ്നാനം ചെയ്യു വാൻ പോകണമെന്ന് ആഗ്രഹമുണ്ടായിരുന്നു. പുരുഷാദേവി തന്റെ പ്രാഭവത്തെ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതിനായി കോട്ടകളുറപ്പിച്ച് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മാർഗ്ഗം നിരോധിച്ചി രിക്കുന്നതായി പ്രഖ്യാപനം ചെയ്തു. അപ്പോൾ ആ രാജാവ് ഒരു വലിയ സൈന്യ ത്തോടുകൂടി പെണ്ണരശുനാട്ടിലേയ്ക്കു ചെല്ലുകയും അവിടെവച്ച് അദ്ദേഹവും രാജപുത്രി യും തമ്മിൽ അതിഘോരമായ ഒരു യുദ്ധമുണ്ടാകുകയും ചെയ്തു. അന്ന് ആ മഹതി ക്ക് ഒൻപതുമാസം ഗർഭമായിരുന്നു. ഒടുവിൽ "പച്ചൈപ്പാളൈ പിളർപ്പതുപോലെ" തന്റെ വയറു പിളർന്നു കുഞ്ഞിനെ എടുത്ത് അതുകൊണ്ട് ആ സ്ത്രീ രാജാവിനെ എറി ഞ്ഞു. അപ്പോൾ ആ മാനിയായ ക്ഷത്രിയൻ "പങ്കം ചെയ്താളേ പുരുഷാദേവി" എന്നു

പറഞ്ഞുകൊണ്ട് വാൾമുനയിൽ ചാടി ആത്മഹത്യ ചെയ്തു. അശ്വാരൂഢയായ പുരുഷാദേവിയുടെ മരണവും അപ്പോഴേയ്ക്ക് കഴിഞ്ഞിരുന്നു.

ആ പാട്ടിലെ ചില ഭാഗങ്ങൾ

താഴെക്കാണുന്ന വരികൾ തമ്പുരാട്ടിയുടെ പ്രസവവേദന വർണ്ണിക്കുന്ന ഘട്ടത്തിലുള്ളതാണ്.

> "മേനി കാൽ തരിക്കിതല്ലോ; മെയ്യെല്ലാം നോകുതല്ലോ;
> കാളകെട്ടും കയറുതുപോൽ കട്ടുമുട്ടായ് വരുകുതടീ!"
> "ഏതു പക്കം നോകുതമ്മാ! ഏന്തിഴയേ! തായാരേ?"
> "വലതു പക്കം ഇടതു പക്കം വയറ്റോടെ തരിക്കുതമ്മാ.
> മോതിരങ്കളിട്ട മന്ത മൊഴി[11]കളെല്ലാം നോകുതടീ!
> പാടകങ്കളണിയുമന്ത പട[12]ങ്കളെല്ലാം നോകുതടീ!
> കടയ[13]ങ്കൾ പോടുമന്തകൈകളെല്ലാം നോകുതടീ!
> വാടാപ്പൂ വൈക്കുമന്ത വൈരമുടി നോകുതടീ!
> ആടൈയുടുക്കുമന്ത അടിവയറു നോകുതടീ!
> പൊരുത്തെലുമ്പൊടു കുറുക്കെലുമ്പു പൊടിപൊടിയായ്നോകുതടീ!
> ഒക്കെവെട്ടി നോകുതടി! ഉരിയാടപ്പോകുതില്ലൈ.
> ചാവേനോ പിഴയ്പ്പേനോ താർകുഴലേ [14]മരുത്തുവമേ."

വിളവംകോട്ടു താലൂക്കിൽ ചേർന്ന മുഞ്ചിറപ്പടവീട്ടിൽനിന്നാണ് പുരുഷാദേവിക്ക് ഉടവാൾ വെട്ടു പഠിക്കുന്നതിനു രാജഗുരുവിനെ കൊണ്ടുപോകുന്നത്. അതുകൊണ്ടു പെണ്ണരശുനാട്ട് ആറ്റിങ്ങലും ചെമ്പൻ മന്നൻ തീർത്ഥാടനത്തിനു പോകുന്ന സ്ഥലം വർക്കലയിലുമായിരിക്കുമോ എന്നു സംശയിക്കാവുന്നതാണ്. അനേകം ആയുധങ്ങളേയും പയറ്റുമുറകളേയുംപറ്റി മറ്റു പല തെക്കൻപാട്ടുകളിലുമെന്നപോലെ ഇതിലും പ്രസ്താവിക്കുന്നുണ്ട്.

> "വാട്ടം തകരാത കുവലൂരിൽ
> വാളരശർ ചെമ്പൻ മുടിമന്നവർ
> ചേട്ട[15]ത്തുടൻ കോട്ടൈ വഴിയാക
> തീർത്ഥമാടയിങ്കേ വരുവാരേ."
> അന്തമൊഴി കേട്ടു പുരുഷാദേവി
> അമ്മൈപെണ്ണരയാളോടേതുചൊല്വാൾ
> "വാറപടയോടു എതിർപൊരുതു
> മാറ്റാനെ വെട്ടി വിരട്ടിടുവേൻ
> വാതു ചൂതുമാകു വന്തതുണ്ടാൽ
> മന്നവനെ വെട്ടിക്കുലൈകൾ ചെയ്വേൻ
> എന്തൻ തീർത്ഥക്കരൈതനിലേ
> എപ്പടി തീർത്ഥമാട വരുവാരിങ്കേ?

---

[11] മൊഴി = സന്ധി.
[12] പടം = കാൽപ്പടം.
[13] കടയം = കടകം.
[14] മരുത്തുവം = സൂതികർമ്മിണി.
[15] ചേട്ടം = ബലം.

വെലമാക വന്തു തീർത്ഥമാടിനാക്കാൽ
വാളുക്കിരൈയാക ആക്കിടുവേൻ.”

എന്നാണ് പുരുഷാദേവിയുടെ ഗർജ്ജനം. ചെമ്പൻമുടി മന്നവന്റെ ദൂതന്റെ പക്കൽ ആ രാജകുമാരി അയയ്ക്കുന്ന പ്രതിസന്ദേശത്തിൽനിന്നു ചില വരികൾ ചുവടേ ഉദ്ധരിക്കുന്നു.

“എന്തനുട നാട്ടു വഴി തീർത്തമാടപ്പോണമാനാൽ
ഏറിവാറ കുതിരൈയിറങ്കിവരവേണം.
ഇട്ടുവരും മിതിയടി കഴറ്റി വരവേണം;
പിടിത്തുവരും മന്തിരവാൾ വൈത്തു വരവേണം;
കാലാളും തുരൈപതിയും[16] വിട്ടുവൈത്തു മന്നവരും
കാൽനടയായിങ്ക വരലാമേ.
കോടി പടൈകൂടി മന്നർ തീർത്തമാട വരുകിലുമോ
കോഴിയിൻ കുഞ്ചും പരുന്തും പോലെ
കോട്ടൈ വിട്ടു വിരട്ടിടുവേനെന്ന”

അഞ്ചുതമ്പുരാൻ പാട്ട്

കൊല്ലം 8-ാം ശതകത്തിന്റെ പൂർവാർദ്ധത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന ചില തിരുവിതാംകൂർ രാജകുടുംബാംഗങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള അന്തഃഛിദ്രത്തെപ്പറ്റിയാണ് അഞ്ചുതമ്പുരാൻ പാട്ടിൽ പരാമർശിക്കുന്നത്. ഈ പാട്ടിൽ ചീരാട്ടുപോര്, മാടമ്പുകഥ, പെരുങ്കുളത്തു പോര്, ഏർവാടിപ്പോര്, എന്നിങ്ങനെ നാലു ഭാഗങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു.

ചീരാട്ടുപോര്

പരരാമർ[17] എന്ന തമ്പുരാൻ ഓടനാട്ടു (കായങ്കുളത്തു) ശാഖയിൽപെട്ട ആദിത്യവർമ്മരെന്നും ഉണ്ണിക്കേരളവർമ്മരെന്നും രണ്ടു രാജകുമാരന്മാരെ വേണാട്ടിലേക്കു ദത്തെടുത്തു. അവർ പ്രകൃത്യാ സമരഭീരുക്കളായിരുന്നു.

“പടയറിയാരിടയറിയാർ;
പാരവെടിച്ചത്തം കേട്ടറിയാർ;
കുതിരത്തുള്ളിയവർ കണ്ടറിയാർ;
കൂക്കുവിളിച്ചത്തം കേട്ടറിയാർ;
ആനനടയവർ കണ്ടറിയാർ;
അതുര[18]വെടിച്ചത്തം കേട്ടറിയാർ.”

അങ്ങനെയിരിക്കേ അദ്ദേഹം ഒരു യുദ്ധത്തിൽ മരിച്ചുപോയി. അടുത്ത അവകാശി പരരാമർ ആദിത്യവർമ്മാ എന്നൊരു രാജാവായിരുന്നു. ദത്തുപുക്ക ആദിത്യവർമ്മാ (വഞ്ചി ആദിത്യവർമ്മ എന്നാണ് അദ്ദേഹത്തെ പറഞ്ഞുവരുന്നത്) അർദ്ധരാജ്യം തനിക്കു കിട്ടണമെന്നു ശഠിച്ചു. രാജാവും മന്ത്രിമാരും അതിനു വഴിപ്പെട്ടില്ല. അപ്പോൾ പരേതനായ അമ്മാവന്റെ തിരുമാസം നടത്തുവാൻ സമ്മതിക്കുകയില്ലെന്നു വഞ്ചിആദിത്യവർമ്മരും ഉണ്ണിക്കേരളവർമ്മരും പറഞ്ഞു. രാജാവു കഴക്കൂട്ടത്തു

---

[16] തുരൈപതി=പ്രധാനസേനാപതി.

[17] ഇദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി വേറേ രേഖകൾ കണ്ടിട്ടില്ല.

[18] അതുര = അസുര.

പിള്ളയെ വരുത്തുവാൻ ആളയച്ചു. ഇരുപ്പക്കൊടി[19] തെങ്കലയപ്പെരുമാളെന്നാണ് അദ്ദേഹത്തിനു പാട്ടിൽ കാണുന്ന പേർ. ദൂതൻ കഴക്കൂട്ടത്തുചെന്നു കലയപ്പെരുമാളെക്കാണുന്നു.

"ഓട്ടൻ നാനെന്റ കേട്ടപൊഴുതിലേ
ഉറ്റങ്കിളകിയേ മുന്തി വലിപ്പാരാം.
മുന്തിവലിത്തന്ത നീട്ടുതനൈവാങ്കി
മുകന്തു കണ്ണിലൊറ്റിപ്പിള്ളൈ മകിഴവേ
പിള്ളൈ മരുമക്കൾ കൈയിൽ കൊടുപ്പാരാം
പിരിയത്തുടൻ നീങ്കൾ വായിത്തിടുമെന്റു
വായിത്തിടുവാരേ പിള്ളൈമരുമക്കൾ.
വന്നച്ചിലയാളരുന്നിക്കേൾപ്പാരാം."

രാജാജ്ഞയുടെ താൽപര്യം ഗ്രഹിച്ച് ഒരു വലിയ സേനയോടുകൂടി കലയപ്പെരുമാൾ കേരളപുരത്തേക്കു പോയി. താഴെക്കാണുന്നത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പടപ്പുറപ്പാടിനെപ്പറ്റിയുള്ള വർണ്ണനയാണ്.

"അമ്പിനാലെ തെൻകലയനുയർന്ന തണ്ടിയലിരുന്നുടൻ
അഴകിനൊടു പടയടി പരന്തപടി നികരണിക്കണിചെരുമിട
ചെരുമിടപ്പടയ്ക്കിടയിൽനിന്റു ചിവിയാർകൾ തണ്ടിയലെടുപ്പരാം
ചെന്നുടൻ തൊഴുതുനിന്ന മരുമക്കൾ നിന്ന തനിമയൈക്കണ്ടുടൻ
കണ്ടു തെൻകലയനാടനമ്പിനൊടു നല്ല പുത്തിമതി ചൊല്ലിയേ
കനകതണ്ടിയലൊടും പെരുമ്പടയിൽ മുന്നണിക്കണി നടപ്പരാം
നടപ്പരാം പടമേളവാത്തിയം വെല്ലുവെല്ലെന്നു വിരുതോടേ
വിരുതുകുമറിടവിരുതുടൻ പടൈ കഴൈക്കൂട്ടം വയൽ കടപ്പരാം"

മാടമ്പുകഥ

കൊല്ലം 710-ാമാണ്ടിടയ്ക്കു വേണാടു ഭരിച്ചിരുന്ന സകലകലമാർത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവിനു പലകല ആദിത്യവർമ്മ എന്നൊരു അനന്തരവൻ ജനിച്ചു. ആദിത്യവർമ്മയ്ക്കു തിരുമാടമ്പിനുള്ള കാലം സമീപിക്കയാൽ അതു കഴിപ്പിച്ചു വേഗത്തിൽ തിരുവിതാങ്കോട്ടു രാജധാനിയിലേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകുവാൻ രാജപ്രതിനിധിയായി കഴക്കൂട്ടത്തുപിള്ള ആറ്റിങ്ങലേക്കു പോകുന്നു. അമ്മതമ്പുരാൻ ആദ്യം പല തടസ്സങ്ങളും പറയുന്നു എങ്കിലും മാമ്പള്ളിപ്പണ്ടാല

"രാചകോത്തിരത്തിൽപ്പിറന്നാലോ
അപിഴേകമുടി വൈക്കവേണം;
അപിഴേകമൊന്റു പിഴകിനാലോ
തിരുവായിത്തുക്കു[20] പൊല്ലാതെയമ്മാ."

എന്നുപദേശിച്ചതു കേട്ട് അതിനു വഴിപ്പെടുകയാൽ പുത്രന്റെ തിരുമാടമ്പു നടത്തുകയും ചെയ്തു. ഒടുവിൽ വിട്ടുപിരിയാറാകുമ്പോൾ അമ്മ "എന്നെ മറപ്പായോ ഇളവരശേ?" എന്നു ചോദിക്കുകയും അതിനു മകൻ —

[19] ആ വീരന് ഇരുമ്പുകൊടിയുണ്ടായിരുന്നതിനാലാണ് ഈ ബിരുദം ലഭിച്ചത്.

[20] ആയിത്തുക്കു = ആയുസ്സിന്.

“എന്നും മറപ്പേനോ തിരുത്തായേ?
പെറ്റകോയിലുമാറ്റങ്ങലും
[21]ആട്ടേയ്യൊരുനാൾ വന്നടിയൻ
തൊഴുതുകൊണ്ടു പോവേനല്ലോ”

എന്നു മറുപടി പറയുകയും ചെയ്യുന്നു. സകലകല കൊല്ലം 718-ലും പലകല 719-ലും മരിച്ചതായി കാണുന്നതിനാൽ അഞ്ചുതമ്പുരാൻപാട്ടിലേ ചീരാട്ടുപോരു നടന്ന കാലം അതിനു പിന്നീടാണെന്നു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

പെരുങ്കുളത്തുപോരും, ഏർവാടിപ്പോരും

ദേശിങ്ങനാട്ടു (കൊല്ലം) ശാഖയിൽപ്പെട്ട ചങ്കിലിമാർത്താണ്ഡവർമ്മാ എന്ന രാജാവു് ആ നാട്ട് വാണിരുന്ന രവിവർമ്മാവിന്റെ സഹ്യപർവ്വതത്തിനു കിഴക്കുള്ള ദേശങ്ങൾ അടക്കി അദ്ദേഹത്തെ പലവിധത്തിൽ കഷ്ടപ്പെടുത്തി. രവിവർമ്മാ സകലകല മാർത്താണ്ഡവർമ്മാവിനെ ശരണം പ്രാപിക്കുകയും മാർത്താണ്ഡവർമ്മാ പലകല ആദിത്യവർമ്മാവിനെ അദ്ദേഹത്തിനു തുണയായി അയച്ചുകൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. പെരുങ്കുളത്തും ഏർവാടിയിലുംവച്ചു നടന്ന യുദ്ധങ്ങളിൽ ആദിത്യവർമ്മാ കലയപ്പെരുമാളുടെ സഹായത്തോടുകൂടി ചങ്കിലിയെ തോല്പിച്ചു. തിരിയെ വന്നപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിനു മൂപ്പേറ്റാൽ കൊള്ളാമെന്നൊരു ദുരാഗ്രഹം മനസ്സിൽ തോന്നി ആഭിചാരപ്രയോഗംകൊണ്ടു സകലകലയെ പരേതനാക്കി. അതറിഞ്ഞു കഴക്കൂട്ടത്തുനിന്ന് ഓടിയെത്തിയ കലയപ്പെരുമാളേയും കന്നൻ പുലിക്കൊടി ഇരവിപ്പിള്ള എന്ന മന്ത്രിയുടെ ഏഷണിക്കു വശംവദനായി കൊല്ലിച്ചു. പക്ഷേ ആ ദുഷ്കർമ്മങ്ങളുടെ ഫലം അദ്ദേഹം ഉടൻ തന്നെ അനുഭവിക്കാതിരുന്നില്ല. പളുകൽ പെരുമണ്ണാന്റെ

“മാമനുക്കു വിട്ടൊരു പേയ്
മരുമകനിടത്തിലും ചെല്ലുവാരാം.”

ആ ബാധ ആരുടെ കൈക്കു് ഒഴിയുമെന്നു പ്രശ്നം വയ്പിച്ചതിൽ പരിശുവൈക്കൽ പറമണ്ണാന്റെ കൈക്കു് ഒഴിയുമെന്നു കണ്ടതിനാൽ അയാളെ ആളയച്ചു വരുത്തി; ആ മന്ത്രവാദി ബാധയെ പിടിച്ചുകെട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. എന്നാൽ വഴിയിൽവെച്ചു ഇരവിപ്പിള്ള തങ്ങളെ ചില മറവന്മാർ തീണ്ടിയതു് എന്തിനെന്നു് അയാളോടു കയർത്തതിനാൽ

“പേമുട്ടിയടിത്തുടൈത്തു-
പ്പേ തിരിയെ വിടുകുതാരാം.”

ആ ബാധ തിരികെ വന്നു പലകല ആദിത്യവർമ്മാവിനേയും കൊന്നു. തദനന്തരം അവരെല്ലാം ദുർദ്ദേവതമാരായിത്തീർന്നു് ഇരവിപ്പിള്ളയെ സകുടുംബം വധിക്കുകയും ഒടുവിൽ ഭക്തന്മാർ കഴിപ്പിച്ച ഊട്ടും പാട്ടും പറ്റി ഓരോ സ്ഥാനങ്ങളിൽ അമരുകയും ചെയ്തു. ഇരുപ്പക്കൊടിമാടൻ എന്ന പേരിലാണു് കഴക്കൂട്ടത്തു പിള്ളയെ ജനങ്ങൾ വന്ദിച്ചുതുടങ്ങിയതു്.

അഞ്ചുതമ്പുരാൻപാട്ടിൽ പ്രസ്താവിക്കുന്ന ചില സംഭവങ്ങൾക്കു് അനുപപത്തി കാണുന്നുണ്ടെങ്കിലും അതു് ആകെക്കൂടി നോക്കുമ്പോൾ തിരുവിതാംകൂർചരിത്രം സംബന്ധിച്ച് ഒരനർഘമായ നിധികുംഭമായി പരിലസിക്കുന്നു. വളരെ ദീർഘമായ

[21] ആട്ടേയ്ക്കു് = ആണ്ടേയ്ക്കു്.

ആ കൃതിയിൽനിന്നു ഞാൻ ഏതാനും ചില വിവരങ്ങൾ മാത്രമേ ഇവിടെ പ്രദർശിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളൂ. സകലകല മാർത്താണ്ഡവർമ്മാ, പലകല ആദിത്യവർമ്മാ, പരരാമർ, പരരാമാദിത്യർ, വഞ്ചിആദിത്യവർമ്മാ ഈ അഞ്ചു രാജാക്കന്മാരെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിക്കുന്നതുകൊണ്ടായിരിക്കണം അതിന് അഞ്ചുതമ്പുരാൻപാട്ടെന്നു പേർ വന്നത്.

ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളപ്പോര്

ഈ പാട്ടിനു കണിയാങ്കുളത്തുപോരെന്നും പേരുണ്ട്. തെക്കൻപാട്ടുകളിൽ ഇത്ര പ്രസിദ്ധി മറ്റൊരു ഗാനത്തിനും ഇല്ല. മധുരയിലേ നായക്ക രാജവംശത്തിന്റെ നടുനായകമായ തിരുമലനായക്കർ കൊല്ലം 810-ാമാണ്ടു തിരുവിതാംകൂർ വാണിരുന്ന രവിവർമ്മകുലശേഖരനെ കീഴടക്കുവാൻ ഒരു വലിയസൈന്യത്തെ നിയോഗിച്ചു. ആദ്യത്തെ യുദ്ധത്തിൽ ആ സൈന്യം തോല്ക്കുകയും അതിന്റെ നായകനായ വേലയ്യൻ ഹതനാകുകയും ചെയ്തു. അതു കേട്ടപ്പോൾ മധുരയിലേ പ്രധാനസേനാപതിയായ രാമപ്പയ്യൻ തന്റെ സ്വാമിയുടെ ആജ്ഞ വാങ്ങി "പഴിക്കു പഴി മീളുന്ന" തിനായി പണകുടിയിൽ വീണ്ടും പടശേഖരിച്ചു പാളയമടിച്ചു താമസിച്ചു. രവിവർമ്മാവിനു കല്ക്കുളത്ത് ഏഴു മന്ത്രിമാരുണ്ടായിരുന്നു. അവരിൽ "പുകൾപെറ്റ കേരളപുരമെന്നമരും പുരമതിൽ വാഴും മുഖ്യനതാകിയ രാജൻതന്നുടെയുറ്റൊരുസുതനായ് വന്നുജനിച്ച നല്ലിരവിപ്പിള്ളൈ" യായിരുന്നു പ്രധാനൻ. മാർത്താണ്ഡൻ ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ള എന്ന പേരിൽ സുവിദിതനായ ആ രാജപുത്രൻ ആപത്തിനെ തൃണീകരിച്ചു സർവാഭിസാരസമ്പന്നനായ രാമപ്പയ്യനോടു കണിയാങ്കുളം പോർക്കളത്തിൽ എതിരിട്ടു വെട്ടിമരിച്ചു വീരസ്വർഗ്ഗം പൂകുന്നതാണ് ഈ പാട്ടിലെ ഇതിവൃത്തം. ഇതു കന്നടിയൻ പോരുപോലെ അനുവാചകന്മാരെ ആപാദചൂഡം കോൾമയിർകൊള്ളിക്കുന്ന ഒരു ഗാനമാകുന്നു. ചില ഭാഗങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം. പ്രയാണത്തിന്റെ തലേദിവസം രാത്രിയിൽ ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളയുടെ അമ്മയും ഭാര്യയും പല ദുഃസ്വപ്നങ്ങളും കാണുന്നു. പിറ്റേന്നു കാലത്ത് ആ രാജഭക്തനായ രണശൂരനെ പല പ്രകാരത്തിലും പിൻതിരിപ്പിക്കാൻ നോക്കീട്ടും സാധിക്കാത്തതിനാൽ ആ കാര്യത്തിനു ഭാര്യയെ പറഞ്ഞയയ്ക്കുന്നു. ഭാര്യയും ഭർത്താവുമായി നടക്കുന്ന സംഭാഷണത്തിലേ ചില വരികളാണ് താഴെ ചേർക്കുന്നത്.

"വാടീ നീ പെൺകൊടിയേ ഉൻ മണവാളൻ പടൈ പോറാർ
കേട്ടാളേ പെൺകൊടിയും കെടുമതിയൈത്താൻ നിനൈന്തു.
പഞ്ചരത്തേച്ചേലൈതന്നൈ പൈപ്പൊന്തൊടിയാൾ കൊയ്തുടുത്താൾ
മിഞ്ചിതൻ കുടമയ്യൈ മെല്ലിനല്ലാൾ പിളൈളെ മുന്നേ
വാണുതലാൾ വന്തുനിന്റു മന്തിരിയോടേതുചൊല്വാൾ"
"ഏൻ കാണും പർത്താവേ! നീ രിന്റുപടൈ പോകവേണ്ടാം
നേറ്റിരവു പഞ്ചണൈമേൽ നിത്തിരൈയാലുറങ്കയിലേ
പാർത്തിരുക്കച്ചനിയൻ വന്തു പർത്താവൈക്കൊട്[22] പോകക്കണ്ടേൻ
ആലമരം മൂട്ടോടെ ആടിനകണ്ടു വിഴവും കണ്ടേൻ
വാതുക്കൽ നീരാഴി വരമ്പിടിന്തു നികരക്കണ്ടേൻ
കണ്ട കിനാവത്തനൈയും കാവലർക്കുപ്പൊല്ലാതു
പൊല്ലാത കനവു കണ്ടാൽപ്പടൈ പോവർകളോ പോർവേന്താ?"
"പടൈ പോകാതിങ്കിരുന്താൽ പാരിലുള്ളോർ നകൈയാരോ?

[22] കൊട് = കൊണ്ടു.

ഇന്തപ്പടൈ പോകാതിങ്കിരുന്താ ലിരവികുലത്തുക്കിഴക്കല്ലവോ?
ഏഴുകടലപ്പുറത്തിലിരുമ്പറൈക്കുള്ളിരുന്താലും
എമരാജദൂതർവന്താലില്ലൈയെൻറാൽവിടുവാരോ?
കല്ലാലേ കോട്ടൈ കെട്ടി കല്ലറൈക്കുള്ളിരുന്താലും
കാലനുടയാള വന്താൽ കണ്ടില്ലെൻറാൽ വിടുവാരോ?
നമരാജദൂതർ വന്താൽ നാളൈയെൻറാൽ വിടുവാരോ?
വിളൈന്ത വയലറുപ്പതുക്ക വിചനപ്പെടവേണ്ടാം കാൺ."

യുവരാജാവായ മാർത്താണ്ഡവർമ്മാവിന്റെ അനുമതി വാങ്ങി യുദ്ധത്തിന്നൊരുങ്ങി പ്പുറപ്പെടുന്ന ആ വീരനെക്കണ്ടു പൗരസ്ത്രീകൾ ആനന്ദപാരവശ്യംപൂണ്ടു പാടുന്ന കുമ്മിയിലെ ഒരു ഭാഗമാണ് അടിയിൽ ചേർക്കുന്നത്.

"പടൈക്കുപ്പോറാരിരവിപ്പിള്ളൈ പമ്പരമുത്തുക്കുടൈ ചെരുമ
കുടൈക്കുത്താഴേയിരവിപ്പിള്ളൈവാറ കോലുവെപ്പാരടി തോഴിപ്പെണ്ണേ!
നങ്ങേലി, കോതാ, യിരവിക്കുട്ടി, നാണിയേ, നീലമാ, യയ്യക്കുട്ടി,
തങ്കളിൽ തങ്കവളൈകിലുങ്ക – ഇന്നും തഴൈത്തുക്കുമ്മിയടിപ്പോമടീ.
ചീപ്പിട്ടുക്കോതിത്തലൈമുടിത്തു – നല്ല ചിങ്കാരക്കണ്ണുക്കു മയ്യെഴുതി
കാപ്പിട്ടകൈയിൽ വളൈ കിലുങ്ക – ഇന്നും കുപ്പിട്ടു കുമ്മിയടിയുങ്കടി,
കുമ്മിയടി പെണ്ണേ കുമ്മിയടി, കോവിളങ്കയ്യെക്കുലുക്കിയടി.
എന്നൊപ്പം കുമ്മിയടിക്കാട്ടാലുന്നൈ – യീത്തപ്പടപ്പിലെറിന്തിടുവേൻ.
മുത്തുപ്പതിത്ത തലപ്പാവാം – നല്ല മോകനപ്പല്ലാക്കു വാകനമാം
തന്തപ്പല്ലാക്കിലേയേറിക്കൊണ്ടെങ്കൾ തളവാ വാറതൈപ്പാരുങ്കടി.

***

ച്ചട്ടിക്കുതിരൈമേലേറിക്കൊണ്ടു – പിള്ളൈ തുലുക്കവേഷവും പോട്ടു
ക്കൊണ്ടു
പട്ടാണിമാരുടൻ കൂടിക്കോണ്ടു പടൈക്കു പോറതൈപ്പാരുങ്കടീ.
കാരിക്കുതിരൈയാം കാലാളാം – നല്ല കാലുക്കുപ്പപ്പത്തുവെണ്ടയമാം.[23]
കാരിക്കുതിരൈ പുറപ്പെടുമ്പോൾ കളക്കാട്ടുക്കോട്ടൈ കിടുങ്കിടുമേ!!"

യുദ്ധത്തിൽ കുതിരയിൽനിന്നിറങ്ങി പിള്ള ഒരു പട്ടാണിയെ കുത്തുമ്പോൾ അനേകം രാകുത്തന്മാർ അദ്ദേഹത്തെ വളഞ്ഞുകൊന്നു. അന്ന് ആ സേനാനിക്കു മുപ്പത്തിരണ്ടാമത്തേതായിരുന്നു വയസ്സ്. മരിച്ചത് 810-ാമാണ്ടു മിഥുനമാസം 18-ാനുയുമാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ തല വെട്ടിയെടുത്തു പട്ടിൽ പൊതിഞ്ഞു തിരുമലനായ്ക്കരുടെ മുന്നിൽ ഭടന്മാർകൊണ്ടു ചെന്നപ്പോൾ ആ ധീരോദാത്തൻ വളരെ വ്യസനിച്ചു.

"അയ്യോ! ഇന്തത്തുരൈയൈപ്പോലെ
അവനിതന്നിൽപ്പാർത്താലൊരുവരുണ്ടോ?
നാടുതന്നിലിന്ത ഇരവിയൈപ്പോൽ
നല്ല മന്തിരിമാർകളുണ്ടോ?
ഓടുതന്നിലിരന്തുണ്ട അയ്യൻ
ഉലകിൽ പടൈത്താനോ ഇരവിയൈത്താൻ?

[23] വെണ്ടയം = പാദകടകം.

വൈയം പുകഴുമിവരുടയ
വജ്രപ്പണിയിട്ട കാതഴകും
ക്ലുണ്ടു കസ്തൂരിപ്പൊട്ടഴകും
കാതിൽത്തരിത്തതോർ മുത്തഴകും
കൈയിൽ പിടിത്തതോർ വാളഴകും
കൈയുമെഴുമ്പിത്തോ ഇവരൈവെട്ട?
കണ്ടവർമനമുമിരങ്കാതോ?
പോതമറിയാത രാമപ്പയ്യൻ
പോരിൽച്ചതിയാക കൊന്നുപോട്ടാർ."

പ്രേതമടക്കുന്നതിനു മുമ്പു കഥാനായകൻ അഞ്ചു വയസ്സുമുതൽ എടുത്തുവളർത്ത കുഞ്ചാകോട്ടു ചക്കാലകാളിനായർ രാമപ്പയ്യന്റെ പാളയത്തിൽ ചെന്ന് ആ തല തിരിയേ വാങ്ങിച്ചുകൊണ്ടുവരുന്ന ഭാഗവും മറ്റും അത്യന്തം പുളകപ്രദമാണ്.

പഞ്ചവൻകാട്ടുനീലിയുടെ പാട്ട്

പഴവനല്ലൂർ അമ്മയപ്പൻകോവിലിലേ ഒരു ദാസി ക്ഷേത്രകൈങ്കര്യങ്ങൾ കഴിഞ്ഞ് ഒരു ദിവസം തന്റെ ഗൃഹത്തിലേക്കു തിരിയെപ്പോകുമ്പോൾ ആ കോവിലിലെ ശാന്തിക്കാരനായ നമ്പി അവളെക്കണ്ടു മോഹിച്ചു. അവൾ ആ മൂഢനെ വശീകരിച്ചു സർവസ്വവും കൈക്കലാക്കി. പണമില്ലാതായപ്പോൾ ആ ദാസിയുടെ അമ്മ ഇറങ്ങിപ്പോകാൻ പറഞ്ഞു. നൈരാശ്യത്തോടുകൂടി അയാൾ ആ ദേശം വിട്ടു. അപ്പോഴേക്കു പശ്ചാത്താപാർത്തയായ ദാസി അയാളെ പിന്തുടർന്നു. വഴിക്കുവച്ച് അന്തർവത്നിയായ അവളുടെ ആഭരണങ്ങളെല്ലാം അഴിച്ചെടുത്തു നമ്പി അവളെക്കൊന്നു. അടുത്തുനില്ക്കുന്ന ഒരു കള്ളിച്ചെടിയെ സാക്ഷിയാക്കിക്കൊണ്ടാണ് അവൾ പ്രാണത്യാഗം ചെയ്തത്.

അത്യുൽക്കടമായ ആ പാപത്തിന്റെ ഫലം ഘാതകൻ അടുത്ത നിമിഷത്തിൽത്തന്നെ അനുഭവിച്ചു. ദാഹം തീർക്കുവാൻ ഒരു കിണറ്റിൽനിന്നു വെള്ളം കോരിക്കൊണ്ടിരിക്കവേ ഒരു പാമ്പു കടിച്ച് അയാൾ മരിക്കുകയും ആഭരണപ്പൊതി കിണറ്റിൽ വീഴുകയും ചെയ്തു. അടുത്ത ജന്മത്തിൽ നമ്പി ചോളദേശത്തിൽ ആനന്ദൻ എന്ന ചെട്ടിയായും ദാസി നീലിയെന്ന ബാധയായും ജനിച്ചു. നീലി ഒടുവിൽ ആനന്ദന്റെ വയറുപിളർന്ന് അവിടെ ഒരു പന്തം നാട്ടി താൻ കൈക്കുഞ്ഞാക്കിയിരുന്ന കള്ളിക്കൊമ്പും അവിടെ നട്ട് ആകാശത്തേക്കു പറന്നുപോയി. ശാന്തിക്കാരൻ ദാസിയെ കൊന്നത് അഗസ്തീശ്വരം താലൂക്കിൽ പെട്ട കള്ളിയങ്കാട് എന്ന സ്ഥലത്തുവച്ചായിരുന്നു. അവിടെ ഇന്നും പഞ്ചവൻകാട്ട് ഇശക്കി എന്ന ദുർദ്ദേവത കുടിയിരിക്കുന്ന ഒരു ക്ഷേത്രമുണ്ട്. ആ പാട്ടിൽനിന്ന് ഒരു ഭാഗം താഴെ ചേർക്കുന്നു.

"കൊടുക്ക മുതലില്ലാമൽ കുറിവന്ത മറയോനും
അടുത്ത നാളിൽ വേളയിലെ അവൾ വീട്ടിൽ പോയിരുന്താൻ.
കൈപ്പൊരുളുമില്ലാമൽ കാതലിയാൾ കാണവില്ലൈ.
നിറവില്ലാപ്പാതകത്തി നിഷ്ഠൂരത്തായ്ക്കിഴവി
മറയോനൈക്കണ്ടു പിമ്പേ മകളോടേ ചണ്ടയിട്ടാൾ
'അരക്കാശു കിടയാതേ ആൺപിള്ളൈയോടിരുന്തു-
ചിരിത്തു വിളയാടുവതും തിനന്തിനമായലക്കൊടുപ്പും
കഴകടിയിൽ നാപോലെ കാത്തിരുന്തും തൂങ്കുകിറായ്.'

നേരാക വേതിയൻതൻ നെഞ്ചുനേരേ കാൽ നീട്ടി
വാരുമെൻറ്റ ചൊല്ലാമൽ വാർത്തകൂറാതേയിരുന്താൾ.
'കൂത്താട്ടമവർ വീട്ട കൊണ്ടകാണിയോ ഉനക്കു?
ഉത്തരവുമില്ലാമൽ ഓയാതേ വരുവാനേൻ?
ചെത്തവനേ, പാപ്പാനേ, തിണ്ണെവിട്ട് എഴുന്തിരേടാ,'
കിഴവിയുടെ പേച്ചൈയെല്ലാം കേട്ടിരുന്ത മറയോനും
അഴുതുകൊണ്ട്, അവനുടയ അകരമതിൽപ്പോകാമൽ,
കൊണ്ടാടിപ്പൂചൈ ചെയ്യും കോവിലുക്കും പോകാമൽ,
പട്ടണത്തെ വിട്ടിറങ്കി പ്പരദേശം പോനാനേ."

മറ്റു ചില പാട്ടുകൾ

ഇനിയും (1) ഉദയഗിരിക്കോട്ടയിൽ അരശിൻമൂട്ടിൽ അഗ്നിപ്രവേശം ചെയ്ത സതി ചെമ്പകവല്ലി മുതലായി പല സ്ത്രീരത്നങ്ങളേയും (2) കവിശ്രേഷ്ഠനായ കോട്ടയത്തു തമ്പുരാൻ തുടങ്ങി പല പുരുഷകേസരികളേയും പറ്റി പാട്ടുകളുണ്ട്. അവയെ സ്ഥലദൗർലഭ്യത്താൽ ഇവിടെ പരാമർശിക്കുന്നില്ല. കോട്ടയത്തു തമ്പുരാനെപ്പറ്റിയുള്ള പാട്ടിനു പുതുവാതപ്പാട്ട് എന്നാണ് പേർ പറയുന്നതു്. പഞ്ചവൻകാട്ടു നീലി, ചെമ്പകവല്ലി, പുതുവാത, ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ള ഈ നാലുപാട്ടുകളിൽനിന്ന് അനേകം ഭാഗങ്ങൾ ഞാൻ സാഹിത്യ പരിഷത്ത്ത്രൈമാസികത്തിൽ പ്രദർശിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ചരിത്രമാത്രപരങ്ങളായ ഗാനങ്ങൾ

ദേശചരിത്രത്തെ മാത്രം പ്രതിപാദിക്കുന്ന വേറേ ചില പാട്ടുകളുണ്ട്; അവയെക്കൊണ്ടു പാരത്രികമായ ഫലമൊന്നും തൽക്കർത്താക്കൾ ഉദ്ദേശിച്ചിട്ടില്ല. അത്തരത്തിലുള്ള പാട്ടുകളാണ് (1) വലിയതമ്പി കുഞ്ചുത്തമ്പികഥ. (2) ധർമ്മരാജാവിന്റെ രാമേശ്വരയാത്ര. (3) ദിവാൻവെറ്റി മുതലായവ. തിരുവിതാംകൂറിലെ വീരമാർത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവിനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മാതുലനായ രാമവർമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ പുത്രന്മാരായ വലിയ തമ്പി, കുഞ്ചു തമ്പി, ഇവർക്കും തമ്മിലുണ്ടായ വിരോധത്തിന്റെ കാരണവും, തന്നിമിത്തം രാജ്യത്തിൽ സംഭവിച്ച അന്തഃഛിദ്രവും, തമ്പിമാരുടെ വധവും മറ്റുമാണ് ഇവയിൽ ആദ്യത്തെ പാട്ടിൽ വർണ്ണിക്കുന്നതു്. ഒരു ഭാഗം ഉദ്ധരിക്കാം. തമ്പിമാരുടെ അകാലമരണം കേട്ട് അവരുടെ മാതാവു വ്യസനിക്കുകയാണ്.

"പട്ടുവിട്ടാരെൻറ വാർത്തൈ പൈന്തൊടിയാൾതാൻ കേട്ടു
ചുട്ടുവിട്ട മെഴുകതുപോൽ ചോർന്തു ഉടൽ തള്ളാടി.
പട്ടുവിട വരുകതെമ്പാൾ പാലകരൈക്കാണാമൽ
കട്ടിവൈത്ത പൊന്നതുപോൽ കളൈന്തേനേ എന്മകനൈ.
വീട്ടുവിട്ടേൻ നാനൊരു നാൾ വീത്തിരുന്താലെന്ന പലൻ?
ഇങ്കിരുന്താൽ പലനുമില്ലൈ; ഇറന്താലും പലനുമില്ലൈ;
കൊതിക്കുതല്ലോ വയറതുതാൻ കുഞ്ചുതമ്പീയെൻറുഴുതാൾ.
അഴുതാളേ തായാരും ആണഴകാ വലിയ തമ്പീ,
പെറ്റ വയർ കൊതിക്കുതല്ലോ പുത്തിരരൈക്കാണാമൽ.
പറ്റിവയറെരിയുതല്ലോ പറപ്പാകത്തോൻറുതല്ലോ.

***

അഴുതാളേ തായാരും ആയിഴയാൾ തങ്കയരും

***

അഴുതാളേ എൻ പിറപ്പേ, ആരു തുണൈ എന്തനക്കു?

***

മന്നരുടൻ പകൈത്തവർകൾ വയ്യകത്തിലിരിപ്പതുണ്ടോ?"

ധർമ്മരാജാവെന്ന വിശിഷ്ടബിരുദത്താൽ പ്രഖ്യാതനായ രാമവർമ്മ മഹാരാജാവു 959-ൽ രാമേശ്വരത്തേയ്ക്കു തീർത്ഥസ്നാനത്തിനു് എഴുന്നള്ളിയതിനെപ്പറ്റിയുള്ള ഒരു പാട്ടാണു് രാമേശ്വരയാത്ര. ഇതും എന്റെ ഒരു ഉപന്യാസത്തിനു വിഷയീഭവിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ദിവാൻവെറ്റി എന്നതു രാമവർമ്മ മഹാരാജാവിന്റേയും ദിവാൻ കേശവദാസന്റേയും മഹിമകളെ വാഴ്ത്തുന്ന ഒരു ഗാനമാകുന്നു. അതു തോവാളത്താലൂക്കിൽപ്പെട്ട ചെമ്പകരാമൻ പുത്തൂരിൽ തിരുവാനന്തം എന്ന ഒരു കവിയുടെ കൃതിയാണു്; അതിന്റെ നിർമ്മിതി കൊല്ലം 970-ാമാണ്ടു തുലാമാസം 28-ാംനയുമാണു്. മഹാരാജാവു് ആലുവായിൽ അനുഷ്ഠിച്ച യാഗത്തെപ്പറ്റി കവി ഇങ്ങനെ വർണ്ണിക്കുന്നു.

"ഉരൈതേറി രാമവർമ്മരുലകെല്ലാം നലമതാക-
ത്തരൈ പുകഴാൽവായെൻറു തലമതിലില്ലം കട്ടി
നിരൈ പുകഴ്വെൾവിയാകം നിറവേറ്റ വേണ്ടുമെൻറു
തിരൈ കടലു് തുയലു് മാല്വന്തു തെരിചനം ചാതിത്താരെ
താരണി പുകഴും വേന്തർ തർമ്മമാൽ രാമവർമ്മർ
നേർതരും മന്ത്രിമാർക്കും രകചിയച്ചെയ്തിചൊല്ലി
പാർ പുകഴാല്വായു് തന്നിൽ പതിനെട്ടു ഇല്ലങ്കട്ടി
ചീർ പുകത്താനംചെയ്തു ജയവേൾവിയാകം ചെയ്താർ."

ടിപ്പുവിന്റെ സന്ദേശമാണു് താഴെക്കാണുന്നതു്.

"മെയ്ത്തതോർ പെരുമ്പടൈപ്പുവേന്തനുമറിന്തിരുക്ക
തത്തിചേരയ്തർ ടിപ്പു തളകർത്തൻ പടചിച്ചായ്പ്പു
അത്തലംതന്നിൽ വന്തു അരചരൈക്കൂടിക്കണ്ടു
ഉത്തതോർ ടിപ്പുചൊന്ന ഉറുതിയൈയറിവിത്താനേ."
"അറിവുടൻ നീതികൾ വേണമതു തരവില്ലൈയാനാൽ
ക്കുറിയുടൻ പടൈയെഴുമ്പിക്കോട്ടൈയിൽ വരുവോമെന്നു."
"അറിവുള്ള ചിങ്കത്തിൻപാലാനൈ വന്തെതിർക്കുമാകില്
തെറിപടും യാനൈ തോർക്കും ചിങ്കമേ വെല്ലു" മെൻറാർ.
"വെല്ലുവോമെതിർപ്പാനാകിൽ, വെരുട്ടുവോം വെരുട്ടിയോട്ടി-
ക്കൊല്ലുവോം ശ്രീരങ്കത്തിൽക്കോട്ടൈയും പിടിപ്പോമെൻറു
ചൊല്ലുവായുനക്കു മേലാം തുരയയ്തർ ടിപ്പുക്കെൻറാർ;
വല്ലതോർ വടചിപോനാൻ; മന്നർ പാരരച്ചുചെയ്താർ."

ഈ പാട്ടിനും മറ്റും പറയത്തക്ക പഴക്കമില്ലെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

ദേവാരാധനത്തിനു് ഉപയുക്തങ്ങളായ ഗാനങ്ങൾ

ശാസ്താവിനേയും സർപ്പങ്ങളേയും പ്രീതിപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള ഗാനങ്ങളും ഇത്തരത്തിലുള്ള മലയാംതമിഴ്പ്പാട്ടുകളുടെ കൂട്ടത്തിൽ കാണ്മാനുണ്ടു്. ശാസ്താമ്പാട്ടു വളരെ

ഹൃദയങ്ഗമമാണ്. ഒരു കാലത്തു് ആ പാട്ടു മാത്രമേ വില്ലുകൊട്ടിപ്പാടി വന്നിരുന്നുള്ളു എന്നും പിന്നീടാണ് അപമൃത്യുവശഗന്മാരെയും മറ്റും തൃപ്തിപ്പെടുത്തുന്ന ഗാനങ്ങൾ നടപ്പായതെന്നുമാണ് ഐതിഹ്യം. അതു പക്ഷേ വാസ്തവമായിരിക്കാം. എന്തെന്നാൽ ശാസ്താംപാട്ടിന്റെ ആരംഭത്തിലുള്ള

“താനാകിന പൊന്നും കൈലാസത്തിൽ
തക്ക ശിവനുമയാളും വീറ്റിരുന്താർ;
ഇരുന്താരസുരർകളും പാതാളത്തിൽ
ഇരുഷി മുകിൽവർണ്ണൻ ചക്കിറത്താൽ
വരുന്തിയിരുന്താരേയസുരർ കുലം”

എന്ന പാട്ടു ‘ഗണപതി’പോലെ മറ്റു ഗാനങ്ങളുടേയും പീഠികയായി പാടാറുണ്ടു; ശാസ്താമ്പാട്ടിൽനിന്ന് ഒരു ഭാഗം ഉദ്ധരിക്കാം. രാജാവിന്റെ പട്ടമഹിഷി തലവേദന മാറ്റുവാൻ പുലിപ്പാൽ വേണമെന്നു പറയുകയാൽ ശാസ്താവു പുലിയേയും പുലിക്കുട്ടിയേയുംകൊണ്ടു മധുരയിലെ ചെട്ടിത്തെരുവിൽക്കൂടിപ്പോകുന്നതാണ് സന്ദർഭം.

ആപത്തുക്കാക വന്തു പിടിത്തുതേ
അരചരുക്കും വിചാരമില്ലാമലേ
പാവത്താലന്തത്തേവിയാർ ചൊൽകേട്ടു
പട്ടണത്തൈ അഴിക്കിറാർ പാവികൾ.
പാവിയേ പുലി അന്നാ വരുകുതേ;
പറ്റിപ്പറ്റിക്കടയറൈ തന്നിലേ.
ആ വിതിയെൻറലറി വിഴവാരും
അണ്ണൻ തമ്പിയൈക്കാണാമൽ തേടുവാർ.
തേടിയ പൊൻപണങ്കളൈയും വിട്ടു
ജീരകപ്പൈയും കൊണ്ടോടുവാൻ ചെട്ടി.
വാടിയെൻറു മരുമകൻ ചെട്ടിയാർ
മാമിയാരുടെ കൈയെപ്പിടിക്കവേ
കൈപ്പിടിത്തു മരുമകൻ തന്നുടൻ
കണവനെൻറു നടന്താളേ ചെട്ടിച്ചി.”

ചില മലയാളം വില്പാട്ടുകൾ

സുഭദ്രാഹരണം, കീചകവധം മുതലായ കഥകളെ അധികരിച്ചു മലയാളഭാഷയിൽ വില്പാട്ടുകൾ ചിലർ നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും അവ എല്ലാംതന്നെ ഗുണരഹിതങ്ങളും ദോഷഭൂയിഷ്ഠങ്ങളുമാണെന്നു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അവയെ ചേർപ്പെന്നും പുത്തനെന്നും മറ്റും പറയുന്നതിൽനിന്നുതന്നെ അവയുടെ നവ്യത്വം വ്യക്തമാകുന്നതാണല്ലോ. കീചകവധം പാട്ടിന്റെ ആരംഭം ഇങ്ങനെയാണ്.

“സാരമുടനിസ്സഭയിൽ വന്നിരിക്കും
സജ്ജനങ്ങൾ കേൾപ്പതിനു സഹിതമാക
ഭാരതത്തിൽപ്പാടിടുന്ന കീചകന്റെ
പരമാർത്ഥമതു പറവാനായിയിന്നു
നാരിയതാം പാഞ്ചാലികാരണത്താൽ
നരകപുരമതിൽപ്പോയിട്ടുള്ള മാർഗ്ഗം

സാരത്തിനോടുപാടും പുലവർ കേൾക്ക-
സ്സൽക്കഥയെ കവിതയാകക്കോർത്തു ചൊല്വൻ."

രാമകഥപ്പാട്ട്

ഇപ്പോൾതന്നെ വേണ്ടതിലധികം നീണ്ടുപോയിരിക്കുന്ന ഈ അദ്ധ്യായം ഇവിടെ സമാപിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അതിനുമുമ്പു തെക്കൻപാട്ടുകളുടെ നടുനായകമായ രാമകഥപ്പാട്ടിനെപ്പറ്റിക്കൂടി സ്വല്പം പ്രസ്താവിക്കേണ്ടതായുണ്ട്. രാമകഥപ്പാട്ടു പാടുന്നതു വിഷ്ണുക്ഷേത്രങ്ങളിലാണ്; അതിനുള്ള ഉപകരണം 'ചന്ദ്രവളയം' എന്ന ഒറ്റവാദ്യവുമാണ്.

നെയ്യാറ്റിൻകരത്താലൂക്കിൽ കോവളത്തിനു സമീപമായി ആവാടുതുറ (ഔവാടുതുറയെന്നും പറയും) എന്നൊരു സ്ഥലമുണ്ട്. അവിടത്തുകാരനായ അയ്യപ്പിള്ള ആശാനാണ് പ്രസ്തുതകാവ്യത്തിന്റെ നിർമ്മാതാവ്. അദ്ദേഹം ഒരു നായരായിരുന്നു എങ്കിലും നല്ല തമിഴ്ഭാഷാപണ്ഡിതനായിരുന്നതിനാൽ തന്റെ കൃതി രചിച്ചതു മലയാംതമിഴിലാണ്. രാമകഥ ബാലകാണ്ഡത്തിന്റെ ആരംഭംമുതൽ യുദ്ധകാണ്ഡത്തിന്റെ അവസാനംവരെ ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ട്. അതിനപ്പുറം ആ കാവ്യം തുടരുന്നുവോ എന്നറിഞ്ഞുകൂടാ. അദ്ദേഹം അക്ഷരജ്ഞാനമില്ലാത്ത ഒരു കൃഷിക്കാരനായിരുന്നു എന്നും ഒരു ദിവസം മാടം കാക്കുവാൻ അനുജനെ നിയോഗിച്ചിട്ടു തിരുവനന്തപുരത്തു ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിൽ ശീവേലി തൊഴാനായി പോയെന്നും ദീപാരാധന കഴിഞ്ഞു വെളിയിലിറങ്ങിയപ്പോൾ ഒരു വൃദ്ധനെക്കണ്ടു് അദ്ദേഹത്തോടു തനിക്കു വല്ലതും വേണമെന്ന് അപേക്ഷിച്ചു എന്നും അപ്പോൾ അദ്ദേഹം ഒരു വാഴപ്പഴം കൊടുത്തതു ഭക്ഷിച്ചു എന്നും പിന്നീടു മാടത്തിലേക്കുള്ള യാത്ര പാട്ടുപാടിക്കൊണ്ടായിരുന്നു എന്നുമുള്ള ഐതിഹ്യം വിശ്വസനീയമായി തോന്നുന്നില്ല; അത്രയ്ക്കു സർവതോമുഖമായ പാണ്ഡിത്യം ആ കവിപുങ്ഗവൻ രാമകഥയിൽ പ്രകടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആശാന്റെ അനുജൻ അയ്യനപ്പിള്ള ആ പഴത്തിന്റെ തൊലി തിന്നു് ഒരു സാധാരണ കവിയുമായി പോലും! ഈ കഥയ്ക്കും വാസുഭട്ടതിരിയെ സംബന്ധിച്ചുള്ള ഐതിഹ്യത്തിനും തമ്മിൽ ശങ്കാജനകമായ ഐകരൂപ്യം കാണുന്നതും ഈ അവസരത്തിൽ സ്മരണീയമാണ്. അയ്യനപ്പിള്ള മലയാളത്തിലാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാരതം പാട്ടു രചിച്ചിട്ടുള്ളത്.

അയ്യപ്പിള്ള ആശാന്റെ കാലം

രാമകഥപ്പാട്ടിന്റെ മുഖവുരയായി പാടിവരാറുള്ള ഒരു പാട്ടിൽ

"അയൻ പൊരുളാൽ നാരതരും പൗറ്റിനോടു-
മരുൾ മുനിവൻ വാഴ്ത്തിയുരൈത്തതാക
പരൻ കതയൈ കമ്പർ പന്തീരായിരത്താൽ
പകർന്ത കതൈ കണ്ണശ്ശനിൽപ്പാതിയാം;
തരന്തരമായ് വിളങ്ങുമൊഴിയതനിൽപ്പാതി
തനിവിനയിലൗവാടു തുറയിലയ്യൻ
വിരുത്തുടനിരാമനാമം ചൊന്ന ചൊല്ലൈ
മേലുംതപൈതനിലടിയേൻ വിള്ളിന്റേനേ"

എന്നൊരു ഭാഗമുണ്ട്. അതിനെ ആസ്പദമാക്കി ഞാൻ അയ്യപ്പിള്ള ആശാന്റെ ജീവിതകാലം കണ്ണശ്ശനു പിന്നീടാണെന്ന് എന്റെ "പ്രാചീന മലയാളമാതൃകകൾ –

ഒന്നാംഭാഗം" എന്ന പുസ്തകത്തിന്റെ അവതാരികയിൽ പ്രസ്താവിക്കുകയുണ്ടായി. ഇന്നും എന്റെ അഭിപ്രായം അതുതന്നെയാണ്. ഇതിൽനിന്നു പ്രസ്തുത കവി ജീവിച്ചിരുന്നതു കൊല്ലം ഏഴാംശതകത്തിലാണെന്നു വന്നുകൂടുന്നു. രാമകഥയ്ക്ക് അതിനെക്കാൾ പഴക്കം കല്പിക്കുവാൻ പാടില്ലെന്നുള്ളത് അയ്യനപ്പിള്ളയുടെ ഭാരതം പാട്ടിൽനിന്ന് ഒരു ഭാഗം ഉദ്ധരിച്ചു തെളിയിക്കാം. പാണ്ഡവന്മാർ പാഞ്ചാലിയെ പാണിഗ്രഹണം ചെയ്തതിനുമേലുള്ള സന്ദർഭമാണ് അതിൽ വിവരിക്കുന്നത്.

"ധർമ്മപുത്രർ നല്ലതോരു സ്ത്രീധനങ്ങളും വരിച്ചു
സൗഖ്യമോടവിടെ മേവും നാളിലേ
വർമ്മമൊടു പൊരുതുപോയ കർണ്ണനും സുയോധനനും
മന്തിരിച്ചു തമ്മിലൊക്ക മുദ്രയായ്
ദുർമ്മദമതുള്ളതോരു മന്നരേയരക്കറയിൽ
ചുട്ടുകൊന്നതെങ്ങനെ ജീവിച്ചതും?
വർമ്മമുണ്ടു വല്ലജാതിയുമവരെക്കൊന്നിടായ്കിൽ
പാഞ്ചാലമഹിപൻ നല്ല ബന്ധുവോ?
ബന്ധുവാമവൻ പുരത്തിലേ പടയെടുത്തു ചെന്നു
വിരവിലെവരേയും കൊല്ലവേണമേ.
ശാന്തവ[24] പാഞ്ചാലനേയും കൂടവേയറുതിചെയ്തു
തക്ക പെണ്ണിനേയും കൊണ്ടുപോരണം.
വേന്തർ തങ്ങളിൽപ്പറയും ചെയ്തിയൊക്ക ഭീഷ്മർ കേട്ടു
വേണ്ടയിതു നല്ലതല്ലയെന്നനർ."

നിരണം കവികളുടെ കൃതികൾക്കോ ഇതിനോ പ്രാചീനതയെന്നു പണ്ഡിതന്മാർക്കു നിർണ്ണയിക്കുവാൻ പ്രയാസമില്ലല്ലോ.

അയ്യപ്പിള്ള ആശാന്റെ കവിതാരീതി

ആശാന്റെ കവിതാരീതി ഒന്നുരണ്ടുദാഹരണങ്ങൾകൊണ്ടു വിശദമാക്കാം. വിരുത്തവും പാട്ടുമായാണ് രാമകഥപ്പാട്ടു നിർമ്മിച്ചിട്ടുള്ളത്. ഒന്നോ അതിലധികമോ വിരുത്തവും അതിനെത്തുടർന്നു ദീർഘമായ ഒരു പാട്ടും; പിന്നെയും അതേമാതിരി നിബന്ധം – ഇതാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ രചനാസമ്പ്രദായം. വിരുത്തത്തിന്റെ ഉദാഹരണങ്ങളാണ് താഴെക്കാണുന്നത്.

"അതിചയിത്തന്നം വാങ്കിയരചനും തേവിമാരെ
മതിചിറന്തൈത്തനേരം മകിഴ്ന്തുവന്തരുകിരുന്താർ.
പുതുമതിനുതലിമാർക്കുപ്പുത്തിരരുണ്ടാവാനായ്
ചതുർമ്മുകൻ പടൈത്തനേരം തചരതർ പകുത്താർ ചോറ്റൈ."

(ബാലകാണ്ഡം)

"തരതനിലറം വളർക്കും ചങ്കണിതരന്മേലാചൈ
കരുതിനാർ; പലരും നേചം കമലലോചനനിൽ വൈത്താർ;
പുരവലനതൈയറിന്തു പുതൽവനൈയിനുതായ്നാടി-
യൊരു തിനം കിരണപീടത്തെയ്തിനനമ്പർക്കൊത്തോൻ."

(അയോദ്ധ്യാകാണ്ഡം)

---

[24] ശാന്തവ, ശാന്തനവൻ എന്ന പദം കുറുകിയത്.

അടിയിൽ ചേർക്കുന്നതു ആസന്നമരണനായ ബാലി ശ്രീരാമനോടു പറയുന്ന പരിഭവവാക്യങ്ങൾ അടങ്ങിയ പാട്ടിലെ ഒരു ഭാഗമാണ്.

“മന്നാ നീയേതുക്കെന്നെയെയ്തായ് – പുത്തി
ചൊന്നതാർ കുരങ്കകളൈക്കൊൻറാക്കിലാമോ? (മന്നാ)
മന്നർ ചിലർ കേട്ടാലും ചിരിക്കും – താരൈ
മടിയാമലനല് വളർത്തു മരിക്കും – പാരിൽ
അന്നേരം ഇരവിതേരിലിരിക്കും – അന്ത
ഇളയവനും നലമായ്ച്ചെൻറിരുന്തരശു പരിക്കും (മന്നാ)
തമ്പിക്കു തമയനൊൻറു പിഴൈത്താൽ – നാങ്ക –
ളിരുവരൈയുമൊരു തലത്തിലഴൈത്താൽ – അൻറു
വമ്പുചെയ്തവർകളെ നീ വതിത്താൽ – ഞായ-
മിന്തവഴികേടു ചെയ്തതുന്തൻ വാളിയുടമതത്താൽ. (മന്നാ)
തചരതർക്കു നാൻ പിഴൈത്തതുണ്ടോ? – ഉങ്കൾ
തിരവിയങ്കൾ കളവാണ്ടതുണ്ടോ? – ഒരു
വചകളുമേ നാൻ പറൈന്തതുണ്ടോ? – അന്ത
വനത്തിടയിൽ താടകൈപോൽ വന്തവകൈയുണ്ടോ? (മന്നാ)

***

വേട്ട പെണ്ണൈക്കളവാണ്ട കള്ളനങ്കിരിക്ക
വെറുതാവിലേ നാനും കിടന്തിങ്കേ മരിക്ക
ചാട്ടമറ്റ കുരങ്കൈയെറുമ്പരിക്ക – തമ്മൈ–
ത്തരംകെടുത്ത രാവണനുമങ്കിരുന്തു ചിരിക്ക. (മന്നാ)
ചതിത്തിരുന്തു വാളിതൊടലാമോ? – തമ്പി
ചതിയനുടെ ചൊൽ കേൾക്കലാമോ? – ആർക്കും
എതിർത്തിപ്പോരിലെന്നൈ വെല്ലലാമോ? – തേവി
യിവനാലെ ചിറമീണ്ടു ഇക്കരയിലാമോ? (മന്നാ)
തൻപതി[25]യും രാവണനുക്കാച്ചേ – തേടി
ത്തനിത്തൊരുവൻമാർക്കപന്തുവാച്ചേ – ഇനി
എൻപതിയുമടുത്തൊരുക്കാച്ചേ – ഉലകിൽ
എളിയോർക്കും പെരിയോർക്കുമിതൊരു പേച്ചാച്ചേ.” (മന്നാ)

(കിഷ്കിന്ധാകാണ്ഡം)

ആശാൻ മലയാളത്തിൽ പ്രസ്തുതകൃതി രചിക്കാത്തതു മലയാളകവിതകളുടെ ഭാഗ്യമാണ്; മലയാളത്തിന്റെ ദൗർഭാഗ്യവും. അത്രയ്ക്കു നന്നായിട്ടുണ്ട് അതിലെ പല ഭാഗങ്ങളും.

ഇനിയും കേരളത്തിന്റെ ഓരോ ഭാഗത്തും മുക്കിലും മൂലയിലുമായി ഒളിഞ്ഞും മറഞ്ഞും, തേഞ്ഞും മാഞ്ഞും, എത്രയെത്ര നാടോടിപ്പാട്ടുകൾ ആസന്നമൃത്യുക്കളായി കിടക്കുന്നു! ഈ പുസ്തകത്തിൽ അവയെപ്പറ്റിയുള്ള പ്രപഞ്ചനം ഇനിയും തുടർന്നു കൊണ്ടുപോകുന്നതിനു് അശേഷം സൗകര്യമില്ലല്ലോ. അതുകൊണ്ടു് ഈ പ്രകരണം ഇവിടെ അവസാനിപ്പിക്കാം. അവയുടെ നിർമ്മാതാക്കൾ പ്രായേണ അപണ്ഡിതന്മാരായിരുന്നു എന്നു മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചുവല്ലോ. എന്നാൽ അവർക്കു തന്നിമിത്തം

[25] പതി = നാടു്.

മനോധർമ്മവും കവനപാടവവുമില്ലായിരുന്നു എന്നു ശഠിച്ചുകൂടുന്നതല്ല. സഹൃദയഹൃദയങ്ങളെ വികാരതരളിതങ്ങളാക്കുന്നതാണ് കവിധർമ്മമെങ്കിൽ അതു് അവരിൽ പലർക്കും പരിപൂർണ്ണമായുണ്ടായിരുന്നു. എന്നു മാത്രമല്ല അവരുടെ കൃതികളിലെ ചില ഭാഗങ്ങൾ പാടിക്കേൾക്കുമ്പോൾ കാശ്യപാശ്രമത്തിൽ ശകുന്തളയെ കാണുന്ന അവസരത്തിൽ ദുഷ്ഷന്തൻ ചൊല്ലുന്ന

> “ശുദ്ധാന്തദുർല്ലഭമിദം വപുരാശ്രമവാസിനോ യദി ജനസ്യ
> ദൂരീകൃതാഃ ഖലു ഗുണൈരുദ്യാനലതാ വനലതാഭിഃ”

എന്ന ശ്ലോകം നമ്മുടെ സ്മൃതിപഥത്തെ നാമറിയാതെതന്നെ അധിരോഹണം ചെയ്തുപോകുന്നു. ഈ പാട്ടുകൾ കിട്ടുന്നിടത്തോളം ശേഖരിച്ചു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നതിനേക്കാൾ അവിളംബ്യമായ ഒരു കർത്തവ്യം ഭാഷാഭിമാനികളെ അഭിമുഖീകരിക്കുന്നില്ല എന്നു് ഒന്നുകൂടി ഊന്നിപ്പറയുവാൻ ഈ അവസരം വിനിയോഗിച്ചുകൊണ്ടു് വിരമിയ്ക്കുന്നു.

13
ഭാഷാകൃതികൾ (പദ്യം) I

(ക്രി. പി. 1300 വരെ)

പാട്ടും പാണ്ഡ്യഭാഷാസാരൂപ്യവും

ലീലാതിലകകാരന്റെ മതമനുസരിച്ച സാക്ഷാൽ സാഹിത്യകോടിയിൽ അങ്ഗീകാരത്തിന് അർഹമായ പാട്ടിന്റെ ലക്ഷണമെന്തെന്ന് ആറാമധ്യായത്തിൽ വിവരിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. "ദ്രമിഡസംഘാതാക്ഷരനിബദ്ധമെതുകമോനാവൃത്തവിശേഷയുക്തം പാട്ട്" എന്നുള്ള നിർവചനസൂത്രത്തിന്റെ വൃത്തിയിൽ "പാണ്ഡ്യഭാഷാ സാരൂപ്യം ബാഹുല്യേന പാട്ടിൽ കേരളഭാഷായാം ഭവതി" എന്നൊരു വസ്തുസ്ഥിതിപ്രകാശകമായ പങ്ക്തി കാണുന്നുണ്ട്. മലയാളഭാഷയിൽ കവികൾ 'പാട്ട്' എന്ന ഇനത്തിൽ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ രചിക്കുമ്പോൾ അവ പ്രായേണ ചെന്തമിഴിലെ പാട്ടുകൾപോലെ തോന്നുമെന്നാണ് ആ പ്രസ്താവനയിലെ വിവക്ഷ. അത് അനുചിതമോ അസ്വാഭാവികമോ അല്ല; എന്തെന്നാൻ ആദികാലത്തു കേരളീയഭാഷാകവികൾ ചെന്തമിഴിൽത്തന്നെയാണല്ലോ കവനംചെയ്തുവന്നത്. വ്യാകരണം, നിഘണ്ടു മുതലായ ലക്ഷണഗ്രന്ഥങ്ങൾക്കും അവയ്ക്കു ചെന്തമിഴിനെത്തന്നെയാണ് ആശ്രയിക്കേണ്ടിയിരുന്നത്. അതുകൊണ്ടാണ് ലീലാതിലകത്തിൽ ഉദ്ധൃതമായ "തരതലന്താനളന്താ" എന്ന പാട്ട് ചെന്തമിഴിനോട് ഏറ്റവും ഇണങ്ങിയിരിക്കുന്നത്. ആ പാട്ട് ഒരു മുക്തകമോ ആരെങ്കിലും നിർമ്മിച്ച ശ്രീപത്മനാഭസ്തോത്രമാല്യത്തിലെ ഒരു പുഷ്പമോ എന്നറിവാൻ നിവൃത്തിയില്ല. ലീലാതിലകകാരൻ പാട്ടിന് നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള സകല നിയമങ്ങൾക്കും ആദ്യന്തം വിധേയമായി ആ വകുപ്പിൽ ഒരൊറ്റ ഗ്രന്ഥം മാത്രമേ നമുക്ക് ഇതഃപര്യന്തം ലഭിച്ചിട്ടുള്ളു. അതു മലയാളത്തിന്റെ യഥാർത്ഥമൂലധനമായ രാമചരിതമല്ലാതെ മറ്റൊന്നുമല്ലെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. വേറേയും പല ഗ്രന്ഥങ്ങൾ ആ രീതിയിൽ വിരചിതങ്ങളായിരുന്നിരിക്കാം; അവ നശിച്ചുപോയെന്നാണ് തോന്നുന്നത്. എങ്കിലും ആ ഒരു കൃതികൊണ്ടുതന്നെ ഭാഷയ്ക്കു ഭാഗ്യവശാൽ പരിപൂർണ്ണമായി അഭിമാനംകൊള്ളാവുന്നതാണ്. അത്രയ്ക്കുണ്ട് അതിന്റെ ബഹുമുഖവും വിശ്വോത്തരവുമായ മാഹാത്മ്യം.

രാമചരിതം – ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ സ്വരൂപം

രാമചരിതത്തിലെ ആദ്യത്തെ മുപ്പതു പരിച്ഛേദങ്ങൾ ഞാൻ 1092-ൽ "പ്രാചീനമലയാളമാതൃകകൾ ഒന്നാംഭാഗം" എന്ന പുസ്തകത്തിന്റെ പ്രധാനാംശമായി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുകയുണ്ടായി; 1107-ൽ തിരുവിതാംകൂർഗവൺമെന്റിന്റെ പൗരസ്ത്യ ഗ്രന്ഥപ്രകാശകൻ അതു സമഗ്രമായ രൂപത്തിൽ ശ്രീചിത്രോദയമഞ്ജരീഭാഷാഗ്രന്ഥാവലിയിലെ നാലാം നമ്പരായി അച്ചടിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. പക്ഷേ ആ പതിപ്പ് അത്യന്തം സ്ഖലിതജടിലമാണ്. രാമചരിതത്തിൽ ആകെ നൂറ്ററുപത്തി നാലു പരിച്ഛേദങ്ങളും ഓരോ പരിച്ഛേദത്തിലും പ്രായേണ പതിനൊന്നു വീതം പാട്ടുകളുമുണ്ട്. പന്ത്രണ്ടുവീതം പാട്ടുകളുള്ള പതിന്നാലും പത്തുവീതമുള്ള നാലും പരിച്ഛേദങ്ങളുമില്ലെന്നില്ല.[1] അങ്ങനെ മൊത്തത്തിൽ 1814 പാട്ടുകളുൾക്കൊള്ളുന്ന ഒരു ബൃഹൽകൃതിയാണ് രാമചരിതം. ഓരോ പരിച്ഛേദത്തിലും പതിനൊന്നു പാട്ടുകൾവീതം ഉൾപ്പെടുത്തുക എന്നുള്ളതു ചില നായനാരന്മാരുടേയും ആഴ്‌വാരന്മാരുടെയും ശൈലിയുടെ അനുകരണമാകുന്നു. സംബന്ധർ, അപ്പർ ഇവരുടെ തേവാരങ്ങളിലേയും പെരിയാഴ്‌വാർ, ആണ്ടാൾ, കുലശേഖരആഴ്‌വാർ ഇവരുടെ തിരുമൊഴികളിലേയും പരിച്ഛേദങ്ങൾ ഇത്തരത്തിലുള്ളവയാണ്. അവയിൽ ചില പരിച്ഛേദങ്ങളിൽ പത്തും മറ്റും ചിലവയിൽ ഒൻപതും പാട്ടുകളും കാണ്മാനുണ്ട്. ഈ പൂർവസൂരികളിൽനിന്നാണ് രാമചരിതകാരൻ പ്രസ്തുത രചനാപദ്ധതി സ്വീകരിച്ചതെന്നു ഞാൻ അനുമാനിക്കുന്നു.

പലമാതിരി വൃത്തങ്ങളിലാണ് ഈ പരിച്ഛേദങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചിരിക്കുന്നതെങ്കിലും അവയെല്ലാം ഭിന്നവൃത്തങ്ങളാണെന്നു തെറ്റിദ്ധരിക്കരുത്. ആകെ ഇരുപതു വൃത്തങ്ങളിലധികം കവി പ്രയോഗിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. അവ മാറിമാറി പ്രയോഗിക്കുന്നു എന്നേയുള്ളൂ. മലയാളത്തിൽ ഇന്നു നടപ്പുള്ള പല ദ്രാവിഡവൃത്തങ്ങളുടേയും പൂർവരൂപങ്ങൾ രാമചരിതത്തിൽ കാണ്മാനുണ്ട്. 'ഉരയ്ക്കുലാമവിടം നിന്നോടൊരുവരതരുണിവാനോർ' എന്ന ഏഴാമത്തേയും 'തൈെനിഴലിലീടും നീടാർ പടക്കോപ്പുമായ്' എന്ന പതിമ്മൂന്നാമത്തേയും 'വണ്ണമേലും മരാമരംകൊണ്ടുടൻ' എന്ന ഇരുപത്തൊന്നാമത്തേയും 'ഉടലിടമീട്ടം മാരുതിതന്നോട്ടുടനുരചെയ്താൻ വാനരർ കോമാൻ' എന്ന അൻപത്തൊന്നാമത്തേയും പരിച്ഛേദങ്ങളിലെ വൃത്തങ്ങളാണ് പിൽകാലത്തു യഥാക്രമം കേകയും മണികാഞ്ചിയും ദ്രുതകാകളിയും (പാന) തരംഗിണിയും (ഓട്ടൻതുള്ളൽവൃത്തം) ആയി പരിണമിക്കുന്നത്. ഇവയിൽ ചില പ്പതികാരത്തിലും മറ്റും കാണുന്ന 'അകവൽ' വൃത്തത്തിന്റെ പരിണതരൂപമാണ് ഓട്ടൻതുള്ളൽവൃത്തം. നിരണംകൃതികളിൽ പ്രായേണ പ്രയുക്തമായിട്ടുള്ളത് ഈ വൃത്തംതന്നെയാകുന്നു. ഇതുകൂടാതെ മണികാഞ്ചിയും രാമചരിതം നാലാം പരിച്ഛേദത്തിലെ 'പിരിയരുതാത നീയിങ്ങനെ പിതാവു വെടിഞ്ഞു നാട്ടും' എന്ന വൃത്തവും മറ്റും കൂടിയുണ്ട്. ചില പദങ്ങൾക്കെന്നതുപോലെ ചില വൃത്തങ്ങൾക്കും സംസ്കൃതം ദ്രാവിഡഭാഷയോടു കടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. 'ഇന്തവണ്ണമേയിരുൾ മറ്റെന്തിതിടരുര' എന്ന മൂന്നാമത്തേയും 'ഏകിനോരളവേ നിചാചരരെങ്കും വൻപടയാക്കിനാർ' എന്ന ഇരുപത്തിരണ്ടാമത്തേയും 'പൂണ്ട മൈയലടവേ കളൈന്തു പുകഴ്മിന്നും മന്നവരെഴുന്തുപോർ' എന്ന പതിനേഴാമത്തേയും 'കുറവോടു പിളർന്തൊഴുകും കുരുതി' എന്ന അറുപത്താറാമത്തേയും 'ഒക്കെങ്ങുമറിഞ്ഞിട്ടവയെല്ലാം നിരവേവീഴ്ന്തു' എന്ന നൂറാമത്തേയും പരിച്ഛേദങ്ങളിലെ വൃത്തങ്ങളാണ് സംസ്കൃതത്തിൻ യഥാക്രമം, ഇന്ദുവദന,

---

[1] മുദ്രിതപുസ്തകത്തിൽ 139-ആം പരിച്ഛേദത്തിൽ പത്തരപ്പാട്ടുകളാണ് കാണുന്നത്. അതു തെറ്റാണ്; വാസ്തവത്തിൽ പന്ത്രണ്ടു പാട്ടുകളുണ്ട്. ഒരു പാട്ടിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധവും മറ്റൊരു പാട്ടും വിട്ടുപോയിരിക്കുന്നു.

മഞ്ജരി, കുസുമ മഞ്ജരി, തോടകം, മദനാർത്ത എന്നീ വൃത്തങ്ങളായി വികസിക്കുന്നതു്.

എതുകയിലും മോനയിലും കവി പ്രശംസാവഹമായ വിധത്തിൽ ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

> “താരിണങ്കിന തഴൈക്കുഴൽമലർത്തയ്യൽമുലൈ–
> ത്താവളത്തിലിളകൊള്ളുമരവിന്തനയനാ!
> ആരണങ്കളിലെങ്ങും പരമയോകികളുഴ–
> ൻറാലുമെൻറുമറിവാനരിയ ഞാനപൊരുളേ!
> മാരി വന്തതൊരു മാമലയെടുത്തു തടയും
> മായനേയരചനായ്യ് നിചിചരാതിപതിയെ
> പോരിൽ നീ മുന്നം മുടിത്തമയെടുത്തു പുകഴ്‌വാൻ
> പോകിപോകചയനാ, കവിയെനക്കരുൾചെയ്യേ”

എന്ന പാട്ടിൽ ‘താരിണങ്കിന’ എന്നു തുടങ്ങി ‘നയനാ’ എന്നവസാനിക്കുന്നതുവരെയുള്ളതാണു് പ്രഥമപാദം. രണ്ടുമുതൽ നാലുവരെ പാദങ്ങളിൽ പ്രഥമ പാദത്തിലെ ദ്വിതീയാക്ഷരമായ ‘രി’യുടെ ആവൃത്തി കാണുന്നുണ്ടല്ലോ; അതാണു് എതുക. ഓരോ പാദത്തിനും പൂർവാർദ്ധവും ഉത്തരാർദ്ധവുമുണ്ടു്. മേൽ ഉദ്ധരിച്ച പാട്ടിൽ പൂർവാർദ്ധത്തിലുള്ള താ, മാ, ആ, പോ, ഈ അക്ഷരങ്ങളുടെ ആവർത്തനം യഥാക്രമം ഉത്തരാർദ്ധാരംഭത്തിൽ കാണുന്നുണ്ടല്ലോ; അതാണു് മോന. ദ്രാവിഡകവികൾ തന്നെ എതുകയ്ക്കുള്ള പ്രാധാന്യം മോനയ്ക്കു കല്പിയ്ക്കാറില്ല. രണ്ടിനും അതാതിന്റെ നിർദ്ദിഷ്ടസ്ഥാനങ്ങളിൽ അക്ഷരസാജാത്യമല്ലാതെ, അക്ഷരൈക്യം വേണമെന്നു നിർബ്ബന്ധവുമില്ല. ഇവയ്ക്കു പുറമേ ‘അന്താദിപ്രാസവും’ രാമചരിതകാരൻ നിയമേന പ്രയോഗിക്കുന്നു. ഒരു പാട്ടിന്റെ അവസാനത്തിലുള്ള ഏതെങ്കിലും ഒരു പദംകൊണ്ടുവേണം അടുത്ത പാട്ടാരംഭിക്കുവാൻ എന്നുള്ളതാണു് അതിനെ സംബന്ധിച്ച വിധി. അന്താദിപ്രാസം അച്ചടി എന്നല്ല, ലിപിപോലും, ഇല്ലാതിരുന്ന ഒരു കാലത്തു ജനങ്ങളുടെ ധാരണാശക്തിയെ സഹായിക്കുന്നതിനു വേണ്ടി ദ്രാവിഡ കവികൾ കണ്ടുപിടിച്ച ഒരു ഉപായമാണെന്നു് ഊഹിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. രാമചരിതത്തിലെ ആദ്യത്തെ പാട്ടു് ‘ഞാനപൊരുളേ’ എന്ന പദത്തിൽ അവസാനിക്കുകയും രണ്ടാമത്തെ പാട്ടു് ‘ഞാനമെങ്കൽ’ എന്നു് ആരംഭിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതു നോക്കുക. തമിഴ്‌സാഹിത്യത്തിൽ ‘അന്താതി’ എന്ന ഇനത്തിലുള്ള ലഘുസ്തോത്രങ്ങളിലാണു് ഈ പ്രാസം സാധാരണമായി പ്രയോഗിച്ചുകണ്ടിട്ടുള്ളതു്. എന്നാൽ പൂർവ്വകാലങ്ങളിൽ ഇതരകൃതികളിലും അതിനു പ്രവേശമുണ്ടായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു ‘പതിറ്റുപ്പത്തി’ ലെ നാലാമത്തെ പത്തു് ജ്ഞാപകമാകുന്നു. ഇതു ഞാൻ മുമ്പു സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്. മലയാളസാഹിത്യത്തിൽ പാട്ടു് എന്ന വിഭാഗത്തിൽപ്പെട്ട ഒരു കൃതി എത്ര ദീർഘമായാലും അതിൽ അന്താദിപ്രാസം നിരണംകവികളുടെ കാലത്തുപോലും അനുപേക്ഷണീയമായിരുന്നു. ഓരോ പരിച്ഛേദത്തിന്റേയും സമാപ്തിപോലും ഈ പ്രാസത്തിന്റെ തുടർച്ചയ്ക്കു ബാധകമല്ല.

വിഷയം

രാമചരിതം എന്നാണു് ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പേരെന്നു്

> “മനകുരുന്തിലിളകൊള്ളുമരവിന്തനയനൻ
> മലർമടന്തയൊടുകൂടെ വന്തിരാമചരിതം

കനമഴിന്തു മൊഴിവോർക്കുമതു കേട്ടു മനതാർ
കളികൊൾവോർക്കുമിടരേതുമൊരുപോതുമണയാ."

എന്ന ഫലശ്രുതിയിൽനിന്നും വെളിവാകുന്നു. അങ്ങിനെയാണെങ്കിലും രാമായണ കഥ മുഴുവൻ അതിൽ പ്രതിപാദിക്കണമെന്നു തനിക്കു് ഉദ്ദേശമില്ലെന്നു്

"ഊനമറ്റെഴുമിരാമചരിതത്തിലൊരു തെ–
ല്ലുഴിയിൽച്ചെറിയവർക്കറിയുമാറുരചെയ്‌വാൻ
ഞാനുടക്കിനതിനേണനയനേ! നടമിടെൻ
നാവിലിച്ചയൊടു വച്ചടിയിണക്കമലതാർ."

എന്ന സരസ്വതീവന്ദനത്തിൽ കവി നമ്മെ ധരിപ്പിക്കുകയും ആ 'തെല്ലു്' 'അരചനായ് നിചിചരാതിപതിയെ പോരിൽ നീ മുന്നം മുടിത്തമ' അതായതു രാവണനിഗ്രഹ വിഷയകമായ യുദ്ധകാണ്ഡമാണെന്നു സൂചിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. 'ആതികാലമുള്ളതുംതൊഴിൽകൾ ചെയ്തവ കഴിഞ്ഞാഴിമാനിനിയെ മീണ്ട വഴിക്കുറുക' എന്നുള്ളതാണു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ലക്ഷ്യം. സുന്ദരകാണ്ഡാവസാനംവരെയുള്ള ഇതിവൃത്തം 'ഉരപ്പതരിപ്പമെങ്ങളാൽ' എന്നും മറ്റും പറഞ്ഞു ചുരുക്കിക്കളയുന്നുണ്ടെങ്കിലും പ്രാസങ്ഗികമായി അതിൽപ്പെട്ട കഥകളേയും അവിടവിടെ ഘടിപ്പിക്കുന്നുണ്ടു്. പ്രത്യേകിച്ചു ശ്രീരാമന്റെ പട്ടാഭിഷേകത്തിനു മുമ്പു ഭരതൻ താൻ ചിത്രകൂടത്തിൽവച്ചു ജ്യേഷ്ഠനെ സന്ദർശിച്ചതിനുമേലുള്ള വൃത്താന്തങ്ങൾ അറിയണമെന്നു് ആശിച്ചപ്പോൾ ഹനൂമാൻ അതിനെ വിസ്തരിച്ചു പറഞ്ഞുകേൾപ്പിക്കുന്നു. അതിലേയ്ക്കു കവി നൂറ്റിരുപത്തെട്ടുമുതൽ നൂറ്റൻപത്തഞ്ചുവരെ ഇരുപത്തെട്ടു പരിച്ഛേദങ്ങളോളം വിനിയോഗിക്കുന്നുണ്ടു്. യുദ്ധകാണ്ഡപ്രതിപാദകമായ രാമചരിതത്തിൽ തദനുരോധേന ഒരു യുദ്ധകാണ്ഡസംക്ഷേപംകൂടി അദ്ദേഹം ഉൾപ്പെടുത്തിക്കാണുന്നു. ആരണ്യകാണ്ഡകഥയും വളരെ വിവൃതമായി വർണ്ണിക്കുന്നു.

കവിയും കാലവും

രാമചരിതം നിർമ്മിച്ചതു തിരുവിതാങ്കൂറിലെ ഒരു മഹാരാജാവാണെന്നും അതിൽ യുദ്ധകാണ്ഡകഥമാത്രം വർണ്ണിച്ചതു തന്റെ യോദ്ധാക്കളുടെ ഹൃദയോത്തേജനത്തിനുവേണ്ടിയാണെന്നും ഒരൈതിഹ്യമുണ്ടു്. 'ഇകലിൽ വെൻറി വിളയും' എന്ന ഫലശ്രുതി ഈ ഐതിഹ്യത്തിനു് ഉപോൽബലകവുമാണു്. ആ മഹാരാജാവിന്റെ പേർ ആദിത്യവർമ്മാവാണെന്നു കുറെക്കാലം പണ്ഡിതന്മാർ സങ്കല്പിച്ചിരുന്നു; അതു തെറ്റാണെന്നും കവിയുടെ നാമധേയം ശ്രീരാമനാണെന്നുമുള്ളതിനു ഗ്രന്ഥത്തിൽത്തന്നെ ലക്ഷ്യമുണ്ടു്.

"ഏതു നല്ല വഴിയല്ലലെന്നുമോളങ്ങളറൈ–
ന്തേവരും തളരുമാറുവരും വൻപിറവിയാം
ഓതയിൽക്കിടന്നു നീന്തുമതൊഴിന്തുകൊൾവതി–
ന്നൊൻറുമില്ല തൊഴിലേതും മികവെൻറ നിനവാൽ
ആതിതേവനിലമിഴ്ന്ത മനകാമ്പുടയ ചീ–
രാമനൻപിനൊടിയറ്റിന തമിഴ്ക്കവിവല്ലോർ
പോതിൽമാതിനിടമാവരുടൽ വീഴ്‌വതിനുപിൻ
പോകിപോകചയനൻ ചരണതാരടവരേ"

എന്നു ഒടുവിലത്തേപ്പാട്ടു നോക്കുക.[2]

‘ചീരാമൻ’ എന്നതു ശ്രീരാമൻ എന്ന പദത്തിന്റെ തത്ഭവമാണെന്നും അദ്ദേഹം ക്രി. പി. 1195 മുതൽ 1208 വരെ തിരുവിതാങ്കൂർ ഭരിച്ച മണികണ്ഠബിരുദാലങ്കൃതനായ ശ്രീവീരരാമവർമ്മാവാണെന്നുമാണ് എന്റെ അഭിപ്രായം. ‘പോകിപോകചയനാ, കവിയെനക്കരുൾചെയ്യേ’ എന്ന് ആരംഭത്തിലും ‘പോകിപോകചയനൻ ചരണതാരണവരെ’ എന്ന് അവസാനത്തിലും പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതിനുപുറമേ ഒടുവിൽ “പല്ലനാപൻതൻവിമാനവരമേറിയരുളിപ്പാല്ക്കടൽക്കു മെല്ലെ നിന്റെഴുന്നള്ളുടങ്ങിനാൻ” എന്നു പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതും കവിയുടെ കുലദൈവം അനന്തശയനനായ ശ്രീപത്മനാഭനാണെന്നു സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ‘ചീരാമൻ’ എന്നതു ‘ശിവരാമൻ’ എന്ന പദത്തിന്റേയും തത്ഭവമാകാമെന്നും ‘ഭോഗിഭോഗശയനൻ’ എന്ന പദത്തെ മഹാവിഷ്ണുവിന്റെ ഒരു പര്യായമെന്ന നിലയിൽ മാത്രമേ ഗണിക്കേണ്ടതുള്ളു എന്നും ഐതിഹ്യമനുസരിച്ചു പ്രണേതാവാകേണ്ട ആദിത്യവർമ്മാവിന് അതിനു തരമില്ലാത്തതുകൊണ്ടു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചാർച്ചക്കാരനായി ഒരു ശ്രീരാമനുണ്ടെന്നു വേണമെങ്കിൽ സമ്മതിക്കാമെന്നും ഒരു പക്ഷാന്തരം ഉത്ഭവിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ശ്രീരാമൻ, ശിവരാമൻ എന്നീ രണ്ടു പദങ്ങളിൽ ഏതിനാണ് ശ്രീരാമപദത്തിന്റെ തത്സമമാകുവാൻ യോഗ്യതയുള്ളതെന്നു ശബ്ദശാസ്ത്രനിഷ്ണാതന്മാർ നിർണ്ണയിച്ചുകൊണ്ടാൽ മതി. ‘ചീ’ എന്ന പദത്തിനു ‘ശ്രീ’ ലക്ഷ്മി എന്നു തമിഴിൽ അർത്ഥമുണ്ടു്. ബഹുമാനസൂചകമായി സംജ്ഞാനാമങ്ങൾക്കും മറ്റും മുൻപിൽ അതു ചേർക്കാവുന്നതുമാണ്.

ഈ വിധിക്കു ചീരാമൻ, ചീപാതം, (ശ്രീപാദം) എന്നു രണ്ടുദാഹരണങ്ങൾ മദിരാശി വിശ്വവിദ്യാലയദ്രാവിഡനിഘണ്ടുവിൽ എടുത്തുകാണിച്ചിട്ടുമുണ്ടു്. മറ്റു വാദകോടികളും ക്ഷോദക്ഷമങ്ങളല്ല. ശ്രീവീരരാമവർമ്മാവിന്റെ ശിലാരേഖകൾ തിരുവനന്തപുരത്തു മിത്രാനന്ദപുരത്തും നെയ്യാറ്റിൻകരയിൽ വെള്ളായണിയിലും അഗസ്തീശ്വരത്തു പുരവശ്ശേരിയിലും കാണ്മാനുണ്ടു്. പുരവശ്ശേരിയിലെ രേഖയിൽനിന്ന് അദ്ദേഹം ഋഗ്വേദവും യജുർവേദവും പഠിപ്പിക്കുന്നതിന് ആ ക്ഷേത്രത്തിൽ രണ്ടു് ഉപാധ്യായന്മാരെ നിയമിച്ചതായി വെളിപ്പെടുന്നു. രാമചരിതകാരൻ കൊല്ലം നാലാംശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു എന്നു ഞാൻ പറയുന്നതു ഗ്രന്ഥത്തിലെ ഭാഷയെ ആസ്പദമാക്കി മാത്രമല്ല, വാല്മീകിരാമായണത്തിനു പുറമേ അദ്ദേഹം ക്രി. പി. 1120-1200 ഈ വർഷങ്ങൾക്കിടയിൽ ദ്രാവിഡദേശത്തെ അലങ്കരിച്ചിരുന്ന കവിചക്രവർത്തിയായ കമ്പരേയും ചില ഘട്ടങ്ങളിൽ ഉപജീവിച്ചിരുന്നതായി തോന്നുന്നതുകൊണ്ടുമാണ്. കമ്പർക്കും രാമചരിതകാരനും ശ്രീരാമൻ മഹാവിഷ്ണുവിന്റെ അവതാരമാണെന്നുള്ള വിശ്വാസം ആദ്യന്തമുണ്ടു്. ആദികവിയാകട്ടെ അപൂർവം ചില അവസരങ്ങളിലൊഴികെ അവിടുത്തെ കേവലം ഒരു രാജകുമാരനായി മാത്രമേ അവതരിപ്പിക്കുന്നുള്ളു. വിഭീഷണോപദേശം മുതലായ സന്ദർഭങ്ങളിൽ രാമചരിതകാരൻ കമ്പരെ സ്മരിക്കുന്നതായി തോന്നുന്നു. കമ്പർ കേരളത്തിൽ വരികയും അനേകം പണ്ഡിതസദസ്സുക

[2] ‘കവിവല്ലോർ’ എന്നും ‘പോതിൽമാതിനിടം’ എന്നുമുള്ള പാഠങ്ങളെക്കാൾ ‘കവി ചൊല്വോർ’ എന്നും ‘ഓതിൽമാതിനിടം’ എന്നുമുള്ള പാഠങ്ങളാണ് സ്വീകാര്യങ്ങൾ എന്ന് ഒരു ഗ്രന്ഥകാരൻ പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ‘വല്ലോർ’ എന്നാൽ സമർത്ഥൻ എന്നർത്ഥം; പ്രസ്തുത കൃതിയിൽ പരിജ്ഞാനമുള്ളവർ എന്നു താൽപര്യം. ‘കവി ചൊല്ലുണ’മെന്നില്ല; അതറിഞ്ഞാൽ മതി. പോതു് എന്നാൽ പുഷ്പമെന്നർത്ഥം; പോതിൽമാതു മലർമങ്ക, ലക്ഷ്മീദേവി. ഓതയിൽമാതു് ഓതിൽ മാതായി ചുരുങ്ങുകയില്ല; ചുരുങ്ങി എന്നുവെച്ചാലും ‘ഓതയിൽകിടന്നു’ എന്നു കവി മുമ്പു തന്നെ ഒരു പാദത്തിൽ എഴുതിപ്പോയതുകൊണ്ടു് ഓത എന്ന പദം ആവർത്തിക്കുന്നതുമല്ലോ. പോരാത്തതിന് ‘ഓതിൽമാതു്’ എന്ന് ഒരു വരിയുടെ പൂർവാർദ്ധവും പോകിപോകചയനൻ എന്ന് ഉത്തരാർദ്ധവും ആരംഭിച്ചാൽ ആ വരിയിൽ മോന ഉണ്ടായിരിക്കുകയില്ല: അങ്ങനെ ഏതു വഴിക്കുനോക്കിയാലും പ്രസ്തുതപാഠത്തിനു ഗതി കല്പിക്കുവാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതെയിരിക്കുന്നു.

ളിൽ തന്റെ രാമായണം പാടിക്കേൾപ്പിക്കുകയും ചെയ്തതായി പുരാവൃത്തം ഘോഷിക്കുന്നു എന്നു മുമ്പു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുയായി എന്ന നിലയിൽ ആ ആഗമനത്തിന്റെ സ്മരണ മന്ദീഭവിക്കുന്നതിനു മുമ്പിൽ രാമചരിതകാരൻ തന്റെ ഗ്രന്ഥം കേരളഭാഷയിൽ പാട്ടായി രചിച്ചു എന്നൂഹിക്കുന്നതിൽ അപാകമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. പുനത്തിന്റെ രാമായണചമ്പുവിൽ ശൂർപ്പണഖയുടെ

> "വിണ്ണോർകോനേതുമാകാവുണരുവതിനവ–
>   ന്നോർക്കിലങ്ഗേഷു നീളെ–
> ക്കണ്ണല്ലോ; വഹ്നിയോടുള്ളണവുമവ നിന–
>   ച്ചാൽ മരിച്ചെന്നി വേണ്ട"

എന്നും മറ്റും സുപ്രസിദ്ധമായ ഒരു ദേവോപാലംഭമുണ്ടല്ലോ. ആ ആശയത്തിന്റെ ഉപജ്ഞാതാവായി കരുതേണ്ടതു രാമചരിതകാരനെയാണ്.

> "ഇക്കുവില്ലവനു തനിയേ പകയനല്ലോ;
> ഈചനളകേചനപിമാനി പെരികാനാൽ
> കൈക്കൊള്ളരുതങ്കിയൊടടുക്കിലുടലം വേം;
> കാലനുലകുക്കുയിർ പറിക്ക തൊഴിലെൻറും"

എന്നും മറ്റും നൂറ്റിമുപ്പത്തൊന്നാം പരിച്ഛേദത്തിലുള്ള പ്രസ്താവന നോക്കുക. രാമചരിതകാരനു പുനമാണ് ഉപജീവ്യൻ എന്നു പറഞ്ഞാൽ നിരണംകവികളേക്കാൾ അർവാചീനനാണ് രാമചരിതകാരൻ എന്നു സമ്മതിക്കേണ്ടിവരും. അത് ഒരു വിധത്തിലും നിരക്കുന്നതല്ല.

രാമചരിതം ഒരു തമിഴ്ക്കൃതിയോ മിശ്രഭാഷാകൃതിയോ?

ചില പണ്ഡിതന്മാർ രാമചരിതം കമ്പരാമായണം പോലെയുള്ള ഒരു ചെന്തമിഴ്ക്കൃതിയാണെന്നും മറ്റു ചിലർ അതു കണിയാങ്കുളത്തുപോര്, രാമകഥപ്പാട്ട് മുതലായവ പോലെ ഇടക്കാലത്തു തെക്കൻതിരുവിതാംകൂറിലുണ്ടായ ഒരു മിശ്രഭാഷാകൃതിയാണെന്നും അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. ഈ രണ്ടഭിപ്രായവും യുക്തിസഹമല്ല. ഞാൻ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയിടത്തോളമുള്ള രാമചരിതത്തിന്റെ ഭാഗങ്ങൾ വായിച്ചുനോക്കി ദ്രാവിഡഭാഷാപണ്ഡിതന്മാരിൽ അഗ്രഗണ്യനായിരുന്ന ശ്രീ. റ്റി. ഏ. ഗോപിനാഥ രായർ ചെന്തമിഴ്മാസിക പതിമ്മൂന്നാം സഞ്ചികയിൽ താഴെ കാണുന്നവിധം പ്രസ്താവിക്കുകയുണ്ടായി. "ഈ കാവ്യം ഇതുവരെ കണ്ടിട്ടുള്ള കേരളഭാഷാ കൃതികളിൽ പ്രാചീനമായതാണ്. ഇതിന്റെ കാലം ഇന്നുവരെ നിർണ്ണയിക്കപ്പെട്ടിട്ടില്ലെങ്കിലും ഇതിനു വളരെ പഴക്കമുണ്ടെന്നു തെളിയുന്നു . . . ഇതു തമിഴ്കാവ്യമോ മലയാളകാവ്യമോ എന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തുവാൻ നിവൃത്തിയില്ല. ചില പ്രയോഗങ്ങൾ മലയാളത്തെ അനുസരിക്കുന്നതുകൊണ്ടും ഉൽപത്തിസ്ഥാനം കേരളമായതുകൊണ്ടും മലയാളകാവ്യമെന്നു പറയാമെങ്കിലും സൂക്ഷ്മമായി പരിശോധിച്ചാൽ ഇതിലെ ഭാഷ തമിഴാണെന്നു ശീഘ്രമായി ബോധപ്പെടുന്നതാണ്. ഇതിനെയാണ് മലയാളികൾ മലയാളഭാഷയെന്നു പറയുന്നത്. മലയാളമെന്നൊരു തനിബ്ഭാഷയില്ലെന്നും അതു പഴന്തമിഴ്തന്നെയാണെന്നും ഞാൻ മുമ്പുതന്നെ തെളിയിച്ചിട്ടുണ്ട്." പ്രസ്തുത കൃതിയുടെ പ്രാചീനതയെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ആ പണ്ഡിതന്റെ പ്രസ്താവന സ്വീകാരയോഗ്യമാണ്. അദ്ദേഹം ആദ്യത്തെ പരിച്ഛേദത്തിൽ താഴെക്കാണുന്ന പദങ്ങളും മറ്റു മലയാളമാണെന്നു സമ്മതിക്കുന്നു. (1) ഞാൻ (യാൻ), (2) തുനിയൽ

(തുണിയൽ), (3) വിളയിച്ച തെളിയിച്ച (വിളൈവിച്ച തെളിവിച്ച), (4) ചെറിയവർ (ചിറിയവർ), (5) എങ്ങും (എങ്കം), (6) പതിയെ (പതിയൈ), (7) തന്തതം (ചന്തതം), (8) അറഞ്ഞ (അറൈഞ്ച), (9) മകരകേതനനുടേ (മകരകേതനനുടൈയ), (10) കുതുമ (കുചുമ), (11) മാഴനീൺമിഴിയെ (മാഴൈനീൺമിഴിയൈ), (12) പൊരുന്ന (പൊരുകിൻറ), ഇതിൽനിന്ന് അദ്ദേഹം രാമചരിതം ഒരു തനിച്ചെന്തമിഴ്ക്കൃതിയെന്നു ശഠിച്ചിരുന്നില്ലെന്നു കാണാവുന്നതാണ്. ഈ വസ്തുത ചില ഉദാഹരണങ്ങൾ ഉദ്ധരിച്ച് ഒന്നുകൂടി വിശദമാക്കാം. താഴെക്കാണുന്ന വാക്കുകളും വരികളും രാമചരിതത്തിലുള്ളവയാകുന്നു. (1) എന്മാൻ (എന്നു പറവാൻ), (2) ഉണ്ടായിതൊട്ടൊരു പിണക്കമെവർ തമ്മിൽ, (3) പോർവില്ലുമായരിയ പോർക്കളരി പുക്കാൻ, (4) മമ്മാ (പിൽകാലത്തു ചമ്പുക്കളിൽ കാണുന്ന ആശ്ചര്യദ്യോതകമായ ഒരു വ്യാക്ഷേപകം), (5) കണ്ടില്ല മുമ്പിലിങ്ങു വന്നവരെ ഞാനോ, (6) നന്നാലു താ (സാ) യകങ്ങളെറ്റിയതികായൻ നമ്മോടൊല്ലായിവയെല്ലാമെന നടന്താൻ, (7) മുക (ഖ) പങ്കച (ജ) മണിഞ്ഞു വിയർപ്പുതുള്ളികൾ, (8) ചെങ്ങിച്ചിതറിയമിഴികളോടും, (9) മുമ്പിലൊരറിവു നിനക്കുണ്ടായോ, (10) എരിപൊരിയെട്ടുത്തു വേവുറ്റെഴിൻറതു കുറ്റമല്ല, (11) കുറിയോലയും നല്കി, (12) കോയിൽകൊൾകയിനിയെന്നുമേ, പിതിട്ട് (പിശിട്ട്), വേളാവിക്കുക (ആക്രമിക്കുക), ഇടങ്ങേട്ട്, അണയ (സമീപത്തു), ഓരോപാടേ, പൊലിക്കാണം, ചെഞ്ചെമ്മേ മുതലായി തമിഴിൽ പ്രയോഗമില്ലാത്ത വേറേയും അനേകം പദങ്ങൾ ഈ കൃതിയിൽ കാണുമാറുണ്ട്. ലിങ്ഗവചന പ്രത്യയങ്ങൾ ചേർക്കാതെ ‘പെരുതാകിന്റു മുന്നം വന്തു്’ എന്നും ‘മുടിന്തടലിൽ വീഴ്ന്തു്’ എന്നും മറ്റുമുള്ള പൂർണ്ണ ക്രിയാപദങ്ങളും ഇതിൽ ധാരാളമായുണ്ട്. അന്തരാ, അവിരതം, അനവരതം, വിയതി (ആകാശത്തിൽ), വാചി (വാക്കിൽ), വാചാ (വാക്കുകൊണ്ട്), അനന്തരം, നിയതം, ആമരണാന്തം, വാരണാനനൻ, ചരണേ (ചരണത്തിൽ), കേകീനാം (കേകികളുടെ) കാനനേ (കാട്ടിൽ) തുടങ്ങിയ സംസ്കൃതപദങ്ങളും ഇല്ലെന്നില്ല. ഈ തെളിവുകളെല്ലാം വച്ചുനോക്കുമ്പോൾ രാമചരിതം ഒരു ചെന്തമിഴ്ക്കാവ്യമാണെന്ന് അഭിജ്ഞന്മാർ പറയുന്നതല്ല. ഇതിൽനിന്നു യഥാകാലം, യഥാക്രമം സഞ്ജാതമാകുന്ന വികാസമാണ് നിരണംകൃതികളിൽ നാം നിരീക്ഷിക്കുന്നത്. പ്രസ്തുത കൃതിക്കും കണിയാങ്കുളത്തുപോരിനും തമ്മിൽ ഏകോദര സഹോദരത്വം സങ്കല്പിക്കുന്ന പണ്ഡിതന്മാരോടും എനിക്കു മേലുദ്ധരിച്ച ഉദാഹരണങ്ങൾതന്നെയാണ് തെളിവായി പ്രദർശിപ്പിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നത്. ഇത്തരത്തിൽ ഒരു വാക്യമോ വാചകമോ വാക്കോ കന്നടിയൻപോരു മുതൽ ദിവാൻവെറ്റിവരെയുള്ള തെക്കൻപാട്ടുകളിൽ നിന്ന് ഉദ്ധരിച്ചു സ്വപക്ഷം സ്ഥാപിക്കുവാൻ കഴിയുമോ എന്ന് അവർ പരീക്ഷിയ്ക്കട്ടെ; സാധിക്കുകയില്ല. അതിനു കാരണം രാമചരിതം അതുണ്ടായ കാലത്തു മലയാളം പാട്ടിന് ഉപയോഗിച്ചിരുന്ന സാഹിത്യഭാഷയിലും ഇതരകൃതികൾ അതാതു കാലത്തു തെക്കൻതിരുവിതാംകൂറിൽ പ്രചരിച്ചിരുന്ന നാടോടിത്തമിഴിലും രചിച്ചിട്ടുള്ളതു തന്നെയാണ്. രണ്ടാമത്തെ ഇനത്തിൽപ്പെട്ട കൃതികൾ പ്രായേണ കുടപ്പനയോലയിലല്ലാതെ താളിയോലയിൽ എഴുതി വയ്ക്കുകപോലും പതിവില്ലായിരുന്നു; ചിറയിൻകീഴിനു വടക്ക് അവയിൽ ഒന്നുപോലും കണ്ടെടുക്കാൻ കഴിയുന്നതുമല്ല. രാമചരിതത്തിന്റെ സ്ഥിതി അതൊന്നുമല്ല; അതു കണ്ണശ്ശരാമായണവും അദ്ധ്യാത്മരാമായണം കിളിപ്പാട്ടുപോലെ കേരളത്തിന്റെ ഒരറ്റംമുതൽ മറ്റേ അറ്റം വരെ അനേകം പഴയ ഗ്രന്ഥപ്പുരകളിൽ കാണാവുന്നതാണ്. വട്ടെഴുത്തിൽ പകർത്തീട്ടുള്ള അതിന്റെ പ്രതീകങ്ങളുമുണ്ട്. ഉത്തരകേരളത്തിൽനിന്ന് അതിന്റെ പല പ്രതികളും കണ്ടുകിട്ടീട്ടുണ്ടെന്നുള്ള വസ്തുതയും ഇവിടെ സ്മരണീയമാണ്. ‘വന്തു’ എന്ന പദം ‘വൻറ്’ എന്നും

'മന്ന്' എന്ന പദം 'മൻറ്' എന്നും രാമചരിതത്തിൽ കൃത്രിമമായി പ്രയോഗിച്ചിരിക്കുന്നതിനാൽ ആ കൃതിക്ക് അർവാചീനത്വം കല്പിക്കണമെന്നു ചിലർ പറയുന്നതിലും അർത്ഥമില്ല. 'വന്റേൻ' എന്നൊരു രൂപം ലീലാതിലകകാരൻ രണ്ടാംശില്പത്തിൽ നമുക്കു കാണിച്ചുതരുന്നതിനു പുറമേ 'വൻറിട്ടന്റു വിഷണ്ണനായതറിവിൻ' എന്ന ഭാഗം ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ഒരു ശ്ലോകം നാലാംശില്പത്തിൽ ഉദ്ധരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. മന്നിനു മന്റെന്നുള്ള രൂപാന്തരവും പ്രയോഗസിദ്ധമാണ്. 'മൻറിൽച്ചെല്വം പെരിയ തിരുവാമ്പാടിയിൽക്കൂടിയാടി' എന്നും മറ്റുമുള്ള ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശശ്ലോകങ്ങൾ നോക്കുക. ലീലാതിലകത്തിൽ രാമചരിതത്തിൽനിന്ന് ഒരു ഭാഗവും ഉദ്ധരിച്ചിട്ടില്ലാത്തതുകൊണ്ട് അത് ആ ലക്ഷണഗ്രന്ഥത്തെ അപേക്ഷിച്ച് അർവാചീനമാണെന്നു വാദിക്കുന്നതും അയുക്തമാണ്. ലീലാതിലകകാരൻ പാട്ടിനല്ല മണിപ്രവാളത്തിനാണ് ലക്ഷണഗ്രന്ഥം നിർമ്മിക്കുന്നതെന്നും അതിൽ ആനുഷങ്ഗികമായി മാത്രമേ പാട്ടിനെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിക്കേണ്ട ആവശ്യകത അദ്ദേഹത്തിനു നേരിടുന്നുള്ളു എന്നും ആ ആവശ്യം അദ്ദേഹം 'തരതലന്താൻ' എന്ന വിഷ്ണുസ്തോത്രംകൊണ്ടു നിർവഹിക്കുന്നു എന്നും നാം ഓർമ്മിക്കേണ്ടതാണ്. അഭാവത്തിൽ നിന്നുള്ള അനുമാനം ദുർബ്ബലമാണെന്നുള്ളതു വിപ്രതിപത്തിക്കു വിഷയമല്ലല്ലോ.

കവിത

രാമചരിതകാരൻ. വാല്മീകിമഹർഷിയെ ആദ്യന്തം അനുസരിച്ചുതന്നെയാണ് പ്രസ്തുതകാവ്യം രചിക്കുന്നതെങ്കിലും അവിടവിടെ കഥാഘടനയിൽപ്പോലും തന്റെ മനോധർമ്മരത്നങ്ങൾ മുക്തഹസ്തമായി വാരിവിതറീട്ടുണ്ട്. രാമചരിതത്തിലെ രാവണൻ പഞ്ചവടിയിൽ ഭിക്ഷുവേഷത്തിൽ പ്രവേശിച്ച് സീതാദേവിയെ ഭർത്തൃസന്നിധിയിൽ കൊണ്ടുചെന്നാക്കാമെന്നു പറയുന്നു. അപ്പോൾ ശൂർപ്പണഖ അവിടെ ആവിർഭവിച്ചു ദേവിയെ കൊന്നുതിന്നുമെന്നു ഭയപ്പെടുത്തുന്നു. അതു കണ്ടു വിറയ്ക്കുന്ന ദേവിയോടു രാവണൻ തേരിൽക്കേറുവാൻ ഉപദേശിക്കുന്നു. ആഗതന്റെ ഉദ്ദേശം "ഏതുമൊൻററിവില്ലാമയാൽ വെൻറിമെത്തിടുമയോത്തിവേന്തനെ വിരന്തുകാണ്മതിനു" വേണ്ടി ദേവി ആ ഉപദേശമനുസരിക്കുന്നു. ഈ പൊടിക്കൈയൊന്നും വാല്മീകിരാമായണത്തിലില്ല. പട്ടാഭിഷേകഘട്ടത്തിൽ നാരദമഹർഷിയെക്കൊണ്ടു കവി ദീർഘമായി ഒരു വിഷ്ണുസ്തോത്രം ഗാനം ചെയ്യിച്ചിരിക്കുന്നതും മൂലത്തിലുള്ളതല്ല. രാമചരിതത്തിലെ ആദിത്യഹൃദയം മൂലത്തേക്കാൾ ദീർഘമാണ്. രസനിഷ്ഠ, അലങ്കരണചാതുരി, മുതലായ വിഷയങ്ങളിൽ കവിപ്രശംസാർഹനാണെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അന്യാദൃശമായ പദഘടനാപാടവമാണ് എന്നെ അത്യന്തം ആനന്ദപരവശനാക്കീട്ടുള്ളത്. ചില ഉദാഹരണങ്ങൾ ഉദ്ധരിച്ച് ആ വശ്യവാക്കിന്റെ കവനകുശലത വെളിപ്പെടുത്താം.

(1) വിഭീഷണൻ രാവണനോടു പറയുന്നു

"വേന്തർകോൻറനയനാകി വിർണ്ണവർക്കമുതായുള്ളിൽ–
ച്ചാന്തിചേർ മുനിവർ തേടും തനിമറക്കാതലാകി
പൂന്തൈക്കുഴലാൾ ചീതൈ പുണരണിമുലയ്ക്കുപ്പൂൺപാ–
യാർന്തെഴുമരക്കർ നഞ്ചായവനവതരിത്തുതയ്യാ."

(2) പോർക്കളത്തിലെത്തിയ കുംഭകർണ്ണനെ കവി വർണ്ണിക്കുന്നു

"തിര പൊരുത്തുമലയാഴിതനെയാഴമറിവാൻ
തെചമുകൻ തിറമുറ്റുംപടി പടൈത്ത വടിവോ?

***

അഴിവില്ലാതെ കരുമാമലൈയൊരാളുരുവമാ–
യടൽ നമ്മോടു തനിയേ കരുതി വൻറ വരവോ?
പിഴകുലാവിനതു കണ്ടളവിരുണ്ടമിടറൻ
പെരികരിപ്പമൊടു മുപ്പുരമെരിത്തയുരുവോ?
അഴിഞ്ഞു മാവെലിതന്നോടിരന്നു മാണിയുരുവാ–
യവനിമണ്ടലങ്ങൾ പണ്ടളന്ന കൊണ്ടൽവർണ്ണനോ?"

(3) ലക്ഷ്മണൻ ഇന്ദ്രിജിത്തിനോടു പറയുന്നു

"നീയേയെതിർക്കിലുമടൽക്കൊടുമ തങ്കം
നിന്നോളം നല്ലവർ പകയ്ക്കിലുമനേകം
കായാവുതൻമലർ വണങ്കും നിറമേലും
കാകുത്തനൊൺ കണകളാണയിതു ചൊല്ലാം
ശുയോ ചിലമ്പു[3]രതടത്തിടൈ നടത്തി–
ത്തുവിന്റെ ചെങ്കുരുതിയോടുയിരകറ്റി
പേയാമുടമ്പു കഴുകും പരുന്തു കാകൻ
പേയും പകുക്കുംവണ്ണമായ്ക്കളവൻ ഞാനേ."

(4) ലക്ഷ്മണൻ മറ്റൊരവസരത്തിൽ ഇന്ദ്രിജിത്തിനോടു പറയുന്നു

"പൊരുവതിനുറപ്പു പോരിൽപ്പൊരുന്തിനോക്കിവണ്ണം നിൻറു
പരുപരപ്പറവതല്ല; പഴിപ്പരതറിവോർ കേട്ടാൽ;
ചരതമൊൻററിയേണ്ടും നീ – തകുപുകഴങ്കിതേവ–
നൊരു മൊഴിയരുളിച്ചെയ്തല്ലൊരിക്കമായ്ച്ചുടുവതെങ്കും.
എങ്കുമീ വനംകടോറുമീടിന മരങ്കളൈച്ചീർ–
തങ്കിന പവനനൊക്കെത്തകർപ്പതും ചൊല്ലിയല്ല;
ചെങ്കിന കരങ്കളാലേ തെരുതെരെപ്പറൈന്തോ ചൂടു–
തങ്കിന വെയിലാൽ വെയ്യോൻ തപിപ്പിതും തരണിതന്നെ?"

(5) ഇന്ദ്രജിത്തിന്റെ മരണംകേട്ട രാവണന്റെ വിലാപം

"തനിമരം മൂലമറ്റു തരണിയിൽ വീഴ്ന്തപോലെ
കനമഴിന്തവനിമീതു കമിഴ്ന്തവൻ വീഴ്ന്തുണർന്തു
മനുകുലവീരനമ്പാൽ മറലിതൻ പുരം പുകുന്ത
തനയൻതൻ ചരിതം പേചച്ചമയ്ന്തനനരക്കർകോമാൻ."

***

"ഇതമിവിടെക്കുറയ്ന്തോയെന്നെയും കളൈന്തു ചെമ്മേ

[3] ചിലമ്പു =ചില അമ്പ്.

മതുമൊഴിയാളെ മണ്ടോതരിയെയുമറ മറന്തു
കതിരവൻകുലത്തു മന്നൻ കണകളാം തുണയുമായ്‌ നീ–
യുതിരവുമണിന്തു കാലനുറവെടം പുകുന്തുകൊണ്ടു?”

***

“അടലിടെയച്ചുരരുമ്പരമ്പരചാരിമാർ മ–
റ്റിടയിടെക്കവികൾ വേന്തരിന്തിരനിവർകൾ കാണ
ഉടലിടെ മനുചനമ്പേറ്റടൈന്തു നീ വീഴ്‌ന്തതേ നിൻ
മുടിവു വന്തതിലുമേറ്റം മുഴുത്തിതു തുയരെനിക്കേ.”

(6) രാവണൻ സാരഥിയോടു കോപിക്കുന്നു

“കറകുറവല്ല വല്ലവനും ചകത്തിടയെന്തു കണ്ടോ
കരുതലരോടു പോരിടെ മാറിയോട്ടുക വെറ്റിയേൻറോ
ഉറവുകനം നിനക്കവനോടിയൻറതു മൂലമായോ
ഉരപെറുമത്തിരങ്കളെല്ലാമെനിക്കറിവില്ലയെൻറോ
തിറമടലിൽച്ചുരുങ്ങുകയോ കനക്കയെനിക്കു നേരേ
തെളുതെളെ വൻറ വാണങ്ങൾ കണ്ടു കേവലമഞ്ചിയോ ന–
ല്ലറിവില്ലയാമയോ വിരവിൽത്തിരിത്തിതു തേരികല്ലെ–
ൻറരചനടുത്തു കിട്ടിനപോതു തുട്ടരിൽ മുമ്പുള്ളോയേ.”

(7) ശ്രീരാമന് അഭിമുഖമായി സീതാദേവി പ്രവേശിക്കുന്നു

“നേരിടയാടുവാരണികൊങ്കയുഞ്ചുമടേറ്റിയേറ്റം
നീലനെടുങ്കണ്ണീരിൽ നിറുത്തിയാനനപങ്കചം താ–
ഴ്‌ത്താരമണിന്ത മാർവിടവും മറൈത്തു കരങ്കളാൽ മെ–
യ്യാമതൊളിത്തു കാർകുഴൽകൊണ്ടും നേർതുകിൽകൊണ്ടുമെല്ലാം
താരണിചായൽ ചാനകി മെല്ലെ നാണിന വാണി ചോര–
ച്ചാരയുലൈന്ത മെയ്യൊടൊതുങ്കി മെല്ലടികൊണ്ടുമൊട്ടേ
പാരെയലങ്കരിത്തരചന്നടുത്തങ്ങിടത്തു വാനോർ–
പാനകമാരുടൻ പലർ ചൂഴയൂഴി വിളങ്ക നിൻറാൾ.”

(8) കവി അഗ്നിശുദ്ധയായ ജാനകിയെ സ്തുതിക്കുന്നു

“താരിണങ്കിന കാനനേ നടമാടുവോ ചില കേകിനാം
ചമയമായ്‌വിരന്തൊലികൊൾ പീലികൾ വടിവു പോയ്‌ വളരിൻറിതോ?
തീരരാനവരേവരും ചില പേയരായ്‌ മുടിയും വണ്ണം
തിറമുലാവിന തിമിരതഞ്ചയമവനിമീതുയരിൻറിതോ?
താരകങ്കളമഴ്‌ത്തിയപ്പുനകർന്തുയർന്തു പയോതരം
ചലിതപാതപതചിവനാകിയ തുണയുമായ്‌ വന്തു താഴ്‌ന്തിതോ?
താരണിന്തു മണം പുണർന്തിടതുർന്തു പിൻകഴൽ പൂണ്ടുകാർ–
തഴ തൊഴും കുഴലിവണ്ണമെന്നൊരു നിലനിറുത്തരുതെങ്ങളാൽ.”

(9) തേരിൽ കേറിയ ജാനകി രാവണനെ രാക്ഷസരൂപത്തിൽ കാണുന്നു

“മായമായതു മറൈന്തനേരം വളർകാളമേകപടലങ്ങൾനേർ
പോയിടംപെടുമുടമ്പു മേരുചികരങ്കൾപോൽപ്പല ചിരങ്കളും
ഉയവെള്ളെകിറുവൻചരാവലിതൊടുത്തകൈകളു മടുത്തുക–
ണ്ടുയലാടും മനമോടു ചാനകിയുലൈന്തുലൈന്തു മുറകോലിനാൾ.
(1) ‘എൻനയനങ്ങൾകൊണ്ടുവിരൈന്തുകോരിനുകർന്തുകൊൾവാൻ’
(2) ‘വിമലനാരതമുനിവരൻ കരകമലമേന്തിന വീണയും’
(3) ‘കരിന്തടം കണ്ണാൽക്കണ്ടു കയ്യാരത്തൊഴുതുനോക്ക’
(4) ‘പുനൽ തിളച്ച മകരന്തമായ്‌വരിക പൂതലത്തൊഴുകുമാറെല്ലാം’

മുതലായ വരികളിൽ എന്തൊരു അഭൗമമായ ശബ്ദാർത്ഥമാധുര്യമാണ് കരകവിഞ്ഞു കളിയാടുന്നത്!

(1) ‘പാരിൽ വേനൽ നടുവത്തിടി പടർന്തെങ്കും തുടർന്തകാടുപോൽ’ (2) ‘കൊൻറ ചൂടും പിരാൻതൻ കൊടുങ്കനൽ നയനംപോലെ’ (3) ‘വൻറ വാരണങ്കളോടു വളരിളച്ചിങ്കം പോർക്കുചെൻറണയിൻറപോലെ’ (4) ‘കലമതി ചൂടുമണ്ണൽ തന്നോടു മുപ്പുരമറ്റു നീറ്റിക്കളവതിനാഴിവർണ്ണനണൈന്തഴിന്തു മൊഴിന്തപോലെ’ എന്നീ ഉപമകളും, (1) ‘തിരിക്കരുതിവണ്ണമെന്നേ തെയ്‌വം തൻ നിലകളൊന്നും’; (2) ‘വിതിയൻ നിനവിനു പിഴയെന്നും വിളയാ നിചിചരവരർകോനേ’; (3) ‘ഒരുമിത്ത മനത്തനരാനാലൊന്നിനും കറവില്ലെന്നേ’; (4) ‘മഴയൊടെഴും കുൻപോളകൾപോൽ മന്നാമനിതർകൾ വാണാളും’; എന്നീ അർത്ഥാന്തരന്യാസങ്ങളും ഹൃദ്യങ്ങളായിരിക്കുന്നു. ഫലിതത്തിനും ധാരാളം ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളുണ്ട്.

“എന്നോടെതിർത്തു കൊടിയത്തിരങ്ങൾ കൈവി–
ട്ടേതേനുമാകിലെതിർ താ, വിരഞ്ഞല്ലായ്കിൽ
പിന്നേ തുടർന്ത പടയോടും നടകൊൾ നീ;
പിൻകാവൽ ഞാൻ പെരിയ പോർക്കതകിനോളം”

എന്ന് അതികായൻ ലക്ഷ്മണനെ അപഹസിക്കുന്നു. ‘ചിരവു മുടമ്പുമൊക്കൊരു ചക്കിലെൾപ്പരിചാക്കി വയ്പൻ’ ‘ആനയുടേ കളിക്കെതിരായിതല്ലോ’ എന്നും മറ്റുമുള്ള വാക്യങ്ങളും ഈ ഘട്ടത്തിൽ സ്മരിക്കേണ്ടതാണ്. ശ്രീരാമൻ രാവണന്റെ ശിരസ്സുകൾ അരിഞ്ഞുതള്ളുമ്പോളെല്ലാം അവ വീണ്ടും മുളയ്ക്കുന്നതു കണ്ടിട്ട് ഇങ്ങനെ പറയുന്നു.

“അറിവറക്കുറൈന്തു നിന്നാലവിരതം ചെയ്യപ്പെട്ട
തിറമുറും പിഴകൾക്കോരോ ചിരങ്കളെയറുക്കവേണ്ടി
കറവുകളോടു ഞാനെൻ കണകളാലരിയുന്തോറു–
മറുതിപെറ്റെഴുന്തു കുടയുളവായേ വരിൻറുതെൻറാൻ.”

കവി ഒരു വലിയ വിഷ്ണുഭക്തനായിരുന്നു എന്നുള്ളതും ചില ഭാഗങ്ങളിൽനിന്നു വ്യക്തമാകുന്നു. ‘എന്മാലറുത്തരുളുമണ്ണൽ വിളയാട്ടായെയ്ത്താൻ’ ‘എന്നുള്ളമെന്നും മലരിളകൊള്ളുമമ്മതുവൈരി’ ഈ വരികൾ നോക്കുക. ഈ വിഷയത്തിൽ എഴുത്തച്ഛനുപോലും മാർഗ്ഗദർശിയായാണ് നാം പ്രസ്തുത കവിയെ കാണുന്നത്.

ഇങ്ങനെ ശബ്ദാഗമജ്ഞന്മാർക്കും സാഹിത്യരസികന്മാർക്കും അത്യന്തം ആകർഷകമായി അനുഭവപ്പെടുന്ന ഒരു ഉത്തമകാവ്യമാകുന്നു രാമചരിതം. ഇതിന്റെ പ്ര

ണേതാവിനെ മലയാളത്തിന്റെ ചാസർ (Chaucer) എന്നു വ്യപദേശിച്ചാൽ അതു് ഏറ്റവും ഉപപന്നമായിരിക്കുമെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല.

ആട്ടപ്രകാരത്തിലേ ഒരു പഴയ പാട്ടു്

രാമചരിതമാണ് ഇതുവരെ കണ്ടുകിട്ടീട്ടുള്ള 'പാട്ടു'കളിൽ പ്രാചീനതമമെങ്കിലും അതിനു മുമ്പു രചിക്കപ്പെട്ടവയായി അപൂർവം ചില ചില്ലറ ശീലുകൾ നമുക്കു ലഭിച്ചിട്ടില്ലെന്നില്ല. താഴെക്കാണുന്ന പാട്ടു മന്ത്രാങ്കം ആട്ടപ്രകാരത്തിലുള്ളതാണ്.

> "മുന്തലേന്തിന ചൊൽവരങ്കളുമൂരുവേലയിലങ്കയും
> ഇന്തിരൻതനെ വൻറ മൈന്തനുമെണ്ണിലാത വരങ്കളും
> പന്തുപോലരൻ വേപ്പെടുത്ത പണിപ്പുയങ്കളും മൗലിയോ-
> രൈന്തുമൈന്തുമരിന്ത വാളുമൊരമ്പിനുക്കിരയായിതേ"

ഈ പാട്ടു രാവണന്റെ മരണത്തെ വിഷയീകരിച്ചു് ആടേണ്ട ഒരു ഘട്ടം മന്ത്രാങ്കത്തിലുണ്ടു്. 'നർമ്മകഥാം കുര്യാൽ' എന്ന നിർദ്ദേശത്തോടുകൂടിയാണ് പ്രസ്തുതഗാനം ആട്ടപ്രകാരത്തിൽ ഉദ്ധരിച്ചുകാണുന്നതു്. എന്നാൽ അതിനും മുമ്പ് ഒരു കാലത്തു് അങ്ങനെയുള്ള പാട്ടുകൾ പലതും രങ്ഗത്തിൽ പ്രയോഗിച്ചിരുന്നു എന്നും അന്ന് അവയെ നർമ്മോപയുക്തങ്ങളായല്ല കരുതിയിരുന്നതെന്നും "പറയൂർ ചാക്കൈയൻ" ചെങ്കുട്ടുവന്റെ സന്നിധിയിൽ അഭിനയിച്ച 'കൊട്ടിച്ചേതം' താദൃശങ്ങളായ ഗാനങ്ങളെ ആസ്പദമാക്കിയായിരിക്കണമെന്നും തോന്നുന്നു. 'മുന്തലേന്തിന' എന്ന പാട്ടിനുമേൽ

> "ഇന്തിരനീലക്കൺകളിരുപതു കോടക്കേട്ടേൻ
> ചുന്തരവടിവിനാളെത്തുളപ്പറക്കാണമാട്ടേൻ"

എന്നും മറ്റും വേറേയും ചില പാട്ടുകളും ഉണ്ടു്.

മുൻകാലത്തു് അകവൽ, വെൺപാ എന്നീ രണ്ടു വൃത്തങ്ങളേ ചെന്തമിഴിൽ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളു. 'ഇന്തിരനീലക്കൺകൾ' എന്ന പാട്ടിൽ കാണുന്ന വൃത്തത്തിന്റെ ഉപജ്ഞാതാവു ക്രി. പി. ഒൻപതാം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന ചിന്താമണികാരനായ തിരുത്തക്കത്തേവരാണെന്നുള്ളതു സുപ്രസിദ്ധമാകയാൽ ഞാൻ മുമ്പുദ്ധരിച്ച 'മുന്തലേന്തിന' എന്ന പാട്ടു ക്രി. പി. പത്താംശതകത്തിനു്—അതായതു കുലശേഖരവർമ്മാവിന്റെ കാലത്തു്—നിർമ്മിച്ചതായി കണക്കാക്കുവാനേ തരമുള്ളു.

പഴയ ഭാഷാഗദ്യം

പഴയ കാലങ്ങളിലെ ചില ശിലാരേഖകളിലും ചെപ്പേട്ടുകളിലുംനിന്നു് അന്നത്തെ ഭാഷാഗദ്യരീതി എന്തെന്നു നമുക്കു ഏറെക്കുറെ മനസ്സിലാക്കാവുന്നതാണ്. സുറിയാനിക്രിസ്ത്യാനികളുടെ കൈവശം മൂന്നു ചെപ്പേട്ടുകളും ജൂതന്മാരുടെ കൈവശം ഒരു ചെപ്പേട്ടും ഉണ്ടു്. അവയിൽ ക്രിസ്ത്യാനികളുടെ ശാസനങ്ങളിൽ ആദ്യത്തേതു രണ്ടും സ്ഥാണുരവിപ്പെരുമാളും മൂന്നാമത്തേതു വീരരാഘവചക്രവർത്തിയും നല്കിയതാണ്. ഈ പട്ടയങ്ങൾ ഉത്ഭവിച്ചതു യഥാക്രമം ക്രി. പി. 885-ാമാണ്ടും 1320-ാമാണ്ടുമാകുന്നു. ജൂതന്മാർക്കു ശാസനം ദാനം ചെയ്തതു ഭാസ്കരരവിവർമ്മപ്പെരുമാളാണ്. സ്ഥാണുരവി ക്രി. പി. 870 മുതൽ 900 വരേയും ഭാസ്കരരവി 978 മുതൽ 1036 വരേയും കേരളം രക്ഷിച്ചതായിക്കാണുന്നു. ഈ പട്ടയങ്ങളിലെ ഭാഷ തനിത്തമിഴാണ്.

സ്ഥാണുരവിയുടെ ശാസനത്തിൽനിന്നാണ് താഴെച്ചേർക്കുന്ന ഭാഗം ഉദ്ധരിക്കുന്നതു്. “കോത്താണുരവിക്കുത്തൻ പലനൂറായിരത്താണ്ടും മറുകുതലൈച്ചിറന്തടിപ്പട്ടു ത്താളാ നിൻറയാണ്ടുൾച്ചെല്ലാനിൻറയാണ്ടൈഞ്ചു, ഇവ്വാണ്ടു വേണാട്ടുവാഴ്കിൻറ അയ്യനടികടിരുവടിയുമ്മതികാരരും പിരകുതിയും (പ)ണി (ക . . . യും) മഞ്ചുവണ്ണമും പുന്നൈത്തലൈപ്പതിയുമ്മുടുവൈത്തുക്കുരക്കേണിക്കൊല്ലത്തു എശോദാതപിരായി ചെയ്‌വിത്ത തരുസാപ്പള്ളിക്കു ഐയനടികടിരുവടി കുടുത്ത വിട്ടുപേറാവിതു” ഈ ശാസനഭാഷയിൽ നിന്ന് അക്കാലത്തെ മലയാളത്തിന്റെ സ്വരൂപം നിർണ്ണയിക്കുവാൻ യാതൊരു മാർഗ്ഗവുമില്ല. മറ്റു പട്ടയങ്ങളുടെ സ്ഥിതിയും ഇതുതന്നെയാണ്. എന്നാൽ വേറേ ചില രേഖകളിലെ തമിഴിൽ മലയാളത്തിന്റെ സംക്രമം സ്പഷ്ടമായി കാണ്മാനുണ്ട്. ശ്രീവല്ലഭൻകോത എന്ന വേണാട്ടുരാജാവിന്റെ മാമ്പള്ളിത്താമ്രശാസനത്തിൽ ‘ഇടം’ എന്നതിനു ‘എട’മെന്നും ‘വൈത്തു’ എന്നതിനു ‘വൈച്ചു’ എന്നും ‘കടവൻ’ എന്നതിനു ‘കടവിയൻ’ എന്നും ‘പടുവതു’ എന്നതിനു ‘പടുവിതു’ എന്നും ‘അവനുക്കു’ എന്നതിനും ‘വേണാട്ടിർക്കു’ എന്നതിനും ‘അവൻകു’ എന്നും ‘വേണാട്ടിൻകു’ എന്നും പ്രയോഗിച്ചിരിക്കുന്നു. ശാസനത്തിന്റെ കാലം കൊല്ലം 149-ാമാണ്ടാണ്. ഉദയമാർത്താണ്ഡവർമ്മാ എന്ന വേണാട്ടുരാജാവിന്റെ കൊല്ലൂർമഠം താമ്രശാസനത്തിൽ എഴുന്നരുളി, തന്ന, അവരടിയ, പിടിച്ചു, അളന്നു, തിങ്ങൾ, ചെലവിന്നു, പിറന്ന, കങ്ങണി, കുളങ്ങരൈ, വിഴാവിന്നു, അവന്നൊള്ള, കെട്ടിൻറ വന്നു, എണ്ണു, മട മുതലായ പദങ്ങൾ കാണുന്നു; അനുനാസികങ്ങൾ ഈ ശാസനത്തിൽ ധാരാളമായി പകർത്തീട്ടുണ്ട്. ‘പങ്ങുനി’ എന്നുപോലും ‘പൈങ്കുനി’ക്കു ലേഖകൻ രൂപഭേദം വരുത്തീട്ടുണ്ട്. ഈ ശാസനം കൊല്ലം 364-ാമാണ്ടത്തേതാണ്. ദക്ഷിണകേരളത്തിലെ ശാസനങ്ങളാകകൊണ്ടാണ് ഇവയിൽ ഇത്രമാത്രം തമിഴ് കടന്നുകൂടിട്ടുള്ളതെന്നു വാദിക്കുന്നവർ ഭാസ്കരരവിയുടെ തിരുനെല്ലിശിലാരേഖകളും തിരുവിതാംകൂർ പുരാണസംരക്ഷണവകുപ്പിൽനിന്നും മറ്റും പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തീട്ടുള്ള കൊച്ചിയിലേ ചേന്നമങ്ഗലം തിരുവഞ്ചിക്കുളം മുതലായ സ്ഥലങ്ങളിലേ ശിലാലിഖിതങ്ങളും പരിശോധിച്ചു തങ്ങളുടെ അഭിപ്രായം മാറ്റേണ്ടതാണ്. വേണാട്ടിലെ വീര ഉദയമാർത്താണ്ഡവർമ്മാവിന്റെ കൊല്ലം 426-ലെ ആറ്റൂർ താമ്രശാസനമാണ് ഈ ഇനത്തിൽ തനിമലയാളത്തിലുള്ള ആദ്യത്തെ രേഖയെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. അതിന്റെ മാതൃക കാണിക്കുവാൻ ഒരു ഭാഗം താഴെച്ചേർക്കാം.

> “അരുളിച്ചെയ്യ ശകാബ്ദം ആയിരത്തു ഒരുനൂറ്റെഴുപത്തു മൂന്നിൻമേൽ ചെല്ലാനിൻറകൊല്ലം നാനൂറ്റിരുപത്താറാമതു മേടഞായറു പത്തൊൻപതുചെന്ന വ്യാഴാഴ്ചയും മൂലവും അപരപക്ഷത്തു പഞ്ചമിയും ശിവാനിത്യയോഗവും വരാഹകരണവും പെറ്റയിന്നാൾ വേണാട്ടു വാണ്ണരുളുന്ന (കീ) ഴ (വ്വേ) പ്പേരൂർ ശ്രീവീര ഇരവി ഉദയമാർത്താണ്ഡവർമ്മ ശിറവാ മൂത്തവരായ നാം മലമണ്ടലത്തു കണ്ണന്നൂർദേശത്തു പൂവംവിളാകത്തു കോവിക്കൽയിരിക്കും കാണിയാളർകുലത്തിൽ ശൈവാശാരമായ കാര്യത്തുറൈ തമ്പി ഇരവി കേരളവിക്രമ ഉടയാർക്കനയിനാർ മുത്തളക്കുറിച്ചിയാന ശ്രീവി (വീ) രകേരളപുരത്തു മഹാദേവർ കോവിലിൽ മേൽകോയിമ്മ ഊരാണ്മസ്ഥാനം കൊടുക്കയിൽ”

ഇതിൽനിന്നു ക്രി. പി. പതിമ്മൂന്നാംശതകത്തിൽ മലയാളം എത്രമാത്രം പരിപുഷ്ടിയെ പ്രാപിച്ചുകഴിഞ്ഞിരുന്നു എന്നും അങ്ങനെയാണെങ്കിലും ഭാഷാകവികളും മറ്റും അന്നും വ്യാവഹാരികഭാഷയിൽനിന്ന് എത്രദൂരം അകന്ന ഒരു ശൈലിയിൽ തങ്ങളുടെ കൃതികൾ നിർമ്മിച്ചുവന്നു എന്നും സ്പഷ്ടമാകുന്നതാണ്.

കൗടലീയം ഭാഷാഗദ്യം

ക്രി. പി. പതിന്നാലാം ശതകത്തിനുമുമ്പു പദ്യത്തിൽ രാമചരിതംപോലെ ഗദ്യത്തിലും മഹനീയമായ ഒരു നിധി ഭാഷയ്ക്കു ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതു് ഇന്നു ലോകത്തിന്റെ പരമാദരത്തെ സർവഥാ ആർജ്ജിച്ചിരിക്കുന്ന കൗടലീയാർത്ഥശാസ്ത്രത്തിന്റെ തർജ്ജമയാണ്. അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിന്റെ പ്രണേതാവു മൗര്യവംശം സ്ഥാപിച്ചു ക്രി. മു. 321 മുതൽ 298 വരെ രാജ്യഭാരം ചെയ്ത ചന്ദ്രഗുപ്തനെ ആര്യാവർത്ത ചക്രവർത്തി ആക്കി അദ്ദേഹത്തിന്റെ അമാത്യപദം അലങ്കരിച്ച മഹാനുഭാവനും കൗടല്യൻ എന്നും ചാണക്യൻ എന്നും മറ്റുമുള്ള അഭിധാനാന്തരങ്ങളാൽ സുവിദിതനുമായ വിഷ്ണുഗുപ്തനെന്നാകുന്നു ഭാരതീയരുടെയിടയിൽ പണ്ടുപണ്ടേയുള്ള ഐതിഹ്യം. അദ്ദേഹത്തിനു ദ്രാമിളനെന്നും ഒരു പേരുണ്ട്. കൗടല്യൻ കാഞ്ചീപുരത്തു ജനിച്ചുവളർന്ന പൂർവശിഖനായ ഒരു ദ്രാവിഡബ്രാഹ്മണനായിരുന്നു എന്നും അദ്ദേഹം ഉപജീവനമന്വേഷിച്ചാണ് നന്ദരാജധാനിയായ പാടലീപുത്രത്തെ പ്രാപിച്ചതെന്നും ചിലർ പറയുന്നു. ദ്രമിളദേശീയനാകയാലാണ് അദ്ദേഹത്തിനു ദ്രാമിളനെന്നു പേർ സിദ്ധിച്ചതു്. 'കുടലൻ' എന്ന ഋഷിയുടെ ഗോത്രത്തിൽ ജനിക്കുകയാൽ കൗടല്യൻ എന്നും പേർ വന്നു. അർത്ഥശാസ്ത്രസമുദ്രത്തിൽനിന്നു് ആ മഹാമേധാവി നീതിശാസ്ത്രമാകുന്ന അമൃതത്തെ ഉദ്ധരിച്ചു എന്നു ക്രി. പി. നാലാംശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന കാമന്ദകൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ നീതിസാരത്തിൽ പ്രസ്താവിക്കുന്നു. അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ അനേകം പൂർവസൂരികളുടെ (ഇന്ദ്രൻ, ബൃഹസ്പതി, ശുക്രൻ, നാരദൻ, പരാശരൻ, ഭീഷ്മർ, ദ്രോണർ, വിദുരർ തുടങ്ങിയവരുടെ) മതങ്ങളെ ഭാഷ്യകാരന്മാർ പ്രപഞ്ചനം ചെയ്തപ്പോൾ പല പരസ്പരവൈപരീത്യങ്ങളും അവരുടെ കൃതികളിൽ കടന്നുകൂടി എന്നും അതു കണ്ടു് എല്ലാവർക്കും മനസ്സിലാകത്തക്കവിധത്തിൽ വലിയ വിസ്തരമൊന്നുംകൂടാതെ താൻ സൂത്രവും ഭാഷ്യവുമടങ്ങിയ ഒരു പുതിയ ഗ്രന്ഥം നിർമ്മിച്ചു എന്നും കൗടല്യൻതന്നെ വ്യക്തമായി ഗ്രന്ഥാന്തത്തിൽ ഉദീരണം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. കൗടലീയം ഒരു ഗ്രന്ഥമല്ല; പ്രാചീനഭാരതത്തിലെ ഒരു ഗ്രന്ഥസമൂഹമാണ് എന്നാകുന്നു പ്രസ്തുതനിബന്ധത്തെപ്പറ്റി അഭിജ്ഞന്മാരുടെ അഭിപ്രായം. അതിനു ഭട്ടസ്വാമിയുടെ പ്രതിപദപഞ്ചിക, മാധവയജ്വാവിന്റെ നയചന്ദ്രിക, ഭിക്ഷുപ്രഭമതിയുടെ ജയമങ്ഗള എന്നിങ്ങനെ മൂന്നു പ്രാചീനസംസ്കൃതവ്യാഖ്യാനങ്ങൾ കണ്ടുകിട്ടീട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ ഒരു ഭാഷാവ്യാഖ്യാനം എന്നു പറവാൻ ആകെക്കൂടി കേരളത്തിലെ കൗടലീയം മാത്രമേ ആവിർഭവിച്ചിട്ടുള്ളു എന്നുള്ളതു നമുക്കു് അത്യന്തം അഭിമാനോൽപാദകമാകുന്നു. മലയാളത്തിലെ സാഹിത്യം നിസ്സാരമാണെന്നു വാദിക്കുവാൻ തുടങ്ങുന്നവരോടു് അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിനു് ഒരു പഴയ തർജ്ജമ ഭാരതത്തിലെ മറ്റേതു ഭാഷയിലുണ്ടെന്നു നമുക്കു ന്യായമായി ചോദിക്കാവുന്നതാണ്. അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ പതിനഞ്ചു് അധികരണങ്ങളുണ്ട്; അവയിൽ ആദ്യത്തെ ഏഴധികരണങ്ങൾക്കു മാത്രമേ പ്രസ്തുത ഭാഷാവ്യാഖ്യാനം ലഭിച്ചിട്ടുള്ളു. ബാക്കിയുള്ള അധികരണങ്ങളും അദ്ദേഹം വ്യാഖ്യാനിച്ചിരിക്കുമെന്നു് ഊഹിക്കുവാൻ ന്യായമുണ്ട്. അവയിൽ ഒന്നും രണ്ടും അധികരണങ്ങൾ തിരുവിതാങ്കൂർ ഗവർമ്മെന്റിൽ നിന്നു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിക്കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. യശശ്ശരീരനായ ഡോക്ടർ ഗണപതിശാസ്ത്രികൾ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിനു ശ്രീമൂലം എന്നൊരു വിശദമായ വ്യാഖ്യാനം രചിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ആ വ്യാഖ്യാനമെഴുതാൻ അദ്ദേഹത്തിനു പ്രധാനാവലംബമായിരുന്നതു് ഈ ഭാഷാനുവാദരൂപമായ മഹാഗ്രന്ഥമാണ്.

ഗ്രന്ഥത്തിന്റെസ്വരൂപം

ഭാഷാകൗടലീയത്തിന്റെ പ്രണേതാവ് ആരെന്നറിയുവാൻ ഒരു മാർഗ്ഗവും കാണു ന്നില്ല. ഭാഷയുടെ പഴക്കംകൊണ്ടു ചേരരാജാക്കന്മാർക്കു പ്രാബല്യമുണ്ടായിരുന്ന ക്രി. പി. ഒൻപതാംശതകത്തിലോ പത്താംശതകത്തിലോ ആയിരുന്നു അതിന്റെ നിർമ്മിതി എന്ന് അനുമാനിക്കാം. അവരിൽ ഏതോ ഒരു രാജാവിന്റെ ആജ്ഞ അനുസരിച്ചായിരിക്കണം പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ രചന എന്നും വരാവുന്നതാണ്. “സ്വധർമ്മാദ്ദായാദ്യാദ്ദോപരുദ്ധഃ” എന്ന മൂലത്തിലെ പങ്ക്തി അദ്ദേഹം “സ്വ ധർമ്മമാവിതു ദാക്ഷിണാത്യർക്കു മാതുലകന്യാവിവാഹാദികൾ; ദായാദമാവിതു ദാക്ഷിണാത്യർക്കേ തമ്മാമൻ ധനം മരുമക്കൾ കൊള്ളുമതു; അങ്ങനെയൊള്ള ധർമ്മത്തിലും ചെറുക്കപ്പെട്ടവൻ” എന്നു വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഭിക്ഷുപ്രഭമതി യുടെ ജയമങ്ഗലയിൽ പൈതൃകസ്വത്തെന്നാണ് അർത്ഥം പറഞ്ഞുകാണുന്നത്. അതുകൊണ്ടു ‘തമ്മാമൻ ധനം മരുമക്കൾ കൊള്ളുമതു’ ദേശാചാരമായ കേരള ത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന ഏതോ ഒരു പണ്ഡിതനാണ് ഭാഷാ കൗടലീയം നിർമ്മിച്ചത് എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം രാജനീതിയിലും അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിലും അത്യന്തം നിഷ്ണാതനായ വിദ്വച്ഛിരോമണിയായിരുന്നു. ഭാഷയുടെ സ്വഭാവം കാണിക്കുവാൻ രണ്ടു ഭാഗങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം:

1. “സൂദാരാലികസ്നാപകസംവാഹകാസ്തരകകല്പകപ്രസാധകോദകപരിചാര കർ എൻറിവരൾ രസദർ. സൂദനാവോൻ മടയൻ, ആരാളികനാവോൻ അട യുമപ്പവുമിടുമവൻ, സ്നാപകനാവോൻ കുളിപ്പിക്കുമവൻ, സംവാഹകനാവോൻ മെയ്യുട്ടി, ആസ്തരകനാവോൻ ശയനം വിരിക്കുമവൻ, കല്പകനാവോൻ കാവി തി, പ്രസാധകനാവോൻ ഒപ്പിക്കുമവൻ, ഉദകപരിചാരകനാവോൻ തണ്ണീർ വൈക്കുമവൻ; ഇജ്ജാതികളെക്കൊണ്ടു വിഷം കൊടുക്കുമാറു കല്പിച്ചിതു ഇവര ളൈക്കൊണ്ടു കല്പിക്കിൻറതു ഇവരൾക്കു സൗകര്യമൊണ്ടകപ്പട്ടു. ആഭ്യന്തരം ചാരമറിവാനായ്ക്കൊണ്ടു കുബ്ജവാമനകിരാതമൂകബധിരാന്ധച്ഛത്മാക്കളായും നടനർത്തകഗായനവാദനവാഗ്ജീവനകശീലന്മാരായും സ്ത്രീകളുമാഭ്യന്തരചാ രമറിവിതു. കുബ്ജനാവോൻ കൂനൻ, വാമനൻ, കുറളൻ, കിരാതരാവോർ ചിന്നുക്കൾ, മൂകനാവോൻ ഊമൻ, ബധിരരാവോർ ചെകുടർ, ജളരാവോർ കുതലൈച്ചപ്പറയുമവരൾതാൻ വിക്കിപ്പറയുമവരൾതാൻ വ്യവഹാരമറിയാത വരൾതാൻ, അന്ധരാവോർ കുരുടർ; എന്റിജ്ജാതിച്ഛലത്താൽ നിൻറു ആഭ്യ ന്തരചാരമറിവിതു.”

2. “ഇനി അധ്യക്ഷർ കാൺപാൻ വരും കാലമാവിതു, ആടിത്തിങ്കൾ വരുവിതു. അന്റു വന്നു കണക്കുകാട്ടുവിതും ചെയ്തു വ്യയംചെയ്തു മിഞ്ചിയ ധനം വൈപ്പിപ്പി തും ചെയ്‌വിതു. മുതലും (ചെ) ലവുമെഴുതിയ കണക്കുപെട്ടിയിലിട്ടു ഇലൈച്ചിച്ചു കൊണ്ടു വരുവിതു. അവരളൈ കണക്കു കാട്ടുമിടത്തു നിൻറു പുറത്തുപോകാത വാറു കാപ്പിതു. തങ്കളിൽ കൂടി മന്ത്രിയാതവാറു കാപ്പിതു. ആയമും വ്യയമും നീവി യും അതാവിതു ചെലവു നീക്കി (നി) ൻറതു, അതെല്ലാമും കേട്ടു എഴുതി വൈപ്പി തു. എൻറിങ്ങനെ എഴുതിയാൽ മുതലെഴുതുമോലൈയിലും ചെലവുനീക്കിനിൻ റതു എഴുതുമോലൈയിലും വായിച്ചു ഇവരൾ ചൊന്നതിലേറ്റമുണ്ടാകിൽ അതി ന്നു എണ്മടങ്കു വൈപ്പിച്ചു കൊൾവിതു. വ്യയത്തിൽ ചുരുങ്കി വരികിലുമെൺമ ടങ്കു വൈപ്പിച്ചുകൊൾവിതു. ‘വിപര്യയേ’ എൻറവാറുകൊണ്ടു മുതലിൽ മുതലട യിൽ പെരുക എഴുതുവിതു; ചെലുത്തിയതിനിൽ ചുരുങ്ക എഴുതുവിതു; നീക്കിനി

ലയിൽ പെരുക എഴുതിവൈക്കിൽ അതു പരമാർത്ഥമറിഞ്ഞു അവനുകൊടു പ്പിതു. മറ്റു അവനു ഒരു ദണ്ഡവുമില്ലൈ.”

മടയൻ എന്ന പദത്തിനു മലയാളത്തിൽ ഇക്കാലത്തു് അർത്ഥഭേദം വന്നിട്ടുണ്ടെങ്കിലും ചോറ്റു ‘മട’യിലും മടപ്പള്ളിയിലും കാണുന്ന ‘മട’ പഴയകാലത്തേ അരിവയ്പ് എന്ന അർത്ഥത്തെത്തന്നെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നു. കാവിതി എന്നാൽ ക്ഷുരകൻ. ഒപ്പിക്കുക എന്നാൽ അലങ്കരിക്കുക. ലൈച്ചിക്കുക എന്നാൽ ലക്ഷിക്കുക; ഒപ്പുവയ്ക്കുക. അവരൾ എന്നതു ‘അവർകൾ’ എന്ന പദത്തിന്റെ ഒരു സങ്കുചിതരൂപമാകുന്നു. ഇതു പഴയ ശിലാരേഖകളിലും ധാരാളമായി കാണുന്നുണ്ട്. കൊല്ലം 364-ലെ കൊല്ലൂർമഠം ശാസനത്തിൽ ‘വാരിയമുടൈയവരൾ’ എന്നും, 371-ലെ വെള്ളായണി ശിലാലിഖിതത്തിൽ ‘പണിചെയ്യിൻറവരളും കാരിയം ചെയ്യിൻറവരളും’ എന്നും രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നതു നോക്കുക. (1) സാധിപ്പാനരുതു്, (2) ഇളങ്കോപ്പട്ടമുടയവൻ, (3) അറുത്തുട്ടി വാതിൽ, (4) അരൈക്കാതം, കൂവീടു, (5) കുടിയടിയാർ, (6) വലിയപ്പിടിച്ചാൽ, (7) കൈച്ചിറവിടുവിച്ചുകൊള്ളുക, (8) ചൊല്ലിക്കൊതി കൊളത്തുമാറ്റ്, (9) എഴുത്തും കണക്കും പയിറ്റുവിതു, (10) എഴുത്തുമെണ്ണും (കണക്കും), (11) ചത്തുമുടിഞ്ചാൽ, (12) ശാസ്ത്രം വല്ലിപ്രയോഗം വല്ലാത്തവൻ, (13) നിനിടെ (നിന്നുടെ) പക്ഷം, (14) എതിരെഴുക (എഴുനേൽക്കുക), (15) ചോറും പുടവയും (വസ്ത്രം, ‘ഓണപ്പുടവ’ നോക്കുക), (16) അരിചിയും ജീവിതവും (പിൽക്കാലത്തെ അരിതവശം), (17) ഇറയും (കരവും) പിഴയുംകൊണ്ടുപീഡിക്കുക, (18) ഭാഷ (സമീചീനത) യില്ലൈ, (19) ചിവികൈ (ശിബിക), (20) ദൂതകൾ അവരൾ പുലയരാകിലും കൊല്ലലാകാ, (21) തളയിലിടുക (ബന്ധനസ്ഥനാക്കുക), (22) കെട്ടുച്ചുടുചെയ്യാതൊഴിവിതു, (23) പടയും പണ്ടാരമും തേടിക്കൊണ്ടു, (24) പല ഇടകട്ടും (ഇടക്കെട്ടും), (25) ചാർന്ന ജനം, (26) പെരുമടയൻ (മഹാനസാദ്ധ്യക്ഷൻ) മുതലായി എത്രയെത്ര പഴയ പദങ്ങളും ശൈലികളുമാണ് നമുക്ക് ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽനിന്നു പഠിക്കാവുന്നതു് എന്നുള്ളതിനു കൈയും കണക്കുമില്ല. വാസ്തവത്തിൽ ഭാഷാചരിത്രപിപഠിഷുകൾക്ക് ഒരു അനർഘമായ വജ്രഖനിതന്നെയാകുന്നു ഭാഷാ കൗടലീയം.

ആട്ടപ്രകാരവും ക്രമദീപികയും — മന്ത്രാങ്കം

തോലൻ നിർമ്മിച്ചതെന്നു പുരാവിത്തുകൾ പറയുന്ന ആട്ടപ്രകാരം, ക്രമദീപിക എന്നീ രണ്ടിനത്തിൽപ്പെട്ട ഗ്രന്ഥങ്ങളെപ്പറ്റി ഒൻപതാമധ്യായത്തിൽ സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ഈ ശാഖയിൽ ഇന്നു നാം കാണുന്ന ഗ്രന്ഥങ്ങളെല്ലാം ഒരാളുടേയോ ഒരേ കാലത്തേയോ കൃതികളാണെന്ന് എനിയ്ക്കഭിപ്രായമില്ലെന്നു പ്രസ്താവിച്ചുകഴിഞ്ഞു. ഇവയിൽ പല ആവാപോദ്വാപങ്ങളും പല അവസരങ്ങളിലായി കടന്നുകൂടീട്ടുണ്ടെന്നു മാത്രമല്ല, ചില കൃതികൾ ആദ്യന്തം പിൽകാലത്തു രചിയ്ക്കപ്പെട്ടവയാണെന്നു ഖണ്ഡിച്ചുതന്നെ പറയുകയും ചെയ്യാം. ഇന്നു ചാക്യാന്മാർ ഉപയോഗിക്കുന്ന സുഭദ്രാധനഞ്ജയം ആട്ടപ്രകാരത്തിനു മന്ത്രാങ്കം ആട്ടപ്രകാരത്തോളം പഴക്കമില്ല എന്നുള്ളതു് ഇതിനൊരുദാഹരണമായി സ്വീകരിക്കാവുന്നതാണ്. കൊല്ലം 11-ാം ശതകത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന കിളിമാനൂർ വിദ്വാൻ കോയിത്തമ്പുരാന്റെ സുപ്രസിദ്ധമായ

“അമ്പത്താറൂഴിഭാഗാന്തരമതിൽ മരുവീ—
ടുന്ന ഭൂപാലമീശ—
ക്കൊമ്പന്മാരുണ്ടനേകം ശിവശിവ ധരണീ—

ഭാരമാത്രം നിനച്ചാൽ”

ഇത്യാദി ശ്ലോകം രാജസേവാഘട്ടത്തിൽ ചാക്യാന്മാർക്കു പ്രയോഗിക്കാവുന്നതാണെന്നു ഞാൻ ഒരാട്ടപ്രകാരത്തിൽ വായിച്ചിട്ടുള്ളതായി മുമ്പു പറഞ്ഞുവല്ലോ. പ്രസ്തുതകൃതികളിൽ ചടങ്ങുകളും ചൂർണ്ണികകളുടെ അർത്ഥവും ഭാഷാഗദ്യത്തിലും പദ്യങ്ങളുടെ അർത്ഥപ്രപഞ്ചനവും വിദൂഷകന്റെ പ്രതിശ്ലോകങ്ങളും മണിപ്രവാളത്തിലുമാണ് രചിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത്. ഒരേ നാടകത്തിനു തന്നെ ഒന്നിലധികം ആട്ടപ്രകാരങ്ങളും –ഒന്നു സങ്കചിതവും മറ്റൊന്നു വിവൃതവുമായി – കാണ്മാനുണ്ട്. മന്ത്രാങ്കത്തിനും മറ്റും സംസ്കൃതത്തിലും ആട്ടപ്രകാരമുണ്ട്. താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നതു സംസ്കൃതത്തിലുള്ള മന്ത്രാങ്കം ആട്ടപ്രകാരത്തിൽനിന്നാണ്. അതിനു ക്രിയാക്രമമെന്നാണ് സംസ്കൃതത്തിലെ പേർ എന്ന് ആരംഭത്തിലുള്ള

‘മന്ത്രാങ്കാഭിത നാട്യസ്യ പ്രയോഗാർത്ഥം മയാധുനാ
സർവതസ്സാരമാദായ ക്രിയതേ ഽത്ര സമുച്ചയഃ
തസ്യ ക്രിയാക്രമം വക്ഷ്യേ ഭാഷയാ പ്രഥമം മിതം
തമൂതേന പ്രയോഗോ ഹി നാട്യശാസ്ത്രേഷു ദൃശ്യതേ”

എന്ന പദ്യങ്ങളിൽനിന്നു വെളിപ്പെടുന്നു. ‘ഭാഷയാ’ എന്നു പറയുന്നുണ്ടെങ്കിലും സംസ്കൃതത്തിലാണ് നിർദ്ദേശങ്ങൾ കാണുന്നത്. “തതോഡിണ്ഡികവേഷോ വസന്തകഃ യവനികായാം ചാര്യാമാഗത്യ, പുനഃ കള കളവാദ്യമാദായ വിരമേൽ. പുനസ്തട്ട്; പുനർന്നിർഗ്ഗീതാ; പുനരപി ചാരീ; പുനഃ പരിക്രമമാദായ വിരമേൽ: പടാക്ഷേപം കൃത്വാ വാമഹസ്തേന യഷ്ടിം ഗൃഹീത്വാ തസ്യോപരി ദക്ഷിണപാദംന്യസ്യ വദനവിരൂപതാം കൃത്വാ, സ്വവേഷാനുരൂപം ഭാവയേൽ. പുനശ്ചതസ്രോ മുഖവർണ്ണനാഃ കാര്യാഃ; പുനർഭാവയിത്വാ ഗ്രന്ഥാർത്ഥം ഭാഷയാബ്രൂയാൽ; തതഃ ഭോഃ ഇത്യുക്ത്വാ ചാരീമാദായ വിരമേൽ; തതോ ഗ്രന്ഥാർത്ഥമഭിനീയ പുനസ്തട്ട്.” അതേ നാടകത്തിനു ഭാഷയിൽ രചിച്ചിട്ടുള്ള ആട്ടപ്രകാരത്തിൽനിന്ന് ഒരു ഭാഗമാണ് അടിയിൽ ചേർത്തിരിക്കുന്നത്. “പിന്നെ ഉന്മത്തകൻ കങ്കപത്രംകൊണ്ടു പുറപ്പെട്ടു ജാതികൊണ്ടു കുത്തിരഞ്ജിച്ചു കളകളവാക്യംകൊണ്ടു മുടിച്ചു തട്ടുകൊണ്ടു ജാതിയും നിർഗ്ഗീതയും ചാരിയുംകൊണ്ടു പരിക്രമത്തിൽ മുടിപ്പൂ. പിന്നെ കളിയം. വച്ചു തിരിഞ്ഞു നൂപുരത്തിലിരുന്നു സ്ഫടികമണി ചൊല്ലിച്ചു യവനിക നീക്കി പ്രാവേശികം കാട്ടി എഴുനിൻറ വട്ടത്തിൽ നടന്നു കുത്തിരഞ്ജിച്ചു കളകളവാക്യംകൊണ്ടു മുടിപ്പൂ. പിന്നെ മററു മൂൻറു പുറത്തും സ്ഫടികമണി ചൊല്ലിച്ചു ആടിക്കൊള്ളുവൂ. മോദത്തൂ മോദത്തൂ എന്നു ചൊല്ലി ഹഹഹ എൻറും വേളാധൂളിയിൽചൊല്വൂ. മോദകംകൊണ്ടു മുമ്പിൽ തേവരെവച്ചു തേവാരിച്ചു നിലത്തിരുന്ന്, ഇന്ദളം ചൊല്ലി[4] അഭ്യന്തരം ആടിക്കൊള്ളൂ. പിന്നെയന്യോന്യമേത്തമിട്ടു ഉന്മത്തകൻ ചാരികൂടി ആടിമുടിച്ചു പ്രാവേശികം കാട്ടി പിൻനോക്കി വാങ്ങി കുത്തുംമുടിപ്പൂ. പിന്നെ രണ്ടാം ദിവസം കൊട്ടിത്തുടങ്ങിയാൽ ജാതിയിൽ വന്നു മൂൻറുടെ പ്രാവേശികം കാട്ടി “കിംമോദത്തൂ കഹിമ്മോദത്തൂ” എന്നു ചൊല്ലിപിന്നെയും തട്ടും നിർഗ്ഗീതയും ചാരിയുമാടിമുടിച്ചു പ്രാവേശികം കാട്ടി പിൻനോക്കിപ്പോന്നു മുടിപ്പൂ. പിന്നെ മൂൻറാം ദിവസം ജാതിയിൽവന്നു പ്രാവേശികം മൂൻറുടെകാട്ടി ഗ്രന്ഥം ചൊല്വൂ.”

---

[4] “സ്ഫടികമണിധവളഹിമപടലകുമുദവനസദൃശോ വപുഷാ
ഉദയഗിരിശിഖര ഏഷ ഉദയതി പൂർണ്ണോ രജനികരഃ.”

മത്തവിലാസം

മത്തവിലാസം ആട്ടപ്രകാരത്തിൽ നിന്നു ചില പങ്ക്തികൾ ഉദ്ധരിക്കാം.

"സൂത്രധാരൻ ഏഴുനാളാട്ടം മത്തവിലാസത്തിൽ സൂത്രധാരനെക്കണക്കെ അണിവും പ്രസ്ഥാനവുമെല്ലാം ഉത്തരീയമും വേണം, പരിണതിയും വേണം. ഇന്ദളം സ്വരം, 'മണിഘൃഷ്ട' എൻറു ചൊല്ലി ക്രിയ തുടങ്ങൂ. 'തത്ര പ്രഹേതി ഹേതി ച' എൻറു തുടങ്ങി "പീഡയാമാസ ലീലയാ" എൻറിത്രേടം ശ്ലോകം പാടൂ. 'രാവണേ' ത്യാദി ചൊല്ലി അടക്കുംവണ്ണമഴകുതായാടിക്കൊള്ളൂ. എല്ലാ ശ്ലോകവും കഴിഞ്ഞാൽ എഴുനിൻറു ശേഷം ഗ്രന്ഥം ചൊല്ലി വിദൂഷകന്ന് എൻറു ചൊല്ലിത്തമിഴാകമുടിപ്പൂ. വിദൂഷകന്റെ ഗ്രന്ഥം തലയിൽ പുടവയിട്ടു ചൊല്ലൂ. . . അടക്കം വണ്ണമറിഞ്ഞുകൊള്ളൂ എല്ലാം. ഈരണ്ടു കട്ടിയാവും ഈരണ്ടു ചുവന്ന പുടവയും ദണ്ഡുമിതെല്ലാം കൂട്ടിക്കൊള്ളൂ. പൊയ്തകക്കാൽ നീട്ടുകിലുമാം നീട്ടാകിലുമാം കുറി ഇങ്ങനെ. ഗംഭീരതയും പ്രസന്നതയും എല്ലാപ്പോഴും വേണം. ഇന്ദളം സ്വരം. പിന്നെ അവസ്ഥാനരൂപം. ദണ്ഡാരിക്കലും വിടൊല്ല. മിക്കപ്പോഴുമിരിക്കുംപോഴും മടിയിലിരുന്നാൽ മതി ദണ്ഡ്. മറയിൽ ലളിതമായി യാത്ര തിരിഞ്ഞു മുദ്ര പിടിച്ചു പ്രസന്നദൃഷ്ടിയായി നിൻറ് ഉപസനാദി പരിഭാഷയോടുകൂട പ്രവേശിക്ക. കഴിച്ചുഴറാതെ ഇരണ്ടുവട്ടം പോന്നു വ്യാഖ്യയിൽ ചൊല്ലിൻറവണ്ണമാട്ടമെല്ലാമഴകുതായാടി. . . ഹീനസ്വരത്തിലുഴറാതെ ഗ്രന്ഥാർത്ഥം പുറപ്പൊരുൾ പറവൂ അഴകുതായി. "ഏന്നേ വിതിയേ! മുന്നമേതന്നെ ഇപ്പൂമിയിൽ ആരാലുമെങ്ങാലും ചത്താൽ പത്തു നാളും കഴിഞ്ഞു പതിനനൊൻറാം നാളിൽ വൈപ്പോരു കരടകമുണ്ട് പിണ്ഡം. അതു വച്ചാൽ അവിടെച്ചെഴിക്കും ചോറുകൊണ്ടുണ്ണൂതും ചെയ്തു അതുകൊണ്ടേ മറ്റെല്ലാപ്പടിയുമുണ്ടായി നാവുകൊണ്ടേതുമൊരക്കരം തീണ്ടിപ്പറവൂതും ചെയ്യാതെ പൊഴിതി[5]നോടു പനിപ്പില്ലാഞ്ഞിട്ട മരത്തേൽ വള്ളിച്ചുറ്റുകണക്കേ കഴുത്തേൽ നൂന്മാത്ര പിരിച്ചിട്ടുംകൊണ്ടു പെരുവഴിയിൽ കണ്ടാലാരാലും ബ്രാഹ്മണനെൻറു വിളിക്കിൽ സന്തോഷിപ്പൂതും ചെയ്തു ഇങ്ങനെയെല്ലാം പെരികെത്തണ്ണൂ[6]തായി ഉണ്മാനമിൻറിയേ കണ്ടാലും കേട്ടാലും തണ്ണുതായി അശ്ശിരിയായിരിപ്പോരു കുലത്തിലെല്ലോ ഞാൻ പോന്നു പിറന്നു. പിന്നെയിരണ്ടാമത് എന്റെയില്ലത്ത് ഒട്ടും ചോറുകാണാഞ്ഞു "അയ്യോ പാവം ഒട്ടുണ്ടുതാവൂ" എന്നു നിനച്ചിരുന്നെടത്തു നിച്ചലും പുലരുമ്പോഴുണ്ടുകൊള്ളാമെൻറു ചിലിത്തപണ്ണി പുത്തിപിഴകൊണ്ടു മുന്നേക്കാട്ടിലും തണ്ണുതാമ്മാറുപോയി പള്ളിയിൽ ചെൻറുപള്ളിപുതൈപ്പൂതും ചെയ്തേൻ. പിന്നെ അച്ചെറുമക്കളുണ്ടു പള്ളിയാർ. അവർക്കൊരു ദിവസത്തിലൊരിക്കലേ ഊണുള്ളൂ. അപ്പോഴുകൂടി ഉണ്ടുകൊള്ളാമെനിക്കും. അതുകൊണ്ടിരട്ടി പയിച്ചുതുടങ്ങി. എൻറവാറേ ഇതും വേണ്ടാവയറു നിറയായ്കിൽ എൻറു കല്പിച്ച് അതുപോലുമിളച്ച് അതിന്നൊള്ള ചീവരമെല്ലാം മുറിച്ചുകളഞ്ഞു പാത്രമെല്ലാം പിളന്നു കളഞ്ഞു. മഴ നനയായ്‌വാനും വെയിലുണങ്ങായ്‌വാനും നൻറെൻറു നിനച്ചിട്ടു കുടമാത്രമെടുത്തുംകൊണ്ട് അവിടെനിന്നു പള്ളിമാരെത്തിരിഞ്ഞുനോക്കാതെ മുറുകെപ്പോന്നേൻ."

ചുവടേ ചേർക്കുന്ന പദങ്ങളും വാചകങ്ങളും വാക്യങ്ങളും മത്തവിലാസത്തിലുണ്ട്: (1) 'പൂശലോ എങ്കിൽ', (2) 'ഞാൻ മടിയാതെ കാട്ടിൻറുണ്ട്', (3) 'എമ്മളാർക്ക്', (4) 'അച്ഛനമമ്മയും വൃദ്ധരായി കട്ടിലിലടങ്ങി', (5) 'കയ്യുവന്നു പെരിയെ എനക്ക്', (6) 'പഴകുന്തോറുമിവർ നല്ലരല്ല എൻറു തോൻറി വൻറൂ.'

ശൂർപ്പണഖാങ്കം ആട്ടപ്രകാരം

ഈ ആട്ടപ്രകാരത്തിൽനിന്നുകൂടി ഒരു ഭാഗം ചുവടേ ചേർക്കാം.

---

[5] പൊഴുത് = ജീവിതം.

[6] തണ്ണുത് = താണത്.

“ശൂർപ്പണഖയ്ക്കു മറയിൽ ചാരി, കളകളവാദ്യം, ജാതി, പരിക്രമം; പിന്നെ ദ്രുതത്തിൽ രണ്ടു നടന്ന് ഊന്നത്തിൽ മുടിച്ചുകൊള്ളൂ. പിന്നെ ‘ദിട്ഠിആ’ എന്നു ചൊല്ലി ചാരി പരിക്രമം, നൃത്തം. പിന്നെ ‘എന്നേ തുകമേ! താനേ തുകമെന്നു ചൊല്ലിയാലും പോരായേ; തുകം, തുകം, തുകം! അതെന്തെന്നല്ലീ? എല്ലാടവുണ്ണടപ്പൻ ഞാൻ ഓരോ തേയങ്ങളിലും ഓരോ ന്നല്ലീ? എല്ലാടവുണ്ണടപ്പൻ ഞാൻ ഓരോ തേയങ്ങളിലും ഓരോ രാച്ചിയങ്ങളിലും ഓരോ നയരങ്ങളിലും ഓരോ വനപ്രതേയങ്ങളിലും ഓരോ നസീതീരങ്ങളിലും മറ്റും പല പ്രതേ യങ്ങളിലും എല്ലാടവും ണടപ്പൻ ഞാൻ. പിന്നെയും ഇവിടെത്തന്നെ പോണ്ണു വരുമത്രേ. അതെന്തെന്നല്ലീ? ഇവിടെയുണ്ടു ചില ശനമിരിപ്പൂ. അവർ കണ്ടാലൊട്ടും തുകമില്ലാത പരി ഴകളത്രേ. താടിയും തലയും കക്കവും പക്കവും ഇങ്ങനെയെല്ലാമിരിക്കിണ്ണ ഇവരെ ഞാൻ കരുഖരാ, പരുഫരാ, മുരുമുരാ, കടുഖടാ, ചുടുചുടാ, കൊടുകൊടാ. കടിച്ചുതിണ്ണു വൈരാ ക്കിയം വരിണ്ണു എന്നടോ അരി മൂത്തമാണിയാനേ! അരി എളയമാണിയാനേ! ഇവർ കണ്ടാൽ നല്ല തുകമുള്ള പരിഴകളത്രേ . . . ഈ കള്ളക്കാട്ടിൽ എന്നെക്കൊണ്ടങ്ങോടി ങ്ങോട്ട് ഈവണ്ണം കളിപ്പാറായിച്ചമഞ്ഞേ. ഇങ്ങനെയെല്ലാമിരിക്കിണ്ണ ഇവരെ ഞാൻ പു തുപുതാ, വെതുവെതാ, നണനണാ, കുളുകുളാ, പളുപളാ കടിച്ചുതിന്നാവൂ. അരി ചീതേച്ചി! അവക്കൊരു പാവമുണ്ട്, എന്നോളം ഉറ ചുന്തരിയായിട്ടാരുമില്ലെണ്ണ്. അവളുടെ പൂച്ചുട്ടും തൊടുകുറിയും കണ്ണെഴുത്തും മറ്റും! നീ എന്റെ പൂച്ചുട്ടു കണ്ടോ; തൊടുകുറി കണ്ടോ; കണ്ണെഴു ത്തു കണ്ടോ. നീ എന്റെ കുത്തുമുല കണ്ടു കൊതിച്ചുകളയരുതേ. ഇങ്ങനെയെല്ലാമിരിക്കി ണ്ണ ഇവളെ ഞാൻ തല വലിയ തമ്പി രാവണച്ചനു കാച്ചയായിക്കൊണ്ടു കൊടുപ്പൂ. കാ ച്ചയെണ്ണുമ്പോളൊരു തക്കാരം; തക്കാരമെണ്ണുമ്പോളൊരു പാവ്വതം; പാവ്വതമെണ്ണുമ്പോ ളൊരു വ്യഞ്ചനം; വ്യഞ്ചനമെണ്ണുമ്പോളൊരു പൊലിക്കാണം; പൊലിക്കാണമെണ്ണുമ്പോ ളൊരുലകയാത്ര.” ഇങ്ങനെ ചൊല്ലി “ദിട്ഠി ആ ബുഭുക്ഖിദാഏ” എന്ന ചൂർണ്ണിമുഴവൻ ചൊല്ലി അർത്ഥമാടൂ.”

പിൽകാലത്തെ ആട്ടപ്രകാരങ്ങൾ

പശ്ചാൽകാലങ്ങളിലും ചില ആട്ടപ്രകാരങ്ങൾ വിദ്വാന്മാർ മുമ്പുള്ളവയ്ക്കു പകരമായും അല്ലാതേയും രചിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു ഞാൻ സൂചിപ്പിച്ചുവല്ലോ. അത്തരത്തിലുള്ള ഒന്നാണ് ഏതാനും വാക്യങ്ങൾ താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന അശോകവനികാങ്കം ആട്ടപ്രകാരം.

“എങ്കിലോ പണ്ടു പുലസ്ത്യഗോത്രസംഭൂതനായിരിയ്ക്കുന്ന രാവണൻ മയപുത്രിയായിരിക്കു ന്ന മണ്ഡോദരിയോടുംകൂടി സുഖമായിട്ടിരിക്കുന്ന കാലത്തിങ്കൽ തന്റെ സോദരിയായി രിക്കുന്ന ശൂർപ്പണഖ കർണ്ണനാസികാച്ഛേദനം ചെയ്ക ഹേതുവായിട്ടു ചോരയണിഞ്ഞു സമീപത്തിങ്കൽ വന്നു ഖരാദികളുടെ നിധനത്തേയും തന്റെ വിരൂപീകരണത്തേയും ശ്രീ രാമന്റെ പരാക്രമത്തേയും സീതയുടെ സൗന്ദര്യാതിശയത്തേയും പറഞ്ഞു കേട്ടതിന്റെശേ ഷം രാവണൻ സീതാസൗന്ദര്യാതിശയത്തെ കേട്ടു കാമപരവശനായി മാരീചാശ്രമത്തെ പ്രാപിച്ചു മാരീചനെ പൊന്മാനാക്കി നിയോഗിച്ചു രാജധാനിയെ പ്രാപിച്ചിരുന്നു.” പിന്നെ സംക്ഷേപം അവസാനിപ്പിച്ചു സീതയുടെ പഞ്ചാംഗം ആടി കാമശരംകൊണ്ടു മുറുക്കി മോഹാലസ്യം ഉണർന്നു ശ്വോഗ്വാ എന്നാൽ സീതയെ കാണ്മാനായിട്ടു പോവുകതന്നെ എന്നു കാട്ടി വേഗേന സ്നാനാദികളെ കഴിച്ച് അലങ്കൃതനായി ആസ്ഥാനമണ്ഡപത്തിങ്കൽ സിംഹാസനാരൂഢനായിരുന്നു വെറ്റില ഭക്ഷിച്ചു കണ്ണാടി നോക്കി ഇത്രയും ആടിക്ക ഴിഞ്ഞാൽ അല്ലേ സൂതൻ വേഗത്തിൽ തേരു കൊണ്ടുവാ എന്നു കാട്ടി കണ്ടു സൂതൻ തേരുകൊണ്ടുവരുന്നത്. എന്നാൽ പോവുകതന്നെ എന്നു കാട്ടി പീഠത്തിന്മേൽനിന്നു നിലത്തിറങ്ങി എളകിയാട്ടും ചാടി അരയും തലയും മുറുക്കി ചന്ദ്രഹാസമെടുത്ത് എറി ഞ്ഞുപിടിച്ച് അല്ലേ; ശൂർപ്പണഖേ! നീയും തേരിൽ കേറിയാലും എന്നു കാട്ടി വലത്തോട്ടു തിരിഞ്ഞുനിന്ന് എടത്തോട്ടുനോക്കി എന്താണ് കേറിയോ? എന്നു കാട്ടിതാനും കേറി

തേർപ്പെരുമാറ്റത്തിൽ നടന്ന സീതയുടെ പഞ്ചാങ്ഗമാടി കാമശരം കൊള്ളുമ്പോൾ ലജ്ജാഭാവത്തോടുകൂടെ ഇവൾ എന്റെ ചാപല്യത്തെ ഒക്കെയും കണ്ടുനില്ക്കുന്ന വഷള്, മറ്റാരാനും കണ്ടിട്ടുണ്ടോ എന്നു വിചാരിച്ചു ചുഴലവും വഴിപോലെ നോക്കുമ്പോൾ കണ്ടു ദേവകൾ പരിഹസിക്കുന്നതു്. അല്ലേ ദേവകൾ ക്ഷമിക്കിൻ; അല്ലേ സൂതൻ വേഗം തേരു തെളിച്ചാലും; തേർപെരുമാറ്റത്തിൽ നടന്ന പഞ്ചാങ്ഗം ആടി ലജ്ജാഭാവം തുടങ്ങി മുമ്പിലത്തെപ്പോലെ രണ്ടു പ്രാവശ്യംകൂടിയാടി രണ്ടുദിക്കിലും ദേവകളെ നോക്കി അല്ലേ ദേവകൾ, ഇതിന്റെ പ്രതിക്രിയ ഞാൻ കാട്ടിത്തരുന്നൊണ്ടു് എന്നും അല്ലേ ദേവകൾ ഞാൻ സീതയെ അപഹരിച്ചു ലങ്കയിൽ കൊണ്ടുപോയിവച്ചിട്ടു് ഇതിന്റെ പ്രതിക്രിയ കാട്ടിത്തരുന്നൊണ്ടു് എന്നും കാട്ടണം. പിന്നെ എടത്തോട്ടു് അല്ലേ സൂതൻ കുതിരകളെ വേഗത്തിൽ തെളിച്ചാലും. അതെന്തു്? എന്റെ സോദരിയായിരിയ്ക്കുന്ന ഇവൾക്കു കർണ്ണനാസികാഛേദം ചെയ്ക ഹേതുവായിട്ടു് വളരെ സങ്കടമൊണ്ടു്. അതിനെ കളഞ്ഞോട്ടെ എന്റെ സോദരി. എന്തീവണ്ണം പറഞ്ഞതെന്തു്. കുംഭകർണ്ണന്റെ സോദരിയായിരിക്കുന്ന ശൂർപ്പണഖ എന്നും വിഭീഷണന്റെ സോദരിയായിരിക്കുന്ന ശൂർപ്പണഖ എന്നും ആരും പറയുന്നില്ല. എല്ലാജ്ജനങ്ങളും രാവണന്റെ സോദരിയായിരുന്ന ശൂർപ്പണഖ എന്നീവണ്ണമല്ലോ പറയുന്നതു്. അതു ഹേതുവായിട്ടുതന്നെ എന്റെ സഹജ എന്നീവണ്ണം പറഞ്ഞതു് ഇവൾ എങ്ങനെയിരിപ്പൊരുത്തി? പൊണ്ണത്തടിയനായിരിക്കുന്ന ഞാൻ ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന സമയത്തിങ്കൽതന്നെ ഒരു മനുഷ്യൻ പോക്കൽനിന്നു് ഈവണ്ണമുള്ള ആപത്തിനെ അനുഭവിച്ചവളാണ്. കഷ്ടം! ഇന്നു ദേവശ്രേഷ്ഠനായിരിക്കുന്ന ഇന്ദ്രനാണ് ഇപ്രകാരം ചെയ്തതെങ്കിൽ വല്ലതുമാട്ടെ; ദേവകളിൽ ഒരുത്തനാണെങ്കിലും ആട്ടെ; അതൊക്കെയുമിരിക്കട്ടെ; ഭൂമിയിൽ ഏകച്ഛത്രാധിപതിയായിരിക്കുന്ന ഒരു രാജാവാണെങ്കിലും സഹിക്കാം. ഇവരാരുമല്ല, വനപ്രദേശത്തിങ്കൽവന്നു കാറ്റും വെയിലും മഴയും മഞ്ഞുമേറ്റു ത്രിഷവണസ്നാനം ചെയ്തു കക്ഷപക്ഷാദികളും നീട്ടി ഫലമൂലാദികളും ഭക്ഷിച്ചിരിക്കുന്ന മനുഷ്യനല്ലോ ഈവിധം ചെയ്തതു്. കഷ്ടം! ഇവളെ നിഗ്രഹിച്ചു എങ്കിൽ സങ്കടമില്ല. ഞാൻ എല്ലാ സമയത്തിലും കണ്ടോട്ടേ എന്നു നിശ്ചയിച്ചിട്ടല്ലോ ഈവണ്ണം ചെയ്തതു്. അതു ഹേതുവായിട്ടു് ആ രാമനെ ഇപ്പോൾത്തന്നെ കൊന്നു സീതയെ പിടിച്ചുവലിച്ചുകൊണ്ടുപോരുന്നുണ്ടു്. എങ്ങനെ? ഞാൻ അരയും തലയും മുറുക്കി വാളുമെടുത്തു രാമന്റെ സമീപത്തിങ്കൽ ചെന്നു് അല്ലേ രാമാ യുദ്ധത്തിന്നായിക്കൊണ്ടുവന്നോ എന്നു് തട്ടിവിളിക്കുന്ന സമയത്തിങ്കൽ രാമൻ അരയും തലയും മുറുക്കി വില്ലും കുലച്ചു് ആവനാഴിയും കെട്ടിമുറുക്കി പോന്നുവരുന്നതു കണ്ടിട്ടു് ഇവനെ നിഗ്രഹിപ്പാൻ ആയുധമെന്തിനാണ്? ആയുധംവച്ചു രാമന്റെ കഴുത്തിൽ പിടിച്ചുതിരുമ്മി നിഗ്രഹിച്ചു്" ഇത്യാദി.

ഈ ഗദ്യത്തിനും മത്തവിലാസം ആട്ടപ്രകാരത്തിൽനിന്നും മറ്റും ഉദ്ധരിച്ച ഗദ്യങ്ങൾക്കും തമ്മിൽ ഭാഷാവിഷയത്തിലുള്ള പ്രകടമായ ഭേദം പറഞ്ഞറിയിക്കണമെന്നില്ലല്ലോ. പ്രസ്തുത ഗദ്യത്തിനു കൊല്ലം ഒൻപതാംശതകത്തിലധികം പഴക്കമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല.

ഇത്തരത്തിൽ വമ്പിച്ചതോതിൽ ഒരു ഗദ്യസാഹിത്യം ഭാഷയ്ക്കു കൂടിയാട്ടംവഴി പണ്ടുതന്നെ ലഭിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഞാൻ അന്യത്ര പ്രസ്താവിക്കുവാൻ പോകുന്ന നമ്പിയാർ തമിഴും ആ പുഴയുടെ ഒരു പോഷകനദിയാകുന്നു. പൂർവ്വകാലത്തു ചെന്തമിഴിൽ പല നാടകലക്ഷണഗ്രന്ഥങ്ങളുമുണ്ടായിരുന്നു. അവയ്ക്കു കൂത്തിലക്കണമെന്നു പേർ പറഞ്ഞു വന്നു. ആ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ എല്ലാം നശിച്ചുപോയി. അവയിൽ ഏതെങ്കിലും ഒന്നു കണ്ടു കിട്ടുന്നതുവരെ കൂടിയാട്ടത്തിന്റെ ചടങ്ങുകൾ അവയോടും എത്രമാത്രം കടപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടു് എന്നു നിർണ്ണയിക്കുക അസാദ്ധ്യമാണ്. ഭാഷയെ സംബന്ധിച്ച് ഒരു വസ്തുത നിസ്സംശയമായി വെളിപ്പെടുന്നു. ഭാഷാകൗടലീയത്തിനും ആദ്യത്തെ ആട്ടപ്രകാരഗ്രന്ഥങ്ങൾക്കും തമ്മിൽ രണ്ടു ശതകത്തിൽ കൂടുതൽ കാലവ്യത്യാസമില്ല. എന്നിട്ടും

ആദ്യത്തേതു തമിഴ്മയമായും രണ്ടാമത്തെ ഇനത്തിൽ പെട്ടവ തമിഴ്ച്ചുവ കഴിവുള്ളിടത്തോളം പരിഹരിച്ചും നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടു കാണുന്നതു് അവ തമിഴിൽ വിപ്രതിപത്തി തോന്നിത്തുടങ്ങിയിരുന്ന നമ്പൂരിമാർ സംഭാഷണഭാഷയോടടുപ്പിച്ചു രചിച്ചതിനാലാണെന്നു് ഒരു വിധം തീർച്ചപ്പെടുത്താവുന്നതാകുന്നു.

14
മണിപ്രവാളകൃതികൾ

(ക്രി. പി. 1300 വരെ)

കേരളസാഹിത്യത്തിൽ കവികൾ പുത്തനായി ഏർപ്പെടുത്തിയ മണിപ്രവാള പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ലക്ഷണങ്ങളെന്തെന്ന് ആറാമധ്യായത്തിൽ വ്യക്തമായി പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ആ പ്രസ്ഥാനത്തിൽ ആദ്യമായുണ്ടായ കൃതികൾ പ്രധാനമായി (1) വൈശികതന്ത്രം, (2) കൂടിയാട്ടത്തിന് ഉപയോഗപ്പെടുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ, (3) സ്തോത്രങ്ങൾ, (4) ചാടുക്കൾ ഇവയാകുന്നു. കാലാന്തരത്തിൽ ചമ്പുക്കൾ, സന്ദേശങ്ങൾ മുതലായ കൃതികളും ആവിർഭവിച്ചു.

വൈശികതന്ത്രം

പല വൃത്തങ്ങളിലായി ഉദ്ദേശം ഇരുന്നൂറോളം ശ്ലോകങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ഈ കൃതി അനങ്ഗസേന (അഗങ്ഗവല്ലി എന്നും ഒന്നുരണ്ടു ശ്ലോകങ്ങളിൽ കാണുന്നു) എന്ന യുവതിയായ വേശ്യയ്ക്ക് അവളുടെ അമ്മ സ്വകുലധർമ്മത്തെ പുരസ്കരിച്ചു ചെയ്യുന്ന ഉപദേശമാകുന്നു. ഗ്രന്ഥം അച്ചടിപ്പിച്ചിട്ടില്ല. ചില ശ്ലോകങ്ങൾ ലീലാതിലകത്തിൽ ഉദ്ധരിച്ചുകാണുന്നു. അവയാണ് അടിയിൽ ചേർക്കുന്നത്.

“തനയേ തവ സമ്പദർത്ഥമുച്ചൈ–
രിനിയോരാഢ്യനെ നീ വരിച്ചുകൊൾക;
ധനഹീനരിൽനിന്നു പാങ്ങു[1] വാരാ:
പനിനീർ വീണ്ണു കുളം നിറഞ്ഞതില്ല.”
“തന്വീകുലാഭരണമേ! തരുണാൻ കയർത്തും
താനേ നിശാസു നിയമേന കിടക്കിലാകാ;
അംഭോരുഹാക്ഷി പുണരാണണയാത പെണ്ണും
ചേറില്ലയാതമിളിയും[2] ചിരികേടു കണ്ടാ.”

പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിൽനിന്ന് അനേകം ശ്ലോകങ്ങൾ ഉജ്ജയിനിയിലേ രഥ്യയെ വർണ്ണിക്കുമ്പോൾ

[1] പാങ്ങ് = വഴി; കഴിവ്; സമ്പത്ത്. പനിനീർ = മഞ്ഞുവെള്ളം
[2] അമിളി = പാടം. ചിരികേട് (ശ്രീകേട്) = അശ്രീകരത്വം

"അന്യത്രാമുത്തവചനാഹിതമസ്മിന്നുപദിശന്തി ദുഹിതൃഭ്യഃ
കുട്ടിന്യോ രഹസി തഥേത്യുത്തമമധ്യാധമാഃ പുരുഷാഃ"

എന്ന പീഠികയോടുകൂടി മന്ത്രാങ്കം ആട്ടപ്രകാരത്തിൽ ചേർത്തിട്ടുണ്ട്. എല്ലാ ശ്ലോകങ്ങളും ചേർത്തിട്ടില്ലാത്തതിനാലും ആദ്യന്തം ഒരു കവിയുടെ കൃതിയെന്നു കാണുന്നതിനാലും വൈശികതന്ത്രം ആട്ടപ്രകാരകാരനിൽനിന്നു ഭിന്നനായ ഒരു കവിയുടെ കൃതിയെന്നുതന്നെ ഞാൻ ഊഹിക്കുന്നു. ആ ആട്ടപ്രകാരത്തിൽ ഗ്രന്ഥകാരന്റെ സ്വന്തമായി അനവധി വിശിഷ്ടങ്ങളായ സംസ്കൃതശ്ലോകങ്ങളും മണിപ്രവാളശ്ലോകങ്ങളുമുണ്ടെങ്കിലും പരകീയകൃതികളിൽ നിന്നു പല ഉദ്ധരണങ്ങളുമുണ്ട്, വൈശികതന്ത്രം രചിച്ച കവി ആരെന്നറിയുവാൻ ഒരു വഴിയുമില്ല; അദ്ദേഹം മന്ത്രാങ്കത്തിന്റെ ആട്ടപ്രകാരം വിരചിതമായ ക്രി. പി. പതിനൊന്നാംശതകത്തിനു മുമ്പു ജീവിച്ചിരുന്നിരിക്കണം. പ്രസ്തുതകൃതി ആരംഭിക്കുന്നതു് ഇങ്ങനെയാണ്

"എന്നുത്തിമുത്തി മുതുമുത്തിയവൾക്കു മൂൻറാം
മുത്തിക്കു മുത്തിയവൾമൂത്തവളേ തുടങ്ങി
നാം പോരുമാതികളൊരിത്തനയും വിടാതെ
ഞാനിന്നിനക്കുപദിശാമി ഗുരുക്രമേണ.

എന്മുത്തിയാൽ ചെവിയിലേ മുതുമുത്തിതാനും
ചൊല്ലിക്കൊടുത്തവളുമെൻ ജനനിക്കുചൊല്ലി
കൈക്കൊണ്ട യോഗമിതെനിക്കവൾ ചൊല്ലിയിൻറു
ഞാനും നിനക്കുപദിശാമി ഗുരുക്രമേണ.

ഉചിതമറിക മുന്നം നൻറതല്ലായ്കിലെല്ലാ–
മറിയുമവർകൾ ചൊല്ലിക്കേൾക്കിലും നല്ല പിന്നെ;
നവരമിവയിരണ്ടാലൊൻറില്ലൻറായ്കിലെൻറും
നവകുവലയനേത്രേ, നന്മ വാരാ വധൂനാം."

വൈശികതന്ത്രം അഭ്യസിക്കാനുള്ള വൈഷമ്യം അമ്മ മകളെ താഴെക്കാണുന്ന പദ്യങ്ങളിലും മറ്റും ബോധ്യപ്പെടുത്തുന്നു.

"മുൽപ്പാടു കേളിദമുരിത്തവിടും പെറാ കാൺ
വല്ലായ്കിലിന്ദുമുഖി! വൈശികതന്ത്രമാർഗ്ഗം;
[3]നൂന്മേൽ നടക്കുമതു നൂറുമടങ്ങിലേറ്റം
വേശ്യാധുരം വിഷമമെൻറു വിദഗ്ദ്ധവാചഃ."

***

"കല്ലിനെപ്പെരിയ കായലാക്കലാം;
കായലെപ്പെരിയ കല്ലുമാക്കലാം;
വല്ലവാറു പലനാളുഴയ്ക്കിലും
വല്ലവാനരിയതൊൻറു വൈശികം."

ഈ ഗ്രന്ഥത്തിലെ വിഷയത്തിന്റെ ഔചിത്യത്തെപ്പറ്റി ആധുനികന്മാർക്കു് അഭിപ്രായഭേദമുണ്ടാകാമെങ്കിലും കവിതയെപ്പറ്റി അവർ അഹമഹമികയാ പ്രശംസോത്സു

[3] നൂന്മേൽ = നൂലിന്മേൽ

കരായിത്തന്നെയിരിക്കും. ചില ശ്ലോകങ്ങൾകൂടി ഉദ്ധരിച്ച് പ്രസ്തുത കാവ്യത്തിന്റെ മാധുര്യം വിശദമാക്കാം.

“മുലയും തലയും മുഖക്കളിപ്പും[4]
മുറുവൽക്കാന്തിയുമുള്ള മഞ്ജുവാചാം,
മുതൽ തേടുക തേടൽ; ആയതെല്ലാം
മുനനേടാ മുതുകണ്ണു മുൻനാടായ്കിൽ” [5]

“നീചേഷു സങ്ഗമിള, നീലവിലോചനേ! നീ
ചാന്തിൻകുണം കെടുമൊരിത്തിരി നൗറു വീണ്ണാൽ;
നീ കേൾക്കിലുത്തമഗുണേ! കഥ ചൊല്ലുവൻ ഞാൻ;
പൊൻപോൽ നിറം[6] ഭവതി മേരുവണഞ്ഞ കാകൻ.”

“കുറവും നിറവും പകുത്തു കാണ്മോ–
രറിവുള്ളിൽക്കിടാവായ്കിലങ്ഗനാനാം
വറളും വരഗാത്രി! വൈശികം താ–
നുറവില്ലാതനിലത്തു നെല്ലുപോലെ.”

“ഒരുത്തരെക്കൊണ്ടുപകാരമില്ലെ–
ന്റൊരിക്കലും തോഴി നിനയ്ക്കൊലാ കാൺ;
ഉരുട്ടിവൈക്കും പിതൃപിണ്ഡമുണ്മാ–
നൊരിക്കലക്കാകനെ വേണമല്ലോ.”

“ഇറുമാന്നി[7] രിയായ്ക, വീടർ വന്നാ–
ലുറവാർന്നീടുമൊരോ വിനോദസാരൈഃ
ചിറ താങ്ങിന നീരുമൊട്ടു ചെന്നാൽ
കുറുകീടും ചെറിയോരരിപ്പിനൂടെ.”

“ഒരുവനുളനുദാരൻ വച്ചുതെൻ വീട്ടിലെന്നി–
ട്ടെളിയ തരുണർ വന്നാലൻപു നീ കൈവിടൊല്ല;
വരതനു! പെരുമാൾക്കും വെറ്റി വാരാ നിനച്ചാൽ–
ത്തനിമരമയിമുഗ്ദ്ധേ! ഹന്ത! കാവാവുകില്ല.”

“താരുണ്യമാവതു സുതേ! തരുണീജനാനാം
മാരാസ്ത്രമേ! മഴനിലാവതു നിത്യമല്ല;
അന്നാർജ്ജിതേന മുതൽകൊണ്ടു കടക്കവേണ്ടും
വാർദ്ധക്യമെന്നതൊരു വൻകടലുണ്ടു മുമ്പിൽ.”

[4] മുഖക്കളിപ്പ്=മുഖകാന്തി.

[5] മുനനേടാ = മൂർച്ചയുള്ളതാകയില്ല. മുതുകൺ = മുത്തിയുടെ കണ്ണ്. മുൻനടായ്കിൽ = മുമ്പേ നടന്നില്ലെങ്കിൽ.

[6] പൊൻപോൽനിറം = പൊന്നുപോലെയുള്ള നിറത്തോടുകൂടിയത്.

[7] ഇറുമാന്ന് = അലസയായി; ഇതികർത്തവ്യതാമൂഢയായി.

“ബാലത്വമാർന്നരസി വാർമുല പൊങ്ങുമന്നാൾ
മാലത്തഴക്കുഴലിമാർ മുതൽ നേടവേണ്ടും;
വേലപ്പെടാതവ നിരർത്ഥകമേവ പിന്നെ,
കാലത്തുഴാക്കഴനി നെല്ലുളമേറ്റവീലാ.”

എനിക്ക് ഏറ്റവും രസപ്രദമായി തോന്നീട്ടുള്ളത് ഈ കാവ്യത്തിലെ ദൃഷ്ടാന്തം, ലോകോക്തി തുടങ്ങിയ അലങ്കാരങ്ങളാകുന്നു. അവയിൽ ചിലതെല്ലാം മുകളിൽ ചേർത്ത ശ്ലോകങ്ങളിൽ കാണാവുന്നതാണ്. ഇനിയും ചിലതുകൂടി പ്രദർശിപ്പിക്കാം.

(1) “എന്നാലുഴയ്ക്ക മകളേ! പല നാളിവണ്ണ–
മഭ്യാസയോഗബലമാനയെടുക്കുമല്ലോ.”

(2) “അരുതിത്തരമെന്നറിഞ്ഞിടാതേ,
വലസു[8] ള്ളോർക്കു വശം പ്രയാതി കല്ലും;
അയി സുന്ദരി! പണ്ടു വത്സരാജ–
ന്നൊരു മണ്ണാന നടന്നുവെന്നവേഹി.”

(3) “കരിതേച്ചുകഴിഞ്ഞരങ്ങു പുക്കാൽ
മകളേ! യാടുവതാടി വാങ്ങവേണ്ടും.”

(4) “വാഞ്ഛാഫലപ്രസവവൈശികമന്ത്രബീജം
നീലേക്ഷണേ! നിലമറിഞ്ഞു വിതയ്ക്കവേണ്ടും.”

(5) “നില്ലാ കണാ[9]കിമപി നീചരിലുള്ള സങ്ഗം;
ചാരുസ്മിതേ! ചരിനിലം വളമേല്പതില്ല.”

(6) “തട്ടിപ്പുറത്തു കളയാതൊഴിയാരെയും നീ;
കഷ്ടസ്വഭാവികളുമൊന്നിനു നന്നു പെണ്ണേ;
അട്ടക്കുലങ്ങളരവിന്ദവിലോചനേ! കേൾ
കെട്ടോരു പുണ്ണിനിഹ നന്മ വരുത്തുമല്ലോ.”

(7) “ഈവണ്ണമാകിലുരുകം തരുണർക്കു ചിത്തം
നേർചില്ലിവല്ലരി! നെരുപ്പിലരക്കുപോലെ.”

(8) “ആണുങ്ങളുണ്ടു പലരെന്നതുകൊണ്ടു നീയ–
ങ്ങാരോടുമാശ വിടുവീല മനോഹരാങ്ഗീ;
ആറുണ്ടു ചെഞ്ചിടയിലെന്നതുകൊണ്ടു ശംഭോ–

[8] വലസ്= (വലം) ബലം.
[9] കണാ = ക്ഷണത്തിൽ.

ന്നീർകൊണ്ടു കോരിയഭിഷേകമിളയ്പുതുണ്ടോ?"

(9) "ആഴക്കമായിരവുമമ്പതുമയ്യഴക്കും
മൂഴക്കുമൊക്കെ മുകുളസ്തനി, കൊള്ളവേണം;
കൈത്തോട്ടു, തോട്ടു, മറുചാൽ, മഴപെയ്ത വെള്ളം
കൂടിക്കണാ നിറവിതംബുരുഹാക്ഷി, സിദ്ധം."

(10) "അവരവരുടെയാം ഞാനെന്നു തോന്നുംപ്രകാരം
പുറമമൃതമിരുമ്പിൻകാന്തമന്തർദ്ദ്ധാനം
തവ പുനരയി പെണ്ണേ, കാമനൃത്തം പ്രവൃത്തം
ത്സടിതി പകരവേണ്ടും ചാക്കിയാർക്കൂത്തുപോലെ."

(11) "കലഹം കമലാക്ഷി, കാമിനീനാ–
മിതമുള്ളോന്നതു ചാല വല്ലമാകിൽ;
പെരുകീടിലതും പ്രമാദമത്രേ
കറിയിൽക്കിഞ്ചന കൂട്ടുമുപ്പുപോലെ."

(12) "കർപ്പൂരംകൊണ്ടരുതു മകളേയുപ്പുകൊണ്ടുള്ള വേല"

(13) "അന്തോളംകൊണ്ടരുവയർമണേ, ചാണകം കോരുവീല."

(14) "കാർപ്പണ്യത്തെക്കമലനയനേ! ദൂരതോ വർജ്ജയിത്വാ
കാലംകൊണ്ടിട്ടവർ തരുവതും കണ്ടുകൊണ്ടങ്ങിരുന്നാൽ
കാർ പോന്നുണ്ടാം കഥമപി സുതേ, മിന്നുമൊട്ടേ മഴങ്ങും
വില്ലും കോരും വിധിവിഹിതമായ്പ്പെയ്യുമമ്മേഘ ജാലം"

ഈ ശ്ലോകങ്ങളുടെ പ്രണേതാവ് ഒരു വിശിഷ്ടകവിയല്ലെന്ന് ആർക്കു പറയാം? വിച്ച (വിദ്യ), ആശ്രിക്കുക (ആശ്രയിക്കുക), വിതയ്ക്കവും നടുകവും (വിതയ്ക്കയും നടുകയും), കഴകം (സദസ്സ്), കയന്ന് (താണ്), ദയാവ് (ദയവ്), നമ്മളാർ (നമ്മൾ), ചെമ്മ് (ഭങ്ഗി), കുവള (കുവലയം), ചുവ (രസം), ഇങ്ങനെയുള്ള പഴയ പദങ്ങളും പ്രയോഗങ്ങളും ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ സുലഭങ്ങളാണ്. 'കരുമസ്യ തത്വം' 'നില്ലോരു വള്ളിം' 'ഉപ്പുപോലേ കറീഷു' എന്നീ ഉദാഹരണങ്ങളിൽ കാണുന്നതുപോലെയുള്ള സംസ്കൃതീകൃതഭാഷാപദങ്ങളും ഇല്ലെന്നില്ല.

"വീടേ സതി പ്രഭുജളേ [10] ഭവനം ചുടേഥാ;
നൈമിത്തികങ്ങൾ പലനാളുമുളാക്കിടേഥാഃ;
ആനീതമാഭരണജാലമൊളിച്ചിടേഥാഃ;
താനേ കിടക്കിലറകുത്തിമുറിച്ചിടേഥാഃ"

എന്ന ഒരു ശ്ലോകമുണ്ട്. ഇവിടെയെങ്ങും ഹാസ്യരസത്തിന്റെ സ്പർശമില്ലെന്നു ഭാഷാചരിത്രജ്ഞന്മാർ ഓർമ്മിക്കുമല്ലോ.

[10] പ്രഭുവാകുന്ന ജളൻ 'വിട'നാകുന്ന സമയത്തിൽ.

ആട്ടപ്രകാരശ്ലോകങ്ങൾ

കൂടിയാട്ടത്തിലെ ഭാഷാഗദ്യത്തിന് ഉദാഹരണങ്ങൾ ഇതിനുമുമ്പു ഞാൻ ഉദ്ധരിച്ചു കാണിക്കുകയുണ്ടായി. മണിപ്രവാളശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കുന്നതിനുള്ള അവസരം ഇതാണ്. ഇവയുടെ കൂട്ടത്തിലും ചില പദ്യങ്ങൾ ലീലാതിലകകാരൻ ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുണ്ട്. താഴെക്കാണുന്നവ നോക്കുക.

> “ഇനി ഞാൻ വിടകൊൾവനിന്നുവക്ത്രേ!
> കനിവില്ലാമ കുറേക്കുറഞ്ഞുതാനാൽ;
> ഭവതീമധികൃത്യ ചെയ്ത കൃത്യം
> വിധിനാ സമ്പ്രതി വിഷ്ണുപൂജയാക.”
>
> “നെൽ കുത്തുമാറുമരികേയൊരു കോലൊടിച്ചു
> പൽ കുത്തുമാറുമതു കൊണ്ടിടുമാറുമെന്മേൽ
> നൻറും നമുക്കു മനമേ! ചരതം നിനച്ചാ–
> ലെൻറും മറക്കരുതുരൽപ്പിരനാരിമാരെ.”
>
> “ഒരു പരവനിതാ ച ഞാനുമെമ്മിൽ
> പ്രണയവിരോധമിയങ്ങിനോരുനേരം
> ചെലുചെലെനെ മുറിഞ്ഞുവീണ ചെമ്പൊൽ–
> ക്കനവള നണ്ണി നുറുങ്ങിയെങ്ങൾചേതഃ”
>
> “വേരും തണ്ടും നിറവുമിലയും കണ്ടു ചേമ്പെൻറു മത്വാ
> വാരിക്കോരിപ്പെരികെ വളമിട്ടാനുഭാവം കെടാതെ
> വേനൽക്കാലേ ജലമപി കൊടുത്തിങ്ങിനേ ഞാൻ വളർത്തേ–
> നാപൽക്കാലത്തതൊരമളിയായ്യ് ഞാനുമൊൻറല്ലയാനേൻ.”

ഇവയിൽ ഒടുവിലത്തെ ശ്ലോകത്തിലെ നാലാംപാദം— “ആപൽക്കാലത്തതുമൊരു വെളിയായ്യ് ഞാനുമെൻറല്ലയായി” എന്നു പഠിച്ച് ആചാര്യൻ അതിൽ വൃത്തഭങ്ഗമുണ്ടെന്നു സ്ഥാപിക്കുന്നു. എന്നാൽ മന്ത്രാങ്കം ആട്ടപ്രകാരത്തിൽ ഞാൻ കണ്ടിട്ടുള്ളതാണ് മുമ്പുദ്ധരിച്ച പാഠം; അതിൽ വൃത്തഭങ്ഗവുമില്ല. ഇതിൽനിന്ന് ഒരു വസ്തുത വെളിവാകുന്നതു ലീലാതിലകകാരന്റെ കാലത്തു പ്രസ്തുതപാദം വൃത്തഭങ്ഗദുഷ്ടമാണെന്ന് അപവദിക്കത്തക്കവണ്ണം അത്രമാത്രം കവിവാക്യത്തിൽനിന്നു ഭേദപ്പെട്ടുകഴിഞ്ഞിരുന്നു എന്നുള്ളതാണ്; അതുകൊണ്ട് ഇതു തോലന്റെ കൃതിതന്നെ എന്നു സങ്കല്പിക്കുന്നതിൽ വിരോധമില്ല. അത്യന്തം സരളങ്ങളായ അനവധി മണിപ്രവാളശ്ലോകങ്ങൾ ആട്ടപ്രകാരങ്ങളിലുണ്ട്. അവയിൽ ഏതാനും ചിലതുമാത്രമേ ഇവിടെ പ്രദർശിപ്പിക്കുവാൻ സൗകര്യമുള്ളു.

(1) ഉജ്ജയിനി

> “യത്ര സ്ത്രീയോ നിയതമുന്നതമാളികാസു
> ളുവെണ്ണിലാവു പൊഴിവോ ചില ശർവരീഷു
> ചാലേറ വാതിലരികേ സമുപാഗതാസു
> കണ്ണാടി കാൺമുതു വിളങ്ങിന താരകാസു.”

(2) വാസവദത്തയുടെ ദാസിമാർ

"ഒരുത്തി തുകിൽ കൈക്കൊണ്ടാളൊരുത്തി ഹരിചന്ദനം
ഒരുത്തി പാദുകാദ്വന്ദ്വമൊരുത്തി തുളസീ പുനഃ"

***

"ഒരുത്തി താലവൃന്തങ്ങളൊരുത്തി സിതചാമരം
ഒരുത്തി കുങ്കുമം കൊണ്ടാളൊരുത്തി മുകുരം തഥാ.
ഒരുത്തി പൂർണ്ണകുംഭങ്ങളൊരുത്തി സിതതണ്ഡുലം
ഒരുത്തി ചെപ്പു കൈക്കൊണ്ടാളൊരുത്തി കലശദ്വയം.
ഒരുത്തി കോമളാംഭോജമൊരുത്തി മണിനൂപുരം
ഒരുത്തി രശനാജാലമൊരുത്തി മണികുണ്ഡലം" ഇത്യാദി.

(3) വാസവദത്താവർണ്ണനം — കേശാദിപാദം

"നീർകൊണ്ട നീലജീമൂതം നേർകൊണ്ടീടിന കുന്തലും
മുരളും വരിവണ്ടിണ്ട വെരുളും കുരുൾമാലയും,
തോറ്റ തിങ്കളുടേ കീറ്റു പോറ്റിളങ്ങിന [11] നെറ്റിയും,
മുരിക്കിൻ മലർതൻ കാന്തി ഭരിക്കുന്നധരോഷ്ഠവും
മന്ദാരധവളാകാരം സുന്ദരം മന്ദഹാസവും,
പർവചന്ദ്രനു പോരുന്ന ഗർവ്വൊഴിച്ച മുഖാംബുജം.
ഇണ്ടമാല കണക്കേ പോയ് നീണ്ടുരുണ്ട ഭുജദ്വയം,
അഭിമാനത്തെയുണ്ടാക്കുമിഭകുംഭസ്തനങ്ങളും,
മുലയെക്കാത്തുതാൻ വല്ലാതുഴലും മധ്യവല്ലരി,
പരം കരിചിമം[12] ചെമ്മേ പൊരും ജഘനചക്രവും.
വരിനെൽക്കതിരെപ്പോലെ വിരിയും രോമരാജിയും,
ചാരുപൊൻകദളിത്തണ്ടിൽ നേരുളാമൂരുഭാരവും,
തെളിനീർകുവളേ[13]പ്പോലെയുളവാം ജാനുമണ്ഡലം,
മണികേതകിതൻ മൊട്ടോടിണയാർന്ന മുഴങ്ങഴൽ,
കച്ഛപം കനകോൽഭൃതം സ്വച്ഛം പുറവടിദ്വയം,
തെളിഞ്ഞ കുപ്പിയോടൊപ്പം വിലസുന്ന കണക്കഴൽ,
നക്ഷത്രധവളാകാരസുന്ദരം നഖവും തഥാ."

(4) അതേ വിഷയം—പാദാദികേശം

ചെങ്ങിന തളിരൊളി ചേർന്നു വിളങ്ങി–
ച്ചെവ്വരി ചിതറിന ചേവടിയുഗളാ;
പങ്ങിവിളങ്ങിന ചാരുപളുങ്ങിൽ
പങ്ക്തിയൊടൊത്ത നഖാളീലളിതാ;
വിവിധമണിപ്രഭ തമ്മിലൊരോന്റേ
വിരവിൽ വിളങ്ങിന നാനാഭരണാ;
ചെലുചെലനെൻറു ചിലമ്പൊലി പൊലിയും
ചേതോഹരരുചി പുറവടിമധുരാ;

---

[11] പോറ്റിളങ്ങിന = പോൽ തിളങ്ങിന.

[12] കരിചിമം = ആനത്തല.

[13] കുവൾ = (കുവള) കുവലയം = കരിങ്കുവളം.

പരിചിതകാന്തി കണക്കാലിലിടും
പാടകഹാടകപാടലശോഭാ;
മുറുകിയൊതുങ്ങി നിറംപെട്ടേറ്റം
മുഴപുണരാത മുഴങ്ങാൽബദ്ധാ;
തുടവിയ മാരനികേതമണിഞ്ഞു–
ണ്ടടമ തുടർന്ന തുടദ്വയസുഭഗാ;
പുതുമപൊലിഞ്ഞു വിരഞ്ഞു വിരാജൽ–
പ്പൂന്തുകിലേന്തിന ജഘനാഭോഗാ;
അരയിലുടമ്പെട്ടുമുടഞാൺ പുണർപൂ–
ണ്ടരുണിതനിരുപമനീവിനിവേശാ;
നമ്രമുലാവിന നീർച്ചുഴിപോലേ
നയനമനോഹരനാഭിഗഭീരാ;
തിരളൊളിരോമവലി ചേർന്നേറ–
ത്തിറമെഴമഴകിയൊരുദരവരാഢ്യാ;
മുത്തണിമാലകൾ മാർവ്വിൽ മുഴക്കും
മുകൾമുല മൂടിന മൃദുലമനോജ്ഞാ;
മണിഗണകാന്തി മലിഞ്ഞു നിറംചേർ–
മാർവിൽ വിളങ്ങിന മഹിതാഭരണാ;
താരാനിരയിലരുന്ധതിപോലേ
താനേ മിന്നിന നാഭിമനോജ്ഞാ;
ചെമ്പകമാലാലളിതകരത്തിൽ–
ച്ചെലുചെല വിലസിന വലയകുലാങ്കാ;
ചെങ്ങഴനീർമലരകവിതൾപോലെ
ചെങ്ങിന മൃദുലനഖാളീലളിതാ;
പരിമളമീടിന പാതിരിനറുമലർ
പഴിപെടുമധരമണിദ്യുതിസുഭഗാ!
മാരമണിധ്വജദണ്ഡുകണക്കേ
മസൃണമനോഹര നാസാനാളാ;
കാമവിലാസകയത്തിലിണങ്ങും
കയലൊളികോലിന കാതരനയനാ;
താരുണ്യാമൃതവീചികണക്കേ
തരളതരാഞ്ചലചില്ലീലതികാ;
നെച്ചെഴ വിലസിന നെറ്റിത്തടഭ്രൂവി
നെറിയേറും നവമങ്ഗലതിലകാ;
കുടിലത തടവിന കുരുൾനിരയിലെഴും
കുസുമപരാഗപരീതലലാടാ;
മാരരസാമൃതമാരിപൊഴിപ്പാൻ
മഴമുകിലായ മലർക്കുഴൽമധുരാ.”

ഈ വർണ്ണനം വൃത്തംകൊണ്ടു ഭാഷയിലാണെങ്കിലും മറ്റെല്ലാം കൊണ്ടും മണിപ്രവാളത്തിലാകയാൽ ഈ അധ്യായത്തിൽ ചേർക്കുവാൻ ഇടവന്നു. ഈ വൃത്തം പിൽകാലത്തു മണിപ്രവാള ചമ്പുക്കളിൽ ഗദ്യമെന്നു വ്യപദേശിക്കപ്പെടുന്നു.

(5) അതേ വിഷയം, പാദാദികേശം, മറ്റൊരു മാതിരി

കാണാമതിന്നുമിഹ മാനസവാസമെന്നാ–
മന്നങ്ങളേ നടപയറ്റിനതാനതാങ്ഗ്യാഃ;
പത്മങ്ങളും ചരണയോരഴകുള്ളതെല്ലാ–
മർപ്പിച്ചു നൂനമുദകേഷു തപശ്ചരന്തി. (1)

പോരാമ തൻ പുറവടിക്കെതിരാം; കണക്കാൽ
പോരാടുമെങ്ങുമിഹ കേതകകുട്മളേന;
ചെപ്പിന്നിനിപ്പമഴിയും പരിചും മുഴങ്ങാ–
ലെപ്പോഴുമല്പലദൃശോ ലളിതം വിളങ്ങും (2)

ഈടിൻറ ചാരുകതളിക്കരളെങ്ങുമസ്യാ
വാടും തിരണ്ട തുടതൻ നിഴലങ്ങു വയ്ക്കിൽ
ഓടാത മാരരഥമായ നിതംബഭ്രമി–
ക്കൂടേ പിടിച്ച വിജയക്കൊടി രോമരാജി. (3)

കാണപ്പെടാ നടുവു; കോമള യൗവനശ്രീ
ചെൽവാൻ ചമച്ച നടയുണ്ടു വലിത്രയേണ;
യൂനാം മനോനളിനമെപ്പൊഴുതും മുളയ്പാൻ
കാമൻ ചമച്ചതിഹ നാഭിസരോ നതാങ്ഗ്യാഃ. (4)

കുംഭോത്തവോന്നതമിദം കമനീയമസ്യാ
മുക്താലസന്മലയമോ മുലയോ ന ജാനേ
തന്മേലിരണ്ടുപുറമുന്നവചന്ദനാർദ്രാ
വിദ്യോതതേ നൃപസുതാകരപല്ലവശ്രീഃ. (5)

***

ലാവണ്യമാം നദിയിൽ നീർവിളയാടി നില്ക്കും
മാരന്നു തോണിയിണപോലവൾകണ്ണിരണ്ടും
പൊന്നോല മിന്നിവരുവോ ചില കാതു വന്നി–
ങ്ങൂഞ്ഞാലുമാം കിമപി ചഞ്ചലമഞ്ചിതാക്ഷ്യാഃ (6)

അഞ്ചമ്പനഞ്ചിതദൃശാമഴകുള്ളതെല്ലാ–
മാരാഞ്ഞുകൊണ്ടു ചരതിച്ചൊരുമിച്ചുകൂട്ടി
കല്പിച്ചതെൻറു പലരും പുകഴിൻറുതെങ്ങും
തന്മങ്ഗലാങ്ഗമിഹ മാളവകന്യകായാഃ. (7)

ചില്ലീവിലാസമൊരു വില്ലിനെ വെല്ലുമെൻറും;
മുറ്റാത തിങ്കളഴകുണ്ടവൾ നെറ്റിയെങ്ങും;
വണ്ടിണ്ടയും കരുളുമങ്ങിരുളെൻറു തോൻറും
പൂവൽക്കരിങ്കുഴലവന്തി നൃപാത്മജായാഃ. (8)

ഒരേ വിഷയത്തെപ്പറ്റി തോലൻ മൂന്നു വർണ്ണനങ്ങൾ രചിച്ചിരിക്കുവാൻ ഇടയില്ലാത്തതിനാൽ മന്ത്രാങ്കം ആട്ടപ്രകാരത്തിൽത്തന്നെ മറ്റു കവികളുടെ വാങ്മയങ്ങളും

സ്ഥലംപിടിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു വിശ്വസിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. പക്ഷേ ഇവയൊന്നും പതിമ്മൂന്നാംശതകത്തേക്കാൾ അർവാചീനങ്ങളാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല.

ഭാഷാശ്ലോകങ്ങൾ

ചേടികളേയും അവരുടെ സംഭാഷണത്തേയും വർണ്ണിക്കുമ്പോൾ കവിത ചിലപ്പോൾ പച്ചമലയാളത്തോട് അടുക്കുന്നുണ്ട്.

(1) ചെറുമി

“നാട്ടാർക്കു മുറ്റവുമടിച്ചിട്ടുകൂലി[14]യുണ്ടു
താനേ വളർന്നു തലകൂട്ടിമുടിച്ചവാറേ
മാറത്തിരണ്ടുമുല പോന്നു മുകം തിരിഞ്ഞാ–
ലെവ്വൻറ[15]കുപ്പയുമൊരുവർശിയെൻറു തോൻറും.” (1)

“കരുമിഴിയിണ കണ്ടും കാർമ്മുകിൽക്കുന്തൽകണ്ടും
കനവിയ തുട കണ്ടും കാമബാണാതുരോ ഞാൻ
ചെറുമികൾമുടിമാലാം ചേതസാ പിൻവരിൻറേൻ
ചനവരി[16]ടയിലോടിച്ചാവെഴും പൻറിപോലെ.” (2)

താഴെക്കാണുന്ന രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങളിൽ സംസ്കൃതീകൃതഭാഷ ധാരാളമായിക്കാണുന്നു.

“തേങ്ങാനെയ് തേച്ച കേശാനതിബഹളഗള–
ത്താളിനാ ക്ഷാളയിത്വാ
താലത്തിൽസ്സഞ്ചിതാഭിഃ കഴുകി നിഖിലമ–
പ്യങ്ഗമിഞ്ചപ്പതാഭിഃ
മണ്ണാത്യാ ദത്തമാത്രാം ചെറിയൊരുടുതുണീം
ബിഭ്രതീ വെള്ളമഞ്ഞൾ–
തള്ളാടപ്പൂയിതാങ്ഗീ ചൊളചൊള ചെറുമീ (3)
നൻറെടോ നിൻറവാറ്.”

“ഒട്ടേ പഴുത്ത പുടവാം തുടമേലൊതുക്കി
നാവും കടിച്ചു നയനേന വിലങ്ങെ നോക്കി
പൊന്നല്ലയാത വളപോയ്ച്ചെലെനൻറു കൈക്കൊ–
ണ്ടെങ്ങൾക്കു തോൻറുമവളെച്ചിലെടുക്കുമാറ്.” (4)

‘നെൽ കുത്തുമാറും’ എന്ന ശ്ലോകം മുമ്പുദ്ധരിച്ചുവല്ലോ. അതുപോലെ പച്ചമലയാളത്തിൽ രചിച്ച ഒരു ശ്ലോകമാണ് ചുവടേ ചേർക്കുന്നത്.

“ഈഴച്ചേമ്പുമിരണ്ടുമൂൻറു വിറകും വാഴയ്ക്കു കീഴേടമും
വൻ തേങ്ങാമുറിയും വളഞ്ഞ പുളിയും മീനിന്നു മേലേടമും
മുന്നം കുത്തുമുമിക്കു മൂത്ത തവിടും പായും പഴമ്പുട്ടലും
കൈക്കീഴ്‌വച്ചുചിരിച്ചു കോത വരുമാറുണ്ടോ മറക്കാവുതു്?”

---

[14] ഇട്ടുകൊടുക്കുന്ന കൂലി.

[15] ഏവ്വൻറ = ഏതുവന്ന.

[16] ചനവർ = ജോനകർ.

ചേടികളുടെ സംഭാഷണം:

ഇതവിയ തുടയും നടയും
തുടി നടുവും കണ്ട കണ്ട കാമിജനൈഃ
ഇടയും ചേടികൾഘടയും
ചേടകഘടയോടുകൂടി വന്നിതഥ.

കാളീ താളിയെടുത്തുകൊൾ;
കാരുരിന്നില്ലയോ മുലക്കച്ച?
നങ്ങേ താക്കോലെങ്ങൂ?
ചെമ്പഞ്ഞിച്ചാററച്ചിതോ ചിറ്റേ?

അയ്യോ അയ്യോ കേളൊരു
വളയുള്ളതു കണ്ടുതി, ല്ല വിളി, പെണ്ണേ,
പാപ്പീ പുടവയിതാമോ?
അപ്പോഴീയകമടിച്ചുതളി കടുക[17]

***

ചെപ്പും കുപ്പിയമിപ്പോ–
ഴഞ്ജനകർപ്പൂരദർപ്പണാദി തഥാ;
എടുപിടി കടുകെ[18]ൻറിത്ഥം
ബഭൂവ സല്ലാപമത്ര ചേടീനാം.

ഇത്ഥമോരോന്റേ മെല്ലെ–
ച്ചൊല്ലിച്ചൊല്ലിക്കുഴഞ്ഞ തനുലതികാഃ
പ്രാപുർവാസവദത്താം
ചെറുമീതതി കയ്യർകയ്യുമവലംബ്യ.

പ്രതിശ്ലോകങ്ങൾ

(1) നാഗാനന്ദത്തിൽ നായകൻ ചൊല്ലേണ്ട

“നീതാഃ കിം നിശാശശാങ്കരുചയോ നാഘ്രാതമിന്ദീവരം
കിന്നോന്മീലിതമാലതീസുരഭയസ്സോഢാഃ പ്രദോഷാനിലാഃ
ഝങ്കാരഃ കമലാകരേ മധുലിഹാം കിംവാ മയാ ന ശ്രുതോ
നിർവ്യാജം വിധുരേഷ്വധീര ഇതി മാം കേനാഭിധത്തേ ഭവാൻ?”

എന്ന ശ്ലോകത്തിനു പകരം വിദൂഷകൻ ചൊല്ലുന്ന പ്രതിശ്ലോകങ്ങൾ

“നീതാ കിം പൃഥുമോദകാ ന ദിവസാ നാഘ്രാതമമ്മാമ്പഴം
കിന്നോന്മീലിതചാരുജീരകരസാസ്സോഢാശ്ച പാകാനിലാഃ
സീൽക്കാരഃ കടുകം വറുത്തു കറിയിൽക്കൂടുന്ന നേരം ശ്രുതോ;
നിർവ്യാജം വിരുണേഷ്വധീര ഇതി മാം കേനാഭിധത്തേ ഭവാൻ?

[17] കടുക = വേഗത്തിൽ.
[18] വേഗത്തിൽ.

വാഴപ്പഴങ്ങൾ വലിയോ ചിലകാണ്മ, നപ്പം
വാക്കുന്ന സീൽക്കരണനാദമടുത്തു കേൾപ്പൻ;
പാല്ക്കഞ്ഞിയാറുവതു പാർത്തു പുറത്തിരിപ്പൻ;
ഞാനല്ലയോ ജഗതി ധീരരിലഗ്രഗണ്യൻ?"

(2) മേൽപ്പടി നാടകത്തിലേ

"ചന്ദനലതാഗൃഹമിദം ചന്ദ്രമണീശിലമപി പ്രിയം ന മമ
ചന്ദ്രാനനയാ രഹിതം ചന്ദ്രികയാ മുഖമിവ നിശായാഃ"

എന്ന ശ്ലോകത്തിനുപകരം

"ഉരതിങ്ങുമുരൽപ്പിരതാനുരലാൽ ഭൂഷിതമപി പ്രിയം ന മമ
കുരളച്ചെറുമീരഹിതം കറികൂടാത്തൊരു ഭോജനംപോലെ."

(3) സ്വപ്നവാസവദത്തത്തിലേ

"സ്മരാമ്യവന്ത്യാധിപതേസ്സുതായാഃ
പ്രസ്ഥാനകാലേ സ്വജനം സ്മരന്ത്യാഃ
ബാഷ്പം പ്രവൃത്തം നയനാന്തലഗ്നം
സ്നേഹാന്മമൈവോരാസി പാതയന്ത്യാ."

എന്നതിനുപകരം

"സ്മരാമി വാനാറിയുടേ സുതായാ
നെൽകുത്തുകാലേ തവിട്ടും സ്മരന്ത്യാഃ
ശ്ലേഷ്മം പ്രവൃത്തം നിജഹസ്തലഗ്നം
സ്നേഹാന്മമൈവോരസി പാതയന്ത്യാ."

(4) മേൽപ്പടി നാടകത്തിലേ

"ബഹുശോപ്യുപദേശേഷു
യയാ മാം വീക്ഷമാണയാ
ഹസ്തേന സ്രസ്തകോണേന
കൃതമാകാശവാദിതം"

എന്നതിനുപകരം

"ബഹുശോപ്യുമിച്ചേറീട്ടു
യയാ മാം നോക്കമാണയാ
ഹസ്തേന സ്രസ്തച്ചൂർപ്പേണ
കൃതമാകാശച്ചേറിതം"

(5) സുഭദ്രാധനഞ്ജയത്തിലേ

"സൗന്ദര്യം സുകുമാരതാ മധുരതാ കാന്തിർമ്മനോഹാരിതാ
ശ്രീമത്താ മഹിമേതി സർഗ്ഗവിഭവാൻ നിശ്ശേഷനാരീഗുണാൻ
ഏതസ്യാമുപയുജ്യ ദുർവിധതയാ ദീനഃ പരാമാത്മഭൂ–
സ്സ്രഷ്ടുംവാഞ്ഛതി ചേൽ കരോതു പുനരപ്യത്രൈവ ഭിക്ഷാടനം"

എന്നതിനു പകരം

“വാനാറ്റം കവർനാറ്റമീറപൊടിയും ഭാവം കൊടുംക്രൂരമാം
വാക്കും നോക്കുമിതാദിസർഗ്ഗവിഭവാൻ നിശ്ശേഷചക്കീഗുണാൻ
ഇച്ഛക്യാമുപയുജ്യ പത്മജനഹോ ശക്യം ന ചക്യന്തരം
സൃഷ്ടിപ്പാനവ വേണമെങ്കിലിഹ വന്നെല്ലാമിരന്നീടണം[19]
നാഴിഭിരുരിഭിരുഴഗ്ഭി
പാതിമണത്ഭിസ്തഥൈവ ചവലരിഭിഃ[20]
യത്ര മനോരഥമുടനേ
സിധ്യതി തസ്യൈ നമശ്ചെറുമ്യൈ”

(6) മേൽപ്പടി നാടകം ഒന്നാമങ്കത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ വിദൂഷകനു ചൊല്ലാനുള്ള സന്ധ്യാവർണ്ണനശ്ലോകമാണ് സുപ്രസിദ്ധമായ

“താൾപ്പൂട്ടയന്തി തകരാഃ കറികൊത്തശേഷാഃ
കാകാഃ കരഞ്ഞു മരമേറിയുറങ്ങയന്തി;
മണ്ടന്തി പാന്ഥനിവഹാഃ പടിബന്ധപേട്യാ;
മിന്നാമിനുങ്ങുനിവഹാശ്ച മിനുങ്ങയന്തി.” എന്നതു്.

(7) നാഗാനന്ദത്തിൽ ‘അദ്യ ഖലു സ്വപ്നേ’ ഇത്യാദി ചൂർണ്ണികയ്ക്കു പകരം

“കണ്ടേൻ ഞാനും കനാവിൽപ്പുലരുമളവുമിക്കുന്നുതന്മേൽ വിരിച്ച-
ക്കണ്ടിച്ചീടും പഴമ്പായ്ത്തലവണ മുറിച്ചൂൽക്കെട്ടുമായിട്ടിരിന്ന്
കോപിച്ചീടുന്ന കള്ളച്ചെറുമി കടുകടെച്ചൂട്ടടാം തിന്നുമാറും
മണ്ടിച്ചെല്ലായുമെന്നെ പ്രതി കടുതരമാം പ്രാക്കുണർത്തീടുമാറും”

ഈ നാടകത്തിലും തപതീസംവരണത്തിലും ഉപയോഗിക്കുന്ന പല ശ്ലോകങ്ങളും അശനം രാജസേവ മുതലായവയെപ്പറ്റിയുള്ള ശ്ലോകങ്ങളും നവീനങ്ങളാണ്. ഒടുവിലത്തേ ഇനത്തിൽ ചില പഴയ ശ്ലോകങ്ങളുമില്ലെന്നില്ല. അവയിൽ ഒന്നു രണ്ടെണ്ണം പ്രദർശിപ്പിക്കാം.

മാസേ പ്രത്യാസന്നേ സ്വാനാം നാശം നിരൂപ്യ വേദനയാ
ഉൽബന്ധനമാചരതീം നൂനം വാഴപ്പഴക്കുലാഭിരിവ
പായിൽക്കുന്നിച്ചീടും ബാലപ്പയറോർത്തുകാൺകിലാശ്ചര്യം
മരതകർശൈലശ്ശേതേ ഭ്രമാവിഹ വജ്ജ്രമേറ്റ മൂർച്ചനയാ.

ഒരു ഗ്രന്ഥത്തിൽ 126 അശനശ്ലോകങ്ങൾ ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ട്; അതിലില്ലാത്ത അനേകം ശ്ലോകങ്ങൾ വേറെ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ കാണ്മാനുണ്ട്.

രാജസേവ

[19] ഇതിനുതന്നെ പാഠഭേദങ്ങളുണ്ട്.
(1) വാനാറ്റം കവർനാറ്റവും വളുസവും പൈശുന്യവും പീളയും
പേനും കക്കിയൊതുക്കിയിത്യപചിതാൻ നിശ്ശേഷ ചക്കീഗുണാൻ
വാനാറിച്ചെറുമിക്കലാക്കി നിതരാം നിസ്സ്വോ വിധിസ്താദൃശീം
നാണംകെട്ട സൃജിക്കുമാകിലിവളോടേ വന്നിരന്നീടുക.” മുതലായ ശ്ലോകങ്ങൾ. കവർനാറ്റം = ദേഹത്തിന്റെ ദുർഗ്ഗന്ധം.

[20] ചവൽ = പതിര്

“തട്ടിക്കൊട്ടിക്കഥമപി കഴിപ്പോരു മാടമ്പിവീട്ടിൽ
പൂക്കച്ചയ്ക്കേ പകൽ കഴിവളം പാർത്തിരുന്നർദ്ധരാത്രൗ
കല്ലും നെല്ലും തവിട്ടുമുമിയുംകൂടി വെന്തിട്ടിരിക്കും
പക്കപ്രാശാൽ സപദി തെരുവത്തയ്യമേറ്റം വിശേഷഃ”
“ചെയ്‌വാനോ പടകാലനോട്ട, നരകേ പോയ്ച്ചെന്നവീഴുംവിധൗ
ചെയ്‌വാനോ പരിരക്ഷണം പരമൊഴിപ്പാനോ പുനർജന്മ, നാം
പയ്യെപ്പുഞ്ചിരിയിട്ടു പോയ്പ്പറകൊഴിഞ്ഞാസ്സേവകാനാം നൃണാം
കൈയിൽകൈകമിഴാത്തമന്നവരെനാമെന്തിന്നുസേവാമഹേ?”

ഈ പ്രപഞ്ചനത്തിൽനിന്നും തോലനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുയായികളായ മറ്റു ചില കവികളും മണിപ്രവാളസാഹിത്യത്തെ ഏതു പ്രകാരത്തിൽ പരിപോഷിപ്പിച്ചു എന്നു വിശദമാകുന്നതാണ്. സൂക്ഷ്മമായി പരിശോധിക്കുമ്പോൾ “ബാണോച്ഛിഷ്ടം ജഗത്സർവം” എന്നു പറയുന്നതുപോലെ കൂടിയാട്ടത്തിലെ സാഹിത്യം കേരളത്തിലെ ഒട്ടധികം സാഹിത്യപ്രസ്ഥാനങ്ങൾക്കു മാർഗ്ഗദർശകമാണെന്നു ശപഥം ചെയ്യാം. സ്തോത്രങ്ങൾ ചാടുക്കൾ ഇവയ്ക്കും ഉദാഹരണങ്ങൾ അന്യത്ര പ്രദർശിപ്പിക്കും.

15
സംസ്കൃതകൃതികൾ

ക്രി. പി. പതിന്നാലാം ശതകം

കേരളത്തിന്റെ വിഭാഗങ്ങൾ

വിജയാലയചോളവംശത്തെ അലങ്കരിച്ച രാജേന്ദ്രചോളൻ ക്രി. പി. പതിനൊന്നാം ശതകത്തിന്റെ പൂർവാദ്ധത്തിൽ ചേരവംശത്തിന്റെ ഉന്മൂലനാശം വരുത്തിയതായി മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ആ ചോളവംശം ക്രി. പി. 1267-വരെ നിലനിന്നുപോന്നു. എങ്കിലും പതിമ്മൂന്നാം ശതകത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽത്തന്നെ അതിന്റെ പ്രാഭവം അസ്തമിച്ചുകഴിഞ്ഞിരുന്നു. ശുദ്ധകേരളത്തിന്റെ ദക്ഷിണഭാഗമായ കൂപകഖണ്ഡവും ഉത്തരഭാഗമായ മൂഷികഖണ്ഡവും പതിനൊന്നാംശതകത്തിനു മുമ്പും ഒട്ടൊക്കെ സ്വതന്ത്രങ്ങളായിരുന്നു. ചേരന്മാരുടെ അധഃപതനത്തോടുകൂടി കേരളഖണ്ഡത്തിന്റെ ഇതരവിഭാഗങ്ങളും സ്വാതന്ത്ര്യം നേടി. ക്രി. പി. പതിന്നാലാംശതകത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ കൂപകഖണ്ഡം അഥവാ വേണാട്ട്, തൃപ്പാപ്പൂർ, കൊല്ലം, കൊട്ടാരക്കര, കായങ്കുളം (ഓണാട്ട്) എന്നിങ്ങനെ നാലു രാജ്യങ്ങളായി വേർതിരിഞ്ഞിരുന്നു. ആദ്യമായി വേർതിരിഞ്ഞതു കായങ്കുളമാണ്. ജൂതന്മാർക്കു ഭാസ്കരരവിവർമ്മപ്പെരുമാൾ നല്കിയതായ ദാനശാസനത്തിൽ വേണാട്ട്, ഓടനാട്ട്, ഏറനാട്ട് (കോഴിക്കോട്ട്), വള്ളുവനാട്ട്, നെടുമ്പറയൂർനാട്ട് (പാലക്കാട്ട്) ഈ അഞ്ചു രാജ്യങ്ങളിലേയും രാജാക്കന്മാർ സാക്ഷി നില്ക്കുന്നു. വീരരാഘവചക്രവർത്തി ഇരവിക്കൊർത്തനു ക്രി. പി. 1320-ൽ നല്കിയ ദാനശാസനത്തിൽ ഇവരിൽ ആദ്യത്തെ നാലു രാജാക്കന്മാരും സാക്ഷികളാണ്. തൃപ്പാപ്പൂർ, കൊല്ലം, കൊട്ടാരക്കര, ഇവയ്ക്കും പിന്നീടു മറ്റൊരു ശാഖയായിപ്പിരിഞ്ഞ നെടുമങ്ങാടിനും തമ്മിൽ എല്ലാക്കാലങ്ങളിലും സമീപസംബന്ധവും പരസ്പരാവകാശവുമുണ്ടായിരുന്നു. ഇതരരാജ്യങ്ങളെ എല്ലാം ഏകീഭവിപ്പിച്ചു തൃപ്പാപ്പൂർ സ്വരൂപത്തിൽ ലയിപ്പിച്ചതു് ക്രി. പി. പതിനെട്ടാംശതകത്തിന്റെ പൂർവാർദ്ധത്തിൽ തിരുവിതാങ്കൂർ ഭരിച്ചിരുന്ന വീരമാർത്താണ്ഡവർമ്മമഹാരാജാവാകുന്നു. വേണാട്ടിനു വടക്കാണ് വെണ്പലനാട്; അതും പതിന്നാലാംശതകത്തിനു മുൻപുതന്നെ തെക്കുംകൂറെന്നും വടക്കുംകൂറെന്നും രണ്ടു രാജ്യങ്ങളായി പിരിഞ്ഞിരുന്നു. ഇല്ലിക്കൽ കോട്ടയടിക്കു പടിഞ്ഞാറു കുമരകംകായലിനു കിഴക്കു കൈപ്പട്ടൂരിനു വടക്കു കാണക്കാരിക്കു തെക്ക് ഇവയ്ക്കു നടുവിലുള്ള രാജ്യമാണു തെക്കുംകൂറെന്ന് ഒരു പഴയ ചൊല്ലുണ്ട്. അമ്പലപ്പുഴ (ചെമ്പകശ്ശേരി) രാജ്യത്തിന് അത്ര വളരെ പഴക്കമി

ല്ല. കുടമാളൂർ ചെമ്പകശ്ശേരിയില്ലത്തെ ഒരു നമ്പൂരിയെ നായന്മാർ അവിടത്തേയും തദനന്തരം പുറക്കാട്ടേയും (അമ്പലപ്പുഴ) രാജാവായി വാഴിച്ചതു പതിന്നാലാം ശതകത്തിനു മുമ്പായിരിക്കുവാനിടയില്ല. പന്തളവും പൂഞ്ഞാറും പാണ്ഡ്യരാജാക്കന്മാരുടെ വംശപരമ്പരയിൽപെട്ട രണ്ടു കുടുംബങ്ങളാണ്. അവയിൽ പന്തളം ക്രി. പി. പതിനൊന്നാംശതകത്തിലും പൂഞ്ഞാർ പന്ത്രണ്ടാം ശതകത്തിലും കേരളത്തിൽ താമസമുറപ്പിച്ചതായി കരുതാവുന്നതാകുന്നു. ആലങ്ങാടും പറവൂരും മറ്റു രണ്ടു ചെറിയ രാജ്യങ്ങളായിരുന്നു. അവയിൽ പ്രാചീനത പറവൂരിനു കൂടും. ഇടപ്പള്ളിത്തമ്പുരാക്കന്മാർ ആഢ്യബ്രാഹ്മണവർഗ്ഗത്തിൽ പെട്ടവരാണ്. ക്രി. പി. പതിനൊന്നാം ശതകത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ പെരുമ്പടപ്പു നമ്പൂരി ഒടുവിലത്തെ പെരുമാളുടെ ഒരു ഭാഗിനേയിയെ വിവാഹം ചെയ്തിരുന്നു എന്നും അദ്ദേഹം കൊച്ചിരാജാക്കന്മാർക്കു വിട്ടുകൊടുത്തതാണ് വന്നേരിനാട്ടിലെ ചിത്രകൂടമെന്നും അതിൽ പിന്നീട് ആ രാജാക്കന്മാരുടെ കിരീടധാരണം അവിടെവെച്ചു നടത്തണമെന്നായിരുന്നു നിയമമെന്നും അങ്ങനെയാണ് അവർക്കു പെരുമ്പടപ്പു രാജാക്കന്മാർ എന്നു പേർ വന്നതെന്നും ഐതിഹ്യം ഘോഷിക്കുന്നു. പ്രസ്തുത രാജകുടുംബത്തിലെ മറ്റൊരു രാജ്ഞിയെ ഇടപ്പള്ളി സ്വരൂപത്തിലെ ഒരു രാജാവു ക്രി. പി. പതിമ്മൂന്നാംശതകത്തിൽ വിവാഹം ചെയ്കയും കൊച്ചിപ്പട്ടണം ആ രാജ്ഞിക്കും മക്കൾക്കുമായി വിട്ടുകൊടുക്കുകയുംചെയ്തു. എന്നാൽ ക്രി. പി. പതിന്നാലാം ശതകത്തിന്റെ പൂർവാർദ്ധത്തിലും കൊടുങ്ങല്ലൂർ തന്നെയായിരുന്നു കൊച്ചിരാജ്യത്തിന്റെ രാജധാനി. കൊടുങ്ങല്ലൂർ കുറേക്കാലത്തേക്കു പടിഞ്ഞാറ്റേടത്തു ഭട്ടതിരിയുടെ വകയായിരുന്നു. അദ്ദേഹം അതു് അയിരൂർ രാജവംശത്തേക്ക് ഒഴിഞ്ഞു കൊടുക്കുകയും ക്രി. പി. പന്ത്രണ്ടാം ശതകത്തിൽ കൊച്ചിയിലെ പ്രബലനായ രവിവർമ്മമഹാരാജാവിന് അയിരൂർ രാജാവു് ആ പ്രദേശം ദാനം ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. അയിരൂർ സ്വരൂപത്തിന്റെ ഒരു ശാഖയാണ് ഇന്നത്തെ കൊടുങ്ങല്ലൂർ രാജവംശം. രവിവർമ്മാവിനു കേരളവർമ്മാ എന്ന പേരിൽ ഒരനുജനുണ്ടായിരുന്നു; അവർ രണ്ടുപേരുംകൂടി പല ദേശങ്ങൾ പിടിച്ചടക്കിയതിന്റെ ശേഷം രവിവർമ്മാവു കേരളവർമ്മാവിനെ ഇന്നു മലബാറിൽ പൊന്നാനിത്താലൂക്കിൽപ്പെട്ട താനൂർ എന്ന സ്ഥലത്തുവച്ച് വെട്ടത്തുരാജാവായി വാഴിച്ചു. പതിമ്മൂന്നാം ശതകത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ വെട്ടം കൊച്ചിയിൽനിന്നു വേർപെട്ടു സ്വതന്ത്രരാജ്യമായി. ഇതിനിടയ്ക്ക് ഏറനാട്ടു (നെടിയിരിപ്പു) രാജാക്കന്മാരുടെ അധികാരം ക്രമേണ വർദ്ധിച്ചുവന്നു. അവരെ സാമൂതിരിപ്പാടന്മാർ എന്നും കുന്നലക്കോനാതിരിമാർ (ശൈലാബ്ധീശ്വരന്മാർ) എന്നും പറയും. അവരുടെ രാജധാനിയാണ് കോഴിക്കോട്. ആദ്യകാലത്ത് അവർക്കു പെരുമാളിൽനിന്നു കിട്ടിയ ഭൂമി സ്വല്പമായിരുന്നു എങ്കിലും ക്രമേണ 'ചത്തും കൊന്നും' അവർ ശത്രുരാജ്യങ്ങൾ വെട്ടിപ്പിടിച്ച് അത്യന്തം ശക്തിമാന്മാരായിത്തീർന്നു. വള്ളുവനാട് ഏറനാട്ടുപോലെ തന്നെ ഒരു പഴയ സ്വരൂപമാണെന്നുള്ളതു ജൂതശാസനത്തിൽനിന്നു നാം കണ്ടുവല്ലോ. തിരുനാവാ മണൽപ്പുറത്തു പന്ത്രണ്ടുകൊല്ലത്തിലൊരിക്കൽ ആഘോഷിക്കപ്പെട്ടുവരുന്ന മാമാങ്കമഹോത്സവത്തിൽ കേരളത്തിലേ സകലരാജാക്കന്മാർക്കും അഗ്രഗണ്യനായി നിലപാട് നില്ക്കുവാനുള്ള അവകാശം ആദ്യകാലത്തു വള്ളുവക്കോനാതിരിയായിരുന്നു അനുഭവിച്ചുവന്നതു്. സാമൂതിരിപ്പാടന്മാർ പത്താംശതകത്തിൽ കോഴിക്കോടിനുസമീപമുള്ള പോലനാടു പിടിച്ചടക്കി പതിമ്മൂന്നാം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽ വന്നേരിച്ചിത്രകൂടം കൈവശപ്പെടുത്തി പെരുമ്പടപ്പുസ്വരൂപത്തെ അവിടെനിന്നു നീക്കം ചെയ്തു. പതിന്നാലാംശതകത്തിൽ സാമൂതിരിപ്പാടന്മാരുടെ ശക്തി ക്രമാധികമായി വർദ്ധിച്ചിരുന്നു. വള്ളുവനാട്ടു രാജാക്കന്മാരെ

വെള്ളാട്ടിരിമാരെന്നും ആറങ്ങോട്ടുടയവരെന്നുംകൂടി പറയും. ആ നാട്ടു സാമൂതിരി അടക്കിയപ്പോൾ പൊറളാതിരി രാജാവു തന്റെ ബന്ധുവായ കോലത്തിരിയെ അഭയം പ്രാപിച്ചു. പക്ഷേ കടത്തനാട് ഒരു പ്രത്യേകദേശമെന്ന നിലയിൽ വേർപിരിഞ്ഞതു ക്രി. പി. 1564-ൽ മാത്രമാണ്. കോട്ടയം ആദ്യകാലത്തു കോലത്തുനാട്ടിന്റെ ഒരംശമായിരുന്നു. ആ വംശത്തിലെ രാജാക്കന്മാരെ പുറവഴിയാനാട്ടുരാജാക്കന്മാരെന്നും പുറനാട്ടുരാജാക്കന്മാരെന്നുംപറയുന്നു. ഹരിശ്ചന്ദ്രപ്പെരുമാൾ എന്നൊരു ചേരരാജാവുണ്ടായിരുന്നു എന്നും അദ്ദേഹമാണ് ആ വംശത്തിന്റെ കൂടസ്ഥനെന്നും ഐതിഹ്യമുണ്ട്. കുറുമ്പനാട്ടുരാജാക്കന്മാർ കോട്ടയത്തു രാജാക്കന്മാരുടെ ബന്ധുക്കളാണ്. കേരളത്തിൽ ആകെക്കൂടി പതിനെട്ടു നാടുകളും പതിനെട്ടു സഭാമഠങ്ങളും പതിനെട്ടടവുകളും മറ്റും ഉണ്ടായിരുന്നതായി പഴമക്കാർ പറഞ്ഞു കേൾവിയുണ്ട്. അവയിൽ പ്രധാനപ്പെട്ട നാടുകളെപ്പറ്റി മാത്രമേ ഇവിടെ അതും — വളരെ ചുരുക്കത്തിൽ — പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളു.

രവിവർമ്മകുലശേഖരൻ

ജീവചരിത്രം

കേരളത്തിൽ കാവ്യങ്ങളുടെ പ്രണേതാക്കന്മാരായും കവികളുടെ പുരസ്കർത്താക്കന്മാരായും അനേകം രാജാക്കന്മാർ ജീവിച്ചിരുന്നിട്ടുണ്ട്. അവരിൽ അതിപ്രധാനമായ ഒരു സ്ഥാനത്തിന് അവകാശിയാകുന്നു ക്രി. പി. പതിന്നാലാംശതകത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ കൊല്ലത്തു രാജ്യഭാരം ചെയ്തിരുന്ന വീരരവിവർമ്മകുലശേഖരൻ. രവിവർമ്മാവു ശകാബ്ദം 1188-ൽ, അതായതു ക്രി. പി. 1266-ൽ, കൊല്ലത്തു ജയസിംഹൻ എന്ന രാജാവിന്റേയും ഉമാദേവി എന്ന രാജ്ഞിയുടേയും പുത്രനായി ചിങ്ങമാസത്തിൽ ചതയം നക്ഷത്രത്തിൽ അവതരിച്ചു. അക്കാലത്തു കൊല്ലത്തിന്റെ സ്ഥിതി അരാജകമായിരുന്നു. മധുരയിലെ ജടാവർമ്മൻ വീരപാണ്ഡ്യൻ (ക്രി. പി. 1253-74) ആ പട്ടണം സ്വായത്തമാക്കി. ജയസിംഹൻ ചന്ദ്രവംശത്തിലും കേരളത്തിലെ യദുക്ഷത്രിയശാഖയിലും പെട്ട ഒരു രാജാവായിരുന്നു. കൊല്ലത്തിനു ജയസിംഹനാട് എന്നു പേർ വന്നതു് അദ്ദേഹത്തിൽ നിന്നാകുന്നു. വീരപാണ്ഡ്യന്റെ അനന്തരഗാമിയായ മാറവർമ്മൻ കുലശേഖരൻ (1269-1310) എന്നൊരു രാജാവായിരുന്നു അന്നു മധുര ഭരിച്ചിരുന്നതു്; അദ്ദേഹത്തെ വിക്രമപാണ്ഡ്യൻ (1253-96) എന്നൊരു ബന്ധു രാജ്യഭാരത്തിൽ സഹായിച്ചുവന്നു. ആ വിക്രമപാണ്ഡ്യൻ കുലശേഖരനോടു പിണങ്ങിയപ്പോൾ ആരൂഢയൗവനൻ മാത്രമായിരുന്ന രവിവർമ്മാവു് അദ്ദേഹത്തെ പടയിൽ വെന്നു തടവിലാക്കി കുലശേഖരനു സമർപ്പിക്കുകയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കുമാരിയെ പാണിഗ്രഹണം ചെയ്കയും ചെയ്തു. ഈ സംഭവത്തെയാണ് ലീലാതിലകത്തിൽ ഉദ്ധൃതമായ

> “ദ്രോണായ ദ്രുപദം ധനഞ്ജയ ഇവ
> ക്ഷ്മാപാലബാലോ ബലീ
> വേണാട്ടിന്നുടയോരു വീരരവിവർ–
> മ്മാഖ്യോ യദൂനാം പതിഃ
> പാണ്ഡ്യം വിക്രമപൂർവകം പടയിൽവ–
> ച്ചാട്ടിപ്പിടിച്ചങ്ങനേ
> പാണ്ഡ്യേശായ കൊടുത്തു തസ്യ തനയാം
> പത്മാനനാമഗ്രഹീൽ.”

എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നതു്. മുപ്പത്തിമൂന്നാമത്തെ വയസ്സിൽ അദ്ദേഹം ദിഗ്വിജയത്തിനു പുറപ്പെട്ടു കേരളം മുഴവൻ കീഴടക്കി. അനന്തരം കുലശേഖരൻ അസവർണ്ണവിവാഹത്തിൽ ജനിച്ച പുത്രനായ വീരപാണ്ഡ്യനെ (1296-1342)[1] അനേകം യുദ്ധങ്ങളിൽ പരാജിതനാക്കി കൊങ്കണദേശത്തേക്കും ഒടുവിൽ കാട്ടിലേക്കും ഓടിച്ചു. അതിനിടയിൽ സുന്ദരപാണ്ഡ്യൻ പിതാവായ കുലശേഖരനെ വധിച്ചു ഡെൽഹിയിലെ അല്ലാഉദ്ദീൻകിൽജി എന്ന മഹമ്മദീയചക്രവർത്തിയുടെ സേനാനിയായ മാലിക്കാർഫ്റുടെ സഹായത്തോടുകൂടി പാണ്ഡ്യസിംഹാസനത്തെ ആരോഹണംചെയ്തു. തന്നിമിത്തം രവിവർമ്മാവിനു അദ്ദേഹത്തെയും ജയിക്കേണ്ടിവന്നു. പിന്നീടു നാല്പത്താറാമത്തെ വയസ്സിൽ ചോളരാജ്യവും കാഞ്ചീപുരവും ഭരിച്ചിരുന്ന കാകതീയരാജപ്രതിനിധിയായ മന്മസിദ്ധിയെ തോല്പിച്ചു തൊണ്ടമണ്ഡലവും സ്വായത്തമാക്കി. പാലാറ്റിന്റെ ഒരു പോഷകനദിയായ വേഗവതിയുടെ തീരത്തുള്ള ആ പുരാണനഗരത്തിൽ അരുളാളപ്പെരുമാൾ (വരദരാജസ്വാമി) ക്ഷേത്രത്തിലെ ഒരു മണ്ഡപത്തിൽവച്ചു് അദ്ദേഹം തന്റെ വിജയാഭിഷേകമഹോത്സവം ആഘോഷിക്കുകയും ത്രിക്ഷത്രചൂഡാമണി (ചേരപാണ്ഡ്യചോളേശ്വരൻ) എന്ന ബിരുദം സ്വീകരിക്കുകയും ചെയ്തു. ‘കുലശേഖരൻ ചന്തി’ എന്നൊരു പൂജ നാല്പത്തെട്ടാമത്തെ വയസ്സിൽ അദ്ദേഹം ആ ക്ഷേത്രത്തിൽ ഏർപ്പെടുത്തി അതിനുവേണ്ട വസ്തുവകകളും വിട്ടുകൊടുത്തു. അതിനുപുറമേ ശ്രീരങ്ഗത്തു രങ്ഗനാഥസ്വാമി ക്ഷേത്രത്തിന്റെ അന്തർഭാഗത്തിൽ ലക്ഷ്മീസഹിതനായ മഹാവിഷ്ണുവിന്റെ ബിംബം പ്രതിഷ്ഠിക്കുകയും ഭദ്രദീപോത്സവം നടത്തുന്നതിനും‌മറ്റും വേണ്ട ദാനം ചെയ്കയുംചെയ്തു. ആ ബിംബം ഇന്നുമുണ്ടു്. വരദരാജക്ഷേത്രത്തിൽ ചേരകുലവല്ലി എന്നും രങ്ഗനാഥക്ഷേത്രത്തിൽ മലയാളനാച്ചിയാർ എന്നും പേരുള്ള രണ്ടു വിഗ്രഹങ്ങൾ പ്രതിഷ്ഠിച്ചു. ആ ദേവിമാർ രാജാവിന്റെ പുത്രിമാരാണെന്നും അവരെ അദ്ദേഹം മഹാവിഷ്ണുവിനു പത്നിമാരായി സമർപ്പിക്കുന്നു എന്നുമാണ് സങ്കല്പം. തിരുവാടിയിൽ വീരസ്ഥാനേശ്വരംക്ഷേത്രം ജീർണ്ണോദ്ധാരണം ചെയ്തു കുംഭാഭിഷേകം ആഘോഷിച്ചതും ആ മഹാരാജാവു തന്നെയാണ്. അതു 47-ാമത്തെ വയസ്സിലാണ് നടന്നതു്. മദിരാശിയിൽ പൂനമലയിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരു ശിലാരേഖ കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടുണ്ടു്. പൂനമലയ്ക്കു അദ്ദേഹം ചേരപാണ്ഡ്യചതുർവേദിമങ്ഗലം എന്നു പേർ നല്കി തിരുനെൽവേലിയിൽ രവിവർമ്മചതുർവേദിമങ്ഗലം എന്നൊരു ഗ്രാമവും അദ്ദേഹം സ്ഥാപിച്ചു. തിരുവിതാംകൂറിൽ തിരുവനന്തപുരത്തു വലിയചാലയിലും ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിൽ ഒരു വലിയ പാത്രത്തിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ രേഖകൾ കാണുന്നു. കാകതീയരാജ്ഞിയായ രുദ്രാംബയുടെ ആജ്ഞയനുസരിച്ചു ക്രി. പി. 1316-ൽ മുപ്പടിനായ്ക്കൻ എന്ന സേനാനി കാഞ്ചീപുരം വീണ്ടെടുത്തു. രവിവർമ്മ കുലശേഖരൻ അതിനുമുമ്പു ചരമഗതിയെ പ്രാപിച്ചിരിക്കണം. ഇത്രയും പ്രസ്താവിച്ചതിൽനിന്നു രവിവർമ്മകുലശേഖരന്റെ ദിഗ്വിജയം എത്ര വിപുലവും വിശ്വവിസ്മാപകവുമാണെന്നു കേരളീയർക്കു ധരിക്കാവുന്നതാണ്. അദ്ദേഹത്തേപോലെ പരദേശങ്ങളിൽ മാതൃഭൂമിയുടെ പേരും പെരുമയും പരത്തിയ കേരളരാജാക്കന്മാർ വേറെയില്ല. വരദരാജക്ഷേത്രത്തിലെ ശിലാരേഖയാണ് താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നതു്.

> “സ്വസ്തിശ്രീ ജയസിംഹ ഇത്യഭിഹിത–
> സ്സോമാന്വയോത്തംസകോ

[1] വലയങ്ങൾക്കുള്ളിൽ കാണുന്ന ആണ്ടുകൾ അതാതു രാജാക്കന്മാരുടെ ജീവിതകാലത്തിൽ നമുക്കറിവുള്ളവ മാത്രമാണ്. അവ അവരുടെ ജനനമരണങ്ങളെ സൂചിപ്പിക്കുന്നില്ല.

രാജാസീദിഹ കേരളേഷു വിഷയേ
നാഥോ യദുക്ഷ്മാഭൃതാം;
ജാതോസ്മാദ്രവിവർമ്മഭൂപതിരുമാ
ദേവ്യാം കുമാരശ്ശിവാ–
ദ്ദേഹവ്യാപ്യശകാബ്ദഭാജി സമയേ
ദേഹീവ വീരോ രസഃ.

ക്ഷയം നീത്വാ സോയം കലിബലമിവാരാതിനിവഹാൻ
ജയശ്രീവൽ കൃത്വാ നിജസഹചരീം പാണ്ഡ്യതനയാം
ത്രയസ്ത്രിംശദ്വർഷോ യശ ഇവ യയൗ കേരളപദം
രരക്ഷ സ്വം രാഷ്ട്രം നഗരമിവ കോളംബമധിപഃ.

ജിത്വാ സങ്ഗ്രാമധീരോ നൃപതിരധിരണം വിദ്വിഷം വീരപാണ്ഡ്യം
കൃത്വാസൗ പാണ്ഡ്യചോളാൻ നയ ഇവ തന്മാൻ കേരളേഭ്യോപ്യധീനാൻ
ഷട്ചത്വാരിംശദബ്ദസ്തടഭുവി മകുടം ധാരയൻ വേഗവത്യാഃ.
ക്രീഡാം സിംഹാസനസ്ഥശ്ചിരമകൃത മഹീകീർത്തിവാണീരമാഭിഃ

കൃത്വാ കേരളപാണ്ഡ്യചോളവിജയം ക്ലൃപ്താഭിഷേകോത്സവഃ
സങ്ഗ്രാമാപജയേന കൊങ്കണഗതം തം വീരപാണ്ഡ്യം നൃപം
നീത്വാ സ്ഥിതബലം തഥാപി വിപിനം നീത്വാ ദിശാമുത്തരാം
കാഞ്ച്യാമത്ര ചതുർത്ഥമബ്ദ (?) മലിഖൽ സങ്ഗ്രാമധീരോ നൃപഃ.

ആമേരോരാമലയാദാപൂർവാദാ ച പശ്ചിമാദചലാൽ
യദുകുലശേഖര ഏഷ ക്ഷോണീം കുലശേഖരസ്സ്വയം ബുഭുജേ.

സ്വസ്തിശ്രീഃ-ചന്ദ്രകുലമങ്ഗലപ്രദീപ-യാദവനാരായണ-കേരളദേശപുണ്യപരിണാമ-നാമാന്തരകർണ്ണ-ഭൂപകസാർവഭൗമ-കുലശിഖരിപ്രതിഷ്ഠാപിതഗരുഡധ്വജ-കോളംബപുരവരാധീശ്വര-ശ്രീപദ്മനാഭപദകമലപരമാരാധക-പ്രണതരാജ

പ്രതിഷ്ഠാചാര്യ-വിമതരാജബന്ദീകാര-ധർമ്മതരുമൂലകന്ദ-സദ്ഗുണാലങ്കാര-ചതുഷ്ഷഷ്ടികലാവല്ലഭ-ദക്ഷിണഭോജരാജ-സങ്ഗ്രാമധീര-മഹാരാജാധിരാജപരമേശ്വര-ജയസിംഹദേവനന്ദന-രവിവർമ്മമഹാരാജ-ശ്രീകുലശേഖരദേവ-തിരിപുവനചക്കിരവർത്തി-കോനേരിന്മൈക്കൊണ്ടാൻ.”

രങ്ഗനാഥക്ഷേത്രത്തിലേ രേഖയിൽ വരദരാജക്ഷേത്രരേഖയിലുള്ള ആദ്യത്തെ മൂന്നു ശ്ലോകങ്ങളും സംസ്കൃതഗദ്യവും ഒടുവിലത്തെ ശ്ലോകവും കഴിഞ്ഞു താഴെക്കാണുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ കൂടി കൊത്തിക്കാണുന്നു.

കൃത്വാ ദുർന്നയവൈരനൈരൃതശമം സംസ്കാരസംശോഭിതേ
നിദ്രാണാമധിദേവതാം നിരുപമൈരഭ്യർച്ച്യ മാല്യാദിഭിഃ
ധർമ്മൈരന്തരധിഷ്ഠിതേ സഹൃദയൈസ്സങ്ഗ്രാമധീരഃ കൃതീ
രങ്ഗേഽസ്മിൻ സുമനോധിവാസമകരോല്ലാസ്യേ നിയോജ്യത്രയീം.

ലബ്ധ്വാ സാഗരനേമിഭൂമിവിഷയാ രത്നം പ്രതിഷ്ഠാ യത–
സ്തസ്മൈ ശ്രീകുലശേഖരോ യദുപതിസ്ത്രിക്ഷത്രചൂഡാമണിഃ
രങ്ഗേ∫സ്മിൻ കമലാസഖായ ഹരയേ രമ്യാം പ്രതിഷ്ഠാം ദദൗ
സന്തഃ പ്രത്യുപകുവർതേപ്യുപകൃതാഃ സർവേ കിമത്രാദ്ഭുതം?

ഭൂപാലൈരിളകാർത്തവീര്യസഗരൈര്യഃ പൂർവമാസീൽകൃതം
പശ്ചാൽ പ്രൗഢമനോഹരം യദുപതിസ്തം ഭദ്രദീപോത്സവം
ചക്രേ ശക്ര ഇവാശ്രയം സുമനസാം സമ്രാട് ത്രയീധർമ്മവി–
ദ്രങ്ഗേ∫സ്മിൻരുചിരാങ്കസംശ്രിതരമാരോചിഷ്ണവേ വിഷ്ണവേ.

സമ്രാജാമിവ യസ്സതാം സമുദഭൂത്തൈസ്തൈർഗ്ഗുണൈർമ്മാതൃകാ;
സൈഷ ശ്രീകുലശേഖരശ്ശതഭിഷക്താരേ സകന്യാരവൗ
ഭട്ടേഭ്യഃ പുരതോത്ര രങ്ഗനൃപതേഃ പഞ്ചാശതിം സാക്ഷിണഃ
പ്രത്യേകം പ്രതിഹായനം പണശതം ദാതും പ്രതിഷ്ഠാംവ്യധാൽ.

കവിത

സങ്ഗ്രാമധീരരവിവർമ്മന്റെ ഒരു കൃതി മാത്രമേ നമുക്കു കിട്ടീട്ടുള്ളു. അതു പ്രദ്യുമ്നാഭ്യുദയമെന്ന അഞ്ചങ്കത്തിലുള്ള ഒരു നാടകമാണ്. ആ നാടകത്തിന്റെ പ്രസ്താവനയിൽ ഇങ്ങനെ കാണുന്നു.

സൂത്രധാരൻ: "അസ്തി കില സങ്ഗീതശാസ്ത്രപാരദൃശ്വനാ, നിഖില ഗുണരത്നരോഹണഗിരിണാ, കവിജനമയൂര കാലമേഘേന, സാഹിത്യ വിദ്യാവിചക്ഷണേന, ദക്ഷിണഭോജരാജേന, മഹാരാജപരമേശ്വരേണ, സങ്ഗ്രാമധീരാപരനാമധേയേന, ശ്രീരവിവർമ്മദേവേന വിരചിതം പ്രദ്യുമ്നാഭ്യുദയം നാമ നാടകം തൽ പ്രയുഞ്ജാനാഃ സാമാജികാൻ ഉപാസ്മഹേ.

നടീ: (സശ്ലാഘം): വീരശ്രിയേവ സരസ്വത്യാപ്യഭിരമത ഏഷ യദുനാഥഃ[2]

സൂത്ര: ആര്യേ, കിമുച്യതേ?

സങ്ഗ്രാമഭൂമിഷു സഭാസു ച ധീര ഏഷ
ശസ്ത്രേണ ബുദ്ധിവിഭവേന ച തൈക്ഷ്ണ്യഭാജാ
ദർപ്പാന്ധകാരിതധിയോ നൃപതീൻ ബുധാംശ്ച
ജിത്വാ ക്ഷിതൗ വിഹരതേ ജയസിംഹസൂനു,

നടീ: നന്വേവംവിധസ്യ നരപതേഃ പ്രബന്ധമഭിനയ താമസ്മാകം ഹസ്തഗതാ മനീഷിതസിദ്ധിഃ.

സൂത്ര: (സബഹുമാനം) ആര്യേ! സാധു ഭണിതം.

"ഭരതജലധികർണ്ണധാരഃ പ്രബന്ധാ യദുക്ഷ്മാപതി–
സ്ത്രിഭുവനവിജയീ മുരാരേഃ കുമാരഃ സ്മരോ നായകഃ
പരിഷദഭിനയാദ്യഭിജ്ഞാ, പ്രവീണാശ്ച നാട്യേ വയം
ഫലിതമിഹ തദദ്യപുണ്യൈശ്ചിരാന്നഃ പുരാസഞ്ചിതൈഃ"

[2] പ്രാകൃതത്തിന്റെ ഛായ.

ഇതിൽ നിന്നും സങ്ഗ്രാമധീരൻ സങ്ഗീതത്തിലും ഭരതശാസ്ത്രത്തിലും നിഷ്ണാതനായിരുന്നു എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നുണ്ടല്ലോ. 'കേരളദേശസുകൃതപരിണതി'യും 'യാദവനൃപകുലദൈവത'വുമായ ഭഗവാൻ ശ്രീപദ്മനാഭന്റെ യാത്രോത്സവത്തിൽ അഭിനയിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി നിർമ്മിച്ചതാണ് പ്രസ്തുതനാടകമെന്നും കവി രേഖപ്പെടുത്തീട്ടുണ്ട്; ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ പുത്രനായ പ്രദ്യുമ്നൻ വജ്രപുരാധീശ്വരനായ വജ്രണാഭൻ എന്ന അസുരനെ വധിച്ച് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രിയായ പ്രഭാവതിയെ പാണിഗ്രഹണം ചെയ്യുന്നതാണ് ഇതിലെ ഇതിവൃത്തം. ഈ കഥ ഹരിവംശത്തിൽനിന്നു സങ്ഗ്രഹിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്. രങ്ഗപ്രയോഗത്തിന് ഉചിതമായ വിധത്തിൽ പല മാറ്റങ്ങളും വരുത്തീട്ടുണ്ട്.[3] പ്രസ്തുതനാടകം ഒരിക്കലെങ്കിലും വായിക്കുന്നവർക്ക് അതു കവിചരിത്രത്തിന്റെ ദർപ്പണംകൂടിയാണെന്നു കാണുവാൻ അശേഷം പ്രയാസം ഉണ്ടാകുന്നതല്ല. രണ്ടാമങ്കത്തിൽ ഭദ്രനടന്റെ

> "ചാടൂക്തിഭക്തിചതുരൈരശ്ചതുരാനനാദ്യൈ–
> രഭ്യർത്ഥിതസ്സുരഗണൈരവനീമുപേതഃ
> വംശേ മഹീയസി യദോർവിഹിതാവതാര–
> സ്സംക്രീഡതേ ശമിതശത്രുകുലോ മുകുന്ദഃ"

എന്ന ശ്ലോകം ജയസിംഹപ്രശസ്തിയുടെ പ്രതിബിംബമായി ഗണിക്കാവുന്നതാണ്; അഞ്ചാമങ്കത്തിൽ "യദുവംശഭുവാം രാജ്ഞാമീദൃശീ കാലയോധിതാ" എന്നു നാരദൻ പറയുന്നു. ഒടുവിൽ നേപഥ്യത്തിൽ "സാമ്രാജ്യചിഹ്നമധിതിഷ്ഠതു ഭദ്രപീഠം നാഥോ യദുക്ഷിതിഭുതാം ശരദസ്സഹസ്രം" എന്ന ആശീർവാദം ഉച്ചരിക്കപ്പെടുന്നു. വേറെയും ഈ മതം സമർത്ഥിക്കുവാൻ ധാരാളം ഉദാഹരണങ്ങൾ കാണിക്കാവുന്നതാണ്. രവിവർമ്മ കവിയുടെ ഗദ്യവും പദ്യവും ഒന്നുപോലെ മനോഹരമാകുന്നു. നോക്കുക:

> "പ്രഭാവത്യാഃ കലാഭിയോഗോ നാമ ഹേമയഷ്ട്യാ ദഹന സംസ്കാരോ, മണിശലാകായാശ്ശാണസമുല്ലേഖഃ ചമ്പകമാലായാ ഹിമജലപരിഷേക, ശ്ചന്ദ്രികായാശ്ശരത്സമാഗമശ്ച"
> "ആശ്യാനപങ്കപഥമംബുലസത്തടാക–
> മാവിർമ്മദദ്വിപമയത്നവിലംഘി സിന്ധു
> ആദർശയൻ സ്വമിഹ വൈഭവമാഹവോൽകാൻ
> സന്നാഹയത്യവനിപാൻ ശരദേഷ കാലഃ"

സമുദ്രബന്ധൻ

രവിവർമ്മകുലശേഖരനെപ്പോലെയുള്ള ഒരു മഹാരാജാവിന്റെ രാജധാനിയിൽ അനേകം കവികളും പണ്ഡിതന്മാരും പുലരുക എന്നുള്ളതു സ്വാഭാവികമാണല്ലോ. അവരിൽ സമുദ്രബന്ധൻ, കവിഭൂഷണൻ എന്നിങ്ങനെ രണ്ടുപേരെപ്പററിമാത്രമേ നമുക്കറിവാനിടവന്നിട്ടുള്ളു. രണ്ടുപേരും പാരദേശികന്മാരെന്നാണ് തോന്നുന്നത്. സമുദ്രബന്ധയജ്വാവെന്നു സമുദ്രബന്ധനെപ്പറ്റി അന്യത്ര പ്രസ്താവിച്ചുകാണുന്നു. കാശ്മീരത്തിൽ ആലങ്കാരികമൂർദ്ധന്യനായി രുയ്യകൻ എന്നൊരു പണ്ഡിതൻ ക്രി. പി.

[3] പ്രസ്തുതകഥയെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി പതിനാറാംശതകത്തിൽ പിങ്ഗളിസൂരണ്ണാ എന്ന ആന്ധ്രകവി പ്രഭാവതീപ്രദ്യുമ്നം എന്ന തെലുങ്കുകാവ്യം നിർമ്മിക്കുകയുണ്ടായി.

പന്ത്രണ്ടാംശതകത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹം നിർമ്മിച്ച 'അലങ്കാര സൂത്രം' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യനും സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രനുമായ മംഖുകൻ 'അലങ്കാരസർവസ്വം' എന്ന വൃത്തി രചിച്ചു. 'നമസ്കൃത്യ പരാം വാചം ദേവീം ത്രിവിധവിഗ്രഹാം ഗുർവലങ്കാരസൂത്രാണാം വൃത്ത്യാ താൽപര്യമുച്യതേ' എന്ന് ആ വൃത്തിയുടെ ആരംഭത്തിലും,

> "ഇതി മംഖുകോ വിതേനേ കാശ്മീരക്ഷിതിപസാന്ധി വിഗ്രഹികഃ
> സുഖവിമുഖാലങ്കാരം തദിദമലങ്കാരസർവസ്വം"

എന്ന് അവസാനത്തിലുമുള്ള ശ്ലോകങ്ങൾ നോക്കുക. മംഖുകൻ 1129 മുതൽ 1150 വരെ കാശ്മീരം ഭരിച്ചിരുന്ന ജയസിംഹന്റെ മന്ത്രിയും സദസ്യനുമായിരുന്നു. അലങ്കാരസർവസ്വത്തിനു വിശദമായ ഒരു വ്യാഖ്യാനം രവിവർമ്മകുലശേഖരന്റെ ആജ്ഞയനുസരിച്ചു കൊല്ലത്തുവച്ചു സമുദ്രബന്ധൻ നിർമ്മിക്കുകയുണ്ടായി. ആ സംഭവത്തെപ്പറ്റി കവി ഇങ്ങനെ വർണ്ണിക്കുന്നു.

> "കേരളേഷ്വസ്തി നഗരീ കോളംബ ഇതി വിശ്രുതാ
> അധിശ്രിയാ യയാവാചീ ഹരിദപ്യളകാവതീ;
> അയോധ്യാമപി യാം സന്തോ രാഘവാന്വയവർജ്ജിതാം
> അഗോചരം ഭുജങ്ങ്ഗാനാമാഹുർഭോഗവതീമപി.
> പ്രാപ്തകല്പദ്രുമച്ഛായൈഃ സുമനോഭി: കൃതാസ്പദാ,
> അവതീർണ്ണേവ മേദിന്യാം യാ ചകാസ്ത്യമരാവതീ.
> വിഭൂഷയൻ പുരീമേനാം യദുവംശവിഭൂഷണം
> രവിവർമ്മേതി വിഖ്യാതോ രാജാ ശാസ്തി വസുന്ധരാം.
> യസ്മാദന്യഃ പദം നാസ്തി കലാവദ്രാജശബ്ദയോഃ
> തദന്വവായകൂടസ്ഥമന്തരേണ നിശാകരം.
> വിവർണ്ണാരിവധൂവക്ത്രവ്യാഖ്യാത ഭുജവിക്രമേ
> പത്യൗ യസ്മിന്നഭൂദുവീ വീരപത്നീപദാസ്പദം.
> വീരേണ വാഗ്മിനാ യേന വദാന്യേന വസുന്ധരാ
> വാസവം വചസാമീശം പാരിജാതഞ്ച ലംഭിതാ.
> ന പരം ധന്വനാ ശൂന്യാഃ പാണയഃ പൃഥിവീഭുജാം
> അപി കൃത്സ്നാ മഹീ യസ്മിന്നവത്യതുലവിക്രമേ.
> വിദ്യാസ്ഥാനൈസ്സമം തസ്യ വിഷ്ണുപാനി ചതുർദ്ദശ
> പ്രസാധിതവതഃ പാർശ്വം സുധിയോ ജാതു നാത്യജൻ.
> കദാചിന്മംഖുകോപജ്ഞം കാവ്യാലങ്കാരലക്ഷണം
> പ്രദർശ്യ രവിവർമ്മാണം പ്രാർത്ഥയന്ത വിപശ്ചിതഃ.
> ഗംഭീരം നസ്തിതീർഷൂണാം മംഖുകഗ്രന്ഥസാഗരം
> നൗരസ്തു ഭവതഃ പ്രജ്ഞാ സ്ഥേയസീ യദുനന്ദന!
> വ്യാചക്ഷ്വ തമിമം ഗ്രന്ഥം വ്യാവൃത്തവചനക്രമഃ
> ശാസ്ത്രസാഹിത്യപാഥോധിപാരാവാരീണയാ ധിയാ.
> ഇതി തൈഃ പ്രാർത്ഥിതഃ പ്രാജ്ഞൈഃ പാർത്ഥിവസ്താനഭാഷത
> ദന്താർച്ചിരുദ്ഗമവ്യാജവ്യക്തവൈശദ്യയാ ഗിരാ.
> മയാ ̸സാധ്യമഭീഷ്ടം വോ ഗ്രന്ഥഃ പുനരയം മഹാൻ
> വ്യാഖ്യാതും ശക്യമാസാദ്യ ഭവതാം യദ്യനുഗ്രഹം.
> വ്യാഖ്യേയം മാനനീയാ സ്യാൽ സദ്ഭിരാദ്രിയതേ യദി;

ശംഭോഃ പരിഗ്രഹാദേവ ശ്ലാഘ്യാ ചാന്ദ്രമസീ കലാ.

ഇത്യുക്തൈഷ മനീഷാ വൈഭവപരിഭൂതവാസവാചാര്യ:
ബുദപരിഷദലങ്കാരോ വ്യാഖ്യദലങ്കാരസർവസ്വം
അവധൂത്യൈ യദുപതിനാ വിവൃതസ്യ ഗരീയസസ്തദർത്ഥസ്യ
കശ്ചിദ്വ്യധിത വിപശ്ചിച്ഛുബദനിബന്ധം സമുദ്രബന്ധാഖ്യ:"

ദുരവഗാഹമായ അലങ്കാരസർവസ്വം വ്യാഖ്യാനിക്കണമെന്നു പണ്ഡിതന്മാർ സങ്ഗ്രാമധീരനോടു പ്രാർത്ഥിക്കുകയും അദ്ദേഹം അവരുടെ അപേക്ഷ സ്വീകരിച്ച് ആ ഗ്രന്ഥത്തിന് അർത്ഥവിവരണം ചെയ്യുകയും അതു സമുദ്രബന്ധൻ പുസ്തകാകൃതിയിലാക്കുകയും ചെയ്തു എന്നാണല്ലോ ഈ പ്രസ്താവനയിൽനിന്നു നാമറിയുന്നത്. സർവസ്വവ്യാഖ്യയിൽ അവിടവിടെ സമുദ്രബന്ധൻ ഉദാഹരണരൂപത്തിൽ പല ശ്ലോകങ്ങൾ എഴുതിച്ചേർത്തിട്ടുണ്ട്. അവയെല്ലാം രവിവർമ്മപ്രശസ്തിപരങ്ങളാകുന്നു.

"സങ്ഗ്രാമധീരനൃപതിർഭീരുരധർമ്മാദഭീരുരാഹവതഃ
ശുശ്രൂഷുർന്നഗമവിദസ്തദ്ബാഹ്യവിദോ ഭവത്യശുശ്രൂഷുഃ"
"അധിസമരമാതതജ്യേ രവിവർമ്മൻ! കാർമ്മുകേ ത്വയാകൃഷ്ടേ
ആസ്രം ദ്വിഷാമുരസ്തസ്തരുണീനാം ലോചലൈസ്സമം പതതി"
"യദ്യാകാംക്ഷസി വീക്ഷിതും ഗുണരുചേ, ചേതസ്സമസ്താൻഗുണാൻ
കോളംബാഖ്യമുപേഹി ദക്ഷിണദിശാർസീമന്തരത്നം പുരം
ആസ്തേ യത്ര ഭുജേന കീർത്തിശശിനഃ പൂർവാചലേനോദ്വഹ–
ന്നുർവീമർണ്ണവമേഖലാം യദുപതിഃ കല്പദ്രുമോ ജങ്ഗമഃ"

ഇവ അക്കൂട്ടത്തിൽ പെട്ടവയാണ്. വിദ്യാധരന്റെ ഏകാവലി, വിദ്യാനാഥന്റെ പ്രതാപരുദ്രീയം, സമുദ്രബന്ധന്റെ അലങ്കാരസർവസ്വവ്യാഖ്യ ഈ മൂന്നലങ്കാരഗ്രന്ഥങ്ങളും ഏകദേശം ഒരേകാലത്തുണ്ടായവയാണ്. വിദ്യാധരൻ കലിങ്ഗരാജാവായ ദ്വിതീയനരസിംഹനേയും (1275-–1305) വിദ്യാനാഥൻ കാകതീയരാജാവായ പ്രതാപരുദ്രനേയും (1291—1321) വർണ്ണിച്ചാണ് ഉദാഹരണങ്ങൾ രചിക്കുന്നത്. ഈ പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ഉപജ്ഞാതാവു വിദ്യാധരനാണെന്നു ഞാൻ ഊഹിക്കുന്നു.

സിംഹരാജൻ

സമുദ്രബന്ധനു സിംഹരാജൻ എന്നൊരു പുത്രനുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികളായി പ്രാകൃതരൂപാവതാരം, രാജശേഖരന്റെ കർപ്പൂരമഞ്ജരീസട്ടകത്തിനു വിവരണം എന്നൊരു വ്യാഖ്യാനം, ഇങ്ങനെ രണ്ടു ഗ്രന്ഥങ്ങൾ നമുക്കു ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. രണ്ടും അദ്ദേഹത്തിനു പ്രാകൃതഭാഷയിലുള്ള പാണ്ഡിത്യത്തെ സ്പഷ്ടീകരിക്കുന്നു. രണ്ടാമത്തെ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഒടുവിൽ "സകലവിദ്യാവിശാരദസ്യ സമുദ്രബന്ധയജ്വനഃ സൂനുനാ സിംഹരാജേന വിരചിതേ സട്ടകവിവരണേ" എന്നൊരു കുറിപ്പു കാണുന്നുണ്ട്. സമുദ്രബന്ധൻ പ്രവരസേനന്റെ സുപ്രസിദ്ധമായ സേതുബന്ധമെന്ന മഹാകാവ്യത്തിന് ഒരു വ്യാഖ്യാനം രചിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് സിംഹരാജൻ വിവരണത്തിൽ താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ശ്ലോകത്താൽ രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. ആ വ്യാഖ്യാനം ഇതുവരെ കണ്ടുകിട്ടീട്ടില്ല.

"വ്യാകൃത്യാം സേതുനാ യസ്സമധികഗഹനം

ശാസത്രസാഹിത്യസിന്ധും
ബദ്ധ്വാ ബുധ്വാ യഥാർത്ഥാം വ്യരചയത നിജാം
സിന്ധുബന്ധേതിസംജ്ഞാം
നത്വാം തം യായജ്ജകം നിയമവിധിവിദം
താതമസ്യ പ്രസാദാ–
ദ്വാഖ്യാനം സട്ടകസ്യ സ്സുടതരമധുനാ
സിംഹാരാജോ വിധാസ്യേ.”

കവിഭൂഷണൻ

കവിഭൂഷണൻെറ ചന്ദ്രകലാമാല എന്ന പേരിടാവുന്ന രവിവർമ്മപ്രശസ്തിപരമായ ഒരു വർണ്ണനം രങ്ഗനാഥക്ഷേത്രത്തിലെ ശിലാരേഖയുടെ ഒരു ഭാഗമായി കാണ്മാനുണ്ട്. ആകെ പതിനെട്ടു ശ്ലോകങ്ങളുള്ളതിൽ ആദ്യത്തെ പതിനാറാണ് കലകളായി ഗണിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത്. ചില ശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം.

“ദുർബലസ്യ ബലം രാജേത്ര്യേഷാ സത്യാ സരസ്വതി;
സങ്ഗ്രാമധീരോ ധർമ്മസ്യ ദുർബലസ്യ ബലം കലൌ.
രവിശ്ച രവിവർമ്മാ ച ദ്വാവിമൌ തേജസാം നിധീ;
ഏകസ്യാഹ്നി പ്രതാപശ്രീരപരസ്യ ത്വഹർന്നിശം.
സങ്ഗ്രാമധീര, ത്വദ്രാജ്യേ ചോരാ നാസ്തീതിവാങ്മൃഷാ;
ചമ്പകദ്യുതിസർവസ്വചോരസ്തേ വിഗ്രഹസ്സ്വയം.
ഏകസ്സ്വാദ്ദ ജഗൽ സർവം ഭൂങ്ക്ഷേ യാദവഭൂപതേ.
പ്രായോ ന ദോഷഃ സ്ത്രീഹത്യാ രാജ്ഞാം രാമസധർമ്മണാം
സതാം സഹചരീം ഹംസി രവിവർമ്മൻ ദരിദ്രതാം.
ധനം സർവം ദദാമീതി കഥം തേ യാദവ, വ്രതം?
ബ്രഹ്മാണ്ഡഭാണ്ഡാഗാരേ/സ്മിൻ സഞ്ചിനോഷി യശോധനം.
ഇതി യാദവകീർത്തീന്ദോഃ കലാഷ്ഷോഡാശസൂക്തയഃ
ഉല്ലാസയന്തു കുമുദം ഭൂഷണേ പവർണി സ്സുടാഃ”

അരുണഗിരിനാഥൻ

കാലം

‘അണ്ണാമല’ എന്ന പേരിൽ സുപ്രസിദ്ധനായ അരുണഗിരിനാഥൻ, അഥവാ അരുണാചലനാഥൻ കാളിദാസമഹാകവിയുടെ രഘുവംശത്തിനും കുമാരസംഭവത്തിനും പ്രകാശിക എന്ന സംജ്ഞയിൽ ഓരോ ടീക നിർമ്മിച്ചിട്ടുള്ള മഹാപണ്ഡിതനാകുന്നു. അണ്ണാമലയുടെ വ്യാഖ്യാനങ്ങൾക്കു കേരളത്തിലെങ്ങും അത്യധികമായ പ്രചാരമുണ്ട്; എന്നാൽ കേരളത്തിനു വെളിയിൽ അവ അവിദിതങ്ങളുമാണ്. അതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം ഒന്നുകിൽ ഒരു കേരളീയനോ അല്ലെങ്കിൽ കേരളത്തിൽ ആയുഷ്കാലം നയിക്കുവാൻ ഇടവന്ന ഒരു ദ്രാവിഡനോ ആയിരിക്കണം. ‘അരുണാചലനാഥേന ദ്വിജപാദാബ്ജസേവിനാ’ എന്നു രണ്ടു വ്യാഖ്യാനങ്ങളിലും ‘ശിവദാസാപരാഖ്യേന’

എന്നുകൂടി രഘുവംശപ്രകാശികയിലും അദ്ദേഹം തന്നെ വിശേഷിപ്പിക്കുന്നു; കുമാരസംഭവപ്രകാശികയിൽ 'പ്രപദ്യേഹം കപർദ്ദിനം' എന്നും 'തത്സർവം ഭവപാദ പങ്കജരജസ്സമ്പർക്കജം മന്മഹേ' എന്നും അവസാനിക്കുന്ന മങ്ഗളശ്ലോകങ്ങളിൽ തനിക്കുള്ള ശിവഭക്തിയേയും പ്രകടീകരിക്കുന്നു. 'ദ്വിജപാദാബ്ജസേവിനാ' എന്ന വിശേഷണത്തിൽനിന്ന് അദ്ദേഹം ഒരു അബ്രാഹ്മണനായിരുന്നു എന്നൂഹിക്കാം. അതിന് ഉപോൽബലകമായി രഘുവംശപ്രകാശികയുടെ ഒരാദർശഗ്രന്ഥത്തിൽ "ഇതി രാമദത്ത സൂനുനാ അരുണഗിരിനാഥേന വിരചിതായാം" എന്നൊരു കുറിപ്പു കാണ്മാനുണ്ട്. അതിൽനിന്നു അരുണഗിരിയുടെ പിതാവിന്റെ നാമധേയം രാമനെന്നാണെന്നും ദത്തശബ്ദപ്രയാഗേത്തിൽനിന്ന് അദ്ദേഹം ഒരു വൈശ്യനാണെന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. ക്രി. പി. പതിന്നാലാം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽ ആന്ധ്രദേശത്തെ അലങ്കരിച്ചിരുന്ന വ്യാഖ്യാതൃചക്രവർത്തിയായ മല്ലിനാഥനു മാർഗ്ഗദർശിയായി സൂര്യസൂനുവായ ദക്ഷിണാവർത്തനാഥൻ എന്നൊരു പണ്ഡിതൻ ക്രി. പി. പതിമ്മൂന്നാംശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജന്മഭൂമി ചോളദേശത്തിൽപ്പെട്ട (ദക്ഷിണാവർത്തം) തിരവലഞ്ചുഴിയായിരുന്നു. ദക്ഷിണാവർത്തൻ മേഘസന്ദേശത്തിനും പ്രദീപമെന്ന വ്യാഖ്യാനത്തിനും ശാകുന്തളത്തിന് ഒരു ടിപ്പണത്തിനും പുറമേ രഘുവംശകുമാരസംഭവങ്ങൾക്കു 'ദീപിക' എന്ന സംജ്ഞയിൽ ഓരോ ടീകയും രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. അരുണഗിരി, ദക്ഷിണാവർത്തന്റെ വ്യാഖ്യാനങ്ങളിലെ പല ഭാഗങ്ങളും സ്വായത്തീകരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. എന്നാൽ മല്ലിനാഥനെ അദ്ദേഹം ഒരവസരത്തിലും ഉപജീവിക്കുന്നതായി കാണുന്നില്ല. 'നാഥസ്തുചതുർവിധം വൃദ്ധമിതിജ്ഞാത്വാ' എന്നു അദ്ദേഹം രഘുവംശപ്രകാശികയിൽ സ്മരിച്ചിട്ടുള്ളതു ദക്ഷിണാവർത്തനെയാണെന്നു ഞാൻ ഗ്രന്ഥപരിശോധനാനന്തരം ധരിച്ചുവച്ചിട്ടുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് ആ 'നാഥൻ' ചിലർ വിചാരിക്കുന്നതുപോലെ മല്ലിനാഥനല്ല. തന്നിമിത്തം പ്രസ്തുത വ്യാഖ്യാതാവു പതിമ്മൂന്നാംശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിലോ പതിന്നാലാംശതകത്തിന്റെ പൂർവാർദ്ധത്തിലോ ജീവിച്ചിരുന്നതായി പരിഗണിക്കാവുന്നതാണ്. മല്ലിനാഥന്റെ കാലം പതിന്നാലാംശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിലായിരുന്നു. കൊല്ലം 706-ൽ പകർത്തിയ രഘുവംശപ്രകാശികയുടെ ഒരു പ്രതി തിരവല്ലാ കുഴിക്കാട്ടില്ലത്തുണ്ട്. രഘുവംശപ്രകാശികയിൽ താൻ ശ്രീകണ്ഠപാദപവിത്രിതനാണെന്ന് അദ്ദേഹം പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ആ ശ്രീകണ്ഠൻ ആരെന്നറിയുന്നില്ല; അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗുരുനാഥനായിരിക്കാം.

ടീകകളുടെ വൈശിഷ്ട്യം

അരുണഗിരി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ടീകകളിൽ തനിക്കു വ്യാകരണം, അലങ്കാരം, ധർമ്മശാസ്ത്രം മുതലായ വിഷയങ്ങളിലുള്ള അത്യുത്കൃതമായ അവഗാഹം അനുസ്യൂതമായി പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും ഗൂഢാർത്ഥ പ്രതിപാദനത്തിലും രസഭാവവിവരണത്തിലുമാണ് തന്റെ വൈശിഷ്ട്യം പ്രസ്പഷ്ടമാക്കുന്നത്. പൂർവടീകകളേയും ആചാര്യന്മാരുടെ ലക്ഷണഗ്രന്ഥങ്ങളേയും നല്ലപോലെ പര്യാലോചന ചെയ്തതിനുശേഷമാണ് താൻ രഘുവംശത്തിനു ടീക രചിക്കുവാൻ ഉദ്യമിക്കുന്നതെന്നും, തനിക്കുമുൻപ് ആ കാവ്യം പലരും വ്യാഖ്യാനിച്ചിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടു തന്റെ പ്രയത്നം നിഷ്ഫലമാകണമെന്നില്ലെന്നും, എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ 'യതോ വിദ്വാന്മതാ സർവോ ന സർവം പശ്യതീതി വാക്' അതായത് എല്ലാവരും എല്ലാം അറിയുന്നില്ലെന്നുള്ള വാക്കു വിദ്വാന്മാർക്കു സമ്മതമാണെന്നും, രഘുവംശം ഒരു പ്രബന്ധസമുദ്രമാണെന്നും അതിന്റെ അർത്ഥം യഥാമതി വിചാരണ ചെയ്യുന്നതിന് എല്ലാവർക്കും യോഗ്യതയുണ്ടെന്നും

രസഭാവാലങ്കാരാദ്യംശങ്ങളെ താൻ പ്രത്യേകം നിരൂപണം ചെയ്യുവാൻപോകുന്നു എന്നും അദ്ദേഹം ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഉപന്യസിക്കുന്നു. കുമാരസംഭവപ്രകാശിക പിന്നീടു നിർമ്മിച്ചതാണ്.

"രഘുവംശേ മഹാകാവ്യേ വിമൃശ്യ രസസമ്പദം
കാളിദാസകവീന്ദ്രസ്യ ജ്ഞാതാസ്വാദേന സൂക്തിഷു.

***

കുമാരസംഭവാഖ്യേപി മയാ ടീകാ വിതന്യതേ."

എന്നാകുന്നു അതിൽ അദ്ദേഹം പ്രസ്താവിക്കുന്നതു്. ആ ടീകയുടെ അവസാനത്തിൽ

"യേ വാക്യാർത്ഥവിചാരകർക്കശധിയോ യേ വാ രസസ്രോതസി
സ്വേച്ഛാമജ്ജനകേളിഷു വ്യസനിനോ യേ വാ ശിവൌസംശ്രിതാഃ
തേ നിർമ്മത്സരസാവധാനമനസോ മൽകാം മനോഹാരിണീം
സംഗൃഹ്ണന്തു കുമാരസംഭവസമുദ്ബോധായ ടീകാമിമാം"

എന്ന ശ്ലോകവും വ്യാഖ്യാതാവു ചേർത്തിട്ടുണ്ടു്.

"വർണ്യതേ ശിവയോർവൃത്തം; കാളിദാസസ്യ സൂക്തയഃ;
വ്യാഖ്യാതാരോ വയം ചേതി മന്യേ കോപ്യുത്സവസ്സതാം."

എന്ന പദ്യത്തിൽ നിന്നു് അദ്ദേഹത്തിനു തന്റെ ടീകയുടെ ഔൽകൃഷ്ട്യത്തിൽ എത്ര അടിയുറച്ച വിശ്വാസമാണുണ്ടായിരുന്നതെന്നു വെളിവാകുന്നു. ആ വിശ്വാസം യുക്തരൂപംതന്നെ; കേരളത്തിലെ സഹൃദയന്മാർ രഘുവംശത്തിനും കുമാരസംഭവത്തിനും അണ്ണാമലയുടേതിനേക്കാൾ മികച്ച വ്യാഖ്യാനങ്ങളുള്ളതായി ഗണിക്കുന്നില്ല. അനാവശ്യമായി ഒരു പദം പ്രകൃത്യാ യാവദർത്ഥവചസ്സായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ടീകകളിലില്ല. കൊല്ലം ഒൻപതാംശതകത്തിന്റെ പൂർവാർദ്ധത്തിൽ പൂർവഭാരതചമ്പൂകാരനായ കോഴിക്കോട്ടു മാനവേദരാജാവിന്റെ സദസ്സിനെ അലങ്കരിച്ചിരുന്ന വെള്ളാങ്ങല്ലൂർ നാരായണഭട്ടതിരി അദ്ദേഹത്തിന്റെ കുമാരസംഭവവിവരണത്തിൽ പറയുന്നതു്.

"വ്യാഖ്യാന്തരേഷു ദൃഷ്ടേഷു വിമൃഷ്ടേഷ്വപി തത്വതഃ
സുഭഗശ്ശിവദാസോക്തോ മാർഗ്ഗ ഏവാനുഗമ്യതേ."

എന്നാണ്.

രാഘവാനന്ദൻ

കൃതികൾ

അനേകം ഉത്തമഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ വ്യാഖ്യാതാവാണ് രാഘവാനന്ദൻ. അദ്ദേഹം ശ്രീമദ്ഭാഗവതത്തിൻ കൃഷ്ണപദി, ലഘുഭട്ടാരകന്റെ ലഘുസ്തുതിക്കു വൃത്തി, ശേഷന്റെ പരമാർത്ഥസാരത്തിനു വിവരണം, കുലശേഖരന്റെ മുകുന്ദമാലയ്ക്കു താല്പര്യദീപിക, ശങ്കരാചാര്യരുടെ വിഷ്ണുഭുജങ്ഗപ്രയാതത്തിനു വ്യാഖ്യ, ഇവയ്ക്കു പുറമേ സർവസിദ്ധാന്തസങ്ഗ്രഹം അഥവാ സർവമതസങ്ഗ്രഹം, വിദ്യാർച്ചനമഞ്ജരി എന്നിങ്ങനെ രണ്ടു സ്വതന്ത്രഗ്രന്ഥങ്ങളും രചിച്ചിട്ടുള്ളതായിക്കാണുന്നു.

ചരിത്രം

കൃഷ്ണപദി എന്ന മഹാവ്യാഖ്യാനത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ ഗ്രന്ഥകാരൻ തന്റെ ഗുരുനാഥനായ കൃഷ്ണാനന്ദനേയും തന്നെയും പറ്റി ചിലതെല്ലാം ഉപന്യസിക്കുന്നുണ്ട്. ആദിശേഷന്റെ അവതാരമായ പതഞ്ജലിയുടെ ജന്മഭൂമി എന്ന നിലയിൽ പ്രഖ്യാതമായി നാഗപുരം എന്നൊരു സ്ഥലം ഗങ്ഗാനദിയുടെ തീരത്തിലുണ്ട്. കൃഷ്ണാനന്ദമുനി അവിടെ ഒരു ബ്രാഹ്മണകുലത്തിൽ ജനിച്ചു സാങ്ഗമായി യജുർവേദമഭ്യസിച്ചു ബ്രഹ്മചര്യത്തിൽത്തന്നെ സന്യാസാശ്രമം സ്വീകരിച്ചു.

“ആനന്ദശീർഷോജ്ജ്വലകൃഷ്ണനാമാ
മുനിർമ്മുനീന്ദ്രൈസ്സഹ പദ്മനാഭം
ചിത്തേ നിധായാഖിലലോകനാഥം
ദേശം തദങ്ഘ്രിസ്പൃരിതം പ്രപേദേ.
യേനാഥ സേതുർജ്ജനകാത്മജായാഃ
ശോഭാവഹോദ്ധ്യൈക്ഷി ച പത്മനാഭഃ
ശിവാമൃതാഖ്യാൽ പരഹംസമുഖ്യാ–
ഛ്റുതശ്ച യേനാഖിലവേധസാരഃ
അന്തേഽഭിഷിക്തഃ പരഹംസരാജ്യേ
യശ്ചാത്ര തേനൈവ മുനീശ്വരേണ;
യശ്ചാനുജഗ്രാഹ വൃഷാധിനാഥ–
സ്യാങ്കേ നിഷണ്ണഃ സ്വസുഖം ജനേഭ്യഃ
സ്വപാദപദ്മം സമുപാശ്രിതേഭ്യോ
വാചാഖിലാമ്നായഗിരോർത്ഥഭൃതം
ശ്രീരക്തശാഖീതി മുകുന്ദധാമ്നി
ഖ്യാതേഽകരോദ്യശ്ച പരം സമാധിം.”

അവിടെനിന്നു മറ്റു യതികളോടുകൂടി സീതാസേതു (ഇതു് ആദിസേതു എന്ന പേരിൽ വിദിതമായ കന്യാകുമാരിയാണെന്നു തോന്നുന്നു) സന്ദർശിക്കുകയും തിരുവനന്തപുരത്തു ശ്രീപദ്മനാഭസ്വാമിയെ വന്ദിക്കുകയും അനന്തശയനത്തിൽവച്ചു ശിവാമൃതപരമഹംസനിൽനിന്നു സർവവേദങ്ങളുടേയും സാരം (വേദാന്തം) അഭ്യസിക്കുകയും പരമഹംസപദത്തിൽ അഭിഷിക്തനാകുകയും ചെയ്തു. തദനന്തരം കൃഷ്ണാനന്ദൻ തൃശ്ശിവപേരൂരിൽ താമസിച്ചു ജനങ്ങളെ അനുഗ്രഹിക്കുകയും തൃച്ചെമ്മരത്തുവച്ചു മഹാസമാധിയെ പ്രാപിക്കുകയുണ്ടായി. ശിവാമൃതപരമഹംസൻ ശ്രീപത്മനാഭക്ഷേത്രത്തിലെ പുഷ്പാഞ്ജലിസ്വാമിയാരന്മാരിൽ ഒരാളാണെന്നു ഞാൻ അനുമാനിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം കൃഷ്ണാനന്ദനെ തന്റെ അനന്തരഗാമിയായി തൃശ്ശൂർ തെക്കേമഠത്തിൽ അവരോധിച്ചിരിക്കാം.

“തൽപാദപദ്മഭ്രമരേണ സേയം
ശ്രീരാഘവാനന്ദമുനീശ്വരേണ
ശ്രീമന്നിളാതീരസമുദ്ഭവേന
തുര്യാശ്രമം മൃത്യുഭയാർദിതേന.
ഗോവിന്ദമാത്മന്യധിഗത്യ സാക്ഷാദ്–
ഭക്തിപ്രദീപൈരപി യോഗഭേദൈഃ
തൽപ്രീതികാമേന കൃതാ ചിരായ
ജീയാൽ കൃതിഃ കൃഷ്ണപദീ ചിരായ.”

അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യനും ഭാരതപ്പുഴയുടെ തീരത്തിൽ ജാതനുമായ രാഘവാനന്ദ മുനി ഗോവിന്ദന്റെ പ്രീതിക്കായി ശ്രീമദ്ഭാഗവതത്തിനു കൃഷ്ണപദി എന്ന വ്യാഖ്യാനം രചിച്ചു. ഇതര വ്യാഖ്യാനങ്ങളിലും രാഘവാനന്ദൻ താൻ കൃഷ്ണാനന്ദന്റെ ശിഷ്യനാണെന്നു വ്യക്തമായി പ്രസ്താവിക്കുന്നുണ്ട്.

> “കൃഷ്ണാനന്ദമുനീശ്വരസ്യ കൃപയാ തുര്യാശ്രമം യോ ഽ ശ്രമം
> പ്രാപ്യാമ്നായശിരോധിരൂഢമവഗമ്യാത്മാനമപ്യാത്മനാ
> ആസാദ്യാപി ച പദ്ധതിം ശിവമയീമാനന്ദനാഥാദ്ഗുരോ–
> രാനന്ദാന്തികരാഘവോ മുനിരഗാൽതൃപ്തിംസവൃത്തിം വ്യധാൽ”

എന്നു ലഘുസ്തുതിവൃത്തിയിലും

> “ശ്രീമച്ഛാങ്കരമാർഗ്ഗമധ്യവസതിശ്ശാഖാശതാലങ്കൃതഃ
> സംസാരാർക്കഗഭസ്തിതപ്തതനുഭിസ്സംസേവി താങ്ഘ്രിർജ്ജനൈഃ
> കൃഷ്ണാനന്ദമഹീരുഹോ ഽ മൃതരസാപൂർണ്ണൈരപൂർവൈഃ ഫലൈ–
> ശ്ചിത്രാം പ്രീതിമുപാസകേഷു ജനയൻ ജീയാന്മഹീമണ്ഡലേ.”

എന്നു പരമാർത്ഥസാരവിവരണത്തിലും,

> “സച്ചിൽസുഖൈകരസമന്വഹമാത്മതത്വം
> സാക്ഷാൽ സമുന്മിഷിതി യസ്യ ഹൃദീവ ദൈവാൽ
> ആനന്ദശേഖരിതരാഘവനാമധേയ–
> സ്സോഹം മുനിർവിമൃശതി സ്മ മുകുന്ദമാലാം.”
>
> “കൃഷ്ണാനന്ദഗുരോരേഷാ പൂർണ്ണാ കാരുണ്യസർപ്പിഷാ
> രചിതാ ഹരിതോഷായ ജീയാൽ താൽപര്യദീപികാ.”

എന്നു മുകുന്ദമാലാതാൽപര്യദീപികയിലും പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നതു നോക്കുക. കൃഷ്ണപദിയിൽത്തന്നെ

> “യൽപാദാബ്ജരജോഭിഷേകസുകൃത പ്രക്ഷീണദുഷ്കർമ്മണാ–
> മസ്മാകം ഹൃദയാരവിന്ദകുഹരേ നർന്നർത്തി ലക്ഷ്മീപതിഃ
> തേഭ്യോ ബ്രഹ്മണി നിത്യനിർവൃതിരസേ ലീനാശയേഭ്യസ്സദാ
> കൃഷ്ണാനന്ദഗുരുഭ്യ ഏഭ്യ ഉദിയാദ്ഭൂയാൻ പ്രസാദോ മയി.”

എന്നൊരു ശ്ലോകവുമുണ്ട്.

കൃഷ്ണാനന്ദന് പുറമേ രാഘവാനന്ദന് ആത്മാനന്ദനെന്നൊരു ഗുരുകൂടിയുണ്ടായിരുന്നു എന്നും അദ്ദേഹത്തിൽനിന്നുമാണ് ശൈവാഗമപദ്ധതി അഭ്യസിച്ചതെന്നും രാഘവാനന്ദൻ വിവരണവും താൽപര്യദീപികയും രചിച്ചപ്പോൾ കൃഷ്ണാനന്ദൻ ജീവിച്ചിരുന്നു എന്നും ഉദ്ധൃത ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്നു വെളിപ്പെടുന്നു.

കാലവും ദേശവും

രാമഭദ്രാനന്ദന്റേയും വാസുദേവയതിയുടേയും ശിഷ്യനായും ‘സിദ്ധാന്തസിദ്ധാഞ്ജനം’ എന്ന പേരിൽ വിശ്രുതമായ വേദാനന്തഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പ്രണേതാവായും കൃഷ്ണാനന്ദസരസ്വതി എന്നൊരു യോഗി ക്രി. പി. പതിനേഴാം ശതകത്തിൽ ചോളദേശത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യനായ ഭാസ്കരദീക്ഷിതർ ആ ഗ്രന്ഥത്തിനു രത്നതൂലിക എന്നൊരു വ്യാഖ്യാനം നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഭാസ്കരദീക്ഷിതരും

ജാനകീപരിണയകാരനായ രാമഭദ്രദീക്ഷിതരും സമകാലികന്മാരും ക്രി. പി. 1684 മുതൽ 1741 വരെ തഞ്ചാവൂർ രാജ്യം ഭരിച്ചിരുന്ന പ്രഥമശാഹജിമഹാരാജാവിനോടു ഭൂമി ദാനം വാങ്ങിയവരുമായിരുന്നു. ആ കൃഷ്ണാനന്ദൻ ശിവാമൃതശിഷ്യനായ നമ്മുടെ കൃഷ്ണാനന്ദനിൽനിന്നു ഭിന്നനാണല്ലോ. മുദ്രിതമായ താൽപര്യദീപികയുടെ മുഖവുരയിൽ സിദ്ധാന്തസിദ്ധാഞ്ജനകാരനാണ് രാഘവാനന്ദന്റെ ഗുരു എന്നു പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു പ്രമാദമാണെന്നു കാണിക്കേണ്ടതു് ആവശ്യകമാകയാൽ ഈ പ്രസ്താവന ഇവിടെ വേണ്ടിവന്നതാണ്. ഉത്തരകേരളത്തിൽ തളിപ്പറമ്പത്തു് പെരുഞ്ചെല്ലൂർ ഗ്രാമത്തിൽ കോക്കുന്നത്തു് എന്ന ഇല്ലത്താണ് രാഘവാനന്ദൻ ജനിച്ചതു് എന്നുള്ള മതവും ശരിയല്ലെന്നു സിദ്ധമാകുന്നു. എന്നാൽ രാഘവാനന്ദന്റെ പുരസ്കർത്താവു രാഘവനാമധേയനായ ഒരു കോലത്തിരിയായിരുന്നു എന്നുള്ളതു കൃഷ്ണപദിയുടെ അവസാനത്തിൽനിന്നു കാണാവുന്നതാണ്.

> "വിവേകനികഷോപലേ വഹതി രാഘവേ കോലഭൃ–
> മഘോന്യലഘുവിക്രമൈരവനിചക്രരക്ഷാധുരം
> അകുണ്ഠമതിവൈഭവാദപൃഥഗാത്തവൈകുണ്ഠതഃ
> സതീ കൃതിരിയം മുനേരജനി രാഘവാനന്ദതഃ"

കോക്കുന്നത്തു ശിവാങ്ങൾ (ശിവയോഗി) എന്ന യോഗി പെരിഞ്ചെല്ലൂർ ഗ്രാമത്തിന്റെ അതിരുകൾ പുത്തനായി നിശ്ചയിക്കുകയും ആ പുതിയ സങ്കേതം വിട്ടു ബ്രഹ്മചാരികളും അന്തർജ്ജനങ്ങളും വെളിയിൽ പോകരുതെന്നു വ്യവസ്ഥാപനം ചെയ്കയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം ഒരവസരത്തിൽ കോഴിക്കോട്ടു പോകുകയും അന്നു നാടു വാണിരുന്ന സാമൂതിരിയെ അനുഗ്രഹിയ്ക്കുകയും ചെയ്തുവെന്നും ആ അനുഗ്രഹത്തിന്മേലാണ് സാമൂതിരിക്കോവിലകത്തേയ്ക്കു സർവ്വാഭ്യുദയങ്ങളും സിദ്ധിച്ചതെന്നും ചില കേരളോൽപത്തിഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ കാണുന്നു. ഒടുവിൽ ആ യോഗി രാജ്യംവിട്ടു വനത്തിലേയ്ക്കുപോയി. അന്നത്തെ കലിദിനസംഖ്യ "കൊട്ടംകാട്ടുകൊതിയൻ" അഥവാ "പുണ്യാടവ്യാം യതിസ്സ്യാത്" എന്നാകുന്നു. അതനുസരിച്ചുള്ള ക്രിസ്തുവർഷം 1314 ആണ്. ശിവാങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ചുവന്ന ഒരു കൂർമ്മസാനം ഇന്നും തളിപ്പറമ്പിനടുത്തു വെള്ളാവിക്ഷേത്രത്തിൽ സൂക്ഷിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടെന്നും സ്വാമിയാരന്മാർ അവിടെപ്പോയാൽ ആ കൂർമ്മാസനത്തെ വന്ദിച്ചല്ലാതെ സ്ഥലം വിടുക പതിവില്ലെന്നും അറിയുന്നു. എന്നാൽ അദ്ദേഹം ഒരു കവിയെന്നോ പണ്ഡിതനെന്നോ ഉള്ള നിലയിൽ പ്രസിദ്ധനല്ല. രാഘവാനന്ദന്റെയും അമോഘരാഘവകാരന്റെയും പുരസ്കർത്താവു് ഒരേ രാഘവനാണെങ്കിൽ രാഘവാനന്ദനും കോക്കുന്നത്തു ശിവാങ്ങളും സമകാലികന്മാരെന്നു വന്നുകൂടുന്നു.

കൃഷ്ണപദിതന്നെയാണ് രാഘവാനന്ദന്റെ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ അത്യന്തം പ്രധാനമായിട്ടുള്ളത്. ഭാഗവതത്തിന് അനേകം വ്യാഖ്യാനങ്ങളുണ്ടെങ്കിലും ശ്രീധരസ്വാമിയുടെ ഭാവാർത്ഥദീപികയോളം പ്രശസ്തി അവയിൽ മറ്റൊന്നിനുമില്ല. എന്നാൽ കൃഷ്ണപദി അപ്രകാശിതമായിക്കിടക്കുന്നതുകൂടിയാണ് അതിന്റെ കനിഷ്ഠികാധിഷ്ഠികതയ്ക്കുള്ള കാരണങ്ങളിൽ ഒന്നെന്നു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. രാഘവാനന്ദന്റെ വ്യാഖ്യ ഏറ്റവും ലളിതവും വിപുലവും സകലസംശയങ്ങളേയും പരിഹരിക്കുവാൻ പര്യാപ്തവും വേദാന്തവിഷയകമായുള്ള പ്രതിപാദനത്തിൽ ഭാവാർത്ഥദീപികയെ അനായാസേന ജയിക്കുന്നതുമാകുന്നു. ഗ്രന്ഥമാരംഭിക്കുന്നതു താഴെക്കാണുന്ന വിധത്തിലാണ്.

> "പ്രത്യക് ചിരം പ്രകൃതിപൂരുഷയോഃ പ്രപഞ്ച–
> പ്രോദ്ഭാവനാവനതിരോധനനിത്യലീലം

നിർവ്യാജസൗഭഗമമങ്ഗലമസ്മദീയം
നിർമ്മാർഷ്ടു നൈഗമഗിരാം പദമൈശമോജഃ.

അഷ്ടപ്രകൃത്യഷ്ടവധൂവികാരം
തം ദ്വ്യഷ്ടസാഹസ്രവധൂഗണേഷ്ടം
അഖണ്ഡചൈതന്യസുഖാത്മമൂർത്തിം
നമാമി കൃഷ്ണം പുരുഷം പുരാണം."

ശിവൻ, ഗണപതി, സരസ്വതി, ബ്രഹ്മാവ്, നാരദൻ, വേദവ്യാസൻ, ശുകബ്രഹ്മർഷി, ഉഗ്രശ്രവസ്സ്, ശൗനകാദിമഹർഷിമാർ, ശങ്കരാചാര്യർ, കൃഷ്ണാനന്ദൻ ഇവരെയെല്ലാം കവി നമസ്കരിക്കുന്നുണ്ട്. ശങ്കരാചാര്യരെപ്പറ്റിയുള്ള ശ്ലോകം താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നു.

യൈരാപ്താ പരഹംസരാജപദവീ വിഷ്ണോഃ പരം സേവനാ–
ദ്യൽപക്ഷാശ്രയണേന ലബ്ധഗതയോ യാതാ ദ്വിജേന്ദ്രാ ദിവം
ബ്രഹ്മാനന്ദസുധാബ്ധികേളിരസികാഃ ശ്രീശങ്കരാഖ്യാമൃതാ–
ശ്ശംഭോർന്നഃ കരുണാവിലാസവിഭവാഃ കുർവന്തു തേ മങ്ഗലം"

ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ നിർമ്മിതിയെപ്പറ്റി ഇങ്ങനെ ഉപന്യസിക്കുന്നു.

"ശ്രീഭാഗവതതാൽപര്യസുധാവിഷ്കൃതികാരിണീം
കൃതിം കൃഷ്ണപദീം നാമ കരിഷ്യാമ്യാത്മശുദ്ധയേ."

പ്രഥമസ്കന്ധവ്യാഖ്യയുടെ അവസാനത്തിൽ ഇങ്ങനെയും പ്രസ്താവിക്കുന്നുണ്ട്.

"പദം നയതി ചാഭ്യസ്താ കൃഷ്ണസ്യേഹാചിരാന്നരാൻ
സേയം കൃഷ്ണപദീവ്യാഖ്യാ പ്രഥമസ്കന്ധഗോദ്ധൃതാ.
കഥാകഥനമാത്രായ നാരബ്ധാ വ്യാകൃതിസ്ത്വിയം
കിന്തു താൽപര്യവിജ്ഞപ്ത്യൈ ഗ്രന്ഥസ്യാസ്യേതി വിസ്തരഃ.

പ്രാചീനാനി വിലോക്യ
വ്യാഖ്യാനാനി ശ്രുതിസ്മൃതിന്യായാൻ
അനുസൃത്യ ചാനുഭൂതിം
ഹരിഗുരുഭക്ത്യാ ത്വിയം കൃതാ വ്യാഖ്യാ."

ഈ ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്ന് കൃഷ്ണപദി രാഘവാനന്ദൻ രചിച്ചത് ആത്മശുദ്ധിക്കുവേണ്ടിയാണെന്നും അഭ്യസിക്കുന്നവരെ കൃഷ്ണന്റെ പാദത്തിൽ ചേർക്കുന്നതുകൊണ്ടാണ് പ്രസ്തുതവ്യാഖ്യാനത്തിന് ആ പേർ സിദ്ധിച്ചതെന്നും കഥാകഥനം മാത്രമല്ല താൽപര്യ വിജ്ഞാപനം കൂടിയാണ് അതിന്റെ ഉദ്ദേശ്യമെന്നും പഴയ വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ നോക്കിയും ശ്രുതിസ്മൃതിന്യായങ്ങളേയും സ്വാനുഭവത്തേയുമനുസരിച്ചുമാണ് അത് അദ്ദേഹം നിർമ്മിച്ചതെന്നും വെളിപ്പെടുന്നു. ഓരോ സ്കന്ധത്തിന്റേയും പ്രയോജനം, അതിലടങ്ങീട്ടുള്ള വിവരങ്ങൾ, അധ്യായസംഖ്യ, ഓരോ അധ്യായത്തിന്റേയും വിഷയസൂചി മുതലായവ ഗ്രന്ഥകാരൻ കാരികാരൂപത്തിൽ അനുവാചകന്മാരെ ഗ്രഹിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്.

"പ്രഥമേനാധികാര്യസ്യ ശ്രവണാദൗ നിരൂപിതഃ
വിധിരസ്മിൻ സാനുബന്ധഃ സ്കന്ധേനാനേന ചിന്ത്യതേ."

എന്നും മറ്റുമുള്ള ശ്ലോകങ്ങൾ നോക്കുക. രാഘവാനന്ദന്റെ പാഠം ചിലപ്പോൾ ശ്രീധരസ്വാമിയുടെ പാഠത്തെക്കാൾ സമീചീനമായി കാണുന്നു. ഷഷ്ഠസ്കന്ധം പത്തൊമ്പതാമധ്യായത്തിൽ 'വിന്ദേ ദ്വിരൂപാതിരുജാ വിമുച്യതേ' എന്നു രാഘവാനന്ദനും 'വിന്ദേ ദ്വിരൂപാ വിരുജാ വിമുച്യതേ' എന്നു ശ്രീധരനും പാഠം സ്വീകരിച്ച് 'അതിരുജാ = മഹതാ ഭയേന' എന്നും 'വിരുജാ = വിശിഷ്ടയാ രുജാ' എന്നും യഥാക്രമം അർത്ഥയോജന ചെയ്യുന്നു. ശ്രീധരന്റെ വ്യാഖ്യാനം ഇവിടെ ക്ലിഷ്ടമാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

രാഘവാനന്ദന്റെ കവിത

രാഘവാനന്ദൻ ഒരു ഉത്തമനായ വേദാന്തവിചക്ഷണനും വ്യാഖ്യാതാവുമെന്നുള്ളതിനു പുറമേ ഒരു കവി എന്ന നിലയിലും ആദരണീയനാണെന്നുള്ളതിനു പല ഉദാഹരണങ്ങൾ കൃഷ്ണപദിയിൽനിന്ന് എടുത്തുകാണിക്കുവാൻ കഴിയും. രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങൾ മാത്രമുദ്ധരിക്കാം.

"അഗ്രേ ധൂളിരനന്തരം ഘണഘണഗ്രൈവേയഘണ്ടാരവഃ
പശ്ചാദ്ഗുൽസ്രവദൂധസാം പഥി ഗവാമുച്ചാവചാ ഹുംക്രിയാ
താരോ വേണുരവസ്തതഃ പരിമളസ്തസ്യാസ്തുളസ്യാസ്തത–
സ്താപിഞ്ഛരദ്യുതി, പിഞ്ഛശേഖരി, കിമപ്യായാതിരമ്യംമഹഃ"

"യൽകാരുണ്യകടാക്ഷവീക്ഷണലവ ശ്രദ്ധാലവസ്സാധവ–
സ്ത്യക്ത്വാ പുത്രകളത്രമിത്രധരണീഗേഹാദികം ദൂരതഃ
ഗ്രാമാൽ കാനനമഭ്യുപേത്യ വിജനം ഭീമം തപഃ കുർവതേ
തസ്മൈ സാത്വതപുങ്ഗവായ ഹരയേ കുര്യാം നമസ്യാം സദാ"

ലഘുസ്തുതിവ്യത്തിയും മററും

ലഘുഭട്ടാരകൻ എന്ന കവിയാൽ പ്രണീതമായ ശാരദാസ്തോത്രമാണ് സുപ്രസിദ്ധമായ ലഘുസ്തുതി. 'ഐന്ദ്രസ്യേവ ശരാസനസ്യ ദധതീ മധ്യേ ലലാടം പ്രഭാം' എന്ന അതിലെ പ്രാരംഭശ്ലോകം ഹൃദിസ്ഥമാക്കാത്ത ദേവീഭക്തന്മാർ അധികമില്ല. ആകെ ഇരുപത്തൊന്നുശ്ലോകമാണുള്ളത്. ആ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ വൃത്തിയിൽനിന്നു രാഘവാനന്ദനു മന്ത്രശാസ്ത്രത്തിലുള്ള അസുലഭമായ അവഗാഹം വ്യക്തമാകുന്നു. ഒടുവിൽ സാമരസ്യവേദിയായ അദ്ദേഹം തന്റെ വ്യാഖ്യാനം ഇങ്ങനെ അവസാനിപ്പിക്കുന്നു.

"കൃഷ്ണസ്ത്രിലോചന ഇതി ത്രിപുരേന്ദിരേതി
ബ്രഹ്മേതി വാ യദുദിതം പരതത്വമേകം
സച്ചിൽസുഖൈകതനവേ പ്രണതോസ്മി തസ്മൈ
സർവ്വാത്മനേ സകലബന്ധവിദാരണായ."

പരമാർത്ഥസാരം

എൺപത്തഞ്ചു ശ്ലോകങ്ങളടങ്ങിയതും വേദാന്തരഹസ്യപ്രതിപാദകവുമായ ഒരു ഗ്രന്ഥമാണിത്. അല്പാക്ഷരവും ബഹ്വർത്ഥവുമായ ഈ കൃതിയെ രാഘവാനന്ദൻ "അശേഷോപനിഷൽസിദ്ധവസ്തുതത്വാനുഷ്യന്ദി" എന്ന വിശേഷണം കൊണ്ടു വിശേഷിപ്പിക്കുന്നു. പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിനു ശേഷാര്യയെന്നും പേരുണ്ട്. ആദ്യത്തെ

രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങൾ കഴിഞ്ഞാൽ ബാക്കിയെല്ലാം ആര്യാവൃത്തത്തിൽ നിബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടാണ് അതിന് ആ സംജ്ഞ സിദ്ധിച്ചതു്. ഗ്രന്ഥകാരനായ ശേഷൻ ആരെന്നു വെളിവാകുന്നില്ല. ആദിശേഷനെന്നു പറയുന്നതു് അസംബന്ധംതന്നെ. വ്യാഖ്യാതാവിന്റെ വേദാന്തജ്ഞാനം മുഴുവൻ ഇതിൽ ആദ്യന്തം പ്രകാശിക്കുന്നു. ഒടുവിൽ

> "പരമാർത്ഥസാരവിവരണ–
> മേതദ് ഗോവിന്ദചന്ദ്രചന്ദ്രികയാ
> സംഹൃതസംസൃതിതാപാൽ
> സംഭൃതം രാഘവാനന്ദാൽ"

എന്നൊരു ശ്ലോകവും കാണ്മാനുണ്ടു്. അതിൽ സ്മൃതനായ ഗോവിന്ദനും കവിയുടെ ഗുരുവായിരുന്നിരിക്കാം. അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി ഒരറിവുമില്ല.

മുകുന്ദമാലയുടെ വ്യാഖ്യാനമായ താൽപര്യദീപികയിലും ഗ്രന്ഥകാരൻ തന്റെ അത്യുത്ഭുതമായ മന്ത്രശാസ്ത്രപാണ്ഡിത്യവും ഭക്തിതത്വമമർമ്മജ്ഞതയും പ്രകടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഭാഗവതത്തിൽ നിന്നു പല ഭാഗങ്ങളും പ്രസ്തുതവ്യാഖ്യയിൽ ഉദ്ധരിച്ചുചേർത്തിരിക്കുന്നു. മുകുന്ദമാല കേരളീയകൃതിയല്ലെന്നു വാദിക്കുന്നവർ "കേരളചക്രവാളചക്രവർത്തീ" എന്നു രാഘവാനന്ദൻ കുലശേഖരനെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിക്കുന്നതു് ഓർമ്മിക്കേണ്ടതാണ്.

> "തസ്യാസ്യ സ്തോത്രരത്നസ്യ വ്യാഖ്യാം ശക്ത്യനുരോധതഃ
> കരിഷ്യാമ്യാത്മശുദ്ധ്യർത്ഥം നാമ്നാ താൽപര്യദീപികാം."

എന്നാണ് വ്യാഖ്യാതാവിന്റെ പ്രതിജ്ഞ. "കരചരണസരോജേ കാന്തിമന്നേത്രമീനേ" എന്നു തുടങ്ങുന്ന അഞ്ചാമത്തെ ശ്ലോകം വ്യാഖ്യാനിക്കുമ്പോൾ "നിർമ്മലനിസ്തരങ്ഗസംവിധാനന്ദസുധാർണ്ണവാവിർഭൂതാം, ശുദ്ധസത്വഗുണമയമായാവിരചിതമഹാദാദിതത്വഗ്രാമോപാർജ്ജിതവിഗ്രഹാം, നീരദാവദാതാകാരാം, നീരജായമാനമുഖമണ്ഡലമീനായമാന നയനയുഗളാം" ഇത്യാദി പ്രൌഢമനോഹരമായ ഒരു ഗദ്യം ഉപനിബന്ധിച്ചു തന്റെ ഗദ്യരചനാപാടവവും ആ മഹാത്മാവു പ്രത്യക്ഷമാക്കീട്ടുണ്ടു്.

വിഷ്ണുഭുജങ്ഗപ്രയാതവ്യാഖ്യ

ഇതു തന്നാമധേയമായ ഭഗവൽപാദകൃതിക്കുള്ള ഒരു വിശിഷ്ടമായ വ്യാഖ്യാനമാകുന്നു. അതിലെ ചില പങ്ക്തികളാണ് താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നതു്. "പ്രാപ്താന്തകാലായൈ ജനന്യൈ തത്വം പ്രകാശയൻ ഭുജങ്ഗപ്രയാതാഖ്യം സ്തോത്രാമൃതം തത്സന്നിധാവാസ്യാംഭോരുഹോദരാന്നിസ്സാരയാമാസ! തദിദം ശ്രീരാഘവാനന്ദനാമാ തദ്ഭൃത്യേഷ്വന്യതമോ മുനിമുഖ്യ ആസ്വാദയിതും സ്വശക്ത്യനുസാരേണ ആരഭ്യതേ" 'തദ്ഭൃത്യ' പദത്തിന്റെ സ്വാരസ്യംകൊണ്ടു രാഘവാനന്ദനും തൃശ്ശൂരിൽ ഏതോ ഒരു മഠത്തിലെ സ്വാമിയാരായി എന്നു് അനുമാനിക്കാവുന്നതാണ്.

ഏതു നിലയിൽ നോക്കിയാലും രാഘവാനന്ദൻ ഭാരതഭൂമിയിലെ വ്യാഖ്യാനഗ്രന്ഥകാരന്മാരുടെ ഇടയിൽ അത്യന്തം മഹനീയമായ ഒരു സ്ഥാനത്തെ അലങ്കരിക്കുന്നു.

സർവമതസങ്ഗ്രഹം

ഇതു പശ്ചാൽകാലികനായ മാധവമന്ത്രിയുടെ സർവദർശനസങ്ഗ്രഹത്തിനു മാർഗ്ഗദർശകമായ രീതിയിൽ ഭാരതവർഷത്തിൽ അക്കാലത്തു പ്രചരിച്ചുവന്ന സർവ്വമത

ങ്ങളേയുംപറ്റി സംക്ഷിപ്തമായും, എന്നാൽ ശാസ്ത്രീയമായും, പ്രതിപാദിക്കുന്ന ഒരു ഗ്രന്ഥമാണ്. ആദ്യമായി പ്രത്യക്ഷം, അനുമാനം തുടങ്ങിയ എട്ടു പ്രമാണങ്ങളെ രാഘവാനന്ദൻ നിരൂപണം ചെയ്യുന്നു; പിന്നീടു ചാർവാകാദിമതങ്ങളെപ്പറ്റിയുള്ള ചർച്ചയിൽ ഏർപ്പെടുന്നു. ഒടുവിൽ കാണുന്നതു പൌരാണികമതത്തിന്റെ പ്രതിപാദനമാണ്. ജീവബ്രഹ്മൈക്യത്തെ സ്ഥാപിച്ചുകൊണ്ടു ഗ്രന്ഥം ഉപസംഹരിക്കുന്നു. ഇതിനു സർവസിദ്ധാന്തസങ്ഗ്രഹമെന്നും പേരുണ്ട്.

രാഘവാനന്ദന്റെ ശിഷ്യന്മാർ

സിദ്ധാന്തപഞ്ജരം

അദ്വൈതവേദാന്തവിഷയകമായി പ്രശ്നോത്തരരൂപത്തിൽ സിദ്ധാന്തപഞ്ജരം എന്നൊരു പദ്യകൃതിയുണ്ട്. അതിന്റെ പ്രണേതാവായ വിനായകൻ രാഘവാനന്ദന്റെ ശിഷ്യനായിരുന്നു.

> "വിശ്വാത്മനാവതീർണ്ണേന രാഘവാനന്ദയോഗിനാ
> മദീയ ചിത്തരങ്ഗേऽസ്മിൻ നൃത്തലീലാ വിധീയതാം.
> വിനായകോऽഹം ശാസ്ത്രാണി വിമൃശ്യ പരയാ ധിയാ
> കരിഷ്യാമ്യാത്മശുദ്ധ്യർത്ഥം ശാസ്ത്രം സിദ്ധാന്തപഞ്ജരം."

എന്നും

> "സിദ്ധാന്തപഞ്ജരം ശാസ്ത്രമേതൽ കേരളവർമ്മണഃ
> സന്നിധൌ മടികേന്ദ്രസ്യ വിഘ്നരാജമുഖോദിതം"

എന്നുമുള്ള പദ്യങ്ങൾ ഇവിടെ ഉദ്ധർത്തവ്യങ്ങളാണ്. 'മടികേന്ദ്രൻ' എന്ന പദത്തിൽ നിന്നു കേരളവർമ്മാവു ദക്ഷിണകർണ്ണാടകത്തിലെ ഒരു രാജാവായിരുന്നതായി ഊഹിക്കണം. നീലേശ്വരത്തു രാജാവാണോ എന്നു നിർണ്ണയമില്ല.

സിദ്ധാന്തപഞ്ജരത്തിന് ഒരു പഴയ ഭാഷാവ്യാഖ്യാനവും ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ട്. അതിൽനിന്നു 'വിശ്വാത്മനാവതീർണ്ണേന' എന്ന ശ്ലോകത്തിന്റെ തർജ്ജമ താഴെ ചേർക്കാം.

> "രാഘവനെന്ന യോഗിയാൽ മദീയമായിരുക്കിൻറ ഈ ചിത്തരങ്ഗത്തിൽ നൃത്തലീലാ ചെയ്യപ്പെട്ടുവുതാക. അങ്ങനെയിരുന്നോരുത്തൻ രാഘവാനന്ദയോഗി — വിശ്വാത്മനാ അവതീർണ്ണനായിരുന്നോരുത്തൻ; സർവ്വാത്മാവായി അവതരിച്ചിരുന്നോരുത്തൻ. ഇവണ്ണം ഗുരുവിനെ നമസ്കരിച്ചു . . . "

ഈ ഭാഷയുടെ രീതി നോക്കിയാലും രാഘവാനന്ദന്റെ കാലം ക്രി. പി. പതിന്നാലാം ശതകത്തിന്റെ പൂർവാർദ്ധമെന്നു സങ്കല്പിക്കുവാൻ ന്യായമുണ്ട്.

ത്രിപുരോപനിഷദ്ഭാഷ്യം

ത്രിപുരോപനിഷത്തിന് ഒരു ഭാഷ്യം നിർമ്മിച്ച രാമാനന്ദനും രാഘവാനന്ദന്റെ ശിഷ്യനാകുന്നു. ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഇങ്ങനെ കാണുന്നു.

> "ശോണപ്രഭം സോമകലാവതംസം
> പാണിസ്ഫുരൽപഞ്ചശരേക്ഷുചാപം
> പ്രാണപ്രിയം നൌമി പിനാകപാണേഃ
> കോണത്രയസ്ഥം കുലദൈവതം നഃ"
> "നത്വാ ശ്രീരാഘവാനന്ദതീർത്ഥയോഗീന്ദ്രപാദുകം
> ത്രിപുരോപനിഷദ്ഭാഷ്യം ക്രിയതേ തൽ കൃപാബലാൽ."

“ശ്രീശങ്കരാചാര്യകൃതാൻ പ്രബന്ധാൻ
സൌഭാഗ്യവിദ്യാസുഭഗോദയാദീൻ
പുനഃ പുനസ്സാധു പിചിന്ത്യ ബുദ്ധ്യാ
തദധ്വനാ ഭാഷ്യമിദം കരോമി”

ഒടുവിൽ “ഇതി ശ്രീമൽപരമഹംസപരിവ്രാജകശ്രീരാഘവാനന്ദതീർത്ഥയോഗീന്ദ്ര ചരണാരവിന്ദചഞ്ചരീകായമാണാനന്ദഹൃദയ ശ്രീരാമാനന്ദവിരചിതം” എന്നൊരു കുറിപ്പുമുണ്ട്.

ദാമോദരച്ചാക്കിയാർ

ക്രി. പി. പതിന്നാലാം ശതകത്തിന്റെ ഒടുവിൽ കായംകുളത്തു കേരളവർമ്മരാജാവിന്റെ ആശ്രിതനായി ദാമോദരച്ചാക്യാർ എന്നൊരു കവി ജീവിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹം തിരുവിതാംകൂറിൽ കോട്ടയത്തിനു സമീപമുള്ള മാങ്ങാനത്തു ചാക്കിയാർ കുടുംബത്തിലെ ഒരങ്ഗമായിരുന്നു എന്നും നാവായിക്കുളത്തു ശങ്കരനാരായണമൂർത്തി ആ കുടുംബത്തിന്റെ പരദേവതയാണെന്നും അറിയുന്നു. ദാമോദരൻ കേരളവർമ്മരാജാവും കുട്ടത്തിയെന്ന യുവതിയും തമ്മിൽ നടന്ന വിവാഹത്തെ വിഷയീകരിച്ച് ഒരു മണിപ്രവാളചമ്പുവും കൊച്ചി രാമവർമ്മമഹാരാജാവും കേരളവർമ്മാവിന്റേയും കുട്ടത്തിയുടേയും പുത്രിയായ ഉണ്ണിയാടിയും തമ്മിലുള്ള വിവാഹത്തെ വിഷയീകരിച്ചു ശിവവിലാസം എന്ന പേരിൽ എട്ടു സർഗ്ഗത്തിൽ ഒരു കാവ്യവും രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. ‘അത്രത്യോയം നിഖിലവിദ്യാപാരദൃശ്വാ ദാമോദരാഭിധാനോ ഭരതാചാര്യഃ’ എന്നു ചമ്പുവിലും,

“ഇതി മഹിതപദാബ്ജേ രുദ്രനാരായണീയേ
മധുലിഹ ഇവ വൃത്തിം ബിഭ്രതാ ചാതകസ്യ
അലഘു ശിവവിലാസം നാമ കാവ്യം ബബന്ധേ
സുരഭിഭരതഗോത്രീയേണ ദാമോദരേണ”

എന്നു കാവ്യത്തിലും പ്രണേതൃമുദ്രയുണ്ട്.

ശിവവിലാസം

കേരളവർമ്മരാജാവിന്റെ അപദാനങ്ങളേയും കണ്ടിയൂർ ശിവക്ഷേത്രത്തിന്റെ മാഹാത്മ്യത്തേയും അനുവർണ്ണനം ചെയ്യുന്ന ഒരു വിശിഷ്ടകാവ്യമാകുന്നു ശിവവിലാസം. ആ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ പ്രതിഷ്ഠ ക്രി. പി. 823-ൽ അതായതു് കോളംബാബ്ദത്തിന്റെ ആരംഭത്തിനു രണ്ടു വർഷം മുമ്പിലാണ്. ആ സംഭവത്തിന്റെ സ്മാരകമായി ഒരു പ്രത്യോകാബ്ദംപോലും കേരളത്തിൽ വളരെക്കാലത്തേക്കു നിലനിന്നിരുന്നു. “തിരുക്കണ്ടിയൂർ മാതേവർക്കു ചെല്ലാനിൻറയാണ്ടു നൂറ്റിരുപത്തിമൂൻറിൽ” അതായതു ക്രി. പി. 946-ൽ കൊടിക്കുളത്തു് ഇരവികുമാരനും മറ്റും ആ ക്ഷേത്രത്തിലേക്കു ഭൂമി ദാനംചെയ്തതായി ഒരു ശിലാരേഖയിൽനിന്നു വെളിപ്പെടുന്നു. ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശത്തിന്റെ കാലത്തു കായംകുളം ഭരിച്ചിരുന്നതു ‘രവിവർമ്മാ’ എന്ന വൃദ്ധനായ ഒരു രാജാവായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാഗിനേയനാണ് വീരകേരളവർമ്മാവു്. കണ്ടിയൂർ ശിവന്റെ അനുഗ്രഹംകൊണ്ടു് അദ്ദേഹത്തിനു പുത്രീലാഭം സിദ്ധിച്ചതിനാലാണത്രേ ഗ്രന്ഥത്തിനു ശിവവിലാസം എന്നു പേർ വന്നതു്. വീരകേരളനെപ്പറ്റിയുള്ള പ്രശസ്തിയിൽപ്പെട്ട ഒരു ശ്ലോകം താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നു.

“തസ്മിന്നാസീൽ പ്രശസ്തേ ത്രിജഗതി മതിമാൻ

ശേഖരഃ കേരളാനാം
ദിക്ചക്രേ വിക്രമാവിഷ്കൃതജയപടഹഃ
കേരളോ നാമ രാജാ
യസ്യാസ്ത്രൈർഭഗ്നശേഷാ രണഭുവി വിമുഖാ–
ശ്ശത്രവോ മുക്തഹസ്താ–
ശ്ചക്രുഃ കാന്താരകന്ദോൽഖനനസഹകരം
ശസ്ത്രമേവാത്മഹസ്തേ."

അദ്ദേഹത്തിനു കൃഷ്ണനിളയത്ത് എന്നൊരു മന്ത്രിയുണ്ടായിരുന്നു. ആ മന്ത്രി അന്നു വടക്കുങ്കൂർ രാജ്യത്തിന്റെ തലസ്ഥാനമായിരുന്ന കടുത്തുരുത്തിയിൽ പൂതികൊട്ടില്ലത്തെ ഒരങ്ഗമായിരുന്നു. "പൂതികോട്ടെന്നുഭൃതലേ ഗീതകീർത്തിവിലാസോ നീതിശാസ്ത്രനിഷ്ണാതഃ കൃഷ്ണാഭിധാനോഭാതി മന്ത്രിമുഖ്യഃ" എന്നു ചമ്പുവിൽ അദ്ദേഹത്തെ സ്തുതിച്ചിരിക്കുന്നു, ശിവവിലാസത്തിലും

"ഭൂതിഃ സ്ഥിരാ യത്ര നയസ്യ, നാമ്നാ
ധീരഃ ശ്രുതോ യോ ഭുവി കൃഷ്ണവീരഃ
സോഥ ദ്വിജം തം നിജരാജ്യതന്ത്ര–
സാരഥ്യകൃത്യേ വരയാഞ്ചകാര."

എന്ന് അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി ഒരു പ്രസ്താവന കാണുന്നു. അനപത്യതാ ദുഃഖം നിമിത്തം അസ്വസ്ഥനായ രാജാവിനോടു കൃഷ്ണവീരൻ കണ്ടിയൂർ ശിവനെ ഭജിക്കുവാൻ ഉപദേശിക്കുകയും അദ്ദേഹം ആ ഉപദേശമനുസരിച്ചു പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്തു. അടിയിൽ കാണുന്നതു് അത്യന്തം ഹൃദയമോഹനമായ ഒരു ശിവസ്തുതിയാണ്.

"ജയ ശംഭോ ജയോദ്വൃത്തജാഹ്നവീഭങ്ഗശേഖര;
ജയ മുണ്ഡാവലീക്ലൢപ്തമുക്താഹാരമഹേശ്വര;
ജയ സർവ്വാങ്ഗലഗ്നോരുദന്ദശൂകേശശൂൽകൃതേ;
ജയ കശ്മീരജപ്രേഷ്ഠചിതാഭസ്മവിലേപന;
ജയ കാഷ്ഠാകരിവ്യാഘ്രത്വക്പൃഷ്ഠാംശുകവേഷ്ടന;
ജയ നീലഗളായുഗ്ദൃഗസാധാരണലക്ഷണ;
ജയ സിന്ധുരവോഗ്രാട്ടഹാസൈകാർത്താരിസിന്ധുര;
ജയ ചന്ദ്രകരാർദ്രാക്ഷിജ്വാലാധൂമാത്തചന്ദ്രക;
ജയ താമരസാക്ഷേന്ദ്രപാല്യതാപാത്രിതാമര;
ജയ ചാപലതാദഗ്ധത്രിപുരീദർപ്പചാപല;
ജയ ഗൌരവപുർദ്ധാമധ്വസ്തതാമസഗൌരവ;
ജയ സാരസദൃച്ഛാത്മസരസ്സത്മാംഘ്രിസാരസ."

ശ്രീപരമേശ്വരൻ പ്രസാദിച്ചു രാജാവിനു കുട്ടത്തിയിൽ ഉണ്ണിയാടി എന്നൊരു പുത്രി ജനിച്ചു. സൌന്ദര്യത്തിനും വൈദുഷ്യത്തിനും പ്രസിദ്ധി നേടിയ ആ കുമാരിക്കു യഥാകാലം സ്വയംവരം നിശ്ചയിച്ചു. പല ദേശങ്ങളിൽനിന്നും രാജാക്കന്മാർ വന്നു. അവരിൽവച്ചു (ബഹുവ്യാപ്തി) പെരുമ്പടപ്പുരാജ്യം ഭരിച്ചിരുന്ന രാമവർമ്മാവിന്റെ അനന്തരവനും ലക്ഷ്മീരാജ്ഞിയുടെ പുത്രനുമായ രാമവർമ്മാവിനെ കന്യക ഭർത്താവായി വരിച്ചു. ആ ഘട്ടത്തിൽനിന്നു ചില ശ്ലോകങ്ങൾ ചുവടേ ചേർത്തുകൊള്ളുന്നു.

"അധ്യാസതേ കേരളഭൂഭൃതോ യാം;
യസ്യാ യഥാർത്ഥൈവ മഹോദയാഖ്യാ;

രാമാവനൌ മുഖ്യതമാ പുരീ യാ;
താമാവസത്യേഷ ദിവം വൃഷേവ.
മന്യേ സ രാമോപ്യയമേവ രാമ–
വർമ്മാന്വയഃ ക്ഷത്രമഹോനിധാനം.
ആജ്ഞാ കൃതാമപ്യമിതത്വിഷോസ്യ
ഭ്രൂ ക്ഷേപവശ്യൈവ പുരന്ദരശ്രീഃ.

നിസ്സീമമാഹോദയസത്മതോസ്യ
ദക്ഷോത്തരോദ്ദേശവിസാരി തേജഃ;
നാന്യോത്ര ഹേതുസ്തത ഏതദീയഃ
ഖ്യാതോ ബഹുവ്യാപ്തിതയാന്വവായഃ"

"ഉത്സാഹതശ്ശശ്വദുദസ്തശത്രോ–
സ്ത്യാഗാധികത്വാച്ച സമസ്തപാത്രേ
വിശ്വോത്തരം യം കഥയന്തി വീരോ–
ദാരാഖ്യമാരാധ്യമതിം കവീന്ദ്രാഃ

ന്യക്ഷേണ സംലക്ഷിതലക്ഷണൌഘല–
ലക്ഷ്യഃ ക്ഷമീ രക്ഷിതസംശ്രിതശ്രീഃ
ലക്ഷ്മ്യാസ്സുതഃ പശ്യ സ രാമവർമ്മാ
ലക്ഷ്മീവതോമുഷ്യ തു ഭാഗിനേയഃ"

എഴാം സർഗ്ഗത്തിലാണ് സ്വയംവരവർണ്ണനം; എട്ടാംസർഗ്ഗത്തിൽ സംഭോഗശൃങ്ഗാരം വിസ്തരിച്ചിരിക്കുന്നു. ഒടുവിൽ കൊടുങ്ങല്ലൂരിനു സമീപം ഒരു ശിവക്ഷേത്രത്തിൽ ഭർത്തൃസഹിതയായി ഉണ്ണിയാടി അദ്ധ്യാത്മവിദ്യ പരിചയിക്കുന്നു എന്നുള്ള പ്രസ്താവനയോടുകൂടി കവി ഗ്രന്ഥം സമാപിക്കുന്നു. അക്കാലത്തെ സാമുദായികങ്ങളായും മറ്റുമുള്ള പല വസ്തുതകൾ ധരിക്കുന്നതിനു ശിവവിലാസം വളരെ പ്രയോജനപ്പെടുന്നുണ്ട്. കേരളത്തിലെ ഒരു ക്ഷേത്രത്തിന്റെ മാഹാത്മ്യം ഒരു രാജപുത്രിയുടെ മാഹാത്മ്യവും കൂട്ടിയിണക്കി ഇത്തരത്തിൽ വിശിഷ്ടമായ ഒരു കാവ്യം നിർമ്മിച്ച ദാമോദരകവി നമ്മുടെ ആത്മാർത്ഥമായ ശ്ലാഘയെ ആവർജ്ജിക്കുന്നു.

വിടനിദ്രാഭാണം

ഉണ്ണിയാടിയുടെ പ്രാണനാഥനായ രാമവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ കാലത്ത് അജ്ഞാതനാമാവായ ഒരു കവി നിർമ്മിച്ചതാണ് 'വിടനിദ്ര' എന്ന ഭാണം. അദ്ദേഹം ആ രാജാവിനെ ആശ്രയിച്ചു കൊടുങ്ങല്ലൂരിൽ താമസിച്ചിരുന്നതായി ഊഹിക്കുവാൻ ഗ്രന്ഥം വഴിതെളിക്കുന്നുണ്ട്. "അഹോ ചൂർണ്ണീസരിൽകല്ലോലഹസ്താലിങ്ഗിതമേഖലായാഃ കേരളകുലരാജധാന്യാഃ ശ്രീരാമവർമ്മപരിപാലിതായാ മഹോദയപുര്യാഃ" എന്നും "വികചകുമുദരജോധൂരചൂർണ്ണീ നദീസരിദൂർമ്മിമഞ്ജരീലാസ്യക്രിയാദേശികസ്സ്വയമവതരതി മാരുതഃ" എന്നുമുള്ള പ്രസ്താവനകൾക്കു പുറമേ ഗ്രന്ഥാവസാനത്തിൽ

"യാവൽ ഖണ്ഡേന്ദുമൌലിം ശ്രയതി ഗിരിസുതാ;
യാവദാസ്തേ മുരാരേ–

ർവക്ഷസ്യക്ഷീണഹാരദ്യുതിമണിശബളേ
ദേവതാ മങ്ഗളാനാം;
യാവദ്വക്ത്രേഷു മൈത്രീമുപനയതി ഗിരാ–
മീശ്വരീ പത്മയോനേ–
സ്താവല്ലക്ഷ്മീപ്രസൂതിസ്സ്വയമവതു ഭുവം
രാമവർമ്മാ നരേന്ദ്രഃ"

എന്നൊരു ഭരതവാക്യവും പ്രസ്തുതഭാണത്തിൽ സംഘടിതമായിരിക്കുന്നു. സംസ്കൃതഭാഷയിൽ ഇതുവരെ കണ്ടുകിട്ടീട്ടുള്ള ഭാണങ്ങളിൽ പഴക്കംകൂടിയവ ശൂദ്രകന്റെ പത്മപ്രാഭൃതകവും ഈശ്വരദത്തന്റെ ധൂർത്തവിടസംവാദവും വരരുചിയുടെ ഉഭയാഭിസാരികയും ശ്യാമതിലകന്റെ പാദതാഡിതകവുമാണ്. ഈ നാലു കവികളെയും പ്രശംസിച്ച്,

"വരരുചിരീശ്വരദത്തഃ
ശ്യാമിലകശ്ശൂദ്രകശ്ച ചത്വാരഃ
ഏതേ ഭാണാൻ ബഭണുഃ;
കാ ശക്തിഃ കാളിദാസസ്യ?"

എന്നൊരു പഴയ ശ്ലോകമുണ്ട്. വിടനിദ്രയുടെ അവസാനത്തിൽ

"സകലനിഗമവിദ്യസ്സംഗൃഹീതാർത്ഥശബ്ദ–
സ്സതതസകലരസേഭ്യഃ പ്രാക്തനേഭ്യഃ കവിഭ്യഃ
ഭവതു ശിവമശേഷപ്രാജ്ഞഹൃൽപുണ്ഡരീകോ–
ച്ഛ്വസനദിനമണിഭ്യോ ഭാണകൃദ്ഭ്യശ്ചതുർഭ്യഃ"

എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ സൂചിപ്പിക്കുന്നതും ഈ നാലു കവികളെപ്പററിത്തന്നെയാണ്. കേരളീയർ നിർമ്മിച്ചിട്ടുള്ള ഭാണങ്ങളിൽ ഏററവും പ്രാക്തനമായിട്ടുള്ളത് ഈ ഗ്രന്ഥമാണെന്നു തോന്നുന്നു. കവിയുടെ വാസന അസാധാരണമാണ്. ഉദാഹരണത്തിന്, ഏതാനും ശ്ലോകങ്ങൾ പ്രദർശിപ്പിക്കാം.

(1) സ്ത്രീചാടു.

"തലോദരി തവാപാങ്ഗൈഃ ക്രീതമേകം ജഗത്ത്രയം;
ത്വാം വിനാ സ തു കന്ദർപ്പഃ കന്ദർപ്പമവലംബതേ?"

(2) ഒരു ദുഷ്കവി രചിച്ച ശ്ലോകം.

"കശ്ചിൽ കാമീ മുസലനിഹതസ്സ്വസ്ത്രിയാ സ്വച്ഛഗാത്ര്യാ
വാക്പാരുഷ്യൈഃ പ്രബന്ധൈഃ പ്രസഭമഭിഹതഃ
ശ്രോത്രയോസ്തീക്ഷ്ണതീക്ഷ്ണൈഃ"
ക്വചന വിപിനദേശേ സംസ്ഥിതശ്ചാപദാക്ഷ്യേ
ശാർദ്ദൂലമുദ്ധൃതരവം പ്രജിഘ്രായ ദുഃഖീ"

ഈ ദുഷ്കവിയെ ഗ്രന്ഥകാരൻ വളരെ അപഹസിക്കുന്നുണ്ട്.

(3) സ്ത്രീചാടു.

"വിലുളിതഘനകുന്തളാ വിസർപ്പ–
ച്ഛ്റമജലബിന്ദുരുദഗ്രഖേദവേഗാ
കലയതി തവ ഗാത്രയഷ്ടിരേഷാ

ഘടിതനിവൃത്തനിയുദ്ധമല്ലലീലാം."

(4) തരുണീവർണ്ണനം.

"ഗ്രന്ഥിഗ്രന്ഥനിതംബലംബിരശനാ ഗാത്രേഷു സർവേഷ്വപി
സ്മാരായോധനകർമ്മഗർവപിശുനൈർവീരവ്രണൈരങ്കിതാ
താരുണ്യോപനിബദ്ധജാഗ്രവി മദാലങ്കാരത്സങ്കാരിതാ
സന്ധത്തേ മമ നേത്രയോർന്നിരുപമാം പ്രീതിം ചകോരേക്ഷണാ"

(5) മേല്പടി.

"സജലജലദസ്നിഗ്ദ്ധാഃ കേശാഃ സരോജരുചൌ ദൃശൌ
ഹസതി വദനം രാകാചന്ദ്രം ലതാലളിതൌ ഭുജൌ;
സ്തനമുകുളിതം വക്ഷോ വാർത്തേവ മധ്യമിതി ധ്രുവം
വിജിതകദളീസ്തംഭാവൂരൂ ഗതം ച മദാലസം."

(6) കൊടുങ്ങല്ലൂരിലെ അന്തിചന്ത:

"വർണ്ണാനാം വചസാം ച ന ക്രമജുഷാം ഭേദഃ പരം ദൃശ്യതേ;
സൂനാഖഡ്ഗനികൃത്തജന്തുനിവഹക്രേങ്കാരവാചാലിതാ
വക്ത്രഗ്രസ്തവിശീർണ്ണമേഷ നളകാപംക്തിശ്ശുനാം ഭ്രാജതേ
സമ്മർദ്ദഃ ക്രയവിക്രയാകുലധിയാം പ്രസ്തൌതി കോലാഹലം."

(7) ഉപദേശം.

"ഗിരാം ഗതിമവിജ്ഞായ ഭാവം കവയതാമപി
ജനഃ പരപ്രത്യയതോ ന നന്ദതു ന നിന്ദതു."

'സൂത്രധാരകൃതാരംഭ'മാണു, കേരളത്തിലെ പ്രാക്തനങ്ങളായ ഇതര രൂപകങ്ങളെപ്പോലെ ഈ ഭാണവും. താഴെക്കാണുന്ന അവതരണപദ്യംകൂടി ഇവിടെ ഉദ്ധരിക്കേണ്ടതുണ്ട്.

(8) "ജയതി സുകൃതൈഃ പ്രാഞ്ചൈർവൃത്തേ മിഥഃ കലഹോത്സവേ
ഝടിതി ദയിതേ ഗാഢോൽകമ്പപ്രണാമവിധായിനി
വിചലിതകചസ്സാരങ്ഗാക്ഷ്യാ വിലോളിതകുന്തളഃ
ശിരസി നിഹിതഃ പാദാഘാതസ്സനൂപുരനിസ്സ്വനഃ"

ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ സ്വാരസ്യം ഈ ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്ന് അനുമേയമാണല്ലോ. "ശഠകോപസ്യ മുണ്ഡധാരിണഃ പള്ളീമുത്തരേണ" എന്നൊരു പങ്ക്തി കാണുന്നതിൽനിന്നു ശഠകോപനു പ്രത്യേകമായി ഒരു ക്ഷേത്രം അന്നു കൊടുങ്ങല്ലൂരുണ്ടായിരുന്നു എന്നും അതു് അവൈദികമാണെന്നു ഗ്രന്ഥകാരനെപ്പോലെയുള്ള സ്മാർത്തന്മാരായ കേരളീയർ കരുതിയിരുന്നു എന്നും കാണാവുന്നതാണ്.

16

ഭാഷാകൃതികൾ – പദ്യം

(ക്രി. പി. പതിന്നാലാം ശതകം)

നിരണം കവികൾ — കണ്ണശ്ശൻ പറമ്പ്

രാമചരിതകാരനാൽ ക്ഷുണ്ണമായ പാട്ടെന്ന സാഹിത്യപ്രസ്ഥാനത്തിൽ സ്വച്ഛന്ദമായി സഞ്ചരിച്ച വിസ്മയാവഹമായ വിജയം നേടി കൈരളീദേവിയെ അനർഘങ്ങളായ ആഭരണങ്ങളണിയിച്ച ധന്യയാക്കിയ മഹാനുഭാവന്മാരാണ് നിരണം കവികൾ. ഈ പേരിൽ മൂന്നു കവികളുണ്ട്. അവരിൽ ഒന്നാമൻ ഭഗവദ്ഗീതാകാരനായ മാധവപ്പണിക്കരും, രണ്ടാമൻ ഭാരതമാലാകാരനായ ശങ്കരപ്പണിക്കരും മൂന്നാമൻ രാമായണാദി വിവിധപ്രബന്ധ പ്രണേതാവായ രാമപ്പണിക്കരുമാണെന്ന് ഉദ്ദേശിക്കാം. തിരുവല്ലാത്താലൂക്കിൽ നിരണം എന്ന സ്ഥലത്തു തൃക്കപാലീശ്വരം എന്നൊരു ശിവക്ഷേത്രമുണ്ട്. ആ സ്ഥലത്തിനും ക്ഷേത്രത്തിനും മുൻകാലത്ത് ഇന്നത്തേക്കാൾ അധികം പ്രസിദ്ധിയുണ്ടായിരുന്നു. നിരണവും അതിനു ചുറ്റുപാടുമുള്ള പ്രദേശവും കൊടുങ്ങല്ലൂർപോലെ മഹോദയപട്ടണം എന്ന പേരിനാൽ അറിയപ്പെട്ടിരുന്നു. തൃക്കപാലീശ്വരംക്ഷേത്രം പെട്ടിക്കയ്യൾ എന്ന ഒരു മാടമ്പിയുടെ വകയാണ്. ഈ ക്ഷേത്രത്തിനുതൊട്ടു വടക്കുപടിഞ്ഞാറായി കണ്ണശ്ശൻപറമ്പ് എന്ന പേരിൽ ഇന്നും അറിയപ്പെടുന്ന ഒരു പറമ്പുണ്ട്. അവിടെയായിരുന്നു നിരണം കവികളുടെ ജനനം. "ചെമ്പൊടിരുമ്പുമുരുക്കുശരക്കോലൻപത്തീരടി മുൻപുവലത്ത്" എന്നൊരു പഴയ പദ്യഖണ്ഡം ഈ പറമ്പിന്റെ സ്ഥാനത്തെ നിർദ്ദേശിക്കുന്നു എന്നു പഴമക്കാർ പറയാറുള്ളതു ശരിയല്ല. കിഴക്കോട്ടുതിരിഞ്ഞാണ് ക്ഷേത്രത്തിലെ പ്രതിഷ്ഠ. അതിനു പടിഞ്ഞാറുഭാഗത്തു കൊല്ലന്റേയും ആശാരിയുടേയും വീടുകൾ ഉണ്ട്. അവയ്ക്കു 'മുൻവലത്താ'യി 'അൻപത്തീരടി' എന്ന പേരിൽ ഒരു കളരിയും കാണ്മാനുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് പ്രസ്തുതപദ്യഖണ്ഡം, കണ്ണശ്ശൻപറമ്പിനെയല്ല 'അൻപത്തീരടി' എന്ന കളരിയെയാണ് പരാമർശിക്കുന്നതെന്നു വേണം ഊഹിക്കുവാൻ.

ചരിത്രം

നിരണംകവികളുടെ ചരിത്രത്തെപ്പറ്റി എന്തെങ്കിലും ഉപന്യസിക്കുന്നതിനുമുൻപായി അവർ തങ്ങളെപ്പറ്റി ചെയ്തിട്ടുള്ള പ്രസ്താവനകൾ ഉദ്ധരിക്കേണ്ടതു് ആവശ്യമാകുന്നു. ഭഗവദ്ഗീതയുടെ അവസാനത്തിലുള്ള രണ്ടു ശീലുകളാണു ചുവടെ ചേർക്കുന്നത്.

“ഇതു നീ ദിവ്യദൃശാ കാൺകെൻറ്റി-
 വീടിയ വേദവ്യാസനിയോഗാൽ
ചതിയേ കണ്ണല്ലാൽക്കണ്ണില്ലാൻ
 താരണിപതിധൃതരാഷ്ടനു കേൾപ്പാൻ
മതിമാനാകിയ സഞ്ജയനേവം
 മരുവിയുരത്താനിതു മതിയില്ലാ
അതിബാലൻ മാധവനാമം ചേ-
 രഹമിത സംക്ഷേപിച്ചുരചെയ്യേൻ.
ഉരചേർന്നമരാവതിസമമായേ-
 യുറ്റന ചെല്വമെഴും മലയിൻകീഴ്-
തിരുമാതിൻ വല്ലഭനരുളാലേ
 തെളിവൊടു മാധവനഹമിടർ കളവാൻ
പരമാദരവൊടു ചൊല്ലിയ ഞാന-
 പ്പനുവൽ മുകുന്ദപദാംബുജമൻപൊടു-
മരനാഴിക മറവാതുരചെയ്യവ-
 രത്തുതമുക്തിപദം പ്രാപിക്കും.”

താഴെക്കാണുന്ന പാട്ടു ഭാരതമാലയുടെ അവസാനത്തിലുള്ളതാകുന്നു.

“തന്നുണർവേ സംസാരച്ഛേദ-
 സമസ്തവുമായേ കാലവുമെങ്ങും
ഉന്നി നിറന്തഖിലത്തിനുമൊത്തു
 തുരീയാതീതവുമായുണർവായേ
തന്നുണർവായുണർവേ വടിവാകി മ-
 ഹാഭാരതകഥ ശങ്കരനമ്പൊടു
ചൊന്നതുരയ്പവരെയ്തുവരെന്റും
 ശോകമൊഴിന്തവനന്ത സുഖത്തെ”

ഇനി ഉദ്ധരിക്കുവാൻ പോകുന്ന ഭാഗങ്ങൾ രാമപ്പണിക്കരുടെ കൃതികളിൽനിന്നാണ്.

“അവനിയിൽ നന്മചേർ നിരണം
 തനിക്കൊരു ദീപമായ് വ-
ന്നവതരണംചെയ്താൻ കരുണേശ-
 നാകിയ ദേശികൻ മ-
റ്റവ്വണ്ണം പിറന്നുള്ള പുത്രരാ-
 മവർകൾക്കെല്ലാമൻ-
പമർ മരുകൻ കനിന്തൊരു
 രാമദാസനതീവ ബാലൻ,
അവനിയിൽ മുമ്പു മാമുനി താ-
 നിയറ്റിയ ചാരു രാമാ-
യണമതുകണ്ടതീവ ചുരുക്കമാ-
 യിവണ്ണം മൊഴിന്താൻ.
അവനിവനെന്നെല്ലാമില്ല
 സൽക്കഥാമുരചെയ്‌വതിന്നി-

ന്നതിസുഖമെയ്തുമങ്ങിതു കേൾക്കിൽ
മററിതു ചൊല്ലിനാലും."

രാമായണം യുദ്ധകാണ്ഡത്തിന്റെ അവസാനത്തിലുള്ള ഈ പ്രസ്താവനയെ ഉത്തര കാണ്ഡത്തിന്റെ ഉപസംഹാരത്തിൽ കവി സ്വല്പംകൂടി വിസ്തരിക്കുന്നു.

"വാനുലകിനു സമമാകിയ നിരണ-
മഹാദേശേ താൻ വന്നുളനായാ-
നൂനമിലാത മഹാഗുരുവരനാ-
യുഭയകവീശ്വരനായ മഹാത്മാ,
മാനിതനാകിയ കരുണേശൻ പര-
മാത്മാവേ താനെന്നറിവുറ്റേ
ദീനത വാരാതേ മറ്റോരോ
ദേഹികളെപ്പോൽ വാണ്ണാൻ പല നാൾ.
ആനവനിരുവർ തനൂജന്മാരുള-
രായാരവരുടെ സോദരിമാരായ്
മാനിനിമാരൊരു മൂവർ പിറന്നാർ;
മറ്റുതുകാലമവൻ തിരുവടിയും
താനുടനേ തന്നുടലൊടു വേറായ്-
ത്തനിയേ പരമാത്മാവേയായാൻ
ആനവനോടെതിരായ് വിദ്യാധിപ-
രായാർ പുനരവനുടെ തനയന്മാർ.
തനയന്മാരാമവരിരുവർക്കു
സഹോദരിമാർ മൂവർക്കും മകനാ-
യനുപമരായവർ മൂവരിലിളയവ-
ളാകിയ മാനിനി പെറ്റുളനായാൻ,
ഇനിയ മഹാദേവാജ്ഞയിനാലേ-
യിതമൊടു പാലകനാകിയ രാമൻ;
പുനരവനും നിജപാപം കളവാൻ
പുരുഷോത്തമകഥ ചൊല്ലു തുനിഞ്ഞാൻ."

ഭാഗവതംപാട്ടിന്റെ ഒടുവിൽ താഴെക്കാണുന്ന ശീലുകൾ കാണുന്നു.

"ദേവകിമകനായേയവതാരം
ദേവകൾ വിധിയാലേ ചെയ്തീടിയ
പൂവിൽ മടന്ത മണാളൻ തന്നുടെ
പുണ്യമതായീടും കഥ ചെമ്മേ
ആവിയിലുളവായീടും ദുരിത-
മറും പടി രാമനുരത്തീടിയ കവി-
യേവരുരത്തീടിൻവ്വരേവരു-
മെയ്തീടും പരമാമറിവോടേ."

ചുവടേ പകർത്തുന്നതു ശിവരാത്രിമാഹാത്മ്യംപാട്ടിന്റെ അവസാനത്തിൽ നിന്നാണ്.

"ഇതു നിരണത്തു കപാലീശ്വരമാർ-

ന്നീടിന പശുപതിതന്നരുളാലേ-
യിതമൊടവൻ തിരുവടിയുടെ ചരിത-
മിയന്നുമതിന്നു ഇനിഞ്ഞിതു മുറ്റും;
ബത! ഗുരുനാഥന്മാരറിവീടിയ
വേദവ്യാസാദികളുമെനിക്കി-
ങ്ങതിസുഖമായ് നല്കീടുക വരമി-
ങ്ങണയാ മമ പാതകമിതു ചൊന്നാൽ.
ആരണരാദിസമസ്തപ്രാണിക-
ളാമവർകൾക്കും പാപം കളവാൻ
കാരണമാകിയ ശിവരാത്രൗ വ്രത-
കഥയിതു തന്നാലായ പ്രകാരം
സാരതയില്ലാതകുതിയിരാമൻ
താൻ നിരണത്തു കപാലീശ്വരമേ
ചേരുമുമാപതി തന്നരുളാലേ
ചെയ്താനേവം ഭാഷയിനാലേ.”

ഭാരതംപാട്ടിൽനിന്നാണ് അടിയിൽ കാണുന്ന ശീൽ എടുത്തു ചേർക്കുന്നത്.

“കളവാൻ പാപം മുന്നേ രാമ-
കഥാമൊട്ടായപ്രകാരം ചൊന്നേ-
നിളയാതേ ശ്രീകൃഷ്ണകഥാമിനി-
യെളുതായൊരു പടി ചൊൽക നിനൈന്തേൻ;
എളിയോനകുതിയിവൻ പുനരെൻറോർ-
ത്തെന്നെയിതിന്നികഴാരറിവുടയോർ;
ജളരാമവരപരാധം ചൊന്നാൽ-
ച്ചേതവുമില്ല നറുങ്ങു നമുക്കോ.”

മേൽ ഉദ്ധരിച്ച പാട്ടുകളിൽനിന്നു താഴെക്കാണുന്ന വസ്തുതകൾ വെളിപ്പെടുന്നു. നിരണമെന്ന ‘മഹാദേശ’ത്തിൽ ഒരു മഹാനുഭാവൻ അവതരിച്ചു. കരുണേശൻ എന്നായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ നാമധേയം. അദ്ദേഹം ഒരു വിശിഷ്ടപണ്ഡിതനും പരമയോഗിയും ‘ഉഭയകവീശ്വര’നും അതായതു സംസ്കൃതത്തിലും ഭാഷയിലും ഒന്നുപോലെ കവനം ചെയ്യുന്നതിൽ സമർത്ഥനുമായിരുന്നു. ദീർഘായുഷ്മാനായ അദ്ദേഹത്തിനു രണ്ടു പുത്രന്മാരും മൂന്നു പുത്രിമാരും ജനിച്ചു. അവരിൽ ഒടുവിലത്തെ പുത്രിയുടെ മകനായിരുന്നു രാമപ്പണിക്കർ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അമ്മാവന്മാർ രണ്ടു പേരും അവരുടെ പിതാവിനെപ്പോലെതന്നെ ‘വിദ്യാധിപ’ന്മാരായിരുന്നു. ഇത്രയും വിവരങ്ങൾ സ്പഷ്ടമാണ്. മറ്റുചില വിവരങ്ങൾക്ക് ഐതിഹ്യത്തേയും അനുമാനത്തേയും ആശ്രയിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഒന്നാമതായി ഞാൻ ഊഹിക്കുന്നത് ‘ഉഭയകവീശ്വര’ന്റെ പേർ കണ്ണശ്ശൻ എന്നായിരുന്നു എന്നാണ്. കണ്ണൻ എന്ന പേർ അദ്ദേഹം മഹാഗുരുവരനായപ്പോൾ കണ്ണശ്ശനെന്നു രൂപാന്തരപ്പെട്ടു. കണ്ണശ്ശൻ സംസ്കൃതീകൃതമായപ്പോൾ കരുണേശനായി പരിണമിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇവിടെ ഒരു പൂർവ്വപക്ഷമുള്ളതു കരുണേശൻ എന്ന പദം മഹാവിഷ്ണുപര്യായമായി കവി പല അവസരങ്ങളിലും പ്രയോഗിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും അതുകൊണ്ടു പ്രകൃതത്തിലും ആ അർത്ഥം സ്വീകരിക്കുന്നതാണ് സമീചീനമെന്നുമാകുന്നു. കരുണേശപദം ഞാൻ മുകളിൽ ചേർത്തിട്ടുള്ള രണ്ടു പാട്ടുകളിൽ കാണുന്നുണ്ട്. ‘മാനിതനാകിയ കരുണേ

ശൻ പരമാത്മാവേ താനെന്നറിവുറ്റേ' എന്ന വരിയിൽ 'കരുണേശ'നെ കഷ്ടിച്ച് 'പരമാത്മാ'വിന്റെ വിശേഷണമായി കരുതാമെന്നിരിക്കട്ടെ; അതിനുതന്നെയും 'മാനിത'പദപ്രയോഗംകൊണ്ടു് അനൗചിത്യം സംഭവിക്കുന്നു എന്നുള്ളതു തൽകാലത്തേക്കു വിസ്മരിക്കാം. 'അവതരണം ചെയ്യാൻ കരുണേശനാകിയ ദേശികൻ' എന്ന വരിയിൽ മഹാ വിഷ്ണുവുമായി കരുണേശപദത്തെ എങ്ങനെ ഘടിപ്പിക്കുവാൻ കഴിയും? 'കരുണേശനാകിയ' എന്നതിനു കരുണേശതുല്യനായ എന്നു് അർത്ഥയോജന ചെയ്യുന്നതു ശരിയായിരിക്കുമോ? അതു കൊണ്ടു് എന്റെ ഇപ്പോഴത്തെ സ്ഥിരമായ അഭിപ്രായം രാമപ്പണിക്കരുടെ മാതാമഹന്റെ പേർ കണ്ണശ്ശനെന്നായിരുന്നു എന്നു തന്നെയാണു്. എന്നാൽ രാമപ്പണിക്കരേയും കണ്ണശ്ശനെന്നു വിളിച്ചിരുന്നു എന്നും പക്ഷേ അനുമാനിക്കാം. അദ്ദേഹത്തിന്റെ രാമായണത്തിനു കണ്ണശ്ശരാമായണമെന്നു പേർവന്നതു് ഇന്നോ ഇന്നലെയോ അല്ല.

> "പരൻകഥയൈക്കമ്പർ പന്തീരായിരത്താൽ
> പകർന്ത കഥൈ കണ്ണശ്ശനിൽപ്പാതിയാം."

എന്നതു് ഒരു പഴയ പാട്ടാണു് എന്നു നാം കണ്ടുവല്ലോ. കണ്ണശ്ശപ്പണിക്കർ സാഹിത്യത്തിലെന്നതുപോലെ വിനോദവ്യവഹാരത്തിലും വിദഗ്ദ്ധനായിരുന്നു എന്നൊരൈതിഹ്യമുണ്ടു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പല നേരമ്പോക്കുകളിൽ ഒന്നുമാത്രം ഇവിടെ പ്രസ്താവിക്കാം. അദ്ദേഹം സ്വഗൃഹത്തിൽ ഏതോ ഒരടിയന്തിരത്തിനു് അയൽവീട്ടുകളിൽനിന്നു് ഓരോ ഉരുളി ഇരവലായി വാങ്ങുകയും അവ തിരിയെ ഏല്പിച്ചപ്പോൾ ഓരോ കൊച്ചുരുളികൂടി കൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. അതിനെപ്പറ്റി ചോദിച്ചവരോടു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ സമാധാനം വലിയ ഉരുളികൾ കൊച്ചുരുളികളെ പ്രസവിച്ചു എന്നായിരുന്നു. ഉടമസ്ഥന്മാർ രണ്ടുരുളികളും സന്തോഷത്തോടുകൂടി സ്വീകരിച്ചു. മറ്റൊരടിയന്തിരത്തിനു വീണ്ടും ഓരോ ഉരുളി ആവശ്യപ്പെട്ടപ്പോൾ ഒട്ടുവളരെപ്പേർ അതു കൊടുക്കുവാൻ മുന്നോട്ടുവന്നു. പണിക്കർ ആ ഉരുളികൾ ഒന്നും തിരിയെ ഏല്പിച്ചതേയില്ല. കാരണം ചോദിച്ചപ്പോൾ അവയെല്ലാം ചത്തുപോയെന്നു പറയുകമാത്രമാണുണ്ടായതു്. പെറ്റുണ്ടാകുന്നതു ചാകുകയും ചെയ്യുമല്ലോ, എന്നായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ യുക്തി. ഒടുവിൽ അമിതമായ ആശകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന ആപത്തു് ആദിഗ്വാസികളെ മനസ്സിലാക്കിയതിനുമേൽ ഉരുളികളെല്ലാം മടക്കിക്കൊടുക്കുകയും ചെയ്തുവത്രേ. ഇത്തരത്തിലുള്ള അടവുകൾ യോഗിവര്യനായ സാക്ഷാൽ കണ്ണശ്ശൻ കാണിച്ചിരിക്കുമോ എന്നു സംശയമാണു്. അതുകൊണ്ടു് ആ വഴിക്കും രാമപ്പണിക്കർക്കു കണ്ണശ്ശനെന്നുകൂടി (മാതാമഹന്റെ നാമധേയം) പേരുണ്ടായിരുന്നിരിക്കാമെന്നു് അനുമാനിക്കുന്നതിൽ വലിയ പ്രമാദത്തിനു വകയുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. എന്നാൽ എന്റെ ഊഹം ആ ഐതിഹ്യത്തിലല്ല അധിഷ്ഠിതമായിരിക്കുന്നതു് എന്നു് ഒന്നുകൂടി പറഞ്ഞുകൊള്ളട്ടെ. ഒരാൾക്കു നാമകരണമുഹൂർത്തത്തിൽ ഒരു പേരും അനന്തരം വാത്സല്യദ്യോതകമായി മറ്റൊരു പേരും നല്കുന്നതു് അത്ഭുതപൂർവമല്ല; രണ്ടിനും തമ്മിൽ ആർത്ഥികമായി വല്ല ബന്ധവുമുണ്ടായിരിക്കണമെന്നു് നിയമവുമില്ല. 'കരുണേശനാകിയ ദേശികൻ' എന്ന പ്രസ്താവനയിൽനിന്നു് ഒന്നിലധികം 'ഗുരുനാഥന്മാർ' ഉണ്ടായിരുന്നിരിക്കാവുന്ന രാമപ്പണിക്കരുടെ ഒരു ഗുരു "പലനാൾ വാണ്ണ" തന്റെ മാതാമഹൻ തന്നെയാണെന്നും വരാവുന്നതാണു്.

മൂന്നു കവികൾക്കും തമ്മിലുള്ള സംബന്ധം

ഭഗവദ്ഗീതയും ഭാരതമാലയും രാമായണാദികൃതികളും സൂക്ഷ്മദൃഷ്ട്യാ വായിക്കുന്ന ഒരാൾക്ക് അവയെല്ലാം ഏകദേശം ഒരേ കാലത്ത് വിരചിതങ്ങളായ പ്രബന്ധങ്ങളാണെന്നു കണ്ടുപിടിക്കുവാൻ പ്രയാസമുണ്ടാകുന്നതല്ല. ആ പാട്ടുകൾക്ക് എതുക, മോന, അന്താദിപ്രാസം, വൃത്തവിശേഷം ഈ ലക്ഷണങ്ങളെല്ലാമുണ്ട്. ദ്രമിഡസംഘാതാക്ഷരനിബദ്ധമല്ലെന്നുള്ളത് അവയെ രാമചരിതത്തിൽനിന്നു വ്യാവർത്തിപ്പിക്കുന്നു. മൂന്നു കവികളും തിരഞ്ഞെടുത്തിട്ടുള്ള വൃത്തങ്ങളും സമാനരൂപങ്ങളാകുന്നു. രാമചരിതത്തിൽ കാണുന്ന പഴയ മലയാളപദങ്ങളും പ്രയോഗങ്ങളും പ്രായേണ നിരണം കൃതികളിലുമുണ്ട്. എന്നാൽ മലയാളത്തിനു സംസ്കൃതസമ്പർക്കംകൊണ്ടുള്ള കാലാനുസൃതമായ വികാസം അവയിൽ എവിടേയും പ്രസ്പഷ്ടവുമാണ്. 'ഏഷകഷായപടാവൃത കടിതടശോഭിതനായ്‌വാമാംസേ' എന്നും 'പുഷ്കരപത്രമനോഹരനേത്രേ പൂർണ്ണശശാങ്കനിഭാനനരമ്യേ' എന്നും 'അവ്യക്തം പരിപൂർണ്ണമഹം പുനരഖില ചരാചരഭൂതം' എന്നും മറ്റും പ്രയോഗിക്കുവാൻ അവർക്കു യാതൊരു ക്ലേശവും തോന്നിയില്ല. രാമപ്പണിക്കർ താൻ നിരണത്തുകാരനും തൃക്കപാലീശ്വരത്തു ശിവന്റെ ഉപാസകനുമാണെന്നു തുറന്നു പറയുന്നുണ്ട്. ശങ്കരൻ ആ വിഷയത്തിൽ മൂകനാണ്. അദ്ദേഹത്തെ ഒരു പ്രതീകത്തിൽ 'ഇതി വെള്ളാങ്ങല്ലൂർ ശങ്കരവിരചിതായാം ഭാരതമാലായാം' എന്നു രേഖപ്പെടുത്തീട്ടുള്ളതായി അറിയുന്നു. ആ കുറിപ്പിൽ നിന്നുമാത്രം മാധവൻ കൊച്ചിയിലെ വെള്ളാങ്ങല്ലൂർക്കാരനാണെന്ന് അനുമാനിക്കേണ്ടതില്ല. മാധവപ്പണിക്കർ താൻ മലയിൻകീഴ് ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ ഭക്തനാണെന്ന് പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നു. മലയിൻകീഴ്കാരനെ എങ്ങനെ നിരണവുമായി ഘടിപ്പിയ്ക്കാമെന്നു ചിലർ ചോദിക്കാറുണ്ട്. അതിനു സംശയം നീങ്ങത്തക്ക വിധത്തിൽ ഉത്തരം പറവാൻ കഴിയും. മലയിൻകീഴിൽ തിരുവല്ലാ വിഷ്ണുക്ഷേത്രംവക വസ്തുക്കൾ ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നു തിരുവനന്തപുരം കാഴ്ചബങ്കളാവിൽ സൂക്ഷിച്ചിട്ടുള്ളതും ക്രി. പി. പതിനൊന്നാം ശതകത്തോടടുപ്പിച്ച് ഉത്ഭവിച്ചതെന്ന് ഊഹിക്കാവുന്നതുമായ ഒരു താമ്രശാസനത്തിൽനിന്നറിയുന്നു. കൊല്ലം 921 കന്നി 2-ാംനുയിലെ ഒരു രേഖയിൽ 'തിരുവല്ലാക്ഷേത്രത്തിലേയും പെരിങ്ങര തൃക്കോവിലിലേയും മലയിൻകീഴിടപ്പെട്ട ക്ഷേത്രങ്ങളിലേയും' എന്ന വാചകമുള്ള ഒരു 'സാക്ഷിയോലക്കാര്യം' കാണ്മാനുണ്ട്. മലയിൻകീഴ്തേവരെതിരുവല്ലാത്തേവരെപ്പോലെതന്നെ 'തിരുവല്ലഭൻ' എന്നു ഒരു സ്തോത്രത്തിൽ പ്രസ്തുതകവികളിൽ ഒരാൾ വന്ദിച്ചുകാണുന്നു. 'ചൊല്ലാർന്നന മലയിൻകീഴ്ത്തിരുവല്ലഭനേ' എന്നാണ് അദ്ദേഹം ആ ദേവനെ അഭിസംബോധനം ചെയ്യുന്നത്. ഇവയിൽനിന്ന് മലയിൻകീഴ് ക്ഷേത്രം തിരുവല്ലാ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ കീഴീടായിരുന്നു എന്നൂഹിക്കാം. ഈ ക്ഷേത്രങ്ങൾ തിരുവല്ലാദേശികളും പ്രതാപശാലികളുമായ പത്തില്ലത്തിൽ പോറ്റിമാരുടെ വകയായിരുന്നു. നിരണം, തിരുവല്ലാക്ഷേത്രസങ്കേതത്തിനു തെക്കാണെങ്കിലും ആ ഗ്രാമത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗമായിരുന്നു. ആ വഴിക്കു പത്തില്ലത്തിൽ പോറ്റിമാരുടെ കാര്യസ്ഥനെന്ന നിലയിൽ കണ്ണശ്ശപ്പണിക്കർക്കും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കുടുംബക്കാർക്കും മലയിൻകീഴിൽ താമസിക്കേണ്ട ആവശ്യം നേരിട്ടിരുന്നിരിക്കാവുന്നതാണ്. അദ്ദേഹം മലയിൻകീഴ് നിന്നു സ്വദേശത്തേക്കു മടങ്ങിപ്പോകുമ്പോൾ ഏതോ ഒരു മലയ്ക്കുമുകളിൽവെച്ചു പരഗതിയെ പ്രാപിച്ചതായി ഐതിഹ്യമുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രന്മാരായ രണ്ടു 'വിദ്യാധിപന്മാ'രിൽ ഒരാൾ മാധവപ്പണിക്കരും മറ്റൊരാൾ ശങ്കരപ്പണിക്കരുമായിരിക്കാം. അവരെല്ലാവരും സംസ്കൃതത്തിൽ അസാധാരണമായ വൈദുഷ്യം സമ്പാദിച്ചിരുന്നു.

ഇതരജാതിക്കാരുടെ വിദ്യാഭിവൃദ്ധിക്കു മലയാളബ്രാഹ്മണർ വിരോധികളായിരുന്നു എന്നുള്ള അപവാദത്തെ ഈ വസ്തുത ഏറെക്കുറെ മാർജ്ജനം ചെയ്യുന്നു.

കാലം

പ്രസ്തുതകവികൾ ജീവിച്ചിരുന്ന കാലം ഏതെന്നാണ് അടുത്തതായി വിചാരണ ചെയ്യേണ്ടിയിരിക്കുന്നത്. ഭാരതമാലയുടെ ഒരു പ്രതി കൊല്ലം 612-ൽ എഴുതിവച്ചിരുന്നതു 614-ൽ പകർത്തിയതിനും മറ്റൊരു പ്രതി 689-ൽ പകർത്തിയതിനും പര്യാപ്തമായ ലക്ഷ്യമുണ്ടു്. 614-ലെ ഗ്രന്ഥം ഗോവിന്ദപിള്ള സർവാധികാര്യക്കാരും ഞാനും കണ്ടിട്ടുണ്ടു്. തിരുവല്ലത്തിനു സമീപമുള്ള അമ്പലത്തറ ആശാന്റെ വകയായിരുന്നു ആ ഗ്രന്ഥം; അതിപ്പോൾ എവിടെയാണെന്നു രൂപമില്ല. 614-ൽ ഗ്രന്ഥം പകർത്തിയതു നിർമ്മാതാവിന്റെ അനുവാദത്തോടുകൂടിയായിരുന്നു എന്നു ഗോവിന്ദപ്പിള്ള പറയുന്നതിന് ആധാരമൊന്നും കാണുന്നില്ല. 689-ലെ ഗ്രന്ഥത്തിൽ അതു 12-ലെ ഗ്രന്ഥം പകർത്തിയതാണെന്നു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഈ തെളിവുകൾ വച്ചുകൊണ്ടും ഭാഷയുടെ ഗതിയെ ആസ്പദമാക്കിയും ഉദ്ദേശം കൊല്ലം 525നു മേൽ 625ന് അകം ഈ കവികൾ ജീവിച്ചിരുന്നു എന്നു ഞാൻ അനുമാനിക്കുന്നു.

ഭഗവദ്ഗീത

സകലോപനിഷത്സാരസർവസ്വവും ഭാരതീയരുടെ ആത്മാഭിമാനത്തിനു സർവഥാ നിദാനവുമായ ഭഗവദ്ഗീത സംസ്കൃതത്തിൽനിന്നു മലയാളത്തിൽ വിവർത്തനം ചെയ്തു കേരളീയർക്കു പരമോപകർത്താവായിത്തീർന്ന മാധവപ്പണിക്കരുടെ സദ്വ്യവസായത്തെ എത്രതന്നെ ശ്ലാഘിച്ചാലും മതിയാകുന്നതല്ല. ഗീതയ്ക്കു് ഇന്നു ഭാഷയിൽ പദ്യരൂപത്തിലും ഗദ്യരൂപത്തിലും പല തർജ്ജമകളുമുണ്ടു്. എങ്കിലും അറുനൂറോളം കൊല്ലങ്ങൾക്കുമുമ്പ് അന്യഭാഷകളിൽ പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥം സംക്രാന്തമാകാതെയിരുന്ന ഒരു കാലത്ത് അതിന്റെ മനോഹരമായ ഒരു വിവർത്തനംകൊണ്ടു സ്വഭാഷയെ പോഷിപ്പിച്ച പ്രസ്തുത കവിയോടു കേരളീയർ എന്നെന്നേക്കും കൃതജ്ഞന്മാരായിരിക്കുന്നതാണ്. ചോളദേശത്തിൽ ശീയാഴി (ശിർകാഴി) ക്കു സമീപം ജീവിച്ചിരുന്ന പട്ടനാർ എന്നൊരു കവി ഗീത തമിഴിൽ തർജ്ജമ ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്. ആ തർജ്ജമയ്ക്കും പണിക്കരുടെ തർജ്ജമയ്ക്കും തമ്മിൽ അത്യത്ഭുതമായ ഐകരൂപ്യം കാണുന്നു എന്ന് ഇവിടെ പ്രസ്താവിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. “ഉറ്റവരിൽപ്പെരുകീടിന കൃപയാമൊരു തിമിരം വന്നെന്നുടെ ഹൃദയേയുറ്ററിവാം കണ്ണേറെ മറഞ്ഞിട്ടൊരു നെറിയും കാണാതിടരുറ്റേൻ” എന്ന പണിക്കരുടേയും “ആതലായറിവായ വഴിയിനൈ മറ്റാങ്കവർ പാർ കാതലാമിരുൺമറൈപ്പ നെറിയെങ്കംകാണേ നാൻ” എന്ന പട്ടനാരുടേയും വരികൾ നോക്കുക. ഇതുപോലെ അനവധി ഭാഗങ്ങളിൽ പ്രകടമായ സാദൃശ്യമുണ്ടു്.

> “ചേയമാമതുറൈ നിൻറു ചേമമാന കരം തേടി-
> യായനാർ പട്ടനാരായവതരിത്തരുളിനാലേ
> പോയനാൺ മൊഴിന്ത കീതൈ പുലപ്പെടുത്തുവതു മൻറി-
> ത്തുയമാതവർക്കു മിന്തച്ചുരുതി നൂറ്റൊടങ്കിനാരേ”

എന്നൊരു പഴയ പാട്ടുമുള്ളതായി അറിയുന്നു. എന്നാൽ പട്ടനാരുടെ കാലം ഇന്നും അജ്ഞാതമാണ്. അദ്ദേഹത്തിനു ദ്രാവിഡകവികളുടെ ഇടയിൽ ഗണനീയമായ

ഒരു സ്ഥാനവുമില്ലതാനും. അതുകൊണ്ടു് രണ്ടു കൃതികൾക്കും തമ്മിലുള്ള ജന്യജനകഭാവം തീർച്ചപ്പെടുത്തുവാൻ തരമില്ലാതെയാണിരിക്കുന്നതു്. അന്നു തമിഴ്നാട്ടിനും കേരളത്തിനും തമ്മിൽ ഇന്നത്തേക്കാൾ കൂടുതൽ സംസ്കാരസമ്പർക്കമുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ തമിഴ്ക്കൃതി നോക്കിത്തന്നെ മലയാളകൃതി രചിച്ചിരിക്കണമെന്നു തീരുമാനിക്കുവാൻ എനിക്കു ധൈര്യം തോന്നുന്നില്ല. ഏതായാലും മാധവപ്പണിക്കർക്കു തമിഴ്ക്കൃതിയുടെ സഹായം ആവശ്യമില്ലായിരുന്നു എന്നു പറയത്തക്കവിധത്തിലുള്ള സംസ്കൃതജ്ഞാനം സിദ്ധിച്ചിരുന്നു എന്നു ഭാഷാഭഗവദ്ഗീതയിൽ സ്പഷ്ടമായി കാണുന്നുണ്ടു്. അദ്ദേഹം ശങ്കരഭഗവൽപാദരുടെ ഗീതാഭാഷ്യം വായിച്ചിരുന്നു എന്നുള്ളതിനും അതിൽ തെളിവുണ്ടു്. എഴുനൂറു ശ്ലോകങ്ങളടങ്ങിയ ഗീത നമ്മുടെ കവി 328 ശീലുകളായി തർജ്ജമ ചെയ്തിരിക്കുന്നു. "ഭക്തിയിനാൽ ഭഗവദ്ഗീതാർത്ഥം പരിചൊടു ചൊൽവാനായ്യു് നിനവുറ്റേൻ" എന്നും "അഹമിതു സംക്ഷേപിച്ചുരചെയ്യേൻ" എന്നും പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതിൽനിന്നു് അദ്ദേഹത്തിനു ഗീതാർത്ഥം സംക്ഷിപ്തമായി ഭാഷയിൽ പ്രദർശിപ്പിക്കണമെന്നു മാത്രമേ ആഗ്രഹമുണ്ടായിരുന്നുള്ളു എന്നു കാണാവുന്നതാണ്. കവി അത്യന്തം അനുദ്ധതനാണെന്നു താഴെക്കാണുന്ന പാട്ടുകൾ തെളിയിക്കുന്നു.

"ഒരു പടിയോഗത്താലുള്ളിൽക്ക-
 ണ്ടുത്തമനാകിയ വേദവ്യാസൻ
തിരുവടി ചൊല്ലിയ പുണ്യപുരാണം
 തികയെച്ചൊല്ലുവനെന്നു നിനച്ചതു
പെരുമതകും ശ്രീപാൽക്കടൽ കണ്ടു
 പിപീലി കുടിപ്പാൻ കരുതിയതൊക്കും;
ഗുരുജനമായ മഹാജനമിതിനൊരു
 കുറപറയായ്കെന്നടിമലർ തൊഴുതേൻ.
മലരയനൊടു നേർ വേദവ്യാസൻ
 മറ്റും സംസ്കൃതപദ്യങ്ങളിനാൽ
നലനല നാനാർത്ഥങ്ങളുരത്തതു
 ഞാനും ഭാഷാകവിയിലുരപ്പൻ;
വിലയറിവാനരുതാകിയ രത്നം
 വേറൊരു പൊന്നിൻചെപ്പിലതല്ലാ-
ലലവലയാകിയ തുകിലിൽപ്പൊതികിലു-
 മതിനുടെ മഹിമവിരോധം വരുമോ?"
"പാരാശര്യമഹാമുനിതിലകൻ
 പതിനെട്ടദ്ധ്യായത്തിലുരത്തതു
നാരായണനരുളാലൊരു നരകൃമി
 ഞാനുമിതൊരു പടി ചൊല്ലു തുനിഞ്ഞേൻ."

എന്നും അദ്ദേഹം വിജ്ഞാപനം ചെയ്യുന്നുണ്ടു്. ഇവയിൽ ആദ്യത്തെ ശീലിലേ ഉപമ കവി കമ്പരാമായണത്തിൽനിന്നു സ്വീകരിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്. മേലുദ്ധരിച്ച ഭാഗങ്ങളിൽനിന്നു് കവിതയുടെ സ്വരൂപം മനസ്സിലാക്കാമെങ്കിലും രണ്ടു ശീലുകൾ കൂടി ഉദ്ധരിക്കാം.

"അഴുതളവേ കണ്ണീർ മെയ്യ് മാർവി-
 ലതീവ പൊഴിഞ്ഞുടനർജ്ജുനഹൃദയേ

മുഴുതുമെഴും ശോകാഗ്നി ശമിക്ക
　　മുകുന്ദാഞ്ജനമേഘം തന്നിടയേ
അഴകിയ മന്ദസ്മിതമിന്നോടു-
　　മനന്തരമേ ചൊൽ ധാരകളോടും
വഴിയേയുണ്മ ജ്ഞാനമൃതമഴ
　　വർഷിപ്പാൻ വടിവൊടു നിനവുറ്റാൻ (2 – 6)
നാട്ടകിൽ നല്ലസുമങ്ങളിലുണ്ടാം
　　നന്മണമതിനെ വഹിച്ച സമീരണ-
നോടുമതിന്നു സമം വിഷയാദിക-
　　ളൊക്കയുമേ തന്നിൽക്കൊണ്ടങ്ങനെ
ഈടിയ ദേഹമൊടകലുംപോതിലു-
　　മിടരൊടു വന്നു പിറപ്പതിനായേ
കൂടൊരുകൂടെയ്യും പോതിലുമിവ
　　കൂടെക്കൊണ്ടു നടക്കും പ്രാണൻ.” (15 – 7)

ഭാരതമാല

ഭാരതമാലയിൽ ആദ്യം ഭാഗവതം ദശമസ്കന്ധത്തിലേ കഥ സങ്ഗ്രഹിക്കുന്നു. പിന്നീടാണ് മഹാഭാരതകഥ ആരംഭിക്കുന്നത്. ദശമകഥാസങ്ഗ്രഹത്തിനുമാത്രം ഭാരതമാലയെന്നും ബാക്കിയുള്ളതിനു മഹാഭാരതസംക്ഷേപമെന്നും ഒരാദർശഗ്രന്ഥത്തിൽ പ്രത്യേകം രണ്ടു പേരുകൾ ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ടെങ്കിലും ആദ്യത്തേതിനുമാത്രം ഭാരതമാലയെന്നു പേർ യോജിക്കാത്തതിനാൽ മുഴുവൻ കൃതിക്കും അതുതന്നെയാണ് നാമധേയമെന്ന് ഊഹിക്കുന്നു. കവി ആരംഭത്തിൽ ഇങ്ങനെ പറയുന്നു.

“ഞാനം മിക്ക ജനം തുണചെയ്യൊരു
　　ഞാനമെനിക്കുണ്ടാവാനായേ;
വാനം തന്നിലുദിക്കും ചന്ദ്രനു
　　വന്തിയലും മിന്മിനി, യുർവശിമുൻ
കാനം തന്നിൽ വസിക്കും പേ പല
　　കാണവളോടിയലുംപോലേയും
ഞാനറിവറിവാനായവനരുളാൽ
　　നാരായണചരിതം ചൊല്ലുന്നിതു.
നാരായണചരിതം വ്യാസോക്തം
　　നാനാവേദപുരാണാഗാരം
ചീരായിതു പണിയറിവാനെളിയൊരു
　　ശ്രീകഥ ഭാരതമാലയിതെന്നും
പേരാൽ നിഷ്കളനാദി പുരാണൻ
　　പേരായിരമുള്ളച്യുതനമലൻ
നാരായണനരുളാലേ ചൊല്ലി
　　നശിച്ചിതു പാപമെനിക്കിനിയെല്ലാം.”

കഥാസങ്ഗ്രഹത്തിൽ കവിക്കുള്ള പാടവം അന്യാദൃശമാകുന്നു. 1363 ശീലുകൾ കൊണ്ടു് ദശമസ്കന്ധവും മഹാഭാരതവും സംക്ഷേപിക്കുക എന്നതു് അത്യത്ഭുതമായ

ഒരു കവികർമ്മമല്ലെന്ന് ആർക്കു പറയാം? ചുരുക്കേണ്ട ഘട്ടങ്ങളിൽ ചുരുക്കിയും പരത്തേണ്ട ഘട്ടങ്ങളിൽ പരത്തിയുമാണ് ശങ്കരപ്പണിക്കർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃത്യം നിർവഹിച്ചിരിക്കുന്നതു്. സംഭവപർവത്തിൽ 54 ശീലുകളേ ഉള്ളു എങ്കിലും ഭാരതകഥയുടെ യഥാർത്ഥബീജമാകുന്ന ദ്രൌപദീവസ്ത്രാക്ഷേപം അന്തർഭവിക്കുന്ന സഭാപർവത്തിനു കവി 135 ശീലുകൾ വിനിയോഗിച്ചിരിക്കുന്നതു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഔചിത്യബോധത്തിനു മകുടോദാഹരണമാകുന്നു. സംഭവപർവത്തിൽ ശന്തനുവിന്റെ ജനനത്തിനു മുമ്പുള്ള കഥകളൊന്നും സ്പർശിച്ചിട്ടില്ല. മാതൃക കാണിക്കാൻ ചില ശീലുകൾ ചുവടേ ചേർക്കുന്നു.

(1) പാഞ്ചാലീസ്വയംവരം

“അരുതെൻറാശങ്കിച്ചാർ വിപ്രരു-
 മാകിൽച്ചെല്ലെൻറാരതിലേ ചില-
രൊരുനൊടിയിൽക്കൊണ്ടവർകളെ വാസവി-
 യൊക്കവലംചെയ്തരചർകൾ നടുവേ
പൊരു ചിലതന്നെ നമസ്കൃതി ചെയ്തഥ
 പൊടിയുമൊഴിഞ്ഞു തൊടുത്താൻ വാണം
കരുതിയ ലക്ഷവുമെയ്തു മുറിച്ചു
 കരുത്തൊടു വന്നവൾ മാലയുമിട്ടാൾ
ഇട്ടാരമരർകൾ പൂ വിജയന്മേ-
 ലിതു ദൈന്യം താനെൻറാരരചർകൾ;
കഷ്ടാവസ്ഥയിതെൻറാർ മറയവർ;
 കടുകെതിർ പൊരുതു തുലഞ്ഞാർ കൗരവർ;
കെട്ടാർ ദുര്യോധനകർണ്ണാദികൾ;
 ഖേദിതരായേ പോയാർ തോറ്റേ;
വിട്ടാർ തേർ പാണ്ഡവർകളുമുടനേ
 വിരയപ്പോയ് മാതാവിനു ചൊന്നാർ.”

(2) പാണ്ഡവന്മാരുടെ ധർമ്മനിഷ്ഠ

“ആലേപനഭോജനവസ്ത്രാദിക-
 ളാലേ സന്തോഷിച്ചിതു മറയവർ;
കാലേറിയ കുടയോടു ചെരിപ്പു
 ഗജാശ്വാദികൾ ദാസീദാസരെയും
പാലേറിയ പശുവോടു കടാവു
 പലർക്കു കൊടുത്തദ്ധർമ്മസുതാദികൾ;
നൂലേറിയ മാർവുടയ തപോധനർ
 നണ്ണറിവുടയോർ കൊണ്ടിതുവന്നേ.”

(3) പാഞ്ചാലിയുടെ വിലാപം

“അച്യുത ശരണമനന്താ ശരണ-
 മനത്തുയിരാകിയവമലാ ശരണം;
പിച്ചയിരന്നു മഹാബലിയസുരനു

പീഡ വരുത്തിയ വാമന, ശരണം;
നച്ചരവിൽ[1] ത്തുയിൽ കൊണ്ടാ ശരണം
നാരായണ രക്ഷിച്ചരുളെന്റേ-
യച്ചമൊടവൾ ചൊന്നതിനുത്തരമാ-
യാരുമുരത്തില്ലവരവരഴുതേ."

(4) കർണ്ണവധം
"ഇല്ലയിതിനു സമം മറ്റൊരു ശര-
മിതുകൊണ്ടേ ഞാൻ കൊൽവൻ കർണ്ണനെ
നല്ല ഗുരുക്കളനുഗ്രഹമോടേ
നല്കക ഹോമാദികൾ ഫലമെന്റേ
എല്ലയിലാ വെലമൊടു ഗാണ്ഡീവ-
മെടുത്തു വലിച്ചൊരു മഴുവമ്പാലെ
ചൊല്ലി മുറിച്ചാൻ കർണ്ണനുടേ തല
ചോരയൊടവനിയിൽവീണ്ണതുകാലം." (കർണ്ണപർവം)

രാമപ്പണിക്കരുടെ കൃതികൾ

രാമപ്പണിക്കരുടെ കൃതികളെന്ന് ഉറപ്പിച്ച പറയാവുന്നതു് (1) രാമായണം (2) ഭാഗവതം (3) ശിവരാത്രിമാഹാത്മ്യം (4) ഭാരതം ഇവയാണ്. ഒരമ്മാനപ്പാട്ടും ഗണപതിയുംകൂടി അദ്ദേഹത്തിന്റെ വകയായി കരുതാം. ഇവയ്ക്കുപുറമേ (5) ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണം ഗദ്യം (6) ഗുരുഗീത (7) പാത്മപുരാണം എന്നീ ഗ്രന്ഥങ്ങൾകൂടിയുണ്ടെന്നു ഗോവിന്ദപ്പിള്ള സർവാധികാര്യക്കാർ പറയുന്നു. പാത്മപുരാണം ഇതുവരെ കണ്ടുകിട്ടീട്ടില്ല. അതു ശിവരാത്രിമാഹാത്മ്യം തന്നെയായിരിക്കാനിടയുണ്ട്. ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണത്തെപ്പറ്റി അന്യത്ര പ്രസ്താവിക്കും.

രാമായണം

നിരണം കവികളുടെ കൃതികളിൽ രാമായണംപോലെ വിശിഷ്ടവും വിശ്വാകർഷകവുമായ ഒരു പ്രബന്ധമില്ലെന്നുള്ളതു സർവ്വസമ്മതമാണ്. ആ ഗ്രന്ഥം ആദ്യന്തം അമൃതമയമാണ്; അതിൽ ഓരോ ശീലിലും കാണുന്ന ശബ്ദസുഖവും അർത്ഥചമൽകാരവും ഏതു സഹൃദയനേയും ആനന്ദപരവശനാക്കുകതന്നെ ചെയ്യും. രാമായണം മുഴുവൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതിയാണെന്നുള്ളതിനെപ്പറ്റി ആരുംതന്നെ സംശയിക്കേണ്ടതില്ല. യുദ്ധകാണ്ഡത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ രാമദാസനെന്നും ഉത്തരകാണ്ഡത്തിന്റെ ഒടുവിൽ രാമനെന്നും കവിയുടെ മുദ്രകൾ പ്രകാശിക്കുമ്പോൾ "മന്ദപ്രജ്ഞന്മാർക്കറിവാനായ് മനുകലതിലകനുടേ വൃത്താന്തമിതന്ധൻ ഞാൻ കേവലമെങ്കിലും ഒട്ടായ പ്രകാരം ചൊല്ക തുനിഞ്ഞേൻ" എന്ന ബാലകാണ്ഡത്തിലെ പ്രസ്താവനയെ ആശ്രയിച്ച് 'ഒട്ട്' അതായതു രാമായണത്തിൽ ഒരംശം മാത്രമേ അദ്ദേഹം രചിച്ചുള്ളു എന്നു വാദിക്കുന്നതു് അശേഷം യുക്തിയുക്തമല്ല. 'ഒട്ട് ആയപ്രകാരം' എന്നതിന് 'ഒരുവിധം ശക്തിക്കുതക്കവണ്ണം' എന്നാണ് അർത്ഥം കല്പിക്കേണ്ടതു്.

[1] നച്ചരവ്=നഞ്ഞുള്ള പാമ്പ്

ഭാരതത്തിലും കവി ‘രാമകഥാമൊട്ടായപ്രകാരം ചൊന്നേൻ’ എന്നല്ലാതെ ‘രാമകഥായാമൊട്ടായ പ്രകാരം ചൊന്നേൻ’ എന്നു പറഞ്ഞിട്ടില്ലല്ലോ. വാല്മീകിരാമായണത്തെത്തന്നെയാണ് കവി അനുസരിക്കുന്നതെങ്കിലും പരിഭാഷയിൽ അഭിനന്ദനീയങ്ങളായ പല സ്വാതന്ത്ര്യങ്ങളും പ്രദർശിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. മൂലത്തിലേ ആശയങ്ങൾ രസപുഷ്ടിക്കുവേണ്ടി സങ്കോചിപ്പിക്കണമെങ്കിൽ സങ്കോചിപ്പിക്കുകയും വികസിപ്പിക്കണമെങ്കിൽ വികസിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുക എന്നുള്ളതാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിയമം. പണിക്കർ തികഞ്ഞ ഒരു സംസ്കൃതപണ്ഡിതനായിരുന്നു എന്നും രാജശേഖരന്റെ ബാലരാമായണ നാടകം മുതലായ കൃതികളിൽനിന്ന് അദ്ദേഹം സന്ദർഭോചിതമായി ശ്ലോകങ്ങൾ തർജ്ജമ ചെയ്തു രാമായണത്തിൽ ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും ഇവിടെ പ്രസ്താവിക്കാനുള്ളതിനു പുറമേ സാക്ഷാൽ തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛനുപോലും ആ മഹാകവി മാർഗ്ഗദർശിയായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനും ലക്ഷ്യങ്ങൾ കാണ്മാനുണ്ട്. അദ്ധ്യാത്മരാമായണം ബാലകാണ്ഡത്തിലെ

“ഇടിവെട്ടീടുംവണ്ണം വിൽമുറിഞ്ഞൊച്ച കേട്ടു
നടുങ്ങീ രാജാക്കന്മാരുരഗങ്ങളെപ്പോലെ;
മൈഥിലി മയിൽപ്പേടപോലെ സന്തോഷം പൂണ്ടാൾ”

എന്ന വരികൾ കണ്ണശ്ശരാമായണം ബാലകാണ്ഡത്തിലെ

“നരപാലകർ ചിലരതിനു വിറച്ചാർ,
നലമുടെ ജാനകി സന്തോഷിച്ചാൾ
അരവാദികൾ ഭയമീട്ടുമിടിധ്വനി-
യാൽ മയിലാനന്ദിപ്പതുപോലെ”

എന്ന വരികളെ ഉപജീവിച്ച് എഴുതിയതാണെന്നുള്ളതു വ്യക്തമാകുന്നു. പ്രസ്തുതഗ്രന്ഥത്തിന്റെ മഹിമ വാചാമഗോചരമാണെന്നു തെളിയിക്കുവാൻ ചില ശീലുകൾ താഴെ പ്രദർശിപ്പിക്കാം.

(1) സൂര്യോദയം

“ആരണമയനമരാസുരസേവ്യ-
 നനന്തുയിരാകിയ നാഥൻ തിരുവടി
പൂരണനൊരു മരതകനിറമാമെഴ-
 പുരവികൾ പൂണ്ട രഥത്തിന്മേലേ
സാരഥിയാമരുണനൊടാദിത്യൻ
 താനുദയം ചെയ്തരുളിയ കാലം
നീരിയലും നിയമങ്ങൾ മുടിച്ചാൻ
 നൃപസുതരോടേ വിശ്വാമിത്രൻ.”

(ബാലകാണ്ഡം)

(2) പരശുരാമന്റെ വരവ്

“കണ്ടാകുലമോടേ കാലാഗ്നി-
 കരുത്തൊടെരിഞ്ഞുവരുന്നതിതെന്നേ
കൊണ്ടാർ ചിലർ; ആദിത്യന്മാർ പലർ
 കൂടിവരുന്നതിതെന്നാർ ചിലരോ;

കണ്ടാലറിയരുതെന്നാർ ചിലർ; ഇതു
    കണ്ണാലെതിർനോക്കരുതെന്നാർ ചിലർ;
ഉണ്ടാകിയ ഭയപരവശരായൊ-
    ന്നരിയാടാതേ നിന്നാർ പലരും.”

(ബാലകാണ്ഡം)

(3) ദശരഥൻ കൈകേയിയോട്ട്

“ഏതൊരു ജാതിയുടുപ്പോൻ വല്ലല-
    മെന്നുടെ പുത്രൻ ബാലനിരാമൻ
മേദിനി മേലെല്ലാരുമുടുപ്പതിൽ
    മേത്തരമെന്നിയുടുത്തറിയാതോൻ?
ആദരവോടു സുഖോചിതനായുള-
    നായവനിന്നു വനത്തിനു പോയാ-
ലേതമിയന്നു നിലത്തു കിടപ്പാ-
    നെന്തവനിന്നു പിഴച്ചതു പാപേ?”

(4) സുമന്ത്രർ കണ്ട ശ്രീരാമൻ

“കണ്ടവർകൾക്കു മനോഹരമായേ
    കാർമുകിൽപോൽ വടിവീടിയ മെയ്യേ-
ലെണ്ടിശയും കലരുന്ന സുഗന്ധ-
    മിണങ്ങിന കുങ്കുമപങ്കമണിഞ്ഞേ
കൊണ്ടലിടയ്ക്കലവും മിന്നൽക്കെതിർ-
    കൊണ്ട മഹാരത്നാഭരണം പൂ-
ണ്ടണ്ടർപതിക്കെതിരാകെയിരുന്ന നൃ-
    പാത്മജനെക്കണ്ടവനടി തൊഴുതാൻ.”

(അയോദ്ധ്യാകാണ്ഡം)

(5) മുനിവേഷത്തിൽ വന്ന രാവണൻ സീതയോട്ട്

“പൂജിതനായവനവളെയതീവ
    പുകണ്ണനുരാഗവശേന പറഞ്ഞാൻ:
മേചകകാന്തി കലർന്നലവീടും
    വേരിമലർക്കുഴൽമെന്നടയാളേ!
താർചരവീരനു ജീവിതമായേ
    താവിയ രൂപഗുണം തവ കണ്ടാ-
ലാർ ചപലാശയരായ്‌ മുടിയാതവ-
    രാക്കമതീവ കുറഞ്ഞിതെനിക്കോ.”

(ആരണ്യകാണ്ഡം)

(6) വസന്തവർണ്ണനം

“കാണാ കോമളവല്ലികളാകിയ
    കന്യകമാരെ നടം ചെയ്യിച്ചേ
വീണാനാദമെനും നവഭൃംഗ-
    വിനോദമനോഹരഗീതത്തോടേ
പൂണാരണിമുലമാരൊടുകൂടിയ
    പുരുഷാണാമതി സുഖകരമായേ

നീണാളും വനരങ്ഗേ മേവിന
    നിരുപമമാരുതനർത്തകലീലാം.”

(കിഷ്കിന്ധാകാണ്ഡം)

(7) വർഷാവർണ്ണനം

“ഇടിയാകിന്ന മിഴാവൊലിയാലുട-
    നേവർക്കും പരിതാപം കളവാൻ
ചുടരേറും മിന്നൽപ്പുണരാകിയ
    തുയവിളക്കു കൊളുത്തി വിശേഷാൽ
വടിവേലും വരിവണ്ടുകൾ പാട
    മയൂരാദികൾ മകിഴ്വെയ്തും വണ്ണം
നടനാകിയ കാർകാലം വന്നൊരു
    നാടകമാട്ടും പൊലിവിതു പാരാ.”

(കിഷ്കിന്ധാകാണ്ഡം)

(8) ക്രുദ്ധനായ ലക്ഷ്മണൻ താരയോട്

“താനൊരു നല്ലതുതീയതുടൻ കരു-
    താതവനേ, താരേ! നിൻഭർത്താ;
വേനൽ പുറന്നാലാരായ്‌വൻ ഞാൻ
    വീറൊടു ദേവിയെയെന്നു പറഞ്ഞാൻ;
ആനതുകേട്ടു പൊറുത്തോം വർഷ-
    മനന്തരമവനിവയൊക്കെ മറന്നേ
പാനമദാന്ധതയോടുമിരുന്നാൻ
    പകലേതിരവേതെന്നറിയാതേ.”

(കിഷ്കിന്ധാകാണ്ഡം)

(9) ഹനുമാൻ സീതയോടു രാമനെപ്പറ്റി

“അവനതിസുന്ദരനിന്ദുസമാനന-
    നായതഭുജനരുണാംബുജനയനൻ
കുവലയകാന്തി കലർന്ന നരേന്ദ്ര-
    കുമാരനിടന്തടവുംതിരുമാർവൻ
തവമിയലും മുനിവേഷധരൻ കുശ-
    ധരസൗമ്യൻ കടിതടപരിശോഭിത-
നുവവിമികും ജംഘായുഗളൻ വടി-
    വുടയ പദാംബുജനംബുജനാഭൻ.”

(സുന്ദരകാണ്ഡം)

(10) ഹനുമാൻ കണ്ട രാവണൻ

“ഏറ മനോഹരമാം കാർമുകിൽനിറ-
    മീടിയിടന്തടവും മാർവതിലേ
കുറതുതാതളമുത്തിൻമാലകൾ
    കുടനിലാവെഴുമെകിറുകളോടും
വേറൊരു ചെന്താമരമലർമാല
    വിളങ്ങിനപോലേ നേത്രാവലിയോടു,
മാറില്ലയാമണികുണ്ഡലമണ്ഡന-

മാർന്നു നിറന്ന മുഖാവലിയോടും,

(11) ഉമ്പർപുരാൻ മുതലാമമരന്മാ-
രുടനുടനേ വിട്ടസ്ത്രങ്ങളെയും
വമ്പുട ദിഗ്ഗജദന്തങ്ങളെയും
മാർവതിലേറ്റ തഴമ്പുകളോടും
തുമ്പമനുത്തുലകത്തിനു നല്കി-
ത്തുലവിയലാവടിവോടേ ദശമുഖ-
നിമ്പമിയന്നമരുന്നതു മാരുതി-
യീടിയ ബഹുമാനത്തൊടു കണ്ടാൻ."

(സുന്ദരകാണ്ഡം)

(12) സമുദ്രത്തിൽ ശ്രീരാമന്റെ ബാണപ്രയോഗം
"ലോകത്രയനാഥൻ പങ്കേരുഹ-
ലോചനനനുപമദേഹമരീചികൾ
പാകിപ്പലപാടും പകലവരൊരു
പതിനായിരമൊരുമിച്ചതുപോലേ
മാഴ്കിത്തുലവിയലാതൊളിവോടു
മറുത്തെതിർ നോക്കരുതായ് നിൻറവിടേ
വേഗത്തൊടു പല വാളികളെയ്താൻ
വീരതരൻ മകരാകരമതിലേ"

(യുദ്ധകാണ്ഡം)

(13) ആദിത്യഹൃദയം
"ദേവവിരോധിനാശന! വിശ്വസാക്ഷിയുമായെന്നാളും
നീതി മികുത്ത കാഞ്ചനകാന്തിയുള്ളവനേ! നമസ്തേ;
ആവികളുർക്കുമാറു നിനച്ചവർക്കരുൾചെയ്യും മാർത്താ-
ണ്ഡായ സമസ്തലോകവിലോചനായ നമോ നമസ്തേ;
കേവലമ്മിക്ക ഭൂതങ്ങളെപ്പടച്ചുമഴിച്ചും നീയേ
കേടുവരുത്തിയൊക്ക വരട്ടി വർഷമിയറ്റുവോന്മ-
റ്റാവി നശിച്ചപോലുറങ്ങിന്നവർക്കുണർവെക്കൊടുപ്പോ-
രാദിപുരാണനേ! കരുണാകരായ നമോ നമസ്തേ"

(യുദ്ധകാണ്ഡം)

(14) ശ്രീരാമസ്തോത്രം
"ജയജയ മന്ദരശൈലമുയർപ്പാൻ
ചെമ്മേ കൂർമ്മവുമായവനേ! ജയ;
ഭയമിയലാതവനിയെ മീൾവാനായ്
പന്നിയുടേ വടിവാനവനേ ജയ;
തുയർകെട നരസിംഹാകൃതിയായ
സുരേശ! ഹിരണ്യാന്തകനേ ജയ ജയ;
നയമൊടു വാമനനായ് മാബലിയൊടു
നാടു പറിച്ച നരോത്തമനേ ജയ;
ജയ ജയ ഭാർഗ്ഗവരാമാകൃതിയായ്-
ച്ചെമ്മേ മൂവെഴുതുട മുടിമന്നരെ

നയമിയലാതേ കൊന്നുദകക്രിയ
നലമൊടുചെയ്ത മഹാത്മാവേ! ജയ;
ഭയകരനായ ദശാനനെക്കൊല
പരിചൊടു ചെയ്തെങ്ങൾക്കിടർ തീർപ്പാ-
നുയർ പുകഴോടിതു കാലം ഭാനുകു-
ലോത്ഭവനായുളവായവനേ ജയ."

(ഉത്തരകാണ്ഡം)

എന്തൊരവിച്ഛിന്നധാരമായ ശബ്ദപ്രവാഹം! എന്തൊരനന്യസുലഭമായ കവനകലാപാടവം!!

ഭാഗവതം

കണ്ണശ്ശഭാഗവതവും ഒരു മഹാപ്രബന്ധമാണ്. ദശമസ്കന്ധത്തിലെ ഓരോ അദ്ധ്യായവും കവി പ്രത്യേകമായി തർജ്ജമ ചെയ്തിരിക്കുന്നു. മൂലത്തിലെ തൊണ്ണൂറദ്ധ്യായങ്ങൾക്കു പകരം ഭാഷയിൽ ശ്രുതിഗീതാദ്ധ്യായം വിട്ടും ഏകാദശസ്കന്ധസംക്ഷേപത്തിനു രണ്ടദ്ധ്യായങ്ങൾ വിനിയോഗിച്ചും ഭാഷയിൽ തൊണ്ണൂറ്റൊന്നധ്യായങ്ങളാക്കിയാണ് ആ കൃതി രചിച്ചിട്ടുള്ളത്. രാമായണത്തിലെന്നപോലെ മനോഹരമായ ഒരു ഭഗവൽസ്തുതി ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്റേയും ഒടുവിലുണ്ട്. "ശ്രീകൃഷ്ണമഹാകഥ നിതരാം സംക്ഷേപിപ്പാനായേ" എന്ന് ആരംഭത്തിൽ കവി തന്റെ ഉദ്ദേശം വെളിവാക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും ആ കഥ അത്ര വളരെയൊന്നും സംക്ഷേപിച്ചിട്ടില്ല. "ഉല്ലാസത്തൊടു വിനതാതനയനുയർന്നു പറന്നാകാശേ മറ്റൊരു പൊല്ലാമക്ഷിക തന്നാലാവതു പൊങ്ങുവതിന്നാരേ മുനിയുന്നോർ?" എന്നു രാമായണത്തിൽ ചോദിക്കുന്ന കവി "ആദരവോടൊരു ബാലകനിതമായാകാശേ മരുവീടിയ ചന്ദ്രനെ നീതിയിനോടു പിടിപ്പതിനായേ നിതരാം ക്ലേശിക്കുന്നതുപോലെ" യാണ് തന്റെ ഉദ്യമമെന്നു ഭാഗവതത്തിലും "വാനിലെഴും നിറമാമതിതന്നെ മകിഴ്ന്തൊരു ബാലകനിങ്ങുപിടിപ്പാൻ താനൊരു കൈ നീട്ടിൻറതിനോടു സമാനമിത്" എന്ന് ആ ആശയത്തെത്തന്നെ ഭങ്ഗ്യന്തരേണ പരാവർത്തനം ചെയ്തു ഭാരതത്തിലും പ്രകടീകരിച്ചു തന്റെ ശാലീനതയെ ഗ്രന്ഥംതോറും വെളിപ്പെടുത്തുന്നു. ശബ്ദനിഷ്കർഷ താരതമ്യേന വളരെ കുറവുള്ള ഒരു ഗ്രന്ഥമാണ് ഭാഗവതം; രാമായണത്തിന്റെ ഗുണം അതിനില്ല; അതു പണിക്കർ എപ്പോൾ രചിച്ചു എന്നു പറവാൻ നിർവാഹമില്ല. ഒന്നുരണ്ടു് ഉദാഹരണങ്ങൾ ചേർക്കുന്നു.

(1) കുവലയാപീഡം

"നാരായണനിടിയൊലിപോലുള്ളൊരു
നാദത്തോടിതു ചൊല്ലിയ വചനം
നേരേ കേട്ടെരിയും കോപത്തൊടു
നിതരാം പ്രേരിച്ചാനതു കാലം;
താരാർമകൾമണവാളനെ നോക്കി-
ത്തരസാ കാലാന്തകയമനോടെതിർ
നേരാകിയ ഗജവരനതുനേരം
നേരേ ചെന്നു പിടിച്ചാനല്ലോ."

(2) പ്രഭാതത്തിൽ ഗോപസ്ത്രീകൾ

“പാടക കങ്കണ മണി ചേർന്നീടിന
പാണികളാലേ രജ്വാകർഷണ-
മാടിന കുണ്ഡലകുന്തളകുങ്കമ-
മതിനാൽ മണ്ഡിതമാം മുഖകമലം
കൂടതു നേരത്തിളകിന മുലകൾ
ഗുരുത്വമിയൻറീടും കടിതടമൊടു
കൂടിന ഗോപാങ്ഗനമാരേറ്റം
കുരുകുലതിലകാ! ശോഭിതരായാർ.”

ശിവരാത്രി മാഹാത്മ്യം

എല്ലാ കൃതികളും വിഷ്ണുപരമായിരിക്കേണ്ട എന്നു വിചാരിച്ചാണ് തൃക്കപാലീശ്വരത്തിലേ ശിവന്റെ ഭക്തനും കൂടിയായ രാമപ്പണിക്കർ പ്രസ്തുത പ്രബന്ധം രചിച്ചതു് എന്നു തോന്നും. ആകെ നൂററമ്പതു ശീലുകൾ ഈ ‘ഭാഷാസംക്ഷേപ’ത്തിലുണ്ടു്. സുകുമാരൻ എന്ന ബ്രാഹ്മണൻ അനവധി പാപങ്ങൾ ചെയ്തു ഒരു ചണ്ഡാലിയുമായി വളരെക്കാലം രമിക്കുകയും അതിനിടയിൽ ഒരു ശിവരാത്രി തന്റെ പ്രിയതമയ്ക്കുവേണ്ടി പുഷ്പാന്വേഷണത്തിനു പോയപ്പോൾ ശിവനെ മറ്റുള്ളവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ദൂരെനിന്നു് ആകസ്മികമായി തൊഴുകയും ചെയ്തു. അയാൾക്കു മരണാനന്തരം ശിവലോകം പ്രാപിക്കുവാൻ സങ്ഗതി വന്നതാണ് വിഷയം. വിസ്മയനീയമായ ചാതുര്യത്തോടുകൂടി കവി ഈ കഥ പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്നു. രചന കൊണ്ടു മിക്കവാറും കണ്ണശ്ശരാമായണത്തോടു കിടനില്ക്കുന്ന ഒരു കൃതിതന്നെയാണ് ശിവരാത്രിമാഹാത്മ്യം. രണ്ടു ശീലുകൾ ഉദ്ധരിക്കാം.

(1) ശിവദൂതന്മാർ

“കന്തശരാസനബാണനിശാത-
കഠാരായുധരായ് നിർമ്മലരായേ
സുന്ദരരായഥ ബാഹുചതുഷ്ടയ-
ശോഭിതരായതിമുഷ്കരരായേ
ചന്തമമർന്ന ജടാഭാരത്തൊടു
ചർമ്മാംബരരായ് ഭസ്മാകൃതിയൊടു-
മിന്ദുകലാപമണിഞ്ഞഖിലാങ്ഗവു-
മീശ്വരദൂതരിതത്തൊടു നിന്നാർ.”

(2) ശിവഗണേശ്വരന്മാർ

“ആയതബാഹുചതുഷ്ടയശോഭിത-
രായതിനിർമ്മല ഭസ്മോദ്ധൂളിത-
കായരുമായേ ചർമ്മാംബരരായ്-
ക്കാലാന്തകസമവിക്രമരായേ,
മായയെ നീക്കും ബ്രഹ്മശിരാവലി-
മാലാധരരായ് ദുഷ്കരരായേ
ദ്വയഗണേശ്വരരെക്കണ്ടകമേ

സുഖമായിതു വൈവസ്വതനവിടേ.”

‘ഭാഷാമിശ്രമിതെൻറികഴാതേ’ തന്റെ കൃതി പരായണം ചെയ്യുന്നവർ ശങ്കരലോകം പ്രാപിക്കുമെന്നും കവി ഒടുവിൽ ഫലശ്രുതിരൂപത്തിൽ പ്രസ്താവിക്കുന്നു. അത്തരത്തിലുള്ള കൃതികളുടെ നേർക്ക് അന്നത്തേ സംസ്കൃതപക്ഷപാതികൾ നെറ്റി ചുളിച്ചിരുന്നു എന്ന് ഊഹിക്കുവാൻ ഈ പ്രസ്താവന വഴിനല്കുന്നു.

ഭാരതം

മഹാഭാരതകഥ സാമാന്യേന വിസ്തരിച്ചു പ്രതിപാദിക്കുന്ന ഒരു ദീർഘമായ പ്രബന്ധമാണു കണ്ണശ്ശഭാരതം. ഭാരതമാലയിലെന്നപോലെ ആദ്യമായി ഒരു ദശമസ്കന്ധ സംക്ഷേപം ഇതിലുമുണ്ട്. പിന്നീടു മുറയ്ക്കു പൗലോമം മുതല്ക്കുള്ള കഥ പ്രപഞ്ചനം ചെയ്യുന്നു. രാമപ്പണിക്കർ ഈ ഗ്രന്ഥം അവസാനിപ്പിച്ചുവോ എന്നു സംശയമാണ്. ദ്രോണപർവത്തിനുമേലുള്ള ഭാഗങ്ങൾ ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല.

“വല്ലവവാലകനാകിയ കൃഷ്ണൻ
വസുധാഭാരം തീർത്തപ്രകാരം
ചൊല്ലുകിലാമതിനൊടു ചേർന്നോ ചില
ശുഭകഥകളുമിടർ കളവാനായേ.”

എന്ന വരികളിൽ ആദ്യം തന്നെ തന്റെ അഭിസന്ധി കൃഷ്ണകഥാനുകീർത്തനമാണെന്നും അതിന് ഒരു സൗകര്യം ഭാരതം നല്കുന്നതുകൊണ്ടാണ് അതിനെ താൻ ഭാഷപ്പെടുത്തുന്നതെന്നും അദ്ദേഹം സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. കവിതയ്ക്കു പ്രായേണ ശിവരാത്രിമാഹാത്മ്യത്തിന്റെ ഗുണമുണ്ട്. ഒരു ശീൽ ചുവടേ ചേർക്കാം.

“കോമളപുഷ്പലതാപരിവേഷ്ടിത-
കോടരവൃക്ഷമനോഹരനൈമിശ-
മാമടവിയിൽ മുനി ശൗനകനീരാ-
റാണ്ടൊരു യാഗം ചെയ്‌വതുകാലം
തീമയിലാനുഗ്രശ്രവസാഖ്യൻ
ധീരൻ സൂതസുതൻ പൗരാണിക-
നാമിനി മുനികളെയടിതൊഴുവാനെ-
ന്റാശ്രമമതിലേ ചെൻറാനൊരുനാൾ.”

ആങ്ഗലേയസാഹിത്യത്തിൽ ‘സ്പെൻസർ’ എന്ന കവിസാർവഭൗമന്റെ സ്ഥാനമാണ് കേരളസാഹിത്യത്തിൽ രാമപ്പണിക്കർക്കു നല്കേണ്ടതു്.

ഗുരുഗീത

ഇതു മുൻപറഞ്ഞ നിരണം കവികളിൽ ഒരാളുടെ കൃതിയാണെന്നു വിചാരിക്കുവാൻ യാതൊരു മാർഗ്ഗവുമില്ല. ഭാഷയ്ക്കു അത്രവളരെ പഴക്കമില്ല; കവിത തീരെ പൊട്ടയാണ്; വൃത്തത്തിന്റെ കഥയും ഒരുമാതിരി പരുങ്ങൽ തന്നെ. എതുകമോനകളും അന്താദിപ്രാസവുമില്ല. ചില ആശയങ്ങളില്ലെന്നില്ലെങ്കിലും അപശബ്ദങ്ങൾ സുലഭങ്ങളാണ്. ഗുരുവിന്റെ മാഹാത്മ്യത്തെ ശ്രീപരമേശ്വരൻ പാർവതീദേവിയോടു പറഞ്ഞുകേൾപ്പിക്കുന്നതാണ് കഥാവസ്തു. ആകെ 72 ശീലുകളുണ്ട്. ഒരു ശീലുദ്ധരിക്കാം.

“കൈലയിലമരും ഭക്താനുഗ്രഹ-
തൽപരനാകിയ ശ്രീശങ്കരനെ
ഭക്തിയൊടേ വന്ദിച്ചഥ പാർവ്വതി-
ദേവിയുമൊരുനാൾ ഗുരുതത്വവിശേഷം
കേൾപ്പാനിച്ഛിച്ചവനൊടു ചോദ്യം
ചെയ്കയിലേറ്റം പരമാനന്ദം
പൂണ്ടതിനുടെ വിവരം കേൾക്കെ (ന്ന)-
ന്നരുളിച്ചെയ്തു പറഞ്ഞുതുടങ്ങി”

ഒടുവിൽ മലയിൻകീഴ് കൃഷ്ണനെ വന്ദിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതുകൊണ്ടു കണ്ണശ്ശന്റെ കുടുംബത്തിൽ ജനിച്ച പശ്ചാൽകാലികനായ ഒരു കവിയാണ് അദ്ദേഹം എന്നു മാത്രം സങ്കല്പിക്കാം. ആകെക്കൂടി നോക്കുമ്പോൾ ഈ ക്ഷുദ്രകവിതയ്ക്കു ഭാഷാസാഹിത്യവേദിയിൽ പ്രവേശമനുവദിക്കുവാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതെയിരിക്കുന്നു.

സീതാസ്വയംവരം അമ്മാനപ്പാട്ട്

രാമായണത്തെ വിഷയീകരിച്ച് ഒരു ചെറിയ അമ്മാനപ്പാട്ടുണ്ട്. കവിമുദ്രയില്ലെങ്കിലും ഭാഷാരീതികൊണ്ടും കണ്ണശ്ശരാമായണഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഒടുവിൽ ചേർത്തുകാണുന്നതു കൊണ്ടും അതു രാമപ്പണിക്കരുടെ കൃതിയാണെന്ന് ഊഹിക്കാം. കേരളത്തിൽ പല ജാതിക്കാരുടെ ഇടയിലും ഏതാനും കൊല്ലം മുമ്പുവരെ പ്രചുരപ്രചാരമായിരുന്ന ഒരു വിനോദകലയാണ് അമ്മാനാട്ടം; അതിന് ഉപയോഗപ്പെടത്തക്ക വിധത്തിൽ നിർമ്മിച്ചിട്ടുള്ള ഗാനങ്ങളാണ് അമ്മാനപ്പാട്ടുകൾ. തലയിൽ നിറകിണ്ടി വച്ച് അതിൽനിന്നു താളത്തിനു വെള്ളത്തുള്ളികൾ വീഴുമാറ് അമ്മാനമാടുവാൻ വശമുള്ള ‘ഈഴവാത്തി’ സ്ത്രീകൾ അടുത്തകാലംവരെയുണ്ടായിരുന്നു എന്നും കിണ്ടിയിലെ വെള്ളത്തുള്ളികൾ നിലത്തും ആടുന്ന കായ്കൾ കൈകളിലും വീഴത്തക്കവണ്ണം അവർ ആ കലയിൽ അത്യത്ഭുതമായ ‘സാധകം’ സമ്പാദിച്ചിരുന്നു എന്നും അഭിജ്ഞന്മാർ പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ദക്ഷിണകേരളത്തിലേയും മദ്ധ്യകേരളത്തിലേയും അമ്മാനപ്പാട്ടുകൾക്കു വൃത്തസംബന്ധമായും മറ്റും വ്യത്യാസമുണ്ട്. സീതാസ്വയംവരത്തിൽ ആകെ പത്തൊൻപതു ശീലുകളേയുള്ളു. അന്താദിപ്രാസത്തിനുപകരം കവി പ്രസ്തുതകൃതിയിൽ അകാരാദിക്രമമാണ് സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നത്. ആദ്യത്തെ ശീൽ അടിയിലുദ്ധരിക്കുന്നു.

“അച്യുതൻ കരുണാകരൻ തരുണാരുണാംബുജലോചനൻ
അഖിലജനമനകമലനിരുപമനിലയനരി പുരുഷോത്തമൻ,
പച്ചമാൻ നാരായണൻ പാലാഴിയിൽത്തുയിൽകൊണ്ടവൻ,
പരമഗുരുമുരവൈരിമധുരിപു സകലഗുണപരിപാവനൻ,
ഇച്ഛയായതിനിർമ്മലൻ പീതാംബരൻ ദൈത്യാന്തകൻ,
ഇനിയ രവികുലമഹിതദശരഥനൃപതിതനയനതായവൻ,
ഇഷ്ടമായ് മുനിപുങ്ഗവൻ നൃപനോടിരന്നതുമൂലമാ-
യിതമൊടനുജനൊടുഴറി നടന്നിതെന്നാടുകമ്മാനേ.”

തൃക്കപാലീശ്വരസ്തോത്രം

നിരണത്തു കൃഷ്ണപ്പണിക്കരുടെ തൃക്കപാലീശ്വരസ്തോത്രം എന്നൊരു കൃതിയുണ്ട്. ആകെ പതിനെട്ടു പാട്ടുകളാണ് അതിലടങ്ങിയിരിക്കുന്നത്. “നിരണകപാലീശ്വരമ മരും ഗിരിതനയാരമണ തൊഴുന്നേൻ” എന്നാണ് എല്ലാ പാട്ടുകളും അവസാനിക്കു ന്നത്. ഒരു പാട്ടു ചുവടേ ചേർക്കുന്നു.

> “കങ്കുമകളഭങ്ങളുതണിയും മങ്കയിൽമണിയാകിയ പാർവ്വതി
> വഞ്ചനചെയ്തുഞ്ചിക്കൊഞ്ചിക്കൊങ്കയിൽ വച്ചമ്പൊടു പുണരും
> പങ്കജമലരമ്പനെ വെന്നൊരു ശങ്കരനുടനെങ്കൽ വിളങ്ങുന്ന
> നിരണകപാലീശ്വര . . . ”

കവിതയ്ക്കു ഭഗവദ്ഗീതയേയും രാമായണത്തേയും മറ്റുംപോലെയുള്ള പഴക്കം തോ ന്നുന്നില്ല; അവയുടെ അടുത്തെങ്ങും ആസ്വാദ്യതാവിഷയത്തിൽ സമീപിക്കുവാനുള്ള യോഗ്യതയും കാണുന്നില്ല. ‘കണ്ണശ്ശ’ന്റെ തറവാട്ടിൽ പിൻകാലത്തു ജനിച്ച ഒരു കവിയായിരിക്കാം ഈ കൃഷ്ണപ്പണിക്കർ.

ശ്രീവല്ലഭകീർത്തനം

നിരണംകവികളിൽ ഏതോ ഒരാളുടെ കൃതിയാണ് അഞ്ചു ശീലുകൾമാത്രം അടങ്ങി ട്ടുള്ള ശ്രീവല്ലഭകീർത്തനം. മലയിൻകീഴ് മഹാവിഷ്ണുവിനെയാണ് ഈ കൃതിയിൽ വന്ദിച്ചിരിക്കുന്നതെങ്കിലും ‘നമശ്ശിവായ’ എന്ന ശൈവമന്ത്രത്തിലേ അഞ്ചക്ഷരങ്ങൾ കൊണ്ടാണ് ഇതിലേ ശീലുകൾ യഥാക്രമം ആരംഭിക്കുന്നത്. ഇതിനു കാരണം തി രുവല്ലയിലെത്തേവരായി മലയിൻകീഴിൽ പ്രതിഷ്ഠിതനായ വിഷ്ണുവിനെയാണ് കവി സ്തുതിക്കുന്നതെങ്കിലും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജന്മഭൂമിയായ നിരണത്തു തൃക്കപാലീശ്വര ത്തു ക്ഷേത്രത്തിലെ ശ്രീപരമേശ്വരനെക്കൂടി ഘടിപ്പിക്കണമെന്ന് അദ്ദേഹത്തിനുള്ള താൽപര്യമാണെന്നുള്ളതു സ്പഷ്ടമാകുന്നു. രണ്ടു ശീലുകൾ മാത്രം ചുവടേ കുറിക്കുന്നു.

> “നല്ലോരരവണമേലാഴിയിൽ
> മെല്ലെത്തുയിലാകിയ മാധവ-
> നല്ലോ നരജാതികളിടതീർ-
> ത്തുല്ലാസം രക്ഷിച്ചരുളും
> ചൊല്ലാർന്നന മലയിൻകീഴ്ത്തിരു-
> വല്ലഭനേ! നിൻപദപങ്കജ-
> മെല്ലാനാളും തൊഴുതേൻ ശ്രീ-
> മാധവ പാഹി തൊഴുന്നേൻ.
> മണ്ണെയളന്നീരടിയാക്കിയ
> കണ്ണാ കരുണാകര മരതക-
> വർണ്ണാ നിൻപദമിരുപൊഴുതും
> വിണ്ണോർ തൊഴുതീടുമവർക്കും
> എണ്ണിയ വൻവിന തീർത്തീടും
> വെണ്ണകൾ കളവാണ്ടുണ്ടവനേ കേൾ
> എന്നേയും രക്ഷിക്കനുദിനവും
> ശ്രീമാധവ പാഹി തൊഴുന്നേൻ.”

നിരണവൃത്തങ്ങൾ

നിരണം കവികളുടെ കൃതികളിലേ ഭാഷയെ മുത്തമിഴ് (തികഞ്ഞമിഴ്) എന്നു ചിലർ വ്യവഹരിക്കുന്നതു് അതിലെ പഴയ മലയാന്തമിഴിലുള്ള പല പദങ്ങളേയും പ്രയോഗങ്ങളേയും കണ്ടിട്ടായിരിക്കണം; തമിഴ്, മലയാളം, സംസ്കൃതം ഈ മൂന്നു ഭാഷകളുടേയും സമ്മേളനം അവയിൽ സ്ഫുരിക്കുന്നതുകൊണ്ടാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഏതായാലും അത്തരത്തിലുള്ള സമ്മേളനത്തിനു് ഒരു ആകർഷകമായ സൗന്ദര്യവും സൗരഭ്യവുമുണ്ടെന്നു ഹൃദയാലുക്കൾ സമ്മതിക്കുകതന്നെ ചെയ്യും. നിരണംകവികൾ പ്രയോഗിച്ചിട്ടുള്ള വൃത്തങ്ങളിൽ അതിപ്രധാനമായിട്ടുള്ളതു് 16 മാത്രകൾ വീതമുള്ള ഈരണ്ടു ഖണ്ഡങ്ങളടങ്ങിയ നാലു് ഈരടികൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ഒന്നാണ്. അതിനേയും തരങ്ഗിണിയെന്നു പറയാം; എന്നാൽ തുള്ളൽപ്പാട്ടിലെ തരങ്ഗിണിക്കു ശീലുകളുടെ മാതിരി വിരാമമില്ലാത്തതും അതു് ഈരടികൾ കൊണ്ടുമാത്രം നിബന്ധിച്ചിട്ടുള്ളതുമാണെന്നു് ഒരു വ്യത്യാസമുണ്ട്. 'ആനന്ദാമൃതസാരമത്രുപമശേഷജഗൽപരിപൂർണ്ണവുമായേ' എന്നതു രാമായണം ആദ്യത്തെ ശീലിലെ നാലീരടികളിൽ ആദ്യത്തേതാണ്. ഇതുകൂടാതെ വേറേയും ചില വൃത്തങ്ങൾ നിരണംകവികൾ ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു സ്വീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്.

(1) "ആയിതനുരാഗമതുകാലമഥ കൗസ-
ല്യാതനയനാകിയ കുമാരനിലെവർക്കും."

(2) "രാജാധിദേവിമകൾ രാജീവലോചനാ
രാജേന്ദ്രനച്യുതനിൽ രാഗം മുഴുത്തുപോയ്"

(3) "മേദിനീയിലേവനിങ്ങു വേദമൂർത്തിയായെങ്ങും
ബോധരൂപനാം നിനക്കു പൂജചെയ്തിടുന്നതും"

(4) "മറ്റൊരുത്തനെ സ്തുതിച്ചു മത്സ്യരാജനും വെകുണ്ടു
നെറ്റിമേലെറിന്ത ചൂതുനേർചൊരിന്ത ശോണിതത്തെ"

(5) "തിറമൊടിലകുന്ന കാർകുന്തലും കാന്തിചേർ-
തിരുനുതലുമായതാതാമ്രനേത്രങ്ങളും."

(6) "ചൊല്ലിയിവണ്ണമാചമനാദി ചെയ്തണിമേനിതന്മേൽ
ശോഭിതമായ ചട്ടയുമിട്ടെടുത്തു ശരങ്ങൾ ചാപം."

ഇവ അവയിൽ ചില വൃത്തങ്ങളിലെ ഈരടികളാണ്. അതാതുവൃത്തത്തിനൊപ്പിച്ചു് അക്ഷരങ്ങൾ ചിലപ്പോൾ തമിഴിലെ വികാരവിധികളനുസരിച്ചു് നീട്ടിയും കുറുക്കിയും തുറന്നും അടച്ചും ഉച്ചരിക്കേണ്ടതുണ്ട്. 'മേദിനീയിൽ' എന്ന പ്രയോഗം നോക്കുക.

രാമായണസംക്ഷേപം

അക്കാലത്തുതന്നെ രാമായണകഥ സംക്ഷേപിച്ചു ഭാരതമാലയ്ക്കു സദൃശമായി ഒരു കൃതി അന്താദിപ്രാസവും മറ്റുമൊപ്പിച്ചു് ആരോ രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ അവസാനം കണ്ടുകിട്ടീട്ടില്ലാത്തതിനാൽ പ്രണേതാവാരെന്നു നിർണ്ണയിക്കുവാൻ നിർവ്വാഹമില്ല. അതിൽനിന്നു രണ്ടു ശീലുകൾ ചുവടേ ചേർക്കാം.

(1) പ്രാരംഭം

“അരചൻ ദശരഥനാത്മജനായ് വ-
    ന്നവതാരംചെയ്തിതു കൗസല്യയിൽ
അരവിന്ദാക്ഷനനന്തജഗൽഗുരു-
    വനുജന്മാർ കൈകേയി സുമിത്രയിൽ
ഒരു വഴിയേയുളവായിതു പുത്രരു-
    മുടനേ ചെയ്തിതു ജാതകകർമ്മം
വരമിയൽ നാമാദികളും ചെയ്തു
    വളർന്നിതു വളതളതാലിയണിന്തേ.”

(2) സീതാവർണ്ണനം

“കണ്ടിതിരുണ്ടിളകം മലിശോഭ
    കവിഞ്ഞുയരെത്തിരുകീടിന കാർകുഴൽ
അണ്ട[2]രരണ്ടു തൊഴും നുതൽ ചില്ലിവി-
    ല്ലംബുജലോചനയുഗളം നാസിക
ചണ്ഡരുഗാകൃതി കുണ്ഡലകാന്തി
    ചലിച്ച കപോലതലങ്ങളുമേറ്റം
തണ്ടലർവാണഭയം കെടുവാൻ മധു
    തണ്ടിന വായ്പവഴം മുഖകമലം.”

ശ്രീരാമസ്തോത്രം

ഇതും അത്യന്തം ഹൃദ്യമായ ഒരു കൃതിയാകുന്നു. രാമായണകഥ മുഴുവൻ പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ട്. കവിത അക്കാലത്തേതുതന്നെ. അഞ്ചു ശീലുകളേ ഉള്ളൂ. മാതൃക താഴെ ക്കാണിക്കുന്നു.

(1) “മുതിർന്നലതന്നിലമർന്നണ്ണലേ ജയ;
    മുകിലൊളിനിറമുടയമുതേ ജയ ജയ;
കുതിരവർകുലമമർന്നമലാ ജയ ജയ;
    കനവിയ ദശരഥതനയാ ജയ ജയ;
ഇതവിയ മുനി തുണ നടന്നാ ജയ ജയ;
    ഇടർചെയ്യുമവളുയിർ കളഞ്ഞാ ജയ ജയ
അതിശയമസുരർമെയ്പിളർന്നാ ജയ ജയ
    അരുമറയവരിടയമർന്നാ ജയ ജയ.”

(2) “വകവക മുനികൾ മെയ്തൊഴുതാ ജയ ജയ;
    വന്ന നിശിചരി മുലയരിഞ്ഞാ ജയ ജയ;
പുകഴൊടു കരനുയിർ കളഞ്ഞാ ജയ ജയ;
    പുനരൊരു മൃഗമെയ്തു തിരിഞ്ഞാ ജയ ജയ;
അലർമകൾ പിരിഞ്ഞഴിഞ്ഞഴുതാ ജയ ജയ;

[2] അണ്ടർ=ദേവന്മാർ.

അതിനൊരു കവി തുണനടന്നാ ജയ ജയ;
തിചയറികവനെൻറിതുരച്ചാ ജയ ജയ;
തിചയറിഞ്ഞവരൊടു നടന്നാ ജയ ജയ."

തിരുക്കണ്ണിയാലണ്ണൽസ്തുതി

ഇതു് ഒരു ശിവസ്തോത്രമാണ്. 'തിരുക്കണ്ണിയാൽ' എവിടമെന്നറിയുന്നില്ല. അതിൽ നിന്ന് ഒരു ശീൽ ഉദ്ധരിക്കുന്നു.

"ഞാലമീരേഴുമുണ്ടായർകോനു മുകം
നാലുളോനും പിന്നെപ്പൻറിയും പുള്ളുമായ്;
മൂലവും മേൽമുടിന്തേടവും തേടിനാർ
മൂവരായ്നിൻറു കണ്ടീലല്ലോ പിന്നെയും;
വേലയാലാലമുണ്ടയ്യനേ! നൽപ്പൊന്നേ!
വേലതൻ കൂട്ടടൻ കൂടിനിന്നാടുവാൻ
കാലകാലാ പിരാനേ! കൊതിക്കുന്നുതെൻ
കാലു രണ്ടും തിരുക്കണ്ണിയാലണ്ണലേ!"

പാശുപതാസ്ത്രലാഭം പാട്ട്

നിരണം കവികളുടെ കാലത്തു വിരചിതമായ മറ്റൊരു കൃതിയാണ് പാശുപതാസ്ത്ര ലാഭം പാട്ടു്. കവി അവരിലൊരാൾതന്നെയോ എന്നറിവില്ല. എന്നാൽ ഭാഷാരീതികൊണ്ടും അന്താദിപ്രാസഘടനകൊണ്ടും മറ്റും അതിന്റെ കാലം അനായാസേന നിർണ്ണയിക്കാവുന്നതാണ്. താഴെക്കാണുന്ന ശീലുകൾ നോക്കുക.

"ആനനമാനയുടേ വടിവാനവ
നാതിവിനായകനംബികതനയൻ

***

വാനവർ കൗന്തേയൻ വിജയനു മ-
ഹേശ്വരനസ്ത്രം നല്കിയതിപ്പോൾ
ഞാനുരചെയ്യാംവണ്ണമിതിന്നൊരു
ഞാനം തരികയെനിക്കു വിരഞ്ഞേ,
വിരഞ്ഞരുൾചെയ്‌വിതുവായ്മകൾ താനും
ബ്രഹ്മൻതിരുവടിയും തിരുമാലും
പരന്ദരനൊടു പുരമെരിചെയ്തരനും
പൂമാതും വാനോരുമനത്തും
പരൻ പുരുഷൻ മലമങ്കമണാളൻ
പാണ്ഡുതനൂജനു പാശുപതാസ്ത്രം
വരം പെറുകെന്റേ നല്കിനതിപ്പോൾ
വാഴ്ത്തുമതിന്നുടനെങ്ങൾക്കിന്റേ."
"അർച്ചന ചെയ്യിന്റേടത്തേറ്റമ-
ടുത്തേചെൻറ പിനാകിക്കപ്പോൾ
അശ്ശിവപൂജവിതാനം കണ്ടി

ട്ടാനന്ദവുമാശ്ചരിയവുമായിതു;
അർച്ചന വിരവിൽ മുടിച്ച കിരീടിയു-
മഴകൊടു ഗാണ്ഡീവം പൂട്ടേറ്റി
കൈച്ചരടും കവചാദികൾ പൂണ്ടിതു
കടുകച്ചെറുഞാണൊലിയും ചെയ്താൻ
ചെറുഞാണൊലി ചെയ്തതു കേട്ടപ്പോൾ
ചെറുവേടന്മാരോടിപ്പോയിതു:
അറയാതേ പെരുവേടൻ ചെൻറി
ട്ടവനോടണയച്ചെൻറുരചെയ്താൻ
തിറമേറിൻറമരേന്ദ്രതനൂജാ
ചെന്താമരനയനൻ ഗോവിന്ദ-
ന്നുടമപെറും വിജയാ നീയെങ്ങൾ
ക്കുടനേ വെൻറിയെ നല്കുകയെൻറാൻ.”

നളചരിതം പാട്ട്

പാശുപതാസ്ത്രലാഭം പോലെയുള്ള ഒരു കൃതിയാണ് നളചരിതം പാട്ട്. അതിലും വൃത്തം, എതുകമോനകൾ, അന്താദിപ്രാസം, ഭാഷ, ഇവയെല്ലാം നിരണം കൃതികളിലേതു പോലെതന്നെ ഇരിക്കുന്നു. ഒരു ശീൽ ചുവടേ ചേർക്കാം.

“നളനുടെ ചരിതമുരയ്പാനിപ്പോൾ
നാന്മുഖനും നാരായണനരനും
തെളിവൊടു ചന്ദ്രാദിത്യന്മാരും
ദേവേന്ദ്രാദ്യമരേന്ദ്രരുമെല്ലാം
വളർമയിൽതന്മുതുകിൽപ്പൊലിവോനും
മഹിഷാന്തകിയും മാരനുമാര്യനു-
മളവില്ലാതളവെങ്കലനുഗ്രഹ-
മവരവരേ തന്നീടുക ശരണം.”

നിരണത്തു പണിക്കരന്മാരുടെ കൃതികളോടു വളരെ സാദൃശ്യമുള്ള മറ്റൊരു രാമായണംപാട്ടു കണ്ടുകിട്ടീട്ടുണ്ട്. അവസാനത്തിലേ ഓലകൾ അലഭ്യങ്ങളാകയാൽ കഥ ഏതുവരെ പോകുന്നു എന്നു ഖണ്ഡിച്ചുപറവാൻ നിവൃത്തിയില്ലെങ്കിലും “ജനകസുത മെയ്പുണരും തമ്പുരാനസുരർകുലമറുതി തരുണിവിഷയം തമ്പിയോടു വനചരരോടല കടന്നു ചെന്നു വന്നിമ്പമാന നിജനഗരിതന്നിലിരുന്ന പരൻ” എന്നു ഗ്രന്ഥാരംഭത്തിൽ സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടു പട്ടാഭിഷേകപര്യന്തമുള്ള ഇതിവൃത്തം ഇതിൽ പ്രതിപാദിതമാണെന്ന് ഊഹിക്കാവുന്നതാണ്. അത്യന്തം സംക്ഷിപ്തമായ രീതിയിലാണ് കവി കഥ പറഞ്ഞുകൊണ്ടു പോകുന്നത്. അന്താദിപ്രാസമുണ്ട്. കവിതയുടെ മാതൃക കാണിക്കുവാൻ ചില പാട്ടുകൾ ചുവടേ ഉദ്ധരിക്കുന്നു.

“എങ്കൽ വന്നു കവിമഴപൊഴിയുമതിനു മലരെ-
ള്ളിക്ഷുപായസമൊടും നല്ലട ചുട്ടകിഴങ്ങുംതേൻ
ഭങ്ഗിമിക്ക കനി പല . . . . . . മവൽ പയറൊടിളന്നീർ
പഞ്ചതാര വെല്ലമുഴുന്നു ദധി നറുനെയ് വെണ്ണ പാൽ
മുൻകരം കൊട്ടമെല്ലമുതുക്ക . . . . . . മുത്തുമുതിർന്നെൻ

മുന്തിവന്തു ഗണപതി തുണചെയ്യരുളുകഭയം.
മങ്ഗലം പെരിയ ദശരഥനതനയ . . . നെന്നിൽ
വന്തുനില്പതിനരുളെന കവിമകൾ തരികവേ" (1)

രാമചരിതകാരനെപ്പോലെ കവി മഹിഷനാശിനിയേയും വന്ദിക്കുന്നുണ്ട്.

മുനിയരുളേറിയ രാമൻ പിന്നെ
മുടിക്ഷത്രിയ മിഥിലാപുരിയിൽപ്പോയ്
നിനദം കേട്ടിതു സുഖമേയെന്തു
നിമിത്തമുരച്ചരുളീടുകയെൻറാൻ.
മനുവരനോടു തപോധനനരുളീ
മന്നവ! കേളൊരു കന്യാരത്നം
ജനകനുഭൂമിയിൽനിന്നുണ്ടായിതു
ചെയ്തിതതിന്നുചിതക്രിയ വീരൻ. (2)
എൻറ പോതുള്ളിലാർന്ന വേദനയോടു മാനുഷപുങ്ഗവൻ
ഹേ വിധേ വിധിയോയെനിക്കിതു ഹാ ഹതോസ്മി മനോഹരേ,
ഒൻറല്ലാതസുരൻ ചതിച്ചതുമൊണ്മയോ മമ വല്ലഭേ,
ഒൻറുമോയിനി നമ്മിലേയൊരു കാലമായതലോചനേ,
കുന്റെന്നും മുലയോ മറപ്പതു കോമളത്തിരുമേനിയോ?
കുറ്റമറ്റ മുഖാബ്ജമോ കുടിലാക്ഷി നിൻകുയിൽനൽച്ചൊല്ലോ?
നൻറല്ലേയിഹലോകസൗഖ്യമെനക്കു നീ പിരിഞ്ഞെന്റെല്ലാം
നണ്ണിനണ്ണിയൊരോൻറു ചൊല്ലി മയങ്കിവീണ്ണിതു ഭൂതലേ. (3)

മറ്റൊരു രാമായണം പാട്ട്

"അരുൾചെയ്തോരു നിജനാഥനെ വണങ്ങി നടന്നാ-
നഹമവന്നു തുണയെൻറുരചെയ്താഞ്ജനേയനും
വരവു കണ്ടിവനെനിക്കു സഖിയെൻറു തഴുവി
വളകൈക്കൊണ്ടു . . . കവി വായുതനയൻ
പരമസൌഖ്യമൊടിരുന്നിതവരും പലദിനം
പവനസൂനു ദരിശിച്ചിതു രഘുപ്രവരൻ മെ-
യ്യുരചരെൻറുമറിഞ്ഞാനവനിലക്ഷണവനാ-
ല . . . പ്രദർ സഖേ അവർകളെൻറു ചൊല്ലിനാൻ." (4)

ക്രി. പി. 14-ാം ശതകത്തിൽ പാട്ടിന്റെ രീതി ഇന്നവിധത്തിലായിരുന്നു എന്നറിവാൻ ഇതിലധികം നിരൂപണമാവശ്യമില്ല. ഇവയെല്ലാം അർവാചീനപ്രായങ്ങളായ മിശ്രഭാഷാകൃതികളാണെന്നു പറയുന്നവർ അവരുടെ അഭിപ്രായത്തെപ്പറ്റി നല്ലതുപോലെ പുനരാലോചന ചെയ്യേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഇനിയും മുമ്മുനിയൂർ ശങ്കരവാരിയരുടെ പരശുരാമചരിതം തുടങ്ങി വേറേയും ഈ ജാതിയിലും ഇതേ കാലത്തിലുമുള്ള ചില കൃതികൾ കണ്ടുകിട്ടീട്ടുണ്ട്.

പയ്യന്നൂർ പാട്ട്

പയ്യന്നൂർപാട്ട് എന്നൊരു കൃതിയെപ്പറ്റി ഡോക്ടർ ഗുണ്ടർട്ട് ചിലതെല്ലാം പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ യാതൊരു പ്രതിയും മറ്റുള്ളവർക്കു കിട്ടീട്ടില്ല; ഗുണ്ടർട്ടിനു

തന്നെയും ആദ്യത്തെ നൂറ്റിനാലു് ഈരടികളേ ലഭിച്ചിരുന്നുള്ളു. ഗുണ്ടർട്ടിന്റെ കൈവശമുണ്ടായിരുന്ന ഏട്ടിന്റെ പോക്കിനെപ്പറ്റിയും യാതൊരറിവുമില്ല. തമിഴിലെ നീലകേശി എന്ന കാവ്യത്തിനും ഇതിനും തമ്മിൽ യാതൊരു സംബന്ധവുമില്ല.

വിഷയം

സുന്ദരിമാർക്കു കേൾവിപ്പെട്ട ശിവപേരൂരിൽ (തൃശ്ശൂരിൽ) ഒരു മാന്യകുടുംബത്തിൽ ജനിച്ച നീലകേശി എന്ന സ്ത്രീ അപുത്രയായിരുന്നതിനാൽ ഭിക്ഷുകിയായി തീർത്ഥാടനം ചെയ്യുവാൻ തീർച്ചപ്പെടുത്തി. അങ്ങനെ സഞ്ചരിക്കവേ ഒരിക്കൽ ഉത്തരകേരളത്തിൽ ഏഴിമലയ്ക്കു സമീപമുള്ള കച്ചിൽപട്ടണത്തു ചെന്നുചേരുകയും അവിടത്തെ പ്രധാന വണിക്കായ നമ്പുചെട്ടി (ചോമ്പുചെട്ടിയെന്നും പറയും) അവളെ ചില വ്രതങ്ങളും മറ്റും അനുഷ്ഠിപ്പിച്ചു തന്റെ പത്നിയായി സ്വീകരിക്കുകയും ചെയ്തു. അവർക്കു നമ്പുശാരിഅരൻ എന്നൊരു പുത്രൻ ജനിച്ചു. ആ സംഭവത്തിന്റെ ആഘോഷരൂപമായി നാല്പത്തൊന്നാം ദിവസം പയ്യന്നൂർ മൈതാനത്തുവെച്ചു നമ്പുചെട്ടി ഒരു സദ്യ നടത്തി. ആ സമയത്തു നീലകേശിയുടെ സഹോദരന്മാർ അവിടെ കപ്പൽ വഴിക്കു ചെന്നുചേർന്നു. അവർ ഒരു ക്ഷേത്രത്തിന്റെ മതിലിൽ കയറിനിന്നുകൊണ്ടു മൈതാനത്തിൽ നടന്ന ആഘോഷം കണ്ടുകൊണ്ടിരിക്കവേ ചിലർ അവരെ തടസ്സപ്പെടുത്തി. തങ്ങൾ കുലവാണികന്മാർ (ധാന്യവിക്രയികൾ) ആണെന്നും നാട്ടുനടപ്പറിഞ്ഞുകൂടാതെയാണു് അങ്ങനെ ചെയ്തതെന്നും നമ്പുചെട്ടിയോടു സമാധാനം പറഞ്ഞു. ചെട്ടിയാകട്ടെ അവരിൽ ഒരു സഹോദരന്റെ തലയിൽ വടികൊണ്ടടിക്കുകയും തദനന്തരമുണ്ടായ ലഹളയിൽ എല്ലാ സഹോദരന്മാരും കാലഗതിയെ പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്തു. ആ ദാരുണമായ വൃത്താന്തം കേട്ട നീലകേശി ഭർത്താവിനേയും പുത്രനേയും ഉപേക്ഷിച്ചു വീണ്ടും ഭിക്ഷുകിയായി സഞ്ചരിച്ചു. പുത്രനെ പിതാവു യഥാകാലം കച്ചവടവും കൽപ്പണിയും പഠിപ്പിച്ചു. നമ്പുശാരിഅരൻ സ്വന്തമായി ഒരു കപ്പൽ പണിയിച്ചു് അതു കച്ചിൽപട്ടണത്തുനിന്നു കച്ചവടത്തിനായി കടലിലിറക്കി. പാണ്ഡ്യർ, ജോനകർ, ചേഴിയർ മുതലായവരും ഒരു യവനനും (ഗ്രീക്കുകാരൻ) അതിൽ വേലക്കാരായി ഉണ്ടായിരുന്നു. അവർ ഏഴിമല ചുറ്റി പൂമ്പട്ടണത്തേക്കുചെന്നു് അവിടെനിന്നു മാലദ്വീപുകൾ, താമ്രവർണ്ണീനദി, പൂവൻകാപ്പട്ടണം, കാവേരിനദി ഇവ കടന്നു മറ്റൊരു സമുദ്രത്തിൽ സഞ്ചരിച്ചു പൊന്മല എന്ന സ്ഥലത്തെത്തി തങ്ങളുടെ സാമാനങ്ങൾ വിറ്റഴിച്ചു സ്വർണ്ണവുമായി തിരിയെ കച്ചിൽ പട്ടണത്തെത്തി. സാംയാത്രികന്മാർ യോഗ്യതാനുസാരം സമ്മാനങ്ങൾ വാങ്ങി. ഒരവസരത്തിൽ അച്ഛനും മകനും കൂടി ചതുരങ്ഗം വച്ചുകൊണ്ടിരിക്കവേ ഒരു ഭിക്ഷുകി വന്നു തനിക്കു ഭിക്ഷകിട്ടിയാൽ പോരെന്നും യുവാവായ വർത്തകനെ കാണണമെന്നും നിർബന്ധിച്ചു. പിന്നീടു് ആ സ്ത്രീയും അരനും തമ്മിൽ ദീർഘവും രഹസ്യവുമായ ഒരു സംഭാഷണം നടന്നു. ഒടുവിൽ അന്നുരാത്രി പയ്യന്നൂരിൽ സ്ത്രീകൾ ഒരു സദ്യ നടത്തുന്നുണ്ടെന്നും ആ അവസരത്തിൽ അരൻ അവിടെ സന്നിഹിതനാകണമെന്നും അവർ അപേക്ഷിച്ചു പിരിഞ്ഞു. അച്ഛൻ അതിലെന്തോ കൃത്രിമമുണ്ടെന്നു ശങ്കിച്ചു മകനോടു പോകരുതെന്നു് ഉപദേശിച്ചു എങ്കിലും മകൻ വാഗ്ദാനം ചെയ്തു കഴിഞ്ഞിരുന്നതിനാൽ പോകുമെന്നു ശഠിച്ചു.

> “നില്ലാതെ വീണു നമസ്കരിച്ചാൻ; –
> നിന്നാണെ തമ്മപ്പാ പോകുന്നേനേ”

അപ്പോൾ അച്ഛൻ പറയുന്നു:–

"പോകാൻ വിലക്കിനേനെത്തിരയും;
പോക്കൊഴിപ്പാനരുതാഞ്ഞുതിപ്പോൾ.
ചാവാളരെപ്പോൽ നീയകലെപ്പോവൂ;
ചങ്ങാതം വേണം പെരികെയിപ്പോൾ.
കോവാതലച്ചെട്ടിയഞ്ചുവണ്ണം
കൂട്ടം മണിക്കിരാമത്താർ മക്കൾ
നമ്മളാൽ നാലു നകരത്തിലും
നാലരെക്കൊൾക കുടിക്കു ചേർന്നോർ."
നാലർ കുടിക്കു ചേർന്നൊരെക്കൊണ്ടാർ
നാട്ടിലെപ്പട്ടിണസ്വാമിമക്കൾ;
തോഴർ പതിനാലു വൻകിരിയം
തോല്പിപ്പാനില്ലായീ നാട്ടിലാരും.
കാലേപ്പിടിച്ചങ്ങിഴയ്ക്കിലും ഞാൻ
കച്ചിൽപ്പട്ടിൽ വന്നെന്നിക്കണ്ണുറങ്ങേൻ."

അപ്പോൾ അച്ഛൻ കപ്പലിൽ വില്പനയ്ക്കു കുറേ സാമാനങ്ങൾകൂടി കൊണ്ടുപോകുവാൻ ആജ്ഞാപിച്ചു. അതിനു മേലുള്ള കഥാവസ്തു എന്തെന്നറിയുവാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതെയാണിരിക്കുന്നതു്.

പയ്യന്നൂർ പാട്ടിന്റെ പ്രാധാന്യം

ഈ പാട്ടിന്റെ കാലം ക്രി. പി. പതിമ്മൂന്നോ പതിന്നാലോ ശതകമായിരിക്കാമെന്നു തോന്നുന്നു. വടക്കൻപാട്ടുകളിൽ സർവസാധാരണമായി ഉപയോഗിക്കുന്നതാണു് ഇതിലെ വൃത്തമെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ഗുണ്ടർട്ട് ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുള്ള വരികൾ മുഴുവൻ ഞാനും പകർത്തീട്ടുണ്ടു്; ചില തെറ്റുകൾ തിരുത്തുവാനും ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അന്നു് ഉത്തരകേരളത്തിലും കൊടുങ്ങല്ലൂരിലെന്നപോലെ അഞ്ചു വണ്ണവും മണിഗ്രാമവുമുണ്ടായിരുന്നു എന്നും, കച്ചിൽ പട്ടണത്തിൽ ധാരാളമായി കപ്പൽപ്പണിയും കപ്പൽക്കച്ചവടവും നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നു എന്നും, പാണ്ഡ്യർ, ചോളർ, ജോനകർ ഇവർക്കു പുറമേ അപൂർവം ചില ഗ്രീക്കുകാരും അവിടെ മാലുമികളായി താമസിച്ചിരുന്നു എന്നും മറ്റുമുള്ള വസ്തുതകൾ നാം ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ നിന്നറിയുന്നു. കപ്പൽപ്പണിയേയും കപ്പൽച്ചരക്കുകളേയുംപറ്റി വിശദമായ വിവരങ്ങൾ ഇതിലുണ്ടെന്നും ആ ഭാഗങ്ങളിൽ പ്രയോഗിച്ചിരുന്ന പ്രചാരലുപ്തങ്ങളായ പല ശബ്ദങ്ങളുടേയും അർത്ഥം ഇപ്പോൾ അറിവാൻ നിർവാഹമില്ലെന്നും ഗുണ്ടർട്ടു പ്രസ്താവിക്കുന്നു. പുരാതനകാലത്തെ കേരളീയവാണിജ്യത്തെപ്പറ്റി പല പുതിയ അറിവുകളും നമുക്കു തരുവാൻ പര്യാപ്തമായ പ്രസ്തുതഗ്രന്ഥം നഷ്ടപ്രായമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നതു് ഏറ്റവും ശോചനീയമാകുന്നു.

ഗദ്യം

ദൂതവാക്യം

ആട്ടപ്രകാരങ്ങളിലെ ഗദ്യരീതി പതിമ്മൂന്നാമധ്യായത്തിൽ വിവരിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ആ വക ഗ്രന്ഥങ്ങൾക്കുപുറമേ സ്വല്പകാലംകൂടി കഴിഞ്ഞപ്പോൾ കൂടിയാട്ടത്തിനു് ഉപയോഗിക്കുന്ന രൂപങ്ങൾക്കു ഗദ്യത്തിൽ ആദ്യന്തം വിസ്തൃതമായ രീതിയിൽ ഭാഷാനുവാദങ്ങളും വിരചിതങ്ങളായി. ആ ഇനത്തിൽപ്പെട്ടതാണു് ദൂതവാക്യം. മറ്റു ചില

രൂപങ്ങൾക്കും വിദ്വാന്മാർ വിവർത്തനം എഴുതിയിരിക്കണം. അവ ഇക്കാലത്തു് അലഭ്യങ്ങളായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു.

കാലം

ചാക്കിയാന്മാർക്കു് അഭിനയിക്കുവാനുള്ള രൂപകങ്ങളിൽ ഒന്നാണല്ലോ ദൂതവാക്യം എന്ന വ്യായോഗം. അതിലെ ഇതിവൃത്തം മഹാഭാരതം ഉദ്യോഗപർവത്തിൽ അന്തർഭൂതമായ ഭഗവദ്ദൂതുതന്നെയാണ്. അതിന്റെ ഒരുജ്ജ്വലമായ ഗദ്യ വിവർത്തനമാകുന്നു ദൂതവാക്യം ഭാഷ. പ്രസ്തുത പ്രബന്ധത്തിന്റെ പ്രണേതാവു് ആരെന്നറിവാൻ മാർഗ്ഗമില്ലെങ്കിലും കൊല്ലം 564-ാമാണ്ടു ‘മിഥുനഞായിറുപോകിൻറ നാളിൽ പരുവക്കൽ ഗൃഹത്തിൽ ഇരുന്ന ചെറിയനാട്ടു് ഉണ്ണിരാമൻ’ പകർത്തിയ അതിന്റെ ഒരു പ്രതി എനിയ്ക്കു കാണ്മവാൻ ഇടവരികയും, അതു ഞാൻ പ്രസിദ്ധീകരിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്. എഴുതിയ കാലം കുറിച്ചിട്ടുള്ള ഏടുകളിൽ എന്റെ അറിവിൽ പെട്ടിടത്തോളം കേരളത്തിൽ ഈ താളിയോലഗ്രന്ഥത്തിന്നാണ് പഴക്കം അധികമായി കാണുന്നതു്. ഇതിന്റെ ഒടുവിൽ സംസ്കൃതത്തിൽ അഭിജ്ഞനായ ലേഖകൻ ‘ആദിത്യവർമ്മായ നമഃ’ എന്നൊരു കുറിപ്പും ചേർത്തിട്ടുണ്ടു്. ‘ആദിത്യവർമ്മ’ എന്നതു് അക്കാലത്തു് നാടു വാണിരുന്ന തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജാവിന്റെ നാമധേയമാണ്. കൊല്ലം 564-ാമാണ്ടിനു മുമ്പാണ് ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ രചനയെന്നുള്ളതിന് ഇതിലധികം തെളിവു് ആവശ്യമില്ലല്ലോ. ഭാഷാരീതികൊണ്ടും ഇതു ക്രി. പി. പതിന്നാലാം ശതകത്തിലെ ഒരു കൃതിയാണെന്നു് അനുമാനിയ്ക്കുവാൻ കഴിയുന്നതാണ്.

ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ സ്വരൂപം

ഭാഷാ വിവർത്തനം എന്നു പറയുമ്പോൾ മൂലത്തിലെ ഗദ്യപദ്യങ്ങളുടെ അർത്ഥം അന്യൂനാനതിരിക്തമായ ഭാഷയിൽ സംക്രമിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു കൃതിയാണ് ഇതെന്നു് അനുവാചകന്മാർ തെറ്റിദ്ധരിയ്ക്കരുതു്. മൂലത്തിലെ വാക്യങ്ങളുടേയും ശ്ലോകങ്ങളുടേയും അർത്ഥം അതേമാതിരിയിൽ തർജ്ജമ ചെയ്തിട്ടുള്ള ഭാഗങ്ങൾ ഇതിൽ ദുർല്ലഭമാണ്. ഗദ്യപദ്യങ്ങളുടെ ഭാഷാനുവാദത്തിനു പുറമേ നടന്മാർക്കു രങ്ഗപ്രയോഗത്തിന്നു വേണ്ട ഉപദേശങ്ങളുംകൂടി ഗ്രന്ഥകാരൻ സന്ദർഭോചിതമായി നല്കുന്നുണ്ടു്. ഉദാഹരണമായി ഇതിലെ സ്ഥാപന തന്നെ പരിശോധിക്കാം. മൂലത്തിൽ നാന്ദ്യന്തത്തിൽ സൂത്രധാരൻ പ്രവേശിച്ചു പൂർവ്വരങ്ഗത്തിലെ പ്രധാനാങ്ഗമായ മങ്ഗളശ്ലോകപാഠം ചെയ്തതിന്നുശേഷം “ഏവമാര്യമിശ്രാൻ വിജ്ഞാപയാമി. അയേ, കിന്നു ഖലു മയി വിജ്ഞാപനവ്യഗ്രേ ശബ്ദ ഇവ ശ്രൂയതേ? അങ്ഗ, പശ്യാമി” എന്ന വാക്യങ്ങൾ ചൊല്ലുന്നു. ഭാഷയിലാകട്ടെ ഈ വാക്യങ്ങളുടെ വിവർത്തനത്തിനുമുമ്പു് “എൻറു പ്രസ്താവംകൊണ്ടു വിസ്തൃതകഥാശേഷ സൂചകപ്രവീണവാണീവിലാസമുടയ നാകിന സൂത്രധാരൻ . . . പാരിപാർശ്വികന്മാരോടുകൂടി പുറപ്പെട്ടു രങ്ഗത്തിങ്കൽ പഞ്ചപദം ചെൻറു രങ്ഗഭൂമിങ്കൽ സഭാപതിയോടുകൂടി വസിച്ചരുളുൻറ പണ്ഡിതമഹാസഭ നോക്കി ആശീർവാദം പണ്ണി തിരിഞ്ഞു നൈപഥ്യശാല നോക്കി ചെല്ലിൻറവൻ; കൂത്താടുവാനാക്കിയ കൊണ്ടു കുറവുകെട്ടു എന്റൊള്ളെടം അറിയിപ്പു എൻറു ചൊല്ലി ചെല്ലിൻറവൻ” എന്നു കഥാവസ്തുംശവിജ്ഞാപനത്തിനു മുമ്പു സൂത്രധാരൻ അനുഷ്ഠിക്കേണ്ട കർത്തവ്യത്തെ വിവരിക്കുന്നു. ഇതുപോലെ ഓരോ പാത്രത്തിന്റെയും പ്രവേശത്തിൽ ആ പാത്രത്തിന്റെ അന്തർഗ്ഗതവും രങ്ഗപ്രവേശപരിപാടിയും ഗ്രന്ഥകാരൻ പ്രപഞ്ചനം ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്. മൂലഗ്രന്ഥം അഭിനയിക്കുന്ന ചാക്കിയാന്മാർക്കു് ആട്ടച്ചടങ്ങു പിഴയ്ക്കാതിരിയ്ക്കുന്നതിനും അതാതുപാത്രങ്ങൾക്കു

തന്മയീഭാവബോധം ജനിക്കുന്നതിനും വേണ്ടി നിർമ്മിതമായ ഒരു ഗ്രന്ഥമാണ് ഇതെന്നു ചുരുക്കത്തിൽ പറയാം.

മാതൃക

സംസ്കൃതപ്രധാനമാണ് പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിലെ ശൈലി; വാക്യങ്ങൾക്കു പ്രായേണ ദൈർഘ്യവും കൂടും. ഭാഷയിൽ ഒരു നവീനമായ ഗദ്യശൈലിയുടെ ആവിർഭാവത്തെയാണ് ഇത്തരത്തിലുള്ള ഗ്രന്ഥങ്ങൾ സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. രണ്ടുദാഹരണങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം.

1. മഹാബലിയും വാമനമൂർത്തിയും: "അനന്തരം മഹാബലി ദുർന്നിമിത്തഗ്രഹഗൃഹീതനായി പിതാമഹമുഖവിഗളിതമാകിന പരമ്പുരുഷപരാക്രമത്തെ നിന്ദിക്കനിമിത്തമായ് കോപിക്കൻറ ശ്രീപ്രഹ്ലാദനിയോഗത്താൽ അശ്വമേധം ദീക്ഷിച്ചു പാത്രികളെ സംഗ്രഹിച്ച് ഋത്വിക്കുകളെ വരിച്ചുകൊണ്ടു കുതിര പെരുമാറ്റി ചടങ്ങു പിഴയാതെ യാഗഞ്ചെയ്തു മുടിച്ചു പ്രാർത്ഥിതപ്രദാനപരായണനായി വസിക്കിൻറ കാലത്ത് അദിതിദേവിയുടെ തിരുവുദരാധാരത്തിങ്കൽനിൻറു ദിവ്യം വർഷസഹസ്രം കൂടിജ്ജനിച്ചു ചുവന്നു ചെറുതാകിന തിരുവുടമ്പിനെ ഉടയനായ് ദേവമന്ത്രി ബൃഹസ്പതിയെ ഉപാദ്ധ്യായനായി കല്പിച്ച് ആയിരം, ശാഖകളോടുകൂടി ഇരിക്കിൻറ സാമവേദത്തിൽ വാമദേവ്യമാകിൻറ ശാഖ അളന്നു പാടി മഹാബലിയുടെ യജ്ഞവാടം പ്രാപിച്ച കാലത്തു, മധുരമധുരമാകിന സാമഗാനം കേട്ട് സന്തോഷിതഹൃദയനാകിന മഹാബലി ശ്രീവടുവാമന മൂർത്തിയെ നോക്കി "നൽവരവാവൂതാക; എന്തിനെ ഇച്ഛിക്കിൻറൂ? അഭിപ്രേതമായിരുന്ന വരത്തെ വരിക്ക" എൻറിങ്ങനെ മഹാബലപരാക്രമനാകിന മഹാബലി ചൊല്ലിൻറതു കേട്ട് അരുളിച്ചെയ്തു ശ്രീവടുവാമനമൂർത്തി:– "എടോ ദൈത്യേന്ദ്ര! രാജ്യത്തിങ്കൽ ശ്രദ്ധയില്ലാ എനക്ക്; അപ്പടിയേ ധനത്തിലും രത്നങ്ങളിലും സ്ത്രീകളിലും ശ്രദ്ധയില്ലാ. നിനക്കു ധർമ്മസ്ഥിതി ഒണ്ടാകിൻറുതാകിൽ നിന്നെ പ്രാർത്ഥിക്കിന്റേൻ ഉർവർത്ഥമായി യജ്ഞശാല നാട്ടുവാൻ എന്നുടെ അടിയാൽ മൂവടി പ്രമാണം ഭൂമി തരവേണ്ടും' എൻറു പ്രാർത്ഥിക്കിൻറ അവസ്ഥയിൽ "എടോ! ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠാ! മൂൻറു പദങ്ങളെക്കൊണ്ടെന്തു നിന്തിരുവടിക്കു പ്രയോജനം? നൂറുതാൻ നൂറായിരംതാൻ അടിപ്രമാണം ഭൂമി അളന്നുകൊൾക." എൻറ മഹാബലിയുടെ വചനം കേട്ടു പ്രഹ്ലാദനാകിൻറ അമാത്യൻ ചെൻറു ചെറുത്താൻ."

2. ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ വിശ്വരൂപം കണ്ട ദുര്യോധനൻ: "വിശ്വരൂപിയാകിന വിഷ്ണുഭഗവാനെ പിടിച്ചുകെട്ടാമെൻറു നിനച്ചു ചെൻറണിയിൻറവൻ കാണാതൊഴിഞ്ഞ് 'ഏനെപേടിച്ചു നഷ്ടനായോൻ, തിരോഭവിച്ചാൻ' എൻറു ചൊല്ലുറ്റരുളിച്ചെയ്തു നില്ക്കിൻറവന്ന് അരികെ കാണായീ അംബുജേക്ഷണനൻ തിരുവടിയെ. 'ഏനേ, ഇവനല്ലോ കേശവൻ എൻറു ചൊല്ലി ചെൻറണയിൻറവൻ, 'ഏനേ, ആശ്ചര്യമേ കേശവനുടെ ഹ്രസ്വത്വം. അണുരൂപനാകിലും അണഞ്ഞു വർദ്ധിപ്പൂ. എൻറു കല്പിച്ച് ആന്ധ്യനിമിത്തമായി അണയിൻറ കാലത്ത് ഉടനേ കാണായീല്ല. 'ഏനേ, കഷ്ടമേ! നഷ്ടനായാൻ കേശവൻ" എൻറരുളിച്ചെയ്തു നിശ്ചേഷ്ടനായ് നില്ക്കിൻറവന്ന് അരികേ കാണായീ അഖിലജനവന്ദ്യൻ തിരുവടിയെ. 'ഏനേ ഇവനല്ലോ കേശവൻ' എൻറരുളിച്ചെയ്തു ബന്ധിപ്പാൻ തുടങ്ങിൻറ കാലത്തു ഭൂമിയോടാകാശത്തോടൊക്ക ഉയർന്നു കാണാകിൻറ, വിഷയേന്ദ്രിയഗോചരമെൻറിയേ മൂരിനിമിർന്നരുളൻറ, മധുസൂദനൻ തിരുവടിയുടെ തിരുവുടമ്പിനെ

കണ്ടു കുതൂഹലചിത്തനായ് 'ഏനേ, ആശ്ചര്യമേ! കേശിസൂദനനാകിന കേശവനുടെ ദീർഘത്വം നെടുപ്പമിരിക്കിൻറവാറ്;' ഉടനെ തിരോഭവിച്ചരുളുൻറ ത്രിഭുവനേശ്വരൻ തിരുവടിയെ കാണാതൊഴിഞ്ഞു 'ഏനേ മറഞ്ഞുതോ, മറഞ്ഞുതോ കേശവൻ?; എൻറു ചൊല്ലി മറുപാടുനോക്കിന്റവൻ ആവിർഭവിക്കിന്റ അനന്തനുടെ ആകാരത്തെക്കണ്ട് 'ഇവനോ കേശവൻ'? എൻറു ചൊല്ലിച്ചഴൻറു നോക്കിൻറവൻ വിശ്വരൂപനാകിയ വിഷ്ണുമൂർത്തിയെ കണ്ടു വിഷാദചിത്തനായ് 'മന്ത്രശാലയിങ്കൽ ഒരിടമൊഴിയാതെ കേശവന്മാരാകിൻറു. ഇവിടെ ഞാൻ എന്തു ചെയ്യുമതു? കണ്ടേനുപായം. എടോ രാജാക്കന്മാരേ, ഒരോരുത്തൻ ഓരോ കേശവന്മാരെ പിടിച്ചുകെട്ടുക. എന്ത്? രാജാക്കന്മാർ എല്ലാരും തങ്ങൾ തങ്ങളുടെ പാശംകൊണ്ടു തങ്ങളെ തങ്ങളെ പിടിച്ചുകെട്ടി അവരവരേ അവനീതലത്തിങ്കൽ വീഴിൻറുതോ? അഴകുതു! എടോ മഹാപ്രഭാവമുടയോയേ, അഴകുതു! ആർക്കുമൊരുത്തർക്കു പിടിച്ചുകെട്ടുവാൻ അസാദ്ധ്യമായിരിക്കൻറൂ മായാവൈഭവംകൊണ്ട് എൻറാൽ മദീയകോദണ്ഡോദരവിനിസ്സൃതങ്ങളാകിന വാണഗണങ്ങളാൽ പിളർക്കപ്പെട്ട പുൺവായിൽനിൻറു സാന്ദ്രതരമായി ചുവക്കപ്പെട്ടിരിക്കിൻറ രുധിരവെള്ളത്താൽ ഊട്ടപ്പെട്ടിരിക്കിൻറ സർവ അവയവങ്ങളെ ഉടയനായ് തങ്ങളുടെ ഭവനത്തെ പ്രാപിച്ചിരിക്കിൻറ നിന്നെ അപ്പാണ്ഡുപുത്രന്മാർ ദുഃഖാഭിസന്തപ്തരായി ദീർഘശ്വാസം പണ്ണി ഇടതറാതെ ഒഴുകിൻറ കണ്ണുനീരാൽ മറയ്ക്കപ്പെട്ടിരിക്കിൻറ നയനങ്ങളെ ഉടയരായി കണ്ടു മുടിക' എൻറരുളിച്ചെയ്തു ധനുർവരത്തെ എടുത്തുകൊണ്ടുപോരുവാൻ ധനുശ്ശാല നോക്കിച്ചെല്ലത്തുടങ്ങിനാൻ കൗരവേന്ദ്രൻ ദുര്യോധനൻ തിരുവടി."

ദൂതവാക്യത്തിലെ ഭാഷാശൈലി

മലയാളഗദ്യസാഹിത്യത്തിന്റെ അതിപ്രാചീനമായ ഒരു മാതൃകയാകുന്നു നാം ദൂതവാക്യത്തിൽ കാണുന്നതു്. പിൻകാലത്തു പ്രചാരലുപ്തങ്ങളായിത്തീർന്നിട്ടുള്ള പല പദങ്ങളും ശൈലികളും പ്രയോഗങ്ങളും ദൂതവാക്യത്തിലുണ്ടു്. അലങ്ങുക (അലയുക), തറാതെ (തെറ്റാതെ), എഴുനിറ്റു (എഴുന്നേറ്റു), പാടുക (പെടുക), പണ്ണി (ചെയ്തു), ഞാങ്ങൾ (ഞങ്ങൾ), നൽവരവു് (സ്വാഗതം), വീണ്ണ (വീണ), ആനത്തലവങ്ങൾ (ആനത്തലവന്മാർ), അമർഷ (അമർഷം), സൂക്ഷ്മിച്ചു (സൂക്ഷിച്ചു), മുതലായവ അത്തരത്തിലുള്ള പദങ്ങളാണ്. 'പോയ്ക്കെട്ടു' തുടങ്ങിയ ശൈലികളും പ്രാക്തനങ്ങൾതന്നെ. 'പുറപ്പടത്തുടങ്ങീതു' 'പ്രവർത്തിക്കത്തുടങ്ങി' ഇത്യാദി പൂർണ്ണക്രിയകളിൽ ചേർന്നു കാണുന്ന നടുവിനയെച്ചത്തിനു പകരം അനന്തരകാലങ്ങളിൽ പിൻവിനയെച്ചം കടന്നുകൂടി, പുറപ്പെടാൻ തുടങ്ങി എന്നുംമറ്റുമുള്ള പ്രയോഗങ്ങൾ ഉണ്ടായതു ഭാഷാപണ്ഡിതന്മാർക്കു് അശ്രുതപൂർവമല്ലല്ലോ.

ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണം

ചാക്കിയാന്മാരുടെ ആവശ്യത്തിനുവേണ്ടിയല്ലാതേയും ചില ഗദ്യകൃതികൾ ക്രി. പി. പതിന്നാലാംശതകത്തിൽ ആവിർഭവിക്കുകയുണ്ടായി. പൗരാണികകഥകളുടെ സങ്ഗ്രഹരൂപത്തിലുള്ളവയാണ് അത്തരത്തിലുള്ള പ്രബന്ധങ്ങൾ. ആ കൂട്ടത്തിൽ ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണം ഗദ്യം അഗ്രിമപദവിയെ അർഹിക്കുന്നു.

ഗ്രന്ഥകാരനും കാലവും വിഷയവും

പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഒരു പ്രതിയിൽ 648-ാമാണ്ടു ധനുമാസം 20-ാംനു ഞായറാഴ്ചകവും പഞ്ചമിയും അൻറ് എഴുതിക്കൂടിയതു് എന്നൊരു കുറിപ്പു് കാണുന്നുണ്ടു്. ഇതു

കണ്ണശ്ശപ്പണിക്കർ രചിച്ചതെന്നാണ് ഐതിഹ്യം. നിരണം കവികളിൽ ആരാണെന്നു സ്ഥാപ്പെടുത്തിപ്പറവാൻ പ്രയാസമുണ്ടെങ്കിലും അവരിലൊരാളാണ് പ്രണേതാവു് എന്നൂഹിക്കുന്നതിൽ വൈഷമ്യമില്ല; ഭാഷാരീതികൊണ്ടു് ഈ കൃതിക്കും ദൂതവാക്യത്തിനും തമ്മിൽ വളരെ സാജാത്യം കാണുന്നുണ്ടു്. ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണത്തിൽ കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനന്റെ ഭദ്രദീപപ്രതിഷ്ഠയേയും കേരളോദ്ധാരകനായ ശ്രീപരശുരാമന്റെ അപദാനങ്ങളേയും വിവരിക്കുന്നതും തൊണ്ണൂറ്റൊമ്പതു് അധ്യായങ്ങൾ അടങ്ങീട്ടുള്ളതുമായ മധ്യമഭാഗമാണ് ഇതിലെ പ്രതിപാദ്യം. തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛന്റെ ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണം കിളിപ്പാട്ടിലെ കഥാവസ്തുവും ഇതുതന്നെയാണല്ലോ. "ശ്രീവേദവ്യാസമഹർഷി അരുളിച്ചെയ്ത ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണത്തിൽ മധ്യമഭാഗത്തെ ഇതാ ഞാൻ തമിഴായിക്കൊണ്ടറിയിക്കിന്നേൻ" എന്ന പ്രസ്തുത കൃതിയിലും

> "ബ്രഹ്മാണ്ഡമെൺപത്തയ്യായിരം ഗ്രന്ഥത്തിലതി-
> നിർമ്മലമായിട്ടുള്ള മധ്യമഭാഗമിതു
> ചൊല്ലിയേൻ തൊണ്ണൂറ്റൊൻപതദ്ധ്യായമതു കേട്ടാൽ-
> ക്കല്യാണം വരും കൈവല്യത്തേയും സാധിച്ചീടാം."

എന്നു കിളിപ്പാട്ടിലുമുള്ള പ്രസ്താവനകൾ നോക്കുക. എഴുത്തച്ഛൻ പല പ്രകാരത്തിൽ നിരണം കവികളോടു കടപ്പെട്ടിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു് ഇതും ഒരു തെളിവാകുന്നു.

ഉദാഹരണങ്ങൾ

ദൂതവാക്യത്തേക്കാൾ ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണത്തിൽ സംസ്കൃതപദങ്ങൾക്കു കുറവുണ്ടെന്നുള്ളതു പ്രത്യേകം അവധാരണീയമാകുന്നു. അതുകൊണ്ടു കൈരളീപിപഠിഷുക്കൾക്കു് ഈ കൃതി ഒന്നുകൂടി പ്രയോജനകരമായിരിക്കുന്നു. ഗ്രന്ഥകാരന്റെ ശൈലി എത്രമാത്രം സഹൃദയാനന്ദനമാണെന്നു കാണിക്കുവാൻ രണ്ടുദാഹരണങ്ങൾ ചുവടേ ചേർക്കാം.

1. സപത്നീകനായ ദത്താത്രേയമഹർഷി: "കാഷായം കൊണ്ടുടുത്തു് ഇടത്തു കൈയിൽ ദണ്ഡും പിടിച്ചു, ഗോപികൊണ്ടു ഒറ്റത്തിരുനാമമിട്ടു, കരുങ്കുവളപ്പൂവു കൊണ്ടു ചെവിപ്പൂവിട്ടു, പൊന്നിൻ പൂണനൂലും പൂണ്ടു, വലത്തുകൈയിൽ കപാലം നിറയ ഉണ്ടായിരിക്കിൻറ മദ്യംകൊണ്ടനുഭവിച്ചു് അതിനാൽ മദം കിളരുകയാൽ ചുവന്നുമറിഞ്ഞുവരിൻറ കണ്ണിണയോടും കൂട ത്രൈലോക്യസുന്ദരിയായിരിപ്പിതൊരു സ്ത്രീയാൽ തഴവപ്പട്ടു. അവൾ എങ്ങനെ ഇരുന്നാളെങ്കിൽ ഇരുണ്ടു നീണ്ടു് അഗ്രം ചുരുണ്ടു് ഇരിക്കിൻറ തലമുടിയിൽ നിൻറു് അഴിഞ്ഞുപൊഴിഞ്ഞു വീഴിൻറ കുസുമങ്ങളെ ഉടയളായ് അഷ്ടമിചന്ദ്രനെക്കണക്കേ ഇരിക്കിൻറ നെറ്റിത്തടത്തെ ഉടയളായ്, കുങ്കുമംകൊണ്ടു നെറ്റിയിൽ കുറിയിട്ടു കാമൻ വിൽക്കൊടി കണക്കെ ഞെറിഞ്ഞ പുരികക്കൊടി ഉടയളായ്, ചെന്താമരപ്പൂവിനുടെ അന്തർദ്ദളം കണക്കേ ചെവ്വരി ചിതറി ചെവിയോളം നീണ്ടു് അഴകിയവായിരുന്ന കണ്ണിണകളെ ഉടയളായ്, മാണിക്കം കൊണ്ടു കടൈന്ത കുണ്ഡലങ്ങളാൽ ശോഭിക്കിൻറ കർണ്ണങ്ങളെ ഉടയളായ്, ഉന്നതമായിരുന്ന നാസിക ഉടയളായ്, കണ്ണാടി കടഞ്ഞ കപോലങ്ങളിരണ്ടും, പവഴം കണക്കേയും തൊണ്ടിപ്പഴം കണക്കേയും ഇരുന്ന അധരോഷ്ഠമുടയളായ്, പുഞ്ചിരിക്കൊരാധാരമായ് പൂർണ്ണചന്ദ്രനെക്കണക്കേ കാന്തികൊണ്ടഴിച്ച പത്രം [3] കണക്കേ പ്രസന്നമാ

[3] പത്രം=മനോഹരമായ പ്രതിമ.

യിരുന്ന മുഖപത്മത്തെ ഉടയവൾ, കടഞ്ഞ ശംഖുപോലെയിരുന്നിതു കണ്ഠനാളം. അനേകം രത്നംകൊണ്ടു് ഇടയിടെ കോർക്കപ്പെട്ടിരിക്കിൻറ കണ്ഠാഭരണങ്ങളെ ഉടയവൾ: അനേകം മാണിക്കങ്ങളെ തറച്ച തോൾവള ഉടയവൾ; കടകങ്ങൾകൊണ്ടലങ്കരിച്ച കളഭങ്ങൾ കൊഴച്ച് അഴകിയവായിരുന്ന കയ്യിണകളെ ഉടയവൾ; കസ്തൂരി കർപ്പൂരമെൻറിവറ്റിന്നുടെ സുഗന്ധങ്ങളെ ഉടയവൾ; കുങ്കമക്കുഴമ്പു കൊണ്ടു മാർവത്തു തേച്ച പൊന്നിൻകുടം കണക്കേ അഴകിയ വായിരുന്ന പരസ്പരം അഴകുപട്ടിരുന്ന മുലയിണകളെ ഉടയവൾ; ഒരു മുട്ടികൊണ്ടു പിടിച്ചാൽ അതിലടക്കപ്പെട്ടും നടുവാകിൻറതു്. അരയാലിലപോലെ ഉദരം; ത്രിവലികളും രോമരാജികളും കണ്ടാൽ മനോഹരം. . . നാനാവർണ്ണത്തോടുംകൂടി ഇരിക്കിൻറ തിരുവുടയാടകൊണ്ടു ചാർത്തി അനേകം രത്നങ്ങൾ ഒൻറിനോടൊൻറു തട്ടി ഒച്ച പുറപ്പെടുൻറ ഉടഞാണിനെ ഉടയവൾ; ആനത്തുമ്പിക്കൈ കണക്കേ ഉരുണ്ടു് അഴകിയ തുടയിണകളേ ഉടയവൾ; മനോഹാരികൾ ജാനുക്കൾ ഇരണ്ടും; ഉരുണ്ടു് അഴകിയ കണക്കാലുടയവൾ; രത്നങ്ങൾകൊണ്ടു് ഇളകിവരിൻറ ചിലമ്പിണകളെ ഉടയവൾ; പത്മകോമളങ്ങളായ് ചുവന്നു് അഴകിയവായിരിക്കിൻറ വിരൽകളെ ഉടയവൾ; പത്മകോമളങ്ങളായ് ചുവന്നു് അഴകിയവായിരിക്കിൻറ ഉള്ളങ്കാലോടുകൂടി മഹർഷിയെ ആശ്ലേഷിച്ച പകുത്തു മധുപാനം ചെയ്യിൻറ സ്ത്രീയോടും കൂടി മഹർഷിയെ കാണായിതു."

2. രേണുകയും ശ്രീപരശുരാമനും: പിതാവു് അരുളിച്ചെയ്യക്കേട്ടു് ഇരാമനെഴുനിൻറു നമസ്കരിച്ചാൻ:– "പിതാവേ! എനക്കു നിന്തിരുവടി വരം തന്നരുളുക. എന്നുടെ മാതാവു് ഉറങ്ങി ഉണർന്നപോലെ പൂർണ്ണിനോടു വേറുപെട്ടു നോവുമിളച്ചു ഞാൻ കൊൻറതുമറിയാതെ എഴുനില്പോളാക. ഇന്നുമൊരുവരം തന്നരുളുക, എന്നുടെ ജ്യേഷ്ഠഭ്രാതാക്കൾ നാല്വരും നിന്തിരുവടിയുടെ തിരുവുള്ളക്കേടുകൊണ്ടു ചണ്ഡാലരായവർകൾ ശുദ്ധരായ്മുന്നേക്കണക്കേ വിദ്യയോടുംകൂടി ഗുരുഭക്തിയോടുംകൂടി വരുവോരാക" . . . രാമനുമപ്പൊഴുതു മാതാവിനെക്കണ്ടു ഭൂതലത്തിൽ വീണ്ണു നമസ്കരിച്ചു. "നിന്തിരുവടിയെ വെട്ടിക്കൊന്റൊരുത്തൻ. സ്ത്രീയാകയുമുണ്ടു്; പതിവ്രതയാകയുമുണ്ടു്; ഇവ ഓരൊന്റെ നിരൂപിച്ചാൽ കൊൽവാൻ യോഗ്യമില്ല. എപ്പൊഴുതും വന്ദിപ്പാനും പൂജിപ്പാനും യോഗ്യമേ ഉള്ളിതു. അങ്ങനെ ഇരിക്കിന്റെടത്തു് അവയൊൻറും നോക്കാതെ നിന്തിരുവടിയെ വെട്ടിക്കൊന്റൊരുത്തൻ ഞാൻ; എന്നെ കാണുൻറവർക്കു മഹാപാതകദോഷമുണ്ടു്. കണ്ടവർ കണ്ടവർ 'കഷ്ടേ!' എൻറുചൊല്ലി കണ്ണു മടച്ചു വഴിതിരിഞ്ഞു പോവർ; അങ്ങനെ മഹാപാപിയായിരിക്കിൻറ എന്നെ എങ്ങേനും പോയ് കെടുവതിനായ്കൊണ്ടു് അനുജ്ഞ തന്നരുളുക" എൻറു മുറയിടുന്റ രാമനെ തഴുവി, കൈമേലിട്ടുപിടിച്ച് എടുത്തു മടിയിൽ വൈച്ചുകൊണ്ടു ചൊന്നാൾ രേണുക. "പുത്രാ, നിന്നെക്കണക്കേ ഇരിപ്പൊരു പുരുഷരില്ല ത്രൈലോക്യത്തിൽ; എങ്ങനെ എങ്കിൽ നിന്റെ പിതാവിനേയും എന്നേയും ഭ്രാതാക്കൾ നാല്വരേയും ഭൃഗുവംശത്തേയുംകൂടെ രക്ഷിച്ചൊരുത്തൻ നീ. എങ്ങനെ എൻറു നിനയ്ക്കിൽ എന്നുടെ ദോഷമറിഞ്ഞു പരിഹരിക്കയെൻറു പിതാവു ചൊന്നതു കേളാഞ്ഞുതാകിൽ, ഞാൻ മനോദുഷ്ടയായ് ഭർത്താവിന്റെ കോപംകൊണ്ടു വെന്തുമരിച്ചു നരകത്തിൽ വീണ്ണപോയേനേയും. നീയതിനെ പരിഹരിക്കയാൽ ഭർത്താവിനോടും ബന്ധുവർഗ്ഗത്തിനോടും കൂടി സുഖിച്ചിരിക്കിന്റേൻ. ആകയാൽ മാതാവിനെ രക്ഷിച്ചൊരുത്തൻ നീ. പിതാവു ചൊന്നതു കേളാഞ്ഞുതാകിൽ ഗുരുവചനം കടക്കയാൽ ഗുരുകോപംകൊണ്ടു ചണ്ഡാല

ത്വം വന്നു മരിച്ചു നരകത്തിൽ വീണ്ണു മുടിഞ്ഞോായേയും. ആകയാൽ നിന്നെയും നീ രക്ഷിച്ചാ. അത്തനയുമല്ല ഗുരുകോപംകൊണ്ടു ചണ്ഡാലരായ് മൗഢ്യംകൊണ്ടു പാപങ്ങളെ ചെയ്തു നരകത്തിൽ വീഴൻറ ഭ്രാതാക്കളേയും ശുദ്ധരാക്കിക്കൊണ്ടു രക്ഷിച്ചാ. നിന്നുടെ പിതാവു കോപമാകിൻറ മഹാദോഷംകൊണ്ട് എന്നെ കൊൻറും പുത്രരെ ശപിച്ചും സന്താനം കെടുത്തുള്ള മഹാപാപം കൊണ്ടു നരകത്തിൽ വീഴവാൻ തുടങ്ങിൻറ പിതാവിനേയും നീ രക്ഷിച്ചാ. ഈവണ്ണം രക്ഷിച്ചൊരുത്തൻ നീയുമെൻറാൽ നിനക്കു വേണ്ടുവോളംനാൾ സുഖിച്ചു ജീവിച്ചിരിപ്പോയാക. അസ്ത്രശസ്ത്രങ്ങൾ വീര്യശൗര്യാദി ഗുണങ്ങളുള്ളരിൽ പ്രധാനനായിട്ടും ഇരിക്ക നീ." എൻറു ചൊല്ലി തഴവി സംഭാവിച്ചാൾ മാതാവ്.

ഹോരാഫലരത്നാവലി

"ഹോരാഫലരത്നാവലി" എന്നൊരു ജ്യോതിഷഗ്രന്ഥം കണ്ണശ്ശപ്പണിക്കരുടേതാണെന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു പ്രസിദ്ധീകരിച്ചുകാണുന്നു. അതിനൊരു തെളിവെന്നതുപോലെ

"കണ്ണശ്ശനെന്നുള്ള പണിക്കരച്ഛൻ
ഖണ്ഡിച്ചു മറ്റുള്ള മതങ്ങളെല്ലാം
നിർണ്ണീതഹോരാഫലരത്നസാരം
വർണ്ണിച്ചു ചൊല്ലുന്നിഹ ശിഷ്യനോടായ്"

എന്നൊരു ശ്ലോകവും അതിന്റെ ആരംഭത്തിൽ ചേർത്തിട്ടുണ്ട്. അതു ബൃഹജ്ജാതകത്തിന്റെ ഭാഷാവ്യാഖ്യാനമാകുന്നു. ഗുരുശിഷ്യസംവാദരൂപത്തിലാണ് ഈ വ്യാഖ്യാനം രചിയ്ക്കപ്പെട്ടിരിയ്ക്കുന്നത്. ആകെ എട്ടദ്ധ്യായങ്ങളുണ്ട്. വ്യാഖ്യാതാവു ജ്യോതിഷത്തിലെന്നപോലെ വ്യാകരണത്തിലും സാഹിത്യത്തിലും നിപുണനാണ്. പക്ഷെ അദ്ദേഹം ജീവിച്ചിരുന്നത് ഈയിടയ്ക്കു മാത്രമാണെന്നും ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ കർത്തൃത്വം കണ്ണശ്ശനിൽ ആരോപിയ്ക്കുന്നത് അത്യന്തം അസങ്ഗതമാണെന്നും ചൂണ്ടിക്കാണിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ചില പങ്ക്തികൾ കൊണ്ട് ഈ വസ്തുത തെളിയിക്കാം.

ശിഷ്യൻ : അഥവാ മങ്ഗളം വേണമെന്നിരിക്കട്ടെ. എന്നാലും അനേകഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ വിഷ്ണു, ശിവൻ, ഗണപതി, ഭഗവതി ഈ ദേവതകളെക്കുറിച്ചേ മങ്ഗളം കാണുന്നുള്ളൂ. ആദിത്യനെക്കുറിച്ചു മങ്ഗളസ്തുതി അപ്രസിദ്ധമാകുന്നു.

ഗുരു : മങ്ഗളം എന്നു പറയുന്നത് ഇഷ്ടദേവതാസ്തുതിയാകുന്നു. വരാഹമിഹിരാചാര്യൻ ആദിത്യഭക്തനായിരുന്നതുകൊണ്ടാണ് അവിടെ ആ ദേവതാസ്തുതി നിബന്ധിക്കാനിടവന്നത്.

ശിഷ്യൻ : ആദിത്യൻ ഇഷ്ടദേവതയാകുന്നുവെങ്കിൽ 'നത്വാഭക്തിയുതസ്സഹസ്രകിരണം' എന്നിങ്ങനെ ആരംഭിച്ചാൽ മതിയാകുമെന്നിരിക്കേ ആദ്യത്തെ ശ്ലോകം മുഴുവൻ വന്ദനത്തിനുപയോഗിച്ചത് എന്തിനാണെന്നറിയുന്നില്ല.

ഗുരു : ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രത്തിൽ പ്രത്യേകിച്ചും ആദിത്യപ്രസാദത്താൽ എല്ലാ ഗ്രഹങ്ങളും ഇഷ്ടഫലത്തെ കൊടുക്കുമെന്നും ആദിത്യൻ ഗ്രഹങ്ങളിൽവെച്ചു പ്രധാനിയാകുന്നുവെന്നും തോന്നിപ്പിക്കുന്നതിനാകുന്നു."

ഇതാണോ കൊല്ലം ആറാംശതകത്തിലേ ഗദ്യരീതി? ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണത്തിലെ ശൈലി? കഷ്ടം, വിദ്വാന്മാർ എന്തിനാണിങ്ങനെ പരവഞ്ചനത്തിന് ഒരുങ്ങുന്നത്?

മറ്റു ചില ഗദ്യകൃതികൾ

അംബരീഷചരിതം

ഇതും ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണം പോലെയുള്ള ഒരു ഗദ്യകൃതിയാണ്. ഭാഷാഗതികൊണ്ട് ഇതിന്റെ കാലം പതിന്നാലാം ശതകമെന്നു നിർണ്ണയിക്കാം. പ്രണേതാവ് ആരെന്നറിവില്ല. ചില പങ്ക്തികൾ താഴെ ചേർക്കുന്നു.

> "ഇതിൽ ദ്വാദശി കഴിയിൻറുതായിരിക്കിൻറതു. ഏകാദശീവ്രതവുമിതറുതിയാകിൻറിതെന്റു നിനച്ചുണർത്തിനാനതികാരി: "ഇതുകാണാ രാജാവു, പാൽ കൊണ്ടു പാരണ പണ്ണികോലകത്ത് ഒരുത്തരെ ഊട്ടിക്കൊണ്ടെൻറിയേ ഉൺകയോ കൃത്യമല്ല. അതിലും വിശേഷമൊണ്ടു. മഹർഷിയെ ക്ഷണിച്ചായല്ലോ നിന്തിരുവടി; എൻറാൽ മഹർഷികളായുള്ളവർ ശപിക്കയും വിരോധമേ രാജാവേ" എൻറതികാരി ഉണർത്തക്കേട്ടപ്പൊഴുതേ രാജാവും പാൽകൊണ്ടു പാരണം പണ്ണി മഹർഷിയുടെ വരവും നോക്കി കാൽകഴുകുവാൻ നീരും ചന്ദനവും ചമച്ചുകൊണ്ടു നിൻറ കാലത്തു മഹർഷിയും നീരാട്ടുപള്ളി പുക്കു ശ്രമപ്പെട്ടെഴുന്നള്ളിൻറ കാലത്തു ഉടയാട പകർന്നിട്ടു കുണ്ഡികയിൽ നീരും ചന്ദനവും എടുത്തുകൊണ്ടു പാദശൗചം പണ്ണി 'ഭഗവാനേ ദ്വാദശി കഴിയിൻറുതായിരിക്കിൻറിതു. വിരയയകത്തെഴുനരുളുക' എൻറുണർത്തിൻറംബരീഷനെ നോക്കിയരുളിച്ചെയ്താൻ ദുർവാസാമഹർഷി."

രാമായണം തമിഴ്

നമ്പിയാന്മാരുടെ 'തമിഴി'നെ ലീലാതിലകത്തിൽ സ്മരിച്ചിട്ടുണ്ട്. മാർദ്ദങ്ഗികന്മാർ കൂത്തിനോടനുബന്ധിച്ചും അല്ലാതേയും ചില കഥകൾ പറയാറുണ്ടെന്നും അവയിൽ ഭാഷാസംസ്കൃതയോഗവും ദോഷരാഹിത്യവും ശ്ലേഷാനുപ്രാസാദിഗുണാലങ്കാരങ്ങളുമുണ്ടെങ്കിലും സംസ്കൃതവിഭക്ത്യന്തങ്ങളായ സംസ്കൃതപദങ്ങളില്ലാത്തതുകൊണ്ട് അവയ്ക്കു 'തമിഴെ'ന്നല്ലാതെ മണിപ്രവാളമെന്ന സംജ്ഞയില്ലെന്നുമാണ് അദ്ദേഹം പ്രസ്താവിയ്ക്കുന്നത്. അത്തരത്തിൽ ഗദ്യപദ്യ സമ്മിളിതങ്ങളായ പ്രബന്ധങ്ങൾക്കു പുറമേ തനിഗ്ഗദ്യത്തിലും പല പ്രബന്ധങ്ങൾ പണ്ടുണ്ടായിരുന്നിരിക്കണം. 'നമ്പ്യാരുടെ തമിഴ്'കളിൽ പ്രായേണ ഇന്നു നാം കാണുന്നവയ്ക്ക് അത്ര വളരെ പ്രാചീനത കാണുന്നില്ല. അവയിൽ അത്യന്തം വിസ്തൃതമായ "രാമായണം തമിഴ്" പതിന്നാലാംശതകത്തിൽ ഉണ്ടായതാണെന്ന് ഊഹിക്കാം. രാവണോത്പത്തി മുതലാണ് അതിൽ കഥ ആരംഭിക്കുന്നത്. രാവണൻ ഗണപതിയുമായി യുദ്ധത്തിനു നേരിട്ടപ്പോൾ ആ ദേവന് അപ്പവും വാഴപ്പഴവും മറ്റും നല്കി സന്തോഷിപ്പിച്ച് അവിടത്തെ പിന്തിരിപ്പിച്ചു എന്നും സുബ്രഹ്മണ്യനെ തോല്പിച്ചു എന്നും അതു കണ്ടു ക്രുദ്ധനായി ശ്രീപരമേശ്വരൻ എതിർത്തപ്പോൾ നൃത്തംകൊണ്ട് അവിടത്തെ പ്രസാദിപ്പിച്ചു എന്നും മറ്റും പല നൂതനങ്ങളായ മനോധർമ്മങ്ങളും പ്രയോഗിച്ചുകാണുന്നു.

ദശരഥന്റെ മരണം

"സുമന്ത്രനെ വിളിച്ചരുളിച്ചെയ്താൻ ദശരഥരാജാവ്. 'ഇതു കേളാ സുമന്ത്രാ, ഞാൻ പണ്ടു ബാല്യകാലത്തിൽ വനപ്രദേശത്തിങ്കൽ നിൻറു മൃഗങ്ങൾ തണ്ണീർ കുടിപ്പാൻ തടാകത്തിലിറങ്ങിൻറ കാലത്തിൽ തടാകത്തിൽ തർപ്പിച്ചിരിക്കിന്റോൻ ഒരു മഹർഷികുമാരൻ. അപ്പോൾ ഞാൻ മൃഗങ്ങളെയെയ്ത ശരം ഋഷികുമാരന്മേലേറ്റുമരിച്ച കാലത്തിൽ ഋഷികുമാരനുടെ മാതാപിതാക്കൾക്കു പുത്രവിയോഗം വൻറ ഹേതുവായി എന്നെയും പുത്രവിയോഗം കൊണ്ടു മരിപ്പൂതെൻറു ശപിച്ചരുളിനാൻ മഹർഷി. അതു വിഷയമായി ഞാനും പുത്രവിയോഗത്തിനാൽ മരിപ്പേൻ എൻറാൻ. നീ ശ്രീരാമനാമം ജപിക്ക എനിക്കു മോക്ഷം വരുവാ" നെൻറു സുമന്ത്രനോടരുളിച്ചെയ്തു

ദശരഥരാജാവു താനുംകൂടി ശ്രീരാമനാമം ജപിച്ചു. രാമലക്ഷ്മണന്മാർ വനത്തിന്നു പോയി ഏഴാം ദിവസത്തിൻനാൾ ദശരഥരാജാവു സ്വർഗ്ഗത്തിന്നെഴുൻറരുളി . . . നീയും വന്നീവണ്ണമുണർത്തിനായെല്ലോയെൻറു ചൊല്ലി ദുഃഖത്തോടുകൂടി പ്രലാപിച്ചു കേകയരാജധാനിയിൽ നിന്നു പുറപ്പെട്ടു വേഗത്തിൽ പോയി തിരുവയോദ്ധ്യയെ പ്രാപിച്ചു പ്രതിമാഗൃഹംപുക്കു പുരോഹിതവർഗ്ഗത്തോടും കൂടകേട്ടു ദേവകലികനാൽ പ്പടത്തിൽ കാട്ടി[4] ഭരതശത്രുഘ്നന്മാർ വസിഷ്ഠവാമദേവാദികളുടെ നിയോഗത്തിനാൽ നീരാട്ടുപള്ളിപുക്കു ദശരഥരാജാവിനെ എടുത്തുകൊണ്ടു ചെൻറു ചിത ചമച്ച് അതിന്മേലാമ്മാറു രാജാവിനെ നിധാനം ചെയ്തു സംസ്കാരകർമ്മമനുഷ്ഠിച്ചു സംസ്കാരം ചെയ്തു.

താരയുടെ അനുരഞ്ജനം

"ഇതു കേളാ ഹനുമാനേ, നമ്മുടെ സ്വാമി ശ്രീരാഘവൻ തിരുവടി എന്നുടെ ജ്യേഷ്ഠഭ്രാതാവിനെ കൊൻറു എനിക്കു രാജ്യാഭിഷേകം ചെയ്ത് എന്നെ രക്ഷിച്ചിരിക്കിൻറ സ്വാമി എന്നെ നിഗ്രഹിപ്പാനോ ഹനുമാനെ എൻറു സുഗ്രീവൻ ചൊന്നതു കേട്ടു ചൊന്നാൻ ശ്രീഹനുമാൻ. "ഇതു കേളാ സുഗ്രീവാ, നിന്നുടെ താരയെ യാത്രയാക്കിപ്പിന്നെ ശ്രീലക്ഷ്മണൻ തിരുവടിയുടെ കോപമടക്കുക. ശ്രീലക്ഷ്മണൻ തിരുവടി സ്ത്രീവധം ചെയ്കയില്ലെൻറു ശ്രീഹനുമാൻ ചൊന്നതു കേട്ടു സുഗ്രീവനും പെരുകിന സന്തോഷമുടയോനായി താരയെ വിളിച്ചുണയത്തുകൊണ്ടു ചൊന്നാൻ സുഗ്രീവൻ. "ഇതു കേളാ താരേ, നമ്മുടെ ഗോപുരദ്വാരം പ്രാപിച്ച ശ്രീലക്ഷ്മണൻ തിരുവടിയെ ക്കണ്ടു അവൻ തിരുവടിയുടെ കോപമടക്കി വരിക താരേ" യെന്റു സുഗ്രീവൻ ചൊന്നതു കേട്ടു താരയും വിവേകിച്ചു വേഗത്തിൽ പോയിസ്നാനം ചെയ്ത് ആടയാഭരണങ്ങൾകൊണ്ടലങ്കരിച്ചു ദിവ്യങ്ങളായിരിക്കിന്റ പുഷ്പങ്ങൾ പറിച്ചുകൊണ്ടു വേഗത്തിൽ അടക്കത്തോടും കൂടി ശ്രീലക്ഷ്മണസമീപത്തെ പ്രാപിച്ചു ശ്രീലക്ഷ്മണൻ തിരുവടിയേക്കണ്ടു പ്രദക്ഷിണം ചെയ്തു ദിവ്യങ്ങളായിരിക്കിന്റ പുഷ്പങ്ങളാരാധിച്ചു തൊഴുതു നമസ്കരിച്ചുണർത്തിനാൾ താര. "ഇതു കേളാ സ്വാമി, എന്നുടെ ഭർത്താവു വാനരേശ്വരൻ ബാലി ദേവകളാലും ഋഷികളാലും സംഭാവിക്കപ്പെട്ട് ഉദയപർവതത്തിന്മേൽനിന്ന് അസ്തമയപർവതത്തിന്മേൽ പാഞ്ഞു ശ്രീമഹാദേവൻ തിരുവടിയേയും ശ്രീപാർവതീദേവിയേയും കൂടെക്കണ്ടു പ്രദക്ഷിണം ചെയ്തു തൊഴുതു നമസ്കരിച്ചു വിടയുംകൊണ്ടു വേഗത്തിൽ പോയി ശ്രീപാൽക്കടലെ പ്രാപിച്ചു ഭഗവാനേയും ശ്രീഭഗവതിയേയും കണ്ടു നമസ്കരിച്ചു സത്യം വഴുതാതെ നാലു സമുദ്രത്തിങ്കലും ചെൻറുപ്പിച്ച് ഇങ്ങനെ നിത്യകർമ്മം പിഴയാതെയിരുന്ന എന്നുടെ ഭർത്താവിനെ നിഗ്രഹിച്ചു. നിർഭാഗ്യയായിരിക്കിൻറ അടിയന്റെ പുത്രൻ അങ്ഗദനോ ഏതുമറിവോനല്ല. അത്രേയുമല്ല സ്വാമി, ആദിത്യപുത്രൻ സുഗ്രീവൻ സീതാവൃത്താന്തം നിരൂപിച്ചു കായും കനിയുമുപയോഗിക്കാതെ പെരുകിന വേദനയുടയോനായി പത്തുദിക്കിലും പെരുമ്പടയേകി അടുത്തനാളുദയകാലം പമ്പാതീരത്തിങ്കൽ ഇരുപത്തൊന്നു വെള്ളം വാനരവീരന്മാരോടുകൂടി വിടകൊൾവാൻ നിനച്ചിരുൻറ കാലത്തിങ്കൽ നിന്തിരുവടിയെഴുൻറരുളി. അങ്ങനെയിരിക്കിൻറ സുഗ്രീവനെ നിന്തിരുവടി നിഗ്രഹിക്കിൻറുതാകിൽ അടിയനെ മുന്നിൽ നിഗ്രഹിക്കണം" എൻറിങ്ങനെ ചൊല്ലിൻറ താരയുടെ വചനം കേട്ടു ശ്രീലക്ഷ്മണൻ തിരുവടി സന്തോഷമുടയോനായി താരയെ നോക്കിയരുളിച്ചെയ്താൻ.

അവസാനം

[4] ഈ പ്രസ്താവന പ്രതിമാനാടകത്തിലുള്ളതാണ്.

“പിന്നെ കൊമ്പു, കാളം, മദ്ദളം, ശംഖു, പെരുമ്പറ, നിഷാണം, തകിൽ, മൃദുവാദ്യങ്ങൾ, ആണാർ, മണിവീണ, കുഴൽ, സുരമണ്ഡലം, നന്തുണി എന്നിവറ്റിനുടെയൊച്ചയും ഗീതാവാദ്യങ്ങളും ജലഗന്ധപുഷ്പധൂപദീപങ്ങളും എൻറിവറ്റാൽകൊണ്ടും വസിഷ്ഠവാമദേവാദികളാൽ പൊന്നുങ്കുടത്തിലും വെള്ളിക്കുടത്തിലും മഹരിഷികളാൽ പൂജിച്ചു ജപിയ്ക്കപ്പെട്ട കലശങ്ങളാൽകൊണ്ടും, രാമാഭിഷേകോത്സവം രാജ്യത്തിലുള്ള ജനത്തോടും കൂടെ കണ്ടു സന്തോഷമുടയോരായി രാമലക്ഷ്മണന്മാരും ഭരതശത്രുഘ്നന്മാരും ജനകരാജനന്ദിനി സീതാദേവിയും കൌസല്യാദേവിയും കൈകേയീദേവിയും സുമിത്രാദേവിയും വസിഷ്ഠവാമദേവാദികളും രാജ്യത്തിലുള്ള ജനത്തോടും കൂട സുഖിച്ചുവസിച്ചാർ. ദശരഥപുത്രൻ ശ്രീ രാഘവൻ തിരുവടി കൃത്യം പിഴയാതെ ദുഷ്ടരെ നിഗ്രഹിച്ചു ശിഷ്ടരെ പരിപാലിച്ചു ഭ്രാതാക്കൾ മൂവരോടും ജനകരാജ നന്ദിനി സീതാദേവിയോടും കൂട സുഖിച്ചുവസിച്ചാൻ. ശ്രീ രാഘവൻ തിരുവടിയെൻറിങ്ങനെയിരിക്കിൻറ ശ്രീരാമായണം കഥ കേട്ടവർക്കും കേൾപ്പിച്ചവർക്കും കറ്റവർക്കും കർപ്പിച്ചവർക്കും എഴുതിയവർക്കും ആചാരിയനും കൊടുത്തുവായിച്ചവർക്കും ജന്മജന്മാന്തരങ്ങളിൽ ചെയ്യപ്പെട്ട പാപം കെട്ടു സ്വർഗ്ഗം പ്രാപിക്കാമെൻററിക.”

ഉത്തരരാമായണസങ്ഗ്രഹം ഗദ്യം

ഇതും ആരുടെ കൃതിയെന്നറിയുന്നില്ല. രാമായണം തമിഴിലേ ഉത്തരരാമായണകഥയുടെ സംക്ഷേപമാണ്. ചില വാക്യങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം:

> “ശിവം മുഴുകീതു. അതു കണ്ടു കോപിക്ക ദശഗ്രീവൻ പാശവുമാക രാജാവിനെ പിടിച്ചു കെട്ടിക്കൊൾവിതെൻറധ്യ വസിക്കിൻറതു കണ്ടു രാജാവു രാവണനോടു കൂട യുദ്ധം പണ്ണി ഇരുപതു കയ്യുമൊക്ക പാശത്താൽ ബന്ധിച്ചു കാരാഗൃഹത്തിലിട്ടുവിച്ചു. ചിലനാൾ കഴിഞ്ഞവാറേ അതു കേട്ടു പുലസ്ത്യൻതിരുവടി അവിടത്തിങ്കലെഴുന്നരുളി സാമംകൊണ്ടു പ്രാർത്ഥിച്ചു രാവണനെ കഴിച്ചുവിടിയിച്ചെഴുന്നരുളിനാൻ. അവിടെനിന്നു പോകിന്റു ദശഗ്രീവൻ കിഴക്കിൻ സമുദ്രത്തെ പ്രാപിച്ചു. അതിൽ തർപ്പിച്ചിരുന്ന വാനരേശ്വരൻ ബാലിയെക്കണ്ടു പിടിച്ചുകെട്ടിക്കൊൾവിതെന്റധ്യവസിച്ചു ചെല്ലിന്റ ദശഗ്രീവനെ പിടിച്ചു തന്നുടെ വാലുടെ പുച്ഛത്തിൽ കെട്ടിക്കൊണ്ടു നാലു സമുദ്രത്തിലും പാഞ്ഞു തർപ്പിച്ചു.”

പുരാണസംഹിത

ഈ ഗദ്യം മുഴുവൻ കിട്ടീട്ടില്ല. നിർമ്മാതാവാരെന്ന് അറിവാനും നിവൃത്തിയില്ല. മാതൃകയായി ഒരു ഭാഗം ഉദ്ധരിക്കാം.

> “മുൻപിൽ അവന്നു സുനീതിയും സുരുചിയും ഇരുവർ ഭാര്യമാർ. അതിൽ സുനിതീപുത്രൻ ധ്രുവൻ! സുരുചിപുത്രൻ ഉത്തമൻ. അവർ ഇഷ്ടരാകിന്റതു രാജാവിന്ന്. അങ്ങനെ ഇരിക്കിന്റേടത്തൊരുനാൾ ഉത്തമനെ മടിയിൽവച്ചു ലാളിപ്പൂതും ചെയ്തു രാജാവിരിക്കിന്റേടത്തു ധ്രുവൻ ചെന്റു മടിയിൽ കരേറുവാൻ തുടങ്ങിന്റപ്പോഴ് അധിക്ഷേപിച്ചാൾ സുരുചി . . . പിന്നെ ച്ചൊല്ലുവൂതും ചെയ്താൾ ഇമ്മനോരഥത്തിൽ ഉണ്ടു് നിനക്ക് അപേക്ഷയെന്റു എങ്കിൽ തപസ്സുകൊണ്ടു് ഭഗവാനെ പരിതോഷിപ്പിച്ച് എങ്കൽ പോന്നുളനാകയാമെന്റിങ്ങനെ. അതെല്ലാം കേട്ടു സുനീതി ഉള്ളെടത്തു ചെന്ന് അവളുടെ നിയോഗത്താൽ ഭഗവാനെ തപസ്സുചെയ്തു പരിതോഷിപ്പിച്ച് ഒരുത്തരാലുമനധ്യാസിതമായിരിപ്പൊരു പദമുണ്ടു ധ്രുവപദം. അതിനെ ലഭിച്ചു ഹരിയെ പ്രാപിച്ചു പെരികനാളേതു രാജ്യവും രക്ഷിച്ച് ഒടുക്കത്തു ധ്രുവപദത്തെ പ്രാപിപ്പൂതും ചെയ്താൻ.”

വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ

സംസ്കൃതത്തിൽനിന്നും തമിഴിൽ നിന്നും അക്കാലത്തു പല ഗ്രന്ഥങ്ങൾ പണ്ഡിതന്മാർ മലയാളത്തിൽ വ്യാഖ്യാനിച്ചുതുടങ്ങി. തമിഴ്കൃതികൾ പ്രായേണ വേദാന്തപരങ്ങളാണ്. പ്രണേതാക്കളെപ്പറ്റി യാതൊരറിവുമില്ലാത്തതും നിർമ്മാണകാലം തന്നെ കണ്ടുപിടിക്കുവാൻ പ്രയാസമുള്ളതുമാണ് ആ കൂട്ടത്തിൽപെട്ട ഗ്രന്ഥങ്ങൾ. അവയിൽ ഒന്നായ പരമജ്ഞാനവിളക്കത്തിൽനിന്ന് ഒരു വാക്യം ഉദ്ധരിക്കാം. "പ്രായം പെറാത്തവർക്കുമെളുതായ് പടിച്ചറിയുമാറു ചുരുക്കിച്ചൊന്ന ശാസ്ത്രത്തിൻവിരിപ്പു പറവാനാകിലോ മഹാ അരുമയെൻററിഞ്ഞു പിന്നെയും ഇവർക്കു പ്രകാശിപ്പതിനിതു നല്ലൂ എൻറു നിശ്ചയിത്തരുളിച്ചെയ്യുമയ്യു പട്ടാങ്ങുടൻ പാടുവോരാവരാകിൽ വഴിവൻറ ജനങ്ങളെൻറവാറു അറിയാവരുമെൻറവാറും" തമിഴ്നാട്ടിൽനിന്നു കേരളത്തിൽ കുടിയേറിപ്പാർത്ത ദ്രാവിഡബ്രാഹ്മണർ വേദാന്തഗ്രന്ഥങ്ങളും മന്ത്രശാസ്ത്രഗ്രന്ഥങ്ങളും മറ്റും സാമാന്യജനങ്ങളെ പഠിപ്പിക്കുകയും അവർക്കു സുഗ്രഹമാകുമാറ് അവയ്ക്കു ഭാഷാവ്യാഖ്യാനങ്ങൾ രചിക്കുകയും ചിലപ്പോൾ സുഗമമായ തമിഴിൽത്തന്നെ മൂലഗ്രന്ഥങ്ങൾ സങ്ഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്തു എന്നുള്ളത് ഒരു അനിഷേധ്യമായ പരമാർത്ഥമാണ്.

ഈ ഉദാഹരണങ്ങളിൽനിന്നു മലയാളഗദ്യത്തിന്റെ ജനനം ക്രി. പി. പത്തൊൻപതാം ശതകത്തിൽ മാത്രമാണെന്നു പറയുന്നത് അസങ്ഗതമാണെന്നും പതിന്നാലാംശതകത്തിൽത്തന്നെ പല വിശിഷ്ടങ്ങളായ ഗദ്യകൃതികൾ ഭാഷയിൽ ആവിർഭവിച്ചിരുന്നു എന്നും കാണാവുന്നതാണ്.

17

മണിപ്രവാളകൃതികൾ II

(ക്രി. പി. പതിന്നാലാംശതകം)

ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശം

കൈരളീദേവിയുടെ അനർഘങ്ങളായ കണ്ഠാഭരണങ്ങളുടെ മദ്ധ്യത്തിൽ ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശത്തിന് അത്യന്തം മഹനീയമായ ഒരു സ്ഥാനമാണുള്ളത്. കേരളത്തിലെ സംസ്കൃതസന്ദേശങ്ങളിൽ 'ശുക'ത്തിനുള്ള സ്ഥാനമേതോ അതുതന്നെയാണ് മണിപ്രവാളസന്ദേശങ്ങളിൽ 'ഉണ്ണുനീലി'ക്കുള്ളത്. മേഘസന്ദേശാദികൃതികൾപോലെ ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശത്തിനും പൂർവമെന്നും ഉത്തരമെന്നും രണ്ടു വിഭാഗങ്ങളുണ്ട്. മുദ്രിതപുസ്തകത്തിൽ പൂർവസന്ദേശത്തിൽ 136, ഉത്തരസന്ദേശത്തിൽ 101, ഇങ്ങനെ 237 ശ്ലോകങ്ങളും അവ കൂടാതെ പീഠികാരൂപത്തിൽ അഞ്ചു ശ്ലോകങ്ങളും അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. അമുദ്രിതമായ ഒരു ഗ്രന്ഥത്തിൽ മൂന്നു ശ്ലോകങ്ങൾകൂടി കണ്ടിട്ടുണ്ട്.[1] സന്ദേ

---

[1] ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശത്തിൽ നിന്ന് ഈ പുസ്തകത്തിൽ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ പ്രസ്തുതഗ്രന്ഥത്തിൽ കാണുന്ന പാഠഭേദമനുസരിച്ചാണ്. കൂടുതലായി കാണുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ ചുവടേ ചേർക്കുന്നു.

(1) കൊല്ലത്തങ്ങാടി: പൂർവ്വസന്ദേശം 80-ാം ശ്ലോകത്തിനുമേൽ
പട്ടും ചൊട്ടുക്കയറുമുറിയും കട്ടിലും കട്ടിയാവും
തട്ടും ചട്ടിക്കലവുമിലയും കൊട്ടയും കെട്ടുനാരും
മിന്നും പൊന്നിൻ ഞുവലുമവലും പാരയും പാരവാളും
വാലും തോലും വളയുമുളയും പൂണിയും പൂണുനൂലും.

(2) ചില നമ്പൂരിമാർ: 119-ാം ശ്ലോകത്തിനുമേൽ
പ്രാതർഭുക്ത്വാ പഴയ തുവയും കൂട്ടിയപ്പൽ കറുപ്പി-
ഞ്ഞേറ്റം തസ്മിൻ തലമുടിയിലപ്പൂണുനൂലും കളഞ്ഞു്
കെട്ടിച്ചുറ്റിത്തദനു മറയോത്രുക്കവാളും വിറപ്പി-
ച്ചണ്ഡന്മാരെസ്സപദി ചിറമേൽക്കാണലാം പോരുമാറ്.

(3) വീരമാണിക്കത്തുവീട്ട്: ഉത്തരസന്ദേശം 32-ാം ശ്ലോകത്തിനുമേൽ
ഇണ്ടൽപ്പാടാണ്ടലസഗമനാം ചെൻറു തേറ്റീടുവാനായ്
മണ്ടിച്ചാലത്തളരുമിളമാൻകണ്ണി പോവോരുനേരം
മുണ്ടയ്ക്കൽച്ചേർന്നിതമെഴുമിരണ്ടാമതാം തമ്പി നിന്നെ-
ക്കണ്ടീടുമ്പോൾ നയനയുഗളം ഹന്ത! പന്തിക്കുമല്ലോ.

ശത്തിലെ ശ്ലോകങ്ങൾ എല്ലാം സംസ്കൃതകവികളുടെ സങ്കേതമനുസരിച്ച് മന്ദാക്രാന്താവൃത്തത്തിൽ രചിയ്ക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. കാളിദാസനേയും ലക്ഷ്മീദാസിനേയും കവി പല ഘട്ടങ്ങളിലും അനുകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ശുകസന്ദേശത്തിലെ —

> "ആസ്ഥാ ലോകേ വിപുലമനസാമന്യസാമാന്യമഭ്യേ-
> ത്യർത്ഥാനർത്ഥോപഗമവിഷയേഷ്വർത്ഥിതാ ചാതുരാണാം."

എന്ന ശുകസന്ദേശശ്ലോകം കണ്ടാണ് ഇതിലേ

> "മേലും നാനാകുശലമവനോടാർത്തിപൂർവം വിചാരി-
> ച്ചാസ്ഥാ ലോകേ വിപുലമനസാമെന്റു മുൽപെട്ടു കാട്ടി"

എന്ന പദ്യം നിർമ്മിച്ചിട്ടുള്ളത്. "തത്രേവാർത്ഥം തരുണസഹിതാസ്താമുപാദാരവിന്ദാസ്താമ്യന്മധ്യാഃ സ്തനഭരനതാസ്താരഹാരാവലീകാഃ" എന്ന ശ്ലോകത്തിന്റെ പ്രതിദ്ധ്വനിയാണ് "തസ്മിൻ വംശേ തരുണനയനങ്ങൾക്കു പീയൂഷധാരാ താരുണ്യാനാം ജഗതി ജനനീ താർചരന്നസ്തുശാലാ" എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ കേൾക്കുന്നത്. 'ഭ്രാതസ്തൂർണ്ണം ഭവതു ച പുനർദർശനാനന്ദലക്ഷ്മീഃ' എന്ന് ശുകസന്ദേശത്തിന്റേയും 'ഉണ്ടാകേണ്ടും വിരവൊടു പുനർദർശനാനന്ദലക്ഷ്മീഃ' എന്നു ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശത്തിന്റേയും ഒടുവിലത്തെ ശ്ലോകങ്ങൾ സമാനരൂപത്തിൽ അവസാനിക്കുന്നു.

നായിക:

മുണ്ടയ്ക്കൽ വീട്ടിലെ ഉണ്ണുനീലിയാണ് സന്ദേശത്തിലെ നായിക.

> "സിന്ധുദ്വീപെന്റൊരു പുരവരം ബിംബലീപാലകാനാം
> കേൾപ്പുണ്ടല്ലോ ജഗതി വിദിതം മേദിനീസ്വർഗ്ഗഖണ്ഡം;
> തസ്മിൻ മാരന്നിനിയ പടവീടുണ്ടു മുണ്ടയ്ക്കലെന്മോ-
> രില്ലം മല്ലക്കുവലയദൃശാം പാരിലാരൂഢകീർത്തിഃ"

"സിന്ധുദ്വീപം ദ്വിപമദപരിസ്യന്ദിനോ മന്ദവാതാഃ" ഇത്യാദി പ്രസ്താവനകളിൽനിന്ന് ഉണ്ണുനീലിയാൽ അലംകൃതമായ മുണ്ടയ്ക്കൽ തറവാടു സിന്ധുദ്വീപത്തിലാണ് സ്ഥിതി ചെയ്തിരുന്നതെന്ന് വിശദമാകുന്നു. പണ്ടു കടൽത്തുരുത്തെന്നു പറഞ്ഞുവന്നതും ഇപ്പോൾ കടുത്തുരുത്തിയെന്നു വ്യവഹരിച്ചു വരുന്നതും വൈക്കം താലൂക്കിൽപെട്ടതുമായ ഒരു സ്ഥലമാണ് അത്. കടൽത്തുരുത്തു സംസ്കൃതീകരിച്ചതാണ് സിന്ധുദ്വീപം എന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. അതു പണ്ടു വടക്കുങ്കൂർ രാജാക്കന്മാരുടെ രാജധാനിയും പടവീടുമായിരുന്നു; അവരുടെ പോരാനകളെ ഒരുക്കി നിറുത്തിയിരുന്നതും അവിടെയാണ്. "സ്കന്ധാവാരം പരമപി തതോ ബിംബലീപാലകാനാം സിന്ധുദ്വീപം വ്രജ ഘനനിഭൈരാവൃതം സിന്ധുരേന്ദ്രൈഃ" എന്ന ശുകസന്ദേശപദ്യവും, സിന്ധുദ്വീപം ദ്വിപമദപരിസ്യന്ദിനോ മന്ദവാതാഃ' എന്നതിനു പുറമേ 'മത്തമാതങ്ഗഭീമേ' എന്നും ഉള്ള ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശത്തിലെ വർണ്ണനകളും ഇതിനു സാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നു. 133-ാം ശ്ലോകത്തിൽ പ്രസ്താവിക്കുന്ന കോതനല്ലൂർ ഏറ്റുമാനൂരിൽ നിന്നു നാലു നാഴിക വടക്കായി അതിനും കടുത്തുരുത്തിക്കും മദ്ധ്യത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ഒരു സ്ഥലമാണ്. 147-ാം ശ്ലോകത്തിൽ സ്മരിക്കുന്ന തളിയിൽ ശിവക്ഷേത്രം കടുത്തുരുത്തിക്കു സമീപം ഇപ്പോഴുമുണ്ട്. 156-ാം ശ്ലോകത്തിൽ പറയുന്ന കോതപുരം ഇക്കാലത്തു ഗോവിന്ദപുരമായി രൂപാന്തരപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

> “ദേവാധീശന്നിനിയ പരനെത്തത്ര കൗന്തേയമിത്രം
> ദേവം ഗോപീജനകുചതടീലമ്പടം കുമ്പിടമ്പിൽ”

എന്നു വർണ്ണിക്കുന്ന ശ്രീകൃഷ്ണൻ തന്നെയാണ് ഇന്നും ആ ക്ഷേത്രത്തിലേ മൂർത്തി. 166-ാം ശ്ലോകത്തിൽ വാഴ്ത്തുന്ന വീരമാണിക്കത്തു ചിറയും പുരയിടവും ഇന്നുമുണ്ട്; വീടു നശിച്ചുപോയി. മുണ്ടയ്ക്കലെന്ന പേരിൽ മറ്റൊരു പുരയിടവും കാണുന്നു. മുണ്ടയ്ക്കൽവീടു തറവാടും വീരമാണിക്കത്തുവീടു നായികയ്ക്കു ഭർത്താവു പണിയിച്ചുകൊടുത്തതുമായിരിക്കണം. 173-ാം ശ്ലോകത്തിൽ ‘തെക്കമ്പാകത്ത്’ ഉള്ളതായി കവി നിർദ്ദേശിക്കുന്ന കുറുമൂഴിക്കൽ വീടിന് ഇപ്പോൾ കുരിയിക്കൽ വീടെന്നാണ് പേർ. സിന്ധുദ്വീപിനു വടമതിരയെന്നും കടന്തേരിയെന്നും രണ്ടു നാമാന്തരങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. ക്രിസ്ത്വബ്ദത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ പാണ്ഡ്യരാജാക്കന്മാർ കുറെക്കാലത്തേക്ക് വടക്കുംകൂറും തെക്കുംകൂറും ഉൾപ്പെട്ട പ്രദേശങ്ങൾക്ക് ആധിപത്യം വഹിച്ചിരുന്നു. വേമ്പനാട്ട് (വേമ്പൻ: പാണ്ഡ്യൻ) എന്ന കായലിന്റെ പേർ ആ ആധിപത്യത്തെ സൂചിപ്പിയ്ക്കുന്നു. പാണ്ഡ്യന്മാരുടെ രാജധാനിയെ ആര്യാവർത്തത്തിലെ മഥുരയിൽനിന്നു വ്യാവർത്തിയ്ക്കുവാൻ ദക്ഷിണമധുരയെന്നാണ് സാധാരണമായി വ്യവഹരിക്കാറുള്ളതു്. എന്നാൽ പഴയ തലസ്ഥാനമായ കവാടപുരത്തെ അനുസ്മരിച്ച് അതിനെ വടമധുരയെന്നും പറയും; വടമതിരയെന്ന പേർ സിന്ധുദ്വീപിനു വന്നതു് ആ വഴിക്കാണെന്നു ഞാൻ ഊഹിക്കുന്നു. തെക്കുംകൂർ വടക്കുംകൂർ ഈ രണ്ടു രാജ്യങ്ങൾക്കും കൂടി വെൺപൊലിനാടെന്നൊരു പേർ പിൽക്കാലത്തു സിദ്ധിച്ചു.[2] വെൺപൊലി സംസ്കൃതീകരിച്ചപ്പോൾ ബിംബലിയായി. കടന്തേരിയുടെ ആഗമം എന്തെന്നറിയുന്നില്ല. ‘കടന്തേറി’ അതായതു് ‘ആക്രമിച്ചു പിടിച്ചടക്കിയ ദേശം’ എന്നായിരിക്കുമോ ആ പദത്തിന്റെ അർത്ഥം? ഉണ്ണുനീലി ഒരു നായർ യുവതിയായിരുന്നു എന്നുള്ളതു് നിസ്സംശയമാണ്. നായികയുടെ തറവാടിനെ പുരസ്കരിച്ചു പ്രസ്തുത കൃതിയെ മുണ്ടയ്ക്കൽ സന്ദേശമെന്നും പറയാറുണ്ട്. ഉണ്ണുനീലിക്കു സംഗീതത്തിലും സാഹിത്യത്തിലും സംസ്കൃതത്തിലും പ്രാകൃതത്തിലും ജ്യോതിഷത്തിലും മറ്റും ജ്ഞാനമുണ്ടായിരുന്നു എന്ന് “ആടിക്കാർമൽക്കുഴലി വടിവിൽ” “യൽസത്യം തൽ ഭവതു” “കണ്ടോമല്ലോ തളിയിൽ” ഇത്യാദി ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്നു വ്യഞ്ജിക്കുന്നു. “അങ്കം വേറിട്ടമല ഗഗനേ” എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ “മേചകാങ്ഗീ” എന്നും “പൂന്തേൻ വെല്ലും മധുരവചനം” എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ “മരതകാദർശലീലൗ കപോലൗ” എന്നും കാണുന്നതിൽനിന്ന് ആ സ്ത്രീരത്നത്തിന്റെ വർണ്ണം ദ്രൗപദിയുടേതുപോലെ വിശ്വമോഹനമാണെങ്കിലും ശ്യാമളമായിരുന്നു എന്നും ഊഹിക്കുവാൻ പഴുതില്ലായ്കയില്ല.

നായകനും കവിയും – പൂർവപക്ഷം

(1) ചാക്കിയാരോ?

ഈ വിഷയത്തെപ്പറ്റി കഴിഞ്ഞ ഇരുപത്തഞ്ചു കൊല്ലങ്ങളായി പല വാദങ്ങൾ നടക്കുന്നുണ്ട്. നായകനും കവിയും ഒരാളല്ലെന്നും നായകൻ ഉണ്ണുനീലിയുടെ ആദ്യത്തെ ഭർത്താവായ മണികണ്ഠനെന്ന രാജാവുതന്നെയാണെന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മരണാനന്തരം ഒരു ചാക്കിയാർ ആ സ്ത്രീയെ പരിഗ്രഹിച്ചു എന്നും തന്റെ പ്രിയതമ നിർബ്ബന്ധിക്കയാൽ അദ്ദേഹം പ്രസ്തുത സന്ദേശം രചിച്ചു എന്നുമാണ് ചിലർ സങ്കല്പിക്കുന്നതു്. ഈ സങ്കല്പത്തിന് ഒരു ഉപപത്തിയുമില്ല. ‘ഒരു കരംകൊണ്ടു താൻ പൊത്തായിത്വാ’ ‘കുഞ്ചിഭിഃ ചഞ്ചലാക്ഷ്യൈഃ’ ‘പൊന്മേടാനാം’ ‘പാലവും പിന്നിടേഥാഃ’ ‘മാടമ്പീനാ

[2] വേമ്പനാട്ടിന്റെ രൂപാന്തരമാണ് വെൺപല (വെൺപൊലി) നാടെന്നും വരാം.

മവിടെ വസതാം' ഇങ്ങനെ ചില സംസ്കൃതീകൃതങ്ങളായ ഭാഷാപദങ്ങൾ ഉണ്ണുനീലി സന്ദേശത്തിൽ കാണുന്നുണ്ടെന്നും അവ ഫലിതപ്രിയന്മാരായ ചാക്കിയാരന്മാരിൽ ഒരാളേ പ്രയോഗിച്ചിരിക്കുകയുള്ളു എന്നും അവർ വാദിക്കുന്നു. ലീലാതിലകത്തിലേ 'സന്ദർഭേ സംസ്കൃതീകൃതാ ച' എന്ന സൂത്രംകൊണ്ടു ഫലിതത്തെ ഉദ്ദേശിച്ചല്ലാതേയും ഭാഷാപദങ്ങളെ സംസ്കൃതീകരിക്കാമെന്നു സിദ്ധിക്കുന്നതിനു പുറമേ, ചാക്കിയാന്മാർ മാത്രമല്ല അത്തരത്തിലുള്ള ശ്ലോകങ്ങൾ രചിച്ചിരുന്നത് എന്നും നാം കണ്ടുകഴിഞ്ഞു. മരിച്ച ഭർത്താവിന്റെ പ്രണയസന്ദേശം ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന ഭർത്താവിനെക്കൊണ്ടു രചിപ്പിക്കുന്ന സ്ത്രീകളുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല.

> "കണ്ടോമല്ലോ തളിയിലിരുവൻകൂത്തു നാമന്റൊരിക്കാൽ
> തൈവം കെട്ടോളൊരു തപതിയാൾ നങ്ങയാരെന്നെനോക്കി
> അന്യാസങ്ഗാൽ കിമപി കലുഷാ പ്രാകൃതംകൊണ്ടുവാദീൽ
> പിന്നെക്കണ്ടീലണയ വിവശം വീർത്തുമണ്ടിൻറ നിന്നെ."

എന്ന ശ്ലോകത്തെ ശരണീകരിച്ചാണ് മറ്റ ചിലർ കവിയും നായകനും ഒരാൾ തന്നെയെന്നും അതൊരു ചാക്കിയാർ തന്നെയായിരിക്കണമെന്നും അഭിപ്രായപ്പെടുന്നത്. തപതീസംവരണം മൂന്നാമങ്കത്തിൽ സംവരണൻ ഉച്ചരിക്കുന്ന ഒരു വാക്യം തപതി അന്യസ്ത്രീയെ ഉദ്ദേശിച്ചാണെന്നു തെറ്റിദ്ധരിക്കുന്ന ഒരു ഭാഗമുണ്ട്. അപ്പോൾ ആത്മഗതമായി പറയേണ്ട ഒരു പ്രാകൃത വാക്യം തളിയിൽ ക്ഷേത്രത്തിൽ തപതിയുടെ വേഷം കെട്ടിയ നങ്ങിയാർ ഉച്ചരിക്കുമ്പോൾ സദസ്സിൽ സന്നിഹിതനായ സന്ദേശനായകനെ നോക്കി എന്നേ മേലുദ്ധരിച്ച ശ്ലോകത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളു. സന്ദേശത്തിലെ നായികയും നായകനും പ്രേക്ഷകന്മാർ മാത്രമാണ്: നടിയും നടനുമല്ല; അതാണ് 'കണ്ടോമല്ലോ' എന്ന വാക്കിൽനിന്നു ഗ്രഹിക്കേണ്ടത്. അപ്പോൾ 'എന്നെ നോക്കി' എന്നു പറഞ്ഞാൽ അതിനു 'ചാക്കിയാരെ നോക്കി, എന്ന അർത്ഥമില്ലെന്നു സിദ്ധിക്കുകയും അതോടുകൂടി പ്രസ്തുതവാദം നിരാധാരമായിത്തീരുകയും ചെയ്യുന്നു.

(2) ചെറിയതിന്റെ ഭർത്താവോ?

കൊല്ലത്തു രവിവർമ്മ ചക്രവർത്തിയുടെ സദസ്സിൽ അനേകം വിദ്വാന്മാരായ കവികളുണ്ടായിരുന്നു എന്നും അവരിൽ ഒരാളായിരിക്കാം സന്ദേശകാരനെന്നും സന്ദേശഹരനായ ആദിത്യവർമ്മ മഹാരാജാവിനോട് അടുത്തു പെരുമാറുന്നതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം ഒരു നമ്പൂരിയാണെന്ന് അനുമാനിക്കാം എന്നും, അദ്ദേഹം ഉണ്ണുനീലിയുടെ തോഴിയായ ചെറിയതിന്റെയോ മറ്റോ ഭർത്താവായിരിക്കാമെന്നും, (II 32-ം 96-ം ശ്ലോകങ്ങൾ നോക്കുക) ആ സ്ത്രീയുടെ നിർബ്ബന്ധ പ്രകാരം "മാരജ്വരപരവശനായി, എന്നു വച്ചാൽ ഭാര്യ നിർബ്ബന്ധിക്കുന്നതിനെ ഉപേക്ഷിക്കുവാൻ ശക്തിയില്ലാത്തവനായിട്ട് ഉണ്ണുനീലിയേയും ആ സ്ത്രീയുടെ ഭർത്താവിനേയും നായികാനായകന്മാരാക്കിക്കല്പിച്ച് ഒരു സന്ദേശകാവ്യം സ്വഭാര്യയോടു പറയുന്ന നിലയിൽ നിർമ്മിക്കുകയാണ്" ചെയ്തിട്ടുള്ളതെന്നും, ചെറിയതോ മറ്റോ അങ്ങനെ നിർബ്ബന്ധിച്ചതു തദ്വാരാ പ്രസാദിപ്പിക്കാവുന്ന ഉണ്ണുനീലിയിൽനിന്നു സമ്മാനം വാങ്ങാമെന്നുള്ള ആഗ്രഹം നിമിത്തമാണെന്നും മറ്റൊരു പണ്ഡിതൻ പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ഈ പ്രസ്താവനയ്ക്ക് ആസ്പദമായി അദ്ദേഹം ശരണീകരിക്കുന്നത്,

> "വെള്ളിക്കുൻറിന്നഭീഷ്ടം വെളുവെള വിളയിപ്പിക്കുമക്കീർത്തി പാർമേ-
> ലല്ലിത്താർമാതിനെക്കൊണ്ടയി വിളിപണിചെയ്യിക്കുമാസ്താം പ്രലാപഃ
> ഇല്ലത്തിന്നുന്നതിം തേ വിതരതു നിതരാമാകയാലുണ്ണുനീലീ

ചൊല്ലിൻറേനെങ്കിൽ നീ കേട്ടരുളുക ദയിതേ! സൂക്തിരത്നം മദീയം"

എന്ന പീഠികയിലെ പഞ്ചമശ്ലോകമാണ്. 'ഉണ്ണുനീലി നിന്റെ (അതായതു ചെറിയതിന്റേയോ മറ്റോ) ഇല്ലത്തിന്ന് ഉന്നതിയെ വിതരണം ചെയ്യട്ടെ' എന്നാണ് അദ്ദേഹം അർത്ഥയോജന ചെയ്യുന്നത്. ഈ പീഠിക പ്രസ്തുത കാവ്യനിർമ്മിതിയുടെ പ്രയോജനത്തെയാണ് വിശദീകരിക്കുന്നത് എന്നു നാം ഓർമ്മിക്കണം. ഇങ്ങനെയൊരു രീതി ഇതരസന്ദേശകാരന്മാർ ആരും തന്നെ സ്വീകരിച്ചിട്ടുള്ളതല്ല. അതിലെ മൂന്നാമത്തെ ശ്ലോകത്തിലാണ് 'മന്ദപ്രജ്ഞോപി മാരജ്വരപരവശനായ്ക്കോലിനേൻ ഞാനിദാനീം, കണ്ടിക്കാർക്കുന്തൽ കാലിൽത്തടവിന മടവാർനായികാം വാഴ്ത്തുവാനായ്, മുണ്ടയ്ക്കൽക്കെൻറുമാക്കം കരുതിന മറിമാൻകണ്ണിയാമുണ്ണുനീലിം' എന്ന വരികളുള്ളത്. മാരജ്വരപരവശനായി കവി ഉണ്ണുനീലിയെ വാഴ്ത്തുവാൻ തുടങ്ങുന്നു എന്നാണല്ലോ ഈ വരികളിൽനിന്നു മനസ്സിലാകുന്നത്. 'തന്റെ ഭാര്യയുടെ നിർബ്ബന്ധം തിരസ്കരിക്കുവാൻ നിവൃത്തിയില്ലാത്തവൻ' എന്നാണ് മാരജ്വപരവശൻ എന്ന പദത്തിന്റെ അർത്ഥമെന്നു പറഞ്ഞാൽ അതു നിരക്കുകയില്ല. പ്രിയതമയുടെ വിപ്രയോഗത്തിൽ നിന്നു ജനിക്കുന്നതല്ലേ മാരജ്വരം? 'വെള്ളിക്കുൻറിന്നഭീഷ്ടം' എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ യഥാശ്രുതമായി സ്ഫുരിക്കുന്ന അർത്ഥം "അല്ലയോ ഉണ്ണുനീലി, നിനക്കിപ്പോൾ ധാരാളം ലക്ഷ്മീദേവിയുടെ അനുഗ്രഹമുണ്ട്; അതു സാരമുള്ളതല്ല: അതിനെക്കാൾ കാമ്യമാണ് കൈലാസതുല്യമായ കീർത്തി. ആ കീർത്തി നിന്റെ തറവാട്ടിന് ഉന്നതിയെ നല്കട്ടെ. എന്റെ സൂക്തിരത്നത്തിൽനിന്നു വേണം ആ കീർത്തിയുണ്ടാവാൻ; അതുകൊണ്ട് ആ സൂക്തിരത്നമാകുന്ന സന്ദേശം ഞാനിതാ രചിക്കുന്നു; നീ കേട്ടുകൊള്ളുക" എന്നാണെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. 'ആസ്താം പ്രലാപഃ' എന്നൊരു വാക്യം 'വിളിപണിചെയ്യിക്കു'മെന്നും 'ഇല്ലത്തിന്നുന്നതിംതേ വിതരതു' എന്നുമുള്ള ഭാഗങ്ങളുടെ ഇടയിൽ കിടക്കുന്നു എന്നുള്ളതുകൊണ്ടു മേൽ വിവരിച്ച അർത്ഥത്തിനു മറവോ മങ്ങലോ ഉള്ളതായി അനുഭവപ്പെടുന്നുമില്ല.

നായകനും നായികയ്ക്കും മാത്രമറിയാവുന്ന അവരുടെ ചില ദാമ്പത്യജീവിതരഹസ്യങ്ങളെയാണല്ലോ ഉത്തരസന്ദേശത്തിലെ 94, 95, 96 ഈ ശ്ലോകങ്ങളിൽ 'അടയാളങ്ങ'ളാക്കി കാണിച്ചിരിക്കുന്നത്. അവ അവരിൽനിന്ന് അന്യനായ ഒരാൾക്ക് അറിവാൻ എങ്ങനെ സാധിക്കും? അതുകൊണ്ട് നായകനും കവിയും ഒരാൾ തന്നെയെന്നുള്ളതിനെപ്പറ്റി സംശയിക്കേണ്ട ആവശ്യമേ കാണുന്നില്ല.

(3) വടക്കുംകൂർ ഇളമുറത്തമ്പുരാൻ

സന്ദേശത്തിലെ നായകനും കവിയും ആയ സരസൻ വടക്കുംകൂറിലെ ഒരു ഇളമുറത്തമ്പുരാനെന്നാണ് എന്റെ അനുമാനം. ഉത്തരസന്ദേശത്തിലെ പ്രഥമശ്ലോകത്തിൽ കവി നാടുവാഴുന്ന മണികണ്ഠരാജാവിനെ ശ്രീരാമനായും, പൂർവ്വസന്ദേശത്തിലെ ദ്വിതീയശ്ലോകത്തിൽ തന്നെ ലക്ഷ്മണനായും ഉല്ലേഖനം ചെയ്തിരിക്കുന്നത് ഇവിടെ ശ്രദ്ധേയമാണ്. ഒരു ഇളയതമ്പുരാന്റെ ദൗത്യംവഹിച്ച് തൃപ്പാപ്പൂർ സ്വരൂപത്തിലെ ആദിത്യവർമ്മ ഇളയതമ്പുരാൻ കടുത്തുരുത്തിയോളം പോയി അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രിയതമയെ സമാശ്വസിപ്പിയ്ക്കുന്നതിൽ പലവിധത്തിലും അവർ സമസ്കന്ധന്മാരാകയാൽ അസ്വാഭാവികതയില്ല. അല്ലാതെ ഒരു ചാക്കിയാരുടേയോ ഒരു നമ്പൂരിയുടേയോ സന്ദേശവാഹിയായി ആദിത്യവർമ്മാവിന്റെ നിലയിലുള്ള ഒരാൾ ആ യാത്രചെയ്തു എന്നു വിചാരിക്കുന്നതു സമഞ്ജസമല്ല. പീഠികയിൽ 'പൂണാരം മണികണ്ഠവെൺപലമഹീപാലൈക ചൂഡാമണേഃ' എന്നൊരു വാചകം ഉണ്ണുനീലിയുടെ വിശേഷണമായുണ്ട്. അതിനു ചിലർ മണികണ്ഠരാജാവു ഭരിച്ച വടക്കുംകൂർ രാജ്യത്തിന് അലങ്കാരമായ നായിക എന്നർത്ഥം കല്പിക്കുന്നു. അതു ശരിയാണെന്നു

തോന്നുന്നില്ല. ഉണ്ണുനീലി മണികണ്ഠന്റെ പുത്രിയായതിനാലായിരിക്കണം കവി ആ വിശേഷണം പ്രയോഗിച്ചതു്. നായകൻ ആ രാജാവിന്റെ അനന്തരവനുമായിരിക്കണം. ഉത്തരസന്ദേശത്തിലെ 23 മുതൽ 26 വരെയുള്ള ശ്ലോകങ്ങളിൽ കടുത്തുരുത്തിയിൽ ചെന്നാൽ സന്ദേശഹരൻ മണികണ്ഠനെ കാണണമെന്നും തന്റെ 'നിനവ്' അതായതു് ഇങ്ഗിതം അദ്ദേഹത്തെ അറിയിച്ച് അനുമതി വാങ്ങി ഉണ്ണുനീലിയുടെ ഗൃഹത്തിൽ ചെല്ലണമെന്നും നായകൻ പറയുന്നതിൽ അത്തരത്തിലുള്ള ബന്ധത്തിനു വിപരീതമായി യാതൊരു പ്രസ്താവനയുമില്ല.[3] പ്രത്യുത നായകൻ എവിടെയെന്നറിയാതേയും പുത്രിയുടെ തീവ്രമായ ദുഃഖം കണ്ടും അസ്വസ്ഥഹൃദയനായിരിക്കുന്ന മണികണ്ഠനെ മുൻകൂട്ടി വൃത്താന്തം ധരിപ്പിക്കുന്നതു് ഏറ്റവും സമുചിതമാണ്. അല്ലെങ്കിൽത്തന്നെയും വേണാട്ടിലെ യുവരാജാവു വടക്കുംകൂറിൽ ചെന്നാൽ ആദ്യമായി കാണേണ്ടതു് അവിടത്തെ നാട്ടുവാഴിയെത്തന്നെയാണല്ലോ. ഇതിൽ ആചാരഭ്രംശം ഒന്നും ഉള്ളതായിക്കാണുന്നില്ല. ചിരികണ്ടൻ, കോതവർമ്മൻ ഇരവി മണികണ്ഠൻ, രാമവർമ്മൻ ഈ ഇളങ്കൂറു തമ്പുരാക്കന്മാർ ആദിത്യവർമ്മാവിനെക്കാണ്മാൻ വരുമെന്നു പറയുന്നുണ്ടെങ്കിലും അവർക്കും നായകനും തമ്മിലുള്ള ചാർച്ചയെപ്പറ്റി ഒന്നും സൂചിപ്പിക്കുന്നില്ല എന്നാണ് ഇവിടെയൊരു പൂർവ്വപക്ഷം. അതു സൂചിപ്പിക്കേണ്ട ആവശ്യം നായകനില്ലാത്തതുകൊണ്ട് അങ്ങനെ ചെയ്തില്ലെന്നേ അതിനു സമാധാനം പറയേണ്ടതുള്ളു. 'യൽ സത്യം തൽ ഭവതു പുണർതംനാൾ പിറന്നെങ്ങൾ കാന്തൻ' എന്ന പദ്യത്തിനു നായകന്റെ ജന്മനക്ഷത്രം പുണർതമാണെന്നും നായകനും കവിയും ഒരാളാണെന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു.

(4) ഉപപതിയോ?

എന്നാൽ അദ്ദേഹം ഉണ്ണുനീലിയുടെ ഭർത്താവല്ല ഉപപതിയാകുവാനാണ് ന്യായമുള്ളതു് എന്നു വേറെ ചിലർ വാദിക്കുന്നു. ഇതു് ഒരു പ്രകാരത്തിലും സംഭവിക്കാവുന്നതല്ല. നായികയുടെ വിരഹവ്യഥയെ വർണ്ണിക്കുന്ന ഉത്തര സന്ദേശത്തിലെ 58 മുതൽ 71 വരെയുള്ള ശ്ലോകങ്ങൾ സൂക്ഷിച്ചുവായിച്ചാൽ ആ നായികയുടെ ചാരിത്രശുദ്ധിയെപ്പറ്റി അന്യഥാശങ്കയ്ക്ക് അവകാശമേ ഉണ്ടാകുന്നതല്ല. "നൽച്ചൊൽ കേൾക്കും തദനു കൊടി വൈപ്പിക്കുമോർക്കും നിമിത്താനത്യാവേശാൽ പണവുമരിയും ചേർത്തു നിത്യം തൊടീക്കും; തുമ്പപ്പൂവാൽ വിരഹദിവസാനെണ്ണുമീവണ്ണമെല്ലാമല്ലോ മല്ലാർകുഴലികളുടേ വേല കാന്തൻ പിരിഞ്ഞാൽ" മുതലായ പദ്യങ്ങൾ ജാരാസക്തയായ ഒരു യുവതിയുടെ അവസ്ഥയെയാണോ സൂചിപ്പിക്കുന്നതു്? ഭാര്യ അപ്രകാരം സ്വൈരിണിയാകുവാൻ തുടങ്ങിയാൽ ഭർത്താവു് ആ കാര്യമറിയുകയില്ലേ? നാട്ടുവാഴിയായ മണികണ്ഠനുതന്നെ ആ അസതിയെക്കുറിച്ച് എന്തഭിപ്രായമാണ് തോന്നുക? അങ്ങിനെയുള്ള ഒരു സ്ത്രീയുടെ സമീപത്തിൽ ആദിത്യ വർമ്മാവിനെപ്പോലെയുള്ള ഒരു രാജാവു പോകുകയോ അതിനു തന്റെ ജ്യേഷ്ഠന്റേയും മണികണ്ഠന്റേയും അനുവാദം ചോദിച്ചു വാങ്ങിക്കുകയോ ചെയ്യുമോ? 'കോപി കാമീ ജഗാമ' എന്നു പ്രഥമശ്ലോകത്തിൽ പറയുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അതിൽനിന്നു നായകൻ ഉപപതിയാകുന്നതെങ്ങനെ? 'കശ്ചിൽ കാന്താവിരഹഗുരുണാ' എന്നു മേഘസന്ദേശത്തിലും 'സൗധശൃങ്ഗേ കയോശ്ചിൽ' എന്നു ശുകസന്ദേശത്തിലുമുള്ള പ്രസ്താവനകളിൽനിന്ന് അതു കവികൾ ആ വിഷയത്തിൽ സാധാരണമായി സ്വീകരിക്കുന്ന ശൈലിയാണെന്നു മനസ്സിലാക്കാവുന്നതാണ്.

---

[3] 24-ാമത്തെ ശ്ലോകത്തിൽ 'രായിരക്ഷോണിപാലം' എന്ന പാഠം ശരിയാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല. എന്റെ കൈവശമുള്ള ഗ്രന്ഥത്തിൽ 'വെൺപല ക്ഷോണിപാലഃ' എന്നാണ് കാണുന്നതു്.

> “ശയ്യോപാന്തേ സലളിതമിരുന്നുണ്ണുനീലീമിരുത്തി-
> ക്കമ്രാകാരേ നിജകരതലേ കാന്തതൻ കയ്യുമേന്തി”

എന്നു കവി സന്ദേശഹരനോട്ട് ഉപദേശിക്കുന്നുണ്ട്. ഇതിലും ചാരിത്രം ചോർന്നു പോകുന്നതിനുള്ള വിടവുകളൊന്നുമില്ല. സന്ദേശഹരനിൽ നായികയ്ക്കു പരിപൂർണ്ണ മായ വിശ്വാസം ഉണ്ടാകുന്നതിനുവേണ്ടിയാണ് കവി ആ പരിപാടി ആചരിക്കുവാൻ നിർദ്ദേശിക്കുന്നത്.

(5) കാലം

ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശത്തിന്റെ കാലം സന്ദേശഹരനായ ആദിത്യവർമ്മ മഹാരാജാ വിന്റെ കാലത്തെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ വിഷയത്തിൽ രണ്ടഭിപ്രായമുണ്ട്. കൊല്ലത്തെ വീരരവിവർമ്മചക്രവർത്തിയുടെ അനുജനാണ് സന്ദേശവാഹി എന്നു സങ്കല്പിച്ചുകൊണ്ടു കൊല്ലം 490-ാമാണ്ടു മേടമാസം 30-ാംനു പുലർച്ചയ്ക്കാണ് സന്ദേ ശമെന്നു ചിലർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. കൊല്ലത്തു നാടുവാണിരുന്ന മറ്റൊരു രവിവർ മ്മാവിന്റെ അനുജനാണ് അദ്ദേഹം എന്നു സങ്കല്പിച്ചുകൊണ്ട് 549 കുംഭം 23-ാംനു ഉദയാൽപരം ഏഴര നാഴികയും അശ്വതി നക്ഷത്രവും പഞ്ചമീതിഥിയും വ്യാഴാഴ്ച യും മേടം രാശിയും കർക്കിടകത്തിൽ വ്യാഴവും യോജിച്ചുവന്ന മുഹൂർത്തത്തിലാണ് ആദിത്യവർമ്മാവു സന്ദേശഹരമായി തിരുവനന്തപുരത്തു നിന്നും പുറപ്പെട്ടതെന്നു ഞാനും പറയുന്നു.

(6) കൊല്ലം 490-ാമാണ്ടോ? 549-ാമാണ്ടോ?

എതിർപക്ഷക്കാരുടെ വാദമുഖങ്ങളെന്തെന്നു നോക്കാം. പൂർവസന്ദേശം 76–77 ഈ ശ്ലോകങ്ങൾ ഇവിടെ ഉദ്ധരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

> “അർത്ഥിശ്രേണിക്കഭിമതഫലം നല്കുവാൻ പാരിജാതം
> വിദ്വൽപത്മാകരദിനകരം വിശ്വലോകൈകദീപം
> മുറ്റിക്കൂടും പെരിയ പരചക്രേഷു ചക്രായമാണം
> കറ്റക്കാർമൻപുരികുഴലിമാർമാരനെക്കാൺക പിന്നെ.
>
> വേലപ്പെണ്ണിൻറഴകുപൊഴിയും കണ്ണനെപ്പോരിൽ മാറ്റാർ-
> മൂലത്തിന്റേ മുടിവിനൊരു മുക്കണ്ണനെപ്പുണ്യകീർത്തേ,
> വേരിച്ചൊല്ലാർമനസിജ, നിനക്കുണ്ണനെച്ചെൻറു നേരേ
> കോരിക്കൈക്കൂപ്പടനിരവിവർമ്മാഖ്യവേണാടർകോനേ.”

ഈ വർണ്ണനം വീരരവിവർമ്മ ചക്രവർത്തിയെപ്പറ്റിയാണെന്നത്രേ അവരുടെ പക്ഷം; സന്ദേശരചന അവരുടെ മതമനുസരിച്ച് ക്രി. പി. 1315-ലുമാണ്. 1312-ാമാണ്ടിടയ്ക്കു തന്നെ അദ്ദേഹം ത്രിക്ഷത്രചൂഡാമണിയായി വേഗവതീതീരത്തിൽവച്ചു കിരീടധാര ണം ചെയ്തു എന്നു ഞാൻ അന്യത്ര പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. കേരളത്തിനു പുളകോൽ പാദകമായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആ അഭൗമാപദാനത്തെപ്പറ്റി കവി ഈ ശ്ലോകങ്ങ ളിൽ യാതൊന്നും സൂചിപ്പിക്കാത്തതെന്ത്? അദ്ദേഹത്തെത്തന്നെ ഒരു പണ്ഡിത നെന്നോ കവിയെന്നോ വർണ്ണിക്കാത്തതെന്ത്? ഏതു രാജാവിനേയും ദാതാവ്, വിദ്വൽപ്രിയൻ, വിശ്വപ്രകാശകൻ, വിക്രാന്തൻ, സമ്പൽസമൃദ്ധൻ, ശത്രുഹന്താവ് ഇങ്ങനെയെല്ലാം കവികൾക്കു പുകഴ്ത്താവുന്നതാണ്. സന്ദേശകാരൻ കായങ്കുള ത്തു രവിവർമ്മരാജാവിനെ,

> “കാണാംപിന്നെക്കമലവനിതാമാനനേ വാചി വാണീം
> വാണ്ടേൽ വീരശ്രിയമപി വഹിക്കിൻറ വിഖ്യാതകീർത്തിം

> ളുണ്ടേലുണ്ടാം നരഹരിനിഭം ചെൻറതിർപ്പോർക്കു നിത്യം
> കാണ്മോർ കണ്ണിന്നമൃതകരനാമോടവന്നാടർകോനേ."

എന്നു പ്രശംസിക്കുന്നില്ലേ? അതിൽനിന്നു പറയത്തക്ക വ്യത്യാസം കൊല്ലത്തേ രവിവർമ്മാവിനെപ്പറ്റിയുള്ള പ്രശസ്തിയിൽ കാണുന്നില്ലല്ലോ. അതുകൊണ്ടു കൊല്ലത്തെ ഒരു രവിവർമ്മാവിന്റെ അനുജൻ തന്നെയാണ് തൃപ്പാപ്പൂരെ ആദിത്യവർമ്മാവെങ്കിലും ആ രവിവർമ്മാവ് അന്യനായിരിക്കണമെന്നാണ് എന്റെ അഭിപ്രായം. പണ്ഡിതശ്രേഷ്ഠനായ പി. കെ. നാരായണപിള്ളയും ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശത്തിൽ സ്മൃതനായ കൊല്ലത്തേ രവിവർമ്മമഹാരാജാവ് "കാഞ്ചീപുരം ആക്രമിച്ച രവിവർമ്മചക്രവർത്തിയാണെന്നു വിചാരിക്കുവാൻ തരമില്ല; വേറെയൊരു ഇരവിവർമ്മൻ ആയിരിക്കണമെന്നു വിചാരിക്കേണ്ടതാകുന്നു" എന്നു 'സഹൃദയാ' മാസികയിൽ തന്റെ പക്ഷം അവതരിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്.

(7) ഏതു് ആദിത്യവർമ്മാ?

1315-ാമാണ്ടിടയ്ക്കു് ഒരു ആദിത്യവർമ്മാവുണ്ടായിരുന്നതായി ഞാൻ സമ്മതിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനാണ് കൊല്ലം 505-ൽ വൈക്കംക്ഷേത്രത്തിലെ വലിയ കോയിമ്മസ്ഥാനം ലഭിച്ചതെന്നു ഞാൻ ആ ക്ഷേത്രത്തിലെ ഗ്രന്ഥവരി പരിശോധിച്ചതിൽ കാണുന്നു. എന്നാൽ അദ്ദേഹത്തിനു സന്ദേശത്തിൽ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതുപോലെ 'സർവാങ്ഗനാഥൻ' എന്നൊരു ബിരുദം ഉണ്ടായിരുന്നതിനു ലക്ഷ്യമൊന്നുമില്ല. തിരുവനന്തപുരത്തു ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിന്റെ മതില്ക്കകത്തുള്ള കൃഷ്ണസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിന്റെ വടക്കേ ഭിത്തിയിലും തെക്കേ ഭിത്തിയിലും ഓരോ ശിലാരേഖയുണ്ട്. ആദ്യത്തേ രേഖയിൽ സർവാങ്ഗനാഥൻ എന്നൊരു രാജാവ് (അബ്ദേ ച ചോളപ്രിയേ) ശകാബ്ദം 1296-ൽ അതായതു് ക്രി. പി. 1374 ഒക്ടോബർ 10-ാംനു-ക്കും 1375 മാർച്ച് 26-ാംനു-ക്കുമിടയ്ക്കു ശ്രീകൃഷ്ണന് ഒരു ഗോശാലയും, ദീപഗൃഹവും മണ്ഡപവും 'സമകരോൽ' (സംസ്കരിച്ചു) അതായതു് അഴിച്ചു പണിയിച്ചു എന്നു പറയുന്നു. രണ്ടാമത്തേതിൽ അതേ ഗോശാലയും ദീപഗൃഹവും മണ്ഡപവും ആദിത്യവർമ്മാവെന്നൊരു രാജാവ് (കൃതവാൻ നവത്വം) നവീകരിച്ചതായും പറയുന്നു. 'സമകരോൽ' എന്നും 'കൃതവാൻ നവത്വം' എന്നും ഉള്ള പദങ്ങൾക്കു് അർത്ഥവ്യത്യാസമില്ല. ചിലർ ശഠിയ്ക്കുന്നതുപോലെ ആ രണ്ടു സർവാങ്ഗനാഥന്മാരും രണ്ടാണെന്നു തൽകാലം വാദത്തിനുവേണ്ടി സമ്മതിച്ചാൽപ്പോലും അവരിൽ പ്രാചീനൻ 1374–1375-ലെ സർവാങ്ഗനാഥനാണെന്നു സമ്മതിക്കാതെ പോംവഴിയില്ല. 1315-ാമാണ്ടിടയ്ക്കു സമ്യക്കായ് നിർമ്മിച്ച ഗോശാലയും മറ്റും 1375-ൽ പുതുക്കിപ്പണിയേണ്ട ആവശ്യം നേരിടുന്നതുമല്ല. ആ വാദംകൊണ്ട് ഏതായാലും 1315-ൽ ജീവിച്ചിരുന്ന ആദിത്യവർമ്മാവു സർവാങ്ഗനാഥനാണെന്നു വരികയില്ലല്ലോ. മൂന്നാമതായി ഇവിടെ സ്മരിക്കേണ്ട ഒരു ശിലാരേഖ വടശ്ശേരി കൃഷ്ണൻകോവിലിലുള്ളതാണ്. അതിൽ ആദിത്യവർമ്മാവിനു സർവാങ്ഗനാഥബിരുദം സിദ്ധിക്കുന്നതിന്നുള്ള കാരണങ്ങളെ വിവരിച്ചിരിയ്ക്കുന്നു. അതിലെ

> "ശബ്ദജ്ഞോസ്യഥ ലക്ഷ്യലക്ഷണഗുരുസ്സാഹിത്യ സങ്ഗീതയോഃ
> സ്മൃത്യാർത്ഥാത്മപുരാണശാസ്ത്രനിഗമാൻ ജാനേ പ്രമാണാന്യപി
> ഷട്ത്രിംശത്സ്വപി ഹേതിഷു ശ്രമഗുണശ്ലോഭേ കലാനാം കുലാ-
> ന്യഭ്യസ്യേ യുധി ഭൂപതീംശ്ച വിജയേ സർവാങ്ഗ നാഥോസ്മ്യതഃ
> സാഹിത്യേ നിപുണാഃ കേചിൽ; കേചിച്ഛാസ്ത്രേ ച കോവിദാഃ;
> കേചിദ്ഗീതേ കൃതാഭ്യാസാഃ; കേചിച്ഛസ്ത്രേ കൃതശ്രമാഃ;

ആദിത്യവർമ്മൻ, ഭവതസ്സാമ്യമിച്ഛന്തി തേ കഥം
പാരംഗതേന വിദ്യാനാമേകാം വിദ്യാം സമാശ്രിതാഃ?”

എന്നീ ശ്ലോകങ്ങൾ പ്രകൃതത്തിൽ നമ്മുടെ ശ്രദ്ധയ്ക്കു വിഷയീഭവിയ്ക്കുന്നു. 1374-ലെ സർവാങ്ഗനാഥൻ തന്നെയായിരിക്കണം ഈ ആദിത്യവർമ്മസർവാങ്ഗനാഥനും. 1372-ൽ അദ്ദേഹത്തെ പരാമർശിച്ച് ആ ക്ഷേത്രത്തിൽത്തന്നെ കൊത്തീട്ടുള്ള നാലാമത്തെ ഒരു ശിലാരേഖയുമുണ്ട്. പൂർവസന്ദേശം 15 മുതൽ 22 വരെയുള്ള ശ്ലോകങ്ങളും അവയിൽ പ്രത്യേകിച്ച് 'ആറല്ലോ ചൊല്ലമരസരണൗ' 'രാജ്യാനാമങ്ങിനിയ പതിനെട്ടിന്നും' 'ശൗണ്ഡീവേണ്ട' ഈ മൂന്നു പദ്യങ്ങളും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സർവാങ്ഗനാഥത്വത്തെ ഈ ശിലാരേഖയിലെന്നപോലെതന്നെ ഉപപാദിക്കുന്നു. അതു നോക്കിയാലും സന്ദേശഹരൻ 1374-നു ഇടയ്ക്കു ജീവിച്ചിരുന്നിരിയ്ക്കണമെന്നാണ് വന്നുകൂടുന്നത്. അദ്ദേഹത്തെസ്സംബന്ധിച്ചുള്ള രേഖകൾ ക്രി. പി. 1366 മുതൽ 1389 വരെ കാണുന്നു. അദ്ദേഹം യുവരാജാവായിരുന്നപ്പോൾ കൊല്ലത്ത് ഒരു രവിവർമ്മാവ് രാജ്യഭാരം ചെയ്തിരുന്നു. 584 കന്നി 10-ാംനുയിലെ ഒരു ശിലാരേഖ ആ രവിവർമ്മാവിന്റെ വകയായി തെക്കൻ തിരുവിതാങ്കൂറിൽ തിരുവിടക്കോട്ടു ക്ഷേത്രത്തിലുണ്ട്. ആദിത്യവർമ്മാവിനു തൃപ്പാപ്പൂർമൂപ്പ് (പത്മനാഭ ക്ഷേത്രത്തിലധികാരം) കിട്ടിയത് 541-ലാണെന്ന് ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിലെ റിക്കാർഡുകളിൽനിന്നു വെളിപ്പെടുന്നു. അദ്ദേഹം ഒരു ശ്രീകൃഷ്ണഭക്തനായിരുന്നു എന്നുള്ളതിന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ രേഖകൾ വേണാട്ടിലെ രണ്ടു പ്രധാന കൃഷ്ണ ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ കാണുന്നതിനുപുറമേ സന്ദേശത്തിലെ "ഊയൽപ്പൂമെത്തയിൽ മരുവുമക്കണ്ണനാമുണ്ണിതന്നെ" എന്ന ശ്ലോകവും തെഴിവാണ്. കവി അദ്ദേഹത്തെ 'സങ്ഗ്രാമധീര' ബിരുദം കൊണ്ടും അഭിസംബോധനം ചെയ്യുന്നുണ്ട്. ആ ബിരുദം രവിവർമ്മ ചക്രവർത്തിയ്ക്കുണ്ടായിരുന്നു എന്നു നമുക്കറിയാം. ജ്യേഷ്ഠനും അനുജനും ഒരേ ബിരുദം സ്വീകരിയ്ക്കുക എന്നുള്ളതു സാധാരണമല്ല; പ്രത്യുത 1374 ഇടയ്ക്കു ജീവിച്ചിരുന്ന യുദ്ധവിദഗ്ദ്ധനായ ആദിത്യവർമ്മാവ് പ്രഖ്യാതനായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരു പൂർവപുരുഷൻ വഹിച്ചിരുന്ന ബിരുദത്താൽ വിദിതനായിത്തീർന്നതിൽ അനൗചിത്യവുമില്ല.

(8) തുലുക്കൻപട

ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശത്തിൽ

“വ്യായാമംകൊണ്ടഴകിലുദിതാമോദമുച്ചൈശ്ശ്രവാവി-
ന്നായാസം ചെയ്തമലതുരഗം നീ കരേറും ദശായാം
പ്രാണാപായം കരുതിന തുലിക്കൻപടക്കോപ്പിനെണ്ണം
ചൊൽവുണ്ടല്ലോ സുരപരിഷദാമപ്പൊടിച്ചാർത്തുചെൻറ്.”

എന്നൊരു ശ്ലോകം നായകൻ ആദിത്യവർമ്മാവിനോട് പറയുന്നതായുണ്ട്. അത്ര വളരെ അധികം മഹമ്മദീയരെ അദ്ദേഹം യുദ്ധത്തിൽ തോല്പിച്ചു എന്നാണല്ലോ കവിയുടെ വിവക്ഷ. സദാ അദ്ദേഹം യുദ്ധത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടിരുന്നു എന്നും

“എണ്ണിക്കൊള്ളാം പടയിലെഴുനള്ളത്തു കൊല്ലത്തുനിന്റോ?
കണ്ണിൽക്കൂടാതടയരുടൽ കുറാളി തോവാളനിന്റോ?”

എന്ന പ്രസ്താവനയിൽനിന്നു നാമറിയുന്നു. ആദിത്യവർമ്മാവ് ഏതു കാലത്തെ മഹമ്മദീയരുമായാണ് യുദ്ധം ചെയ്തത്? ചില പണ്ഡിതന്മാർ മാലിക് കാഫറുടെ സൈന്യത്തോടാണെന്ന് ഊഹിച്ചു കൊല്ലം 490-ലാണ് സന്ദേശനിർമ്മിതി എന്നതിന്

അതിനേയും ഒരവലംബമായി കരുതുന്നു. ക്രി. പി. 1311 ഏപ്രിൽമാസത്തിലാണ് മാലിക് കാഫർ മധുര കീഴടക്കിയതു്. അതാണ് ദ്രാവിഡദേശത്തിൽ എത്തിയ ആദ്യത്തെ മഹമ്മദീയസേന. ആ സേനാനി അവിടെനിന്നു രാമേശ്വരത്തേയ്ക്കു പോയി ആ ക്ഷേത്രം കൊള്ളയിടുകയും 1312 ആരംഭത്തിൽ ഡൽഹിയ്ക്കു തിരിയെ പോകുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം ഏതാനും മഹമ്മദീയരെ സുന്ദരപാണ്ഡ്യനു സഹായമായി മധുരയിൽ പാർപ്പിച്ചിരുന്നിരിക്കാമെങ്കിലും വലിയ ഒരു തുലുക്കൻപട അന്നവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നുള്ളതു നിശ്ചയമാണ്. 1318-ലാണ് പിന്നത്തെ മഹമ്മദീയാക്രമണം. 1335-ൽ മാത്രമേ മധുരയിൽ ഒരു മഹമ്മദീയ രാജവംശം സ്ഥാപിതമായുള്ളു. 1364-നു മുമ്പു വിജയനഗരരാജകുമാരനായ ദ്വിതീയവീരകമ്പണൻ ആ വംശത്തെ അധഃപതിപ്പിക്കുകയും 1378-ൽ അതു നാമാവശേഷമാകുകയും ചെയ്തു. മാലിക് കാഫറെ രവിവർമ്മചക്രവർത്തിയോ ആദിത്യവർമ്മാവോ തോൽപ്പിച്ചു എന്നു സ്ഥാപിക്കുവാൻ യാതൊരു രേഖയുമില്ല. അങ്ങനെ വല്ലതും നടന്നിരുന്നു എങ്കിൽ അതു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ 'ചന്ദ്രകുലമങ്ഗലപ്രദീപ' ഇത്യാദി പ്രശസ്തിമാലയിൽ നടുനായകംപോലെ ഘടിപ്പിക്കപ്പെടുകയില്ലായിരുന്നുവോ? രവിവർമ്മാവിന്റെ ഛത്രച്ഛായയിലല്ലാതെ ആദിത്യവർമ്മാവു് പൊരുതിയിരിക്കുവാൻ ന്യായവുമില്ല. അതുകൊണ്ടു് അക്കാലത്തെ യുദ്ധത്തെപ്പറ്റിയൊന്നുമല്ല സന്ദേശത്തിൽ പ്രസ്താവിക്കുന്നതെന്ന് ഉദ്ദേശിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. പ്രത്യുത മഹമ്മദീയരാജവംശം മധുരയിൽ സ്ഥാപിതമായതിനുമേൽ ആ വംശം തിരുനെൽവേലി പിടിച്ചടക്കുകയും അപ്പോൾ മഹമ്മദീയർക്കും വേണാട്ടു രാജാക്കന്മാർക്കും നിത്യകലഹം സംഭവിക്കുകയും ചെയ്തു. ആ കലഹത്തിൽ തോവാളയ്ക്കു കിഴക്കും മറ്റും വച്ചു് ആദിത്യവർമ്മാവിനു മഹമ്മദീയരെ വധിക്കേണ്ടിവരികയും 1364-നുമേൽ അതിനുള്ള സൌകര്യം വർദ്ധിക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കണം. അക്കാലത്തുള്ള യുദ്ധങ്ങളെപ്പറ്റിയാണ് സന്ദേശത്തിൽ പ്രതിപാദിക്കുന്നതു്.

(9) ജ്യോതിഷസംബന്ധമായ ലക്ഷ്യം

ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശത്തിൽ

> "അഞ്ചാം പക്കം വരമിതു തുലോം വാരവും വീരമൗലേ
> നാളും നന്റേ നളിനവനിതയ്ക്കമ്പനേ മുമ്പിലേതു്;
> മേടം വേണാടരിൽ മകുടമേ രാശിയും വാഗധീശൻ
> നാലാമേടത്തയമുപഗതോ ഭൂതികാമാഖ്യയോഗഃ." (1-35)

എന്നൊരു ശ്ലോകമുണ്ടു്. 'നളിനവനിതയ്ക്കമ്പനേ മുമ്പിലേതു്' എന്ന ഭാഗത്തിനു വിഷ്ണുദേവതാത്മകമായ തിരുവോണത്തിന്നു മുമ്പിലത്തെ നക്ഷത്രമായ ഉത്രാടം എന്നു ചിലർ അർത്ഥം കല്പിക്കുന്നു. അതു തീരെ യോജിക്കുന്നില്ല. 'നളിനവനിതയ്ക്കമ്പനേ' എന്ന പദം സംബോധനപ്രഥമയായല്ലാതെ ഗ്രഹിക്കുവാൻ നിവൃത്തിയില്ല. 'കാൺമൂ പിന്നെക്കമലവനിതയ്ക്കമ്പനേ' എന്നു കവി വേറെയൊരു ശ്ലോകത്തിലും അത്തരത്തിൽ സന്ദേശഹരനെ സംബോധനം ചെയ്യുന്നുണ്ടു്. അതിനാൽ 'മുമ്പിലേതു്' എന്ന പദംകൊണ്ടു നിർദ്ദേശിക്കേണ്ടതു് അശ്വതി നക്ഷത്രത്തെത്തന്നെയാണ്; ഉത്രാടത്തെയല്ല. ഇനി ഉത്രാടം നാളെന്നു സങ്കല്പിച്ചാൽ അന്നു കൃഷ്ണപഞ്ചമിയാണ് വരുന്നതു്. സന്ധ്യയ്ക്കു ചന്ദ്രനുദിക്കുന്നതായി കവി "അപ്പോഴ്ദ്യത്കുളിർ മതിമുഖീ" (1—87) എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ വർണ്ണിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. കൃഷ്ണപഞ്ചമിയിൽ അങ്ങനെയൊരു സംഭവത്തിനു പ്രസക്തിയില്ലല്ലോ. വേറേയും ചില ആക്ഷേപങ്ങൾ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചുകൊണ്ടു് ചില ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രജ്ഞന്മാർ '490 മേടം 30-ാംനു 17 വിനാ

ഴികയോളമേ മേടം രാശിയുള്ളൂ; അന്ന് ഉദയാൽപരം 4 നാഴിക 48 വിനാഴിക ചതുർത്ഥിയാണ്; 49 നാഴിക 12 വിനാഴിക പൂരാടം നക്ഷത്രമാണ്; 'ആഴ്ച മാത്രം വ്യാഴാഴ്ച തന്നെ' എന്നു പറയുന്നു. എന്റെ കാലഗണനയിലും അവർ ചില അനുപപത്തികൾ എടുത്തുകാണിക്കുന്നുണ്ട്. ഞാൻ സൂചിപ്പിച്ച 549 കുംഭം 23-ാംനു വ്യാഴാഴ്ചയും അശ്വതി നക്ഷത്രവും തന്നെയെങ്കിലും അന്ന് 31 നാഴികയും 48 വിനാഴികയും ചതുർത്ഥിയാണെന്നും കുംഭമാസത്തിൽ വസന്തം വരികയില്ലെന്നും പ്രഭാതമല്ലാതെ ഏഴര നാഴിക കഴിഞ്ഞുള്ള സമയമല്ല യാത്രാമുഹൂർത്തമായി വർണ്ണിച്ചിട്ടുള്ളതെന്നും അവർ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു. അന്നു പഞ്ചമി തന്നെയെന്നാണ് ചില ജ്യോത്സ്യന്മാർ എന്നെ മനസ്സിലാക്കീട്ടുള്ളത്. അതിനാൽ അക്കാര്യത്തിൽ നിഷ്കൃഷ്ടമായ ഒരു പുനർഗ്ഗണനം വേണമെന്നു ഞാൻ കേരളത്തിലെ ജ്യോത്സ്യന്മാരോട് അപേക്ഷിക്കുന്നു. മറ്റുള്ള രണ്ട് ആക്ഷേപങ്ങൾക്കും എനിക്കു പര്യാപ്തമായ സമാധാനമുണ്ട്. "ഗ്രീഷ്മോ മേഷവൃഷൗ പ്രോക്തഃ പ്രാവൃൺമിഥുന കർക്കടൗ സിംഹകന്യേ സ്മൃതാ വർഷാ തുലാവൃശ്ചികയോശ്ശരൽ ധനുഗ്രാഹൗ ച ഹേമന്തോ വസന്തഃ കുംഭമീനയോഃ" എന്നു ഭാവപ്രകാശമെന്ന വൈദ്യഗ്രന്ഥത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ പക്ഷമനുസരിച്ച് പ്രാവൃട്ടെന്നും വർഷമെന്നും രണ്ട് ഋതുക്കളുള്ളതിനു പുറമേ ഹേമന്തത്തിൽനിന്നു വ്യതിരിക്തമായി ശിശിരമെന്നൊരു ഋതുവില്ലാത്തതുമാണ്. 'ഗങ്ഗായാദക്ഷിണേ ദേശേ വൃഷ്ടേർബഹുലഭാവതഃ' അതായത് ഗങ്ഗാ നദിക്കു തെക്കുള്ള ദേശങ്ങളിൽ വൃഷ്ടിബാഹുല്യം നിമിത്തമാണ് മഹർഷിമാർ അങ്ങനെ ഋതുക്കളെ കല്പിക്കുന്നതെന്നും ഭാവപ്രകാശകാരൻ പറയുന്നു. തമിഴിൽ 'വേനിൽ' (വേനൽ) എന്ന പദത്തിനു വസന്തമെന്നും അർത്ഥമുണ്ട്. ഏതായാലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മതത്തിൽ ഗങ്ഗയ്ക്കു തെക്കുള്ള ദേശങ്ങളിൽ വസന്തർത്തുവിൽ പെട്ടതാണ് കുംഭമാസം. നായകൻ ആദിത്യവർമ്മാവിന്റെ കോവിലെഴുന്നള്ളത്തു സമയത്താണല്ലോ അദ്ദേഹത്തെ കണ്ടുമുട്ടുന്നത്; അത് ഏകദേശം ഒൻപതു മണിയോടടുപ്പിച്ചായിരിക്കാനാണ് ഇടയുള്ളത്. ആറുമണിയോടല്ല. പിന്നെയും പൂർവസന്ദേശം 57-ാം ശ്ലോകത്തിൽ നായകൻ 'നിൻവിയൻ പേരാളും കാളീപിതരം' എന്ന് ഒരു ശിവനെ ഉദ്ദേശിച്ചു പറയുന്നുണ്ട്. അത് ഏതു ക്ഷേത്രത്തിലെ ശിവനാണ്? തൃപ്പാപ്പൂരെയാണെന്നു ചിലർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. വിയൻപേരെന്നാൽ വിശിഷ്ടമായ നാമമെന്നാണർത്ഥം; സ്ഥാനപ്പേരെന്നല്ല. അതുകൊണ്ടു തൃപ്പാപ്പൂരല്ല ഉദയാതിച്ചപുരമാണ് പ്രസ്തുത ക്ഷേത്രമെന്ന് എനിക്കു തോന്നുന്നു. അതിനു മതിലകത്തുനിന്നു മൂന്നു നാഴികയേ ദൂരമുള്ളൂ. അവിടെ സന്ദേശഹരൻ എത്തുമ്പോൾ ഉച്ചപ്പൂജയ്ക്കു കാലമാകുന്നു. ആ സ്ഥലത്തുനിന്ന് അമറേത്തു കഴിച്ചുകൊണ്ടാണ് വടക്കോട്ടേയ്ക്ക് അദ്ദേഹം യാത്ര തുടരുന്നതും. അല്ല, തൃപ്പാപ്പൂർ തന്നെയാണെങ്കിലും ആ സ്ഥലത്തേയ്ക്കും ആറു നാഴികയ്ക്കുമേൽ ദൂരമില്ല. ഇതുകൊണ്ടെല്ലാം പ്രഭാതത്തിലല്ല അദ്ദേഹത്തെ നായകൻ അമ്പലത്തിൽവച്ചു കണ്ടതെന്ന് അനുമാനിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. പ്രഭാതത്തിൽ ദൂതൻ പുറപ്പെട്ടിരുന്നു എങ്കിൽ മദ്ധ്യാഹ്നഭക്ഷണത്തിനു കഴക്കൂട്ടത്തെങ്കിലും എത്താമായിരുന്നു. ഞാൻ മുൻപു നിർദ്ദേശിച്ച ദൈവജ്ഞന്മാർ കൊല്ലം 466-മേടം 11-ാംനു വ്യാഴാഴ്ച മകയിരം നക്ഷത്രവും പഞ്ചമിയും വരുന്നു എന്നും അന്നു കാമാഖ്യയോഗമുണ്ടെന്നും 'ഭൂതികാമം' എന്നൊരു യോഗത്തെപ്പറ്റി ജ്യോത്സ്യന്മാർക്കറിവില്ലാത്തതിനാൽ 'ഭൂതി' എന്നാണോ ശരിയായ പാഠമെന്നു സംശയിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു എന്നും വാദിക്കുന്നു. 'ഭൂതികാമാഖ്യയോഗഃ' എന്നേ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ കാണുന്നുള്ളൂ. അതുപോകട്ടെ. 'നാളും നന്റേ നളിനവനിതയ്ക്കമ്പനേ മുമ്പിലേത്' അഞ്ചാം പക്കം എന്നതിനോടു ചേർത്തന്വയിച്ച് അഞ്ചാം നക്ഷത്രമായ മകയിരമാണ് കവിയുടെ വിവക്ഷ എന്നു വാ

ദത്തിനുവേണ്ടി സമ്മതിച്ചാലും ക്രി. പി. 1291-ാമാണ്ടു തുലുക്കൻപട എന്നൊന്നിന്റെ പ്രസക്തിയേ ദക്ഷിണാപഥത്തിൽ ഇല്ലായിരുന്നതിനാൽ അവരുടെ കാലഗണന പ്രകൃതത്തിൽ യോജിക്കുന്നില്ല എന്നു ഖണ്ഡിച്ചു തന്നെ പറയാവുന്നതാണ്. അക്കാലത്തു് കേവലം കച്ചവടക്കാരായ മഹമ്മദീയർ മാത്രമേ പാണ്ഡ്യചോളരാജ്യങ്ങളിൽ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളു. ആകെക്കൂടി നായികയായ ഉണ്ണുനീലി വടക്കുംകൂർ രാജാവായ മണികണ്ഠന്റെ പുത്രിയായിരുന്നു എന്നും ആ മഹിളാമണിയുടെ ഭർത്താവു് പൂരാടം നാളിൽ ജനിച്ച ആ രാജവംശത്തിലെ ഒരിളമുറത്തമ്പുരാനായിരുന്നുവെന്നും അദ്ദേഹം തന്നെയാണ് നായകനും കവിയും എന്നും സന്ദേശത്തിന്റെ കാലം കൊല്ലം 549 കുംഭം 23-ാംനു-യാണെന്നുമുള്ള എന്റെ അഭിപ്രായം ഭേദപ്പെടുത്തുന്നതിനു ഞാൻ ഏതാവൽപര്യന്തം യാതൊരു കാരണവും കാണുന്നില്ല. ഈ വിഷയത്തെപ്പറ്റി ഇത്ര ദീർഘമായി ചർച്ച ചെയ്യേണ്ടിവന്നതു പലരും പലവിധത്തിലുള്ള മതങ്ങൾ ഏതൽസംബന്ധമായി ആവിഷ്കരിച്ചിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടാകുന്നു.

(10) വിഷയം

കടുത്തുരുത്തിയിൽ നായകൻ നായികയുമായി ഉറങ്ങുമ്പോൾ ഒരു നാൾ രാത്രി അദ്ദേഹത്തെ ഒരു യക്ഷി എടുത്തുകൊണ്ടു തെക്കോട്ടേക്കു പോയി. തിരുവനന്തപുരത്തെത്തിയ സമയത്തു് നായകൻ ഉണർന്നു നരസിംഹമന്ത്രം ജപിക്കുകയും ഉടൻതന്നെ അവൾ അദ്ദേഹത്തെ വിട്ടു് ഓടിക്കളയുകയും ചെയ്തു. അപ്പോൾ പ്രഭാതമായിരുന്നു സമയം. ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമിയെ വന്ദികൾ പള്ളിയുണർത്തുന്ന ഗാനങ്ങൾ കേട്ടു സ്ഥലമേതെന്നു മനസ്സിലായി. നായികയുമായി വേർപിരിഞ്ഞ ദുഃഖം നിമിത്തം പരവശനായ നായകൻ ഭാഗ്യവശാൽ തന്റെ വയസ്യനായ കൊല്ലത്തെ ആദിത്യവർമ്മ ഇളയതമ്പുരാനെ ശ്രീപത്മനാഭക്ഷേത്രത്തിൽവച്ചു കണ്ടു. അദ്ദേഹത്തിനു തൃപ്പാപ്പൂർ മൂപ്പെന്ന നിലയിൽ തിരുവനന്തപുരത്തു കൂടെക്കൂടെ പോകേണ്ട ആവശ്യമുണ്ടായിരുന്നു; അപ്പോൾ പോയതു സ്വാമിദർശനത്തിനായിരുന്നു. ആ ഘട്ടത്തിൽ നായകൻ തന്റെ സങ്കടം അദ്ദേഹത്തെ അറിയിക്കുകയും തനിക്ക് ഒരു പക്ഷം കഴിഞ്ഞു മാത്രമേ അവിടം വിട്ടുപോകുവാനുള്ള സ്വാസ്ഥ്യം ലഭിക്കുകയുള്ളു എന്നുള്ളതിനാൽ നായികയോട്ട് തന്റെ അവസ്ഥ നിവേദനം ചെയ്യുവാൻ സന്ദേശഹരനാകണമെന്ന് അദ്ദേഹത്തോടു പ്രാർത്ഥിക്കുകയും ചെയ്തു. തിരുവനന്തപുരം മുതൽ കടുത്തുരുത്തി വരെയുള്ള പല സ്ഥലങ്ങളേയും ക്ഷേത്രങ്ങളേയും രാജാക്കന്മാരേയും സുന്ദരിമാരേയും വർണ്ണിക്കുവാൻ കവി സന്ദേശദ്വാരാ ഒരു നല്ല അവസരമുണ്ടാക്കുകയും ആ അവസരത്തെ വിജയപ്രദമാകത്തക്കവിധത്തിൽ വിനിയോഗിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. സന്ദേശഹരന്റെ യാത്ര രാജോചിതമായ വിധത്തിൽ 'തണ്ടിലേറിച്ചെമ്പൊൽക്കാളം തെളുതെളെ മുതിർന്നംബരമ്മേൽ മുഴങ്ങേ, വൻപുറ്റീടും കുട തഴച്ചഴൻറ്' ആണെന്നു പൂർവ്വസന്ദേശം 123-ാം ശ്ലോകത്തിൽനിന്നു കാണാം. മൂന്നു ദിവസംകൊണ്ടാണ് തിരുവനന്തപുരത്തു നിന്നു കടുത്തുരുത്തിയിൽ ചെന്നുചേരേണ്ടതു്. ഒന്നാം ദിവസം തിരുവനന്തപുരത്തു നിന്നു തിരിച്ചു കൊല്ലത്തു ചെല്ലുന്നു; രണ്ടാം ദിവസം രാത്രിയിൽ താമസിക്കുന്നതു കായങ്കുളത്തു രാജാവിന്റെ രാജധാനിയിൽ കരിപ്പൂക്കുളത്താണ്; മൂന്നാംദിവസം സന്ധ്യയ്ക്കു കടുത്തുരുത്തിയിലെത്തുന്നു. വഴിക്കു തൃപ്പാപ്പൂർ, മുതലപ്പൊഴി, പുത്തിടം, വർക്കല, കൊല്ലം പുതിയപൊഴി (നീണ്ടകര അഴിയോ?), പന്മന, മറ്റം, കണ്ടിയൂർ, തട്ടാരമ്പലം, ചെന്നിത്തല, തൃക്കുറട്ടി, പനയന്നാർകാവു്, ആലൻതുരുത്തി, തിരുവല്ലാ, കരിയനാട്ടുകാവു്, മുത്തൂറ്റ്, നാലുകോടി, തൃക്കൊടിത്താനം, തെക്കിൻകൂറ്, മണികണ്ഠപുരം, തിരുവഞ്ചപ്പുഴ, ഏറ്റുമാന്നൂർ മുതലായ സ്ഥലങ്ങളെപ്പറ്റി പ്രസ്താവമുണ്ടു്. പുത്തിടം, കൊല്ലം,

കരിയനാട്ടുകാവ് ഇവിടങ്ങളിലെ അങ്ങാടികളെപ്പറ്റിയുള്ള വർണ്ണന ഉജ്വലമാണ്. ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിലെ ശ്രീപത്മനാഭൻ, നരസിംഹമൂർത്തി, വേദവ്യാസൻ, ശ്രീരാമൻ, ലക്ഷ്മണൻ, ഹനുമാൻ, ഉണ്ണിക്കൃഷ്ണൻ, ശാസ്താവ്, തിരുവാമ്പാടി കൃഷ്ണൻ, ക്ഷേത്രപാലൻ ഈ വിഗ്രഹങ്ങൾക്കുപുറമേ പാൽക്കുളങ്ങര ദുർഗ്ഗ, വർക്കല ജനാർദ്ദനൻ, കൊല്ലത്തു മൂരിത്തിട്ടഗണപതി, പനങ്ങാവില് ഭദ്രകാളി, ആതിച്ചപുരത്തമ്മൻ, പന്മന സുബ്രഹ്മണ്യൻ, കണ്ടിയൂർ ശിവൻ, തൃക്കുറട്ടി ശിവൻ, പനയന്നാർകാവു ഭദ്രകാളി, തിരുവല്ലാ വിഷ്ണു, തൃക്കൊടിത്താനത്തു വിഷ്ണു, മണികണ്ഠപുരത്തു കൃഷ്ണൻ, ഏറ്റുമാനൂർ ശിവൻ, കോതപുരത്തു കൃഷ്ണൻ, തളിയിൽ ശിവൻ, മുതലായ ദേവന്മാരേയും യഥാവകാശം സ്തുതിക്കുകയോ സൂചിപ്പിക്കുകയോ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. രാജാക്കന്മാരിൽ കൊല്ലത്തേ രവിവർമ്മാവിനും കായങ്കുളത്തെ രവിവർമ്മാവിനും വടക്കുംകൂറിലെ മണികണ്ഠനുമാണ് പ്രാധാന്യം; ചിറവായിലേരായിരൻ, തെക്കുംകൂറിലേ രാമവർമ്മാവ്, ഇവരേയും വിട്ടിട്ടില്ല. വടക്കുംകൂറിലേ ചില ഇളങ്കൂർ തമ്പുരാക്കന്മാരുടെ പേരുകൾ മുൻപു തന്നെ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. സുന്ദരിമാരിൽ ഉണ്ണിയാടി, വെള്ളൂർ നാണി, ചെറുകര കുട്ടത്തി (ചെറുകരച്ചേർന്ന കുട്ടത്തി എന്നാണ് ശരിയായ പാഠം), ചെറുകര ഉണ്ണിയാടി, മുത്തുറ്റിളയച്ചി, കുറുങ്ങാട്ടുണ്ണുനീലി, കുറുങ്ങാട്ടുണ്ണിച്ചക്കി, കുറുങ്ങാട്ടു ചിരുതേവി, എന്നിവരുടെ പേരുകൾ സ്മരണീയങ്ങളാകുന്നു. മുണ്ടയ്ക്കൽ ചെറിയത്, കുറമൂഴിക്കൽ ഉണ്ണിച്ചക്കി, തേവി ഇവർ നായികയുടെ തോഴികളാണ്. ഇങ്ങനെ നോക്കിയാൽ തിരുവനന്തപുരത്തിനും കടുത്തുരുത്തിക്കും ഇടയ്ക്കുള്ള പ്രദേശങ്ങളെപ്പറ്റി പലവിധത്തിലുമുള്ള അറിവു നമുക്കു ലഭിക്കുവാൻ പ്രസ്തുതസന്ദേശം പ്രയോജകീഭവിക്കുന്നു.

(11) കവിതാരീതി

സന്ദേശകാരന്റെ ഏതു ശ്ലോകം പരിശോധിച്ചാലും അദ്ദേഹം ഒരു മഹാകവി മൂർദ്ധന്യനായിരുന്നു എന്നു തെളിയുന്നതാണ്. പ്രകൃതിവർണ്ണനത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിനുള്ള പാടവം അന്യാദൃശമാകുന്നു. ഭഗവൽഭക്തി പ്രകടീകരിക്കുവാനും അദ്ദേഹത്തിന് അസാധാരണമായ നൈപുണ്യമുണ്ട്. നായികയുടെ വിരഹാവസ്ഥ പ്രപഞ്ചനം ചെയ്യുമ്പോൾ അദ്ദേഹം കാളിദാസകല്പനാണെന്നു തോന്നിപ്പോകുന്നു. തിരുവനന്തപുരത്തിന്റേയും കടുത്തുരുത്തിയുടേയും വർണ്ണനം ഉണ്ണുനീലിയുടെ വിരഹവ്യഥ, നായകന്റെ സന്ദേശം ഇവയെല്ലാം ആദ്യന്തം മധുരമാണ്. അങ്ങുമിങ്ങും നിന്നു പന്ത്രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം.

മന്ദവായു

“കോകശ്രേണീവിരഹനിഹിതം തീനുറുങ്ങെൻറപോലെ
തുകിത്തുകിത്തുഹിനകണികാം തൂർന്ന പൂങ്കാവിലൂടെ
സ്തോകോന്മീലന്നളിനതെളിതേൻകാളകൂടാംബു കോരി-
ത്തേകിത്തോകപ്പവനനവനെച്ചെൻറു കൊൻറാൻ തദാനീം.” (1)

“വിങ്ങിപ്പൊങ്ങിച്ചിതറിന മലർത്തേൻറൽ പീത്വാമയങ്ങി-
ത്തങ്ങിത്തങ്ങിത്തരുണികൾ മുലക്കച്ചിലുച്ചൈരുറങ്ങി
തിങ്ങിത്തിങ്ങിച്ചുഴല വരിവണ്ടിണ്ടയാം കണ്ടിയൂരിൽ-
പ്പങ്ങിപ്പങ്ങിപ്പരിമളമെഴും വായു വീയും തദാനീം.” (2)

കുതിരകളുടെ പകലുറക്കം

“മാതങ്ങ്ഗാനാം കരപരിഗളൽസ്വേദസംസിക്തശീതേ

മാകന്ദാനാം തണലിൽ മണലിൽക്കുഞ്ചിഭിശ്ചലഞ്ചാഗ്രൈഃ
പിൻകാലേകം കുടിലശിഥിലം പയ്യെ വച്ചിട്ടിദാനീം
നിദ്രായന്തേ തവ വടിവെഴും വാജിനോ രാജസിംഹ!” (3)

പ്രഭാതം

“കാളംപോലേ കുസുമധനുഷോ ഹന്ത പൂങ്കോഴി കൂകീ;
ചോളംപോലേ ചെറുകിവിളറീ താരകാണാം നികായം;
താളംപോലേ പുലരിവനിതയ്ക്കാഗതൗ ചന്ദ്രസൂര്യൗ;
നാളംപോലേ നളിനകുഹരാദുൽഗതാ ഭൃങ്ഗരാജിഃ” (4)

സായംസന്ധ്യ

“അപ്പോഴദ്ദ്യൽകുളിർമതിമുഖീ മേഘരാഗാധരോഷ്ഠീ
ചൂഴത്താഴം തിമിരചികുരാ ചാരുതാരാശ്രുമാംബുഃ
കിഞ്ചിൽക്കാണാം കുമുദഹസിതാ നൂനമെന്നുണ്ണുനീലീം
കാമക്രീഡാരസവിലുളിതാം തന്നെയന്വേതി സന്ധ്യാ.” (5)

ശ്രീപത്മനാഭൻ

“നാഭീപത്മേ നിഖിലഭുവനം ഞാറുചെയ്താത്മയോനിം
നാഗേന്ദ്രന്മേൽ ബത മതുമതപ്പള്ളിക്കൊള്ളും പിരാനെ
നാഗാരാതിധ്വജനെ നവരം മുമ്പിൽ നീ കുമ്പിടേണ്ടും
നാൽവേതത്തിൻ പരമപൊരുളാം നമ്മുടേ തമ്പിരാനെ.” (6)

കൗസ്തുഭം

“വേലപ്പെണ്ണിൻ മുലയിലലിയും ചന്ദനാഭോഗരമ്യേ
ചാലചീറ്റം പെരുകിയുരുകീടിൻറ വിശ്വംഭരായാഃ
കോലക്കണ്ണിൻമുനകനമകംപുക്കു നിന്മാറിൽ മേവും
നീലക്കല്ലായ് വിലസിന മണീകൗസ്തുഭം വെൽവുതാക” (7)

വല്ലികൾ

“പൂന്തൊത്തെന്നും കുളുർമുല ചുമന്നോമൽവക്ത്രം വണക്കി-
ക്കിഞ്ചിൽച്ചഞ്ചന്മധുപവചനംകൊണ്ടു കൊണ്ടാടി മന്ദം
മാർഗ്ഗോപാന്തേ മലർനിര ചൊരിഞ്ഞന്നടക്കാവിലെങ്ങും
വല്ലീബാലത്തരുണികളുടൻ കാണലാം നില്ക്കുമാറ്.” (8)

നായികാവർണ്ണനം

“മാഴക്കണ്ണാൾക്കൊരു മയിലുമുണ്ടങ്ങു പിൻകാലൊളംപോയ്-
ത്താഴെച്ചെല്ലും പുരികുഴലഴിച്ചോമൽ നില്പോരുനേരം
ഊഴത്തംകൊണ്ടിരുൾമുകിലിതെൻറഞ്ചിതം പീലിജാലം
ചൂഴച്ചിന്തിച്ചവയൊട്ടുടനേ പാടിയാടീടുവോൻറ്.” (9)

“അപ്പൂമാതിന്നൊരു സഹചരീമങ്ഗനാമൗലിമാലാ-
മിപ്പാർമേലുള്ളമൃതസരസീമിക്ഷുചാപസ്യ കീർത്തിം
കർപ്പൂരാളീമിനിയ നയനങ്ങൾക്കു കാണും ജനാനാം
മൽപ്രേമത്തിൻ വിളകഴനിയാം മാനിനീം കാൺകപിന്നെ.” (10)

വിരഹാവസ്ഥ

“നീലക്കല്ലാൽ വിരചിതമണിച്ചെപ്പുപോലേ വിളങ്ങും
കോലപ്പോർമന്മുല, കുവലയം വെൻറ മുഗ്ദ്ധേക്ഷണായാഃ
ബാലസ്സിദ്ധം നഖപദമണിഞ്ഞശ്രുപാതാത്തരേഖം
ചാലത്തോൻറും ചുനയൊഴുകുമച്ചൂതപക്വങ്ങളെൻറു.” (11)

ശ്രീകൃഷ്ണൻ
“കാലിക്കാലിൽത്തടവിന പൊടിച്ചാർത്തുകൊണ്ടാത്തശോഭം
പീലിക്കണ്ണാൽക്കലിതചികുരം പീതകൗശേയവീതം
കോല്പും കോലക്കുഴലുമിയലും ബാലഗോപാലലീലം
കോലം നീലം തവ നിയതവും കോയിൽകൊൾകെങ്ങൾ ചേതഃ” (12)

അത്യന്തം ഹൃദയഹാരികളാണ് ഈ ശ്ലോകങ്ങൾ. ക്രി. പി. പതിന്നാലാം ശതകത്തിലെ കൃതിയാകയാൽ പ്രസ്തുതസന്ദേശത്തിൽ ധാരാളം പഴയ പദങ്ങളും പ്രയോഗങ്ങളുമുണ്ട്. ചുരുക്കത്തിൽ ഭാഷ, ചരിത്രം, സാഹിത്യം ഇവയെപ്പറ്റിയെല്ലാം ഈ കൃതിയിൽനിന്നു പലതും അനുവാചകന്മാർക്ക് അറിയുവാനും തദ്വാരാ അന്യത്ര അസുലഭമായ ആനന്ദപീയൂഷം ആസ്വദിക്കുവാനും സാധിക്കുന്നതാണ്. സഹൃദയന്മാരായ സകല കേരളീയരുടേയും നിത്യാവഗാഹത്തെ സമ്പൂർണ്ണമായി അർഹിക്കുന്ന ഒരു സാരസ്വതപ്രവാഹമാകുന്നു ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശം.

കോകസന്ദേശം

കാലം

ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശം പോലെയോ അതിൽ അല്പംകൂടി അധികമായോ പഴക്കമുള്ള മറ്റൊരു കാവ്യമാണ് കോകസന്ദേശം. ക്രി. പി. പതിന്നാലാം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിലെങ്കിലും ആവിർഭവിച്ച ഒരു കൃതിയാണ് അതെന്നുള്ളതിനെപ്പറ്റി പക്ഷാന്തരത്തിന് അവകാശം ഉണ്ടാകുന്നതല്ല. (1) ‘ചൂലംകൊട്ടു’ (ശൂലംകൊണ്ട്), (2) ‘മുകട്ട്’ (തല), (3) ‘വാളം’ (വാൾ), (4) ‘ഇട്ടൽ’ (പറമ്പ്), (5) മുക്കാരം (പിടിവാദം), (6) ‘ഇരിപായുക’ (പിൻതിരിഞ്ഞോടുക), (7) ‘ഏവലർ’ (അനുയായികൾ), (8) ‘നങ്ങി’ (നശിച്ചു), (9) ‘വെള്ളാട്ടി’ (ദാസി), (10) ‘തുയത്ത്’ (തുമ്പത്തു), (11) ‘തുയർന്നു്’, (തുടർന്നു) , (12) ‘ചമ്മാത്ത്’ (കൊഞ്ഞനം), (13)‘നെയ്തൽ’ (ആമ്പൽ) തുടങ്ങിയ പഴയ പദങ്ങളും പ്രയോഗങ്ങളും അതിൽ കാണ്മാനുണ്ട്.

കഥ

പ്രസ്തുതസന്ദേശം സമഗ്രമായി കണ്ടുകിട്ടീട്ടില്ല. പൂർവസന്ദേശത്തിൽപ്പെട്ട ആദ്യത്തെ തൊണ്ണൂറ്റാറു ശ്ലോകങ്ങൾ മാത്രമേ ലഭിച്ചിട്ടുള്ളൂ. ബാക്കിയുള്ള ഭാഗങ്ങളും അചിരേണ ലഭിക്കുമെന്ന് ആശിക്കാം. ചേതിങ്കനാട്ടിൽ (ജയസിംഹനാട്ടിൽ), അതായതു കൊല്ലത്ത്, വസന്തകാലത്തിൽ ഒരു കാമി തന്റെ പ്രിയതമയുമായി സുഖിച്ചിരിക്കവേ, ഒരു രാത്രിയിൽ നായകൻ അകാരണമായി അശ്രുധാര വാർക്കുന്നതുകണ്ടു് നായിക അതിന്റെ കാരണം ചോദിക്കുകയും അപ്പോൾ നായകൻ താൻ സ്വപ്നത്തിൽ അനുഭവിച്ച ദുഃഖം ആ സുന്ദരിയെ വർണ്ണിച്ചു കേൾപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. സ്വപ്നാവസ്ഥയിൽ മാത്രം സംഭവിച്ചതാണ് പ്രണയിനിയുമായുള്ള വിപ്രയോഗമെങ്കിലും അതു ജാഗ്രദവസ്ഥയിൽ സംഭവിച്ചാലെന്നപോലെ നായകൻ ദുഃഖിതനായിത്തീരുന്നു. ഒരു വ്യോമചാരി ആ യുവാവിനെ തന്റെ പ്രേമഭാജനത്തിൽനിന്നു

വേർപെടുത്തി തെക്കേമലയാളത്തിൽ തിരുനാവായയ്ക്കു സമീപമുള്ള വെള്ളോട്ടുകര (തൃപ്രങ്ങോട്ട്?) എന്ന സ്ഥലത്തു പ്രക്ഷേപിക്കുന്നു. അവിടെ നായകൻ ഒരു ചക്രവാകത്തെക്കണ്ടു് ആ പക്ഷിയെ തന്റെ സന്ദേശഹരനാക്കുന്നു. വെള്ളോട്ടുകര മുതൽക്കു തെക്കോട്ടുള്ള അനേകം നഗരങ്ങൾ, ഗ്രാമങ്ങൾ, നദികൾ, ക്ഷേത്രങ്ങൾ മുതലായവയെ പരാമർശിക്കുന്ന കൂട്ടത്തിൽ തിരുനാവാ, പേരാറ് (ഭാരതപ്പുഴ), മാമാങ്കപ്പറമ്പ്, ആഴ്‌വാഞ്ചേരിമന, നന്തിയാറ്, തൃപ്പറയാറ് (തൃപ്പറയാറ്), കുണക (തൃക്കണാമതിലകം), കുരുമ്പക്കാവ് (കൊടുങ്ങല്ലൂർ), തിരുവഞ്ചക്കളം, പെരുവാരം, ഇടപ്പള്ളി ഇവ ഉൾപ്പെടുന്നു. തൃക്കണാമതിലകം അന്നു സാമൂതിരിപ്പാടു പിടിച്ചടക്കിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു; അന്നത്തേ ഏറാൾപ്പാടിനെ അവിടെ യുദ്ധോദ്യുക്തനായി നിൽക്കുന്നതു കവി നമുക്കു കാണിച്ചുതരുന്നു. ഇടപ്പള്ളിക്കു തെക്കു കൊല്ലം വരെയുള്ള പ്രദേശങ്ങൾ വർണ്ണിക്കുന്ന ഭാഗം കിട്ടീട്ടില്ല. രുദ്രശിഷ്യനും യമകശ്ലോകരചനാപടുവുമായ പന്നിയമ്പള്ളി ഉണ്ണിക്കണ്ടൻ അക്കാലത്തു വെള്ളോട്ടുകരയിൽ ജീവിച്ചിരുന്നതായി കവി പ്രസ്താവിക്കുന്നു. അതാരെന്നറിയുന്നില്ല.

കവിതാരീതി

കോകസന്ദേശം ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശത്തിന്റെ കനിഷ്ഠസഹോദരത്വത്തിന് ഏതു വിധത്തിലും അർഹമായ ഒരു ഉത്തമകാവ്യമാണ്. ഗ്രന്ഥം ഇങ്ങനെ ആരംഭിക്കുന്നു.

> “പൊല്പൂമാതിൻ മിഴിനിര പൊഴിഞ്ഞോരു ചേതിങ്കനാട്ടിൽ
> ചൊൽപ്പെറ്റീടും നിജനിലയനേ കോപി കാമീ വസന്തേ
> അപ്പോർകൊങ്കത്തടമഴകെഴും മാർവിടത്തോടമർത്തി-
> ത്തല്പേ താനും പ്രിയതമയുമായ്ച്ചേർന്നിരുന്നാൻ കദാചിൽ. (1)
> അപ്പോൾ മൂർച്ഛാം തടവി നെടുവീർപ്പിട്ടു നേത്രോൽപലാന്താ-
> ന്മുക്താൻ മുക്താമുറിനിറമെഴും ബാഷ്പവിന്ദൂൻ ദധാനഃ
> സ്വപ്രേയസ്യാ തഴകി മുറയിട്ടെൻറിതെന്ത്യേഷ പൃഷ്ടോ-
> ലബ്ധ്വാ സംജ്ഞാം ലളിതവദനാം താമിവണ്ണം ജഗാദ.” (2)

ചില മനോഹരങ്ങളായ ശ്ലോകങ്ങൾ ചുവടേ പകർത്തുന്നു.

1. ### വെള്ളോട്ടുകര ശിവൻ

> “പള്ളിച്ചൂലത്തലകൊടു പിളർന്നീട, മാറിൽത്തുളമ്പി-
> ത്തള്ളും ചോരിക്കളിയിലമിഴും കാലനെക്കൊൻറു വീഴ്ത്തി
> ഉള്ളിൽക്കോപ്പേറിന കരുണയാ ഭക്തരക്ഷാർത്ഥമസ്സിൻ
> വെള്ളോട്ടിൻവായ്ക്കരയമരുമെന്നപ്പനെക്കാൺക മുൻപിൽ.” (3)

2. ### കുണക

> “ചെൽവം ചേർന്നക്കുണകയിലകംപുക്കു നീ തെക്കു നോക്കി-
> ച്ചെല്ലുന്നേരത്തിതവിയ പെരുങ്കോയിൽ കാണാം പുരാരേഃ
> അല്ലിത്താർമൻകുഴലണികുരാൽക്കണ്ണെരത്തല്ലിമാറ്റും
> മല്ലക്കണ്ണിൻമുനയിൽ മലർവില്ലാളിയെത്തെറ്റുമേടം.” (4)

3. ### ഏറാൾപ്പാട്ട്

> “തീ വെച്ചെല്ലാപ്പറവുമടലാർകോട്ട ചുട്ടംബരേ പോയ്-
> ത്താവിപ്പൊങ്ങും പൊടികൾനികരാൽ ദിഗ്വധൂകേശബന്ധേ
> ശ്രീമൽക്കീർത്തിപ്പുതുമലർതൊടുക്കിൻറ തൃക്കയ്യിൽവെച്ചി-
> പ്പാർമുട്ടെത്താങ്ങിന നെടുവിരിപ്പിൽത്തകം വീരസിംഹം.” (5)

4. ### കൊടുങ്ങല്ലൂർ ഭദ്രകാളി

> “കട്ടിച്ചുച്ചൈരളകിയലറിപ്പാഞ്ഞു വെട്ടിച്ചിരിച്ച-

ക്ഖഡ്വാംഗംകൊണ്ടുടലിലസുരാൻ നിർദ്ദയം മർദ്ദയന്തീ
പക്കച്ചോരിക്കളിയിടയിടേ നക്കി നട്ടം തിരിഞ്ഞ-
ങ്ങൊക്കെക്കൂടിപ്പട ചുഴല നിൻറാർക്കുമമ്മേ! തൊഴുന്റേൻ." (6)

5. ## തിരുവഞ്ചിക്കുളം

"എൻചങ്ങാതിക്കലർചരന്ത കീഴ്‌വന്ത വല്ലായ്മയിന്നും
ചെഞ്ചെമ്മേ നീ പുരഹര! പൊരിക്കൊൾകിലെന്താശ്രയം മേ?
കുന്റിൽപ്പെണ്ണത്തിരുമുടി പിടിച്ചീഴ്ത്ത മുക്കണ്ണർകർണ്ണേ
ചെൻറീവണ്ണം കുളുർമതി പൊരുത്തം പറഞ്ഞീടുമേടം." (7)

6. ## സൂര്യാസ്തമയം

"ചൂടും പൊന്നിൻതകടു ചരമക്ഷ്മാഭൃതോ, വ്യോമലക്ഷ്മീ-
വാടാമാലക്കുഴലിലണിയും ബാലിമാണിക്യഖണ്ഡം
ചൂടേറും തൻകൊടുവെയിൽ തനക്കെപ്പൊറായെൻറ പോലെ-
ച്ചാടുൻറാൻ പോയ്ക്കടലിലധുനാ ഹേലയാ ഭാനുമലീ." (8)

7. ## ചന്ദ്രോദയം

"അക്ഷ്ണോഃ പ്രീതിം ജനയതി നമുക്കഭ്രമാം പുഷ്കരിണ്യാ
രക്താംഭോജം, ഘുസൃണതിലകം രാത്രിയാം കമ്രഗാത്ര്യാഃ,
മുക്കണ്ണൻകൺമുനയതില്വരുക്കിന്റൊരങ്ഗാരചക്രം,
തിക്കെട്ടിന്നും ചുടരണിവിളക്കഞ്ചിതം ചന്ദ്രബിംബം." (9)

8. ## പ്രഭാതം

"ധന്യാ ഭാനോഃ പുലരിവഴിവെള്ളാട്ടി ഭാനുക്കളെന്നും
പൊന്നിൻചൂൽകൊണ്ടിരുൾമയമടിക്കാടടിച്ചങ്ങു നീക്കി,
ഇമ്പം ചേരും ഗഗനഭവനം ചുറ്റുമുറ്റം തളിപ്പാ-
നംഭോരാശൗ ശശധരകുടം കാൺക മുക്കിൻറവാറ്." (10)

9. ## സൂര്യോദയം

"അച്ചോ! മുല്ലാടിദമുദയതേ മിക്ക ശൈലാധിപത്യേ
നില്ക്കും പൂർവാചലമുകുടമാണിക്യരത്നപ്രവേകം,
ശച്യാഃ കല്പദ്രുമകിസലയാ പീഡകല്പം, കിഴക്കു-
ന്തിക്കാം പെണ്ണിൻമുലയിൽ വിലസും താലി, ബാലാർക്കബിംബം." (11)

10. ## പെരുമാക്കന്മാരുടെ രാജധാനി

"എത്തിപ്പൊന്മാളികമുകളിൽനിന്നാത്മബിംബംപിടിപ്പാൻ
തത്തിക്കൂടും തരുണികളുടേ ചാപലപ്രൗഢി കണ്ട്,
മുക്തജ്യോത്സ്നാസ്മിതരുചികരാഗ്രേണ ചമ്മാത്തു കാട്ടി
ത്തെറ്റെന്റോടിക്കുളുർമതി കളിച്ചംബരേ താവുമേടം." (12)

അനന്തപുരവർണ്ണനം

ക്രി. പി. പതിന്നാലാംശതകത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ അജ്ഞാതനാമാവായ ഏതോ കവി രചിച്ച ഒരു ലഘുകാവ്യമാണ് അനന്തപുരവർണ്ണനം. തിരുവനന്തപുരം നഗരമാണ് വർണ്ണനാവിഷയം. കവിത മുഴുവൻ കിട്ടിട്ടില്ല. എല്ലാ ശ്ലോകങ്ങളും അനുഷ്ടപ്വൃത്തത്തിൽ ഗ്രഥിതങ്ങളായിരിക്കുന്നു. അവയിൽ ഒന്നാണ് ലീലാതിലകത്തിൽ ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുള്ളതും താഴെക്കാണുന്നതുമായ എട്ടാമത്തേ പദ്യം.

"തമിഴ് സംസ്കൃതമെൻറുള്ള സുമനസ്സുകൾകൊണ്ടൊരു
ഇണ്ടമാല[4] തൊടുക്കിന്റേൻ പുണ്ഡരീകാക്ഷപൂജയായ്."

[4] ശിരസ്സിലണിയുന്ന ഒരുതരം വൃത്താകാരമായ മാല.

പണ്ടത്തെ മണിപ്രവാളകവികൾ മഹർഷിമാർ മാനിച്ചിട്ടുള്ള പ്രസ്തുതവൃത്തത്തിൽ കവനംചെയ്യുന്നതിനു പ്രത്യേകമായ പ്രാഗല്ഭ്യം സമ്പാദിച്ചിരുന്നു. ഈ കൃതിയിൽ നിന്നു ചില ശ്ലോകങ്ങൾ ചുവടേ പകർത്തുന്നു.

1. ### ദേവതാപ്രാർത്ഥന

“ഹരയേ നമഃനിന്നോമൽച്ചരണങ്ങളിരണ്ടിനും
ശരണാഗതനാകിന്റേൻ കരുണാകര, നിത്യമായ് (1)

മോക്ഷാർത്ഥമായിരിപ്പോരു ദീക്ഷ പൂകിൻറതുണ്ടു ഞാൻ;
രക്ഷിക്കവേണ്ടുമെന്റേക്കും; നിക്ഷേപമയമഞ്ജലിഃ. (2)

അനന്തപുരമെൻറിത്ഥമാനന്ദം കവിയായിതു;
സ്തോത്രാമൃതരസംകൊണ്ടെൻ ശ്രോത്രപാത്രം നിറയ്ക്കിതു. (3)

അതിന്നു തുണയാമാറു പതിയാക ഗജാനനൻ;
ഭക്ഷിക്ക പയറെള്ളപ്പമിക്ഷു ചക്ക വിരിപ്പവിൽ. (4)

കുംഭം പുസ്തകവും സാക്ഷാൽ സംഭരിക്കിൻറ മുദ്രയും
പിടിച്ചുവന്നെൻ നാവിന്മേൽ കടിപൂക സരസ്വതി. (5)

നാരായണനുവക്കിൻറ[5] മാരവൈരി മഹേശ്വരൻ
ഉമയാ സഹ മച്ചിത്തേ രമിക്ക നിജവേശ്മനി. (6)

ചരിതം പല ചൊല്ലിന്റേൻ ചരതിച്ചോരു ഗദ്യമായ്[6]
പണിയില്ലയെനക്കേതും തുണ ശങ്കരനാകയാൽ. (7)

അഹോ! നിൻകീർത്തിയാകിൻറ മഹാവെള്ളത്തിൽ നിന്റൊരു
കരകാണ്മാനുഴക്കിന്റേൻ ഹൃദയത്തിന്നു പോറ്റി, ഞാൻ. (8)

പറ്റുമുത്സാഹമുണ്ടെൻറാൽ മറ്റുമെല്ലാമിതപ്പെട്ടും;
പണ്ടു ഗങ്ഗാനദീതന്നെക്കൊണ്ടുപോന്നാൻ ഭഗീരഥൻ. (9)

ദേവാനാം തലയിൽപ്പൂക്കു കേവലം താനിരിപ്പിതു,
ഉത്താനപാദപുത്രോപി ഭക്തനാക നിമിത്തമാം. (10)

ഞാനുമവ്വണ്ണമേ നിന്നെ മാനിച്ചടി വണങ്കിനാൽ
അകമേ തോൻറുമത്യന്തം പുകഴും പരിചാദരാൽ. (11)

പത്തു യോജനനീളത്തിൽ പത്തു ദിക്കും നിറൈന്തതു
തിരുമേനി വലംവയ്പാനരുതെൻറു മയാശ്രുതം.” (12)

2. ### തിരുവനന്തപുരം

ശ്രീപാദതീർത്ഥമാടിപ്പോയ് ശ്രീതീർത്ഥം തത്ര കാണലാം
ശ്രീകണ്ഠേശ്വരമെൻറുള്ള ശ്രീകൈലാസമനന്തരം. (13)

കുമ്പിടാമരനെച്ചെൻറു തമ്പിരാനെപ്പുരാരിയെ
ആറുമമ്പിളിയും ചൂടി നീറും പൂശിന മായനെ. (14)

സാമവേദങ്ങളും കേട്ടു പോയ് മഹാദേവപുത്രനെ
അയ്യനെ ബ്ഭക്തകൾക്കെല്ലാം മെയ്യനെപ്പോയമേയനെ; (15)

കണ്ടൻ പണ്ടു ജനിപ്പിച്ച പുണ്ഡരീകാക്ഷപുത്രനെ
നായാട വല്ലും ചേകോനെക്കായാമ്പൂമേനിവർണ്ണനെ; (16)

---

[5] ഉവക്കിന്റെ=സ്നേഹിക്കുന്ന.

[6] അന്നു മണിപ്രവാളത്തിനു ഗദ്യമെന്നുംകൂടി പേരുണ്ടായിരുന്നു. ഉണ്ണിച്ചിരുതേവിചരിതം ചമ്പുവിലും ആ പദപ്രയോഗം കാണുന്നു.

കോട്ടാകാരമതും കണ്ടാലിഷ്ടമാമ്പാടി കാണലാം
ആമ്പാടിക്കുട്ടനെക്കാണാമോപ്പിക്കണ്ടോരെടുക്കയും (17)

വളർന്ന പശുവിൻ പിമ്പേ കളിച്ചു ചില കാളമാർ
എറിഞ്ഞു തമ്മിലേ കുത്തിത്തുറന്നു ചിതറിന്റെടം. (18)

പാലുമുണ്ടു കളിച്ചിട്ടു വാലുയർത്തോരു വീതിയിൽ
പിള്ളയെക്കാണവല്ലാഞ്ഞു തള്ള നിൻറുഴലിന്റെടം. (19)

മരക്കലത്തിന്മേൽ വന്ന ചരക്കു പല ജാതിയും
എടുത്തു പപ്പര[7]ക്കൈയർ നടപ്പിതൊരു വീതിയിൽ. (20)

നെല്ലിന്നരിചി താവെൻറു ചൊല്ലിച്ചിലരഴയ്ക്കയും
തേങ്ങാ താ വെറ്റിലെയ്ക്കൻറും മാങ്ങാ തരുവനെൻകയും. (21)

***

തലയും മുലയും തുള്ളത്തമ്മെത്താമും മറന്നുടൻ (22)

മുൻപും പിൻപും തഥാ കയ്യും മെയ്യും കാട്ടിപ്പകർന്നുടൻ
കലർന്നു പേശി മീൻ വില്ക്കും ചെറുമിക്കുട്ടവും ക്വചിൽ. (23)

കാന്തിയും ചെല്വമും മിക്ക കാന്തളൂർചാല കാണലാം
മൂൻറു കോയിലുമെന്മുന്നിൽത്തോൻറും തത്ര മഠങ്ങളും. (24)

പേണിത്തൊഴുതു പോം നേരമണയത്തഗ്രശാലയിൽ
ഊണിന്നു ചെൻറു നില്പോരും നാണിപ്പോകിൻറ ലോകരും. (25)

കണ്ട വേദിയരെല്ലാരുമുണ്ടുദാരിച്ചു ഭദ്രമായ്
ദുസ്സും പറഞ്ഞിട്ടന്യോന്യം മുസ്രോളിപ്പ്[8]തൊരിത്തിരി. (26)

ഇങ്ങനെയാണ് ആ കാവ്യത്തിന്റെ ഗതി. തിരുവനന്തപുരത്തെ തീർത്ഥങ്ങൾ, അങ്ങാടി, വിഷ്ണുവിന്റെ ദശാവതാരങ്ങൾ മുതലായവയെപ്പറ്റിയുള്ള ചിത്രണം ഏററവും സമുജ്ജ്വലമായിരിക്കുന്നു.

“തലയും മുലയും തുള്ളത്തമ്മെത്താമും മറന്നുടൻ
മുൻപും പിൻപും തഥാ കയ്യും മെയ്യും കാട്ടിപ്പകർന്നുടൻ
കലർന്നുപേശി മീൻ വില്ക്കും ചെറുമിക്കുട്ടവും ക്വചിൽ”

എന്നും മററും സ്വഭാവോക്തിസുന്ദരമായി കവനം ചെയ്യുവാൻ ഒരു അനുഗൃഹീതകവിക്കല്ലാതെ സാധിക്കുന്നതല്ല. മയാ ശ്രുതം എന്നും മററും പറയുന്നതിൽനിന്നു കവി തിരുവനന്തപുരത്തുകാരനല്ലെന്നും, ‘ദുസ്സ്’ ‘മുസ്രോളിപ്പ്’ മുതലായ വാക്കുകൾ പ്രയോഗിച്ചിരിക്കുന്നതിൽനിന്ന് ഒരു നമ്പൂരിയാണെന്നും മനസ്സിലാക്കാം.

ചെറിയച്ചീവർണ്ണനം

ഈ ലഘുകാവ്യത്തിൽ ഒരു വിരഹിക്കു ചന്ദ്രോദയത്തിലുണ്ടാകുന്ന വികാരങ്ങളാണ് ചിത്രീകരിച്ചിട്ടുള്ളത്. ‘അച്ചി’യുടെ മകളായ ഉദയപുരത്തെ ‘ചെറിയച്ചി’യാണ് നായിക. മാലിനീവൃത്തത്തിൽ നിബന്ധിച്ചിട്ടുള്ള മുപ്പതോളം ശ്ലോകങ്ങൾ പ്രസ്തുതകൃതിയിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ഓരോ ശ്ലോകത്തിലും നായികയുടെ പേർ സമഞ്ജസമായി കവി ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. ശബ്ദസൗഷ്ഠവത്തിനും അർത്ഥസൗഭഗത്തിനും നൃത്ത

7 ബർബരർ.
8 മൂത്രമൊഴിക്കുന്നു.

രങ്ഗമല്ലാത്ത ഒറ്റ ശ്ലോകംപോലും അതിൽ കാണ്മാനില്ല. ചുവടേ ചേർക്കുന്ന ഇതിലേ നാലു ശ്ലോകങ്ങൾ ലീലാതിലകത്തിൽ ഉദ്ധരിച്ചുകാണുന്നു.

“പ്രിയസഖി ചെറിയച്ചീവിപ്രയോഗജ്വരാർത്താം
കുറവുയിരപി തീർപ്പാൻ നൂനമിന്ദുച്ചലേന
മദനനുദയശൈലപ്പള്ളിവില്ലിൽത്തൊടുത്താൻ
പഥികരുധിരധാരാപാടലം പള്ളിയമ്പ്.” (1)

“ഉദയപുരവിലാസോത്തംസമച്ചീസുതായാ
ഭവനമവനിസാരം കാണ്മുതെൻറാസ്ഥയേവ
ഉദയഗിരിശിഖാഗ്രാൽപ്പാദമൊട്ടേറെ വച്ചി-
ട്ടരിയരി ഗഗനം ചേർന്നേറിനാനേഷ ചന്ദ്രഃ” (2)

“നിജമുകുളപുടംകൊണ്ടഞ്ജലിം കല്പയിത്വാ
തൊഴുതിഹ ചെറിയച്ചീവക്ത്രചന്ദ്രന്നു തോറ്റു
കമലമടിമ പൂകക്കണ്ടു വിങ്ങിച്ചിരിച്ച-
ങ്ങളികുലകളനാദൈരാർത്തിതാമ്പൽപ്രസൂനം.” (3)

“കുറളയുളർ പറഞ്ഞോർ ചാലവും കോപതാമ്രം
മുഖമിതി കൃതമൗനം നൂനമച്ചീസുതായാഃ
ഝടിതി തൊഴുതു വീഴ്‌വോം തോഴരേ, ഹന്ത കുഴ് ത്തേ-
നരിയരി നവസന്ധ്യാപാടലം ചന്ദ്രബിംബം.” (4)

മറ്റുചില ശ്ലോകങ്ങൾകൂടി കുറിക്കുന്നു.

“പെരിയതൊരനുരാഗംകൊണ്ടു മാനത്തു മെയ്തു-
ർന്നുടനനുഗതസന്ധ്യാമാത്രതോഴീസമേതാ
തരുണശശിനമേഷാ യാമിനീകാമിനീ വ-
ന്നഭിസരതി സഖേ, മാമച്ചിതൻനന്ദനേവ.” (1)

“ജയതി മദനമാഹാരാജ്യസർവാധികാരീ-
മുടിമണിരുദയാദ്രേരാത്രിയാമാമണാളഃ
അനുനയവിഷമാമ്മറ്റാർക്കുമച്ചീസുതാമെൻ
വപുഷി വിഗതരോഷം വീഴ്ത്തുവാനെന്റെപോലെ.” (2)

“ഉഡുനികരമെഴുത്തായ്, പ്പത്രമായ് മാന, മൊപ്പായ്
മുഴുമതി മദനൻനീട്ടിങ്ങു സന്ധ്യോപനീതം
അയി, ബത! ചെറിയച്ചീ! കാണ്മിതസ്യാം രജന്യാം
തവ വിരഹിണമെന്നത്ത്വനി! കൊല്ലെന്റെപോലെ.” (3)

“പരിചുപട[9]നിരത്തിപ്പശ്ചിമാശച്ചവപ്പാം
പുതിയ തളിരതിന്മേൽ വെണ്ണിലാപ്പൂവു തൂകി
രചയതി ചെറിയച്ചീവിപ്രയോഗാചിതമ്മേ
ശയനമിവ ശശാങ്കശ്ശർവരീപൂർവയാമം.” (4)

“രവിരമണവിയോഗേ രാത്രിയാകിൻറ ധാത്രീ

[9] പട=മെത്ത.

വികിരതി പനിനീരും ചന്ദ്രികാചന്ദനം ച;
പുനരപി ന വിബുദ്ധാം പത്മിനീം കണ്ടവാറേ
മമ ബത! ചെറിയച്ചീവാർത്തയിൽപ്പേടിയുണ്ട്.” (5)

“ഉദയതി ശശിബിംബം കാന്തമന്തിച്ചുവപ്പിൽ;
പരമപി രവിബിംബം ചെൻറിതസ്തം പ്രയാതി;
ഉഭയമിതമുരുമ്മിക്കുട്ടുകിൽക്കുങ്കുമാർദ്രം
കുചയുഗമുപമിക്കാം നൂനമച്ചീസുതായാഃ.” (6)

“ചരതി കൊതികൊളുത്തിപ്പത്രിണാം മുന്നിൽ മല്ല-
പ്പൊടിയിൽ മുടിയമിഴ്ത്തിപ്പൊൻനിറംകൊണ്ട ഭൃങ്ഗഃ;
ഉദയനഗരിയൂനാം ചിത്തമുൽക്കണ്ഠയൻ പ-
ണ്ടഹമിവ ചെറിയച്ചീമഞ്ഞൾമെയ്പ്പൂച്ചണിഞ്ഞു്” (7)

“പരിഹസതി തുഷാരശ്രേണി വെണ്മുത്തണിഞ്ഞ-
ത്തിമിരനിചയമെന്നും മാന്തളിർപ്പട്ടു ചാർത്തി,
കമലമുകുളമന്തിക്കാറ്റിലാടിൻറവാറൊ-
ട്ടഴകുതു കുചലീലാനാട്യമച്ചീസുതായാഃ” (8)

“മമ ബത! മതിസീതാമച്ചിപുത്രീവിയോഗ-
വ്യസനജലധിമധ്യേ കൊണ്ടുപോയ് വച്ചുകൊണ്ട്
തെളുതെളെ വിലസിച്ചച്ചന്ദ്രനാം ചന്ദ്രഹാസം
കുസുമശരദശാസ്യഃ കൊൽവനെൻറഭ്യുപൈതി.” (9)

“വിലസതി ചെറിയച്ചീം കാന്തിരാജ്യാധിപത്യേ
മനസിജനഭിഷേക്തും നൂനമാഡംബരേണ
ശശിശകലസനാഥേ ശാരദവ്യോമനീല-
ത്തറനടുവിലിടിൻറത്താരകാമുത്തുപന്തൽ.” (10)

“തൊഴുതിഹ വിടകൊൾവാൻ തൻകരം കൂപ്പിനില്ക്കി-
ൻറഹിമകരനെ നോക്കിത്താമരപ്പൊയ്ക പിന്നെ
മധുകരമറുമാറ്റം വാ തുറന്നൊന്നു മിണ്ടീ-
ലപഗതരുചിരസ്മാനച്ചിതൻനന്ദനേവ.” (11)

“മദനവിജയകീർത്തിം മൽകൃതേ പാടുവാനെ-
ൻറഹിമകിരണചന്ദ്രൗ താളമാമാറുകൊണ്ട്
അതിവിമലമവറ്റാലൊൻറുയർത്തൊൻറു താഴ്ത്തീ-
ട്ടഹമിഹ ചെറിയച്ചീ നൂനമേഷ പ്രദോഷഃ.” (12)

“അണയുമപരസന്ധ്യാരാഗമെയ്മഞ്ഞൾ കൊണ്ടാൽ
ധ്രുവമഭിനവകാന്താ രോഹിണീ ചീറുമെൻറ്
അപനയതി നിലാവാകിൻറ മേൽക്കുറ വാങ്ങീ-
ട്ടഹമിഹ ചെറിയച്ചീകോപഭീരുശ്ശശാങ്കഃ.” (13)

“ഇരുളുമിളനിലാവും കാന്തമന്തിച്ചുവപ്പും
വിരവി വിലസതീദം വ്യോമ നിർവ്യാജരമ്യം
കുരുളിവകുവളപ്പൂമല്ലികാചമ്പകാനാ-

മിടവിരവിന മാലാകാരമച്ചീസുതായാഃ.” (14)

“മധുപമധുരവാചാ വർപ്പുറുത്തുൻറിതൊൻറിൽ[10]
ച്ചിതറിന മധുബാഷ്പം മുല്ല കേഴിൻറുതൊൻറിൽ
ഹസതി കുസുമഹാസൈരൊൻറിലേതാദൃശം മാം
വിരഹിണമിടയിട്ടേ നൂന മച്ചീസുതായാഃ.” (15)

“അയമുദയപുരേ ചെൻറച്ചിപുത്രീമണഞ്ഞാൻ
കുചകളഭമഴിച്ചാനോമൽവക്ത്രം മുകർന്നാൻ
ഇദമനുചിതമന്തിത്തെന്നൽ ചെയ്യിൻറതിത്ഥം
വദതി പരിമളോ മേ വണ്ടിനത്തിൻ വചോഭിഃ.” (16)

“ചലതി ജലധിവീചീകൈത്തലംകൊണ്ടു തട്ടി-
ത്തരളശശിമണിപ്പന്തുൽക്ഷിപന്തീവ സന്ധ്യാ
വിലുളിതമിരുളെന്നും കുന്തൽ വന്നിട്ടു; താരാ-
ശ്രുമജലവുമണിഞ്ഞാളച്ചിതൻനന്ദനേവ.” (17)

“കമലവലയമെന്നും തമ്പലം നല്കി നല്കി-
ത്തഴുകി വിരഹകാലേ വല്ലഭം ചക്രവാകീ
ചെറുതിടമിഹ താനേ ചക്ഷുഷാമ്വേതി പിന്നെ-
ത്തദനു ച മനസാ മാമച്ചിതൻ നന്ദനേവ.” (18)

“പ്രിയസഖ, ചെറിയച്ചീദേവസേനയ്ക്കു പാങ്ങാ-
യരുണദിതിജസൈന്യം വെൻറ വിഖ്യാതകീർത്തേഃ
കുസുമശരമുരാരേശ്ശംഖചക്രങ്ങളെന്റേ
കരുതുവനുദയാസ്തവ്യാപൃതൗ ചന്ദ്രസൂര്യൗ.” (19)

“പ്രിയസഖ, ചെറിയച്ചീമൈഥിലീമൂലമെന്നും
തരുണഹൃദയലങ്കാം ചുട്ട ചന്ദ്രോ ഹനൂമാൻ
അപരജലധിമധ്യേ വ്യോമലാങ്ഗുലലഗ്നം
പരിപതതി നിലാവാം തീ കെടുപ്പാനിദാനീം.” (20)

“പുലരുമിതു മലർന്നാലെൻറു മത്വാ മലർത്തും
മുകുളിതമരവിന്ദം മുഗ്ധികാ ചക്രവാകീ
മമ ബത കുറിനാളെൻറുള്ള ലീലാരവിന്ദം
മുകുളയതി നിശാർദ്ധം മുറ്റമച്ചീസുതേവ.” (21)

സ്വയമിഹ മുഖലീലാമച്ചിതൻ നന്ദനായാഃ
കുചയുഗമിവ കുമ്പിച്ചംബുജംകൊണ്ടു കാട്ടി
പുനരിഹ വിരഹേസ്മിൻ നമ്മെ രക്ഷിച്ച ചന്ദ്രൻ
ഗ്രഹണജമപമൃത്യും വിട്ടു നൂറ്റാണ്ടു വാഴ്ക.” (22)

ഇതുപോലെ മല്ലീനിലാവെന്നൊരു നായികയെ ചന്ദ്രോദയവുമായി ഘടിപ്പിച്ചും ചില പദ്യങ്ങളുണ്ട്.

“മധുരവിരുതമെന്നും കാഹളം പ്രൗഢി കൈക്കൊ

[10] വർപ്പുറുത്തുക=ധൈര്യം നല്കുക. (തമിഴ് ശൈലി)

ണ്ടുദിതശശികരാളീചാമരോല്ലാസശാലീ
അധികരുചിരതാരാജാലമുത്തുക്കുടക്കീ-
ഴിത ജയതി മട്ടത്താർവില്ലി മല്ലീനിലാവേ.”

ഈ മട്ടിലാണ് ആ ചെറിയ കൃതിയുടെ പോക്ക്.

മൂന്നു പഴയ ഭാഷാചമ്പുക്കൾ

ഉണ്ണിയച്ചി ചരിതം

അമോഘരാഘവമാണ് കേരളത്തിലെ പ്രഥമ സംസ്കൃതചമ്പുവെന്നു ഞാൻ പ്രസ്താവിച്ചുവല്ലോ. ക്രി. പി. പതിനാലാംശതകത്തിന്റെ ആരംഭത്തിലോ, അഥവാ പതിമ്മൂന്നാം ശതകത്തിൽത്തന്നെയോ, മണിപ്രവാളചമ്പുക്കളും ആവിർഭവിച്ചുതുടങ്ങി. അവയിൽ (1) ഉണ്ണിയച്ചി എന്നും (2) ഉണ്ണിച്ചിരുതേവി എന്നും രണ്ടു യുവതികളെ വിഷയീകരിച്ചു രചിച്ചിട്ടുള്ള രണ്ട് കൃതികളാണ് പ്രാചീനതമങ്ങളായി പ്രതിഭാസിക്കുന്നത്. ഉണ്ണിയച്ചി ചരിതത്തിൽ അതിയമാനല്ലൂർ എന്ന സ്ഥലത്തെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിക്കുമ്പോൾ “പണ്ടേയും ഗദ്യപദ്യ പ്രഭൃതിഭിരവിടം വർണ്ണിതം” എന്നു പറഞ്ഞുകാണുന്നു എങ്കിലും ആ ഗദ്യപദ്യങ്ങൾ ഒന്നും കണ്ടുകിട്ടീട്ടില്ല. ഈ രണ്ടു ചമ്പുക്കളും, ഇവയ്ക്കുമേൽ പ്രസ്താവിക്കുന്ന ഉണ്ണിയാടിചരിതവും, അവയുടെ പൂർണ്ണരൂപത്തിൽ ഉപലബ്ധമായിട്ടില്ല.

കഥാവസ്തു

വടക്കൻ കോട്ടയത്ത് നങ്ങൈപ്പിള്ള (നങ്ങയയ്യ) യുടെ പുത്രിയായി അച്ചിയാർ എന്നൊരു സുന്ദരി ജനിച്ചു. അച്ചിയാരുടെ രണ്ടു പെൺമക്കളിൽ അനുജത്തിയായ ഉണ്ണിയച്ചിയാണ് പ്രസ്തുതചമ്പുവിലെ നായിക. ആ മോഹനാങ്ഗിയിൽ ഒരു ഗന്ധർവന് ഉളവാകുന്ന അനുരാഗമാണ് അതിലെ വിഷയം. ഗന്ധർവന്റെ സന്ദർശനകാലത്ത് അച്ചിയാരുടേയും ഉണ്ണിയച്ചിയുടേയും താമസം കോലത്തുനാട്ടിൽ ഉൾപ്പെട്ട അതിയമാനല്ലൂർ എന്ന സ്ഥലത്തായിരുന്നു.

കവിത

ശിവക്ഷേത്രംകൊണ്ടു പ്രസിദ്ധമായ തിരുച്ചരള എന്ന ദേശത്തെയാണ് ഉപലബ്ധമായ ഭാഗത്തിൽ ആദ്യമായി വർണ്ണിച്ചിട്ടുള്ളത്. തദനന്തരം അടിക്കീഴ്തുടങ്ങി അവിടെയുള്ള തീർത്ഥശതത്തെ കവി സ്മരിക്കുകയും പിന്നീട് ‘തിരുനെല്ലി എന്ന പുണ്യസ്ഥലത്തെ പുകഴ്ത്തുകയും ചെയ്യുന്നു. തിരുനെല്ലി സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതു തിരുച്ചരളയ്ക്കു വടക്കാണ്. ആ പുണ്യസ്ഥലത്തിന്റെ വർണ്ണനമാണ് താഴെക്കാണുന്ന ഗദ്യം.

“വരമല്ലികാധവള—വരിനെല്ലിളങ്കുളമ-
മരി നല്ലവാമളവു—തരുമല്ലൽകെട്ടവർകൾ
തിരുമെല്ലടിപ്രണതി—പരമുല്ലസൽപ്പെരുമ
ചിരമല്ലിലും പകലു—മുരുകല്ലിൽ വീണ്ണുപരി
പരിവേല്ലിതാംബുഗതി—ഗിരികുല്യതീർത്ഥനദി
തിരതല്ലി വിട്ടഖില—നരവല്ലിടർക്കൊട്ടുമ
വരവല്ലിപോലിനിയ—തരുവല്ലിമേലുദിത-
വിരിവല്ലിതന്മലരി—ലൊരുകൊല്ലി[11] പാട്ടുമളി

[11] മരുതനിലങ്ങളിൽ പാടിവന്ന ഒരു വക രാഗം

കരനെല്ലിയൊത്ത പൊരു–ളുരുവല്ല നല്ലവരി-
ലുരകല്ലിൽ നൽശ്രുതിഷു–ഹരിതുല്യയോഗിനിര
മരുവില്ലമായപുല–മരുമല്ലരെപ്പൊരുതു
സുരമല്ലചിത്തഗത–ഗുരുശല്യകംസനവ-
നരുവില്ലിയാകിയരുൾ–പെരുചില്ലിവില്ലിയലു-
മിരുൾവില്ലിമാതർമണി–തിരുവല്ലഭൻ മഹിത-
തിരുനെല്ലികുലമമർ–പുരവില്ലിയോടുസഹ
ദരഫുല്ലപത്മധര–കരപല്ലവസ്സരിത-
മുരവെല്ലിമേവിമികു–തിരുനെല്ലിയത്ര ഖലു.”

തിരുനെല്ലിയുടെ വടക്ക് ഒരു സുബ്രഹ്മണ്യക്ഷേത്രവും, കിഴക്ക് “നെടുങ്ങുൻറായ ദുർഗ്ഗാലയവും” സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. അനന്തരം അതിനു സമീപമുള്ള തിരുമരുതൂർ എന്ന സ്ഥലത്തിന്റെ വിവരണമാണ് കാണുന്നത്.

ഗദ്യം.
“തസ്മിൻ വിസ്മയനീയേ ദേശേ കസ്മിന്നപിച വിരാജതിമേന്മേ-
ലളകേവ സ്വയമമ്പിളി ചൂടിൻറപ്പൻകോയിൽക്കുൻറുവിഭൂഷാ;
ലങ്കേവാതുരരക്ഷോദാരാ ഭോഗവതീവ ഭുജങ്ഗനിഷേവ്യാ;
ഗുപ്തമനോഹര നന്ദനനമാന്യാ കേവലമമരാവതിയേപ്പോലെ
കൊല്ലവിഭൂതിം കൊല്ലം വിഭവാ . . . .
നൂറുമടങ്ങു കൊടുങ്ങോളൂരിലുമേറെ വിളങ്ങിന പണ്ടുപയതാ;
കുണവായ്ക്കുണമപി കുണപം ദധതീ വള്ളുവനഗരപ്പള്ളി ജയന്തി;
പുതുവീടിൻപുകഴ് വീഴ്ത്തിന ശോഭാമന്ദീകൃതമങ്ഗലപുര-മഹിമാ;
ദോരസമുദ്രം നീരസമുദ്രം കുർവാണാപിച മുറ്റം ജഗതി;
. . . ളൈമാറ്റിന സമ്പദ്ധർമ്മത്തിന്നിഹ നിർമ്മിതമില്ലം;
കാമാർത്ഥസുഖം കാമ്പോടിവേടം . . . .
മുക്കൺമൂർത്തികളുരുവുകയാലപി മുക്തിരസസ്യ ച മുറ്റിന മൂലം
കോട്ടംവിട്ട മഹീപാലാനാം കോട്ടവിശിഷ്ടം; വാണീയകക്ഷ്മീ-
വാണീകവിതാതാവളമാമളതാമെൻറുള്ള വിദഗ്ദ്ധജനാനാം
ഇരുമരുതിൻനടുവേ പോമെന്മാൻ തിരുമാർവിടമിവ . . . . . .
പൊരുമുരു തുങ്ഗലസന്മാടാഢ്യാ തിരുമരുതൂരിതി കാചന നഗരീ.”

പദ്യം.
“അരുമ പെരുതു വർണ്ണനേ ചതുർണ്ണാം
പരുമരുതഃ (?) പഠതാം വിധേർമ്മുഖാനാം
പെരുമപുകഴ്ക (ൾ) പേയ്പ്പെട്ടും; തദാസ്താം;
തിരുമരുതൂർ തിലകക്രിയാ പുരീണാം.”

അതിനുമേൽ അവിടത്തെ ചിറയെ വർണ്ണിക്കുന്നു.

“ശിവപേരൂരിവ ശൈവലസദ്യുതി” “മലനാടിൻറിവരുചിരമഹോദയം” എന്നും മറ്റുമുള്ള ശ്ലേഷോക്തികൾ കൊണ്ടു മാത്രമല്ല,

“പതറിന പര(ൽ)പരവിചലിതനാളം; കതറിന മധുകരമുഖരിതകമലം;
ചിതറിന കതിപയമധുകണകപിലം; കളകളമിളകിന വളയൊലി വിരവിൽ-

ത്തളിരിളമൃദുകരകൃതതുടിതരളം; കുളിചെയ്യുമൊളികിളർ കിളികളമൊഴി
മാർ
കുളിരിളവളർമുലയകിൽപരിമിളിതം"

എന്നും മറ്റുമുള്ള സ്വഭാവോക്തികൾകൊണ്ടും, ആ വർണ്ണനം രമണീയമായിരിക്കുന്നു.

പദ്യം.
"അത്യുക്തിയാകിലുമളീകമിതെൻറു കണ്ടോർ
ചൊല്ലീടിലും കിമപി ചൊല്ലുവനുള്ളവണ്ണം;
അമ്മാടമും ചിറയുമപ്പരിശൻറുമിൻറും
മേലും ചമയ്ക്കരുതു മേലമർവോർക്കുപോലും."

എന്നു് ആ ഭാഗം ഉപസംഹരിച്ചുകൊണ്ടു കവി കഥാനായകനായ ഗന്ധർവനെ അവതരിപ്പിക്കുന്നു.

ഗദ്യം.

"തത്ര സമ്പന്നിധൗ തുമ്പയൺപും ചിടൈത്തമ്പിരാൻ കോയിലിൽക്കുമ്പ ഞായിറ്റുനല്ലൂട്ടമീവേലയാ കമ്പിതാശേഷലോകത്രയാഡംബരേ; പാമ്പണിഞ്ഞപ്പ നോടുള്ള വൈരം പരം മീൾവിതെൻറിട്ടൊരുമ്പട്ടു പൂവമ്പനോടേ വസന്തം വരു മ്പോഴ് വരുമ്പോടു പാട്ടെന്നുമിമ്പക്കുയിൽപ്പാട്ടിനാലാകുലേ; . . . കശ്ചിദാശ്ചര്യ ദേവോത്സവ പ്രേക്ഷകഃ സർവഗന്ധർവയൂനാം വരഃ, കാമസമ്മോഹനാസ്ത്രാന്തരം കാമിനീമച്ചിയാരാത്മജാം . . . ഉണ്ണിയച്ചീമധീരേക്ഷണാമൈക്ഷത."

പദ്യം.
"കണ്ടിട്ടേനാം കലിതപുളകാനന്ദകൗതൂഹലാത്മാ
മർത്ത്യോ ഭൂത്വാ നിജചലദൃശാം മറ്റു വാർത്താം മറന്നു്
കീഴ്പ്പാടാനാൻ കിളികളരവാം കേട്ടു പട്ടാങ്ങുപൈതും
ഗന്ധർവോസൗ ഗളിതഹൃദയോ ഗന്ധവാഹസ്യമാർഗ്ഗാൽ."

അങ്ങനെ ഉണ്ണിയച്ചിയാൽ ആകൃഷ്ടനായി വായുമാർഗ്ഗത്തിൽ നിന്നിറങ്ങിയ ഗന്ധർ വൻ അതാരെന്നു തിരക്കുന്ന അവസരത്തിൽ ഒരു ചാത്രൻ (ചാത്തിരനമ്പൂരി) ആ നായികയുടെ പൂർവചരിത്രം അദ്ദേഹത്തെ അറിയിച്ചു. ശ്രീപരമേശ്വരനെ വന്ദിച്ചിട്ടു ഗന്ധർവൻ ആ ചാത്രനോടുകൂടി അവളുടെ ഗൃഹത്തിലേക്കു പോയി. വഴിക്ക് ഒരങ്ങാടിയേ വർണ്ണിച്ചുകൊണ്ടു കവി ആ നായകനെ നായികയുടെ ഗൃഹത്തിലെത്തിക്കുന്നു. "മലയാളരുടൻ ചോഴിയരാരിയർ കരുനാടകകുടശാദികൾ പേശും വാണിയഭാഷാ ഭൂഷിത" മായിരുന്നു ആ അങ്ങാടി. ഗൃഹത്തിലേ വിവിധവിഭവങ്ങളെ വിസ്തരിക്കുന്ന തിലും അവിടെത്തിങ്ങിക്കൂടിയിരിക്കുന്ന വൈദ്യന്മാർ, ജ്യോത്സ്യന്മാർ, മുതലായവരെ അവഹേളനം ചെയ്യുന്നതിലും ഗ്രന്ഥകാരനു് അലംഭാവമുണ്ടാകുന്നില്ല.

പദ്യം.
"സദ്യോക്തിജാള്യയുതസംസ്കൃതശബ്ദസഭ്യ-
പ്പാട്ടിന്നു പാടിവചവീട്ടിൽ വിരഞ്ഞുവന്നു്
ചാത്രാഃ സ്വയം ചപലമായ് ചിലർ പേച്ചുമാറു
കേട്ടാ (നവൻ കി) മിദമെൻറു കുതൂഹലേന"
"വാളങ്കവാശിമുഖരാന്മുഹരുണ്ണിയച്ചി
കേൾപ്പാനുടൻ കിമപി ചിത്തവിലോഭനായ

> പൈശാചികം പരിശ്രു പേശ്രുവതോ ഭടേന്ദ്രാൻ
> കേട്ടാനടൻ കിമിതി സസ്മിതവിസ്മിതാസ്യഃ"

എന്നീ ശ്ലോകങ്ങൾ ആ ഘട്ടത്തിൽ കാണുന്നു. ഗൃഹവർണ്ണനം കണ്ടുകിട്ടീട്ടുള്ള ഭാഗത്തിൽ അവസാനിക്കുന്നില്ല.

ഒടുവിൽ വടക്കൻകോട്ടയത്തുള്ള പഴഞ്ചേരി ഭദ്രകാളിയെപ്പറ്റി ഒരു സ്തോത്രം ഏട്ടിൽ ഉണ്ടെങ്കിലും അതു ചമ്പുവിൽ അന്തർഭൂതമാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഒരു ഗദ്യവും ഒരു പദ്യവും അടങ്ങിയതാണ് ആ സ്തോത്രം. പദ്യംമാത്രം ചുവടേ ഉദ്ധരിക്കുന്നു.

> "നൻറും തുയത്തൊഴിൻറക്കനലുരുശിഖയാ നാക്കിനൈക്കിൻറ കോല-
> ച്ചൂലത്താലും ചുരുങ്ങാതസുരതനുഗളൽച്ചോരി കൊണ്ടാപിബന്തീ
> മൗലീന്ദോരിറ്റവീഴിൻറവിരളസുധയാ മന്ദയുദ്ധശ്രമാസൗ
> പഞ്ചേഷുദ്വേഷിപുത്രീ ചിരമവതു പഴഞ്ചേരിചേർന്നമ്മ നമ്മെ."

ഉണ്ണിയച്ചീചരിതത്തിലേയും മറ്റും ഭാഷ

രാമചരിതത്തിൽ ദ്രാവിഡശബ്ദങ്ങളും ദ്രാവിഡരീതിയിലുള്ള വ്യാകരണ പ്രയോഗങ്ങളും അധികമായി കാണുന്നതിനുള്ള കാരണം ദേശഭേദമാണെന്നു ചിലർ ഉപരിപ്ലവമായി വാദിക്കാറുണ്ട്. അവർക്ക് അന്നത്തെ ഗ്രന്ഥോപയോഗിയായ മലയാളഭാഷയുടെ യഥാർത്ഥരൂപമെന്തെന്നു മനസ്സിലാക്കാൻ ഉണ്ണിയച്ചീചരിതം തുടങ്ങിയ പ്രാചീന ചമ്പുക്കൾ പ്രത്യേകം പ്രയോജകീഭവിക്കേണ്ടതാണ്. ചൂലാറ്റല്ല് (ചൂലാൽതല്ല്) മുതലായ സന്ധികൾക്ക് ഉണ്ണിയച്ചീചരിതത്തിൽ പ്രവേശമുണ്ട്. "വേണാട്ടടികളുമോണത്തിൻനാൾ നെയ്യുരും" എന്നും "കോലത്തടികളുമനുസരണയ്ക്കായ്" നില്ക്കുമെന്നും മറ്റും വൈദ്യന്മാർ വമ്പുപറയുന്നതിൽനിന്നും ദേശചരിത്രസംബന്ധമായും പല സങ്ഗതികൾ ഗ്രഹിക്കുന്നതിന് പ്രസ്തുതകൃതി പഴുതു നല്കുന്നു. ഹോയ്സലരാജ്യത്തിന്റെ രാജധാനിയായ ദോരസമുദ്രം മഹമ്മദീയരുടെ ആക്രമണംനിമിത്തം നാമാവശേഷമായതു ക്രി. പി. 1346-ൽ ആണ്. അതുകൊണ്ട് അതിനു മുൻപായിരിക്കണം പ്രസ്തുതകൃതിയുടെ പ്രാദുർഭാവം എന്നുള്ളതിൽ പക്ഷാന്തരത്തിനു മാർഗ്ഗമില്ല. പ്രണേതാവിന്റെ നാമധേയം അവിജ്ഞാതമായിരിക്കുന്നു.

ഉണ്ണിച്ചിരുതേവീചരിതം

വിഷയം

ഈ ചമ്പുവും ആരുടെ കൃതിയെന്നറിയുന്നില്ല. ഉണ്ണിയ (നങ്ങയയ്യ) പ്പിള്ളയുടെ പുത്രിയായ ഉണ്ണിച്ചിരുതേവിയാണ് ഇതിലേ നായിക. ചോകിര (ചൊവ്വര) ഗ്രാമത്തിൽപ്പെട്ട പൊയിലം എന്ന സ്ഥലത്തുള്ള വായ്പള്ളി എന്ന തറവാട്ടാണ് അവരുടെ ഗൃഹം. ഉണ്ണിച്ചിരുതേവിയിൽ ദേവേന്ദ്രൻ അനുരക്തനായിച്ചമയുകയും ആ സുന്ദരിയെ സന്ദർശിക്കുവാൻ ഭൂമിയിൽവന്ന് ആ ഗൃഹത്തിലെ ഓരോ വിശേഷങ്ങൾ കാണുകയും ചെയ്യുന്നു. അതോടുകൂടി ഗ്രന്ഥം മുറിഞ്ഞുപോയിരിക്കുന്നു.

വിവരണം: ചമ്പു ഇങ്ങനെ ആരംഭിക്കുന്നു.

> പദ്യം
> "വെള്ളം (ളൈള) കപാലമപി വെണ്മഴവക്ഷമാലാം
> ചൂലം പിടിച്ചരവു ചുറ്റിന കണ്ഠദേശം
> ആറോടു നീറുമണിയും വപുരാറെഴത്തിൻ

മൂലം മുദേസ്തു മമ മുഗ്ദ്ധശശാങ്കമൗലേഃ.

വിഘ്നോ വിഘ്നപ്രശാന്തിം പ്രദിശതു പൊയിലത്തുണ്ണിയപ്പിള്ളപുത്രീം
വർണ്ണിപ്പാൻ വല്ലതാകെൻറിത മമ തൊഴുകയ്യിൻറു വാഗ്ദേവതായാഃ;
അച്ചംകെട്ടിന്നുമച്ചൻ മുഖജനിതമഹാകാവ്യചന്ദ്രോദയേ ഽസ്മിൻ
ഗദ്യം ഖദ്യോതകല്പം ഗളിതരുചി തുടങ്ങിന്റെനക്കേ നമോസ്തു."

ഏതു് അച്ചനാണു് ഈ വിഷയത്തെ അധികരിച്ചു് ഒരു കാവ്യമുണ്ടാക്കിയതു് എന്നറിഞ്ഞുകൂട. ആ കാവ്യത്തെ ചമ്പൂകാരൻ ഉപജീവിക്കുന്നതായി വിചാരിക്കാം. ഒരു ആര്യാവൃത്തശ്ലോകമൊഴിച്ചാൽ ശേഷമെല്ലാം ഗദ്യരൂപത്തിലാണു് ഉപലബ്ധമായ ഭാഗത്തിൽ നിബദ്ധമായിരിക്കുന്നതു്.

ചോകിരഗ്രാമത്തെ കവി ആദ്യമായി വർണ്ണിക്കുന്നു. ആ ഗ്രാമത്തിൽ ശാസ്താവിന്റെ ഒരു ക്ഷേത്രമുണ്ടെന്നും അതു് ആതവർമ്മ എന്നൊരു രാജാവു സ്ഥാപിച്ചതാണെന്നും, ആ ഗ്രാമത്തിൽ (ദക്ഷിണാശിവഃ) തെക്കൈലനാഥനും നിവസിക്കുന്നുണ്ടെന്നും, (ആഴ്വാഞ്ചേരി—ആഴവാഞ്ചേരി) മനയ്ക്കലും അതിൽ അന്തർഭവിക്കുന്നതാണെന്നും ആ വർണ്ണനത്തിൽനിന്നു കാണാവുന്നതാണു്. ആതവർമ്മ എന്ന പേരിൽ പണ്ടു് അനേകം ചേര രാജാക്കന്മാരുണ്ടായിരുന്നു. പൊയിലത്തിന്റെ വിവരണമാണു് അടിയിൽ കാണുന്നതു്. പൊയിലം എന്നതു പൊന്നാനിത്താലൂക്കിൽ നാഗിലശ്ശേരി അംശത്തിൽ ഉള്ള ഒരു സ്ഥലമാണെന്നു ചിലർ പറയുന്നു. എന്നാൽ അവിടെ ഇപ്പോൾ ഒരു ശ്രീകൃഷ്ണക്ഷേത്രമാണു് പ്രധാനമായി കാണുന്നതു്.

"പുതുമലർക്കാവിൽ വന്നെഴുമിളങ്കൊടികളും,
കൊടികൾ പൂവിതളിൽ നിൻറുതിരുമപ്പൊടികളും,
ചുഴലവും കമുകിനൈത്തഴുകുമക്കൊടികളും,
കൊടി നനൈപ്പാൻ വരും മൂദുനടുക്കൊടികളും,
മഹിതകർമ്മങ്ങളിൽപ്പരിഗളന്മടികളും,
(തുംഗമേ) തുരകൾമേൽ ധാവതഃ കുതിരതന്നടികളും,
വനമുഖേ ചകിതമാൻ ഝടിതി പാഞ്ഞൊടികളും,
നദികളിൽക്കളിവിധൌ കൃതവധൂതുടികളും,
നളിനിയിൽക്കളിചെയ്യും നളിനമും പിടികളും,
വിഫലസൂകരമഹാമുരടർ കൈത്തടികളും,
പിടരിൽ നന്മുടികളും പെരുക നല്ലടികളും,
നടികളും കുടികൊള്ളും പൊയിലമെൻറുണ്ടു തത്രൈവഭാഗേ."

അവിടത്തേ ചോമാതിരിമാരെപ്പറ്റി പിന്നീടു പ്രസ്താവിക്കുന്നു. പൊയിലത്തുള്ള ശ്രീകൃഷ്ണക്ഷേത്രത്തിന്റേയും വായ്പള്ളിയെന്ന 'നടീമന്ദിര'ത്തിന്റേയും വർണ്ണനമാണു് അടുത്ത ഭാഗം. മന്ദിരത്തിന്റെ വർണ്ണനം ദീർഘംതന്നെ. അവിടത്തെ നങ്ങയയ്യ, രായരൻ എന്ന രാജാവിന്റെ പ്രണയിനിയാണു്. "നിത്യരമ്യാ സ്വയം നൃത്തകേളീവിധാനേ വധൂവേഷധാരീ ഗളേ കാളകൂടം കളൈഞ്ഞിട്ടു ഗീതാമൃതം വച്ചുകൊണ്ടോരു മുക്കൺപിരാനെൻറു തോൻറിക്കവല്ലും ഉണാലങ്കൃതാരൂപശീലാധികാരായരപ്രേയസീ

പൊങ്ങിയെങ്ങും വിളങ്ങിൻ്റ കീർത്തിശ്രീയാശോഭിനി പങ്ങിമിക്കുജ്ജ്വലാ നങ്ങയ യ്യേതി കാചിന്നടീ നായകാ" എന്ന കവിപ്രശംസയ്ക്ക് ആ സ്ത്രീരത്നം പാത്രീഭവിയ്ക്കുന്നു.

നങ്ങയയ്യയുടെ പുത്രിയായ ഉണ്ണിച്ചിരുതേവിയെ പുകഴ്ത്തുന്നതിനു വാല്മീകിക്കു പോലും സാധിക്കുകയില്ലെന്ന് ഉപക്രമിച്ചുകൊണ്ടു തദനന്തരം കവി ആ കൃത്യം യഥാവിധി അനുഷ്ഠിക്കുന്നു.

ചെന്താമരമലർ ചേവിടിയെൻറാൽ
  ചെന്തളിരെന്നെ വെടിഞ്ഞിടുമല്ലോ
പുറവടി നളിനപ്പുറവിതളെൻറാൽ
  പുനരാമൈക്കു മുകം പിഴയാതോ?
കേതകിമൊട്ടു കണൈക്കാലെൻറാൽ
  കേകിഗളങ്ങൾ പലാതികൾ കേഴം;
ഉുയമണിത്തൂൺ തുടയിതുമെൻറാൽ
  തുടവിയ കതളികൾ തുവപിടിയാതോ?
മങ്ഗലമലകു മണത്തിടിലെൻ്റാൽ
  മദനൻതേർത്തട്ടരിയപ്പട്ടുമ-
ങ്ങരയാലിലയെൻറുദരം ചൊന്നാ-
  ലരിയോ! കൈത്തലമെന്തു നിനയ്പ്പൂ?

എന്ന് ആ പാദാദികേശാന്തവർണ്ണനം അത്യന്തം പുളകപ്രദമായ രീതിയിൽ പുരോഗമനം ചെയ്യുന്നു.

അക്കഥയെല്ലാം തന്റെ വയസ്യൻമുഖേന ദേവേന്ദ്രൻ കേട്ടു കാമപരവശനായിത്തീർന്ന് ആ നായികയുടെ കോയിലിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. വഴിക്ക് ആനാർചിറ എന്ന അങ്ങാടിയെ കവി വർണ്ണിക്കുന്നു. അതിനുമേൽ വായ്പള്ളിവീട്ടിന്റേയും അവിടെ നായികയെ സന്ദർശിക്കുവാൻ വരുന്ന ബ്രാഹ്മണാദി ജനങ്ങളുടെയും ചിത്രമാണ് കാണുന്നത്. കിട്ടിയിടത്തോളമുള്ള ഓലകളിൽ ആ ചിത്രണം അവസാനിക്കുന്നില്ല.

ചമ്പുവിന്റെ പഴക്കം

ഉണ്ണിച്ചിരുതേവിചരിതത്തിനും ഉണ്ണിയച്ചിചരിതത്തോളംതന്നെ പഴക്കമുണ്ടെന്നു ഭാഷാരീതി പ്രഖ്യാപനം ചെയ്യുന്നു. "...... പൊഴിയും മൊഴിപോന്നെഴിൻ്റ ഘർമ്മജലം; കണ്ണിന്നമൃതമെനക്കിൻ്റുണ്ണിച്ചിരുതേവിയോമൽമുഖകമലം" എന്നൊരു ശ്ലോകം ഇടയ്ക്കുദ്ധരിച്ച് അതു് ആര്യാവൃത്തത്തിൽ ഗ്രഥിതമായ മണിപ്രവാളമാണെന്നു ഗ്രന്ഥത്തിൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. "അമ്മക്കിളിയെക്കൊണ്ടു പിരാന്മേലമ്മാനപ്പാട്ടുണ്ടാക്കിച്ചേൻ" എന്നൊരു പങ്ക്തി കാണുന്നതിൽ നിന്ന് അക്കാലത്തു കവികൾ അമ്മാനപ്പാട്ടുണ്ടാക്കിയിരുന്നു എന്നും അതിന്റെ പരിപാടി പക്ഷേ ശുകത്തെക്കൊണ്ടു പാടിക്കുന്ന രീതിയിലായിരുന്നു എന്നും ഊഹിക്കാവുന്നതാണ്.

ഉണ്ണിയാടി ചരിതം

ശിവവിലാസകാരനായ ദാമോദരച്ചാക്കിയാരുടെ കൃതിയായി ഒരു മണിപ്രവാളചമ്പുവുണ്ടെന്നു ഞാൻ മുൻപ് ഉപന്യസിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ഉണ്ണിയാടി ചരിതമെന്നു നാമകരണം ചെയ്യാവുന്ന ആ ചമ്പുവിന്റേയും ഏതാനും നഷ്ടശിഷ്ടങ്ങളേ കണ്ടുകിട്ടീട്ടുള്ളു. ഉപസംഹാരഭാഗം ഉപലബ്ധമായിട്ടില്ല. ശിവവിലാസത്തിൽ വർണ്ണിതനായ കായങ്കുളത്തു കേരളവർമ്മരാജാവിന്റേയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പത്നി ചെറുകര കുട്ടത്തിയുടേയും പുത്രിയായ ഉണ്ണിയാടിയാണ് പ്രസ്തുത കാവ്യത്തിലെ നായിക.

“മട്ടോലുംമൊഴിയാമുണ്ണിക്കുട്ടത്തിക്കു കുലശ്രീയം
കണ്ണിന്നമൃതമാം മാനേല്ക്കണ്ണിയാമുണ്ണിയാടിയെ
അൻപെഴപ്പുകഴ്ത്താനിപ്പോളെൻപ്രയാസോ വിജൃംഭതേ.”

എന്നു കവി ചികീർഷിതപ്രതിജ്ഞ ചെയ്യുന്നു.

(1) വിഷയം

ദാമോദരച്ചാക്കിയാർ ആദ്യമായി ഉദയപർവതത്തെ വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു. ആ പർവതത്തിൽ പണ്ടു രണ്ടു ഗന്ധർവകുടുംബങ്ങൾ താമസിച്ചിരുന്നു. അവയിൽ ഒരു കുടുംബത്തിൽപ്പെട്ട ചിത്രരഥൻ എന്ന ഗന്ധർവരാജാവ് ദേവേന്ദ്രന്റെ ബാല മിത്രമായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു മധുരമാലിക എന്ന പത്നിയിൽ ജനിച്ച ചിത്രാവ ലി എന്ന സൗന്ദര്യവതിയായ കുമാരിയെ ഇന്ദ്രൻ തന്റെ വന്ദിപുത്രനായ വിഭാത നെക്കൊണ്ടു വിവാഹം ചെയ്യിക്കുകയും ആ ദമ്പതിമാർ ഉദയാദ്രിയിൽ താമസിച്ചു ആദിത്യചന്ദ്രന്മാരെ ആരാധിക്കണമെന്ന് ആജ്ഞാപിക്കുകയും ചെയ്തു. അവർക്കു കാലാന്തരത്തിൽ പ്രഭയെന്നും ഉഷയെന്നും രണ്ടു കന്യകമാർ ഉത്ഭവിക്കുകയും, അവരെക്കൊണ്ട് ആ കുടുംബം ശാഖോപശാഖമായി വർദ്ധിക്കുകയും ചെയ്തു. പ്രഭയു ടെ ശാഖ സൂര്യനേയും ഉഷയുടെ ശാഖ ചന്ദ്രനേയും ഉപാസിക്കണമെന്നു വിഭാതൻ ഉപദേശിച്ചു. ആദ്യത്തേ ശാഖ ഉദയപർവതത്തിന്റെ ഉത്തരോപത്യകയിൽ മണി പിങ്ഗലയെന്നും രണ്ടാമത്തേത് അതിന്റെ ദക്ഷിണതടത്തിൽ ഇന്ദിരാവതിയെ ന്നും ഓരോ നഗരി നിർമ്മിച്ച് അവിടെ താമസിച്ച് നൃത്തഗീതവാദ്യാദികൾകൊണ്ട് ആദിത്യനേയും ചന്ദ്രനേയും യഥാക്രമം സേവിച്ചു. അങ്ങനെ വളരെക്കാലം കഴി ഞ്ഞപ്പോൾ ഉഷയുടെ ശാഖയിൽ കലാവതി എന്നൊരു കുമാരി രത്നചൂഡൻ എന്ന ഗന്ധർവന്റെ പത്നിയായി, സുവാകൻ, മഞ്ജുളൻ, കോകിലകൻ, വീണാഘോഷൻ, ചാരുനാദൻ, മതിദീപൻ, മധുപാരൻ, പുണ്യസ്തുതി, മാങ്ഗലികൻ, ഭദ്രലോകൻ എന്നീപ്പേരുകളിൽ പത്തു പുത്രന്മാരെ പ്രസവിച്ചു. ആ കാലഘട്ടത്തിൽത്തന്നെ പ്ര ഭയുടെ ശാഖയിൽ ജനിച്ച മണിശേഖരൻ എന്ന കുമാരൻ കാദംബിനി എന്നൊരു കന്യകയെ പാണിഗ്രഹണം ചെയ്ത് ആ സ്ത്രീരത്നത്തിൽ പ്രാവൃട്ട് എന്നൊരു പുത്രി യേയും ഉൽപാദിപ്പിച്ചു.

പ്രാവൃട്ട് ഒരവസരത്തിൽ സഖികളോടുകൂടി ക്രീഡിക്കുന്നതു സ്ത്രീലമ്പടനായ ചന്ദ്രൻ കണ്ട് അസഹ്യമായ മദനപാരവശ്യം നിമിത്തം ആ സുന്ദരിയുമായി ഒരു മുഹൂർത്തം രമിക്കുകയും തദനന്തരം ആ കഥയെല്ലാം മറന്ന്, വികാരലാഞ്ഛനങ്ങൾ ഗോപനം ചെയ്യാതെ തന്റെ പ്രാണപ്രിയയായ രോഹിണീ ദേവിയുടെ സന്നിധി യിൽ പ്രവേശിക്കുകയും ചെയ്തു. ആ കാഴ്ചകണ്ടു നടന്ന കഥ മുഴുവൻ മനസ്സിലാ ക്കിയ രോഹിണി പ്രാവൃട്ടിനെ ‘മനുഷ്യയോനിയിൽ പോയി ജനിക്കട്ടെ’ എന്നു ശപിക്കുകയും, മണിശേഖരന്റെ പ്രാർത്ഥനമൂലം അപ്പോഴുള്ള ശരീരസൗന്ദര്യവും നൃ ത്തഗീതവാദ്യങ്ങളിലും കവനാദികലകളിലുമുള്ള പാടവവും ഭൂലോകജാതയായാലും അവളിൽ തുടർന്നു പരിലസിക്കുമെന്നും ആയുരന്തത്തിൽ ഗന്ധർവലോകത്തേക്കു തിരിയെപ്പോരാമെന്നും ശാപമോക്ഷം നല്കുകയും ചെയ്തു. ആ സംഭവവും ചന്ദ്രൻ കാലക്രമത്തിൽ വിസ്മരിച്ചു.

അനന്തരം രത്നചൂഡന്റെ പത്തു കുമാരന്മാരുടേയും ചരിത്രം കവി വിസ്തരിക്കു ന്നു. അവർ ചന്ദ്രൻ സഞ്ചരിക്കുന്ന വ്യോമവീഥിയിൽ നിവസിച്ചു. ആയിടയ്ക്ക് ഒരു ശരൽകാലത്തിൽ ചന്ദ്രൻ സുവാകനാൽ സേവിതനായി സ്വൈരവിഹാരം ചെയ്യു വേ അമൃതനിഷ്യന്ദിയായ ഒരു ഗാനം ഭൂമിയിൽനിന്ന് ഉണ്ടായതു ചെവിക്കൊണ്ട്

കാമാകുലനായി, സുവാകനേയും മതിദീപനേയും ആ പാട്ട് ആരുടേതെന്നറിഞ്ഞുവരുവാൻ നിയോഗിക്കുകയും അവർ അഞ്ചാമത്തെ ദിവസം തിരിയെച്ചെന്നു തങ്ങൾ കണ്ട വിവരങ്ങൾ ചന്ദ്രനെ ഗ്രഹിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. വക്താവ് സുവാകനാണ്. ആ അനുജീവി ആദ്യം ഭൂലോകത്തേയും പിന്നീടു കേരളത്തേയും അവിടെ തൃശ്ശൂരിനേയും മഹോദയപുരത്തേയും, തദനന്തരം പ്രകൃതമനുസരിച്ച് ഓടനാട്ടിനേയും (കായങ്കുളം) പുളകോൽഗമകരങ്ങളായ വാക്കുകളിൽ വർണ്ണിക്കുന്നു. അതിൽ പിന്നീടു കായങ്കുളത്തു രാജാക്കന്മാരുടെ കുലപുരിയായ കണ്ടിയൂരിനേയും അതിന്റെ ഒരു ഭാഗമായ മറ്റത്തേയും അവിടത്തെ വലിയങ്ങാടിയേയുമാണ് പ്രശംസിക്കുന്നത്. ഈ ഭാഗത്തിൽനിന്നു മാതൃക കാണിക്കുവാൻ ചില പദ്യങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം.

ഉദയപർവതം

“എങ്ങും പരന്ന മഹസാ ദിവസാധിപേന
ശൃങ്ഗശ്രിതാ മകുടവാനിവ വാസരാദൗ
പാർശ്വേന ചാമരവൃതേന വിരാജമാനോ
ഭൂഭൃൽപതിത്വമധിതിഷ്ഠതി യശ്ചിരായ.”

ചന്ദ്രന്റെ കാമപാരവശ്യം

“പാട്ടുഞ്ചിതധ്വനി തദാ പതറാത താളം
വാടാത രാഗമുചിതശ്രുതിസൗകുമാര്യം
കേട്ടാൻ കലാപതിരസൗ പരിവർത്തമാന-
ചേഷ്ടാവിലാസമഴകിൽപ്പുളകാകുലാങ്ഗഃ.”

“അങ്ഗം തനക്കമൃതശീതളമാകിലും ചാ-
ലങ്ഗീചകാര വളരെപ്പരിതാപദൈന്യം;
ത്വങ്ഗത്തരങ്ഗപവമാനമനോഹരേണ
ഗങ്ഗാതടേന ഗഗനേ ഗതിമാചകാംക്ഷേ.”

“മുല്ലാടനല്പവികസൽകുസുമാനനാന്തർ-
ജ്ജല്പാകഭൃങ്ഗമധുരസ്വരഗീതിയുക്താ
മൽപ്രേയസീ കുമുദിനീ ച ന രോചതേ മേ;
കല്പേത കാ ന ഖലു താപവിനോദനായ?”

“എപ്പോഴുമെന്നരികിൽ മേവിന താരകാണാം
ചെപ്പേർമുലത്തടമമർന്നു പുണർന്നിരുന്നാൽ
ഉൽപന്നവേദനമെനിയ്ക്കുവരോടു വേറി-
ട്ടപ്പാലിരിക്കയിലപേക്ഷ വരിൻറു, തെൻറാം?”

“അസ്തി ഹി ഫണിവരമസ്തകലസിതാ
ചുറ്റും നാല്ക്കടലാലുപഗൂഢാ;
കുലശൈലാഷ്ടകകീലിതപൃഷ്ഠാ
പനിമലയാലേ ശിശിരിതസുഭഗാ;”

ഇത്യാദി ഭൂലോകവർണ്ണനഗദ്യവും

“അമലജലപൂരിതാ ഹസ്തിനപുരത്തട-

ത്തമരനദിയെൻറുപോൽച്ചുണ്ണി[12] മേവിന്റെടം;
തരളവീചികരെരൊരു പുറത്തഴകെഴം
തരളജാലങ്ങളാൽപ്പരവരുകിന്റെടം"

ഇത്യാദി മഹോദയവർണ്ണനഗദ്യവും മറ്റും സമഗ്രമായി പ്രദർശിപ്പിക്കുവാൻ സ്ഥലം പോരാതെയിരിക്കുന്നു. കണ്ടിയൂരിനെ വർണ്ണിക്കുന്ന ചില പദ്യങ്ങളാണ് താഴെക്കാണുന്നത്.

"ആഖണ്ഡലപൂരിഗർവഖണ്ഡനം കണ്ടിയൂരിതി
പത്തിലും വിശ്രുതം ദിക്ഷു പത്തനം യത്ര ശോഭതേ.
ഉദ്യാനവീഥ്യാ ലസിതം വിളയാടിൻറവൃക്ഷ[13] യാ,
വിടപേ വിടപാത്തത്തിവിളയാടിൻറ വൃക്ഷയാ;

ലോലംബകുലമഭ്യേത്യ ലോലംബകുലമുച്ചകൈഃ
പാടിൻറമ[14] യിലേറിക്കൊമ്പാടിൻറ മയിലാൽ വൃതം;
അഹോ വിഭാതി യന്നിത്യം മഹോദയമനോഹരം;
ചാലങ്ങു പശ്ചിമക്ഷോണിപാലപാലിതമാകിലും,
നാകലോകസമം പാർത്താലരം ഭാസുരമാകിലും,
നാനാരത്നസമാകീർണ്ണം മുക്താമയമതാകിലും."

അങ്ങാടിയുടെ പ്രപഞ്ചനം അത്യന്തം വിവൃതമാണ്. പിന്നീടു കണ്ടിയൂരിനെത്തൊട്ടുള്ള കീർത്തിപുരമെന്നും നരസിംഹമംഗലമെന്നുമുള്ള രണ്ടു രാജധാനികളെ കവി വർണ്ണിക്കുന്നു.

ഗദ്യം

"ഇവ്വണ്ണം അതിമനോഹരമാകിയ നഗരോത്തമത്തിൻമധ്യേ സകലാശാമുഖകർണ്ണപൂരായമാണകീർത്തിസ്തബകസ്യ, കീർത്തിപുരമെൻറും നിഖിലസാമന്തചക്രവർത്തിനോ നരസിംഹസ്യ നരയിങ്ങ്ഗമണ്ണൂരെൻറും വടിവെഴുമോടനാടിനു മങ്ങ്ലിതിലകായമാനസ്യ കേരളനാമധേയസ്യ വസുധാനായ കസ്യ പുരന്ദരനഗരിയുമളകയുമൊപ്പം ചെൻറണഞ്ഞു മേവിനപോലെ മനോഹരതരം രാജധാനീദ്വയം വിരാജതി."

പദ്യം

പൊന്മാടത്തിൻപ്രാഭാജാലൈഃ സന്ധ്യാകാന്തികരംസദാ
സദാവദാഹമിവ യൽ പത്മരാഗാലയാംശുനാ;
ശുനാസീരസുതപ്രഖ്യവില്ലാളികുലസങ്കുലം;
കുലഞ്ഞുലാവും താർവല്ലി നിറയും ചാരുനിഷ്കുടം . . .

ഗദ്യം

ആടകംകൊണ്ടു നിർമ്മിച്ചഴകെഴുമരങ്ങത്തേറി
നാടകമാടും നല്ല നടികുലം പൊലിയുമേടം;
ചോടചകലനെ[15] നിൻറു തൊടുവതിനെൻറപോലെ
മാടമുയർന്നുനിൻറു മാടങ്ങൾ വിളങ്ങുമേടം;

[12] ചുണ്ണി=ചൂർണ്ണി.
[13] വിളയാടിൻറവൃക്ഷ=വിളയാടുന്ന വൃക്ഷങ്ങളോടു കൂടിയത്.
[14] പാടിൻറമ=പാടുന്ന രീതി.
[15] ചോടചകലൻ=ഷോഡശകലൻ (ചന്ദ്രൻ) .

വാടകൊൾ കേതകത്തിൻ വാരണികുത്തമന്തോറും
പാടിനിൻറളികുലങ്കൾ പറന്തുപോയ് നിരന്നമേടം;
കോടണിമുകമുലാവും കുഞ്ചരം മതം ചുരത്തി -
പ്പേടിയാമാറു ചുറ്റും പെരുമാറി നില്ക്കുമേടം;
കേടകത്തില്ലയാത കിങ്കരവീരർ ചെൻറു
കേടകം വാളൊടേന്തിക്കേളിയിൽ നടക്കുമേടം;
ഏടലർത്തയ്യലോടൊത്തേണനീൾമിഴികൾ കാലിൽ-
പ്പാടകം കലുപിലെൻറു പാടിനിൻറാട്ടുമേടം; . . .
മതുമൊഴി മടവർതട — ചതിപെടനെറിയൽകൊട്ട-
കതുകത വളരുമണി — കതളികൾനിരയൊരിടം;
ചൂതരചിവപൊരുതു — മാതരൊടിട വിരവി
നീതികൊൾ തരുണർ പല — മേതകുനിരയോരിടം;
പങ്കികൊൾ നളിനികളി — ലങ്കയന്തടയ വളർ-
ചങ്കിനൊടിയലുമളി — ഝങ്കൃതിനിരയൊരിടം.

ഇങ്ങനെ വർണ്ണിച്ച 'കിം ബഹുനാ ഭാഷിതേന? യൽപുരദ്വയവർണ്ണനം ഭാരമേവാമനന്തി ഭാരവിമുഖാ അപി കവയഃ' എന്നു രാജധാനീപ്രശംസ കവി അവസാനിപ്പിക്കുന്നു. കീർത്തിപുരമെന്നും നരസിംഹമങ്ഗലമെന്നും രണ്ടു ക്ഷേത്രങ്ങൾ ഇന്നും കണ്ടിയൂരിനു സമീപമുണ്ട്.

(2) ശിവസ്തോത്രം

ഗന്ധർവന്മാർ കണ്ടിയൂരമ്പലത്തിൽ തൊഴുമ്പോൾ ചൊല്ലുന്ന ശിവസ്തോത്രത്തിൽ നിന്നു ചില ശ്ലോകങ്ങളാണ് അടിയിൽ ചേർക്കുന്നത്.

"മൻറിലാരിൻറു നീയെൻറിക്കൊൻറപ്പൂമലർ ചൂടിനോൻ?
ആകഷ്ടമെന്തെലിമ്പാൽക്കൊണ്ടാകല്പം പരികല്പിതം?"
"അരിയോ നാഥ നിൻകണ്ണിലെരിതീ വിളയിൻറിതോ?
പോറ്റി പണ്ടിതുകൊണ്ടല്ലോ നീറ്റി നീ മലരമ്പനെ."
"ഞാനച്ചോ കണ്ടതില്ലാർക്കുമാനത്തോലുടയാടയായ്
നമശ്ശിവായ നിൻകോലം നമക്കോ വിസ്മയാവഹം."
"ഫണിനായകനെക്കൊണ്ടു മണിനൂപുരമാക്കിനാൽ
അടിയാർ ഞാങ്ങൾ പേടിപ്പോമടികുപ്പി വണങ്ങുവാൻ"
"ഏററൻ മുതുകത്തേറി നീറണിഞ്ഞുലകേഴിലും
വലികൊണ്ടുണ്മതിന്നെന്തു ഫലിതം ഭുവനപ്രഭോ?"

(3) അർദ്ധനാരീശ്വരവർണ്ണനം

അത്യന്തം മനോമോഹനമായ ഒരർദ്ധനാരീശ്വരകേശാദിപാദം കവി ഈ ഘട്ടത്തിൽ ചേർത്തിരിക്കുന്നു.

"താരാപതിദലം ചേർന്ന ചാരുകോടീരഭാസുരം;
താരാലതിതരാം ചാർത്തി വാരാളും കബരീഭരം;
കാമൻതൻ മേനി നീറ്റിൻറ തീമിന്നും നിടിലേക്ഷണം;
മാരോന്മേഷമിയറ്റിൻറ ചാരുഫാലവിശേഷകം." (ഇത്യാദി)

(4) ചാക്കിയാരും ഗന്ധർവന്മാരും

അപ്പോൾ അവിടെ ഒരാൾ വാതില്ക്കലിരുന്നു രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങൾ ചൊല്ലുന്നതു് ആ ഗന്ധർവന്മാർ കേട്ടു. അവയെയാണു് താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നതു്.

പദ്യം

"ചെറുകലശവിലാശംചേർന്ന ചാല[16] സ്തനാഢ്യം
നിറുകയിൽ വനിതാനാം ന്യസ്തപാദാരവിന്ദം
ചെറുകരനിലയം ചേർന്നീടുമെന്നുണ്ണിയാടീ
മിറുകമഹഹ നിന്നെക്കാൺകിലാഖണ്ഡലോപി"

"നളിനമകൾകടക്കൺ ചാരുലീലായിതാനാം
തെളിമ പൊലിവെഴും കണ്ണാടിയാമുണ്ണിയാടീ
ഇളമുലയിണ ചീർത്തിട്ടാകുലാലോലമധ്യം
തളിരൊളിപെടുമങ്ഗം താവകം വെൽവൃതാക!"

ഗദ്യം

ഇവണ്ണം ചുഴല മേവിൻറ വിദ്ദുഷാം ഗണൈരടിയിൽക്കൊണ്ടാടപ്പട്ടു ചില ചില ചിലോകങ്ങളെച്ചൊല്ലിയൊടുക്കിൻറളവിൽ അരികിലിരുന്നവനോടു ചോദിച്ചു്, "അത്രത്യോയം നിഖിലവിദ്യാപാരദൃശ്വാ ദാമോദരാഭിധാനോ ഭരതാചാര്യ ഇതി വിജ്ഞായ ഞാങ്ങളിരുവരും തസ്യ പുരോഭൂമി മുപസൃത്യ പരസ്പരാലംബിതകരൗ മറ്റേ കരാഞ്ചലേന കിഞ്ചന സഞ്ചരാദിതോഷ്ഠപൃഷ്ടൗ ധൃഷ്ടതരമിതിഷ്ഠാവ.

അനന്തരം ആരുടെ പാട്ടാണു് അവിടെ കേട്ടതെന്നു് അവർ ചോദിക്കുകയും അതിന്നു് അദ്ദേഹം "ചൊല്ലലാമിതെളുതായ്ത്തുലോംമയാ, ശ്ലോകജാലമിവൾ മേലുദാഹൃതം" എന്നു മറുപടി പറയുകയും ചെയ്തു. അതിനെത്തുടർന്നാണു് കേരളവർമ്മ രാജാവിന്റെ വർണ്ണനം. രാജപ്രശസ്തിയിൽനിന്നു് ഒരു ഭാഗം ചുവടേ ചേർക്കുന്നു.

> "യസ്യ ഹി, സ്ഫീതഗോമാധുര്യഃ ശീതഭാനുരഖിലഭൃത ജാതസ്യ, ഹേതിവിലാസശാലീ വീതിഹോത്രസ്സകലാരാതി കാന്താരസ്യ, വീതജാള്യദോഷസ്തേജസാം നിധിഃ സുഹൃദ്വ്രാത കമലാകരസ്യ, ചാതുര്യത്തിനു ജന്മഭൂമിഃ, കാതര്യത്തിനു ദൂരവർത്തീ, ദാതാ സകലജനവാഞ്ഛിതാനാം, പാതാ സർവപ്രജാനാം ശ്രോതാ സജ്ജനചരിത്രാണാം, നേതാ വിദ്വജ്ജനാനാം, ഭ്രാതാ വിദ്ദ്ഢമണ്ഡലസ്യ, പിതാ ശരണാഗതാനാം, മേതിലെങ്ങും പ്രഥിതഭൂതിഃ 'പൂതികോടെ'ന്നു ഭൂതലേ ഗീതകീർത്തി വിലാസോ, നീതിശാസ്ത്രനിഷ്ണാതഃ കൃഷ്ണാഭിധാനോ ഭാതിമന്ത്രിമുഖ്യഃ[17] യസ്മിൻ ഖലു സപത്നലോകവിജയായ നിർഗ്ഗച്ഛതി പ്രചലിതപ്രബല ബലസമുത്ഥമഹീപരാഗപരിധൂസരമാത്മ ബിംബമംബുനിധൗപ്രക്ഷാളയതി ഭഗവാൻ നാളീകിനീകാമുകഃ യസ്യ ച പേടിച്ചോടി മലമുകളിലേറിന മാറ്റാരുടെ നയനാംബുധാരാ പ്രവാഹാ ഇവ വിഭാന്തി പർവതേഭ്യോ നിസ്സരന്ത്യഃ സ്രവന്ത്യഃ" (ഇത്യാദി)

ചെറുകര ഉണ്ണിക്കുട്ടത്തിയെ താഴെക്കാണുന്ന ശ്ലോകങ്ങളിൽ കവി വാഴ്ത്തുന്നു.

"ഇഹ പുനരനവദ്യഹൃദ്യരൂപം
വിഭവശതൈഃ ക്ഷിതിവല്ലഭൈരുപേതം

---

[16] ചാലം=മുകുളം.

[17] പുതികോട്ടു കൃഷ്ണനിളയതിനെക്കുറിച്ചു ഞാൻ ശിവവിലാസവിവരണത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ; അതുകൂടി നോക്കുക.

അപഭയമയുഗായുധന്നൊരില്ലം
‘ചെറുകര’യെന്റൊരു മന്ദിരം വിഭാതി.

പരമുന്നതസാലഗോപുരാം താം
പരിപൂർണ്ണാം ജനതാഭിരുജ്ജ്വലാഭിഃ
അവനൗ നവരം തിടുക്കനെപ്പോ-
യവതീർണ്ണാമമരാവതീമവൈമി.

അവിടെക്കമലേവ ദുശ്ധസിന്ധോ-
രവനീമണ്ഡലമണ്ഡനായമാനാ
അബലാകുലമൗലിമാലികാ കാ-
പ്യവതീർണ്ണാ യുവനേത്രപുണ്യപൂരൈഃ.

***

ശൈലീസുധായാ ഗുണനാമണീനാം
ഭൂലോകലക്ഷ്മിക്കുമിയം പയോധിഃ;
ബാലാമിമാം വർണ്ണയിതും തുനിഞ്ഞാ-
ലാലാപമാലാ മമ നാലമേഷാ.

പത്മാലയാം പണ്ടിവ പത്മനാഭോ
ഗിരീന്ദ്രകന്യാമിവ വാ ഗിരീശഃ
സീമന്തിനീനാം മുടി മാലികാം താം
സാമന്തസിംഹോയമുവാഹ കാന്താം.”

ഉണ്ണിയാടിയെ കവി ഇങ്ങനെ അവതരിപ്പിക്കുന്നു:

“അവൾ പെറ്റിതു മറ്റുമസ്തദോഷം
ഗുണപൂഗങ്ങൾ മലിഞ്ഞനർഘശോഭം
വനിതാകുലരത്നമുണ്ണിയാടി -
ത്തിരുനാമാങ്കിതമങ്ഗജൈകബീജം.

ഒരിന്ദുബിംബം വദനം കൃശാങ്ഗ്യാ;
മരന്ദധാരാ മൊഴി; കിം പ്രലാപൈഃ?
ഹരൻതനിക്കും ധൃതിസാരമച്ചോ!
ഹരന്തി ഗാത്രങ്ങളൊരോൻറമുഷ്യാഃ.

നാണീടുവൻ നേത്രവതാം നിലാവാ-
മേണീദൃശം വാഴ്ത്തുവതിന്നു ഞാനോ;
വാണാവലീ ലക്ഷമടാത്തപോലേ
വാണീവിലാസാ മമ ലാഘവായ.

പരമപ്രഥിതം മനോഹരാങ്ഗി -
ക്കൊരു പേരഞ്ചിതമുണ്ണിയാടിയെൻറ്;
തിരളിൻറതു മറ്റുമൊൻറിദാനിം
തിരുനാമം ഭുവി മാരമാലയെൻറും.”

അതിനപ്പുറം ചാക്കിയാരും ഗന്ധർവന്മാരുംകൂടി ഉണ്ണിയാടിയുടെ ഗൃഹത്തിലേക്കു പോയി. അവിടെ പല കക്ഷ്യകളുണ്ട്. ബാഹ്യകക്ഷിയിൽ പല ശ്രാവകബ്രാഹ്മണരുംകൂടി നിന്ന് ഓരോന്നു സംഭാഷണം ചെയ്യുന്നു. വേറേയും ചില നമ്പൂരിമാർ, അവരിൽ പെൺകൊടുയ്ക്കു ധനം യാചിയ്ക്കുവാൻ വന്നവർ, ശൃങ്ഗാരശ്ലോകരചനകൊണ്ടു കാലക്ഷേപം ചെയ്യുന്ന മണിപ്രവാളകവികൾ, ജളപ്രഭുക്കന്മാർ ഇങ്ങനെ പലരും അവിടെ കൂടീട്ടുണ്ട്. അവരെയെല്ലാം കവി ഓരോ പ്രകാരത്തിൽ അപഹസിക്കുന്നു. അടുത്ത കക്ഷ്യയിലാണ് ചേടിമാരുടെ നില. അവരെ വർണ്ണിച്ചതിനുമേൽ നായികയുടെ കേശാദിപാദവും പാദാദികേശവും വാഴ്ത്തുന്നതിൽ കവി ജാഗരൂകനായിത്തീരുന്നു. അതിനപ്പുറമുള്ള ഗ്രന്ഥാംശം കണ്ടുകിട്ടീട്ടില്ല. കേശാദിപാദത്തിലെ ചില ശ്ലോകങ്ങൾ പ്രദർശിപ്പിക്കാം.

“പത്രാഞ്ചലേ പനിത്തുനീരെത്തും പല്ലവഗുച്ഛമോ?
ഹരിയെന്മോഹ, മേതൗ നിൻചരണൗ നഖഭാസുരൗ.
മെയ്യേ മസ്തകമോ തുമ്പിക്കയ്യിരണ്ടുള്ള ദന്തിനഃ?
നില്ക്കട്ടതു തവ ശ്രോണീചക്രവും തുടയുഗ്മവും.
അരയാലിലമേൽക്കൂടി വരിവണ്ടിണ്ട പോൻറുതോ?
വ്യാമൂഢാത്മാസ്മി സത്യം; തേ രോമാവലി, മൃദൂദരേ.
തരങ്ഗമാല തല്ലിന്റോ തിരണ്ടംബുജകോരകേ?
വലിത്രയകുചാലോകേ വലിച്ചിതു മനോവ്യഥാ.”

ഉണ്ണിയാടിചരിതത്തിൽ ഇന്നത്തെ മാതിരിയിലുള്ള ഭാഷാദണ്ഡകവും കാണ്മാനുണ്ട്. അതിനുമുൻപുതന്നെ അത് ആ രൂപം കൈക്കൊണ്ടുകഴിഞ്ഞുവോ എന്നു നിശ്ചയമില്ല. ഉണ്ണിച്ചിരുതേവി ചരിതത്തിൽ അതിന്റെ അങ്കുരാവസ്ഥയേ ദൃശ്യമാകുന്നുള്ളു. എന്നാൽ പ്രസ്തുത ചമ്പുവിലേ

“താരാവദാതരുചിതാരാൽ നിറഞ്ഞ
മഹിതാരാമവാടികളിലെങ്ങും
തരുശിരസി ലളിതതരമളിപടലമളകകുല-
മിവ വസതി കൃതരുചിപരാഗേ”

ഇത്യാദി ദണ്ഡകത്തിൽ അതു പരിപൂർണ്ണമായ വികാസം പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നതായി കാണാം.

(5) ചില സാജാത്യവൈജാത്യങ്ങൾ

ഇവിടെ വിവരിച്ച മൂന്നു ചമ്പുക്കളും പരിശോധിച്ചാൽ അവയിലെ വിഷയം പ്രായേണ ഏകരൂപമാണെന്നു വിശദമാകും. സൗന്ദര്യധാമമായ ഒരു കേരളസ്ത്രീരത്നത്തിൽ ഗന്ധർവനോ ഇന്ദ്രനോ ചന്ദ്രനോ അനുരക്തനാകുന്നു. രാജധാനി, അങ്ങാടി മുതലായവയുടെ വർണ്ണനം എല്ലാ ചമ്പുക്കളിലുമുണ്ട്. ഉണ്ണിയാടിചരിതമാണ് അവയിൽ ഒടുവിലത്തേ ചമ്പു. ഉണ്ണിയച്ചിചരിതത്തിൽ ഗദ്യങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ചു പദ്യങ്ങൾ കുറവാണ്; ഉണ്ണിച്ചിരുതേവിചരിതത്തിൽ ഒരു ആര്യാശ്ലോകമൊഴിച്ചു ബാക്കി മുഴുവൻ ഗദ്യമാണ്; ഉണ്ണിയാടിചരിതത്തിലും ഗദ്യത്തിനുതന്നെയാണ് പ്രാഥമ്യമെങ്കിലും പദ്യങ്ങളും ധാരാളമായുണ്ട്. ശിവവിലാസകാവ്യത്തിൽ കവി പ്രശംസിക്കുന്ന വീരകേരളവർമ്മരാജാവുതന്നെയാണ് ഉണ്ണിയാടിചരിതത്തിലേയും കേരളവർമ്മ. ചെറുകര കുട്ടത്തി അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രേയസിയും ഒരു ഉണ്ണിയാടി ആ സ്ത്രീരത്നത്തിന്റെ സഹോദരിയുമാണെന്നും ആ കാവ്യത്തിൽ നിന്നു നാം ധരിയ്ക്കുന്നു. ആ കുട്ടത്തിയേയും ഉണ്ണിയാടിയേയും ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശത്തിലും സ്മരിച്ചുകാണുന്നു.

ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശകാലത്തു വൃദ്ധനായ രവിവർമ്മരാജാവു് ഭരിച്ചിരുന്ന കായങ്കുളം അദ്ദേഹത്തിന്റെ മരണാനന്തരം കേരളവർമ്മരാജാവു ഭരിച്ചിരിക്കണം. ഭാഷാചരിത്രം, സാഹിത്യചരിത്രം, ദേശചരിത്രം ഇത്യാദി വിഷയങ്ങളെപ്പറ്റി വിലവേറില്ലാത്ത അറിവു തരുന്നവയാണ് ഈ പ്രാചീനഗ്രന്ഥങ്ങൾ. ഇവ സമ്പൂർണ്ണരൂപത്തിൽ കണ്ടുകിട്ടാതെയിരിക്കുന്നതിൽ എനിക്കെന്നതുപോലെ ഇതരഭാഷാഭിമാനികൾക്കും ഉണ്ടാകുന്ന ദുഃഖം അപരിമേയമായിരിക്കും.

ശ്രീകൃഷ്ണസ്തവം

രഥോദ്ധതാവൃത്തത്തിൽ തൊണ്ണൂറ്റെട്ടു ശ്ലോകങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ഈ ഹൃദയഹാരിയായ സ്തോത്രം ശ്രീവാസുദേവസ്തവം എന്ന പേരിൽ തിരുവനന്തപുരം യൂണിവേഴ്സിറ്റി ഹസ്തലിഖിത ഗ്രന്ഥശാലയിൽനിന്ന് ഈയിടയ്ക്കു പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ ശൈശവം മുതൽ കംസവധംവരെയുള്ള ഉപാഖ്യാനമാണ് പ്രതിപാദ്യം. പ്രസ്തുതകൃതിയുടെ കാലം ഉണ്ണിയാടിചരിതത്തിനു പിമ്പും ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശത്തിനു മുമ്പുമായിരിയ്ക്കണം. ചില ശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിച്ചു മാതൃക പ്രദർശിപ്പിക്കാം.

> “കേവലം പരമധാമമത്ഭുതം
> ദേവകിക്കു വസുദേവമന്ദിരേ
> ഭൂമിഭാരഹൃതയേ പിറന്നവൻ
> ദേവനെൻമനസി വാഴ്ക സന്തതം.”
>
> “കാൽച്ചിലമ്പൊലി വളർത്തുപോയ് നട-
> ന്നാച്ചിമന്ദിരമലങ്കരിച്ചവൻ
> വാച്ച വേദവചനേന കേവലം
> വാച്യനെൻമനസി വാഴ്ക സന്തതം.”
>
> “വത്സസഞ്ചയമകാലവേലയെ-
> ക്കറ്റു ജാതു വിസൃജൻ വ്രജൗകസാം
> അശ്രു കണ്ടിൽ നിറയിക്കുമപ്പുരം
> തത്ത്വമെൻമനസി വാഴ്ക സന്തതം.”
>
> “പാലു വെണ്ണ മുഴുവൻ കവർന്നിടും
> വേല കോലിനവനായർയോഷിതാം
> നാലുവേതനറുകാതൽ, വിണ്ണുളാർ-
> പാലനെൻമനസി വാഴ്ക സന്തതം.”
>
> “ഭക്തികൊണ്ടു മുരവൈരിയെപ്പുക-
> ണ്ണിത്ഥമയ്മ്പൊടു മയാ വിനിർമ്മിതം
> പദ്യജാതമിതു നിത്യമോതുവോർ
> മുക്തിയോടണവർ മുക്തസംശയം.”

ഇവയിൽ ആദ്യത്തേതു് ഒന്നാമത്തേയും അവസാനത്തേതു് ഒടുവിലത്തേയും ശ്ലോകമാണ്. എല്ലാ ശ്ലോകങ്ങളും “എൻമനസി വാഴ്ക സന്തതം” എന്നവസാനിക്കുന്നു.

മതിചൂതപഞ്ചകം

കുസുമമഞ്ജരീവൃത്തത്തിൽ വിരചിതമായ ഈ സ്തോത്രത്തിൽ അഞ്ചു ശ്ലോകങ്ങളേ അടങ്ങീട്ടുള്ളു. പനമണ്ണക്ഷേത്രത്തിൽ കൃഷ്ണസ്വാമിയെയാണ് വന്ദിക്കുന്നത്. ഒരു ശ്ലോകം ചുവടേ ചേർക്കുന്നു.

"ആച്ചിമാർമനയിൽ മച്ചകത്തുറിയിൽ
  വെച്ചിരുന്ന തയിർവെണ്ണപാൽ
കാൽച്ചിലമ്പൊലിയെ മെല്ലവേ... വരി
  മാച്ചുചെൻറു പരുകുന്നവൻ
വാച്ച കാലികളെ മേച്ചവൻ മഹിത-
  കാശ്യപാദിമുനിവന്ദിതൻ
മാച്ചെഴാതെ പനമണ്ണമർന്ന മതി-
  ചൂതനെൻ മനസി ഭാസതാം."

'മതിചൂതൻ' മധുസൂദനനായിരിക്കാം. പനമണ്ണ് എവിടെയാണെന്ന് അറിയുന്നില്ല.

ആദിത്യവർമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ രണ്ടു സ്തോത്രങ്ങൾ

ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശംവഴിക്കു നമുക്കു സുപരിചിതനായിത്തീരുന്ന ആദിത്യവർമ്മമഹാരാജാവു് മണിപ്രവാളത്തിൽ രണ്ടു ചെറിയ വിഷ്ണുസ്തോത്രങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അവ തിരുവനന്തപുരത്തു ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമിയെപ്പറ്റിയുള്ള ദശാവതാരചരിതവും തിരുവട്ടാറ്റ് ആദികേശവസ്വാമിയെപ്പറ്റിയുള്ള അവതരണദശകവുമാണ്. രണ്ടിലും ഓരോ ഫലശ്രുതി ശ്ലോകമുൾപ്പെടെ പതിനൊന്നു വീതം ശ്ലോകങ്ങളുണ്ടു്. ആദ്യത്തേതു ശാർദ്ദൂലവിക്രീഡിതത്തിലും രണ്ടാമത്തേതു സ്രഗ്ദ്ധരയിലും രചിച്ചിരിക്കുന്നു. അവതരണദശകം ദശാവതാരചരിതത്തെക്കാൾ വിശിഷ്ടമാണ്. ക്രി. പി. പതിനഞ്ചാം ശതകത്തിൽ അഖിലകലാവല്ലഭൻ എന്ന ബിരുദത്തോടുകൂടി കൊല്ലം ശാഖയിൽപ്പെട്ട ഒരു ആദിത്യവർമ്മമഹാരാജാവു് ജീവിച്ചിരുന്നു. ചിലരുടെ പക്ഷം അദ്ദേഹമായിരിക്കാം പ്രസ്തുത സ്തോത്രങ്ങളുടെ കർത്താവു് എന്നും മറ്റു ചിലരുടേതു് 1610-ൽ വഞ്ചിരാജ്യം ഭരിച്ചിരുന്ന ആദിത്യവർമ്മാവായിരിക്കാമെന്നുമാകുന്നു. ഇത്തരത്തിലുള്ള ഊഹങ്ങളെല്ലാം ഭാഷാരീതിക്കു വിരുദ്ധങ്ങളാണ്. ഈ സ്തോത്രത്തിൽ 'ൻറ' എന്നു പലപ്പോഴും പ്രയോഗിച്ചുകാണുന്നതു ലേഖകപ്രമാദമായിരിക്കാം എന്നുപോലും രണ്ടാമത്തെ കൂട്ടർ അവരുടെ വാദത്തിന്റെ ബലത്തിനായി ആശങ്കിക്കുന്നു. സാഹിത്യനിപുണനായ 14-ാം ശതകത്തിലെ ആദിത്യവർമ്മാവിനു തന്നെയാണ് 'മാനം ചേർ' 'ചോരയാ പൂരയന്തം' മുതലായ പ്രയോഗങ്ങളടങ്ങിയ ഇവയുടെ കർത്തൃത്വത്തിന് അധികമായ അധികാരിഭാവമുള്ളതു്. ഫലശ്രുതി ശ്ലോകങ്ങൾ താഴെ കുറിക്കുന്നു.

"സ്യാനന്ദൂരപുരാധിവാസനിരതേ ശ്രീപത്മനാഭപ്രഭൗ
മാനംചേർ ചിറവായ് നരേന്ദ്രവരനാമാതിച്ചവർമ്മേരിതം
നാനാഭാവദശാവതാരചരിതം നിത്യം പഠിച്ചീടുവോർ
നൂനം വാഴ്‌വർ ഭുതലേ ചിരമഥോ യാസ്യന്തി വിഷ്ണോഃ പദം." (ദ: ച:)
"ചേണാർന്നീടിൻറ വേണാടഴകൊടു പരിപാലിക്കുമാതിച്ചവർമ്മ-
ക്ഷോണീപാലേന വാട്ടാറ്റിതമൊടു മരുവും കേശവായ പ്രക്ലപ്തം
വാണീബന്ധം മദീയാവതരണദശകം സൂചയന്തം പഠന്തോ

നീണാൾ വാണീടുവോരിദ്ധരണിയിലഥ തേ വിഷ്ണുലോകം പ്രയാന്തി”
(അ: ദ:)

മറ്റു ചില ശ്ലോകങ്ങൾകൂടി ഉദ്ധരിക്കാം.

“ക്ഷീരാംഭോനിധി ദേവദൈത്യനിവഹം കൂടിക്കടഞ്ഞൻറുടൻ
നേരേ താണ്ണ ധരാധരം ച മുതുകിൽ താങ്ങിൻറ കൂർമ്മാകൃതിം
പാരിൽപ്പൊങ്ങിനതെന്നനന്തപുരമുറ്റാനന്ദനിദ്രാവഹം
നീരേറും ജലദാളിനീലവപുഷം ശ്രീപത്മനാഭം ഭജേ.”

“വ്യാമോഹത്തെ വരുത്തുമഞ്ചിതരുചിം മാരീചമായാമൃഗം
ചാമാറെയ്തുവിധൗ രുഷാ ദശമുഖേ സീതാം ഗൃഹീത്വാ ഗതേ
സീമാതീതശരൈർന്നിശാചരകുലം നിശ്ശേഷമാക്കും വിഭും
രാമം കാരണമാനുഷം ഗുണനിധിം ശ്രീപത്മനാഭം ഭജേ.”

“ഫേനാംഭോരാശിമദ്ധ്യേ മറകളതിതരാം പോയ്മറഞ്ഞോരുനേരം
ദീനേ നാഥേ പ്രജാനാം ഝടിതി ദനുസുതം കൊൻറു പാതാളലോകാൽ
നാനാവേദാൻ വിരിഞ്ചന്നരുളിയതിമുദാ വാരിരാശൗ കളിക്കും
മീനാകാരം വഹിച്ചീടിന ഭുവനവിഭും കേശവം കൈതൊഴിൻറേൻ.”
“കോപോദ്രേകേണ സാകം നിഹിതപരശുനാ കൊൻറു മുവേഴുവട്ടം
ഭൂപാലാനാം നികായം നിജപിതൃനിയമം ചോരയാ പൂരയന്തം
ഭൂഭാരത്തെക്കെടുപ്പാൻ വിരവൊടു ജമദഗ്ന്യാത്മജത്വേന ലോകേ
ശോഭിക്കും രാമഭദ്രം മുനിവരവപുഷം കേശവം കൈതൊഴിന്റേൻ.”
“പൊൽപ്പൂമാതിൻ കടാക്ഷാഞ്ചലമധുപലസദ്വക്ത്രപത്മാഭിരാമം
മൽപാപാംഭോധിവേലാതരണപരിലസൽപോതപാദാരവിന്ദം
ഒപ്പേറും പാൽക്കടൽക്കങ്ങുപരി വസുമതീധാരതല്പേ ശയാനം
കല്പാന്തേ കല്ക്കിയാകും മുരമഥനമഹം കേശവം കൈതൊഴിന്റേൻ.”

ചില നഷ്ടപ്രായങ്ങളായ കൃതികൾ

ലീലാതിലകത്തിൽ ഞാൻ മുമ്പു പ്രസ്താവിച്ചവ കൂടാതെ വേറെയും പല മണിപ്രവാളകൃതികളിൽനിന്നു ശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ കൃതികളെപ്പറ്റി നമുക്കിപ്പോൾ യാതൊരറിവുമില്ല.

സന്ദേശങ്ങൾ

ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശത്തിനു പുറമേ വേറെയും പല സന്ദേശങ്ങൾ അക്കാലത്തു വിരചിതങ്ങളായിരുന്നിരിക്കണം. അവയിലൊന്നാണ് കാകസന്ദേശം. അതിൽ നിന്നു ലീലാതിലകകാരൻ ഒരു ശ്ലോകം എടുത്തു ചേർത്തിട്ടുണ്ട്.

“സ്വപ്നേ പൂർവം മഹിതനൃപതേർവിക്രമാദിത്യനാമ്നഃ
പോക്കാംചക്രേ തരുണജലദം കാളിദാസഃ കവീന്ദ്രഃ
ത്വം കുത്തസ്ത്രീ വടുരതിജളോ ദൃഷ്ടവിം ചാഹമിത്ഥം
മത്വാത്മാനം തവ ഖലു മയാ പ്രേഷിതഃ കാക ഏവ.”

ഇതിലേ

“ആറ്റൂർനീലീവിരഹവിധുരോ മാണിരത്യന്തകാമീ

മാത്തൂർജാതോ മദനവിവശസ്ത്വക്തവാന്തൃണറക്കൗ”

എന്ന ശ്ലോകാർദ്ധത്തിൽ സ്മൃതനായ മാത്തൂരില്ലത്തെ ബ്രഹ്മചാരി തന്നെയോ അതിലെ നായകനെന്നും ആറ്റൂർ നീലിതന്നെയോ നായികയെന്നും തീർച്ചപ്പെടുത്തുവാൻ തരമില്ല.

“ആടൽച്ചില്ലിക്കൊടി നെറിയൽകെട്ടാനനേന്ദോർന്നിറംകെ-
ട്ടേല[18] ക്കോലപ്പൂരികുഴലുലർന്നേകവേണീം ദധാനാ
താനേതന്നെപ്പെരുതുടൽ മെലിഞ്ഞായിനാളന്യരൂപാ
കാണക്കാണക്കരതലഗതാ ഹന്ത പൂമാലപോലെ.”

“മാരൻ മാനിച്ചണിയുമുടവാൾവല്ലരീമുണ്ണിയാടീ-
മോരോ വിദ്യാകുശലരുമിതംകൊണ്ടു കൊണ്ടാടുമേടം.”
“നീരാടമ്മേ! നിവസനമിദം ചാർത്തു ദേവാർച്ചനായാ-
മെപ്പോഴം നീ കൃതമതിരതും മുട്ടമാറായിതല്ലോ-
എൻറീവണ്ണം നിജപരിജനപ്രാർത്ഥനം കർത്തുകാമാ
കേഴന്തീ വാ രഹസി വിരഹവ്യാകുലാ വല്ലഭാ മേ.”

“പണ്ടില്ലാതോരമൃതു പതിനാറാണ്ടു പുക്കോരു പത്മാ
പൂപ്പാൻ പൊന്നിന്മുകുളമുളവാനോരു ഭ്രൂകല്പവല്ലീ
അംഭോജംകൊണ്ടണിമതിനിറം ളുകുവോരിന്ദുലേഖാ
ചിത്രാകരാ ജായതി ചിരിതേവീതി മേ ചിത്തനാഥാ.”

ഇവയെല്ലാം മറ്റു ചില സന്ദേശങ്ങളിലുള്ള ശ്ലോകങ്ങളാണെന്നു തോന്നുന്നു.

രാജചരിതകാവ്യങ്ങൾ

കൊല്ലത്തെ ഗോദമാർത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവിനെപ്പറ്റി ചില ശ്ലോകങ്ങൾ ലീലാതിലകത്തിലുണ്ട്.

“എണ്ണിക്കൊള്ളാനരിയ ഗുണവാനെണ്മർചാമന്തരെന്നും
താരാശ്രേണീനടുവിൽ മറവില്ലാത താരാമണാളഃ
മാറ്റാരെന്നും കുഴമിയ[19] പതങ്ഗാനലോഭൂൽ പുരേസ്മിൻ
കോളംബാംഭോരുഹദിനമണിഃ കോതമാർത്താണ്ടർ പണ്ട്.”

“തസ്മിൻ കാലേ ഭുവി യദുശിശോർജ്ജന്മമാകിന്റ മാധ്വീം
പീത്വാ മത്തോ നിജപരിഷദാമർത്ഥിനാം ചേതരേഷാം
കൈ നോവോളം കഥമപി ധനംകൊണ്ടു തർപ്പിച്ച കാമം
കോരിക്കൊൾകെൻറുടനരുളിനാൻ കോതമാർത്താണ്ഡവീരഃ.”

വീരമാർത്താണ്ഡനെന്നു മറ്റു ചില ശ്ലോകങ്ങളിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതും അദ്ദേഹത്തെത്തന്നെയാണെന്നു തോന്നുന്നു. തുലുക്കരോടു പടവെട്ടിയ വിക്രമപാണ്ഡ്യനേയും ഒരു ശ്ലോകത്തിൽ വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നതു കാണാം.

“ഏറ്റം തിമർത്തു തിറമുറ്റണയും നൃപാൻ താൻ

[18] കേശതൈലം.
[19] കുഴമിയ=സംഘീഭവിച്ച.

കാറ്റത്തു സംവലിതതുലസമാൻ വിതേനേ
ചീറ്റത്തിനാൽ മതിമറന്ന മഹാനുഭാവൻ
കുറ്റത്തിലും കൊടിയ വിക്രമ പാണ്ഡ്യസിംഹഃ."

"പരമുടനേ പരപൃതനാം പാണ്ഡ്യനൃപഃ ഖണ്ഡയാഞ്ചകാര ഗളേ
തുരഗാരൂഢാസ്ത്വരയാ തുരുതുരെ മണ്ടീ തുരുക്കരെല്ലാരും."

എന്ന പദ്യവും ആ രാജാവിനെസ്സംബന്ധിച്ചുള്ളതായിരിക്കണം. 'ദ്രോണായ ദ്രുപദം' എന്ന വീരരവിവർമ്മപ്രശസ്തിപരമായ പദ്യം ഞാൻ മറ്റൊരവസരത്തിൽ ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ഇവയിൽനിന്നെല്ലാം ഒന്നോ അതിലധികമോ പദ്യകൃതികൾ ഈ രാജാക്കന്മാരെ അധികരിച്ച് വിരചിതങ്ങളായിരുന്നു എന്നു തെളിയുന്നു. അവ ലഭിച്ചാൽ അക്കാലത്തെ ദേശചരിത്രത്തെപ്പറ്റി ഒട്ടുവളരെ പുതിയ വിവരങ്ങൾ നമുക്കറിവാൻ കഴിയുമായിരുന്നു. കൊല്ലത്തെ ഗോദമാർത്താണ്ഡവർമ്മാവ് ആരാണ്? 'യദുശിശു' വീരരരവിവർമ്മാവാണെങ്കിൽ ജയസിംഹന്റെ യഥാർത്ഥനാമധേയം ഗോദമാർത്താണ്ഡനെന്ന് ആയിരുന്നു എന്നൂഹിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അഥവാ യദുശിശുവിന്റെ മാതുലനായിരിക്കുമോ അദ്ദേഹം? ആ വഴിക്കൊന്നും യാതൊരു പ്രകാശവും ലഭിക്കുന്നില്ല.

ശൃങ്ഗാരശ്ലോകങ്ങളും ദേവതാസ്തോത്രങ്ങളും

ഇത്തരത്തിലുള്ള കാവ്യങ്ങൾക്കു പുറമേ പല സുന്ദരിമാരെ വർണ്ണിക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങളും ലീലാതിലകത്തിൽ സുലഭങ്ങളാണ്.[20] ഉണ്ണിനങ്ങ (13) നങ്ങ (14, 94) മകളിയത്തു മാധവി (39) നാരണി (41) നാരണിയുടെ മകൾ (15, 21, 42, 55, 62, 80) ഉമ്മിണിയുടെ മകൾ (42) കോളിക്കൽ നങ്ങ (44) (ഈ സ്ത്രീയും 14-ാം പുറത്തിൽ സ്മരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള നങ്ങയും ഒന്നാണോ എന്നറിവില്ല) കുറ്റമ്പിൽ ഇളയച്ചി (44) നീലി (52, 82) രോഹിണി (53) ചോതി (45) ചിരിതേവി (45, 54, 64) കോടി (66, 70, 82) പള്ളിപ്പുഴ മാധവി (69) ഉണ്ണുനീലി (67) അപ്പാച്ചി (75, 78) അച്ചിയുടെ മകൾ ഉദയപുരത്തെ ചെറിയച്ചി, സാക്ഷാൽ മുണ്ടയ്ക്കൽ ഉണ്ണുനീലി ഇങ്ങനെ എത്ര മഹിളാമണികളെ വാഴ്ത്തിയുള്ള ശ്ലോകങ്ങളാണ് ആചാര്യൻ ഉദ്ധരിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഇവരിൽ ചെറിയച്ചിയേയും ഉണ്ണുനീലിയേയും പറ്റി മാത്രമേ അന്യത്ര കേട്ടിട്ടുള്ളുവല്ലോ. ദ്രാവിഡവൃത്തങ്ങളിലുള്ള ചില പദ്യങ്ങളേയും ആചാര്യൻ വിസ്മരിക്കുന്നില്ല. 'തരതലന്താൻ' എന്ന പാട്ടിനെപ്പറ്റി മുമ്പു പ്രസ്താവിച്ചുകഴിഞ്ഞു.

"വേശ്യാനാമൊരു വേശ്മകണക്കേ
തമ്മിലിണങ്ങിന തരളഭുജങ്ഗം
ഭഗണപുരഃസ്ഥിതപലകകണക്കേ
പരൽനിരകൊണ്ടു പരത്തിന ഭാഗം" (67)

"ചുഴലമരുവാരുടെ ചോരിതൻ പരിമള-
ച്ചുരിതപുരികച്ചുടാംല്ലാണനംചെയ്കയും.' (43)

ഈ വരികൾ നോക്കുക. ഭക്തിഭാവത്തെ പോഷിപ്പിയ്ക്കുന്ന ദുർല്ലഭം ചില ശ്ലോകങ്ങളും ഇല്ലാതില്ല.

[20] ലീലാതിലകം 1105-ാമാണ്ടത്തെ പതിപ്പിലുള്ള പുറങ്ങളാണ് ഇവിടെ നിർദ്ദേശിച്ചിരിക്കുന്നത്.

> “പൊന്നിൻമാലയണിഞ്ഞ പോർമുലയിണക്കുന്നിങ്കലൊൻറിട്ടവാൻ
> പൊന്നില്ലായുകയോ പകുത്തുടൽ മലപ്പെണ്ണിന്നു നല്കിൻറത്
> പൊന്നിന്മാമല വില്ലമാക്കിയ വിഭോ! തീർക്കെങ്ങൾ താപങ്ങളെ-
> പ്പൊന്നിൻമാളിക വിണ്ണളാർപുരിതൊടും തൃക്കാരിയൂരണ്ണലേ!”

കാലയവനികയ്ക്കുള്ളിൽ എന്നെന്നേയ്ക്കുമായി തിരോധാനം ചെയ്തു കഴിഞ്ഞതുപോലെ തോന്നുന്നതും ഈ ശ്ലോകങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്നതുമായ അനേകം ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ചിലതെങ്കിലും നിപുണന്മാരായ ഗവേഷകന്മാരുടെ നിരന്തരവും നിസ്തന്ദ്രവുമായ പരിശ്രമത്തിന്റെ ഫലമായി വീണ്ടും സൂര്യപ്രകാശമേല്ക്കുമെന്നു നമുക്കാശിക്കാം.

ചില ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥങ്ങൾ

ജ്യോതിഷത്തിലും വൈദ്യത്തിലും ചില മണിപ്രവാളഗ്രന്ഥങ്ങൾ 14-ാം ശതകത്തിൽ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. അവയിൽ താമരനല്ലൂർ ഭാഷയേയും ആലത്തൂർ ഭാഷയേയും ലീലാതിലകത്തിൽ സ്മരിച്ചിട്ടുള്ളതിനാൽ അവയെപ്പറ്റി അല്പം പറയാം.

താമരനല്ലൂർ ഭാഷ

താമരനല്ലൂർ ഭാഷ ജ്യോതിഷത്തിൽ മുഹൂർത്തഭാഗത്തെ സംബന്ധിച്ചുള്ള ഒരു പ്രമാണഗ്രന്ഥമാകുന്നു. അതിന്റെ നിർമ്മാതാവ് ഒരുൽക്കൃഷ്ടനായ ദൈവജ്ഞനും കവിയുമായിരുന്നു എന്നു പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിൽനിന്നറിയുന്നു. ‘ഭാഷാമിശ്രം പൊഴുതു കഥയാമി’ എന്ന ഭാഗമാണ് ലീലാതിലകകാരൻ ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുള്ളത്. കവി ഏതു ദേശക്കാരനാണെന്നു വ്യക്തമാകുന്നില്ല. മാതൃകയായി ചില ശ്ലോകങ്ങൾ താഴെച്ചേർക്കുന്നു.

> “അപ്പുമമ്പിളിയും ചൂടുന്നപ്പനോമന്മകൻ മമ
> അപ്പം തിന്നരുളുന്നപ്പനപ്പുറത്താക്കുകാപദഃ.” (1)
>
> “പൂത്താമമൺപും കേശാന്തേ ചാർത്തും ചന്ദ്രകരോജ്ജ്വലാ
> കാത്തുവന്നെങ്ങൾനാവിന്മേൽ കൂത്താടുക സരസ്വതീ.” (2)
>
> “ചുരന്നു കവിതാം വ്യാസഃ പരന്ന യശസാം നിധിഃ
> ഇരുന്നരുളുവോനാക ചിരന്നശ്ചിത്തവിഷ്ടരേ.” (3)
>
> “ഇക്കാലമാം തിരിയുമിട്ടഥ കർമ്മമെന്ന
> നെയ്യിട്ടു നിർമ്മലമനോഹരനിത്യശോഭം
> ത്രൈലോക്യമാം നിലവിളക്കിലെരിഞ്ഞുനില്ക്കും
> മാർത്താണ്ഡനാം തനിവിളക്കു വിളങ്ങുകെന്നിൽ.” (4)
>
> “മൂഢോ മുറ്റം മുതൽപടിയറിഞ്ഞെന്നിയേ കണ്ടു കേട്ടു-
> ള്ളാചാരംകൊണ്ടപി ച മുനിഭിഃ പ്രോക്തമാലോക്യ കിഞ്ചിൽ
> ഭാഷാമിശ്രം പൊഴുതു കഥയാമ്യദ്യ നാൾപക്കമാത്രം
> വല്ലും ലോകേ ഹിതമിതി തതഃ ക്ഷന്തുമർഹന്തി സന്തഃ” (5)
>
> പൊഴുതിന്നൊള്ളതാവോളമെഴുതിന്റേനിതാദരാൽ
> ഉയോരു വിപ്രവര്യായ ചെയ്യൂർ നാരായണായ ഞാൻ. (6)
>
> ഇരുപത്തേഴു നാളാലും മേടമശ്വതിയും മുതൽ

ഒൻപതൊൻപതു നാൾക്കാലായ് വരും ദ്വാദശരാശയഃ. (7)

“വർഗ്ഗോത്തമത്തിലുദയേ ഗുരുഭാർഗ്ഗവൗ വാ
ലഗ്നേ ഗുരൗ ശുഭഗതൗ ശശിഭാർഗ്ഗവൗ വാ
നില്ക്കുന്നനേരമിവ വന്നു പറഞ്ഞവൻതാൻ
ചെയ്യാനമുഷ്യ പുരികക്കൊടി ചൊന്നതൻറി.” . . . (8)

“എന്നാൽ നിർമ്മിതമേതദപ്യവിദുഷാം സൽകർണ്ണപൂരായിതം
ചെയ്യൂരാലിതു നില്പതാക ഭുവനേ പുത്രായുഗാന്തം പുനഃ
ഭക്തിർമ്മേ ഭഗവത്യനാദിനിധനേ നാരായണേ ഭൂയസീ
ഭൂയാത്തസ്യ മഹാജനസ്യ ച തഥാ സംസാര വിച്ഛിത്തയേ.” (9)

ചെയ്യൂർ നാരായണൻനമ്പൂരി എന്നൊരു പ്രഭുവിനുവേണ്ടിയാണ് ഈ ഗ്രന്ഥം കവി നിർമ്മിച്ചതെന്നു മേലുദ്ധരിച്ച രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങളിൽ നിന്നു വെളിപ്പെടുന്നു.

ആലത്തൂർ മണിപ്രവാളം

ഇതു വൈദ്യശാസ്ത്രവിഷയകമായ ഒരു മണിപ്രവാളഗ്രന്ഥമാണ്. സംസ്കൃതീകൃതഭാഷാപദങ്ങൾ ഇതിൽ ധാരാളമായിക്കാണുന്നു. ഒരു ശ്ലോകം ചുവടേ ചേർക്കുന്നു.

“ഉണ്ടായാലൊട്ടു ബോധം പകരുക ചെറുതാം പഞ്ചമൂലീ കഷായം
കൊള്ളൂകമ്മേമ്പൊടിം ക്ഷീരബല പരുകുകപ്പാൽക്കുറുന്തോട്ടിയൂഷം
രണ്ടൂരക്വാഥയുക്തേ പയസി തു നവരച്ചോർക്കിഴിം മുക്കിമുക്കി-
ക്കണ്ടേടം മെയ്യിലൊപ്പീടുക കരുതി; മരുന്മർദ്ദനം തേയ്ക്ക തൈലം.”

അഷ്ടവൈദ്യന്മാരിൽ അന്യതമനാണല്ലോ ആലത്തൂർ നമ്പി; ആ കൂട്ടത്തിൽപ്പെട്ട ഒരാളായിരിക്കണം പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പ്രണേതാവ്. താമരനല്ലൂർ ഭാഷാകാരന്റെ രചനാചാതുര്യം ഇദ്ദേഹത്തിനു കാണുന്നില്ല.

ഒരു പഴയ ചികിത്സാഗ്രന്ഥം

ഈ ഗ്രന്ഥവും ലീലാതിലകത്തിനുമുൻപ് ആവിർഭവിച്ചതാകയാൽ ഇതിന്റെ നിർമ്മിതി ക്രി. പി. പതിന്നാലാം ശതകത്തിലാണെന്നുള്ളതു നിശ്ചയമാണ്. ഇതിൽപ്പെട്ടതാണ്

“തമിഴ്മണി സംസ്കൃതപവഴം കോക്കിന്റേൻ വൃത്തമാന ചെന്നൂന്മേൽ
ശ്ലോകാനാം പഞ്ചശതം പശുപതയേ മന്ദബുദ്ധയേ കഥിതും”

എന്ന ശ്ലോകം. പ്രസ്തുതശ്ലോകത്തിന്റെ പൂർവാർദ്ധം ലീലാതിലകം പ്രഥമശില്പത്തിൽ ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഈ വൈദ്യഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പ്രണേതാവും ‘മന്ദബുദ്ധി’യായ പശുപതിയും ആരെന്നറിയുന്നില്ല. ഒരു പദ്യം ഉദ്ധരിക്കാം.

“മൂന്നം പട്ടിണി നല്ലതല്ല പനിയിൻ
    നാലൊന്നുമൂന്നേഴുനാൾ
പിന്നെത്തിപ്പലി, കൊത്തമല്ലി, യഖിലൈ-
    സ്സാർദ്ധം മലർക്കഞ്ഞിയും
അമ്ലാർത്ഥീകുടിതാളിമാതളരസം
    കൂട്ടീട്ടു തൽസൈന്ധവം
ഉണ്ടാൽ വന്നു പനിയ്ക്കു നന്നവ മനാക്

സദൃശ്ശമിപ്പാനടൻ."

കവിതയ്ക്കു തീരെ ഗുണം പോര എന്നു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. വൈദ്യഗ്രന്ഥങ്ങളിലും മറ്റും ആ അംശം അത്രയൊന്നും നോക്കേണ്ടതുമില്ല.

18

ലീലാതിലകം

ക്രി. പി. പതിന്നാലാംശതകം

പ്രസിദ്ധീകരണം

മുപ്പത്തിരണ്ടു കൊല്ലങ്ങൾക്കു മുമ്പു വരെ മലയാളഭാഷയ്ക്കു പ്രാചീനമായ ഒരു ലക്ഷണശാസ്ത്രഗ്രന്ഥമുണ്ടെന്ന് ആർക്കും അറിവില്ലായിരുന്നു. ആയിടയ്ക്കു ഭാഷയുടെ മൂലസ്വത്തുകളിൽ പ്രഥമഗണനീയമെന്നു സംശയം കൂടാതെ പറയാവുന്ന ലീലാതിലകം കോട്ടയ്ക്കൽ പി. വി. കൃഷ്ണവാരിയരുടെ ഗ്രന്ഥശാലയിൽനിന്നു കണ്ടുകിട്ടുകയും അതിന്റെ ഒന്നാം ശില്പത്തിന്റെ തർജ്ജമ 1084-ാമാണ്ടു തൃശ്ശൂരിൽനിന്നു പ്രചരിച്ചിരുന്ന മങ്ഗളോദയം മാസികാപുസ്തകത്തിൽ പ്രസിദ്ധീകൃതമാകുകയും ചെയ്തു. ആകെ എട്ടു ശില്പങ്ങളാണ് ഈ ഗ്രന്ഥത്തിലുള്ളത്. അഭിജ്ഞോത്തമനായ ആറ്റൂർ കൃഷ്ണപ്പിഷാരടി എല്ലാ ശില്പങ്ങളും ഭാഷയിലേയ്ക്കു വിവർത്തനം ചെയ്തു. 1092-ൽ മുഴുവൻ പുസ്തകവും മൂലത്തോടുകൂടി പ്രകാശനം ചെയ്തപ്പോൾ കൈരളീയബന്ധുക്കൾക്ക് അതൊരു പരമാനുഗ്രഹമായി പരിണമിച്ചു.

ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ സ്വരൂപം

ലീലാതിലകം സംസ്കൃതത്തിലാണ് രചിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്; എന്നാൽ ഉദാഹരണങ്ങളെല്ലാം പ്രായേണ മണിപ്രവാളശ്ലോകങ്ങളും അപൂർവ്വം ചിലവ പാട്ടുകളുമാകുന്നു. ഗ്രന്ഥകാരൻ യാതൊരു ഉദാഹരണവും സ്വതന്ത്രമായി എഴുതിച്ചേർത്തിട്ടുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. സൂത്രരൂപമാണ് ഗ്രന്ഥം; ഓരോ സൂത്രത്തിനും ആവശ്യംപോലെ വിസ്തൃതമായ വൃത്തിയുണ്ട്; ആ വൃത്തിയോടനുബന്ധിച്ചാണ് ഉദാഹരണങ്ങൾ ചേർത്തിട്ടുള്ളത്. ഒന്നാം ശില്പത്തിലെ പ്രധാനവിഷയം മണിപ്രവാളത്തിന്റെ ലക്ഷണവും വിഭാഗവുമാണെങ്കിലും അതിൽ മലയാളത്തിനും തമിഴിനും തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസംകൂടി വിവരിച്ചിട്ടുണ്ട്. രണ്ടാംശില്പത്തിൽ ഭാഷയുടെ നിരുക്തത്തേയും പ്രകൃതിപ്രത്യയങ്ങളേയുംപറ്റി പ്രസ്താവിക്കുന്നു. മൂന്നാംശില്പത്തിലെ പ്രമേയം സന്ധികാര്യമാണ്. മണിപ്രവാളസാഹിത്യത്തിലെ ദോഷങ്ങളെ നാലംശില്പത്തിലും ഗുണങ്ങളെ അഞ്ചാംശില്പത്തിലും ശബ്ദാലങ്കാരങ്ങളെ ആറാംശില്പത്തിലും അർത്ഥാലങ്കാരങ്ങളെ ഏഴാംശില്പത്തിലും രസങ്ങളെ എട്ടാംശില്പത്തിലും പ്രതിപാദിക്കുന്നു. മണിപ്രവാളത്തിനു ശരീരം, ദോഷങ്ങൾ, ഗുണങ്ങൾ, അലങ്കാരങ്ങൾ ഇവയെല്ലാമുണ്ടെന്നും ഭാഷാസംസ്കൃത

സ്വരൂപമായ ശബ്ദം ശരീരവും ശൃങ്ഗാരാദിരസകലാപം ആത്മാവുമാണെന്നും ഗ്രന്ഥകാരൻ രണ്ടാംശില്പത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ നമ്മെ ധരിപ്പിക്കുന്നു. ആദ്യത്തെ മൂന്നു ശില്പങ്ങൾ ഭാഷയേയും ബാക്കിയുള്ള അഞ്ചുശില്പങ്ങൾ സാഹിത്യത്തേയും പരാമർശിക്കുന്നു എന്ന് ഇത്രയും പ്രസ്താവിച്ചതിൽനിന്നു പ്രത്യക്ഷമാകുന്നുണ്ടല്ലോ. കർണ്ണാടകത്തിലും തെലുങ്കിലും ആദികാലത്തേ ലക്ഷണഗ്രന്ഥങ്ങൾ സംസ്കൃതത്തിൽത്തന്നെയാണ് നിർമ്മിതങ്ങളായിത്തീർന്നത്. ഉദാഹരണങ്ങൾ മാത്രമേ അതാതു ദേശഭാഷകളിൽ നിന്ന് ഉദ്ധൃതങ്ങളായി കാണുന്നുള്ളു. പ്രഹതമായ ആ പന്ഥാവിലൂടെ ലീലാതിലകകാരനും സഞ്ചരിച്ചു എന്നുവേണം പരിഗണിക്കുവാൻ.

സൂത്രകാരനും വൃത്തികാരനും

സൂത്രകാരനും വൃത്തികാരനും രണ്ടുപേരാണെന്ന് അഭിപ്രായപ്പെടുന്നവരുണ്ട്. "കാശികാവൃത്ത്യാദികളിലെപ്പോലെ ലീലാതിലകകാരനും മൂലഭൂതങ്ങളായ ചില സൂത്രങ്ങളെ എടുത്തു വ്യാഖ്യാനിക്കുകയും ഉദാഹരിക്കുകയും ചെയ്തിട്ട് അതിനുപരി പല വിചാരണകളും സ്വതന്ത്രമായി ചെയ്യുന്നു. സൂത്രങ്ങൾ സ്വയം പ്രണീതങ്ങളല്ല; പുരാതനങ്ങളാണെന്നു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. എന്തെന്നാൽ ചിലേടത്തു ച ശബ്ദം ഉത്തരസൂത്രത്തിൽനിന്ന് അനുകർഷിക്കണം എന്നും മറ്റും പ്രസ്താവിച്ചുകാണുന്നു. സൂത്രവും വൃത്തിയും ഒരാൾ നിർമ്മിച്ചതാണെങ്കിൽ ഈ റിമാർക്കുകൾക്ക് ആവശ്യമില്ല." എന്നാണ് അവരിൽ ഒരു പണ്ഡിതശ്രേഷ്ഠന്റെ പക്ഷം. 'അഥ പാട്ടപി ഭാഷാസംസ്കൃതയോഗോ ഭവതീത്യാശങ്കായാം സൂത്രം' എന്നു പറഞ്ഞിട്ടുള്ളത് ആ പക്ഷത്തിനു സാധകമാണെന്നു മറ്റൊരു പണ്ഡിതൻ പറയുന്നു. ഞാൻ ലീലാതിലകം പലവുരു വായിച്ചതിൽ സൂത്രകാരനും വൃത്തികാരനും രണ്ടാളായിരിക്കുവാൻ തരമില്ലെന്നാണു എനിക്കു തോന്നീട്ടുള്ളത്. മനഃപാഠത്തിനു സൂത്രവും സ്പഷ്ടമായ അർത്ഥഗ്രഹണത്തിനു വൃത്തിയും രചിക്കുകയല്ലാതെ ഗ്രന്ഥകാരൻ മറ്റൊന്നും ചെയ്തിട്ടില്ല. അനുവൃത്തി, അനുകർഷം മുതലായ ശബ്ദശാസ്ത്രമർമ്മങ്ങൾ വൃത്തികാരൻ നമുക്കു കാണിച്ചുതരുന്നതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം സൂത്രകാരനിൽനിന്നു ഭിന്നനായിരിക്കണമെന്നില്ല. സൂത്രങ്ങളുടെ അർത്ഥം വ്യക്തമാക്കുകയും വേണ്ട ഘട്ടങ്ങളിൽ അതിനെ വികസിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുള്ളതല്ലാതെ വൃത്തിയിൽ സൂത്രകാരന്റെ മതത്തോടു വിയോജിച്ച് എന്തെങ്കിലും പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതായി കാണുന്നില്ല. സൂത്രകാരൻ 'പാലോടു തുല്യരുചി' എന്ന പദ്യത്തിൽ ചെയ്യുന്നതു പോലെ വൃത്തികാരൻ മറ്റൊരു വ്യക്തിയായിരുന്നാൽ പ്രത്യേകമൊരു മങ്ഗലാചരണം ചെയ്യുമായിരുന്നു. എന്നാൽ പ്രകൃതത്തിൽ അങ്ങനെയൊന്നും ചെയ്തുകാണുന്നില്ലെന്നു നാം ഈ ഘട്ടത്തിൽ ഓർമ്മിക്കേണ്ടതുണ്ട്.

ഗ്രന്ഥകാരൻ

ലീലാതിലകകാരൻ ആരെന്നറിയുവാൻ ഒരു മാർഗ്ഗവുമില്ല. തിരുവല്ലാ മാമ്പുഴ ഭട്ടതിരിയാണെന്നും അതല്ല കൊല്ലത്തു ഗണപതിക്ഷേത്രത്തിലെ ഒരു ശാന്തിക്കാരൻ പോറ്റിയാണെന്നും മറ്റും ചിലർ പറയുന്നതു വെറും മനോധർമ്മവിലാസം മാത്രമാണ്. എന്നാൽ ഒന്നു പറയാം. തൃക്കാരിയൂർ, തൃശ്ശിവപേരൂർ, പേരാർ (ഭാരതപ്പുഴ) ഇവയെ പരാമർശിക്കുന്ന മൂന്നു ശ്ലോകങ്ങൾ മാത്രമേ തിരുവല്ലായ്ക്കു വടക്കുള്ള ദേശങ്ങളോടു ഗ്രന്ഥകാരനുള്ള പരിചയത്തെ പ്രകടമായി വിജ്ഞാപനം ചെയ്യുന്നുള്ളു.

പേരാറ്റിനു വടക്കുള്ള യാതൊരു സ്ഥലത്തേയും കവി സ്മരിക്കുന്നില്ല എന്നാണ് തോന്നുന്നത്. നേരേമറിച്ച് കോതമാർത്താണ്ഡൻ, രവിവർമ്മ ചക്രവർത്തി, വിക്രമപാണ്ഡ്യൻ എന്നീ രാജാക്കന്മാരെ പ്രശംസിക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ അദ്ദേഹം ഉദ്ധരിക്കുന്നു; അവരെല്ലാം കൊല്ലത്തെ രാജവംശവുമായി ബന്ധമുള്ളവരുമാണ്. അതു കൊണ്ടു മദ്ധ്യതിരുവിതാംകൂറിൽ എവിടെയെങ്കിലുമായിരിക്കണം ഗ്രന്ഥകാരന്റെ ജന്മഭൂമി എന്നു വേറെ തെളിവു കിട്ടുന്നതുവരെ ഉദ്ദേശിക്കാം.

കാലം

ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശത്തിനു മേലാണ് ലീലാതിലകത്തിന്റെ നിർമ്മിതി എന്ന് ആ സന്ദേശത്തിലെ 'യൽസത്യം തൽഭവതു' എന്ന ശ്ലോകം ആചാര്യൻ ഉദ്ധരിച്ച് അതിൽ 'ആശ്വസന്തീ' എന്നു പ്രയോഗിച്ചിട്ടുള്ളത് തെറ്റാണെന്നും അവിടെ നുമാഗമം വരികയില്ലെന്നുള്ളതിനാൽ 'ആശ്വസതീ' എന്നു വേണം പ്രയോഗിക്കുവാനെന്നും കാണിച്ചിട്ടുള്ളതിൽ നിന്നു തെളിയുന്നുണ്ട്. ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശത്തിന്റേയും ലീലാതിലകത്തിന്റേയും പ്രണേതാവ് ഒരാളായിരിക്കാം എന്നുള്ള പക്ഷക്കാരുടെ മുഖമുദ്രണത്തിന് ഈ ഒരുദാഹരണം മാത്രം മതിയാകുന്നതാണ്. വേദാന്തദേശികരുടെ വൈരാഗ്യപഞ്ചകത്തിലേ

> "ജ്വലതു ജലധിക്രോഡക്രീഡൽകൃപീടഭവപ്രഭാ -
> ഭവപടുതരജ്വാലാമാലാകുലോ ജഠരാനലഃ;
> തൃണമപി വയം സായം സംഫുല്ലമല്ലിമതല്ലികാ -
> പരിമളമുചാ വാചാ യാചാമഹേ ന മഹീശ്വരാൻ."

എന്ന പദ്യത്തിൽനിന്നു 'മല്ലിമതല്ലികാപരിമളമുചാ വാചാ' എന്ന ഭാഗം ലീലാതിലകകാരൻ അഞ്ചാംശില്പത്തിന്റെ ഒടുവിൽ ഉദ്ധരിയ്ക്കുന്നുണ്ട്. ദേശികർ വൈരാഗ്യപഞ്ചകം രചിച്ചതു വിജയനഗരസാമ്രാജ്യം സ്ഥാപിച്ചതിനുമേൽ അവിടത്തെ പ്രധാനമന്ത്രിയായിത്തീർന്ന തന്റെ വയസ്യനും സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രനുമായ മാധവാചാര്യരുടെ ക്ഷണത്തിനു മറുപടിയായിട്ടാണെന്ന് ഐതിഹ്യം ഘോഷിക്കുന്നു. വിജയനഗരത്തിന്റെ പ്രതിഷ്ഠാപനം ക്രി. പി. 1336-ാമാണ്ടിടയ്ക്കാകയാൽ അതിനു മുമ്പായിരിയ്ക്കുകയില്ല പ്രസ്തുതപഞ്ചകത്തിന്റെ നിർമ്മിതി. 1369-ലാണ് ദേശികരുടെ പരഗതി. അതുകൊണ്ട് ക്രി. പി. 1316-ൽ പരേതനായ കൊല്ലത്തെ വീരരവിവർമ്മചക്രവർത്തിയുടെ കാലത്തല്ല ലീലാതിലകത്തിന്റെ രചന എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശത്തിനു ഞാൻ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള കാലം (1374) ശരിയാണെങ്കിൽ അതിനുമേലാണ് പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ആവിർഭാവമെന്നും വന്നുകൂടുന്നു. തദനുരോധേന പതിന്നാലാം ശതകത്തിന്റെ ഒടുവിലാണ് അതിന്റെ ഉൽപത്തി എന്നു സങ്കല്പിക്കാവുന്നതാണ്. അത്രയ്ക്കുണ്ട് അതിലേ ഉദാഹൃതശ്ലോകങ്ങൾക്കുള്ള പഴക്കം. (1) ഏത്തുക (സ്തുതിക്കുക), (2) പാരാട്ടി (ലാളിച്ച്), (3) എത്തിനയും (എത്രയും), (4) നനാവ് (ജാഗ്രദവസ്ഥ), (5) മാലപ്പൊഴുത് (അന്തിനേരം), (6) കടവുക (കടപ്പെടുക), ഇങ്ങനെ പിൽകാലങ്ങളിൽ പ്രചാരലുപ്തങ്ങളായിത്തീർന്ന എത്രയോ ശബ്ദങ്ങളും, (1) ദന്തച്ഛദമതിനിൽ (ദന്തച്ഛദമതിൽ), (2) എമ്മിൽ (ഞങ്ങൾ രണ്ടുപേരും തമ്മിൽ) മുതലായ പ്രയോഗങ്ങളും അവയിൽ സുലഭങ്ങളാണ്.

ഗ്രന്ഥകാരന്റെ വൈദുഷ്യം

ഗ്രന്ഥകാരൻ പല ഭാഷകളിലും പല ശാസ്ത്രങ്ങളിലും നിഷ്ണാതനായിരുന്നു. ചെന്തമിഴിൽ അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്ന അവഗാഹം അന്യാദൃശമെന്നു തന്നെ പറയണം. പെരുമാക്കന്മാരുടെ കാലത്തിനു പിന്നീട് അത്രമാത്രം ആ ഭാഷയിൽ പരിനിഷ്ഠിതമായ ജ്ഞാനം സമ്പാദിച്ചിരുന്ന ഒരു കേരളീയനെ നാം അറിയുന്നില്ല. വകരക്കിളവിനാമൊഴിയീറ്റു (i–88) വേറ്റുമെയുരുവിക്കിന്നേചാരിയെ (i–173) ഇയർച്ചൊറ്റിരിചൊറ്റിച്ചൈച്ചൊൽ വടചൊലെൻറനൈത്തേ ചെയ്യുളീട്ടച്ചൊല്ലേ (v–397) എന്നീ തൊൽക്കാപ്പിയസൂത്രങ്ങൾ അദ്ദേഹം ഉദ്ധരിക്കുന്നു. ണകരവിറുതിവല്ലെഴുത്തിയ്യെയിൻടകരമാകും വേറ്റുമൈപ്പോരുട്കേ (v–302) എന്ന സൂത്രം ഉദ്ധരിക്കുന്നില്ലെങ്കിലും അതിലെ മട്കുടം, മട്ളുതു മുതലായ ഉദാഹരണപദങ്ങൾ മൂന്നാം ശില്പത്തിൽ എടുത്തുകാണിക്കുന്നു. ആ ഗ്രന്ഥത്തിനു നച്ചിനാർക്കിനിയാർ എഴുതിയ വ്യാഖ്യ അദ്ദേഹം വായിച്ചിരുന്നു. 'ആട്ടൂഉ' എന്നും 'മകട്ടൂഉ' എന്നും യഥാക്രമം പുരുഷനെന്നും സ്ത്രീയെന്നുമുള്ള അർത്ഥത്തിൽ രണ്ട് അതിപ്രാചീനങ്ങളായ ദ്രാവിഡപദങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു. അവ പിൽകാലങ്ങളിൽ പ്രയോഗബാഹ്യങ്ങളായിപ്പോയി. ആ പദങ്ങളെ (തൊൽ i–271) ആചാര്യൻ ഒന്നാം ശില്പത്തിൽ ഉദ്ധരിച്ച് അവ ചെന്തമിഴ് (ചോള ഭാഷാ) പദങ്ങളാണെന്നു സമർത്ഥിക്കുന്നു. അഗസ്ത്യസൂത്രങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്ന് അപരിചിതങ്ങളായിരുന്നില്ല. മുകൾശബ്ദത്തിന്റെ സാധുത്വത്തെപ്പറ്റി ചർച്ചചെയ്യുമ്പോൾ ക്രി. പി. എട്ടാം ശതകത്തിനു മുമ്പു വിരചിതമായ ദിവാകരനിഘണ്ടുവിലെ "മുകുൾ കൈനനൈകലികൈമുകൾചിനൈ കോരക കന്നികൈ പോകിലരുമ്പു മൊട്ടേ" എന്ന മുകുളപര്യായവാചിയായ പാട്ട് എടുത്തുചേർക്കുന്നു. ഇതുപോലെ 'പവള'വാചിയായ പാട്ടും ഉദ്ധരിക്കുന്നുണ്ട്. ഇങ്ങനെ ലീലാതിലകത്തിൽ ഏതു ഭാഗം പരിശോധിച്ചാലും ആചാര്യന്റെ കൂലങ്കഷമായ ചെന്തമിഴ് ഭാഷാജ്ഞാനത്തിന് ഉദാഹരണങ്ങൾ പ്രത്യക്ഷീഭവിക്കുന്നതാണ്. സംസ്കൃതത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്ന വൈദുഷ്യവും അസാധാരണമായിരുന്നു. ഒന്നാം ശില്പത്തിൽ ഒരു നല്ല താർക്കികനായും നാലാം ശില്പത്തിൽ ഒരൊന്നാന്തരം വൈയാകരണനായും നാലു മുതൽ എട്ടു വരെ ശില്പങ്ങളിൽ ഒരു സ്വതന്ത്രനായ ആലങ്കാരികനായും അദ്ദേഹത്തെ നാം നിരീക്ഷിക്കുന്നു. വാത്സ്യായനന്റെ കാമസൂത്രത്തിലെ ഒരു പദ്യത്തേയും ('നാത്യന്തം സംസ്കൃതേനൈവ') കാളിദാസന്റെ മേഘസന്ദേശത്തിലെ ഒരു പദ്യാർത്ഥത്തേയും ('മേഘാലോകേ ഭവതി') ശ്രീഹർഷന്റെ ഒരു മുക്തകാർദ്ധത്തേയും ('ശയ്യാവസ്ഥ മൃദൂത്തരച്ഛദവതീ') അദ്ദേഹം സ്മരിക്കുന്നു. ഭാമഹൻ, ദണ്ഡി, മമ്മടഭട്ടൻ എന്നീ ആലങ്കാരികന്മാരും വൃത്തരത്നാകരകാരനായ കേദാരഭട്ടനും അദ്ദേഹത്തിനു സുപരിചിതന്മാരാണ്. പ്രാകൃതം, തെലുങ്ക, കർണ്ണാടകം ഈ ഭാഷകളിലും ആചാര്യന് അറിവുണ്ടായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിൽ പര്യാപ്തമായ തെളിവുണ്ട്.

ആദ്യത്തെ മൂന്നു ശില്പങ്ങൾ

അക്ഷരമാല

ഇനി ലീലാതിലകത്തിന്റെ ഉള്ളിലേക്കു കടക്കാം. ഒന്നാം ശില്പത്തിനു മണിപ്രവാളലക്ഷണമെന്നും രണ്ടാമത്തേതിനു ശരീര നിരൂപണമെന്നും മൂന്നാമത്തേതിനു സന്ധിവിവരണമെന്നും പേർ കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു. മണിപ്രവാളത്തിന്റെ ലക്ഷണ നിർവ്വചനമാണ് ഒന്നാംശില്പത്തിലെ പ്രമേയമെങ്കിലും മലയാള ഭാഷയുടെ ഉൽപ്പത്തി

യെപ്പറ്റിക്കൂടി ആചാര്യന്‌ അതിൽ ആനുഷങ്ഗികമായി പ്രതിപാദിക്കേണ്ടിവരുന്നു എന്നു മുമ്പു പ്രസ്താവിച്ചുവല്ലോ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലത്തിനുമുമ്പുതന്നെ മലയാളവും ചെന്തമിഴും വേർപിരിയുകയും മലയാളം കേരളത്തിന്റെ ശീതോഷ്ണസ്ഥിതിക്കും ആര്യസംസ്കാരസങ്കലനത്തിനും അനുരൂപമായ രീതിയിൽ ഒരു സ്വതന്ത്രഭാഷയായി വളർന്നു പരിപുഷ്ടിയെ പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്തുകഴിഞ്ഞിരുന്നു, എന്നും ഞാൻ അന്യത്ര ഒന്നിലധികം അവസരങ്ങളിൽ ഉപന്യസിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആചാര്യനും തമിഴിൽ നിന്നും വിഭിന്നമായ ഒരു ഭാഷയാണ്‌ മലയാളമെന്നു സ്ഥാപിക്കുവാനാകുന്നു പ്രസ്തുത ശില്പത്തിൽ ഉദ്യമിക്കുന്നത്. തത്സംബന്ധമായുള്ള വാദത്തിന്നിടയിൽ അദ്ദേഹം തെലുങ്കും കർണ്ണാടകവും ദ്രാവിഡവേദമെന്നു പ്രസിദ്ധമായ ശഠകോപ (നമ്മാഴ്‌വാർ) മുനിയുടെ തിരുവായ് മൊഴിയിൽനിന്നു വ്യത്യാസപ്പെട്ട ഭാഷകളാണെന്നും, അവ സംസാരിക്കുന്ന ജനങ്ങൾ ദ്രമിഡഭാഷയിലേ മാതൃകാവർണ്ണങ്ങളല്ല പഠിക്കുന്നതെന്നും ആ മാതൃകാവർണ്ണങ്ങൾ സംസ്കൃതത്തിലേ വർണ്ണങ്ങളിൽ വർഗ്ഗമധ്യങ്ങളിലുള്ള മമ്മൂ ന്നും ശ, ഷ, സ എന്നീ ഊഷ്മാക്കളും, ഋ, ഌ, ഈ സ്വരങ്ങളും വിസർഗ്ഗവും ഒഴികെ ശേഷമുള്ളവയും, ഹ്രസ്വങ്ങളായ എ, ഒ ഇതുകളും റകാരവും ഴകാരവുമാണെന്നും ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചു തെലുങ്കിനും കർണ്ണാടകത്തിനുമില്ലാത്ത സമീപബന്ധം തമിഴിനു മലയാളത്തോടുണ്ടെന്നു നമ്മെ വ്യങ്ഗ്യമര്യാദയിൽ ധരിപ്പിയ്ക്കുന്നു. ആചാര്യന്റെ കാലത്ത്‌ നാട്ടാശാന്മാർ കുട്ടികളെ പഠിപ്പിച്ചുവന്നതു തമിഴെഴുത്തുകൾ തന്നെയായിരുന്നു. ‘ക, കാ, കി, കീ പഠിച്ചാൽ പിന്നെ ഖ, ഖാ, ഖി, ഖീ പഠിക്കേണംപോൽ’ എന്നു ക്രി. പി. ഏഴാം ശതകത്തിലെ ഒരു കൃതിയായ ഭാരതചമ്പുവിൽ കാണുന്നതു കൊണ്ട് അക്കാലത്തിനുമുമ്പ് ഇന്നത്തെ അക്ഷരമാല ബാലശിക്ഷണത്തിനുപയോഗിച്ചുതുടങ്ങിയതായും അനുമാനിക്കാവുന്നതാണ്. ‘ഉയിരുമുടമ്പുമാമുപ്പതുമുതലേ’ എന്ന നന്നൂൽ സൂത്രമനുസരിച്ചു പന്ത്രണ്ടു സ്വരങ്ങളും പതിനെട്ടു വ്യഞ്ജനങ്ങളുമുൾപ്പെടെ തമിഴിൽ മുപ്പതക്ഷരങ്ങളുണ്ട്. സ്വരങ്ങളിൽ അ, ഇ, ഉ, എ, ഒ — ഈ അഞ്ചും (കുറിൽ) ഹ്രസ്വങ്ങളും ആ, ഈ, ഊ, ഏ, ഐ, ഓ, ഔ — ഈ ഏഴും (നെടിൽ) ദീർഘങ്ങളുമാകുന്നു. വ്യഞ്ജനങ്ങളിൽ ക, ച, ട, ത, പ, റ — ഇവ ആറിനേയും വല്ലിനമെന്നും ങ, ഞ, ണ, ന, മ, ൻ — ഇവയാറിനേയും മെല്ലിനമെന്നും, യ, ര, ല, വ, ഴ, ള — ഇവയാറിനേയും ഇടൈയിനം (അന്തസ്ഥം) എന്നും പറയും. മൂന്നാം ശില്പത്തിൽ ചില്ലുകൾ (വ്യഞ്ജനങ്ങൾ) പതിനെട്ടാണെന്നു പരിഗണിച്ചിട്ടുള്ളതു തമിഴ് മാർഗ്ഗമനുസരിച്ചാണെന്ന്‌ ആചാര്യൻ സമ്മതിക്കുന്നു. പിന്നെയും അദ്ദേഹം രണ്ടാം ശില്പത്തിൽ “എകര, ഒകര, ആയ്ത, ഴകര, റകര, നകരന്തമിഴ് പൊതുമറ്റേ” എന്ന അഗസ്ത്യസൂത്രം ഉദ്ധരിക്കുകയും അതിനെ അവലംബിച്ചു സംസ്കൃതത്തിലില്ലാത്ത ൻറ, റ്റ, റ, ഴ എന്നീ നാലക്ഷരങ്ങൾ ഭാഷയിലുണ്ടെന്നു കാണിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ആയ്താക്ഷരം മലയാളത്തിൽ ഒരിക്കലും ഉണ്ടായിരുന്നതായി തോന്നുന്നില്ല എന്നു മുൻപു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. നകാരത്തിൽനിന്നു വ്യത്യസ്തമായി ഩകാരമെന്നൊരക്ഷരം തമിഴിലെന്നതുപോലെ മലയാളത്തിലുമുണ്ടെന്നു തന്നെയാണ്‌ ആചാര്യന്റെ പക്ഷം. അതിനെ എ, ഒ ഇവയ്ക്കും മുൻചൊന്ന നാലക്ഷരങ്ങൾക്കും പുറമേ സംസ്കൃതത്തിലില്ലാത്ത ഏഴാമത്തെ അക്ഷരമായി പരിഗണിക്കണമെന്നും അദ്ദേഹം പറയുന്നുണ്ട്. പക്ഷേ അതിനു തമിഴിലെന്നപോലെ പ്രത്യേകമൊരു ലിപി അദ്ദേഹം നിർദ്ദേശിക്കുന്നില്ല. ഏകാരത്തിനും ഓകാരത്തിനും പോലും എ ഒ ഇവയിൽനിന്നു ഭിന്നങ്ങളായ ലിപികൾ പണ്ടില്ലായിരുന്നു എന്നുള്ളതു നാം ഈയവസരത്തിൽ സ്മരിക്കേണ്ടതാകുന്നു. വീണ്ടും മൂന്നാം ശില്പത്തിൽ ക, ച, ഞ, ത, ന, പ, മ, യ, വ, ഈ ഒൻപതു വ്യഞ്ജനങ്ങൾ മാത്രമേ ഭാഷാപദങ്ങളുടെ ആദിയിൽ നില്ക്കുകയു

ള്ള എന്ന് ആചാര്യൻ ഉപദേശിക്കുന്നു; ഇതും തമിഴ് വ്യാകരണമനുസരിച്ചുള്ള ഒരു വിധിയാണ്. ഇവയോടു 'ങ' കൂടിച്ചേർത്തു പത്തു വ്യഞ്ജനങ്ങൾ പദാദിയിൽ വരുമെന്നു നന്നൂലിൽ പ്രസ്താവനയുണ്ടെങ്കിലും 'ങ'യ്ക്കു ഉദാഹരണത്തിനു വാക്കുകിട്ടാതെ 'അങ്, ങനം' (അങ്ങനെ) എന്ന പദമാണ് വ്യാഖ്യാതാക്കന്മാർ എടുത്തുകാണിക്കുന്നത്. ഇതു ശരിയല്ലെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ബാക്കിയുള്ള എട്ടു വ്യഞ്ജനങ്ങളിൽ ങ, ട, ണ, ഴ, ള, റ, ഩ ഇവയിൽ ആരംഭിക്കുന്ന ശബ്ദങ്ങളില്ല. ര, ല ഈ രണ്ടു വ്യഞ്ജനങ്ങളിലും ഭാഷാപദങ്ങൾ ആരംഭിക്കുവാൻ പാടില്ലെന്നുള്ള ദ്രാവിഡവ്യാകരണ വിധി ആചാര്യൻ ഊർജ്ജിതപ്പെടുത്തുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടാണ് അദ്ദേഹം "രണ്ടാലുമൊന്നുണ്ടു നമുക്കിദാനീം" എന്ന പദ്യപാദത്തിലെ 'രണ്ടു' ശരിയല്ലെന്നും അത് ഇരണ്ടെന്നുതന്നെ പ്രയോഗിക്കേണ്ടതാണെന്നും, രായരൻ, ലാക്കു മുതലായ ശബ്ദങ്ങൾ സംസ്കൃതാപഭ്രംശങ്ങളാകയാൽ അവ പ്രസ്തുതവിധിക്കു കീഴടങ്ങേണ്ടതില്ലെന്നും പറയുന്നത്. ആ പ്രസ്താവനയിൽ ചിലർ സംശയിക്കുന്നതുപോലെ ആചാര്യനു യാതൊരു നോട്ടക്കുറവും തട്ടീട്ടില്ല.

> 'ആഭ്യാമിരാപ്പകൽ മനോഹരമെങ്ങനേ ഞാൻ'
> 'ശോഭാം ദധാതി തവ പോർമുലമൊട്ടിരണ്ടും'
> 'അതിന്നൊരെൾപ്പൂവുമിരണ്ടു കെണ്ടയും'

തുടങ്ങിയ പ്രയോഗങ്ങൾ പരിശോധിക്കുക. പക്ഷേ 'രണ്ടാമതൊന്നുണ്ടു നമുക്കിദാനീം' എന്നു പ്രയോഗിച്ച കവി വ്യവഹാരഭാഷയെ അനുസരിച്ചു എന്നേയുള്ളൂ. ഞ, ണ, ന, മ, ഩ, യ, ര, ല, വ, ഴ, ള ഈ പതിനൊന്നു വ്യഞ്ജനങ്ങൾ പദാന്തത്തിൽ വരുമെന്നു ഭവണന്ദി പറയുന്നു. ആചാര്യൻ ഇവയിൽ ഞ, മ, യ, ര, ല, വ, ഴ, ള, ന ഈ ഒൻപതക്ഷരങ്ങൾ മാത്രം സ്വീകരിക്കുകയും അവയിൽത്തന്നെ ഞകാരനകാരങ്ങൾക്ക് ഉദാഹരിയ്ക്കേണ്ട ഇരിഞ (ശ്രേഷ്ഠത), പൊരുന (വൈരം) എന്നീ പദങ്ങൾ തമിഴിൽ മാത്രമേയുള്ളു എന്നു ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. റാന്തങ്ങളാണെന്നു തോന്നുന്ന 'മാറ്' 'കയറ്' മുതലായ പദങ്ങൾ സംവൃതസ്വരാന്തങ്ങളാണെന്നാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മതം. തമിഴ് വൈയാകരണന്മാരും റകാരത്തിലവസാനിക്കുന്ന ശബ്ദങ്ങൾ ഉള്ളതായിപ്പറയുന്നില്ല. തമിഴിൽ എല്ലാ സ്വരങ്ങൾക്കും പദാവസാനത്തിൽ സ്ഥാനമുണ്ടെന്നാണ് ആ ആചാര്യന്മാരുടെ മതം; എന്നാൽ മലയാളത്തിൽ ഒ, ഐ, ഔ എന്നീ മൂന്നു സ്വരങ്ങൾ അവിടെ നില്ക്കുകയില്ലെന്നു ലീലാതിലകകാരൻ ഉപദേശിക്കുന്നു. തമിഴിൽ ഐകാരാന്തങ്ങളായ പദങ്ങൾ മലയാളത്തിൽ അകാരാന്തങ്ങളാകയാൽ ഐകാരം മലയാളത്തിൽ പദാന്തത്തിൽ വരികയില്ലെന്നു പറയുന്നതു ശരിതന്നെ. നൊ (ദുഃഖം), വൗ (പിടിച്ചുപറി) ഈ മാതിരി ഉദാഹരണങ്ങളാണ് ഒ, ഔ ഇവയിൽ അവസാനിക്കുന്ന പദങ്ങൾക്കു ഭവണന്ദി നല്കുന്നത്; അത്തരത്തിൽ ഒന്നോ രണ്ടോ പദങ്ങളേ തമിഴിൽപ്പോലുമുള്ളൂ. ആചാര്യന്റെ കാലത്തിനു മുമ്പ് മലയാളത്തിൽ ലക്ഷണഗ്രന്ഥമില്ലായിരുന്നു എന്നും തമിഴിലല്ലാതെ തെലുങ്കു, കർണ്ണാടകം ഈ ഭാഷകളിൽ സുപ്രസിദ്ധങ്ങളായ നിഘണ്ടുക്കളില്ലായിരുന്നു എന്നും നാം ലീലാതിലകത്തിൽനിന്ന് അറിയുന്നു.

ശബ്ദകോശം

രണ്ടാം ശില്പത്തിലാണ് ആചാര്യൻ ഭാഷാശബ്ദങ്ങളെപ്പറ്റി പ്രതിപാദിക്കുന്നത്. ദേശി, സംസ്കൃതഭവം, സംസ്കൃതരൂപം എന്നിങ്ങനെ ഭാഷ മൂന്നു വിധത്തിലുണ്ടെന്നും, ദേശിയെ ശുദ്ധം, ഭാഷാന്തരഭവം, ഭാഷാന്തരസമം എന്നു മൂന്നായി വിഭജിക്കാമെന്നും, കൊച്ച്, മുഴം, ഞൊടി മുതലായവ ശുദ്ധദേശിക്കും, വന്നാൻ, നമുക്ക്, വേണ്ടാ

മുതലായവ ഭാഷാന്തരഭവത്തിനും, പൊൻ, നാളെ, ഉടൽ മുതലായവ ഭാഷാന്തര സമത്തിനും ഉദാഹരണങ്ങളാണെന്നും, സംസ്കൃതപ്രകൃതി ഊഹിക്കാവുന്ന ശബ്ദം സംസ്കൃതഭവവും, അവസാനത്തിൽ മാറ്റം വരുന്ന സംസ്കൃതശബ്ദവും കാവ്യാദിസന്ദർഭത്തിൽ പ്രത്യയാംശം സംസ്കൃതീകരിക്കുന്ന ഭാഷാശബ്ദവും സംസ്കൃതരൂപവുമാണെന്ന് അദ്ദേഹം നമ്മെ ഗ്രഹിപ്പിക്കുന്നു. തമിഴിനും മലയാളത്തിനും ഒരു കാലത്തു പൊതുവായിരുന്ന ശുദ്ധഭാഷാശബ്ദങ്ങളല്ലാതെ മലയാളത്തിനു പ്രത്യേകമായി ഒരു ശബ്ദകോശമില്ലെന്നും എന്നാൽ തമിഴിൽനിന്നും അർത്ഥവ്യത്യാസം വന്നിട്ടുള്ള പല ശുദ്ധഭാഷാശബ്ദങ്ങൾ മലയാളത്തിൽ കാണ്മാനുണ്ടെന്നും ഞാൻ അന്യത്ര ഉപദേശിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഭാഷാന്തരഭവങ്ങളായ പദങ്ങൾ മലയാളത്തിലുണ്ടെന്ന് ആചാര്യൻ പ്രസ്താവിക്കുന്നത് 'വന്നാൻ' മുതലായ പദങ്ങൾ 'വന്ദനു' മുതലായി കർണ്ണാടകത്തിലും 'വന്താൻ' മുതലായി തമിഴിലും കാണുന്നതുകൊണ്ടും കേരളത്തിന്റെ ഉല്പത്തി പാണ്ഡ്യചോളകർണ്ണാടരാജ്യങ്ങൾക്കു പിന്നീടായതുകൊണ്ടുമാണ്. ഒരു കാലത്തു മലയപർവതത്തിനു കിഴക്കും പടിഞ്ഞാറും താമസിച്ചിരുന്ന ജനങ്ങൾ 'വന്താൻ' 'ഇരുന്താൻ' എന്നിങ്ങനെയാണ് സംസാരിച്ചുവന്നത് എന്നുള്ളതിന് ആചാര്യന്റെ കാലത്തും കേരളത്തിൽ താണ ജാതിക്കാർ 'വന്താൻ' 'ഇരുന്താൻ' 'തേങ്ക' 'മാങ്ക' എന്നിങ്ങനെ ഉച്ചരിച്ചിരുന്നു എന്നുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രസ്താവന ജ്ഞാപകമാകുന്നു. ഇന്നും ഉൾനാട്ടുകളിലും മലംപ്രദേശങ്ങളിലും ചില സ്ഥലങ്ങളിൽ ഇത്തരത്തിലുള്ള ഉച്ചാരണം വേരറ്റുപോയെന്നു പറവാൻ പാടില്ലാത്ത വിധത്തിൽ അല്പസ്വല്പമായി നിലനില്ക്കുന്നുണ്ട്. വാസ്തവത്തിൽ ഭാഷാന്തരഭവമെന്നും ഭാഷാന്തരസമമെന്നും ആചാര്യൻ പരിഗണിക്കുന്ന പദങ്ങളെ പ്രായേണ ദേശി എന്നുതന്നെ പറയേണ്ടതാകുന്നു. തെലുങ്ക്, കർണ്ണാടകം മുതലായ ദ്രാവിഡഭാഷകളിൽ വന്നടിഞ്ഞിട്ടുള്ള പദങ്ങൾ ഭാഷാപദങ്ങളെപ്പറ്റി ലീലാതിലകകാരൻ ഒന്നും പ്രസ്താവിക്കുന്നില്ല; എന്നാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലത്തും അത്തരത്തിലുള്ള പദങ്ങളുണ്ടായിരുന്നിരിക്കണം. സംസ്കൃതപ്രകൃതി ഊഹിക്കാവുന്ന പദങ്ങളെയെല്ലാം സംസ്കൃതഭവമാണെന്നു ഗണിക്കുവാൻ ആചാര്യർ അനുശാസിക്കുന്നതിന്റെ കാരണം സംസ്കൃതം എല്ലാ ഭാഷകൾക്കും മുമ്പുള്ളതെന്നുള്ള വിശ്വാസമാണ്. ദ്രാവിഡത്തിനും സംസ്കൃതംപോലെയുള്ള പഴക്കം കല്പിക്കേണ്ടതാണെന്നുള്ള ആധുനികസിദ്ധാന്തം അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലത്തു കേവലം അവിജ്ഞാതമായിരുന്നു. വയർ, പാമ്പു മുതലായ പദങ്ങൾ വൈരി പാപം മുതലായവയിൽനിന്നു ജനിച്ചതാണെന്നു പറയുന്നതു തീരെ അസംബന്ധമാണെന്ന് അദ്ദേഹം സമ്മതിക്കുന്നു. അതുപോലെതന്നെയാണ് അദ്ദേഹം സംസ്കൃതഭവങ്ങളെന്ന് ഊഹിക്കുന്ന കമുക, കുതിര മുതലായ പദങ്ങളും, പളിങ്ങ്, ആണ, വക്കാണം, ചിരിതേവി മുതലായ പ്രാകൃതപദങ്ങളേയും, പ്രാകൃതം സംസ്കൃതജന്യമാകയാൽ സംസ്കൃതഭവകോടിയിൽ ആചാര്യൻ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നു. വല്ലി (വല്ലീ), മാലിക (മാലികാ), പിതാവു (പിതാ) മുതലായി അവസാനത്തിൽ മാത്രം മാറ്റം വരുന്ന സംസ്കൃതപദങ്ങൾക്കു സംസ്കൃതരൂപങ്ങൾ എന്ന് ആചാര്യൻ നാമകരണം ചെയ്യുന്നു. മാണിക്കം മുതലായ പ്രാകൃതരൂപപദങ്ങളും ഈ കൂട്ടത്തിൽത്തന്നെ ചേരും. സംസ്കൃതരൂപഭാഷ അപകൃഷ്ടമെന്നും ഉൽക്കൃഷ്ടമെന്നും രണ്ടുമാതിരിയുണ്ടെന്നും താണ ജാതിക്കാർ സംസാരിക്കുന്നത് അപകൃഷ്ടവും ഉയർന്ന ജാതിക്കാർ സംസാരിക്കുന്നത് ഉൽക്കൃഷ്ടവുമാണെന്നും ആചാര്യൻ തുടർന്നു പ്രസ്താവിക്കുന്നു. 'സന്ദർഭേ സംസ്കൃതീകൃതാ ച' (ii–7) എന്ന സൂത്രത്തിൽനിന്നും മറ്റും 'കൊങ്കയാ' 'കേഴന്തി' 'ഊണറക്കൗ' മുതലായ സംസ്കൃതരൂപപദങ്ങൾക്കു സാധാരണയായി വ്യവഹാരഭാഷയിൽ പ്രവേശമില്ലെന്നും, കാവ്യാദി സന്ദർഭങ്ങളിൽ മാത്രമേ അവയെ സ്വീക

രിയ്ക്കുവാൻ പാടുള്ളു എന്നും, എന്നാൽ ഹാസ്യരസപ്രധാനങ്ങളായ 'കിഞ്ചിൽ പുളിങ്കുരുമർപ്പയാമി' തുടങ്ങിയ വാക്യങ്ങളിൽ അവയ്ക്കു സ്ഥാനമുണ്ടെന്നും നാം അറിയുന്നു. ഭാഷീകൃതമായ സംസ്കൃതം വ്യവഹാരഭാഷയിലും കാവ്യാദിസന്ദർഭത്തിലും പ്രയോഗിക്കാമെന്നും ത്രൈവർണ്ണികന്മാരുടെ സംഭാഷണത്തിൽ സംസ്കൃതാക്ഷരങ്ങളുടെ കലർപ്പു ധാരാളം കാണ്മാനുണ്ടെന്നും 'സർഗ്ഗിസ്സൊളിച്ച' 'ധടിയൻ' 'അശ്ശിരി' മുതലായ പദങ്ങൾ ഹാസ്യരസസ്ഫുരണത്തിന് ആവശ്യകമാണെന്നും രണ്ടും മൂന്നും ശില്പങ്ങളിൽനിന്ന് ഗ്രഹിക്കാവുന്നതാണ്.

വിഭക്തിപ്രത്യയാദി നിരൂപണം

ഇതും രണ്ടാം ശില്പത്തിലെ വിഷയകോടിയിൽ പെടുന്നതുതന്നെ. മലയാളത്തിൽ എട്ടു വിഭക്തികളും മൂന്നു ലിങ്ഗങ്ങളും രണ്ടു വചനങ്ങളുമുണ്ടെന്നും വിഭക്തികളിൽ ആദ്യത്തേതു് പ്രാതിപദികം തന്നെയെന്നും രണ്ടുമുതൽ ഏഴുവരെ വിഭക്തികൾക്ക് എ, ഓട്ട്, നിൻറ്, ഉടെ, ഇൽ, ഇവയാണ് യഥാക്രമം പ്രത്യയങ്ങളെന്നും എട്ടാമത്തെ വിഭക്തി വിളിയാണെന്നും ആചാര്യൻ പ്രസ്താവിക്കുന്നു. 'പേരെയൊടുക്കുനിൻറുടെയിൽവിളീത്യഷ്ടകം' എന്ന ലീലാതിലകസൂത്രത്തിനും "പെയരേ ഐ ആൽ കു ഇൻ അതു കൺ വിളിയെൻറാകു, മവറ്റിൻ പെയർമുറൈ" എന്ന നന്നൂൽ സൂത്രത്തിനും ചില അംശങ്ങളിൽ സാദൃശ്യമുണ്ടു്. പ്രഥമ, ദ്വിതീയ ഇത്യാദി നാമങ്ങൾ ഉപയോഗിയ്ക്കാതെ ലീലാതിലകകാരൻ ഒന്നാമത്തേതു്, രണ്ടാമത്തേതു് എന്നിങ്ങനെ അർത്ഥമുള്ള പ്രഥമം, ദ്വിതീയം ഇത്യാദി നാമങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്നതു ശ്രദ്ധേയമാണ്. തമിഴിലെ ഐക്കു പകരം മലയാളത്തിൽ രണ്ടാം വിഭക്തിയ്ക്കുള്ള പ്രത്യയം 'എ' (ഹ്രസ്വം) ആണെന്ന് അദ്ദേഹം ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു. പ്രകൃത എട്ടാം വിഭക്തിയിൽ 'മരമേ' 'വടിയേ' ഇത്യാദി പദങ്ങളിൽ കാണുന്ന ഏകാരം ദീർഘമാണ്. ഓട്ട് എന്ന പ്രത്യയത്തിനു പുറമേ മൂന്നാംവിഭക്തിക്ക് 'ആൽ' എന്നും 'കൊണ്ടു്' എന്നും രണ്ടു പ്രത്യയങ്ങൾ കൂടി വരുമെന്നും 'മരത്തെക്കൊണ്ടു്' എന്നതിലേ എകാരം സന്ധായക (ചാരിയൈ) മാണെന്നുമത്രേ ആചാര്യന്റെ മതം. മൂന്നാം വിഭക്തിക്കു പഴന്തമിഴിൽ 'ആൻ' എന്നായിരുന്നു പ്രത്യയം. അതു് ഇടക്കാലത്തമിഴിൽ 'ആൽ' ആയി. ഭവണന്ദി സ്വീകരിക്കുന്നതു് ഈ 'ആൽ' പ്രത്യയമാണ്; വ്യാഖ്യാതാക്കന്മാർ 'ഒടു' 'കൊണ്ടു' ഇവയേയും എടുത്തു കാണിക്കുന്നുണ്ടു്. കൊണ്ടു എന്നതു 'കൊൾ' എന്ന സകർമ്മകക്രിയയുടെ മുൻവിനയെച്ചരൂപമാണ്. ആ സ്ഥിതിക്കു് 'മരത്തെക്കൊണ്ടു്' എന്നതിലെ 'എ' രണ്ടാം വിഭക്തി പ്രത്യയമാണെന്നും സന്ധായകമല്ലെന്നും വന്നുകൂടുന്നു. നാലാം വിഭക്തി പ്രത്യയം 'ക്കു' എന്നാണെങ്കിലും 'അന്നു്' 'ഇന്നു്' എന്നും കൂടി വരുമെന്നു പറഞ്ഞു് ആചാര്യൻ 'അവന്നു്' 'അതിന്നു്' ഈ പദങ്ങൾ ഉദാഹരിക്കുന്നു. 'ആയിക്കൊണ്ടു്' എന്ന മറ്റൊരു പ്രത്യയത്തേയും അദ്ദേഹം പ്രകൃതത്തിൽ സ്മരിക്കുന്നു. തമിഴിലെ നാലാം വിഭക്തിപ്രത്യയം 'കു' ആണ്; 'ക്കു' കുവിനു ദ്വിത്വം വരുമ്പോൾ സിദ്ധിക്കുന്ന രൂപമാകുന്നു. 'നു' 'ന്നു' എന്നീ രൂപങ്ങളും മലയാളത്തിൽ പ്രചരിച്ചു കഴിഞ്ഞിരുന്നതായി ക്രി. പി. പത്താംശതകത്തിലെ ചില ശിലാരേഖകളിൽനിന്നു പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നു. അതുകൊണ്ടു 'ന്നു' എന്ന പ്രത്യയം മാത്രം ആചാര്യൻ എടുത്തു കാണിക്കുന്നതിൽ അവ്യാപ്തിദോഷമുണ്ടെന്നു ശങ്കിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. 'ആയിക്കൊണ്ടു്' എന്നതു പ്രത്യയമല്ലെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. 'നിൻറു' എന്നാണ് അഞ്ചാം വിഭക്തിപ്രത്യയം എങ്കിലും 'ഇൽനിൻറു' 'മേൽ നിൻറു' 'ഏൽനിൻറു' മുതലായ ഉദാഹരണങ്ങളാണ് അദ്ദേഹം എടുത്തുകാണിക്കുന്നതു്. 'നിൻറു' എന്ന പ്രത്യയം സന്ധായകം കൂടാതെ പ്രയോഗാർഹമല്ലെന്ന് ഇതിൽനി

ന്നു തെളിയുന്നു. 'നിൻറു' എന്നല്ലാതെ 'നിന്നു' എന്ന് ആചാര്യൻ പ്രയോഗിക്കാത്തതു പൂർവാചാരപരിപാലനത്തിനുവേണ്ടിയാണെന്ന് ഊഹിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ആറാം വിഭക്തിക്ക് 'ഉടൈ'യ്ക്കു പുറമേ 'ഇടൈ' 'റെ' 'ന്ന്' ഇങ്ങനെ മൂന്നു പ്രത്യയങ്ങൾ കൂടിയുണ്ടെന്ന് നിർദ്ദേശിച്ച് 'അവളിടൈ' 'അവന്റെ' 'അവന്ന്' ഇത്യാദ്യുദാഹരണങ്ങൾ അദ്ദേഹമുദ്ധരിക്കുന്നു. 'ഇട' യാണ് 'ഇന്റെ' യായി പരിണമിച്ചത്. 'ഇൻ' എന്ന് അഞ്ചാംവിഭക്തിക്കും 'അതു'യായി പരിണമിച്ചത്. 'ഇൻ' എന്ന് അഞ്ചാം വിഭക്തിക്കും 'അതു' എന്ന് ആറാം വിഭക്തിക്കും ആദികാലത്തുണ്ടായിരുന്ന പ്രത്യയങ്ങൾ മലയാളത്തിൽ വളരെക്കാലം മുമ്പുതന്നെ പ്രചാരരഹിതങ്ങളായിപ്പോയി. ഏഴാം വിഭക്തിപ്രത്യയമായ 'കൺ' 'കൽ'[1] ആയി മാറിയെങ്കിലും പൂർവരൂപത്തിൽ പിന്നെയും കുറേക്കാലം നിലനിന്നു. ലീലാതിലകകാരന്റെ കാലത്തിൽ സാധാരണമായി പ്രയോഗിച്ചു വന്ന ഏഴാം വിഭക്തിപ്രത്യയം ഇന്നത്തെപ്പോലെ 'ഇൽ' തന്നെയായിരുന്നു. ഈ പ്രത്യയം മധ്യകാലത്തിലേ തമിഴിലുമുണ്ടായിരുന്നു എന്ന് "കൺകാൽ കടൈയിൽ ടൈ" (302) എന്ന നന്നൂൽ സൂത്രത്തിൽനിന്ന് അറിയുന്നു. 'ദ്വിതീയമസമാസേ വാ' (14) എന്ന സൂത്രംകൊണ്ട് സമാസമില്ലാത്തിടത്തും രണ്ടാം വിഭക്തിയുടെ പ്രത്യയം പാക്ഷികമായി ലോപിക്കും എന്നു പറഞ്ഞു, അതിനു മാല കണ്ടു (മാലയെക്കണ്ടു) പുലികൊൻറു (പുലിയെക്കൊൻറു) എന്നീ ഉദാഹരണങ്ങൾ കാണിച്ച് അത്തരത്തിലുള്ള ലോപം അചേതനവസ്തുക്കളേയോ തിര്യക്കുകളേയോ കുറിക്കുന്ന വാക്കുകളിലേ വരികയുള്ളു എന്നു ഗ്രന്ഥകാരൻ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു. ഇക്കാലത്ത് പുലിയെക്കൊന്നു എന്നതിന്നു പകരം പുലികൊന്നു എന്നു പറഞ്ഞാൽ മതിയാകുന്നതല്ല. 'ക്രിയായാം കാലത്രയേ പ്രായോഗദിതം' (24) എന്ന സൂത്രംകൊണ്ടു ക്രിയാപദങ്ങളോടു ലിങ്ഗവചനപ്രത്യയങ്ങൾ മൂന്നു കാലങ്ങളിലും പ്രായേണ മാത്രമേ ചേരു എന്ന് ആചാര്യൻ നമ്മെ അനുസ്മരിപ്പിക്കുന്നു. ആ വിധി അനുസരിച്ച് അന്നത്തെ ഭാഷയിൽ 'ഉണ്ടാൻ' 'ഉണ്ടു' എന്നീ രണ്ടു രൂപങ്ങളും സുബദ്ധങ്ങൾ തന്നെ. ലിങ്ഗവചനപ്രത്യയങ്ങൾ ഗ്രന്ഥകാരന്മാർ മാത്രമേ ക്രിയാപദങ്ങളോടു പ്രായേണ ചേർത്തിരുന്നുള്ളു എന്നും വ്യവഹാരഭാഷയിൽ അങ്ങനെയുള്ള പ്രയോഗങ്ങൾക്കു പ്രവേശമില്ലായിരുന്നു എന്നും ഊഹിക്കുന്നതു സമീചീനമായിരിക്കും. വന്നാ, വന്നീർ, വന്നോം തുടങ്ങിയ പദങ്ങൾ അന്നു ഗ്രന്ഥകാരന്മാരെങ്കിലും പ്രയോഗിച്ചു വന്നിരിക്കണം; അവർക്കും അപരിചിതമായിരുന്ന 'വന്നേം' എന്ന രൂപംകൂടി രണ്ടാം ശില്പം 24-ാം സൂത്രത്തിൽ ആചാര്യൻ എടുത്തു കാണിക്കുന്നതിൽനിന്ന് അദ്ദേഹം തമിഴ് വൈയാകരണന്മാരെ എത്രമാത്രം അനുകരിക്കുന്നുണ്ടെന്നുള്ളത് സ്പഷ്ടമാകുന്നതാണ്.

സന്ധിവിവരണം

മൂന്നാം ശില്പത്തിൽ ആചാര്യൻ ഭാഷാസന്ധിയെപ്പറ്റി മാത്രമാകുന്നു വിവരിക്കുന്നത്. അദ്ദേഹം ഉപദേശിക്കുന്ന ചില നിയമങ്ങൾ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധേയങ്ങളാണ്. (1) 'ദധ്യന്നം' എന്ന സംസ്കൃതപദത്തിൽ കാണുന്ന യകാരം ആദേശവും, 'ആനയത്' എന്നതിലെ യകാരം വിസന്ധിദോഷം പരിഹരിയ്ക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ചേർക്കുന്ന ആഗമവുമാണ്. (2) വകാരാന്തങ്ങളായി 'അവ്' 'ഇവ്' 'ഉവ്' ഇങ്ങനെ മൂന്നു ഭാഷാപദങ്ങളേയുള്ളു. അവയിൽതന്നെ ഉവ് (സമീപത്തുള്ള 'അവ്') പാണ്ഡ്യഭാഷാപദമത്രേ. (3)

[1] 'കൽ' എന്നതിന്റെ പൂർവ്വരൂപം 'കൺ' അല്ലെന്നും കാൽ ആണെന്നും ഊഹിക്കുന്ന ചില പണ്ഡിതന്മാരുമുണ്ട്.

അത് എന്നതിലെ ഉകാരം അർദ്ധമാത്രികവും (തമിഴിൽ ഇതിനു കുറ്റിയലുകാരമെന്നു പേർ) 'മറു' എന്നതിലേതു് ഏകമാത്രികവുമാണ്. റ്, ട്, ഇവയിലെ കുറ്റിയിലുകാരത്തിനുശേഷം സ്വരം വന്നാൽ ആ റകാരടകാരങ്ങൾ ഇരട്ടിയ്ക്കും. ഉദാഹരണങ്ങൾ, ആറ്റകം, നാട്ടകം. നന്നൂലിൽ (183) ഈ ദ്വിത്വം പ്രായേണ വരുമെന്നേ പറയുന്നുള്ളൂ. കാടകം, മിടറണിയൽ, ഇവയെ ഭവണന്ദി പ്രത്യുദാഹരണമായി കാണിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ ചില സന്ധികൾ ഭാഷയിലുമുണ്ടായിരുന്നിരിക്കണം; ആചാര്യൻ വളരെ മിതഭാഷിയാകയാൽ അവയെപ്പറ്റി ഒന്നും പറയുന്നില്ല. (4) മാ, പൂ എന്നീ ശബ്ദങ്ങൾ മാവിന്റേയും പൂവിന്റേയും വാചകങ്ങളാണ്. അതുകൊണ്ട് മാന്തോൽ, മാമ്പൂ, പൂന്തേൻ, പൂമ്പൊയ്ക ഇവയിൽ പിൻവരുന്ന കാദികളുടെ വർഗ്ഗപഞ്ചമങ്ങൾ ആഗമങ്ങളാകുന്നു. (5) ണകാര ണകാരങ്ങൾക്കു പകരമായി ക, ച, ഞ, പ, മ, യ, വ ഇവയിലൊരു വ്യഞ്ജനം വന്നാൽ യാതൊരു വികാരവും സംഭവിക്കുന്നതല്ല. ഉദാ: പൊന്മല, മൺകുടം, മട്ക്കുടം, മട്ക്കുത ഇവ തമിഴ്പ്പദങ്ങളാകുന്നു. ആദികാലത്തു പൊന്മല, മൺകുടം ഇവതന്നെയായിരുന്നു രൂപങ്ങൾ എന്നു ഞാൻ അന്യത്ര പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. (6) ണകാരത്തിൽ നിന്നു പരമായ തകാരം ടകാരമാകും. ഉദാ: മൺ തീതു് = മണ്ടീതു്, എണ്ടിച, തണ്ടാർ മുതലായ പദങ്ങളും ഈ സൂത്രത്തിന്റെ വ്യാപ്തിയിൽ പെടുമെന്നു നാം ഓർമ്മിക്കണം. (7) ളകാരത്തിനും ണകാരത്തിനും പരമായ നകാരത്തിന് ണകാരം ആദേശമായിവരും. ഉദാ: മുൾ + നൻറു = മുൺ + നൻറു = മുണ്ണൻറു്. തമിഴിൽ 'കുറിലണൈ' (210) ഇത്യാദി നന്നൂൽ സൂത്രമനുസരിച്ചു മുൺ + നൻറു എന്നതു മുണനൻറു എന്നും പച്ചമൺ + നൻറു എന്നതു് പച്ചമണൻറു എന്നും മാറും. ആ സന്ധികാര്യം മലയാളത്തിലുണ്ടായിരുന്നു എന്ന് ആചാര്യൻ നമ്മെ 'ദീർഘാണ്ണോ ണേ ലോപഃ' (iii–21) എന്ന സൂത്രത്തിൽ പഠിപ്പിക്കുന്നു. വാണ്ണൻറു, വാണൻറു ആകുമെന്നും നീണാളിന്റെ ആഗമവും അതുപോലെ തന്നെയെന്നും അദ്ദേഹം പറയുന്നു. ചിലപ്പോൾ ഹ്രസ്വത്തിനു ശേഷമുള്ള ണകാരവും ലോപിക്കുമെന്നുള്ളതിന് അവൾ + നില = അവണില, വേദങ്ങൾ + നാലും = വേദങ്ങണാലും ഈ ഉദാഹരണങ്ങളും അദ്ദേഹം ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു. എന്നാൽ, വാഴ് + നാൾ വാണാളാകുന്നതു പ്രയോഗമനുസരിച്ചെന്നാകുന്നു അദ്ദേഹം പറയുന്നതു്. തമിഴിലും വാണാളിന്റെ ആഗമത്തിനു 'ചിറപ്പുവിധി' വിശേഷവിധി കാണുന്നില്ല. (8) ക്വചില്ലോപഃ (ii–19) എന്ന സൂത്രത്തിൽ കരുമ്പു + വില്ലൻ = കരുപ്പുവില്ലൻ, പിരമ്പു + കാരൻ = പിരപ്പുകാരൻ എന്നീ ഉദാഹരണങ്ങൾ അന്തർഭവിച്ചതു ശരിയാണോ എന്നു ഞാൻ സംശയിക്കുന്നു. മകാരം തന്നെയാണ് ആ പദങ്ങളിൽ ലോപിക്കുന്നതെങ്കിലും അതു് ഉത്തരപദങ്ങൾ വകാര–മകാരങ്ങൾകൊണ്ട് ആരംഭിക്കുക നിമിത്തമല്ലല്ലോ. (9) ലനയോഃ കചപേഷു റഃ (iii–25) എന്ന സൂത്രം പ്രധാനമാണ്. ണകാരത്തിനു കചപങ്ങൾ പരങ്ങളായാൽ യാതൊരു വികാരവുമുണ്ടാകുന്നതല്ലെന്നു 'ണണയോഃ' ഇത്യാദി സൂത്രത്തിൽ (iii–13) വിധിച്ച ആചാര്യൻ പ്രസ്തുതസൂത്രത്തിൽ ണകാരത്തിനുശേഷം കചപങ്ങൾ വന്നാൽ റകാരാദേശം വരുമെന്നു പറയുന്നതു് പൂർവാപരവിരുദ്ധമായി തോന്നുന്നു. പൊക്കണ്ണാടി, പൊർച്ചില, പൊർപ്പൊടി ഈ ഉദാഹരണങ്ങൾ അദ്ദേഹം പ്രകൃതത്തിൽ ഉദ്ധരിക്കുന്നതു്, സൂ: (iii–25) പ്രാചീന ഭാഷയേയും സൂ: (iii–13) ഗ്രന്ഥകാരന്റെ സമകാലികഭാഷയേയും പരാമർശിക്കുന്നതുകൊണ്ടാണെന്ന് ഊഹിക്കാം. (10) തേസ്യ ച (iii–26) എന്ന സൂത്രവും പ്രധാനം തന്നെ. ലണങ്ങൾക്കു തകാരം പരമായാൽ ലണങ്ങളും തകാരവും റകാരമാകുമെന്നാണ് ആ സൂത്രത്തിൽ ആചാര്യൻ വിധിക്കുന്നതു്. ഉദാ: കൽ + തളം = കറ്റളം, കോൽ + തേൻ = കോറ്റേൻ. (11) ശേഷം പ്രയോഗാൽ ജ്ഞേയം (iii–28) എന്ന് ഒടുവിൽ സന്ധി

വിവരണം അവസാനിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് ചന്ദ്രക്കല എന്ന പദത്തിൽ ചന്ദ്രപദം ഭാഷീകൃതമായിപ്പോകകൊണ്ടാണ് കകാരത്തിനു ദ്വിത്വം വന്നതെന്ന് ഗ്രന്ഥകാരൻ നമുക്കു കാണിച്ചുതരുന്നു. [2] ചെറിയഓളം = ചിറ്റോളം; വലിയ മല = വന്മല; കുറുള്ള വാഴയ്ക്ക = കുറ്റവാഴയ്ക്ക; കന്നിന്റെ വാണിയം = കറ്റവാണിയം എന്നും മറ്റും പറയുന്നതിൽ യുക്തിഭങ്ഗമുണ്ട്. ചിറു + ഓളം ആണ് ചിറ്റോളം; വൻ + മല = വന്മല; കന്നു + വാണിയം = കറ്റവാണിയം; കുറു + വാഴയ്ക്കാ = കുറ്റവാഴയ്ക്കാ ഇങ്ങനെ സൂക്ഷ്മസ്ഥിതി കണ്ടുകൊള്ളുക. രണ്ടും മൂന്നും ശില്പങ്ങളിലേ സൂത്രങ്ങളുടെ പൗർവാപര്യക്രമം തമിഴ്വ്യാകരണങ്ങൾ അനുസരിച്ചുതന്നെയാണ്. ഇത്രയും പ്രസ്താവിച്ചതിൽ നിന്ന് ആചാര്യനു ദ്രാവിഡവൈയാകരണന്മാരോടുള്ളകടപ്പാട് എത്രമാത്രമുണ്ടെന്നുള്ളതു വീണ്ടും പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നതാണ്. സൂത്രങ്ങൾ സംസ്കൃതത്തിലാകയാൽ അവയുടെ രചനയിൽ 'തസ്മിന്നിതി നിർദ്ദിഷ്ടേ പൂർവസ്യ' 'തസ്മാദിത്യുത്തരസ്യ' എന്നീ പാണിനീസൂത്രങ്ങൾ അനുസ്മരിക്കേണ്ടിവന്നിട്ടുണ്ട്.

നാലാംശില്പം

ദോഷാലോചനം എന്നാണ് നാലാം ശില്പത്തിന്റെ സംജ്ഞ. (1) അപശബ്ദം (2) അവാചകം (3) കഷ്ടം (4) വ്യർത്ഥം (5) അനിഷ്ടം (6) ഗ്രാമ്യം (7) പുനരുക്തം (8) പരുഷം (9) വിസന്ധി (10) രീതിച്യുതം (11) ന്യൂനപദം (12) അസ്ഥാനപദം (13) ക്രമഭങ്ഗം (14) യതിഭങ്ഗം (15) വൃത്തഭങ്ഗം (16) ദുർവൃത്തം (17) സാമാന്യം (18) ശ്ലിഷ്ടാർത്ഥം (19) അസങ്ഗതം (20) വികാരാനുപ്രാസം; ഇങ്ങനെ ഇരുപതു കാവ്യദോഷങ്ങളെപ്പറ്റി ലീലാതിലകകാരൻ പ്രതിപാദിക്കുന്നുണ്ട്. ഭരതൻ നാട്യശാസ്ത്രത്തിൽ പത്തും ഭാമഹൻ കാവ്യാലങ്കാരത്തിന്റെ പ്രഥമ പരിച്ഛേദത്തിൽ പത്തും ചതുർത്ഥ പരിച്ഛേദത്തിൽ പത്തുമായി മൊത്തത്തിൽ ഇരുപതും ദണ്ഡികാവ്യാദർശത്തിന്റെ തൃതീയ പരിച്ഛേദത്തിൽ പത്തും ദോഷങ്ങളെ പരാമർശിക്കുന്നു. ആചാര്യൻ തന്റെ കാലത്തിനു മുമ്പുണ്ടായിട്ടുള്ള സംസ്കൃതാലങ്കാരഗ്രന്ഥങ്ങളെല്ലാം നോക്കി സ്വതന്ത്രമായ ഒരു പട്ടികയാണ് ഉണ്ടാക്കിയിട്ടുള്ളത്. വിശ്വനാഥ കവിരാജൻ സാഹിത്യദർപ്പണത്തിൽ ചെയ്തിട്ടുള്ളതുപോലെയും മറ്റും പദദോഷങ്ങൾ, പദാംശദോഷങ്ങൾ, വാക്യദോഷങ്ങൾ, അർത്ഥദോഷങ്ങൾ, രസദോഷങ്ങൾ എന്നിങ്ങനെ ദോഷങ്ങളെ വിഭജിച്ചിട്ടില്ല; 'പദാദിദോഷങ്ങൾ' എന്നു മൊത്തത്തിൽ പറഞ്ഞുപോകുന്നതേയുള്ളു. അപശബ്ദദോഷത്തിനു ഭാഷയിൽ നിന്നും സംസ്കൃതത്തിൽ നിന്നും ഉദാഹരണങ്ങൾ ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുണ്ട്. മുകുളാർത്ഥത്തിൽ 'മുകൾ' എന്നപോലെ 'പവളം' എന്ന അർത്ഥത്തിൽ 'പവൾ' എന്നു പ്രയോഗിക്കാൻ പാടില്ലെന്ന് അദ്ദേഹം ആദ്യമായി പറയുന്നു. ദിവാകരനിഘണ്ടുവിൽ "വിത്തുരുമത്തുകിർതുപ്പോടരത്തം മൊത്തപ്പിരവാളം തുവരിവൈ പവളം" എന്നിങ്ങനെയാണ് 'പവള'ത്തിന്റെ അഭിധാനങ്ങൾ കാണുന്നതെന്നും അതുകൊണ്ട് പവൾ എന്നൊരു പര്യായമില്ലെന്നുമാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മതം. അതു ശരിതന്നെ. 'വന്നളവ്' എന്നതിനു പകരം 'വന്നൾ' എന്നും, 'വെളാ' (വെളുക്കുകയില്ല) എന്നതിനുപകരം 'വെളുവാ' എന്നും പ്രയോഗിക്കുന്നതും തെറ്റെന്നു സമ്മതിക്കാം. എന്നാൽ 'തുലോം' എന്നല്ലാതെ 'തുലവും' എന്നു പ്രയോഗിക്കുന്നതു ശരിയല്ലെന്ന് ആചാര്യൻ പറയുന്നതിൽ അല്പം നോട്ടക്കുറവുള്ളതുപോലെ തോന്നുന്നു. തുലം എന്നാൽ ഘനം, ഏറ്റം എന്നർത്ഥം; അതിനോട് ഉം എന്ന

[2] ഭാഷയിൽ ശകാരസകാരങ്ങൾക്കു ദ്വിത്വം വരുന്നത് അവയ്ക്കു തകാര ചകാരങ്ങളുമായി സാമ്യമുള്ളതുകൊണ്ടാണെന്ന് അന്യത്ര (iii–28) വിധിക്കുന്ന ആചാര്യനു ഴകാരം ളകാരംപോലെ മൂർദ്ധന്യമാകയാലാണ് വാണാൾ നീണാൾപോലെ തീർന്നതെന്ന് ഉപപാദിക്കാമായിരുന്നു.

സമുച്ചയനിപാതം ചേർക്കുമ്പോൾ തുലവും എന്ന പദം നിഷ്പന്നമാകുന്നു. 'തുലവും' സങ്കുചിതമായതാണ് 'തുലോം'. അതിനാൽ 'സുഭ്രൂമഞ്ജരി നിന്നെ വന്നു തുലവും നാളുണ്ടു കാണാതിത്' എന്ന വരിയിലെ തുലവും സുശബ്ദം തന്നെയാണ്. ലീലാതിലകകാരന്റെ കാലത്ത് അതു പ്രചാരലുപ്തമായിത്തീരുകയാൽ അദ്ദേഹം 'തുലോം' എന്ന പദത്തിനു മാത്രമേ സാധുത്വം കല്പിക്കുന്നുള്ളു എന്ന് ഊഹിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. സംസ്കൃതാപശബ്ദങ്ങൾക്ക് ഉദാഹരണങ്ങളായി അദ്ദേഹം കാണിക്കുന്ന 'അന്യാഗോത്രശ്രവണസമയേ' എന്നതിൽ 'അന്യ' എന്നതു 'സർവനാമ്നോ വൃത്തിമാത്രേ പുംവദ്ഭാവോ വക്തവ്യ' എന്ന വാർത്തികമനുസരിച്ച് 'അന്യ' എന്നേ നിൽക്കൂ എന്നും 'മദ്ബാഹുകർണ്ണരസനേക്ഷണനാസികാനാം' എന്നതിൽ 'നാസികാനാം' എന്നതു "ദ്വന്ദ്വശ്ച പ്രാണിതൂര്യസേനാങ്ഗാനാം" (പാ: ii–4–ii) എന്ന സൂത്രമനുസരിച്ചു 'നാസികായാഃ' എന്നു വേണമെന്നും മറ്റും ആചാര്യൻ പ്രസ്താവിക്കുന്നതു സ്വീകാര്യംതന്നെ. എന്തെന്നാൽ ആ സമസ്തപദങ്ങൾ സംസ്കൃതമാണല്ലോ. അവാചകം അപശബ്ദത്തിൽനിന്നു ഭിന്നമാണെന്നും ഏതർത്ഥത്തിൽ പ്രയോഗിക്കുന്നുവോ ആ അർത്ഥം ഗ്രഹിപ്പിക്കുന്നതിന് അസമർത്ഥമായ പദമാണ് അവാചകമെന്നും അദ്ദേഹം പറയുന്നു. അതിന് 'ഈട്ടിക്കുട്ടിയിരുട്ടുകൊണ്ടു മദനൻ നിർമ്മിച്ച പൂഞ്ചായലും' എന്നതാണ് പ്രഥമോദാഹരണം. ചായൽ എന്ന പദം തലമുടി എന്ന അർത്ഥത്തിൽ പ്രയോഗിക്കുന്നതു ശരിയല്ലെന്നും ആ പദത്തിനു പ്രസ്തുതാർത്ഥത്തിൽ ശക്തിയോ നിരൂഢലക്ഷണയോ ഇല്ലെന്നും പ്രയോഗമുണ്ടെന്നുവെച്ചുമാത്രം അതു സ്വീകാര്യമല്ലെന്നും അദ്ദേഹം അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. തമിഴിലേ ദിവാകരാദിനിഘണ്ടുക്കളിൽ ചായലിനു തലമുടി എന്നർത്ഥമില്ലെന്നുള്ളതു ശരിതന്നെയാണ്; എന്നാൽ പ്രയോഗബാഹുല്യമുള്ള സ്ഥിതിക്ക് അതിന് അവാചകത്വദോഷം ആരോപിക്കുവാൻ പാടുള്ളതല്ല. മലയാളത്തിൽ ആ അർത്ഥം പ്രസ്തുതശബ്ദത്തിനു വന്നുചേർന്നു എന്നുപപാദിച്ചാൽ മതിയാകുന്നതാണല്ലോ. ഇതിൽനിന്നു ആചാര്യൻ തമിഴിലെ അഭിധാനഗ്രന്ഥങ്ങളെ എത്രമാത്രം ശരണീകരിച്ചിരുന്നു എന്നു വെളിപ്പെടുന്നതാണ്. 'ചന്ദ്രാ', 'നരേന്ദ്രാ', എന്നീ സംബുദ്ധികൾക്കു പകരം 'ചന്ദ്രനേ', 'നരേന്ദ്രനേ' എന്നിങ്ങനെ പ്രയോഗിക്കുന്നതു കഷ്ടമെന്ന ദോഷത്തിൽ പെടുന്നു. കഷ്ടമെന്നാൽ കുയുക്തികൊണ്ടുമാത്രം ശരിയെന്നു സാധിക്കാവുന്നത്. തോലന്റെ 'നീണ്ടിട്ടിരിക്കും നയനദ്വയത്തീ'യേയും ഇതിനുദാഹരണമായി ആചാര്യൻ ഉദ്ധരിക്കുന്നു. 'കാകുപ്പണ്ണുക' എന്നതു ഗ്രാമ്യശബ്ദമായി ആചാര്യൻ കരുതുന്നു. എന്നാൽ "പ്രേമം തമ്മിൽ" എന്ന ശ്ലോകം രചിച്ചകാലത്ത് അത് അഗ്രാമ്യമായിരുന്നു എന്നൂഹിക്കുവാൻ ചില പ്രാചീനകൃതികൾ പഴുതുനൽകുന്നു എന്നു നാം കണ്ടുവല്ലോ. അനുചിതവൃത്തമാണ് ദുർവൃത്തം; അതു വൃത്തഭങ്ഗത്തിൽ നിന്നു ഭിന്നമാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. സ്വാഗതവൃത്തം കേരളഭാഷയ്ക്കു യോജിയ്ക്കുകയില്ലെന്ന് ആചാര്യൻ പറയുന്നത് അതു പാട്ടുപോലെയുള്ള ഒരു വൃത്തമെന്നു തോന്നിപ്പോകുകകൊണ്ടായിരിക്കും. അനുപ്രാസത്തിനു യോജിപ്പില്ലാതെ വരുമ്പോളാണ് വികാരാനുപ്രാസദോഷമുണ്ടാകുന്നത്. "എന്തുചെയ്‌വതു വയസ്യ പിന്നെ ഞാനന്തരങ്ഗജനു കുത്തുകൂടിനാൽ, ചാന്തുചിന്തിന പയോധരാന്തയാ കാന്തയാ പക മറക്കലെൻറിയേ" എന്ന ഉദാഹരണത്തിൽ ആദ്യത്തേ രണ്ടു പാദങ്ങൾ ഹ്രസ്വാക്ഷരങ്ങൾ കൊണ്ടും ഒടുവിലത്തെ രണ്ടു പാദങ്ങൾ ദീർഘാക്ഷരങ്ങൾ കൊണ്ടും ആരംഭിക്കുന്നു. "കട്ടെന്നതുക്കപ്പെട്ടെന്നതല്ലതു പാട്ടെൻ പതെതുകൈയിലാകാതു" അതായത് കട്ടെന്നതിനു പട്ടെന്നല്ലാതെ പാട്ടെന്ന് എതുകയിൽ പ്രയോഗിക്കരുത് എന്ന തമിഴ് പ്രമാണം ആചാര്യൻ ഇതി

ന് ഉപോൽബലകമായി ഉദ്ധരിച്ച പ്രസ്തുത പദ്യത്തിൽ ദൂഷകതാബീജമെന്തെന്നു വെളിപ്പെടുത്തുന്നു.

സ്ത്രീകൾക്കു പേരിടലും രസഭങ്ഗവും

രസദോഷങ്ങളെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിക്കുന്ന ഘട്ടത്തിൽ സ്ത്രീകൾക്കു വിജയമല, അഞ്ചിതമല, നളിനപ്പുഴ, ഇളമാൻകുളം, പൂന്തേൻകുളം, ചെൽവഞ്ചിറ ഇങ്ങനെ കവികൾ ശ്ലോകമുണ്ടാക്കുമ്പോൾ പേരിടുന്നു എന്നും, അതു കുലത്തിന്റേയോ ദേശത്തിന്റേയോ ഗൃഹത്തിന്റേയോ പേരായി വരാമെന്നും മല എന്നു പറഞ്ഞാൽ സ്ത്രീത്വം തോന്നുന്നില്ലെന്നും പുതിയ പേരിടുകയാണെങ്കിൽ അതു മുമ്പുള്ള പേരിനേക്കാൾ ലളിതവും രസോചിതവുമായിരിക്കണമെന്നും ചിരിതേവി, നങ്ങ, നാരണി മുതലായ പേരുകൾക്കു ദോഷമൊന്നുമില്ലായ്കയാൽ പുതിയ പേരിടേണ്ട ആവശ്യകത തന്നെയില്ലെന്നും ആചാര്യൻ പറയുന്നു. അത്തരത്തിൽ ഒരു നാമകരണഭ്രാന്ത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലത്തു വളരെ വർദ്ധിച്ചിരുന്നു എന്ന് ഈ പ്രസ്താവനയിൽനിന്നു വിശദമാകുന്നുണ്ട്. ഉണ്ണിയാടിക്കു മാരമാല എന്നുമൊരു പേരുണ്ടായിരുന്നതായി മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതു കവികൾ സമ്മാനിച്ചതായല്ലാതെ വരുവാൻ തരമില്ല; പണ്ടു പാദാദ്യപ്രാസത്തിൽ (എതുകയിൽ) മണിപ്രവാളകവികൾ നിഷ്കർഷ വച്ചിരുന്നില്ലെന്നും എന്നാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലത്ത് അത് ഒഴിച്ചുകൂടാത്തതായിത്തീർന്നു കഴിഞ്ഞിരുന്നുവെന്നും കൂടി പ്രസ്തുത ശില്പത്തിൽ സൂചനയുണ്ട്.

അഞ്ചാംശില്പം

അഞ്ചാം ശില്പത്തിന്റെ പേർ ഗുണനിരൂപണം എന്നാണ്. ശ്ലേഷം, മാധുര്യം, പ്രസാദം, സമത എന്നീ നാലു ഗുണങ്ങളെയാണ് ലീലാതിലകകാരൻ സ്വീകരിക്കുന്നത്. ഭരതന്റെ കാലംതുടങ്ങി സംസ്കൃതാലങ്കാരികന്മാർ ഗുണങ്ങൾ പത്തെന്നാണ് ഗണിച്ചിരുന്നത്. “ശ്ലേഷഃ പ്രസാദസ്സമതാ മാധുര്യം സുകുമാരതാ അർത്ഥവ്യക്തിരുദാരത്വമോജഃ കാന്തിസമാധയഃ ഇതി വൈദർഭമാർഗ്ഗസ്യ പ്രാണാ ദശഗുണാസ്സ്മൃതാഃ” എന്ന് ആചാര്യദണ്ഡി കാവ്യാദർശത്തിന്റെ പ്രഥമപരിച്ഛേദത്തിൽ ഈ വസ്തുത വ്യക്തമായി പ്രസ്താവിക്കുന്നു. വാമനൻ കാവ്യാലങ്കാരസൂത്രങ്ങളിൽ അവയെത്തന്നെ പത്തു ശബ്ദഗുണങ്ങളും പത്ത് അർത്ഥഗുണങ്ങളുമാക്കി വികസിപ്പിക്കുന്നു. “മാധുര്യൗജഃപ്രസാദാഖ്യാസ്ത്രയസ്തേ ന പുനർദ്ദശ” എന്നു മമ്മടഭട്ടൻ കാവ്യപ്രകാശത്തിൽ അവയെ മൂന്നായി ചുരുക്കുന്നു. അർത്ഥഗുണങ്ങളെന്നൊരു വകയില്ലെന്നാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മതം. ലീലാതിലകകാരൻ അർത്ഥഗുണങ്ങളുമുണ്ടെന്നുള്ള പക്ഷക്കാരനാണ്. പ്രാചീനാചാര്യന്മാരുടെ പട്ടികയിൽപ്പെട്ട ചില ഗുണങ്ങൾ മാധുര്യം, ഓജസ്സ്, പ്രസാദം, ഇവയിൽ അന്തർഭവിക്കുന്നതുകൊണ്ടും മറ്റു ചിലവയിൽ ദോഷമില്ലായ്മ മാത്രം കാണുന്നതുകൊണ്ടും വേറെ ചിലവ ചിലപ്പോൾ ദോഷങ്ങളായി പരിണമിക്കുന്നതുകൊണ്ടുമാണ് മമ്മടൻ അവയെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നത്. “ഗുണാ മാധുര്യമോജോഥ പ്രസാദ ഇതി തേ ത്രിധാ” എന്നു വ്യവസ്ഥാപനം ചെയ്യുന്ന വിശ്വനാഥകവിരാജൻ ആ ആചാര്യനെ ഈ വിഷയത്തിൽ പൂർണ്ണമായി അനുകരിക്കുകയത്രേ ചെയ്യുന്നത്. മണിപ്രവാളത്തിലെ ഗുണങ്ങളെ പരാമർശിക്കുന്ന ലീലാതിലകകാരൻ ഓജസ്സിനെ പ്രത്യേകമൊരു ഗുണമായി സ്വീകരിച്ചിട്ടില്ല. രസത്തിനെന്നതുപോലെ ഭാഷയ്ക്കും പ്രാധാന്യമുണ്ടായാൽ മാത്രമേ ഉത്തമ മണിപ്രവാളമാകയുള്ളു. പഞ്ചമങ്ങളൊഴികെയുള്ള വർഗ്ഗാക്ഷരങ്ങളും രേഫവും അവ

ചേർന്ന സംയുക്താക്ഷരങ്ങളും ദീർഘസമാസവും ഉദ്ധതരചനയും ഓജസ്സിന് ആവശ്യകമാണ്. അങ്ങനെ വരുമ്പോൾ ഭാഷയുടെ അംശം വളരെ ചുരുങ്ങിപ്പോകുമെന്നുള്ളതിനാലാണ് ആചാര്യൻ അതിനെ തിരസ്കരിച്ചതെന്നു പറയുന്നു. ശ്ലേഷത്തിൽ ഓജസ്സ് ഉൾപ്പെടുമെന്നു വിചാരിക്കുന്നവർ അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതിനും അദ്ദേഹത്തിനു വിരോധമില്ല. 'ശ്ലിഷ്ടമസ്പൃഷ്ടശൈഥില്യമല്പപ്രാണാക്ഷരോത്തരം' എന്ന ദണ്ഡിയുടെ മതത്തെത്തന്നെയാണ് ലീലാതിലകകാരനും അങ്ഗീകരിയ്ക്കുന്നത്. മസൃണത്വമാണ് ശ്ലേഷമെന്നും അദ്ദേഹം വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നു. ആഹ്ലാദകത്വം മാധുര്യം എന്ന മമ്മടന്റെ മാധുര്യലക്ഷണത്തെ ആചാര്യൻ അതേപടി പകർത്തുന്നു. "ശുഷ്കേന്ധനാഗ്നിവൽ സ്വച്ഛജലവൽ സഹസൈവയഃ വ്യാപ്നോത്യന്യൽ പ്രസാദോ/സൗ" എന്ന മമ്മടന്റെ പ്രസാദലക്ഷണം ചുരുക്കി "ഝടിത്യർത്ഥസമർപ്പണം പ്രസാദഃ" എന്നാണ് ആ ഗുണത്തിന് ആചാര്യൻ നിർവ്വചനം ചെയ്തിരിക്കുന്നത്. 'ഝടിത്യർത്ഥസമർപ്പകപദത്വാൽ' എന്നു പ്രതാപരുദ്രീയത്തിലും കാണുന്നുണ്ട്. ബന്ധത്തിനു വൈഷമ്യമില്ലാതിരിക്കുകയാണ് സമത. വർണ്ണങ്ങൾ, മൃദുക്കൾ, സ്ഫുടങ്ങൾ, മിശ്രങ്ങളെന്നു മൂന്നുമാതിരിയുണ്ടെന്നും മൃദുക്കൾ അല്പപ്രാണങ്ങളും സ്ഫുടങ്ങൾ ഇതരവർണ്ണങ്ങളുമാണെന്നും മിശ്രവർണ്ണങ്ങളുടെ ബന്ധത്തെയാണ് സമതയുടെ ലക്ഷണത്തിൽ പരാമർശിച്ചിരിക്കുന്നതെന്നും ആചാര്യൻ പറയുന്നു. 'അവൈഷമ്യേണ ഭണനം സമതാ സാ നിഗദ്യതേ' എന്നു സമതയ്ക്കു നിർവചനം ചെയ്യുന്ന വിദ്യാനാഥന്റെ 'വദാന്യതരുമഞ്ജരീസുരഭയഃ' എന്ന പദ്യത്തിൽ പ്രക്രമഭങ്ഗദോഷമില്ലാത്തതുകൊണ്ടാണ് അതു സമതയ്ക്ക് ഉദാഹരണമാകുന്നതെന്നു പ്രതാപരുദ്രീയവ്യാഖ്യാതാവായ കുമാരസ്വാമി പ്രസ്താവിക്കുന്നു. മാർഗ്ഗാഭേദരൂപമായ, അതായത് ഉപക്രമത്തിലും നിർവാഹത്തിലും ഒന്നുപോലെയുള്ള ഘടനയോടുകൂടിയിരിക്കേണ്ട, സമത ചിലപ്പോൾ ദോഷമായേയ്ക്കുമെന്നു മമ്മടഭട്ടൻ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു. അത്തരത്തിലുള്ള സമതയല്ല ലീലാതിലകകാരന്റെ വിവക്ഷിതമെന്നു സ്പഷ്ടമാണ് എങ്കിലും അതിനെ പ്രത്യേകമൊരു ഗുണമായി സ്വീകരിച്ചതിനുള്ള ന്യായം വ്യക്തമാകുന്നില്ല.

ആറുമേഴും ശില്പങ്ങൾ

ശബ്ദാലങ്കാരവിവേചനവും അർത്ഥാലങ്കാരവിവേചനവുമാണ് ആറും ഏഴും ശില്പങ്ങൾ. ഒൻപതു്, പത്തു് എന്നു രണ്ടുല്ലാസങ്ങൾ ഈ വകയ്ക്കു മമ്മടഭട്ടനും, ഏഴ്, എട്ടു് എന്നു രണ്ടു പ്രകരണങ്ങൾ വിദ്യാനാഥനും വിനിയോഗിക്കുന്നുണ്ട്. "ശബ്ദാർത്ഥൗ മൂർത്തിരാഖ്യാതൗ ജീവിതം വ്യങ്ഗ്യവൈഭവം ഹാരാദിവദലങ്കാരാസ്തത്രസ്യുരുപമാദയഃ" എന്ന വിദ്യാനാഥമതമനുസരിച്ച് "ഹാരാദിവച്ഛോഭാതിശയഹേതുരലങ്കാരഃ" എന്നു ലീലാതിലകകാരൻ അലങ്കാരത്തിനു ലക്ഷണം വിധിക്കുന്നു. മോനയ്ക്ക് ആചാര്യൻ നൽകുന്ന പേർ മുഖാനുപ്രാസമെന്നാണ്. പാദാനുപ്രാസത്തെ (എതുകയെ) പ്പറ്റി മുൻപു പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു. രണ്ടോ അധികമോ വർണ്ണങ്ങളുടെ ആവർത്തനത്തിനു വർണ്ണാനുപ്രാസമെന്നു പേർ. ഭാഷയിൽത്തന്നെ നാനാർത്ഥമായ ഒരു പദം വേണ്ടവിധത്തിൽ പ്രയോഗിച്ചാൽ ('കലാവിദ്യകളും കാവ്യം വല്ലിയാലിതമുള്ളതു്' എന്ന മാതിരി പ്രയോഗിച്ചാൽ) ഉത്തമശ്ലേഷവും, ഒരിടത്തു ഭാഷയ്ക്കും മറ്റൊരിടത്തു സംസ്കൃതത്തിനും നാനാർത്ഥത്വം കല്പിച്ച് ഐകരൂപ്യം വരുത്തിയാൽ മധ്യമശ്ലേഷവും സംസ്കൃതത്തിൽ മാത്രമുള്ള നാനാർത്ഥപദം പ്രയോഗിച്ചാൽ അത് അധമശ്ലേഷവുമാണെന്നത്രേ ആചാര്യന്റെ അഭിപ്രായം. (1) ഉപമ, (2) ഉപമേയോപമ, (3) സ്മരണം, (4) രൂപകം, (5) സംശയം, (6) ഭ്രാന്തി, (7) അപഹ്നുതി, (8) വ്യതിരേകം, (9) ദീപകം, (10) പ്രതിവസ്തൂപമ, (11) ദൃഷ്ടാന്തം, (12) ഉൽപ്രേക്ഷ, (13) അന്യാപദേശം,

(14) ക്രമം, (15) ആക്ഷേപം, (16) പരിവൃത്തി, (17) ശ്ലേഷം, (18) സ്വഭാവോക്തി, (19) ഹേതു, (20) അർത്ഥാന്തരന്യാസം, (21) വിരോധം, (22) വിഭാവന, (23) വിശേഷോക്തി, (24) അസങ്ഗതി, (25) ഉദാത്തം, (26) പരിസംഖ്യ, (27) സമാധി ഇങ്ങനെ ഇരുപത്തേഴ് അർത്ഥാലങ്കാരങ്ങളെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം വിവേചനം ചെയ്യുന്നുണ്ട്. ഉപമയിൽ അന്തർഭവിപ്പിച്ച് ലുപ്തോപമ, രശനോപമ, കല്പിതോപമ ഇവയേയും ഉദാഹരിക്കുന്നു. 'പരിസംഖ്യാദയഃ' എന്ന സൂത്രത്തിലെ ആദിശബ്ദംകൊണ്ട് അർത്ഥാപത്തി മുതലായ അലങ്കാരങ്ങളെക്കൂടി ഗ്രഹിക്കേണ്ടതാണെന്നും അദ്ദേഹം ഉപദേശിക്കുന്നുണ്ട്. സംസ്കൃതകാവ്യലക്ഷണഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതുതന്നെയാണ് മണിപ്രവാളകാവ്യലക്ഷണത്തിലും വരുന്നതെന്ന് അഭിപ്രായപ്പെടുന്നതിൽനിന്ന് ആ വിഷയത്തിൽ ആചാര്യൻ അന്യഭാഷാലങ്കാരികന്മാർക്കു വിധേയനായിട്ടില്ലെന്നു വിശദമാകുന്നു. അനന്വയം മണിപ്രവാളത്തിൽ വളരെ വിരളമായേ കാണുകയുള്ളു എന്നും നിദർശനയ്ക്കും ദൃഷ്ടാന്തത്തിനും ഭേദം സ്വീകരിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ലെന്നും കൂടി പ്രാസങ്ഗികമായി അദ്ദേഹം അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. ലീലാതിലകത്തിൽ ഗ്രന്ഥകാരൻ അലങ്കാരങ്ങൾ തിരഞ്ഞെടുത്തിട്ടുള്ളത് യാതൊരു പൂർവസൂരിയേയും അനുകരിച്ചാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ആ വിഷയത്തിൽ വല്ല കടപ്പാടുമുണ്ടെങ്കിൽ അത് രുയ്യകന്റെ അലങ്കാരസൂത്രത്തോടാണെന്നു വേണമെങ്കിൽ പറയാം.

എട്ടാം ശില്പം

രസപ്രകരണമാണ് അഷ്ടമശില്പം. 'മണിപ്രവാളജീവിതം വ്യങ്ഗ്യം' എന്നു വിദ്യാനാഥനെ പിൻതുടർന്നു ലീലാതിലകകാരൻ വ്യങ്ഗ്യത്തെ പ്രശംസിക്കുന്നു. അഭിധ, ലക്ഷണ, താൽപര്യം എന്നീ മൂന്നു ശബ്ദവൃത്തികൾക്കു പുറമേയാണ് വ്യഞ്ജനയെന്ന് അദ്ദേഹം പ്രസ്താവിക്കുന്നു. താൽപര്യത്തെ പ്രത്യേകമായൊരു വൃത്തിയായി സ്വീകരിക്കുന്നത് അഭിഹിതാർത്ഥവാദികളെന്നു പറയുന്ന ഒരു കൂട്ടം മീമാംസകന്മാരാണ്. അന്വിതാഭിധാനവാദികൾ ആ മതം അങ്ഗീകരിക്കുന്നില്ല. ലോചനകാരന്റെ കാലം (ക്രി. പി. ഒൻപതാംശതകം) മുതല്ക്ക് അഭിധ, ലക്ഷണ, വ്യഞ്ജന ഈ മൂന്നു ശബ്ദവ്യാപാരങ്ങളെമാത്രമേ ആലങ്കാരികന്മാർ സാമാന്യേന പരിഗണിക്കാറുള്ളു. താൽപര്യം വ്യഞ്ജനാവൃത്തിയിൽ അന്തർഭവിക്കുന്നു എന്നാണ് അവരുടെ പക്ഷം. 'താൽപര്യാർത്ഥോപി കേഷുചിൽ' എന്നു മമ്മടഭട്ടൻ അഭിഹിതാന്വയവാദികളുടെ മതത്തെ നാമമാത്രമായി സ്മരിക്കുന്നില്ലെന്നില്ല. വ്യങ്ഗ്യം, വസ്തു, അലങ്കാരം ഇങ്ങനെ രസം മൂന്നുവഴിക്കുണ്ടാകാമെന്ന് ഉപന്യസിച്ചു ലീലാതിലകകാരൻ രസനിരൂപണത്തിന് ഉപക്രമിക്കുകയും ശാന്തത്തെക്കൂടി ഉൾപ്പെടുത്തി രസങ്ങൾ ഒൻപതാണെന്നു നിർണ്ണയിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. മമ്മടഭട്ടൻ ശാന്തത്തെ രസത്വേന സ്വീകരിക്കുന്നില്ല. 'അഷ്ടൗനാട്യേ രസാഃ സ്മൃതാഃ' എന്നാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ സിദ്ധാന്തം. കാവ്യപ്രകാശവ്യാഖ്യാതാവായ ഗോവിന്ദഠക്കുരൻ കാവ്യമാത്രഗോചരമായി ശാന്തരസമുണ്ടാകാമെന്നു പറയുന്നു. എന്നാൽ മമ്മടന്റെ പൂർവ്വഗാമിയായ ഉൽഭടൻ "ശൃങ്ഗാരഹാസ്യ കരുണാ രൗദ്രവീരഭയാനകാഃ ബീഭത്സാത്ഭുതശാന്താശ്ച നവ നാട്യേ രസാഃസ്മൃതാഃ" എന്നും പ്രസ്താവിക്കുന്നുണ്ട്. "ശൃങ്ഗാരഹാസ്യ കരുണാ രൗദ്രവീര ഭയാനകാഃ ബീഭത്സാത്ഭുതശാന്താശ്ച രസാഃ പൂർവൈരുദാഹൃതാഃ" എന്നിങ്ങനെ ഒൻപതു രസങ്ങളെ വിദ്യാനാഥനും അങ്ഗീകരിക്കുന്നു. "രതിർഹാസശ്ചശോകശ്ച ക്രോധോത്സാഹൗ ഭയം തഥാ ജുഗുപ്സാവിസ്മയശമാഃ സ്ഥായിഭാവാ നവ ക്രമാൽ" എന്നു വിദ്യാനാഥമതത്തെത്തന്നെയാണ് പ്രായേണ ലീലാതിലകകാരനും

അനുവർത്തിക്കുന്നതു്. ശമത്തിനു പകരം നിർവേദമാണു് ശാന്തത്തിന്റെ സ്ഥായിഭാവമെന്നു് ഉപന്യസിച്ചിട്ടു ശമത്തിനു കാരണം നിർവേദമാകകൊണ്ടു് അങ്ങനെ പറഞ്ഞതാണെന്നു തന്റെ ആശയം വെളിവാക്കുന്നുമുണ്ടു്. മമ്മടന്റെ പക്ഷത്തിൽ നിർവേദം വ്യഭിചാരിഭാവം മാത്രമാണു്. ഒടുവിൽ വീരശൃങ്ഗാരങ്ങൾക്കുള്ള ഉല്ക്കർഷത്തെ നമ്മുടെ ആചാര്യൻ “ദേവന്മാരിൽ മഹേന്ദ്രനെന്നപോലെ ഈ രസങ്ങളിൽ വീരമാണു് പ്രധാനം; ഭഗവാൻ പുണ്ഡരീകാക്ഷനെന്നപോലെ അതിലും പ്രധാനമാണു് ശൃങ്ഗാരം.” എന്നു ചിത്രീകരിച്ചിട്ടു രസപ്രകരണം അവസാനിപ്പിക്കുന്നു.

ഉപസംഹാരം

നാലഞ്ചു ശതവർഷങ്ങളിൽ മണിപ്രവാളകാവ്യങ്ങൾ ധാരാളമായി ആവിർഭവിച്ചപ്പോൾ യഥാർത്ഥ മണിപ്രവാളത്തിന്റെ സ്വരൂപം ജനങ്ങളെ മനസ്സിലാക്കുന്നതിനും അജ്ഞതകൊണ്ടോ ഉച്ഛൃംഖലതകൊണ്ടോ അപഥ സഞ്ചാരം ചെയ്യുന്ന കവികളെ നിയന്ത്രിക്കുന്നതിനുമുള്ള ആവശ്യം സാഹിത്യാചാര്യന്മാർക്കു നേരിട്ടു. ആ ആവശ്യം ലീലാതിലകകാരൻ യഥാവിധി നിർവഹിച്ചു. സാഹിത്യ വിഷയത്തിൽ കാവ്യപ്രകാശം, സാഹിത്യദർപ്പണം മുതലായ ഗ്രന്ഥങ്ങൾക്കുള്ള പരിപൂർണ്ണത ലീലാതിലകത്തിനുണ്ടെന്നു് പറഞ്ഞു കൂടുന്നതല്ല; പല വിഷയങ്ങളേയും അദ്ദേഹം സ്പർശിക്കുക മാത്രമേ ചെയ്തിട്ടുള്ളു. അനേകം അംശങ്ങൾ അപാങ്ഗാവലോകത്തിനുപോലും പാത്രീഭവിച്ചിട്ടില്ല. വ്യാകരണസംബന്ധമായി അദ്ദേഹം ചെയ്തിട്ടുള്ള ചർച്ചകൾ അതിലും ഹ്രസ്വങ്ങളാണു്. എങ്കിലും പരിണതപ്രജ്ഞനും പണ്ഡിതമൂർദ്ധന്യനുമായ ആ മഹാത്മാവു കൈരളിയെ ഇത്തരത്തിൽ ഒരു ലക്ഷണഗ്രന്ഥനിർമ്മിതിയാൽ അനുഗ്രഹിച്ചതു നമുക്കു് ഏറ്റവും ചാരിതാർത്ഥ്യജനകമാകുന്നു. “അനാദീനവർണ്ണാഢ്യം ചാരുശില്പസമുജ്ജ്വലം ലീലാതിലകമാഭാതി ഭാരത്യാഃ ഫാലഭൂഷണം” എന്നു് ഒടുവിൽ എഴുതിച്ചേർത്തിട്ടുള്ള പ്രശസ്തി ഗ്രന്ഥകാരന്റേതു തന്നെയായിരിക്കണം; അതിൽ അത്യുക്തിയുടേയോ അളീകവചനത്തിന്റേയോ നിഴലാട്ടം അശേഷമില്ല. സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രനായ ആ പരമോപകർത്താവിനെ കേരളീയർ അവരുടെ നാട്ടും ഭാഷയും ഉള്ള കാലത്തോളം സഭക്തി ബഹുമാനം സ്മരിക്കുന്നതാണു്.

അലങ്കാരസംക്ഷേപം

പേർ

നമുക്കു് അസമഗ്രമായെങ്കിലും ഈയിടയ്ക്കു ലഭിച്ചിട്ടുള്ള മറ്റൊരു മണിപ്രവാളശാസ്ത്രഗ്രന്ഥമാകുന്നു അലങ്കാരസംക്ഷേപം. അപൂർണ്ണമാകയാൽ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ സംജ്ഞയെന്തെന്നു സൂക്ഷ്മമായറിവാൻ നിവൃത്തിയില്ലെങ്കിലും “അർത്ഥാലങ്കാരസംക്ഷേപഃ ക്രിയതേ ഽതഃ പരം മയാ” എന്നു് ഒരു കാരികയിൽ കാണുന്ന സൂചനയെ ആസ്പദമാക്കി അതിനു് അലങ്കാരസംക്ഷേപമെന്നു പേർ കല്പിക്കാവുന്നതാണു്.

പ്രതിപാദനരീതി

സൂത്രം, ഉദാഹരണം, വൃത്തി എന്നിങ്ങനെയാണല്ലോ ലീലാതിലകത്തിലെ പ്രതിപാദനരീതി. സൂത്രത്തിനു പകരം കാരികയാണു് അലങ്കാരസംക്ഷേപകാരൻ പ്രയോഗിച്ചിരിക്കുന്നതു്. കാരികയും ഉദാഹരണവും മണിപ്രവാളത്തിലും വൃത്തി സംസ്കൃതത്തിലും രചിക്കണമെന്നാണു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിസന്ധി എങ്കിലും പലപ്പോഴും കാരികയും ഉദാഹരണവുംകൂടി സംസ്കൃതനിബദ്ധമായിപ്പോകുന്നു. ഉദാഹരണ

ങ്ങളിൽ അനേകം നല്ല ശ്ലോകങ്ങളുണ്ടെങ്കിലും ഏതാനും ചില ശ്ലോകങ്ങൾ ഗുണഭൂയിഷ്ഠങ്ങളല്ലെന്നും പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. വൃത്തിയിലാണ് ആചാര്യൻ തന്റെ പാണ്ഡിത്യം മുഴുവൻ പ്രകടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നതു്. അദ്ദേഹം ഒരു വിശിഷ്ടനായ ആലങ്കാരികനായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു സന്ദേഹമില്ല. വ്യക്തിവിവേകകാരനെ ഒരവസരത്തിൽ സ്മരിക്കുന്നു; 'ആബദ്ധപ്രചുരപരാർദ്ധ്യ കിങ്കിണീകഃ' എന്ന ശ്ലോകം മാഘം അഷ്ടമസർഗ്ഗത്തിൽനിന്നും 'അഹോ കേനേദൃശീ ബുദ്ധിഃ' എന്നും 'വക്ത്രസ്യന്ദിസ്വേദബിന്ദുപ്രബന്ധൈഃ' എന്നും 'സങ്കേതകാലമനസം വിടം ജ്ഞാത്വാ വിദഗ്ദ്ധയാ' എന്നുമുള്ള ശ്ലോകങ്ങൾ കാവ്യപ്രകാശം നവമദശമോല്ലാസങ്ങളിൽനിന്നും ഉദ്ധരിക്കുന്നു. വേറേയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പരിനിഷ്ഠിതമായ അലങ്കാരനദീഷ്ണതയ്ക്കു പല ഉദാഹരണങ്ങൾ അഭിജ്ഞന്മാർക്കു് ദൃശ്യങ്ങളാണ്.

വിഷയം

ശബ്ദാലങ്കാരങ്ങളേയും അർത്ഥാലങ്കാരങ്ങളേയുംപറ്റി മാത്രമേ ആചാര്യൻ പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിൽ പ്രതിപാദിക്കുന്നുള്ളു. ശബ്ദാലങ്കാരങ്ങളിൽ (1) ഛേകാനുപ്രാസം (2) വൃത്ത്യനുപ്രാസം (3) ലാടാനുപ്രാസം (4) യമകം (5) പുനരുക്തവദാഭാസം ഇവയെ അദ്ദേഹം സ്വീകരിക്കുന്നു. "ചിത്രാണാം നീരസത്വംകൊണ്ടത്ര നൈവ നിരൂപണം" എന്നു പറഞ്ഞു ചിത്രത്തെ പരിത്യജിക്കുന്നു. അർത്ഥാലങ്കാരങ്ങളിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദൃഷ്ടി യഥാക്രമം(1) ഉപമ (2) അനന്വയം (3) ഉപമേയോപമ (4) സ്മരണം (5) രൂപകം (6) സന്ദേഹം (7) ഭ്രാന്തിമാൻ (8)അപഹ്നുതി (9) ഉൽപ്രേക്ഷ (10) അതിശയോക്തി (11) ദീപകം (12) ദൃഷ്ടാന്തം (13) നിദർശന (14) വ്യതിരേകം (15) സഹോക്തി (16) സമാസോക്തി (17) അപ്രസ്തുതപ്രശംസ (18) അർത്ഥാന്തരന്യാസം (19) വക്രോക്തി (20) വിരോധാഭാസം (21) അസങ്ഗതി (22) വിഭാവന (23) വിശേഷോക്തി (24) വ്യാജസ്തുതി (25) പരിസംഖ്യ (26) സൂക്ഷ്മം (27) വ്യാജോക്തി (28) ശ്ലേഷം (29) വക്രോക്തി എന്നിവയിൽ പതിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഇതരാലങ്കാരങ്ങളെ ആചാര്യൻ പരാമർശിച്ചിട്ടുണ്ടോ എന്നു നിർണ്ണയിക്കുവാൻ തരമില്ല. ലീലാതിലകത്തിൽ ഇരുപത്തേഴ് അർത്ഥാലങ്കാരങ്ങളെ മാത്രമേ സ്പർശിച്ചിട്ടുള്ളു എന്നു മുൻപു നിർദ്ദേശിച്ചുവല്ലോ. രൂപകം, ഉൽപ്രേക്ഷ, അതിശയോക്തി മുതലായ ചില അലങ്കാരങ്ങളെ സപ്രഭേദമായാണ് പ്രതിപാദിക്കുന്നതു്.

കാലം

ആചാര്യൻ അജ്ഞാതനാമാവാണ്. കാലത്തെപ്പറ്റി ഖണ്ഡിച്ച് ഒന്നും പറയുവാൻ നിർവാഹമില്ല. രവിവർമ്മ മഹാരാജാവിനെപ്പറ്റി ഇരുപതോളം ശ്ലോകങ്ങൾ അവിടവിടെയായി ഉദ്ധരിച്ചു ചേർത്തിട്ടുണ്ട്. എല്ലാം സംസ്കൃതശ്ലോകങ്ങളാണ്. 'നൃപരാജ' എന്ന് അദ്ദേഹത്തെ ഒരു ഘട്ടത്തിൽ അഭിസംബോധനം ചെയ്തിരിക്കുന്നതു നോക്കുമ്പോൾ രാജരാജപരമായി ഒരു ശ്ലോകം കാണുന്നതും അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റിയാണെന്ന് അനുമാനിക്കാം. ആ മഹാരാജാവിനെ പ്രശസ്തനായ ഒരു യോദ്ധാവായും വിദ്വൽപ്രിയനായും വിതരണശീലനായുമാണ് ആ ശ്ലോകങ്ങളിൽ പ്രകീർത്തനം ചെയ്തിട്ടുള്ളതു്. മാതൃക കാണിക്കുവാൻ അവയിൽനിന്ന് അഞ്ചെണ്ണം ഉദ്ധരിക്കട്ടെ.

"രവിവർമ്മനരേന്ദ്രപാലിതാനാ-
മനുകൂലാഃ പരിപന്ഥിനോ ജനാനാം;
രവിവർമ്മനരേന്ദ്രവൈരഭാജാ-
മനുകൂലാഃ പരിപന്ഥിനോ ജനാനാം." (ലാടാനുപ്രാസം)

"ഗുണൈർല്ലോകോത്തരൈരൈസ്തൈസ്തൈഃ കീർത്തിം വിതനുതേതരാം,
രവിവർമ്മമഹീപാല! ഭവാനിവ ഭവാൻ പ്രഭോ!" (അനന്വയം)

"കല്പദ്രുമഃ കിമയമാശ്രിതമർത്ത്യലോകഃ,
ക്രീഡാഗൃഹീതമധുരാകൃതിരങ്ഗജന്മാ,
സാക്ഷാൽ പുരാരിരഥവേതി ഗുണൗഘശാലീ
ഡോളായതേ ഹൃദി നൃണാം രവിവർമ്മഭൂപഃ" (സന്ദേഹം)

"കഥയാപി വിലജ്ജതേ ഭവാൻ
നിജയേതി വ്യഥയേവ ഗാഹതേ
രവിവർമ്മമഹീപതേ! ഭവദ്-
ഗുണസാർത്ഥസ്സകലോ ദിഗന്തരം." (ഹേതുൽപ്രേക്ഷ)

"ആശ്ചര്യം രിപുസുദൃശാം സ്തനതടപതിതാഭിരശ്രുധാരാഭിഃ
നിർവാതി ജ്വലിതമിദം രവിവർമ്മാനരേന്ദ്ര! തേ ഹൃദയം." (അസങ്ഗതി)

ഈ ശ്ലോകങ്ങളെല്ലാം കൊല്ലത്തേ സങ്ഗ്രാമധീരരവിവർമ്മ ചക്രവർത്തിയെപ്പറ്റിയാണെങ്കിൽ ആചാര്യൻ കൊല്ലം ആറാം ശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നതായി സങ്കല്പിക്കാം. എന്നാൽ അതിനു തെളിവുപോരാതെയാണിരിക്കുന്നതു്. രവിവർമ്മാവിനെക്കൂടാതെ, രാമവർമ്മാവെന്നൊരു മഹാരാജാവിനേയും കോഴിക്കോട്ടേ മാനവിക്രമനാമധേയനായ ഒരു സാമൂതിരിപ്പാടിനേയും പറ്റി ഈരണ്ടു ശ്ലോകങ്ങൾ കാണുന്നു. രാമവർമ്മാവിനെപ്പറ്റിയുള്ള ഒരു ശ്ലോകവും സാമൂതിരിയെപ്പറ്റിയുള്ള രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങളും അടിയിൽ പകർത്താം.

"ശ്രീരാമവർമ്മനൃപതൗ പരിപാതി മഹീതലം,
വിഷാദീ മദനാരാതിർഗ്രഹാസ്സൽപഥലംഘിനഃ." (പരിസംഖ്യ)

"സർവേഷാമധിമസ്തകം ക്ഷിതിഭൃതാം വിന്യസ്തപാദസ്തമോ-
നിഘ്നന്നാശ്രിതകൈടഭാന്തകപദസ്സമ്യക്പ്രതാപോദയഃ
നാളീകസ്മരണം തനോതി നിതരാം ജായാന്വിതോ യോന്വഹം;
സോയം സമ്പ്രതി മാനവിക്രമ! ഭവാൻ ഭാസ്വാനിവ ഭ്രാജതേ." (ശ്ലേഷം)

"പാരാളും കല്പവൃക്ഷങ്ങളുമഹിതചകോരീദൃശാം കണ്ണുനീരും
മാരാഭാവേ രതിപ്പെൺകൊടി തടവിന താപത്തിനും ചാരുകീർത്തേ!
ആറായീ വീര! വിശ്രാണനനിപുണതയും കെല്പമക്കാന്തിവായ്പും
വേറാകാതേ പിറന്നോരളവു ഭുവി വിഭോ! വിക്രമക്ഷ്മാപതേ! നീ." (ശ്ലേ
ഷം)

ഈ മാനവിക്രമൻ ഏതുകാലത്തു ജീവിച്ചിരുന്നു എന്നും രാമവർമ്മാവു് ആരെന്നു പോലും നിശ്ചയമില്ല. ലീലാതിലകത്തിൽ ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുള്ള

"അതിശയരമണീയം രാമതേവീകണാ; നിൻ
വദനശശികളങ്കം കാന്തിനീരിൽക്കലങ്ങി"

എന്ന ശ്ലോകം അലങ്കാരസംക്ഷേപത്തിലും ഉദ്ധൃതമായിട്ടുണ്ട്.

“ഉചിതമറിക മുന്നം നല്ലതല്ലായ്കിലെല്ലാ-
മറിയുമവർകൾ ചൊന്നാൽക്കേൾക്കിലും നന്നു പിന്നെ”

എന്നും

“വല്ലോരിലും മതിയിലുള്ള മുഴുത്ത സങ്ഗം
നന്നല്ലപോൽ നളിനസുന്ദരി നമ്മളാർക്ക്”

എന്നുമുള്ള ശ്ലോകങ്ങൾ വൈശികതന്ത്രത്തിൽനിന്നു പകർത്തിയിരിക്കുന്നു. രാമതേവിക്കു പുറമെ, ചിത്രനീവി, കലാമണി, കെങ്കയമ്മ, രത്നവേണി, ഉത്രാടമാതു്, നാരണീനന്ദന, മാരചിന്താമണി, ലാവണ്യകേളി, രാമാമണി, മാരലേഖ, കലാവല്ലരി, പൂങ്കേതകി, എന്നിങ്ങനെ വേറേയും പല നായികമാരെപ്പറ്റിയുള്ള ചാടുശ്ലോകങ്ങളും കാണ്മാനുണ്ട്. ‘നിർമ്മാതുർന്നിരവദ്യശില്പരചനാ’ എന്ന ശ്ലോകം ഞാൻ അന്യത്ര ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുണ്ട്.

“നക്ഷത്രാണാം നികായം ഗഗനമരതക-
  ത്തുമലർപ്പാലികായാ-
മൊക്കക്കിഞ്ചിൽപ്പുരത്തിപ്പരിചൊടിത സമാ-
  യാതി സന്ധ്യാ ദിനാന്തേ
മൈക്കണ്ണാൾമൗലിമാലയ്ക്കിഹ മരതകമാ-
  ലയ്ക്കു മാലയ്ക്കു പൂവും
കൈക്കൊണ്ടെൻതോഴ! ചന്തംതടവി വരുമിള-
  ന്തോഴിതാനെന്നപോലെ” (ഉപമ)

എന്നും

“പ്രച്ഛന്നാത്മാ കിഴക്കേ മലയരികിലിരു-
  ന്നന്തിനേരം വരും പോ-
ന്നച്ചൈരെങ്ങും നടക്കു നഭസി നിജകരാ-
  ഗ്രേണ ജാഗ്രന്നിശായാം

ഇച്ചന്ദ്രൻ ചന്ദ്രികേ! നിൻവദനരുചി തരം-
  കിട്ടുകിൽക്കട്ടുകൊൾവാ-
നത്രേ തണ്ടുന്നതോർത്താൽ; കുടിലത ചിലനാൾ
  തത്ര കണ്ടീലയോ നീ?”

എന്നുമുള്ള ശ്ലോകങ്ങളും അശ്രുതപൂർവങ്ങളല്ല. തിരുവേക(ഗ)പ്പുറ‘ത്തമ്പുരാനെ’ (ദേവനെ) സ്തുതിക്കുന്നുണ്ട്. ആകെക്കൂടി സൂക്ഷ്മേക്ഷികയാ പരിശോധിക്കുമ്പോൾ ഗ്രന്ഥകാരന്റെ കാലം അവിജ്ഞേയമായിത്തന്നെ അവശേഷിക്കുന്നു എന്നു സമ്മതിക്കാതെ തരമില്ല. എന്നാൽ ഉദാഹൃതങ്ങളായ മണിപ്രവാളശ്ലോകങ്ങളുടെ പഴക്കത്തിൽനിന്ന് അലങ്കാരസംക്ഷേപത്തിന്റെ നിർമ്മിതി ക്രി. പി. പതിനഞ്ചാം ശതകത്തിനു പിന്നീടല്ലെന്നു സ്ഥാപിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നതാണ്.

രചനയുടെ മാതൃക

അനുപ്രാസത്തെ പരാമർശിക്കുന്ന ഒരു ഭാഗമാണ് താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നത്.

"അനേകവ്യഞ്ജനങ്ങൾക്കു സകൃൽസാമ്യമനേകധാ
ഛേകാനുപ്രാസമെന്നാഹുർവൃത്ത്യനുപ്രാസമന്യഥാ;
ഏകവ്യഞ്ജനസാദൃശ്യം നൈകസാദൃശ്യമേകധാ
അനേകത്ര്യാദിസാദൃശ്യമിങ്ങിനേ മൂന്നു ജാതി സഃ."

തത്ര ഛേകാനുപ്രാസോ യഥാ —

"ഏണാങ്കചൂഡരമണീം, രമണീയപീന-
ശ്രോണീനിരസ്തപുളിനാം, നളിനായതാക്ഷീം,
വീണാധരാ, മധികബന്ധുരബന്ധുജീവ-
ശോണാധരാ, മചലരാജസുതാമുപാസേ."

അത്ര രമണീരമണീയ ഇതി രേഫ മകാര ണകാരാത്മകസ്യ വ്യഞ്ജനസമുദായസ്യ സകൃൽ സാദൃശ്യം; ഏവമേവാസ്യപുളിനാം നളിനായതാക്ഷീമിത്യത്ര. വീണാധരാം ശോണാധരാമിത്യത്ര ച വിദ്യമാനത്വാദനേകധാത്വം വ്യഞ്ജനഗ്രഹണം സ്വരസാമ്യസ്യാനിയതത്വബോധനാർത്ഥം. യഥാ —

"ആലോലബാലമുകുളേ ബകുളേ വിഹാരം
കോലുന്ന കോലമുരികേ[3] വരികെന്നുപാന്തേ;
ലീലാവനത്തിലിവിടെക്കമനീയശീലാ
നീലാക്ഷിനീവിമലർമാതെഴുനള്ളിനാളോ?"

അത്ര പൂർവാർദ്ധേ ഛേകാനുപ്രാസഃ. 'കോലുന്ന കോലമുരികേ' ഇത്യത്ര ലകാരഗതസ്യ സ്വരസ്യ മാത്രാഭേദശ്ച. അനുപ്രാസ പ്രസ്താവേ കേവലസ്വരസാമ്യമകിഞ്ചിൽകരമേവ. യഥാ —

"ഇത ദലയതി ചിത്തകാമ്പു യൂനാം
മദനനയം വിദയം വിയോഗഭാജാം,
മൃദുപവനവിധൂതചൂതവല്ലീ-
കിസലയകത്രികകൊണ്ടു ചിത്രനീവീ."

"അത്ര പ്രഥമപാദേ തകാരാദൗ ദ്വിതീയപാദേ മകരാദൗ ച വർണ്ണചതുഷ്ടയേ യദ്യപി കേവലമകാരാത്മകസ്യ സ്വരസ്യ സാമ്യം വിദ്യതേ, തഥാപി ന തദനുപ്രാസപ്രയോജകം. വിധൂതചൂവല്ലീത്യത്ര വ്യഞ്ജനസ്യാപി സാമ്യേ സ്ഫുടോ$\int$നുപ്രാസഃ. കത്രികകൊണ്ടു ചിത്രനീവീത്യത്ര സ്വരസാമ്യം വിനാപിസ്ഫുട ഏവ."

ഉദ്ധൃതമായ ഭാഗത്തിൽനിന്ന് ആചാര്യന്റെ വിവരണ രീതി എത്ര വിശദവും വിശ്വതോമുഖവുമെന്നു മനസ്സിലാക്കാവുന്നതാണല്ലോ. നാലഞ്ചു നല്ല മണിപ്രവാളശ്ലോകങ്ങൾകൂടി എടുത്തു കാണിക്കാതെ മുന്നോട്ടു പോകുവാൻ മനസ്സു വരുന്നില്ല.

"മൺമേലുന്മേഷിവെണ്മാലതിമലരിൽ നില-
    ച്ചമ്പിലച്ചമ്പകൌഘം
തന്മേൽ മേന്മേലുരുമ്മി, പ്പുരമുലകിൽ വിത-
    ച്ചാമ്പൽതൻ പൂമ്പരാഗാൻ,
കമ്രേ നമ്രേ നവാമ്രേ തടവി വടിവിനോ-
    ടാഗതാനന്തിനേരം

[3] മുരിക്=ദേവത.

മമ്മാ! രമ്യാങ്ഗി! സമ്മാനയ മലയസമീ-
രാങ്കുരാൻ കെങ്കയമ്മേ" (അനുപ്രാസം)
"കരകലിതകുരങ്ഗം, കണ്ണിലത്യന്തപിങ്ഗം,
ചികുരഭരിതഗങ്ഗം, ചീർത്ത കാരുണ്യരങ്ഗം.
പരികലിതഭുജങ്ഗം, പർവതാപത്യസങ്ഗം,
മരുവുക ഹൃദി തുങ്ഗം, മാമകേ ശൈവമങ്ഗം" (അനുപ്രാസം)

"സിന്ദൂരം നീരസം; ചെന്തളിർ നിറമഴിയും;
കിംശുകം ഗന്ധഹീനം;
ബിംബം കയ്ക്കും; കഠോരം പവഴമണി; ജപാ-
പുഷ്പമോ വാട്ടമല്ലോ;
സന്ധ്യാമേഘം പൊടിച്ചിട്ടമൃതിലതു കുഴ-
ച്ചിട്ടുരുട്ടി ക്രമത്താൽ
നീട്ടിക്കല്പിച്ചിതെന്നേ കരുതുവിതധരം
നാരണീനന്ദനായാഃ" (സ്വരൂപോൽപ്രേക്ഷ)

"നിർമ്മായപ്രണയം നിറഞ്ഞുവഴിയുംപോലേകപോലേതെളിഞ്ഞുന്മീലൽപുളകാങ്കുരാണി, ചൊരിയും ധമ്മില്ലമാലാനി, തേ,

"മമ്മാ! മന്മഥതാണ്ഡവാനി മകളേ! ഞാൻ കണ്ടുതാവൂമന-
സ്സമ്മോഹേന മയങ്ങിമാകുമവലോകാന്താനി, കാന്താമണീ!"
(ഇവിടെ ധർമ്മോൽപ്രേക്ഷയില്ല)
"എങ്ങും നിർമ്മായ ചെമ്മേചിലപുളക, മയ-
ച്ചഞ്ചിതം പൂന്തുകിൽച്ചാർ-
ത്തങ്ങൈരങ്ഗാനി മേളിച്ചയി! തവ ശിഥിലീ-
കൃത്യ നീവീനിബന്ധം,
പൊങ്ങും പോർകൊങ്കതന്മേലിഴകിന കളഭ-
ച്ചാർത്തഴിക്കിന്ന തെക്കൻ-
ഗങ്ഗാപൂരം പിറന്നോരളവു ബത! പിറ-
ന്നീല പൂങ്കേതകീ ഞാൻ." (സമാസോക്തി)

ചെറുതാണെങ്കിലും അത്യന്തം ആകർഷകമായ ഒരു അലങ്കാര നിബന്ധമാണ് പ്രസ്തുത കൃതി എന്നു സമഷ്ടിയായി പറയാം. അതു ഭാഷയ്ക്കു സമ്മാനിച്ച പണ്ഡിതപ്രവേകനേയും നാം ഹൃദയപൂർവ്വമായി അനുമോദിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

19

ചില ആനുഷങ്ഗിക വിഷയങ്ങൾ

കേരളത്തിലേ അക്ഷരമാലകൾ

ബ്രാഹ്മി

ഇപ്പോൾ മലയാളഭാഷ എഴുതുന്നതിനു മലയാളമക്ഷരങ്ങളേ ഉപയോഗിക്കുന്നുള്ളൂ. എങ്കിലും ഈ അക്ഷരമാലയല്ലായിരുന്നു ആദ്യകാലത്തു് ഇവിടെ പ്രചരിച്ചിരുന്നതു്. അന്നു കേരളത്തിൽ ഉപയോഗിച്ചിരുന്ന അക്ഷരമാലയ്ക്കു 'വട്ടെഴുത്തു്' എന്നു പേർ പറയുന്നു. വെട്ടെഴുത്തിന്റെ ഒരു ദുഷിച്ച രൂപമാണു് വട്ടെഴുത്തു് എന്ന സംജ്ഞ എന്നുള്ള മതം സ്വീകാര്യമല്ല. തിരുനെൽവേലിയിൽ കുറ്റാലനാഥസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിലെ ഒരു പഴയ ശിലാലിഖിതത്തിൽ 'വട്ടം' എന്നുതന്നെ ഈ ലിപിയെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിച്ചുകാണുന്നു. അതിപ്രാചീനവും ഉത്തരഭാരതത്തിൽ പ്രചുരപ്രചാരവുമായിരുന്ന ഒരക്ഷരമാലയാണു് ബ്രാഹ്മി. ഭാരതീയർ അതു് ബ്രഹ്മാവുതന്നെ കണ്ടുപിടിച്ചതാണെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു. വളരെ വളരെ പഴക്കമുള്ള ഒരു ലിപിയാണു് ബ്രാഹ്മിയെന്നേ ആ ഐതിഹ്യത്തിനു് അർത്ഥമുള്ളൂ. ക്രി. മു. 1000-ാമാണ്ടിടയ്ക്കു ഭാരതത്തിലേ വണിക്കുകൾ വ്യാപാരത്തിനുവേണ്ടി ബാബിലോണിയയിലേക്കു ധാരാളമായി പ്രയാണം ചെയ്തിരുന്നു എന്നും അവിടെ ഉപയോഗിച്ചിരുന്ന സെമിറ്റിക്ക്‌ലിപി അവർ സ്വദേശത്തേക്കു കൊണ്ടുവന്നു എന്നും അതു വിദ്യാസമ്പന്നരായ ബ്രാഹ്മണരുടെ കൈയിൽ കിട്ടിയപ്പോൾ അവരിൽ ചില ശബ്ദശാസ്ത്രജ്ഞന്മാർ ലേഖനത്തിനു പ്രയോജകീഭവിക്കത്തക്കവിധത്തിൽ അതിനെ ചിട്ടപ്പെടുത്തി ബ്രാഹ്മിയാക്കി വികസിപ്പിച്ചു എന്നും ക്രി. മു. 500-ാമാണ്ടിനുമുമ്പു തന്നെ ആ വികാസം പരിപൂർണ്ണമായി എന്നും പ്രസ്തുതവിഷയത്തിൽ പ്രമാണപുരുഷനായ ഡോക്ടർ ബ്യൂളർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. സ്വദേശജമാണു് ബ്രാഹ്മി എന്നു വാദിക്കുന്ന ഭാരതീയ പണ്ഡിതന്മാരുണ്ടു്. ബ്രാഹ്മിയിൽനിന്നു ജനിച്ചതാണു് ദക്ഷിണഭാരതത്തിൽ അനന്തരകാലങ്ങളിൽ പ്രചരിച്ചുവന്ന വട്ടെഴുത്തും, ഇന്നും പ്രചരിക്കുന്ന ആന്ധ്രകർണ്ണാടക ലിപികളും, തമിഴ് ലിപിയും ഗ്രന്ഥാക്ഷരവും മലയാള ലിപിയും.

വട്ടെഴുത്തു്

വട്ടെഴുത്തിനു ചേരപാണ്ഡ്യലിപിയെന്നും നാനം മോനം എന്നുംകൂടി പേരുകൾ ഉണ്ടു്. ചേരപാണ്ഡ്യലിപി എന്നു പറയുന്നതു് അതിനു ചേരരാജ്യത്തിലും പാണ്ഡ്യരാജ്യത്തിലും പ്രചാരം സിദ്ധിച്ചിരുന്നതിനാലാണു്. മലയാളം അഭ്യസിക്കുവാൻ ആരം

ഭിക്കുമ്പോൾ എങ്ങനെ ‘ഹരിശ്രീ ഗണപതയേ നമഃ’ എന്നു പഠിക്കുന്നുവോ അതു പോലെ വട്ടെഴുത്ത് അഭ്യസിക്കുവാൻ തുടങ്ങുമ്പോൾ ‘ഓം നമോ നാരായണായ’ എന്നു പഠിച്ചു വന്നിരുന്നു. ‘ന’ എന്നും ‘മോ’ എന്നും ഉള്ള അക്ഷരങ്ങളെ തമിഴിൽ ‘നാന’ മെന്നും ‘മോന’ മെന്നും വ്യവഹരിക്കുന്നു. അങ്ങനെയാണ് നാനം മോനം എന്ന പര്യായത്തിന്റെ ഉത്ഭവം. നാമോത്തു (നമോസ്തു) എന്നും അതു പഠിപ്പിക്കാറുണ്ട്. തമിഴിൽനിന്നു പ്രമാണങ്ങൾ എഴുതുവാനും മറ്റും പ്രത്യേകമായി രൂപവല്ക്കരിച്ച ലിപിയാണ് വട്ടെഴുത്ത് എന്നു ബ്യൂളർ പറയുന്നതു യുക്തിയുക്തമായി തോന്നുന്നില്ല. അശോക ചക്രവർത്തിയുടെ ദക്ഷിണഭാരതശാസനങ്ങളിൽ നാം കാണുന്ന ബ്രാഹ്മിയിൽനിന്നു പ്രത്യേകമായി ഉണ്ടായ ഒരു ലിപിയാണ് വട്ടെഴുത്ത് എന്നാകുന്നു സിദ്ധാന്തപക്ഷം. ഏതാവൽപര്യന്തം കണ്ടുകിട്ടീട്ടുള്ള വട്ടെഴുത്തുരേഖകളിൽ അത്യന്തം പുരാതനങ്ങളായിട്ടുള്ളതു ക്രി. പി. എട്ടാം ശതകത്തിന്റെ അന്തിമപാദത്തിൽ പാണ്ഡ്യരാജ്യം ഭരിച്ചിരുന്ന ജടിലവർമ്മപരാന്തകൻ ഒന്നാമന്റെ ശിലാശാസനങ്ങളാണ്. അന്നുതന്നെ പ്രസ്തുത ലിപിക്കു സിദ്ധിച്ചിരുന്ന വികാസം പരിശോധിച്ചാൽ ക്രി. പി. 500-ാമാണ്ടിടയ്ക്കെങ്കിലും അതിന്റെ പ്രചാരം ആരംഭിച്ചിരുന്നിരിക്കണമെന്നു കാണുവാൻ കഴിയും. ആദ്യകാലത്തു ദ്രാവിഡഭാഷയ്ക്ക് ആവശ്യമുള്ള എല്ലാ അക്ഷരങ്ങളും വട്ടെഴുത്തിൽ വ്യക്തമായി എഴുതിവന്നിരുന്നു. പിന്നീടു ലേഖകന്മാർ അനവധാനത നിമിത്തം പ വ ഇവയും ക ച ഇവയും മറ്റും ഒന്നു പോലെ കുറിച്ചുതുടങ്ങി. ക്രി. പി. 17-ാം ശതകമായപ്പോൾ പ, വ, യ ന, ല, ള ഇവയെല്ലാം ഏകദേശം ഒരേ അക്ഷരം തന്നെ നടപ്പിലാക്കുകയും തന്നിമിത്തം വട്ടെഴുത്തുരേഖകൾ വായിക്കുന്നതിനു സാമാന്യക്കാർക്കു വലിയ വൈഷമ്യം നേരിടുകയും ചെയ്തു. മുൻപു പറഞ്ഞതുപോലെ പാണ്ഡ്യരാജ്യത്തിലും കേരളമുൾപ്പെടെയുള്ള ചേരരാജ്യത്തിലും ആണ് വട്ടെഴുത്തിനു പ്രചാരമുണ്ടായിരുന്നത്. വിജയാലയവംശത്തിലേ സുപ്രസിദ്ധ ചോളചക്രവർത്തികളായ പ്രഥമരാജരാജനും പ്രഥമരാജേന്ദ്രനും പാണ്ഡ്യരാജ്യം കീഴടക്കിയപ്പോൾ ചോളദേശത്തിലെ ലിപിയായ തമിഴു തന്നെ അവിടെയും പരന്നുതുടങ്ങി. ക്രി. പി. 15-ാം ശതകത്തോടുകൂടി വട്ടെഴുത്തു പാണ്ഡ്യരാജ്യത്തിൽ നിന്ന് അന്തർദ്ധാനം ചെയ്തു. എന്നാൽ കേരളത്തിൽ പതിനെട്ടാം ശതകത്തിന്റെ അവസാനം വരെ അതിന്റെ ആധിപത്യത്തിനു യാതൊരു പ്രതിബന്ധവുമുണ്ടായില്ല. കോവിലകം വക എഴുത്തുകുത്തുകൾ, ഗ്രന്ഥവരികൾ, കുടിക്കു കുടി കൈമാറിവന്ന പ്രമാണങ്ങൾ ഇവയിലെ ലിപി അന്നും വട്ടെഴുത്തുതന്നെയായിരുന്നു. ഇംഗ്ലീഷ് വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ ബീജാവാപത്തോടു കൂടിയാണ് അത് കേരളത്തിൽ നാമാവശേഷമായത് എന്നു സമഷ്ടിയായി പറയാം. അതിനുമുമ്പു മലയാളവും തമിഴും പഠിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ കുടിപ്പള്ളിക്കൂടത്തിൽ വിദ്യാർത്ഥികളെ ആശാന്മാർ വട്ടെഴുത്തു കൂടി ആഭ്യസിപ്പിച്ചുവന്നിരുന്നു.

കോലെഴുത്തും മലയാഴ്മയും

വട്ടെഴുത്തിൽനിന്നു കാലാന്തരത്തിൽ കോലെഴുത്ത് എന്ന് ഒരു ലിപി ഉത്ഭവിച്ചു. സമീപകാലം വരെ അതിനു കേരളത്തിലെ മുഹമ്മദീയരുടെ ഇടയിൽ വളരെ പ്രചാരമുണ്ടായിരുന്നു. കോൽകൊണ്ട് എഴുതുന്ന എഴുത്തിനാണ് കോലെഴുത്ത് എന്നു പേർ പറയുന്നത്. അതിന്റെ ആകൃതിക്കു വട്ടെഴുത്തിൽ നിന്നു വളരെ വ്യത്യാസമില്ല. അതിൽ സംവൃതോകാരത്തിനും ഏകാരത്തിനും ഓകാരത്തിനും പ്രത്യേക ചിഹ്നങ്ങളുണ്ടെന്നുള്ളതു പ്രത്യേകം സ്മർത്തവ്യമാകുന്നു. ‘മലയാഴ്മ’ ലിപിക്കു തെക്കൻ മലയാളമെന്നും പേരുണ്ട്. അതിനു തിരുവനന്തപുരത്തും അതിനു തെക്കൊട്ടുമേ

പ്രചാരമുണ്ടായിരുന്നുള്ളു. അതും വട്ടെഴുത്തിൽ നിന്നും ജനിച്ചതു തന്നെ. രണ്ടിനും തമ്മിൽ ഈഷദ്വ്യത്യാസമേ ഉള്ളു. ഈ മൂന്നുതരം ലിപികളിൽ വെച്ച് ഏറ്റവും സുഗമമായത് വട്ടെഴുത്താണെന്നും കേരളം മുഴുവൻ അതിനു പ്രായേണ ഐകരൂപ്യമുണ്ടെന്നും രായസവടിവുകളോ പ്രാദേശികവ്യത്യാസങ്ങളോ അതിന്റെ പ്രയോഗത്തിൽ കാണ്മാനില്ലെന്നും, പക്ഷേ ഏ, ഓ എന്നീ അക്ഷരങ്ങളുടെ അഭാവം, സംയുക്താക്ഷരങ്ങൾ ഇല്ലാതിരിക്കൽ ഈ, ഊ എന്നീ അക്ഷരങ്ങളിൽ 'ദീർഘ' ചിഹ്നങ്ങളുടെ പരിത്യാഗം, ചിഹ്നത്തിന്റെ വർജ്ജനം എന്നീ ന്യൂനതകൾകൊണ്ട് വൈഷമ്യങ്ങളുണ്ടെന്നും കോലെഴുത്തിൽ പ്രാദേശികങ്ങളായ പല രൂപഭേദങ്ങളും കാണാവുന്നതാണെന്നും മലയാഴ്മയിൽ പല രായസവടിവുകളും തമിഴ് രൂപങ്ങളും പദങ്ങൾക്കു പകരം അവയുടെ സങ്കുചിതരൂപങ്ങളും ഉള്ളതു നിമിത്തം അതു വായിക്കുവാൻ വളരെ ബുദ്ധിമുട്ടുണ്ടെന്നും പ്രസ്തുതവിഷയത്തിൽ പല ഗവേഷണങ്ങളും നടത്തീട്ടുള്ള അഭിജ്ഞന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

മലയാളലിപി

ഇന്നത്തേ മലയാളലിപിയുടെ മാതൃക ഗ്രന്ഥാക്ഷരമാണ്. ഈ ഗ്രന്ഥലിപിയും ബ്രാഹ്മിയിൽനിന്നു ജനിച്ചതുതന്നെയാണ്. ഗ്രന്ഥാക്ഷരം നാം ആദ്യമായി കാണുന്നതു ക്രി. പി. നാലും അഞ്ചും ശതകങ്ങളിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന പല്ലവരാജാക്കന്മാരുടെ ശാസനങ്ങളിലാകുന്നു. ക്രി. പി. 7-ാം ശതകത്തിൽ പല്ലവരാജ്യം പരിപാലിച്ചിരുന്ന പ്രഥമനരസിംഹവർമ്മന്റെ ശാസനങ്ങളിലും നാം ഈ ലിപി കാണുന്നുണ്ട്. സംസ്കൃതനിബന്ധങ്ങളും സംസ്കൃതശാസനങ്ങളും മററും പ്രസ്തുതലിപിയിലാണ് എഴുതിവന്നത്. ഗ്രന്ഥാക്ഷരം ക്രമേണ ദക്ഷിണഭാരതം മുഴുവൻ വ്യാപിച്ചു. മണിപ്രവാളസാഹിത്യത്തിന്റെ ആവിർഭാവത്തോടുകൂടി കേരളീയർക്കു പ്രത്യേകം ഒരക്ഷരമാലയുടെ സാഹായം ആവശ്യകമായിത്തീർന്നു. ബ്രാഹ്മിയിൽ ആകെ 46 അക്ഷരങ്ങളാണുണ്ടായിരുന്നത്. ബാക്കിയുള്ള അക്ഷരങ്ങൾ ഗ്രന്ഥാക്ഷരം സംവിധാനം ചെയ്ത പണ്ഡിതന്മാർ തമിഴിൽനിന്നു സ്വീകരിച്ചു. കേരളീയർ ആര്യഎഴുത്ത് എന്നു കുടിപ്പേരുള്ള മലയാളലിപി ക്രി. പി. ഒൻപതാം ശതകത്തോടുകൂടിയെങ്കിലും ചിട്ടപ്പെടുത്തി പ്രചരിപ്പിച്ചിരുന്നിരിക്കണമെന്ന് അനുമാനിക്കുവാൻ ന്യായമുണ്ട്. പ്രാക്തനതമങ്ങളായ പല മണിപ്രവാളഗ്രന്ഥങ്ങളും എനിക്കു കാണ്മാനിടവന്നിട്ടുണ്ട്. കൊല്ലം 426-ാമാണ്ടത്തെ ആറ്റൂർ താമ്രശാസനമാണ് ഇതുവരെ നമുക്കു ലഭിച്ചിട്ടുള്ളതിൽ ആദ്യത്തെ മലയാളരേഖ എന്നു മുമ്പു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ദൂതവാക്യം ഗദ്യം പകർത്തിയെഴുതിയതു കൊല്ലം 549-ാമാണ്ടാണെന്നും പ്രസ്താവിച്ചുകഴിഞ്ഞു. ഇതിൽ നിന്നെല്ലാം ആര്യ എഴുത്ത് കേരളത്തിൽ ഇദംപ്രഥമമായി നടപ്പിലാക്കിയതു തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛനാണെന്നു പറയുന്നതു പരമാബദ്ധമാണെന്നു വന്നുകൂടുന്നു.

ആചാരഭാഷ

വലിയ നിലയിലും എളിയ നിലയിലും ഉള്ള ആളുകൾ തമ്മിൽ സംഭാഷണം ചെയ്യുമ്പോൾ അവസ്ഥാഭേദം പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതിനു പല പദങ്ങളും മലയാളഭാഷയിൽ പ്രയോഗിക്കേണ്ടതായുണ്ട്. തമിഴ്ഭാഷ സംസാരിക്കുന്ന ശ്രീവൈഷ്ണവന്മാരുടെ ഇടയിലും അങ്ങനെ ചില പദങ്ങൾ ദേവന്മാരേയും അതിഥികളേയും മറ്റും ഉദ്ദേശിച്ചു ബഹുമാനസൂചകമായി പ്രയോഗിക്കാറുണ്ടെങ്കിലും ആ പരിപാടിക്ക് അവരുടെ

ഇടയിൽ കേരളത്തിലെന്നതുപോലെയുള്ള വൈപുല്യമോ നിഷ്കർഷയോ ഇല്ല. കേരളത്തിൽ ഇത്തരത്തിൽ ഒരാചാരം രൂഢമൂലമായതു് ഇവിടത്തെ ജാതിവ്യവസ്ഥയുടെ കർക്കശതകൊണ്ടായിരിക്കാമെന്ന് ഊഹിക്കാവുന്നതാണ്. സ്വാമിഭൃത്യവ്യത്യാസത്തെ ആസ്പദമാക്കി ഒരേ പദത്തിനു യൌഗ പദ്യേന രണ്ടു വിധത്തിലുള്ള പര്യായങ്ങൾ പ്രയോഗിക്കേണ്ട ആവശ്യം കേരളീയരുടെ ഇടയിലുണ്ടു്. ചില പദങ്ങൾകൊണ്ടു് ഈ ആചാരമര്യാദ ഉദാഹരിക്കാം. ഗൃഹത്തിനു കോവിലകമെന്നും കുപ്പമാടമെന്നും, പറയുന്നതിനു കല്പിക്കുക എന്നും വിടകൊള്ളുക എന്നും, ഭക്ഷണത്തിന് അമറേത്തെന്നും കരിക്കൊടി എന്നും, അരിക്കു വിത്തരിയെന്നും കല്ലരി എന്നും, വസ്ത്രത്തിനു പരിവട്ടമെന്നും അടിതോലെന്നും, യാത്രയ്ക്ക് എഴുന്നള്ളത്തെന്നും വിടകൊള്ളലെന്നും, മരണത്തിനു നാടുനീങ്ങുക അഥവാ തീപ്പെടുക എന്നും കുററം പിഴയ്ക്കുക എന്നും, നിദ്രയ്ക്കു പള്ളിക്കുറുപ്പെന്നും നിലം പൊത്തലെന്നും, കുളിയ്ക്കു നീരാട്ടമെന്നും നനയലെന്നും, ലേഖനത്തിനു തിരുവെഴുത്തെന്നും കൈക്കുററപ്പാടെന്നും, ദേഹത്തിനു തിരുമേനിയെന്നും പഴംപുറമെന്നും, ഒപ്പിനു തുല്യം ചാർത്തു് അഥവാ തൃക്കൈ വിളയാട്ടമെന്നും കൈപ്പതിവെന്നും, ക്ഷൗരത്തിന് അങ്കംചാർത്തു് എന്നും മുടിയിറക്കലെന്നും, താംബൂലത്തിന് ഇലയമൃത് എന്നും പഴുത്തിലക്കാറെറന്നും, പല്ലുതേപ്പിനു തിരുമുത്തു വിളക്കലെന്നും ഉമിക്കരിയുരപ്പെന്നും, വിദ്യാഭ്യാസത്തിനു പള്ളിവായനയെന്നും പൂഴിവരപ്പെന്നും രോഗത്തിനു ശീലായ്മയെന്നും പടുകാലമെന്നും, തേച്ചുകുളിയ്ക്ക് എണ്ണക്കാപ്പെന്നും മെഴുക്കുപുരട്ടെന്നും മററും അവസ്ഥാഭേദങ്ങൾ അനുസരിച്ചു പര്യായഭേദങ്ങൾ പ്രചരിക്കുന്നു. തൃത്താലിച്ചാത്തിനും പള്ളിക്കെട്ടിനും കല്യാണമെന്നും, തിരുവാഴിക്കു മോതിരമെന്നും, ഉൾച്ചാർത്തിനു കൗപീനമെന്നും, നീർക്കാപ്പുരയ്ക്കു മറപ്പുരയെന്നും, പള്ളിയറയ്ക്കു കിടക്കമുറിയെന്നും, തിരുമാടമ്പിന് ഉപനയനമെന്നുമാണ് അർത്ഥം. ഈ പദങ്ങളെല്ലാം സ്വാമി സംബന്ധികളാകുന്നു. ദേശീയമായുള്ള വ്യത്യാസവും ആചാര ഭാഷയിൽ സംക്രമിച്ചിട്ടുണ്ടു്. തെക്കർ 'നാടുനീങ്ങ'ലും 'തുല്യം ചാർത്ത'ലും 'അടിയനു'മാണ് പ്രയോഗിക്കുന്നതെങ്കിൽ വടക്കർ ആ അർത്ഥങ്ങളിൽ യഥാക്രമം 'തീപ്പെട'ലും 'തൃക്കൈവിളയാട്ട'വും 'എറാനു'മാണ് ഉപയോഗിക്കുന്നതു്. വലിയവരിൽത്തന്നെ നാടുവാഴികളായ രാജാക്കന്മാരെ പരാമർശിക്കുന്ന ചില പദങ്ങൾ ഇടപ്രഭുക്കന്മാരുടെ വിഷയത്തിൽ പ്രയോഗിയ്ക്കുവാൻ പാടുള്ളതല്ല. 'തിരു' 'പള്ളി' ഇവ സ്വാമിസംബന്ധികളായ പദങ്ങളുടേയും 'പഴ' 'അടി' ഇവ ഭൃത്യസംബന്ധികളായ പദങ്ങളുടേയും മുമ്പേ ചേർക്കുന്നതു നാട്ടുനടപ്പാകുന്നു. തിരുമനസ്സ്, തിരുവുള്ളം, പള്ളിയറ, പള്ളിക്കുറുപ്പു് തുടങ്ങിയ പദങ്ങളും പഴമനസ്സ്, പഴന്തള്ള അടിതോൽ, അടിക്കിടാവ് (വീട്ടിലെ ഭൃത്യൻ) മുതലായ പദങ്ങളും ഈ ഘട്ടത്തിൽ ഉദാഹരിയ്ക്കാവുന്നതാണ്. തന്തപ്പഴവൻ, കാരണവപ്പഴവൻ എന്നീ വാക്കുകളിൽ 'പഴ' എന്ന അനുബന്ധം ഒടുവിൽ ചേർത്തുകാണുന്നു. രാജമന്ദിരങ്ങളിലോ ആഢ്യബ്രാഹ്മണഗൃഹങ്ങളിലോ ഇടപഴകി അവയിൽ വസിക്കുന്ന ഉയർന്ന നിലയിലുള്ളവരുമായുള്ള നിത്യസഹവാസം വഴിക്കു നേടേണ്ടതാണ് ഈ ആചാരഭാഷാവ്യുൽപത്തി എന്നു ചുരുക്കത്തിൽ പറയാം. ഇതിന്റെ ശാഖോപശാഖകൾ സംഖ്യാതീതങ്ങളാണ്.

മൂലഭദ്രീഭാഷ

കേരളത്തിൽ അക്ഷരങ്ങളെ മാറ്റി മറിച്ച് ഉച്ചരിച്ചും എഴുതിയും വിവക്ഷിതാർത്ഥം പരസ്യമാക്കാതെ അന്യനെ ഗ്രഹിപ്പിക്കുന്നതിനു പല ഉപായങ്ങളും പൂർവ്വന്മാർ

സ്വീകരിച്ചിരുന്നു. അവയിൽ അതിപ്രധാനമാണ് മൂലഭദ്രിഭാഷ. അതിനു മൂലമന്ത്രികാഭാഷയെന്നും മൂലദേവീഭാഷയെന്നും കൂടി പേരുണ്ട്. പ്രസ്തുതഭാഷയുടെ രീതിയെന്തെന്നു താഴെക്കാണുന്ന സൂത്രങ്ങളിൽനിന്നു ഗ്രഹിക്കാം.

"അകോ ഖഗോ ഘങശ്ചൈവ ചടോ ഞണ തപോ മനഃ
ജഝോ ഡഢോ ദധശ്ചൈവ ബഭോ ഥഫ ഷരോതി ച
യശോ രഷോ ലസശ്ചൈവ വഹ ക്ഷള ഴറ ക്രമാൽ
ങഞ്ച ണ്ടന്ത ഠപന്ന ൻറ ററ ൻൽ ർൾ."

ഈ നിയമമനുസരിച്ച് (1) അകാരത്തിനു പകരം കകാരവും കകാരത്തിനു പകരം അകാരവും പ്രയോഗിക്കണം. ആ വ്യവസ്ഥ (1) ഖ, ഗ; (2) ഘ, ങ; (3) ച, ട; (4) ഞ, ണ; (5) ത, പ; (6) മ, ന; (7) ജ, ത്സ; (8) ഡ, ഢ; (9) ദ, ധ; (10) ബ, ഭ; (11) ഥ, ഫ; (12) ഷ, ഠ; (13) യ, ശ; (14) ര, ഷ; (15) ല, സ; (16) വ, ഹ; (17) ക്ഷ, ള; (18) ഴ, റ; എന്നീ അക്ഷരദ്വന്ദ്വങ്ങളുടെ വിഷയത്തിലും സങ്ക്രമിപ്പിക്കേണ്ടതാണ്. അ അ എന്ന് 'ക്ക' യ്ക്കും അതുപോലെ മറിച്ചും ഉപയോഗിക്കണം. (1) ങ്ക, ഞ്ച; (2) ണ്ട, ന്ത; (3) മ്പ, ന്ന; (4) ൻറ,റ്റ; എന്നീ സംയുക്താക്ഷാരയുഗ്മങ്ങളുടേയും (1) ൻ, ൽ; (2) ർ, ൾ; ഈ അർദ്ധാക്ഷര (ചില്ലുകൾ) ദ്വന്ദ്വങ്ങളുടേയും കാര്യത്തിലും പ്രസ്തുതവിധി വ്യാപിപ്പിക്കേണ്ടതാകുന്നു. (1) 1, 2; (2) 3, 4; (3) 5, 6; (4) 7, 8; (5) 9, 10; ഈ സംഖ്യാദ്വിതയങ്ങളും മേൽപ്രകാരത്തിൽ മാററിമറിക്കേണ്ടതാകുന്നു. ഒരു സംസ്കൃതശ്ലോകവും അതിന്റെ മൂലദേവീഭാഷയിലുള്ള പരാവർത്തനവും താഴെച്ചേർക്കുന്നു.

"നമശ്ശിവായ ശാന്തായ ശുദ്ധായ പരമാത്മനേ
സച്ചിദാനന്ദരൂപായ ദക്ഷിണാമൂർത്തയേ നമഃ"
"മനയ്യിഹാശ യാണ്ടാശ യുധ്ദാശ തഷനാപ്പമേ
ലട്ടിധാമന്ധഷൂതാശ ധളിഞാന്ദർപ്പശേ മനഃ"

ഊടറിഞ്ഞവനല്ലാതെ ഈ ഓല വായിക്കാൻ തരമില്ലെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

പഴഞ്ചൊല്ലുകൾ

പഴഞ്ചൊല്ലുകൾക്കു കേൾവിപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഒരു ഭാഷയാകുന്നു മലയാളം. പഴഞ്ചൊല്ല് അഥവാ പഴമൊഴി എന്ന പദത്തിന്റെ അർത്ഥം ഒരു ജനസമുദായത്തിൽ പണ്ടേക്കു പണ്ടേ പലരും പറഞ്ഞു പറഞ്ഞു പരന്ന പഴക്കം വന്നിട്ടുള്ള ചൊല്ല് എന്നാണ്. ഏതു നിലയിൽ എത്ര നിരക്ഷരകുക്ഷിയായ മനുഷ്യനും കേട്ടാൽ ഉടനടി അർത്ഥാവബോധം ജനിക്കത്തക്ക വിധത്തിൽ, കഴിയുന്നതും പ്രഥമാക്ഷരത്തിനോ ദ്വിതീയാക്ഷരത്തിനോ സാജാത്യമുള്ള ലളിതപദങ്ങളെക്കൊണ്ടു, സാന്മാർഗ്ഗികങ്ങളോ തദിതരങ്ങളോ ആയ സാമാന്യ തത്വങ്ങളെ പ്രതിപാദിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി രചിച്ചിട്ടുള്ള ചെറിയ വാക്യങ്ങളാകുന്നു പ്രായേണ ഈ ആഭാണകങ്ങൾ. ഇവയ്ക്കു പ്രായേണ യഥാശ്രുതമായ അർത്ഥത്തിനു പുറമേ വ്യങ്ഗ്യമര്യാദയാ മറ്റൊരർത്ഥംകൂടി ധ്വനിപ്പിക്കുവാൻ ശക്തിയുണ്ടായിരിക്കും. 'ഒരു മരം കാവാകയില്ല' 'ഒരേററത്തിന് ഒരിറക്കം' മുതലായ പഴഞ്ചൊല്ലുകൾ ഇതിനുദാഹരണങ്ങളാണ്. അപൂർവ്വം ചില ആഭാണകങ്ങൾ മാത്രമേ വസ്തുസ്ഥിതിപ്രതിപാദകങ്ങളായുള്ളു. 'പഴുത്ത മാവിലകൊണ്ടു പല്ലുതേച്ചാൽ പുഴുത്ത വായും നാറുകയില്ല' ഇത്യാദി വാക്യങ്ങൾ നോക്കുക. പദ്യസാഹിത്യത്തിന്റെ പ്രാദുർഭാവത്തിനു മുമ്പുതന്നെ പല പഴഞ്ചൊല്ലുകൾ ഭാഷയിൽ പ്രരൂഢങ്ങളായിരുന്നിരിക്കണം. ഓരോരോ സരസന്മാരുടെ രസനകളിൽനിന്ന്

അവ മുത്തുകൾപോലെ പൊഴിയുകയും അവയെ ശ്രോതാക്കൾ അത്യന്തം ആനന്ദത്തോടുകൂടി തങ്ങളുടെ കണ്ഠങ്ങൾക്ക് അലങ്കാരങ്ങളാക്കുകയും ചെയ്തു എന്നാണ് ഊഹിക്കേണ്ടതു്. ഏതു വിഷയത്തെപ്പറ്റിയും മലയാളത്തിൽ ലോകോക്തികൾ ഉണ്ടെങ്കിലും ഗാർഹികങ്ങളാണ് അവയിൽ ഒരു വലിയ ശതമാനവുമെന്നു തോന്നുന്നുണ്ടു്. (1) അച്ചിക്കു കൊഞ്ചു പക്ഷം; നായർക്ക് ഇഞ്ചി പക്ഷം; (2) അനച്ച അടുപ്പേൽ ആനയും വേകം; (3) അപ്പം തിന്നണോ കുഴിയെണ്ണണോ; (4) അമ്മായി ഉടച്ചതു മൺചട്ടി; മരുമകളുടച്ചതു പൊൻചട്ടി (5) അമ്മായി ചത്തിട്ടു മരുമകളുടെ കരച്ചിൽ; (6) അരിനാഴിക്കും അടുപ്പു മൂന്നുവേണം; മുതലായവ ആ കൂട്ടത്തിൽപെടുന്നു. പശു, പൂച്ച, പട്ടി, പന്നി, മീൻ, ആന, കുതിര, മുതലായവയെപ്പറ്റി അനേകം പഴഞ്ചൊല്ലുകൾ ഉണ്ടു്. (1) ഏട്ടിൽ കണ്ട പശു പുല്ലുതിന്നുകയില്ല; (2) കുറുണിപ്പാൽ കറന്നാലും കുരയെത്തിന്നുന്ന പശു ആകാ; (3) പൂച്ചയ്ക്കെന്തു പൊന്നുരുക്കുന്നേടത്തു കാര്യം; (4) എലി പിടിക്കും പൂച്ച കലവുമുടയ്ക്കും; (5) നായ്ക്കോലം കെട്ടിയാൽ കുരയ്ക്കണം; (6) ഉരിനെല്ലുരാൻ പോയിട്ടു പത്തു പറ നെല്ലു പന്നി തിന്നു; (7) ഇരയിട്ടാലേ മീൻപിടിക്കാവൂ; (8) ആനയില്ലാതെ ആറാട്ടോ; (9) ആന പോകുന്ന വഴിയേ വാലും; (10) കുതിരക്കു കൊമ്പു കൊടുത്താൽ ഒരുത്തനേയും വച്ചേയ്ക്കയില്ല; ഇത്യാദി വാക്യങ്ങൾ പരിശോധിക്കുക. ഇതുപോലെ കാക്ക മുതലായ പക്ഷികളെക്കുറിച്ചും ഉണ്ടു്. കാലിമേച്ചിൽ, കൃഷി, കച്ചവടം, വൈദ്യം, ജ്യോത്സ്യം, വാസ്തുവിദ്യ, നൃത്തവിദ്യ, പട, നായാട്ട് മുതലായ വിഷയങ്ങളെ ആസ്പദമാക്കിയുള്ള ലോകോക്തികൾ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധേയങ്ങളാണ്. (1) അക്കരെനില്ക്കുമ്പോൾ ഇക്കരെപ്പച്ച; ഇക്കരെ നില്ക്കുമ്പോൾ അക്കരെപ്പച്ച; (2) മകരത്തിൽ മഴപെയ്താൽ മലയാളം മുടിയും, (3) കടയ്ക്കൽ നനച്ചേ തലയ്ക്കൽ പൊടിക്കൂ; (4) ചുണ്ടങ്ങ കൊടുത്തു വഴുതിനങ്ങ വാങ്ങരുതു്; (5) അതിവടയമുണ്ടെങ്കിൽ അതിസാരം പുറത്തു്; (6) അകപ്പെട്ടവന് അഷ്ടമത്തിൽ ശനി; ഓടിപ്പോയവന് ഒൻപതാമിടത്തു വ്യാഴൻ, (7) അടിസ്ഥാനമുറച്ചേ ആരൂഢമുറയ്ക്കൂ; (8) ആടാത്ത ചാക്കിയാർക്ക് അണിയൽ; (9) അന്നന്നു വെട്ടുന്ന വാളിനെ നെയ്യിടൂ; (10) അരചൻ ചത്താൽ പടയില്ല; (11) നായാട്ടു നായ്ക്കൾ തമ്മിൽ കടികൂടിയാൽ പന്നി കുന്നുകയറും; തുടങ്ങിയ ലൗകികോക്തികൾ ഈ വിഷയങ്ങളെ പരാമർശിക്കുന്നു. ‘അകപ്പെട്ടവന്’ ‘അടിസ്ഥാനം’ മുതലായവ പോലെ കാലാന്തരത്തിൽ സംസ്കൃത പദങ്ങൾ കൂടിച്ചേർന്ന ചില പഴഞ്ചൊല്ലുകളും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടെങ്കിലും ആ പദങ്ങൾ തത്സമങ്ങളെന്ന നിലയിൽ സർവസാധാരണങ്ങളാണെന്നു നാം ഓർമ്മിക്കേണ്ടതാണ്. (1) അല്പന് ഐശ്വര്യം വന്നാൽ അർദ്ധരാത്രി കുടപിടിക്കും; (2) അർദ്ധം താൻ അർദ്ധം ദൈവം; (3) ശീലിച്ചതേ പാലിക്കൂ; (4) ശുദ്ധൻ ദുഷ്ടന്റെ ഫലം ചെയ്യും; (5) ആവശ്യക്കാരന് ഔചിത്യമില്ല; ഇത്യാദി വാക്യങ്ങളും അക്കൂട്ടത്തിൽ പെടുന്നു. (1) നായകം പഠിച്ച പതക്കം പോലെ; (2) പക്ഷിയെ പിടിക്കാൻ മരം മുറിക്കും പോലെ; (3) പഴുക്കാനിലയിൽ കുറികോൽ കണ്ടപോലെ; (4) തീക്കൊള്ളിമേൽ മീറുകളിക്കും പോലെ; ഇത്തരത്തിലുള്ള ഉപമകളും ഒട്ടുവളരെ കാണ്മാനുണ്ടു്. ചില പഴഞ്ചൊല്ലുകളിൽ നിന്ന് അവയുടെ ഉത്ഭവത്തിന്റെ കാലം നിർണ്ണയിക്കുവാൻ കഴിയും. പറങ്കിക്കു നന്ത് ലന്തയ്ക്കു നഞ്ച്; മുതലായ വാക്യങ്ങൾ അത്തരത്തിലുള്ളവയാണ്. (1) ഉർവശീശാപം ഉപകാരം; (2) രാമായണം മുഴുവൻ വായിച്ചിട്ടും രാമനു സീത ആരെന്നു ചോദിക്കുന്നു; (3) കാർത്തിക ഒഴിഞ്ഞാൽ മഴയില്ല; കർണ്ണൻ പട്ടാൽ പടയില്ല; ഇങ്ങനെ ഇതിഹാസജന്യങ്ങളായും, (1) അവൻ ഒരു ആഷാഢഭൂതിയാണ്; (2) അങ്ങോരൊരു ഹരിശ്ചന്ദ്രനാണ്; (3) അവൾ ഒരു താടകയാണ്; ഇങ്ങനെ വിവിധസാഹിത്യസ്പർശികളായും പല വാക്യങ്ങൾ ഭാഷയിൽ കാണ്മാനുണ്ടു്. ഇന്നും

അത്തരത്തിൽ (1) അവനൊരു ജംബുലിങ്ഗമാണ്; അവനൊരു എംഡനാണ്; ഇങ്ങനെയുള്ള വാക്യങ്ങൾ ആവിർഭവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

(1) പണ്ടേചൊല്ലിനു പഴുതില്ല; എന്നും (2) പഴഞ്ചൊല്ലിൽ പതിരുണ്ടെങ്കിൽ പശുവിൻ പാലും കൈക്കും, അഥവാ പഴഞ്ചോററിൽ കൈവേകും; എന്നും രണ്ടു പഴഞ്ചൊല്ലുകൾ ഭാഷയിലുണ്ട്. അവ പരമാർത്ഥങ്ങളാകുന്നു. ഈ സാഹിത്യ ഗുളികകൾക്കുള്ള ധർമ്മാധർമ്മോപദേശപാടവവും പ്രകൃതിനിരീക്ഷണപ്രേരകത യും സാമാന്യമല്ല. ഇവയെ സകലഭാഷാകവികളും പ്രത്യേകിച്ചു ചമ്പൂകാരന്മാരും ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു കടാക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും ലുബ്ധു കൂടാതെ അവസരം നോക്കി വാരിക്കോ രിവിളമ്പി സഹൃദയന്മാർക്കു സൗഹിത്യം നല്കിയതു മഹാകവി കുഞ്ചൻനമ്പ്യാരാകു ന്നു. പശ്ചാൽകാലികന്മാരായ തുള്ളൽക്കഥയെഴുത്തുകാർക്ക് ആ ഫലിതമൂർത്തി യുടെ അടുത്തെങ്ങും ചെന്നുപറ്റിക്കൊള്ളുവാൻ സാധിക്കാതെപോയതു് പ്രധാന മായി അവർക്കു പ്രസ്തുത വിഷയത്തിലുള്ള പ്രാഗത്ഭ്യത്തിന്റെ അഭാവമാണെന്നു പറഞ്ഞാൽ അതു് ഏറെക്കുറെ ശരിയായിരിക്കും.

കടംകഥകൾ

ബാലന്മാർക്കു പലമാതിരിയുള്ള മാനസികവിനോദങ്ങളിൽ ഒന്നാണ് കടങ്കഥക ളെക്കൊണ്ടുള്ള വ്യവഹാരം. ഇവയെ തോൽക്കഥകളെന്നും പറയും. ഹൃദയത്തിന് ആനന്ദവും ബുദ്ധിക്കു തീക്ഷ്ണതയും സാഹിത്യവിഷയത്തിൽ അഭിരുചിയും നല്കുന്ന തിന് ഈ കഥകൾക്കു കെൽപ്പുണ്ട്. ഒരിക്കൽ കേട്ടാൽ ഉടൻ അർത്ഥാവബോധം ഉണ്ടാകാത്തവയും എന്നാൽ സ്വല്പം ശ്രദ്ധിച്ച് ആലോചിച്ചാൽ സൂക്ഷ്മതത്വം ഗ്രഹി ക്കാവുന്നവയുമാണ് ഇവ. കടങ്കഥകൾ ചോദിച്ചു പ്രതിയോഗിയെ മൂകനാക്കി അയാ ളെക്കൊണ്ടു കടം മൂളിക്കുന്നതു് അക്ഷരശ്ലോകം ചൊല്ലി അച്ചുമൂളിക്കുന്നതുപോലെ രസകരമായ ഒരു വ്യാപാരമാകുന്നു. ഇതര ഭാഷകളിലും ഇത്തരത്തിലുള്ള പ്രഹേ ളികകൾ ഉണ്ടെങ്കിലും മലയാളത്തിൽ അവ അസംഖ്യങ്ങളാണ്. പഴമ മൺമറയു ന്നതോടുകൂടി അവയിൽ പലതും അസ്തപ്രായങ്ങളായിത്തീർന്നിട്ടുണ്ട്. നിപുണമായി ഉദ്യമിച്ചാൽ ഒട്ടുവളരെ കടങ്കഥകൾ ഏതൊരു ഭാഷാഭിമാനിക്കും ശേഖരിക്കാവുന്ന താണ്. ചില ഉദാഹരണങ്ങൾ അടിയിൽ ചേർക്കാം.

1. ഞെട്ടില്ലാവട്ടയില (പർപ്പടം);
2. ഉണ്ണാത്ത അമ്മയ്ക്കു് ഒരു മുട്ടൻവയറ് (വക്കോൽതുറു);
3. കറുത്തിരുണ്ടവൻ, കണ്ണു രണ്ടുള്ളവൻ, കടിച്ചാൽ രണ്ടു മുറി (പാക്കുവെട്ടി);
4. മുറ്റത്തെ ചെപ്പിന് അടപ്പില്ല (കിണറ്);
5. തോട്ടുവക്കത്തൊരമ്മൂമ്മ പട്ടിട്ടുമൂടി (കൈതച്ചക്ക);
6. കിറുകിറുപ്പു കേട്ടു ചക്കിൻ ചോട്ടിൽ ചെന്നാൽ പിള്ളർക്കു തിന്മാൻ പിണ്ണാക്കി ല്ല (ഇല്ലി);
7. ആന കേറാമല, ആടു കേറാമല, ആയിരം കാന്താരി പൂത്തിറങ്ങി (നക്ഷത്ര ങ്ങൾ);
8. അകത്തു തിരിതെറുത്തു പുറത്തു മൊട്ടയിട്ടു (കുരുമുളക്);
9. ചത്ത കാള മടലെടുക്കുമ്പോൾ ഓടും (വള്ളം);
10. ആനയ്ക്കും പാപ്പാനും നിലയ്ക്കാത്ത വെള്ളത്തിൽ കാവശ്ശേരിക്കുട്ടികൾക്കു കഴ ത്തററം വെള്ളം (ആമ്പൽപ്പൂവ്);

11. നാലുപേരുകൂടി ഒന്നായി (മുറുക്കുക);
12. ഒരമ്മ എന്നും വെന്തും നീറിയും (അടുപ്പ്);
13. രണ്ടു കിണററിന് ഒരു പാലം (മൂക്ക്);
14. ഇരുട്ടുകാട്ടിൽ കുരുട്ടുപന്നി (പേൻ);
15. അമ്മ കിടക്കും മകളോട്ടം (അമ്മിയും കുഴവിയും);
16. ചുള്ളിക്കമ്പിൽ ഗരുഡൻതൂക്കം (വാവൽ);
17. അമ്പലത്തിലുള്ള ചെമ്പകത്തിൽ ഒരു കൊമ്പും കാണ്മാനില്ല (കൊടിമരം);
18. പലകക്കീഴേ പച്ചയിറച്ചി (നഖത്തിന്റെ അടിവശം);
19. കാട്ടിൽ നില്ക്കും മരം വീട്ടിൽ വരുമ്പോൾ കണക്കപിള്ള (ചങ്ങഴി);
20. ഒരെരുത്തിൽ നിറച്ചു വെള്ളക്കാള (പല്ലുകൾ);
21. അമ്മയ്ക്കു വയറിളക്കം, മകൾക്കു തലകറക്കം (തിരികല്ല്);
22. മുള്ളുണ്ടു മുരുക്കല്ല; കയ്പുണ്ടു കാഞ്ഞിരമല്ല (പാവയ്ക്കാ);
23. ഒരു കുന്തത്തിൽ ആയിരം കുന്തം (ഓലമടൽ);
24. ജീവനില്ല, കാവൽക്കാരൻ (സാക്ഷ);
25. ചുവന്നിരിക്കുന്നവൻ കറുത്തുവരുമ്പോൾ വെള്ളത്തിൽമുക്കിയൊരടി (സ്വർണ്ണം);
26. കൊച്ചുകൊച്ചച്ചിങ്ങ, കുലനിറച്ചച്ചിങ്ങ, വയ്പാൻ കൊള്ളാം, തിന്മാൻകൊള്ളുകയില്ല (കഴുത്തില);
27. മുറ്റത്തുനില്ക്കും മണികണ്ഠനാനയ്ക്ക് മുപ്പത്തിമൂന്നു മുറിത്തുടൽ (വാഴക്കുല);
28. അച്ഛൻ തന്ന കാളയ്ക്കു പള്ളയ്ക്കു കൊമ്പ് (കിണ്ടി);
29. വാലില്ലാക്കോഴി നെല്ലിനു പോയി (വെള്ളിച്ചക്രം);
30. ആർക്കും നിലയില്ല ആനയ്ക്കും നിലയില്ല ആമ്പാടിക്കൃഷ്ണന് അരയററം വെള്ളം (തവള) .

ഇത്തരത്തിലുള്ള ഗൂഢാർത്ഥവാക്യങ്ങൾ ഓരോ കാലത്ത് ഉണ്ടായിക്കൊണ്ടാണിരിക്കുന്നതെന്നുള്ളതിനും ധാരാളം ലക്ഷ്യമുണ്ട്. ചുവടേ ചേർക്കുന്ന ഉദാഹരണങ്ങൾ നോക്കുക.

1. ഒരമ്മപെററതെല്ലാം തൊപ്പിയിട്ട മക്കൾ (പാക്ക്);
2. ചില്ലിക്കൊമ്പത്തെ മഞ്ഞപക്ഷി (കപ്പൽമാങ്ങാ);
3. ഇട്ടാൽ പൊട്ടാത്ത ഇംഗ്ലീഷ്മൊട്ട (കടുക്) .

Please write to ⟨info@sayahna.org⟩ to file bugs/problem reports, feature requests and to get involved.
Sayahna Foundation • JWRA 34, Jagathy • Trivandrum 695014 • INDIA